

43. תר"ז

Bayernsche

Handwritten notes in the top right corner.

בית ישיבת יב"ץ לר' ראובן אלחנן
ב חורף וי"ט ט' אלול

בית פרץ קטן
שם נמצא ר' שלום, שמואל אהרן
אחד מבעלי הארבעה
אשר היו יחד אצל ר' שלום שמואל
בליקורם. שנת תר"ז אלול
ומה יצא אל החלל

ר' שלום אלחנן

Handwritten signature or name in large cursive script.

Handwritten signature or name in cursive script.

המחלקה הראשונה
מס' 28 108 28 42

Fr. 91.

Bayerische
Staatsbibliothek
MÜNCHEN

G. n. 7252

ספר
שבט מוסר ונחמד

כל הנכבד ונחמד אשר חננו החכם השלום כדיון המלך כמסור'ר אלי' הכהן
נכ"ו מקושני ק"ק אומי"ר יע"א אשר פעל ועשה ורבים השיב מעון ושבטו פושעים
וחטאים כגיע לפרשת דרכים דרך סלולה לרבים ליראי ה' ולחושבי שמו פתח להם סתם
פתוח כפתחו של אולם להחזיק מוסר ה' ודרכיו ישרים וכה וויכח את הרבים
וכות הרבים תלוי בו :

יען אשר ראיתי ספר שבט מוסר שנרפס בקושטנדי"נא שיש בו תועלת
גדול לנשמה והמדה מעט מזער ממש א' בעיר ושנים במשפחה
וחופשים בחיפוש נירות ובפרט אותן שנרפסום מקדמת דנא המה ממושטשי'
אמרת בלבי להביא תחת מכבוש הדפוס שלי בנייר ובדיו יפה כדי לזכות
את הרבים ואתם אל תחובו על כספכם והביא מטמון
לאמתחותיכם ועושו גושו חושו חיש קל
מהרה קנו את הספר הנכבד
והנורא ונזכה במהרה
לביאת גואל
אמן :

נרפס פה ק"ק ווילהרמרש דארף

חכם מאמלס אדונינו החסיד רייכס גראף פיליפוס ערגשטין גראפנו פון האהנלאה
אונט הערנס צו לנגן צורג : דער רעמישי קייסרליכי ווירקליך גייסיגער אכטו השם ירום כוהן
ויסבא אדוקטיו לו ולגבירקו ולזרעוסיו : עס שרין ווערין : ווארדן להם ימים' ושנותיה' אמן :

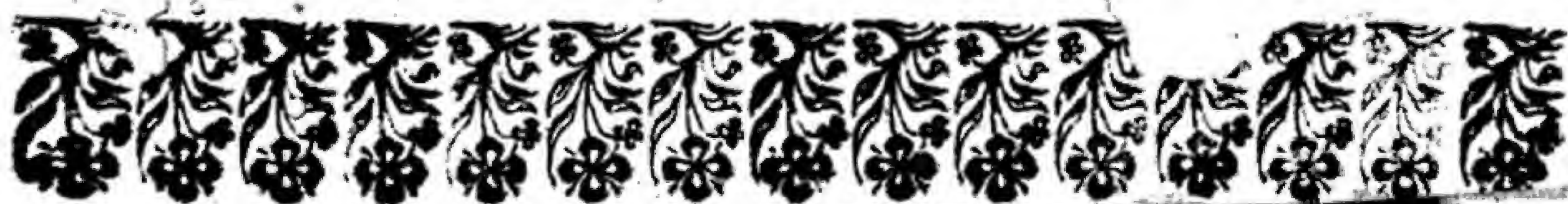
לפרט אלמדה פושעים דרכין וחטאים אלי' ישובו לפ"ק :
על ידי המחוקק רבי הירש בן האלוף כהר"ר חייבוצ'ל מפוזרדא :

הסכמה וחרמא * דמרנא ורבנא * הגאון הגדול המפורסם כמוהר"ר ברוך כהנא * אב"ד ור"מ דק"ק פיורדא :

באשר שידוע ומפורסם תועלת גדול לנשמתו של אדם לעסיק בספרי מוסר בכל יום ויום תמידין כסדרן כדי
להחיותו ביראת ה' וכבר שקדו קדמונינו ו'ל' בתקנתם ה"ה במחבר ספר חובת הלבבות וראשית חכמה
אמנם לאו כ"ע דינא גמירי לעסוק בלתי הנ"ל . וכנה ראיתי ויחלתי שאסבה נפשי ספר שנת מוסר שגדפס
בקוטנט ינא זה עשר שנים אשר הו' דבר השוא לכל למען ירוץ בו הקורא בלשון קל ווך אמנם אינו בכמחצית מדינתו
כ"א א' מעיר וצ' ממספחה וסנה קס האלוק המחוקק התורני בהר"ר צבי הירש בהר"ר חיים מסושני קהילסינו יצ"ל לזכו
בו הרבים ולהביאו לדפוס שנית בכן סוקף גוירתי בגוירת נח"שלא יעלה על לב שום אדם מבני עמינו יהי מי שיחי'
סן ע"י עצמו או ע"י אחריו בשום ערמה וס' ולס בעולם להדפוס הספר שנת מוסר הנ"ל בלתי רשום והרמנא מהר"ר
צבי הנ"ל עד כלום עשר שנים מיום הכותב לעובר על דבריו אלה לערקי חוי' דרבנן דלית בי' אסוקא והשומע
יונעם וסנא עליו ברכת טוב . כ"ד המדבר לכבוד אבסני' של תורה יוס' א' יצ' ארר דהאי שפא ע' גדו אר' ה'
ביראכ לפ"ק . נאם ברוך כהנא רפא פורט ח"פ ק"ק פיורדא יצ"ו :
ופקודסי על ק"ק שנייטיך והמדינה יצ"ו :

הקדמת הרב המחבר

אמר הצעיר אליהו בן החכם השלם המופלג בחסידות כמחר"ר שלמה אברהם הכהן זצ"ל זה ספר שנת מוסר
אשר טפחתי ורביתי הוא ליוסר את עצמי ולאחרים כמוני אולי בהיותי מוכה אחרים עמו ירחם סקצ"ה עלי
לקבלני בתשובה אלימך לפניו ולא הנחסי דבר גדול וקטון שלא כללתי בסופו למוסר האדם המכניע נפש החוטא להביא
לשוב לבוראו להסמקת חסד כנפי הסבובה ולכן מלבד פרקי המוסר הוספתי לעשות צ' דברים א' להביא תקוה
בעצירות מפי סופרים ומפי ספרים וקצת ממה שחנן הקב"ה בדעתי כי הבא לעהר מסייעי אוקו . צ' הבאתי מאמרי
מפורסמים מדברים בענין התשובה דכיון שהלוקח מוסר שצ' בתשובה כדי שידע עשיית התשובה כיצד יתקן המעוות ויג'
שידע מעלת התשובה והעושה אותה מה מעלתו . יען כל זש הס דברים של תחינה ונקשה שיך לכל שצ' בתשובה נט
כתבתי בסוף הספר חידושים מופלאים שנשמעו מספר המופלא מדרש סלפיוס שחברתי וסמנא בספר הזה צ' פרקים
במספר אליהו . והאל שזיכני להוציא לאור סעלומה הספר הלו כן אוכה להוציא הספרים אשר כותבו ידי בעור העור
ואלה שמות ספר מדרש אליהו . מדרש האתמרי פירוש סהלים . ספר על זלא עוד אלא הנמנא בתלמי . בבלי
זירושלמי ונכל המדרשים . ספר סמוכים לעד . ספר אור אליהו . ספר עננת אליהו . פי' על פרקי אבות . פי'
ההגדה . ספר עצי המזוס . ספר שאלות ותשובות . שיטה על מס' ע"ו . ביאור על כל הדבורים הקשים
ממס' סענויות . ביאור על אנדות סידושלמי . ספר ביאור הפטרוס . ספר חידושים נפרדי' ספר ידו בכל
ספר מגלה כמות שלשה מהדורות בביאור על הסורה ומעמארי סו"ל אין חקר . ביאור על שיר השירים ומגילת רות
ואחשורוש . ספר מעיל נדקה . ספר מדרש סלפיוס . ספר פי' האיבות . וביאור על פרקי' אליעזר וע'
אוסיוסר עקיבא . ועל מס' כלס ומס' שמות וסנא דביאליהו וביאור על מסכת דרך ארץ רבא וזוטא ובהיו
דראשית חכמה יראת ה' ספר שנת מוסר ינא ראשונה יען מביא יראת ה' כל הקורא בו .
לזכות הרבים אמן ואמן לזכות אבותי הקדושים אשר הוציאו
עמיהם לזכות אלה הרבים וזכותם יגן
עלי ועל כל ישראל

פרק א

מזואר בו ענין צריאס האדם והחמד
 שעושה הק"ה עם האדם ורשם בצורתו
 שמוסיו הקדושים וכל אבר ואבר שברא האדם למה משתמש
 וכל מה שברא בעולם ברא האדם ופנס שעשה אדם הר'
 צמחו וציאור מאמר אחטא ואשוב ושיקראק האדם מן
 הקטנונים וילמוד במה שלבו חפץ יותר במרא או דרוש או
 סוד שוראי על זה כתנלגל גם במכוה שיכרו מנבדו יותר
 עליה יתגבר לקיימה כי זאת צא לקיים ומי שלא למד
 צחלותו וצוקנותו סכפואו הערדוס יתקן בדבר על ידי
 שירדוף לשמוע דברי חכמים ויעסוק עם בניו שילמדו
 תורה או יתן לעוסקים בה ממונו כזולתן עם ישאכר
 ומוסר לעשיר ומעלת אשה הכשרה : ועל מה נשתבח
 שלמה ה"ה ועלת המניע למקיים המצות : וביד
 האדם לעשות כחומר צורה ולקנות מעלת חנוך ואליהו
 ואותם שמנו חכמים שנכנסו חיים בנ"ע :

פרק ב

כולל בו מעלת נח הכדיק ורשעם דורו
 וכמה מאריך הקב"ה עם הרשע כדי
 שישוב ואל ימות חייב : וביטול סדרת כת המינין
 האומרים שברא הקב"ה את האדם להנקה ממנו ח"ו וגדל
 עונסנותו יתגבר ויילמוד האדם ממדותיו כדי לעבוד
 לבוראו ושיקנה האדם מדרגת המלאכים וט"ו דברים
 במרחקים הנאווה וכמה תועלת מניע לדכא ושפל רוח
 וסוכחה מגולס על השוטים במורקי יין ושלא יתגאה האדם
 בשהק"ה מפיע עליו מטובו : ומעלת השפלים
 שמלא סקב"ה תאוסם אע"פי שלא התפללו על זה ופכוק
 ואנכי תולעת ולא איש והשפלות המגיע לנאה וכל ימיו
 מכאובים והצער המגיע לו בחוליו :

פרק ג

כולל בו לימוד המוסר שילמוד האדם
 מהמקרייות הנופלים בנפשו להישר דרכיו
 וכד יוכל האדם להתפאר ביופיו ולהתנאות בממונו וכן
 צל המדות שבראות רעות לעשותם על כד היתר שיקבל
 שר עליהן ולימוד מוסר מיום שצבר ושיכול להכין כל
 שוב לנפשו ע"י מחשבה : ושלא יבעוט מנסיונות או
 יבורין הצאי עליו ילמוד מאברהם אע"ה :

פרק ד

כולל בו שיבור האדם החסדים שהק"ה
 עשה עמו מיום שנזכר ועד עתה וירדת
 ויחזור לאחוריו מלחטוא לו ודברים נכוחים שיביא לפני
 הקב"ה כדי שיכפר לו וענין ענה שיקח בחוטא בנפשו
 ולעשות ענינים לתקן אשר פיוס : ולימוד
 מדור ההגל ומסדוס חסדיו ית' ואמונת יוס דין וחשבון
 יעכב לאדם מלחטוא ודברים שיחשוב אדם בדעתו כדי

לנטל יצרו : ושאינו לו לאדם להפלהלל כי אם להדמוס
 עצמו ליוצרו גם שלעולם ישים אדם נגד עיניו העתיד
 בכוזה : וכמה דברים של אוי ואבוי לאדם וכמה דברים
 שאשרי לאדם :

פרק ה

כולל בו נחמה על המציאשים מחייהם
 ו' תשובות על מה עשה אלהים בבה
 בעולמו לברוא עניים וענין כמה מצות מקיים האדם צ"ל
 יוס ויוס והוא חושב שאינו מקיים ותכחומים לעני ואביו
 ומוסר על עני שחור מולו לטובה וכעשיר ומואס בחנריו
 העניים מקודם : ומוסר על מי שמסקדל לתס בכו לעם
 הארץ בעבור שאניו עשיר ומעלת בן עני החכם וענין
 ענת אשה הרעה בעניינים אלו וענין נאוי יצחק ברבקה :
וענין החטא הגדול מהחפנים למוס מקוד צערס ודוחקס
וצריך להיוס אדם שמתקמיר בו וכו' חיה מצוה מקיים
וענין דופי הצטלה :

פרק ו

כולל בו המקרייות הנאות על האדם
 מדופי הואן וענין שגדולי הדורס נמצאו
 בהם ממקרייות הזמן בלתי נאמן כדי שאם יקרא מהם לדורו'
 סנאים אחריהם יקחו נחמה עמהם כי לא טוב
 הוא מאבדותיו : ומשל למי שהיה חייב לאוסדו ושישכס
 אנשים שסוברים שכיון שאין מכיס לשום אדם ואין מחרפי'
 ואנדפים ומקעסקים כל היום במלאכה ומתפללים
 שחרית ומנחה וערבית וצאים לציס ואוכלים וישנים
 שסם זה קונס עו"סב ושכר גדול מוכן להם וענין מי הוא
 הנקרא טיפס ומי הוא הנקרא שוטה וכו' ומי הוא פקח
 ומי הוא חכם : אופן להכיל ממוקשי מות וענין חיד
 כשלים האדם ע"י קיוס המצות מכל מה שחסר ממנו
 וענין מרקח לרפואת הנפש : וענין למה אסר לנו
 קב"ה מה שאסר וענין שלמדנו תשובה מק"ה תוכחה
 ממלחמת יצה"ר עם האדם ענין מי שמקודה אין דינו
 מסור אלא צידו של הקב"ה לטוב לו ענין שלא יאמר
 האדם עדיין יש לי זמן לשוב מחטאי :

פרק ז

כולל בטר מלכות של"ה מה"ר דודן
 ומרא וסוכח מוסר שר"י החסיד ומרגניתא
 דבי רב ואיזא בן עוב"ד וכו' יוס המות :

פרק ח

כולל בו לעשות אופנים להנ"יח ארס
 יצרו ומשל למי שנסע כרס ומשל למה
 ענד ויכוח אדם עם אבריו ונידיו קיסוס האגרים עם
 המצות : בענין המניע לאברי החוטא בוק אדם כיכל
 ה' הוא ענין שאל יבטח האדם שלא יגיע לו עונה על
 שנשאתי מתחת כסא כבוד חנוכה ענין סעודה המגיע
 לאמרני

מפתחות הפרקים

פרק יב

כולל בוסדר הסגס העולם נסדר
ההגסג אגרים יחשוב אדם כלבו המיון
המניעלו ביום הדין ילמוד אדם לעבוד לבוראו ממש
שאינו רוכס לעצמו : כשאדם חפץ לעסוק בתורה או
לעשות מצוה מודמנין לו מונעים הרבה ענה להנריח היצר
מעל : דבר המועיל לביטול היצר הסיעה כשאין אדם
יכול לבטל יצרו בשום דבר סבת השרשות הגאולה טעם
הגאולה שמביא לאדם לעשות מה שלבו חפץ הסבה העיקרי
שסרשע מסחוק בטומאתו ענין הלוחם משלים וכולי ענין
לידע מי נתגלגל בגלגל ראשון בהמה או חים וכדומה
משל מהזכוכית לבנה שמשיך האש מלמעלה למוד מהשכני
הקדושים לעשר אדם מעשיו .

פרק יג

מנו' בו הדברים שיסנהג בהן האדם
להכנוע לבבו הערל הנהגות של ר'
אשר עוד קל"ב הנהגות :

פרק יד

מנו' בוכ' דברים שיעשה אותם
האדם וחי בהם וכללים בהם דברים
הרבה ויתבאר בהם פסוק עונותיו ילכרינו את הרשע
ופסוק דרית כרתי לעיניו פ' אל תסי בפוזא יין ופ' כי בעד
אשה וונס עד ככר לחם ופסוק בים ישראל יושבים על
ארמסם ופ' ויצואו אל הבוים אשר באו שמה ופ' וזכרתם
את דרככם הרעים ופ' ויצואו המזכרעים האלה ופסוק
אבותינו חטאו ואינם ופ' אולת שאתה לחסר לבופ' מה
אנוש כי סוכרנו ופ' לב חכם לימינו ופ' ולרשאים כל כי
אם כנשה ופ' אור דרקים ישמח ופסוק אשרי האיש אשר לא
הלך ופ' למה יתן לעמל אור ופ' כי חיים הם לאוצאיהם
ופ' אגר בקיץ בן משכיל ופ' ששהנה שנה ח' ופסוק שאול
ואנדון כנדה ופ' פוקד עון אבות וטעם אומרו והאלהים
נסה את אברהם ואינו הו' ליכחק ופ' רודף דקה וחסד
ופ' חקך לנער על פי דרכו ופ' על מה סוכו ופ' אל תקבא
באנשי רעה והנמשכי וענין גלגולים בהמה וכדומה
פ' לסאות ינקס נפרד : ענין יסכלל אדם בפרעה
שהקשה ערפו וכלקה :

פרק טו

מנו' בו ויכוח הנפש עם הגוף וויכוח
הגוף עם היצר וענין הפעירה ספלה
שירגיל בה האדם בכל יום ויכוח אדם עם האדמה וסשוב
האדמה לו ושאיין שליט לארץ לבלות גוף הקדושים :

פרק טז

מבאר בו כוונות של ר"ל הגדול
להורקנוס בכו עוד פ"ג אזהרות
שסידרתי :

פרק יז

למר' י אל ענין הרשע מסחוק ברשעתו בראות שאין
מניע לו רע כשחוטא גם בראותו כדיוק במכור ובמכור
ענין שישים אדם כגד עיני חסדיו ית' שמו עמו בעבר
ובזה העובד את בוראו אחרים בלחמים עם קטרוגין
וסדנר בהפכו ענין הרוכס מכות לגפשו ככד ימאנה :

פרק טז

כולל בו תחינה שיסדר החוטא לפני
הק"נה' מדורי גיגנס ענין אש של
ג' וספור מגדולותיו ית' ע"ד אלפא ביתא : וסיפלה
האדם לק"נה להכניע יצרו שלא לחטו' לפניו אע"פ שלא
יהיה לו שכר . ולימוד מן השמים ואילני הארץ שאין
להם שכר ואין משפ' את תפקידם סיבת צריחת סרשע
מלשמוע ד"ס . פסוק כי אראה שמך מעשה אנבעוסך .
ביאור משנה אוי להם לצריות מעלבוניה של סורה טענות
היצר לאדם כדי להחטיאו ענין העצור האניע לעני ענין
כל מה שפועה העני הוא מנוכה כפי האמת הדין עמו
ענין הצער המניע לעני ביום ו' לנקש להוכחת שנת בימי
החורף ויום כנריר מוכר לעשיר שילמוד מהעני גם ישים
החוטא כגד עיניו כל מקריות הרעות שאפשר להיות
בעולם הנפסר : ענין יעקב עם יוסף :

פרק יז

כולל בו ראי' לסקור על מאמר הרשעים
האומרים הק"נה וותקן טעם למה
הקנ"ה מוותר לאדם עד שלשה ולא עד ד' עונות .
ענין כרדי ההיטר שמבקש היצר לאדם כדי להחטיאו
החוטאים מסחלקים לעשרים ביקוס וספירה לכל אחד
ואחד כלל להכיר את הרשע . ענין הסורה נקראת
מאכל וכן העבירה והפרש בין מאכל למאכל ענין מ"ד אוי
על האחליף טוב ברע :

פרק יח

כולל בו שילמוד האדם מיום הגשם
הצער שיניע לו בהולך מן העולם וענין
כינד עם התורה מכיל מכל כרה ומשל נאה על ס"ח עניים
וענין כל כך שמסארק הגוף מסנדל אור הנשמה ומשל
הסכין : וענין כשאמין ס"ח אש הוא ענין בנל מוס
ומשל נאה על זה וענין עמי ארכוס שמסחרטים לשענר
על שלא עסקו בתורה : וענין בראות ס"ח עם הארץ
שאינו מכבד לומדי סורה אל יחניף לו : וענין בראותם
בשיעמי הארכוס שאין מכבדים החכמים לבעליהן
מסקילות עם בניהם שילמדו תורה טעם למה עמי ארכוס
שונ' ס"ח וספירה לסגרתם ענין עמי ארכוס חסידים
וסיבה על שהם חסידים מעלת חכמת החכמים .
ודברים סגוליים ענין יוסף הכדיק באומרו לאחיו אל
סרגנו צורך וסיקון לעס הארץ :

פרק יז מנו' בו הדרכם הננים קטנים בדרכי
ה' והטק המניע מהגאווה ומעלת הענוה
ואיך החיים נמשכי' מהענוה וענין מליץ טוב לאדם וענין
מעלת הענד בפניו היותו ענד וענין חיבוב הקנר ו'
דיכין שעונרים על האדם וזורס בפסוקים ואלה
המשפטים עד סוף הענין :

פרק יח מנו' בו תחנה להקנ"ה וגדל חסדו
בעולמו ומגיד בשפלות ופחיתות
האדם ומקצת שנסיו יתנרך ונקשה מהקנ"ה שהו' יטהרנו
ויקרבהו אלנו ותערומת האדם במולות וכדומה ואח"כ
רואה שאין לו מקום עם מי להתרעם : ואין אבר
באדם שלא הכעים בו לבוראו : ודיני האדם ופולדוטי
ופעולות הנפש והרוח והמלבוש שמקבלת הנפש לעמוד
בנ"ע ועניינים אחרים רבים וענין הרוחות הנכנסות
בגופים ומעשה עשיר שהיה מגלח פאת וקנו ומעשה נכפש
שנכנס בשור ונאלץ בו בחלום :

פרק יט מנו' בו לנקש רפואה בדמים קלים כיוון
שחולי הנפש כחולי הגוף ובו' ו' סגולות
לרפואת הנפש ומסרה ג' ונשמע וענין עון הגול ועיקרי
הסגולה עשרים ותיקוני העצירות והדברים השייכי' לנ"ס
מליכת מטע"רון ענין לנ"ס שחטא במקום סגופים יעסוק
בתורה : העולם נמשל לים סוער ונשמע האדם כסל
שעומד עליו : צריך שלא להכביר הסגולה לכל שאל
אותה הכל הולך אחר ההרגל ועניני הקלי' והכבדי' לתשו'
פרק כ מנו' בו לקנות שלימות הנפש לא
יוז מדעו לחשוב באחרית כל דבר
ויראה כי הכל הוא ויחשוב דבאסו מן סעולם אינו מוליך
ענה שום דבר וענין שאחר שחוטא האדם אינו יכול למצוא
להקנ"ה כי אם אחר יגיע רבה וחמשה דברים יתן האדם
בלבו : ודברי מוסר הנוגעים ללב האדם : ומה שרואה
בנפש נכאפה מן הגוף : ושליש וששה דברים מספר
הוהרת הקודש : להרחיק הטורס מן העצירה : ורמו
נכון על פסוק שמן ויתוך כחית למאור :

פרק כא מנו' בו שידמה אדם עצמו כאילו
מוטל מתועשים בו כל דרכי המס
וכיכד אשתו ונניו בוכים עליו והולכים אחריו עד הקנר
וכיכד הפשו ראה בביון הגוף וכיכד חזרת מן הקנר לבית
ומהניח לקנר וכיכד נמסרת ביד הדוכין אותה וירבו ולא
יחש אלא יזכור לו יום המיתה : וענין נורא דרך
ודוי ותחנה לפני קנ"ה בכל אבריו והרגשותו : ודרך
אלפא ביתא וחסדקץ וא"ס נ"ס מספורי מקצת הילוליו של

מקום : והשיר שאומרים בכל יום נכסא הכבוד :
ותפלה קצרה מחכס אחר : ועצם כוליות לאדם :
וענין נורא שאמר אדם לפני המקום בחייו דרך תנאי :
ועניינים לבטול הכעס : ותיקן בכללות לכל העצירות :
ענין בפרשת ויקהל למה הזכיר שם שנת : וענין שידע
האדם הכלל היותו מפיו כמה כח בו להרע או להטיב :

פרק כב מנו' בו שילמוד האדם מוסר
מהאילנות ונמח האדמה : וזו' נר
פכוק אסוף אסיפס נאס' ה' : וכדי יוכל האדם לנ"ס
בנכוח עם יצרו ידמה עצמו לאכל יקרה : וביאור מאמר
מה דסאני לך וכו' גם מצאנו לימוד מוסר מכל הנבראים
בנוכח שם : גם שלא יקל נעיני האדם איזה דבר חרוש
שחידש בתורה אפי' קטן ויעלהו על הספר כדי פן פגוש
יענש ואם מנאר הסועלת הכולל מחדש אפי' קטן :
ענין עשר ספירותיו יס' נכללו בד' אותיות שמו הגדול :
ומעלת האדם שבעצורו נבראו כל הנבראי : ענין שמכל
הנבראים יש לאדם ללמוד לעבוד לבוראו : ומעשה
בחסיד : וענין דנקוטו של חור עם קנ"ה וענין פנ'
של אליהו כו' :

פרק כג מנו' בו י"ו סגולות שיוכר האדם
בסם בכל מצוה ומצוה לעשותה
בסלכתה : כמה מוסרים שהביא' הרוקח בהקדמתו :
מה שנכבד נעיני האדם קיום המצות הוא פתוי היצר :
אין טורח בעשיית המצות כי מן השמים מסייעים אותו :
ביאור פ' אדם כי יקריב מכם קרבן לה' : וענין כל אחד
חייב לקיים מהמצות מה שיכול לקיים : לסנין אדם קצת
במה פגש בגלגול ראשון שצא בזה העולם : ענין בסלמוד
שהיו שואלים במה היית נוהג : מאמר אין לומד תורה
אלא במקום שלבו חפץ אם במקרא אם במשנה :

פרק כד מנו' בו מוסר לנשים : ובו
עשרה סגולות שצריך שיהיו נשים :
והחרבה שיוצאה אם נוסבת במדות שמו חכמים עליהן
לבנאי סקרניות צייתניות וכו' : גם צריכה שסיה וריוס
בענין טבילתה : ומעשה של אלישע כהן גדול : ומה
תשובה האשה בשעה שמדונה עם בעלה : וצריכה
שתטבול בזמנה אף שאין בעלה צעיר : ומה שכוין
בעיבלתה : ושלא תכעוס בימי עיבורה : גם תהיה
נוהרת במאכלה בימי עיבורה ושלא תכנס במהימ' של
טומאה : גם אל תתיאש מן הרחמים אם היא
עקרה או שנתעכבה מלדת : גם אל יפזיר האיש והאשה

מפתחות

הפרקים

בפלה על ענין הנשים : ומה יכוין האיש והאשה
 כשמוסרים הבן למילה : והתועלת המגיע לאשה
 כשאינה יולדת לתת ראש לבעלה שיגשג : גם כיצד
 תסבה האשה עם בנה הקטן : וענין הנשים
 כשמתחנכות יחד : הדברים השייכים לנשים שהולכות
 בבית הכלה : דברים השייכים למילדות : טוב שתטול
 האשה קורה קודם שתשבע על המשגר : הודאה
 שתתן האשה אחר שילד : גם כשקורס מן המטה מה
 סתם : פסוק זאת תורת העולה :

פרק כה

מבואר בו ויכוח עם העשירים
 הרקים הרוצים להתגבר על
 החכמים : טבע סממון לסמוס עיני מי שהוא נעדר
 מעלת החכמים : שטות של מי שיש לו די סיפוקו
 ומבקש עוד : גם ילמוד אדם למאוס ברע מברשע
 עצמו : בנקודות התורה נרמז שיצחק האדם השפלות :
 ענין למי שאין לו מי ידריכהו בדרך טובה מה יעשה :
 פסוק לך מנגד לאיש כסיל : פסוק מלפנו מבהמות ארץ :
 גם סימן לעושה איזה דבר שיבחין מעצמו אם ישר צעיו
 השם או לא : משנה הסתכל בג' דברים מאין באת :
 גם שלא ירגיש האדם בטורח עשיית המצות ענין בן עדן
 מעב : הדריקים מתהפכים בנן עדן לתיכונות ולבחורים
 ולוקנים : ו' סיכלות בנן עדן : איך הממית עצמו
 על התורה הוא חי במותו : הממיתים עצמן על התורה
 בזכותה אוכלים בימיהם צה"ו : ילמוד אדם להמית
 עצמו על אהבתו יתברך מאומה אחת שממית עצמו
 בידם לכפרת מלכס : יר' האדם אהבתו יתברך עמו
 שהגדילו מהאכלים המזיקים בכבוד בפ' שמיני :

פרק כו

מבואר בו מכו גיהנם של מטה ושל
 מעלה וענין ג' ע' של מטה ושל מעלה
 וענין שטיפת והנעלת של הנשמות ומה שדעתנו כוונה בענין
 עונש הנשמה עם הגוף : ושהמזיקים המכים לאדם
 אחר מותו הם שנעשו ברוע מעשיו : וכמה בני אדם
 ראו פתח גיהנם שבמדבר ושנים : ואופן קיבול השכר
 על כל מצוה ומצוה כיצד : ומעשה ריב"ל שהעמידו
 אליהו על פתח גיהנם : וענין חוק אש של גיהנם :
 ו' מיני גיהנם יש וסמיכות להבדיל בין הטוב לאש
 כי תוריע :

פרק כז

מבואר בו ג' סבות הגורמות לאדם
 לחטא : ג' אוי"ח אוי"ח שכי עון אוי
 חכמים בעיניהם או גבורים לשמות יין : עוד ג' סבות :
 ששה סבות המונעות לאדם מעשות תשובה : משל של אבן

בוחן : טענה למי שאומר איני יכול ביערי לנצחו :
 אופן הלמוד כיצד ובאיזה מקומות ועם מי ילמוד : יעמו
 בנסיון שלא להסתכל באש : אל יסילש אדם מן התשובה
 בעבור רוב חטאיו : ביאור מאמר טובו בנים טובים
 חוץ מאליע : מיד ברא מצוה לאדם יעשה בלי שיחשוב
 כלל : ענין זריזות : המתענה ג' ימים ידועים בשנה
 כמחלים עונותיו : כרוו שיצא בהיכל כונה ואמר כל
 דמחייב נזיפה יהא בנזיפה עד שישוב בתשובה : המרגיש
 חוטא קל לשוב בתשובה : שאין אדם מסעורר עצמו
 לשוב בראות עצמו בריא : מעשה בדבור רשע מה שדבר
 בשעת מיתתו : מודעא לבטל פסוקי סמאל לאדם
 בשעת מיתתו שיכפור באלהי ישראל ח"ו : מודעא
 לענין זרע לבטלה : ענין עון זרע לבטלה : בשעת
 המיתה אל יוכיז אדם שום מאבריו חוץ למטה וסעומדים
 שם יעמדו על זה : כשם שיש נגעים גופניים יש
 רוחניים מה יא' האדם אחר שמושה התרה :

פרק כח

מבואר בו מוסר דרך מליצה מספר
 התפוח : טעם שאדם לומד ענין
 מספר אחד ואינו טועם ממנו ואם זה הענין עצמו לומד
 במספר אחר במלות שונות טועם ממנו : ביאור פסוק
 אחרי מות שני בני אהרן :

פרק כט

מבואר בו סוכה נאה : אזהרה
 לנפש עוד תוכחה יפה ומעולה :
 ענין של אחרו"ל : דברי מוסרים לקוטים : ביאור
 פסוק קדושים תהיו : ומאמר יכול כמוני שלמוד לומר
 כי קדוש אני ה' אלהיכם :

פרק ל

מבואר בו חיוזקיוס המכות : אין
 אדם נקרא שלם עד שיקיים כל תרי"ג
 מצוות : כל המצוות מסקיימים נסוד הגלגול : ומשל
 מגוף האדם : עוד ענינים אחרים כיצד יתקיימו כל
 המצוות : מאמר לא מצא הקב"ה כלי מחזיק טוב אלא
 שלום : טעם שפעמים יראה אדם אחד מאבריו קל
 ומורו יתר מאשר אבריו : משל אחד לזרז אדם במצוות :
 ענין קיום כל המצוות תלוי בקיום מצות המילה : מאמר
 לא נקרא אברהם שלם עד שאל : הפוגם בריתו סותם
 מקור החכמה ענין לקיום השופות בהקב"ה יחזיק
 צמרת החסד : כדי שיתחזק האדם בדרכי הצדקה
 והחסד ישים נגד עיניו שהקב"ס מקור החסדים :
 לימוד החסד שעשה הקב"ה עם ישראל בהפרש מהחסד
 שעשה הקב"ה לחסד האדם ומה שאוכל ואוסף האדם
 הוא חסד העושה נדקס שלא לש"מ מקבל שכר בעו' כוס
 כמות

מפתחות

בנותן דקה קונה יראת שמים בלבו . טעם המים
שככהן מטמא להם :

פרק לא

מבואר בו שיסתדל האדם שלא ישלש
בו יד בחריי היוצא לדרך מה יעשה .
היוצא לדרך יתן דקה קודם ומה יאמר לפני המון ובשער
העיר דיני לוויה תפלת הדרך כשפונע ביער מה יאמר
באיום ימים בחדש יסע אדם מבית לבית מה יאמר אדם
בשחרית ואחר ברכת הסו' התועלת המגיע לקורא מזמור
למנצח בנגינות בצורה סמנורה בימי העומר כשיאמר
ש"כ ברכת כהנים יאמר היחיד למנצח גם בגולות אחרות
שיש במזמור זה . משלש שנים יעשה אביו טלית קטן
לבו הקפלה שיאמר האדם קודם הנחת ספילין וקודם
הקפלה מס יאמר וגם בשעה שבורך כרצועה באצבע ומה
יאמר קודם שיסיר הספילין וכשיוצא בבוקר מפתח ביתו
מה יאמר ומה יעשה התועלת שיט לבנות דקה קודם
תפלה בבואו לבית הכנסת מה יאמר דבר לוכך הנפש
לנטל מחשבה רעה בשעת תפלה מי שאינו מתכוין בתפלתו
משליכין ספלתו לחוץ במכיר בעצמו שאינו יכול לבוין
בשמות ויחודים יספיל כפשוטו מה יאמר קודם תפלת
אפים אל ארך אפים שאומרים שניוה' יאמר בקירוב
רבאים הדקה שנותנין קודם קריאת התורה יהיה מעומד
מה יאמר במנחה בשבת בעת הוצאת ס"ת ומה יאמר
בשנוטל הס"ת וכשמנשקו וכשהולך אחריו וכשפולה לס"ת
ומה יאמר בתפלת המנחה ובמוצאי שבת ק"ש על מטמו .
שם של הפרנסה כשיטול מים אחרונים מה יאמר חייב של
מים אחרונים מה קורא קודם האכילה ואחר האכילה מה
יאמר קודם הלימוד בגולה לסינוק שלא כיווק ושלא יפגום
בדיתו לעולם סרופה למי שמתים בניו מיתה פתאומית
תרופה למי שמתים בניו קודם המילה מה יכוין האדם
כשאומר האל הקדוש הרוצה לעמוד על שער סבואות
ענין מה ענין שמיטה אלל הר סיני :

פרק לב

מבואר בו הנאות לעושים רצון יוצרו
והקללות הנאות לעוצרים רצונם ובפ'
בחקתי כולל בו השכר שמקבלים עושי המצות בעס"ז וגם
כרמו בה שכר המגיע להם בקצר מענין המנוחה ושכר
המגיע לימות המשיח ולעולם הבא ויכוח שיעשה האדם
עם יצר הרע וענין שער שיעשה עם יצרו להיוסס
שותפים לעבור לבוראם ולחלק הדיוח לפני בורא עולם
ענין אס אינו מגיע מהעונש לרשע בעולם הזה אדרבא
לרע לו לכן ימהר בתרופת הקשונה :

הפרקים

פרק לג

מבו' בו הפנס שמוטה החוטא בעליוני'
ובתחנות שדבר בזה מוסר'ס גאלנטי
בס' קול עגידים ותרצה דברים נפלאים ענין השמחה
המגיע לדומם וכומח ובעל חי מדבר ושאינו מדברים
כשאדם משתמש מהם לעשות רצון בוראו ביאור מאמר
אומרים ישראל לא"ה יכולים אסם לעשות לנו דגלים
כאשר עשה לנו אלכינו וענין כונת הדגלים מכ הם :

פרק לד

מבואר בו הדרכים שיתנהג בהם
הש"כ להשלמה נפשו ובמה יתדבק
ומה יתרחק ותכלות שנוגעים לש"ץ עוד תפלה שיאמר
בשעה שנתמנה לש"ץ ורמו חון בפסוק הקרבות בפ'
נשא בקרבן נחשון בן עמינדב בפסוק ולונח השלמים וכו'
חמשה ו"ה ק"ר בן נחשון בן עמינדב ולמה הפסיק בקרבן
באמצע : ומעשה בש"כ וקן שהיה עושה סנועות בידיו
כשהיה קורא בס"ת :

פרק לה

מבואר בו מהלבושים ממחלבים
הנשמה והס"ג מלבושים שדבר בהם
מזהר"ר עובדיא המון מרוטנברק ולה"ה : ומעשה ר'
יוסי הגלילי שהיה בא בכל ערב שבת בניתו אחר מוסו
וחשדו לאשתו שני סלמידים : ביאור פסוק יחלקי בגדי
להם : ביאור מאמר ר' יוחנן קרי למניה מכבודתי :
מ"א וחכת וסכת ורחכת : פסוק ויהושע
היה לבוש בגדים כואים וכל ההמשך פסוק שוש אשיש בה'
ענין שאלו בדוד כשנאו מלבושיו כמדתו פסוק וישראל
אהב את יוסף : פסוק אס אראה אובד מבלי לבוש :
פסוק ברוב כח יתחפש לבושי פסוק דק לבשתי וילבשני :
פסוק וילבש דקה כשריון : פסוק איש וקן עוטה
מעיל : מ"א עוטה מעיל על שם ומעיל קטן עשה לו
אמו : פסוק ה' ינרך את עמו בשלום : מאמר
מלמד שנתעטף הקב"ה בש"כ פסוק ספלה לעני כי
יעטוף פסוק בהתעטף עלי נפשי : פסוק לבש בגדי
רמה וגוש עפר : מאמר ולבני אהרן תעשה כתנות שתי
כתנות לכל אחד וסיקון קושיא חזקה : פסוק אס
מחתות החטאים האלה בנפשותם : פסוק הנפש
החוטאת היא תמות . פסוק נפש כי תחטא . פסוק
אס יכיה אלהים עמדי ושמרני כו' מאמר ויסי בימי
אחשורוש ווי לאותם הימים . פסוק יודע' ימי סמימים :
פסוק ואברהם וקן בא בימים : פסוק איוב וקן
ושבע ימים : פסוק ימי קלו מני ארג : פסוק
רוסי

רוח חזק ימי נעכו : פסוק ימי נעכו וזוהי נקו
פסוק כל ימי רשע הוא מתחולל והנמשכים : ענין
מחדושי הסורה שאלם כוס נכנים מאותם האוסיות
לנפשו היכלות וחופות בגן עדן :

פרק לו

מבואר בו מעלת ישראל שנכנסים
בהיכלות הפנאים : ושישראל
אכול כל הדברים העליונים והתחתונים : וענין
כשישראל הם חוטאים חם ואלום נמא שהם מכניסים
דמות בהיכל ומושלט שפחה בישא : ואין ראות לכל אדם
לשחוט ולאכול : וענין הנפשות המתגלגלות בבהמות
מספר הקנה כשמתאכזר השחוט לשחוט להראות בפני
נשים והדיוטים : פסוק אדם כי יקריב מכם קרבן לה
פסוק והנה שון ואמה הרוב בקר ושחוט כאן : תפלה
שיאמר השחוט בעת שמתחיל לשחוט : שיכוין אדם
בזרעתו כשחוט אוכל איש דבר כדי לתקן ניכוחי קדושה
פסוק כדריק אוכל לאו בע נפשו מהאר"י וכרונו לזרעה :
ענין הדורק וממך את הסירכות : השחוט כשיצרך על
השמיטה יראה שיהיה המקום טהור : שגריך שיהיה
השחוט ירא שמים עד מאד כריש"א יתקן את נפשות
המתגלגלות בבהמות : פסוק וילן שם בלילה ההוא ויקח
מן הבא בידו מנחה לעשו אחיו : טעם שני השעירים :
טעם פרו של אליהו : שגריך האוכל בשר לכוין לתקן :
כוהנה לשחוט ולאכול בשר בפרשת ראה : בפסוק רק נכל
אות נפסך קונח ואכלת בשר : טעם הקרבנות : בעל
תשובה שלא יאכל בשר רק בשבת : פסוק אם עולה
קרננו מן הנקר : פסוק וכי תזבח ונת תודה לה
כוהנה לשחוט שלא יניח הפכיתים בלילה תחת מראשותיו :
פזורה שיתליף את מלבושיו אחר שמלים שחיתתו :
שיחשוב כשחוט בלבושאים יגיע לו מה שעושה בבהמה על
קדוש השם יקיים : הודאה שיתן השחוט שהוא ממול
מאדים ואינו הורג נפשות בני אדם כי אם בבהמות :
ענין אם נתגלה נסמה על ידו יראב וינטער :
ענין שיראה השחוט בעיני שכלו איך מחוייב בכל
תפלות והכונות השייכות לו : ענין החמשה
דברים שהי"ה וחל"ה דרס"ה הנרמ"ה עיקו"ר :
והחירוב היוצא מהפוגם בחמשה אלו או בא' מהן :
מספר הקנה ומספר צפנת פענח מכתיבת יד : פסוק
מנלתי יכולתה והנמשכים :

פרק י"ז

מבואר בו מעלת השלום ואיך רמז
באותיות שלום מעלת :
מאמר תין שלום אמרה לרשעים

מכאן שהקב"ה אוהב את הרשעים : ענין מילת שלום
נדרש בכמה פנים : ענין שאפי' הרשעים צריכים שלום :
המקומות שדברו רז"ל בענין שלום ענין איך השלום קיום
הצריחה בשלום נכלל כל מדות טובות המחזיק בשלום עם
כל אדם יבא לפיות בשלום עם נוראו : כל מלאכות
שבעולם נעשית ע"י השלום : וענינים אחרים מענין
השלום : איך האחלוקת מעריח גופו של אדם : ענין
באזן היכלום שי"ג אותיות של שלום : ענין האוהב
השלום מקיים כל התורה כולה : ר"ת של שלום פסוק
דרכים דרכי נועם בענין דופי המחלוקת מוסר שלא
יבעוס אדם כיון שעמיד לעבור עליו מאורעות המות :
מאמר כל השונה הלכות בכל יום : מאמר תלמידיו
חכמים מרבים שלום בעולם שנאמר וכו' :

פרק לח

מבואר בו מוסר שיקח אדם בעצמו
בראותו בחייו המקומות שעמיד
להתגלל בהם במותו : וענין השמות המכוערים שנקרא
החוטא : מאמר יכרו של אדם מתגבר עליו בכל יום
ומבקש להמיתו : מאמר אם פגע בך מנוול זה מושכא
לבים הצדדש : פסיקתא טוב וישר ה' למה הוא טוב
מפני שהוא ישר : ענין ממורת המאור שחולי הנפש
בחולי הגוף : מאמר אם ראית ת"ח שעשה עבירה
בלילה אל תהרהר אחריו ביום ענין ו' מעלות בענין
התשובה :

פרק לט

מבואר בו מעלת האדם עובד אלהים
וענין השמות שהצריך ראוי שיקרא
בם והם ארבעים טעמים : מאמר אל תקרי למד אלא
לב מבין דעת : מנחה איזהו מכובד המכבד את
הנביות : מאמר כל מי שיש בו יראת שמים דבריו נשמעין :
משנה דאשמתא בתנא חלק : פסוק מה רב טובך
משנס הכל כפוי והרשית נתונה ענין שואלים לאדם
אחר מותו מה שמו :

פרק מ

מבואר בו ענינים נפרדים מספר יש
בוחלין מועלין לבין ונפש ענין
כמניח בן ת"ח שמכילו מניהגס מעובדו אופו רשע
שהניח בן רשע וחכם אחד החזירו בתשובה : ענין כל
מה שהקדוש עושה לנפש המת מועיל לו מאד : אדם
שמקבל יסורין בעולם זה כדי להקל מעונש המת מועיל
לו ענין התוכחה אם העובר הוא דבר של תורה צריך
להוכיחו עד הכאה : מעלת הקדוש והקדושה שבעבורן
הקב"ה הוזהר גלות ישראל ומבקש לגאולם מאמר
המתפלל

כמתפלל עם הכבוד אומר הקב"ה מעלה אני עליו כאילו
 פדאני . ברכה זכונה . סחפך לבקש מהקב"ה שאלה
 יתקן תחלה המעשה המעכל השאלה . כל מצוה שיעשה
 האדם צריך לצייר במחשבה שכליית קודם שיעשה . כל
 מצוה שעושה האדם יכוין לתקן אותו אבר שבגדה כשאר
 בותב מצוה יאמר יהי רצון כו' שיהא חשוב כאילו קיימתי
 אותה . צריך לומר בקדים לעלם ולעלמי צו"ו . קבלם
 האומר פ"ה מן בכל יום אינו צא לידי עניות כשאומרו גם
 בתרגום . תירוצ על קושיא שכמה דברים אמרו רז"ל
 כל העושה כך וכך יענה בכך וכך ולפעמים אינו מתקיים
 העוסק בכל יום בענין הקרבות כאילו מתעסק בזנין
 המקדש . סגולה לשמירה חות ברים קודם . הרואה
 קרי שיעבול . מוסר שיבקש אדם על נפשו מקודם שיחלש
 כל לילה יעשה האדם חשבון מעונותיו . המבקר את
 החולה צריך להוכירו שיפשוש במעשיו . כשאצרך ברכת
 הלבנה אל יסתכל בה בענין הקשת שאמרו רז"ל . שלא
 לשכב שום סינוק במיטה עד שיהיה בן ב' שנים . לקנות
 אדם לו חצר ויבדקו קודם . שיראה האדם את
 הכולד . ענין הבטחון . יהא אדם אוהב את השמא
 ושנא מה בכך ענין כל מה שהנשמה יוצר עליונה פגמו
 עושה רש' גדול . שחייב אדם לקיים אפילו דקדוקי
 המצוות כשיש יכולת בידו לקיים שיתרחק האדם
 מדברים המסוככים דחמירא ככנתא מאיסורא . ענין
 גנות היין ומה גירס וטעם שכפל הדברים בפ' מטות
 כמו איש כי ידור נדר וכן רבים שם :

פרק מא

כולל בו שצריך האדם להילול
 ושנחיו לק"ה ופלוסא וברכות
 לבין הדברים לשורש וביאור מאמר עתיד קב"ה לרין
 העולם בעמק יהושפט ושאלים לאדם עד אם ידע
 מעשה מרכבה ונחה לנדיקים לת"ח להלל לק"ה ופלוס
 מס' כבוד חכמים משנה על ג' דברים העולם עומד על
 הסורה וכו' פסוק על מה אנדם הארץ : פסוק אשרי
 האיש . מאמר שמענו שהאדם משמיע סלמודו סמוך
 למיתתו פסוק לעשות רצונך אלהי תפכתי פסוק כי
 אתה סגור נדיק ה' . צריך האדם בכל עניניו לומר
 לשם יחוד קב"ה : ולעשות סכנות לעבוד לצוראו
 ומחשבה נחש לו למעש . פסוק כל היום חרפוני
 אויבי פסוק תשימו חרפה לשכינינו ענין שהמקפיד על
 הדברים מונעו מהשגת השלימות פ' איש כי ידור נדר
 ופמיכס פרש' דברים לפ' מעשי :

פרק מב

כולל בו בענין האנשים המוציאים
 זמנם במיני שחוק ואומרים שמחדדים
 שכלם אוי להם ולנפשם . וענין סיושנים בפתחים
 בערב שבת כמה מכשולים היו וענין הנעלי בפיס שאינן
 רוצים להשכיר בית לת"ח וענין בעלי בתים המשכירים
 בית לת"ח שיאמר לו ספורים וכיון שרואה שלא נעשה
 ענתו שהת"ח לומד כל הלילה מנראו מאמר ואהבת אתם'
 אלהיך בכל לבבך בשני יצריך פסוק ונהמת באחריתך
 מאמר נתגלה לר"ע מה שלא נתגלה למר"ע . מאמר
 תכלית הימים הלילות מעשה באדם א' שעשה טוובה
 נפלאה . ודויעספר צדה לדרך דברי תחינות :

פרק מג

כולל בו שיזהר האדם מהדבור בכל
 מה שיכול . ענין איך האדם בכל
 דבור ודבור היוצא מפיו עושה שם היום . סוד מאמר
 הזכר פיו מעמיקים לו גיהנם . וסוד איסור לדבר
 בבית הכסא . וביאור פסוק הונעתם ה' בדבריהם
 ועצם למה החמירה תורה במקלל אביו ואמו ממה אביו
 וכו' מאמר ד' בתות אינן רואים פני השכינה מאמר כל
 הנותן לעני מתברך בו ברכוס והמפייסו מתברך בי"א
 מאמר אינן ד"ס מתקיימים אלא צמי שמוציאם מן הפה
 פסוק קחו עמכם דברים . ענין למה בכל הדברים צריך
 מחשבה דבור ומעשה משנה הקנאה התאוה והכבוד מוציאי
 את האדם מן העולם מאמר כל הרודף אחר הכבוד הכבוד
 בורחם ממנו . מוסר שאל יבזה אדם לקטן ממנו . איך
 ההשקלות מועיל להשאט שלא נבזר מאתו יתב'
 ונלמד מקורה :

פרק מד

כולל בו תיקון זרע לבטלה גם
 תיקון למי שאינו יכול לסבול יסורין .
 מה יעשה אדם כדי שלא יכשל בזרע לבטלה תחזוקת מג'
 סמנים כדי שיקנה אדם מדת השפלות לכמס' רר משם
 קורדובירו' לכה . תסלה לקבלת עול מלכות שצ"ב
 דברים מביאים לאדם לעול מלכות שמים ענין שישים
 אדם . ג' דברים נגד עינוי כרי להרחיק ממנו
 מוחס רעות פסוק ואסמכן אל ה' :

פרק מה

כולל בו שיעשה האדם כ"ב דברים
 שעשהם יהיה אהוב למקום ענין
 יקיים אדם המצוה שיכול ואל יאמר כיון שאינו יכול
 לקיים כלום אינו מקיים מצוה א' שצא לידי דמה מעלה
 ומוריד משלים לענין השלימות פ' והיה עקב :
 פרק עו

מפתחות הפרקים

פרק מו כללנו איך כל מעשה בראשית כלול
באדם ביאור פ' מה אנו כי קוצרנו
וכו' ביאור פסוק אני אמרתי אלהים אתם • ביאור
פסוק את הנכרה אשר תשמעון :

פרק מז מבואר בו לימוד מהנאות לעבוד אד'
לבוראו בדכתיב אלפכו מנהמה ארץ •

פרק מח ביאור פסוק שופטים ושופרים תתן לך :
כללנו בו לימוד מהתינוק לעבוד
אדם לבוראו ואל יחוש להמחרפים
אותו • לימוד מהתינוק ומהנאף והנכד כדי שלא
יבזים מהמונעים אוקו בקיום המצות • ביאור
פסוק כי תזא למלחמה :

פרק מט כללנו בו שיחשד בלבו שמונתיו
גורמים גלות השכינה וחורבן ב"ה
ענין שיתן נגד עיניו הרעה הגזרה לכל פרטי הבריאה
בעונותיו • ביאור פ' יקרא ה' לו לעם קדוש :

פרק נ כללנו בו שיטעור בלבו על החסרון
המגיע לו לכל אבר ואבר בצור שהמקדש
הרבוטושות שנמנעים ממנו • ענין שיחשוב בלבו על
צער נפשו בגופו • פסוק אתם נבזים היום כולכם :

פרק נא כללנו בו שלא יחשב קיצין כי אם יקום
בכל יום אל הגאולה • ענין איך יש
לאדם דמיון בהק"נ : ענין שיהיה אדם סמל
המגיע לו בימות המשיח טעם על אריכות הגלות
באר הזה :

פרק נב כללנו בו שיפיל האדם עצמו בכל מה
שיכול שעל וסבראו הקב"ה מן האדמה
ועשהו מב'ו כדי שלא יתגאה ובו כמה דברים שמהם כלמד
השפלות והענוה פסוק כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו
פסוק ואת הנכרה אשר ברך משה מאמר אומר הקב"ה
על הגאולה אין אני והו' יכולים לדור במקום אחד : מאמר
הרננים מקצרת לבעליה בסדר אלפא ביתאך ל' מ'
אוסיות אלו הם כל"ם ומלך לאודים הרבה על השפלות :
מאמר למה נמשלת תורה למים : דברים שמביאים לאדם
לעבודת הבורא להשגת החכמה מעוט הדבור מעט
אברהם אע"ה : טעם למה הקב"ה מביא יסורים על
הכדיק בלי עון אע"פ שהוא להרבות שכרו סירוף על
קושיא כדיק ורע לו רשע ועוב לו ויכוח האדם עם יצרו
מאמר ערב ר"ה מוותר שלישי עד יום הכפורים מוותר הכל
מאמר זכא מוסיפין לו מאמר לעולם סביטא מוסיפה
בידך ביאור על אבינו מלכנו שאנו אומרים בעשרת ימי
תשובה : ביאור בפיוט אדיר ונאו' מי אל כמוך טעם
למנהג קטון ונדול שעושין כר אחד : מאמר גדול
תשובה שרוחם לא תעשה : ביאור בלמענך אלהינו
למענך בוראנו מאמר במקום שנעלי תשובה עומדין :
מאמר יבדת עון למען כוררך בגין שונאיכון יהנים לכוון
אורייתא מאמר בשביל יחיד א' העולם מתקיים

מאמר אמר דוד רבש"ע אל

תסכל במעשים

רעים

יתברך

ה' בורא ויסעלה ויעשה עולמו בששת ימים וברא
 חשך ומאנה הוכיח אור והבדיל ביניהם ויעשה רקיעים
 והתקין בהם מאורות להאיר על הארץ וקבע כיבשה
 ימים ונהרות וגזר עליה להוציא דגאים ומיני פרחים
 ועשב מזריע ורע ועץ עושה פרי מכל מאכל אשר יאכל
 משונים בטעמיהם ונפדרים בנוניהם ומובדלים בריחם
 וחס על הארץ בהמה וחיה ועוף יעופף ובימים ונהרות
 דגים מינים ממינים שונים הכל מוכן ומוזמן לאדם אשר
 ברא מובחר מכל הנריאה ונתן לו עליו ומעלה על כל
 הכנראים כי כלם אלהים ברא אותם והשליטו על כל
 אשר עשה וקטט אותם והעמידו לפניו לעבודו ושימור
 סודות ומכוסיו כדי להטיב עמו ולהעלותו על כל ברא
 מעלה שרפים ואופנים ומלאכים ורמז בתכונת כלם
 תבניתו שמוותיו הקדושים דשם הויה רמזו בפניו ושם שדי
 על ידי המילה כנודע והתקין בו רמז חברים כמספר
 מכוסיו של עשה ושם ה' גידים כמספר מצותיו של לא
 תעשה ורמז בכל אבריו כל הנריה אשר ברא עליונים
 וסתתונים דכל מה שיש בעולם יש בראש כמו"ל להראות
 כי כל שמה פחת רגליו ויכוננהו בחכמתו סרמה והנשאה
 בסיקון אבריו ובננין נאה ומשובח כמ"ס פסמ"ג דף נ"ו
 פ"ב ברא י' נקבים נקבים ומחוז עשה לו נקבי עינים
 להביט ולראות בהם עשה לאדם עפפפים לעכוס עיניו
 ולישן ואלא להביט ברע כמו שאמר דוד עכוס עיניו מראות
 ברע עשה לו נקבי האזנים לשמיעה עשה לו נקבי החוטם
 להריח ולהוריד בו העדפת ליחם הראש עשה לו הפה
 למאכל ודיבור עשה לו השיניים לעחון את המאכל עשה לו
 הלשון ללוש המאכל בתוך הפה וכדי לחתך הדיבור עשה
 לו בית סגליעה והואט לבלוע המאכל והמסקה עשה לו
 גרגרת להעלות ולהוריד בשפת רוח חיים מן הלב מתוך
 הריאה אל הנפירים ואל הפה ולהוציא הברק קול הדבור
 היוצא מתוך סימכוני הריאה פנאה מנשמת רוח חיים עשה
 לו הלב להיות לו בית מכון לרוח חיים ולחשוב מחשבות
 עשה לו הקרב העליון הלא הוא האיצטומא לקבל המאכל
 והמסקה בתוכו לכלכל מעט המאכל ומסקה כל הגוף

להחיותו עשה לו הכבד לצד ימין עם המרה האדומה והדם
 במקורות הכבד לחמם הקרב העליון ומחום הכבד
 והמרה האדומה והדם מתבשל במאכל והמסקה בתוך
 הקרב העליון עשה לו מעיים לקבל פסולת המאכל והמסקה
 ומתגלגל בתוכם בעקמומית לאט לאט עד שמגיע למקום
 הוצאת גדולים וקטנים עשה לו שתי הכליות ימין ושמאל
 לחמם הבטן הסחסון בחומ לחותו ולחוקו ולהוציא זרבי
 חוז לבוף בדרך האדם ועוד אמרו חז"ל הלב מנין והכליות
 יועצות עשה לו העחול לצד שמאל עם המרה השחורה
 לקרר בקרותם הקרבים והמעיים והבטן שלא יתיבשו
 ויחרבו המאכל והמסקה מפני חום ריחוח הקרבים
 המתחממים ומרותחים מחום הדם והכבד והמרה האדומה
 ועוד אמרו חז"ל עחול שחק עשה לו עצמות של השדרה
 ושאר עצמות להיות בנין גופו חזק שם בשר על העצמות
 כדי לחמם קור העצמות עשה לו גידים הדם הם הוורדין
 לפסקות הגוף והולכין מחד לצד ומפה לפה : עשה
 מקרים שמחויקים דבק העצמות והאברים עשה אברים
 וקשרים ודבקים וחוליות על השדרה : וקשרי אצבעות
 ידים ורגלים וזרועות וירכיים וזרעים ושוקים וקרסולים
 וכפות הרגלים וחוליות הזואר ושמי הכספית כדי שיוכל
 אדם להתפשט ולכרוע ולקוף ולעמוד ולישב קרם לו עור
 מלמעלה לבשר ולעצמות ולגידים ולמפרים כדי לכסות
 את הגוף להיות חס מלהקרה ולהגין על לחות הגוף
 והאברים הפנמיים עשה לו גולגולת הראש להיות מלך על
 כל האברים ומוח הראש ששם ישכון ייסוד דעת הנשמה
 והחכמה עשה לו ליחם מכביץ למוח הראש כדי שלא
 יתיבשו המוח והעינים מחום הקרבים העולה מלמעלה
 למעלה אל מקום הראש עשה לו שערות הראש לחמם
 הראש שלא יתקרר על כי אין לו בשר בין העור ובין עצם
 הגולגולת עשה לו שערות הוקן מפני קוור הדרת פניו
 ולהיות מובדל במראיתו מן הנשים עשה לו לזכר ולנקבה
 טיבור כדי לקבל מחי בעודן בנטן אמן עד באתם לאויר
 העולם כי לא יוכל הולד לקבל מוון ומחיה עד שהוא סתום
 עד באתם לאויר העולם עשה לו ידים כדי למשמש ולתפוס
 ולחחו ולהחזיק ולעשות מלאכה כדי לחיות את האדם
 עשה לו רגלים כדי להעמיד עליהם את הגוף ולהוליכו
 ולהביאו בכל מקום ואחר באתם לאויר העולם מגדלו
 ועורו בכל מיני עור :

וכיון שכן איך יוכל האדם לעשות מצות כל כך שיוכל
 לבטול הטובות שעשה קב"ה עמו כבוד ומה
 שעושה עמו סמיד כל ימי חייו ואיך יוכל יציר חומר לעבור
 א ב ג ד

על דבריו יתנחם לבטל א' ממדותיו שהוא כמחריב דבר
אחד מהנריאה אשר ברא אלהים בעבורו ולתועלתו שהרי
מספר תכונות כלל תבניות אבריו כמספר מדותיו כל מכוה
היה מיוחדת לאבר אחד ובפנים באותו אבר כאילו
מחריב פרט אחד מן העולם הנרמז באותו אבר כי כל
מה שברא בעולם ברא באדם כדאמרינן באבות דרבי נתן
דף ח' ע"ב ו"ל קב"ה יהא שמו הגדול מבורך לעולם
לעולמי עולמים בחכמתו ובתבניתו ברא את העולם כולו
וברא את השמים ואת הארץ עליונים ותחתונים ויצר
באדם כל מה שברא בעולמו ברא חורשים באדם זה שער
של אדם ברא חיה רעה בעולם וברא חיה רעה באדם זה
בני מעיו של אדם ברא קורצין בעולם ברא קורצין באדם
זה אוניו של אדם ברא ריח בעולם ברא ריח באדם זה
חושמו של אדם ברא חמה בעולם ברא חמה באדם זה
אורו של אדם : מים סרוחים בעולם מים סרוחים
באדם זה הוא מים חושמו של אדם מים מלוחים בעולם
מים מלוחים באדם זהו דמעות של עינים נחלים בעו'
נחלים באדם זהו דמעות חומות בעולם חומות באדם זה
שפתותיו של אדם : דלתות בעולם דלתות באדם זה
שיניו של אדם : ברא רקיעין בעולם ברא רקיעין
באדם זה לשונו של אדם : ברא מים מתוקים בעולם
ברא מים מתוקין ג"כ באדם זהו רוקו של אדם : ברא
לסתים בעולם ברא לסתות באדם זהו לחיו של אדם :
מגדלים בעולם מגדלים באדם זהו כושרו של אדם :
ברא סקידראות בעולם ברא סקידראות באדם זהו
ורעותיו של אדם ברא יתירות בעולם יתירות באדם זה
אכזריותו של אדם ברא רחמים בעולם ברא רחמים באדם
זהו קורקנו של אדם : ברא נמסים בעולם ברא נמסים
באדם זה הוא שזולו של אדם ברא אשפתות בעולם ברא גם
כן אשפתות באדם זה הוא כריסו של אדם : ברא בורות
בעולם ברא בורות באדם זה טבורו של אדם ברא מים
חיים בעולם ברא מים חיים באדם זה מי רגליו של אדם
ברא מים חיים בעולם מים חיים באדם זה בכיו של אדם עינים
בעולם עינים באדם זהו עמדותיו של אדם גבעות
בעולם גבעות באדם זהו עגבותיו של אדם עלי ומכתשת
בעולם עלי ומכתשת באדם זה ארכובותיו של אדם סוסים
בעולם סוסים באדם זה אוקיו של אדם מלאך המות בעולם
מלאך המות באדם זה עקביו של אדם הרים ובקעות
בעולם הרים ובקעות באדם עומד דומה להר נופל
דומה לבקעה הא למדת שכל מה שברא הקב"ה בעולם
ברא באדם עכ"ל טעמו של דבר להודיעו כי הוא כל העול'
כולו ונשכילו ברא הכל ובהיות פונם באחד מאבריו פונם

הוא בחלק העולם הנרמז בו ואם עובר על כל המצות
דאו פונם בכל אבריו נמצא פונם ואחריו כל העולם
כאשר חירע בדור המבול שאמרו לאל סור ממנו ודעת
דרכיך לא חפכנו שפרקו מעליהם עול אלסאקו ועול
מדותיו ונמצא כל פרט ופרט שבעולם פנום ונחרב העולם
ומה יענה האדם ביום שיעמידהו הקב"ה לדין על מה
שחטא לפניו וגרם חורבן בדבר שברא בעבורו להטיב עמו
משל למלך שנתן חרב חדא לאזהרו להיית נשאר עמה מכל
הקס עליו להוסיקו ובדבר שהטיב עמו השחית בהיכלו והכה
בכותליו וכתב בעמודיו וזלזל מל מושב טוב שראה היה
מספר לעונשים הראוים לגזור עליו כן האדם כיון שסקנו
בזראו בתכלית התיקון לשמירת חייו ורמו בו כל מה
שברא בעולמו להיות הוא עיקר הכל בהיות כל העול' כלול
בו כמדובר דלזה נקרא עולם קטן ובטובו אשר עשה עמו
מכעיסו יש כפרה לזה : ועם כל זה בחסדו הגדול
חזר להטיב עם האדם דבטובו נסאזבה לפניו מוחל עליו
ומחויירו ככתחלה כשעה שיצא לאור העולם וכנולד מי
הבט ימין וראה באדם הראשון שהצין מוונותיו קודם
שברא אותו והכין שולחן לפניו ערוכה בכל ושמורה ואח"כ
בראו ותיקן ממנו לחיה וקשטה והעמידה לשמש לפניו
כשפחה ונטע נן בעדן מקדם מכל עץ טוב למאכל ונחמד
למראה וקאופ לעינים שיהנה מהם והוריד מלאכי מרום
לשמש לפניו והיו בולין לו את הדבר וכוונין לו את היין
ואחר אשר השליטו על כל הטובות וכל עמלות כוהו
כווי קל שלא יאכל מפרי עץ אחד בלבד ולא עמד על כיוו
ושמע לעצם המסית נחש הקדמוני אשר חירף וגידף
כלפי מעלה כאח"ל הנחש מין היה ואמר לחיה כל אומן
שביא לחבריה וממנו אכל וברא עולמות ולכך מצוה אלהים
שלא לאכול שלא תהיו כמוהו ולא עוד אלא שאחר שאכל
העיו פניו נגד המקום באומרו האשה אשר נתת עמדי
היא נתנה לי ואוכל ואוכל אינו אומר אלא ואוכל ר"ל
אכלתי ואוכל עוד יש עונות גדול מזה מלבד מה שבעט
במה שהטיב עמו לברוא לו אשה לשמשו ובטוב זה שהטיב
עמו בעט ואמר האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי וכו'
והפך עורף ולא פניה ועשה כל מה שלבו חפץ כאח"ל
אדם הראשון מין היה כופר בעיקר היה מושך בערלתו
היה ועשה פנים גדול בעולמות וגרם העולם שנתלבש
בקליפ' וגרם מות לכל באי עולם יש חוטא גדול מזה
ועכ"ל בטובו נסאזבה לפניו בוראו מחל לו על כל מה שעשה
וביטל ממנו את גורם ביום אכלך ממנו מות קמות ולא
המיתו ביום שאלו כאשר אמר ראש בן הקצוב כמה היא :
ואם

ואם אומר יאמר האדם כיון שאין דבר שיעמוד נגד
התשובה אחטא ואשוב כבר אמרו חכמים ו'ל'
האומר אחטא ואשוב אחטא ואשוב אין מפיקין בידו
לעשות תשובה וכו' טעמו של דבר לפי שהתשובה היא בית
מנוח לחוטא לנוח ולהסתופף בצלה וכיון שכן היא
סניגור' שלו לפני המקום עד שימחול לו אך כשאדם חוטא
על סמך התשובה נמצא עושה התשובה שורש פמחטאים
ובהיות כך נעשית היא קטיגור' שלו ואנה ינוח לעושה
כשירצה לשוב כי אין לו מקום שיוכל לנוח אל התשובה
שהרי עמה חטא והיא קטיגור' שלו אם כן האומר אחטא
ואשוב אין מפיקין בידו לעשות תשובה : הנה במקום
שיתחכם האדם לנקש אופנים לחטוא ולהציל אחר כך מן
פחטא באומר אחטא ואשוב יחשוב אופנים שלא לחטוא
כלל בשום נגד עיניו דעם החטא כמו רגע ועונשו שנים
אין מספר ומנוקו גם אחרים כיוונים עמו הגע וראה מה
כתיב צחוק וסרה האשה כי טוב העץ למאכל וכי קאה
הוא לעינים ונחמד העץ להשכיל ותקח מפריו וסאכל
ותחן גם לאשה עמה ויאכל הרי בעבור שהתאונה דבר
אכיל' שהנאתו כמו רגע גרם לה מיתה ולאיש' ולכל הבאי'
אחריו עד סוף כל הדורות וגם לכל בהמה חיה ועוף
כל הקללות הנמרצות שנתקללו והנוזקים שגרמו
צמצואות העולם עצמו שנתלכאו כל הדברים בקליפה
ונתקלקלו כגורי ההשפעה ראה בעיניך כמה חטא אחד
גורם ובשמו אחד כל זה נגד עיניו יבא לחשוב דכפי
גודל הכוון הגורם בחטאו כך עונשו ויפרוש מלחטוא
ואם חטא יתקן את המעוות ואם נתעצל מקיום המצות
יסתדל בכל מאמצי כחו לקייםם ונפרט מצוה שנפשו מתאו'
יותר בה שבאחרות שבדאי על זו נתגלגל בזה העולם ואם
לא יחזיק בה לקיימה צריך להגלגל פעמים אחרים עד
שיקיי' אותה מצוה ונמצא בכל פעם טועם טעם מית' וכמה
מהנערות העוברים על הנשמה מניעתותא דמלאך המות
וצער של סיבות הקצר וכדומה ונפשו תובעת ממנו דין אין
מביאה בכל פעם הנערות אלו פי' נפשו לעולם נוטה לצד
הטוב כיון שמקום קדוש חוצה איך האדם בבחירתו
מכריחה לצד החומר ומכנים אותה בכלל העונשים ואיך
ולמה בעבור שעה אחת של קורת רוח להיות יושב ונצל
ושלא לטרוח בקיום המצות מכנים כשמתך בתוך העונשים
ודוחקים וצערות ומן רב לכן מי שחננו השם בעינים לראו'
ולצ' להבין במאורעות שאירעו לרשעים שעברו חלפו מן
העולם ומה כאשר בידם מן התענוגים אשר אחריהם רדפו
ומן המטעמים אשר בהם חשקו ומן הטעוילים אשר בהם

דבקו ומיני דברי חסוקים והסוליס ודברי ליצנוק אשר
שיניהם שרקו ומהמושבות וביהאור אשר בהם נדקו ומרוב
פון שקצנו וחטפנו ונכנו וערקו האם נמצא באחד מהם
שהולך עמו דבר לקצר אך יבא יבא בפחינפש בעוונותיו את
המנוחות אשר בהם הורגל והולך לאנחות במקום עפר
רימה וקולעה יזורס על כוהו גפרית יוצע רימה תחטיו
ומכסהו קולעה ואיה כל סענוניו ונועם חשקס
ובהניטך בן אדם מה שעצר על אחרים למה תרדוף אתם
אחר כל אלה הדברים הורים להשניע נפש מרורים
ולמוסרה ביד דרים המה המקטרגים הצוררים ולמה לא
סחמול על נפשן ועל נועם תבנית כלם גופך למוסרנו
צידך ולהשליכו בתוך גחלי רתמים בטיט כיון של גיהנם
להשחירו ולהתקבו כאשר ניטך כופת בפני האש אשר על
כן קן ענה אסה בנפסך לברור בדרך החיי' בעסק הסור'
ופמכות וגם לסטער עצמן ומן קצוב הם חיי העולם
הזה כדי שתסעננו ומן רב בלטי סוף ותכלית : ואל
יעלה על דעתך כאשר עלה בדע' הרבה שנאבדו בידם
באומרים כיון שמכיר אני בעצמי שאין בדעתי להבין
ולהשכיל איני עובד בקורה טועה הוא בדבר שהרי הוא
מחוייב לעשות מה שנצטוו לעשות ואם יבין יבין שהרי
והגית בו יומם ולילה כתיב ולא כתיב וסבין בו וכן סמאל
בדברי הסנא אם למדת קורה הרבה נוסבין לך שכר
הרבה ואינו אומר אם הבנת הרבה אלא למדת אמרו
וסתדל להבין ואם סבין סבין ואם לא שכר לימודך צידך
ובמאמר הסנא לפוס כערא אגרא ומה גם שאומרו האדם
אינו לומד מפני שאיני מבין הוא פיתוי סיצר יסמיד
בלימודו וסוף הבינה לבא שבראות קב"ה חשקו בקורטו
ודבקו בה פוסח לו מעייני החכמה דכתיב כים' יתן
חכמה מפיו דעת ותבונה : והגני מוסר לך דבר
אשר תרדוף אחריו ויהיה חיים לנפסך וענקים
לגרגרותיך לעולם יהיה עיקר לימודך בדבר של קורה
שליך חפץ יותר אם נגמרא גמר' ואם בדרוש דרוש
ואם ברמז רמז ואם בקבלה קבלה ורמז לדבר כי אם
בתורת ה' חפצו כלומר תורת ה' סלוים בדבר שלבו
חפץ לעבוק ופמ"ש האר"י זל"ה בספר דרושי הנשמות
והגלגול' פרק ג' וז"ל יש בני אדם שכל חפצם
ועסקם בפשטי התורה ויש שעסקם בדרוש ויש ברמז
ויש גם כן בגמטריאוס ויש בדרך האמת הכל כפי מה
שעליו נתגלגל בפעם ההוא כיון שהשלים פעם שבת
באשר העניינים אין צורך לו שכל גלגול יעסוק
בכלם עד כאן ואל תבט ותשגית לדברי
המגדלים

שבט מוסר פרק א

המנגידים על מה שחשקת לעסוק בתורה נגמרא או בפסע
או בדרוש וכו' באומרים לך למה אתה מוציא כל ימך
צפרט זה ש' תורה ולא בפרט זה מאוס שעל מה שחשקת
ללמוד על דבר זה זאת לעולם ואם תשים דעסך לדברים
יכריחו להסגלגל בזה העולם פעם אחרת ולעבור נפשוך
בחדש חדה של מלאך המות ולטעום טעם מיתה ולכן לא
תשמע לדברי המסחית נפשוך הזה כי דע שהשמן מתלבש
באו האנשים לדאוג ולהכשעור ולהכאיב נפש הלומד ועוסק
בתורה בחלק שאותה נפשו לעסוק כדי להנדילו משם שלא
ישלים נפשו על מה ש' בא להשלימה ולהכריחו בלגולים
אחרים וכשם שנדבר שחושק יותר האדם ללמוד משם יבין
שעל דבר זה נתגלגל להשלים כך כריך האדם שידע שורש
נשמתו ומיכן נמשך ועל מה בא לתקן ולהשלים כמו
שאמר בזהר שיר השירים על הנידה לי את שאהנה נפשי
וכו' וכדי שיבין יראה באיזה מצוה תקיף יכרו יותר לבטלה
יתחוק בה לקיי' כי בודאי על מצוה זו נתגלגל וכדי שלא
ישלים חקו מנגדו יכרו לבטלה להוציא מן העולם בידים
רקניות והוא שתמנא בחכמי הס' לומר השלמים שברוב
חכמתם היו משיגים על קיום איזה מצוה נתגלגלו והיו
מחזיקים בה יותר מאשר המצות כדאמרינן בשבת דף י"ח
ע"ב שאל רבי פ' לר' פלוני אביך במה הים בזהר עפי
והשיבו במצות כיצית וכו' ויש במצות אחרות והטעם לפי
שהיו מכירים בחכמתם על מה באו להשלים : ואם אירע
לאדם שלא למד בנחרתו וכשאחזה והוא מטופל בדברים
באופן שאין לו עוד פנאי לעסוק בתורה כל ימיו יתאש
חלילה לומר כיון שלא למדתי תורה שוב אין לי תקוה ואלך
ואעשה מה שלבי חפץ וכאשר אנדתי אנדתי אל יעלה לו
בדעתו כך כיון לאיש תקוה על ידי שמיעה דשומע
בקורא וכדכתיב שמעו ותזי נפשכם ילך תמיד לשמוע
דברי חכמי' וחדותם ובשעה שהחכם דורש יתמיד שמיעתו
לדבריו לקבלם בחשק גדול ויאמר בלבו יהי רצון מלפניך
ה' אלהי ואלהי אבותי שתשנה בשמיעה לי כקריאה כי כבר
אני דואג על מה שלא למדתי ותן לי בנים עוסקים
בתורתך יומם ולילה כדי שישלימו מה שלא למדתי אני
ויחשב לפניך בעת למודם כאילו אני הלומד כי בני חלק
ממני הוא וישתדל עם בניו שעסקו בתורה ויטן נפשו
עליהם על זה ויאהוב תלמידיו חכמים לשמוע מפייהם
כי כד קיום המצות ואם עשיר הוא יטן ממנו לת' לחלק
עמית' בלכר הלימוד כונלון עם ישכר ואל יחוס עיניו
בממונו פן יבא מן העולם בידים רקניות ויעזוב לאחרים
סילו ומה קועלת מגיע לו שאחרים יתענגו עמה שערות

וקנץ והוא בניהם רובץ ואם יאמר העשיר לא לחנם
העשירי הקב"ה כי אם שאני אהוב לפניו ושאקעננ בממון
שחכני בכל מיני טענונים שנראו בעולמו ולמה לא אעשה
מה שלבי חפץ שנראה שאני בועט במה שהטיב עמי ימים
גד עיניו כי טועה הוא דידע אימים בנפשי ומכיר הוא
במעשיו הנלקי מהוגנים ואיך יתכן שנעבור שהקב"ה
אהבו העשירו ואפשר שהעשירו בהיותם שחאו לפניו על
מעשיו ויש מצוה א' בידו בלגד ובהיות שאינו מקפח שכר
שום בריה משלם לו בזה העולם כדי לטורדו מעולם הבא
או למה לא יאמר שהקב"ה ברוב חסדיו לרחם עליו
העשירו ובראותו שהוא משולל מכל מצוה והעוני מעכבו
מלקיים המצות ולכך העשירו להיות העושר לו לעור
ולהוציל לקנות עמה שלימות נפשו נמשך שהעושר ניטן
על א' משני בחינות או לטורדו או להשלימו לכן ידון
העשיר בעצמו ויאמר אם לטורדני מעולם הבא העשירני
ראוי לי להרבות עמה בתורה ובמצות ולפדות נפשי מיני
שחת בדכתיב כופר נפש איש עושרו שפודה האיש את
נפשו על ידי עושרו ואם כדי להשלים נפשי עם העושר
העשירני ראוי לי להשלים עצמי עמה לקיים בעושרי
תורה ומצות : גם ישים בלבו שהקב"ה העשירו להשימו
אפטרופוס על העני' ואם ימנא אפטרופוס בלתי הנון
שאוכל ממון העניים יסיר אותם וישים אחר תחתיו
וכדאמרי' בילקוט רות על פסוק יסן ה' את האשה מעשה
בחסיד אחד שירד מנכסיו והיטה אשתו כשרה לסוף
בעשה שכיר פעם אחת היה בחורש בשדה פגע בו אליהו ו'ל
בדמות ערבי א"ל יש לך שבע שנים טובות אימתי אתה
מבקש חוסס עכשיו או בסוף ימך אמר ליה קוסס אתה
אין לי מה ליטן לך אלא הפטר מעלי לשלום וחור אכלו
עד שלשה פעמים בפעם שלישית א"ל אלך והלך באשתי
הלך אכל אשתו ואמר לה בא אלי אחר והסריח אותי עד
שלשה פעמים ואמר לי יש לך שבעה שנים טובות אימתי
אתה מבקש חוסס עכשיו או בסוף ימך אמר לה מה את
אומרת אמרה ליה לך אמור לו הבא אותם עכשיו א"ל
לך לביסך ואין אתה מגיע לשער חצר עד שתראה
ברכה פרוסה בבית והיו יושבים בניו לחפץ בידים
בעפר ומצאו ממון שניינו בו : שנים וקראו לאמן ולא
בגיעו לשער עד שיבא אשתו לקראתו ופגשה אותו
מיד הודה להקדוש ברוך הוא ונחה דעתו עליו ואיד
הודה להקדוש ברוך הוא מה עשית אשתו הכשרה
א"ל מכל מקום כבר משך עלינו הקדוש ברוך הוא
חוט של חסד ונסן לנו ממון מון שבעה

שנים

שנים נעסוק בגמילות חסדים שנים הללו שאל הקדוש
ברוך הוא מוסיף לנו מאכלו וכן עשה מה עשה בכל יום
ויום אמ"ל לבנה קטון כתוב כל מה שאנו נוטין וכן עשה
לסוף שנה שנים בא אליהו ז"ל א"ל כבר הגיע עונם
ליטול כל מה שנתתי לך א"ל כשנעלתי לא נעלתי לא ברשו'
אשתי אף כשאני מחויר לא אחויר אלא מדעת אשתי כלך
אנלה אמר לה כבר בא הוקן ליטול את שלו אמרה ליה לך
אמור לו אם מצא בני אדם כאמנים ממנו סן להם פקדוןך
וראה הקדוש ברוך הוא את דבריהם וגמילות חסדים
שעשו והוסיף להם טובה לקיים מה שנאמר ויהי מעשם
צדקה שלום עכ"ל : הרי לך בהדיא שהעשיר אפטרופוס
שמהו הקדוש ברוך הוא בינו ובין העניים ואם רואה
הקב"ה שאוכל מסון העניים לוקח העושר מידו ונותנה
ביד אחר לכן העשיר אשר חננו שם דעת ישים נגד עיניו
שנמאן העניים הנתון בידו יכול הוא להרויח לקנות
מקומו לעולם הבא ולהסיר מעליו כל הקטרונים ולרחוק
מנפשו כל כתמי העונות הדבוקות בה ולנקות אותו
ולהתלבנה כשלב כמו שנאמר אם יהיו חטאיכם כשנים
כשלב ילבינו ואיך ולמה יתנאה בממון שאינו שלו והעולם
אשר הוא בו ככל עובר היום כאן ולמחר לקבר יונל ולמה
לא ישים העשיר נגד עיניו חכמת שלמה הע"ס ועשירותו
ומעלתו אשר נחכם מכל האדם אשר על פני האדמה
ונקדשה בעושר עד אשר אין כסף נחשב בימיו למאומה
והשלימו הקב"ה על העליונים ועל התחתונים ומלך מסוף
העולם ועד סופו וכל זהמות וחיות השדה ועוף השמים
וזדין ורוחין ולילין מוכנעים לפניו לעובדו וכל מלכי ארץ
ולאומים משמשים לפניו וכמו שבאבז באורך גדולתו ומעל'
ממשלתו בתרגום יב"ע באחשורוש ועם כל המעלות האלו
לא זחה דבמו עליו ופושפל לפניו בוראו לעובדו כפל לבנו
ובכל נפשו וטרח להכירו באשר צוה לו דוד אביו דע את
אלהי אביך ועונדהו והוציא כל ימיו במשכלות וחבור
ספרים וגילה בהם רוא דרוין וספרא דספרין וקיים כל
המצות בלי חסר סג' א' ומה שלקח נשים נכריות עעמו
וכימוקו עמו להוציא כיבוזות מתוך הקליפות ולכן אמרו
דז"ל כל האומר שלמה חטא אינו אלא טועה ועם כל העושר
והמעלת שהשיג יצא מן העולם נקי מנכסיו ולא הוליד
עמו כי אם שלימות נשמתו אשר השלימה בעושרו האם
זוכרים ומזכירים כל באי עולם חכמתו ועושרו ומזכרים
סמו כלום היה אלא בשביל שקנה עולמו וזנה שם בנן
אלהים מושבות משכיות החכמה לתענוגי נשמתו ונשאר
ספריו ומוסריו לסקן אחרים אחריו שאם היה מוכיח כל

ומנו לתענוגי גופו בלי קניית שום שלימות לנפשו אף
שנפעלה על כל האלכים ונתחכם מכל החכמים והעשיר
מכל העשירים בשותו מניה הכל ומי היה זוכר ממנו ומי
היה מזכירו לטובה ומי היה מכפר גדולותיו דמה איכפת
לדורות הבאים בזכירת הדברים שעברו להלכותם לזכרו
נגד עיניו כיון שמהם עולה חרם בידו ואין לו כי אם אבוד
סומן וחולשת המחשבה לא כן בהיותו עסוק כל ימיו
בשלימות נפשיות הבתובים על ספר בידו בשליטה ספריו
מטיבי הנשמות שכל הבא בעולם אחו זהם ללמוד שלימות
ותיקון לנפשו וזכרו ומזכרו ברוך מי שהדריכנו עד כה
ואתה האיש העכיר שים זאת נגד עיניך ואל יהיה הממון
שבידך קרדוס לכרות עמו כל עני יער להגדיל המדורס
בניהנם להכין אש בוער תמיד לכלות שם כל גת טוב
שננופק ולהרבות עשנו לסמות בו עיניך ולסחור את
סוחר פניך ואל תקנה עמו קטרונים לאבדך שיעשו נקמו'
בנפסך מה שלא יכול שום מוין ומחבל לעשות : ולחפור
עמה בורות עמוקות עד שהומא רבה מה שאין כח לחפור
אם יתקבצו כל פועלים שנעולם ויעסקו בחפירתם כל ימי
עולם להפיל עצמך בתוכה נחאסך מן העולם ולשוט דרך
שם לנאת לים הדיגין והמשפטים המאונים ומה זכר
תשאר לבאים אחרריך אם תאמר שזכירך על מעינות
שעשית ובנינים שזנית וכרמים שנעטת ומלבושים יקרים
שלבשת מה קועלת עולה לך באשפתו של גיהנם אשר
אסה מושלך בו ככלב מוסרח האם יוכל הזכירה הואת
להושיעך משם ולתס מנוחוס לנפסך כי אוזוכרם שמך
על הפעילות הבופניות אשר בהם טרחת סחיל קועק
בחבלים נפסך ובקול תאניה ואניה ואין לך מושיע סחם
אשר טרח הקב"ה עמך ליוצרך בנטן אמך ולסומרך ט'
חדשים שלא תנא נפל והוציאך לאויר העולם בשלו והגדיל
עמך חסדיו כל ימי חיך והשפיע עליך מעושרו לגדלך
ואתה לא טרחת לכבודו כלום וצטוב שהעיצ עמך הכעסת
אותו ולא השגת למנותיו ולא בעסק חפצו ורצונו להלוק
בדרכיו הנעימים ככתוב בתורת משה והלכס בדרכיו מה
הוא חנון אף אתה חנון וכו' במקום אשר הכין לך על ואם
יותר מכל בני גילך בהקעשר אותך בעושר ונכסים ולמה
לא שקנה בעושרך בית מושב עיר חומה בעולם כנח
במקום תרשישי' ואופנים וסכין לך עבדים לשמשך שם הם
מלאכי רוס הנעשים במעשיך הטובים ובהנל היוצא מפיך
בניחוס האכלים ובדברי הפיוסים לעניים וגמולי הרוח
ובקיוכ כל החיוב המוטל עליך להשלים לטוב לך כדי לנאת
מעולם כזה ולעוף השמים לבית תענוגי נפסך אשר חננת

שבת מוסר פרק א

כמלך כחולך מהיכל להיכל יוסר ממנו שאין שטן ומנע רע
שכלתו ממקום למקום כן לא ישיגוך פגע רע צחלקך מן
העולם כי כלם יצרחו מפניך מיראתם שלא ישרפו משלהב
אש כשאתך הטורה תחת אשר ענדת אתה' אליך
שמשל לאש בופרה :

ונחזור למוסר הנוגע לכל אדם יחד עשיר ואביון
האומרי' פה אחד איך יוכל אדם אשר מחומר
קורץ ומסיפה סרוחה נגרע להודיך עצמו לעלו' צמעות
עליונות ולהבין צמעות דברים נעלמים היושבו' ברוש
של עולם היאמן כי יסופר שהשור יתהפך ללבן היהפך
כזאי עורו ונמר חבר צורותיו ואם יעלה על לב שהעופרת
יתהפך לזהב אופיר : ואכן מקיר ליהלום וספיר : אף
שיעשו זהם כמה וכמה מהפעולות השיטויים : כך אי
אפשר לאדם אשר מעפר יסודו ורח חיותו להפך הווייתו
לצחינת רוחניות ולשים במלאכי שמים חיותו : כל זה
פתוי היצר הרע המנידו הסותם עיני שכלו דלא ראי זה
בראיה כי אדם נמשל לאבן מוכך ספיר ויהלום שבעת
שמשאבם נחצבו אינן מאירות שעליהם החלודה והקליפו'
רבו ותסתפק האומן בהם מעט מעט להסיר הקליפה
מהם אזכור' מגלה את הסתום היא האבן היקרה אשר
תחסינה חסום ומבהיק באורה : צוהר תפארה :
ומתנוסך לעינים כעצם השמים : כן דומה צדמה האדם
הנשמה שבו היא האבן היקרה והנוף המסבסב הי' הקליפה
האזמנים העוסקים לנקות הקליפה שהוא הנוף הם
הסורה והמנוס עד שמגלין וזהר האבן הנגוזה הי' הנשמה
הטהורה הבס וראה צחוק ואליהו ומה רבינו ע"ה אשר
עלו למרום בחיים חיותם ונכנסו בתוך להבות אש וניתן
לחונך להיות ראש המלאכים : ולאליהו מלאך הנבית
ולמשה להלחם עם בת האבירים ולנצח האדירים וקורה
לישראל הוריד : וכמה מהשמים אשר מנו חכמי' שנכנסו
בגן עדן בגוף ונפשו ואף השמים שלא נכנסו כמותם :
והם קבורים בקבריהם ואין הרקבון שולט בהם : מסכת
שנפס נהפך לאור נהיר ונשמה מאיר : ואין הרקבון
שולט כי אש בגוף בולט והם נהפכו לצורה : ואיך יכול
זהם צרה : הרי ציד האדם אף שהוא צר ודס : להודיך
חומר שלו ולהעלותו צחינת רוחניות על עבך בתורה
ומצות כי בעורח עיסקו בהן מתמרק קליפת החומר מעליו
כי הניח שמויע בעיסקו בהן ממחה את החומ' ומוכך אותו
כשמש המכה צרוב חמימותו במחנות הזהב ומהפך העפר
מן האדמה לעפרות והב דיש והב שנעשה מחמימות השמש
המכה בכת באוקו מקום פיין בשפר שער השמים כך נ"ב

חמימות עבך התור' שנמשלה לאש דכתי' אש דס למו ועסק
מצותיה מהפכים את הנוף לצורה כל זה ישים האדם נגד
עיניו לא יכור לצבו מלחשוב תמיד לדברים אלו הטובים
והנעימים ויזכה לחיות בנועם ה' ולנקר בהיכלו בארבות
בחיים : כי אובד דעת אובד מוסר ואובד מוסר אובד
תורה ואובד תורה אובד יראה ואובד יראה אובד אסנה
ואהבה מציאו לחקור בדרכו השם להדבק בו ולעונדו בכל
לצבו ובכל נפשו ולמסור נפשו על קדושת שמו יתברך כי
האהבה מקלקל את השורה וכיון שקושר אהבתו ביושרו
אינו חושש על צריאות גופו המחליפו לעבודתו ולא על
תואר יופיו להשחירו על עסק תורתו ולא על גובה קומת
גופו להשחיתו על קדושת שמו כגדול ואדרבא שמחה הוא
לו לומר מתי יבא לידי ואקיימנה כר"ע שסרקו את בשרו
במסרקות של ברזל ונפשו שמחה עליו כאשר אותה נפשו
כל ימי חייו למות כך על אהבתי יתברך כמו שאמרו חכמים
ולס"ה וכמה שלמים כמוסו מתו על קדושת שמו יסב' וזכו
למחיכה שאין בדיה יכולה ליכנס שם ובדאי שלא הביאם
לכלל זה כי אם התשוקה שהיה להם באהבתו יתברך מיום
שעמדו על דעתם עד יום מותם וזכותם יגן עלינו ועל
כל ישראל אמן ואמן :

פרק ב ישמחו השמים ויגילו הארץ כי צדיק
מצרה נחלץ זה נח והוא יסוד עולם כי
צלתו עמודי שמים ירופפו וכמעט כל הנביא' היתה חזרת
לתהו ובהו ברשעת פועלי און הס דור המבול שאמרו לא
סור ממנו ודעת דרכיך לא תפגענו ועשו סניף לכל צד
השמים לפרוק מעליהם עול מי שצראם וילכו אחר שרירי'
לגס ויצרחו בכל רע ועלה בעצמם להרבות במעשם
ברמים לשמות מן היין להשתכר עצמם להמשיך סאונם
יצרם לכל אשר לגס חפץ לבא על הנשואה ועל הזכור
ולתקערב ורעם שלא במינס עם נהמה חיה ועוף ועשו כל
הקועבות והשם ית' השפיע עליהם מרוב טובו אולי יחזרו
ותקנו לב לשוב בחמדת שלא לצד רוב השלוא והטוב אשר
השליטם השם יתברך וכראו' כי לא היו פני' הרעים עליהם
את הסרים והנבעות אולי יכנס מורך בלגס לשוב ונס
לזאת לא שמו לגס והעמיד עליהם כרוו להכריז עליהם
הרע העמיד לבא עליהם זה נח וקבע להם ומן ק"ך שנים
בעשיי' הסיבה שעשה נח אולי יתנו לב לשוב ויתנו כסף
סוררת ועוד יוסיפו לחטוא וחזר וקבע להם ומן עוד ו'
ימים מאבלו של מתושלח הכדיק והשמייע ממרום לכל יושבי
הארץ ההספר שעשו למתושלח בשמים והיו יורדין דמעוט
של חיות הקודש למטה באומר' חכמים' ל' הביאו הילקוט

סדר נח וכוונתו יתב' היה שיכירו מעלת הצדיק כמה היא ואולי ישובו כאשר ראה כי לא שבו מדרככם הרעה ויאמר ה' לנח קץ כל בשר בא לפני וכולי כלומר באיתי עד קץ כל אחד ואחד מהם וראיתי שאין צדיק עתיד לנאת מאח' מהם ולכן הנני מש' זיתם מן הארץ : רק חוסך ראיתי צדיק לפני בדור הזה עשה לך תיבת עצי גופר להסתיר עצמך מהר טרונ' והנך ניצול מכלם עם בניך הצדיקים כמוסך ואספק ונשי בניך עמך ומכל הבריאה שלא השחית יצילו עמך ואמך אני מיסד עולם בנתחלה :

ואתה בן אדם שים לבך לדבר הזה לראות ולהכיר גדול רחמנותו יתברך עם האדם ועד כמה מאריך עמו שלא ימות חייב כדי להטיב עמו הנה וראה כמה האריך עם אנשי דור המבול כדי שלא ימותו חייבים וכל זה מכחיס סברת כח המינין האומרים שהאדם לא נברא אלא לנקמה כמו שכתב הרב ברוך נ' ברוך ו' ל' בפס' קהלם יעקב פירוש על קהלת דף ל' ע"ג] וזה לשונו יש סברא מטאפ' קורסים בראותם וקרי' הומו ומאורועותיו הרעים והטובים שבו הוא מונג בעיר ראש ולענה אמרו שהאדם לא נברא אלא לנקמה ממנו ואם נותנים לו גדולה לאדם הוא כדי להשפילו ולהשליכו משמי מדומים כדי שתכבד עליו הירידה ומצינו שהאדם בעולם הזה לא שקוט ולא ינוח מרוננו וכל ימיו ושנותיו מכאובים ויבלה ימיו להכל ושכוסו לזבלה והוא מעוקל אל המקרי' הרעים העתידים לבא עליו הן מצד המערכה הן מצד סבובי בג' לגלים הסניעים את היסודות המתייבשים רעות רבות והשחקות גדולות בזה המציאות הן מצד הקהלת הפחוסת הוא הסיולי הראשון היותו בלתי נמצא ומשתנה בכל רגע ורגע והכל נכס ולא בפועל ואם מצד השגותיו הם פחוסו ומסרות שהם מן המאוחר אל הקודם : ואיך יאמר שיגבר ויעלה אל השלמות איש אשר כוס נגוע מוכה ב'הים ומעונס ע"כ : והנה מכל מה שכתבנו ממה שהאריך הקב"ה עם דור המבול כדי שישובו מפיל ארצה הסברא הרשעה והחשוכה והאפלה האת של הפיקורסו' אלו ימש' ש' והכסוב מכריו טובה' לכל ורסמיו על כל מעשיו ודרשו רז"ל ומרסמיו נותן לבריותיו כלומר מלבד שהוא רחמן נותן לבריותיו מרסמיו שיסתנהגו כמדתו לרחם כל אחד על חבירו והעולם לא נברא אלא להטי' עם בריותיו ואדם כועק בברתו ומכיל אוקו וכל התורה והנביאים מכריעים על גדול רסמנותו ית' עם האדם והתלמוד והמדרש מספרים בבור' אל מענותותו יתברך שמו אשר ב'יכול כמה וקטער בהגיע רעה על ראש ואלו קלני

מראשי כו' וכתוב עמו אנכי בצרה וכמה שמש' צהיות משפיע ומטיב כי כעסו עם הרשעים הוא מטעם שמונעי' להשפיע טובו בעולם ונער גדול הוא למי שטנעו ומדתו להיות ופרן ומונעי' ממנו מלתת ולהרבות להטיב ועל זה כתיב בוקס' ובעל חיים ורז"ל פירשו מה שפירשו עיין בע"ז פ"א אך כפי דרכנו זה הפסוק מכריז על האמו' דכיון שמדתו יתברך להטי' סמיד ויש רשעים העושי' מסך מבדיל בעונותיהם מלעבור השפע מקמלא חיים עליהם לעשות נקמה בהם לאדם כיון שאינו שבי' כדי שירד השפע ויתרבו טובותו לבריותיו ואדרבא עשה את האדם מפחד סמיד כדי שיהיה משועבד לעבודתו כדי להטי' עמו ואם חטא לפניו מפחדו במקרי' הומו בדי שישוב לטוב לו : ובהיות כן יש ריע אהוב כאמן שיאהוב את רעהו וישתדל בטובו אפי"י שיצפה ממני גמול שאיש את רעהו יעוורו או יש אה שימית לאחיו כל כך אע"פ שגבר אחד המה אשר מבטן אחד נוצרו ומצפה ממנו עור' שולאחיו יאמ' חוק או יש אב ואם שיסתדלו כ"כ בטובת בנו אף ע"פ שמפיי' ממנו כבוד זהוד והדר ושיכלכל להם עד זקנה ועד שיב' כהקב"ה המשתדל ב'יכול להטיב עם בריותיו אע"פ שאינו מניע לו כלום דכתיב אם צדקם מה סתן לו וכו' ומה מידך יקח והוא מושל בכל מלכותו בכל משלה מלך מלכי המלכים ואדוני האדונים בורא יוצר ועושה הכל וכתיב מי סקדימני ואשלם ועב"ז ברא עולמו בלבד להטי' עם בריותיו יש רחמן גדול ממנו יש מרחם ואטיב כמוסו ולמה לא יסבייש האדם ויכסאו בושת וכלימה לעבור על צויו ולבטל אחס ממנותיו חליל' ילמוד האדם ממדתו לעבוד ליוצרו מדת האדם שלא יעברו על דברו ולמס' לא ינהג כן בבוראו שלא לעבור על דברו כאשר הוא חפץ בעצמו מדת האדם שיסתרנה בבוראו ולמה הוא ב' לא ירבה בכבוד קונו מדת האדם שיכבדו אוקו ב'יכול למה הוא לא ישתדל לכבוד האבשל כלם ה' צבאות שמו ולמה לא יתקנא האדם מהמלאכים שהם שוכני מרום וסוף בעפר מושבו צהיות לא ידו להתגבר על מעלתם ולעלות על מדרגת' כי מה מועיל קנאת אדם על חבירו להקנב' לעלות על גבי חומר כמוסו היספאר טיט על גבי טיט לומר אחי למעלה ממך ה' שם לאנן אשר בראש פינה על היק' על חברתה אין לשבס' כי אם יציר חומר נברא המסנב' במעשיו לעלות למעלה ממלאכי השרת ולהכין מושבו ססת כסא הכבוד וכיון שצידך בן אדם לעלו' בסול' או איך ולמה תאחר עלייתך ולא די לזה לא שאת' משבר מדרגו הסול' בקרדומות ע"י מעשיך הרעים שהם משברים וכורס' בחרב חרה ואיך סוכל כשמשך לעלו' דרך שם במוסך כ' ברכוס' לעלו' יפול ממרומי' לארץ

גפילה

כפילה צלי קימה ואל מי תקרא לעזרה להקימך האם
 סעצירות שעשית יעזרוך או הקטרוגים שמהם עשית
 יקימוך ואם תשים פניך לרעיד אשר ימקוך לחטוא
 שיושיעוך עוד מי לך פה שתוכל לדבר עמהם ואם יצויר
 שישימי קולך יצרחו בהחבא מפחד שומעם קול כאוב אשר
 מארץ מפפפך ולמה צהיות היכולת ביד להנצל מכל זה לא
 תשתדל כדי לנקה ישועת נפשך כי הרשעים שנאבדו מן
 העולם קח אותם למראה וראה מה שבגיע להם ופרוש מן
 דרכיהם ראה דור המבול דשרש חטאתם היה הגאווה
 שנתגאו כארז"ל במדרש פ' צראשית כי הגאווה היא שורש
 לכל עבירות שבעולם עד שאמר הקב"ה אין אני והוא
 יכולים לדור במקו' אחד כארז"ל והתחוק עצמך בדבר הזה
 שלא לשמוע בקול יצרך לפתותך על הגאווה ובנוכחך אותו
 על הדבר הזה תוכל לנצחו בכל כי כיון שנתקר השורש
 בענפים נופלים מאליהם :

ורגני מלמדך שלא סכנס ויכשל בעומאת הגאווה
 תחילה שים נגד עיניך שאינך מלך וכיון שיש
 מושל עליך נמצא אתה נחית עבד יש צחוק גדול מזה
 לעיני השמש עבד מתגאה ולמה תסן מקו' להזכיר שפלותך :
 שנית אם לבשת בגדי מאיוצס' אתה מתגאה דע שאין
 פחיתות גדול מזה שאתה הקנדל בדבר היוצא מתולעים
 ואם עם מה שיוצא מהם מעלים אותך נמצא שאתה עפל
 להם ואם בגדי צמר לבשת וזהם נתנהית היאמן שהנחמה
 גדולה ממך שעמה אתה מתגאה ואם בכלי פשתן היוצא
 השדה שנה נסתעפת דע כי הוא נומח ואתה חי מדבר
 פי גדול ממני ואם כן איך תוכל להתגאות בכל זה : שלישי
 שים נגד עיניך שלא תעמוד צופיך ובכתך כל הימים אשר
 אתה חיעל באדמה ובגא ימי הוקנס לא תוכל לנהוג דרכי
 תביאות והית צחוק לכל מכירך באמר הוה האיש המשתבח
 איך נפל ונשבר והיה לקש : רביעית תשיב בדעתך
 שדרכך כנהמה בשע' שאתה צריך לנקבך ונוף המהפך
 כל פרי טוב הריח והגון לזבל ולסרחון יש לו מקו' שיתגא' :
 חמישית עלה על דעתך ימי החולאי הבאים עליך אשר לבך
 בשבר בקרבך וכחך סר מעליך ולשונך לחכך ונקה
 ובמרורת פתנים בלשונך ואתה בארמון נופל ובעי מפלה
 נופל על ערש דוי והרוח כודק והקדח מלחך והפיסת
 הכחות גוברות ודס שגלב מסמעט ומלאך המות לפתח
 רוצף : שישיית אמור בלבך אדם אשר הודו והדרו עור דק
 אשר גופו מכסה ואם יסתלק ויתפפך מה שבפנים בחוץ כל
 דואיו עיניו יכסה מלביט דבר מיאוס כזה ואיש אשר אלס
 לו יתגאה : שביעית תן דעתך באיש המנוגע מה מיאוס

לראותו ומה חרפה לכבישו וכיון שלאיש יקרה זאת מה
 מקום יש לו להתגאות : שמינית באומך נגד עיניך כי
 לא לעולם חוסן הישמעתיך שתתנהג כל ימך בגאותך
 ואם היוס או למחר כפול ספו' תמצא כל העולם שונאי שלך
 ואין מנחם ואין מרחם עליך וכאשר עשית כן יעשו לך :
 תשיעי' שים נגד עיניך לכל הגאים שקדמוך מה עלה
 בידם כי היו לקלון ולחרפה לכל באי עולם ראה מה שאירע
 לנבוכדנצר שגאותו גרם לו להסתפך לבהמה והמן מרוב
 גאותו ירד לתחתיות ארץ ודור המבול היו לקללה לכל באי
 עולם באומרם מי שפרע בדור המבול : עשירית שים
 תמיד נגד עיניך שגאותך אינך יכול לנהוג בה כי אם
 בהקיץ ובעת שתישן יכולים לסבך כעירים ממך לימים
 ועליך יצחקו ויתנו עליך רוק ונפיהם ירימו קול בחרופים
 וגדופים ואתה מושלך כאבן דומם אין קול ואין עונה יש
 בזיון גדול מזה : י"א אם תרעבים כח בגאותך להסויק
 ולהעמידך צליאכילה ושתיה לא כן כי אם פניך משתנים
 וכחן סר מעליך וכי איש אשר חיוו תלויים על פת לחם יש
 לו מקום להתגאות : י"ב אם המתגאה מתגאה בחכמתו
 ישים נגד עיניו חכמת הראשונים כגון ר' עקיבא שהיה
 דורש על כל קוץ וקוץ תלי תלים של הלכו' ודואג ואחיסופל
 שהיו שואלים על מגדל הפורח באויר ש' שאלות וחכמת
 ריב' ואלא הניח דבר שלא למד עד שיחת מלאכים שיחת
 שדין ושיח' תמרו' כמו שהאריכו רז"ל בהפלאה תורתו
 וחכמתו וכן בחכמת כל חכמי התלמוד וכו' ובעלות כל אלו
 החכמים בדעתו יכיר חסרונו ודקומו ושפלותו ואפלתו
 וישפיל גאותו ואם מתגאה בעושרו ישים נגד עיני עושר
 המלכים ויועצי ארץ ויראה שהוא בלא חשיב ואם מתגאה
 בגבורה יאמר בדעתו כיון שלא הנעתי לגבירת יבגיה
 ושמשון אשר מקול נפלו ערים בצורות ויעקב כור ממקאמו
 מה גבור יש לי כדי יוכל להתגאות וגם יחשוב כי בוקנותו
 סר כמו מעליו : ואם ברוב בניס מתגאה וכי כולם חכמי'
 כלם נבוגים כלם עשירים כלם בלי מוס' הם ועוד מונעת
 הוא שלא ימותו בחייו הרי רצי יוחנן היה מכריו ואמר דין
 גרמא דעשירא ביר כח"ל ול עוד אם ימותו כלם מיתס
 ענמן היה לו לשמות במיתס' דאפשר א' יפול במים ויחנק
 או יפול מן הגג וכאלה מאלה המקרים שמתגלגלים בעולם
 או יתקצצו בחופסם : ואם צופיו מתגאס יכול להיות
 יפה יותר מיוסף ולא נתגאה ואם יהיה בתכלית היופי
 ישום בדעתו כי צימי הוקנה והשיבה פניו משתני' וקטומין
 מתרבים ובעירים ישחקו בו כי או דומה לקוף כח"ל
 במדרש קהלת : י"ג ישים בדעתו סמיד בשורשו כי ילוד

אשה הוא ועבר במקום השתן ב' פעמים חד כשהולידו אביו
 שנים כשילדתו אמו ולאיש אשר חלה לו נשאר לו נד
 להסנאות : י"ד גדולה מכלם יזכור סמיו יום המיתה ואו
 בלי ספק יכנע לבנו הערל ויחלש כחו ויסתלק גאותו :
 ט"ו יאמר בלבו מי שמקוה צדקת אבותו שיתקפך במותו
 מיד לרימה מאוס שאך נשאו עליו יכאב איך יוכל להסנאו
 כמו שפי' החסיד כמה ר"ר יוסף יעבץ ו"ל על משנת מאד
 מאד הוי שפל רוח שסקות אנוש רימה כלומר סקומו
 שיתקפך מיד לרימה : הרי ע"ו דברים במני' גאוה שישים
 האדם נגד עיניו לשבר גאון עוון גם ישים האדם נגד
 עיניו כי השפל לא יפול לעולם שכן תראה שכל יושב על
 פארץ אינו יכול ליפול כיושב על הכסא שיפול וישבר
 מפרקו וכן יסתכל באילן השורש העשון בארץ המזרח
 שבו והענפים כל כך שמפסטי' ועולין מסרכי' וגחלשין
 כידקו המה : ישים דעתו בשמיר שמשרה הרים וסלעים
 ושמירתו היה בחלוש שמתכו' תיבה של עופרת שהוא
 דבר רך ולא היה יכול לשברו : הנה הנכמות והחיות
 אשר בח אבנים כחט נכודין ונלכדים ציד האדם והיקוש
 והשלשול מרוב דקותו ושפלותו אע"פ שמויקין להרס אינו
 יכול לזודם : הנעוראה בארזים הגבוהים שמסנת
 גובה קומת' קוצצים אותם לצנייני' וחזיר גנות הסמוכות
 לארץ אין מי שינע בהם ראה העפר הדק והנוצה מרוב
 קלוסם ושפלות' ברוח קימעה עולים למעלה וראשי
 באי לנות הגבוהים נוטים למטה הנע בתורה וראה הנדרה
 אע"ה שהמשיל עצמו לעפר ואפר דבר שלא יועיל לכל
 דעפר ואפר מעורב אין שום הנאה ממנו דכתיב ואנכי
 עפר ואפר וכה להיות מרכזה לשכינה מעלה שאין למעלה
 מענה וסמאל שהיה בשמים ונקבאה ומרד בצורא השליכו
 הק"ה לארץ כ"כ נסתאה ואמר מעלה על במותי עב אך א
 שאל ירד הרי כל המסנאה ירד והמשפיל עצמו עולה ראה
 לנח על שלא נתגאה באנשי דורו ובה לעלות מדרגת אדם
 הראשון יכיר כפיו של הקב"ה להיות אב לכל באי עולם
 דכלם בשם בני נח מתכנים דכל המשפיל עצמו מנבחים
 אותו מן השמים כדאיתא בזהר פ' חיי שרה דף קכ"ב ע"ב
 קוספסא וכאה איהו מאן דאזעיר גרמיה בהאי עלמא
 במה איהו רב ועלאה בכהוא עלמא והכי פתח רב מתיבסא
 מאן דאיהו ועיר איהו רב מאן דאיהו רב איהו ועיר דכתיב
 ויהיו חיי שרה וכו' מאה דאיהו חושבן רב כתיב ביה שנה
 ועירו דשנין חד אזעיר ליה שבע דאיהו חושבן שבע דאיהו
 חושבן ועיר אסגני ליה ורבי ליה דכתיב שנים ת"ס דלא רבי
 קב"ה אלא לזאזעיר ולא אזעיר אלא לרבי וכאה איהו

מאן דאזעיר גרמיה בהאי עלמא במה איהו רב בעלוי
 לכהוא עלמא עכ"ל ואל יאמר אדם הנני קונה מדם
 השפלות כי רצה ויקרא היא ואלך בדרך שלבי חסן אחר
 תענוגי בני אדם לשקות במורקי יין ושפלותי יגן עלי
 הנעוראה ננס אחר שכתורה העידה עליו מדרקותו
 ותמימותו דכתיב נח איש צדיק תמים היה ובהיות נח צדיק
 תמים כולל שפלותו וענותנותו ועכ"ל כיון שנמשך אחר
 היין במה נתנוה עד שהכתו' קראו איש אדמה כלומר איש
 כולו אדמה באחד הרקים מחובר לחומר והכתוב מילל
 עליו דכתיב ויחל נח איש אדמה ויטע כרם וישת מן היין
 וישכר ויסגל כו' י"ג ויין נוכרים בענין היין לשון ווי ויללה
 כאחו"ל שא נא עיניך וראה מ"ש מוהר"ם אלשיך במוסר
 היין פ' נשא דף רמ"ה ע"ב ו"ל תוכחה מגולה לסובאי יין
 וזוללי בשר גם בקרב ביתם ומה גם למתקדשים ומתועדי'
 אל החנות כי יקראו איש אש רעבו אל סחם גפן ואל
 סחם תאנה וסחת כל עץ רענן נכב על עין המים באמור
 אליו לכה נרוה דודים עד הבוקר מיין הרקח נתעלסה
 באהבים באשישי ענבים כי במה יודע איפה כי אנשים
 אחים אנחנו באהבה מסוקרת אם לא נגילה ונשמחה יחד
 ביין ישמח לנב אנוש כי כוס בידך מלא מסך אף שמריה
 אשת' למען צריקך וגם עליך תעבור כוסי רוייה ולקח
 מנחתו מידו למענו ויהי הקשר אמיץ ביני וביניך אהבת
 עולם מעתה ועד עולם כי נזכור אני ואסה את יושבים
 במדים שותים במורקי יין כוס מלא ברכת ה' מלא היין
 וגם אסה אלי על היין היין ופי פערתי ואשאפה פעם אחר
 ולא אשנה כי לואת יקרא תפני כך וגם אסה את קנעת
 כוס חמתי שתי' מכית ומי כמונו רעים אהבים אהבת
 עולם לא תשכח ויקומו ויעשו כן במה ורעיהם כיוצא בהם
 ויחמו בבואם לשקות שתו ולעו וירס לבס ויהיו כל איש
 מהם כמוהו כפרעה חסוד בעינו כמלך כי תירוש ינוב
 וביין תמר אל מי תדמיוני ואשנה יאמר ובגובה לבו יסתרר
 גם משתרר על השפי' כדת גבורים לשקות יין והננס
 אשר יראם הרואה אותם בראשיתם צידה צרך יצרך כי
 יראה על כל כוס וכוס תלוי תלים של ברכות זה יאמר
 בנשותו את ידו אל גביע הקצף כה לחי תעמוד חי
 בשמחתך ביום חתונך וזה ישב ויאמר גם את בדם צריקך
 ובהנה ובהנה ק' ברכות הערוכות צפיהם ובשפתותיהם
 אך במרעיתם וישנעו ינא לבס ויחלו לשקות בכלים שכלים
 שונים רבים ונכבדים מהראשונים וימלאו את בליהם
 באשר יוכלון שאת עד יגר מזה ואז יתהלל המתהלל באמת
 באמור מי כמוני גבור לשקות יין במדה טובה מרובה

וצמדה שאדם מודד בו סודדין לכל א' מהמסובין עד יוצא
מאפס ומכל היוצא מפיהם כל שלמות מלאו קיא צואה
בלי מקום ואו למי אוי למי אבוי זה נופל בשוכב בלג ים
זה קם וככה את רעבו נאבן או באגרוף וזה יצא יצא
ומקלל אשר שתו וישכרו עמו עד שמחה לתונה נהפכה
וגם אהבתם כבד אבדה וימרו את כבודם בפי חור
כצואה עוברת ונתת שולחנם צואה בלי מקום עד אפס
מקום והן זאת רעתם כי מר הרכה והענוגה שברעותיהם
במעמיהם וולת שמים רעות אשר אלה ביין שנו בגול
ועריות כי ממשיך איש ביין את צמרו יצא עד ככר לחם
וילסעם את הדביות בי על כן צוה לנו יתברך להמית בן
סורר ומורה כי מוטב שימות וכאיוב' וגם לץ היין הומה
זימה כי מפנק ביין את צמרו האספסוף אשר בקרבו
יתאזה תאזה לגלות צמר ערוה כי בהשליך נפשו אחרי
בו נמסל בזהמות נדמה וכו' עד יחדיו ירננו כי ישישו
בני מעיהם בכל היוצא מפיהם כדבר אחת הנבלות ומה
ירוימין עיניהם אשר הם וונים אחריהם כי יחמדו לביתם
ויפעלו בויותם כי מי שלח ידו ביין ונקה כי אצילו הראשון
חטא כאחו"ל בפן היתה וכי בחטה ענבים ונתנה לו וימת
הוא וכל זרעו ונתן מאחזן בעיניו ה' ויאסס ביין ונפגע
ואצילי בני ישראל שתוי יין נכנסו ועברו ונענשו ומורס
מהם ביוצא צהם : והן אמת כי אשר שתו וישכרו צימי'
ראשו' אשר היו לפנינו כאשר נכון היה בית וארמון על
משפטו וחטאת' לא כבדה מאד כי רוב טובת' התעה אותם
ועל כן רבים שתו כימא אך עתה כי הנה בעתה רבים
ישתו לא כימא כי אל ישמח ישראל אל גיל בעמים כי יראה
כי אולס יד כי נפלה עטרת ראשנו וגלינו מארצנו ושכינת
עוזנו בקרב העמים ומיהאיש החפץ חיים אובד ימים
לראות צרע ובושת הפנים כיום הזה כי שחה לעפר נפשנו
דבקה לארץ בטננו ואף לואת יחרד כל לב כימה ראו על
ככה ומה הגיע עליהם השמחים אלי גיל ישישו כי ימצאו
יין להסתהולל בו ומי האיש אשר הו' יהודי ולו דמוע תדמע
עינו לילה ויום מאין הפובו' כי עיניו רוחות וחלות עובדי
כבדים אשר הנל המה מעשה תעטועים מנייהו היה
מלכי ואפרכי ועבדי השם אשר לו הגדולה ואין וולתו כי
יוצר הכל היה נתונים נתונים תחת און עובדי מולות
ומצטנן מי יצא הרעה הגדולה הוואת' אס לא מרוע מעללנו
אנחנו ואבותינו כי מידינו היתה שפחה כי תירש גבירתה
ולו חכמו נשכילה ואת קרענו את נגדנו ונלכשק ואפר
ונכא בתוך העיר ונועק ועקס גדולה ומרה עד פור
הקפוררה גויסנו ואדמסנו ויקרא זה אל זה ויאמר לנו

ונשובה אל ה' צדוס ושק ואמר ואל תתן פונת לו עד יבונ
ועד יקיס את סוכת דוד כנופלת ולא די שלא יעשה כן כי
אס שתחת היותם כאבליאס כל ימיהם ולבלתי מלא שחוק
פיהם הלא יאמרו נקחה יין ונסבאה שכרוהיה כזה יום
מחר ו' יאמרו איה ה' הים ה' בקרבנו אס אין כי
עונותינו היו מצדילים צינינו ובין אלהינו הלא נכלס כי
אוי לאותה צושה אוי לה לאותם בלימה ואנחר דרכי
ואתנה שכר לאובד ויין למרי נפש ואשנה משומם ואנכה
צדוס נפשי ואפר בלחם אוכל ושקויי צדכי עד יסקיף וירא
ה' משמים לתקן עולם במלכות שדי וישמח ה' צמטשו
וישראל ישמח בעושו עכ"ל : גם שא לא עיניך וראה
מ"הסמ"ג ו"ל דף י"א ע"ד על מצות השמר לך פן תשכח
את ה' אלהיך בעניני גאווה וענוה וז"ל אזהרה שלא
יתנאו בני ישראל כשהקב"ה משפיע להם טובה ויאמרו
שבריוח שלהם ועמלם הרויחו כל זה ולא יחזיקו טובה
להקב"ה מחמת גאונם שעל זה עונה זה המקרא ואומר
גם בפרשת ואתחנן ובסיס מלאים כל טוב אשר מלאת
וכו' ואכלת ושבעת השמר לך פן תשכחו' ווס הפי'
שפירשתי מפורש בסמוך פן תאכל ושבעת ובסיס טובים
תבנה וישנת ונקרך ונאנך ירצון וכסף וזה ירבה לך
וכו' ורם לבבך ושכחת את ה' אלהיך המוניאך מארץ
מצרים וכו' ואמרת בלבבך כחי ועונם ידי עשה לי את
החיל הזה וזכרת את ה' אלהיך כי הוא הנותן לך כח
לעשות חיל ומכאן אזהרה שלא יתנאה האדם במה
שחננו הצורא הן בממון הן ביופי הן בחכמה אלא שיש לו
להיות עניו מאד ושפל בדרך לפני ה' אלהים ואנשים
וליהדות לבוראו שחננו זה המעלה וצמוסר השירה כסוב
הלה תנמללו ואתו וכו' הלא הוא אביך קנך הוא יצאך
ויכוננך ושנת הכסוב הענוה שנאמר והאיש משה עניו
מאד ואמר' בירושלמי דמסכ' שנת פ"ק מה שעשתה
חכמה עטרה לראשה עשתה ענוה עקב לכוליותא פיר'
למעלה שנאמר ראשית חכמה יראת ה' וכו' ונאמר עקב
ענוה יראת ה' ודרך ששירה שכינה על הענוים שנאמר
אשכון את דכא ושפל רוח ודרשין במסכת סוטה שכל
המשפיל עצמו מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל
הקרבות כולן שנאמר ובחי אלהים רוח נשברה ולא עוד
אלא שתפלקו מקובלת שנאמר לב נשבר ונדכה וכו' ואני
דרשתי עוד כי חפי' משאלות לבם ותאותם שומע הקב"ה
וממלא רצונם ואף על פי שלא הסתללי על זה שנאמר
תאות עניים שמעתה' תכין לבם תקשיב אויך תפלת
ענוים לא נאמר אלא תאות תכין לבם כלומר מה שחוששים

בלבם : צאו וראו מה שפירש דוד מלך ישראל ואנכי
 סולעת ולא איש חרפת אדם ובאי עם כלומרים לי לדמות
 עצמי לסולעת שהוא תחת העפר בחרפה כך כשאדם מת
 שער למעלה מראשו ולכך היה שפל לפני האלהים
 שהיה מפוזר ונכרך לפני בוראו כמו שאמר לעיכל והייתי
 שפל בעיני ולפני אנשים כשקילל אותו שמעי בן גירא
 אמר הניחו לו וכ' גרמה לו הענוה היתירה :

והאריכו רבוקינו בננאי גמי כרוח במס' סוטה שנקראו
 פוענש כדכתיב תועבת ה' כל גנה לב ולא יראו נחמות
 ציון כדכתיב כי לאו אסיר מקרבך את עליזי גאותך ולא
 תוסיף לגובה עוד בהר קדשי והשארתי בקרבך עם עני
 ודל וחבו בשם ה' ואינו רוצה לומר עם עני ממש שהרי
 כתיב כי לי איום יקוו ואניות תרשים כצראשונה להביא
 צניף מרחוק כספס וזהם אתם אלא ר"ל עם עניו וכן
 תרגם יונתן עם ענוותן ואומר בכפר משלי גאות אדם
 קשפילנו ושפל רוח יתעוך בצוד ואמרו רז"ל מאד מאד הוי
 שפל רוח שתקוה אנוש רימה ומוסר האדם מן הבהמה אין
 כי אם עבודת הצורא יוצר הכל ולעשות לו נחת רוח
 עכ"ל : ולמה יתלבש האדם בגאווה שהוא לבוש מלכו
 דכתיב ה' מלך גאות לבש זהות הדבר גלוי ומפורסם לכל
 מי יש לו מוח בקדקדו שהלבוש פורפירא של מלך מתחייב
 בנפשו וכמציא זה הורג עצמו בידיו וידון במשפטי גיהנם
 עם חבדיהם המאבדים עצמם לדעת : נקוט כלל זה
 בידך שכל המתגאה כל ימיו מכאובים ודאונים כי הוא
 מרוב גאותו ורוס לבבו כלם כאין נגדו וכאלו חייבים
 לעבדו ולקום מפניו כעבד לפני רבו ולישג ראש על כל
 נשא ורם צין וקן וכשוא פנים : צין כ"ג הנכנס לפני
 ולפנים : ובעיני כל רואיו חשוב כקליפת השום ואין מי
 שיבניה עליו לכבדו בגלל טמון ובבואו במקום אנשים אפי'
 קטן שביניהם לא קם ולא זע ואם ידבר אין שומע וצראות
 בזיונו חוזר עורף להלוך הלום ואין אומר ואין דברים
 מאיש או תינוק לשלחו לשלום : וצראותו כך כלימה
 יבשה פניו וכראש פתנים בקרבנו מרוב בושותו כי כפי
 גאותו וחשיבותו בעיני עצמו כל זה כסיכים בצדו וכמציא
 שכל עת ורגע מתמלא עזרה ולבו מלא דאגה : ורוב
 שמחתו תונה באומרו איך איש שר ואוהב : חושבים
 אותו כאויב : ומאורעו' אלו תמיד לו ערב וצקרו וזהרים
 עד שמרוב כערו כופל על ערש דוי : כועק אוי ואין
 עונה : וכדי שירחמו עליו מודה ומכריז ואדם אין ואין
 פונה : באומרו לו כן נדיו אלא מפני שקרקע עולם
 הויקנו : והחיים הרחיקו : מודה ועוז : ובאמת

הוא כוזב : ואם יקום ממטתו : ישוב לשטותו : ומניחים
 אותו כולד בחילה : אולי יהיה לו מחילה : ואם ימות
 צאלתו מיתתו כפרתו : והוא משתומ' על המראה איך
 איש כמוני צדד : כאיש אשם שודד וצראות כן על ידי
 ממון כל רופא הוא דורשו ואם אין לו מוכר לבואו אולי
 יעלו רפואה לעחלתו : אשר גרם צנאותו : ולמה אסה
 בן אדם אסה בונה בגאותך ביתך מושג רופאי' : ומשכנוס
 זקנות המורדות בלבנה הצאות להרים קינה : באוי
 ואבוי : על כל בית ומנוי בהכל שנפיהן מקוננות ובלבן
 מלות שונות : בוכות בעיניהן : ושמה שמחות בקרציהן
 מצדיקות בפיהן ברוך מי שגור כך לכל צרי ומתי יצא
 אכילת הצראה : לקיים מצות מנחם אבלים : באומרו
 לכם האדם הכל הצלי : קחו נחמה בלבנכם כי כך יאירע
 לכם : זקן ונער : חכם ואיש צער :

פרק ג יצין הקורא ויסתכל וישומע אתם
 בן אדם קח נא מפי מוסר ושים אמרי
 בלבבך שא נא עיניך וראה צרכיך גופך וממנו תלמוד
 ליישר אורחותיך יראו עיניך הליכה הצודעת מנחיתך
 והמים הכרוחים המתהוין בגופך ומקור השטן והרעי
 היוצא ממנו בחיים חיותו : ובהתבאר על חוס טבעי שבו
 קנת חמימות ממיני הקדחת המקריות המתגלגלו וצאות
 משנה פניו ותשלחהו לחרפו וארמון קומת כנוף קשפילא
 לעי מפלה ואם פרוח יפרח צעור צערו שאם או ספחם
 או אם יקראו מפגעי הזמן פצע וחבורה ומכה עריה
 משימהו כגולה מוסרחת אשר מריחו יניסו למרחקים
 בהכרזה וטאטא שא יקרא ועליו ישרוק הונוב ויתגבר
 הרימה חמרים חמרים וסבאש ערשו ועל לובן סדימי
 מטתו בזהרות בזהרות ככתמי הנה מדם הסרחון הצובע
 ממנו והוא כחלל דומם צלי הרגש הדבור וכנולס צלי
 צורה וכנוד נפוח מצלי שיכול עין רואה להעיד על צורת
 פניו עם החוטא והוא גומה בקרבנו לממאון המים מאש
 הקודחתו כתנור בוער ואין נשימתו נשמעים אפי'
 לקרובי איו מרו חולשתו ורקוק הנשימ' כדי שימלאו שאלס
 סאותו ואסלד בחילס ולא יחמול עד שיזכ' נפשו חבל בחבל
 כחצלי היולדה : ואם יאריך בחוליו ומים רבים על מטתו
 יראו עיניו כידו וחמת שדי יסתה צימים הרבים ההם
 יצטמק גופו עד שיראו לחוץ בליטת עצמותיו ואבריו כאלו
 שטה מי המרים המאחרים ככועה : וישתנה צורתו
 ויסהפך כקוף בפני אדם וכל רואיו לא יכירו ואפי' חשמו
 וצניו המורגלים עמו יכחשו בו לאמר אין זה אבינו אשר
 גדלנו ואשתנו מיללת ואומרת אוי כי איננו כי יוקטן
 ג ב ג ב ג

כנולד דמיון ואחר פנים אין לו וכנפל טמון בתוך מטתו
מוצנע וחדל אישים בנטול ההרגשות ומניעת החושים עד
ויקצו מפני חיו ומרבים עליו בתפלה בארבע פינות הבית
לפנות הבית ממנו ולבערו מן העולם ושיאוב לעפר כמו
שהיה • ולאיש אשר אלה לו ואשר יקרא לו ואיך יתפאר
בתואר זורתו ואיך יתרום בגופו המפואר וברוס קומתו:
ואיך יתגדל בזרוע עוזו לאמר ידי רמה וכח עוצם ידי עשה
לי את החיל הזה • ואיך יתגאה ברוב עושרו ובגדיו
החמודים שעליו ואיך ישמח בהתגבר על חניו על שער
בת רבים ואיך יגיל בטובו ורוב בניו ואיך יאוש בכבוד
שמקבל מאחרים • ואיך יתחזק בבחיאותו ואיך ירים
קול בכעס על חניו • ואיך ירגיל עצמו בטעימת
המעדנים ובמאסה היין: ואיך יתאזהר לטוילים בננות
ופרדסים תחת כל עץ רענן בשקתות המים במקום נהרים
יאורים תחת כללי אלה ואלון לשמוע שריקות כל צפור כל
כנף: ואיך יתקן ערשי צמדיני פשתן הדקים ואיך
יתעדן בשינת השחר ואיך יערב לנפשו קול שירים ושירות
ואיך יתיפה בקשואי היופי ואיך יסוך בשרו בשמן המור
ומיני ריח הטוב ואיך ישמח בנחות לשונו: ואיך יחליץ
עצמותיו בקלות המרוצה אשר ברגליו כאחד הכבאים
אשר בשדה ואיך ימלא שחוק פיהו כיון שעל כל זה נופל
הכער והדאגה והיגון והמניעה והביטול כנ"ל:
ועתה שאת בקולי איעצך ויהי אלקים עמך ויבנו בטוב
ימך ושנותיך בנעימים ותקבל שכר טוב בעמלך בעה"ו
ובעולם שכלו טוב עולם שכלו ארוך בעשותך כל הכבוד
לעיל על כל היתר והרצון הטוב • יספא האדם בתואר
זורתו ובכלל דמות תבניתו להלל לשבח ולפאר ליוצר
יצורים אשר ברא את האדם מאין דומה של מעלה • ויכוין
על כל רואיו שיעלה זורתו בדעת עלי משכב להיות לו
בנים יפים כמותו לעמוד ביצרים כיוסף וכר' יוחנן דהזה
יתבי בשערי טבילה על הכוונה הזאת כנודע • ויתרום
האדם בקומת גופו להיות עומד בפרץ על כל כרה שלא
קבא על הכבוד להראות קומה ולהטיל אימה על הקמים
לבער רבים או יחיד: ויתגדל ברוב עוזו להחזיק ביד
נמוכי הרוח ולכל כרדף בצרה ולעורר עני ואביון ולכל
למנה ויתום ויתגאה ברוב עושרו ובגדיו החמודים שעליו
תכלת וארגמן בתתו פיזור לאביונים ולהיות מחזיק ביד
חשקנות ותרם' סמיא' ולהרבות צדקות וג"ח ולהטיל
בנים ת"ח וללביש ערום מבלי לבוש ולפרוס שבוים
ולעשות נדבות לכל כלי הקודש ולהזניח הוצאות לקנות
ספרים ושלמדו אחרים ולזון ולפרנס לכל שא ולקבוע
שיבות לחלוק עמהם כובלון וישאכר וישמח בהתגבר על

חניו בשער בת רבים אם כונתו לנטל דברי טועה אם
דבר נגד עניי עמו או אם הכל יפצה פיהו בדברו דבר
הגורם קלות בקור' בעצמו או איזה מהדופי ללומדים
וכדומה לדברי' או ויגיל ברוב בניו ובטובו על שחננו השם
בבנים ונתן לו מהיכולת לגדלם בקורה כדי שיעצרו אותם
ויקדישו שמו בכל לבנם ובכל נפשם וישיש בכבוד שמקבל
ליישר אורחותיו באומרו כינו לבין עצמו מאמר הפייטן
חטאי לא ירחיקו צם שכני אויברו ורחקו מגבולי ואין
מכבדים אותי כי אם בחושנם כי חסיד אני ואם ירגישו א'
מיני אלף ממעשי המכוערים יברחו למרחקים פן יזיק
להם טומאות הכל פי ונמצא הכבוד מציאו לתיקון מעשיו
וראוי שיאמרו וישיש בו כיון יען שמדריכו א' היושר שלא
יראו בו ערות דבר הגורם מניעות הכבוד ויסחוק
בבחיאותו לקיים וסגית בו יומם ולילה שהקורה
מתחת כחו של אדם ולעמוד על קיומם האמות ולשמש ת"ח
ולהלך בשליחו' מצוה וירם קולו בכעס על חניו למונעו
מעבירה ולשבור ורוע רשע וליישר לעובדים רצונו של
מקום וסענב בטעימת המעדנים והאשקים הערבים
ניסוך יין במים הקרים על נפש עיפה ודבש וחלב תחת
לשונו לברך לבורא הכל על כל מין ומין מעין ברכתו ולענב
שבתות וימים טובים כאחו' ללקדשו במאכל ומשתה וכסוס
נקיה ולשקות במשתה היין בסעודות של מצוה סעודה
לבוארה של תורה ובר' מילה וסעודת בת' ת"ח לת"ח
וכדומה: ויתאזהר לטוילים בננות ופרדסים לנקשת
ההתנודרות לעיין ולהגין ולהשכיל במושכלות התורה
להשיג סודותיה: ולשמוע שריקות קול צפור כל כנף
לתת הודאה לבורא עולם ה' שהכל ברא לכבודו וכלם
אומרים לפניו שירה בצפצוף פיהם לפרסם כי אין אלה
מבלעדיה' ויתקן ערשו בצמדיני פשתן הדקין לנוח בהם
בשבתות בחגים ובאועדים לכבוד השם ולכבוד היום
המקודש ויתעדן בשינת השחר כשעמד עם העומדי' בבית
ס' בלילות וכד' שנה מעיניו כל הלילה על הקורה ועל
העבודה ויהי באשמורת הבוקר הזקוק שגבר עליו השי"כ'
ונפל למשכב או וישן ערבה שינתו ויערב לנפשו שירים
ושירו' לזמר ולהלל לפני בוראו בסיפור מקצה נפלאותיו
ויתיפה בקשואי ה"פ' לה וס' מתקן בהתפלל לפני בוראו
על דרך הכון לקראת א' ישרא ולבין שלא יעבא רבב
על בגדיו ובכל עת בדרך לבנים להתפלל בכפוס נקיים
ובגדים ציודים לזה וישמח בנחות לשונו להיות דורש
ברבים דברים ערבים לאומעיהם ולסגיד לעס את הדרך
ילכו בה ואת המעש' אשר יעשו ולנחם בנחות לשאנו ונועם
שפתיו ומוכא דבר למינין והפקודים אשר

אשר אמרו ללשוננו נביר שפתינו אטנו מי ארון לנו להפיל
דבריהם ארצה והכל הבלים שנפיהם ולהשימם לרפס וטיט
ויסך נשרו בשמן ערב ומיני הבושם שיעור להעביר מעליו
סרחון הויעה וכדומ' הנורם שלא יתקרב אדם אלנו בדברו
אליו ויתרחק ממנו וימאס בדבריו תוכחתו וחלושי תורתו
ומופריו : ויתליץ עצמותיו בקלות המרובה לרוץ בדבר
מזה ואפי' קלה בדבריו הקבא הוי רץ למצוה קלה וגמחר
לברוח מן העבירה עד למרחקים ולרוץ להכיל נפש עשוק
מהרודף ולמחר הליכתו בכל דרך מצוה ולדלג בזהרים
לבער קוצים מן הכרם וימלא שחוק פיהו לשמח חתן וכלה
וגשמועו יצועת השם ומפלת אויביו ובשמוע שאועות
מגאולתיו ומפדות נפשנו ושמועות חלושי תורה ודקדוקי
מצות שנתחדשו ואם כה תעשה תשמח בעולם הזה ותקבל
שכר טוב לעה"ב : הטה אונך ושמע ללמוד מוסר מיום
אתמול כי יעבור ליום שאתם עומד בו כי כל מה שעשים
אתמול בתענוגי גופך מה בידך תקח היום ואם גם היום
תעשה ככה גם זה יעבור למחר עד שנסוף ימך יעלה
חרם בידך וכמנח הובאת כל ימי חיך להכל וריק והבינו
אנריך כלי מות לשאת בידך נחשך מן העולם לעשות
נקמה בנפשך גמחם פוק דון בנפשך ואמור בינו לבין
עמך היוכל ארץ לסבול לתקן ולהכין בעצמי נקמות לי
מה שאין צר ואויב יכול לשער לעשות כי תחת אשר בירי
וגרשותי להוציא כל יום עחיי בתורה ובמצות ולקבוצ על
יד מעט כפי יכלתי והגת דעתי ואם איני מבין בתורה
לפחות לחשוב מחשבות לעשות ומחשבה הקב"ה מצרפה
למעשה ומעשי ומחשבותי בספר נכתבים כמעשה ממש
לקבל עליהן שכר משלם כמו מעשה ומנחא אני מרויח בכל
יום יתחבל יוב אשר עין לא ראתה אהים וזלסך במקו' שאין
סיד אולט בו להשגיע נחמתו נפשי נחתי מן העולם ואני
בורא מלאכים במעשי ומחשבותי הטובי' ללום אותי נחתי
מן העולם ולהכילני מכל מויק מחבל ומשטין להכרינו לפני
בדרוך אלה נחשך ובשלוס בואך עד הביאני א המקו' אשר
סביבותי במעשי הטובים תחס כסא בגוד בוראי להסתעדן
מיו שכינת עונו ואם כה תחשוב כל יום לשים בדעתך דע
באמת שתאחוס בתעאסך ופנקש הדרך הנוסן מנחות
לנפשך : וכיון שביד האדם וביכולתו לתקן ולהכין כל טוב
לנפשו אפי' ע"י מחשבה טובה בלבד במדוב' והוא לא כן
עושה הישקף לרעסו המגיע לנפשו בהתפרדה מהגוף
הגוף אשר שמע לעצמו למנפ' במעשיו האכזערי' להטותו
א דרכי ה צוננ ורבו המאכלי להרבו הובל בקרבו מרוב
אכילה ושתי' יום יום להעלות ארי העפן האף והחמה

מהאכילה אשר הרבה הובל והוומה לענוף משכן המוח והלב
שס מושג הנשמה ולגרשה משם ולהמליך במקומ' נפש
חיוני כבהמה דמות אדם מן הבהמה אין לבר הנשמה
הטהורה : לכן בן אדם חמול עליך כי אין אדם בריה יכול
להכילך ממאספי' חרון אף ונחית אשר טפחת ורביית מיוס
סיוסך על האדמה עד אשר משכו מאורי שמש אורך שהוא
פרידת הנפש מהגוף כי ההכלה בידך מסורה וגרשותך
בתובה לשון יום אחד לפני מיתך ולעשות לך הצלה אין
במה כי בידך הכל ומידך נוסגין לך שכר טוב מעמלך
אשר עמלת בדברים בלבד באומרך חטאתי עויתי פשעתי
על כל מה שאמרם ודברת בשפתי חלקות ועל מה שעברת
על המצות וכיון שבדברים בלבד יכול אלה להכיל ממות
נפשך כדכפינ קחו עמכם דברים ושובו אה' אם נסרשלת
גם מוה יש קץ למשפטיך המוכני' לנפשך : סגט וראה
באנינו הראשון אברהם ראש המאמינים אשר משלש שנים
הכיר לבוראו וטרח ועמל כל ימיו לעשו רצון בוראו ומסר
עצמו בכבשן האש באהבתו אוטו ית' וגסיונות אחרים
גדולים כמוהו אשר גירשו מארצו וממשפחתו ומבית אביו
ואע"פ שהנטיטו על הממון והשם ושכנים שהדרך ממעט'
לא קיים מאמרו ית' בעבור מה שהנטיטו כי אם וילך
אברהם כאשר דבר לו השם לקיים דברו בלבד ולא ע"מ
לקבל פרס ואף אחר שהובטח הגיעו לו מהצרות רעב כי
בא עליו וירד מצרימה והגיע למות נפשו באומרו והרנו
אופי ואוסך יחיו ונלקחה אשתו בבית פרעה הרשע ומשם
הכילה השם בנגעים גדולים ואחר זאת לא שליו מרדיפת
המלאכים אשר רדפוהו והשם הכיל אותו ומיד שמע צרה כי
נשבה אחיו ורדף ונסתכן להכילו ולא שקט מוה כי אחר
הדברים האלה הודע לו מגדות בניו ועבדום וענו אותם
ד' מאות שנה ושם הוגד לו גליות אחרות שעסירין בניו
לעבדו וידאג נפשו בקרבן מצרת ורעו אחר וו נולד סיגרא
בביתו משרט עם הגר וקשה ונער גדול מחלוקת בבית
ממלכת בוג ומבוג כארו' ל עד שנא לכלל אשרה אשתו
מסרה עליו דינה לשמים באומרה לו חמסי עליך וסוא סבל
זשתק על כל זאת בא איו צווי המילה לחתוך בשר ערלתו
וקבל מאהבה ולא נסרשל אף שהכיר בנער הגדול אשר
יעבור עליו להעביר על בשרו חרבה ודה ועכ"ו לא בעט ולס
הרהר אחר מדותיו יתנרך כיון שכל זה היה כפך מה
שהובטח ואדרבא הרבה אהבה על אהבתו ולא סר ממנו
יתנרך כל ימי חייו וכוה כך לפני אחריו הבט וראה כמה
טרח אברהם אע"ה להשיג השלימות ואתה אף שכל ימך
הלכת אחר ההבל אם תשוב בדבריו להקודות על עונותיך
אפי'

אפי' באחרית ימיו תשלים נשמתך שנמקוה שנעלי תשובה
עומדים אין נדיקים גמורים יכולים לעמוד ואם לא תשמע
לעצה זו דון בנפשך אם יש מקום לרחם עליך ביום אשר
יביאו במשפט לך :

פרק ד

י וזר ד' רים ו' בורא ד' ברואים
צוריתחיוצואלי בעלותי על לבני
החסדים והרחמים שהגדלת לעשות עמי מיום שיצאתני
ועד עתה ואני הסכלתי עשו לעבור על כל אשר צויתני
לשמוע סמך שערך בצרי ואסו לבני פלגות ויתפרדו כל
צמחתי ואחותני רעדה ואסלדה בחילה באומרי מה אשיצ
בעת שיביאוני לדין לפניך וירשיעוני בבית דיך הכדק
מה שזאת הדין נוסן לקצוב עלי ממשפטי העונש בהיותי
פפוי טובה עם מי שהרבה להטיב עמדי טובות אשר לא
יוכל רעיון לסופרם כי רבו עד שאין באים לכלל מנין
וצראותי הרע הגדול אשר עשיתי מת רוחי בקרבי בראותי
שאין רפואה למכתי וכמעט נתיאשתי מן הרחמים אך
יעצוני כליותי לברוח מאך אליך קודם יחשכו כוכבי נשפי
להסתופק ולהסתתר עממי בכל כנפיק שסכפרני ברחמך
וטעבלי בים חסדך ותטהרני בגדל חסדך וסכין משכן
נשמתי תחת כסא כבודך כי ידעתי לא יצאתני כי אם
להטיב עמדי כמדך לפטני בלי הפסק רגע ועל זה
צמחתי לברוח איך למסור עצמי בידך כי ידעתי שסחשני
פסגנו או אנוס על עונתי מכותיך כיון שכל הגוף המעור
אשר מחומר קורץ הם גרמו לי כל זאת ונפשי אשר בקרבי
גולה וסורה לא יכלה למנוע בחירתי ולהצילני בעת בואי
לעבור רצונך כי לא יכלה לברוח ממני ולמנעני מחטוא לך
כי חיוצ צווי עליה להיות סגור בקרבי עד ומן שגורת
עליה לשנס שכונה בי ואני צמחתי במכוערים והמטונפים
גרמתי לבס מלך לסבול עינוף מעשי כי הוצרכה לבא עמי
במסור ולהאיר באברי לחוקם ולאמנם לפעול כפי רצוני
ובחירת נפשי ואינסתיה והכנסתי בחלאת עומאת עונותי
וכיון שכך הרבתי לפשוע וכי יספיקו מימי המבול הרותחין
לטהרני ואם אם שערך לסתום יכול להתיך עובי חלודי
והמתי וכי מכות שנאו על המצריים יוכלו למרק עונות
ואם מכת הטחורים והעכברים שנאו על הפלגשים יכפו
על פשעי וכי כל מכה וכל חולי שנברא בעולם אף שיבואו
עלי כחדא מחתא יוכלו לטהר ניאופי ובראות עממי מלת
אשמות לא אוכל מלט חשבתי מחשבו להסיעץ בנפשי עצמי
אף שהרעתי עמה לטמאה במעשי ואומ' לה נשמתי נשמתי
בעבורה והחכמה אשר ממרומי ירדת לעשו שכונה במשכן
צתי חומר ולך נבלו תעלומות חכמה ושמרי בינה מכורים
בידך ומאך לא נעלם מ"ש בקורה כי כתב לא תסעב מכרי

כי גר היית בארצו ואף ע"פי שעשו עמהם רעות כך גורל
חכמתו יתברך להטיב עמהם כיון שגרו בארצם
גם אע"פי שהגדלתי אני לעשו עמך רעה לא תסעב אותי
למנוע ענה ממני ליעצני בדרכי הישועה לשוב לקוני כי
אין לי פנים לשוב בלתי עתך לכן א תמנע עוב ממני כי
גר היית בארצי . ותען ותאמר לי אעשה כדברך כיון
שנקרנך יצאתי וכך נתישנתי עד שהורגלתי בעל כרחי
להסכים ללכת במעגלותיך הסמוכנים ובדרכיך
המקולקלי עד שחייצתי ראשי למלכו של עולם אני שנשמי
וגם אני כמוך בהטעורכו רפואות לסעני ולטהר החלוד
שהבאת עלי וקודם שנתעורר אספ גופי לבקש ממני ענה
על זאת קדמתך ומן רב בואת ובמרת בעצמי ואמרת כי
הצרי והרטי המצטרך על מכאובינו אינו לא דבר קל כי
כפי רוב רחמי צוראינו כך גדול קלות תשובתינו אף
שנתגדל כל א' מעונותינו כרוס המגדל שגנו פושעי עולם
אחר המבול ובלבל השם לשונם למנוע פשעם ואולי ישובו
להטיב באחריתם ומשם למדתי רוב חסדיו כי חפץ ה'
שיושיע אדם עצמו בנחות לשונו לומר לפניו ודוי דברים
דכתיב קחו עמכם דברים ושובו א' ועל הענה הזאת
אנו כווסבים ומתמים לעשות ואבא נבא אני ואספ לפני
צוראנו בדורון דברים דפיים לפניו וכה יאמר רבון כל
העולמים אבינו אב רחמן כשם שהכרנו גדול חטאתינו
ועונותינו ופשעינו כך שמענו והכרנו וידענו גדול חסדך
ורבוי רחמך ועוצם רחמנותך ועל זאת בטחנו להסיר
מסוה הבושת מעל פנינו לבא לדפוק בשערי חסידותך
שתושיע ותשמע צעקת המבקשים ישועת המחילה ושואים
רחמים מצריכת החסד להשפיע א' היסוד לתק למלכות
החסדים פי מלך רחמן אתה ורצונך וחפצך לברית ולסכין
לשבים אליך כי על סתאונה נתיסדת עולמך כי אינך חפץ
במות האת ואם ח"ו לא יועיל לנו התשובה נמצא ח"ו בראת
דבר לבטלה כי לצדיקי העושים רצונך אין להם כורך בה
ובהתקבל אותנו מתפרסם על ידינו שאספ רחום וחנון
אריך אפים כו' ואם חטאנו בגדל סכלותינו אנו פעלנו
בחומר ואספ פעול כאלוה כי אין אלוה מבלעדך למחול
וכגדל פשעינו בכפלי כפלים גדול רחמך ואם ח"ו
מחייבים עונותיו לנעול דלתי רחשך ממנו רבון העולמים
איך תראה בנין הגוף אשר יצרת בכלם אהים והנשמה אשר
מאכלך חוכמה מצוים ומבוסים במשרפות ס"ר במשפטי
שאל ואצדון ומה תקוה לנו לנאת משם לעולם בהיותנו
הגורמים כל זאת על כן על חפדך נסעדנו ועל רחמך
בטחנו שלא נשוב ריקם מלפניך בעשותנו פגוע לט
לעשות

לעשות כפי יכולתו והשגת ידו לתקן אשר העוין
והרשענו ואתה עשה כאשר אתה לבינו אשר נראתנו :
במקום אשר אכלנו ושתינו במשתאות אשר לא כדת אנו
ממדיקים אותה בתעניות וסגופים עד שימנענו הכשר
שנתגדל מאוסם המאכלים ויפך החלב שנתרבה בהם :
ובמקום אשר ראו עינינו ראיות כבדיות : יראו עינינו
באור תורתך ולהסתכל בצורות אלויות קדשך המאירים
את העינים תורת ה' קמימם מאירת עינים : ואם שמעו
אזנינו דברי ניוולים ודברים בטלים וכדומה תמורת זה
לעשו' אזנינו באזרכסת לשמוע תמיד בקול תורה ובדברי
חכמים וחידושים : ואם הגדלנו לשוננו בדע' ודברי
חלקלקות תמורת זה אנו רודפים בשיח שפתותינו לשם
שלוש בין אדם לחבירו ובין איש לאישו ואם ידנו נכזו
ונזלו תמורת זה אנו פושטים אותם לחונן דלים ואם רגלנו
רצו לרעם ירצו לכל דבר מנוכר ואם חשב לבנו מחשבות
ורות לסקן זה יחשוב תמיד באסוסן להדבק בך ובדרך זה
אנו מסקנים כל מה שהרשענו ובהיותנו בונים כל מה
שהרסנו אב הרחמים סן מרחמך עלינו והושיענו שאל
כעבדים תחשבונו לפניך וחונן כחונן הרב על עבדו ואם
כבנים אנו רחמנו כרחם אב על בנים שאע"פ שמתרבים
בשע' ואשמה מכסה על פשעיה לקרנם אכלו ובהקבל
אותי כי כרצתי לפשוט ממני יראו וילמדו לשב' כל חוטאי'
שנעולס : גם בן אדם ראש גם ראה ענין פדום ועמורס
ונזה תתחוק א' התשו' אף שהרצתי לפשוט כי לא תוכל
להרבות בפשעי' כאנשי פדום אשר העיו להכריז בעריהם
המחויק יד עני ואביון ישרף וע"ו שרפו הנערה על
שעברה על גורתם והיו צאים על האוכר ועל הבהמה ועשו
כל תועבות שנעולס כח"ל בסנהדרין ועכ"ו לא אבדם
הקצ"ה מיד עד שגילה הדבר לאברהם אולי יבקש להם
זכות עד שאל היו בכלל י' בדיקים היו כנולים ואם היו
שנים היה מקבלם אף שגילה עונותיהם לשמים ודע שאין
ס' שידע הקב"ה שלא היה בסדום עשרה והיה יכול לאבדם
מיד אך הודיעו לאברהם כדי לפרסם עד כמה מגיעים
רחמיו על הרשעים כדי שילמדו הדורם לשב' וא יתיאשו
בעבור רוע עונות אין דור רע בעולם כדור המבול אשר
אמרו לא סור ממנו ודעת דרכך לא חפצנו ועשו רעות
אשר לא יסופר כמדע ועכ"ו לא הרחיקם הקב"ה מלקבלם
עד שאמרו ר"ל שהיה מרעים עליהם את ההרים אולי
יראו ויחזו הרי שלעולם אין דלתי התשו' ננעלים וידו
פשוטה לקבל שנים וכיון שכן איך ימצא החוטא מקום
לסתכל עכמו לאמר לא יכולתי לשב' כי יראתי שלא ירעה

הקב"ה בתשובתי בראותי דור המבול וסדום אס כי
שנים היה מקבלם וגם עשה עמם אופנים שיטבו : אך
ראוי לכל אדם ובפרט לשב' בתשובה כדי שלא יהיה
לקלקלו להחיות בלבו אמונת יום הדין וגורא ושעמיד
לסת דין וחשבון על כל מעשיו ולחשוב בזה תמיד לא יסור
ממחשבה זו עד שירגיל כ"כ שידמה בעיניו שהיום או מחר
אעיסר לסת דין על חטאיו וזכו מביאו שלא לחטוא ואם
יחטא ואם מסכת תוקף יצרו המגדלו שיכרח שמיר
מתחרט וידאג על עונו בידעו באמת שעמיד לסת דין
וחשבון על מה שעשה ויבקש רפואת התשובה ויסתגף
את עצמו בסגופים שהם קשים כמות ואם ישוב לחטוא ישוב
לחור כי אמונת הדין והחשבון מכריחו לזה ובראו' עצמו
פעם ושנים בצער התעניו' והסגופי בעבור חטאיו ופרוש
מן העבירות וימאס בהן באמרו וכי בשביל תענוב רגע או
שעה של עבירה אני מנטער בתעניות וסגופים שהם
קשים כמוס ימים ולילות מוטב לי לבעור ביצרי ולהצטע'
עכמי מעט בהרחיק עכמי מתענוב החטא שהוא מעט
עדי רגע מלהנטער עכמי ומן רב כסופי התשובה :
גם כדי להרחיק האדם החטא ממנו ויסקול בדעתו שאין
עוה החטא כגודל החרט' שעמיד להתחרט ממנו ולמאוס
בחיוו איך ככה עשה כיצד אם חושק באשה על רוב יופיה
ישים נגד עיניו כשתוקין וכפרצו בה הקטמים ופנים
בקוף חודות ורוס קומתה נכפפת ונעשים כחטוטרס
סגמל וליפות החוטס גופלות מנחירה תמיד ופיה עקוב'
וכמוכס בלי שינים וכשאוכלת פיה מלא רוק ואם ישכב
עמה בימי נעוריה בראות אותה צוקנותה יקלל יומה
וימאס חיוו איך מלאו לבו להניע גופו בגופ' והכנים צרים
קודם בחמת מלא כוזה ופיה מלא דם גם ישים נגד עיניו
שכל יופי האשה היא עור דק עד מאד שעל פניה ואם
תפפש עורה מחמת נגעים או מכה וקראה בשר חי
תחתיה וכמה מהמלאים ליגע באותו הנשר כלל אשר היד
כדבק בה שעובי הליחה ובשומו כל זה בדעתו בעת שיפסקו
יצרו על אשה תמאס בעיניו ויתרחק ממנה כמחויקת :
ואם יצרו יפקחו לשכב עם זכר משכבי אשה ישים נגד
עיניו כשיסתמלא וקן הנרבע ובפרט אם יפגעו
שניהם יחד בזמן הזקנה כמה מהביוס והבושת והחרבה
והכלימ' והקלון בנזכרם איך שכזוה עשה זה ועור אין שום
אחד מהם יכול להסתאר ברבי' בפני חבירו על עשיית
מכותיו ואפי' עשה תשובה כי מגיע לו מן הקלון להסתאר
עצמו בפני מי שהכעים לבוראו עמו כי עולה על זכרונ
עם המעש אשר נטמא לו וכלימה מכסה פניו ובפרט אם
הרובע עני והגרבע עשיר

איך יכול להתחנך לו שירחיקו דמה יוכי' בפניו כדי שיכמרו
רחמיו עליו שאין לו פנים לזכו' חיות זכות שבו שאלה
מעורר וכירפ' מעשיו הרעים והעשיר מוסיף עליו שאלה
אשר טעמו הכוזב וזה ואם הדבר נספך שהרובע עשיר
והנרבע עני' בועט בחייו העשיר איך נגע בנזק סגנון
הזה : ומס' גם בראות עמנו : לל' וארנמן לבושו והעני
הנרבע בבואי הסחובות מעוטף מכסה את פניו ומעלים
עיניו ממנו כי כופלים פניו ארצה מהבט בו וסלחמו
לחפזות ואיך בשים האדם נגד עיניו מקרעט לו אשר הם
תחת האכסר להיות וקרוב לודאי יתגבר יצרו עליו לשכנ
עם זכר כי מיד בעלום על דעתו כל זה יקדש דמו בקרבו
ומה גם בחושבו גודל הדופי והמיוא' והורו' מהמעט' עמנו :
ואם עם בת עובדי כוכבי' ומולו יפתוהו לשכנ' ישים מיד
נגד עיניו כי הוא גוף אשר בעט בהקנ' ובתורתו
ובעמו הקדוש היא גוף אשר שאלה' היא גוף אשר נקבה
מכרחון הכידות היא גוף שנתגדל בצורה מאכילת השקץ
והעבד ומכל מיני השרץ השורץ על הארץ שעם זה פי'
ר"ע מבויה בעובדא שהביא אבות דר' נתן דף ה' סוף ע"ד
ואיך יתחבר בנזק טמא כזה אשר הצל פיה כרית סשרץ
המטונף אשר אכלס ואיך יגע בנזק אשר בחייה וזהמה
פמאס' ואח' אשר טשכנ עמה היא הולכת לפעור או לסקל
למקולי' וכדומה מהע' נופי' אשר הם עובדים ובאי' פנים
אלי יצא להתפלל לפני אל חי אחר שהשקטי' ונדבקתי בנזק
אשר שאלה' ה' יש מעביוס הגדול הזה להשוק
בנת עובדי כוכבים ומולות ובשמו כן נגד
עיניו מונטח שיפרוש ממנה והנא לטהר מסייעין אותו :
ואם לבא על הח' ה' הבהמה יפתוהו ישים נגד עיניו איך
ידמה צורתו כלל אהיה לצורת שור או חמור שגפיו' מטאוס
שכינה זו מתאווה להיות כשור ולחיות עליה כדוגמת חמור
בחמורתה והוא מהגנות וסרופי' והזרות וספיאוס ובפרט
כחושבו איך יחזק בהבנת היצר עור מלא שערות ואם היא
עם להטיל גללים יע' לם עליו בעת המעשה ור מעשיהו
וישימכו מבי' מלא כואה ואיך ולמה מביא אני בעצמי
לגיונוס אלו מושב למוס' בהיותי אדם ולא להדמות עצמי
בבהמה : וסנה בן אדם בעשותך כל זה יתגבר וימלך
היצר הטוב בנזק ויגרש הצר הצורר בקרנך באופן שלא
יוכל עוד להרים ראש עד שיענה אמן בעל כרחו ובהמשך
ומת' הפך לטוב כי הצדיקים עושים החומר כורה ויביאך
זה לקנות דנקות גמור בהקנ' בהבנה אבינו ע"ה
שקראו אובדי' דכסינ' ורע אברהם אברהם על הדנקות
שביה עמו על שאלאו לבו להקריב בנו דך ויחיד קרבן

לפניו ולא איחר על הדבר לעשותו אע"פ שיש חני' לו
מנפשו כי נגד אהבתו יתברך היה הכל לפניו חין וביד
האדם להיות כאברהם יצחק ויעקב אבותינו הקדושי' אשר
צורא' מתפאר עמהם שהרי אין דור ודור שאין ל' כאברהם
אע"פ שאלהם העולם עומד כארז' ל' הרי ביד האדם הוא
לסלס' מנין הל' : ודע שאין אדם יכול להתפאר ולהתגדל
עצמו כי אם בעשו' תורה ומצות להדמו' ליוצרו ושמלאכי
השרת ישמשו לפניו ולמלך' ע"י עולמות לזה יקרא אדם כי
מה הקבולל ברעס רשע כי אין כחו מניע כי אם לפעול מה
שעקרצ ונחשאו חיה וכלב שוט' פועל או מה שפועל סדומס
שהרי פעולות הרשע להכות ולקלל אה וכחש ורעות ונזב
ודורס ובוטט ומזיק לחבירו ובמה יתפאר על זאת שגם
אבן נופל על האדם ושוברו קוץ כננס בו מכאיבו עשב ער
אוכל וממרו או חסול נושכו ומכבנו כלב שוט' נזב אחריו
ומנעסו חיה רעה דורסו ומטריפו נחש נושכו וממיתו
צרעה עוקצו ונופחו יסושים ופרעושי' מצערים אותו רפס
וטיט טובעו מים מחנקו אש שורפו אבן סוקלו שור מכנחו
ח"כ מה גדולה לעשו' רשע לסדמו' את עצמו לדומס ולזומח
ולבעלי חיים המזיקים : צואת יתהלל המתהלל להלל
לשנח לפאר ולרומס ליוצרו להדמות עצמו לשרפי מעלה
להטיב עם הכל להדמות לצוראו דמוז ומטיב הוא לעפוק
בצורה להדמה לידידיו לרדוף אחרי המצות להיות דומה
לחסידיו : לעשות כדקה וג"ח להיות דומה ליראיו לשמש
סלמידי חכמים ולפור מממונו להס' לסיות דומה לאוהביו
לזה יקרא איש מעשות דברים שאין בכל בהריאה יכולים
לעשותו וזלס' מין האדם אוי לאדם שאין משים כל זה נגד
עיניו אוי למי שהשע' מצחקת לו אוי למי שאינו חושב ציסורין
אוי מי שאינו חושב כי כל ימיו עלי' ארץ אוי למי שאינו חושב
כי הוא נזר מלא ליחוס אוי מי שאינו חושב בחולאי' ובצער'
אוי מי שאינו חושב כי עפר הוא ואל עפר ישוב אוי מי
שאנו חושב בצעיתוסא דמלאך המוס' אוי מי
שאינו חושב ביציאת הנשמה : אוי מי שאינו חושב
בצער חיבוע הקבר . אוי מי שאינו חושב בצער הרמה
והקולעה . אוי מי שאינו חושב ביום הדין : אוי מי
שאינו חושב במשפטי' גיהנם : אוי מי שאינו חושב
במיתוס משונות ובגלגולי הנשמש : אוי לאדם
שאינו משים סמיר נגד עיניו העתיד בהוא פירוש ישים
נגד עיניו הנולד להיות כמאמר התנא שחכם יחשב
הרואה את הנולד והנולד הוא שעתיד להיות רימס
וסולעה ומעומד לכל מקריות רעות לכן כל איש חכם יתן
נגד עיניו שאין צידו להשפסר עצמו מהמקריים היכולים
לבא

לצא וזוה יעמוד באימה ופחד וביראת אלהים נגד עיניו שאפס
 יצא עליו מיחש הראש המבטל כחות גופו או אפשר שילקה
 בשחפת ובקדחת תמיד או בירקון או בעיורון או יתמלא כל
 גופו שחין פורחת או שאר חולאים שבעולם או יחזור עליו
 הגלגל לצא לידי חסרון עד כבר לחס ולדפוק בדלתו שוגליו
 יען כי מצי הרעב מכריחו לזה או אפשר יהיה מוכה אלהים כל
 ימיו על ערש דוי א"כ איך יכול אדם להתגאות בחכמתו
 וגבורתו ועשרו ובגריאותו וביהפוטו וברוב בניו כיון שהוא
 מעותד לכל מין חולי שבעולם מעותד לכל בוסה וכלימה :
 במעותד לבזיונות מעותד לחרופים וגדופים מעותד לשפלות
 במעותד לשמוע קללות מאנשים אשר ידם תקיפה עליו
 במעותד לבחור מות מחיים מסוך צער ודוחק מעותד להיות
 שגליו מאשמו ובניו אם יחזור עליו הגלגל לרעה במעותד
 למיתת בניו בחייו מעותד לראות בניו ובנותיו מתים בחופת
 במעותד לפחדים המעותד לחסוך מבשרו חתיכות או אנרי
 מחמת מכה או נגע המעותד למוט מיתת משונה סקילה
 שרפה הרג וחנק או חיה יאכלהו או דגי הים או קצורת חמור
 יקצר המעותד לשפטים ע"י בני אדם המעותד ליסורי קשים
 המעותד לראות ביעתוסא דמלאך המות המעותד למוט
 המעותד לחיבוט הקצר הקשה המעותד לרימס וקולפה
 המעותד לחזור לעפר המעותד לחזור באויר העולם אם
 הרבה בחטאות ואשמות המעותד למשפטי גיהנם המעותד
 לגלגולים וכיון שכן אי מי שאינו משקל לעשות החומר
 צורה או מי שחפץ להיות בחינת בשר ודם נמשל כבהמה או
 המסאות לפעול בתוך מעיו ליחוס סרוחות ורעי מהקמדם
 רבוי אכילה ושקיה כבהמות יער וכשרץ השורץ על הארץ
 או המסאות להרבות בשינה להדמות לפגר מס אוי האוהב
 הבטלה שדומה לאבן דומם אוי המסאות השיחה בטלה
 להדמות כחורב מארץ מפפ' אוי המסאות למושג לזים ומצי
 כיתולי ולכוד כיד להדמות עצמו כשאר האומות אשר בהם
 לא נחר ה' אוי לגוף שיוצא מן העולם רק מזכיות ומלא עונות
 אוי לרגלי' שלא הלכו ביושר אוי למעיים שנהנו מן הגול אוי
 לידים שנתעסקו בדברי שקר אוי לעינים שלא הלכו באמונה
 אוי לאזניים שלא קבלו טובות אוי לפה שלא עסק בתורה אוי
 לבשר שלא נתיגע ביראת אוי לו ליצר שלא נכנע לפני צוראו
 אוי ללב שלא עבד לצוראו שעתיד לעמוד בנזיפה : אשרי
 הנוסן יראת צוראו נגד עיניו תמיד אשרי המקיים והגית
 צו יומס ולילה אשרי העוסק בקיום המצוות ובג"ח : אשרי
 המדקדק במצו' והמכוין בכוונת : אשרי המחזיק ידי לומדי
 תורה ויד עני ואביון : אשרי האוהב לרדוף מצות :
 אשרי המאמץ ת"ח גדולה שימושה : אשרי המעמיד עס פלס

אשרי מי צד' עלוב : אשרי מי שהוא שפל וענין : אשרי
 סמעי' על מדחסיו : אשרי מי שאינו כועס : אשרי שאומע
 סרפסו ואינו משיב : אשרי המאמין בתורה שבע"פ כסור'
 שכתב : אשרי המסביר ומקדש עצמו כשרפי רוס : אשרי
 המקשר נפשו ברוחו ורוחו בנשמתו ונשמתו בקב"ה : אשרי
 הראש שעליה תפילין ופאה : אשרי העינים המסתכלים
 בתורה ובצור' אותיותיה הקדושות : אשרי החוטט המרית
 כדי לנרד לבוראו : אשרי הפה ולשון שאינן פוסקים תורה
 מהם ומרבים בדברי שלום בין אדם לחבירו ובין איש לאישמו :
 אשרי הגרון שמרבה בהרמת קול בשירים ותשבוות להלל
 לשבח ליוצרו : אשרי הלב החושב תמיד ביראת צוראו :
 אשרי הכליות היועצות לעשות כל טוב : אשרי הנוף הלוזש
 ציח ומסעטף בטלית : אשרי הזרוע שקושר תפילין אשרי
 הרגלים ההולכים לבתי בנסיו' ולבתי מדרשות ולבקר חולים
 וללוות את המת ולהכניס בלה לחופה : אשרי העקבות
 שמתנענעים לקדושה : אשרי הרעיון והמחשבה החושבת
 אופנים להשיג השלימות : אשרי האצבעות הכותבים חדושי
 סתורה ומראין לסינוק ללמדו ספר : אשרי אדם שצוראו
 משתבח ומתפאר בו : אשרי אדם שצוראו שאל בשלומו בכל
 יום כחצא אומנא : אשרי אדם שצוראו מבטל רכובו מפני
 רכובו דכדיק מושל יראת אלדים : אשרי אדם שצוראו מבטל
 כל גורם קשות ומכפר לדור בעבורו אשרי אדם שכניכול
 מצטער במותו : אשרי אדם שצמותו מלאכי' יוצאי' לעימותו
 בהפרות יצא שלום כחתן הנכנס לחופה אשרי אדם שעליוני'
 וסחתי' מושפעי' בזכותו וכלם בוכים ומתאבלים בהעדרו
 מן העולם : אשרי אדם שצוראו מתקן לו חופה בג"ע :
 אשרי אדם שצוראו מטייל עמו בג"ע : והנה כיון שציד
 האד' להשיג מעלות אלו איך לא ישי' נגד עיניו שאין ראוי
 לעווב ההרבה בעבור המועט שהם קענוגי סמ"ו העובדים
 ואין בידו מאומה ובפרט בראו' בחוש הראות המקרינו הרעו'
 המעותד לו כנוכר ואין בכחו למונעם מלצא עליו לכן שמע
 עצה וקבל מוסר לעווב מנחתו עה"ו שאין בהן קיום ויעבור
 פחד היסורין על פניך למען שחק ביום אחרייך כשפנות
 נשמת' בצרור החי' שהיא מנוחה ועידון אשר עין לא
 ראתה אלדים וולתך יעשה וכו' :

פרק ה

יודע להצות ונחן הכליות המנין
 בכל דרכי איש החושבים עליהם שכל
 רוע מולס ומתרעמים על מדותיהם ומחכי' למוט באומר'
 מה ואקעשה אלדי' לנו לגרוע מדרגתנו ממדרגת שרי'
 והב להם המעלאי' בתיבה כסף ואנחנו בחוס' כל' ואב' א'
 בראנו ולמס נשכנינו אין מקום להפרע' ואין מקום להרע' על

שבת מוסר פרק ה

על זה כי אין דעת שיוכל להשיג דעויות' ודרכיו כדכתיב
 כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכי' דרכי והוא האדון
 והוא בלבד היודע מה שצוה וכל אשר חפץ עושה בשמים
 ובארץ אבל מה שאנו יודעי' באמת שכל דרכיו מאפט אל
 אמונה ואין עול כדק' וישר הוא : גם ידענו באמת שכל
 מה שהוא עושה אע"פ שגראה דע בעינינו הוא להשיג עם
 האדם כי כל כונתו ית' שיעבדו אותו כדי להרבו' בשכר
 ולהגיעו במדרגות המלאכים המקדשים שמו וידיעם וו
 יביאנו לפתח הסודות כפי השגת שכלנו כי האנשי' אשר הם
 עניי' אולי בגלגול אשר הרבו אשמה והחזירים בעולם הזה
 שיסבלו כער העוני למרק על מה ששאו לשעבר ולהשיג
 עמם באחרונה ברב טוב הצפון לנדיקים או הם אנשים
 שמכיר בהם בתכונת טבעם כפי חיו' במול שכולדו שאם יהיו
 עשירי' יתרחקו מן הושר ויבחרו ברוע לחטוא ולהחזיק
 אחרי' עמם עד שיחייב כבוד עונותיהם לצורדם מעול'
 הנא באפס תקוה לכן גור עליהם הצוני לסוב להם או
 אפשר שהם נשאו' עליונו' הנוכח להגין על סדור ומכערן
 בעניות כדי שיסבלו עונות הדור והדור אוכלים בעבורם על
 דרך כל העולם כיוון בשביל חנינא בני וחנינא בני די לו
 קב חרובין מערב שבת לערב שבת או יהיה השנה שהוא
 יסדרך חפץ לזכות את בריותיו ועשה עמים כדי שיזכו עמם
 ויכבדו מדין גיהנם כשם שהשיג' עקיבא לעורכוסים הרשע
 בשאל לו אם הקב"ה אוהב עניים מפני מה אינו מפרנסם
 וכו' ובחר לגור על אלו להיות עניי' יותר מולתם בהכיר
 בהם שאלו יסבלו העוה"ל יבחרו מחנק נפשם מאח' כוולתם
 והוא על דרך רז"ל ראו היה רעב לבא בימי' שאלו ובחירותו
 יתברך שהיו גרופית אל כקפה ולא יוכלו שאת הביאה בימי
 דוד שיוכלו לסבול או עשה עניים להכין משכן לשכינה
 דמנין סבירין דילם הם כדכתיב אני את דבא ועשה עניים
 דוקא אלו בהיותם ראויים לפעולה זו באשה הוא היודע או
 אפשר שגשה עניים ועשירי' לצורך ישוב וקיום העולם
 שיהיה ענדי' ונענדי' שאל' כמי חרעומי יקצור וכן כל
 מלאכת הישוב וגם מתרבה הכבוד ובוש פנים בעול' כי
 העניים לעול' מכבדים לעשירים ומעדישי' מהם מה שאין
 כן עשי' מעשיר דמניהם שוין ובוש לא יחדל כבוד מקרב
 הארץ וגם מתרבה סגור והיושר דאין ס' שעשיר יוכל
 להוכיח לעשיר כמותו אך כיון שיש מקום לייסר לעני על
 שאין ידו קקיפה מתפרשם מציאו' המוסר בעולם ומרגילי'
 זו וזו יש מקום לקצת עשירי' לייסר עשירים אחרי' אשר
 יהיו מיני דרך בסיוע קהל העניים המיוסרים וגם עם זה
 שעשירים מייסרים אורחותם כדי יוכל לייסר אלא ימאנו

מקום לומר לו טול קורה בין עיניך ואין מקו' להקשו' ס"ס
 ומה חטאו אלו מאלו שלא עשה עניים ולא עשירים דכתיב
 זה אין לדבר סוף וכיכר יהיה כיון שמורחם להיות עניים
 ועשירים מהם מה שהוכרחו ומה גם שלא עשה עניים לא
 אברו כלום בשביל העניים אינם רואי' גיהנם כרו"ל וגם
 מתרבה שכרם לעה"ב יותר מהעשיר וזוהי כשוה הדבר
 ביניהם שהרי העשיר בעבור עשירותו בעה"ז נחסר לו
 לעה"ב והעני בעבור חסרונו בעה"ז מתרבה שכרו לעה"ב
 הרי שניהם שוין לטובה וגם אם העשיר נסג בעה"ז בעני
 שצוה תצנוגי ההבל ועסק בסור' ובג"ח ונדבק בעמייס
 לסחויק בידם מוון לא יחסר לעה"ב מסבת עשירותו שהרי
 רבינו הקדוש שיהיה עשיר גדול ולא נהנה מן העול' אפי'
 באכזב קצת וכי נא' שבצבור עשירותו חסרונו מעה"ב
 חלילה או אש' לומר מעין הסאו' השלישית היא שגשה
 עניים לתועל' אשר ההמון דבר או רעב כי יבא בעיר או אדם
 מן הגורות ויכעקו אלה' בנר להם כיון שהעני רוח נאוכה
 ודעקו שפלה ורעתו רבה כועק בקולמר בגשחפפה
 ובדבקות גדול ושומע אל אביונים' וספלתם לא בזה ומרמ'
 על בריותיו בעבור' ולעה"ב כותן להם שכר פעולתם שהם
 בעה"ז כפועלי' לסעול פעולת בעה"ז ולערב יחלק שכל וכמה
 מעלה להם שזכו היותם פועלים אל מקום לשעול על ידם
 הכלל העולם ואע"פ שמת העני להתרעם כאשר שמעתי
 באומרו מה אני בעולם הרני בו בדבר האותר שאין בו כורך
 שהעני שקוע בחר העוני ואני במכשול לפני העשיר וכאן
 נגף ואף גם זאת מלבד כער החסרון והשנאה נפשו ענומה
 ואוי לי מיוצרי כי עשה אשיב ביום שיביאני לשפט לפניו כי
 אין ביכולת לקיים אום מצוה ויום הולך ויום ב' ואינו מרויח
 לא ממנו ולא מצוה והריני ברע לשמים ורע לבריות דע העני
 שטועה אפס מדרך השכל בדבר הזה דע כי אין אדם ישרא'
 יחד עשיר ואביון שאינם שוין בכל יום במצות אלו ומאזר
 הבוקר ועד לילה מיד שקם מאטתו אפי' עני שנעמי' מברך
 אל בוראו מאשר יצר ואילך כי אין לזה מעבור בעבור
 העניות גם בצאתי מביטני מקיים מצות מוזה כי רבה היא
 צהיות מעשיר' בפתח ואינו צועם להסיר' גם מצות מעקה
 וזכיות ותפלה ועניי' קריש וברכו וקדוש וטלית ותפילין
 ואח' זה לימו' פיקונו מקר' או משנה בפני ידיעקו ונ"י לאכילה
 וברכת המוציא וברכת המון ואמה ג"ס אם בא לידו שהוא
 דבר שאין בו חסרון בים והאן את אשאו' ובניו עושה דקס
 בכל עת יאסב לו כדו"ל ואפי' על מה שהוא נעבמו אוכל
 חסיד עליו יתקנה דכתיב גומל נפשו איש אשר כרו"ל על
 בשוק זה וברכס אשר יצר כשגשה כרכיו וערבית ומנחם

וגם מקיים בכל יום כל מצו' ל"ט כיון שאין עובר עליהן אלה
המצוות מקיים אפי' עני שצני' בכל יום ושאר מצוותיו
צממון כלול בוכדומה מחשבתו לקיים נחשד למעט ובהיות
כן מה מקום נשאר לעני לומר איני יכול לקיים אום מצוה
צעבור עניוטי וא"כ מה אכיל צעולם הרי מוסיף בכל יום ויום
שכר העה"ב בהיות חוזר כל יום לקיים אלה כיון שהורגל
צבן נראה לו כאילו אינו עושה כלום ומשולל ממנו הוא
ומה גם שאף שלא יוכל לקיים כל זה האמור מסבת תוקף
עניונו מעכבו הרי מקיים אותן במחשבה בלבד דמחשבה
טובה הקצ"ה מצרפה למעשה כאילו ואם העני כיון
שכל יום ויום בהיותך על האדמה את מוסיף מצות על
מצות להרבות שכר עולם הבא למעט תקוץ מחייך אפי' שהם
ימי צער ולמה לא תשמח עם תוספת המצות שאתה מרויח
בכל יום את כל יום היית מרויח ממון היית מצפה ליום
מחר להוסיף עוד אפי' שנמותך תניח הכל ואוכליפזרי'
חילך כל שכן וק"ו בן בנו של ק"ו איש לך לשמוח תמיד
ולהתפלל לפני המקום על אריכות ימך להוסיף עוד על
שכר הנצח : וצידועך ואשר ראוי שתסבול צער העוני
באהבה וזים בלבך שצער העניות מעט צערך השכר שאתה
מרויח בכל יום שאתה חי ואם תצטער שיעניוהך גורם לך
מניעת כבוד ספריות ואף גם זאת ציון ושנא' בדרכי' כל
אחיר שגאהו שים נא נגד עיניך שכל הכבוד שמור לך
לעה"ב לפני רבי המעלה מלאכים וצדיקים קושרי כתרים מס
שארין כן כבוד אנשי עירך שהוא כבוד צ"ו שהיום כאן ומחר
צקצר וצפני אנשי חומר ומעוטים ומה צידך תקח מזה
הכבוד ואם ישנאוך מסבת עניוהך ומה צדך ומה איכפת
לך כיון שצוראך אהב אותך ומשרה שכינתו עליך דכתיב
אני אהב דכא' את היית יודע שאתה צוראך תלויה באהבה
שלהם שים הנריות אהבים אותך גם הוא אהבך ואם לאו
לאו אהבים ראוי שתצטר מחנק כפאך אצל אינו כן ולמה
תצטער ממניעת כבוד צ"ו ושנאה ואהבה : ואם צערך שאין
דברך נשמעין דכתיב וחכמת המסכן בוויה שים נגד עיניך
שקצ"ה שומע בקולך שנאמר כי שומע אל אביונים ה' ואם
צער שלך על שאין מתחדרים עמך להביאך עמכם במסע'
ואתה יושב צדד שים נגד עיניך ששכינה נכך ללוותך
דשכינה שורה על מכין תבירין כגודע ועוד יש ג"כ לשמוח
שהם היית מייסד עמכם מרבים בשיחה וצרות דברים לא
יחדל פשע ונמצא היותך צדד פרח חטא ממך ואם תצטער
שארין מוסיפין לך בשום סעודה כבדה או קלה שים נגד
עיניך שצנוני ג"ע המוכנים לך וציתר שאת על צער סאות
שמאכלים שלא צומינך לאכול מהם : אך יש לחקור על מה

שעינינו רואות מעשה בכל יום הלא תראה צ' עניי' אהבים
כשנת אחים גם יחד צהיותם צחסרון כלצנה רצוני לומר
צחסרון כלצנים ואם מתעשר אחד מהם שוב אינו משגיח
צאובו העני ואדרבא מואם צו ומסכנר עמו ועושה פצמו
באלו לא ידעו מעולם צמקום אשר היה ראוי להודות לשבח
לצוראו שגדלו ורוממו ונתן יכולת צידו לרחם על אובבו
לסחויק צידו ולכסות חסרונו יען אשר מקודם ימתיקו סוד
ואים את רעבו יעזרו צחסרונם ולמה לא יסן בדעפו שעכשיו
שהעשיר לא נתחדש צו דבר מחודש ועדיין שוב לחצירו בכל
דבר ועדיין שוב לחצירו בכל אצרו וכי יעלו צו אצור כנשרים
לעוף צהם השמים וכי נתחדש צגופו בצורת הארי וקלות
הצבי וכי נתצבו שיניו ושאר אצרי גופו וכי אים היה פיסח או
סומא יתפאו מומיו וכי נסעלכו קנה שלימות המלאכים
שלא לאכול ולשסות ושלא להוציא רפי ומי כססן כמעשה
הנהמה וכיקנס חכמה ורוח הקודש וכיון שהוא משולל מכל
זה אף על פי שהעשיר וכמו אז הוא עתה ואם יחזור וירד
מנכסיו חוזר לכמו שיהי א"כ מה מקום להקנאות על חצירו
סרש צעבור דבר נפרד ממנו שנא לידו דרך השאלה שהיא
הממון אף שצניותם ישנו כשנת אחים גם יחד : אין
ואם כי אים מרוע לב מסבת כתי' היצר הצורר המסחיל
להרגילו אל המרידה בצצרי חלקלקות לאמר הרחק מעל
העני דרכיך ואל יכנס לפתח ביתך מכמה סבות סדא דצ"ט
מסים מעין הרע ואחר מדרך ארץ כר"ל ועינו של העני
הוא יכלה אותך ואם כל אשר לך : ובפרט מקנאותו לך
ששניהם הייתם צמצא א' ועסק עליה למצומים והוא צין
כדומים טוב לזה שלא תכיר פניו דחיך קודמים לחיי חצירך
כנס שניה שכל משתה של שמחה שתומינהו צראותך אותו
סוכור ראשונות הדלות והפוני שהיית צו וסאנח צצצרון
מסנים ויתפכך שמחך לסוגה סיבה ג' אים יארע פשע
שלא תתן לו שלום מחמת טרדת שלוהך צממון לארץ
מרחקים מיד צעוק יצעק בצניה וימסור דינו לשמים בקול
מרה ויגיע אליך רעה הלא טוב לך להתכנר עמו ולתת לו
פסס יד על ידי אחרים כל זה מפתחו יצרו לפסוח עמו
צעצרה לשנא מי שהקצ"ה אהב שהקצ"ה אהב עניים
ואחר זה מפתחו למנוע ממנו סתן צסטר צפתים
אחרים וכיון שעכשיו צרשסו צעצק שנאף לעני
חצירו מפתחו אח"כ בכל עון ופשע אשר מחייב
יכולס הממון לעשותם : לכן אחי שמע מוסרי ואל
קצב לדצרי יצרך סן הודאס לצוראך שהגדיל עמך
להעשירך מה שלא עשה עם חצירך ואמור בלבך

שבט מוסר פרק ה

לא לחנם עשה אלהים ככה כי אם לנחות אוסי לראות אם אני
 צועט בענייני כיון שהכרתי בצערם והדין נוסן לרחם
 עליהם בכל יכולתי ולהראות להם סמך פנים נוחות בכל
 פת ולקרצם בכל שמחה שיומין לו הקב"ה ולחוקם בדברים
 טובים ודברי נחומים ולהקריב אל' התועל' באופן שלא יגיע
 להם מהביוש כדי שיחויק הקב"ה המעון בידי בהיותי בנסיון
 שהכניסני כי בעשיתי הפך ואם יראה' ורע בעיני ויחוי'
 הגלגל לכמו' שהיה להשפלני ויתרומ' מול העני חברי ומה
 פנים יהיו לי אחר כך לבא אלנו שירחמני מאחר שנתאכזרתי
 עמו ביו' עלוסי מאר' שמכרי'ם וגם שאר עשירים לא ירחמו
 עלי באומרים כאשר עשית כן יעשה לך : והנה בראוסי
 דור הולך ודור בא ואיש אשר לו בת חביב' כבדת עיניו שלימה
 בכל ושמורה וסדר שינה מעינו בלילה לא ישכב וביום לא
 ינוח מלסבב בשוקים וברחוב' לדרוש על בן העשרים לתיסה
 לו במהרה ובמקונו על כל אשר יגורו עליו פרסורי לדבר
 עבירה לכן בני חכם אל תקנא לך בבני העשירים באותם
 שהם משוללי' מכל חכמה ורקים מכל דבר הנוגע לשלימו'
 הנפש והנוף וזהם לא כסב ולא לאון ואפי' לשו' כרו' דבריו
 צטלה ומלאים רשע ופסע ועכ"ז סכלת וארנמן לבושם
 ואולים והם מכים למלאות פאותם על כל דבר פסע ככל אשר
 פאזה נפשו החוטאת ועכ"ז כל איש אשר לו בת יחידה יפה
 וצרה מריבים עליו מי יזכה שיכול בחלקו הר' האפל הזה
 ובמאזנים לעלות לסרבות במעון ולהרבות עמו במנחות
 ובמתנות : ואתה אשר הלך הלכת בדרכי השם וכנסוך
 נכספת בעסק התורה והמצות ולא חסרת חכמ' שלא למדת
 ושלימו' שלא קנית ועכ"ז סחובי סבלאות לבושך וטלחי על
 גבי טלחי מנעליך ואין איש משגיח עליך ואין מי יאמר מה
 מעשיך ואין מי יחמוד לחכמתך בדבוקה בנפשך שאין יד
 שולט בה להסירה מעליך ואפשר יסיף יכרך להפרעם על
 מול לומ' קושה על הראשונ' למה לא כמול בן העשיר
 כולדתי אף שאהיה רק כמותו כיון שחשדונו מעלכו ומתנת
 שלימותי הורידני עד שהוא רבה ולמא לא אצטר מחנק נפשי
 בראוסי חמור עולה בסולם ואני בעמק הצכה דע ההבדל
 בינו לבינך ידוע קדש שיש כלי שיר עשוי מדלעת ובכ שקופ
 עץ ארוך ובשערו' של ונב הסוס מוליכין ומביאין בה וסוליד
 בענוע ערב מאד לשומעיהם עד שמעורר לב נשים וסוף
 ואנשים משוללי' הדע' אל הריקוד ולשמוח באותו קול בחושב'
 שקול הערב ונעימות הסנועות הוא מהכלי עצמו והרק
 השומע קול הצדה שבו חומר וחושק בכלי וו ואומר בלבו מי
 מכני שיהיה כליוה בחלקי בסוף ביתי יומם ולילה כדי
 להקייחד עמו אני והו' יחד להודיע לי לשון נעימותו ועריבות

דבריו ואשמחה ואגילה בשיריו ובומיריו ומזיח' הוצאו'
 להגיע לו השעה ומצפה העת שהמנגן ייניח לנגן להתייחד
 עמו חדר בחדר מרוב חשק אהבת הקול ששמע בו ויהי העת
 שהמנגן פיי' לנגן והנני הכלי בוית' הבית תלויה נסן וס
 החומר מעון הרבה להביא כלי שיר זה אלנו והתחיל לנגן
 ולחבבו וקרב לפניו יקר המכח' והתחיל לדבר עמו לשמוע
 נעימות דבריו ונועם אמריו ואין קול ואין עונה ואין כס'ף
 מאמץ בכלי לעוררו פוגע ידו בשערות ונב הסוס הקשור
 בו ואו מתפרסם לו דבר דומם הוא וכי אומרים לאבן ולעץ
 הקיפה לדבר מיד מערם וקנו וטופח על פניו והולך ובוכה
 מצטער כל יומו לאמר איך אבד מעון וזמן ובח לסלוד אחר
 דבר דומם ומצטער על זה כל ימי חייו עד שמת בינו ואנחה
 כך בן העשיר המסולל מכל חכמה דומה לכלי הניגון הזה
 שהמנגן מקיש ומנענע בו ואותו נענוע גורם להוליד
 נעימות קול הנורם הריקוק והשמחה בשם שאב הבן מעטפו
 בבגדים החמודים ובסוף וזה יכסוהו ובמאשג הנדולים יניחאו
 ואל בית המשקה יביאאו וכל רואיו חומדים בו בחושבים כי
 מאנו הכל ובשלימות לבושו כך שלימות חכמתו ומדוסי וכל
 זה בעוד שאבין מנענעו בכח עושרו ובמות אביו או מאבד
 מאונו מסגלה חרפתו ומיעוט ידיעתו ונשאר בעץ שסול
 במקום אשר יחרבו מימיו הולך ודל עד שעליו נושרות כלם
 ונשאר עץ יבש לא יועיל כי אם לבשל בקדירה להדליק
 המדורה והולך נע ונד והיה כי ירעב בומר להיות פחמי או
 בורסקי או כושא סבל אוי לאב ואם שביד מי מסרו בקו ועל
 מי הוכיאו מעון ורבויו הדרונוס ומוהר ומסן לרוב צינים
 כל ימיהם על צרת הצת ועל איבוד עמונם וזי אבדה נפש
 על שלא חשקו בת"ח כי אם לזה אשר עלה חרם בידה דאנה
 בעולם הזה ומכאול לעס'ב והבס מיללת ולחביה ואמה
 מקללת כי בניתה אין לחם ואין שמלה אין קול קידוש וסבדלה
 ובלי פסח אין הגדה בכל העדה עד שכלם מקים ציגון
 ואנחה ובאים לביהם עד עמוקה שומה : אך אתה שבחור
 החכ' השלם ודל דומה למרגניסא דלית בה עימי דומה
 כנוסף פפיר ויהלום הנקון בסיצה של עץ קטנה מהקלים
 שבעצי' מושלכת בתיס חוכות כל הרואה אותה עובר עליה
 ואם נכשל בה ירמסנה ברגליו ואינו עולה על וכרונו מאמ'
 סקנא אל תהי בו לכל דבר עד שעבר אחר ירא אלהים וסר
 מרע וירס את הסיצה לקיים אל תהי בו כו' ובחיקו הניס
 אותה ולא פש לסיט שעליה כי לא חמד כי אם ראו' מה
 בתוכה ויפתח את הסיצה נסמלא הבית אורה והעשיר פושר
 דבעד שעלה למדרג' המלכי' ובאותו עושר סיגל מצות
 ומעשי' עובדים ושעמו הוא נאשקו ובניו וכל משפחתו בעולם

הוא בעושר ונפש שוב ומקו בשמחה להלך לנחול שכן
 פה"ב: כך האיש שישר הנוסח במו לת"ס אף שלבשו קרעים
 ופשוטו כלים רעים ואין משים לבו על זה באומרו כי אין אלו
 דברי דבוקים בנפשו כי לא ראה מה שכתבו ובהסיר אותם
 עיטוף מעליו מראה תוארו ואור סורתו ובין מלכי יושב מאן
 מלכי רבנן ובקהל קדושים דורש וגורם דינו בכל העולם הולך
 וכוא כמלך על כסאו כלם מוכני לעבודו מכיני פרנסתו
 מלמד דרך את העם לעבוד לבוראם להנחילם עולם הבא
 אהוב למעלה ונחמד למטה אשרי אשה שבה לו אשרי איש
 שכן בחר בחלקו ואע"פי שיהיה רק מכל חסדו החכם
 ירוממו וסורה ודרך ארץ ילמדו ובין חכמי תושביו עד
 שנוהגי בו כבוד וקמים מפניו בתלמיד חכם זהו בחייו
 ובמותו דורש עליו בקיצוץ רב ובדבר עם הדרת מלך מספר
 בשבחיו עד שכתב פורתו שאומר עליו מרחיק מעליו כל בר
 ומשעין ומוסרו ביד מלאכי שלום להוליכו למנוחות ושאנו
 אם בן אשה הנמו' החכם כיון שאשה נמשל למרגלים שביצה
 במדבר איך יש מקום לעלות על לנך קצת במי שהוא רק
 מכל בעבור לבוש שעליו דבר שאינו דבוק עמו כחמאתך
 שדבוקה נפסד ואם לשעה אין דורש לך האמת יורה דרכו
 וכוף הכבוד לבא לא כן השקר שאין לו רגלים לנפילתה בלי
 תקומה על אחת כמה וכמה: ודע שהרע המר הזה שאין
 עשיר בוחר לתת במו לת"ס היא ענת אשפו המפתה לדבר
 הנראה לעינים דכיון שדעתן של בנים קלו עליהן אינן רואו
 את הנולד ובוחרו שמחה לשעה אע"פי שאחר כך אנחם ותלך
 כשמתה לחרפו ולדראון עולם ולכך אמרו רז"ל אל תרצה
 שיחה עם האשה שכל המרצה שיחה עמה נור' רעה לעצמו
 ובוטל מדברי תורה וסופו יורש גיהנם עוד אמרו רז"ל כל
 האלך אחר ענת אשפו יורד לגיהנם והטעם מהסבה שאמרו
 דבר ענת אשפו אינו אלא כי אם בדברים המונעי' לסגת הבוץ
 הנבון ולכל מה שמתאווה החומר העכור וכל דבר הקשה
 שהיכר מפתה והאיש הירא מהקב"ה בועט בענת האשה
 ובוחר בדברי חכמים וחידושים למסור בנוסיהם לת"ס שנמצא
 מופרסם ביד מלכים דכתיב בתורה כי מלכים ימלוכו ויוזכה
 לבני בני' ת"ס או מלומדי דרך ארץ יראי שמים ומעולם אין
 במו סבא לירי עוני דת"ס אחוריו אפסחא אינו בא וכמה
 ספלינו חכמים על זה ודבריהם ידועי' עד שאמרו רז"ל כל
 הנוסח במו לע"ה כאילו כופתה ונותנה בפני ארי שדורס
 ואוכל כך העם הארץ מכה ובוטל: הניטו וראו באברהם
 אע"ה גדול בענקים מלך מלכים כבד במקנה בכסף ובוהב
 ולא שלח לרבקה כי אם מוסר והב דקע משקלו ושני צמירי'
 עשרה והגמקלס וכי אברהם שהיה מופלג בעושר שלא

דבר מועט כזה עוד להבין מה יוצא לכתוב בתורה מה שלא
 לה שהוא מוסר והב וכו' דמה יוצא מיריעה זו אלא נכתב זה
 ללמדנו שכלה ואביה ואמה לא יקחו החתן לשם ממון כי
 אם עבור השלימו' שנפשו ולכן אברהם אע"ה שלח לה דבר
 מועט לרמט לרבקה שלא יעלה על לב לחשוק ביחחק בעבור
 רוב עושרו כי אם על שלימו' נפשו וחכמתו של תורה דבזה
 טובה לבנים מקבלי תורה בסיני בשני לוחות אבנים וכדור"ל
 במדרש דור רמו' לס אברהם בשני הצמידים כנגד צ' לוחות
 התורה ועשרה משקלם רמו' לעשרת הדברות הכתובים בהם
 כלומר אם תחשוק בו אף אם היה עני אולח מועט רק בעבור
 צדקותו מועט ואם לאו אל תקרב לפסח ביתי ורבקה הצדקת
 הבינה הרמו' והודה כנגד רצון אחיה ואמה הרשעים החומדי'
 את הממון ואחריהם בדרכי השם כי חשקה ביחחק להסדק
 עמה בנזוף הקדוש אשר מסר נפשו על אהבתו בהקב"ה
 לזכות עמו לזרע מקבלי תורה: נס דע המשכיל כמה
 מהנמו' והרע אדם שמסבת צער או דוחק העניות מתאווה
 למוסר שזהו נר' כאילו קיים כל החיות סמוטל עליו לקיים
 וכבר השלים עצמו וגורם לעורר הדין עליו למעלה לבקר
 פנקסו ומזכירי' אותו חסר מכל וגור' עליו יסורין קוספס
 על מה שיש לו ומה גם שהמתאווה למו' נר' כלועג על דברי
 סו"ל שאמרו על כרחך אשה מת וזה מורה שהמיסה אינה ע"כ
 של אדם והלועג על דברי חכמים נידון בצואה רוסח' כרו"ל
 גם המתאווה למו' הוא כאילו קץ בקיו' המנו' בעבורם בוראו
 שאם הוא היה שמת לעצוד להקב"ה צה"ו עושה מעצותיו בכל
 יום לא היה חושב שום צער בעול' בערך מה שמרויח בכל יום
 לעצמו לבזר דאין שמחה גדולה מזה והוא עשיל לאדם שמונח
 להיות מלך אחר שיעבוד שבע שנים עבודת פרך שכל אוסיה
 עבודה חשוב בעיניו אין בערך מה שעתיד לקבל בעבודה
 שעתיד להיות מלך: אך אם רואה אדם עצמו שיצרו
 מתגבר עליו בכל יום כדי להחטיאו ומטייר' פן ילכד ברשאו
 או יתפלל ליוצרו שיצילכו מיצר הרע ואם באו לי יצרי יפתני
 מצד בחירתי לחטוא אכיל פניך מתאווה אני לטות קודם
 ומני ולא להיות רשע לפיכך רגע אחד זה המתאווה המיתס
 על כד זה נקרא עובד אלסים לא המתאווה ומתפלל עלים
 מסוך צער או דוחק המגיע לבוף עוד מהרעם חולה
 שמתאווה למוס' באומרו שטוב מוסו מחייו נמצא אומר
 שהקב"ה ח"ו עושה רעה במה שאינו מטייל וסכונתו להנקם
 מן האדם ח"ו בסדרת המינין ולא נעלם שלא צרא הקב"ה
 עולמו כי אם להטיב עם בריותיו וכדכתיב אמרתי עולם
 מסד יבנה וצריך שיחשוב שכל פרצה או סקלה או מיני יסורין
 שנאי' עליו הם לטוב לו למקד אמה עון שידו מבלגול זה

שבת מוסר פרק ה

אז גלגל אחר אלה הרבות שברו למען ישחק וישמח באחריותו
ועוד המהמים למות מעידין בעצמ' שאין מאמיני' לא במשיח
ולא בדין ולא בחשבון ולא בשכר ועונש לפי שאלו הקוץ בלבו
עיקר צפית ליסועה והיה מקוה לה יוס' יוס' למע' בואר מות
מחיים שאפשר אחר יצא וינצל מצרתו וגם אם מאמין בשכר
הכדיקים ועונשי הרשעי' אחר מותם איך מסאוו למו' להניל
מכל צרה הן אמת שמניל מצער עכ"ל אבל הולך בצער
גדול ממנו בכפלי כפלי' במשפטי גיהנ' על מה שעשה כי אין
צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא וצפרט צעירותא
דמלאך המו' ציציאם כשמתו וצער פיבוס הקצר אין ואם אלא
שכופר בכל זה וסובר שמתו ישוב עפר כמו שסיים ואין דין
ואין חשבון על גוש עפר ועל זה אמר הקב"ה ואל יצטיחך יצרך
שהשאל בית מנוס לך כלומר אל יצטיחך כדי להחטיאך
צאמרו בלכתך שאלה סחור לעפר ואין דין וחשבון על עפר
ונמא' שהשאל בית מנוס לך להנצל מכל עונש כמו שפירשתי
צאורך בחיבור פירוש על פרקי אבו' אשר לי : גדולס מו'
בל המתאוו המיתה בעבור שסוף בצער נמא' כל היום
בסערות עס הקב"ה שאינו ממלא תאוותו וחושבו לאויב לו
ח"ו והוא מביאו להיות קוהא על הראשונות ולמאוס צפורס
ובמכות ולבו מלא כפריות ונהיות שמאס בחייו שוב אינו
מתאוו בעבוד' הצורא וכמת מחשב עצמו ואינו חש על
חיי שום אדם וקמיר הדאנה דבוקה בלבו עד שמרוב הדאנה
מסבלבל דעתו ומכח שעותו כופר בצרהסיה וכל מה שבלבו
מוציא לחוץ עד שיכלו ימיו ברע וימו' באין מוסר לכן צריך
האדם להיות שמח קמיר על איזה מצוה שקיים ואיך עבד
לבוראו עוד יוס' אחד ויחשוב צדעתו כי הצער והדוחק
שעומד בו אין בערך מה שהרויח מהמצוה בעבור שיהיה חי
על האדמה ובהיות דעתו על זה לא ישגית על צערו ויהיה
דורך כל היו' לבקש לקיים מצוה ויוציא ומנו בזה וישכח
דישו : צא וראה ארון הנביאים ואב לחכמים משפ' רע"ס
שנקש להיות כחיות השדה וכעוף הפורס צאור כדאיתא
במדרש פ' וואת הצרכה ושינחבו הקב"ה בעה"ל ולא למות
ולמע' נסאוב כך כדי להיות בעה"ל עוד כדי לעבוד לבוראו
ולעשות מצותיו אע"פ שלא חסר דבר מן התורה שלא
קיים אלא היה מסאוו לחסור ולקיים מתוך אהבה וחבה
שהיה עם קומו ולא היס' חושש אל סגער להיות כחיה או
עוף בערך עבוד' הצורא ועל זה הרבה נספלו שיניחנו
בזה העול' לפי שבין שאלס מן נעשה חפצי מן המצות
דכתיב במתים חפצי וגם לא המתי' יסללו יה ומה מרע"ה
שקיים כל התורה כולה וצמיתו היה הולך תחת כסא
הכבוד ובמדרגות שאין צריה יכולה לעמוד ועב"ל רעס

לסבול צער גדול בעה"ל ולא למו' כדי לעצו' לבוראו
עוד ומן ק"ו בן בנו של ק"ו כל אדם שהוא רק מכל מהמנו'
ומלא עונות שמתו מעותד לכל עונשי' שאף על פי
שיעמוד בכל צער ודוחק שבעולם צריך שלא יבקש למו' פי
אם לבקש רחמים על חייו ולא יחוש לשו' צער שבעולם
בערך שמרויח בכל יום לקיים איזה מצוה ולפחות מה
שמספיל לפניו תפלת השחר ותפלת הצהרים וערבית :
ודע שהחולי הזה נולד באדם מהצטלס שאדם שהוא בצער
אפי' עני החור על הפקמים כשמתעסק באיזה עסק
העכק טורדו מלחשוב בעומק צער שהוא בו ומצטלו מלנקש
למו' וכמה הנדילו רז"ל לדבר על ענין הצטלס כמהרעס
כנודע וכו' שחייב אדם ללמד את בנו אומנו ונכלל כונתם
שהו' כדי שימצא במס' יתפרנס ג"כ למונעו מלחשוב מחשבות
גרות ולהרגיש בצערו כדי שלא יבקש המיתה בפיו וס"ח
עסק תורתו מונעו מכל זה אם יהיה עוסק בהסמיד ולא
יסעסק בצטלס שהרי הסורס ציקסה מהקב"ה שיעסקו בה
מתוך דוחק באר' לו ועיניו הרואות שעובקים וסולכים
ואינם עוזבים אותה אין זה כי אם שאין משגיחי' בצערם
מתוך מה שעובדי' לבוראם בעכק תורתו :

פרק ו יודע ר' לנבות ונחן ר' כליות ורואה
צדאגת לבות בני אדם מסנס מקריות
המאורעות רעות בגד אומר על ידי נבוכיו רבוסינו חכמי
התלמוד ו"ל שאמרו אין אדם נתפס על צערו כאשר סוכימו
מאיוס שאחר שפער פיו וסרחיב לשון כלפי מעלה עד שחצרי
הוכיחהו בדברי' קשים לכבוד המקום ועכ"ל חרה אף ה' בהם
על שדברו עמו קשות באומרי איוב לא בדעת ידבר ודבריו
לא נהשכל : ואע"פ שאין אנו יכולי' להכחיש הטבע
המחייב לאלד צער ודאג' בהגיע מהמאורעו' כומן וצטלו
מעסק מילי דשמיא כתורה וכמנוה כמאמר החכם דרך
הלנה סורתו של דואג מההפס ולחוץ ירעס תורתו של מי
שהוא דואג מסנת אינה צער לומר באין מבין ודבריו לא
בהשכל כי אם מן השפס ולחוץ עכ"ל צריכים אנו לבקש אופני'
ממיני תנחומים לאדם הדאוג לבא עמהם נגד הטבע כדי
שיוכל האדם לעבוד לבוראו בשמחה שהיא עבודה ראויה
ולא ישגיח לשים לב אל המקרי שפגע בו : והנה עתה
נזכיר קצת מהמקרי' הנאים על האדם מדופי הזמן בלתי
נאמן כדי להזכיר אה"כ נחמקס אלו הן : מלסול
רדיפס מאחיו וקרוביו . מחורף מגודף בני' שאין ממלאים
מקו' אבותיה' . חסרון בניס בניס שאין הולכים בדרכי
אביהם הצדיקים בניס סוררים אויבים וסונאים לאדם .

מניוס

פניו : אומנות מנוה בעל יסורין מיתת בניו בחיו
 כמות פניו אשה רעה קשה מכולם וכן רבים כאלו רבו
 מספר : וסנה אלו המקרים ויותר מהם נפחלקו בנדולי
 עולם בדיקים גמורים שהעולם נברא בעבורם אחרים ראש
 במאמינים שפרסם חלוקתו בעולם היה נדרף מכבוד ויכא
 בעלמול מארצו ומולדתו אל ארץ אשר לא ידע שזול שלום
 וכן יחנק ויעקב הגיע להם מהעלמול יחנק לגדר ארץ
 פלשטים יעקב לחרן יחנק האנוסה באו עיניו וכן כמה
 מחסירי עליון חכמי התלמוד יגון רב שם ורבי יוסף יעקב
 במור שבאבות היה נדרף מאחיו עשו הרשע ומכל אנשי ביתו
 הקרובים : ועסף הנדיק נדרף מאחיו הבדיקים :
 מדע הרדפו דתן ואבירם עד שנתפגרו עם קרח ועדו
 ומרפואו ונדפואו עד שחזו בא"ל כאר"ל גם הגיע לו צער
 שאליעור ונרשם לא מלאן מקומו ויהושע ירש מקומו :
 לחושע ראש הכובשים לא היה לו בנים כי אש בנות : בני
 עליו בני שמואל לא הלכו בדרכי אביהם חוקיה הנדיק היו לו
 בנים סוררים : דוד ראש למלכים ביקש בנו לסורנו גם לו
 נתברו האויבים והשונאים בדואג ואחיסופל וכדומה ונקאו
 להמיתו : כלל ורבי חנינא בן דוסא ורבי אעזר בן פרס
 וקאלה רבים פגע בהם אידת הצניות : ואוצנות מנוה
 בכלל הענין שהיה חושב עצים ורבי יוחנן הסנדלר מתעסק
 במנעלים וכל מה שלמים שנתעסקו באומניות כאלה כדוע :
 רבינו הקדוש שלא הכיח כמותו נתיישר בחולאים קשים שנים
 הרבה רבי יוחנן מתו לו כל בניו בחיו כמה מחסירי עליון
 פגעו באשה רעה כדוע כמה מעשיות שנתלמדו ובגדר
 כלל הצולה שכל חולי וכל מכה וכל מיני מקרה רע שבעולם
 תמצא שהגיע לקדושים אשר בארץ סמיה דוק ופגמם ובהיות
 בן ברכיה אח' מהנה לאמה אדם או רבים יחד כאשר באו
 לחמוס איש גם וו כדאיתא בתעמית וכמו שהגיע על איוב תם
 וישר וירא אלהים וסר מרע אין לו מקום לדאוג ולזעזע על
 הדבר הקשם שבו עליו פן יחשדוהו לבלי חסדו כיון שפגעו
 בו מהחולאים והחשדנות כיון מקום לו להתגבר במענה
 פיו ולהשיב לחשדו דבר הרילחסידי עליון אירע באומי
 ובהם יתנחם כל אדם וישיב ראש' מלבו במושאו ק"ו בעצמו
 לו' אם לירידי אסובי עליון הגיע להם כך וכך וקבלו בשמחה
 אנכי עפר ואפר עאל' ובוה יקנה שמח וחזק בלבו
 ויסייר דאגתו ויעבור לבוראו ויגיל ברעדה וילך בטח
 ולא יתיאש מחיו : ואם בן אדם אחר אשר ידע שכל
 חולי או מכה ומקרה רע נתחלק בין חדיני עליון למה
 תקנץ מחייך אם הגיע לך רדיפה או עלמול או חירוף
 או גידוף או אונאי או אונעים או חולי או יסורין או

מיתת בנים או מוס או אשה רעה או בנים בלתי בכוני' הרבה
 במוסר עמכם עד יום מותם להחזירם למוסר זאת החיוב
 עליך בלבד ובוש את כששך הכלת ואיש בעיני ימות שהרי
 להם בא האורע הרע להרבות שכרם ולך למרק עין ולמה
 תקנץ מענו כיון שהיית חייב לאותו מקרה דהו' משל למי
 שהיה חייב לאוסבו חוב גדול ובראות אוהבו שנכבד עליו
 בחוב בא ובערו בהכופ איתו וכוונת הכאן כדי שבעבור
 שהכאן למחול לו החוב שבור אי ראוי לחייב הוה שיסמח על
 המכה ועליו לשבח לאוסבו על מה שהכחו כך האדם חייב
 להקב"ה על מה שחזא לפניו ועל' ונאפרנס אותו כי
 אין בו מעשים לאכול מריליה ובראות קב"ה שמתרבה
 החיוב על האדם מכהו בייסורין לנכוס החוב שדאי חיוב
 על האדם להודות להלל ולומר על אופה מכה שבו עליו כי
 אין ספק שלטובתו בא ובעלותו על לבך תהיה כל ימך
 בשמחה ולא יעדר לך דאגת המקרה למונע לעבור לבוראך
 כאשר יאות לעובדו לעשות הסמדה בתורתו ולרדוף אחר
 מכותיו לקיים אותם בדקדוקים ואל יעלה על דעתך כדע'
 השועים אשר שמעתי באוני אומרים מונעמים אנו לעס' ב'
 עם מה שאנו מתפללים שחריה מנחה וערבית ואנו עסוקים
 כל היום במלאכתנו ואין אנו בוננים ובגוליס ואין אנו
 רוכחים ולא זונים בנשי חבירינו ואין אנו מרעים לשום
 אדם ובהנעתה זו אין עוסקים בפירה ואין רודפים אחר
 מכותיה ואין חוששין על כבוד חכמים כי אם לפנים ואין
 מרחמים על העניים כי אם בעל כרחם שהעניים נוצרים
 עליהם ליקח מהם בחוקה : ואני אמרתי לשועים אלו
 הן אשת דמהמנות גדולות מהשאתם עושים אצל אינם
 משפיקות להשלים נפשותם לכשתהיו ראויים לראות בן עקב
 אפי' מרחוק וכ"ש וק"ו שערין לא הנעתם בקיום זה
 לכלל יהודים משום שהשלים תפלו' שאתם מסכללים חדא
 שהרגל בהן רגליכם מוליכו' אתכם להתפלל וראיה
 שהיא תפלה בלא כונה וכמה מחשבות ונלבו לית
 בראשיכם ובהירות כעשליך משא מעליו ונרבו דברים
 כל איש עם חבירו בתוך התפלה מענייני הבלי הומן
 ועוד דהליכה זו להתפלל כל א' משום שמתעייב מחבירו
 שלא יקל בעיניו : ועוד שאלו הם מכות הכרחיות
 בקיומם כיצד מוכרח הוא להתפלל כדי שלא להיות
 גרוע מעמים שהולכי' לבית תפלתם גם מוכרחים שלא
 לנכז ולבזול ושלא לזנות מיראה שאתם מתפרסים הדבר
 יתברר וסם דברים קשים להשיגם ומסנת הסכנה הגדולה
 שבהן אדם מוגע עצמו מלבקשם גם מוברחי' שלא לכרע עש

זוהי צריה פן יסגבר עליו ויזיחם מן העולם לכן דעו כי
 אין אדם מוציח להיות מזומן לעולם הנא צריך להתפלל לפני
 הקב"ה בכל כונת לבו ולמסור נפשו עליו ולכוין שמתפלל לו
 משום החיוב הגדול המוטל עליו כי הוא אלוה שבראו ובידו
 להחיותו ולהמיתו ובלתו אין אלהים ולעסוק בצורתו בכל
 בחו על מנת לקיים ואם בעל מלאכה הוא לקבוע עסק לתורה
 ובעת עשיית המלאכה יהא מחשבתו לתורה ואותה מחשבה
 מורה על החשק עליה ואגב אורחיה מרויח דמחשבה ו
 מצטרפה למעשה כדכתיב לעשות רצונך ה' חפצתו וסודתך
 צדק מעי ירצה על ידי מה שאני חפץ במחשבותי בצורתך
 נחשב למעשה כאילו הוא צדק מעי גם ישתדל בכחו בנפשו
 ובמאמנו לקיים כל מצוה שאפשר לעשותו ושלא יניח גם שום
 מצוה מדברי קבלה ומדברי סופרים וגדרים וסויגים שעשו
 לקורה והכל באהבה רבה ולהרבות בחסידות ולהיות טוב
 עם השמים והבריות ולתפוס דרכיו יסבך ללכת בהם
 כדכתיב והלכת בדרכיו ולא יסור מלבו אהבתו יסבך
 וסודתו רגע עד שאם יהרגוהו על אהבתו ימסור את נפשו
 בשמחה זה המזומן לאי ע"כ וזאת כל זה הוא פסוקי היצר
 הרע כמפתח לאדם להדמות לו שדברים הנהוגים בנשים
 קוב' אדם ע"כ כדי לסמוך עיניו שלא יחקור ולא ידע ולא
 יבין עוד גודל החיוב המוטל עליו לקיים כדי לקנות שלימות
 הנפש כדי שיזכה לע"כ לכן כדי שלא ילכד האדם ברשתו
 של יצר המפתח על דרך זה ילך עם חכמים ובמקום
 ישיבתו ובהתחבר יחד על כל דבר מצוה וכראות רוב מעשיה
 ודקדוקי חסידותם יתחכם ויבין שצריך הרבה כדי להשיג
 שלימות לנפשו לזכו לעולם שכלו עוז עולם שכולו ארוך
 ומשם ואילך לא יטה און עוד ליצרו כי הכירו לאויב לו
 צעקת הרעות והמקולקלות אשר יעץ לו בתחלה וכבר
 הכיר כי הכל המה מעשה סעקועים וכלי משי' לכלות נפשו
 ולהכינה ולהומי' לשרפת אש בשאול סחסי' שהנה עתה
 שנתחבר עם החכמים הכיר האמת כי רגלים לה להאמין בה
אשריו לאדם המוציא כל ימיו בעבודת בוראו
 אשריו לאדם שכל מחשבתו בהקדוש ברוך
 הוא ובתורתו : אשרי אדם שנענוע אבריו בעסק התורה
 ובמצות : ודע כי אין טיפא כי אם המסחכם בהפרים
 חזוניים : אין סומא כי אם פרוצה בהבלי העולם : אין
 חרש כהשומע בקול שירי עצמים ודברי תפלות ודברי בעלה
 אין אלם כי אם לשון מדבר גדולות ודברי חלקלקו : אין
 שוטה כהשוק בדבר מצוה אין מפסיד כי אם המרויח עוונות
 ופשעים : אין קונה שם רע כי אם הקונה גדולות : אין
 קונה שפלו' כי אם המתנאה : אין ישן ונרדם כי אם

בניער בלילה ומפנה לבו לנמלס : אין עצל כסודיו לרוץ
 לרעה : אין עני כהמסער מן הגול : אין חלש כהמתגבר
 ביצרו לעשות מה שלבו חפץ : אין מכוער כי אם המסקט
 עצמו לעבירה : אין דאגה כי אם כהשמת במשפאו של
 רשום : אין רוע מזל כי אם המתחבר עם אנשי מעלה
 מרבי' אל : אין פחד כי אם המסיאש מן הפורענות :
 אין יראת כי אם מי שאין יראת אלהים נגד עיניו : אין ויע
 כי אם מי שאין מודעו ונבהל מקללס חכם : אין רתם
 כי אם מי שאינו מרסק מיום הדין : אין חלחלה כי אם מי
 שאינו מתחלת בזכור יום המיתה : אין בהלה כי אם מי
 שאינו נבהל בעלות על לבו משפטי גיהנם : לא כן העובד
 אלהים ובתורתו עוסק ואחר מצותיו רודף הרי הוא חכם
 ופקח וזומע ובעל דברי' : ובן דעת ומרויח תמיד ובעל
 שם טוב ומרויח על כל פעלה וסודו ער וזרין ועשי' וגבור
 ויפה ושמח ורום המול ונעוה מפחד ורתם ויע
 ובהלה וחלחלה :

ואתה

בן אדם לסור ממוקשי מות יהיו עיניך פקוחו'
 תמיד להבין ולהשכיל איך הקדוש ברוך הוא
 גומל לרשע רע מדעתו כי אין להקדוש ברוך הוא לעשות
 ארובות בשמים ולהשמיט בקול מכריו ואומר הניטו וראו
 והו' שהבאתי על ידיו רמז וישקול הפגע שפגע בו שהוא מעין
 שחטא שבו נכשל דלמה יגרע מן האלם שעושים בפניו רמזים
 ופוא מבין והוא כמו מעשה בפועל ואין מבין ובהיות האדם
 שוקל תמיד העונש נגד החטא שבו נכשל או הפשע אשר פשעו
 ישקרא בלבו כי יש משניה על כל דרכי אים והוא בעדיו
 יספור ובה יבנה לבו הערל אל היראה בראות שיש רואה
 ויהיה בומר בעוב ומואש ברע וגם לא ימנענו בוש' ב'ו
 עלקיים תורה ומצוה שבהיות מודה על השגחתו יסבך על
 כל מעשיו יתאמת לו יום הדין והחשבון ויענוהו כליותיו
 דאך מעכב לו בוש' של ב'ו לנטל מלקיים דברי' אל חי
 אשר ביום הדין והחשבון יגררו בחנלים לאיש אשר מאמ
 נסבי' נפוח כבוד ופניו כשולי קדר' ומסרתונו יבנה
 למרחקים ומה יאמר ומס יענם או אם יוכל לומר רבש'ע
 מזה נתישתי ולא אמך מה כרה יגיע לנפשו זה ישי'
 האדם בחיים חיותו ולא יכלם ולא יסבי' משום אדם
 שבעולם נגד אהבתו יסבך וכמאמר התנא הוי עו
 כנמר וכו' לעשות רצון אביך שנשמים עוד ישי' אדם
 נגד עיניו כי יש לאל ידו להשלים עצמו בכל
 מיני שלמים כי הוא גרוע ממלאכי השרת
 ומחין

ומחיות הקדש ומסגולות המעלות הנמצאים בדומם ודומם
 ובעלי חיים ולמה יתראל כיון שכל בידו לעשות לקנות כל
 שלימות חסר ממנו ולכלול בו שלימות כל הבריאה אשר
 ברא אלהים : פנה יש יתרון לאלאכי השרת מן האדם היוסם
 בעלי חיים ויוצרים בעתידות ורואים ואינם נראים ונחיות
 הקודש מהירות הרינה כדכתיב והחיות רצא ושוב כמראה
 הנזק וע"י שמקיים האדם מצות כיבוד דכתיב בו על כיבית
 הכנף פסיל קונה שלימותם להיות גם הוא בעל כנפי' כמוהם
 ובהתחממותו בתורה רואה את הנולד דהתבסס רואה הנולד
 כמא' הסנא הרי יודע עתידות בחכמתו כמלאכים ומגיע
 בכח סודותו למדרגת פנחס שהיה רואה ואינו נראה כדנ"ל
 על פסוק ותקח האשה את שני האנשים וספפנו ונהיות רץ
 במצות בהתאדה כדכתיב דרך מצותיך ארוץ וכמאמר הסנא
 הוירץ למצוה קלה מדמה עצמו לחיות הקודש הדרום
 ונדומם הארץ מוכיח עץ פרי עושה פרי ומיני צמחי' ופרחים
 ונכללה אנשים יקרו' כנופך ספיר ויהלום המאירות ולילה
 כיום יאיר מכת אור מאירות וכמה מהסגולות המועילות
 מוטבע בהן כאבן האדום הנקרא רובין שזועיל להריון כמו
 שכתבו חכמי הטבע ול"ה ואבן האסמיראלדה היא אבן
 קבאית שהנושאה עליו אם עושה זכות מיד נשברת מקנאה
 ואבן הסאפ"רה סגולתה להחכים והפירלה סגולתה לסתתן
 לנושאה עליו בעיני כל רואיו וכן כל אבן ואבן יש סגולה
 מיוחדת לכל אחת ואחת ואדם על ידי עסק הסורה וקיום
 מצותיה כולל בו כל אלו הסגולות שעל ידי חדושי הסורה
 שמחדש בכל יום ופרפראות לחכמה קונה שלימות הארץ
 כמוכיח פירות ומיני צמחים ובעסק הסורה כלילה כיו' ימים
 קונה מאירות כל אבן יקרה החכמת אדם יאיר פניו על ידי
 הסורה שנקראת אור שנאמר כי נר מצוה וסורה אור : ונכת
 סודות ודקויות מתפלל על ההריון כדכתיב ויעתר יצחק
 לה' ויעתר לו וסתר רבקה אשתו וקונ' סגולת הרובין ונהיות
 ס"ח מקנא על הזכות בפנחס וקונה סגולת האיסמיראלדה :
 ובעסק הסורה חוט של חן מאוך עליו כדכתיב כי לוית חן
 הם לראשך בסגול' הפירלה וסודותו מוסיף חכמה על
 חכמתו דכתיב יהי חכמתא לחכימין כסגולת הסאפירה
 דמחכים לכל נושא אותם עליו וכן קונה על ידי הסוד' סגולו'
 שאר אנשים טובות ומרגליות דוק בסגולתם בספרי המחקר
 ותשכח סגולתם באדם העוסק בסורה כי לא יכולתי לפרטם
 מפני יראת האריכות שדי בזה לתכלית כונתינו : גם יש
 בדומם עשבים מחולפים בסגולתם יש מהם מצטים ויש מהן
 מחיין לאדם כנודע מרנ"ל במדרש דיש עשב מחיה מתים
 ובהן סגולת הרפואות לאין חקר ואדם בעסק הסורה

קונה סגולתם ממית מי שראוי להמית על דרך נסן עיניו
 בוועשהו גל של עצמות ומחיה מי שראוי להחיות כאליו
 לבן הכרפית ואלישע לבן האונמית ויחזקאל שהחיה בני
 אפרים ור' יוחנן לרב כהנא ורבי חייא לעבדו של תלמי המלך
 ובאלה רבי המעלה שהחיו מתים וכן עתיד להיות על ידי
 מלך העשיית ובעוסקים בתורה ג"כ סגולת הרפואות לרפא
 כל חולי וכל מדוה בתפלתם לפני קב"ה ובאלישע שרפא
 צרעת נעמן ובעלי חיים בלתי מדברים בהמות חיות ועופו'
 נמצא בהן התחכמות האמצאות כשועל וכדומה ומכן סגול'
 אריכות הימים כחול כדכתיב וכחול ירבה ימים ויש מהן
 בסגולת הגבורה כארי וכדומה ובהמות חכמות המלחמה
 בקרנותו כאשר תמצא בספר שער השמים : ועל ידי
 עסק הסורה קונה אדם סגולת החול דסורה מאריך ימים
 של אדם דכתיב כי היא חייך ואורך ימך וכתיב כי בי ירבו
 ימך וכתיב עץ חיים היא למחויקים בה וקונה גבורת הארי
 דכתיב אני בינה ליגבורה ולוחם במלחמתה של סורה
 ומנחמים זה לזה בפלפולים שעלוה נקראים בעלי סודות
 כנודע הרי על ידי דקויות האדם בהקב"ה ובסודותו משלים
 עצמו מכל מה שחסר ממנו מסגולות הטובות הנמצאים
 בכללות הבריאה במדובר ונהיות כן שניד האדם לעלות על
 כל הבריאה אם ח"ו לא יעשה בה כמה מהנאות והכלימה
 פגיע לו ביום הדין בראות עצמו נעדר מהדומם והדומם
 ובעל חי הצלתי מדבר ונהיות לאל ידו להשלים עצמו ולא
 עשה זאת אשים על לבי אני הכוסב על פן אני אוחל' עשות
 ולקיים : והנה לרפואת הנפש הנגי מציג לפניך
 מרקחת בדוקה • נעימה ומסוקה • לחלשות תשוע כס
 הנשמה מופיל לכל חולי וכל מכה שלא יתקרב לאדם לרצונו
 יאודה חריו' ז"ל הוא ז"ל הביא בקיצור נמרץ כאשר פראה
 בס' הספוח ואני הכוסב הארכתי אותם בתוספ' על תוספת
 ביתר שאת ויתר עו' • וזה המרקחת אשר עשה המרפא
 רפואת הנפש והגוף : קח ששה עשרים אורש יראת שמים
 ואורש שפלות : ואורש ענוה • ואורש ביישנות ואורש
 רחמנות • ואורש גמ"ח וענפי אילני השכלות וחכמות
 אלדיות : ועשני מצות עשה ול"ס ושכלת סייגים וגדרים
 ופרחי הדקיה ופיוס דברים לעניים וצמחי הענוה והשפלות
 ופרוס האמת ועסק הסורה ותכפוש הכל במכתשת החרטום
 והדורים ותבשל הכל במי טבילה וטהרה : ותערבם בכף
 דמעות העינים וזרוק עליו בשמים של דקדוקי המצות
 והחם דות ויהי משובן בשאן שם טוב ושמים כל המרקחת
 על עלי התשובה והחרטה על כל העונות ושכב על משכב
 היסורין וסוך עצמך במרקחת זו מבית ומחוץ ומיד קויע

שבת מוסר פרק ו

ויפתח מחילה ומליחה וכפרה וצוה רועפס בשרך מנוער תשוב
 לימי עלומיך וכנולד דמי : ומרקחת זו רעוה חכם
 שנחמם' שלמה המע"ה בדברים מעוטים באומרו בספרו
 הקדוש משלי חכמים וחידותם רפאות תהי לשרך וסקוי
 לעכזותי וכתיב כי חיים הם לאמוצייהם ולכל בשרו מרפא
 ופירשו דבריו סנעימים רבותינו הקדושים במדרש פקודי ה'
 ישרים משמחי לב סני חזקיה נעשו דברי תורה עטרה לראש
 שני' כי לויית חן הם לראשך מוכיך לנזאר שנאמר וענקים
 לגברות מולינא ללב סנ' פקודי ה' ישרים משמחי לב קלורי'
 לעינים שנא' מכות ה' צרה מאירת פנים כום עיקרי' לבני
 מעיים שנאמר רפאות תהי לשרך ענין לרמ"ח אבריו של
 אדם שנאמר כי חיים הם לאמוצייהם ולכל בשרו מרפא עכ"ל
 הכונה כל מכוה ומכוה סגולת לקיים אבר אחד ונהתקיים
 האדם כל מכוה הנוגע לקיים חיות לכל האברים בולד
 מניניהם סגולה מחודשת מועילה לכל האברים יחד בבני
 טרי' אקה בלע"ז שהיא מכמה סמנים מעורבים שאע"פ שלכל
 סם יש סגולה בפני עצמה אך בהצטרפות כלם יחד מתחדש
 סגולה מחודשת מועלת לכל חולי ולכל מכה סרי רעוה
 המרקחת האמורה במאמר הנז' שדברי תורה הם כמרקחת
 לראש לנזאר ולראשי האברים ללבוש עינים וכום עיקרים
 לבני מעיים וכולי . וכן למד הקב"ה מוסר לאדם לקנות
 עמו שלימות המדות במה שאמר לנו אכילת העופו' והנהמו'
 סממאות שמלבד הסוד הננו צוה רמז לנו כ"ל למור מזה
 מוסר ע"ד מלפנו מנהגות ארץ ומעוף השמים תחכמו כמו
 שהשיבו האקנים לתלמי המלך עיין בספר אמרי בינה שהנה
 בסיר לנו קב"ה עופות הנאשפים בנית ללמד לאדם שיהיה
 ביתי ולא יוציא ומנו אנה ואנה ואוכלת מאכל טוב חטים
 ושעורי ואין טורפי ומנה ילמוד האדם להבחין באכילתו שלא
 יהי כבהמה שטורפת ואינה מבחנת בין טוב לרע הכל נמסך
 לחכה והעופות הטמאות טורפות והורבות ואוכלת והם
 במקום שוממות ופירש לנו מכל זה וכן סבהמות הטמאות
 בעלי כעס והורנו וטירפות ואוכלו' ומנס רע . וכן החיות
 הטמאות ולכן הדלילו מהם שלא ילמדו ממידותם . הנמל
 אפ"פ שמעלה גרם כיון שאינו מפריס פרסה טמא הוא
 לרמוז לאדם שאל יאמר די להימם שלם במדה אחת אף על פי
 שאהיה חסר מאד שלימי סגודות ידוע קרע כי לא שלם
 טמא הוא . וכן המור אף ע"פ שמפריס פרסה כיון שאינו
 מעלה גרם טמא הוא לרמוז על האזור . והחפירה אפ"פ
 שטובלת אחר שיסתברת עם בתו ונזע"ז טמא טמא ושרך
 בידו חין שיך בו סהרה הנהמה הטמאה מעלה גרם היא
 ללמוד לאדם ללעוס הדברים ולטמאם ולבולעם ולתור לטמאם

ולבחון בהן קודם שיזיזים מן הכה . ומפריס פרסה
 שיבחון להבחין להפרס פרסותיו בהלכו בין דרכי חיים
 לדרכי מוס . סרי שמלצר פודי הקורה שיטצמה שהסיר
 וצמה שאמר כלמד ג"כ יוסר לרפואת הגפס הנט וראה כמה
 אופני לימוד עשה אלדים לפקוח עיני עורים שילמדו להייר
 ולהטיב דרכיהם כדי להנחיל להם י"ש עולמות . ואם אמר
 יאמר האדם הדבקי בחטאות ואשמות לפני מי שהרצה להטיב
 עמי אשר בנטן אמרי ירכי וסס שמרני ולא עשה אופי שפיר
 ומנפל הביגיו והדליק נר על ראשי . ומסוף העולם ועד
 סופו הראני וסס תורתו למדני והוציאני לשלום לחזיר העולם
 ופרנסני והומין חלב בדדי אמרי וגדלני ואחר אשר נשאתי ומכל
 רע ופגע הצילני השלכתי כל הטובות אחרי גוי וכל חסדיו
 לא וברתי ולפניו כנעסתי וכל אשר שנא עשיתי וא"כ מה
 פני' נשאר לי לשוב אליו כי בושתי וגם נכלמתי ואת אשוב לך
 ואחוק במוס' אל סרף כי אוהב שנים הוא וממנו סלמד לשוב
 יען דפסיקתא רבה אמר רבי שובה ישראל עד ה' אלהיך
 וכל מס שנרא קב"ה לא נשבע עליהם אלא על התשוב' שנא' מי
 אני באם ה' אם אחפוץ במות הרשע אמר הקדוש ב"ה אם
 מתביישים אתם לעשות קצונה הנני ראשון שבנא' כה אמר
 ה' הנני שב ומה מי שאין בו חטא כביכול אומר הנני שב בני
 אדם על אחת כמה וכמה שנריבים לעשות קצונה ע"כ :
 ובראשון בן אדם עד כמה מגיע כח הקצונה מה מקום נשאר
 ליתרך לעכנך ממנה באומרו לך הרביתה לפסוע אין לך
 תקוה וכיו' שכן עשה מה שלבך חפץ מהסענוני' ואל תאבד
 שתי עולמות כי כל דבריו פתוי מדורע הוא לאבד אופך מן
 העולם הזה ומן העולם הבא נקוט האי כלל בידך שמדת
 היצר להחטיא לאדם כדי לאבדו וביון שכן אף שטרא' ממנו
 ענה לתועלתך עשה סך ענקו כי אין תועלת נמשך מענקו
 ודע שלפעמים ייעץ היצר הרע לאדם דרכי חיים . וכן
 להחזיקו עמו ויחשבהו לאובד לו כדי להפך אחר כך הענה
 לעשות נגד החיים להוליכו בדרכי מוס עשה לו בני והנכל
 לך במה שסכנים עמך לזענך בדרך החיים ובחלו להסותך
 מדרך זה אל תאבה ואל תשמע לו ואמור לו כיון שהגיד
 טוב אינו חוזר ומגיד והוא כבר העיר על הדרך ראשון
 שהדריכו כי טוב הוא ואם כן אינו יכול לחזור ובראות
 יצרך כך ירפה עצמו ממך בראותו כי מאבד ומנו עמך כי
 אין לו שומע : שים בן אדם נגד עיניך מי שיש לעצב
 יצרו והצליח בסופו מיהלך בדרכו ולא ראה חושך ולהחזר
 מי יערב דבריו ולא נדבק לאונו לחיכו . מי שר דבריו
 עבדיו ולא ניחר גרונו אף שכלאורה מועצותיו כדת נסוכו'
 כיונק מאדיו אמו שכל מיני מעשעים טועם בו איך
 ירנה

ירצה בחופו של מאורם צפוני גמול ידו הדור ודור כמן
 צדק וזכא עבד צדק דור מלא נחמים ועקרבים בכל אשר
 ודה • אנל דע נאמק כי לא יעשה פ' אלהים דגד בכל
 אשר ניק לעשות ולכל אשר אמר לך לשמור כי אם לכעוב
 עירך ואף אנראים הדברים לבאורה קאי' בעיניך לסוף
 ימקו כנפם צופים נסין חייך • ומה דע עוב
 באורוביך • בעולם אשר עדין לא ראו עיניך •
 מוכתר נכפרי כתרם ושלמים אשר עשית במעשיך • המה
 גרתיך • ומה הוא אשר ימלאו לבו אחרי שומעי גדולה
 המקום אשר ישב בו לארוד עיני כבוד יוצרו • ולשמוע
 ליצרו • אף שגרה בקרבו קד • ורבו הפתויים עליו
 יצמד • כיון שניכר בו שכוונתו להשמיד • ולהשליך
 לשומעו נביר סיד • ואנל לפניך טובחה מקגרת יצר טוב
 עם יצר הרע וטוב לאומרה להכניע כלבבות :

אראה

יומי הוא מקרחת הפועלים עכלם •
 ובעל הבית דוחק • האור את הפועלים •
 נסון כי יצרי אכורי • מקגבר באש אוכלת • או לי מיצרי
 ויוצרי • שנים אוחזים בטלים • יצרי גוזר אקשי בקולו •
 ויוצרי מוהיר לי אזהרות • מה יעשה חיש אשר אלה לו •
 שני דייני גורם • אש אויר מים אדמה • כלם ביצרי
 דבוקים • ארבע יסודי גס המה • ארבע אבות נויקים •
 בראוטי נפש כסוחה • קהים מרה נאחריקה • גם
 היא אחר יצרי הלכה • נערה שנתפתקס • רצתי לקום
 בהם כמה • יצרי יפצניענוס • טישן על מטה נעימה •
 ספלט השמר עד חנוס • כוכחטיו על דוע נאמו •
 וכוא נכוכחטיו יקוז • דוממתי לפניו כמו מי שחמו
 קורדייקוס • מול יצרי אין חני יכול • צדק טענוס
 ומילין • אקרא בקורט אל • כי כל כתבי הקדש
 צילין • שמעתי וקרנו נטני • כעס על לנבי אעיר •
 יום יטרוף נפשי טעני • הכונס צאן לריר • על כי
 אין ידי לאל • מכוק יצרי ראש פתנים • מה אעשה כי
 יקום אל • האור את האומנס • ואזכור לילי ויומי •
 אשים יום מיתה לפני כי לא נאברה חטא מי שמקו מוטל
 לפני • אלה עבותיו מאסקים • לרדוף אחר סזוקרות •
 ומעץ קח חוקת הנסים • צדוק שיחן ומערוס •
 לא אבחר רידה סחטונס • מעץ ואנן נטיה • אקנס
 גם דירה עליונה • הנית ובעליה • לבי אעיר
 מסנומס • אשר אל ולא חלין • כי שומרי על עולמו •
 יש נוחלן ומחילין • נפשי ולבי שניס • דרשו
 לאלפים נקאובס • ויאמרו כל יצראל יש להם
 חלק לע'ה :

ואתה

מן אדם שיש נגד עיניך אס כשזה החוטא
 עושה העבירה חושב בדעתו שהאל יתנך
 רואה אותו מה שהוא עושה מה מאד עוסק פנים הוא זה
 שאחר שהוא יודע שאל יתנך רואה אותו במעשיו
 ומחוללבו למרוד בהאל יתנך ולחטוא והוא רואה אותו
 גם לרעו את המלכה עמו נבית אסמכה ואם יחשוב
 החוטא אין הקדוש ברוך הוא כניכול רואה אותו נמצא
 שהוא כופר ומכחיש בהמגיד לשנס המשפילי לראוס
 נאמיה ובארץ וכירסה ושפל יראה וסרי הוא כופר ומכחיש
 האמונה ומי הוא זה שימלאנו לבו בשביל חטא אחד דקענונו
 רגע לכפור צעיקר ועיין בספר החסיד בעל לחוס
 הנריס וכרונו לנרכה (דף רל"ז ע"א) שזכיר שם
 להנצל מן החטא קחם נא חליך וכתבם על לוח לבך ואל
 סנתקס מנין פ ניד וחכור סוכרטו כל
 ימי חייך :

ומי

הרבה לחוטא ש קודה חשאי לפני כחוקס
 כי סבולת הודוי ופרטיו היא לכלק ממנו
 כל סקטרונים כי כל המקודה אין דינו מסור כי אם בידו של
 סקנ"ה ורסוס הוא ונחס על הרעה ומוס שבו יקדים לאומרה
 ואל יסן מקום לאחרים לאומרו כי העושה כן הקנ"ה מעציר
 על כל פשעיו דכסיב אמרתי אודה עלי פשעי לה' ואסס
 נשאס עון חטאטי סלה והוא עקר הראשון של סשו' כמו שאמר
 איש או אשה כי יעשה מכל חטאס האדם והסודו אס חטאס
 אשר עשו דרו' ל אוקו החטא עממו אשר עשה יקודה עליו
 וכן אמרו צפר' בקרא דיומאר'י אומר וצריך לפרט החטא
 עממו שנאמר אנה חטא העם הזה חטאם גדול פועשם להם
 אלהי והצופירש רש"י צריך לפרט כשהוא מקודה יאמר חטא
 פלוני חטאטי אשר לפיו זה אין אדם יוצא ידי חובת וידוי
 באומרו אשינו נגדנו וכו' ולכן כל אדם ישים אל לבו
 צעקת הודוי ויפרש החטאים והעוונות והפשעים שחטא
 ושהעיה ושפשע ויצקס מהן מחילה ממי שנידו היכול למחול
 לו ולא ישוב עוד לכסלה ויטנוש כל ימיו על סעבר כדי
 שלא יטנוש עוד ביום הדין הגדול והנורא • ואל יאמר
 אדם מאחר שלעולם ידו יתנך פסוחה סמיד לקנל שנים
 כן עוד היום גדול והשמש נארומים ועדיין יש שהוא לחזור
 כי אפילו בשעת מתקו וכן כעס אעשה מן סרע נעס שאני
 יכול ולכאככה אשנה פרשה זו של סאונ' שהיא פתוחה לפנייה
 ול' אריה גמור בכל לבבך מה שנמשך אחר לכאככה אשנה
 שמה לא ספנה ובור עת הנסיעה כי היא פקע פתחוס
 בלי עס ידוע

רק כאשר יגזור אל חיתמים דעי' וטרדות הזמן לעולם אינן
נפקסו והזמן קצר וזוגד והמלאכה היא מלאכת עבוד' הבורא
בתיקון הנפש והשגת המעלות מרובים הם וכל מה שיספיק
האדם לסקן נפשו היצר הרע הולך ומתגבר ומתקשה הלכ
מחמת סיורגל בעבירה וכל העבירות יהיו צעיקו כהיתר
ולא בנקל יוכל לטהר עצמו כי חוי יפיו עונותיו ימים
וישכחם ולא יירא מהם דכיון דדש דש ואס באו לי לעת וקנותו
ישוב אין תשובתו מעולה ולא יקבל שכר עליה כאילו עשה
צימי נהרותיו כאשר הגה לא כחו במתניו ולזה רמזו בזה על
פסו' מפני שיהיה תקום כלומר קודם שיגש שלך תקו' לשוב
על כן לאהבת הבורא יסגבר על יצרו בימי בחרותו בעוד
שהוא מוצא ומצוי לו ועודנו בידו וימנע עצמו מן הרע אשר
כתחיל להרגיל עצמו בו וימלאם בלבו הרעו' ויאמין שזהו
הרפואה האמתית לכל מכאובי לבו בעונותיו שאם לא כן לא
יחוש אליה לעשותה בכל תיקוניה ופרטיה שרבו כמו רבו בן
חכמי האמת רופאי הנפש ומאחזים כי תדרש' בכל לבבך ובכל
נפשך ועיין עוד בספר אור קדמון שהוא ספר מעט הכמות
ורב האיכות ותמצא שם דברי תשובה דברי' מנופים צ"ג
נפה נוגעים לנפש ולבשר וגם מעוררים לב נרדמים ומקיץ
לנמהרים וא"כ לומר שצריך כל שצד בתשובה לאחוז תמיד בידו
ספרי המוסר המלמדים לאדם דרכי התשובה כספר חובת
הלבבות וראשית חכמה ושל"ה והרבה ספרים כמוהו
זכותם יגן עלינו אמן

פרק ז

בשר מלכות של הגאון המופלא כמוהר"ר
דוד בן אבי ומראו"ל והוא תפלה יקרא
לזכר רס ונורא באימה ובמורא : לפאר שמותיו : וסוד
מחשבותיו : והוד מפעלותיו : ולהאין תמורה : תמלל
בבורות למדות יקרות : אשר בהם סדורות בשפה בדורה :
ועומק יכודות : ורוים וסודות : רמזי' והודות ודרך
ישרה : לסקל מסילות לעורכי תהלים לנורא עלילות
לעתות בשרות לך ה' הגדולה והגבורה ותפארת והנכח
והכבוד כי כל בשמים ובארץ :

אזהרה

יסוד היסודות יסוד היסודות עלת על
כל העלות וכבוד כל הסבות הוה הוה קימת
ומצוי מציאות בעלמא לכל נמצא קודמת ולכל כבה גורמת :
אתה יחיד בכל דרכי היחוד יחוד שלם אמתי ולא כחשד
המנייני' : ולא כאחד היחסי ולא כאחד המיני אלא אחדות
פשוטה מוחלטת אין ערוך אליך ואין דמיון כאשר בא עליה
המופת והנפיון וכל חכמי לב עליה יתמכו כי לא ידעו מה
הוא : אתה נמצא אצל לעצמך ולא לאחר עמך משגב לכל
רעיון נעלם מכל חוזה וחיון נסתר ברום חביון עליון על כל

עליון וגם עפ' כל זה משניה על כל דל ואביון : אתה הוא
קדמון לכל קדמון : ואחרון לכל אחרון : ושנותיך אין
לכן תכלה ולא כליון וכל לשון אסן לסדר שנתך
ילאה לכן אמרתי אשמרה דרכי לחטוא בלשוני : ואם נמכתב
יכלה כל ספר וגליון ולך דומיה תהלה : אלדים בציון כי לך
נאה שלילות התוארים והשג' כי לא יקמו עד נכח נכחים כי
אין לך מקום קבוע ולא שם ידוע : כי אתה קמלא כל
המקומות ומשלים כל השמות ומגיד כל העולמות כי לך עוז
וסעזומות : אתה אצלת אורות פנימיות דקות מחשבות
קדמוניות נעלמות אשר לא נקבו בשמות : רק בשם אורת
צחות מצותצחות כחות אלהים נשמות לנשמות ומי ישיג
סתרי תעלומות והשם המעיד עליהם הוא שם הוי"ה
המתמלא בעשר אותיו' דקות באור השכל נרשמות ובמחשבת
הלבב נחקקות ובו שלשה יוד"ן מעידין ומגידין כי אין וולסו
ומבלעדו אין אלהים ועל שם זה אמרו קודם שנברע העולם
היה הוא ושמו לבד כי הוא קדמון בקדמותו ונעלם בהעלמתו
אין קדוש כה' כי אין בלתו : אתה הוא מסתתר בסתר
אתה עמוד האורה לא תאורינו עין של כל נוצר ונצח ידע
מה בחשוכא ועמיה שרי כהורא לבישיה כקלגא חוורא ועתיק
יומין נקרא היה הוה ויהיה וזה שמו בתורה אהיה אשר אהיה
יתגדך ויתעלה : אתה חכם ואמך החכ"מא הראשונה
נודעת ולהשיג תעלומה נבער כל אדם מדעת ומעין כל חי
נעלמה והוא ידע את מקומה כי הוא יש מעין שנא' והחכמה
מאין תמצא להחיות את בעליה והראש אשר בראש הויה
מעיד עליה : שהי"וד לכל האותיות יסוד כן החכמה לכל
ההוי"ות יסוד וגם מקד אליה אות ה' כי בי"ה צור עולמים
והדברים סתומים וחסומים : אתה מבין כל תעלומות
וסתר החכמה ורוי התבונה ממך לא נסתרה וכל עליונים
וסתתונים מדעת נבערו כי ממקור החכמה נאצלה ~~החכמה~~
בדכתיב ואיוה מקום בי"נה כי היא אות ה' ראשונה של
שם הוי"ה כי אמר והיה העולם והווכה לה ואכלותי לעולם :
ושם המיוח' לה בכל המקר' שם ההו"ה בנקוד אדי' וכאשר
היו לאחדים מיימלל גבורות ואין לנו עסק בנסתרות :
ולך הגדולה אשר אין לה חקר ותכלה לא ראש ולא תחלה
פותח תמיד בהכלה מרומם על כל ברכה ותהלה אמרתי
עולם חס"ד יבנה כי ללמד זכות לעולם פונה והוא אשר נבר
על ברואיך והטוב הכפון ליריאתך ולשמו' צ' אותיות אלדיות
והוא א' למוצעות : לך הגבורה הנמורה אשר אין לה שנו
וסמורה ערוכה בכל ושמורה ל' נקס מכל עושה רשעה כן
יצאו מרעה א רעה כי זה לעומת זה עשית : כדי שיראו
מלסניך וישונו מורדיך אליך עריך לעובריך :

וידעו

וידעו כי אין בלעדך ומי יעשה כמעשיך ובגבורתיך :
 לשמך הנרשם בכל המקרא אלהים חמש אותיות אלהיות
 עליכות עולם כופיות לתם לאיש כדרכיו וכפרי מעלליו ומי
 ימלא גבורות תוקף מפעלותיו : לך התפאר"ה השלמה
 והדע' התמימה ולא אתנו יודע עד מה כי נבער כל אדם
 מדעת אך מאך מקור הדעת נוצעת ונדעת חסדים נמלאו
 וסהומותיו נבקעו וראשו לרום יגיע ובין ורעות עולם
 מכריע ושקפות מניע ויעש אלהים את הרקיע לתם
 ספירת והדר לכל הנפשות : ושמו המיוחד של ארבע אותיות
 שהוא כורא תהלות : ולו נתכנו עלילות : לך נחיו"ת מקיימ'
 על שרי הימין מתרוממת : ולוחמת לכל יכנסו ורים בהיכל
 עונג וועמת ומתקוממ' וגם נצ"ח ישראל לא יסקר ולא ינחם
 כי הוא ענק הגדולה אשר אין לגדולתו חקר : עמוד הימיני
 אשר הביא נכון עליו לעד לנצח נצחים ונעימות ביעינך נצח
 לקנץ נדחים והאובדים בעמק התמורות (והשלמים) מקור
 הנבואות א ההודאות ארון הנפלאות וזה שמו"ה' נבואות :
 לך ההוד וההדר והכבוד עוז והדר לבשת ונורע עוזו ים
 סוף הובשת וכל שרי הסמא כבשת ענק הגבורה הנמורה
 לדכא תחת רגליו סמאל וחילותיו הנרים על שרי ישראל
 ונבאותיו שומרי בריתו ועדותיו : והוד והדר הוא לכל
 חסידיו : וזה שמו אשר יקראו לו בכל הנבואות אלהים נבואות
 ביימיו מוראות : ובשאלו נפלאות : ברוך א ההודאות :
 לך סוד היסוד הנעלם כדק יסוד עולם סוד הסולם אשר
 יעקב אבינו חולם : ראשו מניע השמים העליונים וסופו
 מוצב ארצם חפץ בו כי כל בשמי' ובארץ והוא ענק התפארת
 שזבין ביפו ובין עטרת תפארת ומכריע בין הנצחים ולא
 יפריד בין אחים על כן קרא שמו שלום ואמרתם כה לחי אתה
 שלום וכל אשר לך שלום : לך המלוכה הנסוכה שמורה בכל
 וערו"ה זה היו כלם לאחדים וראש וארון לכל הנפרדים
 והוא הכסא המתנשא הנושא את נושאו ועומם את עומסיו
 בלי יגיעה ובלי עיפה והוא אפריון והנוה הנקרא ציון ושם
 חזיון האור הצפון ושם יקוו המים הקדושים ומשם יפרד והיה
 לארבעה ראשים הם משרתיו אשר אין כנשים ומרדכי אנשים
 נפרדים וקדושה יחד משלשים לאל נערץ בסוד קדושים
 גבורי כח לשמוע בקול דברו ולהקים מאמרו עיני כל איך
 ישדרו לך מקוים ומאור שפטיך חיים ובהוים לא נפתקים
 ולא דווים כי מדשן ב"סך רווים ואלך נכספים ומתאווים :
 ולעובדך באספים וכלוים ואיש את רעהו מלוים ולוים שוים
 ולהערינך מוהירים ומצוים באימה וביראה דברי אלהותך
 זה אל זה מספרים ומחיים באין קנאה ועדון שקטים ושלמים
 וכל נבא השמים משתחווים ואומרים ברוך שם כבוד

מלכותו לעולם ועד : חיות הקדש יקרישך ואופנים
 יהללך וארחלים יוכירוך וחשמלים יאמירוך : ושרפים
 יעריצוך ומלאכים יהדירוך ואלסים ירוממוך ובני אלהים
 ישבחוך וברונים יכבדוך ואישים יברכוך ושכנים יגדלוך
 ועירין וקדישין יפארוך כי תפארם עוזמו אלה : שבעה
 היכלות כוננת להם לכל מדרגה ומדרגה כפי מעלתה
 וקורבתה ואלה שמותם לעלות ולראות את פני ס' נבואות :
 היכל א' נקרא לננת הספיר ועליו נאמר כמעשה לננת
 הספיר : היכל ב' נקרא עננס השמים ועליו נאמר וכעננס
 השמים לעוהר : היכל ג' נקרא נגה ועליו נאמר ונגה לו
 סביב : היכל ד' נקרא היכל הובות ועליו נאמר וכות
 ומישור לפני כסאו ומי שיש לו זכום נכנס לשלום ויבא לשלום
 כי שם בית דין של מעלה : היכל ה' נקרא היכל האהבה
 על שם אהבהם אע"ה אהובו ושם נגנוה נשמתו ושם כבוד
 מנוחתו : היכל ו' הוא היכל רכון כי שם רכון שוכני סנה
 ועליו הכבוד מעליון חונה ודרך שם קולו של משה רבנו
 ונבואתו ושם ידבר אתו : היכל ז' קדש קדשים ובו שלש
 ראשים הם הם הנגשים ואסה משפיע ומשניע לכל חי רכון
 וכננדים הכינות והואנת שבעה היכלות כלולות בכל מיני
 וצם ועברה ומשלת מלאכי כרה יומם ולילה לא סכנה אשם
 ועום ה' ישולשם הכל עשית יפה בעתו לתם לאיש כדי
 רשעתו וי ראו מלפניך לעשות רצונך : אנה האל בלי שם
 מצוי בלי ממציא קיים בלי שינוי קדמון בלי עת וזמן אחרון
 בלי גבול וקץ יהי רכון מלפניך ה' אלהי ואלפי אבותי להופיע
 מעקוב החפץ ולהשפיע על כל מדותיך החמודות אשר
 בתפלותי סדורות וכל שמותיך היקרים וכל מחנותיך הקדושים
 והעוהרים רוח חן ונעימות ויתגלגלו רחמך הנעלמות על
 המדות הנסתרות והנגלות למלאות האזנות אשר שם
 השאלות לתם לכל נוצר די סיפוקי להשלים את חקו ולכל
 גויה די מחסורה ולכל בריה די צרכה ולכל איש ואיש שאלתו
 ובקשתו אם חיים הוא שואל כי עמך מקור חיים ואם מוון
 הוא כריך מוון לכל א' צד ואם בניס הוא חפץ אסה מבטל
 גורתו ופוקד עקרו ורומז למלאך הממונה על ההריון כי
 שלשה אלס תלוים במול העליון : ואם חכמה מנקש לא
 לחכמה יקרא ולא לתבונה יתן קולו אלא למי שהחכמה שלו
 על ואת יתפלל כל חסיד אליך וישליך יסו עליו להשפיע
 עליו מחמתך ונחה עליו רוח חכמה ובינה כי מפיך דעת
 ותבונ' ויכוין להמשיך לאור סדרים שבע חכמה כי ישא עיניו
 במרום לנקש משם שאלתו כי לא תשוב ריקם נקשטו וסוד
 הדברים הרובה לחכמים ידריס : ואם בעל תשובה הוא
 תשובתו הרמזה כי שם ביתו ושם אור נקשטו : ויזמין
 משנתו

מחשבתו ועומק דעתו למי אל כיוצו כיוצא שון יעוצר על פסע לשארית נחלתו ויחיר פני הרצון אל מרס הקסובה צשיבה ונחת כי ידו פשוטה לקבל גנים וזה סוד יום הבפורי' צלשין רבים : ואם עושר הוא מקאוס כי קדמוהו ימי עובי וסקרנ לצס נפשו כי ירעב ולחס לא יסבע וילדיו אל אל יסועו לתק אכלס צעסו ורוח מצעסו וכול זו אחסו לא למדת הכפון ינפה לא בכתב ולא בעל פה כי לא מצפון והב יחקה ונחלים על ראשו יחקה אלס ימים מנאסו וקסוקתו א אלוה נורא אשר הוא מלפניו העישר והכבוד לפקוח אס הטוב אשר משס בקשטו וסנסן לו בקשטו כי עיני כל חליו מצפים ונופים על זה אמרו הרובה לעשור ינפין :

ואם

מן המצר יקרא צעס צרה לא על שמאל יפנה ולא על ימין אלא למדת סרתס יעמיק אס מחשבתו צעסס ספלתו לסמטיך משלש עשרה מדות של דחמים פשוטס עליונות רוחניות אל י"ג מדות סתוניות צנוניות כי שס פני הרצון סמיד מניטים ונוטים ואלו ישיבו הכל נשמת' וגסו יגון ואחקה כי היתה הרוחה : והספלה נשמעס ונצבעס כי סמעין העליון כובע והחדרים ימלאו בדעס אשר לא יכזבו מימו וטל אורו ירעפו שמיו :

ואם

יצרו עליו מתגבר ורובה להכניע הכר הנורר אויבו אשר בקרבו לא לננחים ינקס לנצחו ולהכריחו מפליו ולהכריחו שיסמע עליו עומד נכחו אל אשר צידו נסמטו ורוחו לחוק את העמודים אשר הבית נכון עליו ובהס יסחוק וישען כנגד הכר הנדול אשר כח סכתו אויבו אשר בקרבו וימשיכו אל בית הסדרס אלל למורי ה' אס אכן הוא נימות אס צדול הוא סס צונץ ואס חוק כסאיר מסרונץ וינא ממנו כלו חונץ : ואס לתן הוא צריך כי לפני מלכים סינצ יכוין לפלוס אל המחנב צפולוס סולס מוכב מדרנה על פני הרצון לסשוד משס רוח חן וסחטנים על מדס יוסף הכדיק וחפץ ה' צידו ינלח כייסן אס חנו צעיני כל שר ומושל ולעולס לא יכסל : ואס הוא נגיד וצבוב לאומס ועס סס סחטיו יפלו ולפי רצונו יעלו ורבים צריכים לו וצול כולס עליו והוא צריך להסחוק עליהס וסדי יראסו על פני ס דרך שער צדק יעלה וינא כואס אל סקדס פנימה לנקז משה (אס) מאת צסלו סממלכה וסמסנאס לכל לראש ומאס ידרוס להספיע צה צרכה : והיתה לה' סמלובה וצוה יעזור על סמאלסו ויחדיך ימים על סמלכתו :

ואני

ענדיך בן אמתך ידעתי גלשוני מלה ודעתי קצרה ולא השנתי יש לה גבול ומסלה ומסס לא סעלה למעלה ולסנחך אין קץ וסכלה כי אסה נורא

סעלה ואיך יקימנו צעל סכלים וסעלה : וכל סכן צריה קלה וספלה בים סנלות והדלוכלולה ולכן לך דומים סעלה : אכל כי סמנסי כי סמך נאוס כל סעלה וללמוד אני צריך וסורה אני מנקס וסחמה אני דורס להצין סודותיה אני מחפס ולפקוח לנו נסעמי מנוסך אני שוא כי אין וולסך גואל ולא אסכת דור מכל סה סאני לומד אני סתאוס וחומד ועל סמרתיו אני עומד סנסן לי נפסי נשאלתי ורוחי ננקסתי ואס המושג יקר ועמוק מי ימצאנו והמשיג נבער מדעס אסס חוכן לאדם דעס וידעתי סאיני כדאי הקסטי לסאל ועמוק ססאל קרוב הדבר א הנסאל כי סמוצ לא יסנע טוב ואין טוב א סורה ואס יחוסס סורה וינוד סעודה מי יכנס מהסעודה סעסידה ססר ססר סכס הרזים כי אין צקוכנו נביאים וחוסס והרזנו נפללות סתורסך וא יכלמו צי מנקטיך : אגא ססס גל עיני ואביטה לדעס נתיצותיה ולפרס סעלומי' ולהצין אורחותיו' ולססיג טעמי מצותים וחקיה כי צס ספסטי חננטי סורה חונני לסודה חננטי נשמה חנני דעס ומויסס חננטי סכל חנני צינה וסכל חננטי אצרים רבים חנני להרגילס למעשים טובים חננטי נכסים חנני צהן לחון עניים אציוניס רחויס : אגא סאל ידעתי כי כפי גודל סלימותך כן גודל ססרוני ולפי רוממותך קצרס לסוני וכפי סכמתך נבער רעיוני ולפי צרוסך נלסס הגיוני ולפי סנחיק קצר מעיני וסוסיס נדחה ממני ולכן עשה למענך לא למעני כי יחיד ועני אני ומסנרי אל סניסני : אגא ה' כוף כתיצרי עוכר סארו אכורי להססענד לפניך ולסוד נסאובה סלימה אולי סמנא חן בעיניך והיה לצי לסמור מנוסך ונפסי לעסוס רצונך ורוחי לסיח צאמרתך ולסוני סהנה צדקסך סענר עיני סרלוס סוא ואוני ססמיס סקר וכפי ססמטיך נסוחד ובגול ורגלי לסונה ירוכו וכל סאר אצרי לעצוד אל אל אחד יסנרך ויטעלה : אגא חלכי א נאפך סוכי סוכי סנפך א סרינני ונעל ועמך אל סייסרני כי מי יעמוד לפניך סאס אפך ובכל כנסך סססירני ואס אני כנן סורר ומורה הורני ססס דרכיך דרך לסכון אור לאור באור סחיים ואס אני סיס און ורוע דרכים ססרך גדול עלי והכלס נפסי מסאל סססס על כן סמרתיו ארה יה צארץ סחיים ואס כואס וכואס עסיטי סמך לא כסיטי דק אליך חליטי כי עמך ססליחה לעצן סורא ומי הליס סירא כסוני היום אצרת מועמד אליך ואל רחמד ואל סוכחות מוסרך ואל נחומיך וצימיס דינך אנוסך א סמלתך ומפסרך אנוסס אל ססרך אשר אין להס קץ וסכליט והחויק צס עד אשר סאמר סלחתי בדנרך : אגא ה' אס וקנתי וסנתי

ושונותי עתה שני ונחמתי וכפי לפניך שטחתי לשחר את
פניך להפיק רצון ואם לא עכשו אחסי : כי ימי חלפו
ואינם והנשאר לא ימקו בעונם ואם היום לפניך מחר עיניך
בי ואיני לכן קבלני ורצני ומהר ענני ואחר כבוד תקחני :
עם הצדיקים שאספני ונמנוחת בעלי תשובה תכחני ועם
המנויים בחל חלקם בחיים תאחיני ונכני לראות בטובת
בחירך וזכרני בטוב עמך ונניין אולמך וכשם שראינו
בחרבנו כך אוכה לראות אופו בנבינו ובשוב ארמון לשבת
על כנו הביטה וראה את חרפתנו כי לזרים נהפכה נחלתנו
שמאלו אל היכל קדשך וכל זב ומזרע בל אל מקום הכרובים
אשר בואת יצא אהרן אל הקדש ביום הכפורים בדם פרים
ושעירים וקטרת סמים חרבעה פעמים לגד ולא בשאר
ימים ועינינו רואות וכלאות ואין לאל ידנו כי עונינו
ענו במו ועתה קנא לשמן הגדול המחולל בגוים ויחד
שם בכל החיים ואת בית סגרתך פרוםם תחת אשר היה
חרב ושם : וחרבות ירושלים קובצ'א' ואל לכיון גואל
לקבץ נדחי ישראל יהיו לרצון אמרי פי' וסנין לבי לפניך ה'
צורי וגואלי ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד : הנה
בשנתי לך כתר מלכות הקדוש הזה בהיות כלול בו כמה
מהמם בסופו ובו שני יתנך שמו ומה שמחסיך לעשות
עם האים וטוב לאדם לאומרו למען יכנע לבנו הערל
והוסיף ידו לכבוד טובת מוסר של רבינו נפיו החסיד
הביאו בעל ספר אור קדמון וז"ל :

ברכי

נפשי את ה' וכל קרבי את שם קדשו נפשי עו
קדרכי ונורך ברכי : ומן לפני ערכי :
ואימה ליגדו שפכי : וסעזור משנתייכי : והסבומי
ממקומיכי : אי טוב באס ואנה תלכי : נפשי אל תהי
כסום כפרד אין רצין וכשיבר נדדם ואיש נדהם כי ממקור
בינת קורבת : וממעין החלום לוקחם : וממקום קדוש
הובאס ומעיר גבורים הוצאת מאתה' מן השמים נפשי
לגבי בגדי שכל והקאורי אזור בינה ומלמי את נפסך מהבלי
פגך אשר את מקוררתנו ואל ישיאך לבך בנועם
חמדותיו : ואל יסיקך בנועם סאותיו : אשר ימסו כמו
מים יקהלכו למו חכרי כי לא לעור ולא להועיל ראשיתם
כי אם לבושק וגם לחרפה אחריקם נפשי שוטעי ברחובות
סבוכתך וסוכני בחדרי חממתך ובואי עד סכונת בנין
משכיתך אשר בעפר יסודו : הלא הוא גוף כמאס
ופגר מונם קרוץ ממעין נרפס וממקור משחת בני מטיפה
סרומה שרופה בלש כסומה : גולם ברמות קולפה והיה
רק ועוה : ענור ננמן ממזנק סגור ברחם מלוכלך
עולר בצירים וסגלים לראות עמל והגלים כל היום

הקאה ס'אוב : וסר ממסר וזמניה כל היום נחשך
הולך דל רצון עני והלך לא דעת לו מבלעדיך ולא תבונה
לו מבלתך : בחיו עפר ובמותו עפר בעידו קולעים
ישונבו בחרוסי רימה וגם עפר יכסו לא ידע בין ימינו
ושמאלו טמון בארץ חבלו לכן לפי את ואלכי עליו כי לבנו
חכמה מלכה סאוס ועבר אויל לחכם לב : ואל תלכי
בשרירות לבך הרע ואל תנקזי בזעזועתיו וזאם ברע
מעקאסיו אל תנחמי בעושק ובגול אל תבהלי כי העושק
יהולל חכם ויחבר לב מחנה : נפשי שיטי לבך למסלה דרך
הלכת כי הכל היה מן העפר אינם הכל שנ אל העפר ולכל
כברא ונוצר יסאך ותכלית לשון אל הארץ אשר ממנו
לוקח : מהחיים והמות אחים שנתם יחד איש באחי ואיש
ברעה ידונקו ותלכדו לא יתפרדו אחוים בשסו קנוס נשר
רעוע וכל ברוחי תבל עוברים עליו : החיים מובאו והמות
מוכאו : החיים צינה והמות סוקר : החיים וורע
והמות קוצר : החיים נוטע ומות עוקר : החיים
מחביר והמות מפריד : החיים יחסף והמות מפור :
ודעי בל וראי כי גם עליך יעבור כוס וסנאי ממלון חרדיך
ברגע כי יקרך עת ופגע וסאובי אל בית עולמך ביום ההוא
סרכי פעולתך ותקח משכורתך חלף פנודתך אשר יגעת בו
בעולם הוה אס טוב ואס רע : לכן שמעי בל וראי והטי
אונך ושכתי עמך ונים אביד וקומי רוני למלך : יומם
ולילך שאי אליו כפים והסחמיו לו על אפים בכריעה על
ברכים ועפעפיך יולומים אוליותא והמלך יופיך ויחון
עליך בימי עוניך בעולם הזה וישא פניו אליך וישם לך
סלום אחרי שובה למנוחייכי כי מעולם גמל עליוכי :
נפשי הביני בידה לרוב אל תמעטי בעוד בחיים חייךך ויש
לאל ירך כי רב ממך הדרך ואל תאמרי למחר אקח ביד : כי
פנה היום ולא סדעי מה ילד יום ודעי כי סמול לעד לא
שוב וכל אשר פעלת בו שקול וספור וסאוב : ואל תאמרי
מחר אעשה כי יום המות מכל סי מכוסה ומהרי בכל יום
חקו כי המוסב כל עת ישלח סכו וברקו ואל סתמהמהי
מעשות חק דבר יום ביומו כי כנפור כודד' חקנה כן איש
כודד ממקומו : ואל סדמי נפסך כי אחרי צאך
מסגר פגךך תאובי לקוכה' ממושכה נכח' כי לא יתכן
לך או עשום טוב ורע ולא יועילך סאובה ממושכה ולא
כחם לך מרשע ואשמה ופשע כי העולם ססוי כסון לסבון
וספר כל חקוס וסתוס ונפון אשר ביד כל אדם חקוס
וערוך לשלם סכר טוב ליראי ה' ולחושבי שמו ולהקסם
בו נקמם ברי' מסוכתי אל האומרים לאל

סור

ולא הכנתה ולא טלמול ולא אריכות הרוח ולא צווי ולא
 קללות ולא חכמות ולא נחמות ולא בוסה ולא פחד ולא אימת
 עה"ב ולא אימת חשבון ולא אימת דין ולא שמי המחולל בגוים
 ומי שלא יועילו בוכל המעשים הללו מאבד את זכויותיו
 ומונעים ממנו טובות הרבה ושנותיו מתקצרו וקונה שם רע
 ומזכירין לו עונותיו ועונו' אבותיו וספלקו אינה נשמעת וכל
 מעשיו מפורסמי' ונותן עליהם דין ומשבון וכל שמחה שיטת
 בה יצרו היא נעשית לאבל והם נקבעים ממנו בדינים
 חשובים ובושה מרובה ומלאכים אכזרים ה"ד ומה תעשו
 ליום פקודה ועוד ה"ה אומר אם אדם חוטא בעיניו עיניו
 כהות באוזניו שומע חרפסו בפיו אין דבריו נשמעים בענה
 ענתו מתמעטת במשכנה פניו מוריקות : בלשונו יסורין
 באים עליו בידיו יורד מכבודו בלבו מת מדאגה ברגליו
 שנותיו מתקצרות חוטא ומחטיא קוצר את אשתו ובניו
 בליכנות גור דינו נחתם : וכימה הנאה יש לאדם בחטאו
 וסופו לפרוש מעולם לעולם מחיים למות מאורה לחשכה
 משינה מתוקה לשינה דחוקה מאור מתוק לרמה וסולעה
 מטעמים מתוקים לטעם עפר : כמה עשירים יצאו מן
 העלם הזה בפחי נפש : כמה חכמים היתה להם חכמתם
 לתקלה כמה מנדלי בניס לא שמחו בבניהם כמה באים נראה
 על ידם לתקלה : כמה וקנים לא ראו כבוד כמה בחורים
 נקצרו בחופסן וכי מה הנאה יש ממאכל שהוא מביאו לידו
 חולאים : שהשמחה שמיאה את האדם לידי דאגה ממלכות
 שהוא גורם למכאובים מרובים : מה שינה מתוקה שיהא
 גורמת למיתו' משונות מהחטא שהוא גורם לעונות הרבה :
ואיזהו בן העולם הזה המתרחק מן הענינים
 ומהרהורי' ומכל שררה ומכל שנאה ומסביעור
 ומן הדומה לו והמקיים את המצות ויש בידו מצוה על פומה
 וענוה ומתרחק מן החטא ומתורה על עונותיו לפני הקדוש
 ברוך הוא והמתחבר לרשע הריגה מרגיו אל וסמטה את
 חבירו מדרך טובה לדרך רעה מתבחי' ימיו * והמלעיג
 על המצות אין מרחמים עליו מן השמים * והמלעיג על
 עניינותן של עניים סוף הוא יגע ואחרים אוכלי' את יגיעו
 והמרגיל להלבין פני חבירו פנקסו פתוח בו ביום ואין לך
 קשה ממי שעוסק בדברי שקר : אוי למי שהעולם מטעה
 אותו * אוי שהשעה משחקת לו : אוי למי שיצרו הוא
 מכחמו * אשריו מי שיראתו על פניו * אשריו מי שהוא
 עניו * אשריו לאדם שהלליו לו המוננו * אשריו מי שהוא
 כנוע בעיניו אשריו מי שחטה לשמוע דת בכל יום ויו' תורת
 ה' תזימה עומדת בפני האדם נשעה שהוא עוסק במשנתו
 ואופרת לו ה' עמך גבור הקיל הנכבדתי ללמדך על *
 יצאתי

אזכרה יום מותי ומאין באתי ולפני מי עמידתי
באתי מליחה סרוחה ואלכה אל עמק שוטה
ולפני מי מגיד אדם שיחה גויית תפרח כי נשמתו תפרח
תולעת תפרח דרכי מיתה ארובה גולל ודופק לי למחיצ' שם
אשכב ולא אנא חוצה היום ההוא חשך וצלמוס ינאלהו ושופו
עצמותי לא ראו וכדומן על פני השדה תולעת בי תדרה אין
גואל ואין פודה ורה רוחי לאשתי לבני במני נקטעתי ובעיני
פל נמאסתי חביבי ורעי סמם יעזבוני ואקרא שמה חמי
ואחסי לרמה ערף אחיה לשיניהם ויתפרו בי מעינוסיהם
ויחנו עס ילדיהם יחד יצאו גדודים רמה ותולעה כמודים
לאכול עצמי וגידיים כל קרבי ירמסו יחלידו וגם ידרשו ועל
כל בשרי ועורי יכוסו לא ארים ידי ורגלי ולא אוכל לגרסם
מעלי ויאכל ואכלו אלי מעגית' עלי יאריכו וכליותי יפלו
וידרכו ומררתי לארץ ישפכו נמלה תורישני תולע' תאכלני
דג ורמה תמקני סביבות שני רמה תשכון כחומה ועל
ראשי ארמה עיני תמקנה בחוריהם ורמה תנא בהן ירצו
שם גוריהן כי תאכלנו ולא ישאיר ממנו נמלה שם יקננו כמקו
בבור סדורי ורמה תכסה כל אברי ועל חלקת בוארי קדקדי
וכל קרבי מוחי וכל טובי תולעת תסערן בי רוחי חובלה
ונפשי נבלה ביד מלאכי חובלה שאול ישאלוני והמה יעידוני
וכל לבי יועדני תרחס נא נשמתו ועל אברי וגויתי : ואבא
בשלוס אל מנוחתי :

אמר

לפסרה • הלא אז תאמר אוי לימה עשיתי ומדוע דברתי
 ציתי ואחר שרירות לבי פניתי במה אהבתי וערום אנכי
 התקושש והתבושש והכלם מן חטאתיך וכן תודה לאלהיך
 בעוד הנפש בגופך במרס יתשכו כוכבי צשך • הלא האל
 בחיירני בתשובה שלימה לפניך כדי שנגעה רכונך ברצונך
 ומתשפטים קשים הילכתי וממות גאווה וסביא משיח דקנתי
 ותסיר לב האבן מנשכרנו יראו עינינו וישמח

לבנו אמן :

פרק ח

י' ה' אלהים י' שמו י' מיוחד ברא
 אלהים ואם הארץ את הים ואת
 כל אשר בה ויזכר את האדם עפר מן האדמה ויפח באפי
 נשמת חיים לרמותו לעליונים שיצין ויטיל ויגע לענו
 למי שנראו ולנקש אופנים ולמאול משלים נשכלו ונדעקו
 בשנתו ובלכתו לצדו מיצרו לעבוד ליוצרו להאיר את
 דרכו בלכתו אל סוכו בביתו מעירו לקבל שכרו לנחול את
 חוקו בהשלים את חקו ממנו וקורה בדרך ישרה ולבא
 בשלום בגורם יסלך דגן עידונו ולישכ על כנו בכבוד וגדולה
 והוממות מעלה בשמחה והלל ושבחות למלל ולראות פני אל
 כשרי ישראל ולזכות לכל זה ימשיל משל זה ויצין ויראה במה
 מכדופי והורות הגדול לשמוע בקול יצרו ולפרוש עצמו
 מעבוד אלהים וידוע ידע אריכות אפו של הקדוש ברוך הוא
 עמו משל לאדם שנטע כרם ויעזקוהו ויסקלכו ויעטרו
 שרק ויבן מגדל בסוכו וגם יקב חכמו ויבן המגדל לאכול
 ולשקות בתוכו ויקו לעשות ענבים ויעש באשים וכראות
 שגמל לריק מיד חרה יחרה ואותו קרדום בידו ומשחיתם
 עד גלתי השאיר לה שורש וענף מסיר סונתו ויהי לבשר
 פורץ גדרו והיה למדמם ומשם אוקס בטל לא יזמר ולא
 ישר שיעלה בה שער ואים וירמסו בה כל חיתו יער וכל
 זה בעבור שלא יבא רכונו בפועל כי הוא נטע פרס למאוך
 פרי הילולי ולשקות מיינו לשמוח לבו ויהי להפך • זה
 ישים אדם בלבו ויגעור ביצרו ומה אדם שנטע כרם ובעבור
 דערה לריק כועס עליה לשרפה אע"פ שאין לה לא דעת
 ולא בחירה ורפון כי יוצר הכל בטל פריה ק"ו בן בנו של ק"ו
 קב"ה שטורח עם האדם להוכיחו לאור העולם ולזנו
 ולפרנסו ולהגין עליו לסבילו מכל רע ופגע ומקרי' הזמן
 כדי שיעשה פרי מהקורה ומנות ויקו לעשות ענבים מיין
 המסומר מחדושי תורה ויעש בי אושים במעשים מכוערים
 והיה ראוי שמיד ימיתהו ומן העולם יצטרפו באף ובחיתום
 ובקצף גדול ואינו עושה כן אלא מאריך אפו וזן ומחיה
 למכשיו ושומרו מכל פגעי הזמן אולי ישוב ויעשה פרי
 שהנדרה בידו לשוב ולהטיב דרכיו ויסבשש האדם מכל זה

א 6 נ ו יא ויחשוב

יבא לי לקראתך לשחר פניך ואמנאך אשריך אם תזכרני
 אשריך אם בלנבך תצנני • אשריך אם תקיימני אשריך
 אם תשמעני וכל יום בי יהיו וממך כי בי ירבו ימך הרחק
 מן העברה והדבק בקורה וברח מן השדרה וסביה נחמתי
 סמיד כי הוא ידניעך וישביעך ויניח לך וזכור כי אתה טפה
 סרוחה מזומן לעפר ושוחה לכן התרחק מן המנוחה ועבוד
 אלי בשמחה ויביה לך לחמלה • והרבה נידה לדרך כי הדרך
 שוחה ויהיה לך למשאת וארוחה • ואם את הדבר הזה
 תעשה לך יאירו כפונתו וזוך אלהים כי תעבוד את אלהיך
 נאהבה וחיים אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא :

בזכרון יום המות יאמר אל לבו

לבי • הלא ידעתי כי לא נבראתי אם לשוב אל
 העפר מיום היוסף מדוע לא זכרת אחרייך •
 הלא סדע כי כל הימים אשר אתה על האדמה • ככל עובר
 אתה • ובמוץ יסוער מגורן וכעשן מארובה • ימך
 חרוצים • וחייך קצוצים וכל אשר יעבור עליך יום או לילה
 תחמר חלק מחלקי חייך וכל יום אתה תקרצ אל הקבר •
 ותעוף בלי אבר • ומדוע לא ידעת כי עפר אתה • ולא
 זכרת כי מן האדמה נוצרת • ועל מי בטחת בי מרדת •
 ומדוע אתה נמהר • ולא תעלה על לנך יום סמר • יום
 אשר תאבד ענתך וכסרחה חכמתך • יום אשר ידבק לשונך
 בתוך • יום אשר ישאוך על כתף יסבלוך • ואל ארץ
 סחית יסליכוך • ועל כל מעשה יחשיבוך • ובאנק
 סרבה ואשך לא תבנה • יום אשר תראם החשבון ערוך
 והספר פתוח • ומאזני משפט וכוס סרעלה ביד הסס שם
 סמנה סמריה • וסמנה נפשך בנריה • ומה תשיב על
 ודונותך • הלא אז תראה פרי מעלליך • וסמנה גמולך
 ואם סמות כמות הבחמה ולא היית עתיד לתפדין וחשבון היה
 לך לשמוח במותך • אך תלך למר ממות • למקום
 אופל וכלמות • שם תפול עליך אימה • ותכסך בושש
 וכלימה • ולבושך גוש עפר ורימה ויזורה על גופך גפרית
 לבלתי השאיר לך שריד הלא היום נורא ואיום יום אשר אין
 לו פדיון יום סמר בנכיה יום תאניה ואניה יום סרר ונעקה
 יום שואה ואנקיה יום מספר מר יום סערוך אבל מסמר מול
 מסמר יום יחרה אף האל וקנאתו ונתכה באש חמקו יום
 ירבו היועננים והמכאונים יום סהמה כרובים יום כל איש
 ידיו על חלציו יום אשר יאנדו חפציו יום אשר תנא הנשמה
 כשאר הגוף כלי מלא כלימה מושלך כאבן דומם לילה ויחמם
 ועתה אתה בן אדם על מי סתם לעורה או מי יהיה עליך

ויחשוב ויאמר לא תהא כהנא כפונדקיס אס הוא כועס על דבר דומם וכומא שהם מאללים מבחירה ורכון מוכרחים במעשיהם על שלא עשו רצונו משחית ומחבל מאורע ועד ענף ק"ו הקב"ה שהיה ראוי שיכעוס על החוטא מיד לעשות בו כליון חריץ כיון שמסר הבחירה בידו לעשות מהטובות ולא עשה ואם כן יחשוב תמיד בזה ויאמר אל לבו איש אשר אלוהים לא איך יעבור דברו לבעל רצונו כי סוף סוף אם איני עושה לו עש מדותי ידינני אתה כעסם מיד עד להשחית על שנתעל רצונך גם אני כמוך לבעוס עליך להשחית על שלא יצא רצוני לפועל עמך וכן הקונה עבד ויחלש אפי' שרואים רבו שאינו עובדו כי סר כמו מעליו ומה בידו לעשות עם כ"ז מרבה חסדו עליו עד להשחית וגרש יגרשאותו חוצה בלי חמלה באומרו לא די שאינו מועיל לעבדני אלא דעריך אפי' לשמאש ולשחית עיני השנחתי עליו לזוננו ולפרנסו . והקב"ה ברא את האדם עבד לעבדו בקיום מצותיו כדי להרבות שכרו והוא ברי אולם וצועטנו ונקורקו ומכעיסו יום ולילה לא ישנות ועכ"ז אינו מוכיח אותו חוצה מן העולם אלא כניכול משמשו לתת עיני השנחתי עליו להחיותו לזוננו ולפרנסו ולהגין עליו מכל רע ופגע מי יודע כן מי שומע זאת ואינו יוצא לקראת נשק ללחום עם יצרו להתגב' עליו ולהפיל מועצותיו ארצה ולהדבק ביוצרו ברצונו ובחפצו ביראש ואהבה כיון שמכירו לאוהב ולמטיב לחונן ומרחם ומרבה לכפה לחוטא ולמוריד שיאבד ויוכה לעונה מרובה . ויקנה מקומו ויכעס דומם בננו ועדנו במצב נשמות נשאות ורמות : וכדי להסתלק היצר מעליו ידבר אדם באבריו ויוצאים עם גידיו וישפוט עם עצמותיו וכה יאמר להם על משכבי צלילות יבטלוני רעיוני ויתפרדו כל עצמותי . ורעדה אחתני . וחלחלה הלבניתי ואחז לבני פלגות . בשועי בשכלי משכעי שכלי ונעקתי אללי לי בראוהי במותי כליון חרוץ בנאותי : ודברתי עם ראשי ואמרתי ראשי ראשי אס לא ידעת אס לא שמעת משפטי שמו אל המעוותים עליך ביום אשר נקבר ישליכך בכלות העור אשר תכסך ובשרך מעליך כאשר עשם קדקד' כדלעת יבשה נקובה וחלול : ונעשית חור פסן ומאורת כפעותים ומחש ועקרנש פונים . וקרא זה אל זה ועושים כאן מעון סנין . וביודעך מקרא זה צמוקך איך תשא ראש בחיך : כוף ראגמון ראשך : עיני המאירות כופות פונות כמאורות בעוד אור הסיים נכס אס לא הבינותם שהמות בנה בכין בכי וקינה לעורר עליכם בקול סאניה בשכין עליכ' עננה ויחשכו כוכבי נשפכים אוי ואללי לכם אריוך דמעסך כי חשכה גדול נפלה בארמנותי ויאפל הנים

והעלים כארץ אוממה וציה אוי לנית מחלונותיו פתוחים לחנן גלגלי עיניך ימסו כמים וישפכו לחוך וכשאריתם כחורי הנמלים יוצאים ונכנסים ואו חנה תראה ואנה סביט . כי הנה גילדי העין נקקרתו בגילדי בכלים מאלהים כלים וריח כרחון כודף וקנרנר כודף לקבוע דירסו בהם . וביודעך כי זאת צמוקך איך תשא עיניך עוד לראות בננים וללקוט שושנים ומיני חדשי הנלי הזמן תחשבה עיניך מראות ואל יראש עוד במאורות כיון שסופם נמשכים ככורות כשנרות . חוטמי המהודרם לכבוד ולספארת מה סועלת כי קרית בריח בשמים ופרחי שושנים אחר צמוקך ססרית ושני נחיריך כניבין מתהפכים וכנחל שוטף כוצע מהם כל מיני סירחון אשר תרצה לסתום ולא סוכל לנרות ואין עקימך כי כמוה נישם בק דקדו ומשם מוצאו להשלים חוצה כל ליחה סרוחה וסולעה נסוחה ואנה קנרנר ואנה סנופ להנצל מן המיאוס וכיון דסופך לנרה זו וכזו וכזו מה כי סרית ומה כי ססרית כי אחר צמוקך איך סרית . אונת המנינוס את הראש איך נקבר יסתמו מעגלי השמיעה אין יוצא ואין בא כי אס שריקות השרצים ובתוכם רצים . וקול המולה מרימה וסולעה . וסוף סוף יתמלא עפר ככור מתמלא מחוליותו כתחלתו כך סופו עפר חור אל העפר ונקמלא מקום לקחתו משם ולמי שמגיע לו כזאת צמותו איך יערב לו בחייו בקול שרים ושירות הס כשני עדים להופכם לקול פחדים . פי המהלל וקולמוס לשונך במרוצה מדברת אס לא סוכור כי צמוקך תתהפכת לאילנות ברד ושושנים ותחת מקור הרוק המצוק סירחון כובעת . לשונך שטוחה ופיך פתוחה וסנה שדר בה עוברת ולבובי מות מעברת והשינים הלצנות נקצצים לכד הפס עם עצם הלחיים כי נפרץ בנינים ונופלים מסדורם וכמקור גרפס ומעין נשחת כי מתהפכים מימיו רפס וטיט אבר מהם מתהווה כל דבר כושך ממיס בארסו ומושך ולפה אשר אחר מותו כזאת מנעת מה לה בחייו בדברים יגעס להמתיק דבריו ולעניינם אמריו כיון שאחריתו שתיקה בנה ובוקה ועס רימה ימטיק סוד וכסולעס לחשות בלי קול ודבור כביכור השכור . חלקם באורי הדרס ארמוכי ראיתך נקבר נחש כרוך כדבי סכונת עצמיך כחרון וענק . ואוטל כמנדל נסרים ונפרץ וסודו מפורר רגמיו מפורר עשוי כמו גל לאשפה יסגלגל כנמצא בסוכו גלולים בלכתו ואין בדרך רוממות קומתך ועסה כנפילה כמו גוי מעלה כניבך שודדים משפחית סולעים גדודים גדודים צמוקך כמו כן בחיך למה כן לחבוק ולנשק באריו ידידים . פנים מאירים אדומים ופיס רחיקה מפנים אליבון חפכים בקרים

צקרים ועמים קשורים מתאווים • והנה צמקת דחוקות
צמוקות מיופים רחוקות שחורות כשורות מתהפכות כשולי
קדרות ורופי פרמו' כארזים נטועות ואצבעותי כנעיות
באלגות סדורות צמעות ספיר ויהלום כלולות וצמקת
נפולות כשורים כשולות בקנים רעפות עלי חוץ מושלכות
צחלול עצמם כל רוחיו ישתומם בראותם בתוכם יתושים
מטהוים ומיני שרצים חוריהם מלאים ובמיני גוריהם כמו
הם הם צאים יורדים ועולים כדוריר צפולס צמעה
ובהשקט צמוע לצולס סאחו"ה וכך אחזה מוסך כשיש לבן
מיופי הלובן אין כתם בו ואין פגם בקרנו מראה כמראה
הכובאות כך מבהיק ומבריק ואין בו דבר לריק כי כל יופי
בך נמצא וכל מנקש מלא ובמוסך איך נהפך גלות הקצנים
מלאה ענבים מלובלכת ברמס שחורות כדיו הם דומים
מאסיפת זבובים נמאס לפנים כפרעוש וכנים ושטח החזה
כשטח אשפ' אשר חתול וכלב מת שם נספה כי הנצר שעליך
בתמרק ונסך כמרחק הנמאס ונשפך • עלי ציב ועל עיש
סרוחית • כריסי כרי כערמס חטים סונה בשושנים
צחיך ומלאה בו מלואם אוכל ומסקה לרוב לא יסופר האוצר
אשר מלאה מכל מה שראו עיניך לא חסרת דבר הלא אשפ'
לך המקרינו' אשר ישיגוך צמוסך בטנך כנוד יצקע והוא
צנקעה ובשוחה עמוקה בעמק הככה וזרמת סוסיס מלאה
גדושה כאשפה סרוחה ברחיש שרצים יתמה הרואה וינרחו
בהחצא וכיון שכן למה תרבה צוהתך להבין על פניך מסוה
הצושט כשיסנקע בקבר ונותנך בצורתך הגללים שנה
ככנסת ובמה סרחן או כי תצק אי שמים והצו"ר אין בו
מים רגלי וסוקי קלי המרוצה במהירות ובמרוצה בחיים
חייסכם • ובאשפת קברכם כעצים יבשים וכמעט
חלושים אפלים ודקים חלולות נקובות כחורי פסנים ומוחם
נמסים מנפנים כשתן נמאסים בשולים על אש ובחורם
יקונן עכברי ואישי • אבל בן אדם אם ראשך צמפילין
סעדה ועיניך סמיר סחוי' משרים צאור סתורה ואונך
סממנה דברי סוכה וחוטמך יריח לבדך לבוראך ופניך
מאירי בסורה ופיק יהנה אמת ולשונך יגדיל להודות לשיר
בשחי המקום ושייך לא יאכלו גוול ועשוק וחוך נכססה
צמיצת ובנשנך לא הכנסת כי אם דברים המותרים ומלאה
אופס מאכילס מכוה ורגליך לעוב ירוצו או נחקדשו כל
אנריך ונעשה צנין גופך דוגמת מקדש מוכן להשראת
השכינה בו כי כל כלי המקדש נרמזים בגוף כבודע ובוה
בהכניסך לקבר הוא דוגמת גמיה הארון הקדש ואין רמה
שולט בו ואתה כחיממ בית' אמת וגופך גנוו בקבר שלם
עד באעת הסחייה ונשמתך למעלה מכל הנבא שצמרום

מקום אשר עין לא ראתה וכו' וכיון שצריך להעלות עצמך
במעלות אלו למעט קצת לקול יצרך המסגרה בקרנך כי
בעת צרה עוזב יעוזב אותך לחדדה ציד מלאכים אכזרי' אשר
אין להם חמלה ואיך תראה ברעם אשר יעצא את עמד הס
אנרי גופך בראותך הנקמות הגדולות המגיע לכה ואין
מציל איך תראה כפיפות בראשך סמיות צעיניך חרישום
צאונך שחרות בפניך סמיות בחוטמך חלמות בפניך
כריסות בלשונך • סגירות צעיניך נעירות צוואריך
חינרות צרגליך מיד אשר אין מידס פדיון ואו סועק אוי ואין
עונה צועק ואין פונה מנקש פדיון ואין פודה ססחנן על
הסכלה ואין מציל ואנה ספנה ואנה תראה אוהב או קרוב
או בן או צמירחם עליך כי בכל מקום אשר תשא עיניך
לראות הים מציל שם תראה חרדה ופחד מחודשם ואימות
מוס ומלאכי סבלה כדמות החיות המסוכות והשרצי' העמאיים
כי בעם רואך אופס והנה חשכה גדולה מופלס עליך
ויספרקו כל חוליות נפסך לפרקים ותרניש צער ואימה בעת
אשר נבהלת בצאת נפסך מן סגוף מראי' מלאך הממונה
הנראה לך להצריך נפסך ממסגר גופך ע"י אימות ופחדים
ורעוד' הטוב לך כי תעשוק אצריך למוסר' לגלות בלי פדיון
בעבור סצנוה היצר שהוא רגע ונמצא את מחליף סענוב
רגע בעבור נקמות אין סקר משפטים משונים אין מספר
מיני מיתוס משוכות לרוב אין מנין ובהיות שאין אסה מרחם
על עצמך איך כשתנקש סבלה ורממות מהמלאכים
האכזרים הממונים עליך יביטו לראות לא יטו און ולא לב
להבין ואתה לא חסת על עצמך ואיך המוטנעים באכזריות
ירחמו עליך אדרבא ירצו חימה ילבשו נקמה יעלה רוגס
וחמסם בהתגברו' כחם עד להשחים ולגלסי ישאיר בגופך
שארית בראותם העוות לנקש מאחרים רחמים והוא לא
ריחם על עצמו יען שצירו לרחם ולא ריחם מה מקום הנית
לאחרים שירחמו עליו ובפרט היות הנקשה עם מי שאנא
שם רממות הוא שטן הוא מלאכי סבלה הוא יצה"ר ואדרבא
עושים עמו הכעסות שמורים לו מעין הכלה כגון שיחמו
בסירגא דיומא כדי שלא יפול לשוחה עמוקס עד סתהום
סמראי' לו סחטיו והוא בחושבו כי מקום האחיזה יס בו
ממש מיד ממחר לספוס וצידו מאומה ונפול כפילה פסאומי'
בשאלו סחטיות אחר סהובטת אל סהכלה דאין צער גדול
מוס וכאלס רבות מההכעסות לאין מכפר עד צמרות
הסכוקות והאימות מתאווה לכליון חרוץ בנפשו שחשוב
לאין להיות בכלל אופס שלא סייה ולא ברוגין כדי
להציל מבאבי' ומבאובי המשפטים כי אין לסבול אפי'
לאדם דיומא לו להיות במקורס דלא סוה

או אחר שהיה יחזק לאין ולא יעמוד לדין על מעשיו כך תצטק
וכך תכריז על כל מכה ומכה הנאה עליך משנת המוסר
מהממוני' האכזרים אשר בידם את מוסר מוסנר וקסור
עצית מקור חשך וכלמות כלמות ולא פדרים כוסלים מלאים
והמה רוחתם מסיני עונותיך ומליחות סרחונות חטאתיך
תחתיה אש וגפרית אוכלת : ומלמעלה ופת וסיד רותח
בוערת וזורות מאונות כדמות שרצים המכוערות ושעירים
מלאים עינים ושערות תראה בכל מקום שתפנס ואם אין
בשום מקום תפנה עכ"ל לא תכיל בי הדמיונות המאונות
בתוך עיניך ישימו : ואף אם עיניך ססיר לא תכיל כי גורת
הבורא שפרא' אשר לא תרצה יען שבחייך הכעסם ונפשו
לא שנת כיון שהרשות נתונה לשון : ואל תעלה על דעך
בן אדם לומר גופי ואברי היכל ה' היכל ה' הם ואין
יכול בו הריקבון והפיזור והפירו' וההרים' והפסד והציון
והרמה והקולעה כי מכלם אלהים ינצחו כי זר הבא אל
הקדש יומת דע כי החטאים והעונות הפכו היכל לאשפה
ומענייני הישועה שבתוכו לביבין כי נתדכו בהם רוח הסרחון
מחלאת והמתן : ונשחר' כוסלי ליבון הפסיד שעליהם
יופיו משכינה לבהרו' בהרוס כמראה נגעי הבתים המטמאי'
סבים והכלים והיה ינצק לארמון גופך כמטמאי' השמד
לבער הקדש מן הבית וישימיה בטה ואריג קורי עכבש בכל
זויותיה וציפוי רצפי יופיה שם למרעם והיה לבער ושלחניה
מלאו קיץ כואה בלי מקום וממדותיה ככה ומחנותיה עמא
וזנח עליה' גורי פשעים ושחיתותם תריבנה בשלח של מלאך
המות מלאה דם ברבוי פנימותיה עד כי רעה התרעה
כוסליה פור התפור' עמודיה מוטת הקמוטות רכפיה ונתרנו
עלמוליה כעלמולא דנצח ועניניה מלאו דם ועור כוסף
ינצק חרבן בהיכל גופך והאזיא כרוו בתוכו כל ידיהם תרפנה
מעשות מצוה וכל לבב ימם אם יחשוב ביראת בוראו ונבהל
צירים וחבלים יאחזון כיולדה יחילון אם נתורטו יעסוק
והמלמד תורה יחרג וכל גמול חסד יחנק עד שגדלה הנעקה
בהיכל חוי ארץ כלכל כנפים : אוי' כל וארמון המהודר
לצני'ם נפלו ושחרות נבנה מעיינות כספם וציבין עמד
משכיות כהן ובהרוס באו עד שגדלה בזה הלדדה כפין כפין :
ואם הבן אדם כיון שעונותיך גרמו להמליך אוי' בהיכל גופך
ונמסר הבית והכלים ביד זר עד שגרף בהן שטיפה וסדם
במימי היסורין והמשפטים סבול תסבול עד כי כבול תבול
מהרעות הנאות עליך : אוי' לעינים המפוסדי' לראות
בעל כרחם ננקמי חזריו האנדרים : אוי' לזואר המעיד
לסבול מאת החטאים כבוד חנן ונטל החול והעופרת :
אוי' לפה העמידה להגיד עונותיה לקבל עונשן : אוי'

לפנים שיסבולו ירקון הכלימה : אוי' לשאר כל האנדרים
הנמצאים במלחמה משפטים אלו : ואל ינטיח ינצק
שארם אשר בכלם אלהים נצחא אין יכול ליפול בו הרקבון
והקולעה ולא יכלו בו כאש המשפט כי החטאים גירשו כלם
אלהים מעל פניך קדע בהמה או חיה שמסה אין לה סיגוי
פנים כי כמו שהיטה בחייה כך נורת במוסה והטעם כי לא
תסתלק ממנה במוסה כי אם רוח חיונים הגורם לה תנועת
החליפה לא כן האדם אשר בכלם אלהים נצחא כי חניב אדם
שנצחא בכלם ובמות אדם רשע מסתלק הכלם מעליו ופניו
משפני' ונראה ההשנות בו בהיות שהגיע לו העדר בעופו
בהסתלקות הכלם לא כן הבהמה אצל הצדיקים דאין הפרש
בהם במוסר לחיים כי אם הדבור בלבד כאר"ל אין פניהם
משפני' בעופם אדרבא פניהם מאידים וכדכתיב במשה רבינו
ע"ה לא בהקה עינו ולא נם לחה כי ה' אלהים עמם לעולם :
ישים אדם בגד עינו סמיד במענה בלדד השוחי בסי' י"ח
העונש המגיע למרגיזי אל וזוכי יבניע יצרו וגרש יגרשה
מקרבנו אור רשעים ידעך ולא יגה שניב ראשו אור חשך
באכלו ונרו עליו ידעך יצרו בעדי אונותם שלכתו ענקו כי
שלא ברשע רגליו ועל שניה יתהלך יאחז בעקב פס יחויק
עליו צמים : עמון בארץ חבלו ומלכדפו עלי סביב בעסה
בלהות והפיצהו לרגליו יהי רעב אוננו ואיד כבון לכלעו יאכל
בדי עורו יאכל בדיו בהור מוס : ינסן מאכלו מבטחו
ותצעידהו למלך בלהות תשכון באסלו מצלי לו יוורף על מור
בפרים מתחת שרשיו יבשו וממעל ימל קצירו ונצח אבד מיני
ארץ ולא שם לו על פני חוץ יסדפהו מאור אל חשך ומסבל
ינידהו לא כין לו ולא נכד בעמו ואין שריד במגוריו : על
יומו נשמו אחרונים וקדמונים אחו שער אך אלה משכנות
עול וזה מקום לא ידע אל הקד רואה הרעות ואם לשמה
תראה בשלוח דע שם"ס מגיע לו כך ודע שהרשע פועל
ברשע בראות סמיד כשעושה הרעה אינו מגיע לו כאש הראש
או העינים ואין הרגש רע בשום אחד מאנציו ואין אחותו אש
דגרמי בקרחת תדירי וזוה מחויק בטומאתו והו' משל לאוכל
דגש שנתער' בו סם כמות שמחויק לאכול מסנת מסיקו'
השעה אכל ס"ס עושה ססם המות פעולתו ופתע פתאום
מת בלי תקוה ועוד אל תנטיח במה שאינו מגיע רע לחוטא
מיד שאם יהיה כך נמצא הקב"ה מבטל הנחירה שאין מקום
לצדיק להחזיק לו מוצה ולא לרשע שפירש מן העבירה
דמוכרח לפרוש משום שמיד נלקה ומה יכול לעשות ועוד טעם
שרוצה קב"ה לשלם לו בזה העולם איזה מצוה שעשה שאינו
מקפח שכר שום צדיק וטורדו סן העולם : ויש רשעים
מאסים בעוב גראוקס קלמדי חכמים וירא מהם במצוק
ונמנור

המאמר והדבר והו' מצודה להם ללמדם ביום הדין שהיה להם להיות הדבר הזה לפתח תקוה לקחם מוכר בנפשו ולומר אם לעושים רצונו כך לעוברים רצונו אעכ"ו ואם לא ביום למחר ויאמר הרשע בלבו איך יתכן שאני מכעים לבוראי והוא מטיב עמי אין זו כי אם לשלם לי איזה זכות שבידי ולטורדני מעולם הדא ונחשבו כן ישוב מדרכו הרעה בראות בעציו כי מרה אחריתו : והפסח לרשע שיביאנהו הפסח הזה ירגיל עצמו לרחם על הנדונים ונפרט על העניים שרחמנוס זה יביאנהו לרחם על עצמו באומרו אם על אחרים אני מרחם ואיך איני מרחם על נפשי ואל יקוץ מדברי העני המרבה עליו דברים בהתחננו אליו ישים בדעתו אם אני קץ משעה אחת שמגיד בערו עכ"ו הוא שכל ימיו בצער ובדוחק מדיריגם ישים פמיד בגד עינו בחסדיו של הקב"ה עמו לשעבר ובהווה שאם ישים בגד עינו מה שיורו ושמרו בנטן אמו מה הודאות יספיקו להודות לו ואם יזכור שהוציאו מאפלה לאורה מה הילולי יספיקו להללו ואם יצין שכל יוסון ומפרנס אותו מה שחיי יספיקו לשבחוא ואם ידע שמגילו פמיד מפגעים רעים מה שידורים יספיקו להדור ואם יסבוכן בחיים שנוקן לו מה פארוס יכול לפארו ואם יראה כפלאוס שמושה עמו בכל יום מה גדולות יכול לגדלה ומה שהרוממו יספיקו לרוממו אעכ"ו כפולה שאפי' בעת שמכעיסו משמרו מכל דע ופגע ומחזיר לו בשמחו לבקרים אע"פ שידע שיחוו' להכעיסו כיום חסמו וכי יש אלוה גדול מזה כל זה ישים אדם בגד עינו וימנע עצמו מלחטוא ואם חטא יתחרט וישוב ואם לא ישוב על מי יצטח ביוצאו מן העולם להלחם עם השטנים אשר פעל בחטאיו מי הוא שיוצא למלחמה ומוליק עמו שונאיו לעורר מי הוא שמרחם על עצמו ומרורס פקנים בקרבנו מי הוא המרחם על בניו ושוחסם בידיו מי הוא המבקש עידוכין וממסות לכפשו ושורפה באש פונותיו : מי הוא המבקש כפוס בקרה ואוכב על השלג מי הוא המבקש לשכון אריכות הימים ותפחד מחנק נפשו : מי הוא המבקש לשכון צמח ועורך מלחמות על עצמו מי הוא הרוצה לשכב על כרים וכסתוס ואוכב בין עקרבים מי הוא שאוהב מאכלים ערבים ואוכל סם המות מי הוא החפץ במשקים מתוקים וסותה מי ראש ולענה מי הוא אוהב שינה מתוק ואוכב בין בין הקוצים ועקרבים מי הוא החפץ חיים והולך בדרכי קוים : מי הוא המתאווה בגן אלהים וחופר למצא פסת ליכנס בגיהנם שהרי האדם שצוה עבודת הבורא במצא עזא מן העולם להלחם בקטריגיו בעור שונאיו היוצא ס עמוס העבדות שעה נמצא אין מרח' על עצמו ושוחס בניו בידיו על שמס' בעונו וגורם שרפה לעצמו באש הרוצה

גיהנם וגידון נדונים פחים בגיהנם אש ושלג ומסכסה שם בכסוס חושך וגורם לעצמו קצרות ימים ונמצא מחנק עצמו בידיו על ידי חרבו של מלאך המות המנוול : ומכין משפטי גיהנם נכפשו ויושב בין עקרבים דקדק ושם מאכלו כנחש עפר לסמו ואוסה כוס הסרעלס מהליחות היוצרים ממנו וגבנסים נפיו ושכינתו על הקוצים מנשיכת הסולעים וגורם על עצמו מיתק עולמים ודין גיהנם סדירי :

אשר על כן הרוצה לנחש שונאיו מן העולם הם השטנים והמקטרגים העומדים לערוך נפשו יצא מוויין בקורה ובמכות : הרוצה לרחם על עצמו יסאכור עליו להקיש כמו על עבודת בוראו : הרוצה לרחם על בניו ישעבדם בעול היראה ועסק הסורס : הרוצה בעידוכין ובמנוחות יברח מהם : הרוצה כסות בקרה יקום בעוד לילה בלילות הארוכות לעסוק בסורס : הרוצה באריכות ימים יקצרה בעינו באומרו היום הנני באן ומחר לקבר : הרוצה ליטב בטח יבסת רגליו מעיר לעיר לבקש עמי ללמוד : הרוצה לשכב בלי פחד יקיים בעצמו אשרי אדם מפחד פמיד הרוע' מאכלים ערבים פס ומלח יאכל הרוצה במשקים מתוקים ומים במאורס ישפה : הרוצה בשינה מתוקה ינעור כל הלילה לחדש חדשי תורה : הרוצה בחיים ימים עצמו על הסורה לקיים אדם בי ימוס באהל וימסור עצמו על קדוש השם : המתאווה בגן אלהים ימנע עצמו מטיולים בגנות ופרדסים : הרוצה להיות מכוזב בשמים יבזה על הסורה על דרך אס נבלס בהסנשא : הרוצה להיות חביב בעיני המקום יהיה שונא כל עושה רשעה : הרוצה מלאכים יצאו לקראתו במותו אל יצא לקראת סבירו לחלוק ישמע חרפתו וישקוק : הרוצה לקנות שם טוב יאבד שמו לכל יזכר בין מרגיזי אל : הרוצה לרוץ לראות כל מה שיש סחת השמים מנבראים ודברים משונים ירבה בשינה עם סברים הסכמים והס יודיעו לו בחכמתס קבניות כל הברואים : הרוצה ללמוד חכמות סכוניות יאטם אונו מלשומען : הרוצה להיות שורר על עמו ברח מן השדרה : הרוצה בכבוד יברח ממנו : הרוצה בעושר ימור מעותץ לעניים : הרוצה בגבורה יסייב כמו בתורה : הרוצה בחכמה ילמד מכל אדם : הרוצה להרבות בנים בני קיימא ימנע עצמו מבעלי פס אסורות : הרוצה לשכב בטח על הארץ ישב : הרוצה בית משקים ובוסלי מנבר ירגיל עצמו ליטב באהל כאורח כוסה ללון : הרוצה רבוי יינות יזיר עצמו מן היין : הרוצה לידע טעם כל מאכל ומסקה ירגיל עצמו בחסניות הרוצה

הרצה בתאות המכל ידוונ עם אשקו מליל שנת לליל שנת :
 הרצה ביופי ישיר פניו על התורה : הרצה בחן ילד
 שחורים : סמאות מלבושי רקמה ילדשק על מקומו על
 פונותיו : המתאוו לקול שירים יקונן על סופו שפסיד
 לחזור לעפר ורימה : סמאות לשחוק יבנה תמיד על
 מה שהכעיס לבוראו : המתאוו משתאו ימעט במאכלו :
 המתאוו לנחום לשון יחוק בפלך כי ברוב דברים לא יחדל
 פשע : המתאוו עצלות ינוח עצמו כל היום מלגמול חסד
 המתאוו נשים לא יסתכל אפי' בפני אשקו : הרצה לשמח
 ידאג תמיד על כי מחומר קורץ והוויסו נפסדת החפץ בברכ'
 יתרחק מברכת רשע שהרי רבקה נעקר' שלא יאמרו ברכת
 לבן עשה פירו' החפץ לראו' בחופת בניו וננותיו ומשדל על
 זה יניח השתדלותו וינעח בשם ה' : הרצה לקדש עצמו
 יתעסק במת מנוה שאין לו קוברים : הרצה לשמור שנת
 יחלהו על פקוח נפש : הרצה לקיים נפשות בישראל
 יבער מן העולם כל המוחוק למסור : הרצה לכבוד ס"ס
 יחחק וישרוף ספרי מינין : הרצה לקיים כל התורה
 יבטל ע"ו : הרצה להקביל פני שכנים אל יסתכל בפני
 רשע : הרצה להחיות נפשות רבות אל ירחם על מינין
 ואפקודים דרחמי רשעים אכזרי : הרצה להעמיד
 קלמידים ימנעם מללמוד בספרים חזוניים : הרצה
 לקרב הגאולה ירחיקנה מדעתו שאין צא כי אם צהימס
 הדעת החפץ במתנו ישנא אותם המתאוו להיות במלאכים
 ישיב עצמו כבהמה לכל יתנאה : החפץ בשכר עה"ב יתרחק
 מעבר עה"ו החפץ בסחיות הממים ימית עצמו על התורה
 בעה"ו ואיחיה מרבית ויחיה בתחית הממים :

פרק ט יסודי ראש ויעוונ ראשאים והעונו

והפשים שעשה ואל יפסיק מלנקשה רחמי'
 מה' והוא יג' בודאי ירחם כי חנון הוא וכה יאמר אלה ה'
 אלסי ואלהי אבותי אשר בראתני ואל יצא פסולתך לריק
 להתוירני בלא הייסי בעבור שהעסטיתך כי גלוי לפניך כיון
 דמחומר ירדתי שהחומר מענף בכל מקום אשר יגע וע"ו
 בראתני לעזרני בצואי לחזור ממעשי הרעים כד' להטיב עמי
 כי ע"ו בראתני ובאתי לפניך כי אין מי שיכול לתקן שגרי
 כמוך כי האומן שעשאתני יודע מקום השגידם לתקן ועוד
 אמרתי וע"ו באתי כי אין מי שמכיר ברכי נפשי אלא אתה
 והמכיר בצרה מהר מרחם לכן קבלני בתשובה לפניך ועשה
 למענך אם לא למענני כיון שטרחת בי כל כך עד
 שגדלתני לבא לכלל זה לבא לפניך בתשובה לכן רצה
 תשובתי ונקי מכל סיג וחלאת וחלודה שגפשי יען שלא

יהיה הלוש שהלבשתי מלא כתמים לפניך ואהיה מן
 השנים אליך בכל לבאם תעורני לשוב כי אין בי כח לבדי
 לנצח מלחמה חזקה כואת מיצרי הלוחם בקרבי בכל כלי
 ועמו אבל מגערתי ינום ויברח ובעורתיך בטחתי ובאתי
 עריך : יר"מ אלהי שתילני מיצר הרע אחר שובי
 לפניך שלא יתגרה בי עוד בחזקה רק לב לעשות בשר בלבד
 שאם יתגרה בי אחרי שובי הוא יתגרה בכל כחו לאבדני באופן
 שלא ישוב עוד וכיון שמגדיל לעשות כ"כמה שלא צוית לו אף
 אתה הקסה את שיניו לגרשהו מעלי מכל וכל ואם אי אפשר
 זה עמוד לימין אביון לעוזרני לכל יצא מחשבתו של רשע
 בפועל ומכל כרה וזיקה שהביא עלי במועציו על שהחזיקני
 לפניך הכלני ותכונן מעשה ידי לעשות מלאכות השייכות
 להן במלאכת הקדש כגון לכסוב ספרים ולקשור ספילין
 וניצית ותרפא את מכותי ואת מכאובי אשר הכה בי אויבי
 מכות אכזרי ולא ישמע בני וזעקה בביתי ולא עוד ושגר
 בגבולי מקול בדיה וזעקה מאברי הצועקים עלי לאמר למה
 זה רמיתנו באמור אלינו כל היום סייעוני לעצירה כי טוב
 לכם ועתה הם צועקים אלי לאמר הבא לנו רופא מובהק
 לרפא אתנו ונקשתי ולא מצאתי אלא אפה ובלתך אין רופא
 מכיר ברפואתה לכן רפא את שגרים ותכור הקרעים שגרמתי
 להם כי אין סופר כמוך לספור ישן להחזירו חדש מאש ואהיה
 מן יראך ומעושי רצונך באהבה ושלא על מנת לקבל פרס שדי
 שתקבלני לפניך במקום קבול שכר מכל מכות אשר אעשה
 לפניך מכאן ואילך ומכל אשר עשיתי מקודם אך שתקבלני
 בכל טוב מלפניך למען אשכיל לקיים מצותיך בזכותם באשר
 עם רצונך ולמען אעשה כל המוטל עלי לעשות ולמען אפנה
 בכל דרכיך עד היום אשר תאספני אליך וסודיאתי מן העולם
 משלום אל שלום ע"ו מלאכי שלום ואמנא חן וחסד בעיניך
 ובעיני כל רואי כדי שלא יעכבוני מלעבדך וכדי שיכיו דברי
 מקובלים בכופרי להם כי מקבל שנים אתה : ועוד
 נשמת בי בחיים אשר קצבת עלי כונן מעני לשוני ליסר
 לאותם אשר נמו מיני דרך והלכו חושך ולא אור כדי להיוס
 מהמוכים את הרבים וטהר מחשבות לבני שלא אהיה נאם
 דורש ואין נאה מקיים ובאותם המחמרים על אחרים ומקלים
 על עצמם והיה עם פי בעת הטיפי ועם לבני בעת מחשבי
 כדי שיהיה פי ולבי שוין לטובה והיה עם ידי בעת מעבדי
 שלא יצא תקלה ממעשי לא לי ולא לאחרים ועם רגלי בעת
 שצילי שלא לעבור במקום טומאה נעלמת ממני ואל אומר
 לפניך דבר שאינו הגון ושלא כרצונך כי איני יכול להוציא כל
 דברי בעשקל מאוני דרך ואל יבטלוני חלומות רעים
 יען

מן שלא ידאג לבי עלי לבטלי לעבודך בשמחה כי אפה
 יודע רבון העולמים ארצותי לעשות רצונך לכן הרחק
 מאתים וארבעים ושמונה אנשי דבר המבטלי מדרכיך
 פטונים ומלך על יצר טוב לשמור חקיך ולעשות רצונך
 בהתמדה כי נהיית ונחלתי להלחם ביצרי הרע מלחמה
 חזקה ועזומה כמלחמת גוג ומגוג מעודי עד היום הזה כי לא
 נפל בו הסיגה והתדרמה אפילו רגע אחד כי תמיד נלחם
 בחווקה וכל זמן שמוקין כחו מסגבר עליו כמדת הנחש
 והחור ופע"פי שנת"שן עמי מאתים וכו' אונא חדש נקשתי
 להבטו וברתי ברית עמו שלא יזיקוני ומאסתיכו מאתרו
 חופר גומות להפילני נפילה בלי תקומה ראיתיכו ונחנתיכי
 שאין לבטוח עליו ובחתי נספלה לפניך שסרחיקהו ממני
 או להפסד לאוהב לי לעשות חברה עם יצרי הטוב שילכו
 שניהם יחד לבית המדרש וקבל תפלות ככסוב שמעך ספלותי
 פ' ושעוסי האוינה אל דמעסי אל פחד וכו' וסעים חלקי
 מיושבי בית המדרש ותכלני כל ימי מלהבשל ליכנס נעצת
 רשעים ומליש במושב לבי בבלי דעת וכן לבי נשבר ונדכה
 וספל רוח לפני כל בני אדם כדי שלא ילכדני באוסי וכעסי
 לאבד מה שהרוחסי נקשונתי ולמקללי נפשי פדום כדי שיכיו
 סקללות כצרי לרפואת כפרת כל מה שהעויתי לפניך רבון
 פעולם ושמרה לפי מחסום שלא להשיג חרפי דבר לכבול
 פונות בעורי ושלא יוכל שום בריה להזיקני כדי שלא יבטלני
 מלעבודך כוק המזיק ויחד לבני לאהבה את שמך כי
 חפץ חסד אתה ויהיו דרכי מסוקנים נגד פניך כדי שמענו
 יראו וכן יעשו לעבודך גל עיני ואביטה כפלאוס מקורתיך
 כדי לגלות ליראך שמך עומק סודי תורמך ואתה יוצרי
 ונאלי עורך שולחן לכל בריותך ומלאך פני תבל תנוב'
 לסת חיים לעם עליה ומאן להולכי בה סמאיו ברחמך הרבים
 ובחסדך הגדולים מוונותי ופרנסתי שלימה בשופע גדול
 ובדרך כבוד בהתרו לא באיסור נחת ולא נצער מידך ולא
 מיד ב"ו כדי שלא יהיה לי עיכוב המוונות סבת בטול מצותיך
 ואל יעכב עלי שום קטרוג לפרנסתי כי כך בטחתי
 שסרחיקם מלקטרג על מוונותי כיון שמונתי בהם לבל
 יהיה עיכוב וביטול לעבודך וכן לי צנים ובנות שיקדישו את
 שמך בעולמך ותספאר עמהם בפמליא שלך לו ראו בריות
 אלו שבראתי בעולמי וכל מלאכי רוס יתאו ויבאו לשמוע
 מפיהם חדושי סורה ויהיו יפים ומתוקנים בכל אבריהם בלי
 שום מום ראוי להתקרב על בני המונח באהרן קדושה' ואל
 ישלש בהם לא עין הרע ולא בחירת בני אדם ולא שום פגע
 פוק אכס"ו ואל יתחלל שמך בי ואל טעמי שיחה בפי
 ספריוס על אפה דבר דופיאך שימני שיחה בפי הנריוס

לדבר מעשי הטובי' כדי שילמדו לשמור ולעשות פטוני
 בראותם כח התאו' שהרכנתי וקבלתי והגדלתי ברבתי
 מעשים טובים וזכיות אין מספר שיעור הפונות שהרצתי
 שהפכת אותם לזכיות בתשונתי' שמעך בקולי תהיינה
 אוניך קשובות לקול סחונתי ענני בעת ובעונה הואת
 ורחם עלי ועל נפשי ועל כל נפשות יתי וסייחד לבני לאהבה
 וליראה את שמך סמיד כל היום בלי פיסוק רגע ותנשרני
 בשורות טובות ממעוניך וסרפאני רפואה שלימה רפואת
 הנפש ורפואת הגוף וחנני דעה בינה והשכל לדעת את
 שמך כגדול יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ס' כורי
 ונאלי בריך שומע תפלת הסבים :

ואם

ח' ורנש"ע הרבתי לפשוע עד שגדלו פונותי
 לשמים ועשו פגם רב עד שרבו הקטרונות עלי
 לאין מרפא כי חייבו כובד עונותי לנעול לפני דלתי התשונה
 ומדת הרחמים נהפכה לדין גמור וכיון שכן כל דברי
 סחונותי ישא רוח וסעכיותי נחשבים לאין כאיש המוסגר
 במאכר שאינו אוכל ושותה בעבור שאין לו עכ"ו רנש"ע
 איני זו מתנבך להיות מהמקוים רחמך ומלבקש יליכנס
 בחנרוסך ומה גם שמודעת ואת דחונפא כלפי סמיא מהניא
 וחונפא מלבא בלא קבא באר"ל לכן הנני עושה החיוב המוטל
 עלי להסודות כדרך כל הסבים ולבכוס ולכסאצל על כל מה
 שהכעסתיך כי ההפכרות מועיל ואם לא יועיל לא יזיק ואף
 אם תשלכני בשפי ידים מלפניך שלא לקבלני עכ"ו איני זו
 מסתת כנפי חסדיך ואף שגם כל זה תחזירני לאין כאשר
 הייתי אין מקודם שיצרתני לי במה שנפקחו עיני לידע
 שי' דין וחשבון ומנעתי עצמי מלהכעיסך במעשי המקולקלי'
 ובעונותי מחשבותי כי מעלה יוסר גדולה מזו יכול אני להשיב
 אחר שידעתי כי אלהי עולם ה' אתה ומה גם שאבותי סיפרו
 שדלתי קשונה לעולם פתוחים אין מסגר להם ועוד למדוני
 כי העולם על התשונה סכנת יסודותיו וידיך פשוט לקבל
 שבים ומסתת כסא כבודך פתחת פתח תקוה לקבל משם כל
 יוצא חייב בכל בתי דיכין של מעלה ומטה : ואם יאמר
 האומר הנה כל זאת לא נדקת כי כל זה נאמר על כל חוטא
 שבעולם ולא לך משום שלא קדם חוטא כעוד אדרבא זאת
 היא נחמתי ולמשיב נפשי ולחזק והבטחה לשוב וספקנלני
 בודאי כדי לפרנס עמי בכל צבא המרוס במרוס ובכל מלכי
 האדמה באדמה עד היכן מגיע כח של תשונה לקבל חוטא
 אין כמוני במוקדמים ובמאחרים : הכלל העולה שאדרבא
 כל חלקי הסותר המה ינחוני הורוני החזיקוני ואל
 הסאונה פניאני ובכוס אשר עם חוטא כמוני כח
 סתשונה

שבט מוסר פרק ט

בסאונה נחפרתם עשה עמי אות למזנה לעטרני ולכרתני
 בין הכדקים בג' ע' ויעבור כרוז לפני כה אמר הניטו וראו
 מעלת השנים אשר פרסמו בעולם כי חנון ורחום אני ארך
 אפים ורצחם ואתם ועסקה ארון הסליחות כדי להכניע
 יצרי הערל אשים נגד עיני תמיד פומק שבעה מדורי גיהנם
 כדי שיסיה מוראך על פני והגם כסודים בספר רחאל
 דף ל"ה ביום ששני ברא את האדם וכו' וברא שאל
 סחתין ואנדון ובור שחת וטיט חיון ושערי מוס ושערי כלמות
 וניהגם ורשעים שבהם מלאכי חבלה פמונים עליהם
 מדור העליון שאל תחסית עמקו מהלך א' שנים מדור
 צ' אנדון עמקו מהלך א' שנה מדור שלישי בור שחת עמקו
 מהלך א' שנה מדור רביעי טיט חיון עמקו מהלך א' שנה
 מדור חמישי שערי מוס עמקו מהלך א' שנה מדור ששי
 שערי כלמות עמקו מהלך א' שנה מדור ו' גיהנם עמקו
 מהלך א' שנה האש של שאל תחסית הוא חוקה ס"א מן
 האש של אנדון האש של אנדון היא חוקה ס"א מן האש
 של בור שחת האש של בור שחת היא חוקה ס"א מהאש של
 טיט חיון האש של טיט חיון היא חוקה ס"א מן האש של שערי
 מוס האש של שערי מוס היא חוקה ס"א מן האש של שערי
 כלמות האש של כלמות היא חוקה ס"א מן האש של גיהנם
 ויודעי אדם נידון בשבע מדרגות אלו כפי כבוד חסדיו
 וסן מלאים אש וברד רוח בערה וכו' חמת ה' עזה אש וגפרית
 בוערת נחלי זפת ונחשים ועקרנים מאוים נושכים
 את הנפש וסם כלמות ולא סדרים וקופע כמו אופל וזוהם
 רוחתם מחלאת סיני הפשעים אם כן איך יסחוק יצרי עלי
 להטאני ועם כל זה אם לא יכניע ויוציאני מדעתי לבבל
 את שכלי למרוד לפטך הבט משמך וראה כי אין בידי עוד
 כח לעשות אם לא שימנך ססעדי להכילני מידו וכאר"ל
 אלולי הקצ"ה עוזר לא היה יכול לו ובהיוסף בעורתי
 לעשות חסד עמי תגות מלחמת יצרי המסגרה בי ואו באותו
 ומן שאני פנוי חייב אני להודות להלל ולפאר ולשבח ולרומם
 ולברך ולגדל ולקדש וליחד ולהקדיש ולהמליך שמך עלי
 בקצת סוואריך הכסודים בספר רחאל מלך אמת מלך
 אביר מלך אחד מלך אחרון וראשון מלך ארון מלך אמיץ
 מלך ברוך מלך ברור מלך בחור מלך בורא מלך בוחן מלך
 גדול מלך גבור מלך גאה מלך גואל מלך גבוה מלך גבון
 מלך דר במרומים מלך דגול מלך דיין מלך דורש דורים מלך
 דובר שלום מלך דורש צדקה מלך הדור בלבואו מלך
 פוגם המוכה מלך הוד מלך הדר מלך ועד מלך ותיק
 מלך אומר ועושה מלך וך מלך ון מלך ויכד נשכחים מלך
 זוקף כפופים מלך זוכר רחמים מלך חסין מלך חסיד

מלך חנון ורחום מלך חי העולמים מלך חי וקיים לנצח מלך
 חוק מלך חנון דלים מלך חוקר כליות מלך חי החיים מלך
 חוכם להבות אש מלך טוב ומטיב מלך טוב וישר מלך
 טהור ומנוור מלך טוב לטובים ולרעים מלך טוב לקויו
 מלך יחיד מלך ישר מלך יקר מלך יודע ועד מלך יושב בססה
 מלך יציב מלך יתרון מלך כבוד מלך כביר מלך כוכן
 כסא צדק מלך כובץ כעסים מלך לונג צדקה כשריון
 מלך לעד לעולם מלך לוקט מלך לונג רחמים מלך מוחל
 וכולח מלך מסית ואסיה מלך מכפר מלך מעביר על כל פשע
 מלך מכסה מלך מהודר מלך מוריד ומקעלה מלך מוריש
 ומעשיר מלך משפיל ומרומם מלך מסיר ומכלכל מלך
 מפרנס ומעודר מלך מרום ונשא מלך מלא רחמים מלך
 מלא זכיות מלך מהולל בתשבחות מלך מלכותו לנצח מלך
 מושל על כל מלך מפליא פלאות מלך מצמיח ישועה
 מלך מנחם ומשען מלך מתיר אסורים מלך מוציא אסירים
 מלך ממליך מלכים מלך משונח ומפואר מלך נורא
 עלילה מלך נערץ מלך נשגב מלך נשא ונפלא מלך נאמן מלך
 נפגד מלך נעים ונחמד מלך נוצר חסד מלך נאה מלך נושא
 פון מלך נבון מלך נצח נצחים מלך סומך נופלים מלך
 סובל עולמים מלך סקור מלך סתד לבני אש וענני כבוד
 מלך סולח עוונות מלך סניא עוז וכו' מלך עוז ונבור מלך
 עליון ונורא מלך עונה בצרה מלך עוזר על פשע מלך
 עושה פלא מלך עושה בראשית מלך עתיק מלך עריץ ואמיץ
 מלך פודה ומכיל מלך פועל ישועות מלך פותח יד לכל
 מלך רדיק וישר מלך נח ואדום מלך נופה עמים מלך נור
 עולמים מלך נח צבי נבואות מלך קרום ונורא מלך
 קרוב לקוראיו מלך קנא ונוקם מלך קונה שמים וארץ מלך
 קרשסו למעלה מלך קדם למעלה מלך רם ונשא מלך
 רחום וחנון מלך רם על רמים מלך רוכב ערבות מלך רוכב
 על כסא כבוד ועל הכרובים ועל כנפי הרוח מלך רועם
 בתאונה מלך שוכן סחקים מלך שומע ספלה מלך שדי מלך
 שוכן במעלות מלך סקיק מלך תמים דרכו מלך תולס
 ארץ על בלימה מלך תחלתו במעלה ובמטה מלך שמו
 מלך מלכי המלכים הק"נה ולו המלוכה הרחמים והסליחות
 מלך סולח לכל עובייכי הרופא לכל תחלואיכי מלך עושה
 עמי ועם כל העולם אות לעובדי בעבור שמו הגדול שנאמר
 מגיד דבריו ליעקב וכיון שבהיותי פנוי מיצרי איני
 מתעסק כי אם להודות את שמך אם כן נרשבו מקרבי
 הפניעהו : השפילהו אצדכו ואם תאמר יוצרי וגילי
 להחיותו בקרבי לתת לי שכר מצות בעבורו בהיותי עמו
 בעל בחירה פוגלי להודות לפניך עמיד בלי קבלת שכר
 מהיוקו

מהיותי רשע לפניך אפילו רגע כחמרי' וגשמי אשר
 בקרבי לונשק קדרות בחוטאי לפניך ומיללת ומקוננת עלי
 איך השלכתי כחם בלבוש המלך שהיא מקחם כחם הכבוד
 חוצבה ומי יכול לסבול לראות בכל עת נשמתו מתאבלת
 עוב לי שיצרי חלל בקרבי ולא צעי' לא הוא ולא שכרו שאין
 עוב לאדם כי אם לעבוד לבוראו לפארו ולרוממו כמלאכים
 שבמרום : ואל יעלה בלב החוטא לומר כיון שנשמתו היא
 מן השמים וגופי מן הארץ הם יליצו בעדי ציוס הדין ו
 אינו אם על עצמו אינן יכולים על אחרים לא כ"ש דכתיב
 כי שמים כעשן נמלחו והארץ כבגד יבלה אדמתה הם יקבעו
 ממנו בדין אשר ימא חלק מהם ואדמתה ילמוד החוטא מהם
 לתקן דרכיו כי ירא עיניו לשמים ורואה אף השמש והא
 פירח והא הכוכבים וזים וזרים עומדים ומשמים ואין
 משנים תפקידם ואין להם שכר והוא מחומר קורץ שפל
 ואכל מוכן לשכר למעלות רמות וגאון שצריך לערוח בכל
 מאמצי כחו לעבוד בוראו ולא יאבד רגע מחייו כיון שזיכהו
 השם לשכר מה שלא זכו שמים וכל נבאם האבים ואפשר
 שזה כיון המעורר דם צב' כי אראה שמיד מעשה
 אצבעותיך ירח וכוכבים אשר כוננת מה אנו כי תזכרנו וכן
 אדם כי תפקדנו ירצ' כי אראה שמיד וירח וכוכבים אשר
 כוננת וזים ומצריקי' באורם ועכ"ל לא זכו לשכר או אני
 אומר מה אדם מלשון מה רב עונך כמה מעלת האדם מכל
 נבא המרום במרום וראוי כי תזכיר ותפקוד אותו תמיד
 לתת עיני השגחתך עליו : גם ילמוד אדם מן האילנות
 שטוענים פירות בכל שנה אע"פ שאין להם קביל שרעל וס
 וכ"הוא שצריך שיוסף כל שנה ושנה חזילות חזילות של
 מות כי נפשו הוא עושה לקבל שכר טוב : ילמוד הרשע
 מן הזבובים שכשם שאורי' על כל דבר נשרח גם שורים על
 סדנא ולפחות ראוי לרשע לנהוג כך שכשם שעושה עבדות
 שימשה גם כן מצות והוא לא כן עושה כי אם תמיד מרעה
 אל רעה ובורח מכל דבר מצוה כבורח מן הארי : גם
 תראה פחיתות הרשע שהלואי יכיה כשנמית שהנה שממית
 צידים תפס בשקום האשפות משום שם מצויין הזבובי'
 לרוב לריח הסרחנות המושלכים שם וכונסה לתופשם
 כנודע ועם כל זה לפעמים תפס בהיכלי מלך אע"פ שהוא
 מקום נקי בהדר הזבובי' : והנה הרשע מצוי תמיד
 במקומות המפוכפי' בבית כוונס ובבתי ערקסאות ובמושבי
 לנים ואפילו במקדש אינו נכנס בהיכלי המלך הסבתי
 כנסיות ובתי מדרשות : והעם הוא משום שזית הכנסת
 וזית המדרש הוא לצדיקים כגון אלהים ולרשעים כבור
 שאל : גם תסמ ואם רגזה ארץ שהרשע יושב ונעל לילה ויום

בדברי בטלה ואם יפתח אחר ספר לפניו ללמוד מיד בורה
 ונעשה להם דברי קורה כמו ויהי נועם לשדים להבריחם
 והעם הוא כי מתחלה בחרו להיותם מצודים ולא לעסוק
 בתורה כאשר שמעתי מהרב הגדול בעוה"ר יהודה שאראך
 משם הרב הגדול במכור'ר אצרהס אשכנזארכי ולה"ה על
 משנ' אוי להם לצדיות מעלבונה של תורה שכל מי שאינו
 עוסק בתורה נקרא נוף וכולי דצריך להבין מה עלבון
 הקורה אינא הכא אלא בעלבון היא שכל מי שאינו עוסק
 בתורה נקרא נוף כלומר מנוה ועם כל זה אינו עוסק זה
 נמצא שיוסר חפץ להיות מצודה ולא לעסוק בתורה יש
 עלבון לתורה גדול מזה עד כאן לשונו : והנה כיון שמתחלה
 רצה להיות כל ימיו בצידי מלעסוק בתורה עכשיו כשאומע
 דבריהם לו כסמאות ובורח כאשר בורח השד מויהי נועם :
ועוד נמשיל לך משל סיבת צריחת הרשע מלשמוע
 דברי תורה משל לאדם שמקו לו בניו ואשמו
 ואבד כל מאונו והוא בתכלית הדאגה אם יבא אדם בפניו
 בקול שיר ומזמו' יצרח משמוע כי ירא שיקול השיר מוסיף
 דאגה על דאגתו כך הרשע נקרא אצל כדכתיב בני הנעל
 תשובה ואשלים ניהומים לו ולאכליו שהם המלאכים המלות
 לאדם שמתאבלים עמו ברשעתו ומה גם שהרשע נפשו
 ענומה ואכלה תמיד שהיא רואה ויודעת בעונשים המגיעים
 לה על מעשה הרשע שאף על פי שהוא לא חויי הוא חוי
 ומתאבל ולכן כשאומע בקול שירים ושירות יש הוספת דאגה
 ואבלות לה ובורח לכן כשצדיק פותח בדברי תורה
 המשמחת את הלב כדכתיב פקודי ה' ישרים משמחי לב וכמו
 שאמר רש"ל שלשה קולות משמחים את הלב קול כספים
 וקול תורה וכולי מסיר אונן הרשע משמוע תורה דמוסיף
 לו קול תורה דאגה על דאגתו וצרח כמדובר :
ורע שהיצר מפתה לרשע שלא יעווב את חסרונו בשמו
 בפיו טענה ליום הדין וחי בהם כתיב ואם כן לא
 יכול להניח למודו מהעיולים והמאכלים ערבים והמשקים
 המתוקים והשינה עד ארבע שעות ציוס פן ימות בהניח
 הרגלו אשר נרגל בו הרשע ואינו מן הדין לאבד את
 עצמו צידיו וטעמו ונימוקו עמו לסגל בזה דוחי בהם כתיב
 ולא שימות בהם : זה הוא טענה כוננת כי יש לו
 ללמוד מעשיר שהעני שאף על פי שהורגל בתענוגים
 ועיולים ומאכלים ערבים ונמשקים מתוקים כמוהו
 ועכשיו שהעני מאכלו פס סובין ואוכב על גבי קרקע ואינו
 מס ומי בעולם : ואפשר שלפעמים עושה
 אלהים עשיר ירא שמים שירר מנכסיו להיות מוסר
 אלהים עשיר ירא שמים שירר מנכסיו להיות מוסר

לרשע כמדובר דכיון דירא שמים הוא רוצה לזכותו שישובו
רשעים בעצורו ואם לא לזכותו עמו להרבות שכרו לעולם
הבא על ספר שכל מעשיו ומדלות כשם שדן לרשעים
שהלכו אחר יצרם לזכות באומר לו הרי יוסף :

ומה

גם דבמה הרפתקי שגובר על העני ואינו מת
לאור יקו' עני רואה עולליו שאלו לחם פורש
אין להם יבא לחוץ לבקש אינו יודע אלא יפנה ואכל ילך מביט
ורואה בפני כל עובר ושם אולי יכירו בצערם לקוממו ולסוממו
ואין משים על לב כי אין נבואה בעובר והוא הולך ובא הולך
ובא סובב בעיר עד שברכיו מאלות מנוס ויכרו כעדי אונס
ודעתו על בניו העטופים ברעב אחווים בדולמוס ואשתו
העניה בראות' בשרת בניה כשקפה בעד החלון לראות מדוע
מתאחר פעמי רגלי בעלה לבא שומעת פסיעו חושבת הנה
בא מבטח ורואה איש נוסא ברולחם ומזון עובר הלאה
אומרת לא הוא אין רע מול כמוסו חזרת אכל בניה ציון
ואנחה ובאפס תקוה כועקת אוי בני בשומעה קול כעקתם
אבי אבי ואין קול ואין עונם ואין קצב ואביהם בחוץ מתגולל
ברתיחות דמו בקרבו מפני זלעפות רעב ואכל כל פינה
יארוב חו' מכאן ולכאן ורא עקא אף ו על צערו חמת מביק
הכרב"א והחובות לחלפים ולרבות ולבו כל עמו מרת בנע
ואשתו המצפים לו ואינו יודע אם ימצא מתעלפים בחיים
או מתים וכל היום מוכיא נפשו בשוקים וברחובות אולי
ימצא דבר להחיותם ולרפא מכתם והנה לעת ערב והנה
בהלה בהיותו בידים רקניוס וכראות כי כלתה אליו הרעה
מסיר מקום הנושק מעל פניו ומעיו פניו וכלימה כוסה
פניו עד שהם מתנים לגוונים ככרוס ומתקרב למד מן
קאמיה בחנוס מוכר אוכל נפש ומתחנן לפניו ברוב חמלה
שיפתח לו בצדקה עד ככר לחם וחזור לביתו בלחם כר
ובדאגה רבה ובראשם לו אשתו ובניו פונים לידו שחיהם
קלויס שם וחושפיה ועורפיה הלחם שנידו להשיב נפשו מיד
רבי' אל המים למלא כרסם מחסרון הלחם וכופלים כחולים
צלי כח עד שהם משתכרים בשינה בחלומות מבולבלין מאדי
החולש' העולה על ראשם ומצפצפים בשינה יוקר מאה
שנצפרו ביום מארפת הרעב וכה דרכם כל הימים ואביהם
בם עוס ושינה לא עבר בעיניו בנזק יקו' ומאחר פעמי
איחאן לבאת מלתי ביתו הסובס באוחרו יזה עמול לריק
אחמול ערוס יחאסי מן ביתו וערוס שנקי שמה וא"כ למע
אוסיק לבאס להרבות החובות ולהוסיף הכלימות והוא
בחדא בכלים בתוך ביתו וכראות אשתו ובניו כי אבדה
סקותם ממנו יוצאים לחוץ להלך ולקפץ באשפתו העי'
אולי ימצאו עמקרי קליפס הפירות המושלכים שם

והעניס היבשים לגרר להשיב נפש ואם אין שם מאומה
מספורים על פתחי הנדיבים על פת לחם ואמנם העניה
נושאת על כפפה העולל והיונק שם על שכמה ויוצאה לבקש
אוכל לנפשה כי חשבו עיניה מראות בשרת בניה סקטנים
ובעלה כועקת אחריה בנאחס אולי יחנן השם ותמצא מזון
גם ליגם לך וגמלא אבואם ובניהם נפרדים זה מזה כל היום
בחוסר כל והנעל מצפס לאשתו מסי סבא והנה באה ואין
בידה מאומ' ואם באולי כביר מצאה ידה איזה דבר אכילה
אוכלת בנינעה ובלבדך לקיים חייך קודמים לחיי חברך
והאיש בראות כך יאן בדאגה ויללה במקום אכילה ובנקר
חוזר ומתחוק לבאס לחוץ על המחיה ועל הכלכלה : וכיון
שאלו קצם קורות העני אין להאשים עליו אש הוא במיעוט
דרך ארץ ומעשיו מגונים כי לבו כל עמו : ודע דרכיו
של עני כראין מעוקלים ומגונים ועכ"ו הם ישרים כיכר
בהיות שאין העשי' מכיר בדוחק העני כי לאנסם אם רואה
עני בימי החורף ביום סגריר מרחם עליו וקראבו אל ביתו
שיאכל וישתה ויחס לבנו מיד בעלות בסולם רואה לעשיר
יושב כאלך בגדוד צהרי מאכיתו ומצעות שסחטיו בנדים
לבנות מיד יושב רחוק ממנו לכל יתקרב אכלו ליכר בנדר
פן יטנף נעים שברגליו המצעות בחרו' בחרו' והעשיר
שאינו מכיר בזה קורא וחוזר וקורא שעלה יעלה וישב בנדר
ויסיר גלימא ובעני מפכיר שלא לעלות כדי שלא יקבלה
חרפתו מטינוף רגליו וכסותו ומיד העשיר חושבו לכבד
זלמדות מגונות דאון ותרפים אפכר ומונע דבריו עמו
וכשחקרבו על שולחנו מאחר לשלוח ידו בקערה ובכוסו כי
יכלם ענידול כפורנו כי לא היה בניתו מספרים לקננו
ומספרעוטי הבלואים אשר סביב בזרעו ובהיות בעלם וז
מן העשיר חושבו לגאס כי דרך המקנאים לאחר לשלוח
יד במאכל שנפניהם ומבזה אותם בלבו וכשאלח יד במאכלו
ממהר לשלפה אל פיו כי לחם לא בא אל פיו כל היום
וצראות העשיר שחורף ואוכל שלא כמותו אומר בלבו אוי
למי שצניא עמי בביתו ואינו מבחין כי הוא קצם שבע
מפצודת הכהרים ולכך אוכל בסעודת הלילה בנחת אך
העני הרעב לערוף ולאכול מכריחו כי לא יכול לסבול רעבו
ומירחו יאמר חזאילו צעורה ובמלא כי יחס על מה
להביאו רצה משכבו על מיטה בסדיני פזסן סדקין וכשלב
לבנים כרזות העני שהגיר הופך ממנו פניו מיד קס
ושוכ על גבי קרקע יען שהטיב עמו להכניסו בביתו
ואיך יגמול לו מהרצה לאלא אטעו מכינים וכראות אותו
העשיר על גבי קרקע חושבו לשוטה או בעל ערמוס כי
אין מכיר במשפחות משפחות סכינים שעליו ושדנה לבמול

סדר עם צעליו עד שנוער בו צחרון אפו שיכב על המטה
 אשר הבין לו פן ימות בצינה צוקר ביקו ויעצלו עליו שסרב
 את הנפש לבוא את כל אשר לו עד שמואס העשיר חייו ואומר
 יאבד יום שקראתיו ולביתי כבאתיהו תאלמנה שפתי הקורא
 עני בדיקו טוב מזה יום מותו וכראות העני כל הכוק שעשה
 בלי לה אחת בבית העשיר טינף מעשותיו בטיט שגרנליו
 הפציר שלא לשלוח יד בקערה אכל שלא כהוגן מלא המטה
 כינים מה עושה יקום נטרם יכיר איש את רעסו לפתוח פתח
 החצר ולצרות כדי שלא יסגלה חרפתו לעיניו לאור הבוקר
 ובורח משם בלי סת קשואות חן חן לעשיר ולביתו על החסד
 שעשו עמו וכשקם העשיר ורואה פתח חצרו פתוח והעני
 אינו בביתו צועק מר על העניים שהם משוללים מדרך ארץ
 ומלאים מדות מנוונות ובאים בבקים לגנוב ולצרות וכפי
 האמת אין להאשים על העני כי הוא מוכרח במעשיו ואע"פ
 שדרכיו נראים מעוקלים ומגונים עכ"ו הם ישרים כמדובר
 דמה שמכריחו העניות לעשות עושה אך העשיר שאינו יודע
 קעלומות עניותו חושבו למנונה : גם דע גדול צער
 העני על קיום מצותיו יסדרך הנה צימי החורף שהימים
 קצרים וביום שישי ביום סגריר וקרח וצינה ומנעליו קרועים
 ואין פרוטה בכיסו להוצאות שנת מה צער יש בנפשו אין
 כמוכו בכל צער שבעולם ועכ"ו אינו צועט ויוצא ומוסר
 עצמו למיתה לבהק הוצאו לכבוד שבת וכן עומד על נפשו
 על קיום שאר מצות : ואם חלל רשע בראותך בצער
 העני ואף אם יהיה עשיר וחור עליו הגלגל ודחפו לחצר
 מוס צמון העניות כונל העניות וחי בחוסר כל ואינו מס
 ואין קמות גם אתה בעונך גם את סענוני ונותין וטיולי
 ודוניך חור נך ותאריך ימך ורבו עונותיך יתהפכו לזכיו
 ונמצא את בלי עמל ועורר כתיבה מלאה ספרים ועליונים
 ותחתונים ישנחוך כי עונת הרגלך על אהבה בוראך וכה
 יאמרו לך אשרי האיש אשר הלך חשכים ונוגה לו הדליק נר
 מסוך החשך וידע שגילו ויכא לאור נח ומצחצח ועליון
 ממנו לא חשך מהפוז הגנו לנדיקים ולהעמידו בקהל
 קדושים : ישים הרשע נגד עיניו להכניע יצרו הרע כמה
 צחורים ובסולות מקים בחופתם ופעמים מיתות משונות
 כגון שעולים בסולם ונפל הבית על כלס או גורת מלך
 עליהם להטיו את ראשם גם ישים נגד עיניו אנשים
 מפשטים עור גופם בחיים חיותם באין חמלה צועקים ואין
 מושיע גם ישים נגד עיניו שיס בני אדם שוחטים בניהם
 לעיניהם ואין לאל ידם לרחם ישים נגד עיניו דים אנשים
 מנוגעים עד שתולעים יוצאים ממנו ואין רפואה למכתם
 ישים נגד עיניו בנים קטנים מקים מחולאים קשים

ומסרגשים כתכונות בלי כבוד אב ואם רואים ומעניהם
 מתחשכין ואין יכולין להושיע ימים נגד עיניו צחורים
 ובסולות שמגנין השמש ציופים ונפל צהם סמיות עינים
 וחיגרות רגלים ואין רואים עוד שמחה בעולם ונדאגם
 ויגון יוצאים מן העולם : גם ישים נגד עיניו וקנים
 מכובדים נופלים בגלות והולכים בגלות הראש והוקן ומשים
 סתם משאם אבן ונטל החול ישים נגד עיניו חרבן סעול
 במבול והפלגה וכדום : גם ישים נגד עיניו גורות דור
 המדבר ימים נגד עיניו צרת ישראל צימי הסן : ישים
 נגד עיניו אנשים אונלים נטר ורועים : גם ישים נגד
 עיניו קללות שנמאנה קורס ישים נגד עיניו בני אדם
 שעושים כלים מעצמותם גם ישים נגד עיניו מקים שמוציאים
 אותם מקצריהם ליקח מהם איזה אבר לאיזה תרופה :
 ישים נגד עיניו כמה אנשים ונשים לא ראו בנים מעולם
 וכל ימיהם ביגון ואנחה ולצפוף יוצאים מן העולם בלי
 חמדה וורים יורשים את יגיעם ישים נגד עיניו שדי והב
 להם הממלאים בתיבה כסף ולצפוף חוורים על הפתחים
 בבואם ובקלון ישים נגד עיניו מועלי עלי משכב כל ימיהם
 בחולי קשה צועק בכאב תמיד עד שיוצא נפשו בחבלים :
 ישים נגד עיניו בני אדם נטבעי צימי וצנהרות מאכל
 לרגים ומהם נטרפי במדברות מחיות רעות וקצרות חמור
 נקצרים : ומהם מתי מנשיכת נחש שרף ועקרצ ומכס
 מחומי רשף וקטב מרירי גם ישים נגד עיניו אנשים שופים
 מדרך היסוד במשקוממים בחרבו ובמדברו ומושגם עם
 החיות ואין מכירים עוד מישוב ומקום פניהם אל הקיר
 גם ישים נגד עיניו אנשים ונשים יוצאים מדעתם והולכים
 חסופי שם בשוקי וצרחות שם מושגם ושם ישגם
 וסביבם כלבי ישים נגד עיניו הריסת מגדלים ונפילת
 ארמוני וחורבות בתים וחצרים ושרפת עיירות ומדינות
 וכרכים ושטיפת מים וחרבן איים ועקירת גנות ופרדסים
 ונטיעו מפירות מאובחוס ואיבוד אבנים טובות ומרגליות
 וכסף והב לרוב ובגדים חמודים וכסרי מלכים מתנלאים
 וחורים לעפר וגם ישים נגד עיניו שגם לעמיד שמים
 כעשן נמלחו והארץ כנגד יבלס ישים נגד עיניו בני
 אדם שמאריכים בחוליים שנים וביום שמטרפאי וקמים
 ממטקם יוצאים לחוף ונופלים ביד אויב וממיתם במיתות
 משונות ישים נגד עיניו ספינות טונות צים סחורות
 באבדות ישים נגד עיניו נשים מתאות לבנים ובסוף
 ימיהן יולדות ומקום בלדקן והנולדים מחוירין להם על
 המניקות ואין ומתי מבלי חלב או מקים סולדות מיד ציוצאם
 7 ז ב לאור

לאויר העולם ואמוניהם בדאנה כפולה יותר מקודם עיבורן
 ימים נגד עיניו עקרה שכל בן בוקנופה ומיד בנאמו ערס
 אמו שוחטי' אוקו בנורת מלך ליקח דמו לרפואה ימים נגד
 עיניו יקומים ואלמנו' סומך ותומך אין להן ומתי' בלי
 חמלם גם ימים נגד עיניו אנשים שרבו עליהם החובות
 ובוסרי' מחנק נפשו או נופלים על חרס או מן הגב וממתי'
 עצמם ימים נגד עיניו בני אדם עתי' פתאו בעת שממסס
 גם ימים נגד עיניו בני אדם באבן הנופל ביום הגשם
 בעת הרעש גם ימים נגד עיניו בן ממית אב ואם כמעט
 ואח ממית אב ואחוס ואחר כך ממית אותו במיתות
 משונות ימים נגד עיניו אב ואם שוחטי' בניהם ומבשלים
 בידיהם לאוכלם מפני הרעב או שוחטים בן אחד להאכילו
 לשאר בניהם שלא ימותו ברעב ימים נגד עיניו בני אדם
 ברדפי' כל ימי חייהם גם ימים נגד עיניו שרים נופלים ביד
 עבדיהם ומשקעבדים בהם בפרך ימים נגד עיניו מלכים
 מורדים בהם העם ובורחים למרחקים להציל נפשם ובאים
 לכלל הדיוטות לגרר בינין גם ימים נגד עיניו קול כווחות
 ויללות על צרות ומיתות גם ימים נגד עיניו צרס בני אדם
 שלא הכירו אב ואם ולא אח ואחות והם יחידים בעולם בלי
 סמיכה כועקים צרתם ואין עונה : ימים נגד עיניו איש
 ממית לאשתו ואשה לבעלה מסבת מחלוקת ואיבה ושנאה
 ימים נגד עיניו בני אדם נתפסי' בעבירה ומתים מרוב
 הכושה גם יתן נגד עיניו רבוי עם הנופלים במלחמות
 לחלפים ולרצונות והמתים במגפות לאין מספר ימים נגד
 עיניו בן יחד נפרד מאביו ואמו והלך למ' והיה שם שנים
 סרבה ומקוים אותו בכל יום ומכילים לו כרכי חופתו וביום
 בואו נפל מן הסולם ומת ימים נגד עיניו בני אדם קוברים'
 כל בניהם ביו א' ימים נגד עיניו באנשי הסטאי' בנפשותם
 שסופם לבניה ולהרג ימים נגד עיניו אונגין ואבלי' מאב
 ואם בכניהם' לחופה ימים נגד עיניו חתן בעת שנתחת עם
 כלתו מתה מיד מחמת בעילה גם ימים נגד עיניו גרושים
 ושמדות שהיו בישראל ונקמות שעשו בחסידי עליון והבזיונו'
 שעשו האויבים בנשים להביא עליהן בהצתן ולבקצ' כריסן
 ועוקרין ביד' ולדוסינהן ומלאי' בורות מתנוקו' חיים ומכסי'
 עפר עליהם ומיריעו הספרים עשו למגע עליהן ובכרועו'
 ספלין קשרו להם ונקמו' אין חקר ככתו' בס' סיט' סיון גם
 ימים נגד עיניו גרושי הילדים באיי העקרבי' וקודם גירשם
 חתכו לשונם כמו שהובא בשבט יהודה ימים נגד עיניו כל
 הגרושים והצרות הכתובות בדברי הימים ושבת יהודה ימי'
 נגד עיניו המלחמות והצרות שהיו על ירושלים ללובדס
 ימים נגד עיניו חרבן שני בתי מקדשות ימי' נגד עיניו

הריגת ביסר והצדיקים שנהרגו באכזריות גדול כפלי כפלי'
 כיוצאי מצרים כאשר בא במס' גימין ובמדרש איבא ובן
 גוריון : ימים נגד עיניו במשפטי הרשעי' שגיהנו :
 ימים נגד עיניו בונים סיכלות ומכילים סעודות ומתקנים
 מלבושים ומצעות ואחר תשלוס הכנתם מטים ונמצא הכינו
 לבעלי נשותיה' ימים נגד עיניו בחצלי משיח ובמלחמת גוב
 ומגוב ובהריג' משיח בן יוסף ובצרת ישראל בעת שהיה
 ימים נגד עיניו סמיסה המהלכת בכל יום בגורם חטא אדם
 הראשון : והנה בשמו החוטא נגד עיניו המאורעות
 הרעות והמיתות המאונות והנקימות וחורבנות השוממות
 והנפילות וההריסו' והאיבודי' והעקירות והשפלו'
 והשעבודי' והמלחמות והחרבנות והמקריים המאונות אשר
 קחת כל השמים או יכנע לבנו הערל מסועדה ומן הפחד
 פן יפגע בו אחס מהנה או קצתם אוכלם ומסגם שבזכור
 אדם צרות רבות מודעות ונעשה בשרו חרודי' חרודי' ולבו
 מת בקרבו ומסתלק ממנו כל סאזה חומרית ומסאזה באור
 החיים והתדבק בסקב"ה ובתורתו ומקושר בכל יום מקו'
 כבודו בג"ע כאשר תראה מיעקב אע"ה שאע"פי שסיס
 בחור שנאבות בורסו חקוק' בכסא עכ"ו בזכור צרת יוסף
 היה ככנע ולא היה נכנס עוד שעה בלבו ונהג אבלות
 ימים רבים ולא היה מקבל נחמה אע"פי שהיה מובטח
 לעולם הבא דאין שגחם רבה מו' אף שיסיה על האדם כל
 צרות שבעולם עם כל זה וכיר' הצרה היה מכניע אותו
 ק"ו בן בן בן של ק"ו חוטא מלא עונות מעוקד לכל משפטי
 גיהנם ואע"ג שהוא לא חוי מוליהו חוי שדודאי בשמו נגד
 עיניו וכיר' צרות המקריים שיכנע וישוב לה' :
פרק י יודע האמת למצין להמחשו' מכי' בדעת
 הרשע שמסתחוק לחטוא באומרו הקב"ה ותרן
 וכבר ארו"ל כל האומר הקב"ה ותרן יותרו בני מעוהי אך
 הנני מביא ראיה לרצע במופת חתוך איך מחשבתו הכל
 ודבריו שקר ודבר כזב אם האמת אתו שהקב"ה מוותר על
 העבירות שהרשע עושה מה כורך מבחירה ורכון דלמה
 צרא יצר הרע שיכעיסהו הרשע כדי לוותר לו אח"כ זה דבר
 קשה לכל מי שיש לו מוח בקדקדו להאמינו ואם תאמר עושה
 הקדוש ברוך הוא לוותר כדי לפרסם חסדו עם החוטא
 שמוותר לו אם כן קשה רשע ועוב לו רשע ורע לו מוכרס
 לומר דלזה וויתר ולכך טוב לו ולזה לא וויתר ולכך רע לו
 ועול בחיקו יתברך דלזה מוותר להראות חסדו עמו ולזה
 אינו מוותר דלמה אינו מוותר לו כדי שידע ויכיר בחסדו גם
 בא ואין לומר דיש הפרש בין החוטא להכעיס לחוטא מכך
 סוקף יכרו דקצת אנוס הוא ולכן לחוט' להכעיס אינו
 מוותר

עווסר ולחוט' מצד סוקף יצרו מוסר זה אינו דהא קא חוינן רשע גמור חוטא להכעיס וטוב לו א"כ אין מקום להבדול בין רשע לרשע והדרת קושיא לדוכתין למה מוסר לזה ולא לזה אם כן מוכרח שאין הקב"ה מוסר ורשע וטוב לו ורשע ורע לו טעם אחר יש להם רשע וטוב לו רשע שאינו גמור וכו' כמסקנת הגמרא בבבבבב ועוד אם אמת שהקב"ה מוסר בדברי הרשע נמצא על מגן נברא גיהנם כבר מוסר על העבירות וא"כ רשעי' אינן וגייהנם למה ועוד אם אמת בדברי הרשע הרי התורה ונביאים וכתובים וסלמוד ומדרשים מעידין ומספרים פה אחד המקומות שהכעיסו הרשעים להקב"ה וכעס עליהם והענישם דמה לו לכעוס ולהעניש דהיה לו לוותר א"כ מוכרח שאינו מוסר עוד ראינו אמת הקב"ה וסרן מה להם לנדיקים לנער עצמם להתנרות עם יצרים שלא לחטוא שהיה להם לעשות מה שלנס חפץ וקב"ה מוסר להם לא שהיה כהנס כפונדקית לרשע שאין לו מצוה מוסר לנדיק לא כ"ש : ועוד מצאנו אדרבא להפך שהקב"ה מדרק עם הנדיק כחוט השערה ולמה א"כ מוכרח אמת חלל רשע לסודות בעל כרחך שאין הקב"ה מוסר אלא מאריך אפו לסת זמן לרשע אולי ישוב וכיון שרואה שאינו שג גוברים ממנו כל עברו' שעשה אך בזה מוסר דוקא שלא לחשוב לאדם עד שלש עבירות כדכתיב על שלשה פשעי ישראל ועל ארבע' לא אשיבנו וכחוטא ואולך משל ואילך חוזר וכולל גם השלשה בכלל פונותיו כמ"ש הרמב"ם ו"ל : וטעמו של דבר נראה דכתב דוד הקטן דלמה מוסר הקב"ה עד שלשה וכו' אלא דיש לפני השכינה שלש מחנות של מלאכים וכל מחנה מעבד עון אחד שלא יעבור לפני השכינה אך כחוטא עון רביעי עובר בתוך השלשה מחנות ועומד לפני השכינה ולזה ועל ארבעה לא אשיבנו ע"כ ומה נחמא כחוטא' מרביעי ואילך שכולל גם השלשה כמדובר דכיון דמעין הרשע פניו לחטוא חטא רביעי אף שיעמוד לפני השכינה גילג דעתו שגם השלשה חטוא לא היו בעבור שיש מעבדי' אותם בחוץ שלא יכנסו בפני השכינה שהרי חטא רביעי אע"פ שיכנס לכן צדין הוא לשלם לו גם על השלשה : עוד נראה טעם למה ועל ארבעה לא אשיבנו וכו' מעין טעמו של דוד הקטן כי הנה צאדם יש שלשה מחנות סביב חלל הגוף שגם הלב משכן בהשמה מחיצה אחת עוד שניה נשר שלישית עצמות עם גידים וכו' וא"כ כל חטא מוטא מחיצה אחת אבל כחוטא חטא רביעי נכנס ומוטא בחלל שנוגע לגשמה ולכן ועל ארבעה לא אשיבנו כי כבר נחמא כל הגוף מבית ומחוץ ומה הטעם עכ"ל ע"פ רביעי ואילך כולל עמהם גם השלשה להעניש

הכלל

עליהם דכיון דמוטא מנפנים בעון רביעי מוטא וו שמנפנים בוקעם ועולה בתוך העצמות והנשר והעור ומטמאין עוד ונמצא הכל צריך ליבון ומירוק משא"כ אם לא היה חוטא עון רביעי הנכנס לחלל וטמא שרוב כקדושה שחלל היה חוקה כל כך שהיה יכול לדחות עומאת המחיצות לחוץ לא כן עתה נמצא החלל כמדובר ודוק : העולה שהיכר מנקש לרשע כמה צדי היכר כדי להחטיו ואחר שמחיקו לחטוא מביאו לחטוא להכעיס דכיון שהרגילו עד שנשקש בעבירות אינו יכול לפרוש וחוטא אפי' בודון דקשה לו כמות להניח הרגלו : ואלה הצדי היכר המורה לו מיום שנולד עד י"ב שנים אומר לו עשה מה שלנך חפץ שאינן חייב לא צד"ד של מעלה ולא צד"ד של מטה מי"ב ועד עשרים שמענישים אותו דוקא צד"ד של מטה אומר לו כיון דכפי האמת אינך חייב לפני המקום שהרי אינו מעניש כי אם מעשרים שנה ואילך א"כ טעם מכל עבירה ואחר ספרוש מלחטוא וכשעובר מעשרים שמענישים אותו צד"ד של מעלה אומר לו עשה כל הצד לידך לעשות ואח"כ חוזר בתשובה כדי שתהיה חנין לפני המקום יוסר כיון שיש מצוה יסירה עליך מהנדיקים גמורי' והיא מצות השבת וצמקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד ועוד שפמא צידך חבילות של מצות מהחטאים שמתפכים לזכיות כאומרם רז"ל : וא"כ אפשר יתפשו לך צד"ד של מטה בעבירה ויהרגו לך זה אינו דכיון שכוונתך לחטוא כדי לקיים מצות התשובה קב"ה מסייעך להעלימך מבית דין שלא תבא ליפול ביד צד"ד כדי שיבא כוונתך המונה לפועל כי חפץ הוא בתשובה השבים אליו ואחר שמחטיו בעבור מעשרים שנה ואילך בעצנת התשובה ורובה לחשוב בתשובה אומר לו אם עכסי תקח טוב שתאריך זמן בעבירות כדי שתשקש צפן ואם תשוב דקשה הדבר לשון ותקבל שכר הרבה כי לפוס נערא אברא ואחר שמערישו בחטאים ומעניעו צבור טעם העונות והפשעים אם רוצה לשון אומר לו מה לך ולמה לשון עכשיו כיון שהקב"ה מקבל שנים עד דכדוכה של מצות : וכיכר עושה לו כשרוצה לשון כמון למיתתו מקשה אם ערפו שלא ישוב וכיון שהוא בתכלית החולשה אינו יכול לעמוד כנגדו ומת בלי תשובה וכא"ר רשעים אפילו בשעת מיתתם מקשין את ערפם והסיבה זו כמדובר וכיון שממיתו בלי תשובה הולך לפניו הוא שכן הוא יצר הרע ועושה לו מיני הכעבות ונקימות ומראה לו חשך ולא אור ומראה לו דמיונות מכוערות וזכרות מגונות ומרוב הפחד והאימה רוצה להססיר פניו שלא לראותם ואינו יכול ומכריז יצרו לפניו

שבט מוסר פרק י

לפניו ואומר ככה יעשה לאיש אשר שמע בקול יצרו ולא עשה
 רצון יוצרו עד שאמרו ביד ממוני' המאחזי' בעומדים על
 סנקמה שיעשו לו כמשפטו : ודע שהחוטאים מסתלקים
 לב' כתוס לעשות רצון יצורם ולכולם פתירתו בידו יש כס
 אח' חוטאים באומרים ק"בה ותרן והסתירה מבוארת כמו
 שהזכרתי לעיל כת שנים משימים בדעתם לומר כמס דחוק
 ובער יש לנו ויתבפרו על מה שאנו חוטאים ובוטחים על זה
 ומרבי' לחטוא והסתירה לזה שהקב"ה מרבה בבער' כדי
 שימנעו מלחטוא ונמצא כמה שרובה למונעם מלחטוא
 חוטאי' לפניו ומכבדים עונשים עם זה כת שלישים אומרים
 אין הקב"ה חפץ בעות המס וכיון שכן אע"פ שאנו מרבים
 לחטוא יומין לירינו מצוה רבה מאד שקולה לבטל כל עבירו'
 שעשינו הסתירה לזה דוקא בנא לטבר משייפין אותו כת
 רביעית מסתחב' לחטוא באומר' כמה רבבות של חוטאי' היו
 בעול' ויש בהם ומה שסיה עאלו יהיה ממנו וזה מסתחב'
 לחטוא והסתירה לזה מי שיש לו בקדקדו מוח אומר כיון
 שכלוני עשה נקמות בעצמו גם אני עושה בעצמי כת חמישי'
 חוטאי' באומר' כיון שרוב העולם חטאי' שיאמן שהקב"ה
 יאבד כל הצרואים אלו אשר פעלו ידיו אלא מוכרח שירחם
 ברחמיו לכפר כדי לפרס' כי רחום הוא . והסתירה לזאת
 הכת דור המבול יוכיח שכלם רשעי' והחריב העולם בעבור'
 כת שישיף חוטאת באומר' אחטא ואשוב כי רוצה בתשובה
 הוא והסתירה לזה מבוארת מדר'ל האומר' אחטא ואשוב
 אין מספיקים בידו לעשות תשובה כת שביעית בוטחים
 לחטוא באומרים אנו מוליד' בנים ואנו טורחים שיעסקו
 בתורה וישי' בדיקים וברא מוכא אבא ויבילנו מדינא של
 גיהנם והסתיר' לזה שאפשר שלא יולידו ואם יולידו אפשר
 יהיו רשעים במות' ואם יהיו בדיקים אי אפשר להנצל מעונש
 כיון שעל פניה זה חטאו כס שמיני' בוטחים לחטוא בראות
 עצמם מאורס היחס אביה' כלם היו חסידים כלם קדושים
 כלם טהורים כלם מוסרי' עצמם על קדוש שמוית'
 ואומרים לכבודם הקב"ה מצילנו מניהגס כי אין כבודם
 היחס כס נגן עדן ובניהם וקרוביהם בניהגס . הסתירה
 לזו מבוארת מדר'ל אין אברהם מציל את ישמעאל ואין
 יצחק מציל את עשו וכו' אע"פ שאין בדיקים כמותם
 ואביהם היו כ"שוק' קרוב לקרוב ואדרב' הבא מאורס
 בדיקים עונשו כפל כיון שהיה לו ממי ללמוד ולא למד כת ט'
 חוטאים שבוטחים בעצמם שהם בדיקים מלאים מצו'
 בחושבם שקיום חייהם מצוה ומה שמעפסקים כל היום
 בסחורת' מצוה ומה שאין מכים ומקללים לשום אדם מצוה
 ומה שנאים לביתם ומתחבדי' השכנים לפרדות ספורים

באהבה ואחיה מצוה ומה שיישן וקם לאור הנקר לעבודתו
 מצוה ועל כן אומרים אם אנו חוטאים יתבטלו בעצירות
 ברוב הוכחות : והסתירה לזו מבוארת שאין מצוה אלא
 קרי"ג כס האמורי' בתורה ועסק התורה ואף המקיימם אם
 חוטאי' אין הקב"ה מנכה זו בזה דהו שאינו לוקח שומר
 שהזכיר הקנא . כת עשירי חוטאת באומרה מי רואני עדים
 סקר לו ולא ירא' וחוג שמים יתהלך והסתירה לזו כי מלא
 כל סארץ כבודו וראיה מדור המבול דסברו סבר' זו והרבו
 לחטו' שאמרו לאל סור ממנו וכו' עבים סקר לו וגאדו מן
 העולם והראה לכל באי עולם כי עיניו על דרכי איש כת
 אחד עשר מסתחב' לחטוא אפשר שיבא משיח בימי' והקב"ה
 מוחל לדורו של משיח בעבורו כדאיתי' בילקו' ישעיה ואני
 כיכול מכל עונש : הסתירה אפשר שלא יבא ואם יבא אין
 לו סכר אף על פי שנמחל כמי שקיים המצו' בגלותו דאין
 קץ לשכרו ולמעלתו וכמה ביום יקבל או בנפשו . כס י"ב
 כת רמאים חוטא ועושה תשובה על חטא ראשון ואומרים
 כבר נמחל עון זה ואינו א"כ אני חוטא חטא אחר ואני חוזר
 בו וכיון שמסתלק חוזר אני לחטוא ולשוב באופן שאני עוש'
 כן לעשות מכל חטא וזיוס מוסי' אין עון בידו : והסתירה
 לזו דכיון שכונס תשובת העביר' ראשונה כדי לחזור ולחטו'
 אפשר ימיתנו הקב"ה מיד כשנשבע עביר' ראשונה כדי שלא
 יחזור לחטוא ונמצ' גורם לו קצרות חיוו . ועוד שעלום
 כיון השלם באמרו האומר' אחטא ואשוב אחטא ואשוב אין
 מספיקים בידו לעשות תשובה כיון בכפל אחטא ואשוב אחטא
 ואשוב לכת הוה שמושה בערמה לחטו' ולשוב ולחזור לחטוא
 ולשוב כדי לסלק כל עון ראשון ראשון כדי שנסוף לא ימצא
 בידו עון ועכ"ל אומ' אין מספיקי' בידו לעשות תשובה ואם
 כן מה מועיל בתקנה זו : כת י"ג מסתחב' לחטוא באומרה
 לית דין ולית דיין והסתירה לזו דמאכנו ראינו כמה רשעים
 נתפסים בעונשים מעין חטאת כמות המצרים שהוכו בעש'
 פכות כל מכה מקבלת למה שעשו עם ישראל כדאית' במדרש
 וכן נפל המן בשחת שכרה וכן רבים לאין סקר וכל זה מורה
 באצבע דיין ויש דיין : ואם תראה חוטאים שאינם
 כלכדי' מיד ברשת עונותיהם הקב"ה מאריך אף ולנסוף
 גובה ממנו ואם מס בשלום לרע לו לשלם לו בניהגס דקס
 מדין עולם הזה על שחטאו בנדים וקשים : כת י"ד
 מסתחב' לחטוא בראותם שאלע"פ שכלו בעונות ודרכיהם
 מקולקלים נושאים חן בעיני בני אדם ומצליחים במעשיהם
 וזה אומרים דרכינו ומעשינו רכוים לפני המקום וזה
 כולכים וחוטאים : והסתירה לזו שאפשר שהקב"ה רץ
 לשלם להם בעולם הזה איזה מצוה שבידס לעוררם ולגלות

כח או כושאי' חן בעיני בני אדם רשעים באוקס : ואם
 בעיני הדיוקים מורין להם כך מפני - שאחפיה לרשעים
 מפני דרכי שלום : כס"ו חוטאי' באומר ירענו דמשפטי
 גיהנם מוכנים לעוברי עברה כס"ז חפני' אנו לטעו'
 מעטנוני עבדות כי רב הוא והסתיר לו שאין הסענונו כשאר
 מודבק בהם לעולם כי הוא כהרף עין וכל דבר שאינו בר
 קיימא אין ראוי להחזיק בו ומה גם שאין ראוי לאדם להחליף
 הרב במועט שהתענונו דבר מועט ובזמן מועט ושכ' עה"ב
 רב אין חקר : כס"ו מתחזקים עכמס לחטוא באומרים
 משפט רשעים גיהנם י"ב חדש וכיון שכן חפני' מתערן
 בחטאים כל ימי בחלוק עונש י"ב חדש הסתירה לזה שקודם
 שיכנס גיהנם מגלגלין נפשו באויר שנים הרבה כדי רשעתו
 בעונשים כפלים מניהנכ ומכניסים נפשו בבהמות וחיות
 מהירות וטמאות ובסקנים ורמאים ובכל מקומות המטונפים
 ובאלה מהעונשים ובסוף נכנס גיהנם : כס"ז כראוקס
 שנכשלו בעונות אומרים כלנו אבדנו וכיון שכן אין לנו לירש
 שתי גיהנם ועושים כל מה שלבם חפץ ונעצעים בעצרות וזהו
 בחושנם שכיון שחטאו אברה תקותם לכן עושים אח"כ כל
 סגל לידם : והסתירה לזה מבוארת שקב"ה יסד העול'
 על עמודי תשובה ואין דבר שיעמוד בפני התשובה וידו פשוטה
 לקבל שבים אף כי עונותיו רבו למעלה ושערי' תשובה לעולם
 פתוחים : כס"ח חוטאים מסבת שלא היה להם מי שילמדם
 להבחין בין טוב לרע ולא שמעו ולא הבינו ולכך בחשכה
 יתהלכו וחושבי' שעליהם לא יפול עונש הדין : הסתירה
 לו דמי שאנו חוקר להשיג האמת ודרכי החיים ולהביר
 תורת משה ומכותיה גיהנם כלה והוא אינו כלה כ"שוק"ו
 שגולד מישראל שאלה"פי שלא היה לו מי שילמדו כיון שגולד
 שראוי לו שיצקו ויחקור וילמוד תורה ומצות : כס"ט טכס
 באנוסים הם החולים שמאכילי' אותם מהדברים האסורים
 לרפואה ושמים ושמים באכילתם באומרים כיון שגולד הדבר
 לידנו דרך היתר נטעום מן האיסור להתענג בו
 ואינו מביע לנו עונש כיון שחכמים הסירו לנו ומי יתן והים
 להיות חולי' פעם אחת להרבות באכילה זו : הסתירה
 לו דהן אמת דמוסר לסס אכל כיון ששמים על הדבר מורים
 שיותר טוב מה שאסר הקב"ה ממה שהתיר וכאילו דבר ההיתר
 במשא עליו וכדבר מאוס ובהיות כן דבר בווי וקל בעיניו קיום
 מצות הגדלת מן הבהמ' הטורה לטמאה ומכל מאכלי
 העהורים לטמאים ואין חטא גדול מזה ועונשו מרובה :
 כס"כ הנשים אם שמחות לומר טוב שאנו פטורים ממכוס
 שהזמן גיימא ומת"ס ואם לנו ולכרה שהרי מודי' ומעידין
 בעממן שאין התורה חביבה בעיניהן ושמכות בויות לכן שארי

שמחות על שאין חיוב הקיום עליהן וראויות לעונשים רבים
 מן הסתירה המבוארת כנוכ' ואין יודעות שחיובה תורה
 ומכותיה עליהן כאר"ל כה תאמר לבית יעקב אלו הנשים
 ותגד כו' אלו הנשים ולא עוד אלא שמקדים הנשים לנשים
 וחייבו' בכל מצות לא תעשה ונעשה באוקס שאין הזמן
 גרמא רק באות' שהזמן גרמא דפטורו' משו' שעול בעליהן
 עליהן חוץ מפסח וחנוכה ופורים שחייבות אעפ"י שהזמן
 גרמא משו' שנעשה הנס על ידן פסח בשביל נשים נדקניו'
 יצאו ישראל ממזרים חנוכה על ידי היהודים פורים ע"י
 אסתר כמ"ש הסוס' גם אע"פ שפטורו' מקורה שנע"פ
 חייבו' לעשות במאמצי כחן שילמדו בעליהן ובניהן ונחשב
 כאילו הן עוסקות בהיותן מעשין וגדול המעשה מן העושה :
 נקוט האי כלל בדרך כל אדם המעיל מוס באנשים כשרים
 ומגלגל דברים לפרסם עליהם עונות נעורים או שמאמח על
 עבדות שמושים אחרי' דע באמת שהוא מלא עונות ולוקח
 נחמה לכפשו באומרו יש רבים כמוני וכל אדם המעשה לאדם
 צפוף חבורה שיש שונא לו אין רשע כמוהו שאין כונתו לשבח
 רק כדי שישמע השונא שחיו ויהפכם לגנאי וירבה עליה
 חרופים ויעליל עליו דברי דופי ויתגאה בפני כל החבורה
 וירבו עליו שונאים ונמצא עושה מעשה ומרי ומצפה שכר
 בפנחס באומרו אחי נסכוונתי לשבח ולכן אפי' חדושי תורה
 לא יאמר אדם משה אומרו בחבורה שיש לו שונא רק יתלה
 הדבר באילן גדול והעונש בהפך עושה כאילו הקב"ה ח"ו
 אינו מכיר במחשבו' האדם ותחבולותיו : וכל אדם
 שתראה כועס על חוטא אחד עד שמסיאש אותו מן התשובה
 דע שיש עברה בידו ונוהג בה וכדי שיצטאו בו ולא יחקרו
 אחריו כועס כ"כ על החוטא שיסויקו אותו מקנא ובורח מן
 העצירה : ואם תראה אדם כעסן דע שהנאות שגלבו גורם
 ושכי' אינה חסובה כנגדו ואל תתעסק עמו אפילו בדבר
 ריוח פן תפסיד חייך ואם תראה אדם עכב כל ימיו דע
 שמייעוט הבטחה שבו גורם לו העצבות אל תשכון
 בשכונתו פן תסיר אותך מאחרי' : אם תראה אדם
 מגלגל על דברי חכמים הרחק ממנו וברח עד אחר העולם
 וכוה את בניך אחריך שלא יעברו במקום ההוא עד שיצבור
 עליו שרפת אש ושיבולת מים לטהרו : ואם תראה אדם
 מתעסק בלשון הרע דע שהרבה דמים שפך זכין אם תראה
 אדם אכזרי ואם תראה אדם קמאן זכלה עמו אל תרד'
 פחונך עמו שירחם עליך פן תזיח זמנך לריק
 ואם תראה אדם ליבן דע שמעמא בחיו כמקור ורבים כופים
 מדעתם ונפרו מתק נפשו ועליו אמרו רז"ל אינו
 מקבל

שבת מוסר פרק יא

מקבל פני שכינה ואם תראה אדם דובר שקרים כלום פיר
אלדבר עמו כל חייד פן תדאג תמיד ממראות רעות שהראש
דבריו כמראה סמאל לרשע בעת מותו ואם תראה אדם
צפונות מצח סבול קללותיו וחרופיו פן אם תשיב אמריך לו
מוסיף עליך כהנה וכהנה עד שיעיד על אשתך שהיא
זונה ונניך ממורים ואם תרא' אדם רוב ימיו במשקאו' דע
שכל עבירה הנאה לידו אינו מכיחה וכל דבריו נבלות
ואינו מדבר בשבח שום אדם ומורגל בפיו בזיון של ס"ח
ובוקנותו מוטל ברעב וסופו יורש גיהנם : ודע בני
שהתורה נקראת מאכל דכתיב לכו לחמו בלחמי והעבירה
נקראת מאכל דכתיב אכלה ומחתה פיה וההנדל ממאכל
למאכל מאכל התורה דהיינו למורה מאכל רוחני הוא וכל
עוד שאוכל מתאזהר עוד לאכול ואינו שבע באופן שמעול'
אינו קץ מאכילתה ומאכל העבירה הוא מאכל גופני וגם
אחר שאוכל ושבע קץ באכילתו ומאכל כל מאכל שבעולם
והמשל לזה להנחת השלחן וסילוק מאכל התורה כשעת
שארס עורך שולחנו לאכול והיא נקיה וטהורה ונחת שלחנו
מלא דשן ואדם מתאזהר לאכול כל מאכל שיצאו לפניו כי
מחמת רעבו לא תשבע עינו ומאכל הזנות ושאר עבירות
כשעם סילוק השולחן שהיא מלאה קליפות ועצמו' ומאוסה
מהמרק הנשפך בה ואדם קץ לראותה ומאכל בכל מאכל
בך הרשעים אחר שעושים העבירה ונשבעין ממנה מיד
מואסין בה וזה דאמרו רז"ל רשעים מלאים חרטות והטעם
שמיד שמלא יצרו מסתלק ממנו ועולם למעלה לקטרג עליו
ובאותה שעה רואה בדושי המעשה שעשה ומתחרט עד
שיחזור יצרו בקרבו לחזור להחטיאו לא כן הצדיקים
האוכלים לחמה של פורק דכל עוד שאוכלים ממנה מתאווים
עוד לאכול ואינו שבע והטעם שכל עוד שאוכל אותו לחם
כל פרוסה ופרוסה שאוכל דוחה ומגרש חלק מיצרו לחוץ
כי הפורה כסס המוס ליצר הרע ונשא' בגוף פנוי ממנו
בנחית הרוחניות ואין שניעה ברוחניות כי ראשון ראשון
מסתלק למעלה לכליץ בעדו לפני המקום : ואי לאדם
המחליף לחמו של תורה בלחם עצבים או המחליף סענונים
רוחניים בסענונים גשמיים המתהפכים לזבל או העוקר
נטיעות של ג"ע לנטוע כאן גנות ופרדסים : או המוכר
חלקו של עולם הבא לקנות כאן חכרו' ומקומות או לגוף
המתלבש בגו כבשים ועוים וממשי' פולעים ואינו מתלבש
בחלוקא דרבנן או המכבד ביתו מן הזבל ומכל שרץ שאורץ
על סארץ ואינו מכבד גופו מן העבירות או הקונה בממונו
כלי זין להשחית נפשו או לכים שמלאה לעולם ואינה מתקנת'
לעמלי תורה ולפדיון שנים ולשאר מצות או שמקדש

ישב לגופו ואינו מקדש ישוב לנפשו • או שוכן צד שמית
און ואינו שוכן צדתי מדרשות או לבית שכליו חיים מכלי
הכנסת אורחים בתיבה • או לבית שחלונותיו כתוחות
לשוק של זונות או לבית שספריו חדשים מכלי לומד בהם או
לבית שתבואתה מלאה מכלי סתמכן לנרונות היתומות :
או המשתדל בנשואי בניו ובנותיו ואין משתדל בנשואי גופו
בנפשו כלומר לעשות החומר צורה או המגרש האויבים
מביתו ואינו מגרש אויביו נפשו מעליו • או הבונה היכלות
לגוף ואינו בונה היכלות לנפש • או המחליף שמיעת קול
שירי המלאכים בשמיעת שירי עצבים • או לחצר שכל שכליו
כלם עמי ארצות • או לעיר שראשיה נערים ועמי הארצות
ואחרים וכל העם וזכרים מהם עונות נעורים • או הממית
עצמו בידיו ע"י עונותיו • או הממית בניו בחטאיו • או
המכין צידה לדרכו נפרית ומלח וחרון אף • או הלומד
אומנות להשגיע גופו ולהרעיש נפשו (פי' אומנתו לאכול
ולשקות ולזנות וזהו תרעיש נפשו מכל טוב לעולם הבא) •
או לעיר שיושביה מועטי' ומחלקותיה מרובים • או לעיר
שיושביה מרובים ולומדיה מועטים • או המכיר כל דרכי
עירו ואינו מכיר דבריו תורתו מכיר דרך ביתו ואינו מכיר
דרך בית תפלתו • או מכיר ומכבד מי שהולידו ואינו מכיר
ומכבד למי שנראו • או משגיע נפשו מלחם ומרעיבה מתורה
או למטה שאוכבי' עליה כל הלילה או ללילה שאין עוסקים
בה בתורה שאין רינה של תורה כשמע' בה כי אם קול צוחס
על היין • או ליום כשמוציא אורו להאיר לכל עושה רשעי'
ולא לעוסקים במצוה • או לחכם שמשתמש בתורתו • או
לבעל מלאכה שמצטיח בורעו • או לרופא המבקש עשירים
ולא עניים וגו' רפואות בלי צורך לייקר הסמים • או
לכוחרים יוצאים כל היום בעסק סחורות ולא בשחורה של
סורה כי טוב סחורה מסח' כסף • או לאדם השוחקים
מרשעת ילדיהם באומרים קטנים הם • או לבחורים שימי
כחם מוציאים לריק • או לזקנים שבאו לכלל וקנה ואין
מיסה מוכרים בפיהם : או לאדם האומר שלום עלי נפשי
ואינו מעטרך בשום צרה עם הצבור • או לאדם שמשתמח
בגדולתו • ואוי ואבוי למי שהוציא כל ימיו בהבל וריק ומס
בלי תשובה • או לאוסו גוף שיאכלהו תולעה ויתלבש בבושה
וכלימה בגלימה ונפשו עומדת מופה וועומה • או לאוסה
בושה • או לאוסה כלימה :

פרק יא יום ד' מעונן יום ד' הגשם נפשו של אדם
ענומה עליו בראות היום חשוך ומעורבב
מקול הגשם וקולו' וברקי' ומרמס בטיט חזות ואע"פ שידע
דכל זה לבא חיים בעולם שיוצד הגשם להגדיל תבואות
ולהפריח

והפריח אלנות ולעשות ציצין ופרחים ואחר כך חזר השמש
 וזרח על הארץ כמו שהיה ועב' דואג ומתענב בשמש
 שחשכה בפלה על ארעה * מבאין יחשוב האדם הנער
 והדאגה שישיג לו בנא ימי הרעה ימים סמקדנים למיתם
 ונפרט היום מאם שבו יפטר מן העולם שהוא יוסחך ואפלה
 נלמות ולא סדרים וקופע כמו אופל מה דוחק וזרה וזקה
 ויגון ואנחה ירגיש נפשו מאין הפגות * לכן לבאת מאפלה
 וללמוד גדול אין עוד אלא בעסק הסורה שנקראת אור
 שחמרי כי נר מצוה וסורה אור ויחיר לאדם בלכסו מן החיים
 לחזר מות ובשכבו בקבר כוהר המאירים קרע שהרי אדם
 יתן על מטתו בלילה וחולס שהשמש וזרח על הארץ ורואה
 אור גדול ונפשו שמה ומתעננת באורה כאילו הדבר
 נפועל מאם הלא תראה בחוש הראות האור הנולד מן הסורה
 כאלה מחדש חיה חדש בקורה נכנס שמה בלבו בדכסיו
 פקודי ה' ישרים משמחי לב וכתיב ושמתם בכל סטוב אין טוב
 אלא תורה כרו' ל במדרש ע"פ זה ועם שמתם הלב מאוס
 שאו הסורה שלמד וחידש נכנס שם ומחיר באופן שהסורה
 נגר להחיר לכשמה לשמחה וסמך לדבר נר ה' נשמת אדם
 ירעה נר ה' שהיא הסורה להחיר לנשמת אדם וכשם שע"י
 האור יכול האדם לעשות כל דרכי גופו להקריב הקועלם
 ולהרחיק הנזק ולהכיל עצמו מפח יוקשים ומניפול בשוחה
 עמוקה כך הסורה מחיר עיני האדם להכיל נפשו מיני שסם
 לראות באור החיים ומלמדו להועיל לבקש הדברי הנורמים
 הנריאות לנפשו ולגופו לעבודת בוראו שלא יפול בו מקריות
 החולאים המבטלו מלעבדו שהרי הסורה מזהירו מזה סאכל
 ומה לא סאכל כי מכל מאכל המזיק הנדילו מלאכלו כדופא
 זה העומד על האדם לאמר לא סאכל מאכל זה כי מזיק
 הוא כך הסורה מרחיקו ממאכל המזיק ומקרבנו למאכל
 הנותן בריאות לנפש ולגוף וכן סורה שבעל פה ג"כ עיין
 בהרמב"ם הלכות דעום ובראשית חכמה בחופת איהו שקבץ
 דבריו ל' אל מקום אחד ומזכיר שם הדברים שדברו
 לקועלת בריאות האדם מה יעשה ואיך יעשה תראו מאם
 וזה הדנק נפסך בשפי סורות כראות חובתם עליך
 להדריך בדרך החיים ולכבדילך מדרכימות לא כן דתום
 גמסיו מלמדס תענוגי הגוף בכל מה שאפשר ומבדילס
 תענוגי הנפש כי כל דתס לעשות הפך סורת משה שנקראת
 חיים ונוקנת חיים לעושים : ואם סרדה עוסקים בסורה
 מדוכים ולבושי סחובות מלובשים דע טעמו של דבר כל דבר
 נחמד ויקר הערך וסאזה לעינים מכסים אותו מן העינים
 וסופים עליו מפה בלויה ומבוזה כדי שלא ישלוטו עין
 סרע אגל מישישנו דעם ועגיר נספך המכוסה נמפה

בלויה זו סתאזה להיות כאוסו דבר נחמד ויקר הערך אע"פ
 שיהיה מחופה בשק ואפר כי בנא במקום שאין עין סרע
 שולטנו כורעו של יוסף דהיינו לעמיד מכיר המכסס
 מעליו ומחיר שנעמים באור החמה ומסס נולד שרשע עם
 הארץ פוער פיו כנמל ומוציא ריח רע כזאזה מפיו ומבוזה
 ס"ח כי אין נפשו הנסמית משיגה לראות כי אם סלבוש
 סקרוס שעליו ולא כחפץ היקר שמכסה עליו וזוה רואה
 כרשע עצמו בנגדי שס וארגמן ולס"ח בנגד קרוס מססור
 לנעוק עליו ככלב ועומאס יצרו אשר עשס חלודה בנפשו
 הגדיל סמיות בעיניו מלראות מה שססת לבושי רקמסו
 שהוא גוף כגוף אשולל מכל טוב דומ' לחמס מלא זואס בחייו
 ובמותו לכלב מוסרח מלא קולעים יוצאים מלבושו ונכנסים
 בעיניו ודע שכל ומן שמסמך הגוף ע"י עסק הסורה
 מסגדל אורה של נשמה כסכין זה כל ומן שמסמך נמסחוס
 מסמך החלודה שעליו ומסבלה נחמסס אור נהירותו כך
 ס"ח כשמסך ומחליש כחו ע"י עסק סקורה שנקראת אש
 דכסיו הלא כה דברי כאש וכתיב אשדס למו מסבלה אור
 שנפשו עד שמכס המירוק מסגדל כ"כ אור שלס עד שמגיע
 למדרגס נשמה ורוח וכל מדרגס ומדרגה להשיג כריך
 מירוק יוסר גדול כנודע ואם יש סלמיד חכס מנזים אותס
 ליכני הדור מטעס שהוא מכוער או בעל מוס ומקליס
 בכבודו עד זוש על שהוא צווי בלבושו אל ישים לבו לדבר
 הוה באמו נגד עיניו דכל זה בעולם עובר ובזמן קצוב
 ואח"כ הולך אל המלוכה למלוך על י"ש עולמות דכסיו
 להנחיל אזהני ישוריני רבנות של מלאכים עומדים לשרתו
 וכסר מלובס בראשו כרו' ל דריקים עומדים ועטרוקיהס
 בראשס ושכינה אורה עליו ופכיו מנחיקין ומאירים מסוף
 העולם ועד סופו והליכנים יראו ויבושו וילכו לסרפות *
 וזהו מסל לאדם שאסרו לו אם ססבול כמה ימים בציון לכאס
 באוק בלבושי הצורסקי ופניך מפוחמות גם אוילי ינחקו
 כך ובמלאס סימים האלה סמלוך על עם רס נפוסר רב
 ובכבוד גדול שאין ראוי לאישה לחוש על הציון שסובל
 בימים קצובים נגד העעלה הנשכס אחר כך מעלה אין
 למעלה ממנה וסמידיו ואדרבא ראוי שישמס מאוסו בזיון כיון
 שגורס לו המעלה גם ס"ח סמנזים אותו אין ראוי
 שיטער על זה הציון שסובל בערך השכר והמעלה
 שעמיד לקבל בעבור שסבל הציון ולא פירס מן
 הסורה * ואם יראה ס"ח עמי ארכוס מסחרטים על
 שעגר שלא עסקו בסורה ועגמה נפסס עליהם על זה
 ומסאויס להדנק עם ס"ח לשמוע סורס מפיהם ומחויקים
 צידס סילמדו בעבורס לחלוק עמהם כזבולון עם

ישאכר או הת"ח חייב לכבדו ולהתנניף מהם כדי להראות
 שמורים להם כבוד • אמנם אם העמי ארצות אין כוהנים
 כבוד בת"ח כראוי ואין מהם שום תועלת ואדרבא מבוזים
 בעיניהם התלמידים חכמים ומתאכזרים עמהם או התלמיד
 חכם אל יחניף לתת להם שום כבוד בעולם מאוס שמחזיק
 ידי עונרי עבירה ומרגיזי אל אלא אדרבה יחשנם כבהמות
 וכאילו יושב בתוך ארצות כוסים שאין האדם מתנניף מן
 הכוסים כלל להלוך יחף או בלי גלימא או לדבר בקול רם
 או כיונא מהדברים אלו שגריך האדם לנסוב מסני כבוד
 בנריות וכסיראו העמי ארצות שבעיני התלמידים חכמים
 חסונים הם כבהמה יחורו בהם וישתדלו על בניהם שילמדו
 תורה והכנסים הארורות בראותם בשפלות בעליהן שבעיני
 תלמידים חכמים הם נחשבים כבהמות ונמנעים מכל כבוד
 שבעולם גם המה יעזרו ביד בעליהן על בניהם שישתדלו
 ללמד להם תורה מפני הכבוד שיש ללומדי תורה גם בראותם
 בשפלות עם הארץ ובכבוד התורה יחשבו בעת הויוב
 בתלמיד חכם שיהיה הולך הנוצר כמוהו כרבי יוחנן שהיה
 יושב בשערי טבילה כדי שתחשבו בו הנשים העולות מן
 הטבילה כדי שיהיו להן בנים חכמים ויפיו כמוהו •

וכל המחניף את עם הארץ שאין ממנו שום תועלת בעולם
 ואדרבא מבוזת תלמידים חכמים מביא רעה לעולם ומשפיל
 תורה של תורה ומכבד את אורה ואין לו חלק לעולם הבא •
 ובעון כזה מביאו בעולם הזה שינטריך לעם הארץ
 ויכפה ממנו תמיד ויבא מאכלו בידים רקניות :

והנני

אודיעך בפעם הזאת טעם ששמעתי מעם
 הארץ אחד למה העמי ארצות שונאים
 לתלמידים חכמים מאוסם לתלמידים חכמים אומני לנו כבהמות
 לכן אנו שונאים לתלמידים חכמים וראיה לדבר שאין
 מתעבדים עמנו לאכול ולשתות ולדבר ואין מנלים לנו סוד
 מכבודותיהם ואין מתיעבים עמנו לשמוע פניה ממנו וכאלה
 מדברים אלו ואני השבתי לו קדע למה תלמידים חכמים
 שונאים לעמי ארצות וחסונים בעיניהם כבהמות מאוס
 שאינן מתעבדים לתלמידים חכמים ללמד מהם ואין מרבים
 עמם במובט הנאה כדי שידברו עמם ואין מנלין
 מהמחשבות שגלגס כדי שהתלמיד חכם יתקנה ואין
 מתיעבים עם ת"ח לשמוע ענה מהם למען לא יכשלו
 בשום דבר מדרכי השם ואין באים לאכול עמהם כדי
 שילמדו הנסני מעודם וברכותיה ומשעם זה תלמידים
 חכמים מונין להם כבהמות • ועוד אמרתי לו אין
 תלמיד חכם יכול להתערב עם עם הארץ אפילו יהיו בבית
 אחד מאוס שטבע כל אחד מובדל מאבירו כהגדל האור מן

החשך וכשם שמים מתוקים ומים מלוחים וסרוחים צנוף
 אחד ואינם מתערבים זה עם זה כאומרם רז"ל במדרש פ'
 קרח דף דמ"א ע"ב וז"ל ברא הקב"ה באדם מלא הסיט (פי'
 שיעור קטן) יש בו כמה מעיינות ואינם מתערבים זה בזה
 מי ע"ים מלוחים מי אונים שמנים מי החוטם סרוחים מי
 הפה מתוק ס מפני מה מי עינים הם מלוחים שזמן שאדם
 בוכה בכל שעה מיד היה מכחמא אלא על ידי שהם מלוחים
 פוסק ואינו בוכה • מפני מה מי אונים שמנים שכשהאדם
 שומע שמועה קשה אלמלא קופסה באוניו מתקשרת ומת
 ומתוך שהם שמנים מכנים צוה ומוציא צוה • מפני מה מי
 החוטם סרוחים שזמן שאדם מריח ריח רע אלמלא מי
 החוטם סרוחים שמעמידין אותן מיד מת • מפני מה מי
 הפה הם מתוקים אלא פעמים שאדם אוכל אכילה ואינה
 מתקבלת בלבו אם אין מי הפה מתוקים אין נפשו חוזרת •

ועוד לפי שקורא בקורה דכסיב צה ומתוקים מדבש וכופת
 צופים לפיכך מי הפה מתוקים עד כאן לשונו לענייננו כדי
 שכשם שיש מימות מחולפים צנוף האדם ואינם מתערבים
 זה עם זה משום שכל אחת מובדלת מחברתה בדבר אחד ואם
 יתערבו יפסידו את הנוף ולאי היה לוקיים וימות כך אי
 אפשר לת"ח שיתערב מדותיו למדותיו של עמי ארצות אפי'
 יהיו בבית אחד שאם יתערבו נמצא שהמה מתערבים מים
 מתוקים עם מים מלוחים ושמנים וסרוחים ויפסיד העולם •
 עוד אמרתי לו הכני מודיעך קושטי דברי אמת למה עם
 הארץ שונא ת"ח בארז"ל יוסר שונאים עמי ארצות לת"ח
 מא"ה לישראל וכשנאיהם יוסר מהם וכו' מאוס שטבע האדם
 להיות מקנא בעובד חבירו והקנאה מביא ששנאה ובירדעם
 עמי ארצות בת"ח עוסקים בדרכי אל ומוצתים לעובד
 הגויות לעולם הבא ואף העמי ארצות שאין בהם דעת כדי
 להבחין בזה אע"ג דהוא לא חזי מולייבו חזי ומשם יוצא
 הקנאה ונולד ממנה השנאה ועוד שונאים ת"ח בראותם
 שת"ח שונאים בדרכיהם ובכל מעשיהם ובוה אינן חסונים
 בעיניהם לבלום עד שמוציאים אותם מכלל ישראל שאין
 מוסרים סוד לעם הארץ ואין ממנין אותן אפטרופוס על
 הסומים ואין מלויין עמו בדרך שעל חיו לא חס ב"ש על
 אחרים בארז"ל ובראותם כך מרבים בשנאה עם ת"ח עוד
 שונאים לת"ח ביודעם שת"ח מכירים ויודעים
 בעצירות שגידם ובהרהורי עבירות שגלגס ובדרכיהם
 החסונים שהולכים כל היום ובתחבולותיהם ומחשבותם
 ברעים שחושבים תמיד לעשות זכרותם שיודעים
 בננותם כופל בהם השנאה ועוד שונאים אותם

במקום

בראות עצמם משוללים מכל חכמה לא עשה ולא תבונה ולא
דעת ביראת ה' וס"ח משבילים בכל חכמה לתורה ולסעודה
ובקיאין אף בחדרי סעוד ויודעי' ומכירים מהדברי' שנעולם
אשר תחת כל השמים מכבולות האנשים והאילנות והנמסות
ומבתי' וחיות ועופות ומדגי הים וכיכר הווית כל א' ואחר
ועצב האומצב בכל דבר ולמה נברא ולאיה' דבר מועיל
וכיכר הנסגס וחכמות אין חקר עד שמדבר למעל' מהשמים
ונרוחם כך שונאים אותם ליקח חזק בעצמם לבסות על
חסרונם גם שונאים אותם כדי להתרחק מהם שלא ימחו
צידם מלעשות רצון יצרם וגם נולד השנאה מחמת קנאה איך
מונאים עצמם מלאים עבירות וס"ח תורתו שמה לו כרו"ל
תכלין ליצר הרע היא התורה ועל הקנאה הזאת שונאים
אותם תדע שלעולם העמי ארצות מבקשים תועה על ס"ח
ומדברים עליהם מהדופי וכשומעם איזה דבר גנאי על ס"ח
מחזיקים לקיימו עליו ובכל מה שיכולים לבזותו מבזים אותו
כי יצא מפתה להם על זאת כדי להרבות להחטיאם בשומו
בלבנם הרי ס"ח יודע בכבודו של מקום ומורד כ"ס אתם
וטונכסם מועט או ולא כלום מא"כ ס"ח שידע ומרד
ותראה עמי ארצות מחזיקי' לס"ח להם אינו מכיר בשום דבר
ולעצמם מחזיקים שהם יודעים ומבינים מעט אדם
וסתבולותיו וכל זה אינו אלא כי הם מהעדר דעת שבהם
שאין להם דעת להבחין אם יודעים אם לא יודעי' וכיון שכן
כל מה שמדברים וכל מה שהם עושים נחשב בעיניה' חכמה
וזהו טעם אחר שונאים ס"ח בשומעם שהם משבילים ומבינים
לא כן ה"ס ונקל כבודה לעיניהם וצאים לשנאותם
זהו זה הא' שיהיה שדברתי לו כל אלה הדברים וכשבע באמת
שרוב דברים אלו היו בלבם וכן בודאי בלב חזריו ומסנות אלו
שונאי' ס"ח ובקש מה תקנתו ואמרתי לו שיתדבק כל ימיו
בס"ח לשמוע מפיהם וללמוד דרכיהם וישמאם כפי יכולתו
דגולה שמועה וישים נפשו בכפו לכבוד ס"ח ואם שומע
נוגעים בכבודם יחלוק עד הכאה ולעולם ידבר בשבס
וידאג על מה שלא וזה לתורה וזה יוכה ללמוד מסס דרכי
השם לעשות ולקיים וגם יוכה לבנים ובני בנים ס"ח
ומביאים אות' לחיי עולם הבא וכן קבל עליו לעשות :
ויס' עמי ארצות חסידים אשר עליהם אמרו רז"ל ולא עם
הארץ חסיד וסס אוהבים ס"ח רודפים אחר מצות מבקשים
לשמוע דברי תורה קונעים מדרשים נותנים מכיסם
וממנום שיעסקו בתורה בעבורם אף על פי שרוב מעשיהם
פסוים ושנושים משום שאין יודעים כיכר עשיית הסכות
משום שלא למדו עכ"ז נחשבים שוננים ולא מוידים ודע
שכל מעשיהם העושים האלו נמשך שנשמתם מאורש עליון

גם נשמתם בעולם הנשמות היו צאילן שכנים וסמורים אצל
אלו הנשמות של ס"ח ולכך אוהבים להם כמו שפירשו רז"ל
על פסוק ויש אהב דבק מאס ופסעם שנאילן הנשמות היו
נשמות של האחים רחוקים זה מזה אך נשמת זה האוהב
היו קרובים ע"כ וכן תראה עם הארץ דבק מאד עם ס"ח
אח' דוקא ומהנהו מנכסיו כל ימיו יותר ה"ס אחרים אין
ווי כי הם שנשמותיהם היו כשבת אחי' גם יחד באושר
הנשמות : גם יש טעם אחר לאלו עמי ארצות חסידים
שהוא מסבה שאביהם בשעת הווג הההרו בחסידיו ישראל
והולד נולד כפי אות' המחשבה כנודע ואילו היו עוסקים
בתורה מכל בחירתם היו יוצאים אנשים חכמים חסידים
אלא שלא עסקו בתורה אך נשאר בהם רועם המחשבה והם
חסידים ס"ח ומכבדים ס"ח ויש טעם אחר לעמי ארצות החסידים
שהם נשמות מנוגלים אשר בגלגול שעבר כבר עסקו בתורה
אבל לא נשאו במידת החסידות ובאו להשלי' כל מה שחסרו
ומומני' לעה' בנהלים עצמם במעשים הטובים האלו
בגלגול זה וברוך יודע הנסתרות ויש טעם אחר שפעמים
יש עמו ארצות מקנאי' במעלות ס"ח וחכמתם וכיון שראוי'
שאינו יכולים לעסוק בתורה להגיע למעלת' מתדבקים
במה שיכולים לעשות להדמות להם לנהוג בחסידות כפי
דעתם ומבקשי' לשמוע תורה ולרדוף אחר המצות ולקבוע
מדרש שילמדו במקומו ומהנה ס"ח כמדובר ומתחרפי' על
מה שלא למדו תורה ומסאוי' שיהיה להם בנים עוסקים
בתורה ומוכיאי' מאן עליהם על זה גם לאלו אשרי חלקם :
ולחכיר בהם מאיוה סבה מהנזכרות הם חסידים אם מסנת
שהיו שכנים עם נשאותיהם של ס"ח באושר הנשמו' או אם
מסנת שאביהם הרהרו בחסידיו ישראל בשעת הווג או אם
מסנת שהם נשמו' מנוגלים ובאו להשלים מה שחסרו או
אם הם מסנת קנאה : דע שעמי הארצות שמקטנות'
אהבו ס"ח הוא מסנת שהיו שכנים בהיכל הנשמות ואותם
שבהמשך זמן קנו אהבה עם ס"ח והולכים בדרכי השם הוא
מסבה שאביהם הרהרו בחסידיו ישראל בשעת הווג
והמתעבה טובה פעל שחזרו בהם ואם תראה שקוני' חסידות
ודרכי השם מיראת העונש דע שהם חסידים בעצור
שנפגלגלו להשלים מה שחסרו בגלגול שעבר וכיון שכבר
קבלו עונש יראת העונש טמון בנפש' ומתיראי' ומבקשים
להשלים עכ"כ כדי שלא יחזרו לעונשים ואם מתפארים
בחס' דות' ובמעשיה' הטובי' שעושי' דע שהם מסנת קנאה
הגדולה והמעלה וכיון שכן בהגיע' לדמיון מעשיה' של ס"ח
ומחשי' שהגיעו למדרגת מקנאי' ומתפארי' עצמם באומר'
כלנו שוין : ונחזור למעלת התורה וכבר נזכרם החכמים
שגלה להם

פעלומות חכמה ויודעים ומכירים בכל מה שנרא הקנ"ס
 בעולמו ונקיחין בכל ולא מבעיא חכמי הכלמוד שגלה
 מעלתה ממלאכי השרת אלא אפילו החכמים שכל דור ודור
 ואכסוד לך קצת רפואות ודברים סגוליי' ומענין דריוס
 משונות בטבעם ובהולדם הנאים מפוזרים בספריה כדי
 שתראה צעיניך שלא נעלם מהם דבר חוץ מהדברים הנאים
 בסלמוד ובמדרשים שאיני כוסכם כי ידועים הם ואיני מביא
 מהם כי אם קצת שנראים בעלמם ואינן מפורסמים לכל :
 מי שבלע עלוקה כדי שישליכנה יקחו פשפשים ויתנו אותם
 על אש ויפתח פיו ויקבל אותם עשן ויפול סעלוקה : במקום
 שיש נמלי' יביח אגודת אגוד במקום שהם או יורוק עפר
 גופרית ויברחו כלה : מי שנשכו עקרב ימית העקרב
 ויניחנו על מקום הנשיכה ויקשור עליו ויתרפא : ונכלי
 חמדה כס' יעביר על הנשיכה בדים של סינוק שעדיין לא
 פגמו ויתרפא ונראה לי טעם לזה למע' הנשיכה העקרב
 מועיל המילה לרפואה אלא שאבריו של אדם נבראים ע"פ
 המולות והמילה היא צמול עקרב עיין בשלשלת הקבלה ומוס
 הטעם היתה מילתו של אברהם על ידי עקרב כדאיתא
 בילמדנו כוף פרשת לך לך כשאמר קב"ה לאברהם אע"כ על
 ענין המילה אחתו רעה ונפל על פניו ונא עקרב ונשכו
 וגמא מהול שנ' בעצם היום הזה נימול אברהם ע"כ ופירש
 כמהר"ר אברהם היכיני' ול"ה בעצם בר"ס נשיכת עקרב
 צדיק מל' : הפסן כינד מעצבת הנקבה כותחת פיה
 ועכנים הזכר ראשו תוך פיה וחותכה בשיניה ואוכלה
 ומתעבר' משם וכשמתגדלין וילדיה בנטנה מנקרים בנטנה
 ויוצאים ופסן זה הוא כמין רחש קטן והאוכל מבשרו מוסיף
 לו כח : ופסן זה מצינו נשיכתו ואם נזכין אותו באש
 ומכסים אותו באפר ומשומי' אותו על הנשיכה יתרפא
 הנשך : החולדה עיצורה מן האוזן עיין בספר אמרי
 בינה ועורב מזריע בפיו והנקבה יולדת מפיה עיין בספר
 ראשית חכמה דף ט"ז ע"ב : העכבר יש בכנר שלו חרדין
 כמנין ימות החמה ושבעתי שבעי' מעים שלו כשהם יבשים יש
 בהם ריח מור : הכלבים כשארנישים בעצמה שמויק להם
 כאכילה אוכלים עשנים שיש עליהן על ומקיאין אותה אכילה
 יש צריה בים שנקרא גלחוק"ו והוא אוהב את האדם ומסירא
 ממנו ונריפחו כשרואה מי שנא ליקח בניה בולע' ונורת
 ואח"כ חוורת ומקיא' חיים : ונזבים שנכלו למים ומסו' אם
 קשימים בשמש וקשליך אפר מקלה עליהן חוורים לחיותן
 ואם קמלא כלוחים מים עד חציה וקשליך נסוכה ונזבים
 ומססוס פי הנלוחית עד ארבעים יום מתהפכים הונזבים
 לנפרדעים : וננבא קמא פ"א קניא נבוע ובר לאחר

שבעה שנים נעשה עטלף עטלף לאחר ו' שנים נעשה ערפד
 רש"י וו"ל ערפד קרנוס ירושלמי עטלף ערפד : ערפד
 לאחר ו' שנים נעשה קימוש קימוש לאחר ו' שנים נעשה חות
 חות לאחר ו' שנים נעשה עד : שדרה של אדם לאחר שבעה
 שנים נעשה נחשוה' דלא כרע צמודים עכ"ל : אם תקלה
 חרב באויר לעת ערב באי' סעטלפי' ונחתכים בחרב ונפלי'
 ושבעתי שנים מועיל לחולי העין אם קשטתם בדינר זהב :
 דבורים אם תבשלים ואיזה אבר שתרחוך במים הכם מסעבם
 האבר ובלי כאב כלל וכדי שיחזור האבר במקודם ישים עליו
 צרי' אלטריא' קה צלע' : המים כבדים הם בימות הגשמים
 מימות החמה : מים חמים אם קשימים בשמש מצטננים
 מהרה מים מרים או מלוחים אם קשליך בתוכם קמח חטים
 ויערבם בעץ אחד ויניחם ונקוד ג' שעות נמתקים : מכשפת
 אפילו גדול מאד אם תהפך פיו למטה ותשי' בשוליו כמין
 עונה של עכס ותסן על העיסה וינטו' זה אח' באש כדרך
 שמשמים על בשר החולה פוכל לכהים המכתש' נקל על ידי
 אוינטו' זה אפי' יהיה המכתש גדול מאד : עשב הנקר'
 אטמיה ונותן פרח כמין עשב הנקרא מנסאני' אה אם
 ישים אדם עליו זאת האטמ' מים לא יזיקנו בשמש ולא ילחם
 בסליכתו ואם תכתוש עשב זה ותשליכהו ביין יתן בו גוון טוב
 וריח טוב ומעמידו שלא יחמיץ : השאן אם תסן בכלי שאתה
 מדליק אותו גרעיני מלח יתקיים יותר : בהמה שאינם
 יכולה להשתיין ישפף באותו מקום שומין כסושים וישתיין :
 כשיכרום ישקוט אם ישקה חומץ גם ישקוט אם יאכל כרום
 או שקדים המרים : הקיאה ישקוט אם מריח פת : בשר
 שיתלו אותה במכמר של נחושת אינה נבאש מיד הבשר
 נבאש יותר מהרה אם קשימה לאור הלילה יותר מאור
 השמש : צואת האוזן אם קשים על נשיכת הדבורה יתרפא
 קוראלי' ששנאבר הגוון שלהם אם קשימים בחרדל כתושה
 יחזרו לגוון אדמיונותם : השינים נרקנים מאכילת דברים
 מסוקים או חמוצים : צואת החוירים אם תשליכה בשורש
 אילן שקדים המרים או בשורש אילן של רמונים חמוצים
 חמוצים נמתקים : ים ירד אדם בצור עמוק אפי' בחצי
 היום וישא משם עיניו לשמים יראה הכוכבי' רמונים קפוחי'
 ושאר פירו' אם קשימת בתוך קמח יתקיימו לחים ורטובים
 אם תסוך שמן צראש התרנגול או תדרוך בצוארה ומורס
 אינו קורא החקול בתעינו מתגדל ומתחמר עם הלזנה
 זנבי' פ"ל מועיל ליתן בתוך המאכל לחולי ההתעלפות
 דיומאיוס צלע' ומועיל ג' כ לחולש' הלז נפוד דרו' אין בוגם
 קן נזים מסוככ' ליפול רמונים מעץ א' מספר הגרעינים שיש
 בגדול' יש נקענים

ובתור דריו' י' פיות אס הפיות ונוס' גם נרעיון שנתוב'
 כס ונות והדבר בהפכו : קמח שנתון באנושטוס
 מתקיימ' כל השנה : הוקמים שיש יבולת בפניסם יאכלו
 סאנים ויפלו חרולי' אורטיגאש בלע"ז אס תבאלס בשרשם
 וסרמוץ הפנים באוסם המים יתלבנו בנים אס תשימ' בסוך
 שמן יתקיימו הרבה מין אדמה ייסו בלע"ז אס תשרפהו באש
 וסמן ביין ישמור היין שלא יחמיץ : חלמון של ביצה הטולד
 במלוי חלבנ' אס תשיפ אותו בכתימ' שפכני יסירו הדמעות
 של שמחה הם קרים ושל בכיה הם חמים מים הנוטפי מארצי
 ספכני' אס ישפה אדם אות' מואס היין עץ הנק' אלוטיל אס
 סקחצ' עני' ממנו ותשפסף זה עם זה בחוץ אס סודוק
 עליה עפר של גופרים יעלה אש אס סודוק על המכה עפר
 יבש יתרפא כשארס מודר יין כדי שלא יעלה איש' פימה
 בלע"ז ישפסף בוריס או גבינה בפיה הכלי מדפנים : לכתוב
 אוסיו' ירקרקו' וקח מיץ עשב רוד' בלע"ז עם קרדיע' יליו
 ושפ' ראן הכל מעורב יחד הדיו כדי שלא סתעכב כשסכתב
 השלך בתוכה סיפה של מרה לעשות דיו אדום יקח עץ הנק'
 באקאס בלע"ז אדום ויעשהו עפר דק וישליכוהו בשמן של
 סמרי' יין הנק' טורטי בלע"ז הסומץ מכבה האש וסר מכל
 משקים לעשות הסומץ סוף יבשל קצת מהסומץ וישליך על
 כשאר ויתחזק אס תשפסף סוד על אוסיו' נמחקי' והולכים
 אוסיו' מטושטשו' אס ססוך עליה' שמן יוכל לקרננס
 לזכיר' יסוך רקתו במדה של קורה פידרי' בלע"ז אס בקיץ
 ירחץ אדם אוני' במים יבטנן כל הגוף אס תססופ אוניה של
 רחלה בצורה תמשכת אחריו יאכל יועיט בשעת מנפס או
 בחלוי' אחרים החולה שממשמש כסוס המטה הוא סי' שימס
 כלב השופה מים ששלו בהם עשב איספארא' גוש בלע"ז
 מיד מתרגלים קרים מתחממים אס תרחנס בשכרי' דג
 קטן בים ועוקץ בשדר' וסוקע אותו בספינה ומעכבה אס
 ססוך פניך בחלבון ביצה לא יכה בהם השמש לשחרר' הדם
 באדם ונבהמ' סתרבה ומסחם' עם חלבנה פרי ביננר' יאוש
 בלע"ז אס סכסה אוסס בשומר יוצרי' יתקיימו ימי' רבים
 כסמי' שגפלו על בגד אדום יסירו אס סכנס הכסס במי
 רגלי' ואחר כך במים ובמסכ' שנס שממית לעקרב' ונבז
 לצרעה ע"ש יש כפורי' גדילי' באילן הביאו הרבנ' הלכות
 טרפיו' והאוכלס מסחוק סאות המגבלו' מוקס מיוס'
 מגדל דגי' ידועים מסובלי' גם לוהי' צריה מן האש
 אס למכדרא כדאס' בחולין ומועיל דמו שלא ישלוש האש הסך
 ממנה ויש עוף גדל באויר ואינו כח לעולם על עץ או על
 כארץ ואני ראיתי עוף זה והנושא נוכח שלו אין עץ הרע שולט
 בו ויש דגים שיוכלי' ליבשה בע"ש בין השמשות ונחיים שם

ואין חוזרים לים עד מ"ש כמ"ש האפודי והעושה לבוש מן עור
 דג זה אין עובר בוחץ וחנית הנה כתבתי אלו הדברים משום
 שנוגעים לעבוד' ס' שסדע שאין אלוה מבלעדו והו' משנה
 הטבע כעיבו' ספתן וחולד' ועורב ובריה שנים שזולע ילדיו
 ומקי' אן סיים ודג קטון מעכב בספינה בעוקבו והכל הוא
 בגור' ית' ויש מהם דברים של רפואות כדי שתהיה צריח
 לעבוד' ס' כמ"ש הרמב"ם דברי רפואות לסיובה' זו ומהם
 דברים מרחקים הכזק ומסירי' מומי הפנים שלא יתבייש בין
 חביריו והמבטל הסכרות ושנאס היין בגור' לעצירות
 והגורס קיום הפירות שלא ירקבו והיין שלא יחמיץ והקמח
 שלא יתליע כדי שלא סטרד מעבודת כסס ומחיקת אוסיוס
 בנקל לסלק טעיות וסקון קריאת אוסיוס מטושטשוס ומהם
 דברים מטבע סמוטנע בנעלי חיים לבקש רפואת' כדי שידע
 האדם ויתן הודאס' לצוראו שנסן חכמה לכל צרואיו ומהם
 דברים סגוליים מועילים לאיוס הקדמ' להבין דבר מן סקורה
 כי כל מה שצרא קצ'ה בעולמו לא צראו אלא לכבודו דלכן
 צריך האדם לידע מכל הדברים ויכוין בידיעה זו שכוונתו
 להבין דברים בסורה ולהלל ולשבח ולפאר למי שצרא הכל
 ברכונו לצורך האדם כדי שיעבדו אותו להטיב עמהם בשני
 עולמות בשבר עבודת סקורה והפסוק אשר המס עושים :
 הבט וראה בעמודי עולם אשר עליהם נתיסד העולם כס
 שדטייה דכסי' יבב גבולס עמים למספר בני ישראל שהיו
 כ"כ דבוקים בתורת משה בשוכנס ובקומס ובלכתס בלי
 פיסוק רגע סדע שהוצרך יוסף הכדיק להוסי'רס ולומר אל
 סרגו צורך אל ססעסקו בדבר חלכה בארו' לו והטעם שלא
 יעשה עליהם הדרך ומדאצטריך להוסי'ר להם על זה מכלל
 שלא היו מפסיקים רגע מלמודס אפילו בלכתס בדרך כי נגד
 אהבת המקום ואהבת סורתו לא היו חושבים טרדת הדרך
 ולא טרדת סרעב וכ"ס טרדות אחרות לבטלס מן סקורת
 ואע"פ שכבר היו חכמים מחוכמים יודעים בגבולס
 ובנסתרוס בסודוס עליונות כ"ס וק"ו שאר בני אדם שאס
 אפי' יחיה אלף שנים לא יוכל להשיג כטיפה מן הים ממה
 שהשיגו השנטיס שצריך שלא יאכל ולא ישקה ולא יסן כדי
 שלא לאבד רגע מלימוד סקורה ולחשוב בה כי לא נצרא אש
 לוה ואדם שהוא עם סארץ ואינו יודע ספר כלל ילך בשבקות
 ובימים טובים ובאזה שעה מהיום בבטי מדרשות לשמוע ומה
 שישמע מסיפורי הגדוס ודברי דרך ארץ יספר בלילה
 לאשתו ולאנשי ציטו ובעת שמסכנסים השכנים בלילי סבת
 הארוכות גם ידבר ממאורעות הנסים שאירעו בעולם
 ובזמנו שסימיה זו מביאו לדנקות כסס ואס אינו צר הכי
 גם לנו יספר ממקרים סרעוס שאירעו בעולם אן

בזמנו שזו מביא לו ולשומעים לו לידי הכנעה שלא לחטוא ולזכור ביום המיתה וסיפורי אלה הדברי עושה פעולה לזכר סאור באותו הכל היוצא מפיו הפך ספורי דברי הבאי המעפא ומזיק לבריות ואל תקשה בעיניך איך הכל היוצא מפי אדם אחד יש בו כח לעשות שתי פעולות הפכיות לזכר ולעפא הבט וראה אם אדם נופח בהבל פיו בכלי זכוכית מתעפא ומתחשך בשוכן עליו עננה וכלי פארפור"י אינו מודך וקונה בהירות כי אם על ידי הבל פה שנופחים בו בשעה שעושים אותו הרי הבל אחד מוכך ומעפא גם כן הבל מדברים טובים נותנים אור והדבר בשבכו הלא תראה בדבר עכמו דבור מאית ודבור מחיה כגון מלך שאמר יסירו ראשו של פלוני מעליו או שגבר ואמר יסירו מכה זאת מעליו מרפאין אותו הרי במלת יסירו מאית או מחיה גם תראה ברוק מאית והרחק עכמו מחיה רקק בפני חבירו דרך בזיון או דרך מילאוס מאיתו לחש ורקק על מיחוש עינו מרפאו גם הבל דברי זנוס ודברים בטלים מעפיש סאור ומאית הנריות הבל דברי תורה או דברי מוסר מוכך האור והחיה העולם :

פרק יב

יחיד וקדוש ויחיד וקדוש ויחיד וקדוש ברא גדולים לכל לישוב עולמו כי לכל הדברי יסגבולים ארי מלך בחיות שור בבהמות כשר בעופות ואדם מלך על כלם וכלם קצתם מנהיגים ומשפיעים וקצתם מונהגים ומשפיעים והוא יסגבך אדון הכל והמלך והמנהיג הראשון אין וולתו וראוי לכל המציאות כלו מקצתם מסתדרים על קצת ונולדת זה אף קיום ועמידה בכל המציאות כלו וכן באדם עצמו נגופו יש אברי' שהם ראשים על קצתם קצתם עובדים וקצתם נעבדים שהרי הידים והרגלים עובדים לשאר האברים ואם ירצו הרגלים לעשות פעולת הראש והראש פעול' הרגלים ירצו הנוף כן ראוי לכל קצוץ האנשים כריך יהיו קצתם שרים וקצתם עבדים קצתם מנהיגים וקצתם מונהגים כי נולדת זה אי אפשר שיתק ים הקבוץ ובהיות קרח רצה לעשות הפך זה שיהיו כלם שיין באומרו כי כל הערם כלם קדושים ונתוכם ה' ומדוע תקנאנו על קהל ה' ורצה שיהיו כלם שרים באחד מן העולם הוא וממנו וכל אשר לו ולא נשאר ממנו אפילו מחט מדה כנגד מדה באשר היה בא העולם בלקיחת עכמו שלא היה נשאר ממנו כלום שיהיה נחרב ועיין על זה בפירוש סתורה לכמה ד' משה אלבילרא וז"ל : הנלמד מכל זה לעבודת הבורא דכיון שהעולם קיומו ועמידתו להיות הנריאם כולה קצתם נעבדים ומנהיגים וקצתם עובדים ומנהיגים ומוכרח הדבר כך יבחר האדם להיות עובד

לנעבד מכלם שהוא הקב"ה וזה ינצל מהיות עובד אפילו למלך שהוא נעבד מכל הקבוץ ועוד עולה למעלה למדרגה להיות כבודו נעבד מכל העובדים לראותו עליונים וסחוקנים ומלכס בראשם לפי שהנדיק שותפו של הקב"ה ועוד מעלה עושה להקב"ה עם העובדים אותו שמנטל את רצונו מפני רצונם דכתיב נדיק מושל ביראת אלהים ואם לא יחפוז האיש לעבוד לבוראו יהיה עבד לכל העובדים יחשוב בלבו הבויון שיכול להגיע לו ביום הדין בחשבון להיות רצה עובד לעובדים ולא לנעבד לעולם יסגבך שמו שהרי מלך שרים ועבדים ועבדי עבדים כלם עובדים למי שלמעלה ממנו עד שכלם ומלך עובדים להקב"ה והעובד להקב"ה ינצל מעבוד אפילו למלך וכמאמר התנא האלחי כל שיש בידו עול סתורה פורקים מעליו עול מלכות ועול דרך ארץ וכל הפורק ממנו עול סתורה נותנים עליו עול מלכות ועול דרך ארץ וזה שאינו עובד לקב"ה חפוז להיות עבד עבדים ולא להיות נעבד מכל העובדים להקב"ה יש בזיון גדול מזה ויש עונש חזק לזה : לכן ישים אדם ואם בין עיניו לא יסור ממנו רגע וישקומם בחושבו מה אשיב לה' למאוס מלהיות עבדו ולנחור להיות עבד לטיפס סרוחה על עובד ולא ישוב ומחשבה זו מועיל לקרבו לעבודת בוראו בלא תראה אטימי לבם סתימי עיינין מתפארים להיותם עובדים למלך או שר אע"פ שיודעים שמבטיח ואינו פושט גוור ואינו מקיים לפי שהיום כאן ומחר בקבר ולמה לא יתפארו לעבוד למי העולמים קיים לעולמי עד ולנצח נצחים מבטיח ועושה גוור ומקיים מעלם ומגדיל ומרומם על ראש כוכבים לעובדים אותו : ילמד אדם ממנו ומעצמו לעבוד לבוראו ולהכיר גודל עונשו במנוע עצמו מעבודו יראה ממה שכועס הוא על עבדו בגוור עליו דבר לעשות ולא עשה ואכילו היה ביטול גורטובשונג ואפילו אדם שאינו עבדו ואינו חייב לו אם שאל ממנו דבר וביעל רצונו ולא השלים את בקשתו יורד עמו עד לחייו ומנקש להמיתו וישא ק"ו ממדותיו אם מדתו הוא לבקש המיתה לעובדים רצונו אע"פ שהעובדים רצונו בשרודם כמותו שנופל בהם ולו כליון פרוץ שהיום נבואה ולאחר שעה ככל עובר ק"ו העונש המעוקל לו בעובדו רצון יוצרו אחר כמה חסדים שעשה עמו ובמקום להחיות לו טובה הרבה להכעיסו במעשיו כי שקץ לעונשיו : וידע האדם שנבא ללמוד תורה או לעשות מצוה ידמן לו מניעות סתבה ומעשה שטן הוא או יסגבך האדם בכתו לבטל רצון מנגדו כדי שלא יעשה עצמו שותפו של שטן כי הוא שותף אכזרי גולג וגנב בסתר ובגלוי מנקש לגנוב סקנן ובריות ולכשים עליו

שוכן

חובות הרבה עד שבעלי חובות ידעוהו לחרפות לשם
 אוקו בבור תחיות עד יום מוסו : ואל יעלה על דעת
 איש לומר כיון שאדם מנין לי מניעות בדואי לעשות מצוה או
 ללמוד תורה אין רכוננו של מקום בקורתו ובמכותיו זה סינו
 ונכסו הוא אלא אדרבה כיון שיש מניעות והו מודעא רבה
 שמעשיו רכוס לפני המקום והשטן מעכב בידו כאשר נכסוה
 ואדם ג"כ יעשה כוונתו לנטל רכונ יכרו מצד בחירתו כדי
 שיקבל שכר בעשיית המצוה שאם לכל עושה מצוה לא יבא
 עשית נצטר ונעורח גדול וכל העם ינשקו ויחבוקו
 אותה מה שבר ראוי להיות לו שהרי כלם יבקשו בעשייתה
 בעבור טובת הנאה הכבוד שמקבל אך אחר הנער והטורח
 שעובר עד שיכנס להתחיל לעשות מיד תשם ואילך מסייעין
 אוקו מן השמים וכו' ל בל לטהר מסייעין אותו ועוד אמרו
 אלמלא קב"ה עזר ללא היה יכול לו ומשלים לעשותה בלי שום
 מניעה ובשמה מחמת מה שתצדק בעשייתה ועכ"ל הקב"ה
 משלם לו שכר גם על מה שמח וקבל תענוג בעבור מה
 שטרח ונכסוה בהתחלת מקטרוה השטן המגדל במניעות
 רבות ועשה איש עכך לעשות אופנים חוץ מהנזכ' בפרקים
 דלעיל להבדיל היצר מעליך בנא היצר להסיק לעשות
 עברה מיד תזייר את לפניך כורת אדם גדול מכיר אוקו
 ומתיירא ממנו וכאלו עומד לפניך מאם יושב על כסא דין
 בפני' ועומות ומלא חרון אף בנך ותשתקע דעתך בדמיון זה
 וכדמיון פועל להפחידך כאלו הדבר מאם בפועל כאלו אותו
 אדם גדול עומד בפניך ובוה יחלש היצר כי מי הוא זה
 שרואה אדם בפניו ומתעורר לעצמו עברה בפניו וזפרט בפני
 אדם גדול שמוראו עליו ומה שמאך לחשוב ולהדמות בנך
 עיניך דשכינה כנגדך כי מלא כל הארץ כבודו ויפול עליך
 אימה ופחד לסכניע לבדך הערל ואם בכל זה לא נכנע היצר
 ידמה נגד עיניו בעת בא עברה לידו כלבים שוטים נועקם
 וחיות רעות טורפים בני אדם וחוקבין נשרים בשיניהם
 רוחים חרבות בידים שוחטים אדם בפניה כורות מכוערות
 מלאים עינים ושערות להבות אש בוערות שרפות ומכלות
 כל עיב מצערות ודמיון רעש מפיל הבית עליו וממית ומשבר
 כל כליו וכאלו נחש כרוך בעכבו עקרבים מסבבו וזוס ידעוה
 גופו וישוב אחר מלחטו : ואם עד אלה לא נכנע היצר
 ידמה נגד עיניו שיושב בציונים ועידוכין ומעדלם
 ובמכות ושאנני והשקט ונעמה וישוב נחתי ומלכות
 וממלה והלולים ושנחית וקול שיר וזמרה לפניו משבחים
 וכאלו עומד בהם מאם מפני עזבת הקטא ויחשוב וידמה
 נגד עיניו שאם יעשה העברה מאבד כל זה והולך ערום
 ויחף חשוף שם : עני וננוה חלוש ומכוער ירום

ומאוס מתועב ודחוי יחיד ואומם קמסוי ומסתומ' בסול
 ומפוחד שסוי ונרמס שנאוי ומשוקץ מכוול ומשובע מחורף
 ומגורף מבולבל ומקולל מצעירים ממנו לימים הרודפים
 אחריו פוחזים ודקי נבזים אפלים ודקים שפלים ומוכנעים
 וידמה שאין לו טנוחת ישיבה מסבת רדיפה מתמרק על רגלי
 בהפעלפות וחולשת לבדעב ונפלא נועק ואין עונו שואל
 ואין כיתן מתחנן ואין מרת' בוכה ואין מפס' מכה מצמו
 ואין מעכב מילל ואין מנחה נופל ואין סומך כושל ואין סומך
 מאש ואין מדריך יושב בחשך ואין מאיר מתפלג בעפר ואין
 מנער נרדם ואין מקיץ חולה ואין מזקר כואב ואין רופא :
 מכונע ואין רמיה כשוך מנחש ואין כירי גוסס ואין רואה :
 מת ואין קובר כלבים אוכלים אוקו ואין גוער עצמותיו
 נגררין באשפות ואין מקבץ אשתו ובניו אחר מותו שואלים
 לשם ואין מביט : מתיו ברעב ואין מצטרף לאבד הוא וכל
 אשר לו ואין זוכר ובעלות כל זה בדמיונו שהעבירה מביאו
 לכל זה יצטק דמו ותתגדל יצרו בעוה"י : ואם עד אלה
 לא נכנע לבבו הערל ידמה כאילו רואה עצמו שחוט ומושלך
 באשפה וכלבים אוכלים נשרו ותולעים יוצאים ממנו גם
 יריח ריח רעות ויראה מינים מאוסים ויכנע וס"ס אם לא
 יועיל להכניעו עכ"ל ומביאו לכלל מעשה יסחוב אחט בנשרו
 או יכה בידו על פניו בכל כחו באופן שיכאב ויוסר יצרו
 מעליו שיותר טוב שיכה עצמו מכה שיוכל לרפאות אחר כך
 ולא יחטא משיחטא ויכו אותו בניהגס מכה שאין לה רפואה
 יותר טוב שיכה הגוף ולא הנפש : גם מועיל לביטול
 היצר הרע שירוצ אל העים וזפרט אם הם מים קרים וישליך
 עליו כד של מים מראשו ועד רגליו וייכנע יצרו ועל הכל
 יעסוק בקורה בקולרם בדברים הרעים שזרמיה ובאיוב
 ובקהלת שמהביל כל הדברים שנעולם ולא יפסיק מלמודו
 בקולרם : גם מועיל הרבה להנצל מיצרו בנא לכלל
 מעשה ידים בקולו שיבואו אליו אנשים כמו שעשה רב עמרם
 שהרים בקולו כורה בי עמרם כמו שארז"ל ואם עכ"ל לא
 מועיל לו דבר וחטא אל יתיאש מן הרחמים לומר וכאשר
 אבדתי אבדתי ואעשה מה שלבי חפץ דשערי תשובה לא
 נכעלו וכל ימי חייו בכל פעם שיתגבר יצרו עליו יעשה כל
 הכתוב שאם לא יצטל לו בפעם ראשונה ושנייה יועילו
 בשלישים ס"ס איזה פעם יועיל או יסייעו אותו מן
 השמים להכילו בראותם לו בלחם עמו בדברים כגוליים
 להכניע ואפילו לא יעו אותו מן השמים על איזה
 סבה ידועה לפני בורא עולם ובכל פעם ופעם
 שכלחם לא יכול להכניע יצרו וחטא אע"פ כן אל
 יתיאש וישוב עד דכרובא של מוס : ואדם שאינו
 יכול

שבט מוסר פרק יב

כֹּחַ לְהַכְנִיף יִתְּרוֹ בְּשׁוֹם דָּבָר שֶׁנֶּעֱלַם נֶר לִי שֶׁהֵסֵב הָיָה
מֵאֲדָרֵךְ גִּבּוֹר שֶׁנִּלְבְּנוּ שֶׁהִגְאֹל שׂוֹרֵם לְכָל הַעֲבָדִים כְּאִשֶּׁר הִזְכַּרְתִּי
בְּפִרְקִים דְּלַעֲלֵל וּלְהַסִּיר גִּבּוֹרִים יִשְׁלַט עֲצָמוֹ מֵעִיר לְעִיר
וַיִּכְנַע וַיּוֹשֶׁפֶל עַל דֶּרֶךְ שֶׁאֲמַרְתִּי לִי מִי שִׁיכְרוּ סוּקְפוֹ עָלָיו
יֵלֶךְ לִמְקוֹם אֲחֵר וַיַּעֲשֶׂה מִה שֶׁלָּבָנוּ חֶפֶץ אִם יָכוֹל כְּלוֹמַר שֶׁאִינוּ
יֹכְלִים בְּגִישׁ יָשִׁים נִגְדַּת עֵינָיו שֶׁהִנֵּהתָּו סִיחַ כִּשְׁפִלְתּוֹ עַל דֶּרֶךְ
עַל הַמּוֹסִיף גּוֹרֵעַ שְׂטִי עֲשָׂרִי י"ב עֲשָׂרִי עֲשָׂרִי י"א גִּידוּל
הַתִּיבָה בְּהוֹסֶפֶת אֹתָם הַקָּסִין מִסְפְּרוֹ מִי"ב לִי"א כִּדְרוֹ ל' וְהָן
גַּמַּל כֶּמֶל הוֹסֶפֶת מִסְפַּר אֹתָם הֵנוּן שֶׁהֵם חֲמִשִּׁים מִקְטִין
לְגַמַּל וְעוֹשֶׂה אֹתָם נִמְלָה גַם תִּרְאֶה הַכּוֹכָבִים עַל הַיּוֹתֵם
צִרְקִיעַ יוֹתֵר עֲלִיוֹן מִן הַלֵּבָנָה כִּרְאִים דְּקִים וְקִטְנִים וְסִלְבָּנָה
צִמְצוֹר הַיּוֹתֵה צִרְקִיעַ שֶׁפֶל מִמֶּנִּי נִרְאֶה גְדוֹלָה הָרִי כְּלֹמֶד
שֶׁהִמְקַנָּה גּוֹרֵם לוֹ הַשְׁפֵּלָה שֶׁגּוֹרֵם הַגִּבּוֹר לְהַחֲמִיאוֹ וְאִין
כִּשְׁפֵּלָה גְדוֹלָה מִזֶּה שֶׁנֶּסֶפֶת נִעֲשֶׂה מִיָּחוּס בְּעוֹלָם וְאוֹלֵי עַל
יְדֵי לְחֹשֶׁבֶת בְּגִבּוֹרֵת הַגִּבּוֹר יִקְטֵן וַיּוֹשֶׁפֶל : וְכִיּוֹן שִׁיּוֹשֶׁפֶל
בְּאֵמֶת נִתְרַפֵּא וְנִלְתִי הַסִּרְתָּ גִבּוֹר מֵעֲלִיוֹן אִין רִפּוּאֵם לְמַכְתּוֹ
וְלִחְלוּי נִפְשׁוֹ כִּי הַגִּבּוֹר מִסְמָא עֵינֵי כִרְשָׁע שֶׁלֹּא יִרְאֶה
בְּנִרְאֶה : כִּי הִרְשָׁע אִינוּ רֹאֵם בְּנִרְאֶה חֵידָה נִרְאֶה בְּנִרְאֶה
מִרְאֶה (פִּירוּשׁ הַנִּרְאֶה לַעֲיִן שֶׁכָּל דָּבָר עֲנִיָּה הוּא עֲנִין
מִגּוֹנָה וְקִשָּׁה וְסוּפּוֹ שֶׁל רִשָּׁע לֹא עוֹבֵד וְעַם כָּל זֶה מַעֲלִים
רִשָּׁע עֵינָיו מִכָּל זֶה וְעוֹשֶׂה מִה שֶׁלָּבָנוּ חֶפֶץ בְּאוֹסֶן שֶׁאִינוּ רֹאֵם
בְּנִרְאֶה אִם כֵּן אֵיךְ יִרְאֶה בְּמֶה שֶׁאִינוּ נִרְאֶה לְחוּשׁ הָעֵינַן הֵם
מִשְׁפָּטִי גִיּוֹנָם וְשֶׁאֵל כִּפְרוֹם סְמִינִיעוֹת לִרְפָּא כְּדֵי לִמְנוֹעַ
עֲצָמוֹ מִלְחֻטּוֹ וְאִנִּי רִאִיתִי כִּמֵּה גִבּוֹרִים מִקְטָנוֹתָם
וְנִשְׁתַּרְשָׁ בְּהֵם הַגִּבּוֹר וּמִתּוֹ עֲמָה כִּי לֹא יִדְעוּ וְלֹא שִׁמְעוּ וְלֹא
לִמְדוּ דָּבָר לְהַכְנִיעָה וְאַחֲרֵים בְּנִחְרוֹתָם הֵיוּ בְּסִכְלִית הַגִּבּוֹרֹת
וְחִזְרוּ בְּהֵם עַד תְּכִלִּית הַשְׁפֵּלוֹת וְהַעֲנוּה וְהַחֲסִידוֹת
וְהַכְּרַתִּי בְּהֵם שֶׁנִּתְחַבְּרוּ בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים וְשִׁמְעוּ מִפִּיהֶם
וְלִמְדוּ וְחִזְרוּ :

וְטַעַם הַדָּבָר שֶׁהִגְאֹת מִצִּיָּא לְאָדָם לַעֲשׂוֹת כָּל מִה
שֶׁלָּבָנוּ חֶפֶץ מִשּׁוֹם שֶׁהִגְאֹה מִכָּר בְּאוֹתוֹ מִחוּץ
עֲצָמוֹ שֶׁאִין חֲכָמָה בְּעוֹלָם כִּמוֹ חֲכָמָה וְהוּא הִרְשָׁע שֶׁפּוֹרֵשׁ לוֹ
שֶׁשֶׁטֶן לִכְדּוֹ וּלְלוֹכְדוֹ דְּכִיּוֹן שֶׁמֵּשִׁים בְּלָבוֹ שֶׁאִין חֲכָמָה כִּחְכָמָתוֹ
כָּל מִה שִׁיעֲשֶׂה יֵשֶׁר בְּעֵינָיו בְּאוֹמְרוֹ דְּאֵיךְ יִסְכֵּן חֲכָם כִּמְוָהוּ
טוֹעֶה וְאִפִּילוּ אִם מִכִּיר טַעְמוֹ לֹא יִשׁוּב אַחֲרָיו שֶׁלֹּא לֵאמֹר שֶׁ
חֲכָמָתוֹ שֶׁנֶּפֶל טַעְמוֹ בִּשְׁכָּחוֹ . וְעוֹד בְּהִיּוֹת מִחוּץ עֲצָמוֹ חֲכָם
אִין כִּמְוָהוּ מִפְּסָהוּ יִכְרֹו שֶׁחֲבִיב לִפְנֵי הַמְּקוֹם עַל חֲכָמָתוֹ
וְאִינוּ מִקְפִּיד עָמוֹ עַל מַעֲשָׂיו וְמִה גַם שֶׁהִמְקַנָּה מִקַּנָּה גַם
עַל בּוֹרְאוֹ כִּנְחָשׁ הַקְּדָמוֹנִי כִּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ רַבְּנֵינוּ ל' וְכִיּוֹן שֶׁכֵּן הוּא
חֵידָה יָחוּס שֶׁלֹּא לְהַכְנִיעָםוּ בְּעִבּוֹר עֲבוֹתָיו וְאִין אִנִּי מֵאֲדָרֵךְ

בְּגִבּוֹרֵת כְּגִבּוֹרֵם כִּי כִּדְרֵי הַאֲרֻכָּתִי בְּפִרְקִים דְּלַעֲלֵל :
וְרַע הַסֵּנֶה הַעֲיֻקְרִית שֶׁהִרְשָׁע מִתְחַזֵּק בְּטוֹמָאָתוֹ לַעֲשׂוֹת
מִה שֶׁלָּבָנוּ חֶפֶץ וְאִינוּ כּוֹסֵן לֵב לֹאֵשׁ שֶׁהִרְשָׁע בְּעִבְרָה
רִאשׁוֹנָה שֶׁנֶּאֱלָד לוֹ מִרְשָׁתָּה עָלָיו לַעֲשׂוֹת פֶּן יִשְׁיָהוּ לוֹ
מִכִּדְעוֹ וְהוּא בְּאִימָה וּפְחָד לְהַכְנִים בֵּה אֵךְ כְּשִׁיכְרוּ מִכְרִיחוֹ
לַעֲשׂוֹתָה אֹמֶר בְּלָבוֹ כִּנְיָמִלָּא תִּאֲוִסִי וַיַּעֲבֹר עָלֵי מִה אֵף
שִׂידַע אִנִּי שֶׁעוֹנֵשִׁי אַחֲרָיו תִּרְעָא קִאִי וְעוֹשֶׂה אֲתָה בִּירְאָה
גְדוֹלָה וְאַחַר שֶׁעֵינֵינוּ רֹאִים שֶׁעֲשֶׂה הַעֲבִירָה וְאִינוּ מִגִּיעַ לוֹ
שׁוֹם מִקְ שֶׁנֶּעֱלַם וְאֲדִרְבָּא מַגְלִיחַ בְּכָל מַשְׁלַח יִדּוּ וּמוֹשָׁא חָן
בְּעֵינֵי כָל רֹאִיו וְשֶׁאֵל מִיכֵי הַכְּלָחוֹם שֶׁנֶּעֱלַם מִזְדַּמְכִּים בִּידּוֹ :
גַּם רֹאֵה רִשָּׁעִים כְּמוֹתוֹ בְּגִדְרֵי הַכְּלָחָה וַיִּכְרוּ מִפְּסָהוּ עַל
יְדֵי מִרְאֹת אֵלּוֹ שֶׁרֹאֶה שִׁסְכִּים בְּדַעְתּוֹ דְּלִית דִּין וְלִית דִּין
וְכַשְׁמַכְנִיםוּ בְּכִפִּירָהוּ מִשֶּׁם וְאֵיךְ עוֹשֶׂה כָּל מִה שֶׁלָּבָנוּ חֶפֶץ
עַד שֶׁמִּבְעִינֵינוּ בְּטִיעַ הַעוֹנוֹת וְהוּא טַעְמוֹ גְדוֹל נִרְאֶה לְעֵינֵינוּ
וּפְרָסוֹם הַטַּעַם יוֹנֵן בְּמַשָּׁל אֶחָד לְאָדָם שֶׁרָגַם אִיקוֹנִין שֶׁל
מֶלֶךְ וְרִקְקָה בְּפִנְיוֹ וְקָלָל לְשִׁלְטוֹן וְשִׁיכְרָה פִּתְחָה בֵּית הַאֲסוּרִין
וְהוֹצִיָא אֲסִירָיו וְשִׁמְעָה הַמֶּלֶךְ וְהַעֲשִׂירוֹ עוֹשֶׁר גְדוֹל וַיִּשֶׁם אֶת
כִּסְאוֹ מַעַל כָּל הַשָּׂרִים אֲשֶׁר אִתּוֹ וְהַכְּלִיחוֹ עַל כָּל הַמַּעֲלּוֹת וְכִי
אִינוּ רֹאִים שֶׁיִּחְשׁוּב אָדָם זֶה בְּלָבוֹ שִׁיחֲמֵן שֶׁנֶּעֱבֹר שֶׁכֶּעֱסָתִי
לְמֶלֶךְ רֹאִיו אִנִּי לְכָל זֶה הַכְּבוֹד וְהוּא נִמְכַּע מַכַּת הַנִּמְנָעוֹת אִין
זֹאת כִּי דָּרְסָתָה לוֹ שֶׁעַל יְדֵי גְדוֹלוֹתָ אֵלּוֹ מִתְנַקֵּם מִמֶּנִּי
בְּכַפְלִים וּמוֹכֵרָם שְׂכוֹנָתוֹ לְהַגְדִּילָנִי וְלְהַשְׁפִּילָנִי וְלְהַעֲנִיֵּשִׁנִי
אַחַר כֵּךְ וַיּוֹרֶגֶם הַעוֹנֵשׁ בְּכַפְלִים עַל דֶּרֶךְ שֶׁאֲמַרְתִּים דֶּרֶךְ
הַלֵּבָה עֵינֵינוּ חֲשׁוֹב כִּמֵּם כְּלוֹמֶר עֵבֶר שֶׁהִם חֲשׁוֹב תְּחִלָּה וְכֵן לִירֵי
עֲבוֹת זֶה דּוֹקָא חֲשׁוֹב כִּמֵּם שֶׁאַחַר גְּדוֹלָה שְׁפִלוֹת יוֹרֶגֶם
בְּכַפְלִים וְכֵן לִפְסוֹ הֵיוּ צְרִיחַ לְרֹאשׁ שֶׁהַקֶּב"ה עֲגִידִל
לְנֶר כְּדֵי לְהַשְׁפִּילוֹ וְכֵן לִאֲבָדוֹ אַחֲרַי כֵּךְ וַיִּרְגֵּשׁ הַעוֹנֵשׁ מִרְ
מִמוֹת וְהֵמֵן כִּרְשָׁע יוֹכִיחַ שֶׁגִּידְלוּ כְּדִישִׁירְגִישׁ הַשְׁפֵּלְתּוֹ
בְּכַפְלִים כֵּךְ הַדָּבָר בְּעֲצָמוֹ הַחוּטָא לְהַקְב"ה וּמַגְלִיחַ בִּידּוֹ
שֶׁהוּא לְהַאֲבִידוֹ וְאֲדִרְבָּא צְרִיךְ לְבָכוֹת וְלִילָל עַל אֹתָם הַכְּלָחָה
כִּי בּוֹאֵם הַכְּלָחָה כִּסְ סָמוֹת מַעֲבֹרָה בֵּה וְהִיא פֶתַח לְלוֹכְדוֹ
וְלְהַכְנִיםוּ בֵּים הַשְׁפָּטִים דְּאֵיךְ יִסְכֵּן שֶׁנֶּעֱבֹר שֶׁהִרְשָׁע
לְחֻטּוֹ לִפְנֵינוּ מַגְלִיחַ בִּידּוֹ : לֵכֵן חָלַל רִשָּׁע שֶׁאִי בְּקוֹל
קִינָה וְאֵל קִשְׁכֵּן עוֹד בְּאַפְלָךְ רִנְנָה אֲמוֹר אֲוִי עַל הַכְּלָחָתִי
כִּי יִרְהֵ בִי חֵיכִי מוֹת כִּי בֵּה בְּעַחֲתִי אֲוִיבִי עַלִי הַמַּלְכָּתִי
כִּי בְּדִרְכֵּיו הִלְכָתִי מוֹעֲצוֹתָיו שִׁמְעָתִי וְאֲשֶׁר אֶהְיֶה יוֹצֵרִי
שֶׁנִּתְחַיֵּי אֲוִיבִי בִּידֵי עֲבָמִי כִּרְגָסִי מִנְחָתִי וְלֹא חֲמַלְתִּי כָל זֶם
אֲעֲלֶה עַל רֹאשׁ שִׁמְחָתִי כָל יְמֵי חַיִּי עַד יוֹם מוֹקִי אֲוִלִי יִרְחַם
עָלַי בּוֹרְאִי לְרַחֵם עָלַי כִּשְׁמָתִי וְדַע כִּי הַלּוֹחֵם מַשְׁלִים
וְהַמַּשְׁלִים לוֹחֵם כִּי הַלּוֹחֵם עִם יִכְרוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה כִּיֵּל
מִמַּלְחָמָה

מלחמת מלך המוסק עמו נצא נפשו כי מלחמת
 עם יצרו הרע עושה שלום גם יצרו והעושה שלום עם יצרו
 לוחם עם יצרו נצא המלחמה עם יצרו שלום לעולם
 לבושו ולנפשו שלום בעולם הזה שלום לעולם הבא שלום
 לביתו שלום לבניו ולכל הבאים אחריו שמתעורר ב' צדיקים
 הצדיק שגנח מלחמת יצר הרע והשלום עם יצרו מלחמה
 לה מדור דור לכן יעמוד אדם כל ימיו במלחמה כדי שיהיה
 כל ימיו בשלום ומלחמת אדם עם יצרו מלחמת קדרי היא
 יום ולילה לא יצנו' ואם בעל נבחרותו במלחמת יצרו יתאזר
 להלחם עמו ולהתגבר עמו להפילו ארצה כי אין דרך
 המלחמות שבעבור שאלך לחם במלך ונפל אחד ביד חברו
 שאינו חוזר להלחם אלא חוזר ולוחם ופחד הגלגל על הנפול
 ומפול את חברו גם אם לחם ביצרו ונפל אל יקריע מולי
 אלא יחזור להלחם עמו ויחזו' עליו הגלגל לעוב לו שגריף
 סאדם לבנו' עכמו ממכר לזנב שאם היה במכברע ישנה
 מננו : ודע כי כל אדם שהיה נמנב אחד ברעתו
 ונמדותו ונמעשים מיום שנולד עד וקנותו אין ספק דזה
 נקלגל בגלגל ראשון בנהמה או חיה כי הבעלי חיים מיום
 שיוצאים לאויר העולם עד שונם אל האדמה הם בטבע
 אחד ובמכב אחד כי אינם עולים ממדרגה למדרגה לא ברעת
 ולא בשום דבר וזה הורגל ומן בנהמה והוטבע בנפשו טבע
 בנהמה לכן כריך לוס להרגילו תמיד שישה בעל כרחו עד
 שיתפסם נפשו ממדות הנהמיות אשר הוטבע בה כי ביאתו
 של אדם בעה"ז כדי שיעלה ממדרגה למדרגה כי עיר פרא
 אדם יולד ואם יעמוד לעולם במדרגה אח' בנהמה יחשב
 שסאדם כריך לעלות ממדרגה למדרגה לקנות שלימות עד
 שיורכך ויעלה למדרגת הרוחניות בגוף ובנפש וימשיך
 השפע על ידי הודככותו בתחנותיו ואל סתמה שהרי נכוכית
 לבנה זך חס חשימהו נגד השמש ימשיך חש מלמעלה למטה
 וזה גורם הודככות הזכוכית שאם קשים נגד השמש נכוכית
 פנ ואין כ"ל חס חס חס חס לא ימשיך שום דבר וכ"ש ה' אדם
 שכל הנבראה נשגלו שבהודכה עכמו שימשיך השפע
 מלמעלה למטה : וכשם שנוכוכית הוך הוה הממשיך החש
 מלמעלה למטה חס נפל בו כתם וכזה חסו מפסיקו
 מלהוריד חש מלמעלה חש"פ שהוא ש"ס נוכותו כך האדם
 השלם יעכבו עון אם יצרו מלמשיך מלמעלה שפע
 בעולם שהוא כזו הכתם נוכוכית עד שיטהר עכמו מחסו
 עון שהוא ככתם לנפשו המכהה ארצה ילמוד אדם מהשגת
 פקדושים שלז נמא בהם שום פגם כלל ועיקר רק על דבר
 מכירת יוסף ואש"פ שהיה קנת סנה מאת ה' ענין מכירתו
 כדי שירדו מכרימה וינאו חשם לקבל קורה וגדרו' לוישלתו

מעמק חדרון להשלם עצה עמוקה שחזרון שאמר לאברהם
 כי נר יהיה זרעך עם כל זה כמה ננעצרו עכמו על מעשה
 המכירה להסיר ולטהר כתם זה מעליהם והשפילו עכמו
 לפני יוסף ובקשו ממנו מחילה ונמות אביהם שלחו אחריו
 לאמר אנא שא נא פשע אחיך וטאחם אש"פ שרעה גמלנוך
 כ"ס וק"ו שגריף כל אדם לפשע אם יש בנפשו איזה כתם
 לטהר ולהודרך עכמו לתת נשמתו לקב"ה וזה כאשר
 נקנה לו :

פרק יג יזכר האדם צורא הכל צורא צורא

כלם סגונת השנים והורס דרכי נועם
 לחסוד וספך לשוב שיטנהג בדרכים אלו למען סור ממוקשי
 מות ולהכניסו בדרכי חיים וחי לעולם אשר על כך מלמד
 ההכרי' שכתנת בפרקים לעיל מדברים המכניעים את יצר
 הרע נראה לסוסיף ידי לכתוב עוד מהדברים שיטנהג
 בהם האדם כדי שיכנע לבו הערל וישקדש באהבה הנורא
 ולא יאוב לכסלם : רוב ישיבתו אל חוטא יהיה בין העניי'
 ובסי כנסיות ונבטי מדרשות יען שקונה שפלות בזה
 והשפלות מכניעו ואינו מעוררו א החטא בעבור שנים
 הכנסתו בנות המדרש נקראים מקדש מעט והם מסוגלים א
 היראה כיון דשכינה שריית שם ומוראם שכינה עליו ונראה
 דעל כן אמרו רז"ל אם פגע בך מנוול וס משכחו לניס המדרש
 וכו' והעלם כמדובר דכיון דשם מקום השראש השכינה
 מוראם שכינה עליו ונמנע לחטוא ונפרט בראות שהחוטא
 בהיכל המלך עונש קשה ובכפלים ואדם מרסס ומורעו'
 בתושבו משפטים הקשים ועל כן הזהירו רז"ל שלא יזון אדם
 מנה"מ ובפרט דשמיעת שם תדושי הקורה מקדש את גופו
 וקונה כח קדושה לדמות עומאה יצרו גם ישיבתו בין העניי'
 על ידי שאמנע כמה רפתקי שצדו עליהם ומה שהם גם
 בזה בעבר גדול נכנע לבו ובפרט מיראם שלא יגרס לו
 החטא להביאו לכללס ורמו לדבר שאשית עומד בפתחא של
 רומי בין העניי דכיון שגדלה מעלתו אין כמות בארז"ל
 ירום ונשא ונבה מאד ירום מאברהם ונשא ממשה ונבה
 ממ"ס לכן מושבו בין העניי כאלו יושב שם לקנות שפלות
 ולא יתגאה במעלתו ואש"פ שדבר זה לא שייך בו אך כדי
 ללמד לעולם שירבו ישיבה בין העניי כדי שלא יבואו לכלל
 ג' זה ויקנו הכנעה להחליש כח יצר הרע : וזה הדברים
 אשר יעשה אותם האדם וחי בהם סדרם רבינו אשר ו' ל
 שידבק האדם בהם לקנות שלימות לנפשו ודנקות בהקצ"ה
 בעשותם עד שירגיל בהם הרגל תמיד ולא יפול בהן בטול
 לעולם : והם כ"ג דברים ואלו הם : א' שיפדוש מעשר
 מכל ריות שיומן הקב"ה בירו : ב' שיתן כדקה מיד מכל

שבת מוסר פרק יג

אשר תשיג ידו ולסוף כל שנה והוא וחזי : ג' שיתפלל
 פרצ ובוקר עם האבות : ד' שיניח ספילין בכל יום :
 ה' שיבקע מזוזה : ו' יבקע עתים לתורה : ז' שיסיה
 כאמן במשאו ובמתנו ובדבורו : ח' שיכבד לומדי התורה
 בכל יכולתו : ט' שיוכיח את עמיתו ולא ישא עליו חטא :
 י' שדן את חברו לכף זכות : י"א שימחול בכל לילה
 קודם שישיאן למי שחטא לו בדברים : י"ב שישתדל להכניס
 שלום בין אדם לחבירו ובין איש לאישו : י"ג שיזהר
 לאנשי ביתו על התפלה ועל נט"י ועל דרכי הנין : יד
 שיפרע הקמיד בכל יום הששי : טו שילמוד הפרשה
 בכל שבועה שנים מקרא ואחד תרגום ופרש"י : טז שיקרא
 אג"ר פסוקה שחבר ר' יונה בשבוע שחל ר"ח להיות
 בתוכה : י"ז שיכבד יום השבת כדרכה' אלהיו אשר נתן
 לו : י"ח שיקבע סעודה ג' בכל שנת אחר המנח' : י"ט
 שיערוך שולחן בכל מ"ט ויאכל אפי' דבר מועט : כ'
 שיסייע לחבירו לכל מה שיצטרך בגופו בדבריו : כא
 שיסודה קודם שישיאן מלבד הלילות שהן אסורות בהספד
 ובתענית ויתאבל על עונותיו על אורך גלותו ועל חרבן
 בית מקדשיו שיבנה במהרה בימינו אמן : כ"ב שיעשה
 יום א' קטניות בכל חדש ביום שקורין בתורה ואם לא
 אכל להתענות יתן ב' פשיטין לדקה : כ"ג שיקיים
 בהננע המ"ט כי עבוד' ה' כנגד חרפת לפניו :

אורח חיים למעלה למאכל למען סור משאול מטה הנבנות
 אחרות : א' להרחיק מן הנאס בתכלית הריחוק : ב'
 וכן מהחניפות : ג' וכן משקר וכז' : ד' וכן מן הליכנות :
 ה' וכן מרכילות : ו' ומן הכעס : ז' שיזהר ממכשול כדרי' :
 ח' שיזהר מאונאס סבריוס : ט' שלא יכנה שם רע לחבירו :
 ולא יקראנו בכנוי שכנהו אחרים אש לא יהיה מזכר ונכבד
 בשמו : שלא יספר לשון הרע ולא יקבלהו : י"א שלא ישב
 עם יושבי קרנות ולא בבתי כנסיות עם עמי הארץ : י"ב
 שלא יסתכל באשה שהיא אסורה לו : י"ג שלא יסיח על כוס
 של ברכה : י"ד שלא יספר מברוך שאמר עד שיסיים תפלת
 לחם ולא בעוד שש"כ חוזר ומתפלל התפלה אש"כ בד"ס או
 בדבר מצוה או לקט שלום או להחזיר : ט"ז שלא ידבר
 בקריאת ההלל ולא בעוד שש"כ קורא בתורה : ט"ח שלא יאכל
 סת בעלי בנים של כופים ולא של פלטר אש"כ לא ידמן לו של
 ישראל : י"ט שלא יסעוד בשעודה הראשית : י"ח שלא יסיח
 שיחה בעתה ויזהר ללמוד בלילה עד שישיאן מסוך ד"ס ולא
 מסוך שיחה בעתה : י"ט שלא יכניס עצמו במפק חשיכה
 ויחיר בני ביתו על שמירת שבת ויקדים ע"ש להתפלל ספלת

מנחה כדי שיקבל שבת מצעוד יום : כ' כשיגיע עם תפלת
 מג' תפלות שציוס יביח כל עסקיו ויתפלל וראש כל הנדרים
 שימור את עיניו מדבר שאינו שלו : כ"א אל ידבר בין
 ברכת נטילה להמוציא ויקדים שלום לכל אדם : כ"ב לבדך
 את בוראו שהשניע נפש שוקקה ואם יקללהו בן אדם אל ישיב
 להם אלא יהא מן הנעלבים : כ"ג אל יצא לריב מהר
 ויתרחק מהשנועות ומנדרים שצפון נדרים צנים ממים :
 כ"ד יתרחק מן השחוק ומהכעס כי מבלבל דעתו של אדם
 ויעמוד תמיד יוצרו באהבה ולא יביח דבר לעשות מענין ואת
 כחקה : כ"ה לאהוב את ה' בכל לבבך ובכל נפשך ובכל
 מאדך ובמור בדעסך באומרך את ה' אלהיך למסור נפשך
 ועמוך ובוה יקויים עליך דברי המסור כי עליך הרגנו כל
 היום : כ"ו לגטוח בה' בכל לבבך והאמן בהשגחתו פרעית
 ובוה תקבל כלבך היחוד הבמור והשלם בהאמן בו כי עיניו
 הם משוטטות בכל הארץ ועיניו על כל דרכי איש וחוקר לב
 ובוחן כליות כי מי שאינו מאמין אשר הוצאתיך מארץ מצרים
 באנכי' אלסיך אינו מאמין ואין זה יחוד שלם כי זהו סגולת
 ישראל על כל העמים והוא יסוד כל התורה כלה : כ"ז
 להרחיק גאווה וכעס ובעור ביצר העשיאך ללכת בדרכי לבך
 ואל יבט אל דרכיו אשר סמה מצודים וחרמים להראותך כי
 דרכך ישר ורך : כ"ח מדבר שקר תרחק ואל תוציא ש"ס
 לבטלה ולא במקום מטונף : כ"ט הסר ממך משענת הקנה
 הרצון משענת בני אדם והננע לכת עם אלהיך ואל תשים
 ובה כסלך כי וותחלת ע"א ופזר ממנוך באשר הוא רכוש
 ובידו למלאות חסרונך : ל' דע את אלקי אביך ודברך
 במאובי צדק תשקול והיין צדק יהיה לך ופקל בעיניך הוצאס
 ממנוך מהוצאת דברך ופיך אל ימהר להוציא דבר רע עד
 שתשקלו במאובי שכלך : ל"א וידוי על עונותיך ערב ובקר
 אל יחסר וזכרון ציון וירושלים בשחרון לב : ל"ב זכור יום
 המות קמיד וכל לדרך הכן ושים בין עיניך ב' דרכים אלו
 קמיד ויהיו מוואנים לך ליום הפירוד ומסתך בדמעה תשחש
 ויבהלוס רעיוןך מידיו וזכרך תרדס ר"ו"ל : ל"ג חזר טוב
 היה ליראיה ויתחבר בחזרת' ומפועלי און הרסך : ל"ד
 טוב וישר לך והמעט בעיניך פעולתך הטובות ולהרבות
 בעיניך פשעך להרבות חסדי יוצר' מבטן ונותן אכלך ולא
 תשמש ע"מ לקבל פרס בעשותך מצותיו : ל"ה יום ולילה
 וזכרו מפיך לא ימוש בשכנך תשנה בלבושך ובקומך ובכלוכך
 תשנאנה והקיזוס בו תשעשע והוא יישר אורחותיך : ל"ז
 כיון בהפלת' כי היא עבודה הלבושה בנך ידבר לך ולא מלבו
 הלא יחר לך ומה תענה טפה סרוחה לפני מלכו של עולם ואל
 תהיה בענד שמערו לו מלאכ' נכבדס לטובתו ואיך יעמוד
 לפני

לפני המלך ואם עוד לנפש סליחה באומרו סלח לנו בלא
 כוונה ואם אי אפשר בכל התפלות ברכה ראשונה שלי"ח
 ופסוק ראשון של ק"ש אל יחסר כי לא יבא י"ח התפלה בשלא
 כיון בהם • ל"ו למוד פרשופיך עם הנבור שנים מקרא וא'
 תרגום ופי' רש"י כנ"ל מהר"ש ופדקד' בוכאשר יוכל וכן
 צמרא כי כל העובד צמרא אין לך מדה טובה שימנה
 ופ"ס כנגד כלם • ל"ח מכל מאכל אשר טאכל ומכל משקה
 אשר שת' אל תהנה בלא ברכה טחלה וסוף וסכין זה היעז
 ובסה ראשך בשתאביר סס ויעזי' עיניך ואל טהי' כאמור
 צפיו ובשפסיו כדוני ולנו רחק ממנו • ל"ט כ"י לתפלה
 ולאכילה ובעת זאתך מברך בך אשר יצר ועל נ"י א סברך •
 מ' גדילים טעשה לך על בנפוס כסופך למען תזכור וקדש
 עצמה בכל דברי' והוי' ננוע בנ"הכ ועס ביותך כי אפילו על
 שיחה קלה שנין חיש לאשתו עסיד לישן עליה דין ואל תנהג
 עצמך בקלות ראש ויסי מורא שמים עליך והשאר מהסתכל
 אשה אפילו פנויה ומוזות בפסחי פיך אל תחבר • מ"א
 שור אחר אל תגל גם הדברים שהם שלא ע"ד סוד טומנס
 עלבך ואם טשמע מאחר אל טאמר כבר טמעתי זה ומאוכבך
 שיקך שמור פסח פיך • מ"ב ערב בקר ובהרים שמור עם
 סתפלה ופסח לנך טעה א' קודם טפלה והוי' מי' ראשונים
 ואל טדבר שיחה בטלה בנ"ס וטפילין על ראשך וזרוע' אל
 יחסר • מ"ג פלס מעגל רגליך לישר עצמך בדרך בינוני
 צמאכל ובמטטה ובכל מדותיך ואל טע ימין ושמאל ורדוף
 אחר השלום • מ"ד קבע עטים לסורה קודם אכילה
 וטבינה ועל שולחןך והוהרת לאנשי ביתך להדריכס ע"פ
 בתורה לשמור פיהם מלהסתכל כי תחלת דינו של אדם קבעת
 עטים לתורה • מ"ה שמת בשומעם תוכחת מוסר כמונא
 שלל רב והוכח לחכם ויאהבך כי טובה טוכחת מגולה מאהבה
 מסותרת ולמובחים ינעם • מ"ו טחלת מעשיך הנט
 סופה והוי' משש הפסד מצוה כנגד שכר ושכר עביר' כנגד
 הפסדה כי החכם עיניו בראשו • מ"ז הוהר שלא טשמוך
 בלבבך ושמע טעה וקבל מוסר וטהי' זריו לעשות כל מה
 שמוטל עליך ומכל שמר נכור לנך • מ"ח אל טקום
 ממטתך כעגל כי אם בוריות לעבוד יונך • מ"ט אל
 טאחר מלכת לבית התפלה ושמור רגליך פן טהינה טעונפות
 אל טשים לנך אחורנית בשעת התפלה והטכוין לברך
 ליונך • כ' אל טדבר בלעגני טפה ובלשון אחרת כל עם
 שהחן מתפלל וטענים אמן • כ"א אל טנשה פניע' האות
 טקנא פתאוס ותזכור מעמד יום הדין • כ"ב אל טקעם
 במצוה בדי לקבל פרס ואל טרחק מעבירות מפני העונש •
 כ"ג אל טתרגל במצוה אם בא לידך וטעשה לשם שמים בלא

איחור • כ"ד אל טתרגל בברכה כלבנה שאם לא זכו ישראל
 א' להקביל פני אביהם שנשמים דים • כ"ה אל טעשה
 דבר שילעיגו הצריוס שדרכם לבעלים הטובות ולגלות
 הרעות • כ"ו אל טקלה חביך ואמך ואל טצער אותם
 וכבדם כפי יכולתך כל ימיהם • כ"ז אל טהי פניך ועומות
 נגד עובדים ושנים וקבל אותם בפנים מאירים • כ"ח אל
 טשכח לענייך לתת זרה לדרך ולעשות לויה להם וטנחמם
 בדברים • כ"ט אל טשים עיניך למי טעלה יוסר ממך אל
 למי שהוא תחתך • ס' א תנהל לקצוף משום דבר והאריך
 אפך פן טאבד את חכמתך • ס"א אם לא טוניה ממך
 עקשותפה וניבול פה דע כי על כל אלה יביאך חלקים
 במשפט • ס"ב אל טחויק בעטך עם חבדיך אפילו יוס' א'
 וטכניע לפניו קודם לנפש ממנו מחילה • ס"ג א טדבר
 בנאור עסק ואל טרי' מנח שלא לקבל עליך יראש שמים •
 ס"ד אל טשיב למחרתך ולנבויך וטשים יד לפה וטחוק פן
 יחס לנבך • ס"ה אל טקענר על ריב לא לך כי לסוף הם
 יטלימו ביניהם ואתה טשאר בכעס • ס"ו אל טקנאה על
 הצריוס וטהיה שפל רוח כארץ שהכל דשין בה • ס"ז אל
 טשי בו לכל אדם ולכל דבר שאין לך אדם שאין לו טעה ואין
 לו מקום • ס"ח נדק נדק טרדוף בו ואל טחסר מחנית
 הטקל בכל שנה בפעם אחס ובכל חדש ובכל שבוע כפי מסת
 ידך ובכל יום לא טחסר מטנה מועטת לכל הפחות קודם
 טפלה ואם הניע למעשר טרף בנתיך ככל אשר טמנא ידך
 לגמול חסד הן לחיים הן למטים הן לעניים הן לעשירים •
 ס"ט רצה באשר רוצה יונך שמת בחלקך אם מעט ואם
 הרבה והטחנן לפניו סמיד להטות לנבך אל עדותיו וכל
 דרכיך השלך עלה' יסבך ואל יקשכ בעיניך מלהוציא לכבוד
 שנס ויום טוב ככל הנביך והטתרגל לכבדם ולקבלם מבעוד
 יום ולהטעדן בהם באכילה וטסים ומציו בנים המדרש
 וכבדהו בכניסתו וביציאתו לערוך שולחן במוצאי שנת •
 ע' א טישן בעגל שינה רבה וטרגיל לעצמך להקיץ בהנך
 בחמה ולקול התרגנול קום ממטתך • ע"א אל טתפלל בלא
 נקיוס כפים ובלא טהרה כי תפלתך לא טהיה נשמעת •
 ע"ב אל טתפלל כי אם בכוונת הלג ונחת כדי שיטמע
 האון • ע"ג אל טשכח צור ילדך ומחוללך ובכל דרכך דעהו
 וטביאהו לנגדך סמיד • ע"ד אל טרבה לשמוח וזכור כי
 רוח חייך ואסה נזכר מן העפר ואחריתך רימה • ע"ה אל
 טאמר על שום מצוה אעשה אותה למחר שמה לא טפנה
 לעשותה • ע"ו אל טפרד מהגיית חכמה ומוסר ומטאבק
 בעפר רגלי חכמים וטתחכם • ע"ז אל טכניח דרך חסידות
 אע"פ שילעיגו עליך ואל טיבוס לדבר מצוה • ע"ח אל

שבט מוסר פרק יג

תקפוץ ידך מליסן תמיד לעניים ולאביונים ומנשרך לא
 תסעלם . ע"ט אל תאחר מלרחוץ ולמחר ולהכין לפני
 העניים שולחן ולחם כי שם הם רעבים . פ' אל תאחר
 מלהביא את המעשר לבית האוצר כי מתן בסתר יכפה אף .
 פ"א אל תרים ידך אל חבריך ואף שהוא מקלל את חבריך
 ואת אמך בפניך . פ"ב אל תביט למי שהוא קטון ממך
 בעבודה ובירא' חמא כי אם לגדול ממך . פ"ג אל תוכיח
 דיבה או לשון הרע על שום אדם ולא לוות שפתי' או רכילות .
 פ"ד אל תהי נזהל להשיב בעוות מנח למי שאמר דברים
 אשר לא טובים . פ"ה אל תשמיע בחוץ קולך ואהי צוות
 בנפסא ודבריך יהיו בנחת . פ"ו אל תלצין פני חבריך
 בדברים כי העושה כן אין לו חלק לעה"ב . פ"ז אל תראה
 יכולת אצל שום אדם אם ידך גברת כי תחלים . פ"ח אל
 תרדוף אחר הכבוד ואל תעלה במעלה שאינה ראוי לך .
 פ"ט אל תסדל שיכבדוך בני אדם פן לא ירצו וישפילוך .
 ז' אל תרף ידך מלבקש ריעם ואהובים ואל ימעט בעיניך
 שונא אחד . ז"א אל תסגנה מקח חבריך ואל תחליש דעתו
 כי זה מנהג לחסר דעת . ז"ב אל תאזר בדקתי היפה ואת
 פן תקבל שכרך בעה"ו . ז"ג אל תטה את חברך מדרך
 טובה אל דרך רעה כגון מסים ומדיח וכיוצא בזה . ז"ד א
 תאכל אכילה גסה עד שתמלא כריסך כי הרבה חולאי' באים
 על רוב אכילה . ז"ה אל תהי בסובאי' יין בזוללי בשר פן
 תשכח את בוראך . ז"ו אל תטיל אימה יסירה בתוך ביתך
 כי הרבה קלקולים באים על רוב מורא . ז"ז אל תסייחד
 עם שום אשה סוץ מאשך ואמך ובתך ואפי' פס שפי נשים .
 ז"ח אל תחמוד אשה ביופיה כי ברוב טוב מעשיה יאשרוה
 השומעים . ז"ט אל תסן ספארת לעצמך ואל סיקר גופך
 בעיניך ותקטין את עצמך . ק' אל תבהל את מעשיך .
 ק"א אל תרבה לדבר בדברים המועלים ובלא חוק כי אם
 בקוצר לשון . ק"ב אל תרף ידך מלקנות לך חבר נאמן
 ושאר אותו ואל סאבדהו . ק"ג אל תפתה את חבריך
 בדברי חלקות ובחניפות ואל תדבר בלא ולב . ק"ד אל
 תתחבר לאדם רע חוטא וכעסן וכסיל פן תבא בליטא עליך .
 ק"ה אל תכעיס לשום אדם כי אין אדם שאין לו שעה .
 ק"ו אל תעלה בדעתך לנחח את החכם כי לא תרבה על
 חכמתך חכמה . ק"ז אל תהי קפדן לדבר מועט בגד שום
 אדם פן תלקט אונאים על חנם . ק"ח אל תעשה בספר
 מה שתבטיח בגלוי ואל תאמר מי רואנו . ק"ט אל
 תחשוב עין למי שרא להתנצל לפניך אם אמר ואם שקר .
 ק"י אל תכעיס לשום אדם כי אין אדם שאין לו
 שעה ועברתם שמורה נחת .

ק"א אל תסמוך לידי מתנות בשר ודם ותעצור לבקש
 מוונותיך . ק"ב אל יהי ממון שלך חביב עליך יותר מנוסף
 כדי לעבור על השכם וללכת יחירי . ק"ג אל תסן בלגנך
 קנאה שהיא חולה רעה שאין לה רפואה . ק"ד אל תהי
 רגיל לא בשבועה ולא בדברים שהרצם רעום באות על זה .
 קט"ו אל תרגיל ליטב על גופך או על נפשך ואפילו על
 דבר אמת . קט"ז אל תאחר לעשות תשובה שלימה ולבקש
 רפואה על נפשך . ק"י"ח אל תעמוד לרוח ואל תשמע
 דברים בטלים . ק"י"ח אל תכנה שם רע לחבירך שהמכנ'
 שם רע אין לו חלק לעולם הבא . ק"י"ט א תבטח בעושרך
 כי הבוטח בעושרו מלקט אונאים ויכשל תחתיהם . ק"כ א
 תהי סרבן לאנשי עירך ובטל רכונך מפני רצון אחרים .
 קכ"א אל תרגיל עצמך לאכול חוץ מביתך עם קבוצה הרבה
 שלא לסעודת מצוה . קכ"ב אל תשכור גופך בזכרוסין
 פן תהיה מנוג' ותסגבל את פיך ותתחרט . קכ"ג אל
 תכעוס באשך ואם רחוק אומה בשמאל קרב מיד בימין בלי
 איחור . קכ"ד אל תבזה את אשך וכבד אומה וספירנה
 מן השטא . קכ"ה אל תהי רגיל ליטב עם הלצים פחותי
 נפש פן יחטיאך . קכ"ו אל תפעל לבקש חכמה וליסר
 את חבריך בסתר ובדרך כבוד . קכ"ז אל תדבר בלא
 עתו ובדבר שאין בו תועלת ושאר פסחי פיך . קכ"ח אל
 תדבר עם סכל ומשובע שלא יקבל דבריך ויבה אומה .
 קכ"ט אל תהי כפוי טובה וכבד למי שפסח לך פסח לבקש
 די ספוקך . קל' אל תוכיח מפיד דבר שקר וכזב וסחי
 נאמן לכל אדם . קל"א שלא תפעל להקדים שלום לכל
 אדם . קל"ב אל תרגיל עצמך לעמוד כי אם אצל חכם
 ושמע והאון את דבריו ע"כ . הא לך ב"ה הנהגות של רבינו
 אשרו"ל וקל"ב אחרות שאם ירגיל בהן האדם מובטח שאין
 חטא בא על ידו ובא לטבר מסייעין אותו מן השמים עוד
 הוסיף לכתוב כ"ו הנהגות אחרות שחיברתי בימי בחרותי
 ושמכתי על הפסוקי' ובאן אכתב בקיבור נמרץ כי אין כוונתי
 אלא על פאוסר ולפי שבאים על אופן אחר איחד להן פרק
 בפני עצמו :

פרק יד

ימי ד' בחרות ימי' ד' וקנה דרך
 אדם לערבבם יחד לטובה ר"ל שאל
 אדם בחרותו יערבה עם מה שכותב בוקמותו שבאים
 סדברים עמוקנים ומועצמים יותר כיון שעד שכלל וקנה
 ראיה ספרים אין קץ ויש בידו על כל דבר ודבר חבילות
 של ראיות א"י' אדם ביסורין הבאים עליו או הפרעה או
 תקלה לחקור ולפספש ולסקול ברעתו איך הם זרם בנגד
 ענה על עבירות שנידו וזה מביאו לענות אמן בע"כ
 שהגשמו

שהנחתו יס' על הכלל ועל הפרט לשלם לאיש כמעשהו אם לא יסתכל בדברים ויפילם על צד הקרי וההודמן מעולם יכול לשפור מעיונו שדירו ולכתיב דברים כלפי מעלה שנאו עליו רעוק על חכם והו רמז שהע"ה באומרו עונותיו ילכדו את הרשע ובחבלי חטאתו יסמך ירצה כפי האמת עונותיו ילכדו את הרשע אבל הרשע כיון שאינו מפשפש בעונות שדירו ובחבלי חטאתו יסמך היסודין הקשים שנאו עליו ומחייב דברים ואומר אין מאנים שהרי לחטא שהוא טובב באו עלי יסורים שייכס לעונן שהוא מויד אין זו כי אם שנופלי בדברים דרך מקרה אך בשמפפפ הרשע במעשיו ומכיר עונות שדירו מכיר שהעונות הנאים עליו הם בשקל כנגד העין ואין יכול לכפור שאין מאניו ב' יסרחק האדם מן הדברים שאם יסתכל בהם ימאך עליו מן ההרהורים והמחשבות הרעוק ועל זה היה משפח חיוב באומרו ברים ברכי לעיני ומה אסבונן על נפוש דלא קאזר בנפולה לומר ל"מ ששיתו פייג לעיני מלהסתכל בנפולה אף ע"פ שאין האיפור חמור אלא אפי' על הלבוש שעליה לא נסתכלתי והו על נפולה ירצה מה שעל הנפולה ב' בשאובל לא תהיה כונס אכילתו להרבות בש' גופו להיות שמן ודשן ובעל קומה כי אם יכוין באכילתו להבריא גופו לעבודת צוראו והו רמזו שלמה המלך ע"ה על אומרו אל תהי בסובאי יין וכו' ירצה עלנר האיסור להיות וולל וסובא הגורם לו רעות רבות יש פינה אחרת לאומרים באדהו לכונן להרבות בשר גופם ולזה מזהיר אל תהי בסובאי יין בוללי לעשות בשר לאו לעצמם ולגופם והו דקאזר למו שגרה מיוסר דהל"ל אל תהי בסובאי יין בוללי בשר ודיא אחר למו לרמז מה דפרשים ד' יסאוב האדם תמיד בעונת גדול של עבירות והו יהיה לו סייג מלעשות וכמו שאמר שלמה המלך ע"ה כי בעד אשה זונה עד ככר לחם וכו' חזן מפשטו שאנוס מביא לאדם בעניות עד הכשרכות ככר לחם ואפי' שיהיה עשיר גדול י"ל עוד במעשה שה' בעשיר מופלג שחשק באשה זונה ולא היה יכול לבא אלה לפי שהיו מכירי' בדבר האדם גדול מאי בעי אכל אשה עניה בערכו מה עשה שינה את לבואו ולבש בגדי עני עני וגילח שער ראשו ויטכר לכל מכיריו ועשה עצמו כסוור על הפתחים והיה בא לפתחה של זונה זו לזנות והו כי בעד אשה זונה עד ככר לחם ירצה בעבור להשיג הנואף לזונה מזה עבמו להחליף שמלותיו היקרים וללבוש בגדי עומי ולהביא עבמו לחזור על הפתחים לשאול ככר לחם יש פחיתות גדול מזה שמביא הבירה לאדם ה' יוהר אדם מעשות דבר שמורה הדבר שמתיירא יוסר מב' מהקב"ה וזה רעה מולה וספורת החמיר בנגב מכנולן שהנגב מור

שמתיירא מב' יוסר מהקב"ה ועל זה מתרעם הנביא ביש ישראל יושבים על אדמתם ויטמאו אותה בדרכם ובעלילותם בטומאת הגדה היתה דרכם לפני וכו' כלומר עיקר הקצרות שדרכם היתה לעשות חטאתם בסתר מיראת ב' יוסר ממני והו כטומאת הכידה שהיא טומאת נסתרת ידועה לבעלה בלבד לא לשום אדם כך היתה דרכם לפני היו כחנאים מכל אדם והיו עושים בסתר באופן שלפני בלבד היה טומאת חטאתם גלויה היש כעם גדול מזה שמתיירא מב' יוסר ממני : ו' ישים אדם נגד עיניו סמיר שאין הקב"ה עביר דינא בלא דינא אלא כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עול וכשיראה איזה עונשים באים על האדם אע"פ שיהיה צדיק בעיניו ידע באמת שגדין הניאם עליו שאם לא ישרש בלבו אמונה זו יבא לידי חילול ח' מהקב"ה פועל שלא כדיון חלילה או יפלה סדברים מבלתי יכולת ה' והו כונס פסוק ויבואו אל הגוים אשר באו שמה ויחללו את שם קדשי באשור להם עם ה' אלו ומארכו יבאו ירצה ענין החילול הוא באומרים הגוים עם ה' אלה כלם נדיקים כלם חסידים ומארכו יבאו בסמים אין זו כי אם מבלתי יכולת ה' שלא יכול להכילם מיד אויב אבל אם היו מודים שהקב"ה עביר דינא וכל דרכיו משפט לא היו באים לידי חילול זה : ו' יזכור סמיר עונותיו ויהיו נגד עיניו וידמה כל עונותיו מנגדים עליו ע"ד חטאתי נגד סמיר כלו' אמר דוד המלך ע"ה היה בדמה לי סמיר באלו חטאתי היה מנגד נגדי סמיר וכו' ובחושבו החוטא כך ישאור שלא לחטוא עוד והו רמז בפסוק יחזקאל ס' ל' וזכרתם את דרכיכם הרעים ומעללכם אשר לא עובדים וכו' דקשה כיון שכבר אמר בפסוקים הקודמים וזרקתי עליכם מים פהרים כו' ואם רוחי אטון בקרבכם כו' וזכרתם בארץ אשר נסתי לאבותיכם וכו' וסרבותי את פרי העץ וכו' א"כ מאחר שאמר בשאונה לפניה וטיהר אותם מאי וזכרתם את דרכיכם הרעים דקאמר אלא הוא אשר דברנו שצריך החוטא אחר ששכ ליתן סמיר נגד עיניו עונות שעשה אשר עם זה יתבייש ויכלם ולא יוסף למרוד עוד לכן אחר שזכרתם ואחר העונת הנשפעת מאתו יס' לכם וזכרתם את דרכיכם הרעים להיוסס נגד עיניכם סמיר ועל ידי כך ונקטתם סמיר על עונותיכם ומעללכם ירצה קראו בעיניכם כי חייבים אתם כליה על העבר וע"י כך לא פוסיפו לחטוא וסכירו החסר שפשה עמכם הקב"ה להטיב עמכם אע"פ שהדבקות לחטוא לפניו ח' צריך אדם להרחיק ממנו איזה מדה רעה שנשקט בו עד תכלית הריחוק וירגיל בזה זמן רב עד שסרחק ממנו כמו סמדת ממון וכדומה כי בעוד שהמדה מורשט בו עיכוב גדול שיכלל לחזור בתשובה

הלא תראה במלכים שני סי' ו' גני המצורעים נחזי ונמי
דכתיב ויבואו המצורעים האלה עד קצה המחנה ויבאו עד
אלה אחד ויאכלו וישתו וישאו משם כסף והב ונגדים וילכו
ויטמינו דקשה מה מועיל להם מה שהטמינו כיון שהיו
מצורעים דמחוץ למחנה מושגם וא"כ מה מועיל להם להם
לבושי הכבוד והכסף שהטמינו אלא שגשגו בגחזי ובניו
המדה שעליה נלקה כי אלישע קללו צרעת נאמן ירצק
צד ובזרעך על שחמד כסף ובגדים מנעמן כנודע עכ"ל לא
בסיר טומאתו ממנו להפך טעמו ממדת הממון אף
ע"פ שלא היה לו עכשו הנא' ממנו כיון שהיה מצורע ואם
הטמין עד לאחר שיתרפאו הוא ובניו כארז"ל עד מצורע אלו
היה נחזי וג' בניו אם כן מי שירפא אותם יזמין אלו להם כסף
ובגדים אין א' כי אם רעה חולה שגשגו צמידה הרעה של
המדכוח ולא יכלו להסיר מהם לכן הרוצה לשון בתשובה אם
יש בו מדה מגונה מושרשת בו צריך להקדים להרחיק ממנו
שאל"כ מדה זו יגרום לו לחזור לכל מעשיו הרעים : ט'
ירחיק אדם מכל מחשבה פגומה בשעת הזיוג שאם ח"ו פוגם
הבנים היוצאים ממנו הם בלתי הנוגים כנודע שהולך נוצר
כפי המחשבה והבנים בלתי הנוגים מעבדים לאדם מעשוק
קטנה כי מקציישים לאחר פן בראות אדם עושה עברה
צריך למחוק בידו ויאמר לו טול קורה מצין עיניך לכן כל זה
מתקן לטהר מחשבתו בשעת היחוד עם אשתו והכוונה
פסוק אבותינו חטאו ואינם ואנחנו עונותיהם סבלנו ירצה
הם פטאו במחשבה בשעת הזיוג כמדובר והוא גורם שאנו
בלתי הנוגים ואע"פ שמתו ואינם בעולם אנחנו עונותיהם
סבלנו והוא אכל חטאנו אנחנו ואבותינו ורצה מה שחטאנו
אבותינו גרמו לנו : י' הסתכל אדם קמיד במעשה הכביל
ויכיר גנותו וזוה ירחק עצמו מאותו מעשה שלא לעשותו
שאלה עצמו העושה המעשה אינו יכול להכיר בגנות המעשה
כי כל דרך איש ישר בעיניו אך בהיות המעשה באתר יראה
הרואה דופי המעשה ומתרחק ממנו הרי נמצא שהכביל הוא
אלמד של חכם שהחכם רואה מעשיו מכיר בדופי גנות
ומתרחק מהם הרי מכאן שהחכם לומר מהכביל לקמן דרכיו
וזהו רמזו שלמה המלך ע"ה בפ"ק אולם שמה לחסר לב
זאיש קבוצה יישר לבת ירצה למי שהוא חסר לב ואיש קבוצה
יישר לבת ירצה למי שהוא חסר לב האולת שמורה היא לו אך
ואיש קבוצה מצין בגנות מעשיו ומתרחק מהם וזוה יישר
לבת מיישר דרכיו ללבם בדרכיו ישר : יא יתן נגד עיניו
קמיד החסד שעשה הקב"ה צמין האדם שאל"כ שמתחיל קורץ
המחילו על כל הכרחים משא"כ למלאכי השרת ובזכות
החסד הזה יבוא מלהכניסו כיון שהרבה להטיב עמו לגדל

מלאכי השרת והוא דקאמר המצורע מה אנוש כי תוכרנו וכו'
רו"ל קטרגו מלאכי השרת ואמרו מה אנוש וכו' הכונה מה
מלשון ונחנו מה שאמרו משם ואחרן שמיטוט עצמם יוסר
מאברהם שאמר ואנכי עפר ואפר כו' ומלאכי השרת מיעטו
לאדם בתכלית המיעוט ואמרו כיון שמה אדם שהוא דבר
שאין בו עמם למה תוכרנו ותפקדנו ואומר דוד הכרתי חסדך
ה' שעשית עמי האדם שאף על פי שותחברו לאדם וטא
מעט מעט מאלהים כי המלאכים הם רוחניים נצחיים ואדם
עפר מן האדמה ונמצא ותחברו מעט מאלהים ועכ"ל
החסד שעשית עמו סמילתו במעשה ידיך כל שמה חסד
רגליו כבוד והדר קעטרהו מה שלא עשית למ"ה יש חסד
גדול מה : יב אל יחשוב אדם בקבלת אדם שזכר
בעה"ז מהמכות שעושה אדם יחשוב כן סופו לבעוט שגראוס
מרצה במכות ואין מהן המסנת התועלת בא לומר לית דין
ולית דיין לשלם אך יחשוב דבר מצוה זהאי עלמא ליכא
והכל מוכן ומזומן לאריכות ימים של עה"ז : והוא רמז
שלמה המלך ע"ה בפסו' לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו
דקשה דהכס והכסיל הלב מדר שאל : ועוד לב חכם
בימינו כל"ל מאלי לימינו אמנם הכונ' שגבי קורה היינו
הקב"ה כתיב אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד וכו'
לב חכם נוטה לימין של הקב"ה שיש בימינו אורך ימים שהוא
שכר לצדיקים בעולם שכלו יום בעולם שכלו ארוך חבל לב
כסיל נוטה לשמאל של הקב"ה דיש בשמאלו עושר וכבוד
שהוא שכר עה"ז לאיהו איש שעושה צדקות על זביוסיו
לשלם לו שכרו בעה"ז לעוררו מן העולם הבא והכסיל
בעשות מצוה פונה למה שיש בשמאלו של הקב"ה דהיינו עושר
וכבוד שיתן לו בצוה"ו בשכר המצוה שעשה ולזה לא אמר
בימינו בשמאלו שאינו חוזר לחכם ולכסיל עצמו אלא חוזר
לימינו ולשמאלו של הקב"ה בדפרישים : יג יסתפק
האדם בהכרחי ואל יבקש המותרות פן יסירו אוסו מאחריה
לא ידמה לו המועט כהרבה וכאן יש בידו כל הטוב שבעולם
וזהו פתח לעבוד בוראו כיון שאינו מוצא ומנו לבקש
המותרות ורמז זה בשמואל סימן י"ב ולרש אין כל כי כבשה
אחת קטנה דקשה דהל"ל ולרש אין לו מאי אין כל אלא בא
לרמז על חסידות הרש מסתפק במועט כהרבה ואין שצידו
נדמה לו כאלו כל טוב בידו והוא אין כל ירצה האין נדמה לו
כל וכמו שמואלר אכלי על פ' אין לשפתך כל בבית כלומר
מה שאין לשפתה אדם דבר בבית נדמה לי שכל בניו כיון
שבעלי הוצ' הכל לצדק לזון הכריזים שחמדה והונוס כן
הנאמ' צמן ועתה נפגמו יבשה אין כל ירצה צמן היה טועם
אדם כל טעם שירצה אך בעין לא היה רואה כי אש דבר א'

מן כלבדונשאל שאין זה כלום ויש זה כל והוא אין כל משום
 שכלם יא המן עינינו ודו"ק : יד יתן אדם כגד עיניו
 סמיד שפונותיו גורמים לו קצרו ימים ונמצא שאם חוטא
 מאד עזמו בידיו לפי שכחוט קצ"ה מקצ' ימיו ואוסס ימים
 מקוצר ממנו מוסיפם לכדיקים שהגיעו ומנס לפטור מן
 פעולם ומאריך ימיו ונמצא שטרח הרשע לבא בעולם
 לסרויח חיים לאחר ולא לו והוא כונת פסוק אור כדיקים ישמח
 ונר רשעים ידעך דקשה דה"ל נר כדיקים כמו שאמר נר
 גביה רשעים אמנם הוא אשר דברנו שהקדוש ב"ה מקצר ימיו
 של רשע ומוסיפין על הצדיק העוסק בטורה שנק' אור כי
 נר מצוה ותורה אור ושיעור הפ' אור כדיקים דהיינו התורה
 של כדיקים ישמח כשנר של רשעים ידעך כלומר שמסים
 בקצרות ימים כמו שמחייב מלת ידעך שהוא קודם ומנו
 והטעם משום שאותם ימים של רשעים מוסיפים על צדיק
 ויש לו עדיין ומן לעסוק בטורה ולכן אור כדיקים כלו' תורת
 כדיקים שמח בזמן שרשעים ידעך ויוצא מן העולם :
 טו שלא יחלוק אדם על דבר שמופה שיכה מדברי עולם
 כה דאינו יוצא מזה כי אם איבוד ומן גם כשועטו אשה חרוש
 מן התורה שאומרים לו אע"פ שלא ערבה לו אל יבקש אופני'
 לסותרו ולומר לא כן האמת רק יחזיק לו עונה שכל לומר לו
 חידוש ויבקש ראיות להחזיקו כי דרך של הכסיל בשומעו כל
 חרוש שיהיה מיד סולק ואומר לא כן והוא מדה מגונה מאד
 מביאו לאדם להיות כפוי גם בטובתו של מקום כאלו"ל
 ורמז זה בפסוק משלי שפתי חכמים יזרו דעת ולב כסילים
 לא כן וכו' מי לא ידע דלב כסילים לא כן אלא הכונה לומר
 בעת שפי חכמי יזרו דעת מחדושי תורה ולב כסילים
 פשוממים חולקים עלה שמופה ואומרים בלבם לא כן הוא
 האמת כמו שאמר כי מדת הרשע לחלוק על כל דבר וכמו
 שמואר אנלי בחבור הדרושים אשרי האיש אשר לא הלך
 בעצם רשעים וכו' והיה כעץ שתול וכו' לא כן הרשעים
 דקשה פשיטא דלא כן הרשעים שאם יהיו כן ככדיקים מה
 פירש יש ציניהם אלא הכו' דוד אמר דכל מי שאינו פולך
 בעצם רשעים וכו' יהיה כעץ שתול וכו' אמנם הרשעים
 אומרים לו כן שיהיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פרו יתן
 בעתו וכל אשר יעשה יצליח אלא יסיה כמוץ אשר קדפנו רוח
 על כן שחלקו על האמת לא יקומו רשעים במשפט לא חיים
 ולא בידונן : טז אל יבא אדם מר מה יולד יום אלא
 לעולם יהיו פניו שוחקות וברחן שו מורס על הצטתו
 בהקצ"ה ולכך הוא שמח סמיד כי צוטח ביוצרו שאף אם יבא
 רע הוא יסב' יתקנו ועל כונה זו אמר אליהו לרבי ברוקא על
 שני אנשים בדחנין ומשפטים לדאונ' שמומנים לעה"ב

כדיאסה במסכת סענים וכי צדד זה קונה אדם עה"ב אלא
 שהיו בעלי הצטחה ומכניסים לאחרים למידה זו ובעל הצטחה
 לעולם שמח רצון לרצו וטוב לב משפ' סמיד ירבה מי שחוש
 טוב לב צוטח ביוצרו לעולם הוא בשמחה כאלו עומד סמיד
 במשחה אך מי שאינו בעל הצטחה סמיד הוא עכב יומם ולילה
 ועל זה אמר איוב למה יתן לעמל אור וחיים למרי גפס ירבה
 לעמל שיוצא לעבודתו עדיערב ובלילה ינוח מטורחו טוב
 לו שיהיה לעולם לילה ולא אור ולזה אמר למה יתן לעמל אור
 חבל למי שחוש מר כפס שמרירתו עמו יומם ולילה ואין לי
 נחת רוח לא יום ולא לילה למה לו חיים טוב לו סמו' והוא
 וחיים למרי גפס ירבה ראוי שלא סתן לעמל אור ולא חיים
 למרי גפס : יז כשעושה אדם מצוה יצין וידע שמקנה
 עמה כל אבריו שכלם קדושת המצוה בקרבן ורוחם לחוץ
 עומדת היצר ולכן יפשה אותה בשמחה רבה וכל כחו
 שמעורר כונסו ע' ד שאמרו רז"ל בעונם אמן בכל כחו קורעין
 לו גזר דינו וכו' ובתכרס"ו"ל בכל כחו ובכל כונסו דקשה
 ולמה לא אמרו רז"ל בפירוש בכל כונסו אלא דברי רז"ל איך
 יוצאים מידי פשוטן ובונתם לומר בכל כחו פמש והטעם
 משום שהקול רם מעורר כונסו ועל זה בא רש"י"ל לפרש
 שטעם אומרים בכל כחו שעי' כך בא לענות בכל כונסו
 ובחבור אח' פרשתי קרוב לזה על אופן אחר והטעם בעשות
 המצות בכל כחו ובכל כונסו מתענגעים כל אבריו
 ומתקדשים שהם במספר רמ"ח מצות ואם יש אבר שחטא צד
 וכגור יסורין על אותו אבר בזה יתכפר וסתתל הנורס ונמצ'
 עשות מצוה בכחו ומצא חיים בכל אבריו והוא כונס שלמה
 המלך ע"ה באומרו כי חיים הם למצוה והם ולכל בשרו מרפא
 דרשו רז"ל למצוה הם למצוה הם צפה ירבה העושה פסגה
 בכחו להוציאה צפה גורם לכל בשרו מרפא שהקדושה נכנס
 בקרבן ומתקדשים כל אבריו אם חטא באזה מהם : יח
 יתרחק אדם מעצלות בכל דבר וענין כרי שירגיל א' הוריו
 להיות מופן ווריו לעבודתו יתברך כי עזלה ספיל קדושה
 במצות בוראו ולהפליג בודל סגנות של עצלות אפי' בדברי
 הנשמעים אשר שלמה המלך עליו השלום אגר בקיץ בן
 משכיל נרדם בקציר בן מביש ירבה ראס דופי העצלות עד
 כמה מביא לאדם להכביד אבריו כמע' כשהבן משכיל אומר
 בקיץ דהיינו בסוף הקיץ שמאסף פירות האילן עדיין
 כבן מביש נרדם בקציר שהוא בשלל הקיץ שמדיין
 לא קצר תבואתו : יט יראה האדם במעשי של
 רשע כמה מהדופי יש בהן שאפילו הוא בעצמו מורס
 ומעיד שמעשיו מגונים הם אלא שאין יכול להסירם כיון
 שהורגן בהן האדם שלמד לאכול

סם המות מילדותו עד שהורגל בו מעט מעט ונעשה בו
טבע שיום שלא יאכל אין דעתו מיושב עליו ואף על פי שיודע
ומודע שהוא סם המות אלא שהרגלו גורס לו וכיון שכן
צראות כל אדם שאפי' הרשע מודה צדופי מעשיו איך ישמע
לקול יצרו הרועה להרגילו בהם והוא דקאמר שלמה ע"ה ש
הנה שני ה' ושבע קועבת נפשו וי' שובצב מושך עכמו
ואחד עמו כלומר שש הנה שגא' שהם עינים רמית וכו'
וידם אפכות דם נקי וכדמפרש ואזיל והשם האמורות ושבע
שהיא אגלת מדנים בין אחים קועבת נפשו של רשע אלא כיון
שהורגל בהן אינם יכול לעזור הרגלו אפי' שזכיר ויודע
צדופי שבהן י' יתן אדם נגד עיניו תמיד חמלקו של הקב"ה
עליו שמעטער כב' כול צדקותו על משפטי הדינים המעוקרים
לנא עליו כפי חוב הדין וכניכול אומר קלני מראשי קלני
מורועי ואפי' שאינו מגיע לו כלום מצדקתו של אדם או
מצדקותו דכתיב אם נדקת מה תקן לו עכ"ו מצטער על
צדק הרשע ומשמת בטוב הנדיק וכיון שכן איך יחטא האדם
לפני אלהיו אשר כמה צער מצטער כניכול בעבורו והוא
דקאמר שה"ע שאלו ואנדון נגד ה' אף כי לבות בני אדם
שלכחורה נראה פסוק זה משולל הכנה שאין שום שייכות
רישא לסיפ' אמנם הכוונה שאלו ואנדון שהוא גיהנם מוכן
למשפטי הרשעים הם נגד ה' ידנה נגד רכוננו כי הוא הווה
בעל הרחמים מצטער בצדקתם של רשעים ומה הטעם אף
וחימה יש לו כניכול כשיש שני לבות אדם שסם יצר טוב
ויצר רע דרכוננו שיהפך האדם יצרו הרע לעוב כדי שלא
מגיע לו שום נזק משום שמצטער מנזקו כא' יחשיב אדם
בעת שגא לחטוא כי לא לעכמו בלבד גורם רעה כי גם לבניו
גורם וצראות כן יתגדל בעיניו צער בניו ויצטער וישוב
אחור מלחטוא שאדם מחנך לבניו יותר מגופו כמודע דלוח
כסוב והאלהים ניסה את אברהם ולא קאמר ליכחק לפי
שיות' היה מרגיש אברהם מצער יכחק מזה שהיה מרגיש
יכחק בעכמו וכאנא שהגאון הגיע יותר לאברהם מיכחק
באופן שבהיות ששים אדם נגד עיניו שעונו נוכל על בניו
מושך עכמו מלחטוא ורמו לדבר פוקד עין אבות על
בנים וכו' פוקד מלשון כי יפקד מושך ירצה מושך ואונס
עון סגנות שלא יעשו אותו מכבד על בנים כלומר כדי שלא
יפול עונו על בניו ולחטוא אדם על בניו מונע עכמו מלחטוא
כב' יחשוב אדם כש זוכי' הוכי' לדבר מכה שזוכי' פרוט'
כדי ליקח דינר שאו יעשה המכה באהבה רבה כי באהבה
כך היא המידה באר' ול אדם נותן לעני פרוטה הקב"ה נותן
לו פרושות וזהו רומז שה"ע בפסוק רודף צדקה
וחכד ימנא חיים צדקה וכבוד כלומר במקום שמים ימנא

אלא במקום צדקה וחכד ימנא שלמה חיים וצדקה וכבוד
בחיים כולל כל הטובות וצדקה כולל כל הגבורות שמחה
מחיים צדקתו ומקרב גאולה ישראל דכתיב שמו משפט
ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לנא וצדקתו כולל כל
המעלות כי למי שמכבדים אותו נותנים לו כל מיני מעלה
כב' ייסר אדם בניו וצדקתו מקטנותם להדריכם וללמדם
דרכי השם ואל יאמר כשיקדלו יעזבו מדותם פרעים כי
כיון שמרגיל בהם נעשה לו טבע שני ושוב לא יחזור ממדותיו
הרעות ומדרכיו המקולקלים והוא שרמו שה"ע באומר
חנך לגער על פי דרכו גם כי יזקן לא יסור ממנה הכונה אל
יעלה על דעתך בן אדם להניח לגער שיעשה מהרעות מאה
שלו חפץ באומרך כשיקדל יראה צדקות המעשים ויניחם
דע באמת כי גם כי יזקן לא יסור ממנה כיון שהורג' ושיעור
הפסוק חנך לגער על פי דרכו וסררה כי אף שזקן לא
יסור ממנה וכיון שכן אל תבטח להניח צדקותו בדרכיו אלא
מיד שבע מוסרך עליו ועוד אם הנחת אותו לעשות כל
רע סוף שישנא אותך והדבר בהפכו והוא כוונת פסוק מושך
שכמו שגא נכו כלומר לבסוף בכו שוכא אותו על שלא ייסרו
בקטנותו אמנם ואהבו בכו כששחרו מוסר כד' אם ראה
אדם שיסורים באו עליו לא נשאר מקום בגופו שלא נלקח
אל ינעם מתוך צערו לומר אעשה מה שלני חפץ כי הנה
עסה לא נשאר מקום פנוי בגופי שיביא עוד יסורין כי יכול
להכניד יסורין שעליו או לפניה על ממנו ועל צדקו ועל
אחריו וזהו שמצטער הפסוק על מה סובו עוד קוסיפו
סרם כל ראש לחלי וכל לבב דוי מכך רגל ועד ראש
אין בו מקום וכו' ארצכם שמה הכונס אמר הקדוש ברוך
הוא בכל אברים הכיטי חכם אולי קצונו ואדרבה על מה
סובו עוד ויסר מפעמים אחרים קוסיפו סרה באומרים כבד
נלקח כל הגוף ואין לו מקום להביא עליו מכה אחרת שהרי
כל ראש לחלי וכל לבב דוי מכך רגל ועד ראש אין מקום
פגע וס' ורהוצתה טריה וכו' וא"כ על איזה אבר ב"ה
מכס על ארצכם ועל עריכם ועל אדמכתם וזהו ארצכם
שמה עריכם שרפות אש אדמכתם לנגדכם זרים אוכלים
אותה וכו' ועל ידי כך אשם מקים בפתי נפש לכן כראות
ארכ רבוי יסורין באים עליו יפספס צמט' ויתחזק
בתאונו לעלה על דעתו מחשבות הרשעים כי ימית באין
משפט וצדק אולתו ינחיל גיהנם כה' יתרחק בתכלית
הרחוק מלהיות מקנא בפלחית הרשעים בכל משלח ידם
ואנינים בעיני שהמון נשים וטף ורשעים כמותם שקנאה
מביאו לנעוט בכל מה שטיח כל ימיו מקורה ומכות לבחור
הדרך הרע אולי יכלא גם לא יפקדו יצרו לומר הכני יושב

עמהם ואיני עושה כמעשיהם רק להשתתף עמהם בעבור
הנחתם שם דרכו של יצר הרע להתחיל בדרך היצר
ולסיים באיסור • וזהו שאמר המאמר דהע"ה אשריה"ש
אשר לא הלך בעצת רשעים כלומר והלך בקורת ה' ואשריו
לו שלא פיתה אותו יצרו הרע לעמוד בדרך חטאים ולישב
במשכנם עם לצים להשתתף עמהם בעבור הנחתם אף שלא
סיה עושה כמעשיהם כי אה בקורת ה' חפצו דווקא ואפי'
בדוחק ובצער סופו להצליח ולקיימה מעושר שיהיה כעץ
שקול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו וכל אשר יעשה
יתליח לא כן הרשעים שהנחתם תהפך כמוץ אשר סרפנו
רוח • וכן הזהיר שלמה הע"ה (משלי כ"ג) אל
תקנא באנשי רעה ואל תסאן להיות אתם וכו' כי עוד
יהנה לכם ועמל שפיהם תדברנה • בחכמה יבנה בית
ובתבונה יתכונן • ובדעת חדרים ימלאו כל הון יקר
ונעים • הכונה לומר אל תקנא באנשי רעה כי לא יפול
קנאה כי אם בראות בהם מצליחים ועכ"ז אני מזהירך שאל
תקנא באנשי רעה וגם על יעלה על דעתה להשתתף עמהם
בחומרך ואיני עושה כמעשיהם ואל תסאן להיות אתם
בחדרה שאתרבה יגיע לך ספסר ולא ריוח כי כל מה
שמנטיח לך הכל יפנה פיהם כי עוד יהנה לכם ועמל שפיהם
תדברנה לכן החוק במוסר אל תרף מאוס כי בחכמה תורה
יבנה בית ובתבונה של תורה יתכונן ובדעת תורה ומצוס
חדרים ימלאו כל הון יקר ונעים לכן אל תקנא לנך בחטאים
מסנך הנחתם כי הכל הוא בזמן מועט כי יש אחרית לרשע
ונדיק פרוח יפרח כו' : ישיש נגד עיניו יומם ולילה
מאורעות הבאות על האדם מענין גילגוליו וזוה יכיר
מהוסו וישפיל קומתו ויכיר שפלותו ודקותו • והנני משיס
נגד עיניך כמה דברים שמקלגל בהם נפש הרשע למען זכור
קוֹכֹר שלא לחטוא להכיל מהצער רוס האלו • כפז בכוונות
שאר"י וז"ל דף כ"ז ע"א הממש מעטו לאור הנר מתקלגל
בשעיר עזים • המתנאה על כציבור מתקלגל
בדבורה • שופך דמים מתקלגל במים וסימן על הארץ
ששפכנו במים :

גם מישעונש עונו חנק מתקלגל במים • הבא על אשם
איש מתקלגל ברחיים שטוחנין על ידי המים ושם
נידונים שנים האיש והאשה מדבר לשון הרע וכיוצא
מתקלגל באנן דומם מאכיל נבלות לישראל מתקלגל בעלי
אילן והרוחצא ומקלגלתו והוא צער גדול • מי שלא נעל
ידיו ג"כ מתקלגל במים וזה הוא סוד אוי עובר על נפשנו
המים הזדונים • גם מי שאינו מקפיד בנרצת הנהנין
מתקלגל במים • משכנ וכוז מתקלגל בארנבם שהוא

אנדרונינוס ונאים וכרעל הזכר • ונספר נשמת חיים
במאמר ד' פרק י"ג דף ק"ס ע"ב כפז משם הרקאנטי
שמניא נפ' נח ונפ' שמיני ז"ל ויש מהמקובלים אחרונים
המאמינים בגלגול הנהמות אמרו שאם עשה אדם עבירה
יתירה על זכויותיו יתקלגל בנהמה עמאה וזהו ונדה איננו
מעלה עמא הוא לכם מי שאין לו נרה על זכויותיו ואם מעלה
גרה על זכויותיו מתקלגל בעהורה רק אם חטא בע"ז וג"ע
וש"ד באלו הג' אפילו מעלה נרה יתקלגל בעמאה אם לא
חור בפשונה וזהו סוד שפן נמל חור ובפר' קדושים כפז ז"ל
כזר הודעתך סוד הנהמות טהורות וטמאות וקנא חכמי
הקבלה האחרונים אומרים כי העובר על העריות סופו
להתקלגל בנהמה עמאה או בשקצים ורמשים ולזה רומז ולא
תשקצו את נפשותיכם בכל הרעש שזדאי ווכל אדם לשקץ
נפשו בזה וזכו ויקוץ גם ואמרו ז"ל צעונש הבא על חמותו
סופו להתקלגל בחכידה וחזרותיה יגרנו • הבא על
דודתו סופו להתלבש בכותית ותקצייר וסוד דודתך כלומר
שסופה לשב לדתנו ולתורתנו • הבא על אשת אחיו סופו
להתקלגל בפרר שגאמר ועיר פרא אדם יולד על שהפריד
כנין של מעלה • הבא על א"א יתקלגל בחמור וזה סוד
כי תראה חמור אונא' עונש תעונתו • הבא על אשת
דודו יתלבש באשה אשדודית • הבא על הנהמה יתלבש
בעטלף כי נשעטף בדבר עברה • הבא על הכותית יתקלגל
בקדשה יהודית אצא' וחייטם בקדשים • הבא על הכידם
יצא ככותית המשמאוס מטוסיכם נדוס כי כיון שצנר אדם
עבירה ושינה נה הוסרה לו • הבא על כלתו יתקלגל
בפרדה • הבא על שתי אחיות יתקלגל בקדשה כותית שיבואו
עליה שתי אחים הבא על אשת אביו יתקלגל בגמל וזהו שגא'
גומל נפשו איש חסד ועובר שארו אכזרי שארו • שאר אביך
הוא והנה הוא חנוף בעריות וסופו להיות נכוע כגמל •
הבא על אמו יתקלגל בחמירתה וכלם דוקא אם לא שב בחייו
וכן אמרו שזהו סוד מה שאמרה תורה איש מבית ישראל אשר
ישחט שור או כבז או עז ואל תסח אכל מועד לא הביאו
לחקריב קרבן לפני משכן ה' דם יתשכלאיש ההוא אדם שסך
ורמו לדבר אדם כי יקריב מכם כי לפעמים המקריב נפש
בהמה עמם מקריב נפש אדם וזהו פוד אדם ובהמה קושיע
כ' לכך נצטוונו בשחיטה ובפכין בלי פגימה כי מי יודע אם
גלגול ישנה ולכן צריך לברור לו מים יפה והאוכל אבר מן
החי כאוכל מבשר אחיו כשיש שם גלגול נפש וזה סוד לא
סאכל הנפש עם הבשר ואמרו שגלגל הדב' הוה אמר דהמ"ע
הצילה מחרצ נפשי מיד כלב יחידתי והק"צ נה להראות

לכל י י י י י

לכל אדם דונם גלגול מאדם אל הבהמה גדול שבמלכים
אשר מלך בכיפה הוא ובוכדנר הרש' שבעוד חיו' חיותו
הורידו מכסאו והשליכו לשדה והיה הולך על ארבע כבהמה
ונדמה לכל הבהמות כבהמה יען שלח לשונו ודבר נגד עליון
ואמר כל קנף הומן אשר קנף בו חור והודיעו שהוא האלהים
כדכתיב ולקחת יומיא וכו' וכוה נראה לפרש פסו' לתאווה
יצקש נפרד בכל תושיה ותגלה ירכה בעבור התאווה שעתאו'
האדם בעשיית העבירות יצקש נפרד שמפריד עמו מאדם
לבהמה שמתגלגל כבהמה חיה ועוף ושקנים ורעשים והוא
בכל תושיה יתגלע כי בגלגולים נחלש ואטיש כח נפשו
החטאה וכמ"ש המקובלים ו"ל שאף על פי שבשמתגלגל
האדם בכורס אדם אינו יודע בגלגול ראשון מ"מ כשמתגלגל
בכורס בהמה חיה או עוף יודע בגלגול הראשון ואמר
ומעטער איך ירד משמים מכורס אדם לכורס בהמה הרי
מבואר כשיקבצו האדם בכל זה יהיה לו סייג וגדר גדול
מלמרו' עיני כבודו והנה אנקתי לפניך כ"ו סייגים שהנוהר
בהם יסיר מעליו כל סייגים והם במספר שס' הוי"ס כי מדר
רחמינו המרובים לא יחפז במוס' האם כי אם בשונו מדרכו
הרעה וחיה ואל יהא אדם קשה עורף לשונו יסתכל בפרעה
שנתקשה ונלקה במכות מאונות עד שהורדך בעל כרחי
לשלוח לישראל לרע לו שרדפו אחריהם ונטענו בים סוף
לכן אל תהיה כפרעה וכל עדתו אל שוב מיד אל אלהינו
כי מרבה לשלוח ועי' ברוקס באורך תיקון על כל
עבירה :

פרק טו יסעורר ה' משכיל ויעמוד ה' מבין
לעורר את נפשו שידבר אל גופו וגופו
ידבר עם יצרו וכה יאמר הנפש לגוף גופי שלא תדע
דפידת מעטך בקבר רימה וכסותך תולעת וכסת שתחת
ראשך גוש עפר וכיון שכן למה תרבה במאכלים להרבות
בשרך להכין מעצמים לתולעים ולמה תבין בגופך משכנות
לנחשים ובתים לשרפים וחדרים לעקרבים ועליות מלאות
כל טינוף לזבובים ולמה את בונה מעין מדמך להשקות כל
שרץ השורץ על הארץ ונכרי נחלי מהתכת חלבך למנוח מהם
כפעוני' וחלונות שקובים אטומים מנחירי עיניך את פושת
לחולדה פתוחות לחשך ואטומות לאור ולמה אתה מעציר
פעורים מעצמות ארכבותך וורועך להסתופף תחתיהם
עכברים ומלעוסיך את כורת לחוץ לישיבת כפעונים
וגרונך מעבר לפתחים ואזנך פשעים ליתושים ופיך בית
שער לכל וחלי עפר ומעורקיך ובידיך את עושה חבלים
לגדרך לבור שחול ולטיט היון ולמה את עושה כפורקך
קדרתו לחפור גסן עמי ועד להכין לשרפתך בניהנם ופיניך

מאכלות לנקר בהם חלודת עונוסיך ואנעוסיך יתדו' לבקש
כריסך לפלוע חוכה כואת פשעך ולבער ששם אשפסות
ובליך אשר הרבת ברבוי מאכל תענוגי ונוסיך ולמה את
מבין לשונך להיות חץ לזרזך כך לפלח כלסיך למה לא תחמול
עליך ולמה לא תרחם על כלם דמוסף עד כה יאמר ועד כה
ידבר הנפש לגוף סגנון : והגוף ידבר עם יצרו וכה
יאמר לו מה לך יצרי סרדפני ולאויב לך תחשבני דע כי לא
תהיה תפארתך מודעת ומפורסמת בדרך אשר תלך להלחם
בישאתה אם ליהט ואכי מוץ יסוער מגורן בכל עם היתפאר
האם באוכל מוץ וקש את' רוח רעה חוק מאד ואני עשן
מארוכה הולך ואין חור עוד הים לשבת לרוח חוק מפור
עשן אשה יס סוער בועס ובחמה ואני קליפה חבוה או לו
וערמון בתוכה שהוא דבר מה היתפאר יס סוער שטנע
קליפה קטנה אתה גלגל כולו גדול בלא עץ ואני עפר דק
ויבש היתפאר גלגל גדול לפרק עפריבש אתה גרזן חד ואני
עץ נרקב ענבושורש יחד : היתפאר הגרזן לחבד עץ
אכלו עם : אשה פטיש פשוט משבר פלעים ואני רך
כמהים ופעריות הים לשבת לפטוש המשבר כמהין אתה מוויין
בכל כלי ויין ואני חלוש וערום ובידי אין היתפאר המוויין
שבת ערום וחלש אשה כאש עמיתו ואני יונ' הומים
היתפאר נתש שגשך יונת חלושה : אשה ארי בזהם ופוסח
ואני גדי בוסע הים לשבת ארי טורף גדי אשה נשר מסעבר
ופוסע ואני כפורקטן וכולע : היתפאר כשר הזרב כפור
כולע וכשר : אשה מלך ודוני ואני אביון ועמי בוסת למלך
להיות בועס על דלוהלך אשה וקן כועס ומשעבר ואני ילד
הולך ועובר וכי ראוי שיטוה וקן מלא דעת' לדבר עם טינוק
מוחו רק כדלעת וגם עם אנשים גדולים אין לך לדבר כיון
שסופו תאכלהו תולעת לכן יצרי אף ע"פ אשה שגתני אני
אשנטיך לתת לך ענה לכל יגיע לך בוסת וכלים' מכל הכדדי'
כאשר יענו מלכות הנשים לאכסנדרוס מוקדון כשהלך
להלחם עצהן אמרו אם אשה נובחנו מה גדולה מגיע לך
לנחש נשים ואם אנו נוכחים אותך עוד כל ימי החיך לא יהיה
לך שם באלכים ושצע לעצמם ונשרחק מלהלחם עמהן גם
אשה יצרי תן דעתך והשרחק מעלי כי לא תרויח כלום
להלחם כי אדם את נוכחני אין לך שום התפארות לנחש מוץ
ועשן וקליפה דף יעץ נרקב ועפר דק וערום וחלוש ורל
והלך : ואם אני נוכח לך ככסף בוסה ופלגשך כל ימך ואל
תבטח שאין החלש עמית זס הגבור דע ע אמר רז"ל במס' שבת
פ' המוכיח דה' המוכיח דה' אינו יסס אימת חלש על גבור
אימת אשניע על ארי (אשניע חיה קטנה) אימת יפוש על
הפיל אימת סממית על עקרב אימת סנונית על הנשר אימת
כילבים

פילגים על לויטן (כלבית שרץ קטן מאי קרא המצליג עוד
על עז וכו' הרי לך דברים קטנים וחלשים ממטים נבזרים
גדולים וחזקים וגם אסה כא מהם וכמו שאמר רב עמרם
ליצרו כשנכחו אסה אש ואני צר ויכול הצר לדחוף האש
כנודע מרז"ה והא שתרצה עוד אינך לטוב לך שתתחבר
ביצרי הטוב להיזקם שופי' בשנת אחים גם יחד לעבוד
לבוראנו יוצרנו וגאלנו שאף שלפחות כוון גם בשופות זה
ירצך וזומעו וישכון בטח ושאנן מפחד פסאום : ומנחתו
צמר באר מים חיים מענין סכטירה וראיתי לבוסנו כאן
לחבר את האהל מהדברים המכניעים לבושל אדם לקנות
יראה ואהבת המקום וז"ל הקבנו ושמעו בני יעקב הנקראים
בשם ישראל שמעו והאוינו ואל תגבהו והתמהמו ומהו
השבעתי אתכם לטוב לכם האספו ואגידה לכם אשר יקרא
אתכם מי האיש הירא ורך הלבב אל יהיה שונא ילך באור ה'
צעודנו עמו • צטרם בא יומו • וישב לבית עולמו • פן
ימות בימי עדנה • ולא ישיג ימי וקנה • ואיש אחר יקח את
כל אשר אספו וישלח בעמל ידו ולא ירד אחריו כבודו ולא
יועיל בצנייניו • ולא יצליח בקנייניו • יעזבוהו רעיו
ונאמניו ולא יעזרוהו בניו • צמותו צמאת כשמתו הם הם
ישנאוהו ולאויב יחשבוהו ומסוכס יגידוהו ומצית יוציאוהו
ועל לוח יסבלוהו ועל כסף ישחו ולמקו' ציה יוליכוהו ולמעט
לארץ יורידוהו וצאצאים יסוננוהו ושם יחיד יניחוהו וישכחוהו
ולא יזכרוהו והוא שוכב לבדו לא יהפך מכדו א כדו ולא יריח
צאפיו באשו ולא תראה עיניו • צהשקות פניו ואזניו
תחרשה • ועוד להם שלא תשמענה • קולות התולעים
תקרבו עולים ויורדים צו שמים דמו ואוכלים חלבו ויכרתו
עורו וימלאו גרונו וישתקשקו בלשונו על פיו יצאו ועל פיו
יצאו וכלו יכלה כדקב יבלה במשל לאנן דומם ולא ידע מאומ'
זה חלק ילוד אשה מכס אנוש ישנה ולא חדשה : ככה
משפט הראשונים וכן יקרה לאחרונים כנערים כישישים
כאנשים כנשים כאביון כמלך כעשיר כהלך כנכבד כנבזה
כשמן כרזה כמות זה כן מות זה איפה חכמי הנבונים אשר היו
לימים ראשונים צדק פקודתם כנערס כבונס' איפה הגבירי'
אנשי השם הגבורים על מרכבות הולכים יצא דבר מלכות
מלפניהם ויעשו רצונם בכל מחניהם יחד על עפר ישכנו ואל
עפר שבו זאת אחרית צער ודם וזה סוף כל האדם מרעה א
רעה יצאו וערומים ילכו כאשה צאו מהגל לאכל משבר לקצר
מנגע לפגע מחולי למות מלילה לגיא כלמות מעצבון לרקבון
ואין תחת השמש יתרון כי אם חסרון מלבד לירא את ה' השם
הנכבד והנורא שהוא משגב לעשות נצרה אשר בידו נפש כל
מי אשתי השם את לבו צעוד רוח אלהיו בקרבו לצררה

וללכנה ולהשעה אליו כאשר נתנה וסוף צרוב חסדו יחיו
יד עבדיו לשמור מצותיו אשרי שאל יעקב בעורו שצרו על
ה' אלהיו עכ"ל : ירגיל אדם את עצמו בתפלה זו בכל יום :
ה' אלהים הפושט יד בתשובה לקבל השנים ומסייע לבא
לטהר פתח ירך וקבלני בתשובה לפניך וסייעני להתחזק
בסורתך ועורני כגד השטן הנלחם בי בתחבולות ומתנקם
לנפשי להמיתני אל ימשול בי ורחקו ממאמרים וארבעים
ושמנה אברים שבי וספקיעהו בסוף מעמקי מים רבים ונעור
צו לב יעמוד על ימיני לשטני ועשה אשר פלך בחקיך והסר
לבהאצן מקרבי ותן לי לב צר : אלהי שמע את
תפלת עבדך ואל פחמוני וקבל את תשובתי
ותחנני ובקשתי ויהיו לפני כסא כבודך עלי יושב
להליץ בעדי לפניך ולסכנים תפלתי באוניך ואם בעונותי
הרבים אין מליץ בעדי ואין מלמד עלי וכות חסור כל לי
מתחת כסא כבודך ורחמיך ותסדיך יהיו מליצי לפני ושמע
תפלתי כי אתה שומע תפלת כל המבקש רחמים ממך כי
מקור רחמים אתה ואין וולתך מרחם ומושיע צרור החונן
ומרחם ומושיע חנם : ויכוח האדם עם הארמה אשר
ממנה לוקח צרוב אונים ואמיץ כח הפך באונו אליה יעלה
פוח ארץ ארץ פניך שחורות ודמוסף מכושר בנונו אין פניך
כמעשיך ואין דמוסף כגבורותיך הנה ממך יוצא וגדל כל
מין אילן בקומם ובצביונם כל אחד במצב ועל כנה צנורם
אל עליון יושב צדום חביון יוצאים ומצבצבים ממך פרחים
וצינן ומיני בשמים נרד וכרכוס קנה וקנמון לפני מלכים
לעלות : כל עצי בשמים מור ואהלות : ומיני עשב
מריח ומסוגל לרפואה גדל בכל פאה גנות ופרדסים : ויער
מגדל עצים צמיחי פירות מחולפות : צמרעיהם ונשיעורם
וצריחם ובכוונם ובמעמם : וצנורם ומיני שושנים
מינים ממינים שונים ופירות משונחים זו מן משונים צמחם
לשנח וצריח להלל כללו ולגדך צדוק שצרא כל אלו וצדקם
העל על רפידת מצעך לילה ויום סנמית מזיר לצהמה ועשב
לעבודת האדם ומאכל לאיש נרדם : שוכב על מטהו
בעל מעבודתו ומתרגים ונוצעים ממך נהרי גחלי מים
יפים מים כנונים ומעין גנים צאר מים חיים לנפש עיפה
לששית ולהחיות בהם נפש כל חי : וממך יוצא המשי
וכל הכנת המלבושים מלכים ושרים עליהם להשים •
לכסות צער פרום לכבוד ולתפארת וממך כל אגן יקרה
וכה וצרה נוסף יכלום וספיר • וכסף וזהב
אופיר : כלל הכל ממך כל חמדה יוצא ונדך כל
איש חפצו עושה : וצראות כי כן האמת • ובסוכך
נקבר כל מת • השאל ממך שאלות מדוע

קשהפך מרחמן לאכור במוק אדם אלק ושר : גדול וטפסר :
 חסן וכלה : ועדה כלה : בהכניסם אכסנייא בכל קורקך
 למה לא קחמול עליהם : וכלמות סכנים בהם : והפנים
 המאירים כאורים : את מהפכם כעורב שחורים :
 וחסנים וכלות המסתופפים בקרבך בקשועי פארס : נכמר
 בתנור עורס : ובמקום רחוקת יריהם צאי וורדים :
 לחלוחית פירחון בהם יורדים : ולבושי פארס בשנתך
 עמך משתחררים : ואידמכלים : הולכים וכלים :
 מכנפת שעל ראשם נעשה קרעים מלאה כתמים :
 מטיפפת הדמים : ספירת העכסים והשניתי מסהפכים
 רגלים גסים ובמקום נטיפות : מיני טינפות ותחם
 ברעלות כוס קרעלות : והפארים והנעדות והקשרים :
 מלכלכות ברפא וטיט דרים : ובתי הנפץ
 והלחשים הפכת אותם לנחשים הטבעות ומוצי פאף הפכת
 לחימה ואף ולמה סדינים ונטיפות ורדדים שמתה פתחם
 קוצים ודרדרים ובמקום מחלנות ומעטפות ומעפחות
 וחריטיות גליונים רמקולע פונים עולים ויורדים בהם
 במקום כיכוי מרוק והב שהיה עליהם ביום חתונתם וביום
 שמחת לבס ככה את עושה לכלות ומתנים ולבנות ובנים
 החביבים והיחידים נעים : ונחמדים ויונקים שדים כך רפן
 ידים : ובמקום יניקת חלב ומינימטיקס נפלה עליהם
 השפיקה וזקן וכננד כך סביר אנשי המנוחה קנו כך כאב
 וחללה ברקת כרורה ושצירה רבה בעצם השדרס כל ריחות
 וגוונים מסהפכים כך סרחונים : כלל העולה בחייה האדם
 את טובה ומשכלת ובמות האדם את מהפכת ארץ משכלת
 השיבתי לא על אלו שאלות שאמך שאתי והדברים אשר חקרתי
 כיון שמדוסיק להטיב לשמור חיי האדם ולגדלו בכל מיני
 מחבלים ומלבוסים ותעגונים בגורת צורא פולס דקאמר
 פוכא הארץ דשא ונוער איך ולמה סתהפך לאכור להאבירו
 צמוקו ולהסריס ריחו ולהסי' יופיו וספארקו ובנדיחארתו
 כי לבי בוער בקרבי לדעת ואם כיון דמירי לן רעבא לא הוי
 בישא : והאדמה השיב אמריה בנועם דבריה בן אדם שצע
 בגלטי וגדל קדושי אני אם כל חי הייתי ממני יצאו כל באי
 עולם כעולים בסולם ואליישובו כלם כל ימי עולם אני
 עהורס ומכלה כל סומאה ציד רמה : אין כתם כי קדושה
 בקרבי צינגמים כתבי הקודש שכלים ובי הרבה שכלים
 נגניות כלי המקדש והארון ביום אף וחרון וביראי שמי
 פקיד כאמן להחזיר הנופות בכל זמן שיחפוז להחיותם
 ומשאל לעלותם ואני שומרם מצוסי קדשא הארץ דשא
 להוציא כל מין על פי מאמרו ולבדך שכל נהיה בדברו
 לצי נפשים הנופות הקדושים בצניונם ובקואר יופיש

יושנים כחיי' מאש שוכנים במשכני ואינן משקנים
 ובשפסותיהם אונים במעשיהם בחיים חיותם : בהיותם
 במושבותם : יעיד עלי סכא וגדול מענו ומגדול רבי כחאה
 הצדיק שלא הוציא וצנו לריק וצא למדוד מערת שוכני חדרון
 בוריותם ולא בשחרון וראה לאכוס במערה ברוב אורה וגלגל
 עקבו של אדם הראשון מכהה גלגל חמה ופניו כשמש אדום
 עוד סופפת נמצא בי ממני לוקחים עפר לכסוס דם עוף
 וחיה ולהשקוקו לסועה לבצר יונה פוסה ואם הקב"ה קללני
 ארורה האדמה לא כי מצא דבר מה כי הנחש הרש' גרם על
 אשר עם חוה נתן ונשא והוא עונו ישא כי שם מוק בקרבה :
 ובהדי הוצא לקי כרצא ובהיות כל זה ששמעם למד בי עון
 שמתה שמי מכלה הנוויות בעדות כל פיוס שקר מעידים
 כמנהג כל זדים כי הם המלכים עצמם כי העולם אשר
 כלככה עליו בחיי' חייסך דומה לספינה בלב ים בגלים
 ודכים והדרך אשר הלכת בו אבדון נתיבו ומלאת את הספינה
 משאות גדולות ממומא' רשעתך ומשקים מלאים מחלואם
 ודוניך ונכנסת עם כ"ז על בני וטמאת את משכני והסחורה
 שהבאת עמך מלאה הספינה גפרית ומלח ותבא אם משם
 ואילך עד שסניע אלך ועל עשנו ונשחרר פניך והאש הסך
 חלנד ורמך ונקרש כטיט וירם קולעים ויצאש ונפסד בגדי
 חמדסך נמצא את הבור' צנוקך ובחרבן גופך ומה עלי
 פרעומתך שישר דרכיך : ובנאך בקרבי תשוב לימי
 עלומך כחתן שוכב על מטה חמודה ישן וחולם כיושב בסוך
 קהל ועדה : במיני עדונים וקול נגונים לכו בן אדם
 עכסי קח טהר מעשים וכשיאמרו לך קרב הלום תשכון בקרבי
 בצלום : הבט וראה ישראל כשהיו במצרים בלא קורס
 ומנות היו טבועים בכבוד השיעבוד בחמר ולבנים דחופים
 וסחופים ויכי בשלח פרעה את העם ונקרע לפניהם הים
 ויאמינו בהשם ובמשה עבדו ונתקדשו בסכלית הקדושה וכו
 לבא להר סיני וקבלו את דת והיו אוכלי המן לחם סגבלע
 באברים וחמו עדרכת הדוחמיות וכשמהו לא שלט בהם רמה
 וסולעה ולא כהתה עינם ולא כס לחם והיו פניהם אדומים
 כי לא נשקנה קואר כלס דמוס סבריתם דומים כשוכנים על
 מטתם כדאצריכו בבבא בתרא פ' המוכר את הספינה אמר
 רבה בר בר חנה אמר לי הסו' טעייא סא ואחוי : לך מטי
 מדבר אזלי ותוייטינהו ודעו כמאן דייבסמי וגבו אפרקיר
 ע"כ הרי בן אדם שאין הארץ מכלס ומכל' גופוס הקדושות
 רק ברשעים אולס פריקבון והכלים מסנ' טומא' חלאת
 עונותיהם שאכניסים עמהם חיה הגור' להם כליון סרוך
 נמצא הם מכלים ומבאישים את עצמם ולא אני כי האדמה
 ברא הבורא ולא להמאיך מאנה רעה כלל העולה שהאדם

בידיו נורם מיתה או חיים לעצמו עד כאן תשובת האדמה
 לאדם אשר להבל דמה : ומיעצת ומדרכת לתת חיים
 להולכים בה : ואני המצדד הנני מניח לפניך כוונת של
 ר' אליעזר הגדול ול"ה להורקנום בנו להדריכו בדרך הטוב
 והישר הנקרא אורחות חיים ובעבור היותם דברים מווקקים
 ומסוקקים מנופת כופים יקרים ונחמדים מפנינים ומכל
 ספכים אייחד להם פרק בפני עצמו :

פרק טז ישמחו הדדיקים ויגילו רחמים דים

אשר מניחים אחרים דברים שבהם ידע
 ויכיר האדם לעבוד לבוראו בניו וראו' אליעזר הגדול
 ול"ה שבה להורקנום בנו להאירו בדרכי קונו וכיון לזה
 סמוך למיתתו כי הדברים או מתפעלים לשומעיהם עוד :
 כיון דשכינה למעלה ממעטו של חולה כארז"ל ולמד בן
 מיעקב בחור שבאות שנה לבניו סמוך למיתה מהעם
 הנזכר : והקדושים שכל דור ודור אחיו דרכו : אמרו
 בשלש ר' אליעזר הגדול ול"ה כנסו חכמים אלנו כיון
 שראם אותם אמר להם קמה אני על חכמי הדור אם ימותו
 מיתת עצמ' אמרו לו ר' למס' אל מפני שלא שמתם אותם
 לאחר כך נכנס ר' עקיבא בר' יוסף אל מפני מה לא באת
 לשמאני אל מפני שלא היה לי פנאי אל עקיבא קמה אני
 אם תמות מיתת עצמך באות שעה נתחלתו אבריו של
 ר' עקיבא ונאם דמו בקרבו אל רבי מפני מאי אל שלך
 קשה מכלם אל רבי למדני באותה שעה שנה לו שלש מאות
 הלכות פסוקות על בהרת עוף כאלג : קרא להורקנום בנו
 וישימם על דר ימנו בכה ר' אליעזר ואמר בני עד היום
 הייתי מתנהג עמך בדנו ולא הסברתי לך פנים כדי לכונן
 אותך ביראת קונך ועתה בני הנני הולך בנועם ה' והדרו
 בא ולמדך אורחות חיים פסח ר' אליעזר ואמר ה' שמעתי
 שמעך יראתי ונו' בני שים נא כבוד לה' וסן לו תודה וזכור
 כי מחומר עשאת והוא הוציא לאור העולם וכוננך בעצמו
 עצם אל עצמו והכנים בעולם הזה ואתה לא הבנת בו כי
 הוא אינו צריך לך ואף צריך לו : בני אל תאמן בעצמך עד
 יום מותך כלכסא כרענן הלכסא אבל אל תאמן עצמך בשלות
 נופך בעה"ז : כמה שכנו על מטתם ולא קמו : כמה
 שכנו על מטתם שמחים וטובי לב וקמו בחללים רע' כמה
 שכנו על מטתם בריאי וקמו במכאובים רבים : בני הוי
 זכיר להסחנך תמיד באבק עפר רגלי החכמים ואל תסמך
 על דעתך ואינך ראוי לומר קבלו דעתי : בני ירא אפ' ה'
 אלדי אביך ועבדהו והוי זכיר בק"ש של ערבית ובתפלה של
 עחרית כמ"ס דהמ"ה ערב וזכר ונכריה אשימה ואהמס

וישמע קולי כמו שסקנו אבות פראש"ס : ותפלת ערבית
 שים תחלה לכל הספלות כי יעקב אבינו תיקנה והקב"ה
 עשאו ראש לכל האבות שנה' והנה ה' נבד עליו ויאמר אני
 ה' אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק בסחלה הזכיר שמו
 הקדוש עליו ואח"כ אלהי אברהם ואלהי יצחק - בני קל
 כבדי ואל פהי עכל לקרוא ק"ש בעונתה ואל תעבד אותו
 לשיעור דרכן כי הוריון והוהירין מקדימים למצות וכל
 הקורא ק"ש בעונתה נוסן כבוד לבוראו : בני הוי והיר
 בק"ש על מטתך ולקדש עצמך ולנרך לבוראך ושכנך
 וערבה שנתך ולאחר שתקדש עצמך בזה אל תספר בדברים
 בטלים ואל תספר עם אשך בדבר אחר כואיל וכבר קדש
 עצמך בקדושת קונך כי נשמת' תעלה ואינך יודע היאך
 יקבלו לעמוד לפניו והקיות היא תשיחך בני הכהנים
 נכנסים לאכול בתרומת' ונשמתך עולה באות' שעה אם
 טוב סכנס ביניהם ואם לאו ירחו אותך בחוץ בני כשתעור
 משנתך בחנות הלילה או תספר עם אשך בקדוש' ואל
 תנבל את פיך אפי' דרך שחוק כי אתה עתיד לתת דין
 וחשבון על שיח' שניך לבין אשתך ובהקיץ משנתך אל
 ספנה לנך בהרהורים רעים כי הרהור מביא לידי מעשה
 הנה מה טוב ומה נעים כשקב"ה נכנס עם הדדיקים
 שסכים מצוי בקובם למשך חוט של חסד עליך להיות נורלך
 עם הדדיקים בג"ע ואם תוכה וסהיה עמם אשריך וטוב
 לך הוי והיר בכלי של מים סמוך למעטך וכשתקו' בברך אל
 תקח חלוק ללבוש קודם ג' לא מידך ולא מיד אח' שלא נע'
 ידיו כי רוח הטומאה שורה על סידים ואל תעביר אות' על
 עיניך פן יכשלו רבים במראי' עיניך כי אין צרכה שורה
 בראיית עין שקבל טומאה ואי עביר להסתכל באונאו שונא
 נאלט ואוסבו ככל הוי והיר לנקות נופך ולפנות דירת
 כפשך שלא תשקניה ואל סגרום להיות נמאס בני הוי והיר
 בני : כי כ"י בכלל הדברים העומדים בחמו של עולם וכל
 המולול בכ"י הריזה מנודה לשאי' וכ"ש שאין לו חלק לע"הב
 וכשתרחץ ירך וקוף אכנעוטיך למעל' ונרך ליוצר' ואל
 סברך עד שתהיו הידי' ברחנות כי אסור להזכיר קדושת
 שמים בלכלוך הידי' כשהם מוהמו' ואל תטול ירך ממי שלא
 נטל ידיו בני אל תלבש בגדיך בלא צרכה כי כשם שנהגה
 האדם לסת אוכל לנפשו וצריך לברך כך צריך לברך על
 הכאת המלבוש בכל עת שלבו ומי שלא ברך על מלבושו
 ילבש ברימה וגוש עפר בקב' וקשם אות' רימס כמחט בנשר
 המי בני הוי והיר להקטעף בעטיפ' מצוה כסוי מצו' על גוף
 צדיק ינוח וכל מי שאין לו כסוי מצו' על לבושו בגופו בק'
 למאן פגד בוגדים בגדו כי מעיד ערוס שקר בעצמו בני
 סכונ

שבט מוסר פרק נז

שכון לקרות אליהם ושים עמדת ספארת בראשך כשמן הפז
 על הראש שהם הספילי' שם יוצר' ולוית חן הם לראשך וראו
 כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך וקשור על
 זרועך חוסם בנכיתו הוא מראה דמוס כבוד ה' בסקול
 יוצאת בכל יום ואומרת הכירו כושאי כליה' שלשם מלאכים
 שולכים לפני האדם באותה שעה ואכריון ואומרים סנו
 פזור לדיוקנו של מלך שכינת אל על ראשו ואומר עבדי
 אלה ישראל אשר בך אנפאר בני אל תשכים בנית חנדיך
 להזכיר עליו שם שמים לבד כותבי כתבת שלש רגוס ארץ
 ואחד מהם שפחה כי סירש גבירתה וכל המנרך בשמת חדרו
 קודם ברכת השם מוריש לשפחה ירושם הגברת בניהוי זהיר
 שתהיה מ"י ראשוני' בנית הכנסת לביוסף כוטל שבר כנגד
 כלם כנגד כל העשרה כנגד כל הבאי' הלכתא ברבנן הלכתא
 אלא כוטל שבר כנגד כל העשרה וכל אחד מ"י הראשונים
 שברו כנגד כלם והם כלל מאה וזהו שאל' ומשחרי ימאונני
 ב"ב נוב"ן אשרי הנמנה מהם בני כשתכנס לפני בוראך
 תכנס באימם וביראה וכשאתה מתפלל דע לפני מי אתה
 עומד • בני כל עצמותיך סרגיש לקדיש ובקדושה בבח גדול
 לכוף יצרך אכלו מאוס כל עצמותי סאמרנה ה' מי באוך מכל
 עני מחוק ממנו ומשום סנו עון לאלהים למנחח בננינות •
 בני אל קשיב שום שיחה בנית המדרש והט' אונך ושמע דברי
 חכמים ואל סהי בו לכל דבר ואל קשי בו לכל אדם כי כמה
 מרגליות ימא באפקריותו של עני אין אדם נכנס בתחומו
 של חבירו ואין אדם יכול לחדש דבר בתורה שחבירו מוומן
 לחדשו כי הכל מוכן לפניו מיום שהקורה נברא בני הוי
 זהיר לבקר את החולה והמנכרו גורם להקל חוליו וראה
 להשתדל עמו לשון לקונו והתפלל עליו ואל • אל תכביר
 עליו ישיבתך כי די לו מכובד חוליו כשתכנס לחולה תכנס
 אכלו בשמחה ודבר עמו בשמחה כי לבו ועיניו על הנכנסים
 עליו בני הוי זהיר בהוצאת המס לקוברה ולהכניסו ביד קונך
 כי מנוה רבה סא עליך וכל העושה חסד חנם הקב"ה
 עושכ עמו חסד חנם בני הוי זהיר לנחם אבלים ולדבר על
 לבם כי לא הוו ראויים להעכס חנדין של איוב אלא על שאמרו
 דברי קנטורין ולא דברי נחומים דכתיב ולא דברתם אלי
 נכונה בעבדי באיוב בני עוב ללכת אל בית אבל מלכת אל
 בית משתה לתס מוסר בנפשך ולשפוך דמעוס מעיניך כי כל
 השופך דמעוס על אדם כשר לא ישפוך דמעוס על בניו
 כשהם קטנים • בני הוי זהיר בהכנסת בלה לחופה ולשמח
 חתן שכל המשמחו באלו קבל תורה מהר סיני שנאמר ויתן
 אל משה ככלותו כלסו כתיב ודאי יום שנתנס תורה כיום
 שנתנסה בלה לחופה • בני הוי זהיר לכבד לעני ולהפיק

לו נפשך ולתס לו עתנ' בנסר ולא בפרהסיא והאכלהו
 והשקהו בביתך והעלים עיניך מלהסתכל בו כשהוא אוכל
 כי נפשו רעבה וסיטוב עליו אוכל • בני אל תדכא לעני
 בדבריד כיה' יריב ריבם • ועון זה גורם לכמה קנטורין
 למעלה לגלות חטאיו לרע' ומליץ לא נמצא עליו וכל העושה
 וכרצונו ודברים פוזים מונה לו כמה פרקליטין למעלה וכלם
 מליצים עליו לטובה • בני התקן כרה לנפשך וסדלק נר
 להאיר לפניך ואל סניחהו להאיר לאחריד שמאל לא יוכלו
 אחריך להאירו ואפילו שהוא לאחור לעולם לא ידליקוהו
 ותשאר אתה ככסף בערב יום באישון לילס ואפילה • בני
 אל סאטס אונך מצעקת דל למען ישמע ס' את קולך בועקתך
 כי כל האועס את אונו מועקת דל גס הוא יצעק ולא יענה •
 בני בכל תפלתך שים עצמך עני ואביון לפני בוראך כי
 כמה הם מקטרגי עליך כאשר ידע יעקב הענין ראה שעשו
 דוגמתו למעלה מיד אמר ויהי לי שור וחמור כעני ואביון
 ודוד המלך ע"ה אמר הטה כ' אונך פנני כי עני ואביון אני
 כיון שעבר היום ובמקום העניות הכנים עצמו בחסד בוראו
 שנאמר לאחריו שמרה נפשי כי חסיד אני וקיים בעצמך אל
 תתקדר לפני מלך • בני הוי זהיר בעונג שנת לפי כחך
 ולענגו במאכל ובמשתה ובסעודת הלילה אל תשים עצמך
 כעני כי אם יוסר מיכולתך והוסר בסעודה השלישית והוי
 זהיר בדבורך ביום השנס כי על כל אלה אתה עתיד ליתן דין
 וחשבון • בני אל תכנס לביתך פסאוס וכל שכן לבית
 חנדיך ואל סטיל אימא יסירה בסוך ביתך כי כמס רעות
 גורר' האימא • בני הסר כעס מלנך כי הכעס בחיק
 כסילים ינוח ואל ור שורה על ראשם • בני אהוב אס
 החכמים ודרוך אחריהם והשתדל לדעת לבורה כי גס בלא
 דעת נפס לא טוב והוי זהיר לתס שלום לכל אדם ודבר
 אמת • בני הוי וסיר להיות כנוע בבית הסכא ואל ספרע
 עצמך במקום מגולה והוי כנוע בדבר אחר • בני כשתשג
 על שולחנך לאכול דע שאתה יושב לפני המלך אל תהי חנוף
 ובלען בני הוי זהיר במים ראשונים ובמים אחרונים כי שנייהם
 לצורך כשאוכלי' בני הסעודה ואתס שוסה אל תרים קולך
 בברכת היין ואל תשיח בסוף הסעודה ואפילו בד"ת והוי
 זהיר בד"ת לומר על השולחן וכל שולחן שאין עליו ד"ת
 נקרא קיא בואה בלי מקום בני הוי זהיר כשתכנס לחולה ואין
 לו אל תכנס בידי' רקניות כשיקום הוי מקדי' לו המאכל
 ויחשב עליך באלו את מקיימו ומשיב נפשו וגמולך ישלם לך
 כורא' בני אל תגלה סוד' לאשתך הוי נאמן רוח אכל כל אדם
 ואל תגלה סוד בריבך עמו כ"ס בהיותו בהשקט עמד בני הוי
 זהיר לאכול את העשנים ואל תשאל מבני אדם וכשתשאל שאל
 ליוצר

לומר' כי בידו הכל בני סבחר מחנק נפשו ואל תצטרך
לבריות והוי זהיר להיות לך בנים ולגדל' לך' כי בשבילם
סוכה לחי' ע"ה והוי זהיר מאש' מחנק הראשון ואל תמנהו
אפטרופוס בנים' ואל תקרב לאשתו סמוך לוסתה וסרחק
מכיעור ומן הדומה לו ואל תלך אחרי אשה בשוק וא' תעבו
בין ב' נשים והוי זהיר שלא תקפי' לחב' שחמקו חמ' עכשו'
וחמק' כפוגנוי שאין לו לחם חמקו מות ורבונו חיים בני אל
פלך יחידיו ואל תדין יחידיו ואל תציד יחידיו ואל סחי עד
ודיין בלחד כי אין יחידיו ודיין וולתי אחד' בני הוי וסיר
מזעקת יתום ואלמנה כי הוא אבי יתומי' ודיין אלמנו' אל
סחי להם קובע הוהיל והוא קבע כל טוב שלה' ע"כ הוא
קובע את קובעים נפש בני כל חמאטיך שים במשקל וסאונס'
במאונים ישאו יחד ואחרי כן סן וידיו וספלה להכריע השקל
בני הסרחק משכן רע ומאדם שסמועו רעה כשס שאומרים
עליו מלמטה כך אומרים עליו מלמעלה : בני בנפול
אויביך אל תשמה סן ירא' ה' ורע בעיניו וסחי מעליו אפו
אלל אם רעצ סוכאך האכילהו לחם : בני אל סרדוק אחר
הסדרה כי הכל גזור מלמעלה ולכל אשר יספון יסנה בכל
יום קורא הקב"ה על זה בעצמו ראו קראתי בשם שנאמר
ראו קרא' ה' בשם בכלל בני אל תסי כוזב לחברך על
נענו סמניח מקום בריא וסורה על הנבע' כסה לחברך
על נבעו ואל סגלה קלקולו לעולם בני הוי רץ לדבר מכוה
ואל סחי המכוה קלה בעיניך ואל סאמר וו קלה ווו סמורה
סאיך יודע ססן סברן של מכוה כל מעשיך יהיו לשם שמים
בני אל סחי כדיון סרבה ואל סרשע סרבה ואל סחי בייסן
סרבה ואל סחמול על סרשע סמקלקל סורות סכמים אל
סחי בייסן סרבה אפילו לסקות מים סנאסרים מפיו של
סבירך כי סהבל יוצא מבית סללו ואיך יודע איזה חולי בנפול
בכל דבר סוי בייסן ובמקום דהיוק סכית אל סחי בייסן בני
לעולם הוי מנבל עמך בנים סמדרס ואפי' ססחקו עליך
סבירך בני אל ססב סחורות סאומרים גכאי על סדריה'
ובעלי' סון סרע כי כל סדרים עולים ובספר נכסדים וכל
סעומדים סס נכסדים סחורת סרשע סחורת לסון סרע בני
אל סססה מים סאולי' ואל סאכל סאכל מיד כל אדם הוי
סססין בפני מאה ואל סססה מים בפני אחר בני אל סבשל
בסדרס סבישל סה סבירך וכ"ס אס בסלו סה סנים וססתלקו
מן סעולם כי סבר מלאך ססחית סכיר סה בני הוי וסיר
באסה סאינה סגונה לך סוי לו לפוסל את ורעו אבסלוס
גרים כמה רעות לישראל רדף אחר אביו לסורגו וסכב את
כסיו : אדוניו סחי ספליג על סמלוכ וסקס לאסה
אביו בני הוי וסיר סלל ססמס סטאך בטה סהי סנקס

את סנה ואל סניח סנך סעריססו יחידיו בנים בן ביוס סק
כלילה בני אל סחי יסן כלילה יחידיו ביום בים כי סדרים
אלו לילות סוומנת להאיך וכיון סאוחוס לאדם או לסינוק
היא סוכאסו מן סעולם בני הוי וסיר לגדל סנך לס"ס ואני
ססלקס ססנה סכל סמסלק סנו מן ססורה יססלקו ימיו מן
סעולם ספני סהקב"ה סוכס עליו בכל יום ויום בני הוי
וסיר סלל סססה מים סגולים כלילה כי סקטרגים סססססס
בסולם ובסס סוקסים בני אדם כספרים ססס בני אל ססס
בכל סססה בייס סססו ואב וכ"ס סלל סססן ואל סססן לאור
סלכסס וע"ו נאמר יוסס סססס לא יכסס וירס כלילה ביום
ספניקטס סרירי וכלילה מפניו סססס סחלקסכל ססן
כסלכסס בסידוסס ה' יסמך סכל רע יסמור את סססך
ססס יסמור סססך ובסך סססה ועד עולם בני אל סססל
בסר סנסנסס בסור ססססלק סהכל בין בלי בן סבוסל
ואל סססל סססיל מקדרה סלל בסלו סה ל' יום בני הוי וסיר
מכל סססלך לסס סלק לבוראך וסחלק סלו סה סל סכיים
לפייך טול מן סיפה שים בסולססך לסס לקוקך ואל סקלל
סרס וירא' מאלריך בני דע כי בססון סכדיקים סה סטוב
סגנו סססר סכל ארסו וסה מקוס גנו וססוס וסין כל בריס
יכולה לעמוד באותו מקוס וולסי סרוסס סקדוסס
סססורות ססוומנס ליכנס לאוסו מקוס וסמקוס סה סטס
סעסועיס סל סקב"ה וסברא קודס ססברא סעולם סינו מן
סע"ס סס וססל ססס לבור' עולם : ואלה סדרים
סחיסי סוהר סהס אסי ססססר ורסיסי לכוסנס ומוסלים
סרבה לכל אדם ובסרע לס"ס סלל יסל סלול ה' על ידו סחי
סוי וסיר כסססס בביס סברך אל סרים עיניך לראוס סכלי
ביסו ואל ביום דבר סבסיס וכ"ס סלל סססכל בפני אשתו
ובסוסיו גס לא סספיל עיניך כ"ס יוסר מן סרסוי סגס וו
רעה סולה ססרסס כסרסה סיחויקוהו ססיד וכסססל על
סולסן סברך אל סססס מכלל ססכלת בנים אחר ססרסס
סססה פוסל מכללו וכל ססן סלל ססמר מכלל וו סוטעס ווו
לא אל ססס בביס סברך יחידיו ססס יססר אסי דבר סע"ס
סיסססו לססור בפנים יססדוך כלכס סססה סססו בני אל
סססס אססך ספני סברך וכ"ס ססססס אססס סן יסול
לסססס ססוסיסס או לססוק בלססך ולסרהר סה בני הוי
וסיר בנים ססס סגיל ליכנס וסרסס סוהגים ססוכס דבר
סגונס סהס מוסה בידס ואל סססין סהקולר סלוי בסורך
סלפסר סחיין יודעי' בננות סססר ולכך עוסיס וסס יודעים
ועוסיס אל סהיס סססויקי בני כססססס לביס סברך וסס
רססס בו דבר סגונ' אל סיסרהו בפני אססו ואל סססססס
בפני אססו בסדוס סוונס סיס בך ססס ססס לססס

בבעלה ולחשוק כך וסוי זהיר בנין שתרגיל ליכנס אל תרבה
בשאלות ואל תשבח להם בפניהם ואל תרבה שיחה עם אשתו
ובנוסיו וכו' שאחרי בעלה ואם היא מקבלת לדבר עמך
אחרי בעלה תהיה תשובת' לה בקול רם ולא כמקלח עזה
פן יחשוד בעלה שדבר סתר בינך לבינה וכשתשג לאכול
שולחן אחד עם שבעל הבית ואשתו אל תשאל דבר ברמיוס
ביום בפירות שקרוץ עינים יסן ענצם לבעלה שיחשוד
שהרמיוס היה לדבר אחר עם אשתו בני. הוי זהיר כשתלך
באכסניא א תרבה ישיבתך בבית כל היום כי אם בעת האוכל
ואפי' בעל הבית בביתו כל היום כלו שאפשר שרונה לעשות
דבר שלא תדע וכשמדבר עם אשתו אל תכניס בתוך דבריהם
ואם תראה בעל הבית מדבר עם אשתו בלחשה לפניך
ובפרט על שולחן חקור עצמך אם יש בך דבר מנונה
במאכלך ומלחש שתבין ותפרוש ממנה בני בלכתך באכסניא
עם חברי' הזהיר להם אם תראו בני דבר שאינו הבן במאכלי
או בדברי' אחרים אמרו לי להזהיר עצמי ממנו שאין אדם
רואה חוב לעצמו הוי זהיר באוכלת על שולחן חבריך אל
תספר דופי מאוס אדם פן יאמר לאחר ג' כ יספר ממני על
שולחן אחר הזהיר כשבעל הבית קונה כלים לביתו כראותך
אות' עשה עצמך שזינך יודע שקנאס מחדש הוי זהיר
בראות לבוש חדש על חברך שלא לעשות סמיהו' ולשחו פן
יפול עליו כסס או יקרע ויחויקך לעין הרע ויתרחק ממך
לעול' בני הזהיר עם אדם שנאסן חן בעיניו א תרבה ישיבתך
עמו וכו' שלא תרבה עמו בשאלו' פן ישנעך וישנא' וכו' ש עם
אדם שלא נאסן חן בעיניו הוסיף שם אדם שהוא כנודס א
תדבר עמו אל לא שלום בלבד פן תבחר מחנק נפשך להנצל
ממנו בני הזהיר והשאר מלשאל חסד של ממון מנצל וכילי פן
יכלה כחך ותאבד ימיך ולבסוף יעלה חרס בידך בני אל
תתראס עצמך שבע בפני רעבים הוי זהיר מלדבר בדופי שום
אדם בחברת אנשים או אפילו בפני א' פן יהיה אביו או אסיו
או קרובו ואי' יודע ובידעך תכסך בוש' וישיבוך כלים ואינך
יכול לתקן דכיון שהגיד שוב אינו יכול להגיד בני הוי זהיר
בשמענים אומך ומגדלי אומך השכל עצמך יוסר וא סכנים
באזניך דברי שבחך כי אדם יראה לעין והאס יראה ללב
ומכיר אדם בעצמו ובפרט שאין צדיק בארץ אשר יעשה טוב
ולא יחטא בני אל תזכור אהבת בניס בפני מי שהוא חשוד בני
וכ' ש לא תשחק עם הטינוק בפניו ואם תבין צו שמקפיד
שאתה מוהדו לעין הרע עשה אופני' שאף שתשחק עמם
יכיה על אופן היותך קרוב שלא תצטער בני הוי זהיר
כשתדבר עם אדם מכוער או שיש לו מום באיזה אבר בגופו
אל תסכל בפניו ולא באבר שהמוס בו הוי זהיר שתכנס

במקום אנשי' אל תשב במקו' יוסר גבוה וגם לא על הארץ
שפוא יוסר שכל דשני הקצוות מורין נאות בני הוי זהיר אם
קללך חבריך וביזה אומך אל תשנא אותו בלבדך אדרבה
עשה עמו חסד בכל אשר קמנא ידך לעשות לשלם לו הטובה
שנא לך על ידו שעל ידי שקבלתה צויונו וקללתו נמחלו
בעיניך בני בשתלבש בגד חדש בעומדך בפני אנשים כסשו
וכ' ש בפני נשים כי דבריה מהדברים המנוגות הנאים
מפחיתות הנפש שבו להראות לאחרים כי הוא לבוש שני בני
הזהיר שלא ליכנס בבית חבריך בשעת הסעודה פן תכב'
בעיניך בני יהיה כשמיאוס איזס דבר אכילה בפני אדם
עשה אופנים שיצין מהם שמעולם אין רכוב' במאכל זה או
עשה אופן שיכיר בך שכבר אכלת כדי שלא תכבד עליו
ישיבתך שם ובפרט אם היא סעודה שאינה מספקת לבעלים
בני הוי זהיר אם נתקם מתנה לאדם לא תעבור לפניו גם
המקבל לא יעבור לפני הנותן עד יעבור זמן שלא יחשוב
שתעבו' כדי שיחזור ויסן ויבא לבעוט ממתנה ראשונה בני
הוי זהיר כשתקן מתנה לאדם אל תביע בפניו פן יתבייש
ונמנא במקום מנוה נתקם ממון לקנות עונשים לעצמך בני
הוי זהיר שכל מצוה שאסיה עושה יהיה ראשונה בעיני' שעל
ידי כך תנא להרבות במצוה ואפשר שעל רמז זה הקחילה
הסורה בראשית כך פרש החכם השלם ירמיה אבולעפיה
בני הוי' אם נכשלתה באיזה חטא אל ימעט אותו בעיניך בני
הוי זהיר בראות עצמך עשיר ומלובש בגדים יקרים ויושב
בשער בת רבים א קצטע אד' בעיניך כי הממון והלבו' והכבו'
אינן בכלל אצריך הדבוקי' בגופך אל לא נפרדים ממך היום
עמך ולמחר באחר שגלגל הוא שחוזר בעולם וכאר' זל לא'
נקראו ווים אונים מזה לזה בני כשתה במושב אנשים בלום
פיך מלדבר שאין שום כבוד נמשך מרבו הדבור כי כל המרבה
דברי' מביא חטא וברוב דברים לא יחלל פשע והקנא אס' ולא
מצאטי לגוף טוב אל לא שתיקה ואף על פי שהדברים ערבים
לשומעים דע שלא תקום משם בלי מטה ומריבה אך תרבה
בישיבתך בדברי קורה ואוסר או בסיפורים המביאים
לשומעיהם לירי יראת שמים בני הוי זהיר שכל מעשי' יסיו
לשם שמי' והוא ייסר אורחותיך בני הוי זהיר בכל דבר שאסיה
עושה לומר לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינסיה וקשריה
ברכה בכל מעשה ידיך בני אל תנעח בחכמתך וכל דבר שאסיה
עושה ומצליח דע שחכמתך לא עשה כלום כי אם שרכוכו
יתברך כך שהרי כמס חכמים יוסר ממך אין מועיל להם
חכמם' להצליח וכמאמר שלמה הע"ה וגם לא לחכמים
לחם בני סוי זהיר בכל עת ורגע לזכור יום המיתה

וזה הדין וזה מניע גדולה לאדם שלא לחטוא בני דיוס שאתה
מסענה אל תתראה עמך בפני שום אדם שאתה בתענית
ואל תתנאה בתענית' פן תתעצב דמך וחלנך חינוס בני הוא
זהיר בקועלת אחרים יות' מתועלתך שאינו דומ' עוש' כדק'
לעכמו מהעושה לוולתו שהעושה לוולתו מורס על חיצוב
המנוה וגם אחרים רואים ומלמדים לעשות בני הוא זהיר
בעיותך מזה ותתנא בה מונעים הרבה כל כך שאתה
מונעים בה החזק לעשותה שמועל' רב מניע לנפסך
ממנה והשטן מנקה למנוע טוב מבעליו וכל אוקס המונעים
נתלבש בהם השטן למונע' והם שלוחיו הוא זהיר' לת' מוסר
מאל' לשכני' העניי' ואל' תאמר בלבבך איך אני נוסף לה'
שיעוריס דמה דתנאי' לך לחזיר' לא תעביד דוכו פיתוי הי'
למונעך ממנוה ולהמית לעניי' ברעב' שהדבר שלך מוסר
לעני' תחלת אכילה בני הוא זהיר' אם נכנס ויוצא אדם בביתך
אל תמנע ממנו אכילה ושתייה בכל יום כפי יכולת בני הוא
זהיר כי תרא' ערוס וכס'תו ואם' בתחובי' בלואות שנייתך
שאת' לחזיר' דבר קל וכוני לעני' כדמה לו דבר גדול ונחמד
דיוק' טוב להיות' מכוסה צוה ולא ערוס בני הוא זהיר
בשתאע' בשנח חזירך אע"פ שאין אתה מכיר בו הוא מסייע
עם המאכל אוקס בני הוא זהיר' כשאתה חסן נכנס לחופה
לסקל בעיניו כוצאו' הבית שאין ביד האד' כלום וקנ"ה הוא
בון וממין פרנסה לכל אחד בעתו וזה מעשה בכל יום עם כל
א' וא' וכו' ילך לחופה בשמח' ויקנה נעמו' בלבו וישען
באלדיו והוא זהיר בחסן הנכנ' לחופה לסעודו בפני יכולת'
ולשמח' ולכבד בימי חופתו ולספר' בשבתו באופן שתשמע
הכלה וכל קרוביה והוא זהיר' לנחם למי שמקו' בניו ונפרע
למי שמק' לזון יחיד דברים הנודעים ללב כדי שיכנסו
דבריק באוגיו ויקבל נחמה כבון' לומר לו אדם אינו חייב כי
אם לעשו' כווי' שהוא לעסוק בפ"ור להוליד בני' בין חיי' בין
מת' מקבל שכרו וקנ"ה עושה מה שהוא חפץ לעו' לאדם
ואם מקו' לא תאברו דמה לו שהם אכלו או שהם בעיר' אחר'
שלעולם בניו בקראים וסוף' להתקד' אכלם ולהיות עמה שני'
אין מספר ועוד אם סוף' בעול' עמו היה מקבל' כער מחולאי'
או שמא יקריחו קנש' לו ברבים ואם' מתאזהר העדר' יוסר
ממציאות' ועכשו' צעור הוא בהם מכל' חוק ובמותו יצאו
לקראתו להגינו מכל צד ומסמין' ולהכניסו לבן עדנו וכיון
שכן זה לו להרבו' בבני' יוסר מה' שנקטו חז' ל' לבני' ו'
להפד' ל' לקספור' ולעבור על דר"ל לקבל עינש בגפשו
וע"ל' חרס בידו שאין רוב בניו יאזכרו בניו כי אין
על האדם כ"א לעשות כויו ית' כי ע"ז נלמד בא לע"ה ועל
הקנ"ה לעשות מה שהוא חפץ בעולמו וכדומה לזה ירבה עמו

לנחמו ואי זה' בעשיר' שירד מנכסיו והחזיק בו אם סוכל
וכנדהו במקודם וספר לו מס שאירע לכמה שירדו מנכסיה'
והיו באפס תקוהו ע"כ חזרו לעושר' ואם פראה שאין תקוה
שיחזור לעושרו לפי המצב וכפי השע' הדריכהו בדרכי'
שנמסך מהם הנאה מאחרי' וכלל אופן העוסר' קרו' שלא
יקניי' והוא זהיר' שלא להראו' פניו לבני ביתך וכל דבר
שזאל' אשתך הוא מנפית לה לעשות וקנ"ה ימין לך כי עיניה
קלוי' כך ועיניך קלוי' בק"ה ואם לא נא' לידך למלאו'
שאלתה תתלה הדבר שלא נודען עדיין דבר טוב וממתי' עד
שיבא לידו וירחנה בדברים עד שתבין כי אין ידו משגת כלל
בעול' מפיך אל יבא אין בייכול' שתתנזה בעיניה וירבו
הקטטו' אך כ"ו שתבטח אוקס תהיה צמחה כלל אוקס ומן
ואם כך לא תשמח' מתי תשמח כיון שאין יכולת בידך וביום
שתרויח סן לה מאוקס המעות שפס זה קאמין לך כשתבטח
אוקס ותמסך עס זה ומן בשלו' בנים עד שירחמו מן השמים
ואל תספר מדומקך עם בני ביתך כי אין יכולים להחזיר בידך
רק יהיו ענבים ותייהם בנער אלא אמור להם תפלו עולי
שיתן לי השם כדי להביא לכם' שבדברי' אלו אין ניכר חסרונו
שאפי' על עשיר מועל לומר בן והוא זהיר' כשהאכיל' שלפניך
מועט מאד ידך כאלו אתה שבע כדי שתספיק לבני ביתך
והוא זהיר' אם וקנה אשתך שים נגר' עיניך כלס דמות
בערוסיה וכוה לא תתננה בעיניך ולא סנא לתק עיניך באש'
אחרת ושים נגר עיניך בנך ובנוסף שיש לך או שהיו לך
ממנה והוא זהיר' אף בימים שאתה עובד על א"ז ככה אל
תמנע מלהראו' פנים שוחקות לאשתך כדי שלא ירא' לה
שנכנס לך שנה עמה שהיא אינה יודעת' בענינות' ואם
תספר לה לא קאמין בני הוא זהיר' מלהראו' פנים שוחקות
לצניך עד שיצאו אשה ולעולם יהיו סתם עול' המוסר ולא
פניחם בעינים רגע מס'ת ולמדס' כתיבה ושיהיו בקיאים
בברכת כסאין וברכת אכלים וסיוון וכאלה הדבר י' שיהיו נגר
בגוברין בכל דבר שנקדושה וללמדס' אומנות כאלו' ל'
ולהזהיר' שכל חייבם יעסקו בתור' ולהרגיל אוקס מקטנות'
במילי דחסידותא שיעשה' בהם טבע וכשיגדלו לא תכבד
עליהם הדבר ולא תנשק לאשתך ולא תנחם עמה בפני צניך
אפי' הם קטנים מוטלים בעריסה ואין צריך לומר דברים
אחרים כי הראיה נרשש בדעתם וזכרים עד יום מוקס והוא
זהיר' ממוצח המאכל סן בפני אשתך כדי שתהיה כל דפקך
עליה ותגדל צניך בחינש' ותדריכס' לסורה למלא רצונך כי
רצונך בבני' בני תורה בני הוא רביל' בותרנות אפי' בדבר
מועט שיש לך בני הוא זהיר' אף בעת שיש ענינות בלבך לדב'
עם כל אדם בפנים שוחקות בני הוא זהיר' כשאתה בסעודת

של שמחה לא להזכיר אפילו דברי קורה שנוכר בהם דברי
 מים ואצילות וכדומה אלא אם כן אתה רואה באדם
 פגועה אנשים משחקים עם נשים ח"ו וכיוצא מדברים אלו
 שאו תגלגל להביא דברים המכניעים את הלב בדי שיפראו
 בני הוי והיר מלהרבות דברים עם שכנוסף דכיון שמצוין
 אצלך בנקל יפתך השטן לחטוא בהן בני הוי והיר לעשות חסד
 עם כל אדם שבעול בין ישראל בין גוי בני הוי והיר מלהרבות
 שום דברים שבעולם לבר המוקות שהקיר ר"ל להורגם
 ככל שזמם וכדומה ואל תעקור שום עשב חינם שלא לכורך
 רפואה וכדומה כי לכל עשב יש מלאך א' עליו כארז ול ונמכ'
 או מסירו מממשלסו כי ימן נימן לו מן השמים על עשבו עד
 שת שפטרך לעוקרה לכורך האדם בני הוי והיר שלא
 לכחוק משוטה או מאדם שיש בו מוסר כי איך יודע מה ילד
 לך בני הוי והיר להיות קצת עכב כשעובר שג' ומועד כדי
 שלא יראה שהיה עליך למשא בני הוי והיר כשאדם מוכיח
 הוכחות לסעודת שבת ומועד הוכח אדם בעוד שאדם רעב
 שעל ידי כך תרב' בהוכחה לפי שהרעב יראה לו שלא ישבע
 ומרבה לקנות ובימי השבוע לשפך אחד שאדם שבע נא
 לקנות בני הוי והיר כל הוכחה שאדם מוכיח לדבר מכות
 יהיה בשמחה רבה וטובה לעושר ולחכמה בני הוי והיר אפי'
 בשעה שאתה הולך בשוק לחשוב בדברי קורה או בדבר
 מכה לבקשה בני הוי והיר כשפראה אדם עכב על תפבור
 עליו אלא שאל ממנו סבת ענינותו ולפחות אם לא סוכל
 לתקן בערו עם מה שמדבר עמך מפני נערו כדור' לישינה
 לאחרים בני הוי והיר שלא לזאת לשוק בלי פרוטה בכים'
 רכובי לומר אם יש לך אל תניחם בבית כי פרוטה אחת
 מניל נפשו ממנו או ניכול עמה מיד רוכח או כוא' עני
 מוטל למות ובאות' פרוטה קונה לו פת ומחייה בני הוי והיר
 כשנבקר איזה קרו' או אהוב בחני' ובמועדים בקר גם לשכן
 שכנגדו ולעניים שנחזר בני הוי והיר לברך על הפירות
 בע"ו בשבת שמנה וסיקין הוא בני הוי והיר לקרב קרוביך
 פעניים להשקף עמהם בגילם ובאכל' ויהיו מראשי
 הקרואי בכל שמחה וגיל שיש לך בני הוי והיר אם חנך השם
 בקול ערב אל שהי מאור שירי ענבים או שירי עלטכות
 הכותים כי אם שירי שבת והילול לה' ותוכחות מוסר
 המכניעים לב האדם ליראתו יתנך ויהיו ביראה ולא בקלות
 ראש ולא בפני נשים כדי שלא יהיה עריבות קולך לך לפך
 מוקף ללורך ביד ינך בני הוי והיר שלא ימנע כחם על
 בגדיך ובכל עם יחיו בגדיך לנשים משום הכון בני הוי
 והיר לחנות היום חזיו לתורה וחזיו לגמילות חסדים
 בני הוי והיר בכל מקום שפגשם לקבוע ישיבתך בין העניים

שנמצא שם ובאמצעותך יכבדו אותם כי באמצעות סעודת
 מקבל הנלתי מוכן ואם מקום סעודה הוא בסניף יאכלו
 גם הם ממנו וחר המאכלים בני הוי והיר בתכנס בני קום
 סעודה אל פרצה ישיבת' אם ואין כריך לומר שלא תשכר
 ואל תסעק בדברי חזק והיטולים בני הוי והיר בהיותך
 צמא אנשים באומעך מדברים בדופי אים אדם קום ברם
 לך בני הוי והיר מטייל' ומשפחות שהם חנלים לגררך
 לגיהנם בני אל תקנא לך בהנחת הרשעים ובמעלה
 ובכבוד כי סמא יאבדו ואם תעמוד בני הוי והיר באשך
 שלא תהיה יחזיק לבית השפלות ואין כריך לומר צעיון
 פרדים ובחברת נשים המנבלים פיהם ולא יהיה המניעה
 דרך מחלוקת בי אם בדברי פיוסם ודברי פוסר כדשקופה
 לבנים מסוגנים : ואל תמנענה מלהלך לבית אביה ואמה
 או בבית קרובותיה דמניעה זו אורז לקטנות ומריבות
 בנינו של אדם ואם מהליכם' שם נמאך עבות רעון ורבו
 השאלות אזור נא כנדר חלכך למנוע הליכם' שם כי סופ'
 לבא לידי גרושים בני דע שכל קלון ובויו' המניע להפטר
 הם מקרובים ומכירך מאנשים מבחון בני הוי והיר
 מלהתחבר עם כעסן ובעל מדות רעון לעשות שותפות עמו
 ואלא לשכון בשכונתו פן יסיו כל ימך מכאובים ושהיה ענד
 לו וגם לא תשלט בממוכ' בני הוי והיר שלא להפגיר על
 שום דבר ואלא תכפול הדבור שני פעמים בדורך עם שום
 אדם בני הוי והיר מלדבר עם איש חכם בעיניו כי קשה
 עמו דברים הנעשים וקבא מלפניו מחורף ומגור' הרחק
 ממנו כמקרחק אדם מן הנחש בני אל תבקש גדול' ואל
 תחשוק כבוד פן תאבד הגדולה וסכנך שנייד : בני הוי
 והיר מלעשו' שותפות עם רמאי בחושך שעל ידו תרויח
 דע שלא תרויח כלום אלא ירויח ממנו לו ואם תנא בקי
 מכנסין בני הוי והיר לבקש חסדי' לבחתי' ג"ח ובעל
 מדות טובות ושליכן משכרים ואם לא תמצא קח ישרים
 ובאמנים בעלי מדות טובות ומן משפחות מיוחסים ועל
 כל פנים עם הארץ לא תקח שמחה אם מוכר נסך
 לשפחה ביד אכורי שאין לה פדיון לעולם וכל ימים
 יגון ואנחה וקלון וחרפה ובושה וכלימה בני הוי והיר
 מלנד החיוב המוטל עליך לבקר חול' הוה יוקר
 לבקר חולים מיסורין קשים ורעים יען פראה בעיניך
 ופכניע את לבך סעל שאע"פ שהדברים הקשים
 וביסורין הרעים נשמעים אין פועל השמיעה כראיה אע"פ
 שתהיה שמיעה מפי מגידי אמת מי לנו גדול ממשה רע"ה
 שלא פראה שהקנ"ה אמר לו לך ר' בני שחם עמך
 ואל

Digitized by Google

אדם יומת ואיך יעלה על הדעת שיענה הקטן בעבור שירחיבו
 אותם ללכת בדרכי הקורה ח"ו לחשב מחשבת חזון על משפטי
 שמים ית' ועוד ראה שטות וסכלות התשובה האם הילדים
 האמוני עלי תולע ואשר לא נסו כף רגלם הצג על הארץ
 וספיד ממלאים כל רצונם מהם מקים ממנפה או מאחר מיני
 חולאים אם כן אין המוסר גורם המיתה רק החטא ממית
 ואדרבא בזכות המוסר הטוב יגדל מן המיתה יש אומרים
 שטבע הרע הוא שולט ואינו מועיל המוסר גם זה הכל ושקר
 וע"ז אמר שהמ"ע אולת קאורה בלב נער שנט מוסר
 ירחיקנה ממנו ר"ל אף על פי שהטבע הרע הוא קשור בלב
 הנער עכ"ז במעט מעט שנט מוסר ירחיק ממנו האולת
 ואמר עוד חנך לנער על פי דרכו גם כי יוקין לא יסיר ממנו
 וכן בהרבה מקומות הוא מזהיר על מוסר הבנים אם כן
 ההרגל הוא שולט ולא הטבע ואם אינו מורגל במור' ומוסר
 בקטנותו גם לאחר שיגדל לא יחלוק מורא וכבוד לאביו
 שבשמים ולא לאביו ולאמו ואיך יזכה לאורך ימים אמנם
 המורא והמוסר הזה צריך ישוב הדעת ולא חרון אף וכעס
 ארו"ל אל יטיל אדם אים יתירה על בני ביתו ודע שכל מקום
 שאת מוצ' בעם ורונם שם המזיקים מוכני' לכזיק הש"י
 ובפרט בזמן המנפה שאלו מזיק הרבה מזיקים והמכה הצאה
 בכעס מכת המנפה מתדבקת עם המכה הכי ויעני ראו
 ולא זר ולכן יסיה כל אדם מושל ברוחו ויהיה נזהר מאד מן
 הכעס ואם צריך להסיל מורא על בני ביתו יעשה קנועה במי
 שכוועם אבל תהא דעתו מיושבת עליו ויהי נזהר מאד שלא
 יקלל אשתו ובני ביתו וכן אסור לאדם להכות אשתו כי די
 לאשה שהיא סובלת כער הדין ולידה וכער גדול בנים ועליו
 מוטל כל דרכי הבית ואין ראוי לנער לה יוסר על מה שיש
 לה כנר ואם היא עושה דבר שאינו ישר בעיני בעלה יתקן
 הדבר בדברים רכים המושכים את הלב ולא יכה ולא יקלל
 אותה : חייב כל אדם לכבד אשתו יוסר מגופו כי אין
 בית אלא אשה הכשים מקללים בני הבית במנפה ושאר קללות
 צריך להזהיר אשתו ובני ביתו שלא ישלוט קללה על פיהם
 לפי שהשטן הוא מקטרג ועל הוכר' עון תחול הקללה הש"י
 רבים כוהנים ללמד הקטן לקלל ואם שטות ראוי ללמדו
 דברים טובים וברכו' ומי יתן ויועילו הצרכים דברים רעים
 וקללות אינן צריכי' לימוד כי יכר לב האדם רע מנעוריו :
 עוד יש מנהג רע בעת שמוליכים הקטן לבית המדרש שמצוים
 למלמד לפני הקטן שלא יכו אותו והקטן שומע שאין לרבו
 להכותו או שוא מוסיף ודון אמנם המלמד אינו יוצא י"ח אם
 אינו מטייל מורא על הנערי' להדריכם בדרך הישר ובארת"ל
 לא האדר' הוא עיקר אלא המעשה ראוי הוא לחקור המלמד

אם הנער שומע בקול אביו ואמו ואם נוסר נכ"י ונרמס
 המוציא ונכ"מ ואם הוא מרוד' במה שישימו לפניו לאכול ויצוה
 לו שילך לבנה"ב להתפלל ולענו' אמן ואלא ידבר בנה"ב בשעת
 הספלה וכיונא בזה ידקדק על הנערי' לחנכם במדות
 ולהנהיגם בתרבות ובד"א ומלך הסר מוסר למלמד לקבל
 שר מהנערים ולא שר כל ימוד כל הנו"ל הוא קל לעשות
 אבל אם אינו ואם מכסים פצע הנער חזונו הנזק הוא שלהם
 ופוף שיקבלו חרטה בקיבור עבה היעוזה שירגילו אינו ואם
 את הקטן במורא ובמוסר הטוב וישימו לו לאכול על שלחן
 קטן לבדו וזוה יתגדל בתרבות וד"א וגם אחר שיוקין ינהוג
 אימה וכבוד לאביו שבשמים וג"כ באביו ואמו וזוה יזכה לאורך
 ימים וימלא חן בעיני אלהים ואדם והכל יאמרו ברוך שם
 ילך ברוך שזה גדל אחר שכתבתי ענין חנוך הנערים ובלי
 ספק מי שמלא רצון הקטן סופו יעלה למדת הגאווה על כן
 אוכיר הנזק המגיע לאדם ממדת הגאווה ודע כי הגאווה היא
 פתח וסכסלה לכל מדות הרעות בעל גאווה אינו עושה שום
 שנו' לש"ס רק כונתו ליהורא ותעיד הוא חס על כבודו ולא
 כבוד הצורא וכ"ש שאינו חס על כבוד שום ברים והוא
 מסכבד בקלון חזירו ומוניא דבה על כל אדם ומדבר בגאווה
 ומססיר פניו מכביט אל עני ונכה רוח כי נראה לו שהעני
 מסריח וכן הוא מלביש בגאווה ואם אין לו רואה בגול ולגנוב
 בעל גאווה רודף תמיד אחר השדרה ורוכה שחיה
 ידו על העליונה ומתוך זה הוא בא לירי שינאה ומריבה :
 בא ולמד מקרח בעבור שנתגאה בעשרו רדף אחר השדרה
 וירד חיים שאלה הוא וכל אשר עמו : וראה כמה
 קשה כח הגאווה והמחלוקת אפילו יונקי אדים שלא חטאו
 כאדו עמו : אמר החכם הזורע גאווה וקטטה יקבור
 דאבה וחרפה ואמר אם תקום תדאג ואם תספח תשמש
 ברודף אחר הכבוד הכבוד צורח עמו : בעל גאווה
 לעולם אינו מודה על האמת ולא דיוה אלא שג"כ מבקש
 לאמת השקר שלו ועובר על לא תשא הראש"ע ו"ל הארץ
 מאד בענין השנוע וכפג שלאווה הוא קשה מכל לאוין
 שבעשרות הדברים כי הרופח או בגונב או הנואף למלאם
 פאותו הוא עושה עברה בסתר ואינו יכול לעבור בכל עם
 שירצה כי יפחד על נפשו וזה עובר על לא תשא לאו קשה
 שכתוב בו כי לא ירקה בלי שום הגאה שיגיע לו מזה והוא
 מחלל שם שמים בפרהסיא בכל עם ובכל רגע ואפי' לפני
 דבור קל הוא מקדי' השנועה ואין פחד אלהים לנגד עיניו ואם
 לא היה בישראל רק עון זה מספיק להאריך בגלות ואפילו
 בשל כל אדם יחד על הרגל הרעה הזה וכל הרגיל בעבירה
 ואפ' ראוי ועושה לו לקבל עליו לקס פרוטה אחת
 לפלגור

לסלמוד תורה בכל פעם שמוצי' שם שמים לבטלה וכסומע שם
שמים מחבירו לבטלה וססומע שבועה מחבירו ראוי להוכירו
שיתן הפרוטה לסלמוד תורה ונדרך זה מעט מעט כל אחד
ירחיק עצמו מהרגל הרע הזה ומן העונש הגדול והעושה גם
העשה תבא עליהם ברכם טוב הנשים רגילות ליטע נחיי
בעליהן ובניהם אפי' על כל דבר הכל גם זה מנהג רע הוא
מאד כי א"א שלא יטעו לפעמים לשקר לכן כל אשה האוהבת
בעלה ובניה תסלק עצמה מן הסרגל הרע הזה הנשים יש לכן
גאוס ואינן יודעות העונש והחוק הנא מנאזהו לכן ראיתי
להודיע להן כמה יכשלו כדי שירחיקו עצמן מן העון יש אשה
בביתא היא לובשת בגדי שפחה ויוצאה בחוץ בגדי מלכות
כדי להראות לכל את יפיה ולא נכון לעשות כן אשה כנופה
אשר יראת אלהים בלבה ראוי שתקשט עצמה בביתא כדי
שלא יתן בעלה דעתו באשה אשרת אשם שהיא יוצאת בחוץ
מקושטת הוא חוטא ומסטיא אחרים כי אפשר שיפגענה בור
עם הארץ • ויעבור על לא תחמוד אשת רעיד ולא זו בלבד
אלא בעת שיתחבר הבור עם אשתו יתן דעתו ביופי האשה
שראה ביום והבנים הנאים במחשבה זו נקראים בני תמורה
ואלו הבנים אי אפשר שיהיו טובים לפי שנאים במחשבת עון
וסנה האשה היוצאה מקושטת גורמת מכשול עון ומקלה
לאיש שהוא והחוק הנא מנאזהו אינחנו בגלות בעובותינו
והקמים עלינו רואים תכשיטי אשה מכסף וזהב ומנקשים
ממנו עלילות שקר הש"י יכילנו מידם ומכל רע אמן • שום
סועלת אינו יוצא מהנאות נעשה בזמן הזה אפילו שאין יד
בעלה משגת היא רוכה להראות גאותה ואינה חוששת אם
יבא בעלה לידי סכנה בגולה או בגניבה אמנם האיש שיש
לו שכל ראוי לו לראות את הכולר גם ישים לבו על העבר כי
כמה גוירות רעות וקשות ושמדות עברו עלינו בעבור
שבאות כמו שזכר בספר שנים יהודה יש אשה יושבת בפתח
ביתה לסניק את הילד והעובר דרך שם רואה אות' מגולה
ויש אשה שמגלה שער ראשה אין אלו דרכי נגיעות כל נא
שכל תשים אל לבך איך היא צריכ' רחמים בעת לדתה הש"י
ירחם על כל בת ישראל כל בת ישראל תבחר ללכת בדרך
פישר בעיני אלהי' ואדם כדי שתוכה לאורך ימים וסוכס
לראות בנים ובני עוסקים בתורה ובמכות • בעל
גאות בועט ביסורין ואינו שם לבו להתפלל ולשוב אל השם
זה המוכה בסגורים איך לא ישים לבו לשוב להתפלל אל השם
פעם כרתו והא יודע שהעילה הספלה לחוקיה המלך
לאחר שנגררה עליו המיתה ועל ידי ספלתו ועל הדמעות
שהוריד הוסיף לו הש"י ע"ז שנים רבים מישראל אינם
קשטין לסתפלל עם הנזיר כל ימי השבוע ובשבת הם באים

רגע אחד וגם ברגע שהוא אינם מחזירים לשמוע ספלה
בחון ולא על עניית אמן אבל הם פונים לדבר זה עם זה
דברים בטלים ובזאת כל המדבר בשעת הספלה גדול עינו
ענשוא ולמה לא יקח ק"ו בעצמו אם הוא בא לדבר עם
הדיוט הוא מכון לשמוע את דברי סבירו כדי להשיב לו על
דבריו ולפני הקב"ה אשר בידו נפש כל חי הוא פונה עורף
לדבר עם חבירו יש לך עון גדול מזה ראוי ונכון לעמוד בכל
קהל איש א' להזהיר את העם ולנעור בני ישראל בשעת
הספלה • כל מי שאינו מכון להתפלל אינו מאמין בהשגחה
ולא בשכר ועונש • בעל גאות הוא מכפויי טובה ואינו כותן
שנה והודאה למקום שנא' ורם לבבך ושכח את ה' חלוק
עו' סכלל העולה כל מי שיש לו גאות הקב"ה והבריות אפילו
בני ביתו סוכאים אותו לפי שהוא אכזרי וכעסן אמר החכם
מן הסימה איך יתגאה האדם והוא עובר פמיד על גשר
רעוע ושבורה ואין ראוי שיטען ויבט עליו לב אדם כי אינו
יודע בשכרו ובקומו מה יולד יום ולא יועילו להכיל אותו לא
גאוס החכמה ולא העושר ולא הגבורה הנאות היא חולי
קשה וכבר מאד מביאה את האדם לאבוד עה"ז ועה"ב לכן
כל בעל שכל יצק לו רפואה לחולי זה קודם שיגבר עליו
החולי וקודם שתקפוץ עליו הוקנה כי בחר בעדת הענוה כי
אורך ימים בימינה בשמאלס עושר וכבוד • מדת הענוה
היא סולס לעלות בה לכל המדות הטובות והיא ראש והספלה
לכל מכות התורה ראשית דבר יראתה יסוד הענוה היא
אדם האכניע ומשפיל את עצמו לפני הבורא יסנרך בימי
בחרותו בעודו בנחו והוא שמת בחלקו ואם הוא עשיר נוסן
שנה והודאה לאל הנוסן לו כח לעשות חיל ומכיר החסד
והטובות שעושה עמו הקב"ה בכל עת ובכל שעה אם עושה
מכות הרבה הם מעטים בעיניו ואינו מחויק טובה לעצמו •
ואם משבחין אותו על מעשיו הטובים הוא מכטער על זה
לפי שידע ומכיר שאין משפיק לו כל שמנוס שיעשה בערך
על אחס מאלף הטובות שק"ה עושה עמו בכל יום • בעל
ענוה אינו רודף אחר הכבוד ולא אחר הנאת הבוץ ולא
באכילס ולא בשתיה ולא בשאר כל צורכי הבוץ רק תמיד
הוא מכון לעבודת הבורא ית' אוכל ושוקה כדי שיהיה לו כח
לעבוד את השם כושא אשה לקיים מצות השם ומלביש עצמו
לכבוד השם וכל מעשיו הם לשם שמים יש אדם בוקר במדה
ענוה ומלביש עצמו בלויי סחבו ופורש עצמו מכל הנאות
העולם מכנף עצמו בתענו' יותר ממה שיש לו כח לסבול
על אדם כזה אמר שלמה ראים איש חכם בעיניו תקוה
לכסיל ממנו סקורה אמרה וחי בהם ולא שיטעו בהם יש אדם

שבט מוסר פרק מז

מראה עצמו כענין וחסיד ושנע קוענס בלבו וסופו קבלה
 דעתו לכל ויהיה ללעג וקלם וחרפקו לא סמחה דע"הו
 ובע"הב נשזה חוקות נכרת הענוה האמיתי האות הראשון
 מי שמביישין איתו ויש צידו לנקום והוא מוחל על זכונו זה
 אות נאצן שהוא ענין האות השני מי שנא לו נוק או נער
 ונרה והוא מקבל עליו מאהבה גם זה עד כאן על הענוה
 האות השני הוא מי שמצטין אותו על מעשיו הטובים והוא
 מנער על זה ואומר כל מה שעושה הוא בטפה מן היס
 כנגד מה שאני חייב לעשות ואם אין בו מה שמצטנים אותו
 הוא גוער בזה הצטנותו ואומר אינו אמת מה שדברת
 גם זה עד כאן לענוה האות השני הוא זה שנותן לו הקב"ה
 עושר וזנים וכל אשר יעשה יגלית והוא משפיל את עצמו
 כנגד השם וכנגד עניי ומרודי גם זה סימן טובה לענוה
 האות השני הוא הרואה חובה לעצמו אם עשה לחבירו דבר
 שלא כהונן הוא מכניע עצמו לפניו ומפייסו כן במאן הן
 צדקנים ענוה זו היא טובה מאד האות השני הוא המלביש עצמו
 בענוה ומדבר נכח עם בני ביתו ועם כל אדם והוא נאמן
 במשאו ובמתן ובכל עסקיו • כל אלו הדרכים מורים על
 אמתת הענוה בכל המדות ילך האדם בדרך בינוני ובענוה
 יצטרך לו הקצה האחרון הצדקה אצלו כיה אצ המון גוים
 ואמר ואנכי עפר ואפר משה אדונו היה מלך על כל ישראל
 ואמר ונחמו מה וכסיב והאיש משה עניו מאד כל עניו הוא
 רחמן וסבילן ולומר מן כל אדם ודן את כל אדם לכף זכות
 והוא אוהב שלום ורודף שלום ובכל עסקיו הוא רואה לקיים
 ואהבת לרעך כמוך הק"ה הוא אוהב הענוה יותר מקרבות
 שנאמר ובחי אלהים רוח נצורה לב נצורה ונדה אלהים לא
 קנוה : הרבה ענפים טובים מסתעפים מאילן הענוה
 והאובל מפירותיהן בעולם הזה הקדן קיימת לו לעולם
 הבא • זה הכלל הענוה היא יסוד שהכל סלוי בה • עץ
 חיים היא למחויקים בה ותומכיה מאושר יקרה היא
 מפנינים וכל חפצים לא ישוו בה בא אחי ורעי שמעו נא
 לעצתי ואכלו מפרי עץ החיים פרי הענוה ותוכו בזה
 לאורך ימים ותמלאו חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם •
 דבר ידוע הוא שהעני מסתכל בעושר הנער יותר מהעשיר
 ואשה פחניף הילד יוסר מהאיש לכן כדי להציל רע קודם
 מדינה של גיהנם ראיתי להזכיר עוד ולעורר אב ואם שלא
 יתראו בעושר הזנים וזוה יזכו הם גם בניהם לאורך
 ימים השם יזכנו לביאת משיחנו במהרה בימינו אמן •
 ויקיים לנו מקרא שכתוב אורך ימים אשביעו ואראו
 בישועתי אמן ואמן • עד כאן דברי ספר אורך ימים
 ונפרקים דלעיל בדר הארכי הרבה במעלת הענוה ונבנות

הנאות אך כיון שהזכיר בעל ספר אורך ימים מענין הענוה
 שהרבה ענפים טובים מסתעפים ממנה • הנני
 הראך שחיים נמשך לאדם על ידי השפלות והענוה
 ומזקנים אסתגונן דפירשו על פסוק יסן למכהו לחי ישנע
 בחרפה שהכוונה סבא להכות לחניו ומשפיל עצמו בפניו
 ונוטה לו לחייו שיביאו מתב"י המכה אך השפיל זה לפניו
 ונמסר צידו ומניח אותו ושיעור הפסוק כשיסן האדם למכהו
 לחי ישנע המכה בחרפה ואינו מכה אותו כרי שפלותו נתן
 לו חיים • הלא תראה דבר קשה נופל ממקום גבוה
 ונשברת וכייר או נוצה נופלת ואינו נשבר קלות שבהם הוא
 מצילם מצירה • עוד דע יש מקום בעולם שנא עליו
 רוח חוק מאד משנעים שנה לשנעים שנה ועוקר הרים
 ומשבר סלעים ועוקר האילנות וכל הבתים ובני אדם
 הנמצאים עומדים על רגליהם ונושא אותם למרחקים מקום
 שלא נודע אך בראות אנשי אותו מקום שאתה הרוח הזה
 נופלים שטוחים על הארץ ואוחזים עצמם בעצב אחד כך
 מאד ובהיותם נאחזים באותו עצב אין יכול הרוח להשיאם
 וניבולים כי הרוח הזה אינו עוצד כי אם כשיעור רביע
 שעה אך כל דבר קשה וכל דבר גבוה מפיל ומשבר ונושא
 אותם ואין צריך לומר לאדם שנמצא עומד על רגליו ואפילו
 נופל אם אינו אחוז באותו עצב הדרך דוקא וזהו צודאי
 שעה אלהים להראות לאדם מעלת השפלות שאין דבר קשה
 יכול לעמוד בפני הדרך : קדע רמז נכון למעלת
 השפלות שהרי הענף בענור ירדתו שירר למדרגת ענף
 קנה שתי מעלות מעלה ראשונה מתורה שכתב שקוראהו
 ענף שנאמר כי תקנה ענף ענף כשם גדול דענקי' אברהם
 אבינו ע"ה דכתיב ויגד לאברהם העברי מעלה שניה מתורה
 שבעל פה שקראו ארון שהרי אמרו הקונה ענף ענף כקונס
 ארון לעצמו • וכדי שתשפיל ותכניע לבבך הערל אכתוב לך
 דברי המקובלים ו"ל ממאורעות האדם גבוה ונפשו ו"ל
 צריך כל אדם להיות זהיר וריו בעבודת אלהים בשביל שכל
 יום ימים מכריזים ואומרים עד מתי פתאים תאהבון פתי
 שובו זנים שובנים ארפא משונתכם וכן כתורה מדרות כן
 ואין מי שישיג בה וסרי אדם הולך ואיך בעולם הזה והוא
 סבור לעולם יחיה על הארץ ויעמוד בה לדורי דורות וכל
 כל בעולם הוא שלו ואין זכר לא יום המיתה ולא יו' הדין עד
 שהו' פתאום נמסר ליאמר בקולר ליפטר לבא עולמו וניתן
 ביסורין קשין בקרב שאר בידוכין אם יש לו מליץ אחד הוא
 ניצל מאותו דין הקשה שנא' אם יש מלאך מליץ אחד מיני
 חלק וכו' ומי הוא המליץ מעשים טובים
 העומדים לו לאדם בעם צדק ואש

לא נמצא לו מליץ יוסף הוא יוצא חייב מן הדין שימות באופן
קולי ובחוסה שעה שנקמהו בקולר של מלך מלכי המלכים
בעוד שפוסח את עיניו רואה שבאים אליו שנים שחוסנים
לפניו כל מה שעשה בעולם הזה וכל דבור יסירה שדבר
בעולם הזה לבטלה כותבים לפניו שיאמר להניד לאדם מה
שיחוררו"ל אמרו אפילו שיחה קלה שנין איש לאשקוהו כידון
עליו והאדם בעצמו מודה על כל מה שעשה בזה העולם וגם
מעשה העבירה שעשה מעד עליו ואומר ביום פלוני
ובמקום פלוני בזה השם עשיתי אותו עברה פלוני ונכתב
וגרסם הכל בשם : וקודם פטירתו כאשר ניסן נקולר
של מלכו של עולם כשלא נמצא לו מליץ יוסף מלאך המות
יורד ועומד בפניו מדרגליו ומרצ חדה בידו וכשרואה אותו
החולה ורואה שכל הנית מתלהם מונו המלאך המות שהוא
אש וגם הוא מלא עינים ושאר הבריות אין רואים אותו כי
אם הוא לבדו ואל תקמה על זה שהרי לפעמים כמה בני אדם
רואים מראה אחד ושאר בני אדם שהם אצלם אינו רואים כמו
שנאמר ברכיאל שהוא לבדו ראש המראה והיאך יכול לראותו
והכתוב עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוקח אלא כיון
שירד למטה לארץ מתלבש במלבוש גופני כמו המלאכים שבאו
לכל אברהם אבינו ובאותו מלבוש רואהו ושלשה טיפין קלורין
בחרבו כמו שאמרו ר"ל ממנו מת עמנו מסריח ממנו פניו
מוריקו וכאשר רואה אותו האדם מיד אוחז בשרו פלגות וכל
אברי הבין לא יסקטו מאימתו ונפרט הלב שנוקש בקרבו
כפעמון בשביל שהוא ממשל בכל הגוף ונשמתו הולכת בכל
אבריו וכוטלת ראש מכל אבר ואבר כמו אדם הנפטר
שחזירו שנוטל ראש ממנו ואז כופלת ויעה על כל האברים
ועל אבר שהיא כוטלת ראש ומסתלקת ממנו מיד מת אותו
האבר וכן כל האברים לאחר שנוטלת ראש מהם מיד מתים
באופה שעה אומרת הנשמה או ליעל עולם עובר שלא
מצאתי שום עוור לפדותי מן המות אלא רפואתי הם התשוב
ומעשים טובים וקודם שיגיע אופה שעה מתפירא האדם
ורוכה להסגר ואינו יכול להחבא ממנו ואז פוסח את עיניו
ורואה ומוסר עצמו ונשמתו ביד מלאך המות באותו שעה
בידן האדם בעולם הזה ונצחת נשמתו מן הגוף השכינה
עומדת עליו אה נמצא בו תורה ומעשים טובים ואשרי לאדם
שמדבק בשכינה ונשמתו וזכה לעלות למקום קדוש ואוי למי
שמדחיקין ממנו השכינה ולא מקדנקהו זה ונשמה שמוציאין
לאדם בקבר כל המעשים שעשה בעולם הנה כלם מוכנים
ומומנים ועומדים לפניו ושלשה כרחים מבריות אחד
בפניו ואחד מעיניו ואחד משמאלו ואומרים זה הפלוני
יורד בקונו המושל לעולם ולעמם ולארבע רוחות העולם

מורד בקורה ונמצא ראו מעשיו וראו דבריו טוב היה לו
שלא נברא : וקודם שיגיע לקברו כל האמת חרדים
ורובשים מאקומם נשכילו ואומרים אוי לו לזה שנקבר עם
המעשים הרעים ששם עומדים עליו בשעת פטירתו
ומקדימין והולכים לפניו עד הקבר ושם עומדים על גופו :
וגם הנשמה הולכת ושועטת עליו ומתאבלת על הגוף
שנפרד ממנו ובאשר קברו אותו המלאך דומה עומד וגם
יוצאים מתחמקו ידו שלשה ממונים על חיבוט הקבר ושלשה
שרביטים של אש נידם ודין הנשמה והגוף יחד אוי לו על
אותו דין אוי לו על מעשיו הרעים : וכמה וכמה דינים שרפין
לאדם כשיצא מזה העולם : הראשון כשנשמתו יוצאת מן
הגוף : השני כאשר מעשיו האלהים לפניו ומכרמים עליו :
השלישי כשמתחילים הגוף בקבר : הרביעי דין של חיבוט
הקבר : החמשה דין של פולעים ואחר שלשה ימים שזוכב
הגוף בקבר בריחו ננקעם ומעיו יוצאים מדפנו וכוטלים
המעיים עם הטיכוף שבהם ועורפיה אופס על פניו ואוי לו
עול מה שנתק במעיו שלך ממה שאכלת ושתיית לא נקת מה
לעני מכל חנים ומועדים שעשית כל יום כמ"ס ודרכי פה
וכו' ואחר ג' ימים דנין לאדם מעיני שלו ומידיו ומרגליו
שעשו העבירות עד ל' יום ובכל הל' יום דנין הנשמה והגוף
יחד ובשביל כך נמצאת הנשמה בארץ כל שלשים יום שאינה
הולכת למקומה כאשר ברה שיוצאת בחוץ כל ימי נדסה :
השני דין גיהנם : ששניעי שנשמתו הולכת ומטורפת
לשוט בעולם ואינה מוצאת מקום מנוח עד שישלמו ימי
עונשה אלו ה' דינים פורחים ונאים על האדם סימן לדבר
ויסרתי אסכס שנת על חטאתכם ויען בן החי יסן אל לבו
לזכור יום המיתה ושבעה דינים הללו וישוב אל ה' ורחמא
ואל אלהיו כי ירבה לסלוח להכילו מרדק שחת ע"כ : וכיון
דשבעה עידנין אלו יתלפון על האדם כריך השקרלות כמרץ
בעור שיש בידו לסקן מעשיו ולנחת מן הע"ז עוור כדרך
שנא עוור משום דכיון שמת נעשי חפשי מן המצות
כארו"ל ורמזו כל ופ' נפ' משפטים ואלה המשפטים אשר
תשים לפניכם כלומר חילין משפטים דגלגוליא פשים לפני
כל אדם כדאמרו בחור וכו' כי תקנה עבד עברי ירבה
כי תקנה אש הגוף שהוא עבד עוור מזה העולם והוא
אומרו עברי שש שנים יעבוד בקורה ונמצות משום דהיום
לעשוקס ואין מחר לעשוקס משום שונשניעי ימי שנוקינו
בהם ע' שנה יבא מן העולם לחפשי חנם דכיון שאדם
מת נעשה חפשי מן המצות לכן אם נכפו יבא נכפו יבא
ברו"ל צריך אספה צבואך וצריך אספה צבואך שבה יציא

מן העולם בדיאחך מה בדיאחך בלא חטא כד יביאחך בלא חטא באופן כסס שכל בנפול בלי חטא כד בנפול יכא מן העולם בלי חטא אם נעל חטא הוא כלומר אם ת"ס הוא שחבורה נמשלה לאדם כמודע מר"ל על פסוק מנא חטא ונו' ויחטא אשתו עמו שחבורה יוצאה עם האדם ללוותו עד יום הדין מה שאין בן הכנים והממון ובלבד שתהיה תורה לשמה שאם אדוני שהוא הקב"ה יתן לו חטא ירצה שגור עליו להיות חכם באר"ל שגורדין עליו חכם או סיפסוכן נגד עליו להיות חכם גרם שלמד והכלית וילדו לו בנים או בנות כלומר קיים עונות עשה ומצות לא תעשה האשה שהיא חסודה שעסק בה וגם ילדיה שהן המצות ששה תהיה לאדוני יר"ל תהיה לשמה שמקיימה בעבור לקיים מצות בוראו ולא לקבל שכר ויאמר שהוא יכא בנפול בלי שכר כר' אבהו דקאמר אני אמרתי לריק יבעתי וכו' : ואם אמור יאמר העבד שהוא סנוף הנשמה חורקת למקום' סתם כסא הכבוד ואני אפנסי כחוס אס אדוני שהוא הקב"ה אם אשתי שהיא חסודה ואם בני שהם המצות לא אכא חשאי מקבלת שכר כמוה והניחו אדניו אל האלדים לפני בית דין של מעלה ויראום בן סימן להקיימו בתקוות האקים לשלם לו שכר וכמבואר אכלי ענין זה באורך במצור פי' על חסודה ויען שאדם מעוסק לחפ"א כי יכר לב האדם רע מנעוריו ואין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא סגני מסדר דרך לפני השם נקטנה ליכנס צו לבא לפני בוראו שירחמנו ויקבלנו כירכנו גדול הו' ואיחד לו פרק בפני עצמו :

פרק יח

יבא דמקס דכספן דקפתא ליכנס בה לשון אל ה' וכה יאמר : רב"שע אדון הסליחות והרחמים יוצרי מושיעי מגיני וקרן ישעי משגבי לעד פשפשתי וחקרתי ודרשתי ודרקדקתי ולא מצאתי דבר לבא לפניך בתפלה ותחינה שתמחול ותטלה ותכפר לעבדך בן אמהך כי אם בהניד לפניך שהדכתי שפלותי דלותי דקותי ואפלותי וחכרוני והכרתי מעט מזער מרוממותך ורחמין וחנדיך הרבים ידעתי שאחיה אלהי האלהים ואדני האדונים מלך מלכי המלכים מוכתר בכתרי כתר' חי יחיד ומיוחד על כל המיוחדים בורא יוצר ועושה אין אלוה מבלעדיך אין מלך זולתך אתה בעובר ובהווה ובעתיד ואין מי שיאמר לך מה תעשה ומה תפעל כי מלכותך בכל משלה כל דרכיך יושר צדק ומשפט אל אמונת נאין צול צדיק וישר אתה חפץ חסד תמיד מצדיק בריותך מורה חסאי הדרך ילכו בה למצוא חיים

מרחם חנם על כל מעשה ידיך אתה מעינו של עול' משגיח בעליוני' וכתחתו' השגחתך על הכלל ועל הפרט : זן וטפרנס מקרני ראמים ועד ביצי כניש אבייתומים ודיין אלמנות האל הגדול הגבור והנורא שומר הברית והחסד לאוהביך ולשומרי מצותיך : אל רחום והנון ארך אפים ורב חסד ואמת וכו' אינך מקפח שכר שום בריה אפילו מהכעיס' לפניך מקבל שבים ומשלם שכר לכל צדיק י"ש עולמות וש"ס עולמות סתנה שנ' שם עולם אתן לו כראית' באותיו' ר' עקיבא במתנה של דתוספת על העיקר אשר מי אל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך ובגבורתיך : ואני בשך ורם אפר דם מדה בושה סרוהה רימה גוש עפר נור מלא צואה כלו מלא בושה וכלימה גוף נגוף מלא אספסוף קצר ימים ושכר רוגז רוח קימעה מפילני צל פחד ואימה ממיתני יסודי עפר אחריתי רימה דרכי ליסורין גתיתני לפשעים מעגלי למיתני לשוב לאין כאלו לא הייתי : אתה מלך מוכתר בכתרי כתרים ואני דל ורזה אביון ונבזה בזוי ושפוי שפל אפל ונופל נעדר וחסר אתה מקור החכמות ואני טיפש אויל פכל כסיל ומשוגע אתה מקור הבינות ואני מקור ההבלים והחסרונות והשביבושים והטעויות והמכשולות אתה מקור החסדים ואני מקור הנבלות והכיליות והקמצע' וההקפדות אתה מקור הגבורות ואני מקור החולשה והתשות וההולאים אתה מקור התפארת ואני מקור הכיעור והשחרות והדופי והמומים והשינויים אתה מקור הנצח לנצח נצחים אין לך לא ראשית ולא תכלית ואני מקור ההבל קיר נטוי צל עובר שנותי אין והיי אפס ותהו : אתה מקור ההוד הזיו וההוד וההדרה ואני מקור האופל והחשך והצלמות אתה מקור היסודות ואני מקור העקירות וההמיסות והנפילות והמכשולות אתה מקור האופל והחשך והצלמות אתה מקור היסודות ואני מקור העקירות וההמיסות והנפילות והמכשולות אתה מקור המלכות ואני מקור העבדות והשעבוד והכבלות והמשאות הכבדות :

וכיון שכן כל מה שאתה מוצא מאוצרותיך להשפיע על האדם אינו אלא כי אם על היותך מקור ההסד והרהמים כימה אדם מקור החסרונ' שישיב עליו מקור השלמיות והמעלות לכן אל תביא

תביא במשפט את עבדך כי לא יצדק לפניך כל הי
 וכשם שנתגדלת ונתרוססתה על הכל כך יתרוססו
 חסדיך ורחמיך על יתוש נתון במוניל מחול לי על
 מה שנתאיתי והעויתי ופשעתי לפניך מיום
 שהוצאתני מרחם אמי עד יום מותי ה' שמעתי
 שמעך יראתי ואימת מות נפלו עלי וכל עצמותי
 נתפרדו ונתפקקו כל חוליו שבשרי והיתי כלא
 היה וכדבר שלא בא לעולם ואיך אבוא לפניך לרין
 כי לא נשאר ממני מאומה ואם בכחך הגדול תחזור
 לכרוא אותי ותעמידני בעל כרחי למשפט לפניך
 מה אוכל להשיב כי אם להגיד האמת שאני רשע
 ואתה צדיק ועל כל ההסדר שגמלתני כצדקתך רעה
 גמלתיך הנה מה שאני עתיד לומר לפניך ביום הדין
 מעתה בחיים חייתי אני מודה בזה וא"כ למה להבי'
 ולהכני' ולהעמיד לפניך הנה מה שאני עתיד לומר
 לפניך ביום הדין מעתה בחיים חייתי אני מודה בזה
 וא"כ למה להביא ולהכניס ולהעמיד לפניך בית דין
 הצדקרב הטומאה והמאומה גדול השיקוץ
 והחלאה מעוטף מבית ואחוץ בחלאת צואר
 עונותיו יתגלגלו רחמיך וחסדיך עלי לקבלני
 בתשובה ולטהר טומאת עונותי ואע"פ שהקשרתי
 לשאול כיון שכל הדעות מסכימים שהחוטא לפני
 מלך כסוד אין לו כפרה עולמות אד בטחתי ועל
 זאת סמכתי שכפי גודל שפלותי כך גודל רחמיך
 שאין מחשבותיך ודעתך כמחשבות ודעות בני אד'
 שכל כך שהם מחייבים אתה מזה
 שהם מקור האכזריות ואתה מקור
 הרחמים ואיך ישוו ויסכימו שתי קצוות אלו יחד
 ובהבטחה זאת השלכתי מסוה הבושת מעל פני
 ושמתי פני כחלמיש לאחוז בכנפי רחמיך שתרחמיני
 ותקבלני בתשובה לפניך ואל תשיכני ריקס ולך
 החסד ולי בושת הפנים והמסך המבדיל שעשיתי
 עם חטאתי ממהו כענן ברוב צדקותך והומת ברזל
 שבנתי עם עונותי הרוס כרוב ענותנותך ומבצר
 נחושת שהחזקתי עם פשעי כלה ברוב
 חסירותך ותטבלני במקוה רחמיך וטהרני בים
 חסדיך וכבסני במימי צדקתך ורחצני בטל
 ענותנות' להחיות אותי ולהחזירני ברי' חדשה
 ואם רבו עלי קטרוגים לעכב על רוע מעללי קבלני
 בחתיר' שתחת כסא כבודך והסתר אותי בצל כנפי
 רחמנות' ואל תמסור יגיע כפיך ביד המשחית צלם
 דמות תבנית צורתני בעורב וכשולי קדרה עשה

לכבוד שכינתך שנתנה עצה לברוא אותי שנאמר
 ויאמר אלמים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו חמול
 ורהם על עבד דופק בדלת חסדיך ורהמיך בדמעות
 כמעיינו' ואנחות בשברון מתני' ומרירות תאנח
 שאין כחבמי שעפר יסודו לבנו' מה שהרס בחטאיו
 ומה שקלקל בעונותיו ומה שהחריב בפשעיו אלא
 ברוב חרטות והודויו ועזובת דרכי טינופיו ואת'
 המתקן והבונה תחשב לפניך הרצון למעשה
 והטחשב' לפועל והדברים לבנין ויהשב לפני כסא
 כבודך כלאובנתי בידי פמש מה שהרסתי וההורבו'
 שהחריבתי כי בידך הכח והגבורה והטלכות
 והממשל לעשות רצוני ומה שכתי ודבורי מעשה
 ממשואם ח"ו עם כל זה לא תקבלני בתשובה כפי
 חיוב הדין על רוב פשעי ותעזבני אני איני עוזבך
 ואיני מתיאש מרחמיך כי ידעתי כי אל הפך חסד
 אתה ועמך הסליחה ובראת' התשובה רטירה
 מועלת לכל מין מכה וחולי : רבש"ע אין עוד
 מענה בפילדבר לפניך דמה נאמר ומה נדבר ומה
 נצטרק דאף לזאת יחדל לבי ויתר ממקומו שאין
 ליעלמי להתרעם עליו שגרם בחטאי כדי להשליך
 עליו חובתי ולהקל ממני המשא שאם אני מתרעם
 על אמי שנתקשטה בפני אבי שיתן דעתו עליה
 ומאותה שעה נתעברה ממני ונמצא גרמה יציאתי
 בעולם אין לי מקום להתרעם עליה כי היא עשתה
 המוטל עליה במאמר פיך וליקרמה צוויך כבד
 את אביך ואת אמך ואם כתרעם אני על המזלות
 שסייעו ליצירת אברי איני יכול דמוכרהים
 במעשיהם היו שלא לשנות את חפידם ואם
 מתרעם אני על מלאך על ההריון איני יכול שעל
 זה שמתה אותו וקיים צוויך ואם על היום שנולדתי
 בו אני מתרעם איני יכול כי בפתחת' דלתי בטן
 אמי והוצאתני בו ביום בעל כרחי ואם מתרעם
 אני על המילדת שקבלני ותיקנה אברי איני יכול
 שדעתה היתה להחיות נפש לעבדך והוא עצמו
 מה שכיוונו אבי ואמי והמלאך על ההריון
 והמזלות והיום שנולדתי בו להעמיד ברי' מוכנת
 ומזומנת לעשות תורה ומצו' לקיים רצון יוצרו גם
 אין לי מקום להתרעם על שופאדם כי לא נתיעצתי
 עם שום בריה להטיא לפניך כי נכנסתי חדר בחרר
 שלא יראני אדם שאפשר אם נתיעצתי עמהם היו
 מוחים בירי כלל העולה שאיני מוצא על מי
 להתרעם שגרם בחטאי כי אם על עצמי בעצמי

שבט מוסר פרק יח

כי פתאום ראיתי חיה במו ארבי ומיד במעונותיה
 שכנתי רעם עלי בקול גאונו ולדברו לבי נטיתי :
 ראיתי זה צורדי ואויבי מבקש רעתי ועם כל זה
 לא עזבתיהו עד שהמלכתיהו עלי והכרחני בפר
 דרכיו הרעים והמקולקלין עד שנטבעתי בטיט היון
 עד צוארי וכשהגיע הטיט לפי לכנס בגרוני
 נתעוררתי לבקש הצלה לנפשי כיראיתי בצרה
 אשר מצא לי ואמרת לי אוכל נקה בה ובקשתי
 אופן הצלתי כיצד ונטה לבי לכל אופני הצלה שיש
 תחת האפשר ולא מצאתי זולת לקרוא אליך תמיד
 שאין מי יוכל לסלוח ולרחם אלא אתה יוצרי וגואלי
 כי אתה אדון כל הנשמות לאדון לכפר רעבד
 המתחנן לפניו אע"פ שהרכה העבד לחטוא לפניו
 שהעבד עשה כעבד בזוי וחאדון צריך לע. ות כאדון
 רב הפעולות ובפרט לעבד אשר בשם ישראל יכונה
 דשם אנתון בשמו בשם שרי המרכבה מיכא גבריאל
 וגם אברי כל א' מישראל הם כלי קודש להשראת
 השכינה כדכתיב ושכנתי בתוכם בתוך כל אחד
 שכינה שריא כארז"ל ואף על פי שיצאו לחולין
 בשומאת ההטאים על ידי טבילת התשובה חוזרים
 לטהרת' לכן נמסרתי בידך רבון העולמי שטהרני
 כמה שדינך הצדק מהייבאז מפיל אני תחיני לפני
 כסא כבודך שכשם שאתה עושה הסד עמי לקבלני
 בתשובה ולטהרני שיגדל חסדך עלי שלא יהיה
 טהרתי במים המרים היסורין וההולאים הקשים כי
 אם מירוק מעט מעט באופן שאפרע חובתי בלי
 הרגש שאם ח"ו יהיה טבילת טהרתי במים אדירי
 היסורין הקשים יכנסו ממם בגרוני ויהנקו אותי
 ונמצאתי חרס בידי ואף ע"פ שהדין מהייב מירוק
 עונותי רוב יסורין קשים חלותי היא שיכופורחמי
 על מדותיך ותנהג עמי במדת החסד שעל החסד
 נתיסדה עולמך שג' אמרתי עולם חסד יבנה :
 ובהיותך רבונו של עולם עושה חסד עם חוטא
 כמוני שלא נשאר אבר בי שלא הכעסתיך בו
 ממני יראו וכן יעשו כל החוטאים לשוב אריך
 בנושאם ק"ו ממני שקבלתני וכל שכן כל מי שלא
 חטא כמוני ובזכות שממני הם ילמדו לשוב
 החוטאים אצלך מחול ונעבד פשעי מנגד עיניך
 כמדתך הטוב שאין לקפח שכר שום בריה :
 יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי
 וגואלי :

והנני מעמיד לפניך דיני האדם וסולדותיו למען דעם
 הצרות הצרות כעונותיו עליו שם זה יכנס
 לב השומע ומייע את עצמו מלחטוא : הנה בעת יצירת
 האדם הוא יסבך נותן כח אל כוכבי מעלה ומולות הכולכים
 בענולי השמים שיפעלו בחוקם כל אחד כפי סבכותו ומעלתו
 מלאכתו על הצבים שנבראת כפי השעות והרגעים שהולך
 יוצא לאור העולם ונבראת נבטן אמו ובפרט נפסק הדין
 מהמו וס והכוכבים ההם נראותו יסבך כמה יהיו ימי חי
 זה הולך הנברא או בעולם הנשמי כפי שיעור השנים שגור
 הוא יסבך אל הנשמה לעמוד בגוף ההוא נגד רכובה זהיוס'
 מסעננת מאן כשנבראת בשש ימי בראשית במראות נבאי
 מרוס וס נקרא אפיהם הכחות : והנה אם לאיו סנה
 זה הולך ימות בלא עתו במיתה משונה אם ברכותו או על ידי
 אויביו או דיינים לא תוכל הנשמה לעלות סכף אל יני
 מרוס לתפחחשנן מפעולותיו בעולם הזה חס טובי או רעים
 עד אם כלו הימים שנבראו עליה ממרוס לחיות בעולם הזה
 אבל באולי היא סעמוד בגן עדן של מטה או מקום אחר
 בינוני אשר אינה מסעננת מאומה ובאולי אינה מקבלת נער
 עד שיסלימו כל הימים ההם ועיין במסכת חגיגה פרק א'
 מעשה מלאך המות עם מרים מגדלת אשר נשיא על פסוק
 יש כספה בלא משפט וכו' יפס על זה הדורש אולם יש להאמין
 כי לא נמנע ממנה נער בהמלאה שהיא משוללת מהסענוג
 הקדמון אשר נזכרת הוס לה מני או ומני קדם עששת ימי
 בראשית שנבראת או לפחות מהסענוג שהיה לה בגוף
 בעולם הזה אם הייתה שוכנת בגוף וך ובעל מידות טובות
 ואיש חמודות וירא אלהים וסוך זה לא תחסרי מלקט ויו כח
 הכסוה אל הרוח כאלו הוסה בגופה ממס בן אל הנפש כפי
 כחות ההנהגות : והנה הנפש אשר פעולותיה נסות
 הולך אל הגוף בקבר ומסתדל לפעול ואינו יכול כי נעדר
 עשם כח הנשמה והרוח ועם כל זה פועלת כפי כוחה אף
 אם מגדלת שערות הגוף ונפרטים וכיוצא לאלה וס עומדת
 ובוכה אל הגוף וככלות הגוף תכלה גם היא ונעדר ויו של
 הנשמה מעליה מכל וכל אולם כח הרוח מקבל גם הוא
 מהנשמה כל מעך הימים האלה כחה הנכוה כאלו יהיה הגוף
 חי וקיים והולך אל הגוף לפעול בו וכראותו שאינו קס ולא
 וע חושב שאין זה גופו הקדום : ונכח זכותו וזכירותו
 הולך ומשוטט בעולם לבקשו במעך גלותו וסאשטטו לרוב
 עונותיו לפעמים יפגע בחכורות של מלאכי חבלה אשר גם
 הם שוטטים בעולם כנראה בראיו ובראוס הרוח הזה
 לוקחם חוסו ומחמקים בו ומשליכים אותו בכף הקלע
 מחבורם

מחזרה לחזרה ולנסוף משימים אחרים ביום של בני
אדם אסור בנס האסורים שם לא ידע בשכנו ונקמו וולת
אחר הכנסו :

וזה בהיותם עלולה ממלאכי חבלה וגם אחרי
שנאכרה בגוף האדם לא קמנע הנשמה
מלהזרז ויהי כנהוג ככל האפשר אל הרוח לקבל וזה למען
סוכל לעמוד ולהחיות כל ימי הנער ההוא וזה האופן יש
לרוח ההוא בח לעמוד בסיכל האכזרי ההם ולפעול
פעולותיהם הרוחניות כמנהגם ממשי אל הגוף הראשון שלה
אם לרע אם לטוב כאשר נמצא וסיפר ממנידי אמת שמיגשי
בכל יום ברוחות הנכנסות בגופות שנמשך רוח הנוכרי בדתו
והרוח הישראלי בדתו ורוח היסאעלי בדתו ואומר הוהר פ'
קצא כי המת בלא בניס רוחו הולך נע ונד עד שימלא פרוק
ומנוחה תכלית הדברים על הדבר הזה סוכל לקחת ההילוך
שהרשתי עד עתה או הילוך אחר שאומר הוהר פרשתי ויתי
וקרומה האומר בקורר רב שמימים אשר הצדיק פועל איוה
מצוה הולכים ומעידין עליו ואף עושים לו מן השמים מלבוש
סהור והולך לעמוד לג"ע כפי מדרגתו וכן ימי הרשעים
כולי' להעיד בגדו על חטאיו ואז עושים לו מלבוש של טומאה
וסם נטרדים והולכי' נעים ונדיים ואין להם מנוחה או סתוכל
לקחת אף הילוך אחר הרומו הרמב"ן בפ' בראשית ואערכנו
לפניך בקק"ה השם ית' ברא מן האפס המוחלט יסוד דק מאד
אין בו ממש אבל הוא בח מובן לקבל כורה הנקרא אלל היונים
פיולי ואחר ההילולי לא ברא דבר אחר אבל יצר ממנו הצורות
וצפרט צורת האדם באופן שכל חלק קטן או גדול שבגוף
האדם וסתמוכתו ועד שער ראשו יהיה בו מן היסוד הדק
ההוא ואפילו שימות ויכלו החומרים העבים עכ"ז ישאר
קמונת הגוף וכל אבריו מן היסוד הדק ההוא הפשוט אשר לא
יפגשו הראות וכ"ה מישגו והוא מעוטף צנפס החיוניות
ואותה הסמונה הוא חלק בגוף אשר יקבל שכר ועונש הנכחי
וזה שנקרא רוח להיותו יסוד דק פשוט וכפי דרכנו יוכל
להיות זה הנכנס בגופות ורות ועושה מה שעושה עכ"ל עיין
בשאלת הקבלה דף פ"ז ע"ב ודף פ"ח ע"א וכמה ענינים של
רוחות ראיתי אני העוזר שנכנסו בגופות בני אדם ומנידי'
בעונשה שעברו מיום מותם עד שנכנסו בגוף זה קסמר
שערס בשר האדם משמוע והכל מהעונשים הנזכרי' בתלמוד
ונאהר ובמדרשים אמשפט העונש' המוכנים לנפש החוטאת
ומנקשים מן החיי' שנקש להם אופני מנוחה ע"י תפלה
אולי יועיל להם ואף על פי שדרו"ל אינן צריכים חיזוק כי הם
אמתיים מעצמם מ"מ כדי שיתפלל הזומע אכתוב מ"ש הרב
בעל יין המאמר דף ל"ה ע"א וז"ל ולא קשחית פאת

וקניך אפי' במספרים כתב הרב זלמן בן הרב רבי יהודה
החסיד כשלמדתי בשייפאר לכני ה"ר ידידיה ו"ל מנאסי
בנה"מ שלו כתיבת ידו של ס"ר זלמן וז"ל אמר לי אנא מורי
החסיד ו"ל שנימיו היה מעשה בעשר בשפיאר שהיה מנלס
וקנו במכפריי' והיה אבא מורי מוה"ב ואלה השניח על דבריו
כי אמר העשיר אסטנים אני ואיני יכול לכבול הזקן אמר לו
אבא מורי ידוע קדע כי מרה תהיה אמרייך כי לאחר מותך
יבואו השדים הדומים לפרות ויהיו דורס סעל פאת זקניך
כיוה עונש של המשחיתים וקנס ותדע שכן הוא רמזו בקורה
בפכוק לא קקיפו "פאת" ראשיכם "ולא" קשחית ר"ס פרוס
וכשנפטר אותו עשיר היו לפניו כל הגדולים שנשפיאר ואב'
מורי היה שם והיה כותב שם אחד וזרק על אוסו עשיר וסכף
קס על רגליו וכל היושבים שם ברחו מפניו מפני הפחד
והתחיל אוסו האם למרוע את ראשו וסולס בשערותיו א"ל
אבא מורי מה לך אמ לו אני לי שלא שמעתי לך א"ל א"מ אגידה
נא מה נעשה בנשמתך א"ל כשינאסתה נשמתו בא שד אחד דוע'
לפרה גדולה והבאיה כלי א' מלא זפת ונפרית ומלח וקבל
נשמתו והניחה בתוכו ולא היתה יכולה לנאס מסוכה ובא
מלאך א' מב"ד של מעלה ונטל מאוסו שד אוסו הכלי שם
נשמתו בתוכו והעל' אוסו לפני ב"ד הגדול של יוצר נשמות
ואז ינאס ב"ק מפיה ב"ד ואמר לי קרית ושנים אמרתי קריתי
ושניתי מיד כיוה להביא חומס וא"ל קרא בו מיד כשפתחתי
הספר מנאסי כתוב לא קשחית פאת זקניך ולא ידעתי מה
להשיב מיד שמעתי קול שהיה מכריו סנו נשמתו של זה
במדרגה התחתונה שבניהגס ונעור שהיו נושאים נשמתו
להביא במדרגה התחתונה ינאס בת קול ואמר המטינו לזה
יהודה בני צריך ממנו שאלה אחת לשאלו ועסה הוא נקס
רחמים על נשמתו שידבר עמו לכן לא סרד נפשו שאלה
עכ"ל : הנימו וראו אחי ורעי כמה עובר נשמת הרשע :
ובספר החרידים דף מ"ב ע"א מעשה היה בקשטיליאה
שהיה מזומן לעכו"ס שור לכחוק כמו שהם רגילים להכות
בו ולענוקו באוסו היום בלילס ההוא בא לאדם אחד יהודי
בזלום וראס אביו ואמר דע בני שנעונוסי הרבים גלגלו אותי
אחרי מוסי בשור והוא השור המווסן למחר לעיניו
וליסורים קשים בנחוק העס הנו' לכן בני פדיני
והכילני שזני אברח דרך מקוס פלוני טרס יהרגוני
וטרס יטרפוני ואתה תפדניי ולא תחוס על ממונך
וקשטט השור ההוא וינא נשר ותאכילנו לעניים בני
קורה כך הודיעוני מן השמים והרשוני להניד אליך ובוה
ספור נפשי מגלגול בהמה לגלגול אדם ואוכה לעבוד
את ה' בע"ה ומעשים כאלה רבים

אירעו בישראל שאל אביך ויגדך וקנך ויאמרו לך לכן כל
איש יחרד והיה ירא ורך כלבב בעוד בחיים חייסו שהרשות
צידו ודעת אלהיו יכפר עונותיו וישוב חרון אפו ממנו
וכצאת נשמתו ינוח ויסקוט ויסתופף בכלו בנ"ע כי חנון
ורחום הוא ומרבה להטיב ובמקום שבעלי תשובה עומדים אין
צדיקים גאורים יכולים לעמוד על כן הגני כותב פרק בפני
עמנו בענינים מועלים לתקוני נפש האדם לחנות גנועם
ה' ולבקר בהיכלו :

פרק יט יראה ר' מאכיל ר' יצין ר' מנין מ"ש הרב
בעל ספר החרידים בסיף ספרו דף פ'
ע"א ח"ל יש לנו לבקש רפואות בדמים קלים אחר שנמשלי
חולי הנפש לחולי הגוף ולפעמים רפואה שיעשה הרופא
חכם במאה פרקים הונאה מכמה מיני רפואת יקרנות
הערוך ופעמים ימצאו מיני רפואת בכסף אחד או בחצי
כסף של מיני עשנים מרפאים בדרך סגולה ושמעתי
מפי מגידי אמת שאירע בקשטיליאה שאחד מאשרי המלך
הפרתמים נלקחם לכוז כיד להביא בא לרדוף אחר שועל
אחד ללכדו ועקץ השועל את רגל פשר עקיץ קטנה לא
הרגיש בה ביום השני התחיל רגלו לנכות ביום השלישי
צבתה מאל עד סוף הירך ורופאי המלך כלאו לבקש מיני
רפואות משונות בדמים יקרים מאד ולא יכולו ונסיאשו
ממנו והיה מנוה מחמת מיתה וכל בני ביתו בוכים והנה
ככם ערבי אחד ממשרתיו שהיה מביא לו דורון במנהגו
וירא את הצרה הגדולה ואת החולי האדוני וישאל
מהם מה החולי הרע הזה פתאום בא לאדוני והיוה שלשה
ימים ראיתיו שאנן ושליו ויאמרו לו עקיפה קטנה של שועל
הביאה לו את המות הזה ויאמר להם אל תראו כי בעור האל
אני מרפא אותו וילך הוא במהירות אל השדה וילקט מיני
עשבים ידועים לו וירץ ויבא אל בית אדוניו ויכתוש את
העשבים במכתש וישם על רגל אדוניו פעמים שלש מיד
התחיל להרפא ביום השלישי נתרפא והלך ברגליו וישתוממו
הרופאים ויהללו את האלהים אשר צרא מיני סגולות
בעשבים ובוה אנו מבינים מה שאמר רבי אליעזר בפרקי
אבות ועקיפתם עקיץ עקרב וכן שמענו כמה מיני חולאים
שנמצא להם רפואות מעולם בדמים קלים בדרך סגולה ועל
דרך זה יש לנו לבקש נשדה אשר ברכו ה' הוא הנגיד
מיני סגולות ורפואות קלות לרפאת חולי הנפש החלושי שאין
בהם לסבול הרפואות הקשות : והנה מצאנו לר"ל שאמרו
כל העונה אמן יהא שמיך רבה בכל בחו אפילו היה בו שמץ
מינוס מוחלן לו והתאירו בזה בזה ומהר ואמר שזריך שיצוא כל
אבריו ולענות בקול סקיף ומי שיגיל לעשות בן הכה הוא

מנושר שנמחלו לו עונותיו אם לא ישובו לכסלה הרי סגולה
אחת : סגולה ב' אמרו שכל הנהיר ווריו בשמירת שבת בכל
תנחיו ובכל דקדוקיו אפילו ענד עבודה זרה כאנוש מוחלק
לו שנאמר שומר שבת מחללו אל תקרי מחללו אלא מחול לו
ואל תקשי לך מה הוסיף בעשותו מנוח שבת כדי לכפר
עונותיו הרי זו אחת מן המצות שהוא חייב בהן דיש לומר
דהזירו היסס הוא מכפר וכן בעניית אמן * סגולה ג' כיון
בשירת הים שאומרים בכל יום לאווארה בקול רם ובשמחה
רבה כאלו אותה שעה יצא מעצרים שהרי אמרו במדרשו יסע
משה את ישראל מים סוף שהסיעם מעונותיהם שנמחלו על
ידי השיר' שאמרו שכל מי שנעשה לו נס ואמר שירה נמחלים
לו על כל עונותיו הנה אחר שצונו לומר שירה זו בכל יום
כדכתיב ויאמרו לאמר וכדכתיב רשנ"י ע"ה שרונה לומר שנה'
אותו בכל יום בשמחה רבה כשעה ראשונה שאמרו אותה
ודאי כח סגולתה כל יום כשעה ראשונה למסדרין * סגולה
ד' אמרו חו"ל כל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל
פשעיו שנאמר נושא עון ועוצת על פשע למי נושא עון למי
שעובר על פשע וכו' לכן יוכיח האדם את נפשו ויאמר לו
למה תסבלי יסורין בעולם הזה ובגיהנום על עונותיך הלא טוב
לך לסבול חרפה אנוש וגדופיו ולא תענה וקשמת ביסורין
או כי תעלת רפואה הם לנפשך ורח בחשך אורך כמו שארז"ל
הנעלבים ואינן עילבים שומעין חרפתם ואינם משיבים
עושים מאהבה ושומעין ביסורין עליהם הכתוב אומר ואוספין
כצאת השמש בגבורתו פירשה חסיד שלש מדרגות פירש
סתנאון למעלה מן ראשונה מי ששומע חרפתו ומשיב אצל
אינו מעלים את חבירו בתשובתו שנית שאינו משיב כלל אך
לבו מר לו בקרבו שלשים שמת ביסורין הם הדברים של
חרפה אשר שצע אולי נס השם יכפר עונותיו * סגולה ה'
היא ההתבודדות שיפרוש במקום מיוחד שלא יראה בני אדם
וישא עיניו למרום אל מלך יחיד עילס כל העילות וסבת כל
הסבות במהרה לתן כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם
ועל דרך זה באשר הוא יצא לאוס פניו אל אלהיו כן הוא
יתברך ישים אליו ויחרו ידנקו כך שמעתי מפי מורי ורבי
החסיד הקדוש כבוד ר' יוסף סאגנים ו"ל וכך הוא היה עושה
וכן מצאתי לרבינו יצחק דמין פבוש כמה חסידים היו
עושים כן בימיו ודוק וסבכח כן בדברי רמב"ם והרמב"ן
וחובת הלבבות והר"ר יונה ו"ה * סגולה ו' ישמת
בחשך דברי חכם כשדורש יראת שמים ודברי אנדה שמושכין
לבו של אדם כמים שאמרו חו"ל שנוה ימחול עונותיו
וחייבים אנחנו לשמוע קול מוכיח דהכי קבלנו
במיני

בסיני צמחה ג' ונשמה א' נעשה ונשמה ב' ונשמה קולו
 צבאו אל הקדש ונשמה פתנס המלך קבלנו נעשה ונשמה
 עד עולם כל אשר ילכו וגם קבלנו כל עת וזמן יבא מאן
 יהוא מרבנן ידרוש תוכחה שנשמה קולו צבאו אל הקדש
 הוא בית הכנסת הנקרא מקדש מעט לדרוש לפני למה כי לא
 לדרוש הכבוד כי אם למלך הוא מלכו של עולם והוא אומר
 ונשמה פתנס המלך על דרך שאמרו כל מקום שנא' במגילת
 אסתר מלך פתנס ולא אמר צהרי אחרת הוא רוצה למלכו
 של עולם אפי' אין מקרא ונא מירי פשוטו וכן אמר
 עשה רבינו ע"ה כשאמר צריכים תוכחה האוינו השמים הם
 העשירים הגדולים על דרך היותם אשר צדליהם שפירשו
 שם מאן מקום האדם על רגליו ונשמה הארץ הם העניים
 שפלים כארץ ולמה כילת תתנו לי הכבוד כי לה' זהו שאמר
 הכתוב כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו : דבר אחר
 ונשמה פתנס כנר ידעתם מה שאמרו בזהר נס קול יוצאת
 בכל יום ומכרות שובו צנים שובנים ובת קול יוצאת מהר
 חורב ומכרות אוי להם לצריות מעלצונה של תורה דקשם
 למי מכריתים והלא אין לנו שומעים כלום אלא ודאי אף על
 גב דאיהו לא חוי מוליה חוי במסכת מגילת וכו' הכא נמי אף
 על גב דהוא לא שמע מוליה שמע כדכתיב נפלאים מעשיך
 לשון כיסוי כמו כי יפלא מאך דבר אפילו הכי נפשי יודעת
 מאד והוא שלפעמים מתעורר באדם רוח עברה מקול הקורא
 לאון נשמתו ומכל מקום לא יוכה לזה רק שאזע בקול החכם
 המוכיח והיינו דכתיב והיה אם שמע תשמע כלומר אם
 תשמע למוכיח באון צדק תוכה לשמוע באון סלב כרוז מלכו
 של עולם והיינו ונשמה פתנס המלך שעל ידי רוח הקדש
 ידעו בסיני זה הענין ואמרו ודאי נשמע קול מוכיח לפי
 שאז כוכה לשמוע פתנס המלך אשר הנביא ירמיה נחפזה
 דרכינו ונחקור' והשאר במקום אחר והיה עקב תשמעון
 ואמרו רז"ל לה' אם תשמעו וסעצו אפילו המכות הקלות
 שאלם דש בעקביו ואשר הכתוב עין עקבי יסובגי הכא נמי
 דרכינו היינו העונות שאנו דורכים צדלינו ורשים
 בעקביו ונשוב אל ה' שם לא ידע החולה מחליטו אף יבקש
 רפואה והנה חפוש דרכינו צמחצו רז"ל רובם בגול ומיעוטם
 בעריות וכלם באבק לשון הרע לכן יש לדרקק מאד בחומרת
 הגול דאפילו שזה פירוש הנחשב לשפיות דמים והעושה
 מלאכת חצירו בלי אמונה נקרא גולן והסתכלות בעריות
 עין פלילי הוא ונקרא בואף דכתיב ועין בואף שצדק נשף
 ויד ליד לא ינקה רע מניהם ואפילו הרפור בעצירה פוגם
 הנשמה : ועין לשון הרע גדול מכשוא שהוא שקול בעבודה
 ורש גלוי עריות ושפיכות דמים וכדי שלא לבא לידו לשון

הרע צריך אדם להרגיל עצמו להיות כאלם כמו שאמרו
 רבותי ו'ל על פפוק האמנם אלם צדק מדברין מה אונות
 יקח האדם כדי להנצל עצמו מלשון הרע יעשה תמיד עצמו
 כאלם ולא ידבר רק נדק שהיא כסורה בדרכים מס אהצתי
 סודתך כל היום היא שיחסי :

זה

לשון רבינו האייגאון ז"ל בספר מוסר השכל
 לשונך שים צפיד באסרה וכלם היה בין החבורה :
 ואל תרפה ארי אסור בחבלך ואם חסדו תשליח ואכלך ועל
 שלש טעמים אלה הוסיף הקדוש ברוך הוא בקריאת שם
 שבונו לקרוא בכל יום פעמים כדי שישמור נפשנו מאד
 מהם : על עון העונות הוסיף צדדיא בפרשם שלישים
 של קריאת שם ולא סקורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם
 אשר אתם ווינים :

ועל

עון הגול הוסיף בפרשה שניה ואספת את דגנך
 ולא של אחרים וכפל הדבר שלשה פעמים לחוק
 הענין כמו שאמרו רבותינו ז"ל מגלו מגלו מגלו שלשה
 פעמים שהיו אומרים במכות העומר כדי לחוק סכא נמי
 כפל דגנך תירושך ויכרך לחוק :

ועל

לשון הרע הוסיף בפרשה ראשונה שכתב סקונס
 ודברתם ופירשו רבותינו ז"ל בם מיעוטא הוא
 בם תדבר ולא בדברים בטלים ולאו הנא מכלל עשה עשה
 וכל הערב דברים מביא חטא לשון הרע :

וכן

נחפזה דרכינו ונחקורה בשלש טעמים אחרות
 דסגן הקנאה והסאוו והכבוד מוציאין את האדם
 מן העולם : ופירשו ז"ל סקס מן העולם הוא ומן העולם
 כבא אלו נרמזו בקריאת שמע ויש לתק עליהם לב בכל יום
 בעס ק"ש כדי להשמר מהם תמיד :

הכבוד

מי שהוא ענד לא יסגאה לפני המלך
 בדרכים אל סתהדר לפני מלך וכתיב וה'
 אליהם מלככם ואנחנו לפניו סמיד דמלא כל הארץ כבודו :
 וכתיב האותי לא תיראו אם מפני לא תחלו : וכתיב
 המכעיסים אותי על פני סמיד ודרך בני אדם להסתכנד
 במלבושים דרבי יוחנן קרי למאני מכבדות ואין נאה הסידור
 והכבוד אלא למלכו של עולם שנא' זה הדור בלבושו וכתיב
 ה' מלך גאות לבש ולרמוזה מכות צדים צבדנו והיה
 לבם לצדים והיה הוא השם כי י"ב צדופין יש לו וזה אחד מהם
 לבם צדיפין אותיות מלך וראיתם צדיפין אותיות
 ויראתם אותיות כי הענד לא ילבש גאות אלא יכוון
 צלבושי להדר את המלך כי אין לבא אל שער המלך בלבוש
 ש"ק : ורבי פלוני מנין נפשיה ומאלי דכתיב השתחוה לה'
 צהדר

נהדרת קדש ואפ"ה קרינא זיה באדרת כדאיתא במסכת
ברכות מאוס אל תתהדר בפני מלך לכבודך לא לכבודו ואנו
אומרם בכל יום ברוך אלהינו לכבודו ולא לכבודינו הרי
הרחקת הכבוד ולב שפל נפרשה שליטת על ניצית והיינו
דכתיב מכנף הארץ ומירות שמענו פירשו במדרש דעל כנף
הניצית קאמר ולפי זה הארץ רבו לישראל שהם משפילין
עצמן בארץ ועליהם אמרו ר"ל שאמר הכתוב דור הולך
ודור בא אלו אומות העולם והארץ לעולם עומדת אלו ישראל
דכתיב נבו כי תהיו אתם ארץ חפץ וכנף הניצית רמו להם
לישראל וסימן להשפיל עצמם * וכתאוב רמזה נפרשה
שניה דכתיב ואכלת ושבעת וכתיב בתריה השמרו לכם פן
יפסה לבבכם פירוש פן תמשכו אחר תאות העולם אלא מיד
שצנעת מאוך ירך תרגום וכי תרתיב וארי יפתי שאם
תמשכו הוא גרמ' לוסרתם מדרך השם מעט מעט עד
שתעבוד אלהים אחרים בענין שנאמר יאכלו וישקו ויקומו
לחק ופירוש חזק כולל ע"ג * וס"ד כמו שלמדו מן
הפסוקים וכן עולה עד המילה סמאל כי מיד נראות השמן
כי האדם מוסיף אכילה ושתיה מרקד לפניו להכשילו בכל
העבירות * וכתאוב רמזה נפרשה ראשונה בפסוק
ראשון דקריאת שמע מקובלת בידנו מיעקב אבינו ע"ה נעת
שנסתלק מן העולם כונו וורונו על יחוד השם כדאיתא במס'
ברכות וכדכתב הרמב"ם ז"ל ונרמו בכתוב דכתיב הקבצו
ושמעו בני יעקב כו' דקשה מאי הקבצו הרי אמר להם האספו
ואגידה לכם והרי הם לפניו אלא פירוש והאספו על הגופו'
ואחר שהיו לפניו כזה אותם שסירו מלבם קנאה ושנאה
ותחרות כאלו הם איש אחד ונפש אחת שאם לא יעשו כן אי
אפשר לקבל עליהם יחוד שירצם וישרה עליהם כדכתב רשב"י
דהיינו והוא באחד ומי ישיבנו דהפסוק קשה להבין דסול"ל
והוא אחד מאי באחד אלא רוצה לומר הוא יתברך אינה אורה
כי אם כשישראל ביחוד לב אחד בלי קנאה דוגמת מלאכי
השרת דכתיב נבו כלם אהובים וכלם מקבלים עליהם עול
מלכות שמים ואמרו באבות דרבי נתן דהמלאכים מכבדים וס'
לזה וכל אחד אומר פתח אתה שאתה גדול ממני והיו לשון
שמע שאמרו המקובלים שהוא לשון קיבוץ כמו וישמע שאל
את העם וכל אחד נעת קריאת שמע מייחד לבו עם כל עדם
ישראל ומדבר אליהם שמע ישראל כלנו באהבה וקשר לב
אחד בלי קנאה ושנאה ועסה אנו מקבלים יחוד אלהינו עלינו
ואומרים ה' אלהינו ה' אחד עכ"ל * וכיון שנמנעה העגל
אצלו היחוד דשיתפו ואמרו אלף אלהים ישראל אשר העלול
ואין דור ודור שאין לוקחים מליטרא א' של עגל לכן נריך כל
אחד מישראל כשמיחד השם באומרו השם ה' אלהינו ה' אחד

לכון לתקן עון העגל שחתפו דבר אחר ויעקב אבינו ע"ה
קשרה לעשו קרא ק"ש כדאיתא במגלה עמוקות ע"כ נראה
לי דרמו לשון של עשו * שהוא סמאל שאף ע"פי שעתיד
להחטיא לישראל בעון העגל ולאבד מהם סיחוד באומרם
העלול לשון רבים עכ"ל חינו יכול עמו שהרי הם עתידין
לתקן עון זה ביחוד של קריאת שמע ולרמוז לזה קרא ק"ש
וגם ישראל לא היו נוכחין במלחמה כי אם בזכות יחוד השם
שמיחדים בק"ש באר"ל והיה כקרבכם אל המלחמה וכינש
הכהן ודבר אל העם שמע ישראל אמר רשב"י אמר להם
אפילו לא יב' בניכם וכות כי אם קריאת שמע שחרית וערבית
וכו' * וקודם צווי לכתוב תקוני כמה עבירות חמורות
נקדים לכתוב עשרים דברים שצריך שיתחוק בהם הנעל
תשובה וירגיל בהם עד שיעשו בו טבע שני כדי שיקבל אחר
כך בשמחה סגופי העבירות ויוכל לסובלם ולא יבא לבעוט
בתב החסיד הקדוש רבינו יונה ז"ל בפסר שפרי תשובה
עקרי התשובה עשרים הראשון החרטה על מעשיו הרעים
שעשה ולומר מה עשיתי איך לא היה פחד אלהים נגד עיני
ולא יגורתי מפני האף והחמה * ה' עזיבת החטא יעזוב
רשע דרכו ויגמור בכל לבו שלא ישוץ בדרך ההוא עוד עד
יום מותו * ה' היגון הגדול יתחולל ברעיונו ויאחז
במיררות לב ונפשו תסיה מרה לו כי הכעים למי שנראו
וצרא השמש והירח והשמים והארץ והכל מעשה ידיו * ה'ד'
פנער במעשה כמו שנאמר שובו עדי כל לבבכם נכוס ונכי
ובמספר * ה'ה' הדאגה והפחד והעונש מהעונות שעשה
וכמה רעה עתידה לבא עליו ואיך ינצל * ה'ו' הנוס' הגדול
שיבש מהמלך ולא יא פניו שנאמר בושתי וגם נכלמתי בוש
והכלמו * ה'ז' הכנעת הלב שידע שהמאר על דבר האלך
הגדול שודאי נגרע מערכו והוא נתעב ונאלץ ויהיה נבזה
בעיניו כמאם כמוב' שחין ולא ישיב למגרף לו * ה'ח' הכנעת
במע' שיהיו עיניו סמיד שחוס לאטה לארץ ודבורו בקול
כמוך וידבר רכות ולא קשות * ה'ט' שגירה התאוב הנשחית
יפרוש מן הסענונים ולא יאכל רק לשונע נפשו וקיום גופו
לא יבא לאשקו רק לקיים מצות פריה ורביה * ה'י' יטיב פעלו
בדבר אשר וזה אם הסתכל בעריות יתנהג בשיחת עינים
סמיד יכוין לעסוק בתורה מאור עיניו בתורה שכתב רבו
רגליו אל עברה ירוץ סמיד לדבר מצוה לשון שקר מכאן
ואילך ידבר אמת ופיו יפתח בחכמה ירי' שופכות דם אובול
שהוא ש"ד יפתח ידיו לעני ליסוס ולאלמנה ויכיל עשוק
מיד עושקו לבחורש מחשבות און יטהר ויטבון בגדולת
יוצרו שם מחלוקת בין איש לחבירו יבקש שלו ויכדפכו סמיד :

הי"א חיפוש דרכיו שנאמר נחפשה דרכינו ונחקורה כדי
 שזכור כל הדברים שחטא כדי שיתורה ויכנה ולא יוסיף
 לחטוא בהם * הי"ב לחקור גדול כל אחד מעונותיו איזה
 חייב מלקות או כרת או מיתת ב"ד למען יכנה וימרד בנבי
 ובתיב ראי דרכך בניא דעי מה עשית * הי"ג שיהיו העבירו
 הקלות חמורות בעיניו שאין לו להסתכל קטנות העביר' אלא
 גדולת המלך שזוה עליה * הי"ד הוידוי נפרט דרכיב
 והקודה אשר חטא עליה ויש לו להזכיר גם עונות אבותיו
 דכתיב והתודו את עונם ואת עון אבותם * הי"ה התפלה
 שיתפלל לה' ויבקש רחמים שימחול לו וימחוק עינותיו שנאמר
 הרב כבסני מעוני ומחטאתי טהרני * הי"ו תקון המעוות
 ישיב הגוילת אשר גזל או את העושק אשר עשק ופירו' עושק
 שהיה חייב ממון לחבירו ומעכב מלפרע לו וכן אם ניער את
 חבירו בדברים או הלבין פניו או פר עליו לשון הרע אין לו
 כפרה עד שיבקש ממנו מחילה * הי"ז לרדוף תמיד פעולת
 החסד והאמת שנאמר נחמד ואית יכופר עון החסד נדקה
 וג' חוהאמת שיחזיק ידי אנשי האמת וכשאו ראשם ואנשי
 השקר ישפיל ויקרא קציד את ס' בכל עון * הי"ח שיהיה
 חטאתו נגדו תמיד עד יום חוקו שנאמר וחטאתי נגדי תמיד *
 הי"ט ענינת חטאו אם נודמן לו אטו הסטא יכנוש את יצרו
 ויברח במפני חרב מפני יראת אלהיו ואף אם לא יודמן נעת
 אמרו בכל נפשו יכוון אפי' הוא נוטל את נפשו בשלש עבירות
 בע"ז ובג' ע"ד שאם יבואו לידו ימסור נפשו ולא יחטא
 בעבור אהבת המלך ית' * הכ' להשיב רבים מעון כאשר
 תשיג ידו שאל' והשיבו מעל כל פשעים למדנו כי זה מעיקרי
 הסגונת ע"כ * אלו תקוני קצת עבירות היותר חמורות
 בקצור נמרץ ראש תקיני כל העבירות הלא הם כסובים
 בתפרי המקובלים ומיראת האריכות לא יכולתי לכתוב כלם
 פה * החוטא בורע לבטלה עון גדול הוא עון של דור
 המביא תשובתו שמונים וארבע תעניות כמנין שנותיו של
 יעקב אע"ה שהיה בן פ"ה שנים ולא ראה קדי וקודם
 התעניות טובל ויחזר פסוק ויקרא אלהים לינשה ארץ
 ולמקוה המים קרא ימים בדמעה ויבין שהקב"ה יטהר
 כפשוט' דורקתי עליכם מים טהורים וטהרתם *
 חטא במשכב וזכר יטבול ויתענה רנ"ל תעניות כמנין זכור
 ובכל בוקר וערב של תעניות יחזר פסוקים אלו וזכר תזכור
 ותשוב עלי כפשי ואומר ואני אמרתי בצפוני * הבא על
 כותית או על גממה חיה ועוף בין טמאים בין טהורים פגמו
 בגדול יתענה רי"ו תעניות ותשובה * הבא על אשת איש
 ב"מ יתענה ש"ה תעניות וסגופים וטבילות ומלקיות כל
 מה שכול המרבה הרי פסוק משובח * הבא על הנדה

יתענה כ"ט תעניות כמנין נדה ועל כל אחד מאלו
 סגירות ילקה וילגש שק ויחפלא באפר ויעשה מספר מר
 יוסר מאלו מת לו בנתיב דו בדורו מוטל לפניו שהרי אין
 לאיש נכבד מנפשו ועוד הרי המלאכים שהיו סביבו רחוקים
 ממנו ארבע אמות יען כי מנודה לרב מנודה לקלמיד וכלם
 מנדין לרשע הזה אשר פגם נפירותיו וענב את רוח
 קדשו ובכל יום מכריזין עליו בשמים * הכשנע לשוא ולשקר
 יתענה שלשים ושבעה תעניות כמנין הנבל שיצא מפיו
 המקלל את אביו ואמו או מנודה אוחס בדברים או בלתי
 מכבד עון גדול היא יתענה ששים תעניות ושק ואפר יביע
 אמרו הראשונים תאונה ב"ת תענית שק ואפר בביהספד
 והתענית צריך נדקה מה שהיה צריך לאכול ביום ההוא
 יתן לעניים וכן אמר רבינו שלמה מולכו ו"ל תענית
 נוסריקון תעני באר"ל אנרא תעניתא נדקה *
 המדבר בבית הכנסת יתענה ארבע פ' יום בין רחופים בין
 מופלגים כנגד התורה שג' טנה לפ' יום וילול בה בדברו בנ"ה
 דברים בעלים ולא חשש להפר תורה העומדת בנ"ה *
 המלשין את חבירו ונרס לו איבוד ממון שהרי המית אופו
 ואת אשתו ואת בניו צריך לפרוע בלמה שהפסיד לו
 בגרמוקו ויעשו אורה של בני אדם לבקש ממנו מחילה
 וילקה ויתענה יוסר משפ' שנים ויתודה כל ימיו שנחשב
 כאלו הרב לו ולאשתו ולבניו הולך רכיל אין תקנה כמו שנחש
 לכן תשובתו לעוונת מעשיו הרעים ענינה עולמים וישוב
 בתשובת שלימה ויתודה כל ימיו ויהיו כל עסקיו נקורה
 ומנות ולשים שלום בין אדם לחבירו ובין איש לאשתו
 ולעסוק בעסק מחייתו * המלבין פני חבירו בדברים
 אין לו חלק לע"ה בנדרים להתענות כמה תעניות וילקה
 וגם יתודה כל ימיו * המכנה שם רע על חבירו שהוא
 בוש ממנו יבקש ממנו מחילה בפני רבים וגם ילקה ויתודה
 ויתענה לכל הפחות שלשים יום ויזעזע כל ימיו על עון
 גדול כזה ולא יוסיף עוד * החונק והגאה יתענו
 ארבעים יום וילקו בכל יום * המנבל פיו עון פלילי הוא
 ויתחרט ויתודה כל ימיו על רוע מעלליו ויתענה לפחות
 חצי שנה שני וחמישי ויחשוב קמיר בלבו שלא נברא פה
 לאדם כי אם לעסוק בתורה ולרברב חפצי שמים *
 הגוול או בוגב ממון חבירו יפרע לו ויבקש ממנו מחילה
 ויש לו ללקות על לאו זה ולהתענות כמה תעניות בי
 פל כל עגירה צריך להתענות מ' יום ועל כריתות ומינסוק
 בית דין כפלים ולזעזע ולסנף גופו ועל לא תשא יוסר
 מכלם ויתודה בכל יום וכשמיני הגולה יזהר שלא
 לקבל פקדונות ויטן נדקה יוסר מכל אדם ועבד

ג' חנוכה וז' חנוכה ויוסף מאלו לעמלי תורה ואז ימצא
 כפרה : הלוקח רבית מישראל כרך להשיב הריבית לו
 או ליורשיו וילקה ויתודה ויתענה לכל הפחות שנה תשימה
 ולא ילוה אפי' לבני שנה תשימה בין רבית קצובה בין חבך
 רבית ואפי' רבית דברים אסור וכל הנוטל רבית מישראל
 אינו קם בתחיית המתים כדאיתא בתנחומא לכן יעשה
 תשובה גמורה : המאנה את סגר צריך לנקש ממנו מחילה
 וגם ילקה ויתודה ויתענה ארבעים יום : חטא בראית
 עין יבכה עד שיזלו עיניו פלגי מים : חטא במאכל
 ובמשתה מדברים אכזריים או ברבוי תענוגים ללא תמיד
 במשתאות ובעיירות ירבה בזמנות עד שיחליש גופו עד
 שימרק חלבו ודמו וגם יתבודד צניתו ויתחנך קמיה עם
 העניים : חטא בחלול השם יורה על פשעי נגד הרבים
 ויאמר אל תלמדו ממני שאני חטאתי העויתי ופשעתי
 רשעתי חללתי השם באיולתי ויתענה כמה וכמה תעניות
 וילקה ויתודה עונותיו בכל יום עד יום מותו ועיין בתחלת
 הספר בקונטרסים החידושים : כללו של דבר התשובה
 אין לה קץ ותכלית כל אותם שנינו שאין להם חלק לעולם
 הבא מירי כשלא עשו תשובה אבל עשו תשובה כהוגן אין לך
 דבר שיעמוד בפני התשובה ואם בקשת לידע כמה של תשובה
 בא ולמד מקין ומאחאב ומאנשי ענקות ומאנשי כינוס
 ומדוד מלך ישראל ומאנשי ומיכניה המלך שכל אלו עשו
 תשובה ונתבעה הנזירה והשבעה וכן מפרעה שמרד
 בהקצ"ה ולבסוף עשה תשובה ומלך בנינו : בא ולמד
 מריש לקיש ורעיו שהיו גוולים בהרים ריש לקיש עשה
 תשובה וירש נן ערן וחביריו שלא עשו תשובה ירשו גיהנם :
 צריך כל אדם להתפלל שלא יאסף מן העולם בלא תשובה
 כמו שהתפלל דוד המלך ע"ה א' אסוף עם חטאים נפשי
 שפיראיו שלא יאספנו מן העולם הזה בלא תשובה א' יניחנו
 בעולם עד שיעשה תשובה שלימה להכין לעצמו זיוה לדרכו
 כי אין מעשה המצוה בשאול אשר הוא הולך שם :

צריך

בעל תשובה שישיב רבים מעון וילמד וידריך
 בני אדם בדרך ישרה ויהיה תשובה ויזכירם
 ויודיעם עונותם ומתן שכרן איך הקצ"ה מקבל תשובה כמו
 שאמר דוד המלך ע"ה בהפלטו גל עינו אלמדה פושעים
 דרכיך וחטאים אליך יאבנו :

מליצת

מטעון מליצה זו אמר מטערון
 שר הפנים :

בני

אל תחטא בעינים : פן תבשל בזה ובבא
 ויסקלו במאוננים : כעדים שנים : ואל
 תחטא באזניך : בשמע שא לא לפיך : שלא ישמע בפני

אזניך : בעת שתעמוד בתחנוניך : ואל תחטא באף
 וברוח : פן תהיה מכל טוב קרח : כי מפניו לא תוכל
 לברוח : ואל תחטא בפיך ובלשונך : כי בעל כנפיים יניח
 עונך : ולא תועיל כל הונך : ללא ולהתחנן לפני קונך :
 ואל תחטא במאכלך : ולא תסקלקל מעללך : כי גופך
 ושכלך לא תעמוד בגורלך : ואל תחטא בידך : כי איך
 תעמוד לפני אודך : ככלות כוחך וסודך : ומעשיך
 יעיד כנגדך : ולא תחטא בלבבך : ובעיוות מחשבתך
 ובכליות קרבך המלך בקונך : יודע כל ענין : ואל
 תחטא בשאר אברריך : יעידו על כל דברריך : הנה ככלות
 בשרך : יגידו אמריך : ואל תחטא במשגל : ולא בראיה
 יופי שגל : כי האציונה סופה לרגל : ואל תחטא צרנליך :
 ורוץ לאצוה מעבליך : ולהרגיל עם צדוק רגליך : ואל
 תחטא ברומד ובנשמתך רק עסוק בתורה כפי כוחך : ואל
 תחטא לפני בוראך : זכור כי הוא בראך : הלא הוא אביך
 הוא מוראך : והוא יכלכלך : עד וקנה ושיבה לא יעונך :
 עד כאן :

כתב

בספר החרידים דרך ס"ז ע"א וזה מצאתי בתוך
 ספר המקובל איש האלהים יחסידי קדישא הרב
 רבי יצחק לוריא אשכנ"ז ז"ל וזכר צדיק וקדוש לחיי העולם הבא :
 בספר א' כתיבת יד נק' בית מידות איננו אותם ב' בית
 מדות שהוא בדפוס שם מ"ב כל מה שתמצא בדברי ראשונים
 סוכחות על עון סיגופים ויסורים קשים שלג וחורולים
 והפסקות ענויים לא נזכרו אלא למי שאין בתורה אבל מי
 שתורתו אמונתו ויודע דעת ויראתה זאת היא תקנתו לא
 יחלש ולא יבטל מלימודו אך יום אחד מן השבוע יתרחק מבני
 אדם ויתבודד בינו לבין קונו ותקשר מחשבתו בו כאלו כבר
 עומד לפניו ביום הדין וידבר לאל תב' רבות כאשר ידבר
 העבד לרבו ויזן לאביו ע"כ : שם דף ע"א ע"א העולם
 ים סוער עגול ק' עפר בתוכו : הנשמה איש עומד על
 הקל ועץ החיים נטוי עליו אם הוא חכם לב יתחזק ויתקש'
 באילן כי היום או מחר יכו בחוקה גלי הים בתל ויהרס ואם
 לא יהיה הוא נקשר באילן וישטפו בתל היינו דכתב עץ חיים
 היא למחויקים צה וקומציה מאושר : וכתיב על זאת
 יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא דהיינו מיתה שנת' למוט
 תובאות כדפי' במסכת ברכות רק לשטף מים רבי' אליה
 לא יגיעו אליה היינו נשמה אתה סתר לי ע"כ : צריך לכל
 הנא לשאול תשובה שלא להכביד עליו פן יתקשה בעיניו
 הדברים ונסוברו שלא יוכל לסבול יצטוו ויאמ' וכאשר אבדתי
 אבדתי לכן צריך להקל בפניו דרכי התשובה ולומר אין לך
 אלא ענינה המעללים סרעיו' בלבד עד שירגיל ומן בזה ואח"כ
 להרגילו

להרגילו בתענית מעט מעט וכן צסינופוס שייכי' לאותו עון
 שנידו דכיון שכבר קבל עליו לשבט מן השמים מסייעי' אותם
 ואח"כ כל מה שמכנידי' עליו מקבל רמו' לדבר על עון החמור
 של עגל הקל הקב"ה נכפרתם וגר' לתם העשיר וסעני
 מחצית השקל לכפר על נפשותם ואח"כ כיגפנו בטלעולים
 וגליות וגזרות למרק עון העגל סגודע ואם מיד בשום
 הים מודיעם על כל זה היו בועשים אך הקל הדבר בעיניהם
 במחצית השקל בלבד ואחר שקבלו עליהם נספרו ומסייעי'
 מן השמים לסבול עול הגליו' וגזרות הרעות על עון העגל
 ובאר"ל אין דור שאין לוקחי' מלישרא עון העגל הקב"ה
 יעורנו ויסייענו לשבט אליו כל ימי חייו אכ"ס וכמו שכתב
 ר"ס בספר הישר בדף י"ו וי"ז ו"ל ודע שלא יקוץ האדם
 בשום מעשה רק בהתחלתו וכשיאריך בו ימים ושנים יסו'ם
 לו הכל מנהג וקדנך בו נפשו ואע"פ שיש בו טורח גדול כי
 בן נראה כל המרגיל עצמו לאכול דבר שלא חל מיםיו או
 דבר אשר ימאסנו או דבר מר אם יתנהג בו ימים או לא
 יכבד עליו ויהיה לו כמנהג וידנך בצנפשו על בן אומר כי
 המרגיל נפשו בעבוד' אל יתחיל בעניינים קשים כי אם
 בעניינים קלים ואם לא יוכל לעשות' אע"פ שהם קלים יעשה
 קצתם וכל אשר ילך יוסיף עליהם ובראותו כי תקוץ נפשו
 מהם ימנע ימנע ויעשה קצתם ואל יתחיל הכל : והענייני'
 שקלים הם כמו הספל' והגלה שלו לעזור לעניים כפי
 יכולתו ולדקדק חולים וללוות מתים אך העניינים הכבדים
 כגון להתענות בצומות ולהמנע מכל טהור בשיומנו לו
 ולהשמר מן האוכל והגל והשנועה והכעס והקנאה יש
 לאדם לחקך אם נפשו ולהרגילה כאשר ירגיל סאב לבנו ללמד
 אותו דרך ארץ כי הוא צריך בראשונה ללמד לו העסקים
 שסן קלים אשר אין בהם טורח ולא יגיעה וכל אשר ילך
 יוסיף עליהם ואז לא יקוץ בהם הבן אך אם בתחלתו ילמד
 מעסקים הכבדים יקוץ בהם ויהיה לו סבה למחוסר כל ולא
 ישוב אליו עכ"ל לענייננו בן הבא לשאול תשובה צריך להקל
 מעליו עד שירגיל במועט וילך ויוסיף בדפרי' שאם לא
 יבא לקוץ ולבעוט :

פרק כ

יסוד רסודות רעיקר רכל להשגת
 שלימות הנפש שלא יזון האדם מבין
 עיניו אחרים דבר כי אחרים כל דברי העה"ל הכל סמה כי
 הכל היה מן העפר והכל חוזר אל העפר ובעינת החמדות
 בעבודות ובטלות לא יוציא זמנו לריק ולא יקום כחו להבל
 ויוציא זמנו באהבת הבורא ולדקדק בו ולעשות תורתו
 ומצותיו בכל כחו כי בהתחיל כך מקטנתו הזמן יעורכו וכחו
 יסייעהו והסרגל ינטיה שלא יסור עוד לעולם אהבת
 סקדושה מלבו : וכמו שכתב ר"ס ו"ל בספר הישר דף כ"ו

ע"כ ו"ל כשיחקור המשכיל על סודת עולם הזה יכיר כי כל
 טובה אשר נחלקה לו לא יולך עמו במותו ולא ירד אחריו
 כבודו אך יגית הכל וילך כבודו נעור ורק לבד מטובה אחת
 אם נחלקה לו היא אהבת הבורא וז' לבדה סלך לפניו כמו
 שגא' והלך לפניך כדקך ועל בן אחר דוד המלך ע"ה אם
 תדרשבו ימצא לך ואמר ועם לדרוש אתה ואמר הנביל דרשו
 ה' בהמצאו קראו ובהיותו קרוב ואנו צריכים לחקור
 ולשאול למה אמר בהמצאו היה עם שימצא ואת אשר לא
 ימצא וכשנבקבונן בדבר הזה נכיר כי יש עמים אשר ימצא
 האל לדורשיו ועמים לא ימצא ועל בן אחר דרשו ה' בהמצאו :
 העת הראשונה שיקנה האדם שכל כמו שנאמר ומצא חן ושכל
 טוב בעיני אלדים ואדם כי טרם שיקנה האדם שכל לא יכיר
 את בוראו ועל בן לא ימצא לווהשנית טרם שיעשה עונות
 ויכעיס אלהיו או לבו ישר ונקי ובלבד ונקי ימצא האל
 וכשיחטא לו ויעבור על מצותיו לא ימצא לו כי אם אחרי
 יגיעה רבה מאד עד אשר יכנע וינקט לבנו מטומאתו
 בתשובה שלימה : והשלישית בשעם שהצבור מתענים כי
 תפלת הקהל כ' א יותר מקובלת מתפלת ה' היחיד והרציתי'
 צרם שיתחבר לאנשים רעים ולא פיקורסים ותאבד אמונתו
 ולא סוכל להרפא לעולם : והחמישית בעוד שהוא במרחב
 כי בעת צרה ישוב אדם בעל כרחו ולא ימצא לו אלא אם יעשה
 למען שמו ועסקו הצרה הם בעת קוליו ובעת היוסו ביד
 אויביו או במצור ובעת היותו עני ואביון ובעת בואו בימים
 ובעת לבקש בדרכים מסוככים ובעת עובדו בימים
 ובעת שחלש כחו ותאבד עזתו : ואלה החמש עתים אשר
 הקדמנו כשיצקש אדם צהס או צוראו ימצא לוגם צערם
 שיקראנו יעננו כמו שאמר והיה טרם יקראו ואני אענה
 ועל בן יש למשכיל להוטר באלה העתים צערם יאבדו
 מרשותו ואז ינחם ולא יועיל לו וראוי למשכיל לדעת ולראות
 כמה עתים באבדו לו וכמה עתים נשאר לו וימחר באלה
 הכשורים לו לבקש מהם רצון אלהיו צערם יאבדו כאשר
 באבדו האחרים והשם יחזירנו לעשות הטוב בעיניו וימצא
 לנו בכל קוראנו אליו עד כאן לשונו : הרי בהתחיל האדם
 לעבוד לבוראו מקטנותו נמצא עובדו זמן רב עד וקנותו
 והוא אינו מביאו כי אם שמיד התחיל להשכיל בכל חמדות
 פעולם כי הכל המה ומאם בהם מלהוציא זמן לרדוף
 אחרים והרגיל רדיפתו אחר אהבת הבורא : ועוד
 לכל מואם רדיפת השגת המדות הנשמות שחיו הם
 חיים שאוכל ושוקה וישן וילבש במיעוט שיש בו מה
 שאין בן החומר בהשגת הדברים הנשמיים שלנו כל
 עמו תמיד ואינו אוכל ושוקה וישן שהמחשבה היא
 ו י ז י א עורדתו

לורדמו ומה לו לאדם בחיים אלו שאין למדת המדה קצבה
לומר כשיגיע למצוא חפץ פלוני ימות כי כל עוד שזכיר
מוכא ירו עוד נסוסף לו התאזה כהזוטה מים מלוחים כל
עוד שאוס' מפרכה נאזו וכדורו ל' אין אדם מסומת אופו
בירו : וכיון שכן איך לא יתן העליל כגד עיניו פאוכיא
ומנו לריק למורת להוציא לאחרים כיון שאין יכול להוציא
פאומכל עורחו כי אם הסכריכין החורין לעפר כמוהו :
ומה לאדם מכל אשר מאסף סחשירו בעולם העובר אחר
שבעת שמוציאים אופו לקוברו פלוני שנחו אם נודמן מקום
עפר תחוח או קשה במקום קבורתו אם יתעכל נשרו
מהר אם לא אם האקום לח או יבש כדי שיצא להרים רימה
כי טוב לו כיאך נשרו עליו יכאב כי בעוד הנצר עליו
יכאב מעקיצת הרימה ולאיך אשר הסכות אלו למנוחות
ושאננות לו מה ירדוף אחר חדות הנשמות האם מועילים
לו בעותו לומר בית בנו לפלוני בעופו בחמדות שערח
לסכילו מן הרימה מטב מכסף ומוזב אז תחתיו להכילו
מתולע' הלכישוהו רקמה להכילו מהרקבון אדרבא אם כה
יעשו לו בעוק יבעק יפאח' נשרו עליו ויכאב לאין מרפא
וכיון שכן מה לאדם להוציא ימי תינו בעורח הזנת הרברים
הנשמים להכין לאחרים ואפאר מכין לאדם כשרשיכעים
עם עורחו ופאלו להק' בה כמושעינינו סרואו' כמה נחלו
מאון אחרים ועשו עם אותו מאון כל הפוענו' אשר נא' ה'
וכמאז זה הכין להזמין למכעיםי השם וכמה מן העוכשים
והמשששים יגיעו לנפשו כל ומן שזה מכעים לבוראו במאנו
במקום אשר היה ראוי לפור ממנו לעניים ועמלי קורה
שכל ומן שמוציא' קורה מפיהם מנוחות ושאננות מניעים
לנפשו וכמאז שהולך עמו יגיעו ועמלו מהפער מניע לנפש
האד' שלא עשה עם עצמו כראוי לו לעשות בסופרם בין
סחיים נדקות וחסדים הן סגמים שעשו בחייהם ואין
מוכירים אותם ביניהם ואם זוכרים מאנו מוכירים ומשחקים
ואומרים אל ימות נפשו של פלוני כשם שלא מנא אדם ממנו
מנוחה בעודו בחיים טוב מוקו מחיו ונפשו שועפת
ומתאבלת רוכה לחור בזה העולם ואינם יכולה דואבת
בראותה ממנו והונו ביד אחרים ועל ורים מלבושי ונפשו
פרומה מבלי לבוש בבושה ואין מושיע לה וזכרת הטורח
שטח וכתה נססכן להשיג כל דבר וכעס פטל להשיגה
ועכשיו ורים נסנים ממנה בלי עמל ומורת חורק' בשינו
נמכה על פניו ואין מנתם לה כי כל מי שעושה הרעה בידיו
אין מי שירחם עליו : ואפה בן אדם שים כל זה בגד עיניך
וראה בשכלך כי הדברים אמתיים מעשמים ונאים וסנות
נפסך מטורח יגיעם השנות ההנל ואים כל מנמק נפסך

להכין מנוחות לנפסך בעולם שאין קץ וסכלים בו ונחידושי
סענוניו דברים שאין אדם קץ בהם כי ערנע לרנע
מתחדשים לאין מספר ולמען סלך בדרך טובים אכתוב לך
ל' דברים שכתב בעל ספר אוהרת הקודש וכו' ספר מעש
הכמות ורב האיכות כדי שתקנה עמהם מערכים לנפסך
בעלותה למעלה ביופאס מן הנוף ותסלנש בלבוש ויו
ואורה הנעשה מקיום ל' דברים אלו וגם סכיל אסעמך
מל' דברים שכתורה : א' יהא אדם זכיר לעשות
כל מצוה בשמחה גדולה כתב האר"י ול"ה אדם שעושה
מצוה שלא בשמחה נענש שנא' סחם אשר לא עבדת אס' ס'
אלהיך בשמחה וסעיד עליו בעצמו האר"י ול"ה סעל ידי
זה וזה לרוח הקודש וזה לשון הרב מוהר"ם אלשיך ול"ה
לעושים לשאזה יש ספרש לפי בחינותיהם זה עובד בשמחה
זה שלא בשמחה וגם לעושים בשמחה זה עושה בשמחה
מועטת וזה עושה בשמחה יתירה ממנו וכל פמוסיף יוסיפו
לו שכרו ועל דרך זה בחינו' לאל דעוס השם אין מספר
ועבר היודע ברבו אפילו סרעוס שלו הן טובים לכפר עון
ודאי יעבוד בשמחה : ב' יהא אדם זכיר בספילתו
בכוונה שלימה שנומן שנים סמקדש הים קיים אדם סוטא
ומביא קרבן ועכשיו ספלה במקום קרבן ע"כ ישים אדם
אל לבו שזה עומד בספילתו לבעל כל המעשבות ורוח
דכסס שמחשבה פוסל בקרבן פוסלת גם כן בספלה וכתב
בספר ססר לאברהם עכאז בנלות חיוני של השכינה מספית
ספלה לכן כל מחשבתו של אדם לא יהיה עליו ועל נרכיו רק
על השכינה : וזה לשון ראשית חכמה כל העושה מצוה
או מתפלל או פוסק בקור' ישים מנמק נפשו אל השכינה
ויאמר סחילה לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתו' והוא
וכורכיו ממילא בכלל הדרכה : ג' יהא אדם זכיר
בספילתו וידע באיזה לשון יתפלל כתב מוהר"ם אלשיך ול"ה
פרשם בהעלותך אותם בני אדם העומדים להתפלל על
עצמם ואומרים רבונו של עולם אל רחום ומנון אתה ארך
אפים ורב חסד רחם עלינו ומרבים בספלה ובסחוכים
אותם בני אדם מסעוררים מדת הדין עליהם לקמרב לעיין
עליהם וכנדרקים במעשיהם אם ראויים הם או לאו אלא כל
אדם שרובה להספלל על איזה דבר יקדים וידוי סכף
בספילתו בכלל ופרט ויאמר סחשאי וכו' ואחר זה ירבה
בספלה וסחוכים על נרכיו ואו יקרא וס' יענה :
ד' יסא אדם זכיר כשמים קולו בספילתו או בסורטו
יתכוון מה שאמר ראשית חכמה נשער סקדוזה לחטא קרי
אין סאונס ומכל מקום סאונסו הוא על ידי נעקס בסורה
וספלה כמו שנא' נעקו וס' שומע : ס' יהא אדם זכיר
להספלל

להספילל קמיד על ורעו ועל ורע ורעו מעתה ועד עולם
 שלא יבא ממנו פסול כמו שאמר בספר שני לוחות הברית
 ו' מעשה בחסיד אחד שהספילל קמיד בחזקת הלילה בבית
 שלא יבא ממנו שום פסול וזכה שזע' בניו היו כהנים גדולים
 וכל מקום שמזכיר בספלקו יראת השם יהי כונתו בלבד על
 ורעו ועל ורע ורעו כגון ויחד לבבנו לאהבה וליחד את
 את שמך וכו' ג' : ו' יהא אדם זהיר ביומא דדינא
 צ' א' לא ידבר בר נש בפני עצמו ולכן בראש השנה לא יתפלל
 אדם ביחיד וכן בספר הוהר פרשט בשלח דאף על פי שהדיקים
 שיכון חיי' רשימן מחילה ומספרען מנייהו לכן שומר נפשו
 ירחק מהם : ו' יהא אדם זהיר לזאקדים לכל דבר
 שפלקו כי מקודם בקל יוסר לבעל הדעה כמו שאמרו
 רז"ה לפולס יקדים אדם תפלה לזרה על כן נהנו אנשי
 מעשה קודם שפושטים חיה שמחה נשואין בנו או נפו לפתפלל
 עליהם שלא ישלש מדת הדין ועין הרע ומנהג נכון הוא :
 ס' יהא אדם זהיר בכוונתו בספלקו לכוון נגד קודם
 הקודשים כמו שאמר בשלמה ע"ה שנקט מהשם על זה שאמרו
 מקום יצליח ויעשו פרי לפי שיכוין להספילל שם וכן מפורש
 והוא סגולה גם כן לבעל הרהורים רעים שיחשוב בלבו כאילו
 עומד שם היום : עוד סגולה אחרת בספר רשאים
 חכמים לבעל הרהורים רעים בספלקו שיחשוב בלבו כאילו
 עומד בגן עדן ויעלם בזכרונם חוסם הצדיקים שסיו מכירין
 בחייהם יושבים שם והוא עומד בגדס מרחוק : ע' יהא
 אדם זהיר כשגוקן פרוטה לעני ליחד שם הגדול כי פרוטה
 היא י"ד של שם הוי"ה ב"ה ובעל הבית הנותן פרוטה בחמשה
 אצבעות הוא ה' ראשונה וכשפושט ידו ליתן לעני פשיטת
 ידו כדמות וא"ו והעני המקבל ממנו בחמשה אצבעות היא
 פ"א אחרונה ששם וזוהי נשלת השם כן כתב סארי' זל"ה
 ואם פתאום נודמן לאדם עני ופרנסתו הוא מצומצם בידו
 ידע שהקדוש ברוך הוא רוצה להכילו מאיזה פורענות כמעט
 שהוצא בספר הוהר פרשט צהר עיין שם ושם תמצא מעשה
 בפלא : י' יהא אדם זהיר לחפש דרכי' ולחקון מעשיו
 מידי יום ביומו ואלו נקראין בספר הוהר מארי' דחושבנא
 דהיינו בכל לילה קודם שינה יחשוב אדם בלבו מה שקלקל
 באוסו יום ויעשה תשובה עליו מיד בחרטה גמורה :
 קבט נא וראה מה שאמר בעל עשרה מאמרים פניא
 ספר ורע בירך חדש פרשט וילך דאפילו כל פרטי
 סנועות האדם ואפילו נודד כנף עין או פוצה פה ומצפצף
 יחקקו למעלה ואפילו סרהור הלב על כן אל יאמר האדם
 שאין לחפש כל אחד מעבירות שיש בה מעשה כנון גול והאי
 גוונא חלא בפס שצריך לפרוש ולשוב מדעוס הרעים

שבט מוסר פרק כ

שלהבת זכו' ואם רוצה וקבל עלי' יאמר בלי דבר ואפי' הבי
מזה לקיימו כמו שכפז שני לוחות הנבית ו"ל מכל מקום
בכלל הוא מוכח שפסיד תשבור ושנ ורפא לו - י"ו יהא אדם
זהיר כשנא למידת חסידות ופרישו' שלא לנטות ימין או
שמאל ממילי דחסידות שמאוך בן יכול להוסי' קדוש' יום
יום ורוח הקודש משייעקו להקביר ממדרג' למדרגה אף
כשהוא אדם חלש הוא הנותן ליעף כח כשאין בן כשסוף דבר
א' מהחסידות ופרישות או רוח הקודש מפלגת ממנו
ואז לא יכול לעמוד בקדושתו מחמת חולשת הכח עיין מזה
וזהר פ' פרומה בסוף תקחו את תרומתי י"ו יהא אדם
זהיר בשמירת חיות אדם על מעשיו הרעים שלא להזכירו
בעברה בפירוש כי אם דרך רמז כמו שכפז הוזהר פ' קדושי'
בסוף פתא וכן הוא בדרו"ל הוכח טובות אפי' מאה פעמים
יכול אפי' מקביו' על ידו ק"ל ולא פשא עליו אשאו ומשאעו
הוזהר שם דוקא בפעם ראשון וכן רק דרך רמז י"ו יהא
אדם זהיר שלא לדבר דלטורין על ישראל אפי' ישראל אינו
פוש' רכונורכ' הקב"ה לזכו' את ישראל לדבר עליהם דבר
טוב וראיה מפורשת מאלהו הנביא כדאיסא ברו"ל ומדרגון
זכ"ס שירביל אדם עצמו במידתו לדון את סבירו לכף זכות
לעולם ואפילו בתוכחה יבא מזהר לדבר שמן רע על ישראל
על ידי שאמר משה רבנו"ה לישראל קרבות אנשים שטאים
יבא ממנו שכן בנו געשה ענד לע"ז וכן נ"כ הוכח בספר
החסידים באוסרה גדולה על זה י"ו יהא אדם זהיר להיות מן
הנעלבים ואין עולבים ראש דור המלך ע"ה ששמעין בן גרש
קלל אותו בקללה כמרצת ודנה אנשי לפנוע בו ואמר לו דוד
הניחו לו כי אלהים אמר אולי יראה ה' בעניי וכו' ואף סקל
עליו באנשים ונעפרו אפילו הכי לא הניח לעשות לו דבר
ואמרו במדרש באותו פעם נמנו בנים דין של מעלה להיות
דוד אחד מארבעה במרכבה : כ"ו יהא אדם זהיר במדת
הענוה מאד ויתרחק מהנאות בדבור ובמעשה ובמחשבה
דאפי' במחשבה בקראתו פניה שנאמר פועבת ה' כל נפש
לבוך"ש בדבור וכ"ס במעשה הנע וראה מה שאמר"ל בשביל
שאמרו המלאכים כי משחיתים אנחנו כדחו מעחיתם ואע"ג
שתוך בדידבור חזרו ואמרו ש' שלחם גם מה שאמרו רז"ל
בחוקיה ע"ה על ידי שאמר לישיעיה מארץ רחוקה באו אלי
בענש ראה פראה במה תכבד העבודה והשומר נפשו ירחק
ממנו וכתב שני לוחות הנבית האדם העקל כלבו להיות
עלוב ואינו עולב שומע חרפתו ואינו משיב אין צריך רבי
ללמדו שהשיבה מלמדו : כ"ז יהא אדם זהיר כשדורש
ברבים וקונה שם טוב לא יהנה לבו ח"ו מזה כמו שאמרו
ברו"ל באתר מי' הרגוי מלובש שאלו עמנו חבריו מפני

מה נענש במיתה חמורה כמו ואל"ל שאל כשדרשת ברבים
נהנה לבך והסכים עמו על כן מאד מאד יהא נוסר בו
ואם יבא חיה הנאה בלבו מחמת מספר שבתיו וערב לו
ישים אל לבו סכף בפור דרש ויאמר לבי לבי הרחק מן
הכבוד כמה וכמה אנשים שהיה להם כבוד וגדולה ועברה
ומאן והיו בלא היו וכן בכל מצוה או סורה לא יהנה ח"ו מן
סבריות על אשר עשם אותו רק ישמח שמחת מצוה על אשר
זכה לעשות מצוה זו לשם שמים ויאמר בפה מלא בפור דרש
וכ"ס מקודם לשם יחוד קב"ה ושכיתים ועל ידי זה יוכל
מהמכאול ומדין הקשה ונס' יר' לשמור מעין סרע בדרש כי
שכיח היות ראייה בזה : כ"ח יהא אדם זהיר בכבוד הספרים
וביון שנא על אדם בשביל צווי הספרים כמו שאמרו חז"ל
המכבד את התורה וכו' וכפז בספר החסידים אדם שיודע
הוא שיכיר בשניה אל ישכח תוך חדר של ספרים אם לא
שמכסה אותם : כ"ט יהא אדם זהיר כשנא לו בשורה
טובה יאמר בזריון הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו כתב
בעל שני לוחות הנבית אף על גב דהוא הנאה מועטת יהיה
עליו במחשבה וישנה ה' עליו : כ"ד יהא אדם זהיר לשמור
נפשו שלא יהיה גרמא צנויקין צהלויות המס שלא יפגע
בנשים : ובזה פרשת ויקהל נשבע הוא בשנועה במורה
ואמר דרובא דעלמא מתים בלא עקם בשביל שלא אמרו
נפשם מזה עיין שם באריכות ושומר נפשו ירחק מהם :
כ"ה יהא אדם זהיר בשיונא לדרך לפרוע מדרי' ואל ישהא
בדורו כמו מעשה דההוא עמי' במדרש ילקוט קהלת נרק
יהלך לפניו וישם לדרך פעמיו : כ"ו יהא אדם זהיר לחדש
חדושי תורה ויראה להשיג יוסר מהשגתו ויתפלל למי
שהחכמה שלו רכשם שחייב אדם צפרים ורביה כך חייב
אדם צפרים ורביה בקורה שנאמר ישרנו המים ואין מים
אלא תורה ויהא זהיר לחדש חדושים להיות חקוק על לבו
והוא עטרה לראשו כשהולך לעולמו וחרפה ופוש גדולה
לנשמתו כששואלין אותו מה חדש בלמודו ואינו יודע
זה רמזו רז"ל כל הזכות דבר אחר מעשנתו וכו' וכן
שמעתי אומרים על ה' רבי שמואל קאידנור ו"ל שאלו
אותו חזר מרדכי בעת קצוץ כ"ו יהא אדם זהיר לראות
פגול לרדוף אתר חבירו להחזירו לאוטב במ"ס בזהר
דאלגלל הוא ידעי עלמא כמה שכתו גדול היו רודפים
אחריו תמיד כמי שרודף אחר כסף וזהב ובפרט
בעבירה המפורשות בין המן העם בעונותיו הרבים כגון
שתי יין נאך וכיוצא בזה בעבירות המפורשות
בקורה העיר והחמד דבר ה' לקבאות קנאס ה' נבאות
לפקח

הנשנין הנט וראה מה שכתב האר"י ז"ל כמה שיש לומר בדרכים
הנשנין שמה אביך מנולגל בו וכמה אשה סורגו דמה זכר
כשמוס מנולגלים בדומם כומח חי בלתי מדבר ולכן בשמך
בכוונה מעלם הנשמה ממדרגה למדרגה ולא כשמוס העם
החוטפים הדרכה נשיניהם ומבליעים בלשונם והדרכה לא
כדס וכהלכה אוי לסס מיום התוכחה : ל"ג יהא אדם זהיר
להתרחק מספק איסור אכילה ושסיה כי כל עמל לפיהו
בשזיל פיהו צר"ח חסידים הראשונים מרחיקים ע" דרכים
מספק איסור אכילה ושסיה ואוספ אכסי השוסים יין כסך
אוי לסס ואוי לנפשו אוי להס מיום הקין וכל
ישראל ישמעו ויראו ולא יודון עוד : ל"ד יהא אדם זהיר
לומר פ' קרבנו בכל יום כמה שאמרו רז"ל כל העוסק בתורה
עולה וכו' ובמדרש הנעלם אמרו האי מאן דמדבר בבתי
כנסיות ובבתי מדרשות עניינא דקורבניא ויכוין בהו צריח
ברוקס דאינון מלאכי דמזכרין חוביא דבר נשילא יוכל
למעבד ליה בישא אלא טבא עכ"ל גם צפ' הקטורת ח"ל
הזהר אמר רבי שמעון אי צר כס ידעי כמה עלאה עובדא
דקטורת קמיה ק"צ הוכ נטלי כל מילה וכוה סלקא עטרא
על רשיהו ככתרא דהנה : ל"ה יהא אדם זהיר בהסכלות
בשים וכסב צר"ח הברואס אף שלא בכוונה באסת איס ונהנה
בראיה נענש באוסו העולם קל וחומר בן צנו של קל וחומר
שלא יכוון להסכל ולהנות ח"ו אך כי לא נתנה תורה
למלאכי השרת ולאו כל אדם ווכה להתבודד תמיד בחדו
שלא להסכל בילוד אשה פ"כ אוקס אנשים המובלעי' צק
הנשים כצני ביתו ישים אל לבו תחלה לצטל כל הרבורים
ובל מחשבו ורוס שלא יהנה ח"ו שלא יענש לעסיד עין תחפ
עין כמו שאמרו בזהר ממנה א' קאים על קברו וסצר ליה
עיניו על זה וכמה נחשים ועקרבים דכלהו עקני ליה על
בן שומר נפשו ירחק מהם : ל"ו יהא אדם זהיר מכעס בי
עונשו מר מאד האר"י ז"ל להה צענין הכעס הקפיד יוסר מכל
העבירות ואולי אין לו תקנה כי הוא תמיד כעלצב אל קיאו
בוהר דא איבו צר כס דמריד במריה ואסור לאתקרבא
בהדי' כי צמה הוא כחש עבודה ורה אסתש האי צר כס
ומאן דאסתצר עמיה כמה דמתחצר צע"ו ממש צנין דע"ו
ממש שריא צמיה דעקר קדושא עלאה ושרי באתרי אלוד
עוד שס ממנה נטלין אילין מילין בישיק כל אילין דורק צר
כס צרוגוא וסליק ואמר דא הוא קורבנא דפלגיא דקריב
לסער' דילן וברווא קראון בכל אילין רקיעי ווי לפלגיא
דאולי צטר אלוד ופלח לאל אחר וברו קארי ומנא תניינא
אוי להס כי נדרו ממני וכאה איבו צר כס דאסתמר מאורחיהו
עכ"ל : הנה נא וראה עד כמה סכנא העבודה הפנס הגדל

למקח עם אוקס אנשים להדריכם בדרך ישרה וגם להודיעם
עונש העבירה כמה עונשי גדול מאד אולי ואולי יסנו מקום
לדבריו להרהר תשובה בלס ולסור מדרכם הרעה והחי
יתן אל לבו הלא סוף אדם למות ומי יודע מה יולד יום וסכל
לפי השכונן : גם רוב המוני העם מניחים ספילין על
המכח ולא על המוח וצריך להרהר גדולה על זה ולא יודון
עוד כ"ח יהא אדם זהיר בשהוא חלוש ואוכל צומן שראוי
להסצנו' לבריאות הגוף לעבודס בורא דזה כלל בתורה
בכל דרכיך דעהו וכוה יישר אורחותיך דצריך האדם לשמור
בופו ומי צהס וסיא סיא עבודס הבורא שלא יהא ח"ו כמאנד
עצמו לדעת דאין לו חלק לע"ה וכן יאמר צפה מלא כשיושב
לאכול אין אני אוכל להנאס גופי רק לבריאת גופי לעבודס
בורא אע"פ שקב"ה יודע מחשבות מ"ס בזה הדבור בורא
מלאך אדם גם מסלק מעליו מדס הדין וכוה וכשמרס מכל
דבר רע והכלל כל מעשיך יהיו לשס שמים וטוב לך כ"ט יהא
אדם זהיר שלא לשמוח עצמו צע"ו והעיקר חיבוט הקבר
צא על זה הצט וראה מה שאמרו רז"ל במדר' הגור סמים
פעלו מעיד אני עלי שמים וארץ אין כל בריה יורד לידי
צער אלא מסוך שאוכל ושוסה וסמח הוא ואסנו וצניו כי גם
אמרו במדרש אברהם לא שמח בעולמי יצחק לא שמח בעולמי
ע"כ כל אדם יזהר שלא יסענב עצמו ביוסר ולסנג עצמו
כל מה דאפשר לסקן פגס העבירות והחי יסן אל לבו כמה
וכמה מעשים רעים עשה כל ימיו צעול' מיום הולדו וספנס
הגדול שקלקל האדם צע"ו כחשאו מנעוריו עד קיום הוה
ושב ורפא לו' יהא אדם זהיר לדבר דברי תורה אחר אכילתו
א' המרבה וא' הממעיע ואס אין ספר מפוי לו יהא חקוק על
לבו צעל פה חיה משנה או דין מש"ע וראוי לומר דין וס
מש"ע אדם השומע ברכס סמוון ולא אכל כשאומר המצרך
בברך שאכלנו וכו' : יאמר הוא בריך ומבורך שמו תמיד
לעולם ועד (וסי' בו"ש סל"ו) שכל מי שאינו יודע זה בוסת
לו ובעשרה יאמר ברוך אלכינו ונבורך שמו תמיד לעולם
ועד ועל זה משנה טובה מצרך באלו ברך צמומן ואס
אוכל עם אחרים יאמר ד"ס על השולחן לשס שמים לוכוס
הרבים מה טוב וזהר שלא ישהה אחר אכילתו הרבה בישיב'
א' בלי הפסק רק יהלך ד' אמות דקשה לגוף מאד : ל"ח
יהא אדם זהיר שאינו יכול לסנג עצמו בתענית וצמה יסררה
עבד אל אדוניו כסב בש"ל עבד יום אחד על כל פנים
בחדס ויסבורד בחרר וישפוך לבו לפני השס בתפלה
וסתנות וודוים כבן המסררה צפני אביו ושב ורפא לו :
ל"ב יהא אדם זהיר לקדס אכילתו וישב לו כקרבן ולכוון
לסגוי' ככרי קדוש מהמאכל ומאד מאד צריך לזהר מברבס

שבת מוסר פרק כא

של מדה רעה כעס על כן הירא והחרד דבר ה' ימים אל לבו
 תמיד דברי הושר הנזכר לעשות נדרים ומשמרת למשמרת
 שלא יכשל עוד בפנים הגדול ונפשו כעפר לכל ספיה ואז
 ורפאלו : הרי לך ל' דברים שתתנהג בהם לסור
 ממוקשי מוס ואף על פי שיש מהם קשים לכאורה לקיימם
 שהרגל בהן נעשה טבע שני : סנטוראה רמו נכון על
 פסו' שמן ויח'וד כמים למאור להעלות נר תמיד מההשמן
 הזה אינה יוצאה כי אם על ידי כתישה והוא שמן זית וך כמים
 ירצה נפשה וך על ידי הכתישה והוא לדעת ולמאור בני
 אדם שילמוד לכתם ולהרגיל את עצמו במצות כדי שיאיר
 פסמיו תמיד לפני הקב"ה והוא להעלות נר תמיד הנשמה
 שתקראת נר דכתיב נר ה' נשמת אדם יעלה ויאיר לפני ה'
 ובפרט שגוף האדם רומז אל המנורה שתי אונות ושתי
 ורועות ושתי ארכובות הם כנגד ששה קנים הבולטות מן
 בגוף שלשה מול צד ובגוף עצמו קנה האמצעי והדעת
 שבראש מאיר לכל עיני באורך בספר לוחות הנדריים והכלם
 פנפנך שזנך בענין דוגמת המנורה לגוף האדם קראו
 משם סרי דעם האדם מאיר לאדם להדריכו בדרכי השם
 ולעשות אופנים לנרש מקרבו כיצר המונע על ידי הסרגל
 כמדובר בכל הרגל נעשה טבע שני :

פרק כא

יום המיתה ויום הקבורה שיש בן
 אדם נגד עיניו וחשוב כאילו נא
 עם פקודתך ואהיה ממוטל על גבי קרקע באמצע הבית
 וכאילו אשך ונניך ובני ביתך וכל אוהביך ורועך
 ואשנים אצלך ומסבנים לך בקינות ערוכות ובקול צויה
 אמרת לשומעיהם וכשמתך מרחפת על גבי גופך הולכת
 מהראש לרגלים ומן הרגלים לראות מקום לחזור ליכנס
 צנוף ואינה יכולה עסאבלת ושוקקת ודוממת כאשה עטופה
 שחוריה על אלוף נעורים סולכת מבים לעליה ומן העליה
 לבית לראות מקומות המורגלות לשיצתה ביושנה עם הגוף
 משם נוסעת אל מקום אחר חמדותיה ומלבושי תפארתה
 מנעמרת ודואגת היאך מניחם והיא ערומה ונרקק גופו
 מצלי לבוש עומל פרוס כאבן שאין לה הופכים וידמה גם
 נגד עיניו כאילו באים לרוחצו במים קרים ואין חוששים
 עוד עליו על הצינה ומלבישים אותו בסכריבין בלבד מכל
 עמלו אשר עמל ומכל הטורח אשר טרח כל חייו ושאר
 מלבושיו הנחמדים וממונו מוכן ומזומן לבעל אשתו וידמה
 לו כאילו מניחין אותו בארון ועל כתף יסבלומו מוציאי'
 אותו מביתו על מנת שלא להחזיר אשתו ובניו כועקים
 אחריו בקול יללה אין חוזר פניו אליהם ואין משיב להם
 כמו שהיה רגיל בחייו בביתו מניחו שאשקו ונניו היו

שאלים ממנו בחורקת קציו כל חמדה וכל מין מאכל ועל
 כל דבר היה משיב לבס הין הין ועפה יוצא ושוקק יורדים
 עמו עד הקבר מכסים אותו בעפר על פניו ואינן יכולים
 להושיעו כועקים אבי אבי ומשיב אין להם עד שמתיאשים
 ממנו וחוזרים לביתם בידיים רקניו ממנו הוא נשאר בקבר
 בדרד מושבו למדני ביום ולקרח צלילה לשמיר ולשים יהיה
 ובנשף בערב יום עליו יצחקו כפרים אין מקום לנוס ואין
 חור להנצל שם והנפש העלונה מטפסת ויורדת מטפסת
 ועולם על פנוף סוף קברו אולי יוכל לנכס בו טורחם בזה
 פר' ימים כראות' כריסו מתנקשת מתיאשת ממנו הולכת
 לבית ומבית לקבר עד ו' ימים וכראות' כי אין תקוה פורחם
 באויר העולם לבקש מקום מנוח למצוא מרגוע לה מפחרת
 לעלות למעל' מוצאה מסך מדיל וחומם נחשת שעשה עם
 פונקסיו שאינה יכולה לעבור פוגעים עמה מלאכי חבלה
 דוחים ודוחפים אותה מיד ליד באימום ופחדים ובשפטים
 גדולים במי רשעוּס ובתשלום השבעה הולכים בניו ואשקו
 לבקר על קברו והנה עלם כלו קמפונים כסו חרולים וגדר
 אבניו שעל קברו נהרסה אשקו נתנה עליו בקולה אולי
 יענה ונניו בנכיה ממשי' על קברו אולי ירגיש ואין קול
 ואין עונה גומרי' בדעתם אם יוכל היה לדבר היה משיב
 שובו בנים שובנים שאין חוזר עוד אליהם עד עולם עוד לא
 תראוני פני נהפכתי לעפר ויפחדו כל עצמותי לא נשאר
 בי צורה ולא גוף ולא דמות הגוף מיד חוזרים לביתם ומניחי'
 לו שם עד עולם הוא מקעמק בדינו ומשכנו ומשפט נפשו
 וסם מקעמקים בדרכי חיים במשקאו' ומעדרים וטיוולים
 ובנינים ונשואי בנים בננונים בשמחות וגיל : הנה כל וס
 ידמה אדם תמיד נגד עיניו ויכניע יצרו אם אבן הוא נפוח
 ואם ברזל הוא מתפוצץ וכל זה כללהו רז"ל בדבור אח'
 לעולם ירגיו אדם יצר טוב על יצר הרע וכולי עד יחזר לו
 יום המיתה רעוו בזה שיזכור וישים נגד עיניו כל מה
 שיגיע לו ביום המיתה עד קבורו כמז' לכן לא אמר
 יחזר לו המיתה דמשמע שיזכור שימות בלבד דזה בלבד אינו
 מתפעל כל כך להכניע יצרו כי אם שיזכו' וישים נגד עיניו
 כל הנעש' לו ביום המיתה שדמיון זה אולי יספיע להכניע
 היצר הקשש כנדרו והצר הצורר סמיד בלי השקט כלל :
 והנני מסדר לפניך בן אדם סדר נפלא ונורא וכוא דרך
 וידוי וסחינה ונקשה לבא עמה לפני יוצר הכל ומה טוב ומה
 נעים שיהיה שגורה בפי כל אדם לאומרה תמיד שמועלת
 לבמה מעלות הנשמה ולסליחה ולכפרה וגם לשבת והילול
 לאל נורא עלילה כאשר עיני הרואה יראה משרים ושפתי
 אמת סיכון לעד : אלהי אשר יצרתני ובראתני
 ועשיתני

ועשינו והוצאתנו מאין לים כור כל העולמים המעלה
בעשר ספירות בלימה מוכר בכחרי בתרים מקור החכמה
והבינה בעל החדר והנבירה ספירת ישראל ספירתן לנח
נחמים הוד וכדל לבש יסוד כל היבדוק מלכותך בכל
משלה : בראת שמים וכל נבאס הארץ וכל אשר בה על
ידי שכינת עוון ומכל הצריחת עולה סמיד הילול וקילום
כתרים על ראשך : מודה אני לפניך צורי וגואלי מושיעי
מגיני הודאה גמורה ושליוה בכל רעיוני וכל מחשבותי
ובחכמתי ובנייתי ונדעתי ובשכלי ובהשכלתי ובנפשו ובדוחי
ונשמתי ובכחי ובנבירתי ובצריאותי ובכצירותי ובאומתי
ובחוקי : ובנפשי ובעוריו ובנשרי ונדמי ובמחמתי ובגידתי
ובעורקי ובכל אברי ובדבורי ובמאמרי ובקולי ובנהל פי :
ובראיתי ובסתכלותי ובעיוני וברייתי ובמעמתי ובמאשי
ובעריכותי וכל סנועתי בעמרתתי ובקומתי ובהילוכי ובמכני
ובשוכני ובסקיני ובהקעוררתי ובשארית כל הפרטים
סנמאס בגופי בכלם מודה ומעיד אני שאסיהיוכל
העולמות שבראת ויש בכחך לבדוא וכן העספר הזה יהיה
סור חלילה לעד לעולמי עולמים יהיו מלאים חרדל כל
חרדל וחרדל מתחלק לשיעור מספר מלאוי כל העולמות
פיות וכל פה ידבר סהלות בשיר ושנחוס כלם בנת אחד
סמיד לא יחסו לעד ולנח נחמים במריכת סדבור כשיעור
שארס דובר דבור אחד סס אומרים אלף דברי שירה עדיין
אינן יכולים להגיע לספר סתחלת שנת א' ממדוסיד כ"ס
וק"ו בן בכו של ק"ו שנת כל המידה ואין לעלות על לב
ונרעיון ובמחשבה שנת מדוסיד דאין סקר וקץ ותכלית ולך
לברך גלויס כי נעלסה על כל סנבחים ועל כל סתהלות
וכגדולות ונקדש על כל הקדושים ונפרומת על כל
ספרוממות והסנשאת על כל ססנשאות ונעלסה על כל
סברכות וסעכרוס וסננברת על כל סססדים והכדקות
והסספטים והסוסרים כי סמך הכל שאתה מקור לכלם
וממך כובעים ויוכאים ומספורים ומספרדים למקומות
אשר ססס חפץ כי מלכותך בכל משלה ואין אלוה מבלעדיך
ואין כור וולסך אשר יעשה כמעשיך ובגבורתך וכל הנאכלי
וכברואי והיצורים וסנעשי מסמדרנה סוסר גדולה
סנשמי ססמים עד שלסול קטן סנארץ כלם מכירים
ויודעים ומגיני ומעידים על אלהותך ויחוד שכינתך
כי אין וולסך אלוה בורא ויוצר ועושה כרצונו ואין מי שיאמר
לך מה סעשה ומה ספעל וממך מקוים ומיחלים כלם חיות
ומזון ביודע שאתה בראתם וחיות ומיסקס בידך וסדעים
ומעידים באמת דסמאל ובתונו הכל כמה מעשה סססועים
ובאפס ואין נחשבו סנל ואין כס מועיל ענד ראע מורד ברבו

דרכו ססך וסלקלו סמה יאצרו וססס סעמוד וכלם כננד
יכלו הוא ונת ונו ססססס וכל חילוסיו והאלילים כליל
יחלוק ועובדיהם יכסו פניהם קלון כושס וכליוה סכסה
עליהם וסססס' לעולם ססנ כסאך לדור ודור כי ססס
המלך סגדול והקדוש אדון ככל דן כל כברא לסת לכל אחד
כדרכיו כפרי סעלליו כי מלך אובס כדקה ומספס אתה מלך
אביר מלך ברוך מלך גדול מלך דגול מלך סדור מלך
וסיק מלך יך מלך חנון מלך טהור מלך ישר מלך כביר מלך
לער מלך מלכים מלך נורא מלך סוער מלך עוזר מלך
פודה מלך כדיק מלך קדוש מלך רס מלך סוסר מלך סמים :
מלך סומך מלך סוכן עדי סד מלך רחוס מלך קדמון מלך
כיר מלך פונה ככל מלך עשיר מלך סומך מלך כוכר ססס
מלך סמים ומחיס מלך לומד וכוס ישראל מלך כבוד מלך
יוצר מלך ססיר מלך סומל מלך ווכס מלך ומוכס מלך
סמושיע מלך דובר כדקוס מלך גואל מלך בורא מלך אדיר :
מלך אמיץ מלך סס מלך כונה עולמות ומחריבן מלך סוסע
ספלה מלך גבור מלך רס וכסא מלך דובר שלום מלך קוסס
סמים וארץ מלך סססנאה על כל גאים מלך כח מלך ומולך
לער מלך פודס מלך ווכר וכיוס ישראל מלך עליון מלך
ססיד מלך סובל ומאריך אפו מלך עוב מלך כסנב מלך יראוי
מלך ספוחד מלך כוכס כעסו מלך לובס רחמים : מלך
אחד יחיד ומיוחד על כל סמיוחדים מלך בוסר כטובים מלך
גומל ססדים מלך דורס עמו ישראל מלך כסספס מלך סמאיר
לכל סעולמות מלך ווסרן ון ומפרנס כסופס מלך וכרן ווכר
עניים וספלים מלך מוסק להטיב מלך עובל ומטהר סמאים
מלך יעץ מלך כסן מלך לוחס מלחמות ישראל מלך סנכס
ומכוכס מלך כעים מלך סוגר ופוסס מלך פונה כעס כרס
מלך פודה ומכיל מלך כוסס ומכיס סכל מלך קרוב לכל
קוראיו מלך רוכס כססוב' סננים מלך סובר ארויס מלך
סמים דעוס ויחמר : ווכס ססיר סאומרים ככל יוס ככסס
ככבור לסדון אלסי ישראל וגס כססנש' עולה למעלה
סוסס פיה וסומר' סהלה וסירה וברכה וסנחה וניכוחו הלל
והודאה למי סאמר וסיה סעול' אוכרה אלסי וססמיה כי כך
כפסי ססיה ועילום וניגון ונילה ורינה ודיכס וסדור וססן
וסססה וסססה וסססה וריעוס וסס וססס וענוס וססס וססס
ויובר וססולס וססר וענו ועילון ועילון וססס וסססה וסססה
וסלנה וסלום וססס וססס וססס וססס וססס וססס וססס
וייפיו וססר וססר וססס וססס וססס וססס וססס וססס
ו ססר וססס וססס וססס וססס וססס וססס וססס וססס
ועור וכס ובבור ויקר וססס וססס וססס וססס וססס וססס
ווססן וססר וססס וססס וססס וססס וססס וססס וססס וססס

גבור וחיל וגדולה וקדושה וטהרה ונקיון ומלכות והוד
והדר וכבוד ותפארת לאדון אלהי ישראל מלכנו אל מעוט
ברך אור אמת הנמצאות ארון העניינים הנחמדים נתיב
היריעה והמושכלות מצוע החסדים סגולת הצדקות הכלתי
מאשרות נעימות הקולות פועל האורות והאפלות בידך
אפקיד רוחי ופי טהי מאשר ומיושר מרוחך הנחה לא אירא
מחרב לשונות רמיה למען חסדיך עשה לשון לשוני כחץ שחוט
זכה וזרני יהיה כפועל סמיר ונפשי טהיה מאמנת באגדת
פאמתות וימינך הנאדרה סעעדני בקולות ובלעידה תרגני
צוריות כפתיחה ומבא ומחשבה תועיל לי באגדה ונשמיעת
רוחנים ונבואות בעצות נפלאות בהסכלות מניעות
בדברים הנכבדים אמן : וזהו שאתה ה' אלהי אלדי
פאלדים ואדני האדונים מלך מלכי המלכים ואני צדק ודס
בזכה סרוחה רימה נוס עפר גוף נגוף סכלים המיאום
והריוחוק וע' כו חטאתי לפניך חיי' יהי' לי פנים לבקש מחילה
וסליחה לפני כסא כבודך אע"פ שכל ימי חיי' חיי על
פאדמה יתהפכו דמעות עיני לימים ונהרות לטבול בהם
תמיד לטהר חלאת עונותי ויעשו ענמותי כעצים למערכ'
לסרוף סמיד כל חבדי ואשפוך דמי כדס הקרנות והקטיר
חלבי בקרבי ויעלה עשן מצותה לבני מרתיוחוס אש הקדרות
שנבערו בי מהתפניות והסגופים ואם אני בעצמי אשים
פכונת סגנית צורתי כמונה כדי אש תמיד תוקד עליו לא
יכבה לא יספיק כל זה לקס לי מקום ופנים לבא לפניך
סמחול על כל מה שהכעסידך אך לקחתי חווק בעצמי
וענה בלבי למכור מקום ופנים לשונך אליך בשומי נדעתי
שאדרבא כפי גודלך ומעלסך ורוממוסך כך גודל ענותנותך
ורחמנותך וכפי מעוטי דלוסי דקוסי שפלוסי ואפלוסי והייתי
כלא הייתי וכאילו לא היה הווית מנאסתי כך היה שיפור
דעתי וסכלי בעת שחטאתי לפניך שנמצא שהייתי כלא
הייתי : גם ידעתי כי אשמת לי לא סוויק לך ומחילתי לא
תחסר ממך אלא אלהי מחול לי מה שלא יוויק לך וסן לי מה
שלא יחסר ממך עוד נתחוקתי לבא אלך ובטחתי שתרחמני
לפלות לי בעצת כליותי שיעצוני עזרני באמרוס אמרני
בעצתם ובדבריהם - העמידוני ויענו ויאמרו לי בן אדם מה
לך נדר' כבוד עונותיך קום קרא אל אלהיך בסגובה
ובדוויים שבראי יקבלך שעל הסגובה נתיסד עולמו ועל
איש כמוך נקרא רחום ומנון כושא עון עובר על פשע לא על
שומרי תורתו מאל"ף ועד טי"ו וכשומעי דבריו כי נעמו
השלכתי מסוב הכוש' מעל פני ונסעררתי ונתחוקתי לבא
לפניך לבקש מחילה וסליחה וכפרה ואף ע"פ שלא הנחתי
עצירה שלא עשיתי אשעתי בגדתי עד סוף הודוי ויהי רצון

מלפניך מלכי ואליהי שכתנע' אמרתי הודוי סוב לפניך
יחשב כאלו דנתני בשבעה מדורי גיהנם עד שיעו' מירוק כל
מה שחטאתי לפניך : ואס' ח' הרבתי לפסוע עד שהדין
מחייב לנעול דלתי תשוב' לפני קבלני בחתיר' שתחת כסא
כבודך כאשר קבלתה למנשה ולשאר הפושעים כמוהו באונם
אליך ומחול לי מה שחטאתי ובעויתי ופשעתי לפניך
באונם בין ברצון בין במויד על דברי תורה ועל דברי
סופרים ועל כל גדר וכיון בין חמור בין קל שמכיר אני
בסכלותי ואולתי ושטוסי כי הסכלתי עשה ושטוסי גרמה לי
וענו' יצרי בלבלו דעתי וכהו עיניוהי סיממס כמסבגע
וכאילו לא הייתי בין החיים וכמעט אכוס ביצרי הייתי ועל
זה סמכתי שסקבלני בתשובה כמדתך לעשות חסד סמיד כי
על זה בראת תולמך דכתיב אמרתי עולם חסד יבנה :
ובהיות שהאדם אשר מחומר קורץ מעותד לחטוא
ססיגרת יצרו בקרבו סמיד יום ולילה לא ישבות
לכן מפיל אני תחינתי לפני כסא כבודך ה' אלהי ואליהי
חבותי אברהם יצחק ויעקב שפעס' עמי סוס לטובה כמדתך
לכטיב סמיד ואיך חפץ בעוסי האם יודע אני באמנה שאף
על פי שמסרת הנחירה ביד האדם ללכת בדרך שלנו חפץ
מטוב ועד רע עם כל זה גלוי לפני כסא כבודך אחרית כל
אדם אם יכיה טוב או רע ואס' יכא מן העולם כדיק או רשע
ואין ידעסך מכריח לשום אחד משני הדרכים לכן אם גלוי
ידוע לפניך שחס וחלילה סופי למוס חייב מרצוני הטוב
בלב שלם ובנפש חפיה רוצה אני שסכרית ימי ושנותי ותן
אוקס סוספת על ימי עושים רנווך וכריתת ימי ושנותי
יהיה מחילת וסליחה וכפרה על כל מה שהכעסידך במעשי
מיום היוסי עד היום הזה ואוכה לראות באור החיים ונפשי
טהיה צרורה תחת כסא כבודך אמן : ואס' עקיד אני
למוס וכאיוך בלי שמרים אף אני ולא עון בי מעסה
ומעכסיו הוסף ימים על ימי ושנים על שני צדני חיי ומזוני
עוסקים בתורה ובמנוס לשמה ושופע רב כדי לעובדך סמיד
בשמה רבה בלי עצבות כלל ולהיות סוכה ומוכה אחרים
עמי ולפרסם ולרומם ולגדל' אלהותך נכח אשר ססן לי
ואוכה לראות בביאס משיח בן יוסף ומשיח בן דוד ובנין
בית סמקדס אמן יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך
ה' כורי וגואלי :

ובהיות שענין הכעס הוא רע עד מאד כאשר
נזכרתי בפרק דלעיל מזה סימן ל"ו והוא
גרמא למנוע לאדם ליכנס את לבנו הערל אכתוב לך
מענייני ביטול הכעס שכתב בספר תוצאות חיים דף כ"ו וכ"ו
וזה לשונו סרוסה שלא יהיה כעסן ילך אחר עיקר הדברים
הנאמרי'

או הנעשים לו להכעיסו ולא ישים לבו ודעקו אחר מראה
 עיניו או משמע אוניו אלא אחר פעולת האומרים או העושה
 אותם אם הוא כסיל ונער תתקרב דעקו ורסיחת כעסו
 כי יאמר שוטה הוא זה דבריו לא בהשכל רק כפפזוף
 העיפות או כניחת הכלב וכיוצא ואם הוא חכם ומשכיל
 יחשוב ויכיר כי לטובתו אומר לו ויקבל דבריו וישמח בהם
 ואם הדברים או המעשים בלתי ראויים והגונים או באומד
 עצמו שאמרם או עשאו ויצא משכיל או כסיל חכם או סכל
 ויזכיר לו להסתכל אל המזכירים רק אל המעשים הואיל
 והוא מכיר כי אמת הוא שאמרה או עשאו וקבל לו קועלם
 גדול בזה כי יתקן את מדותיו :

עוד ענה טובה להקל את הכעס ולעצור אותו שכאשר
 יהיה לאדם משא מתן עם אחר לא טוב יהיה
 מוסכם בלבו סכמה שלימה לסבול עמו כל מיני עלבון
 בדבור ובמעשה כי כאשר ימסין האדם מחזירו שיעלבו
 בדבור ובמעשה לא יבא לו פתאום ולא יבעוס כן יעשה
 עד שיכיל ממנו כמכיל משור מועד בימי ניסן ובוה יהיו
 חיייו חיים טובים :

גם דברים המביאים את האדם לידי הכעס ונטול
 הכעס כאשר יחוב בחליפתו ובא אליו המות במהרה
 והספק תאותיו ותקומו וכורת עמדו בקצרות וגם כאשר
 יעבור על לב האדם מה שהוא חייב לו מהעבודה אלהית רוב
 חסדיו עליו וגדל טובו והתעלמותו אליו מהמכות השמעיו
 והשכליות וקצורו בהם והפסק טובותיו ואמת לאוסיו יום
 החשבון וחרטתו במעמד הגדול ויכניע וישגר רוחו וכמ"ס
 ומי מכלכל את יום באו והאי איתא בזה פרשם מקץ דף
 ר"א ע"כ כאשר יסן האדם אל לבו שבוראו כועס עליו על מה
 שחטא בגאונו וכעסו וכל מעשיו בספר נכתבים ואין עונו
 נמחק מהרה בזה יבוא ויכלס לעתיד בראו' מעשיו חקוקי'
 לפניו ואיך לא יבוא שיכריזו עליו מלמעלה פלוני עבד ע"א
 וכיוצא ואין לך דבר שיצטל הדנקות יותר מסכעם ועל ידי
 הכעס תסתלק ממנו הנשמה עוד מהדברים המנמלים את
 הכעס כי כאשר יספרו בגנותו אם יזכרו לו מה שעשה יודה
 על כפשו בקיצורו ואל יחזיר אחר אמקלאות להנקות ממנו
 ולזכות עצמו ואל יסתכל להכלים המספר ואל יאשימו על
 אשר גלה אותו אבל יאמר לו שאין זה אלא שיעור קטן מרוע
 מעשיו אבל מה שלא ידע ממנו ושאלו היה נכלה לו רוע
 מעלליו ועונותיו היה בורח ממנו ויודה לו על אשר גלה עליו
 מעט מהרבה ליסרו כדי שישוב ואם מה שסיפרו עליו שקר
 האומרו עליו מאנד וכיוצא עוד מהדברים המנמלים
 את הכעס הם כאשר יסתכל האדם במה קלוקלים נמשכים

מכעס כי מי שהוא כועס פתאום ולא יאריך אפו יבא לידי
 שפיות דמים ומעשה גדול בספר החסידים סי' תרנ"ח ע"ס
 ונפרק קמא רביטין ונפרק ב' דשנת דברים רבים כהמס
 על הכועס ומעיל אימה יתירה בתוך ביתו גם נראה לי לנטול
 סכעם מיד בעת כעסו ישים נגד עיניו כורס כניו שמתו לו
 והשתנות פניהם שנשכחו בחוליים ואם לא מתו לו בניו ישים
 נגד עיניו כאילו רואה בניו מתים מוטלים לפניו מיד יסקוט
 מכעסו ואם בחור הוא שלא נשא עדיין אשה בעת הסתלק
 כעסו ידמה ויצייר נגד עיניו חלל חרב שחוט לפניו ועדיין
 מפרפר ודמו אותם שמקום השחיטה ומיד יניח מכעסו גם
 נראה לי לתיקון כל העבירות אם תלמיד חכם הוא יסתכל
 לסדרות חדשים בלימודו ועל ידי החדשים נבנים עולמות
 ואמים חדשים כדאיתא בזה ונמצא בזה החרבות שהחריב
 בעינותיו הרי מתקן מה שקלקל בזה מה שהרס ואם אינו
 ברה"כ לחדש יחזיק ביד המחדשים שיעסקו ויחדשו לשמו
 דשלומו של אדם במוטו ואם ידו משנת להחזיק בממון יסתכל
 בבחו' לשמא לת"ח המחדשים חדושי קורה ויבין לפניהם
 הספרים וכל מיני הכנה באופן שלא יספיק להם דבר מלחדש
 ובוה יהיה גם לו חלק בחדושי התורה שמחדשים מסכת
 הכנותיו גם יתחדש על העבר שלא עסק בתורה לחדש זה
 ויסתכל בבניו שיעסקו בתורה ויחדשו בה חידושים וילך
 לשמוע לרשמי' האומרים חדושי התורה ויעצב בלבו איך
 הוא לא זכה לזה ויאמר בינו לבין עצמו הלואי יהיה לי השכלה
 כדי לחדש כאוהו אפילו חרוש אחד ולמות אח' כואחשג טובה
 הקב"ה מצרפה למעשה ונפרט שמאזה לזכות לחדש ואף
 ע"פ שאחר כך ימות ונראה רמז לדבר אחר מעשה העגל
 שע"ז כולל כל עבירות שנתורה ויקהל משה את העם הזכיר
 להם ענין שנת לרמוז להם שיקבלו קהילות בדברים לדרוש
 בשנתות ובמועד הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת
 כשארז"ל ועשה זה כדי שכל ידי החדושי הדרושים יתקנו
 ויבנו החורבות שהחריבו בעשיית העגל שאין דבר שיכול
 לסקן ולבנות בהריסות כי אם החדושים שאדם מחדש בתורה
 ולפורסמות אינן בריכות להרבות בראיות שהרי כשם שתחלת
 בנין העולם היה ע"י התורה בדרז"ל אמרה תורה בי היה
 מסתכל הקב"ה וברא את העולם וכו' כך תיקון
 ההריסות בו על ידי העונות אינו אלא כי אם על ידי
 הסורה הקב"ה יוכנו בה לעולם אמן נס"ו ואם אמר יאמר
 האדם מה יכולת יש בהבל היוצא מפי שאין בו מאש לתקן
 ולבנות בניינים הנט וראה שיש כח בדבור היוצא
 מפי מלך שלטון להמית ולהחיות לבנות ולהרוס אף
 על

אל פי שדכור עצמו אין בו ממש כי אינו אלא קול הכל
שהוציא מפיו וכן קראה הראיה אין בה ממש ומי שרוחה בעין
פרע חיות נראיתו והיענה מנחם בעיניה ראה קדירים
בניניה ומכח הדאי מחממת אולם ומוציאה אפרחם וכן
פרוח אין בו ממש כי אם קול הנדה נשמע ממנו ופועל
לשנר הרי' ולפרק כלעים ולהפיל ארזים כ"ס וק"ו בן בנו
אל ק"ו הכל היוצא מן הקורה שנה נברא העולם שנבנים
שמים חדשים שמים מחודשים וכל הדברים הרוחניים אין
דעם האדם יכול לצייר נגד עיניו כפעול' הגופניים כי אין
לאדם לעסוק להשיג דעת הנבואה כי יוציא כל זמנו לריק
וכל כך שיחשוב שהשיג דבר ימצא עצמו רחוק רחוק כדומיים
בן בחיי אביו שירצה להשיג למספר שניו של אביו יוציא זמנו
לריק שכל שנה ושנה שיעבור עוד עליו נמצא רחוק עוד משני
אביו כך הרונה לחקור להשיג דעת המקום אין לו לאדם כי
אם לקיים מה שזוה עסק הקורה ומכותיה ודברי חכמים
שפירשה כי דבריהם אמת בקב"ה ותורתו שהוא אמת וכס
אמרו ש"י הכל היוצא מפי האדם נבנים שמים חדשים בודאי
שכך האמ' ואין לנו עסק כי אם לקיים דבריהם כחולה הזה
שאין לו הכרח לידע בסמנים שנותן לו הרופא כי אם לעשות
מה שמצוה עליו לאכול ולשתות מהן בזה דוקא סלוי רפואתו
ונבדאקו : ומאספי ראה לדברי שהקורה היא תרופה לכל
חטא ועון בזה דף פ' קדוש דף פ' ע"ב דפוס מנמונה ו"ל
כל מאן דאשתדל באורייתא אע"ג דאחגור עליה עובדא
מלעילא על עונותיו כיחא ליה מכל קרבנין דעלמא
ועלוון והסוה עובדא אסקרע ובגין דילעי נס לשא' קב"ה
אספייס בהדיא ס"ח לא אפרכי ב"כ ועלמין אלא במילין
דאורייתא בגין כך מילין דאורייתא לא מקבלין סומאה בגין
דהיא קיימא לרבא לאלין מסאבי ואסות באורי' אשפכת
פ"כ וכן בתקונים תקון כ"ב דף ס"ה ע"א : ועיין
לקמן פרק מ"ד :

פרק כב יראה האדם ויסתכל האילנות

ובצמח האדמה עשבים פרחים וצינים
ומיני שושנים צימי הקיץ עומדים דשנים ורעננים והאילנות
טעונים פירות וכל צמח האדמה נוסגין ריח עומדים בצינתי
ובקומתם כל רוחיהם מתעדרגין בהם מייאמר ומי יחשוב
שיכול ליפול בהם העקירות והיבשות והכליון ועכ"ו עינינו
הרואות שנהגי' עומן החורף הכל כלה ונפסד כל העשבים
והפרחים חודרים לעפר דק וכל אילן עליהו יבול והלחלוחות
סר מהם עד שחור לעץ יבש והאדם הנמשל לעץ דכתיב כי
אדם עץ השדה ונמשל לחצר דכתיב כל הנשר חציר וכל חסד
בגין שהיה אין ינעם נהמו ונמאנו ורוב בנין ונבדאקו

גופו שכלם שמעוהו הכליון על העץ והחצי' כך יכול עליו
שדכורו מחצי שניו ולמשל נכנס לבחינת ימי החורף באילן
ומסתכל בו העדר ואפיקם סכסם וזיו פניו משתני ומנעו
מתהפך ומסתכל למאוס נחמדו העולם ונפעמי סמאלים
כאדם שמסתכל בו חולי' מסתכל למאוס בכל מאכל אף שהוא
מוטעם וכיון שכן למא' לא יתפוס האדם ההפך כדי לנא' אל
המנוחה רצוני לומר שמיד נבא בעול' יתפוס המרח' בעבודת
הנבואה ויעמוד ערום מצלי לבוש החמדוס הגופניים ויוציא
כל זמנו על הקורה ועל העבודה כדי כשיצאו ימי החורף
הם הימים שיצאו מן העולם יתחיל לפרוח ולטעון פירות
מפרי מעשיו הטובים שעשה ולקט ריח בפרחים וצינים
מאדושי הקורה שחידש בעמלו ולעמוד בצינתי ימים אין
מספר פריו יתן בעתו ועליו לא יבול לעולם ועד וכל אשר
יעשה יצליח : גם יעשה האדם ספק האילן שזמנו שמסתכל
בענפים ועלין ופירו' דהיינו צימי הקיץ זמן הסיוול והסענוג
או יפשיט עצמו האדם מכל התענוגים אף שהזמן גורם
יתגבר על יצרו ויפשיט עצמו מכל חטא ועון וצימי החורף
שהאילנות מסתמנים מכל פרי ועלה או ישתדל להלביש עצמו
בלימוד הקורה בכל כחו כהלילות ארוכות והיום מעונ
והמטר יורד ואין לו מקום לבא ולנא' אנה ואנה יוציא כל
זמנו לעשות לבוש נפשו מקורה ומצוה כי הזמן נוסגין לו יד
ואין מקום ליצרו לפתותו בצינתי ובתענוגי הזמן כי אין
נמצאים או ונפרט כראות האדם שאם יחטא צימי החורף
יכפל עונשו כיון שאין הכח הזמן לחטוא וחוטא שאינו דומה
החוטא בזמן הקיץ שנמצאים התענוגים והסיוולים שנמצא
הזמן נוסגין לו יד פיוע לחטוא שלא יהיה עונשו כל כך כהחוטא
צימי החורף שלא נמצא בו רוב התענוגים והסיוולים שבדאי
החוטא בו יכפל עונשו שהרי הוא עצמו מתגרה יצר הרע
עליו ונראה דעל זה היה מתרעם הקב"ה על ישראל באומרו
אסף אסיפס נאם ה' אין ענבים בגפן ואין תאנים בתאנה
והעלה נבל ואסן להם יעצרום דקשה אומרו לאוספס
ולתאנים' בזמן שאין פירות באילנות אין ענבים בגפן ואין
תאנים בתאנה ואפי' עלה נבל ולא כן היה שהרי בחדש אב
גלו בזמן האילנות טעוני' פירות כדי שימצאו בדרכי' לאכול
ציונא' בגלות וישבו בכל האילנו' באר"ל דעוה הטעם בגלם
בחדש אב : ועוד לדקדק בכפל אסף אסיפס אמנם הכוונה
הוא שמתרעם הפסוק שחטאו בזמן שלא היה נוסגין להם הזמן
יד לחטוא דהיינו צימי החורף שאין פרי ואכלו עליה באילן
לטייל ולהסעד ואין אלא שהיו מתגרים הם עליהם אס
היצר הרע ולכן ראוי לעונש כפול ושיעור הפסוק אסף
אסיפס בגלל הרומן לעונש הכפול עמוס שזמן שאין ענבים

בבית ואין סאנים בתאנה וגם העלה נבל דהיינו בימי הסורק
 גם כזה הזמן ואין להם שהיה הקורס יעברו לכן אסף
 אסיפס בעונם כפול שם רוב חטאתם היה בימי הקיץ ימי
 קצונו שהזמן מסייעם החרשתי : הנה כדי שיוכל האדם
 לבא בניכוח עם יצרו ידמה אדם עצמו לאחת מן האנשים
 היקרות הסגולות דמכר הגוף החומרי שלו הוא כאבן
 עצמה דסוף סוף אבן דומה היא אין בה לא טעם ולא ריח
 ומכר הנשמה הטהורה שבו הוא כסגולת האבן היקרה שיש
 אבן סגולתה להחכים הנושא אותם עליו ויש אבן מעלתה
 ויש אבן שגורם הכלה לכל כושא אותה כנוד' מסכמי המחקר
 בסגולת האנשים היקרות עיי' ברבינו בחיי ו"ל באבני
 האפוד : וזה נבא יצרו לפתותו שיחטא ויעשה מה שלבו
 חפץ ולא יגיע לו מהעונש כיון שנשמתו ממקום קדוש חוצה
 מסתחב כסא הכבוד והיא סגולה יקרה איך יסקן שיפול בה
 פונם החרש' וסכליון באומרו לזכרון יתן דעתו ל' הגוף דסוף
 סוף אבן דומה הוא ובאבן יכול בו השבירה וההפסד ואם
 יבא לפתותו שלא לקיים שום תורה ומצוה כיון שהוא גוף
 עפר אבן דומה ומה שזכר יכול להגיע לאבן יתן האדם דעתו
 לסגולה הנכונה באבן כמדובר שם היא בחינת הנשמה שבו
 שהיא חשובה ויקרה מעותדת לקבל שכר וזה פירש מהר"ם
 אווידס ו"ל על משנת עקביא כו' הסתכל בשלשה דברים
 ואין אתה באל ידי עבירה דע מאין באת ולאן אתה הולך
 ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון . מאין באת מטפה
 סרוחה וכו' דלמה תבא ואדר מפרש דהל"ל מיד מאין באת
 מטיפה סרוחה אלא שחילק לרמזו על כל סגוף וכשמה שם
 יבא לחטוא באומרו שנשמתו ממקום עליון ולא יגיע לו עונש
 יחשוב שגא מטיפה סרוחה מה שעלה יכול להשיג בקיום
 סקורה יחשוב שנשמתו ממקום קדוש והוא דקאמר תחלה
 סתם מאין באת לרמזו על הנשמה שגא מתחת כסא הכבוד
 סראו משם יוסר מפורש : גם כדי שימנע אדם עצמו
 מלחטוא יחשוב בדעתו שכשם ששם יגיע לו מכת חרב וכדומה
 מרגיש בער גדול ולכן משתמר עצמו שנגע לא יקרב באהלו
 כך אין ראוי שימשה הוא עצמו בער זה לחצירו כיון שמכיר
 בגודל בער על דרך ואהבת לרעך כמוך והנה כיון ששם
 ירעב או יוכה מצטער מאד איך יעשה כך אל חצירו
 שהנה בחטאו רעב כי יבא בעיר דבר כי יבא והן כל
 חולי וכל מכה כי בחטאו נתפסים כוכ' בחטאו בכל הרעה
 הבא כיון שכל ישראל ערבים זה לזה ונבטנו כך נגד פנינו
 סמיד שחטאו מזיק לחצירו מה שאינו רוצה לעצמו יפרוש
 מלחטוא ואם יחטא יחוו' מיד לסקן הנזק שגרם די שלא
 להזיק לאחרים כאשר אינו רוצה לעצמו :

והוא על דרך שפירשו המפרשים ז"ל על פסוק אם כסף קלוס
 את עמי את העני עמך ירבה כשנא להם לעני יחשוב נפשו
 ששם הוא עני ויטולו מעט מצטער סרבה וזה ירבה
 במתנה לתת די מחסורו אשר יחסר לו אפילו סוף לרכוב
 עליו אם היה למוד בזה והוא את העני עמך כלומר יקם
 העניוה לעצמו לחשוב אם הוא יהיה עני ירבה שירבו לו
 במתנה כמדובר וזה ירבה להם וכו' . ועל זה אמרו
 חכמים ז"ל דכל הקורה כולה קלויה בואהבת לרעך כמוך מאי
 דמני לך לחצירך לא סעניד דכיון שאין עושה לחצירו מה
 שאינו רוצה לעצמו מונע עצמו מלחטוא כדי שלא יבא רעה
 לעולם על חטאו וכלקים כולם הוא דבר שאינו רוצה לעצמו
 כמאן שבהבת לרעך כמוך קלויה כל התורה שעל ידי כך
 אינו עובר דבר מן התורה ומקיימה כדי שיבא לעולם טוב
 ולא רע דבר הרעה לעצמו כמדובר . ילמוד אדם מחיים
 אחת שעורו טוב מאד ובראות עצמה בעת מיתתה עומדת
 על אם הדרך מקום שעוברים שם בני אדם ומת שם כדי
 שימצאו אותה ונהנו מעורם ולמה לא יהיה יתרון על האדם
 שהכל נברא בשבילו שיהנו ממנו בחייו ובמותו שנסיון האדם
 עובר אליהם מנן על דורו בזכותו שנוכחין בעבורו על דרך
 שאמרו רבותינו ולה"ה כל העולם ניוון בשביל חנינא בני
 וכולי וגם במותו מסתכל על החיים והקדוש ברוך הוא עושה
 בעבורו כדאיסא בזהר חילולי ספלתם של המקים על
 החיים לא היו קיימים גם כשהחיים מזכירים הצדיקים
 המקים בעת צרתם סקנ"ה עושה בשבילם שיהיה במעשה
 העגל אחר משה רבינו עליו השלום בתפלתו וזכור לאברהם
 ליצחק וליעקב ונענה וכולי ואם חס ושלום ימות אדם
 חייב מה יענה ליום הדין שחיה טוב ממנו שיהיה החיה
 יש הנאם ממנה במותה מה שאין כן ממנו לא בחייו
 ולא במותו :

ילמוד

אדם מן הזמירה ויגארה בלע"ז שלא
 לספסוק כיון מעסק הסורה ולהלל ולומר
 להקדוש ברוך הוא בלתי הפסק ואף על פי שימות בעמלו
 על דרך אדם כי ימות באהל שהרי הזמירם בימי הקיץ
 משוררת באילן בלתי הפסק עד שמבקעת כריסה ואינם
 חוששת על מיתתה כדי לומר ואף על פי שאינה מקבלת
 שום שכר על זה כל שכן וקל וחומר שלא יפסיק אדם פיו
 מעסק התורה ואף על פי שימות לא ישים לבו על זה בערך
 דיש שכר בעמלו . וכמו שמוזר חז"ל בחיבור של
 הדושים שחיברתי על מאמר חז' בראשו יעסוק בתורה
 וכולי דקשה לכאורה שעינינו הראויה החושש בראשו
 אף על פי שיעסוק בתורה אין כאינו עוברי ממנו

שבת מוסר פרק כב

ואיך אמר חס דראשו יעסוק בתורה כאילו בעסק הסורס
כאיבו מתרפא ואינו כן שעיניו רואות שאין הכאב עובר
ממנו : אלא הכונה לומר שאין עת שיכל האדם ליכער מן
בתורה אפי' כשהוא חולה וזה הוא חס דראשו יעסוק
בתורה כלומר אע"פ שיהיה לו מיחוס ראש יעסוק בתורה
וכן חס בכל גופו ובעשוקו כך גם בשעם המיחוס
והכאב עוסק בתורה ואינו חושש רוחה השם נצטרו ומרפא
אוסו שנאמר רפאות קחי לשרך וכו' אך אפי' בשעם החולי
אין צריך להפסיק מומר בתורה ק"ו מכוונתה שאינה
חוששת על מיתתה כדי לומר ופי' החכם השלם במהר"ר
ידידיה אבולפיה נרו בזה דע"ז כוון דוד המלך ע"ה בפ'
זמירות היו ליחקך בבית מגורי כלומר הייתי בזמירותא
לומר בלימוד חקך בלי הפסק ולא חשתי על חיי זמירותא
והנה דורשו לשבח ונכון : והוא שארז"ל כל מה שצירא
הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו כלומר אפילו הדברים
שקראו שהן מותר לעולם כגון יסושים ופרעושים וכוונתה
וכיוצא בה דע שהרי הם בכלל הנריאה כארז"ל במדרש
ובראם לכבודו שילמדו מהם לירא את השם הנכבד והנורא
ולעובדו ולדבקה בו על דרך מלאכתו מזהבם ארץ ומעוף
השמים תחכמו שכתב דברים נלמד מהם כנו' צרו'ל וכענין
הזמירה כנו' גם אל ישים אדם לבו על שמעתיים פניו
ומשקדושים בעסק התורה והמכות וכארז"ל אין אדם
עומד על דברי תורה אלא אם כן משתיר פניו עליה דבטיב
שחורוס בעורב כו' בערך שע"י נערוה קונה אריכות ימים
וזהו וקירון פנים בעולם שכלו טוב שכלו ארוך : ילמד
מחיה א' שיש שננים אל' מועלים לרפואה וכשרודפים
אחריה ללובדה בעבור שננים יודעת שע"ז רודפים אחריה
מה עושה עוקרות אותם בשיניה בעת הרדיפה ומאליך אותם
ובזה נמנעים מלרדוף אותה וכיכל חיה בזה הרי חיה זו
אינה חוששת לצער השעה וסובל אוסו כדי לקנות חיים כ"ש
וק"ו שאין לאדם לחוש על צער השעה בעסק התורה והמכו'
כדי לקנות חיים ארוכים וקטעוני הכמה בעולם שכלו
טוב וארוך ילמד ג"כ מהאעל שהוא מלא עורמות
ותחבולות לבקש מו' נוסיו ולשמור חיו' לנצל את עצמו
מיד כל רודף אותו ומבקש מיתתו והוא חכם וערום לעמוד
על שמירתו גם האדם ילמוד ממנו להיות ערום ביראה
חכם במושכלות אלהיות יחשוב תחבולות כיצד יצא לידו
קיום כל מצוה לשמור חיו' שלא ליפול ביד מלאך המות ילמד
אדם מן הדבור שמהפכת העשן בפי' לדגש מקוק ומשליכ'
מפיה בכורת להנאת העולם שאם היה מוכיאה דרך בית
פרעי הייתה אסורה משום היוצא מן העמא עמא עין בכל

בו כ"ש וק"ו שיש כח באדם על ידי עסק התורה להפך צהנל
היוצא מפיו המר למסוק להפך מדת הדין למדס רחמים
המסוק הדינין ושיהנו כל העולם ממסוקו ודוצו ולכן
הקב"ה משבח לכנסת ישראל כשהם טובים נופס קטפניה
שפתותיך כלה שעל ידי השפתיים שאונים בתור' ממסוקין
הדיני' כדגש ונופס נופים ומוסך הנאה לכל העולמות :
ופי' החכם השלם במהר"ר ידידיה אבולפיה נרו שגלמד גם
מהדבורה שאינה מוכיאה סדגש דרך בית פרעי מקום עמא
שיכיח פולתו בטורה כדי שילמדו ממנו תורה כארז"ל על
פסוק כי מלאך השם נבואת הוא אם דומה ת"ח למלאך
השם תורה יבקשו מקיו ואם לאו לאו גם יש ללמוד אפי'
מהנחם הרשע המקולל לעבודת הכורא שהרי כנחם טורס
לחוק אף על פי שאינו מביע לו שום סועלת כארז"ל אוערי'
לנחם ארי טורף ואוכל אתה מה הנאה יש לך כו' כ"ש ק"ו מן
בנו של ק"ו שראוי לאדם שיטרח להמשיך ס פלת לו ולכל
העולם שהוא וזה לשכר הצפון ובשגילו כיוון העולם כנודע
ואם ח"ו יקלקל מעשיו מוסיף לו ולכל העולם ואם יוסר
רע ומו' מן הנחם הארור לפי שהנחם כשמויק לאחרים אע"פ
שאין לו סועלת גם כן חוק אינו מביע לו לא כן האדם מקלקל
דרכיו שמביע נוקו לו ולסו ולעצמו שנמצא מלבד שאין לו
סועלת גם כן ע' לו נוק רבועונש קשה שמאבד שכר עולם
כנא וכידון במשפט' גיהנם וכמה מהביוס מביע לרשע ביום
סדין בכיוס גרוע מהנחם שאין לו תקנה צרו'ל כלם מתרפאי'
לעסיד חוץ מן הנחם : גם אל יקל בעיני האדם איזה דבר
שיכול ללמוד או איזה חדוש שחידש בתורה אפי' שהוא קטן אל
יקטן לו בעיניו אלא יגדיל ויחשבנהו בעיניו דזהו מביאו
לטרות לחדש עוד עד שירגיל ויחדש חרושים גדולים ופודוס
נפלאים ויטע בכל העולם נטיעות ואילנות גדולים מחדושי
סורתו עד שיעשו גנוס ופרדסים ילמוד מן הורע ורע קטן
כחדל וורעים אותו ונעשה אילן גדול השרש' וענפי' ועלין
ופירות וכוטעי' מענפיו נטיעות עד שנעשים גנוס ופרדסים
לרוב ומיגרם לכל זה שלא סקטין האדם הורע בעיניו לבנותו
ולפרקו ולכשליכו אלא כקדל בעיניו וזרעו ושמרו עד שגרם
לכל זה כך החדש בתורה אפי' קטן הוא כוריעה כגדל בר
והדבר מובן : ומכ טוב ומה נע' כל חדוש שיהיה האדם
בתורה אפי' חדוש קטן כרגע להעלותו על הספר כדין למען
יעמוד ימים רבים שלא ישכחו כמו שראיתי בהקדמת ספר
אחד שאדם שאינו כוסב חדוש בתורה בעבור שסוף קטן
בעיניו עסיד לטת דין וחשבון על זה משום שאחרים
לו במקום הסחוריות כוסב אדם מה שחייבים לו ומיב
לאחרים אפילו עד חכי פרוטה כיצד כוסב פלו' חייב

לי אלף והונים ופרומה או חצי פרוטה אומרי' לו וכי יוסר
 חצי ה' היה נעניך חצי פרוטה שכתבת אותה שלא ליטח
 לאדם מחדש של קורה אפי' שהיה קטן לכן צריך אדם לכתוב
 כל מה שמחדש בקורה שלא ישכח ואפי' הדוש קטן ונרא' דוהו
 שארו' לאשרי מי שנא לבאן ותלמודו בידו ירכה סלמודו
 דיוק' שמציא בידו כל מה שלמד וחידש שלא שכחו וכיכד
 שכתבו שעל ידי כך אינו נשכח אותו חדוש מן העולם ומוליכו
 בידו במותו והו' ג' כ' כוונת הסגל כל השוכח דבר א' ממאמרו
 כאלו מקטין בנפשו שהכונה כל שזכר דבר ממאמרו דייקא
 שהוא ממנו שחידש וכיכד לא ישכח יכתוב אותו על הכפר
 שכל זמן שיטח רואה ויזכור ויש תועלת גדול מחדש אפילו
 קטן לקשר עמו איזה ענין אוליג' להבין עמו ענין גדול
 וכוא משל לאנשים הקטנים שמימי' צנכין אנשים גדולים
 אנשים יקרות בין אבן לאבן להעמיד הבנין ונמצא שהאנשי'
 הקטנים גורמים בקיום הגדולות שלא יפלו ויעמוד כל הבנין
 הגדול כך ע"י חדוש קטן נבנה בנין גדול והמעשה בכל
 יום בין החכמים ובפרט בין כתבתי הדורשי' ראומות ע"י
 חדוש או הקדמ' קטנה בונים מגדל אחד חוק בנאי לתלפיות
 כחמד למראה ומסוק לנפש לכן אין לבנות מלכות חדוש
 אפי' קטן וגם אין לבנות משאוע אפילו חדוש קטן שהכל בכלל
 קורה הם ילמוד אדם מן החסול לעשות אופנים בלא ליפול
 ביד נחש הקדמוני הוא שטן הוא ינה' הוא מלאך המות לא
 יעשה אדרבה שהנחש ימסר בידו הרי החסול כשרואה נחש
 חופר חפירה בארץ שיעור אורכו ועתה להכותו בצפורניו ובראותו
 כגד סנחש להורגו ועתה להכותו בצפורניו ובראותו
 שהנחש רץ כנגדו מיד מתפשט בסוף החפירה באופן שאין
 הנחש יכול להסקר בו ודוחקו ולהאיתו ומשם מן החפירה
 מכה בו בצפורניו עד שמחלישו ומאיתו כך יבקש האדם
 תחבולות כסיכים נכדו להנצל עכמו מיד הנחש הוא ינה' ר'
 דבשם שיש תחבולה להמית הנחש הידוע הבא משורשו כך
 יש תחבול' לעקור השורש עכמו הוא נחש הוא יצר הרע ע"י
 הסורה וקיום אבותיה ובהכרח יום המיתה כארו' ל' הקצ"ה
 בעבור חסדיו יר' זמיו הרבים ירחיקו ממנו אמן ילמוד
 אדם דרך ארץ משרטן של ים שאינו אוכל כי אש בשתי אצבעו
 כי במה מהדופי לאוקס בני אדם האוכלים בכל האצבעות
 כאשר ראו עיני ונמאסי' כל האוכלים עמו עד שידם מסלקים
 מן האכילה מרוב המיאוס ונפרט אש ת"ח הוא מחלל קורתו
 ונור לכל רואיו שיאמרו טוב שלא היינו ת"ח אוי' להם ואוי' על
 בפסם שהקורה בהפך להם לרועץ מרורת פתנים בקרצם
 טוב להם שלא יבא חס סכס עליהם טוב להם שלא יבאו לאויר
 העולם : וברו' ל' למדנו כניעות מן הנמל ולברוש מן הנול

מן הנמלה שזרחת מן הנול גם כלמד ממנו ביעול כנטלה
 שכל היום עורחת למאכלה דורחוק ואלשה נסים יש לה כדי
 לתק מאכלה בחמניות שלא ילוע זה הריקבון כלל העולה
 שאע"פ שהקורה הקדושה דרכיה דרכי נועם ומודיע לאדם
 דרכי החיים והדרך ארץ השלם והמעולה עכ"ו נתן הקצ"ה
 טבע מוטבע בנ"ח מדברי מעולים כנוכר כדי שיספיעל לאדם
 על דם לקיים דרכי הקורה בראותו אש יעשה בהפך הוא
 פחות מהנעל חי בלתי מדבר שהולך על ארבע שהרי נמצא
 בהם דברים מעולי' מד"א ומכרחק' הגול והנוק כמרו' מה
 שאין צו' ע"י כך רץ לתור' ללמד ממנה להיטיב דרכיו לקנות
 שלימותה מדות ודרכי הניעם הנוסנים עילוי והתקוממות
 לנשמתו לעלות בסולם הסוד' עד כסא הכבוד מקום שמש
 חוכמה להסקר בקיומו כדא' בואר וזאה חולקה דדיקויא
 דמת' שרים נפש צ"ח ורוח נשמת ונשמה בקצ"ה ע"כ והאדם
 מקדש ד' חלקיו שבו ע"י הקורה שהקור' מתחלקת לד' אותיו
 נקודות טעמים ותנין וכל חלק מאלו נוסן כחוקירוסה לד'
 חלקיו עור ובשר עכמות ובידי' דארבע חלקי הסוד מקושרים
 בד' אותיות הי"ה שכללים בהם י' ספירות בלי' מה וכיין
 שאדם עוסק בסוד' שהיא מתחלקת לארבע דברים כנו' יושפע
 על ד' חלקיו ועל ד' יסודותיו וסכל מהשפע י' ספירות
 הכללי' בד' אותיו השם הגדול כמדוב' שהנה עשר ספירותיו
 יס' נכללו בד' אותיות שמו הגדול כנודע דקוצו של יוד רמו
 לכסר וגוף היו' ד' רמו לחכמה והה' רמו לדינה והוי"ו רמו
 לשם ספיר' וה"א אחרונ' רמו למלכות וכשרצה לברוא העולם
 בתחלה בעולם הנראה ברא' ד' עמודים רמו כי הכתוב
 אמשלת י' ספירות וכן בעולם היצירה ד' מחנות שכינה וכן
 בעשיו' ארבע יסודות רוחניים בשמים בסוד' אבי"ע אבילות
 בריאה יצירה עשיה ונתן שכל באדם שיפן את לבו דשא
 דמרי' עליה כי בראו מד' יסודות שורשם ד' אותיות שמו הגדול
 והו' שאמרו האבות סן הן המרכבה כל' לנדו בפרט וכלם
 מרכב' אחת דרך כלל אברהם נחשד' בו מסגלה היו' ד' יחזק
 בנבור' בה מסגלה הם' א' יעקב בוי"ו ובה"א אחרונה יבל יעקב
 בה"א ישמח ישראל בוי"ו כמבואר בבוהר ובשיאלו ישרא' ממצרי'
 והקריב' לסיני וכו' להיות מרכבה דרך פרט כל אח' לברו לכך
 אמר להם בלשון יחיד אנכי' אהיך כי לכל' א' דבר הרמב"ן
 ו"ל ור"ל' אלהיך מושל עליך בד' יסודותיך כל אופ' ביסוד
 שלו יו"ד ביסוד המים ה"א ביסוד האש וי"ו ביסוד הרוח ה"ס
 ביסוד העפר וכשהשרה שכינתו ביניהם עשאה ד' דגלים
 כלם יחד מרכבה דוגמת ד' מחנות שכינה שניכר' חור' לדבר
 אליהם דרך כלל בפ' קדושי' אמי' אלהיכם נגד אנכי' א' אהיך
 איש אמו ואביו פיראו נגד כבוד אפי' אביך וכן כלם כעט'
 בדרו' ל'

שבט מוסר פרק כב

ודרו"ל עיי' בס' החסיד' דף ט"ו דברים נודקים לזה :
 כרי עיני כל משכיל רואה מעלת האדם ושנעבורו נצראו כל
 הנבראי' ולכן כלם נוסקים עור וסיוע לאדם שמהם ילמד
 להיזיר דרכי ולהעמיד ולקיים כל הנריא' פנו"ל כמה יש
 ללמוד מן החיות ומן הבהמות כדכתיב מלפנו מנהמות ארץ
 ושלמה המ"ע מוכיח לעצמו מן הבהמה וכמה וכמ' יש ללמוד
 מהם עיי' בחכמי המחק' בדברים הסגולים המוטבעים
 בנריות אשר ילמד מהם האדם לתקן מדותיו כדי שלא לסיוס
 פחוס ונעדר מהם כי חסרון גדול יגיע לנפשו ביום הדין
 בנמצא' בהמה או חיה שלם ממנו אוי לאותה בושח וכלימה :
 למה לא ילמד אדם משמים וארץ ימים ונהרות מדברות
 ואילנות ועשבים ובהמות וחיות ועופות ושקצי' ורמאי'
 שכלם יודעי' ואכירים לבורא' ואומרים שירה לפניו בכל יום
 כל א' השירה השייך לו כמבואר בספר פרק שירה ולמה
 יגרע מהם להקראם בעבודת בורא' כיון שהם יצא קצ"ה עמו
 להמשיגו על כל הנרי' להיות ארון עליהם וכל שפה קחת
 רגליו דמה יאמר ומה ידבר ומה יענה ביום הדין הגדול
 דאין טענה לומור הנחש הציאני ולא יכולתי להיות הוא אש
 ואני נעורתי ואיך הנעורתי יעמוד בפני האש ולא יחזור
 לעפר דק חסרי נידונין לו בחסידים גמורים שאע"פ שהם
 בשר ודם כמוהו עמדו נגד יצרם ונטלוסו בטול לגמרי כי
 לא חששו לדבר ולא הטו און נגד אהבתו ית' הדנוקה בהם
 ככפורן לבשר ובעור לגוף ויוקר : וכדרו"ל מעשה בחסיד
 אח' שהיה עומד ומתפלל ובא הוא ונטל בנז מאצלו ולא
 הפסיק את תפלתו ואחר שסיים אמרו לו תלמידיו רבינו לא
 חסם בעניןך כשנא הוא ונטל את בנך מאחלק אמר להם
 תבא לי שלא חכתי בו לא הספיק לגמור את הדבר עד שנא
 הוא והאמר את סמיכותו לאקומו אמר לו אביו מה עשה לך
 הוא אמר לו הכניסני לקוך חורנה אחת ושמתני בת קול
 שהיתה אומרת לו לא על זה שלחתי אותך אלא על בן פלוני
 ולא הספיק הנער לגמור את הדבר עד ששמעו קול בני
 נועקים ואומרים בן פלוני נשבו הוא עכ"ל : וכאלה
 מעשיות רבות בתלמוד ובמדרשים מורים ומעידים על
 הדנקיות ואם כן איך יוכל האדם ליפטר עצמו מן הדין
 לומור לא יכולתי לעמוד ביצרי שאי אפשר לנעורתי שיעמוד
 בפני האש הרי כמה כמוך עמדו והטעם שהסחילו לטור
 עצמם ולהסחיל במלחמה עם יצרם והקב"ה עזרם כדרו"ל
 בא לטור מסייעין אותו ועוד אמרו אלולי הקב"ה עזרו לא
 היה יכול לו וכו' ולמה גם כן לא נכנסת אתה להלחם עם
 יצרך כדי שייסיווך מן השמים אם כן חייב אתה : פגע
 וראה בדנקותו של חור עם הקב"ה שנהרג על קדוש השם

כדי שלא לעשות הפגל כאומרים ו"ל וזה שיצא ממנו צלאל
 שעשה משכן להשראת שכינה בתחבולות כדכתיב בפ' פקודיו
 צלאל בן אוריבן חור למטה יהודה עשה את כל אשר צוה ה'
 את משה ראה כמה הדנקות גורם : גם ילמוד האדם
 דנקות בהקדוש ב"ה מן הבהמות שהיו באים מעצמם שיטו
 מעליהם צמר למעשה המשכן כאשר אמרו רבותינו ו"ל
 חכמה ובינה בהמה צמח כתיב :
ג ילמוד מצפרדעים במצרים מסרו את עצמן לכבשן
 באש לקדש שמו יתבר' כמו שאמרו חז"ל וכן ערים
 של אליהו וכלשכן וקל וחומר האדם צעל חכמה ובינה ומוכן
 לשכר שימית את עצמו על הסורה ועל העבודה לקדש שמו
 יתברך ואמרו במדר' פ' מסעי אמר הקב"ה למדו מפרו של
 אליהו בשעה שאמר אליהו לפונדי הצעל בחרו לכם הפר
 האחד כי אתם הרבי' נתקבצו תנ' נביאי הצעל ותנ' נביאי
 האשרה ולא יכלו לזון את רגלו מן הארץ ראה מה כתב שם
 ויתנו לכו ב' פרים ויבחרו להם הפר הא' וינתחוו וישימו
 על העצי' ואש לא ישימו ואני אעשה את הפר ואתחוו ואש
 לא אשים מה עשה אליהו א"ל בחרו ב' פרים סאומים מאס
 אחד הגדולים על מרעה א' והטילו להם גורלות א' לשם
 וא' לשם הצעל ובחרו להם הפר הא' ופרו של אליהו מיד
 במשך אחריו ופר שעתה לשם הצעל נתקבצו כל נביאי הצעל
 ונביאי האשרה ולא יכלו לזון את רגלו עד שפתח אליהו
 ואמר לו לך עמכם השיב הפר וא"ל לעיני כל העם אני וחברי
 יצאנו מבטן א' מפ' א' וקנדלנו במרעה א' והוא עלה בחלקו
 של מקום ושמושל הקב"ה מתקדש עליו ואני עליתי בחל' הצעל
 להכעיס את בוראי אמר לו אליהו פר פר אל תירא לך עמכם
 וא' ימצאו עליה שכסם שמו של הקב"ה משקדש על אותו
 שעמיגם מתקדש עליך א"ל וכך אתה מיעצני שנועה איני ו
 מכאן עד שמסרנו בידו שנא' ויקחו את הפר אשר נתן להם
 אליהו : ואסא למד מאליהו שאמר להם ויתנו לכו ב' פרים
 ועוד א"ל בחרו לכם הפר הא' ועשו ראה ובסוף כתי' ויקחו
 את הפר אשר נתן להם כתיב מלפנו מנהמות ארץ :
 ומעוף השמים לחכמו אמר הקב"ה למדו מן העורבים
 שסיו מכלכלים לאליהו שנאמר ואם העורבים כויתי לכלכלך
 שם ומהיכן היו מביאי' לו להם ובשר בפקר ונערב משלחנו
 של יסושפט ולא היו רוצים אותם ליכנס בביתו של אותו רשע
 אחאב להוציא משלחנו כלום בשביל : אותו כדויק מפני שהיה
 בביתו ע' והיו סעוף השמים וחכמו אמר הקב"ה למדו מפרו
 של אליהו ומן העורבים ואל תפנו אל האילני' להסתכל בס
 מנין ממה שקראו בעינין והורש' את כל יושבי הארץ מפניכם
 עד כאן לשונו בא ולמד קדושה מן החסיד' שאחר שמודווג עם

בס וונה טובלת בים ועוד לה שמקנאת על הזנות : גם
למוד מן הסורים וזני יונת שאינן כשאר העופות שמדוונים
בכל מה שמוצאי אך להם יש ויוונ מיוחד בנודע מח"ל גם
למוד אדם מן הפרגול שמפיים ואחר בעל כאר"ל וכן
שמא ללמוד דברים רבים מן הצעלי חיים להיטיב דרכיך
ומה פנים ונשיא ר' ראש"ה לאדם ביום הדין אם ימצאו
מעשיו מקילקלים שמא פחות מהנעלי חיי' הבלתי מדברים
כמדובר לעיל לא ולמד לעשות חסד קמיר ואפילו שיהיה
בטורח גדול ואע"פ שלא יגיע לך תועלת מהרגולת' ברא
דאמרינן במס' גטין פ' ודקדקולת' ברא נקיט שאיר' אשרא
דימא וכותן לו משום דגאמן אשכנעסי' ומאי עבד ביה ממטי
ליה לטורי דליט בכו ישוב ומנח לכו אשיג דטור' ופקע טורח
ומנקיט מייטי ביזרא דאילני וזדיהסם והוי ישוב והיינו
דמקדמין נבר טורח (ובלע"ז גאליין מונטי"ש) הרי כמה
טורח לעשות חסד לעולם אע"פ שאין לו כורך ממנו ועיין
עוד מענינים אלו בפר' ל' :

פרק כג הדרכים יבחר ד' אדם ונקש היומר
נעים ומשובחים לקיום המצות כי עשייתם
בדרך היותר ונאות והמשובח מאירים הנשמה ומסירין ממנה
החלודה שנעשה עליה כמסך מבדיל מעשיית העצרוס כי
העצרוס מכלכלין נפשו של אדם ושנאי לפני השם ולפני גל
אלאכיו עד שירחץ וינקה בטומא' שדבק בנפשו והוא על ידי
קיום המצות ולכן אכתב בלך הסנאים שאדם צריך לזהר בכל
מצוה ומצוה לעשותה כהלכתה כדי שתקובל לרצון לפני
מלכנו יוצרנו יתברך ולא ניעול בכיסופא' לעלמא דאתי
והם י"ז סנאים הביאם הרב בעל ספר החרידים ו"ל בדף ו'
ע"א באורך לפי שמאריך בראיות על כל סנאי וסנאי ואני
מביאם בקיצור במדך כי אין כוונתי כי אם שידע האדם
הסנאי לקיימו לזכוך נפשו ואם ירצה לידע מקור כל סנאי
יראהו בספר הכ' . הסנאי"א' שיעשה כל מצוה ומצוה
בכוונה לבאת ידי חובתינו בדפסקו הרי"ף והרמ"ם מצות
צריצות כוונת . הסנאי ב' והנ' לעשות המצוה ביראה
ונאהבה רבה כדאמר רש"י ו"ל כל פקודא דלאו איכו בדחילו
ורמימו לאו פקודא היא . הסנאי ד' השמחה הגדולה
במצוה דכל מצוה ומצוה שסודמן לו דרונא דשדר ליה קב"ה
ולפי רוב השמחה יגדל שגרו . וגילה האר"י וזה"ה לאיש
פודו שוכה לכל אופה חכמה בעבור השמחה שהיה משמח
בעשיית כל מצוה . הסנאי החמישי שיעשה המצוה כולה
ולא מקצתה כארן"ל להם הסחלת נמור עוד אמר האסחיל
במצו' ואינו גומר מורידין אופו מגדולתו וקוצר אשתו ובטו :
סנאי הששי הדקדוק הגדול במצוה לעשותה כסקנה וכל

פרטים ודקדוקים במצותה . הסנאי השביעי הריצה
והרדיפה לקראת מצוה דכתיב דרך מצוסך ארוץ כי תרחיב
לבי . הסנאי הח' כל מצוה שיכול הוא לעשותה בידו יעשה
בידו ולא על ידי שליח מצוה זו יוסר מבגלותו ונצורכי שנת
היו האמוראים בעצמם עוסקים . הסנאי הט' המצוה שסנא
לידו תחלה יעשה ולא יניחנה עד שיעשה אחרת תחלה
כדאמרו אין מעבירין על המצות . הסנאי הי' לא יעשה
שתי מצות כאחד שאל לא יוכל להודרו בשניסן כדאמרי' אין
עושין מצות חבילות חבילות . סנאי י"א שזהר בכבוד המצו'
דכתיב גבי מצות כסוי הדם וכסו בעפר במה ששפך יכסם
דהיינו ביד ולא ברגל ובסנאמא פ' ויג' אמר רש"י אמר
הקב"ה הו' עכבדין את המצות שהם שלוחי ושלוחו של אדם
כמוסו אם כבודת אוקס באלו לי כבוד ואם בוי' אוקס באלו
ליבוים . הסנאי י"ב שלא יחמיץ המצוה אלא בהנעה בידו
ימחר לעשותה ולא יאמר מחר אעשה ראי' מאברהם וישכר
בבקר ויהושע על שנסעצל נסקצרו מחיו עשר שנים .
הסנאי י"ג הוא הדור מצו' שנא' זה אלי ואטהו ודרשו רז"ל
הסנאה לפי' במצות אסרונו נאה סוכה נאה טליס נאה וכן
כל המצו' ואמרו הדור מצוה עד שליש במצוה . הסנאי יד'
שיהא ממתיין ומשקוק מסי סנא סמחה לידו לקיימה דכתיב
ולמדסם אוקס ושמרתם לעשותם לשון המסנה כמו ואני
שאר את הדבר : הסנאי הט"ו וריוס גדול במצוה כל
דבר שמצוה ביום יקדים בבקר לעשותה וילפינן מאברהם
וכל מצוה שמצוה בלילה יקדים בתחילת הלילה .
סנאי הט"ז שיסתדל האדם לעשות המצוה בחזרה ולא
ביחיד שכל מצוה לימוד הסורה נאמר חרב על הנדים
ונאלו תרצ על שונאיהם של ס"ח שמוסקים בטורה בד בד
וכן בכל המצות יש שכר יוסר בהיות המצוה בעשית על ידי
רבים כדאמרו במסכת יומא במצות קרבן פסח שחט השוחם
וקבל הכהן נוסנו לחבירו וחבירו לחבירו כדי שיתעסקו
רבים במצוה וכו' . הסנאי הי"ז שלא יעשה המצוה חניפה
אלא יקנה אופה בשכר שלם ולא יקפיד כלל כדי להעביר רוח
הטומאה כדאי' בזהר פר' קדומה עכ"ל בקצור נמרץ עיין
במקומו יוסר באורך כמדובר . ובהקדמת הדוקס
מצאפי דברים שייכים לחבור הכבוד הו' המדריכים
לאדם אל פיראה ואהבה בוראו וראיתי להביאם
ח"ל אין אהבה באהבת השם : אין למד בלהג הסירה .
אין עטרה כענוה . אין ובר כשם טוב . אין ריוח כעשיית
המצות . אין חן בקיום הקורס . אין זכות כמורה את
הרבים . אין קדנן כשגירת הלב . אין חכמה כחכמת הסורה
אין יראה כיראה הבורא אין שמחה כשמחה מצוה אין קדומה
כפרישות

שבת מוסר פרק כג

כפרישות אין נקשה כסליחת העין אין מדה כנוסת הפני' אין חסד כהוכחת חנינו' אין אמונה כהנע לכת אין דרך כגאילות חסדים אין כושר כארך רוח אין יושר כמיישר לשמים אין חסיד כשמירת מן החכמה אין תם כמכבד בני ביתו אין מדה כעובר פשע אין אמונה כאמנת היחוד אין לקח כשירת הלב אין עבודה כעבודת האל אין וירא כעריבת הדעת אין רצון כדבוק חכמים אין לאהוב כלב טוב אין לשנוא כגאולה אין קשה כמחלוקת אין רע כלשון רע אין לרחק כמדבר גדולות אין שיחה בטלס בלי אשמה אין ישיבת עמי הארץ בלי לבון אין מושג כלים בלי עון אין עמידת הרקים בלי זדון אין כת פריצים בלי רשע אין קלות ראש בלא ניאוף אין מחלוקת בלא פשע אין הרהור חטא בלא חלול השם אין אשמה בלא איבה אין לעג כמו ליכנות אין עברה כמו ערוה אין ודון כמו ודון שנועה אין רשע כמו עין רע אין סיעוב כחליקת לשון אין שונא כי' כר' אין אויב כחשק תאוה אין אוהב מן אמת יצר טוב אין למעלה מלב טוב אין עורמה מן עומד בנסייון אין וירא מן הוכירה אין רשק מן רשק היראה אין חור מן הססידות כסתלקו . שמע בני עובדי אביך אהוב בוראך אשר אספך להג תורה בכל לבבך עשה מצותיו בכל עת וכוור יראתו בכל זמן ראה ברכהו בכל רגע הכר בוראך בארך בורך קדש עצמך במופת לך מהר ענת לב רעיונך נקה עצמך מכל חטא בכל מדה ומדה סן תודם נהג האמת ואהבת חסד ראשית חכמה יראת ה' בכל דרכיך דעה בוראך יראי השם תירא וסאהוב בגד עיניך אהבת קינך וסן שבר למרוכס רגליך יו"ד כך כך למ"ד המדה הואת ס' עוד בלבבך ודע כי הוא רואה דרכיך יישר ועשה נדק הנע לכת עם אלהיך חוק בתורה ונקש שלום ואמץ במעשים טובים ככחך אמץ ביהוד השם ונאהבסו . ועתה בני שמע בקולי ואשרי אדם שומע לי אהוב את ה' אלהיך לבך תשים לדעתו ויחדו עבוד עבודך עדי ערב וכוור אהבסו בכל עת ראה הוא נכב לקראתך השתחוה לו הוא אביך קנך הוא עשך ויכוונך מהר עצמך מכל חטא נהוג עצמך במידת תרומות אלמדיך ואתה סייס' לקח אשר סמיד מפחד לבו כחשק בוראו עשות עומדיו ליזכרו וזכר אהבת כורו רצון תאות עושו הומה בשיחות לבו קורא שונה ולומר עווען עול יראתו נכזה בעיניו ומואם בהבלי הנאת העולם נכא לבב מדכאהו רוחו סלא מפיל בבחו כונס יצרו יוצרו לנגדו סמיד כאמן מכסה דבר ונדיק באמונתו יתיה ידבר בנחת עם כל הולך בתמימות לבו ומנהיג בניו כשורה דרך יושר מורה הוא מקרב קרוביו חסד רודף נדק זוכה ומכה כל קיחת דברים טובים עושה נקש אשסו מכבדה ונדק בם ומשיא לבניו ובנוסיון פמוך

לפרקן עינו טובה נשלו שמה בעובס אחרים ואוהב שכניו ורעיו ומלוה לעני בדוחקו ונותן נדק בספר ומעשיו לשם שמים וסמיד משכים ומעריב נבטי כנסיות ונבטי מדרשות ולומר שם ומתפלל בכוונת הלב אשרי בניו נפשו בטוב תלין . בני לרברי הקשיבה אל סהרה אחרת כבורא אל סאמר מה היה אל תדרוש במופל' אמך ואל סחקור במכוסה ממך אל ימחר לבך לחשוב אל תדבר על נדיק עסק אל תפנה אל מדעתך אל תשכח כל גמוליו אל סשלוט כך אל ור יצרך אל תבניי' במעשיך אל תפן א' און סתאוה אל ססאו למעטמוסיו אל סאמר אחטא ואשוב אל סעמוד בדבר רע אל סאנע טוב מצעליו אל סוסף על דבריו אל יצא שנועה מפיד אל יגבה לבך עליך בנאוה אל סלך במראה עיניך אל סחשוב סרמית בלבבך אל סעו פניך ולבבך אל סרבה סדבר גבוה א סנשא עצמך אל סנביה לדבר כוואר אל סרבה לדבר דברים בטלים אל ססן ספארסך לעצמך אל סחרוש על רעך רעה א סריב עם אדם אל סוכח לץ פן יסאנך אל ססאר נדך רעים אל סשב במושב לנים אל סלך נדך אסס אל יסיאך לחטוא אל סהי חפס בעיניך אל ססחר במרעים אל סרק משהו מוסר אל סהנה אס יכבדוך אל סנקש גדולה וכבוד אל סט ימין ושמאל אל סחמוד יופי אשה אל יסע אל דרכיה לבך . אל סקחך במחק דבריה אל סינע להעשיר אל סהיה רע עין אל סגלה סוד אל סקנא בעושה עולה אל ססגור דלסותים מן סנדקה אל סונה עניו וציון אל ססן אס פיד לחטיא אס בשרך אל סעוש סורת אמת אל סט מאמרי פי אמת למיד פיד לך נדך סובים עניו סהא בהילוכך וכוור סססר בישנך רבה להסנאות בביאסך סהא ערוס בירא' סור מרע ועשה טוב ככד נא הוריד נקש שלום בין איס לרעהו סוכית אס עמיתך סדריכהו בנחת לשמים סוכה בכל דרכיך כרחק מלכים ופוחים סדנק בירא שמים ססגר רופך וסאותך סקרע סגור לבך סנכה אל רוב חסאס' סורה ועאב רשע ססן לבורא על רוב פשעיך לסלוח לעוניך כרוב רחמיו סספלל אליו ליתן יראתו על פני' ליקח אספתו בלגד לעובדו כשחם סנקש רחמים על עצמך ועל אססך ועל בני' בתיך סלא יצא א' מהס לידי עבירה ולא לידי דבר מכוער וסטא ולא יהא להוט אחר גרונו ולא לעסוק בהבלי שוא כי אין ספך לבורא באכילה וססיה מה יסרון שיעמול לרימה וסולעה אס סחטא מעט יהא נעיני' הרבה וסשוב אס סעשה סורה ומעשים טובים סאמר לכך כוורת הכר בוראך מי נראך ירא השם עושך חשוב כי מלא העולם כבודו לך נענוה וכבוד ראש אל ססחבר ללנים אל סשב עם מדברים דברים בטלים יהא מורא' מלכך בין עיניך סן לבך כי רואה כל מעשיך

סוקר

שוקר לב ובוהן כליות יודע כל מחשבותיו חסוד כי הוא צריך ומפרנס הוא עשך לו ענד עולם על כן תהא יראתו על פניך השמר לך לנלתי תחטא תהלך לפניו והיה תמים וימלא לבבך נאמן לפניו כי אין לו חפץ בכסילים אנשי לבון ואנשים רקם הכולכים אחרי יצרים ומתפרנסים בחשק סאותם החושקים בעידון העולם הוא והכל ובאנשי לשון אין יראה סנה צבא עליהם איך ינעקו לאל ולא ישמע תחת כי שגאו דעת ויראת ה' לא נחרו המדריך את עצמו בענות וביראה הוא מתחכם ביראה או תבין יראת ה' ודעת אלהים סמא את ה' אלהיך תירא לרבות ת"ס ענד מלך כמלך ומכבדו כמקביל פני סכבוד • אדם ילוד אשה לבך תן הגמול והחסד עשה עמך יוצרך מיום ה' תזרע ליחה סרוחם לצנוניות ראה אל תהא כפוי טובה לו איך ואמר עובד והוא אספך ובראך וסמך עד אשר ינאת מבטן כעס שמחתך דעהו סעלה מוראו על לבבך ורעדו כל אנריך ענדו את ה' בשמחה וגילו צרעה במקום גילה שס תהא רעדה כי צרוע פנים יעצ לב וחסוד כי סבורת אהלך שויתי ה' לנגדי סמיד כשאסה מתפלל עמוד באימה וחסוד לפני מי אתה עומד לפני מי אתה מדבר את דאנה כלבבך ששיחנס מדעתך צעת ספלתך כי בעומדך לפני מלך הגדול אין לחסוד דאנתך כי את מוראו וחסדתי לפי שרבים חוסאי כפסם צדים ספלתם יושנים כאנלים ופיהם סתום כל יסורו לה' צבאות ידונו צאס לא נופח על ואת כי על כן בכל דרכיך דעהו אל ספנה יראת אים מלבך את חזונותיך מנוממים חסוד כי בנשימה שנתן באפי ובהנל פי ונתן לי עוני לעובתי לחרוף אותי בכור עוני את יחורו פניך על עסק האמות חסוד דמך הנורק כדמים הנורקים ע"ג המזבח את יסורין באים עליך קבלם באהבה ובשמחה וחכם ביראתו כי הוא אדוניך ואתה ענדו קנוי לו • הוי מודה לו על כל מדה ומדה את נתן לך עושר וכסמים וכבוד אל ירוס לבך מאחיק האניון כי לא תדע מה יום ושניהם ינאתם ערומים מן הבטן ובנאתך מן העולם על עפר סאכב כמוהו במקום רימה ותולעה על פיך ינאו ועל פיך ינאו וגם בחיך שאת אתה תנערך לבריות כמוהו • את תסיסר בצניך יסיו בעיניך כי הרגת' בחסאסך ואל סתרעם על מדותיו כי כל סאון סאון בשולחו דיניו ודע כי בקרבך קדוש לכך נהוג עצמך בקדושה ובפרישות ובטהרה וכשאסה מוכיר סם הנכבד והנורא ירעדו כל אנריך וכיון לבך אל צוראך כשאסה עומד בספלה וקודס שינא הדבור מפיק חסוד פי' ביאורו את רעיונך צא לך באמצע ספלתך סחרשעד שתכין לבך ביראת סבורא ודקדק כל סיעה וסיעה לנענע שפתיך ולהרגיש סדיבור שלא סעשה כל אססה מונה

סעות אססה נוסן כיונה והבנה למנין כשאסה עומד צתפל' אמור מה אני ספון לסת עטרה למלך הכבוד להזכיר סמו הגדול ולבש חרדה כמ"ס אצרהס הנה נא הואלתי לדבר אל ה' ואנכי עפר ואפר כלל בני מעלס יראו וינהלו מפניו וסביביו כשערה מאד אף אני קרוץ מחומר לא צינת אדם לי נבזה צמי ונמאס צמותי אקרע סנור לני ואנא פסחיו ציראה וצטנוה כי כל מקום סמצינו גדולתו מצינו ענוסנותו מרוס וקדוש אשכונ את דכל וספל רוח ע"כ בעוד רוחך צתוכך חסוד ביראה צוראך גול עלה' מעשיך ויכונו מחשבתך יראת ה' מקור חיים לסור סמוקסי מוס ותסיר עצמך מן סמחירות ומן העקשות ומן הגאות ומן העכלות אסחו בענוה ובסלוס ואל תקנא בעושי עולה כי את ביראת ה' כל היום והיה אמונת עתך חוסן יסועות חכמה ודעת יראת ה' היא אונרו ואס יסתר איס במססרים ואני לא אראנו כלל עיני כסס סמא מסוטטות בכל ודע כי מנוסה יס בניו ובגבורה ובכבוד ובקנאה ובחכמה ובעושר ובעוני וצקוקק יצר העציר ודע כי סמנה והיראה מכבין את סיצר והתורה סנלין להסיר המחשבה רעה עכ"ל :

ואתה

כן אדם אל יפתוך יצרך לומר הים אני את תנין אס כח אננים כמי את צברי נחוש כי סמים עלי העול הכבד הזה לאמור כל הכסוב לעיל כי לא יספיקו לי ימי וילי וכלי אכילה וסתייה וכלי שינה כרי יוכל לקיים ולסמור כל זה והלואי ואולי כי לא מלאך אני סאין לפניו אכילה וסתייה וגם לא שינה כי סמים עלי העול הכבד והקשה הזה כי לא אוכל שאת דע צאמת כי אלה סדברים בכלל פסוי ה' צר הרע הם כי הוא אשר מכבד הרברי' בעיניך כדי שתבעוט בכל ולהכניסך צרשחו סדע סהרי רוב הדברים הג' צפ' זה סמירתס צצב ואל סעשה רובס סתחסוד ציחודו ית' ואהבתו סמיד ולא 'תויק לחצרך וסתרחק מסקה ומרמה ותנוע' כדומה ודבר א' מאלו כולל כמה דברים מהסוכר עמא ונמא שצנקל סתקיימים צהיום רובס צצב ואל סעשה כמדובר ומעט מוער מהם באים לכלל מעשה והוא לפרקים וצומנים מחולפים כנון עשות מספט וכדק להכיל עשוק מיד עושקו וכדומה סאינו זה מעשה צכל יום כי את כסיזדמן • וסגס שנאמר ויצייר סכל הדברים הנזכרים כלססם בכלל עשה שסיך עורח צהס למה סכבד הדבר צעיניך ואיניך מסיס נגדך מעלת גודל הסכר המומ' לך ע"צ בעולם סכלו טוב בעלס סכלו ארוך אשר עין לא ראתס אלהים וולתך • את מלך צצר ודס יאמר לך כל מה סתמנה מדינרים מנקר עד ערב ציום אחד יכיו לך צודאי שלא סאכל ותססה ולא סישן ולא סנוס ולא

תשקוט רגע כדי שלא להפסיד באותו רגע מה שחולל למנוח
מהדינרים ואיך חושש לכבוד הטורח לחמדת הריוח ואע"פ
שהוא דבר כפך שאפשר שאחר שטרחה כל היום יחזור
המלך מדבריו ואתה יוצא בידים רקניות ואף שיקיים דברו
בריוח הנה הוא דבר שאפשר שלא יהקיים בידך כי תפסיד
אותה או נכדים יבאוך וגם צמורך איך הולכת עמך עכ"ל
איך חושש לשום אחד מאלו הדברים ואת טורח כל היום כ"ס
וק"ו בן בנו של ק"ו שאין לחוש לטורח קיום סמכות כיון
דשכרו ודאי ומובטח בידך לעולם בחיך וצמורך שהוא דבר
שאינו יד וולתך יכול לשלוט בו ובו אין סוף וקץ ותכלית
ואדרבא צריך להקל בעיניך הדברי' ולא לעול ולמאס דבערך
רבו ונודל השכר הוא דבר מועט אפילו שלא תנוח רגע מכל
ימי חיך כטורח עשייתם וצפרט שאין עליך טורח כל
המלאכה לגמור כי יש הרבה מסייעים לך בקיום כל דבר
ודבר שאתה מקיים שהרי בא לטהר מסייעים אותו מן השמים
קנ"ה וכל מלאכיו וכיון שכן מה נוגע לך מהטורח ומה גם
שזהו אדם שפל מאליו מתקיימים כל הדברים הנזכרים
משום שנחשב לו כאלו מקריב כל הקרצנות בדרו"ל על פ'
ונחי אלהים רוח נשברה ובהיות נקי מכל חטא ועון ע"י
שפלותו דומיית המקריב כל הקרצנות קונה בחינת רוחניות
בעצמו ומואב צרע וצוחר בטוב כעצב הרוחני וצוה מאלהים
מתקיימים כל הדברים . ונראה דזה יהיה כונן הפסוק
בפ' ויקרא אדם כי יקריב מבט קרבן לה' מן הבהמה מן הבק'
ומן הבאן תקריבו את קרבנכם שהבונה אדם כי יקריב
שהקריב יהיה מבט ומעצמכם וכבר שתפילו את עצמכם
וזהו נקרא קרבן לה' ונחשב לכם בקיית השפלות כאלו
הקרבנות כל הקרבנות שמן הבהמה ומן הבקר ומן הבאן
תקריבו את קרבנכם ודוק ונפירות הפרשיות פרשתי פנים
הרבה על פסוק זה . הכלל העולה שהמביד בעיניו קיום
עבודת הצורא עבד יצרו הוא למונעו יתחיל ליכנס בעבודה
ויראה איך מסייעי' אותו ויקל בפניו ומה גם שכל דבר
הנעשה בשמחה אפי' דבר קשה יקל ועבודת הצורא צריך
בשמחה וכיון שכן מה כונן יצא בקיומו ועוד לא בשביל
שאם אדם לא יכול לקיים כל לא יקיים כלל כל אחד ואחד
לקיים מה שיכול ונמצא בין כל ישראל מתקיים הכל שכלם
בפ' א' בדרו"ל על פ' בשבעים נפש ונוגע תועלת לכל א'
במה שמקיים חזירו דוא מאל לאחד שאינו יכול לאכול מאכל
טוב ליוקר מציאותו לא בשביל זה לא יאכל מאכל שזאכלים
שישיג ירו וימות כלל העולה דכשם שצדק האדם אופני' שלא
יגיע נזק בגופו כך צריך לנזק אופנים בכל יכולתו שלא יגיע
נזק לנפשו שעם נזק הנפש גם לגופו מויק כי כיון שגרם

חלודה בנפשו אינה יכולה להאיר לגוף וכלה ונפסד ואף ע"פ
שכדי שלא יגיע נזק לנפש צריך מירוק הגוף אל יחוש לזה
משום שע"י מירוק זה עושה הנפש פרי והוא כמאל כל ורע
הטורע בארץ שאינו בא לכלל צמיחה כ"א שתמרוק ותסריח
ואחר כך צומח ויוצא פרח ויכץ כיץ וכיון שכן אם יחוש על
צריחת הגוף מעולם לא יצמיח הנפש שום צמיחה לעלות
למדרג' רוח ומרוח לנשמה כנודע אשר על כן שמע בקולי
איענך ויחי אלהים עמך לנזק אופן להבין על מה פגמת
בגלגול שצדק ובאת לתקן דע שכל מצוה מכל המצוות אשר
תצוה נפשך לשקוע בה יותר מאחרות באמת שנה פגמת
תחילה וישלחך השם עוד בעולם הזה להשלימה לכן אל תרף
ממנה ועשה אותה בשלימות כלליה ופרטיה וכל גדריה
וסיגיה ואל תסיר אותה מנגד עיניך תמיד ודע שיזדמנו
עליה הרבה מונעים בה והם שלושי המאל הרשע למנוע לך
שלא תשלימה ותקבל עליה עונש צמורך ותחזור פעם
אחרת בזה העולם תטעום טעם המיתה פעם אחר פעם על
ידו הלא תראה בחכמיה תלמוד דשואלים מהם כמה היית
נוהר חד אמר בשמות כיכית וחד אמר בהשכמת בית הכנסת
וכ"א צדק וכו' דקשה בצידי' היה נוהר ולא בשאר מצות ח"ו
אלא שהיו משיגים בחלמתם הרמה על המצוה שנאים לתקן
והיו שוקעים בה תדיר לתקן עיני השגחתם עליה לקיימה
בשלימות ואע"פ דאשר המצות היו מקיימים בשלימות אך
המצוה שעליה באו היה כל מנחתם עליה לא היו פוסקים
מלהוכירה ולנזק אופנים לקיימה בכל חלקי היותר באות
שאפשר ולכן אם לנך מתאוו ללמוד מקרא יותר ממשה או
בהפך וכן אם תאוו נפשך ללמוד תלמוד יותר מקבלס או
קבלה יותר מתלמוד משה שתאוו נפשך דע שעל זו באה
ואחור בה לעשות עיקר לימודך שם ואפשר דעל זה רמזו רז"ל
באומרים אין אדם לומד תורה אלא במקום שלבו חפץ שנאמר
כי אם בתורת ה' חפצו ירצה באיזה חלקו התור' שתא' נפשו
יותר שם ילמוד כגון במקרא או במשנה או תלמוד או קבלס
או אנדה משום שצוראים חלק הזה בא לקיים נפשו האת
וכמו שראיתי בכתיב האד"י ולפ"ה שמוהר"ם אלשיך ו"ל רכס
ללמוד קבלה ואמר לו שנלגול שערב היה חכם בחכמת
הקבלס ולא בא בגלגול זה כי אם להשלים עצמו בדרוש כי
מקבלס אין לו כורך כי כבר השלים . וכפיוה נמצא שאף
ע"פ שראתה דברים רבים לקיים כמכרי' לעיל וכדוזה אל
תפחד לך הריצוי לומר איך אני יכול לקיים כל זה דאפשר
שרוב ככלס נשלמת בהן בגלגול שערב ועכשיו באה על קיום
קצתם או כמה מהם והן אותם שתאוו נפשך נסם וגם
שפראתה הרבה מונעים לך עליה מלקיימה דכיון שעליהם

נאקה

נאמרה מומין לך כחאל סרשע מונעים כדי שלא תשלים עצמך
 כמדובר לכן החוק עבדך במוסרי וזאל סרף נכרה כרס א
 חייך . וכל אדם שחושק ומתאוה נפשו לקבלה ולא לתלמוד
 או באגדה ולא לקבלה או קלאוד ויש לו דוחק ומכער לו על
 והעמיד ליתן את הרין שגורם לכשמה זאת שלא יעשה
 שליחותם כדי להשלים חלק מן התורה שחיסר בפעם ראשון
 שגא לעולם וכן ראיתי בחכמי האמת :

פרק כר יאמח דהאדם וסגל דהנחור אשה

בשרה ומשפחתם כלם ברורים כלם
 צדיקים כי בהיותה משרש צדיקים טבע האב מוטבע בנן
 והיא מטבעה מושכת עמה א הטוב ואשת חיל עמרת בעלה
 מעושרת באות שלם י"ב כארז"ל איש ואשה שוכו שכינה
 ביניהם יו"ד של איש וה"א של אשה כי בשם זה נראו עולמות
 עולם היום ועולם הבא ותרצה גודל מעלת האשה טעם שהיא
 אוצר הטוב והנרצה והשמה דהשרוי בלא אשה מאולל מכל
 זה כארז"ל כל השרוי בלא אשה שרוי בלא שמה בלא טובה
 בלא ברכה כשם שאי אפשר שיקנה האדם עולם הבא כי אם
 עם העולם הזה כמאמר הסגל הקדוש עמך בפרוודור כדי
 שתכנה לטרקלין כך אי אפשר לאדם להשגך שלימות לנפשו
 כדי לזכות לעולם הבא כי אם על ידי האשה טובה שאתה ה"א
 נתון בשמה שנה נברא העולם הזה כמדובר כי היא הכנה
 לאדם למצוא דברי חפץ היא התורה שמה קונה האדם עולם
 הבא וגורמת השכינ' שתשרה ביניהם דא' שואשה שוכו השכינ'
 ביניהם כארז"ל והיא מדריכתו אל הדרך הטוב שהאדם שומע
 צעקת אשתו וכעובדא דהווא רשע שהיה לו לאשה כשרה
 ועשהו חסיד וחסיד היה לו אשה רעה ועשהו רשע הרי האד'
 הולך אחר יצרו לכל אשר יתפון יעשו : ובהיות האשה
 כשרה וטובה היא שזה לאיש בכל הדברים אע"פ שפטורות
 ממכות שהיון גרמה ומת"ת משום שסן סנה לאדם לעסק
 התורה וקיום המצות כנודע וכרז"ל כל השרוי בלא אשה
 שרוי בלא תורה . והתורה גורם לקיום המצות דעל זה
 מסיק בגארא דתלמוד גדול משום שמיא לידי מעשה
 ואלו תנאי האשה הכשרה כדי שתהיה חנינה על בעלה שלא
 יצא ליתן דעתו לחשוב באשה אחרת ח"ו דזה סנה לבנים
 היוקם בלתי הנוני . תנאי'א' תהיה האשה נקיה במלבושי'
 ויסיון בגדיה לבנים בכל עת ושלל ימצא עליה שום כתם
 מדבר מה כדי שלא תמאס בעיני בעלה דזה סנה לבטל
 אהבתו ממנה ולחשוב באחרת ח"ו ואפי' תהיה עניה מחוסר'
 בגדים עם כל זה אות' סחובי הנלוות שלובשת תהיו
 מבזבזים ומנוקים מכל כתם : תנאי' ב' כל דבריה עם

בעלה יהיו נחת ודרך חן ושפה רפה לא בקול רם וכ"ש שלא
 בכעס וחרון פן יבער באש חמת בעלה עליה ויצא לקללם
 ולבזותה ולהכותה וכיון שעושה כן פעם אחת ירגיל בזה
 ובאים לפירוד לבבות וכל אחד יבחר דרך לחשוב הוא באשה
 אחרת והיא באחר והבנים הנולדים מביניהם בני מחשבה
 הם והנולדים לומדים ממעשה אביהם שגראות לאביהם מכה
 ומקלל לאמם גם הם עושים כך לקלל ולסבוק לכן תהיה
 האשה סבלנית ולא כעסנית דמכנת רגע של כעס שכוועסם
 על בעלה גורמת כל הרעה סנו' עליה ואע"פ שבעלה
 יבעוס עליה ססבול דכמה ועמו רגע דהאיש אע"פ שיבעוס
 מיד מתרצה ומפייס אותה שהאיש נברא מן הספר ומיד
 מתפייס כארז"ל . תנאי' ג' אם תראה האשה שבעלה דחוק
 אל קרנה עמו בשאלות אע"פ שהם נורך הבית מאד יצא
 עמה דכיון שרואה שאין בידו יכולת להביא מה קוועיל
 שאלת ובראות שנוהג' עמו באכזריות גם הוא מסיר אהבתו
 ממנה ומתאכזר עמה ושנאתו עמה שמה נח . ואם
 מתבייש ממנה מוכרח לעמוד על פרשת דרכים לנכנס
 ולגנוול כדי למלאות שאלתה או לשים לדרך פעמיו בימים
 ומדברות או נופלס מן ההר וימוס או חיה דורכסו ויקנר
 בגופה ואין מעיד עליו ונשאת אלמנות חיות כל ימי חייה
 ובניו כיתומים לכן כראות האשה בעלה בדוחק תרצה עליו
 ברחמים לפני המקום ערב ונקר ונהרים שירחמו בזכותה
 או בזכותו או בזכות בניו בהצטרפות שלושת יחד ואדרבא
 בימי דוחקו תראה לו פנים נוחות ויפייסו בדברים
 ויחויקו בסבסוחות ובראות האיש אהבת אשתו עמו אף שהוא
 בחוסר כל נכנס שמה בלבו ומסיר דאגתו ועל ידי כך
 יתעלה ומתרום כוכב מערכתו בבני חיי וממוני . תנאי'
 ד' אם רואה האשה שאירע לבעלה איזה תקלה או עלילת
 ממון שהעלילו עליו והוא עכצודאוג תדבר על לבו דברי
 תחנונים ויקל הדברים הקשים בעיניו בדברים המושכים לבו
 של אדם בדברי חן ופנים נוחות ותאמר לו אהבת עולם
 אהבתיך ראיתי פניך כראו פני מלאכי אלהים ועל כן יצאתי
 לקראתך לשחר פניך ואמנאך לכה דודי נרוס עד הבוקר
 נקעלסה באוהבים וכשמוע הא' דברי פיווכי' כי נעמו
 מסיר עכבותו מלבו ואם מודקק עמם יהיו בנייה טובים
 וחכמים מחכמים הפך המודווג עם אשתו בענינות ודאגה
 נוכר סולד משועמם וטיפש כאשר אמרו חכמי המחקר .
 תנאי'ה' שלא תהיה האשה עכלנית לא בנורכי' ב' כה' וכ"ש
 בדב' היוצא מפי בעלה לפי שהעצלנות גורם הענייות לבית
 לפי שהעצלנות מבטל הנקיות מן הבית היא וניתה בלתי
 נקיות העניות עליהם כמאס כבד' שאף שיש מלבושים
 ז ז ז ב וכלים

וכלים בבית כיון שמחמת סעילותם הם מלוכלכים וקרועים
במלבושי וכלי העניים דומים : והאשה הנכנס לבית אע"פ
שיצא ממנו מן השוק בראות עיפות טומאת הבית בכמה מני
סכסולים באמצע הבית הסוף והכר ונפחת : וכל ווית
וויית קדרות מפוחמות שנשאלו שם מנישול הלילה :
הכו מביאו לחמוד בית חבירו המנוקה מכל מכשול ומכל
פירחון ומחזרת הבית ימך לחמוד גם אשת חבירו הנוהר
בנקיות הבית ומאגבורם האשה העללני' לבעלה לעבור
על לאו לא תחמוד בית רעך לא תחמוד אשת רעך : ובעלה
מתפלל עליה תמיד שיענהו השם מאמי מרומים : שבועט
ימים : תכא מן החיים : ובאים לידי מריבה וקטטה
הגורם חירוב הבית והכלים לכן תשליך האשה העכילות
מעליה וטהרה וריוה במעשה ידיה ולשים עיניו השגחת' בפל
צורכי ביתה דווקא טהרה ביתה נקיה בבית המלך אם ברב
או במועט וישיה עיניה בבגדי בעלה ובניה לנקותם מכל
כתם ולקפלים כדי שלא יהיו בעלה ובניה צוויי בעיני הנריות
כי בראות אותם צוויי' לא יכבדה להם וגורמת לה קללה
באומרה ארורה האשה שאינה מנקה בגדי בעלה ובניה :
ועוד גורמת העכילות לאשה שלא תדקדק בכסמי נדוטה
וגורמת פסול בבניה היוסם בני הנידה ועוררת לעצמה
ולבעלה מעולם הזה והבא ועונשה מרובה כי היא הגורמת :
תכאי ו' תמיד האשה תבייר צורם בעלה כאילו הוא צפניהם
תמיד ודמות צורתו יחקוק בלבה כאילו הוא מלך וגשהוא
עני לבוש בלבושים קרועין תדמה בדעתה שהוא כמלך
שאינה בגדיו כדי שלא יכירו אותו כדרך המלכים עושים כמו
שמכינו בשאול כשהלך לבעלת אונ אשר זה יגרום להתגבר
להבתו עליה וזהו יגרום שבניה וזכרים כמו שכתב רבינו בחיי
ו' לאשה מורעת תחלה יולדת זכר משום שכשגברה אהבת
האשה על בעלה צורתו נגד עיניה ומרוב תאוותו עמו מורפת
תחלה וכולר נוצר כפי הצורה שנגד עיניה היינו בעלה
ונכחי זכר כמוהו עיין שם יותר באורך : ועוד בהיותה
האשה חושנת בבעלה ונותנת צורתו נגד עיניה אף כשהוא
בחץ תדמה לה ששוא בפינה ומונעת עצמה מכל דבר רע
בחושנה שבעלה בפניה רואה אותה שהדמיון פועל ועוד
בהיותה חושנת בבעלה פונה לבה מלחשוב בדברים אחרים
הגורמים מחשבת הזנות או השחוק וקלות ראש הגורמים
זנות כנודע מר"ל שהדמיון פועל לה דבעלה רואה אותה
לכן כל מחשבות האשה לא תהיה כי אם בצרכי ביתה ולבייר
צורם בעלה כאילו הוא בפניה שם בבית וזוה לא תבא גם כן
להרבות שיחה עם אדם אדם בעולם ואפילו בקרובותיה :
תכאי' לא תרבה האשה לדבר בפני בעלה רק קשים ככלה

בחופסה משום שהאשה כיון שדעתה קלה אין סדר לדבריה
ורובם בלתי הננה וכלי אדם קשר וכראו' בעלה חוסר דעתה
יבא לשנאותה או לגקש מיפה אולי יודמן לואשה בעלת שכל
שכל דבריה במאזנים לעלות שאינו יודע כי כלן שוים
זוה כי לא ייטה ובמה יתקן זה שלא תרבה בדברים בפני
בעלה כמדובר וכל שכן וק"ו שלא תדבר בפניו דבר
מאוכים ואל תוציא דברי טפלות עפיה עם
בעלה :

נראה אסור בענין הנשים המנדלות בנייהן נשירי
ענבים ודברי חסוקים לפי ששירים אלו
מטמאים הנוף והנפש וגם האשה דעתה קלה ולוקחת חוסם
בדברים של אהבת זנונים כאילו עליה נאמרים ומדמה
בדעתה כאילו ספור המעשה נעשה גם ואשם מנלגלם
דעתה למחשבות זרות ויוצא כפע ופריו שרק מעופף נרעם
ממארת הזנות :

ועוד כיון שמרגלת האשה להוציא שירי ענבים מפיה
נמשכה לדברי טפלות ומנדלת פיה : ויש
הנשים המדברות עם בניהן הקטנים דברי גבלות במחקקות
עמהם ימח שם לעשות כך דוהו מורה על רוע שחומדות
אל הזנות וגורמת : חולה רעה שהבנים בהיותם גדולים
שומעים ולומדים לדבר אותם דברי הטינוף ומטמאים פיהם
שלא מדעתם : לכן טהרה האשה נזהרת בכל דבריה
שיסיו דברי חן וחסד דברים נעימים ומשובשים : ואל
טהרה כדבר בדבורה לכפול דבריה ב' פעמים ואל יוביר דבר
מיאוס בפני בעלה לפי שהדבור של מיאוס גורם למאוס מעש'
ידיה : תכאי ח' שלא תדבר האשה בשבח שום אדם לבעלה
כן יבא בעלה לחושדה שנתנה עיניה בו ובחשק אהבתה עמו
משבח ויבקש המיתו כדי שלא תונה אשתו עמו כי קינאת
חמת גבר וכמאת גורמת בשפיכות דם נקי : גם אל
תספר בפני בעלה יופי שום אדם אפי' מקרוביו מהכבה
האמורה רק אם הוא אביו ואחיו : ולא ביזיפי שום אשה
אפי' אמה ואחותה כדי שלא יבא בעלה להרהר בהן וכל מה
שיכולה ש' אשה לחשט בדבורה וסו מעלת חן על בעלה ויקרה
היא מפניהם וכל חפצים לא יסוו לך : תכאי ט' טהרה
האשה נזהר' בתיקון שערותיה ועשיית צפורניה ואלא יעיק
דבר מכיריה ואם יש בה איזה מום יכסה אותו מבעלה בכל
מה שאפשר לכסות : ואם פרחת עליה איזה נגע אל יראה
אותו לבעלה משום שג' אשת בפני בעלה ואם היא חולה יראה
לבעלה כחוס ממה שמרגשת מהפולי ותתחוק בפניו שכל
הדברים גורמים שתתחבב בעיניו ומחשבתו עליה תמיד וזוה
זוכים לבנים הגונים עוסקים בתורה ובמצות : וגם פדמה
האשה

האשה היוצאת מן העביל' חזרתה חפנע פן יפגעו בה רשע או חור או כלב או חמור לקראתה כי בספר המקצעות כתב אם טבלה ופגעה בכלב או בכל דבר טמא אם האשה יראת שמים לא תשמש עם בעלה עד שתחזור וטבול כדי שלא יהיה דבר יוצא ממנה או שלא יהיו לה בנים מכוערים דומים לכלב וכן אם פגעה בעם הארץ וכו' : מעשה באלישע כ"ג שלא היה לו בנים מתקיימים נכנס לפני הקב"ה ואמר לפניו רבון כל העולמים מפני מה יש לנדויקים בנים ולי אין בנים א"ל מפני שנהגים בטוהרה בשעה ששמשו מטוסיבן הלך והרצה הדברים לאשתו וקבלו לעשות בן פעם אחת ירדה לטבול ופגעה בה מנורע וחורה וטבלה ועלתה ופגעה בה חור וחורה וטבלה ועלתה ופגעה בה גמלו וכו' .

בשנים כלב . בשביעים חמור : בשמינים סוס . בשביעים עם הארץ . כי ישמעאל וכל פעם טבלה פעם אחרת נכמדו רחמיו של הקב"ה ואמ' למע"ט שר הפנים כלקטו ומטערת לך ועמוד בפניה כדי שתעננה הלילה הוואת וקלד קדוש וטהור שיד ירד מטטרון שר הפנים וישב על כתף המקור וראהו ורצה לחזור ולטבול אמר לה דעי שאני מטטרון שר הפנים כבר בא עלבונך לפני קב"ה והוא שגרניו לכלך מיד שמה שמה גדולה הלכה ונשענרם את רבי ישמעאל בן אלישע כ"ג והיה דומה דיוקנו למטטרון מה עשה מטטרון נעשה סנדיק שלו (פירוש בעל בריתו) לפיכך כל שעה שהיה רוצה רבי ישמעאל לעלות אל הרקיע היה מזכיר השם שסמך לו מטטרון ועלה לכך אמרו בברכות שר' יוחנן היה יושב על שפני טבילה שלא יפגעו חמור או חור או כלב ופירש"ה חזקתה שפונעם בחזירתה שהולכת עמה לבית הטבילה כשהיא עולה מן הטבילה ע"כ וכל שאם אין לה אפילו אשה לפגוע בה תזייר צורת בעלה או צורת אינ' צדיק או חסיד שמכיר לו כגד עיניה ותחשב לה כאלו פגע באדם כשר תחלה גם נריכה האשה בשעה שמודווג' עם בעלה שתחשוב באיזה חסוד כדי שיהיו לה בנים חכמים וחסידיים דמטעם זה היה רבי יוחנן יושב על שפני טבילה כדי שיפגעו בו ויהיו לה בנים יפים וחכמים כמותו כנו' ועוד לבעל היכא דאפשר לשמור לאשתו בשעת הטביל' כדי שתפגע בו תחלה ולא תפגע ברשע או כלב או חמור ושמעתי שיש במלכות פיס מדינה של יהודי' שהטבילה בחצר היהודי' במקום מוכנע מטעם זה כדי שלא תפגע האשה בעלותה מן הטבילה ברשע או בדבר טמא כי אם ביהודי איש או אשה גם נריכה האשה שתזהר להיותה טהורה קמיד כלומר שהטבול כשיגיע זמנה ואפי' אין בעלה בעיר משום שזהירות באותה עומאה מספספס באחריה ומעפפשת שכלה וכן מצאנו בשערי דור

האשה שאין גדול וחשוב בכל העיר כי אם בעלם דווקא ואפי' שהוא פחות שזכחותים ואומנותו בורכקי : ומהיה כשתרלותה להפכיר עמו שיקבע עתים לקורה בעתים שהוא פנוי ממלאכתו : וכל דעתה תהיה על בניה להדריכם בירכי השם ועיין בראשית חכמה בדרך ארץ של נשים בדרך ש"ה ע"ה אשה אריך שם בעניינים אחרים ונהיות הספר מצוי ביד כל אדם לא הנאתי דבריו תראהו משם : תנאי' קדים האשה נדקנית ורחמנית על כל בני ביתה ועל העניים לתקן להם אם יש להם ליתן אולפייסים בדברים : אך לחם האנשים העניים דאסור להרבות עמהם בדברים פן יבאו להרהר עליה ותתרחק עמה מהמדות אשר מנו חכמים עליהן לבגדא והוא שתרחם בכל יכולתה מקלות ראש ולא תהיה סקרנית . מלאכות ומסקרות עינים . ולא כייסות . ולא דברנית * ולא קנאות . ולא משמנית . ולא פרסנית . פירות יצאנית . משום שאם תהיה קלות ראש תבא לזנות כמאמר הקנא נחוק וקל ראש מרגילין את האדם לערוה כל שכן לאשה שדעתה קלה : ולא סקרנית שהרואה אותה מרמז' בעיניה ירמה שרמה לו ותבא לפתות' ואפשר שיוכל לה : כייסות דזהו גורם שתשם עליה דבר שאינו הבון ותבא לידי קטטה ומריבה ומולות עכמה ומאבדת כבודה : ולא דברנית שרבו הדברים מביא אותה לגלות דברים נסתרים שבינה לבין בעלה ולא קנאות פרוש קנאית מפני שהקנאה גורמת לה רעות רבות שבראות' בסכשיטי חזרתה ואין לה תאמר בלבה מי יתן שנעלה יהיה בעלי : וגורמת לה כל מיני חולאים רעים ונחמנים ועכמותיה נרקבין ובאם במחלוקת עם בעלה ואין מבכה ויוצאה מן העולם בלא זמנה : ולא יצאנית משום כשהאשה יוצאה מפסק ביתה גורם לאחריה שיכשלו עמה ופוגמת עצמה ומעשה דיכה יוכיח וכל הרואים אותה אומרים ראו זאת האשה הוסיפה היא וסוררת בבית' לא ישכנו רגליה פעם בחוץ פעם ברחובות וכו' ובניה אינן מצעלה וגורמת פיסול בבניה וכשהם גדולים כל משפחה מיוחסת בודלת מהם ומוכרתם לשאת נשים שאינן מהונות כיון שיצא עליהם מהרופי ומהכיעור ונמצא האשה היצאנית גורמת פגם לה ולבניה ולכל משפחה וכל אלו התנאים האמורים בנשים צריך גם האדם לזהר מהדברים הנוגעים להם כגון הנקיות והכעס ודברי ספלות ודברי שאושים וקנאה ותאוה וכדומה : גם נריכה אשה שיהיה וריזה בענין טבילה שתפנה לבה מכל מחשבה פגומה ומכל טהור רע וכשיצאה מן הטבילה תהיה נהירה שלא תפגע בדבר טומאה ונזהמה טמאה כגון כלב או חמור וכע"ה בספר שערי דורא דף ס"א ע"א ו"ל

שבט מוסר פרק כד

וְלֹא־לֹא־אֵלֶּיךָ שָׂאִין נְעֻלֵיהֶם בְּעִיר וּבֵן הַנְּהִיג רַבִּינוֹ שֶׁמֶעוֹן
 וְלֹא־לֹא־בָּתוּם לְעִבּוֹל אֶפְּלוֹ בִּימֵי הַחֹרֶף בַּעַם עֲבִילָתָהּ וְאֵפֶי
 שָׂאִין בַּעֲלָה עֲמָה ע"כ וְגַם תּוֹהֵר הָאִשָּׁה שֶׁלֹּא תַעֲכַב
 עֲבִילָתָהּ שֶׁבָּא וְאֵנֶה לְעִבּוֹל אֶל תַּעֲבֹר רַגְעַם וּבֵן אֲמַרְיִן
 צִירֹשְׁלָמִי וְכו' אֲסוּר לָאִשָּׁה לַעֲמֹד בֵּלֹא עֲבִילָהּ וְכִרְיָךְ
 שֶׁתִּקְרָךְ הָאִשָּׁה בְּעִבְלָהּ שְׁטוּבָלָתָה בַּהֵאֱסֹר רֹאשׁ אֶת־הַחֲסִדָּה
 מֵהָאֵלֶּיךָ הִיָּה כִּךְ מִקֹּדֶם שֶׁאִפְשָׁר שֶׁנֶּחֱסֵר שִׁיעוּרָה גַם תִּכּוּן
 עֲבִילָתָהּ שִׁירְחָמוֹ מִן הַשָּׂמִים לִתֵּת לָהּ כִּרְטוֹן מִעֲבִילָהּ וְ
 מִנֵּי דְבַר יִרְאָה אֱלֹהִים וְסֵר מִרַע מוֹכֵן לַעֲבֹדָתוֹ יִתְנַדֵּךְ :
 וּבִחְדָּשֵׁי עֵינֹרָה תִּבְקַשׁ רַחֲמִים שִׁיבִיהֶם מִקּוֹן בִּצְרִיָו וְלֹא
 יִהְיֶה נֶפֶל שֶׁפִּיר וְסִנְדֵּל אוֹ חוֹלְכֵי כְדֵי שֶׁלֹּא יַעֲכַב חוֹלְכֵי לִימֹד
 הַסּוּדָה שֶׁהַפִּלָּה מוֹעֵלָתָה לְבַעַל הַנְּהִיגָה אֶף אִם נִגְזַר עַל הוֹלֵךְ
 כּוֹס אִיּוֹה דְבַר מִהֲנוֹכְרֵי וְלֹא־יִוָּכֵחַ שֶׁהַפִּכָּה לְדִינָהּ מֵאֲבֵר
 לִנְקֻבָּהּ בִּצְרִיָו לְגַם תּוֹהֵר שֶׁלֹּא תַעֲבֹם בִּימֵי עֵינֹרָה וְאֵע"פ
 שֶׁהַכַּעַס רַע בְּכָל זֶמַן כ"ש וְכו' בִּימֵי עֵינֹרָה שֶׁמִּיָּק לֹלֵךְ
 שֶׁתִּתְחַלֵּה וְנִחְלָא וְאִפְשָׁר שֶׁתִּפְּלֵי מִרֹב כַּעַסָּהּ וְנִמְאָה הוֹרֵגָה
 בְּנִיָּה צִדִּיקָה בְּכַעַסָּהּ וְנִמְאָה בְּשָׂנִיל כַּעַסָּהּ רַגְעַם מִנְּטֵעַר כֹּל
 יִמֵּיהָ שֶׁאִם יוֹצֵא הוֹלֵךְ חוֹלְכֵי כִמָּה מִנְּטֵעַר עֲמֹוֹאִם תִּפְּלֵי
 אִין צִרְיָךְ לֹמַר שֶׁכָּל יִמֵּיהָ מִכְּאֻבִּים גַּם תִּהְיֶה נוֹהֶרֶת הָאִשָּׁה
 בִּימֵי עֵינֹרָה בְּעִנְיַן הַמֵּאֲכִלִים עֵיין בְּרֵאשִׁית חֲכָמָה ו'ל
 שֶׁהַמֵּאֲכִלִים הַרְעִים מִיָּק לֹלֵךְ עֵיין שֶׁסָּמָה סֵאֲכָל לִתְקֵן
 הוֹלֵךְ וְמֵהָ לֹא תֵאֲכָל שֶׁהַמֵּאֲכִלִים הַרְעִים וְאֵע"פ לֹלֵךְ שֶׁכָּל מֵהָ
 שֶׁאִמָּה אוֹכֵלֶת הוֹלֵךְ טוֹעֵם בִּצְרִיָו וְגַם הוֹלֵךְ מִתְּאוֹה כִּפִּי
 מֵאֲכִלָּה וְמִעַם אֶת־הָאִשָּׁה מִלִּכְתּוֹת יוֹכִיחַ שֶׁהִיא אוֹכֵלֶת אֶת־רֹגְלֵיהָ
 בִּימֵי עֵינֹרָה וְיִלְדָה שֶׁהִיא מְרִיחָה רִיחַ אֶת־רֹגְלֵיהָ כִּדְאִיתָא
 בְּמִדְרָשׁ : גַּם תִּהְיֶה נוֹהֶרֶת בְּפִרְעָה
 בִּימֵי עֵינֹרָה שֶׁלֹּא תִכְנֹס בְּמִקְוֹתָהּ שֶׁל טוֹמְאָה
 וּבְמִקְוֹתָהּ שֶׁשֶׁסָּמָה רִיחַ רַע לִפִּי הוֹלֵךְ נוֹכַח כִּפִּי
 רִאשׁוֹת עֵינֵיהָ וְעוֹבֵדָה דִּהְיָ מִלִּכְתּוֹת יוֹכִיחַ שֶׁיִּלְדָה בֵּן כּוֹשֵׁי
 עַל־גֵּת בְּחֹדֶר מִשְׁכְּנָה צוֹרֶת כּוֹשֵׁיָת וְנוֹכַח הוֹלֵךְ כִּפִּי
 הַצּוֹרֶה שֶׁרִאשׁוֹתָהּ בְּאֹפָה שֶׁכִּדְאִיתָא בְּמִדְרָשׁ גַּם אֲצִרְו"ל
 עֲשֶׂה רִנְדִּים מִשְׁכָּחִי הַסִּלְמוֹד דְּחַד מֵהֶם הַעוֹבֵר בְּמִקְוֹתָהּ
 מְרִיחַ רַע וְהָאִשָּׁה הַעוֹבֶרֶת בִּימֵי עֵינֹרָה בְּמִקְוֹתָהּ אֵלֶּיךָ נוֹכַח
 הוֹלֵךְ טִיפֵּשׁ אוֹ חֲסֵר דַּעַת כִּי־הִרְיָח רַע מַעֲפָשׁ דְּמֹו אֶלֹא תִשָּׁב
 בִּימֵי עֵינֹרָה בְּמִקְוֹתָהּ קְרוֹשָׁה וְטִהֲרָה בְּנִתֵי כְּנָסִיּוֹת
 וּמִדְרָשׁוֹת וְתִמְדֵּי לִרְאוֹת ת"ח חֲבִידִים וְאֲנָשִׁי מַעֲשֵׂה וְתִשְׁמַע
 דְּבָרֵי תּוֹרָה שֶׁהַדְּבָרִים נִכְנָסִים בְּאֹזְנָהּ וּמִתְקַדֵּשׁ הוֹלֵךְ בְּקִרְבָּהּ
 שֶׁהָאֵין לְגוֹף כִּקְנֵקֵן לְכָלִּים בִּצְרִיָו שֶׁהוֹלֵךְ שׁוֹמֵעַ הַכֹּל נִמְצֵין
 כְּעוֹבֵדָה גְּבִי אֶת־הָעוֹבֶרֶת שֶׁלֹּא־יִשָּׁא בְּאֹזְנָהּ בִּיה"כ וְנִחַ כְּנוֹדֵעַ
 מִרְו"ל וְיִצְאָה נְדִיקָה גְּמוּרָה וְהַדְּבָרִים בְּהַפְכוֹ בְּמַעֲשֵׂי צִדְקָתָהּ
 שֶׁתִּתְקַוָּה וְלִחְשׁוֹ וְלֹא־נָח וְהַאֲכִילוֹה וְיִצְאָה הוֹלֵךְ רַעַע לִכֵּן תִּהְיֶה

יִשְׁכַּח בְּמִקְוֹתָהּ מִקְוֹדֵשִׁים בְּנִתֵי כְּנָסִיּוֹת וּמִדְרָשׁוֹת כְּדֵי
 שֶׁתִּשְׁמַע תִּמְדֵּי וְתִכְלֹדוּ לְגִבֵּי יְהוֹשֻׁעַ בֵּן־חֲנִינִי אֲשֶׁר יוֹלְדָנוּ
 דִּאֲמֹנָרִים לוֹ לִהְיוֹת חֲכָם כִּי מִיד שִׁילְדוֹ הַגְדִּילוּ בְּנֵי־הַמִּדְרָשׁ
 דְּקוֹל תּוֹרָה נִכְנָס בְּאֹזְנֵי הַיֵּלֶךְ וּמִקְדָּשׁ כָּל־אֲצִרְוֵי : גַּם אֵע"פ
 שֶׁתִּהְיֶה הָאִשָּׁה גְּדוּלָּה בְּשָׂנִים וּבֵן־אִין לָהּ אֶל תִּתִּיאוֹשׁ מִן
 הַרְחָמִים אֶלֹא בְּתַפְלָה בְּמִצּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וְאִפְשָׁר תּוֹעִיל
 לָהּ אִיּוֹה זְכוּת שִׁיחְדָּשָׁה ה' לַחֲזוּרָה בִּימֵי נְעוּרֶיהָ כֹּאֲשֶׁר
 חִידָּהּ לָשֵׁר אֲמָנוֹ אַחֲרַי שְׁנִים וְנִתְפַּשְׁמוּ קִצְעֵיהָ וְלִחְנָה
 אֶת־ק"ל שְׁנִים בִּצְרִיָו לְגַם אִם הִיָּה לָהּ בְּנִים וּפְסָקָה מִלְדָּתָהּ
 וְנִתְרַבּוּ עֲלֶיהָ הַשְּׁנִים אֶל תִּתִּיאוֹשׁ כִּי עוֹד הַשָּׁמַשׁ בְּמִדְרָשׁוֹ
 לְחֹזֶר לִילְדוֹ וְיִוָּכַד אִם מֵהָ רַעַ"ה יִלְדוּ מִבְּתָק"ל שְׁנִים
 בִּצְרִיָו וְכִמָּה מִהַקְּמִיָּה עַל אֶת־הַנְּשִׁים שֶׁעָבְרוּ מִבֵּן
 אֲרֻבֵּים וְלֹא יִלְדָה שֶׁמִּתִּיאוֹשׁ מִן הַרְחָמִים וְאִין שָׂמִין עַל
 לִבָּן לְנוֹכְרוֹת שְׁחִירָשָׁן הַקֶּבֶ"ה בּוֹקְנוֹתָן אֶלֹא לַעֲלוֹת תִּהְיֶה
 בְּטַחֲוָה אֶלֹא־הַקֶּבֶ"ה שֶׁיִּכּוֹל לַחֲדָשָׁה בְּאִמָּהוּת שֶׁאֵע"פ
 דְּבִים מִטְרִין לֹא הִיָּה לָהֶן וְיִלְדוּ גַם צִרְיָה הָאִשָּׁה שֶׁלֹּא תִרְבֶּה
 בְּתַעֲנוּיֹת תִּמְדֵּי צַעֲבוֹר סְנָנִים אֶלֹא תִקְבֵּל גְּמוּרָה יִתְנַדֵּךְ
 בְּאִסְבָּה וְתִהְיֶה מִתְפַּלֵּלָה לִפְנֵי הַקֶּבֶ"ה בְּלִי תַעֲנוּיֹת כִּי
 הַתַּעֲנוּיֹת נֹחַ לְהוֹלֵרָה וּמִנְּטֵלָתָה אֶת־הָ מִצְוֹרֵי בִיטָה
 וְהַמִּחְלֻקָּה מִתְרַבֶּה בְּנִית דְּקָשָׁה מִחְלֻקָּה בְּנִיתוֹ שֶׁל אֶדָם
 יוֹתֵר מִמִּלְחָמָה גּוֹב וּמִגּוֹב בִּצְרִיָו : גַּם אִין רִאשׁוֹ לֹא־יִשָּׁא
 אוֹ אִשָּׁה לְהַרְבּוֹת בְּתַעֲנוּיֹת וּתְפִלוֹת עַל פְּנֵי הַנְּשִׁים דְּכִמָּה
 הַפְּצִירוֹ עַל־זֶה בְּתַעֲנוּיֹת וּתְפִלוֹת וְיִצְאָה לָהֶם בְּנִים בְּלִתֵּי
 מַהוּגִים וּמוֹבְדִלִים מִבְּנֵי אֶדָם בְּמִדְרָשׁ מַשְׁוֹנֹת וּמִכּוֹעֹר
 וְהוֹרִידוּ שִׁיבָת אֲבִיהֶם בִּיבּוֹן שֶׁאֵל : וְשֶׁמֶתִי מִפִּי וְקֵן חֲכָם
 דְּלַפְעִמִּים מוֹנֵעַ הַקֶּבֶ"ה בְּנִים מֵאִישׁ וְאִשָּׁה אֵע"פ שֶׁסָּמָה
 כְּדִיקָם גְּמוּרִים מִשּׁוֹם שְׁרֹאֶה בְּמֹוֹל שֶׁלֹּא־יִשְׁמַחֵם לְהִיוֹת
 לָהֶם בְּנִים בְּלִתֵּי הַנְּשִׁים כֹּאֲשֶׁר הִיָּה מִחִיב מוֹלוֹ שֶׁל חוֹקִיָּה
 שֶׁלִּכְךָ לֹא הִיָּה רֹכֵז לִיקְחָהּ כְּנוֹד וְכִדֵּי שֶׁלֹּא לְנַעַר
 מוֹנֵעַ אֶת־הָ מִסָּס אֶךְ כִּשְׁמֵרִים בְּתַפְלָה הוֹנֵךְ לַעֲשׂוֹת
 שֶׁאִלְתָּם וּנְקִשְׁתָּם שְׂרָפָה לְמוֹנֵעַ מִמֶּנּוּ עַל הִיוֹתוֹ בְּלִתֵּי הַנְּשִׁים
 וְרִאשׁוֹ מִטְעַם זֶה תִּרְאָה לַפְּעָמִים חֲסִידֵיהָ שֶׁאִין לָהֶם בְּנִים
 סְנוּכִים וְהוּא עַל שְׁמֵרִים בְּתַפְלָה עֲלֵיהֶם לִכֵּן עוֹב לְגִבְרָה
 וְלֹא־שֶׁסָּמָה לְהַרְבּוֹת תַּעֲנוּיֹת וּתְפִלוֹת פַּעַם אֶחָד פַּעַם יִצְלָה
 עֵינֵי הַנְּשִׁים דִּאִין טוֹב לְהַפְצִיר הַרְבֵּה דְּכִמָּה הַפְּצִירָה וְהִיָּה
 לְרַע לָהֶם : כִּמָּה מִהַמְעֵלָה וְהַשְׁכַּר לַעֲלוֹם הַבָּא לָאִשָּׁה
 שֶׁנִּמְאָה עֲקָרָה אוֹ שֶׁמֶתוּ בְּנִים וְהִיָּה וְקִנָּה לִתֵּת רִשׁוֹת לְבַעֲלָהּ
 לִישָׂא אִשָּׁה אַחֲרֶיהָ לְהוֹלִיד בְּנִים וּגְמוּרָה צוֹה קִרְבַּת הַבְּאִלָּה
 שֶׁאִין בֵּן דּוֹד גַּם עַד שֶׁיִּבְלֹו כָּל הַנְּשִׁמוֹת שֶׁנִּגְוָף וְהִיָּה גְּמוּרָה
 לֹא־וְגַם טוֹב לָהֶם שֶׁתִּתְקַדֶּשׁ הַבְּאִלָּה אוֹ עֲתִיד הַקֶּבֶ"ה
 לַחֲדָשׁן כְּלִבְנָה בִּצְרִיָו עַל פְּסוּק וְעֵלְכֹו לְקִרְוָה לְהַתִּיר פֶּס

שֶׁל

אל מטה ונביאו עתידה אשה שכל יום ולפעמי' בוכו' שמתדל כשילדו בעליהם ננים נפקדו' גם הן וכמה פעמים אירע זה ואעשה האשה הקדושה יוכיחו שרה נתנה הבר לאברהם ולאה נחמה וילפה ליעקב ורחל לבלהה ונרמו להרבות נשמות כדקיים בעולם וגם הן נפקדו הרי מבואר כמה מעלת הנשים הנוריות שכתבא בעליהן בראות עצמן עקרות או שמתו הננים ואינה יולדת עוד : ואחר שכתב האשה לבן ומניעו השם לכאף לאויר העולם תסיה סבלתה שיגיעו למילה וסכוון בלבה דמוסרו למיתה לשמו יתברך ויבכים בלבה שם יכויר שיאמר לה שיחטו לשמו הרי מוסרו מעכשיו וספכלל שתהיה מכתו תמה ותאמר יהי רצון מלפניך כשם שהוא רצוי לפניך עכשיו שאין בו לא חטא ולא עון כך יהיה תמיד לפניך שלא ספגוס בריתו שאל תביאנו לידי נסיון ולא לידי בויזון והי' צריא עול' לעבודת' וסמיד יהיה נבר פניו רחוק ולא יסיר דעתו ורכוכו מלימוד תורתך ובגשיית מכותך ויהי כן עמך עד יום מותו ותוצין לו פרכסתו מידך ואל תביאנו לידי בשר ודם דוהו מסך מנדיל לו שיוכל לעבודך בהיות מכוסה בושט וכלימה לכפה מיד בשר ודם ככל וקפדן ומתנתו מועט ועיר שם ועיר שם וכיון שמנפה לאחרים חכמתו נסרחת ונפשו עליו נעננת ובשרו עליו יכאב לא כן האקבל מידך העוזה הפתוזה והרחבה והמליאה ולא תצטריך מן הבריות עד יום מותו וכשיזכה לזקנה יהיה רצון שלא יבואו עליו יסורים לא כצדים ולא קלים ולא יארע לו חולאים צחיי ותגילהו מכל פגעים ומקרים רעים כדי שתמיד יהי מוכן לעשות רצונך ותן ברכוכו לכוון לעשות רצונך ואל יבא לידו שום מכשול דבר בעולם לא בדברי תורה ולא בדברי צורכו ולא יפול מום מחמת חוליו או מכה ותגיעהו לזקנה בבנים ובנות שירא' צחופתן עוסקים בצורה ומכות ולא תהיה מיתתו מחולי כבד ומאונ' ויבא אל הקבר שלם בכל אבריו אמן עד כה תהיה ספלה האם על הבן בעם שנסמו למילה דעת רצון היא :

גם בענייני האשה איך תתנהג עם בנה כשהוא קטן מוטל בערית' לא תשיר אותו שירי עננים דהכל ספלות היוצא מפיה כדרא שטן כנודע ומכאן שאוסו רוח רעה שנתהווה בדברים שורה על בנה לא תשי' לו שירים המספרה' מאורעות המוסרים מענייני בן עדן וניהגם והדין והמשכון וכשמתחיל התינוק לדבר ירגילהו בפסוקים כגון תורה וזה לנו וכדומה כמו שכתב הרמב"ם ו"ל ויגד לו אמו שיש אלוה בעולם והוא בראו וייצרו והוציאו מאפלה לאורה והו' ארון הכל בור' כל הנבראים והו' קולע בעליוני' ובתקנותיהם והו'

המחיה והממית ועתיד להחיות מתים וירגיל צפיהו י"ב עיקרי התורה וספר מענין בן עדן וניהגם ושכל העוסק בצורה ניכול מניהגם ונחל בן עדן ותדמה לפניו ענין בן עדן וניהגם בענין שיוכל דעת התינוק לכבול ותאמר לו מניהגם דברים המפחדים את הלב כדי שירשום בלבו פחד אלהים וערב ובקר וזהרי' ירגילהו שיאמר אמן קודם שיאכל וישת' כדי להרגילו לתן הודאה לבוראו קודם אכילתו ושתייתו וכשיתגדל יותר ירגילהו בברכת נטילת ידים ואשר יצר וברכת הפירות וכדומה ותמיד תהיה עיניו שלא תאכל בלי נטילת ידים וגם תדקדק עמו שלא יוכיח מפיו דבר שאינו כגון ויכהו על כל זה ולא תחוש על בניתו ואם תאמר עדיין קטן הוא שכיון שהורגל בקטנותו עוד לא יסור ממנו וכל הטורח שמעריך עכמה עכשו בקטנותו משמחים לה באחרוני' שתשמח עמו בע"ה ובע"ה ואם ח"ו תרגילהו בקטנותו ספק ממה שכתבנו בע"ה לו הרגל טבע שני גם כי יוקין לא יסור ממנו וישחיר פני אביו ואמו בע"ה ובע"ה וכשירצו לייסרו כשמתגדל לא יוכלו לייסרו לכן ישי שצטו עליו פאיד ולא ירחם עליו כמאמר שה"מ חשך שנשו שונא בנו וכל הדברים אלו בעוד שהבן קטן מוטל על אמו כי הוא עמה בבית כי האב הולך לבקש מזונותיו : ובענין הנוגע לגש' כשתתחברו יחד לדבר צריך לאנשים להפריד החצילה כדי שלא ירגילו עצמן בדברי חלקלקו' ברא' אותן מעסקות בדברי תפלות ועניינים רעים וצפרטת אס' יש אשה רעה מדבר' בקולם ומשפרת שמקללת לבעלה ואין יראתו עליהם והשומעות על מדות לעשות דרעסן של נשים קלס ונמצא אחת מצות לכלן ומכנס' פירוד בין איש לאשתו לכן החיוב מוטל על האשה' למחוק ולשתוק פיה של אותה רשעה הדוברת בבלה וליסרה ולומר לה לא טוב הדרך זאת הולכת בו שסרי רכוכו של הקב"ה שהנשים תהיו תחת עול בעליהן שאין כוונת סיווג למלאות תאות היצר כי אם לייחד הלבבות לפרות ולהרבות בנים לעבודתו וירצו עמה דברי מוסר באופן שיכנסו באונה וישיעו עליה עין אשר חטא על מה שעשתה לשעבר כדי שסגור תחת עול בעלה ותסבול לעשות כל מה שגור עליה וצוה תוכו לחייעה בעם נשים באהל שרה ורבקה רחל ולאה וראוי לשני נשים שמתחברו ואין צריך לומר כשהן רבות שתדברו בענין מוסר בניהם הקטני' בהם ברשות כי כד ידריכם ואיך דרך המוסר וגם תלמדו וו לו בתיקון האכלים והמלאכות השייכות למורכי הבית לכבוד בעליהן וגם תלמדו וו לו ענין שמירת הכרה שכל אלו הדברי' גורמים לבנים לכאף הגונים בהיות אמותיהן עוסקות בעניינים אשר רכוכו ית' בהן : עוד מהדברים השייכים לנשים

ההולכות

ההולכות בבית החתן והכלה תהיה כוונת לבתן לשם לשמחה ולקיים משאת חתן וכלה ויחקו לפני הכלה אך לא בפני החתן ובפני אים אדם שנעולס כדי שלא יבאו ליכאל בהן ח"ו ואל יראו יופים וכו' מלבדן והליכתן בפני שום אדם רק שהיו שאורות בבית הכלה ואל תרקדו בפני שום אדם שאפשר הרואה אותה יחשוק בה בלבו מסיבת יופי הריקוד וכמא ריקוד אשה אחת עשה בית חתנות בית שטנות רק תרקדו לפני הכלה באופן שלא יראה להן שום אדם וגם לא תרימו קולן בשירים בקול רם באופן שישמעו אנשים דקול באשה פרוה רק ישירו בקול נמוך וזוהי תהיה המצוה שלימה על ידן • דברים השייכים למילות העבריות שתתפללו שלא תבא תקלה על ידן ותאמרו בעת לבתן לבית האשה היושבת על המזנון יהי רצון מלפניך השם הגדול הגבור והנורא שלא תבא שום תקלה על ידי ויזכרו לפניך וכיות האשה בעני' בואת אשר תחיל תצחק בחבלים ואם יש בה שום עון מחול לה ומרוק אופן בזה שגטערה בהאב החבלים ותעלה קול צעקה עד כסא בצורך וסתום פי המקטרגים עליה ויכנסו לפניך כל המליצים בעדה טוב כמדתך להטיב להגון ולכלתי הגון ויכמרו רחמיך עליה כי אשה עונה בעת צרה מלך רחמן ומרחם על כלם פודה ומציל שומע ועונה ותאמר המילדת לאשה דע בתי שאין הנלסך מסורה בידי כי אם בתי שגראך ויכרך ושים בטחונך בו שמפתח החי' לא נמסר לשום ברי' לכן קום קרא את אלהיך שהוא אדוני והשתחו לו ודע שכללך מסורה בידו ועוד תאמר לה קודם שתשב על סאנר דע בתי שבעת היות האשה נפקד' ואם יש איה עבירה בדרך חורבך שהוא אל רחמן חפץ בתשובת השבים כי לא יחפוז במות האדם • ועוד שתקבל האשה קודם שתשב על המזנון איה מצוה להיטת וריצה בה בגון ראש אדם שאצרות הנשים או לקבל עליה לעשות פטילות להדליק בבתי כנס' ומדרשות או לעשות נמר לכיית או לכנס טליתות של קודש ולנקות עשי' של בה' כודברים הדומים לאלו ושוב לעשות לה הפרה על הספק אם גשעה לעשות דברי או נדרה גם המילדת לא תוכיר שמו ית' באשר בזהנות שפסולת בן ובר אומר' הודו לה' כי טוב בידים מלוכלכות בדם ובשפיר ובשלי' אלא תרחוץ ידיה ותרחק מעט ממקום ישיבת' שהטינוף שם ואז תאמר סודו לה' וגם טוב ליולדת שלא תוכיר השם רק סכוון לבה לאלהי השמים שירחמה משום שהמקום מעונף ובהיות דקשה קצת להוכיר ליולדת זאת דמקוך בערה מי יוכל לעכבה מלהוכיר השם לפחות ילמדו אותה תוכיר השם בלשון לע"ז דיו ואל תאמר שם הוי"ה אך עכ"פ המילדת לא תוכיר השם עד שתרחוץ ידיה

כמדובר והחיוב מוטל לאנשים הנמצאים שם למחות צד המילדת ולהזהיר' שתרחוץ ידיה קודם שתוכיר השם • וצריכה האשה אחר שילדה בן או בת שתתן הודאה להק"ם וכה תאמר • יהי רצון ה' אלהי ואלהי אבותי מלך רחמן ומרחם כשם שהצלתני מהצרה הגדולה הזאת ומן הסכנה העומה זו כך יכמרו רחמיך להציל מן הסכנה זו לכל בנות אברהם יצחק ויעקב ורע אהובך וכשם שהצלתני עתה כך עשה עמי אות לעונה בכל פעם שאלד וכשתקום מהמטה תאמר יהי רצון שתומין מוון ענדך הטינוק הזה ברבוי חלב די מחסורו אשר יחסר לו ושים בלבביהעת שצריך להניק כדי לתת לו והקל מעלי הסיבה שבעת שיצכה פתח אוני כדי לשומעו מיד ותכילני שלא תפול ידי עליו בעת השינה וימנע ח"ו עד כאן ראיתי לכתוב במוסרי הנשים ולא הארכתני עוד בהיות שכבר קדמוני הרב החסיד בעל ראשית חכמה וז"ל • עיין בספרו הקדוש עוד משפטי הנשים • הכלל העולה מהכל תלוי בו ששים ואשה יהיו בלב אחד בתכלית קשר אהבה כשלהבת קאורה צנחלת דגוף אחד חשבינן איה ואשה כדכתיב וסיו לבשר אחד ובשרא בלא איתקא פלגא גופא בארז"ל ובכיוסם בשר אחד נגע לא יקרצ באהלם וכצנים הנולדים כלם ברורים כלם כדויקים ורמו לדבר לקשר אהבה איה ואשה פסוק בפ' זו ואת תורת העולה הוא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הצוקר ואש המזבח סוקד בו כתוב הוא לשון ובר וקרינן היא לשון נקבה כי כנה האשה בתיבת קרבן עולה המכבדת על הרפור הלבבך האשה מזבח כפרה לאיש לכפר על כל הרפוריו לבו שעל ידה אין מהרהר עוד בעבירה ושיעור רמו הכתיב זאת תורת העולה הרומו לאשה כמדובר כדי שתכפר על האיש צריך שיהיו נחשבים כאלו היא הוא והוא היא והוא הוא העולה וקרינן היא מוקדה אהבת האיש על המזבח הרומו לאשה כל הלילה וגם אש המזבח סוקד בו אש אהבתה סוקד בו תמיד ועל ידי כך מתכפר עם האשה מכל הרפוריו שאם יש פירוד עמה ח"ו מהרהר באשה אחרת ואיך יתכפר באופן שכדי שתשרה שכינה ביניהם ויבנו בטוב ימיהם ושנותם בנעימים ולא יגיע להם שום נזק צריך יתור גמור ביניהם כמדובר ברוך ה' לעולם אמן ואמן :

פרק כה יבכה המכיל ייתאונן רחמין על

רעה חולה שיש סחת דופי הואן בלתי נאמן דחכמת סופרים תסרח והרקים ראי הקומה ידועים ולהם מחויקים לחכמים מחוכמים ודבריהם נשמעים והנני מדבר כנגד העשיר המסולל מחכמה ויראת חטא הרונה להתגבר על החכם להודיע לו פחיתותו אולי ישוב ויכיר ערכו

ND

לכן שמעו אחי ורעי להגדיל בכבוד החכמים ולשמוע דברים
בנותנין חיים לשומעיה' בעולם הזה ובעה"ב דמה תועלת
מגיע לאדם להחניף ולכבד לבעל ממון יותר מהחכם כיון
שע"י החכם קונה אדם שלימות בשני עולמות ועל יד העשיר
מיציא ומנו לריק : ואם תאמר שפיתוי זה נמשך בראות
שהחכם נריך מן העשיר וסעשיר אינו נריך מהחכם כבר
השיב חכם אחד על זה מאוס שהחכם חכמתו מחייבו להכיר
מעלת העושר ומבקש אותה אבל בעל הממון אין לו חכמה
לסביר מעלת החכמה כדי לבא אלל החכם לבקשה והיא
תשובה נכונה : אמנם קושטי דברי אמת שהחכם נחנים
מלך הוא מאן מלכי רבנן וכיון שכן אין דרכו של מלך לעסוק
במלאכה לאכול אלא אחרים עורחים בעבורו והמלך שולח
אללם ליקח ממון לכל נורכו כן ה"ח צא ליקח מאותם
שטורחים בעבורו וכשם שיש כח ביד המלך להמית אשר
ימרה את פיו מלתת לו כך החכ' כבודע נטן עיניו בו ונעש'
גל של ענמות וזהו העעם שהחכם שואל מן העשיר כמלך
כמדובר אמנם העשיר אינו צא לשאל מהחכ' שאין החכם
עוסק וטורח בשבילו כדי שיתן לו כשם שאין אדם ראוי ליקח
מן המלך ודוק : וסנה תראה שעות באדם שיש לו די
סיפוקו : ומשים לדרכ פעתיו במים ומדברות להרבות
ממון להתגדל על חבירו דכיון דישראל די סיפוקו במקום
מושב מה תועלת להסתכן בעצמו כיון שאם יצא עד תכלית
כוונתו אין מעלתו על חבירו לעול' כי אם נחיי הכל שלו
ובמותם יחד עשיר ואניון שוין יקח האדם מוסר מאמצעות
ידיו שאת' ארוך ואח' קצר וזהו אינו אלא כי אם כשהם
פשוטים שיכול לנענעם שהם נחית' חיי' או ניכר הארוך
והקצר אך כשכופף אותם תוך סכף שהם נפילים נחית'
מתים כלם שוין אין היכר בין ארוך לקצר ועשה אלהים זה
כדי שיהיה תמיד נגד עיני האדם העתיד להיות אחר מותו
שכלם שוין קטון וגדול שם הוא ויזכור ויקח מוסר שלא יבקש
להתגדל על חבירו וגם בנקודות הסור' רמז סקצ"ה זה כדי
שיראה האדם ויזכור אם שאחר מותו ולא יבקש גדולה לעצמו
הרי השבא ב' נקודות זה על זה והגריב' נקודות שוין זה
צד זה והוא שהשבא מעומד נחית' החי שהוא עומד והחי
מבקש להתגבר על חבירו לעלות עליו אך סעירי נפילה
נחית' המצ' המושל ואו כלם שוין זה צד זה ולכן מלת מתים
היא בשבא שהוא נחית' חי כמדובר הם אגשים ומתים נעירי
מתים מעש דכיון שהנקודת נפילה נחית' המת' שנופל
וכיון שבמית' הכל שוין למה יקבצ' אדם על חבירו נחיי :
גם ילאמר אדם למאוס ברע ולנחש' בעונ מהרשע עצמו שהרי
ברשע אחר שעושה העצירה מתחרט כאר' ולרשעים מלאים

חרטו' הרי הרשע עצמו מעיד אחר שעושה העבירה שלא טוב עשה ודבר מאוס הוא ועדות יש שהרי נתחרט לא כן פעישה מכונה כשנאמרה נכנס שמחה בלבן ואמרה לעשות אחרת מיד וגם תראה שאין רשע בעולם שאינו רוצה שבו יביח כדיוק אלא שהוא חוט' שאינו יכול עס יכרו נמצא מעיד עם זה על הרע שהוא רע נמצא על הרעה יש שני עדים שאינו טוב שהם הצדיק והרשע הצדיק מעיד על הרע שאינו טוב וגם הרשע מעיד על זה בהיות שמתחרט אחר שעושה העבירה ושרוצה שגנוי יהיה צדיק כמדובר וכיון שכן ימים האדם נגד עיניו למאוס צרע ולבחור בטוב דאין מקום ליכרו לפתותו שילך אחר הרע כיון שרבים הולכים ואחרי רבים להטות שהרי הרבים הרשעים מעידין בעצמם על מה שעושים שאינו טוב ודוק :

והנה

באתי ללמד דרך למי שאין לו מי ידריכנו בדרך טובים והוא עצמו אינו יודע איזה דרך ישכון אור כדי להלך בו ילמד מן הרשע ומן הבהמה ומן העוף להיטיב דרכיו תדע שהרשע כל מעשיו הם נגד רצונו יתנודך דכיון שגלכד צרעת יכרו אינו מניחו לעשות טוב לכן ראה כל מה שהוא עושה ועשה אתה בהפך וזהו הטוב והישר בעיניו' הוא ישן עד ארבע שעות ההפך לקום באשמורת הוא אינו מתפלל ואינו מצרך על מונו ההפך להתפלל ולצרך הוא מקלל אב ואם ההפך לכבוד ההפך להיות רחמן וכן כלם ונראה דלזה כוון שלמה המלך ע"ה לומר לך מנגד לאיש כסיל ונבי דעת שפתי דעת ירצה אתה בן אדם שכל ידעת שפתי דעת להיות קורא ושונה וכלמוד מן הספר הדרך שתוך בו אלמד כיצד תעשה לך מנגד לאיש כסיל ראה מה שעושה הכסיל שהוא פרשע ועשה כנגדו :

גם

יראה בננות מעשה הבהמה ועוף שהנה אוכל כל מה שזנא ואינו מבחין בין טוב לרע ואוכלת ומטלת הריר שנפיה בתוך מאכלה וחזרת ואוכלת ממנה ומשתת' ומוציא רעי ואוכלת והכל בצעה אחת ובפני כלם ואוכלת על הטיט ועל הצואה : והעוף טורפת בנפורהו ואוכלת ומנקרת בובל ובאשפות למאוס מהתולעים הנמאסים לאכול ובראות כל זה לעין שהם דברים מכוערים יבא לתקן כל מעשיו להבחין באכילתו ולאכול בעהרה ולבחור מושב הנקיות למושביו ולהיות נגוע בצרכיו ושלא לטרוף בעוף ולברוח מכל דבר מאוס כדי שלא להדמות עמך לבהמה ולעוף : ונראה דזו מלכנו מזה דות אבן ומעוף השמים תחכמו ירצה מלכנו מבהמות ארץ לבחור הדרך הטוב צראות גניות דרכיהן ולעשות בהפך גם ומעוף השמים תחכמו דבראוסנו רוע דרכיו כמדובר אנו מתחכמים

לעשות בהפך : גם כלל אני מוסר לאיש אשר אין לו מדריך ומתנייש לשאול לחכם או שיישג במקום שאין למי לשאול דע שכל מעשה שאתה עושה ואפילו שהיה בו הפסד ממון נכנס שמחה בלבך וכל עת וזמן שאתה זוכר אתה משמח דע שאותו מעש' לרצון אלהי הוא ואחוק בו אל תרף ותהיה רגיל בו לפי שסגולת המצוה להכניס שמחה בלב העושה אותה אע"פ שהיה לו חסרון כים בעשותה דפקודי' ה' ישרם משמחי לב הפך העושה דבר ואע"פ שהרויח בה אחר המעשה נכנס ענינות רב בלבן ובכל זמן שזכר מתעכב דבר עברה היא שאין רצון הבור' בה ומטעם זה נפשו עליו תאבל וזהו הענינות שנקנס בלבן לכן צראות כך יתרחק מן הדבר הזה שלא להוסיף לעשות ועוד לעושה דבר שהוא ישר בעיניו' אע"פ שעשה אותו בסתר חוט של חסד משוך עליו ונושא את חן צעיקי כל רואיו ומפארי' אותו : וזאת ההבחנה רמזה הפנא באומרו אינו היא דרך ישרה שיצור לו האדם כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם דה"ל אינו דרך ישרה שיצור האדם מאי לו עוד להבין כוונת תפארת מעושיה ותפארת' לו מן האדם אלא הוא אשר דברנו שצא ללמד למי שמתנייש לשאול או שהו' במקום שאין ממי ללמוד ככד יעשה לבחור הדרך הטובה וישר ואמר אינו דרך ישרה שיצור לו האדם כלומר שיצור לו מעצמו בלי שילמוד מאחרים ואמר שכל דבר שעשה ואחר עשותו יש תפארת' לעושי' עצמו כמו שנקנס שמחה בלבן וגם רואה שצא גם לו תפארת' מן האדם שהרי כל אדם שרואהו מפארו ואע"פ שלא הכיר במעשיו ידע כי מה שעשה רצון אלהי ויצור לו זה הדרך להחיות להלך בו : כדי שלא ירביש אדם בטורח עשיית המצוה ידמה עצמו כפועל כדי שישמח לעשות שהרי הפועל אינו מרגיש כל כך בטור' המלאכה בשמו נגד עיניו השכר שעתיד לקבל לכוף היום גם יעשה האדם המצות בשמחה וצט' ב' לצבא שמו נגד עינו השכר העתיד : ואכתוב לך פה מענייני שכר העס'ד למען תשים נגד עיניך עניני השכר כדי שתעשה המצוה בשמחה ואע"פ שאין ראוי לעשות המצוה בעבור השכר אלא לעשותה לקיים דבר מלך שלטון מיהו בהתחלתו לקיים צריך שיזכר מהשכר עד שירגיל ויתחוק במאוס וההרגל מביא לעשות בשמחה אף שלא יקבל שכר : בענין נפן עדן של מעה ר' יהושע בן לוי שנישערי בדכריש בגן עדן ועליה שנים ריבוא של מלאכי השרת וכל אחד ואחד מהם ויו פניו כווסר הרקיע מבהיק וכשם שהצדיק נא חלם גפשוין מעליו הנגדים שהיה עומד עמהם בקבר ומלגשים אותם שאוכה בנגדים של עכני כבוד ועני כפרים נותנים על ראשו אחד של אננים עובדים ומרגליוס

ומרגליות וא' של זהב פרוים ונותנין שזונה הדסים בידו
ומקלסין ואומרים לולך הכל בשמחה לתוך ואכניסים רוסו
במקום נחלימים אוקף שזונה ורדים והדסים וכל אחד
ואחד יש לו חופה בפני עצמו לפי כבודו שנה' כיעל כל כבוד
חופה ואושכ' מאנו ארבע נהרות אחד של סגן ואחד של
אפרים וזן ושל יין ודגש וכל חופה וחופה למעלה ממנה גפן
של זהב ושל שים מרגליות תלויה בו וכל אחד מזהיק זיו כזיו
הכינה : וכל חופה יש בה שולחן של אננים טובות
ומרגליות ויששים זלזכים עושדי' על ראש כל נדיק ונדיק
ואמרים לולך אכול בשמחה דגש שעסקת דתורה שנה'
ומתוקים מדגש ושותה יין המסומר בענביו מששת ימי
צראים עסקת שגשגלה לין שנאמר אשקך מיין הרקח
ופאכוע שנהם כדמותו של יוסף וכדמות רבי יוחנן ופרטי
רמון של כסף מקף כנגד שגשג ואין אכלם לילה שנה' ואור
נדיקים כאור כינה ומתחדש עליהם לשלש משמרות :
משמרה ראשונה נעשה קטן ונכנס למחיצת הקטנים ושמה
שמת קטנים : משמרה שניה נעשה בחור ונכנס למחיצת
הבחורים ושמה שמת בחורים : משמרה שלישית נעשה
זקן ונכנס למחיצת הזקנים ושמה שמת זקנים : ויש דג' ע'
שאונים ריבוא של מיני חילנות בכל וית הקטן שנהם מאוצת
מכל עצי בשמים בכל וית יש בום' ריבוא של מלאכי השרת
מומרים בקול נעים ועץ החיים באמצע וגופו מכסה כל גן
עדן ויש בום' ק' אלק עצמים ואין טעמו של זה דומה לזה
ואין ריחו של זה דומה לזה : ושבעה ענני כבוד למעלה
ממנו ומארכצ רוחות מכין אותו וריחו נודף מסוף העולם
ועד סופו ותחתיו ת' מנצחין את התורה וכל א' יש לו שתי
חופות א' של כוכבים ואח' של חמה ולבנה ובין כל חופה
וחופה פרגוד של ענני כבוד ולפנים הימנה עדן שנה יש י' ש'
עולמות שנה' להנחיל אוהבי יש' בנימט שלש מאות ועשר
ונת' כו שנה בנים של נדיקים ראשונה הם הדוני מלכות
כנוך' עקיבא וחצרו' ב' הטבועי' בים ג' ר' יוחנן ותלמידיו
מה היה כחו שהיה אומר אם יהיו כל השמים יריעות וכל
העולם לצלרין וכל היערים קולמוסי' אינן יכולי' לכתוב מה
של אדתי מרבנות' ולא חסדתי אל' ככלב המלקק בים ד' אלו
שירדה עליהם הענן וכסה להם ה' של בעלי תשובה במקום
שכ' עומדים נדיקים בשורים אין עומדים ו' של רווקים
של עומדים עומדים מימיהם ו' של עניים שיש בהם מקרא
משנה ודרך ארץ עליהם הכתוב אומר וישמחו כל חוסי' כך
לעולם ירכנו והקב"ה יושב ביניהם ומצא להם את התורה
שנאמר עיני בני אמי ארץ לשבת עמדי ולא פירסם הקב"ה
בכבוד המתוקן להם יותר ויותר ש' עין לא ראתה אלהים

וולסך יעשה למחכה לו עכ"ל ודע באמת שאין אדם יכול
להשיג לחיי התענוג הזה אלא א' כמית עצמו בע"ה על
דרך אדם כי ימות באהל דאין השגת החיים כי אם אחר מיתה
כארע הנודע שאין יכול להגיע לכלל צמיח' אלא א' כ' נבאש
וגסרח קודם שהיא בחינת מיתה לגבי ד' די' כנוכר בפרק
דלעיל וענין זה הראה לו הק"ה בצנע חיי אדם שהרי אם
אין אדם יאן מיד מת כנודע מר"ל ולכן הנצנע שלא לישן
מסירים לו מיד משום דאי אפשר לפי שימות והנה השינה
אחר מם' מהמיתה כאר"ל הרי סלויין חיי האדם במיתה
שם ממית עצמו ע"י השינה שהיא ס' מהמיתה חיי ואם לא
מת וסלמוד מכאן דאין השגת החיים האמיתיים הם חיי
עכ"ל אלא א' כ' ממית עצמו על התורה ועל העבודה כדכתי'
אדם כי ימות באהל באהלה של תורה כדר"ל וטעמו של
דבר דידוע דאין שייך מיתה אלא לחומר וכיון שאדם ממית
עצמו על התורה ועל קיום מצותיה מתמרח החומר ועולה
לנחיתת הרוחני' ונכנס בכלל החיים דכיון שאין חומר אין
שייך מיתה כמדובר הרי אין השגת החיים אלא אחר מיתת
החומר ודע שהאמתים עצמם בעה"ז הם משיגים בזה חיי
עכ"ל ובניהם אחרים משיגים חיי עה"ז בזכות' אוכלים
בעה"ז באר"ל אילו האבות היו אוכלי' שכר מצותיו בעה"ז
מה היו אוכלים בניהם אחרים וכו' כך הוא המידה שכר
מצות בהאי עלמא ליכא כל אחד אוכל בזכות אבותיו ומצותיו
שזורו' לע"כ וכן חוזר לכל א' ואחד ובהיות שאוכל האדם
בעה"ז בזכות אבותיו יש לו פנאי לעשות תורה ומצו' לזכות
לעכ"ל ולהכניח לבניו אחריו שיאכלו בזכותו : ואם כן כמה
צריך שיסתדר האדם לעבוד לבוראו ולא יחוש על הצער
שמקבל כיון שזוכה עצמו ולבניו אחריו להניח להם מקום
שיפרנסו משם ששרי ניונין בזכותו כמדובר בא ולמד ממה
ששמעתי דים אומה' צעולם דמחזיקים למלכס שלהם לאלוה
והמלך אינו מתרחק לעמו כ"א פעם א' בשנה וביום שיוצא
וחוזר צעיר בכל מקום שעובר נשחטים בפניו כמה בני אדם
הם בעצמם בחיי המלך והתועלת האמיתית לאלו ששטנו עצמם
על חיי המלך שהמלך פוסק פרנסה לבניהם אחרים הרי
אומה' זו ממתיים עצמם בידם על אהבת המלך ואהבת
בניהם שיהיה להם ממה לאכול ואנו יודעים באמת שכל
אותם האמתים עצמם הולכים לחרפות מיהו כנר
עושים כך על אהבת המלך ובניו כל שכן וק"ו אנו עדים
ישראל הקדושי' שה' אלהינו וקורתינו אמת ועולם הבא לנו
ולבנינו שנריך כל אחד להמית עצמו בעסק התורה והמצות
על אהבת הבורא למלא רצונו שחפץ בקיום תורה ומצות ועל
אהבת בניו שיאכלו אחריו בזכותו : ונפרט בראות האדם מם'

שעושה עמו הבור' מיום שנוצר בנען אמו עד שיוצא לאור
העולם והשמירות שזמרו בחייו בעודו על האדמה מכל דבר
רע ונתן לו מכות וחי בהן להבדיל מכל דבר המזיקו כרופא
העומד על המלך תמיד להוהירו על כל מאכל המזיק שירחק
ממנו כאשר תראה צפ' שמיני שנה מזה תאכל ומה לא
תאכל דכל מה שאמר פס דברים מזיקים מונג'ל אדם
וסוסם ומממס מעייני ההשכלה ממנו דכ"ג וק"ו דנריך
האדם להמית עצמו על אהבתו כיון שאנו ענדיו חייבים
לעונדו ועכ"ז נוהג עם האדם כאב על בנו וגם מרבה בשכרו
כאלו אין עלינו חיוב לעונדו יהי יחויקנו בעונדו עדי עד
אמן ביל"א :

פרק כו

ישמח האדם ב'יגל הרוות לדעת מהו
גיונס כדי לשמוע ולשכנע לבנו הערל
לשוב אל ה' ולזכות לנחול חלקו בנן עדן ובהיות שפרק
דלעיל הזכרתי מענין נן עדן הנני כותב בפרק זה מעניני
גיהנם ונקדים קודם דעת המפרשים ו"ל בזה - כתב בפר
אבקת רובל וזה לשונו יש לך לדעת כי גיהנם של מטה בארץ
כדומת גיהנם של מעלה וכמו שנתעוררו שיש ג"ע למטה
בארץ כדומת נן עדן של מעלה כמו כן יש גיהנם למטה
בארץ הנקרא גיהן הנז' ועל ז' נקרא גיהנם לפי הסוד
הנכון למשכלים יודעי חן והוא אש דולקת והענין הזה סוד
גדול למוציא דעת כי האש הגדולה הזאת מוכנת לנפשות
של רשעים להענישם שם והאמנם כי זאת האש נמשכת על
דרך אור הבורא יתברך מעט המשכת האש היסודי של מעלה
שהיא סוד שמאל הנקרא פחד יחזק - וזה שזכרנו
דבותינו ו"ל בפסוק מפחד כליות אמרו מפחדה של גיהנם
הדומה ללילה כי מאותו הפחד נמשך סמכת גיהנם של מעל'
וזה מה שאמרו ו"ל גיהנם נברא עשני ואמנם כי לאחר
שנמשכה משם המשכת לגיהנם של מעלה משם נמשכת המשכ'
גיהנם של מטה להיות הכל מעט סוד האש היסודי אשר
אמרו שהוא אש יסודי דק פנימי וחזק יותר משאר אשיות ועל
דקותו וקוקף גבורתו יש בו יכולת לשרוף רוח הנשמות אף
על פי שהן דקות שדקות שמעלת זאת האש גדולה יותר
ממקום שיוצאות הנפשות משם וממנו שואף המקום ההוא
ועל אותן האש נאמר הנה יום ה' בוער בתנור ע"כ - ונדף
כ"ג ז"ב כתב וזה לשונו ואמנם כי הנפשות כלם מהאש יצאו
והאש תאכלם לאותם החוטאות ונכנסות בגיהנם של מטה
וכידונות שם כדי רשעתם - וראיתי אומר כי דין הנפשו אינו
כך וולתי שנשמות של דייקים עולות ע"ד המקום אשר היא
שם האילן בתחילה וכיוונות שם מזהר אספקלריא המאירה
ואינן יורדות משם כפי הדעק שאמרנו ונפשות הרשעים

רוכות לעלות אל המקום ההוא ומפני שהן חופאות מעכבות
אותן ונוטל אותם בלגל חמה שהוא סובב את כל העול' ורודף
אותן ומטלטל אותן בסיבוב כל העולם מעלה ומטה ונדחפות
עד מלאות להן עונש כדי רשעתם ומביאים ראיה מפסו' ואת
כפ' אויבך יקלענה בתוך כף הקלע - ונדף כ"ג ע"ב כתב
דעת אחר שיש סוגרים ואומרים כי הענין שאמר הכתוב נהר
דנור נגד ונפק מן קדמוכי שהנפשות העולות להיות נרורות
בנרור החיים שנכנסו' באותו נהר של אש שהוא נהר דנור
ואין זה נכון כי כבר אמרו רז"ל שנהר דנור אינו אלא מויעת
החיות הרי כי איננו גיהנם לפי אותו הדעת - והוא ו"ל
כתב כי הדרך המובחר הוא על המשכת שמריהין מהיין
המובחר והיין אינו מובחר כי אש בשהוא שוקע על שמרי
וסודו ויחסב יחזק בו באמנם כל כשקובל לדעת סוד זה קדע
מה גיהנם של מעלה ותדע ענין חטא אדם הראשון ופסו'
סוד הנחש הקדמוני שפתה לאדם ולאשקו וזה כי כיד בפיו
ואע"פ כן כי סוד גיהנם של מעלה הוא סוד הענין שאמרנו
מכוד המשכת האש היסודי כפי אשר אמרנו עכ"ל - והרב
מנשה בן ישראל בספר נשמת חיים פרק כ"ג מאמר שני דף
פ"ב ע"ב כתב בפנימי גיהנם וזה לשונו כריך שדע בענין
הגיהנם שהוא כמו הלוקח כלים ישנים מן הנכרי יש מהם
שכריכים שטיפה בלבד ויש מהם שכריכים שטיפה והגעלה
ויש מהם שכריכים ליצון וכלי חרס שנשתמשו בו בחמין אין לו
תקנה וישנן כך הענין עצמו בעונש הנפשות כי בהיות
שהנשמה מלכלכת באמונות הרעות או בפעולות המנוונות אם
לא עשה תשובה ותכנס בנתר האמות נכנס עונה ועונותיה
עושין בה רשע ולא תוכל להפטר מהלכלוך אם לא בגיהנם
אבל העונש הזה אינו שזה לכל אדם כי יש דייקים אשר מגיע
אליהם כמעשה הרשעים פעם אחת ושמים כי אין דייק אשר
יעשה טוב ולא יחטא ואלו הם הכריכי' שטיפה בלבד ואינם
מסעכני' שם בגיהנם אלא עוזרים דרך העברה במהירות -
והמקובלים גורו העונש הזה כמעט לכל הקדושי אשר בארץ
המה לצרף הנשמה בגיהנם מכתי' כמו שקבל מהם יוחני
המדקדק גם כן ולכן תמצא שרבי יוחנן בן זכאי בכה קרוב
למיתתו ואמר לתלמידיו ולא עוד אלא שיש לפני שני דרכים
אחד לג"ע ואחד לגיהנם ואיני יודע באיזה דרך מוליכין אותי
שח"ו לא היה חושב שלא היה בן עולם הבא ומשים עצמו רשע
כי איך יאמר לריק יגיעתי לתוהו והכל כתי' בלתי ואם
בארצי נפלה שלהבת מה יעשו אנוכי קיר אבל פחדו ואימא
היה להכנס דרך שם אש' בהעברה ויירא שמה יגרום החטא
שהקדוש ב"ה מדקדק עם החסידים שנאמר וסניביו נשערת
מאד דייקא נמי דקטני ולא עוד אלא שיש לפני שני דרכים
ואינו

ואני יודע באיזה דרך מוליכין אותי ראה נא איך קרא לשני המקומות האלו דרך ומעבר אשר באמצעות מניע הצדיק לבית עולמו ולמחוז חפצו שהוא הגן עדן של מעלה תחת כסא הכבוד אשר משם הנשמה חוזרת :

וכן

כתיב בספרי ישמור רגליך מניהנס וזהו רגלי חסידיו ישמור ונראה מדברי חכמי האמת שהצירוף הזה הוא בנהר דינור שהוא הניהנס של מעלה כאשר כסנו (וזהו הדעת אשר דחה אצקת רובל בקנה הרכוץ) ויוצאים מזה הכלל רבי עקיבא וחבריו סנהרנים על יחוד קדושת שמו של הקב"ה כדאיתא בזהר פ' אלה פקודי איכון נשמתין עליון בגון רבי עקיבא וחבריו באילן לא אסקרבון לאשםחאה באתר דנהר דינור דהא כל שאר נשמתין אסתחין תמן והא אוקמוה וכו' : וכל שכן סנהרנים נשכיל להכיל את ישראל בגן אופן שני אחים שנהרגו בלוד פפוס ולולייאנום דאמרנין בגמרה דאין למעלה ממחיצתן דודאי אינם צריכים להצטרף שם :

אולם

הנשמות אשר צריכים שטיפה והנעלה ומתעכבים בניהנס איזה זמן מועט הם מהציונים והצריכים ליבון הם נשמות הרשעים כאשר הם כנגד המכונע אשר כוזם ושב הנגע שאין לו תקנה אלא צריפה . ויש בהם מדרגות כי יש שידוניהם שנים עשר חדש משפט רשעים בניהנס שנים עשר חדש .

ואחר הימים האלו תשוב הנשמה למקומה ובה ונקיה ועל אלו נאמר והבאתי את השלישית באש וצרפתים כצרוף את סכסף . את הכסף ובעבור זה אמרו בקדושין על ענין כיבוד אבואם מכבדו בחיים מכבדו במותו ואומר כך אמר אבא מורי הריני כפרת משכבו והני מלי נסוד בחדש לאחר י"ב חדש אומר זכרן לחיי עולם הבא . ויש שידוניהם יוסר אבל לא בעונש כל כך חזק ככתוב בפרהסיס סימן מ"ו ויש מן הרשעים שמפסדים את גשמתם ולא תספיק אש של גיהנם לצרפם וכן אחר קבלת עונשם יכרתו ויאבדו ועליהם נאמר ועסוקם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגלי הצדיקים . והמדרגה התחתונה

אשר היא בכלי חרס שאין לו תקנה הם הנשמות שנתלכלכו בדעות הרעות באפיקורסים ומינים ועוסרים וסם בעונש תאידי ועליהם נאמר ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים כי תולעתם לא תמות ואינם לא תכבה וסיו דראון לכל בשר וכו' ועניינים אלו מהנפש והגוף תמצא בחובת הלגנות שער חשבון הנפש וצריכנו יונה ו"ל . ומה שדעתי כוונה בענין עונש הגוף עם הנשמה בניהנס הוא באופן זה שכשם שהנשמה אשר עושה

האדם נעשית גוף כמו שקבלנו מר"ל ובהשלמת קיום המצות כשלים ונמא זה הגוף המאוכלל למעלה מסיבת המצות בהפרד הנשמה מהגוף החומרי הוה עולה ונכנסת ומתלבשת בגוף של מעלה אשר עשה מהמדות שפשה כן מן העצירות שאדם עושה מתפעל ונברא גוף טמא מנד הקליפות ונבאס נפש הרשע מגופו מכניסין אותה באופה גוף הטמא כנוכר ונידונים שניהם יחד וזה הגוף הטמא הוא כדמותו ככלמו בגוף המושלך בקצר ובהיותם שתיים מקבוצה אחת כדרך התאומים ושאביע נוק וצער לגוף הטמא מניע ג"כ נוק וצער לגוף שנקצר בדומת התאומים כשחש ראשו של זה חשג"כ ראש של האחר . והוא ענין רבי עקיבא שמא אדם מת טעון קיסין ובורס על סהרים ושאל מינו והניד לו שהוא מתובורו עליו לכרוס עצים הוא בעצמו כדי לשרוף אותו זהם בכל יום והכוללות המעשה עיין במקומו באורך כי הנה הגוף הזה אשר מלא רבי עקיבא הוא הגוף הטמא שפשה מהעצירות לרון נפשו צרכו כמדובר בגוף המס עצמו תמצאו לעולם שם בקצר וכשדני' לגוף הטמא הנעשה מהעצירות מרגיש ג"כ הגוף שנקצר מסיבת נפש הבהמית שנשארת עמו בקצר כמ"ש חו"ל ואחר השלמת עונשו במשפטי גיהנם מתעכל בגוף הטמא הנעשה מהעצירות והנשמה עולה למעלה וטובלת בנהר דינור ונכנסת בגוף הנעשה מן המצות אם עשה ואם לא עשה מגלגלין בזה פעולם כדי שיקיים המצות לעשות גוף קדוש להתלבש בו אחר מותו וזה דעתי בענין עונש הנשמה עם הגוף .

ובענין מהו גיהנם של מטה הוא מקום גדול מחזיק רבבות וכל מה שמצדדים הרשעים ג"כ גיהנם מתרחב יותר ויש שם כמה מיני מדורות וקשה מוול לרון שם לכל אחד ואחד כפי העונש הראוי לו והוא למטה בארץ ויש בוג' פתחים א' בים ואחד במדבר ואחד בישוב וכל אחד נכנס בפתח הראוי לעונש כפי מעשיו משום דיש הפרש וצער לנכנס בפתח וזו מצפתחו והאש הנמצא שם הוא גדול ס' פעמים מהאש של עולם הזה כאר"ל אש של עה"ז הוא אחד מס' מאש של גיהנם . ויש שם גחלים כהרים וגבעות ונמצא צתוך גיהנם נהרינחלי ופת וגפרית שמצעים מן המהום ויש שם כמה מיני מויקים ומחבלים משונים ומכוערים להעניש את הרשעים ונראה שאלו המויקים ומחבלים המכים אותם הם המויקים והמחבלים שפשה צרוע מעשיו כאר"ל והעובר עבירה אחת קנה לו קציצור א' מלבד הממונים והמחבלים המוכנים שם להעניש לרשעים מיום שנברא גיהנם וכותבים כל מיני מכות משונות באותו גוף יש למי שפולין וחונקים אותו ויש למי שהורגים אותו וחונקים אותו ויש למי שכוהרים

אח יענייהם ויש מי שחולין אותו בקדקדי ראשיהם הכל כפי
 כבוד העבירה שעשה . וכמה מן החיים ראוי פתח
 גיהנם שבמדבר מרחוק ואני שמעתי מפי קדוש מדבר החכם
 השלם כמה ר' חיים אלפסי ו'ל שפירו לו נחתי ימא שיש
 מקום בשפת הים הגדול אשר שפתו מגיע למדבר חרב ושמה
 רואים ממרחק בק עה בארץ יוצא מתוכה להכות את עד לב
 השמים והספינה מתרחקת הרבה כדי שלא יתהרץ הופת
 החמימות האש והוא ו'ל הלך בספינה צים הגדול ובלילה
 ראו להכות אש יוצאים מתוך הים והלהב היה משנר הרים
 ומפרק סלעים שנתוך הים והספינות העוברות צים זה
 יודעי ואכירין המקום ומרחקים הרבה משם ופירו לו
 אנשי הספינה שזה המקום הוא פתח גיהנם שבים והאש הזה
 אינו נראה בתיך המים כמו' כי אם צלילה כי ביום מחמת אור
 פאמא אינו נראה ואני ראיתי בספר א' שיש מקום בעולם
 והוא מדבר שם שהולכים שם שומעים קול צעקה וכוונה
 בטקס אחד שבמדבר זה יוצאה מתוך הארץ ובפרט אם
 כומים האון סמוך לארץ מתחזקת הקולות כדומיות קולות
 שמים אולם וכוונתם מתוך צערם ואומרים ההולכים שם
 שם תחתיו גיהנם שבארץ ומלך א' רצה לידע סבת הצעקה
 שנשמעת במקום הזה וכו' לתפור חפירות עמוקות
 מאד ולא מצאו דבר אך הצעקה היתה נשענת לעולם ע"כ .
 ודברים אלו לא כתבתי ח'ו להחזיק ידי דבותינו ו'ל
 שאומרים שיש פתח לגיהנם צים ובמדבר כי דבריהם הם
 אמתיים מעתה ואין צריכין חיווק כי כלם ברוח הקודש
 באמרו אלא הבאתי אותם כדי להלהיב ולהפתח להצבות
 הנרדמות מלכלוך עונותיהם הרי לך ענין גיהנם של משה .
 וגיהנם של מעלה הוא נהר דינור כסדרת המקובלים ו'ל
 ונ'ל עוד שהמדור שיש לכל אחד גדול מחבירו והוא גיהנם של
 מעלה עם אותו הצער והכיוש והכלימה שמקבל בהו' לחבירו
 למעלה ממנו במקום ובמעלה ביתר שאת ויתר עו' וכארו'ל
 כל אחד נכוה מחופתו של חבירו וכו' ומקבל בזה מזה ועוד
 אמרו וענין נחופה למה אלא לכל מי שעיניו צרות בת"ח
 בע'הו וכו' הרי מקבל עונש בג' עצמו והעונש הזה הוא
 אחר שקבל בגיהנם עונש על איזה עבירות שבידו וא"ת למה
 ל' קבל בגיהנם גם העון שהיה עינו כרה בת"ח כשם שקבל
 עונש שאר עבירות ואמתיים לו לעונשו בתיך ג'ע התשובה
 כל מדותיו יסבך מדה כנגד מדה וכשם שבע'הו היה רואה
 לת"ח בצערם ועינו צר ולא היה מרחם עליהם גם הוא
 יראה בעיניו מעלת הת"ח ות"ח יראו בצערם ואין מרחם
 כאשר עשה כן יעשה לו * וכשם שיש גיהנם למטה כך יש ג'ע
 למטה באן בארץ במקום מוכנע בעולם ובו בלמיני אילנות

עובות אשר עין לא ראתה והן מוצאים פרח ויץ ויץ וכל
 מיני מגדים מופלאי צריחם ובכביונם כעוד ד' ררבה בר אבוס
 באצניע' פ'ט שהולכו אליהו בחומות ג'ע ופשט טליתו ולקח
 מעלי . אילנות ובשיבא לילך שמע בת קול אומר מיחל
 עולמו כזה וניער טליתו אפי' הכי נשאר הרים דבוק בגלימא
 וביניה בתל סר אלפי דיכרי פלגנהו לחתכוותיה ע"כ גם
 בעובדא דר' יהושע ב'ל שהולכו המלאך המות בג'ע בנוף
 ובנפא והוא בג'ע של מטה הרי ג'ע כאן בארץ במיני אילנות
 בפועל מופלאים צריחם כמדובר ושם מתעדנין הנשמות
 והנכנסים בגופם חיים כרבי יהושע וסדריו מרוחניו הרימו'
 אמנם לא מאכילה ושתיה כשם שמתעדנין החיים שהאכילה
 ושתיה שם ע"ד ויאכלו וישתו כשראו את אלהי ישראל שהראיה
 נמשכה להם כאלו אכלו ושתו אמנם ניווכין מהדיוחם ומיני
 הסענונים הרוחניים אשר שכל העלובש בנוף אינו יכול
 לשערו גם יש לנשמות הצדיקים בחינת אכילה צרוחניו' כר' ו'ל
 למה נקראו שחקים ששחקים מן לצדיקים וכו' ובדאי שאינו
 דרך אכילה ממש אלא הוא אופן אשר אין שכל בני אדם יכול
 להבינו . והאמנם שנוכל ליישב אכילת המן הזה בגן עדן היא
 השבות עליונות כמו להכיר באחדותו יתברך ולהבין בסודי
 תורתו מעין מה שפעל לאוכלי המן במדבר כדפירש מוהר"י
 אדרבי ו'ל במאמר עם המן היה יורד אנשים טובות ומרגלים
 וגדולי ישראל מלקטי' אותם דקשה למה דווקא גדולי ישראל
 ולא שאר העם כיון שלכלם היה יורד וכלם לוקטים מה אלא
 הכוונה לומר שהקב"ה יביח חכמתו לחכמים ועל ידי המן
 היו מודכין והיו משיגים סודי רזי התורה והוא דווקא החכמים
 והגדולים כיון שכבר היה בהם חכמה והיו דקאצ' שהגדולים
 מלקטין אותם אנשים טובות שהם לסודי התורה וזה לא שייך
 בשאר העם שאין חכמים שהקב"ה אינו נותן חכמה כי אם
 למי שיש לו חכמה במדבר ועיין שם הענין יותר באורך גם
 אומרו כאן שחקים מן לצדיקים רמז להשגה האחדות הקדוש
 והכנת הסודות שעתיד הקב"ה לגלות להם כנודע מרז"ל .
 סענוני הריחוק שהנשמה נהנה מהם כדור'ל על פסוק כל
 הנשמה תהלל יה איזה דבר שהנוף אינו נהנה והנשמה נהנה
 הוי אומר זה הריחוק להם בגן עדן שמתעדנים מהדיוח
 במשובות ועובדא דרבי אבסו ורבי אלעזר בן פדת יוכיח
 שהראו להם שלשה עשר נהרי אפרסמונא דביה שהוא ריח
 טוב שעתידים להתעדן בהן הרי שנהנות מהריח . ויש
 מעלה אחרת גדולה מזה והוא תכלית העונג והיינו
 כשנשלים ואין ישיבה הנשמה כאן בגן עדן של מטה ועולה לגן
 עדן של מעלה ונכנס בצרור החיים לראות פני
 מלך חיים אין סענוג יותר גדול מזה :
 ואופן

ואופן קבול השכר על כל מצוה ומצוה וראיתי בספר אחד דרך הוא אפי"י ש"נשמה בנן עדן במדור הראוי לו בעבור חיות מצוה שעשה כשנאמר לתת לה שכר על מצוה אחת לתת לה מדור יוסף עליון מדקדקים הם קיים אותה כהקנה מעלין לה ואם לא מוכאין אותה החונה שתקבל עונש כפי מה שגזירי בנתיב דין הדרך ואחר שתקבל עונשה מעלין לה לחוסו מדור העליון יוסף וברוך זה בכל מצוה ומצוה וכל זה בנן עדן של מטה אמרם כשהנשמה עולה בנן עדן של מעלה או כבד נקבררה ונכרס' בכל מצוה ומצוה בנ"ע של מטה ויהיה למדור היותר עליון ועולה למעלה בצרור החיים ואינה צריכה עוד צירוף אלא עולה שם ממדרגה למדרגה להתעדן בכלם בלי שום בדיקה כשם שהיו בודקים כשהיתה בנ"ע של מטה כדפרשת זה דעתו בעניני ב"ע וביהנס כפי מה שראיתי והבנתי בדברי רז"ל ומפי ספרו ודע שכללתי באלו הדברים ענינים הרבה ולא פרשתי באורך מיראה האריכות למען לא יקוץ הקורא כי כוונתי בחיבור זה שיהיה מובן לכל קורא בו ולא יקוץ בדברי ויקבל מוסר מסנת היות קורא בפי' ענין ב"ע וביהנס וקצת ממה שיש בתענוגי ב"ע ועונש ביהנס ובהיות כונסו אכתוב פה פיסקא אחת קטנה ממה שכתב הרב החסיד ו"ל מעונש ביהנס למען יחרד ויפחד הקורא בו ולפחות יתרחק משונה בלבו ומחשבה עושה הק"ה מה מנרפה למעשה . כתב במס' ביהנס פרק ב' דף ע"ז ע"א משם רז"ל ו"ל אמר רבי יהושע בן לוי פעם אחת הייתי מהלך בדרך ומלאני אליהו הנביא ו"ל אמר לי רבונך תעמדני על פתח ביהנס אמרתי הין ראיתי בני אדם שתלויים צריכים ובני אדם צרנליהם והראני נשים שתלויות בדדיהן והראני בני אדם שמאכלין אותם בשרם ובני אדם שמאכילים אותם נחלי רתמים ובני אדם יושבים חיים וטולעים אוכלים אותם אמר לי אלו שכתוב עליהם כי פולעתם לא תמות . והראני בני אדם שמאכילים אותם חול דק והיו מאכילים אותם בעל כרחם דשעיהם נשנרות והקב"ה אומר להם רשעים כשאכלתם הנול היה מסוק בפיכם ועתה אין בכם כח לאכול לקיים מה שנאמר שיני רשעים שנתת . והראני בני אדם שמאליכין אותם מן האש לשלג ומן השלג לאש כרועה זה שרועה צאנו מהר להר ועליהם הכתוב אומר כצאן לשאול שמו מות ירעם . אמר רבי יוחנן כל מלאך ומלאך מוכן ליפרע עונש עבירה שעשה זה בא ודן אותו והולך לו וכן השני וכן השלישי וכן כולם עד שהשלימין לכל העבירות שיש בדיו עד כאן לשונו :

והחסיד בעל קצור לוחם הצרית כתב בדרך י"ח עמוד ב' מן הנרייקא דמעשה בראשית וזה לשונו אש של

ביהנס חוק הוא אחד משישים מן האש שנשערי כלמות וכל מדורא ומדורא האש חוק יותר ששים מחבירו עד שבאול חזיו אש וחזיו צרד . והרשעים שנתוכו כשיצאיהם מתוך האש לוחץ אותם צרד וכשיצאיהם מן הצרד לוחץ אותם האש ודולקן :

גדסינן התם שנעם מיני ביהנס צרד הקדוש צרוך הוא וכל ביהנס וביהנס יש בו שנעה מדורין וכל מדור ומדור יש בו שנעה מדורות של אש ושנעה נפשות של צרד וכל אחד ואחד רוחנו אלק אמה ועומקו אלק אמה וארבו שלש מאות אמה וכל אחד ואחד מושכין ויוצאין זה אחר זה וכל רשע ורשע עוברים בהם ונשרפים בהם ומלאכי חבלה הממונים עליהם חוזרים ומחיים אותם ומעמידים על רגליהם ומודיעים להם כל מעשיהם שהם רעים וכל מעשיהם ודרכיהם שהם מקולקלין ואומרים להם אף עכשיו עברו לפנינו בנהר צרד ובנשרי אש ובנהר פלפידים ובנהרי שלג על שעברתם על דברי תורה ומצות שניתן לכם בהר סיני ואתם לא יראתם מאש של ביהנס ומן דינא של חבדון בואו וטנו חשבון על מעשיכם . ולא עוד אלא שגבל מדור ומדור יש בו שנעה אלפים סדקים וכל סדק וסדק יש בו שנעה אלפים עקרבים וכל עקרב ועקרב יש בו שלש מאות חוליות וכל חוליא וחוליא יש בו שנעה אלפים כדים מרים תלויים בו ויוצאים בו ויוצאים ממנה שנעה נהרות של סם המות ואדם הנוגע בו מיד נבקע וכל אבר ואבר שלו מיד נופל וכריסו נבקעת ונופלת על פניו וכמה מלאכי חבלה עומדים ונוטלים כל אבר ומחיי אותם ומעמידים על רגליהם ונפרעין מהם עד כאן לשונו :

ואתה

בן אדם רואה נפתך בעונשי ביהנס ונתענוגי בן עדן והנה הנס לפניך שני דרכים דרך המות ודרך החיים ובחרת בחיים למען סחיה וירשת חלקך ונהלתך בנן אלהים שהנחירה צידך נסונה לבחור את הדרך ישכון אור כי לא נורו עליך צדיק ורשע כאשר אמרו חכמינו ו"ל בפרשת תוריע אשה כי קוריע וילדה וכר דבשעת הטיפה המלאך מוליכה לפני המקום וגור עליה חכם או טיפש עני או עשיר גבור או חלש אבל צדיק ורשע לא קאמר . וגדא דזהו ענין הסמיכות כתיב לעיל להבדיל בין הטוב וצדק וצדק וצדק אשה כי קוריע וגומר ירבה היות הבחירה ציד כל אדם להיות טהור או טמא כלומר צדיק או רשע בעבור דאשה כי קוריע מוליכין את הטיפה לפני הקב"ה ועל הכל גור אכל לא על צדיק ורשע ולכן נראותו של אדם להיות צדיק טהור

מחור או סמא ולהלך דרגליו וליכנס בסוף משפטי גיהנם
או להלך וליכנס בנן עדן מקדם לעלות בדרור החיים :
פרק כו יקום האדם ויסעורר ויבחר בדרכי
הטוב ויראה מ"ש הרב בעל עוללות
אפרים ויקנה בדבריו מוסר טוב לנפשו ו"ל הזכיר הנביא
ג' פעמים הוי' א' הוי' מושכי העון בחבלי שוא ב' הוי' חכמים
בעיניהם ג' הוי' גבורים לשקות יין לפי שמר ג' סבות אשר
על פיהם יהי' כל חטא' וכל עון סבה א' היא מצד קלות
החטא בעיני האדם כי כמה עבירו מצינו שגניאדם
בעקניהם דשים ועוברי עליהן בכל יום דרכילו' ול"ה
ושבוע' שוא וסחוק וקלות ראש וכאלה רבו' והן ראשי עבירו'
ולסבות היתם קלות בעיני המון עם ע"כ פתאים עברו
ונענשו ושונין עד שנעשה אכלס כסיתר נמור ונראה שלום
כיווכו ר"ל שיצר הרע יהיה לעתיד בעיני הרשעים כחוט
השערה ובעיני הצדיקים כהר גבוה כי בעיני הרשעים
נראה כל חטא קטן ולהיותו קטן זה החלו שהוא עובר ושוני
ומשלם עד שמוסיף חבילות חבילות של עבירות עד שיהיה
חוט זה כעבירות של עגלה וכארו' ל' היצר הרע דומה תחלה
לחוט של עכביש ואמר כך כעבירות העגלה ובהיפך זה
בעיני הצדי' כל העברו שוות בקטן כגדול כלס דומים
בעיניו כהר גבוה וחדל לעשותם מסבה זו ובדרך זו אמרו
חז"ל כל גדול מחבירו יצרו גדול ממנו וק"ל : הסבה
השנית היא להיות כל אדם חכם בעיניו ודרך ישר בעיניו ושל
אחד מראה מ"ט פנים עהור על השרץ שגידו המטטר
והמדשע קודש בחול וחול בקודש ובסיבת היותו חכם בעיניו
איו שומע בקול מוסר לעולם ואינו בא לידי חרטה ותשובה
לעולם וסיבה זו בלויה וידועה והיא ברבת בני עמנו :
הסבה ג' היא להיות האדם שטוף בטאות וחמד הסכל
העולם הן באכילה וססיה ומלבוש ועושר ונכסים וכבוד
ולתה אלו הם האכס את האדם בסנוורים באוכל שטח
פיניס מראות מה תהא באחריותו בחושבו כי לעולם חוסן
ואם נור לדור ודור על שלשה סיבות אלו בא כל יצר לכלל
משפט זה שגא' ויגבה ה' כבאות במשפט וסמך לה שלשה
הוי' שהוכרנו : נגד הראשון סבת קלות החטא זה שאמר
הוי' מושכי העון בחבלי השוא ובעבירות העגלה חטאה
ומפסוק זה למדו רז"ל שסיר הרע דומה לחוט ועל הדרך
שנתבאר : נגד השני סבה היותו חכם בעיניו זה שאמר
הוי' חכמים בעיניהם וסליטת על כולו סבת היותו שטח
בטאות העול' זה שאמר הוי' גבורים לשקות יין המשיל כל
החמדו' למטה הין המבלבל דעתו ושכלו של אדם וכן אמר
שלמה למי הוי' למי אבוי למי מעדנים למאחרים על הין

היונו בשביל התענוגים ההם הוא מאחר המוקד' ומקדים
המאחר ע"ד אומר חז"ל כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו
וכאלס רבות ענייני אלהיים הראוים להקדים בזמן ובמילה
והוא מאחרים ומקדי' טעימת מתיקת הנלי העולם אשר
להם החיך יאמר לי עכ"ל עוד כתב על פשיק כי המנה
הואס אשר אנכי מצוך היום לא נפלאה נראה לי שגא
להורית שיש ארבע סיבות המונעים את האדם מדרכי
התשובה : סבה ראשונה היא מי שעונותיו נפלאים ממנו
ואינו יודע במה חטא בודאי לא יבקש לעולם רפואה למכתו
ולא חלה ולא מרגיש כמו שהתפאר דוד את עצמו לאמר פי
פשעי אני ארע סבה שניה היא בהפוך זה שמקצתם מתיאשים
מן התשובה בראותם כי עונותם עברו ראשם וגדלו עד
לשמים : סבת שלישית היא מצוי ברוב בני עמנו הם
השטופים בחמד עולם הזה ומרחקין ומן תשובה ומיום אל
יום עד אשר ימצא עת פנוי ולעולם לא יהיה פנוי ונמצא
כל ימיו בעבירה : סבה ד' היא מצוי בסוחרים וסגרים
הדוחין גם כן התשובה עד מכרם הסחורה כפי חפצו נמצא
עסק אחד גורר חבירו עד שימות בחטאו : וזהו כנגד
סבה ראשונה אמר לא נפלאה היא לא תמצא התשוב' במי
שמעשיו נפלאים ממנו : כנגד השניה אמר ולא רחוקה לא
תמצא בכתות המרחקים ומנה לאמר ליצרו הטוב לך ושוב
ומחר תעשה כדבר המלך וכן אמר שלמה אל תהלל ביום
מחר כי לא תדע מה ילך יום : כנגד השלישי אמר לא
בשמים היא לא תמצא דרך התשוב' במתיאשין ממנו מצד
שעונותיו גדלו עד לשמים : כנגד הד' אמר ולא מעבר
ליס היא לא תמצא התורה והתשובה בסוחרים כאמור או
יאמר ולא מעבר ליס היא על דרך ארז"ל היום לעשותה ולא
למחר לעשותה לעולם הנא לכך אמר ולא מעבר ליס היא כי
המלך הנדרשי ו"ל האשיל עולם הזה ליס וועף נמצא
שהעולם הנא היא מעבר ליס זה שאמר לא מעבר ליס כי
היום לעשותה ולא למחר לעשותה והוא זירוז גדול לאדם
שישוב אל ה' בבחרותו כי לא תדע מה ילך יום עכ"ל :
ונראה לי עוד שזה סבות המתרשלות לאדם מעשות תשובה
ולכל אחד ואחת סתירתה נכדה והנס רמוזת בפסוקים
שובה ישראל עד ה' אלהיך כי כשלתה בעונך קחו עמכם
דברים ושובו אל ה' אמרו אליו כל תשא עון וקח טוב
ונשלמה פרים שפתינו : סבה ראשונה המונעת לחוטא
לשוב באמרו שאל"פ שישוב מעולם איני יכול לחזור למעלתי
הראשונה במקור' הסחא שהייתי בכנוי שם ישראל המורה על
המעלה והנדרקו' כי אם בשם יעקב המור' על שפלות והחטא
דכשלין הגווי' מתכנים בשם יעקב כבודע : ולשלול זה

אמר הנביא שובה ישראל כלומר שובה נסאונה ותוכה לשם
 ישראל כמקוד החטא : סנה ב' מתרשל אדם מעשות
 סאונה באומרו אע"פ ש' זכה לעס' ב' איני יכול לזכו' למעלה
 או שהיא לעמד עם הכדק' העומדים לפני השכינה מדרגה
 גדולה מן המלאכים שהמלאכים מנחוז והם מצפנים נגד
 השכינה והמלאכים שאל'ם לגדיקים מה פעל אל מה הלכה
 חידש היום לכן לשלול זה אמר עד'ה' אהיך ר"ל עם השאונה
 תשוב לעמוד עד'ה' אהיך עד ועד' נכלל קרוב לו באופן
 שאפה מצפנים והמלאכים מנחוז : כדאי במדרש פרשת
 דברים ד"ף רפ"ו ע"ד : סנה ב' מתרשל אדם מעשות
 סאונה בהיות מכיר בטבעו שאינו יכול לסבול תעני' וסינופי'
 לשלול זה אמר קחו עמכם דברים ושובו אל'ה' כלומר דברים
 בלבד תוכל לשוב עד'ה' בודוי דברים בלבד כארז"ל :
 סנה ד' מתרשל ל' צמ' לשוב מאוס שצמ' לעמוד בפני
 איזה חכם לשאול אמנו דרכי' התאונה לשלול זה אמר ושובו
 אל'ה' ירצה די שתשובו אל'ה' כיניכם לבין עצמכם בלי
 שתצטרכו לשאול מאוס אדם כי אין לנעל סאונה כ"א עונות
 החטא ושלא ישוב בו לעולם ודוי דברים ודבר זה א"ל לימוד
 מאחרים : סנה ה' לפעמים מתרשל החוטא לשוב באומרו
 מכיר אני בעצמי שעשיתי חבילות חבילות של עבירות ואמתי
 יכול אני לעשות כנגדם חבילות חבילות של מכות לשלול זה
 אמר אמרי אליו כל תשא עון וקח ט' במלמד שיאמרו לפניו
 ית' שיכפר כל עון וקח חוק לטוב כאילו הם מנו' שיהפך
 העבירו למכות יען שאנשערים מאד בעונות הרגל העבירות
 שבידם ובו' כאמ' דמיד בשונם נמכאים בידם חבילות של
 מכות מן העבירות שיתפכו לזכיות : סנה ו' מתרשל
 בחושבו שכדי לעלות למדרגה שהעבירות יתפכו לו לזכיות
 צריך להרבות בקרבנות ובזמן שאין קרבן יצטרך בהוצאות
 רבות במקום קרבנות כנוץ לפור מעותיו ובחושבו כך בא
 למכוע : לשלול זה אמר ונשלמה פרים שפתינו כלומר שית
 הספקים ללאוד בענייני קרבנות יחשב כהקדשם כל הקרבנות
 כארז"ל כל העוסק בתורת עולה כאלו הקריב עולה וכו' והנני
 כותב כאן ס' ש' בספר אבן בוחן וישא משלו על עיוניה' העולם
 קרקע שיה' ובקצהו צור עמיק גוב אריוס'א' אין מים בו וולתי
 נחשים וצפעונים אשר אין להם לחשרבים יהמו כדונים
 ככפי' ותנין ואדם הסכל הולך סביב לו עודנו מסתכל בתוכו
 צוחק ונופל ובחמלת השם עליו אולי'ם ב'ניחם הקרה לפניו
 מדי' נופלו שורש עשבים כומחים נכוסלי' הגור ונאחז בסנך
 בשורש לבלי ירד מטה פן יבלע ובין כך ובין כך נשא עיניו
 וראה חור קטן ובו הלך דבש ושלח ידו להקפידם ממנו תמיד
 וזו האמת אחזקת בשורש ובשני' ירדכ' הדבש להשיב אל פיו :

ועודנו פעם אוכל ופעם חדל והנה שתי חולדות א' לבנה וא'
 שחורה אוכלת תמיד בורש העשב ואוקו הפתי להתפתותו
 הדבש מצא לא ירגיש לזה אפילו חולדות אוכלות אותו והוא
 לא ידע עד יעקר העשב מעיקר ויפול פתאום לארעים גובא
 ינותח לנתחים צריך לבא'ם וחלופו ויכלופו ואין אומר השב
 חסר קבוצות החרש ואפך חכמה הנמשל בזה המשל המופלא
 העשוי לרמוז אחרית נבלי'ם לבד יבהפך תדן ההפך לשומרי
 דרך השם : אולם שהעולם קרקע שיה' כן הוא באמת
 לעיני החוטאים ברצפת בהע' וא' אין בה קלוליות ובזמנות
 ובקצבו בקצה החיים כוף אל האדם קצר פתוח שומה עמוקה
 בתחתית מלאכי חבלה נהנו בגורי אריות יכספו לטרוף נפש
 רשע אוקה רע ובעוד אנשים ארורים פניהם למטה ונופלים
 עד קרוב מקרקע הגור הזה כי הם בחיים קרועים ממים אלא
 שהן מסתכנין בסנוך עץ החיים הנשמי' והם מוכאי' סביבם
 ממקרי הזמן בדבש לאתוק אוכלים בהשקט ובנחתם ושוכחי
 מגורם האדמה אשר חתיהם והעולם לא נתן בלנם יוראו
 פן יפלו בתוך הגור אשר שם ערוב כנד ישלטו הדונים המה
 צנקהים עודם נואשים מתוך הסכנה והנה שתי חולדות
 הלבנה והשחורה והם היום וסלילה מדקדקות חוטי חיייהם
 אשר יתלו בהם אשר יתקו באחרונה ויפלו לגמרי אלה ליום
 בעת שאור ורגע ועם אס' אשר אכלו כוף דבש פרי מעלליהם
 יאכלו פרי נבלה ללענה עכ"ל . ואל ינחשך יצרך לומר מה
 אעשה שכל אשר קאווה נפשי מכל דבר רע איני יכול מלעבור
 לעשותה ובו שקר ודבר כוזב מה קענה שאפה מקאוס להיות
 מלך ואע"פ שאינה ממלא תאות' איך מת וכן אס' מקאוס
 לשכב עם כל אשה שעיך ראות ואע"פ שאיך יכול לעשות
 רכוכך איך מת וכן כמה דברים שהרשע מתאו' ואינו יכול
 למלאות תאותו ואינו מת בשביל זה וא"כ איך תוכל להשי' ביום
 הדין לא יכולתי לנכח קאותי שהייתי מס' ומה גם שקדם הכווי
 עליך ואהבת אס'ה' אהיך בכל לבבך ובכל נפשך אפילו שנוטל
 את נפשך נקוט האי כלל בידך שכל עצת היצר עליך לבטל
 מצוה ולעשות דבר נגד רצונו ית' אע"פ שהוא בראיות חזקות
 וברורות דמורים היתר אל תאמן שהכל שקר וכו' והם ראיות
 צנויות על קו' תהו ואנני בהו אלא דחולשת שכלך אין מבין
 סתירת ראיותיו הלא ראה בעיניך שכלך אף כי חלוש הוא איך
 כל ראיותיו שקר שהרי כזה לך יוצרך שלא תבא ולא תשמע
 דבריו בראותם ושלא בראיות כי לא נתן צווי' לשעורים אס'
 כן החיוב מוטל עליך לקיים כל הכתוב בספר תורת משה
 ובקורה שבעל פה ואין לשמוע לשום מסי' לנטות ימין
 ושמאל . גם הנני מודיעך דרך בלימודך באופן
 שלא ימצא יצרך פתח לבטלך שום ימצא סדק כחודם

של מחט לבטלך ירחי' הסדק כפסחו של אולם ואו סלכד
צדקו באופן שלא קובל לנאס דע כשאתה לומד אל תצטרך
חדרי משכיו' החמדה וחלונותיו מהן פנות לרוח ומכן לים
ומכן לפרדסים ומכן להרים ושדות באומרך דוכות אויר כל זה
מחכים ומאיר העינים להבין בעומק למודך דע כיוהו בכלל
פסווי יצרך כו' כדי שתקענג עם הראיה והרוח הנושא לקרר
סמימותך וקסגרה נך השיכה בסרדמה כל היום מרוב העונג
ותקנטל מלימודך ואף שלא פישן בסחילת לימודך תספתה
לך שתביט בשכיות הבותלים והצורות שבו כדי שתצרך צורך
מי שחלק מחכמתו ליראיו אס הצייר ישראל ואס גוי שתצרך
צורך שחלק מחכמתו לצבר ודס ואין כוונתו שתצרך יוצרך
דק לבטלך מלימודך המביא לירי מעשה ולכניסך ולהרגילך
לשמוע לו וכן פעמים יסן בלבך לפנות אל עבר הים באומרך
ראית הים מאיר העינים מאדד ההשכלה ופעמים לראות אל
ההרים וספרדסים עד שיסיר מלימודך מכל וכל :

לכן

בספרה ללמוד פורה צמר לך מקום שפל קירות
המקום בנין לבנים והתקרה ענים קטנים שעס
והאין מקום טוב שתסן עיניך כי אס על הספר מלפניך ועל
כתיבת חידושך שנידך יען שסס סחזור פניך אל קיר המקום
סדאג נפסך בראוסך חורים חורים מלאים נמלים ונפוסם
צריקוס עכברים ואס לתקרה שסא עיניך אשר תראה בית
עכביש מפסיקים בין אויר הבית והתקרה ועל ידי כך אינך
מסיר עיניך מעל הספר וכל דעסו ועיניך על מה שכתוב
לפניך ואו סבין יראת ה' ודעס קדושים סמא כיון שאין יד
וכסח ליצרך להסיר עיניך מעל הספר באומרך ראה זה חדש
כיאין מקום לפנות בארבע רוחות הבית שלא תנבה ותקונן
על הראיה * והנה הסגל הקדוש רמו מזה באומרו כך היא
דרכה של סורה פס ומלח סאכל וכו' עד ועל הארץ פישן
רמו שאין סורה נקנית לא בתענוגי סמאכל והמסכה ולא
בתענוג המקום כי אס על הארץ פישן והשינה צבים מופזי
היא הרי רמו שיסכן בבית החצרים השפלים היוסר סמוכים
לארץ * ואני הכותב מעיד אני עלי שמים וארץ שרוב מה
שחנניה סס לחדש צורה למלאכת עול הדרוש שעלי מדי
שנת בשנתו היום ס' ל כמו שלשים שנה היה במקומות שפלים
ועל הארץ ובסוף אנשים עניים נבונים שפלים ונמוכי הרוח
כי בולאוי במקומות אלו שכינה סורה ומסייעת לאדם להבין
ולחדש צורה ספך המבקש ללמוד בעליות הבבות דבית
גאים ישחק ה' יש ענין אחר בהלומדי במקומות שפלים
ונקיך נבונים נמוכי הרוח דכיון שהמקום שפל וכן
סעומדים אכלו לבו שפל עליו ונכלע יצרו ויוסר עם זה
סמסך המגדיל בעו לבין קונו על ידי רוס לבבו ושכינה

שריא עליו כדכתיב ואס דכא אני עד דכא כאלו' וכוון
דשכינה עליו היא מדריכו בדרך ההשכלה בכל אשר ילמוד
יכלוח : דע באסת שיוסר יוכל האדם ליסד ולסרבוס
צורה עם אנשים ס' ח נמוכי הרוח אע"פ שאינן יודעים
כל כך ממה שיכול ללמד עם חכמים מחוכמים המחזיקים
עצמם גדולים אין כמותם ב. ולס מרוב עומק שכלס ומסגל
על זה לפי שכל מה שיאמר בפניהם מחידוש על פסוקה הלכה
מרוב גאותם אין מחזיקים לו טונס ודוחים דבריו בשתי ידיס
וכראוס זה כך מס לבו בקרבו מרוב דאגתו ובוס אינו
מסתדל עוד לחדש באמרו שאין בשכלו להשיב עוד ומאמס
בלבו כי לא נצרא ללמוד סורה דטיפס גור עליו וא"כ מה לו
ולצרה לטרוח לסבל ולנחלו ופורס עצמו למלאכה לבקש
פרנסתו דלזה נצרא חוי להס ואוי על נפסס לגורמים כך לא
כן הלומד סורה בין עניים בעלי סורה נמוכי הרוח ואע"פ
שאין חכמים כל כך דכל חרוש שאומר לפניהם גדול
בעיניהם ומחנכים אותו ומגדילין החדוש באלו היום ניסן
מסיני ונצראוס זה כך נכנס סמחה בלבו ומתלהב לחדש עוד
ולהבין ולא פסיק גירסא מפומי' עד שמסגדל צתור' ובאמס
או מחדש חדשים נפלאים יסמאו השומעים ומנרכים צורך
שחלק מחכמתו ליראיו וכל זה גרס על שקצב דוב לימודו
עם חכמים עניים ונמוכי הרוח אלו וראו שכך הוא
ולמפורסמות אינן צריכות ראיה . עוד לך כלל גדול
שלא ימצא יצרך פתח לשלוט בך בלכתך באוק ואסס רואה
נשים באות לקראתך שים עיניך לארץ עד שתעבורו ולא
ססכל בהן הדע שהראיה פתח להכניסך בהרהורים רעים
שפראה שיסגבר עליך בחווק שסא עיניך לראותס ואס אין
ראיה זו כלום למה מסגבר עליך עד שמסעט לא כל אדם
יכול לעמוד בנביון זה כי אס מי שאסג צוראו חקוקה בלבו
ואני כמה פעמים עשיתי סגר על נשים היושבות בפסח
החצרים לרוח היום וכל עוצרוש מסתכל בהן כתאוס
יצרו וכתמה רעות נמשכות מזה כאלו' עינא ולבה סרי
הרסורי דעצירה ואס אמר יאמר האדם מכיר אני בעצמי
שיס בידי עצירות גדולות סוגרות דלסי הסגובה וא"כ לא
עלי נאמרו הגדרים ומה לי לראות או שלא לראות בעריות
דכאשר אצדתי אצדתי דע שמועה אסס שאין דגר שיעמוד
בפני הסגובה וכמ"ס החסיד בעל ראשית חכמה בשער
הקדושס פרק י' כל מה שיאמר לך בעל הבית עשה חוץ
מכא בעל הבית דהיינו הקדוש ב"ה כל מה שיאמר לך עשה
סממנות עשה חוץ מכא שסס יאמר לך לא מביטי כענין
אלעסע סמר אל סמאע לו אלא סכנס בסגובה כי זה חסדן
של

אל הקדוש ברוך הוא אלא שרצה לנסות אותך עד כאן
 ונכונת מאמר טובו בנים טובים חוץ מאחר וכו' שג' שאף
 שישוב לא היה מקבלות פי' הרב שני לוחם הצדק'ל דף
 ז"ח ע"ב בהג"ה שהענין שהק"ה חפץ חסד הוא וחושב
 מחשבות לבלי תיידח ממנו נדח ע"כ הוא קובץ נפה ומקדים
 לבני אדם ומבקשם שיעשו טובה אבל איש כזה כאלו ישע אחר
 אינו הגון שהס"י פכיר בו להשיאו ענה טובה שיעשה טובה
 רק אם יעשה מעצמו יעשה ולא שיפתח הס"י והוא טוב
 בנים טובים אני פותח לכם שתעשו טובה חוץ מאחר וק"ל
 עכ"ל ול"כ דמאמר זה מכריז ואומר לכל איש אף על פי
 שהגדיל לחטוא שישוב אל ה' מאוס דקאמר טובו בנים טובים
 חוץ מאלו שיש שידע נכבדיו ומרד וכו' מעמא שידע נכבדיו
 ומרד שאינו אדם גדול כאלו ישע שידע נכבדיו
 מה שאין בן איזה חוטא בעלמא ובפרט בזמנים אלו דמי יודע
 נכבדיו ופיין שכן ישוב אל ה' וירחמנו כיון שלא ידע נכבדיו
 ומרד רק ארד בחופר דעתו עוד נראה כוונה אחרת
 נמאמר שהוא אורח ללמד מאנו כח התשובה שבדברים אלו
 רומז ק"ה לאלישע אופן תשובתו ואל יתיאש מן הרחמים
 והוא טובו בנים טובים חוץ מאלו שיש כלומר חוץ מאלו שיש
 שאינו אומר שישוב מאוס שידע נכבדיו ומרד ויש עליו
 קטרוני' הרבה שאינו מכיחין לקבלו משמע מכאן שגורנו
 ית' שישוב אלא שאין אומר לו שישוב לטובתו שלא יקסרנו
 עליו אף בעשות טובה יש מקום לקבלו דהיינו בחסידים
 שסחם כסא כבודי דשם אין שייך קטרוני' ונכון ונוכל לומר
 שהוא גם כן ע"ד הרף ממני ואשמידם מי מעכבו דקאמר
 הרף ממני אלא שפסח למשה פסח שיתפלל כאר"ל וגם נכדון
 זה מה כורך לבת קול לבאת ולומר טובו בנים טובים חוץ
 מאלו שיש יניח הדבר בשב ואל תעשה ואם יעשה תשובה אל
 יקבל אותו דמה כורך להכריז עליו שאינו מקבלו אין זאת כ"א
 לעוררו שישוב ואל יתיאש מן הרחמים שאין לו תשובה כיון
 שידע נכדיו ומרד ע"ד הרף ממני ואשמידם כדי שיתפלל
 משה ולא לאשמידם כמדובר גם ראוי לדקדק אומרו שידע
 נכבדיו ומרד גם ירעם היה גדול כאלו ישע ואחיו הק"ה
 נכדיו ואל"ל חורבן נכדיו שירבעם ידע נכדיו וי"ל שידע
 נכבדיו דקאמר כאן הוא שראה מעלת מעשרון שגדלם עד
 שטיגה בב' רשויות ומגדול העבד כיכר גדול האדון ולכן
 אלישע שנכנס בפרדס וראה גדולת מעשרון עליו שייך לומר
 ידע נכבדיו וק"ל באופן שאין דבר שיעמוד בפני התשובה
 וא"כ אף יוכל האדם לומר מכיר אני ברבוי עונותי ואין לי
 תשובה ואעשה מה שלבי חפץ ובאשר אבדתי וכו' לא זו היא
 בדרך ולא זו העיר אלא אע"פ שהרבה להאשים יוסר מעלה

קונה עם התשובה כיון שהורגל בעבירות ועכ"ל שאל ה'
 דקשה עליו כאות לאב עד שכתבם יכול למוסר כאר"ל מה
 שאין בן מי שלא הרבה לחטוא • עוד אלמדך דרך
 בעשותך א זה מצוה שלא ימא יכרך מקום לעכבך ולמוסרך
 ממנה והוא צבא האמונה לידך מיד קוס רץ לעשות צלי
 שתחשוב עליה כלל שאתם תתעכב רגע לחשוב בה יש לו מקום
 לכללך במחשבות ועצות המונעו עשייתה מה שאין כשמיד
 קצתה ורעם על עשייתה דכיון שנכנסת על עשייתה שוב
 אינו יכול עמך דבר לעהר מסייעין לו מן השמים דמיד שבר
 לפהר מסייעין אותו אע"פ שערדין לא עשה • גם נבקר
 מיד כשתעורר משנתך מיד שתפקח עיניך השלך הכסוס
 מעליך וקס על רגליך ואל תחשוב אפי' רגע בענין הקימתך
 דזהו פתחו של יצר להתחיל לפקודתך שלא תשכים לספלה גם
 לזר אדם עצמו לקוח מיד מעל מטתו להשכים לזים הכנסת
 ישים נגד עיניו שאתם יאמרו לו שנפל אש בנים מיד יקום
 לברוח מן ישרף ואע"פ שהוא חורף גדול וכברות השינה
 עליו וגם מטר לא יחוש על כל זה כדי להכיל עצמו משרפה
 ואע"פ שלא היה נשרף רק הנוף ולא הנשמה כ"ש וק"ל שלא
 יתרחל לקום לעבודת בוראו להכיל נפשו וגופו משריפת
 ביהנם ואם לא תכבה ולא יחוש לא לזינה ולפריצות השינה
 ולא לשום דבר וכן אם תשכב על מטתך ויבא עליך רוח
 וחרבו שלופה בידו מיד תקום לברוח בלי מיתון לחשוב מה
 זה ועל מה זה שים נגד עיניך שאתם לא תקום להשכים
 לתפלה חרבו של מלאך המות עליך בלי מקום לברוח להכיל
 ממנה כחרבו של נשר ודם שעל ידי בריחה יכול אדם להכיל
 עצמו ממנו : גם שים נגד עיניך שאתם לך דבר מלך שלטון
 שתשכים לפתחו שרצה לכוות לך דבר בודאי שלא תישן כל
 הלילה עד הנקר כדי שלא תכבד עליך השינה נבקר
 ולהשכים לפתחו כדי שלא לבטל דברו ואע"פ שגאוסה קריאה
 אין לך שכר רק עבודה שרצה לשים עליך כ"ש וק"ל לקום
 באשמורת להשכים להקביל פני שכינה ולקבל שכר לעה"ב
 ולא בלבד בעבור דבר מלך אתה משכים מיראת שלא יחרוב
 אותך אלא אפילו בעבור איזה דבר ריוח שיש לך שאתם יעבור
 השעה תפסיד אתה משכים בלי איחור כלל וא"כ חושש לא
 לזינה ולא לזינה וגם אין מעכב לך נשה מטר ושטף מים
 רבים וכיון שכן לא תהיה כהנת כפונדקית לקום באשמורת
 להתפלל לנוראך הון ומפרנס אותך ילמד אדם גאוס שיש לו
 חשוקה וקבע להוציא שיבא עליה באש יורה הנקר שאין
 בעלה אתה בנים לא יאחר רגע וכל הליכה לא יתשה מלשחול
 האיר הנקר ולא ישקוע לקום בשינת החורף לזאת לחוץ
 לראות את האיר פני המזרח כדי להבהר הליכתו שם ואף ע"פ

שאסתכן בעצמו שאפשר יבא בעלה פתע פתאום ויהרגנו
 כי קנאה חמת גבר ולא יחמול ביום נקם ונס מאבד נפשו
 ונותנה לתרפות דהבא על א"א אין לו חלק לעולם הבא ועם
 כל זה אינו משים שום דבר נגד עיניו בערך אהבת חשוקתו
 כל שכן וק"ו דנריך לעשות כל זה על אהבתו ית' שימך לו
 חן בעליזים ונתחטוים וחיים בעולם הוה ובעולם הבא
 ושכר הרבה עין לא ראתה : אולי אשר יהיה בו שגר
 רגל או שגר יד גנבל בלילה וכשר לא יסקוט מלבקש רחמים
 שיאיר היום להשכים לפתח סדופא שיבקש לו רפואה והנה
 אדם עושה כך לרפואת אבר אחד לא יעשה כך להשכים
 רפואה לנפשו ולכל גופו שכל האברים כלולים בו להשכים
 לפני בוראו ולשאל ממנו כלת לנו אצינו כי חטאנו שחול
 רפואת הנפש ורפאינו ה' וכו' שהיא רפואת הגוף וכאן
 ודאי ונבי רפואת בשר ודם ספק והרצתי במאליס אס' שכן
 הא' מוכן לכלל מאוס ששנוי הדברים במילות שונות מושכין
 את הלב כנודע ומתפעלים יותר לשומעיהם כי ברוב דברים
 לו יחדל פשע כי ברוב השמיעה חדל עצמו מלפשוט : שמת
 לבי ויגל כבודי לפני בוראי שפעם אחד הרצתי דברי מוסר
 ברבים ביום שנת קדש בשעת הדרוש והיה שם איש אחד
 שהיה מוזמן לו אשת איש להלוך אצלה בליל מוכאי שנת
 וכשומעו דברי המוסר ברבוי ובמילות שונות כשבע ליכרו
 ופירש וביום מוכאי שנת בא להחזיק לי עונה וסיפר לי
 הענין וסודה ולא בוש הרישנענין המוסר דריך לכפול
 בדברים במילות שונות שעל ידי כך עושים רושם מה שאין
 כך בקצור ובמהירות ובדרך ענדה כתב הכל בו בהלכות
 תשובה כל המתענה ד' פעמים בשנה שלשה ימים רצופים
 ושלשה לילות הקב"ה מוחל לו כל עונותיו ואלו הם קודם
 עשרה בטבת קודם שבט עשר בתמוז קודם ראש השנה
 ובעשרת ימי תשובה עד כאן לשונו : כתב בעל קצור
 לוחות הברית ז"ל קודם עשרה בטבת הוא היינוח עשרת
 טבת ועשרה בטבת כי בכלם אירעו מאורעו לישראל כנוכר
 בתעניות ודיקים אבל מה שכתב קודם שבט עשר בתמוז
 בראה לי שיתחיל יום ראשון משבט עשר בתמוז ויסקנה י"ז
 י"ח י"ט כי כל מה שהיה בין המזכרים מזוה עפי ועוד יותר
 טוב שלא יתחיל קודם הכוס י"ז ואולי יתלוש וי"ז יהיה מוכרח
 לאכול בכוס של שבעה עשר : וידוע שהתעניות הוא בקרבן
 כמו ש קריב חלבו ודמו להקריב ב"ה על כן נריך להיות
 ממש דוגמת הקרבן בדיבור ובמחשבה ובמעשה ר"ל כמו
 בקרבן דריך להתודות ע"כ דריך ג"כ להתודות שהוא
 הדיבור שם לא כן ובה דשעים תיעבה ומחשבה שגריך
 לשמו כי כל הונחיס שמנחו שלא לשמן פסולין המחשבה

מפגלת הקבנן כך דריך הנעל תשובה להיות לחשוב על אס'
 הוא מתענה ועל מה שהוא עושה תשובה והמעשה הוא
 התעני' שמקריב חלבו ודמו ע"כ : ועוד אמרו רז"ל
 מדאמר קראו את תורת הפולה זאת תורת החטא' כל העוסק
 בפ' הקרבנות כאלו הקריב קרבנות על כן יי' שאינו יוכל
 להתענות ובמר בלבו לעשות תשובה יעבור בקרבנות
 ונחשב לו כאלו הקריב קרבן ופשיטא מי שיכול להתענות
 ועוסק גם כן בקרבנות שטובים שניהם כא' כתב הוזה'
 שבהיכל נוהגים כקוים מלאכי' שמכריזין דרך כל מאן
 דמחייב נויפה שיהא בנויפה עד שיעשה תשובה קמיה מריה
 וכד תב בתשובה קמיה קב"ה וכד תב בתשובה מהוה עבירה
 אלו המלאכי' שראין ליה ואבריו עלים שרא נויפה מכאן
 והלאה כלותיה אעלת קמיה קב"ה ועד דלא שב בתשוב' נויף
 הוא דסתמין ליה כל תרעי שמיא ולא סלקא ודחין ליה לבד
 על כן דריך כל אדם לפשפש במעשיו לשוב מיד על מה
 שגבר כדי שיתירו לו מיד משמים ולא יהא בנזים גם סארגים
 ממה שחטא מיד עושה תשובה והדנרקל לו לשוב מעבירה
 אחת דאינה צריכה תעניות וסגופים הרבה מה שאין כן
 כשאין שם על לב מה שחוטא שמרבה בכל יום להוסיף על
 חטאיו פשע וכבוד המשא עליו כשרוכה לשוב מכלם ברובם
 כן כבוד סגופיו ואינו יכול לסבול וצועט בכל לכן לתיקון זה
 יחשוב אדם לשוב כל עת ורגע לא יזון מחשבה זו ממנו
 ומחשב' טובה קב"ה מרפה למעשה וכיון שכן נבא לעשות
 תשובה בפועל אין צורך כבוד סגופים כל כך כיון דקדמת
 לו המחשבה תמידית מקודם ונמחל קנת עס זס ולכן
 בתשובה קנת בנקל מועיל דהיינו מיעוט תעניות וסגופים :
 ובהיות שלא כל אדם יתעורר לעשות תשובה בראות עצמו
 ברי' אולם רק בבא ימי הוקנה ורובם עד דכרוכה של מוס'
 וכיון שנשקטו כל חייהם בהכלי הזמן בענת המסית סמאל
 הרשע הוא שטן הוא יצר הרע בעת יציאת נשמתו מפתחו
 שיכפיר בקינו ויגל והאיש אשר הלך אחר ענתו כל חייו
 בראות עצמו בנער המית' מתפתה ואזע לו וכופ' בחושבו
 שם זה יגל מאותו צמר לא כן המוחק כל חייו בק"נה
 ובתורתו בנעט בענת סמאל הרשע הורגל שלא לשמוע לו ולכן
 בבא לו לפקדו אינו נוטה און אדרבא מקלל ומודיע לו
 שהגל הוא :

גסיפר לי חד מרבני שאניו סרב ז"ל הליך בשליחות
 ובאחת הערים שנכנס היה כס בחירים כל
 ימיהם אכילה ושתיה ומלאו קאותם מכל מה שלבם חפץ
 לא היה עביר' שהשלכו אחרי גיוס דכלם עשו לא כוונה
 אחר וכו' כו' ארס בגל מה שקטב נסורה ואין דריך
 נסורה

בתור' שבעל פה יחלף אחד מהם לאות וכשנכנס בחוליו
הסחיל לעצוק בקול מר והיה אומר לעומדים אצלו הכילו
אותי מזה העומד לפני והרצ שלופה צידו לחתוך בשרי
חתיכות חתיכות גם ראוי שעושים למי שעשה עבירה פלוני'
כאשר עשיתי אני עם חבירי עושים לוגך וכך שפטים וכן
היה מזכיר כל מה שעשה עם חביריו והיה כועס מר ואוי
ואבו וחמלה ומשקטץ לפני כל הבא לנקרו שעשיר היה
וצרבים העם לבא שיכילו חסו מהמשפטים המורה לו מלאך
המות לעשים בו ולכל העושה כמותו ודברים כאלה רבים
עד שהיו מרבים העם לבא לראות בעיניהם כל מה שארז"ל
שרואה סרשע בשעת מותו והיו אנשים ועף אנשים מהרהרים
בסעודה והיה נזעקה זו כמות' או ע' ימים עד שאני
החונה קרא לחכמים והלכו אצלו ושאלו מה היה קווא והיה
מגיד להם שהיה רואה למלאך המות לא בדמיון כי אם ראה
וראית ומראה לו המשפטים המעושרין לו ולחביריו והיה
עושה לו הכעסות גדולות אמרו לו החכמים שיאמר שמע
ישראל ה' אלהינו ה' אחד ויטודה על חטאיו והוא ענה
אל' לו מעשות זאת כדבר כס משום שהשטן העומד כנגדו
אומר לו שאם יאמר כך יעשה בהם שפטים ואם לא יאמר
כוא יכילהו מכפר חוליו ואדרבא היה מחרק ומגדף כשהיו
מפנידין אותו שיאמר שאל ישראל והפצירו עמו עד בוש
ולא אבה לשמוע בקול מוריו ויכאת נפשו באומרו איני אומר
שמע ישראל ונפיהו הלק לחרפות והחכמים פדשו מאצלו
מיד שלא ידבק בלבושיהם מעמאסיו עד כאן : הרי כיון
שהשג מתדבק בחייו עם סמאל גם במותו מפתהו לכפור :
לכן תיקנו הקדמונים ו"ל שימסור האדם עוד עא בחייו שאם
ח' ומסיבת בלבול דעתו יורה אל דברי האמית יהיו דבריו
כחרם הנשנר וכדבר שאין בו מאס :

וקידם מסירת מודעא האת צריך האדם שישוב בכל לבו
מהעבירות שבירושע שגשג מעבוריו עד היום הזה אף
פ"פ שכבר עשה תשובה ונתחרט ועוז את דרכיו המקולקלים
ועשה תשובה על כל העבירות שעשה שאל לא עשה תשובה
שלימה בכל לבבו אבל עכשיו שאזכיר יום המיתה צודאי צריך
שישוב בכל לבבו כמו שאמרו בגמרא על פסוק רגו וא תחטאו
אמרו בלבבכם וכו' ואם לאו יזכור יום המיתה כדי שלא יהיה
כמניח ושרץ בידו לכן ישוב בכל לבבו וזה לשון המודעא :

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואי אבותי הא גדול הגבור
והנורא אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש
כשיגיע אחר אריכות ימים ושנים בעבודתו יסבך שמו עת
פקודתי ברצון הטוב והפשוט ברחמי ובחסדיו ובחאלתו עלי
ליעול ממני כשמי שיהיה בעת שואת בדעק כלולה ונכונה

ומיושנת עלי ובשכלי כמאן ומקדם להיות דבוק בו ובאחרותו
ברוך הוא ושלא לזון מיראסו ואהבסו עם יציאת נשמתו מנופי
עד ועד בכלל ומקבלת עול מלכותו ואחרותו עלי ה' אחד
ושמו אחד ויהיה גם כן דמתי כלולה ומיושנת עלי להצדיק
דינו ברוך הוא הוא אמת ודינו אמת ונורתו אמת והכל הוא
בחסד וברחמים עלי ואעשה לו רצונו ברוך הוא ביראה
ובאהבה כי רצו שליט הוא : ובאם שיהיה רצון הצור צריך
הוא רצונו הטוב והפשוט לאחר אריכות ימים ושנים בעבודתו
יסבך שמו כשיגיע עת שואת ויכרני ציבורין קשים ויהיה
בלבול וטירוף בדעת חס וחלילה לדיני מדריך דינו הקדוש
והטוב של חסד ורחמים עלי ואסתה צדיק על כל הבא עלי כי
אמת עשיתי ואני הרשעתי : אמנם באם שיבא חס וחלילה
בעת שואת המסית והמדיח במקטרג הגדול יצרי הרע
מנעוריה להסית ולהדיח ולפתות אותי חס וחלילה חלילה
וחלילה לכפור בעושי יוצרי וצוראי מלך מלכי המלכים
הקדוש ברוך הוא או בקורסו הקדוש והטוב ארכ או במחיתיה
הן מצות דאוריית' או מדברי קבלה או מדברין סורה שבכתב
או סורה שבעל פה או מאזה סייג וגדר ומשמרת למשמרת
חס וחלילה :

הרני

מוסר מודעא בצידף קודשא בריך הוא
ושכינתיה לפניכם עדה קדושה
במודעא גמורה בכל דיני מסירת מודעא שתקנו
הבמים ז"ל שיהא הפתוי ההוא שיסית וידיה אותי
כאפס וכאין וכהרס הנשבר באם שהם וחלילה
אודה לו חלילה וחלילה מתוך צער ובלבול וטירוף
הדעת ושכלי ולביל עמי ואין אדם נתפס על
צעריו : אבל האמת מורה אני לפניכם בהודאה
גמורה שאני מאמין באלהים הכורא יתברך שמו
שהוא א' ושמו אחר ואני מקבל עליו עול מלכותו
שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד בשבמל' וזה'
אלהים אמת ותורתו אמת משה עבדו נאמן ביתו
אמת ותורה שבכתב ושבעל פה אמת וכל מצות
דאורייתא ומדברי קבלה ומדרבנן אמת וכל
דקדוקי מצוה אמת : ואני מאמין בהם באמונה
שלימה תהלות לאל יתברך בלב שלם ובנפש
חפצה אל אחד נאמן ארון כל המעשים ברוך הוא
ואין אני כיפר חלילה וחלילה בשום מצוה
מהמצוות קטנה או גדולה מדאורייתא ומדברי
קבלה ומדרבנן רק את האלהים אני ירא : ואני
סאמין בשלוש עשרה עיקרים בכלל ובפרט
שהבורא יתברך שמו הוא ראשון והוא אחרון
ומכל עריו

ומבלעדיו אין אלהים ושיש שכר טוב לצדיקים לעולם הבא ועונש דרע ומר לרשעים ושיש חייית המתים בעת שיעלה רצון הבור' יתברך שמו ובירו להמית ולהחיות ובכיאת המשיח והבורא יתברך שמו אינו גוף ולא דמות הגוף והוא אור גדול ונורא מאד אור קדוש וטהור אור קדמון אור צח אור מצוחצח אור זך ונקי אור טמיר ונעלם אור פשוט אין סוף ברוך הוא והוא חי וקיים מקור מים חיים ה' וממנו תוצאות חיים ויקיים בי מקרא שכתוב ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום ונאמר כי בי ירבו ימיו ויוסיפו לך שנות חיים לחיים טובים ולשלום תכתבני אלהים חיים אמן : יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי : וטוב לאומרה ברבים כדי לזכות את הרבים ואני המחבר קראתיה ברבים בתוך הדרוש ברוב עם הדרת מלך ואמרתי לעם שיתכוונו עמי במטירה טודעא זו לעת מצוא זו מיתה שאפשר ימות אדם פתאים דמיתה מצויה לכן טוב למוסרה בחיים חייתו גם כן אפשר דבעת חוליו תטרף דעתו או לא ימצא בידו אז נוכח המודעא לכן טוב לאומרו בהיותו בריא שדעתו מיושבת עליו כדי שימסרנה בלב טוב ובנפש חפצה בלי עונש כלל כי סמוך למיתתו נראה כמוכרח : גם מנ'ס' נקצור שני לוחם סגרים דף ק"ג ע"נו"ל מנאסי במנ'ס' סגרים של מקובל גדול וכסוב' שסגס' פיש'ס' הוקן המקובל ר' יהושע ו"ל שקבל מרבו כי האדם צעק כי אית נשטקו השטן עומד על ימינו לשטנו ואומ' לו כפור נה' אלהי ישראל וכנשא' ממאנס' ואפשר שיבא לידי כודאס' ח' ומאי תקנת' להנכל ממנו יכוון בי"ג עיקרים ואס' סוף אינו נשכלו או שאינו יודע על פה יקראו לפנ'ינו או אנו או אלהינו וכו' יודה בהם וטוב לו יאמר : אני מאמין באמונה שלימה במציאות יתברך שמו ומיוחד אשר אינו גוף וקדמון לכל וראוי לעובדו לבדו ונתן נבואה לבני אדם ומשה רבע"ה היה ארון הנביאים ומן השמים נתן לנו את התורה על ידו ולא התהלך בשום זמן יודע כל מעשים צומל טוב לצדיקים ורע לרשעים ושישלח לנו משיחנו ושייחיה המתים לקץ הימין וכן אני מאמין כל אשר הורו ציוו לנו כל החכמים בתורה שבעל פה המקובל אצל כל ישראל ואם עלה בדעתי איזת הרהור נגד עיקר הדת ונתורה שבעל פה אני

סתחרט והוזר בי ואני שואל מחילה מה' אלהי ישראל ומתורתו עכ"ל : אמר המעבד אליהו הכהן כשהיה אדוני אבינו"ל כולך לנקר אס' כחולס לא סיה זמסס עד שיה מכרימו לומר ינדל שסס כי"ג עיקרים ועד עכסיו לא ידעתי טעמו של דבר כי צודאי סיה הטעם כדי להכילו שלא יכריחוהו המלאך המוס' לכפור באלהי ישראל דוכו סקנתו כמדובר : מצאתי מודעא לענין זרע לנעלס נספר קסס יהונסן ועיין לעיל נקינטרים סידוסי' סיקון לורס לנעלס וסס לאונו סדר מסירת מודעא דהיינו סכריכים להיוס עדס שלימס עשרה אנשים מלבד אוקו שמסר מודעא ונכריכים לסיוס כסרים זה לזה ולאווקו סמוסר מודעא ונוסגין לעסוס כן גין כסס לעסור או נסוך כסנס מי סירכס ונוסגין סכל אסר יסן נדכס לבו דבר מס לנדקס מקוד וסס לסון סמודעא : שמעו נא רבותי אמרי פי את אשר עם לבבי הלא ידעתם אשר קליפה קדמה לפרי צדיק עץ חיים ועל כן מיום ברוא אלהים אדם הראשון לכל נוצר תכף בא היצר הרע הוא השטן הוא המלאך המות בחלקקות לשונו מדברת גדולות מילין לצד עילאה ימלל והסית אותו לאכול מעץ הדעת טוב ורע למרות את פי אלהי ישראל מלך מלכי המלכים הקב"ה וברון שמו ומיוחד בפי כל בשמיס ובארץ ואחר נעלה ברוח סערה הואש מתלקחת בשמים וקטרג עליו עד אשר נגזר מית' עליו ועל כל דור הבאים עד ימות המשי' ומאז ועד עתה זה ררכו כל הימים לרבות הלילית על משכבו סילוקו רעיוני והרהורים רעים לשמים ויצפון לרס ישרים לכלות שאל ועוצר רחם לאכזרי וכל מעשיהו להפיל את האדם מאיגרא רמא לבירא עמיקתא ואל' לאלא חקב"ה עוזר לנו אין בירינו להתחזק עליו וכל ימי חיי האדם בצער גדול והנה בכל מקום אשר המצא ימצא מקום מוכן לפרעון חובות ישנים וגם חדשים מקרוב הוא בעצמו או שלוחיו או גירי דיליה והנה ידוע לכם את אשר אמרו חז"ל אשר בשעת הסכנה הגדולה הלא היא בעת אשר הוא סמוך ליצאת נשמת האדם ואז הזמן היותר נאות להשיב הפקדון אשר הפקד אותו כל ימי הבלו עשה תשובה ויתודה על עונו עד דכדוכה של נפש ויקבל עליו עול מלכות שמים רבה ומסור נפשו רוחו ונשמתו לאשר נתנו והוא לא כן ידמה הפך עליו בלהות חלק משמן חכו והמה פתוחות לבות שאל ואמרו

ואברון נפשו לאמר לך עבד אלהים אחרים ובזה
יערבו ובושם לך והקל מעליך עול היסורים הקשים
והמרים וכל מגמתו להפילו שחת והוא ימשול
בו בגופו לעורר עליו דיני דנין קשים ומרים כלענה
וראש הכל לשוחטו בכין פגום ולעשותו
טריפה ח' ומלכד שאר אונסי אשר יקצרו כמה
יריעות מהכיל והנה אם מה שאמרו ח' ל' אין אדם
נתפס על צערו ואנוס רחמנא פטרי מ"מ אם אינו
עושה כלה עושה מחיצה בינו לבין אבינו שבשמים
על כן הנני מוכן ומזומן מהיום עד אחר מיתה
למסור נפשי ורוחי ונשמתי לאל רחום והנון עיריות
כל העילות וכיבת כל הסיבות ברוך הוא וברוך
שמו ובפניכם אני מוסר מורעא והנני מוסר כל
החלקים אשר הם המהבי מנפשורח ונשמח
להקב"ה אשר בחסדו הגדול נתן אלי וכל מה
שאעשה מהיום עד עול נגר המכירת מורעא
הזאת הלא המה בטלים ומבוטלים ולא יהא ממש
ברבורי ובמחשבותי או ברמיזתי : ומכל שכן
במעשה ח' והנני מבקש מאת מעלתכם שתצטרפו
עמכם השכינה הקדושה והטהורה לבטל כל מה
שאעשה מהיום עד עולם נגר מסיר המורעא הזא'
ולא יהא ממש בריבורי או ברמיזת' או במחשב'
לבטל אחד ממצות הקב"ה ומכל שכן דבר היוצא
מן הכלל כלו כי אני הנני מוסר מהיום באהבה
גמורה גופי נפשי ונשמתי לאל יהיר ומיוחד אשר
האציל וברא יצרו עשה כל העולמות וכל הברואים
ובאם אשר יעלה על מחשבותי ח' ונגד המסירת
הזאת בוראי כי הוא באונס גמור והכרח הגדול
ובאם המלאך המשחית יבאלקטרג עלי מהמת
אותם המחשבה יהיו דבריו למה ולא כלום ולא
יעשו שום רושם כלל : גם אבקש ממעלתכם
מאחר שאין צדיק בארץ בזמן הזה אשר לא קרה לו
מקרי בלתי טחור בהוצאת זרע לבטלה באיזה
אופן שיהיה ואותן הטיפות המה חושבין אותי
להם לאב ורוצין להנות ממני וממטתי אחר
מיתתי באומרם כי אתה אבינו בכך אבקש
ממעלתכם תפלה שתחזורני לבקשאת פני מלך
מלכי המלכים הקב"ה להכניס לקדושה כל אורחן
הטיפות שיצאו ממני לבטלה הן באונס הן ברצון
הן בשוגג הן במזיד הן ער הן ישן הן בגלגול זה
הן בגלגולים אחרים הקודמי' על ידי שם הקדוש
ויצא מפסוק חיל כלעו יקאנו בשילוב שם הוי"ה

בניקוד שורק כזה יחזקוה הנני מחרי' ומנד' אותם
המזיקים ושדין וליין ורוחין שנבראו מטיפות קרי
וזרע שלי כלם בכלל שלא יגעו בי או במטתי או
בבגדי ולא ילוו אותי לקברי ולא יהיה להם רשות
ליגע בי ובנפשי בשום אופן שבעולם ואתם גם אתם
תצטרפו עמכם השכינה ותהרימו אותה באופן שלא
יהיה להן כח לילך אחר מטתי ומכל שכן ליגע בי
ובבגדי או בגופי או בנפשי :

(אמר שאמר כמסר מודעא כל זה יאמרו סעוד
שלימה כולם בכלל) :

בצירוף קורשא בריך הוא ושכינתיה קבלנו
המסירות מודעא זאת אשר מכר פלוני ב"פ גופו
נפשו ורוחו ונשמתו לעילת כל העילוי' וסיבת כל
הסיבות אכל מה שיעשה מהיום נגר מסירה מודעא
זאת הן במעשה הן בדבור הן במחשבה אנהנו
מבטלים אותה המעשה או הדבור או המחשבה
בצירוף קב"ה ושכינתיה ולא יעשו בו בפלוני בן
פלונית שום רושם כלל גם מחרימי' אנהנו בית דין
בצירוף קב"ה ושכינתיה כל טיפות זרע שיצא
מפלוני בן פלונית לבטלה עד היום הזה גם אשר
יצא ממנו בגלגולים הקודמים גם אשר יצאו ממנו
לבטלה באונס מהיום עד אחר מיתתו שלא יגעו
בפלוני בן פלונית הן בו בעצמו בגופו או בנפשו הן
בבגדיו הן במטתו ולא ילוו אותו לקברו וצדקו
יהלך לפניו וכבוד ה' יאספו וינוח על משכברו
בשלום עכ"ל :

וכתב בספר עממי המזכיר של סרברני מנחם סנבלי סימן
פ"ו האריך בעונשה מנחם שכנת זרע לבטלה וכתב כשמוציא
זרע לבטלה בשעתו אשר סנינו מקטטפים שם כחוש
סטומאה ומשם נבראים רוחות רעות וכמה נקראים נגעי
בני אדם ואמר מיתקו אינם מספרים ממנו ומלואם אוקו כי
הם בניין ואין לו כער גדול מזה רחמנ' ליצולן וסיקנו להקיפן
י' סנבלי יוס וסס יריבוהו אל הנור עכ"ל וכתב בל' הוא
בחייו מחריס בשופר עם עשרה פ"ח שאין שום א' מבניו לא
ילוהו ר"ל אפילו בניו הנולדים לו מאשקו לא ילוהו ולא ילכו
אחריו אונס בניו הנולדים לו מאשקו ורעו לבטלה מוכרסי'
גם כן שלא ילוהו אוקו ע"כ : וכתב סרקנטי ו"ל בפ' ויתן
ואמרו קצת חכמי הקבלה כריך לזכר כל אדם בעת מוסו
שלא ישאר כלום מאבריו חוץ למטה כי כל הנשאר ממנו חוץ
למטה לא יאסף בקבורה בעליונה והידוע ליודעיתן על
מה אמרם המטה וסניב המטה מיני משקים לפיכך כריך
שקסס

ואלהי אבותי מחוק ברחמיך הרבים עון זה ותצילנו
מהרהורים רעים וכיוצא בהם לעולם ועד אמן כן
יהי רצון :

ובשעת נטילה יכוין כאלו טבל במים דכתיב ארחץ בנקיון
כפיו ועלו לו כאלו טבל :

פרק כח ידעתי והמחשבות והדעות והאדם

סהם לשמוע דברי מוסר הנאים מילי
 מילי המושכים לבו של אדם לכן ראיתי לחצר שני פרקים
 פרק זה ואחריו מדברי ספר סתפוח מרבינו שלמה ז"ל
 שהוא מוסר דרך הלכה דברים נכוחים בשפה ברורה
 וחלקתי הדברים לשני פרקים יען שלא יבדל על הקורא
 דכיון שיש ריוח בין הדברים מתחזק לב האדם להיות קורא
 ושובה וזה לשונו : הבה נתחכמה לחור לגמלא מכותה
 שלימה בשכבה ובקום לעתיד לבא והיה כי תבא לפני יוערה
 לדעת העובדה היא אם רעה אם תמצא טהורה ונאה חפץ
 בה המלך ונקראה לפני השם להלך וכיא בהיכל המלך תחם
 כסא אדונים והאיר אל עבר פניה אורו שכינתו תשבע קדושה
 וישם כתר מלכות בראשה : וראשית עבודתינו בהקדמתנו

משינתיכו נכין לבנינו לייחד אלסינו ולכל פעולה נקדים
התפלה יחד עשיר ואביון תהלות לאל עליון יתנו ונעימוס
מחזיר נשמוס להודות לה ולהלל לשם תפארתו וסוד הפקדון
אשר אתו בלב שלם לקרוא כלם בשם אלהים אל עולם איש
איש לפי דעו ושכלו אשר ימצא לו בתפלה יכוון לבא אל המלך
ולהתחנן בית אלהים יהלך ימהר יחיש אשר צידו נפש כל חי
ורוח כל בשר איש ואם התורה כל אשר יקרא אלה' ויבקשו
בית אל ימצאו ושם ידבר תחנונים לא ישא פנים יכוף
כאגמון ראשו לבקש על נפשו כי תבא מעון ביקו שים כבוד
תהלתו דום מדברי הכל ותפלה ותן לאל תהלה ורומם תתם
לשונך כבוד ה' מסוכך עמוד לפניו במורא כיה' עליון נורא
באימה ופחד ורעדה לשמוע בקול תודה אתה' תירא ונוסף
סרעד כי תשייתיהו ברכות לעד : בוראך שזה נגדך
תמשילהו במעשה ידיך תגיד כח ומעשיו ומעלליו סוד והדר
ססוה עליו ועת הסיכנך נגדו תכין לבך לעיניו וקבל עול
עלכותו ולייחד אלהותו אל לקראת אליהך תיכון אף ה'
ישכון כי תפגע בו וראך ושמת בלבו ישמח יקח תפלתך
ימלא ה' כל משאלותיך יתן לך כלבנדך כי תשית אליו לבך :
ואחר הספלו תפלתו יבא אדם לפעולו ולעבודתו ובכל
מעשיו וענייניו לא ישכח את אדוניו ויזכור בכל מפעליו ה'
הנכבד עליו ויחשוב במחשבתו מה' כל משפטו לא יוכל להחבא
כי מלאכיו יצוה לכתיב גלוי ונסתר ולהיות עדים בשער :
וכל רבני שעותיך וזכרה יום מוסך מה יהא ראשיתך :

2091

שִׁיאֶסֶף אֶל עַמּוּנָו לֵאמֹר לְחוּץ לְבֵיתִי
 הַחֵיכָה הַנֶּאֱמָר בְּדַרְיָקִים אֲכָלוּ אוֹתוֹ אֲנִי
 נִפְסַל בַּיּוֹם וְנִשְׁאַל עַמּוּנָא וְכִנְגְדוּ הַנְּשִׂא' נִשְׁאַרְתָּ פָּנִים
 מְקֻדָּשָׁה עַל כֵּן שׁוֹמֵר נִפְשׁוֹ יִרְחַק מֵהֶם עַל כֵּן הָעוֹמְדִים אֶל
 הַגּוֹשֶׁם יוֹהִירוּ עַל כֵּךְ וְהוֹהֵר יִדְבִּיק בְּשִׁכְיָה : וְהִנֵּה כֵּשֶׁם
 שֵׁשׁ נְנֻעִים נּוֹפְכִיִּים הַנָּאִים בְּנוֹף הָאֵדֶם כֵּן הֵם הַנְּנֻעִים
 הַרוֹחֲמִיִּים הַנְּעֻשִׂים מִן הַעֲבִירוֹת פּוֹנְמִים אֶת הַנֶּפֶשׁ וְכִדּוֹנָתָהּ
 מֵהֶרֶת נְנֻעֵי הַנוֹף כֵּךְ מֵהֶרֶת נְנֻעֵי בְּנֵי אֵדֶם הַנְּעֻשִׂים מִן
 הַעֲבִירוֹ וּפּוֹנְמִים הַנְּשִׂא מֵהֶם שְׁנֵי הַנוֹף בַּיּוֹם מֵהֶרֶת
 וְהוֹבֵא אֶל הַכֶּהֱן בְּדִכְתִּיב צֶפֶת מְצֻרָה וְאֵת תְּהִיָּה תּוֹרַת
 הַמְּצֻרָה בַּיּוֹם מֵהֶרֶת וְהוֹבֵא אֶל הַכֶּהֱן כֵּךְ אֵין מְכִילוֹת
 שִׁיכּוּלֵה הַנְּשִׂא' לְרִאוֹת פָּנֵי הַכֶּהֱן הַגָּדוֹל ה' נִבְּאוֹת אֵם לֹא
 יִשְׁהֵר לִכֵּן יִשְׁתַּדֵּל הָאֵדֶם לְטַהֵר עַמּוּנָו בְּעוֹלַם הוּא שֵׁאֵם לֹא
 יִטַּהֵר יִדּוּתוֹ נִשְׁמָתוֹ לְחוּץ עַד שִׁיטַּהֵר בַּמַּשְׁפָּטִי גִיהֶנֶם הַקָּדִים
 וְהָרַעִים רַחֲמָנָא לִיכְלֵן וִיטֵן בְּלִבּוֹ אֶהְבֵּתוֹ וְיִסְיִיעֵנוּ לְטַהֵר
 בַּשְּׂחִיבִינוּ אִמֵּן כֵּן יְהִי רַחוּם (וְכוּן שֶׁהַבַּעַל תְּשׁוּבָה חֲרִיד
 הַתָּרָה כְּתִבִּי לָךְ זֶה) כֹּל מִי שֶׁעוֹשֶׂה הַתָּרָה אֲחֵר
 שֶׁמִּתִּירִין לוֹ יֵאמָר :

יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שכל

הקללות והארורים ונדרים וגזופים
והחרמות והשמתות שקללתי או שארדתי או
שנדיתי או שהחרמתי או ששמתי את עצמי או
אשתי או בני ביתי או את אחרים אשר מזרע
ישראל הם או אחרים שקללי או שארדו או שנדו
או שהחרמו או ששמתו אותי או אשתי או את
זרעי או את בני ביתי יהירצון מלפניך ה' אלהי
ואלהי אבותי אלהינו שבשמים ובארץ שאל ישלמו
בנו ואל יעשו רושם וכל הקללות יתהפכו לברכה
כמ"ש ויהפוך ה' אלהיך לך את הקללה לברכה
כי אהבך ה' אלהיך :

ואחר כך כל העדה הקדושה יחזרו ויאמרו לו שלום
פעמים כלשון הזה :

כולם מותרים לך כולם שרונים לך כולם מחולים
לך כשם שאנחנו מתירין לך בבית דין של מטה כך
יהיו מותרין בבית דין של מעלה ולא יעשו בך רושם
בללוכל הקללות יהיו כולם לברכה כדרכי
ויהפוך ה' אלהיך לך את הקללה לברכה כי אהבך
ה' אלהיך :

גם מענין קרי מבואתי בספר חקי חיים דף קפ"ח ע"ב אם
ראה קרי ח"ו כשניעור משינתו נטול ידיו ויאמר :
רבונו של עולם עשיתי זה בלא כוונה רק בהרהורים
רעים ובמחשבות לכן יהי רצון מלפניך ה' אלהי

ומה יסיה אחריתך : ותלנש חרדה מימי הפקודים אשר
 יביאוך ארון העולם במשפט על כל נעלם ואת רוח העומאס
 היא רוח הקנאה תעביר מעליך וידעת כי שלום אליך יזכר
 ממך בדבור במחשבת רשפיה רשפי שלהבת בחיים עצמו
 מרקבת ואחריתם דרכימות ומשם יפרד חילוק הלצנות :
 רוב האיצות דברי ריבות אש ולהבות מים רבים לא יוכלו
 לכבות שורש שינאת את אחיכו היא קנאת אש מרעהו
 וען הקנאה תנמח שנאת חסדו היא פתחו של ביהמס השמר
 פן תכזה בגחלתה ואל תקרב לפתח ביתה אשר בגאולה ינכיב
 פתחו בעליו אין עמו יסלח אף ועננה למרבה המשרה
 ממעלתו וכבודו יורידנו עמוק עמוק מיימאנו ומח זכרו
 ושמו כאשר יבאר בגלגל עד תומו פגע האסון יעורר כל אש
 נורר לכן תרחק ממקומה ואל יובץ בידך מאומה כי הגבהות
 והגאולה המה מי מריבה איערך ענה עונה קורס כמו דוה
 עליהם לבד אס נפתה גבול תבול גס אתה אס תבחר גם
 קפול ולא תקום כי ירחק ממך המקום : והאומה במדס
 השפלו והענוה ששון ושמה ימאנה לבו ורוחו בדכאו
 בשמים הכין כסאו סזק כסא הכבוד מחילתו כי שס ביקו
 יקענג מזיו שכינ' ועיניו אל קדוש ישראל תראנה יביח אדם
 הגאות לבעליה למאיר לארץ ולדרים עליה את הכל יצר
 וברא האל הגדול הנבזר והנורא מעשיו בחכמה בלס מושל
 בגבורתו פולס אין קנה לגדלותו ואין תכלית אל מאשלתו
 אס מדת הענוה בגבולך רוח המושל יעלה עליך וכל אחוה
 דברי בלע מארץ חיים יבולע איבה ישים יכריהה אים מעם
 רעהו ואשה מאת רעותה וכפי עיוסתו מאריך ברעתו אותו
 על העצים יערכו מפיו לפידיס יכלוכו כידון בגחלי רממים
 ארכו לו שס הימים כי הלכו רכלים עושה אורים גדולים יחד
 עשירים ודלים העונש זה שקולים בלשונם נתלים ולחומס
 בגלגלים יפרוץ נס פרץ כמרגלי את הארץ תקולע נפסס
 כי תבא מן הקנה אל הקנה מפה ומפה מורים להם חנים כל
 אנריהם מפרקים ומאננים נריהם בהרה רמים והנוגשים
 אלים גדונים בנינים פחים משלחי מדני בין אחים ביד
 פשעם משתלחי במשפטם בחרבות וברמחים בעמקי שאל
 קרואים וינטשו בעמק רפאים והמקנלים את דבריה סועבת
 ס' גס שניה נגד פניו מעלליה חלץ מהם כי מחויקי ידם
 קרוב יום אידס גם הם חלקם ואכלו את חוקם : נפש
 החטאת בלשון הרע מעומאה גבוה מדוכאה ואס היא
 לאה דוחים אוקה והודפי אס שר האופים היו תביה לנדה
 וכתב לה ספר בריסות ונתן בידה ירדנה בפרך יבא אידה
 היא העולה על מוקדה לאש תהים לאוכלה כי רבים חללים
 הפילה : גם הליכנות ספר יראה וירא ס' כי שנאה הנ

היא קועב' ומאוסה וירע צעיני ס' את אשר עשה המחויק
 בה מאוקץ ומקועב אך נשרו עלי ויכאז מכונה נקר' נכל
 ונפשו עליו תאכל יכין ללנים שפטים בעקרבים ונשואים
 יוכלו ליום עצרות ויחנו במוסרות לכן כל אים מה' ישאל
 אס' לא יתגאה ומדת יראת הנושה מהור ימהרג' לו לאשה
 תחשיך אותה מחטוא כי ס' אתו חיי עולם יקנה ורצון שוכני
 סנה : נפש המרגס אשמה יוסיף ענב עמה כבודה ימיר
 בכלימה בענור הרעים ועל כל פעולותיה דעריה ומחשבותיה
 ומעשיה נוכחם והיא כפורחת תשכון הגויה יחידה בשחותו
 משכנתה ומגרת ביתה גם כנשר יקרב למוסר לתת לו
 כפעולו והמת יהי' לו מות ואסון יקצבו יפרוש כנפיו יקחאו
 עת בל חליפתו יסאהו על עצרתו נפשו תנוד לבלי חוק
 ותסרב אחותו מרחוק מאור אל חשך יהדפו באשר חללים שס
 הוא ולרעיו ובני ביתו יסנא ביד ישב מחוץ למחנה דבר
 ריע ואוהב נחוץ ויוציאוהו ויניחוהו מחוץ יכרס הקבר'
 מהרה ויסליכו אותו הנורה ירה יירה בשחותו מזה ומה
 לכחותו אוהביו ורעיו יסכחו אותו ולא ידע אים את קבורתו
 למכתו אין הרופה ונשר בשדה טריפה לא יסהדר בריבו
 והוכח במכאוב על משכבו התולעים נקרבו עולים ויורדים
 בו יבור באפלות במחשכים במולות ליסה ינוס ויכלה והוא
 כרקב יבלה ומן החיל אשר עשה מאומה לא יסא מעללי נפש
 והנוף ומעבידיהם עד האלהים יבא דבר שניהם כנאן לטנת
 בלקחים בית שר העצבים לברות שס כירה לשקות שס מים
 ממרה מים המרים שוטים ויאכלו וצחימטים יחלק יפריד
 חדרים ויפץ ס' אוקס למשפט צאות למות סוכאות : ואס
 הנשם תיישר אורחותיה והעלה את נרותיה בצד שכינ' מקומ'
 אל' להיות עמה והנוף אס יכשר על ספר היושר יכתב
 וברונו הוא ראשית אונו השס יסעדנו לשומרו ירחמנו עושהו
 ויוצרו ישכון לבטח בקברו ולא יאכל את נשרו באמת ובתמים
 ליוצרו אס יעבוד והיתה מנוחתו כבוד : כמה מעלות טובות
 לחשוב מחשבות לקיי' המצו' תולדו ואבות ולהתרחק מן העונו'
 ומריב לשונות ולעבוד הנורא צרכון ובאהבה בגילה ברינה
 ובשמח' רבה : חוק ואור מוסיף עשות רצונו כרצון וסחשוב
 כל רעיוןך הוא אביך קנך סן לבך להכיר יחודו אין עוד מלבדו
 נוס' נפש זוכרהו בכל דרכיך דעהו לו תכין כל מחשבותי והוא
 יישר אורחותיך : העשי' אירוס לבבו כי סרגס כספו והגו
 העוב' הכתוב' איו יכיר' וסחם רגליו הגאו' יספילג' ויסחוב כי
 לא מתכמתו ירב' כבוד ביתו וידע כי עושרו וכבודו הביא אלוה
 בידו לו סכח והמש' וכי הוא מושל הוא אהיו וקונו ארון לביתו
 ומוס' בכל קנינו וברצונו יקח סונו ממנו אס כל אס יסכו יסנו
 ויסי' הא' סמי' נגדו לווכרו כל ימי חלדו יבין כי מאין יצרו ובראו
 מאח' עלו' 18 יח א הביאו

שבת מוסר פרק כח

הביאו יתן אל פניו מוראו אשר גדלו המלך ואם אשר נשאו ותמיד אל לבנו ישב על שדה הארץ יחשד רק העשיר בעשרו יתן לאלהים כופרו רוכב שמים בעזרו ושמרו כרועה עדו לאלים דורות יוכר המאורות נדקסו שמורה וערופה והשאר אחריו נרבה ואם עשות חסד יוכר הלא אלהים יחקר ואיש כמתנת ידו יכזה ה' חסדו הנדקה ונ' חסד העומדים לו לאדם כי יתן בית צוקת ובים כרתן וניכול בנינם מדינו של גיהנם כי מעשה הנדקה אלהים הבין דרכה וגדול ערכה על עולם התמיד ונפסה בכל עת אליו קרובה מסאו נשנר או נשנה סלין בעדו וסתפסו נבגדו מפני שודדו ויסגור ה' בעדו נוסן נדקה בעין טובה לא סתגר כל זה אם ממנו לפי שעה יחסר יעשרינו המלך עושר . אשרי האיש לעצמו שולחן עורך לבוש החסד ומעיל נדקה כורך להבין לו נידה לדרך נפשו בחייו יצרך נסיונס המאון שלו וכדאס את נפשו טוב בעמלו כי נביו אחריו בלא יודעיו ומכיריו רק לחלק כונו יסתמו אחד באחד יגשו אין הון ועושר כמו לחונן עניים לאטור אונרוס בארץ חסידים אין ריוח בעשיית רכון יוצרו ואין הפסד כמו כסרת דברו וכל איש ישמח בחלקו גם כפני בדוחקו יתן עון למלכו ה' חפץ למען נדקו כי רישו ודלוסו וס כל פרי הסיר סתמו ליום עברה וכרה רש לא שמע נערה רק לגמרי לא ימרה רכון הנורא ויהיה ירא דברו ויפחד וינדיק עליו ה' אחד כל עברה מנה לאיש אשר יעשה להלשינו לאדוניו וירק בפניו ואם המכות רבות אשה אל אחותה משולבות מקדמות לפניו להעידו איש על ידו יחירו כנרוס מכריוס ואומרוס מזה האיש לא נשכחנו הוא עשאו ולא אנחנו וכשמע הקול נבואו לפני ברוך ה' נשם פ' . אמת ואמונה ודבר נכונה ולכת תמים הנאהבים והנעימים מזהב ומפז נחמדים לא יעברו מסוך היסודים להם ניקנה ירושה למאיש ועד אשה וזהם כיכרים מילדי העברים כסרים ועשרוס לנדקיהם שכל טוב לכל עושיהם הם בעמודים וארניהם אשר הבית נכון עליהם איש אשר אלה לו ועשר ויקו' חילו יבא הריוח לרגלו איש לפסח אכלו העמודי העושר חנה האמונה אור חלניו יכוס ה' נדקסו הון ועושר נביתו ילוס ה' לשרתו ננה וסוחרה אספו במקום האמונה נסה היתה הרווחה והעושה רמיה מלאפסו ויכאה מביטו העושר יסודתו נדיק באמונתו וטעמו כשנותו סנה מסא . הוא ודבר כוב וע' ה' בסוך בני ישראל לא ינחלו נחלה אשר יבשר בהן נאש ישרופו אותו ואסתהן כי הסקר לחסרון היא חנרון והחוסר לשקר מערב עד נקר ומנקר לערב דוב אורב הסקר פחתס אוקס חונרוס אשס אל אחוסס דבר שקרים לעושה רמיה ונבאות סלך ויסר ס' נס וילך מזה קלה אל

סקל בעיניך כי למען עשותה נ' קוני' ואם בעיניך קמנה היתה לראש פינה גם מצוה קלה נרחבות סתן קולה בשפה נרורה לקרא להגיד לאדם יושרו ואם עבירה אל סתמה עבירה כי אף היה על מאונים כחומץ לשינים וכעשן לעינים וגם חטא הכל יכניד המסקל ואם בו סיוקס והאלסים ינקס ועל כל עון יושב בחשבון איש איש לפי עבודתו שברו אסו ופעולתו החוקים והסורות קלות וחמורות ולסתרחק מן העבירות כל אלה אבנים יקרות נכוחים וישרים כלס אהובים כלס נרורים דרכי נועם דרכיהם חיים הם לאמוצייהם נרנס טוב סבא עליהם אשר יעשה האדם ומי זהס אשרי הנבר אשר חיילים נבר בירתון הכשר חכמה לאוב בסמונה שלימה יסאונן על חטאיו וינכה בל נשנר ונדכה עונותיו ופסעיו יביא אשר על ידו סשני כי נעלי סמונה מונעי יצרי סתמו הקורעים לבנם על מרים וחונס מלאכי שלום יסתברו לעומתס נרוך יאמרו אשר נשאו לבו לקרבה לנתיב היושר ומסילס סתמונה לעולם הבא עץ חיים היא למחויקים זה סתמונה ומעס ס טובים לפניה קרובים לעולם כי נכבים הלא הם כקובים סחוטא נשובו לה' בכל לבנו מחדש בטובו ויאמר המלך יבא לה' אלהיו בקראו וכש' קולו נבואו ימין פרושה לקראסו ויקוב חור נדלסו לה' ירנה במחפרת ימבא יקבל נרכון סמונתו וכסיר את מוראסו כושא עובו וכשעו וסושע לו ורועו בעוונותיו ודניו יאר ה' פניו קרוביו יקרואו ויחוננו ויאצר פרעו סמאיו כשנים אס ססיינה ויסלחס לבנוס לשב ממעילות שיר למעלות יענו לו במחולות מי משלכו ה' מלך ישראל ללכת ננסיב שלום יואל נטו' הריב והרחיקהו נקס שלום ורודפהו כי הריב נשטו ומקלו על עפר מושלו באשר הוא חופף פריו סרך עופף סחת רשטו וסרמו ויאבק איס עמו מחלון וכליון אלמון ושכול על אורות האשכול בתים מלאים כל טוב לסרמה ישים והכה אס הבית הגדול רסיכים גורס גילגול עלטוב ונדה יסכה אורב כל כלי סמדה איס מדון מדרך אותו והמדנים מכרו אותו סצדון אל אשר יפנה וילך ויבא סלך אל מקום שהשלום הולך הוא יתן מעדני מלך וכל אשר יהלוך סן לנדק ימלוך אובי השלום בחייהם בלא סרמה עם רעיהם גם אחרי מותס וירא וירך לקראסס באכנה ונריעות אס יהיו השס עליהם יחיו אוהב האמת והשלום מרחיק חטאה נהמה סמן חלקו ומאכלו בר' א' בסוכו ובמעונתו סמד אלהים לשבתו מעלות השלום רבו מספר איס סוקל איס סופר אשר איננו מוחל על עלבוננו כל ימיו סכאובים וכעס עניינו על רעהו נאשרו דינו למכא עובו לסנא גם כזה סחטא הנפס והוא מוכיריעון להיספס לס נכס סתלה וסמעה קול סלה וסנעירה וסנקימה ואף וסחמס אף נהמס

זהו מה שאנחנו הנשמה אנחנו בשאלו משה הנה היא לוטם
והעביר על מדותיו להשיב לאויביו כפעולותיו ומקבל כרום
לכפרת עונותיו ויצרך על רעותיו לקונה אוסו לדורותיו
יכפר יעביר חטאיו ולא ישנו בנתיבותיו אם כס מדתו שם
אסה מוצא עונותיו סרב גדולתו ה' הוא נחלתו כי הכובש
ארו כפול ומכופל שכרוה' אלהיו בחרו ועליו יניח נזרו וגם
שלמה המלך אמר בחכמתו שכל אדם האריך אפו וספארתו
עבור על פשע ושם דרך יראה גישע כן זאת מחשבה טובה
לכן אדם יחזיק טובה להרחיק פשע וחובה ומחשבתה און
ורעה רבה ועל דבר הדקדק וג"ח מלקפוז עניי מלחונן
עניים ומרודים ישיב האדם אל לבבו הק' צה גור עלי בחסדו
להיות עשיר הנה מה אני חסר לפור לאביונים ולעשות מצות
בממונו ברבים השם אשר נתן לי הלא הגור עלי להיות עשיר
לו סכסוף והאב הוא יסלים החסרון ההוא כי לא יבטל גזירתו
בטובה מעלי בעשותי רצונו וחפצו ודברו הטוב אשר יצא
מפיו לא ישוב אלי ריקם כי לא איה ויכזב וכן אדם ויסנחם
ומדוע תרע עיני באחי האביון לאמץ לבני מלתת מן הטוב
אשר העני ה' לי במה שאינו חסר מאומה ואם גור עלי
להיות עני על עונותי לכלה פשעי ולספק חטאתי בעס"כ
שמו לי שאפור ממנו בדקדק וג"ח ולעשות להחיות נפשי
לפשות רצון יוצרי ואהיה נשכר בכלים ממה שיכלה בהצל
ורעות רוח וזה יהיה חלקי מכל עמלי ולא יאבד לעולם כי
הבאתיו אל בית העושר בארץ החיים מקום שיד ב"ו איננה
שולטת ואין לירא לאש תבער בו ונהרות שיטפוהו וקמיר
עיני ה' בו גם לזרעי אחרי שמור דקתי וחסדי ככתוב נוזר
חסד לאלפים ואומר פור נתן לאביונים דקתו עומדת לעד .
ומחשבה זאת תחדל את האדם מכמה עבירות אשר תאבד
בהם את הנפש ולגנוב ולגזול ממון חבירו ומלפסידו את שלו
אע"פ שהוא אויב לו ומבקש את רעתו יחשוב האדם ויאמר אם
הק' צה גור על אויבי להיות עשיר ושכר המצות שעשה הוא
אז' מאבדותיו אפילו אם הייתי לוקח לו כל ממון ומפסידו
כל אשר לו סוף דבר הנזר עליו להיות עשיר הוא יסלים
מה שאחרנו ולא את שונאי אני קובע כי את האלהים
שמזיקו אני לשלם לו ואם המלך חפץ ביקרו וגדולתו מי
יובל לבטל גזרתו ואם הוא יסקיט ומי ירשיע ואם הבזיר
גור על אויבי להיות עני למרק עונותיו הנה א"כ האחטא
לקחת מוקש לנפשי להנקם ממנו כי גם אם ידי לא תהיה בו
אראה נקמתי ממנו בגזרת היוצר את המקום רוצה לנדות
חובו ממנו מרשעים יצא רשע וידי לא תהיה בו וחלילה לי
לחטוא ויזכה אויבי כי הוא בצערו ועניותו תכופר חטאתו .
ואנכי ברשעתי אאבד נשמתי אם אשלח ידו בגופו וממנו

ואם אעשה בנפשי שקר כל דבר לא יכחד מן המלך כי נוטה
און הוא ישמע יוצר עין הוא יביט ואומר אם יסקר אם
במבקרים ואני לא אראנו . וחכם לב יקח מצות בממונו
אשר נתן לו האלהים יעשה ממנו דקדק וג"ח לקנות אם
נפשו ולא ידאב לבו על מה שמחסר ממנו כי החסרון ההוא
אינו אלא לשעה למה זה דומה לרחל הננוח שאין חסרון
במרה כיכר אלא לשעה כי הוא חוזר וגדל כן הנותן דקדק
וג"ח מממונו אין בו חסרון אלא קוספות שמשתלחת בו
ברכה בממון ההוא כי צריק בדוקה בממון שנוקטים ממנו
דקדק וגומל ממנו חסדים שאינו חסר בכך שנא' מותן לרש
אין מחסור וכו' . אבל האדם הנותן לדבר הרשות
ותענוגות בני אדם בימיה שאין בהם חפץ ורצון הבזיר וכו' ש
המוציא בדבר עבירה ועון כרי זה כגוול למקום צרוך הוא
ממנו יחסר קמיר ואין רואה צה כימן ברכה כי למה זה
דומה לרחל שנתקף אחד מאבדריה שאין נועו מחליף לעולם
וחסרונו כיכר לעד כי אשר ימנע מחפץ דלים ומלחונן
אביונים ויאמץ לבבו לקפוז ידו מלתת להם ויאטם את אוזו
מצעקם דלים כוף יאבד העושר ההוא בענין רע וקמיר יהיה
הלך וחסור ככתוב וחשך מיושר אך למחסור ואומ' ומעליס
עיניו רב מאירות ואומר פעולות כדק לחיים וסבואת רשע
לחטאת לכן כל אשר נשעק רוח חיים באפיו בעוד נשמתו
בו כל אשר תמציא ידו לעשות נכחו יעשה עד כאן כל זה
מלוקט מספר התפוח של הרב
הגדול והמופלא רבינו
שלמה זכ"ל :

אמר

המחבר הצעיר אליהו הכהן אף ע"פ דברי פרקים
דלעיל לא יחסר מהם מדברי התוכחות
הנוכחות בפרק זה אך בקצתו בעבור מתק לאונו ושהתוכחות
והמוסרים באים במלות שונות וקראה בני אדם שלומדים
ענין אחד מדרוש או מאוסר בספר אחד ואין טועמים ממנו
ואינו נרשם הדבר בשכלם . הענין או דברי המוסר
עצמו לומדים אותו בספר אחד שבא בשניו לשון ובמילות
שונות וטועמים ממנו ונרשם הענין בדעתם ומגדלים
ומשנחים אותו ענין ונהפך אם אחד למד ענין בספר שלמד
זה וטעם הוא אינו טועם וטעם מסספר שלא טעם חבירו
טעמו של דבר שכל הטעם מענין ספר שלמד יש לו איזה שורש
לנשמתו בנשמת המחבר הספר וכיון שהם משורש אחד לכן
טועם לאונו ונרשמים הדברים בלבו לא כן מספר שלמד ולא
טעם אעפ"י שהענין אחד משום שאין לנשמתו שום קורבה
וחסירה בנשמת המחבר אותו ספר או אפשר גם כן
שהוא חזר הספר עצמו בגילגול שער ופל כן טועם
יח ב מענו

ממנו יוטר כיון שהוא בעל הספר וטועם מלאונו שכתב ולכן
הרשמים הדברים בקרבנו ואינו שוכחם כי הוא עצמו מי
שאמרן והדבר נספכו וזהו דאמרינן דר מוליה שיש להם
סתקשרות מסכת שורש נשמתם : וכן קמא בני אהרן
הקדושים בפ' אחרי מות אומרי אחרי מות בני אהרן
בקרבתם לפני ה' וימותו דשניהם היו בר מול אחד ומס היה
ערכ לזה וכלם היו מסבמים יחד על ענין אחד כי נשמתם
משורש אחד היו ושניהם שווין לטובה ונתקדש הניס על ידם
והלא נשא אשה ושניהם הסכימו ליכנס מחוסרי בנדים או
למ"ד שטויי יין נכנסו וכמה סגרות בדרו"ל דע שנענו היות
נשמתם שורש אחד כל אחד היה מסכים לדעת חבירו ושניהם
גוף אחד חשבונו להוא דגברא בלא איתקא בלוגא גופא וכיון
שלא נשא נשים שניהם נחשבים גוף אחד : וזהו דקאמר
ליה משה לאהרן אחי ייסי סבור או ביאו בך הבית הזה
מתקדש עבדו שניצניך גדולים ממני ומאך שהכוונה גדולים
ממני וגם מאך כי אהרן נפרדים והם שניהם כאחד נחשבו
מסכת קורבנות נשמתם מה שאין לנו והוא כוונת הכתוב
בקרבתם לפני ה' וימותו כלומר על יעלה על דעת איש
שאזנה עון נרם מיתסס ח"ו אדרבא על הקורבנות שהיה להם
עם הקב"ה וימותו לקדש הבית על ידם כי לא מצא גדולים
מהם וכמו דקאמר משה רב"ע לאהרן ב' בניך גדולים ממני
ומאך והיו בקרבתם לפני ה' וימותו בעבור קרבתם עם ה'
וימותו כמדובר ואומרם ר"ל שטויי יין היו או למ"ד מחוסרי
בנדים טעו בשיקול דעתם כאשר פירשו המפרשים ו"ל עיין
במושבותם שהם לא כיוונו לחטוא חלילה דאין אפשר דלזה
כיוונו והיו גדולים ממשה ואהרן הכלל העולה דכיון דשורש
נשמתם אחד היה ערב לכל אחד דעת חבירו ולכן כתבתי
מוסרים אלו הבאים בשינוי לשון יען שימצא אדם מהמוסרים
הכתובים בפרקים דלעיל ולא יערב לו וילמדו כהן בלשון
זה ויערב והדבר נספכו השם יזכנו להבין ולטעום מכל ספר
וספר אמר כן יטי רצון :

פרק כט

י' אורו ש' עינים ו' יספתו ה' אונים
לראות ולשמע טובה אחרת יפה ואדרס
אברך את ה' אשר יעצני אף לילות יסרוני כליוסי הלא הם
מרוני ולבקרים יעירוני ולשחרים יזכירוני ויאמרו לי עד מתי
עצל תשכב קום קרא אל אלהיך עד מתי מאגס לענות אם
לא עכשיו אימתי השמר לך ושמור נפאך מאד בטרם תלך
מעמך תמול בואך ומחר כוסעך ורוח אלהים ישאך על אשר
לא סדע בי ככרי אתה וגם גולה את למקומך שוב יום אחד
לפני מותך כי כפא ביד ובין האות ימיד חלומות שקר
ושייך בענין בקר : בהאריכו תסקע ובהפלות' ססע ויש

אשר יהיה הענין ימים מספר או יום או לילה ונעלה הענין
וגם עת התקושה וסתאוש הכלם והתנושש עד אנה בעור
תנשש וכמו באפלה תמשש עני כמה ימי שני חייך כי תכלם
נכנל ותאדרס בזהו הגה חייך הולכים ודלים עד המדרגה
התחתונה ומאוייך מקנברים ועולים עד המדרגה העליונה
עורה והקיצה רוצה הנביא השפל והשפלה הגבה פנה
כל מעשיך שעשו יריך ובעמל שעמלת סחת השמים גם אפה
ידעת כי אין טוב בהם כמה שנים הלכת אחרי הכנל ותכנל
נוסר כרמים היות וכרמך לא נטרס ועיני ה' המה משוטטים
בכל הארץ לראות הפרחט הגפן פתח הסמדר והנה עלם כלו
קמאונים וקנת ושנת ושונבת ולא שנת בית האמת החרבת
ובית און ישנת זה כמה שנים ה' אלהים עמך לא חסרת דבר
לא בדרקתך וביושר לבנך גם שינה ורקה בך ואתה בשרירות
לבך הלכת הילדות והשחרות עברו רק הבמות לא סרו -
השביעך וסבעט השקך ותשכב ותאכל וסותר גולת אורן
ועשים תורן בתי מידות שידה ושירות לחם ובשר ומוג לא
חסר וסרצן ככאב עלי ארץ לי צרי אהבים ולדמי ענני ומחה
כלחם ומנה ספחם ואתה אל בור שחת והנושה בך לקחת
ואתה מתעסק בנלגולי עכביך כסף וזהב הבלי תכל ליצנך
ואל משכיותם סנבך פסי מדוע גנבך אחרי אשר הסערתך
וראשך דשנת מפרי עץ הגן אשר לא שתלסו ולא עמלת בו
ולא גדלסו התמכרת והתנכרת ועבדת ולא זכרת :

האמירך וסמירנו העשירך וססירנו ואוסי השלכת כי מלכת
על כן לא אהרכת העל אלה התאפק ה' : קרינות פעמך
אחרי וממך וס אומר ככה וזה אומר ככה ואתה תעשה
מלכס וכשים משלו בך אין כהה לשכרך גנבך התאווס
וסקפוך האווס ואתה סבקאלך גדולות אל תבקש הים לך
פה להשיב או מצח להרים ראש תשא עיניך לשמים ולכך בין
סכור וכרים וספלת' אך דבר שפטים לשון רכה וכלל לא וכה
בלשון' תהלה ובקרבך תהלה בפוך תפלה ובלבדך תיפלס
עבודתך לא נקיה עושה מלאכת השם רמיה הסר מעליה צון
שיריך הגבוב ורעותה לנך שחוט ובמה ירבה לסלוח ואתה
בלא כח דומה לחוט וספלתך לא ריח ניחוח : הסר זכוכיך
וכשלך באפופיך ואל תאמר נער אנכי סנה לה' אלהיך כבוד
בסרס יחשיך וימים לימד ויבש כחד ותקנר רוחך וישפל ממך
ויכנר ערתיך וסיהי על לבך למשא כאבן מעמסה ובשרך ימס
וחלבה יזוב ואפס עצור ועוז סלנכת סרדוף ילדותך וסלך
אמר בפירותיך ועתה הלך הלכת כי נכסוף נכספת אל
שעשועיך למה הקילות את רועך והסרית את רעך
והאמים בניצותך פחים זהר עים רעים ברעסם ישמחו כי
יבחרך וסשמה כי יסחקו אליך ויקניף האלהים על קולך
סספומס

השקומם והתבונן וסיכונן כי סרבים וסלונים אסך
ואל עקרבים אסך יושב ונמוש לנים ישבת ובדרך חסאים
עמדת כי קינאת זהוללים ובחטאים גם פעמים רבות ידעת
כי הכינות לבך ליצר ולא ליוצר ובעלת רכון היוצר מפני
רכון היצר ועל מי בטחת כי מדרג בו הלא תירח מיום נדח
מפחד פתאום מיום נורא ואיום משראת רשעים ממזעזעים
הרעים מגורם מלכיות ממני פורע ומוקדוק עניות
ממקרי ופגע ומכל נגע כי יעצור השמים וכי יגרע כעפי מים
ואל מי תשא עיניך בעוניך ופני מי תחלה בחוליי כקרוב
נפשך לשחת וחייךך לממתים בבואך ים בלכתך מדבר רעב
כי יחי דבר כויהי וכל מיני מחסות כי יבעסוך בלהות כי
יחזיק ימי עוני הלא או יבנע לבך הערל ותאמר קומה
והושיעני ומנח אשה וזה היה לך בנקשת תקוה ועקב המן
הגדן או מן היקב והוא רחום יזכר עון נדח קראת ויחלך
בעקת אליו ויילך בסביטך ימין ואין מכלל שאל ואין מכיר
וקשוב בכל מאריך ותבין בכל לבך ותאמר חטאתי וישר
העויתי ועתה שאל נא חטאתי אך הפעם אם עול פעלתי לא
אומיך וכי היספה הכוונה את רגלך אחר רחמם אללי לך
הכוה גמול ענד לרבו אם כסתל בלבוש תהטלו בו האמור
תאמר כי הספרת הנם חלוא כל בשר האמנו יפלא כל דבר
המעצאון הלא ישמע אם יוצר עין לא יביט אוי לך בן אדם
אדרת בן אנוש כי תשיב אל אל רוחך ותוכיח מפני מילין
ובעת כעסך תשכחה עושך בעסת והסקנפה את מי חרפת
וגידפת ועל מי הרימות קולך קום אכול מפרי ידיך למע
קרעת בגדיך האותי הכעם הלא אונקך למען בשת פניך
אכלת בוסר וקרא שיניך ותשא מרום עיניך והאמינו רעיונך
בוה וכוה שמעו אונקך מתוכחות ראשית אונקך ולא יודע עול
בשת מדוע רוחך סרה וענתך נבערה קרנה עסק ורוח
רעה מדעסך הפוך ידיך וחוק מתניך וסורך נוראות יעניך
כי עשה תעשה וגם יכול פוכל ידיך לא אסורות ורגליך לא
סגורות עניך לא עירות ואונקך לא סגורות חוק והסתחוק
וכא מן ספיקם והיתה לך נפשך לשלל וישב בשרך לך יעסר
עד מתי רעיונך פוסחים על שפי הסעיפים נרפים הם
נרפים הסב יכרך הרע אחורנית ואל תלך קדורנית בער
בשטן והרחיקהו ואל סנכהו וידעת את אשר תעשה לו כי
לפתותך בא ועומד על ימיןך לשטן בקרבך הוא יושב
ורעות עליך חושב והוא כגבור מכליל לא ישוב ריקם אתה
תקרום ופוא יפרום עד יסיתך ערום צווב הוצן ומעדרותיו
ואל תתאיו למעצמותיו בי מוסר בסיר ומרה סהיה
באחרונה תן לבך לראשיתה פן מה תעשה באחריתה ואני
סרחם ואל ספלל ביום מחר כי לא תדע אם ילך יום ומי עיר

סערוכי

לך כמה ימי שני חייך שוביוס אחד לפני מיתקך כי מס
אסך ולא תחיה ומה ס' אלהיך שאל מעיך כי אם לסיקו
נגדך סמיד כי מנינו כל ימות וכל דרכיך לרעת אונקו
וסעיר ועוררה עד שתחפץ ושום אחריו כרוסם על לבך
ותהיה בעיניו כמנחם שלום והדרך הטובה אסך היא לדורשים
בדה היא למבקשים כל מבקשים לא יעפו על משכנך
בלילות בקשים וכדורשי הלג דורשים ואם לא תיגע אל
סאמר יגעתי ולא מנחתי כי הוא גמח לדורשיו ונדחש
לכל שאליו וקרוב לכל קוראיו באמת רק עונותיך מגדילים
ביך לביני לבן טוב והפער בנפשך ועכור ברוחך וחוק
בסומך ואל תרף עד יפתח השם עיניך ויגלה את אונקך
ויטהר רעיונך כי עתה יעיר עליך ושילם נוס כדקך ותשא
פניך מרום ונטחת כי יש תקוה (אזהרה לנפש להוכיח
מעיט ורפס) ברכי נפשי אסך אל תשכח כל גמוליו
זכרי כי ממקום קרום הוכיחך לא לתאבו בראך ויתן לפניך
החיים והטוב הרע והמות גם את האור והכלמות בחרי לך
היום אם עבר' אם פדיון והתבררי והסלכני ונהרי מהרי
סערי והסליפי שלמותך והסליכי סעמועייך והכלי
שעשועך ותסירי את ייך מעליך ועל יפתוך יכרי סנוף
סננוף עוונתו בטרם יעונך והכלימהו בטרם יכלימוך מס
לך אחריו כמשת והוא נחפו ללכת ולשוב אל עפרו בשבי
ואת תשוב אל אלהים אשר נסנך עתה דעיו וראי מה סשיני
שולחך דבר היעמוד לבך אם תחוקנה ידיך אם תספתי
בהכלו ותשכני בחבלי ותעונו את נור מקורך ותסממי
עין מאורך . ברכי נפשי אסך ה' להסתברי עם
מלאכיו והסתהלכי עם עשרתיו ברוכיו ואל סקוכי לסוכתו
כי הוא סונקך הדעת ויתנך רואה ושומעת והטוב והרע
יודעת . מה לך ולתולעת הלא ידעת כי סשוקסו אליך
זעניו עליך . סדומי ואל סדומי פן ססוה לו גם את
העלי והגלי ונערי בחפץ הנוף ובארב' שפפים הרעים לבן
סבואי בבור והשמיני בעפר וסקעי לך יכד במקום נאמך
בסרי לך אורח חיים למעלה וסורי מאלול מטה ופני לך
מהלכים בין המלאכים במושב עזרי ונמעמד משרתיו
משרתי מלכותו ושלוחי מלאכותו ועושה מלאכתו בכל לב
שאי עיניך לקדושים אשר בארץ ופני לבך אל סעוררים אשר
בשמים הביטי אל כור אשר ממנו סונפת ואל הביורי
ספנימית אשר ממנה לוקחת ססני פניך ושאי עיניך אל
סמורה ססורה אשר לפני ה' אשר ממאורס סיאורי ואל
עבר פניה סאירי ויאר ה' פניו אליך וורחה שמש נדקס
ומרפא בכפני או סראי האור הבכיר אשר חשך לא יסופה
ולילה לא יחליפהו המשיכי . מבור ספאונס ססאמני ואל

תערוכי והתחוק להחיותי בתומתך ובתקדשי מסומתך
 צרחי מן המות ואני מן הכלמות ואני ממקור הפנים
 ומעי' הישועה עד כאן אזהרה לנפש :
 (תוכחה יפה ומעולה הגיעה הנפש למעלה)
 יודע כי אין לך אויב ומבקש רעתך כיצד הרע וכל
 רעיוניו עליך מחשב להרע לך כל היום להכין לך
 בלי מות להפילך בשחת יפעל וכל מויתותיו ועשנותיו
 להדיחך מעל ה' אלהיך ולהשניך בעיניו למען תיוקש לעשום
 פרע בעיניו יתנוד להכעיסו למען טורדך מחי עולם
 לאסוף עם חמאים נפשך ולהניחך בקהל רפאים כי כאשר
 יקום איש על רעהו ורצחו נפש כן הדבר הזה והבא להורגך
 השכם להורגו וחוק ואמן ותהיה לבן חיל ותבא למלחמה על
 אויביך ובתחבולה תעשה לך מלחמה עמו ובעלות על רוחך
 לעשות שום דבר נגד בוראך במעשה ובדבור בראית עיניך
 או בשמיעת אוניך או לסימנע מעשות מצוה או בשתיקה דבר
 שאיפשר גידה למחות בהילוכך במחשבתך בכל דבר אשר
 תוכל לחוש ולדעת שהוא נגד יוצרך בין חבין כי הוא יצר
 הרע המבקש לחטואך . ובכן והשנות אל לבך ואל יצרך
 איך תעשה הרע הואת וחטאטי לאלהים האל הגדול הגבור
 והגורא נוסה שמים ומוציא במספר צבאם ויסד ארץ נוסן
 נשמה לפס עליה נותן שמש לאור יומם חוקות ירח וכוכבים
 לאור לילה חכם לבב ואמון כח יוצר כל מאין ברא כל במאמר
 בלי עמל ויגיע כי הוא אמר ויהי הוא כזה ויעמד עיניו
 משוטטות בכל הארץ כופות בכל מעללי איש ואוניו שומעות
 ותוכן לבות הוא יבין ואין כל דבר נעלם ממנו והוא יצרנו
 מטפה פרוחה וידיו עשני ויכננוני למען ספר שמו בכל
 הארץ ולעשות חוקותיו מצותיו וקורותיו כאשר ה' אלהי
 הרועה אותי מעודי עד היום הוה ועשה לי כל צרכי ובכל
 לילה אני מפקיד רוחי בידו ובבקר מחירה לי ומרנה
 להטיב עמדי עד אין די ספר וצחיי אנכי עפר ואפר רימה
 ותולעה אף כי אחרי מותי אשר תשוב הרוח אלהים אשר
 נתנה ויביאני במשפט על כל נעלם אם טוב ואם רע ואיך
 יעלה על לבי כוזב ונקלה שפל מכל השפלים לסמרות את
 פי ה' אלהי מלך גדול על כל אלהים הגומל עמי את כל
 הטובות האלו למען חסדו לשלם רעה תחת טובה לעשות
 פרע בעיניו לסכעיסו וחללם מחטוא לו למען כבודו לעשות
 לו נחת רוח שיסמח במעשה משרתיו עושה רצונו גבורי כח
 שמושלים ביערם ובוה תהיה נשכר על כפלים אחת על
 מניעת העבירה שלא תיענש ועל צער . (ואחי החכם
 השלם כהר"ר מיכאל הכהן ו"ל פירש בזה כונת התנה ו"ל
 זהו ממש כוונת המאנה במה שאמר לפוס כשרא אנרי בדרך
 יעשה

לא עביעיא ל"מ בעשית המצוה אלא בענין המצוה המוגד
 לו הוא שטן הוא יצר הרע הוא מלאך המות יש לו שכר בדברי
 הספר הזה ע"כ) כפית היצר למען יוצרך וטוב לך
 להצטרע בעולם הזה שהוא הכל כדי לקנות עולם הבא שכולו
 טוב ושכולו ארוך וקיים ואם את הדבר הזה תעשה פעמים
 שלוש ויכולת עמוד נגדו ונסנו ה' אלהיך בידך ולא יוכל
 לך מעשה כי תשכחו :
ידוע קדע כי יצר הרע המחטאנו לאדם הוא יצר
 התאוה הנכנס בלב הנכנים לגנוב ונלכפים
 ובאותה שעה נהנים מאד ודרכיהם ישירים לפני ה' ואחריתם
 דרכי מות כי המלך תופסם ותלה אותם ואז שמת מאד
 היצר הרע כי נתקיים מחשבתו ונעשתה ענתו ונשלמה
 סאוותו כי לכך נרגם בתחילה בליבם להסאיגם לעשות הרע
 כדי לטורדם לאדם מן העולם עתה ראה גס ראה והביאה
 למוסר לבך ונצור נפשך מרע ולא תבא לו ולא תשמע אליו
 כי הרב תהרגנו ותכנוש אותנו ונבור את בוראך ובכל
 דרכיך דעהו והוא יישר אורחותיך ואהבת את ה' אלהיך
 בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך :
הקרחק ממדת הקנאה כי אין מדת רעה למעלה כימנה
 והיא אף לכל סענרוס ושורש לבפור צבורא
 באיש אשר תעבור עליו רוח קנאה וקנא צחירו סיא
 מוציאנו מן העולם הזה שדואג ומצטער קמיד וכופו יורש
 גיהנם כי סיא גורמת לאדם לעבור על כל מצות האמורות
 בתורה אם תדקדק יפה ואם רוח הקנאה יעלה עליך
 בראותך את חברך מעליח במעשיו בגופו ובממונו ואם לא
 כן עשה ואם איפוא וינצל . שא עיניך לשמים וסן כבוד
 ושנח והודאה לאדון הכל אל אמת שאינו מקפח שר שום
 צדיק עושה רצונו בין רב למעט כי כפי מעשה האדם גמולו
 ישלם לו אמרת בלבבך לו יש מעשים טובים ומצות ביד חברי
 ועושה רצון קונו ועל כן גס יוצרו עושה רצונו ומשפיעו לו
 עוזה ואני אולי הרבתי לפסוע נגד בוראי ואיני פדאי ואם
 אולס אדם ססלק דרכו עליה יועף לבו בתמיהא אך תקנא
 במעשיו הטובים ואמרת אעשה כן גם אני ותטיב מעלליך
 ועשה רצון יוצרך למען יאהבך ותמנא חן בעיניו ואם ידעת
 שאם צדיק גמור וחברך המצליח רשע גמור אל ירע בעיניך
 על המקרי אשר אתה רואה אך חשוב בלבך אפשר שחברך
 הרשע המצליח עשה שום מצוה ובהלכתו משתלם לו
 גמולו בעולם הזה כדי ליפרע ממנו לעולם הבא על
 רוב עוונותיו ואני אף על פי שאני צדיק אי אפשר שלא
 חטאטי נגד יוצרי כי אין אדם צדיק בארץ אשר
 יעשה

יעשה טוב ולא יחטא ועל אופן חטא הקב"ה יפרע ממנו
 בעולם הזה למען הנחלתי חיי עולם הבא שה' ומן ארון
 ומאזנקו אותי מיסרני בעולם הזה לכולם פשעי ולהסס
 חטאיי ולכפר עוני ככתוב כי כאשר ייכר איש את בנו ה'
 אלהיך מיסרך וכתב כי את אשר יאהב ה' יוכיח וכאב את בן
 ירצה ואם גם אתה סכלית ויש לך די סיפוקך ברויח וצבד
 אך שאינך עשיר ואין לך רוב צנים כמוהו וקינאת בו הוי
 ידע שעונשך רב וגדול עונך מגדול כי אתה כוסה קלות
 צינורך ונראה שאתה חכם בעיניך לאמר לא יסכן דרך השם
 והייך רוצה שהיה מתנהג אחר דעתך ורצונך אך זאת חסוד
 יוצרך ברוך הוא מלך שלטין ומייאמר לו מה תעשה ואין
 להרהר אחריו ודי לי על הנשמה אשר נתן בי וחיים וחמד
 שעושה עמדי ועלי להודותו ולשבתו על כן ומה תקוה כי
 ירצה כבוד ציטו לא במותו יקח ירד אחריו כבודו ואין טוב
 לאדם כי אם לירא את השם הכבוד וסגורא ולעבודו בכל לב
 לעשות רצונו במלאווי בלי חסרון דבר בכל יכולתו ולאהבה
 אופו ולדבק בו ככתוב את ה' אלהיך סירא ואופו תעבוד
 ובו סדבק כדבר הוס סדבר לך יכרך הרע במונאך אופו :
 וראיתי לכבוד דברי מוסרי לקוטס מדברי חכמים וחדות :
 בעת המצחין יקל האדם או יקר המספק בחלקו חופשי
 והחפשי הוא עבד בדרושו יסר מחוקו האדם רודף ונרדף
 רודף מה שלא ישיג ונרדף ממה שלא ימלט אפוא על מי
 שקונה עבדים בממונו ואינו קונה בני חורין במסק לשונו
 חיי אדם שלשה אסמול עבד ומנו והיום הוא חולף ואינו
 ומחרתו אין מי יבינו למדנו חכמם להקביל בהמשכילם
 לא לרמאות בה את הכסילים בבקשת די סיפוקך מעט
 יספיק לך פתיות האדם מחבלו והאל יעזרו עלי ידי שכלו
 לעבו המלך בלא אמוכ' ונח לירי סכנה אל תהא מהאנשים
 אשר בעת צרתם יחדלו מרעם ונחלתם ינחמו על חטאתם
 הלמד בניו תורה וחכמה בנערות ינח טובס בנחרות
 כעני השדה בסנוצת' מי שירצה לעלות במעלות גדולות
 ישמור עצמו מן הנבלות מי שירצה העולם הזה ישנע ממדות
 והיוכ' ממנו נמלט מן הצרות האדם כבהמה אנוסה מעונות
 עמוס' ורובץ סחת המשא באיקצוף השם על סקחילה יסן
 הון לנכליתם ולקופצ' ידיתס כשאוהבס יסנכו לנדיבהס
 החכמה קראה מהרה ולמדוני בערס סנקאוי ולא
 סמאוי ההלוואה ראשיתס אהבה וסופה איבה ומריצה כל
 פרואס נסיעסו מנוער אל עדנה ידע כי ישע מעדנה אל
 וקנה התשובה לחטאי' כרפואה לחולאים מי שהחזיק בעת
 הסאות והשיכרות במפעליו לא ימצא ביום דין תואנה עליו :
 צריך הנפש אליה מוסרי כצורך הארץ אל המטר הנדיב יבד

נפשו לאויביו והכילו יסופן סונו מאוהביו : בהתיישר
 המידות הטובות בחזרת הישרים כן יסחיקו בחזרת
 האכזרים : מי שלא יסבול חטא אוהבו ישיבהו אויבו :
 טוב מהיות אלס ומשכיל מרוב דברים וכליל : הרצה
 עשות חסדים כי הוסן מתהפך פעמים יספיל הנכבדים
 ופעמים ירים העבדים : יוסר
 וזכות יעמיד המלכות : הכן צידה ליום הפרידה ומצור
 הצידה יוסר ועבדים האל יסנרך : מצור כל המעשים
 ספסובה מעשויה נקיות מאכזריות וטסרה מעצירה :
 הסכס ככבד ואס משפחתו צויה ורבו חבדיו צארץ נכריה :
 ספיריות מן העולם רפואה מן היגון והעושר מן הססרון :
 יסרון לכסיל עצמו מן המתוכח עמו : הנדיבות מקרבת
 אויבים והנניבה מרחקת אוהבים : בעת סועס אלף
 אוהבים לא יכדיקוך ובעת רצון אלף אויבים לא ייקוך :
 מי שמאריך לך שלומו ומונע ממך טובו בצורות המצויירות
 תמא כמוסו : מי שמאריך צבים הכילי לא יסערך
 למרקס' המשללי' : האכילה עם האוהבאו עם הנדיב
 מרקסת ועס השונא או עם הכילי קרחת : הקנאי ימיו
 מעטים מפני שדואג למה שלא ייקהו ולא יעלהו וימות
 ציגון : מי שמאמין ברכלים לא יסארו לו אוהבים אפילו
 יהיה חביב וקרוב : כי טבע באלופו מי שגבר קאוותו על
 שכלו : אס סרצה שלא סדאג סחשוב כל העולם כלו ספסר
 ומה שיעלה בידך ממנו סחשוב אופו ריוח : חכס אחד עבר
 על אדם אחד שהיה להוט במלאכתו ואמר לו סיאך סרזוסקד
 צוה העולם אמר לו אני רודף אחריו אמר לו מה השגת ממנו
 א"ל לא השגתי ממנו כי אס מעט מוער א"ל החכס אס
 השגת מזה העולם שאתס רודף אחריו כי אס מעט מוער מזה
 סגיג מן העולם הבא שאינך רודף אחריו : שאלו לחכס מה
 טוב לאדם צוה העולם ואמר שכל והחכמים ואס לא יקנה
 ממון שיחי' בו ואס לא ישא אשה טובה שתכסה על מומו ואס
 לא סקבר טוב לו אס ססחרט על הדבור פעמים רבות
 ססחרט על השטיקה פעס אחס תנה סודך ועצמך על
 הכרים כי תראה סציבוס' ימות אדם ככסלון לשונו ולא
 ימות ככסלון רגליו הדבור כסקל כסף והשטיקס כככר והב
 יפה אויל שותק מחכס צרוב דברים מי שלבו צר לשונו רחב
 סודך אסירך ואס תגלהו ססס אסורו : שאלו לחכס
 סיאך הססרת הסוד ואמר אכסיד סמגיד ואססיר הסגדה :
 כססירא מן הסרטה אמור לאו קודס לכן : לולי ג' דברים
 היו ססוקבי' ענייני האדם דברי חכס שאינ' כשמעט וסאות
 שאינה נספצת וגאות אדם עם נפשו קרן המכיל הענוה
 וקרן הכסיל העוות מחול למי שסרע לך וסן למי שסנע ממך

שבט מוסר פרק כב

כי אם תקום פראג ואם תמחול תשמח הסגל שלום והמכירות
 חרטה אל תחליף אהוב קדמון בחדש בעוד שלבו ישר עמך
 אל ימנע נעיניך שונא אחד אפילו יהיה שפל ונבזה כי פעמים
 יחנק אדם גדול בזבז קטן על כן הוזהר משינאת כל אדם
 ואל ירנו בעיניך חלק אוהבים : האדם בלי חצר כשמאל
 בלי ימין : שאלו לחכם א' את מי תאהב יותר את אסיד או
 את חברך והשיב כי איני אוהב אתי עד שיהיה חבירי :
 כסמר מישיבת מי שלא תלמד ממנו טובה כי ישיב' החברה
 פרעה קנין המדות הרעות וישיבת החברה הטובה הוא קנין
 צד השונות : שאלו לחכם אחד מפני מה לא תאהב את
 ביין אמר להם מפני שמעל בשליחותו שלחטיו אל הבטן והוא
 עלה אל הראש : (עד כאן מצאנו דברי חכמים ומוסריו)
 אמר המחבר אליהו הכהן אף על פי שראש החכמים שלמה
 המלך ע"ה לא הניח דבר מוסר שיכול להיות תחת השמים
 שלא כללו בדבריו הנעימים בספר משלי וקהלת עכ"ו כסבתי
 מוסרים אילו שהיוסם במילות שונות יחשוב אדם שהם חדשים
 מקרב צאו וירצו סקורא צהם . ומה גם שלא היה צורך
 בהם שחייב אדם להדמוס לקונו כדכתיב צפ' קדושים
 קדושים שהיו כי קדוש אני ה' אלוהיכם שצריך שיקדש עצמו
 להדמוס לו כי קדוש הוא כיון שאלהם מתקדש עצמו ודומה לו
 לצוראונגלים לו תעלומת חכמה ולא ימאצו מדה מגונה
 ויהיה שלם בכל . דכיון שהוא קדוש אין מכך מצדיל בינו
 לבין יוצרו ושכינה שריא עליו ועדריכו אל ה' יושב ובהיות
 שצריך צאדם אשר מחומר קורץ דברי דרך ארץ ומוסר
 צאכילקו ושקטו וצבאר דברים שדרכו כנהמה בתשמים
 וצרביו באופן שאינו יכול לבא עד סכלים הקדושה כהקב"ה
 שהוא מקור הקדושה לזה קדושים שהיו האמור גבי ישראל
 אשר וי' וקדוש האמור גבי ק"ה מלא וי' לפי שנקדושת
 ישראל ישחסרון קצת כמדובר מה שאין בן בהקב"ה והוא
 כוונת רז"ל קדושים שהיו יכול כמוני תלמוד לומר כי קדוש
 אני השם אלהיכם קדושותי למעלה מקדושתכם הוא אשר
 דברנו דקדושתו למעלה יותר מקדושתינו בעבור דלא שייך
 באדם סכלים קדושה כיון שיש לו דברים שדרכו כנהמה
 כמדובר עם כל זה בשיעור הקדושה שניתן לו אם יתקדש
 עצמו מסיר המסך המצדיל וגנלים לו תעלומות החכמות
 הרמות וכל שכן דברי דרך ארץ ומוסר באופן שלא יצטרך
 מי שילמד לו דברי מוסר דמאליו גנלים לו עם כל זה כסבתי
 לבחורים שמדין אינן משרושים בקדושה כדי שיתגלו להם
 וכיון שכן יש צורך להם לתמוד מהם וגם לכת סגדולים שאין
 מקדשים עצמם ובהיות כך צריכים לתמוד מאחרים :

פרק ל ידיעת המצות והחייוב דמוטל על
 האדם לקיימם בשלימות גדול הוא לכן
 ראיתי להזכיר בפרק זה מזה הענין כתב החסיד נעל שני
 לוחם הצרים ו"ל בשער אהבה בתורה רשם אלהות
 והעולם הוא האדם דהיינו ישראל שנקראו אדם מצד נשמתם
 הם רשם התורה ומתחברים זה בזה דהיינו האדם הגופני
 הוא רמ"ח אברים ושם"ה גידים וכן נמשם יש רמ"ח אברים
 ושם"ה גידים רוחניים נעלמים שהם קרי"ג מצות התורה
 לא תעשה הן מצד הדין דוגמת גידים אדומים על מידת
 הדין ורמ"ח מצות עשה הם ממידת הרחמים דוגמת רמ"ח
 אברים לגנים המורים על הרחמים ואלו מסתעפים מסוד
 רמ"ח ושם"ה נעלמים והנסתרים בסוד דמות אדם העליון
 היוצא על הכסא בסוד שמו הנרמו בפסוק זה שמי וזה זכרי
 י"ה עם שמי שם"ה ו"ה עם זכרי רמ"ח ולתכלית זה נברא
 האדם לקיים אלו קרי"ג מצות כי המצות הם קשר אחד אי
 אפשר להיות לאחת בלתי האחרות כדמות נגד הנארג שכל
 חוט וחוט דבק בחבירו ועוזר בקיומו שהרי המה באדם אחד
 רמ"ח אברים ושם"ה גידים ואם חסר אחד הרי הוא פגום :
 ואם כן כלל העולה אין האדם שלם אלא שהשלים כל הקרי"ג
 מצות כשחסר האדם ולא קיים כל הקרי"ג מצות או הוא
 פגום לפי שיעור חסרונו כן הוא שיעור הפגומות שפגם
 בנשמתו וכן כל מצוה ומצוה שלה סגולה מיוחדת שהיא
 מאירה בנשמתו ואם לא קיים כלם נפל מידו סכר המכוון
 מקיומה : ואם כן מיהוא זה ואי זה הוא שקיים כל הקרי"ג
 מצות ואף ארון הנביאים משה רבינו ע"ה לא קיימם כי יש
 ארבע סיבות שלא יוכל לקיים כלם הראשונה היא סבה
 נמנעת לגמרי כגון תורת כהנים שהם מצות הנוכחים
 בכהנים והם בכלל הקרי"ג מצות וכן יש מצות שהם כלולים
 ולא בכהנים וישראלים ויש שאין שייכן אלא ישראלים ולא
 כהנים ולויים : השנית שהם סיגמי שיש לזבן חייב למולו
 אם אין לו בן לא חל עליו המצוה וכיוצא בזה : הסבה הש'
 מצות הסליות בעקדש ובתלוי' בארץ ישראל אינן חלין
 בחוצה לארץ ואף גם נסגלו בחורבן סמקדש אלא הענין
 הוא כך ידוע שכל המצות כלולות זו מזו וכל מצוה מסרי"ג
 ברוחניותיה כלולות כל רוחניות הקרי"ג כי המצות תלויות
 במדות העליונים כמו שהמדות העליונים כלולות זו מזו
 כנודע ליודעיהן : על כן כל איש מישראל יקיים כל קרי"ג
 מצות בפועל כל הסיגים לולקיים ואם כשעושה כן מקיים
 בפועל מה דאפשר והוא שש ושמוצב צדוק השם ית' ומוכן
 לקיים כל מה שאפשר לו לקיים או מה שאי אפשר לו לקיים
 הוא באלו קיים מאחר שהוא מוכן לקיים ואין המניע מצדו

רק אחד וזה על כל פנים נתקיימו המצוות
 בכל ישראל דהיינו תורת כהנים נתקיימו כהנים וכן מצות
 היצום למי שנא לידו היצום וכן כלום ומי שלא היה אפשר
 לו לקיים כל מה שאפשר והוא עוסק בתורה לשמה ופירוש
 לשמה הוא כך כשעוסק בתורה עוסק על מנת ללמוד וללמד
 לשמור ולעשות כלומר שרובה לקיים מה שימצא בתורה שגור
 מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא לעשות אף שלא קיים
 מחמת שהיה נמצא אצלו לקיים ועל זה רמזו ז"ל חשב לעשות
 מצוה ולא עשה מעלה עליו הכתוב כאלו עשה :
 עד כאן לשונו :

אמר המחבר חלילה סבה העולה על הדעת בענין
 זה שכל א' מישראל מקיים כל המצוות בסוד
 הגלגול דעי שהוא ישראל מקבלגל בכהן ואחר כך בלוי
 ומקיים מצות המוטל על הכהנים והלויים וכן הכהן מקבלגל
 בלוי ולוי בכהן וכדאיתא בזהר על פסוק וכהנים הלויים
 בני דוד וכו' שכהנים באים להיות לויים וכו' : אך יש
 בתשובה זאת קצת מהקושי בקיום מצות המלך דאין אפשר
 כמה רבוא רבנות מישראל שכלם יתגלגלו להיותם מלכים
 כדי לקיים מצות המלך ובפרט בזה הזמן בהיותנו בגלות
 שאין מלך בישראל : ואפשר ליישב זה שבהיות האדם ס"ח
 הוא בחינת מלך כארז"ל מאן מלכי רבנן ובתורה מכרוס
 ואומר בני מלכים ימלוכו ובהיות ס"ח שהוא מלך מקיים
 מצות המלך שס"ח אינו רודף אחר סאות נשים להרבות בהן
 ואינו מרבה סוסיס דמאס בתענובות בני אדם וכסף וזהב
 לא ירבה לו כי אינו חפץ בחמד הנפניות וכותבם פרים
 לעצמו ודן את הדין ואינו מטה משפט ואינו לוקח שוחד דוק
 וקשכח כל האמור בפרשת מלך מקיים ובאופן זה יש מציאות
 בסוד הגלגול להיות כל אחד ס"ח לקיים מצות המלך :
 אמנם מה שנראה לי עוד בזה שישראל מצד נשמתם הם נפש
 אחת כדרז"ל על פסוק ויהי כל נפש יוצאי ירך יעקב שבעים
 נפש וגם בתחינת הגוף הם אחד שנאמר אדם אחד ונראה
 שהכוונה לומר אתם ישראל כלכם אדם אחד ואין אומות
 בעולם קרויין אדם כארז"ל לפי שישראל כל אחד נרגש בצער
 חבירו כאלו הצער בגופו אמר לפי שכלם גוף א' אדם אחד
 דלכן נמשלו ישראל לשרביט של זה האם תניח קצה המנו
 באש נכוה קצה הב' כך ישראל כונע לכל א' צער חבירו וגם
 ישמח בטובו בהיותם כלם גוף א' לא כן א"ס שנמשלו לגדול
 האם נכוה קצה א' קצה ב' אינו חס כארז"ל לפי שכל א' וא'
 נסעב בפני עצמו מופרד כל א' מחבירו ולכן אינו מרגיש אום
 אחר בצער המגיע לחבירו והו הטעם דישראל ערבים זה לזה
 דכל אחד נתפס על חבירו בהיותם גוף א' ואם שנגוף

י י י א האחרים

האזנים שלא יבול הנשם' להאיר בהם כי הפגם מסך מנדיל
בין האזר לנשמה וכשאלם מקדש עצמו גורם שתאיר
הנשמה לתת חיות לכל האזרים שהם במספר כל מצות התורה
ונכלל גורם האזר וחיות גם לאזרים שהם כנגד מצות
התלויות בארץ ומצות המלך וכהן ולוי וחליצה ויצום וכדומה
שאין בידו לקיים בפועל ובהיות הוא גורם חיות בפועל
מעשה שעושה לקדש עצמו ע"י סגופים וטבילות לאזרים
שמצות המלך והכהנים תלוים בהם נחשבות' מעשה של
קדושה שקדש עצמו באלו עשה מעשה בפועל לקיים ונמצ'
שכיון שאלם מקדש עצמו באלו מקיים גם המצות שאין בידו
לעשותם כגון מצות המלך וכדומה כמדובר ודוק :: ודע
וראה בעיניך בכת המצות שהן כנגד רמ"ח אבריו של אדם
שלפעמים יראה אדם בעצמו באיזה אבר מאבריו קל ומורו
יותר משאר אבריו כגון ירגיש בידיו שהן חזקות ומורדות
למלאכה יותר משאר ימים או רגליו קלות לרוץ ועל דרך זה
ירגיש ויראה יתרון באבר אחד או בשנים יותר משאר אבריו
אין זה כי אם ששם מצוה הנובעת לאותו אבר ואז הנשמה
האירה בו יותר משאר האזרים ומשם קנה אותו אבר כח
וריות יותר משאר האבר' ואע"פ שבעשיית מצוה אחת
נובע תועלת וחזק והאזהרה לכל האזרים כי כל האזרים
מסייעים בדבר מכל מקום האבר המיוחד שהוא כנגד אותה
מצוה מסתלק הנשמה להאיר בו סתלה ומושפע יותר ממנה
ולכך הוא חזק ומורו יותר ואם יראה איזה יום בריאות בכל
גופו משאר הימים בודאי עשה מצוה שתקן עמם דברים
גדולים ונפשו יורעת מאד ומרובה שמחה משפעת יותר
בחזק באבר שהמנו' לעומתו ומחזק האזהרה טקנלים כל
האזרים יותר ומשם קונה כל הגוף בריאו' וחזק :: והנה
כדי שיורו האדם בעשיית המצות יתן נגד עיניו משלו
לאחד שרצה לעשות שותפו עם עשיר מופלג והעשיר הוציא
לקרן השותפו' תרי"ג דרכמוני והב' והוא הוציא מאה וזו
כסף אע"פ שנקר' שותפו עם זה מיכה אינו שותף לגמרי
כיון שאין הקרן בשוה והריוח הנובע לו מועט כפי שיעור
הקרן ואם יוסף עוד על הקרן יתקרב יותר אל השותפות וכן
בכל פעם שיש' עד שבזמן שהשוו במספר הקרן או נקרא
שותף לגמרי כך הקב"ה מקיים המצות באר' ול זהם תרי"ג
מצות לקרן ואדם העושה מצוה נעשה שותף עמו בקיום
אותה מצוה בלבד עד עשות כלום נעשה שותפו לגמרי שהרי
בהקרן שלו תרי"ג כמו הקב"ה וכיון שכן כשעושה אדם מצוה
כמה צריך להסתדל לבקש אחרת עד שיקיים כלם להיות
שותף עם הקב"ה כביכול שווין בעשייתם יען לא יגיע לו מן
הנזק' שהשותף שהקרן שלו מועט מוכנע ומפנים משותף

מבירו שהקרן שלו גדול לא כן בהיות הקרן שוה דמה שיש
לזה ישלזה שאלו באמת נקראי' שותפים שווין לפונד ובמה
צריך האדם לרדוף אחר שותפות זה כיון שהוא בנקל
והריוח גדול הוא בנקל שבהיות קורא בענין המצוה כשאין
בידו לעשותה נחשבו לו למעשה כדור'ל לעולה כל העוסק
בסוד עולה וכו' והריוח גדול שמקבל שבר עליה באלו
עשה בפועל ממשידות סדע שקיום המנו' תלוים שקיום
מצות המילה וסמך לדבר מצות מילה מתחיל במ"ס לרמז
שקיום המצות תלוים בעילוב כדכתיב מגיד דבריו ליעקב
חקיו ומשפטיו לישראל ומילה מצות בע"ס פתוחה כי המילה
במפתח לפתוח שער החכמה שיושפע המהול ממנה להבין
ולהשכיל אופן עשיית המצות כתקיין הערלה כדבר
הסודס מקור המים המשקים את הגן והסודס הוא כמסיר
אותו אבן נגף מפל פי המקור ויוצאים מים חיים ומשקי' לכל
אילני הגן ומצמחים ומגדלים אותם ולכן לא נקרא אברהם
אע"פ שלם אלא עד שאל באר'ל כלומר לא היה שלימו'
במצותיו מקודם אלא עד שאל כי מקדס היו מצותיו באילנו'
שהם כמושים מחסרו' מים וכנא המים עליהם מתעוררים
אל הנמיחה כך היו אחר שאל ובהיות הוא ראשון לנכנסים
בבריתו של קב"ה ולפרסום היחוד בעולם וכל דורו בלתי
טהור אין בהם קורא בשם שיתעורר לעבודתו ושיהיה ראוי
ליכנס בבריתו ומתוך חכמה יסירה שהיתה בו הכיר את
בוראו והוא בן ג' שנים וידע ענין היחוד והאלהו' ופרסם
אותו בפני הכל וחזק האמונה בלבבות שאל ויקרא שם אברהם
בשם ה' ודרשו רז"ל באדם העמוק את התקרה כתיב הכא
ויקרא שם אברהם וכתב התם המקרה במים עליוסיו ואז
היה ליכנס בבריתו ראוי והבין עד שזוהו בכך ואע"פ שהיה
וקן בן כ"ט שנים היה וריו במצוה ולא נסעב ולא נתעצל בה
כלל כי ידע בחכמתו הרמה כי בכל מצותיו שקיים לא היה
בהן מהאר' הגדול ולכן בודרו מיד בעשייתם לקנות
שלימות למצותיו שכבר עשה ולאוסם שיעשה משם ואילך
וכשם שהערלס סודס החכמה כמדובר כך האדם אע"פ שאל
עצמו אם פוגם בריסו בעריות חזר וסודס מקור המים
חיים ואין במה שמקיים את"כ מהמצות שלימות והאזהרה עד
שיחזור ויעשה טאובס הכלל העולה בשמור האדם בריסו הוא
פסח שיזמנו לו מן השמים מצות לעשות והן מאירות ואגיות
לו ולכל העולם כלו ואז נקרא שותף לקב"ה בעשיית המצות
דמה השותף האחר המיוחד שהוא הקדוש ב"ה טהור וקדוש
כך המוציא המצות לקרן השותפות צריך להיות כ"פ טהור
וקדוש כדי שיהיה השותפות שלם וגם שבהיות האדם טהור
בבריתו מיד מוציא לקרן השותפות תרי"ג דרכמוני והב'
בשותף

האסף האחד כי המקיים מצות המילה באלו מקיים כל תרי"ג מצות כאר"ל ר"ל ששקולה כנגד תרי"ג מצות והטעם כי היא הנורמט לקיום כל המצות ונותנת להן שלימות והארה במדובר גם לקיום השותפות עם הקב"ה יחזיק במדת החדש כאשר החזיק בה אברהם אבינו ע"ה ראש האבות דכיון דהסדר העולה היא פתיחת פתח ההשפעה להשקות את הגן צריך להיות האדם בעל חסד להשפיע לכלם וגם אדם שעושה חסד ומוצא רע מאוס דיש כמה בני אדם כפויי טובה שלא די שאין מחזיקים תשואות חן חן לעושים עמהם חסד אלא אדרבא מנקשים בדעתו עם כל זה אולי יבטל במדה עשות חסד עם טובים ורעים כיוסף הנדיק דון מהולים וערלים וילמוד מהק"ב שיעשה חסד תמיד ומוצא רע שהרא' נוסף עושר לאדם ומכעיסו בעושר שנתן לו מרפי חולה מחוליו והולך ורכות ונכוב וגאוף וכן לכל אדם בכל מדה ומדה שמטיב עמו מכעיסו ועכ"ו הולך ומטיב בלי הפסק רגע וכיון שכן מה מקום יש לאדם לאמנע עצמו מן החסד בעבור האשכח הרע כמדובר החיוב מוטל עליו לעשות ויעבור מה שיעבור עליו כדי שיתקיים השותפות עם הקב"ה בהיות עושה כמעשיו הכלל העולה שיעשה האדם המצות ויחזיק בהם אע"פ שיראה לו שלשעם ימאך לו רעה ממנה ח"ו ואלי יחושואל ישים על לב החיוב מוטל עליו לעשות וימאך מה שימאך שצריך ללמוד מהקב"ה במדובר ישים נגד עיניו שהעבד חייב לקיים מצות רבו ויהיה מה שיהיה כ"שוק"ו מצות מי שנראו ונפרע שהם נוזים ישרים וטובים וכדי שיתחוק האדם בדרכי הצדקה והחסד ישים נגד עיניו שהקב"ה הוא מקור הצדקות והחסדים ותמיד בלי הפסק רגע עושה צדקה וחסד בעולמו על הכלל ועל הפרט וכיון שכן כשיודמן ביד האדם לעשות צדקה וחסד נמצא שהקב"ה עשהו שלוחו והשליח כמשלח על דרך שלוחו של אדם כמותו ואם כן שמחה צריך שיקח האדם בעצמו וכמה בשתדלות ורמיזות במרץ לעשותו כיון שנעשה שליח של בוראו וכמה מהכבוד והמעלה יגיע לו מעליונים ותחתונים כי מלאכי עליון ישמרוהו ויכבדוהו ביוזעם דשלוחו של מקום זה והמכבד לשליח כאילו מכבד למי שלחו וגם חוט של חסד משוך עליו באופן שיפול חנו על התחתונים לכבדו ולכשאו ונמצא מכובד הוא מעליונים ותחתונים כגט וראה בשליח ששלח מלך למלך כלם חייבים בכבודו כמלך עצמו ששלחו מאוס דשלוחו של אדם כמותו והשליח עצמו כמה משתדל להיות שליח כדי לקבל הכבוד הזה כ"שוק"ו מי שקונס שלמות לנפשו ומקבל כבוד ומעלה מן העליונים ומן התחתונים דצריך שיסתדל בכל כמו והוכנו להיות שלוחו של

מקום • מקום נתן לך כ' אלהיך ללמוד לעשות חסד מדגיהם בכל יום ויום הולך דג גדול לפומיה דלויסן לגמול עמו חסד שיכלהו ויכלכל עצמו ונמצא מוסר עצמו למיתה כדי לגמול חסד ואע"פ שאין הדגים בעלי בתירה וטבע הטביע בהן הקב"ה שיעשו כך מיהו טביע הקב"ה טבעו נכון לעצן תלמוד שהיה יכול לזון ללויסן על אופן אחר ולא שכל יום ויום ילך דג אחר לפיו כדאמרינן בפרק ה' דבתרא רב ספרא משמע ומנא חדא הוה קא אולנא בספינסא וחזינן ההוא כוורא דאפיק רשיה ממיה ואפי' ליה קרנא וחזק עליוהו אנא בריה קלה שנים והוינא ש' פרסי וחזינן לפומיה דלויסן ע"כ ופרש רש"י לפומיה דלויסן שיכלנו היום ע"כ • ויש מקום במדבר שלא נמצא בו מ' מהלך כמה ימים ונמצא ש' עולות ובלשון ישמעאל קוראין אותן שאקה קוב"ר לשואבי מים גדולות עד מאד וברואן ששיירא עוברת שם הולכות למקום מים ומלאים ופקיבן מים ובאין ומריקין אותם המים בחפירות הנמצאים בהרים ובארץ כדי שימצא מ' לעוברים שם ולא ימותו בצמא כמו שכתבו חכמי המחקר הרי טורחות בלי שכר כדי לעשות חסד ואע"פ שאין להם לא שכר ולא תשלום גמול כ"שוק"ו האדם שיש לו שכר בעולם הזה ובעולם הבא כד"ל אלו דברים שאדם אוכל פרותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא כבוד אב ואם וכו' ונ"ח * איש צפרקי שירה בשעת שסיים דוד הע"ה ספר תהלים וזה דעסו עליו אמר לפני הקב"ה רב"ש ע"ה צריה בעולמך שאומרת שירות ותשבחות יותר ממני כודמנה לו כפרדע אחס וא"ל דוד אל תוחד דעסך שאני אומר שירות ותשבחות יותר ממך ולא עוד אלא כל שירה שאני אומרת ממאלת עליה ג' אלפים משל שנה וידבר שלש אלפים משל ויהי שירו חמשה ואלף ולא עוד אלא שאני עוסק במצוה גדולה שיש בשפת הים מין א' שאין פרנסתו כ"א מן המים ובשעה שהוא רעב נוטלי ואוכלני לקיים מה שא' אם רעב שונאך וכו' עכ"ל • הרי הצפרדע מוסרת עצמה למיתה כדי לעשות חסד כנו' ק"ו האדם שיש לו שכר והוא מצווה והחיוב מוטל עליו לעשות רצון יוצרו כעבד שחייב לעשות עבודת רבו וע"ל צפר' כ"ב עוד מעניינים אלו הנבט וראו כח החסד שמע' אומות לא בחר קב"ה אלא לישראל ואכל ישראל בחר בלויסן ומן הלויסן בחר בכהנים והקדישה בקדושה כדי שיכבדו לפניו בקדושה ובטהרה ולכן הוהיר על הטומאה כמ"ש בפרשת אמור לנפש לא יעמא כי אם לשארו הקרוב אליו לאמו ולאביו וכו' ונר' בזה ב' טעמים מאוס שאלו הנזכרים כלם גוף א' חשבים להם שכלם מאורש אחד ואגודה אחת הם לכן יעמאו

שבת מוסר פרק ל

יטמאו זה לזה שהוא כמאל אבר אחד שמת באדם עצמו מחמת מכה או חולי דלא שייך שומאה בהיות נוגע באברו בהיות מחובר בגוף עצמו לבד האחותו הנשואה שכבר נפרד מהם ויתפרדה החבילה והלכה והיתה לאיש ונעשים עמו לבשר אחד ולכן לא יטמא זה ונס הכהן הגדול לא יטמא אפילו לאביו ולאמו כי הוא נפרד מהם ועלה לבחינה אחרת כי מלאך ה' נבואת הוא אך שאר הנוכרים שיטמאו זה על זה כלם גוף אחד הם : טעם שני שהוא בענין יפת פואר שלא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע שמושב שיעשה הדבר בהיתר ולא באיסור גם בנדון זה כיון שאלו נפשים קצורה והם זה לא יוכלו לסבול שלא לראות זה את זה במותו ולנכות עליו ולפול על פניו על דרך ויקם אברהם מעל פניו וסוד דרך נענועים כופלים על פני המס החביב עליו וכדכתב ביוסף ויפול יוסף על פני אביו ויבך עליו וינשק לו ולכן כדי שלא יבואו לעשות באיסור מוטב להיות בהיתר ולכך כזה שיטמאו אלו אך הנשואה שהיתה לאיש לא יטמא עליה שכבר נפרדה מהם ונתמעט אהבה וכהן גדול אפילו על אביו ואמו לא יטמא כי מלאך השם נבואת הוא וקנה בחינת רוחניות ודעסו כלולה וכבר נפרד קצת מהחומר וסובל ולא יבא ליטמא לכך נאמר עליו ליטמא אפי' על אביו ואמו אך גדול כח החסד שיטמא למת מצוה דכיון שאין לו קוברים יגמול עמו חסד של אמת לקוברו ולא יהיה קברו גופו חיות סודה ועוף השמים כלל העולה האוחז במדת החסד הוא סבה לקיום כל המצות דכיון שנשקט לעשות חסד אינו עובר על שום מצוה כדי שלא יבא רע לעולם בעבורו ומדתו עשות חסד עם כל העולם באופן שהחסד מביאו לקיים כל מצוה ושלא לעבור על שום מצוה של לא תעשה כדי לעשות חסד וכו' : פקח עיניך וראה הספר שיש מהחסד שעוש' הק"ה עם האדם לחסד שעושה אדם עם חבירו חסדו יתבר' חסד של אמת שאינו מצפה לתשלום גמול כחסד שעושים עם הממון כי אנו לפניו בחינת מתים דלכן בכל דבר שלא סבא על הכבוד העי יוצאים על הקברות לומר כמתים אנו נחשבים לפיכך וכו' ומה המס אין יכול לשלם למי שעושה עמו חסד לכסעם בקבורתו כך אין אנו יכולים לשלם להקב"ה על החסד שעושה עמנו ונמצא דמה שהוא עושה עמנו הוא חסד של אמת שאין מצפה לתשלום גמול אבל אדם מצפה לגמול וגם בחסד שעושה עם הממון הן אמת שאינו מצפה לגמול מהאמת אבל מצפה - גמול מהקב"ה שיכלם לו על החסד שעשה ואם יש לו קרובים למס יש סקוה שאפשר יתקרב לו תועלת מהם : גם ראה חסדו הגדול של הק"ה עם האדם שאפי' מה שאוכל ושוקם

האדם לשונע נפשו חושבו הקב"ה חסד לתת לו שכר על זה כדור"ל על פסוק גומל נפשו איש חסד דמה שגמול האדם עם נפשו נקרא חסיד וגם אמרו רז"ל שמענים הקב"ה לאדם : רואים איזה פרי ומתאוה ואינו אוכל ממנו ראה רחמנותו שחפץ שלא ינטער נפשו וגם מה שזון האדם בניו ובנותיו הקטנים דקה יחשב לו ונותן לו שכר על זה כדור"ל על פ' עושה נדקה בכל עם ואע"פ שאדם ון אוקס על רוב חיבתו עמהם וטובע מוטבצו לחבבם עכ"ז משלם לו שכר כאלו אין חיוב עליו לזון אותם יש חסידות גדול מזה : ובהיות כן מה נד יס לאדם לפטור עצמו מעשות חסד תמיד עם טובים ורעים והלכס בדרכיו כתיבמה הוא חנון אף אתה חנון מה הוא רחום אף אתה רחום מה הוא חסיד אף אתה חסיד ומה חסידותו לעשות חסד לטובים וגם עם מי שחטא לפניו אף אתה בן אדם עשה חסד עם מי שחטא לך וזה הקב"ה מוחל לך אף על פי שחטאת לו : ובמעלת הנדקה בתה חסיד בעל של"ה ממש המקובלים ו"ל שכל מי שעושה נדקה שלא לש"ס יקבל שכרו מיד בע"ה ואצל מי שנותן לשם שמים יקוים בו מה שדרשו רז"ל בפסוק רודף נדקה וחסד ימלא חיים נדקה וכבוד ר"ל הקדוש ב"ה ממציא לו מעות לעשות נדקה כי נדקה בא"ס ב"ש נ"כ נדקה וממציא לו בני אדם מהוגנים לעשות להם נדקה כדי לקבל עליהם שכר וזכה לבנים בעלי חכמה דכתיב ימצא חיים וסורה נקראת עץ חיים ובעלי עושר דיתבי נדקה כמדובר שממציא לו מעות וכו' בעלי הנדה דכתיב כבוד והובע"ה ולאחר מותו באים מלאכי השם הממונים על הנדקה והולכים לפניו ומכריזין פנו מקום לפלוני דין דכתיב אני נדק אחיה פניך ע"כ בהג"ה : פקח עיני שכלך ודע והבן שאלבד המעלות הידועות שיש בענין הנדקה כבוד מדר"ל בתלמוד ובמדרשים והספרי המוסר עוד בה שממשיך שבוש פנים לעולם ובוש פנים לנן עדן הפך שעו פנים לניהנם והענין שכיון שיש בותנין נדקה המקבלים אותם קונים ביישנו לעצמן שלעולם מתביישים מהנוסנים כי מוראים עליהם והו מביאם שלא לסעיז פניהם לעשות מה שלבם הרע חפץ ונעשה להם זו הרגל טבע שני ושוב אינן מועילים ועוד בעולם גם הנוסנים קונים יראת השם בלבם בראותם בשעת הנתיבה החסד הגדול שעושה הק"ה עמו היות הוא מהנוסנים ולא מהעקבלים וזה מוראו יתברך על פניו מיראת שלא יחזור עליו הגלגל לרעה ומטיב מעשיו גם בענין אחרים ונמצא מעשה הנדקה שלום בין הנדיות לאביהם שנשמים כיון שעליה נטהרים עשירים ועניים שיש במקוה המטהר העמאים :

פרק

פרק לא יחקור האדם ויבדק הדברים הנכונים
אל שמירת גופו לעשות אופנים שלא יפלו
בו יד בעל בחירה כגון שונאים בעיר או לפנים בלכתו בדרך
או בים וכדומה משאר הנזיקים כדי להיוס חי על פני האדמה
לעבד את בוראו בנתיבותיו כדי שיוכל לעבודו כראוי לכן הנה
נא הואילתי לכתוב בפרק זה הדברים שמעולים לשמירה
ולקבלת תפלתו ודברים סגולתי המועילים לסקן נפשו וגופו:
כסב בספר חקי חיים דף קע"ז ע"ב הרובה ליסע למרחקים
יתן לו חוסנו איוה מטבע ויעשה בו סימן דהיינו שיעקם אותו
מעט על המזוזה ויאמר לו בזה הלשון הנני נוסן לך מטבע זו
ספיה את שלוחי בשבתא למקום חפך שלך אותו לזרקה
בעבורי ואז נקרא שלוחי מצוה ואינו כיוון באותו בדרך
וכשרוה ליסע למרחקים ואמר פרשת עקידה ואחר כך
יאמר בשם אברהם בעל האסד עקד את יצחק שהוא גבורה
כך שם ית' יעקוד כל שונאי ואויגי ומקטרגי מעלי ומעל
כל ישראל אמן : ויאמר פסוק זה וירדו כל עבדיך אלה
אלי והשתחוו לי לאמר בא אסד וכל העם אשר ברגלך ואחרי
כן אבא ויאמר תחינו : יחי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי
אבותי שתלח ארץ ומלאכים הקדושים היוצאים מזה הפסוק
שילכו עמי בכל דרכי ויבילו אותי מכל אויבים ולסטים ומכל
סיני פורענות המטרנסות ובאות בעולם ויחסמו כל השונאי
וכל הצוררים בשם הוה דאל שדי שאמר לעולם די שלא יוכלו
לשלוט בי כל השונאים והאויבים לרעה ויכלית את דרכי אמן
סלה : קבלה אמתית קודם שיסע לדרכו יקח שלשה אוהבים
ויאמר לפניהם הפסוק הזה ששה פעמים שיר למעלות אשא
עיני אל ההרים מאין יבא עזרי : עזרי מעם ה' עושה שמים
וארץ : ובכל פעם יענו עליו אל יתן למוט רגליך אל
ינוס שומריך : הנה לא ינוס ולא יתן שומר ישראל : ה'
שומריך ה' כלך על יד ימיך יומם השמש לא יכבה וירח בלילה
ה' יאמר מכל רע ישמור את נפשך : ה' ישמור באסך
ובאך מעסה ועד עולם : יתן צדקה לעני קודם שיסע
לדרכו ואז יספיל התפלות כש"ש צדק לפניו יהלך וישם לדרך
פעמיו : ובאמר והלך לפניך צדקך וילמוד מעט קודם באסו
לדרך אם הוא בעל תורה : וכשבא אל המזוזה ומכשקו
יעמוד ברגל ימינו בחוץ לאסקופה ורגלו השמאל ישאר בפנים
ויאמר בשםך ט"ל אט"לה ה' שומרי ה' צילי עלי ימיני ה'
ישמור באסי ובואי לחיים ולשלום מעסה ועד עולם : ואח"כ
יאמר אוריאל ועזריאל בשמכם אלק וסנדקו למלך מלכי
המלכים הקנ"ה בעדי שלא יגיע לי שום מקרי רע ופגע רע
שמריאל ישמרני ברכיאל יברכני ילויאל ילווני ה' שומרי
ס' צילי על יד ימיני עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ : שדי

ישמרני שדי יצילני שדי יעזרני ה' ישמור באסי ובואי
לחיים ולשלום מעסה ועד עולם : שמש ישראל ה' אלהינו
ה' אסד : ליסועתך קויתי ה' : מימיני מיכא ומשמאלי
גבריאל ומלפני אוריאל ומאחורי רפאל ועל ראשי שכינתא :
אסה גבור לעולם ה' ויכוון ראשי קיבות אל שם זה אגל"א :
וכשיצא משער העיר יאמר בית יעקב לבו ונלכה באורה כי
כל פעמים ילכו איש בשם אלהיו ואני אלק בשם ה' אלהינו
לעולם ועד : דיני לוויה עד חוץ לשער ולפחות ארבע
אמות וקודם שיחזור המלוה לביתו יאמר שדה ויחזור פניו
לארבע רוחות העולם וכן פעם שניה יאמר השדה ולא יסתכל
אחרי ההולכים מונטח של ינוק ההולך עד שיחזור לראותו
והוא סוד נעלם : יאמר ברכת כהנים : ויאמר יהי
רצון מלפניך אבינו שבשמים שיקוים בך (או בכס) ברכת
כהנים בכל הכוונה והפרישות שדרשו חכמים ז"ל ואסא [או
ואסא] (סלה) לחיים ולברכה ובהלכה ולשמחה ולשלום בלי
פגע רע למקום חפך (או חפכס) וקובו לחזור לבתיכם
לחיים ולשמחה ושלום אמן סלה וכן יהי רצון : וההולך
בדרך יאמר ספלת סדרך ואח"כ יסבב בידו או במקלו ויאמר
אלה פעמים יוה"ך ישמרני יוה"ך יצילני יוה"ך יעזרני ואס
יש עוד אחר עמו יאמר לו שלשה פעמים שלום עליכם ויענם
הוא שלום : ואח"כ יאמר פסוק ויעקב הלך לדרכו ויפגעו
בו מלאכי אלים ויאמר יעקב כאשר רא"ס כשיאמר רא"ס
יכוין רפאל אוריאל מיכאל : ואח"כ יאמר חנוך ואליהו הלכו
בדרך ולא הווקו כך לא נוקו אנחנו ואלך בשם אלהינו לעולם
ועד : ויאמר סימן לוי"ה דהיינו ל' פעמים ליסועתך וכו'
קויתי ה' וכו' ה' ליסועתך קויתי : ו' פעמים פסוק ויהי
בנסוע וכו' : י' פעמים יברכך : ה' פעמים המלאך
וכו' : ואח"כ יאמר ו' פעמים ויהי נועם ויכפול בכל פעם
הפסוק אורד ימים וכו' : ואח"כ יאמר שיר למעלות אשא
עיני וכו' שלשה פעמים : ואח"כ יאמר פסוק זה ג' פעמים
קומה ה' קדמה פניו הכריעהו פלטה נפשי מרשע חרבך
שלשה פעמים לאחר חרבך וכו' : ואח"כ יאמר יהי אלהים
אשר אלהי שדי בבאות עמנו משנצלו אלהי יעקב סלה ג"פ :
יהי אלהים אשר אלהי אשיר אדם בוסח בך ג"פ :
ג' פעמים : ואח"כ יאמר ג"פ אתה סתר לי פנים ואחור
בטחו בך עדי עד כי ביה ה' כור עולמים ג' פעמים לאחר
עולמים וכו' ה' עון לפני יתן ה' יברך את עמו בשלום ג"פ
לאחור בשלום וכו' מגדל עון שם ה' צו ירוץ צדיק ונשבע ולכוון
בו ירוץ גימ' שדי : ויאמר יהי רצון מלפניך ה' אלהי
סנדקו יאב הכרובים חוסה נא ומעול עלי וסילני מכל

אוי

שבט מוסר פרק לא

אויבי ולסטים שלא להרג לי ולכל הנלוים אלו לא נזכרו
ולא במאורינו ולא בכל אשר לנו וכן יהי רצון לפניך אדוני
רחמים והכליתם הרוכב בערבות סכילתי מכל מיני אויבי
ולסטים ואללים ושודדים ומכל מיני כליון ומכל מיני
פורענות הצרנסות לנא בעולם אמן סלה . ואח"כ יאמר
אדוני עולם או אדיר איום ונורא ולא יאמר קרב קץ נחמה רק
יאמר קרב יום נחמה : כשפגע ביער קודם שיכניס ליער
יאמר שמך ה' ביער . ביער ה' שמך . ה' שמך ביער .
שגדלפ"ן שר של ביער ויכוין סגלפון גימ' יער הוא ישמרני
ויצילני מכל רעה שביער קול ה' יחולל אילום ויחשוף יערות
ובהיכלו כלו אומר כבוד : יכרסמנה חור מיער ווי שדי
ירענה באש תבער יער וכהלכה סלהט הרים בן סרדפס
גסערך וגסופתך סנהלס : או ירננו עמי ביער מלפניה
כי נא לשפוט אס הארץ : הודו לה' כי טוב כל"ס : ואמרו
בזיטנו אלסי ישענו וקצננו והצילנו מן הנזים להודוס לשס
קדשך להסתנח נסתלעך : כתב בסוף ספר אורחות
צדיקים הרוכה ליסע ממקום למקום או מצית לבית לדור אלו
ימים נחדש הס טובים ב' נחדש אור' אור' או י"א ע"ו ס"ו
י"ט כ"א כ"ז כ"ט נחדש אצל יום א' ונ' וכ"ה נחדש אינן טובים
ושאר נפשו ירחק מהם : [נשחרים קודם נטילת ידיים
יאמר] ראשו כתם פז קוצותיו תלתלים שחורות
בעורב : (ואח"כ ירחיץ עיניו ויאמר] עיניו כיונים
על אפיקי מים רוחצות בחלב יושבות על מלאת :
(ואח"כ ירחץ לפיו ויאמר] לחיו בערוגת הבושם
פגרות מרקחים : [ואח"כ ירחץ שפסיו ויאמר] [ורוחץ
שפתותיו שושנים נוטפות מור עובר : [ואח"כ ירחץ
ואומר] מעיו עשת שן מעולפת ספירים : [ואח"כ
יסידיו על עיניו ויאמר] ויתר תהיה לך על אזניך
בשם אלהי יעקב ישראל : [ואח"כ יאמר] ופני אריה
אל הימין לארבעתם : [ואח"כ כשינבנ ידיו יגביה ידיו
למעלה ויאמר] שאו ידיכם קודש וברכו את ה' :
ואשא כפי אל מצותיך אשר אהבתי : [אחר ברכם
סורה יאמר פסוק זה] טוב אתה ומטיב למדני חקיך :
[לאחר כלום ברכה המחור לפגרים מקיס יאמר אלו ששה
פסוקים] לגזור אורחת משפט ודרך חסידיו ישמור
שמור רגליך באשר תלך אל בית האלהים וקרוב
לשמוע מתת הכסילים זבח כי אינם יודעים לעשות
רע : פלס מעגל רגליך וכל דרכיך יכונו : עיניך
לנוכה יביטו ועפעפיך יישירו נגדך : גצור לשונך
מרע ושפתיך מדבר מרמה : סור מרע ועשה
טוב בקש שלום ורדפהו : הו"ו ועזר"ה ה' מחסו

ומצודתי חוץ אגרת געמה ולילית ומחלח וכר
כת דילהון : (ואח"כ יאמר לו ספסוקים נכונה) אודך
על כי נוראת נפלאותי גפלאים מעשיך ונפשי יודעת
מאר : ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם
יפרד והיה לארבעה ראשים : ה' אלהי אתה ארוממד
אודה שמך כי עשית : פלא עצות מרחוק אמונה
אומן : ואח"כ יאמר אנה נכח וכו' . ואח"כ יאמר אל
אלהי הרוחות לכל בשר . ואח"כ יאמר שרפים עומדי ממעל
לו שש כנפים לאחד נשפים יכסס וכו' וקרא זה אל זה וכו' :
וסאני רוח עד הללויה וכו' : קבלס עול מלכות שמים יאמר
הגני מוכן ומזומן לקבל עלי אמונת אלהי עולם
אשר טמיר ונעלם מכל ה' מרוב קדושרו
והגני מאמין באמונה שלימה שהבורא יתברך שמו
אחד יחיד ומיוחד ואין יחידות בשום פנים ברוך
הוא ואין בלתו והוא ברוך הוא ברא השמים ושמי
השמי וכל צבאם והוא ברא הים הגדול וכל התניני
הגדולים וכל אשר בו הוא כנגד עולם הגלגלים
רק כמו גרגיר החרדל וכל הגלגלים המה כנגד עולם
המלאכים כמו גרגר החרדל ומלאך גבוה שבגבוהי
הוא כנגד כסא הכבוד כמו גרגר החרדל וכסא
כבודו הוא כנגד כבודו ברוך הוא גם כן רק כמו
גרגר החרדל והוא ברוך הוא אינו דמות הגוף ואינו
גוף לא נערוך אליו קדושתו ראשון לכל ראשית
ואחרון בלי תכלית עילת כל העילות סיבת כל
הסיבות שליט בעליונים ובתחתונים היה הוה ויהי
תקיף בעל היכולת בעלמא דין ובעלמא דאית וכו'
אין קדוש בה' וכו' ואין צור כאלהינו מי אלוה
מבלעדי אלהינו ואין צור זולתי אלהינו :
כל האומר מוצור למנכס נננינוס מוצור שיר נכורס המכורס
נכל יום נהנך הסמה לא יקרס לו שום מקרס רע וחשוב
לפני הקב"ה כאלו הוא מרליק נרות נבית המקדש : ובספר
מכורס המאור כתוב לאמר בימי העומר כששליט כיצור אומר
נרכס כהנים יאמר היחיד למנכס נננינוס מוצור שיר עד
אפסי ארץ ויכלית במעשיו : אגרת הרמז"ן ו"ל ויסתכל
נכורס המכורס ולא יחא ביזוק כל היום וכו' : ומסיים טוב
לאומרו אפילו כל ימות השנה עכ"ל וכל האומרו ו' פעמים
בדרך ויכוין בו ילך לשלום ולהצלחה ועוז שכל אדם יסתכל
בו קודם כאתו לדרך ובדרך יתפלל אותו כאומר :
משנעשה הקטן בן שלש שנים יעשה לו סכף טליס קטן ולא
ימסין יוסר מקובלים ו"ל :

שעת צדיקם כניית קודם זככה יאמר אלו הפסוקים :
 ברכי נפשי את ה' אלהי גדלת מאוד הוד
 וחדר לבשת : עוטה אור כשלמה נוטה שמים
 כיריעה : [ולאמר הנכבה יאמר אלו הפסוקים] מה
 יקר חסדך אלהים ובני אדם בצל כנפך יהסיון :
 ירויון מרשן ביתך ונחל עדנך תשקם : כי עמך
 מקור חיים באורך נראה אור : משוך חסדיך
 ליודעך וצדקתך לישרי לב :
 סתפלה שיאמר קודם כנסת ספילין לשם יחור
 קודשא בריך הוא ושכינתיה אני מניח
 תפילין כאשר צוני ה' אלהי להניח פרשיות קדש לי
 כל בכור והיה כי יביאך שמע והיה אם שמוע כנגד
 המוח והלב לידע ולהודות ולהלל בכל יום שהוא
 אל הוא היוצר הוא הבורא וחוציאנו ממצרים והרג
 את בכוריהם ואותנו הציל בכח שלשה שמות
 הקדושים הוי"ה אהי"ה אדנ"י המרומזים בתפילין
 ארבע בתים הם ארבע אותיות שם הוי"ה ובתוכם
 ארבע פרשיות דאותיות אדנ"י ובתוך ד' פרשיות
 כ"א אזכרות שם הוי"ה כנגד שם אהי"ה גימטריא
 כ"א וכן בשל יד הבית הוא שם אדנ"י ובתוכם ארבע
 פרשיות וכ"א שמות והוא אחר ומיוחד בתכלית
 האחדות ולו הכח והממשלה לעשות בעליונים
 ובתחתונים : והגני משעבד לו לבי ומוחי ורוחי
 ובשמתי והנה מקבל עלי מלכותו ועול מצורתי
 לעובדו בכל לבבי ובכל נפשי ובכל מאודי :
 כסב אור זרוע קודם סתפלה יאמר רבנו של עולם
 גלוי וידוע לפניך שאני בשר ודם ואין בי כח
 לכוון כוונת אמן בראוי לכן יהירצון לפניך שתהא
 עולה כוונת אמן שלי עם כוונת אמן באותם
 השרידים היורעים לכוון עניית אמן בראוי :
 ויאמר הוידוי אשמנו נגדנו גולנו וכו' ככל יום ויככה נדמעוס
 על אונס אמיני שלא ענה עכ"ל : ואחר שמניח תפילין
 יאמר זה : ומחכמתך אל עליין האציל עלי
 ומבינתך הבינני ובחסדיך תגדיל עלי ובגבורתך
 תצמית אויבי וקמי ושמן הטוב תריק על שבעה קני
 המנורה להשפיע טובך לבריותיך פורח את ידיך
 ומשביע לכל חירצון : כסב סרב נקן שפירסו"ל
 בשעה שכוך שלשה כריכות על אכזב האמצעי יאמר פסוקי
 אלו : וארשתך לי בצדק ובמשפט בחסד
 וברחמים : וארשתך לי באמתה וידעת אתה :
 וקודם שים ר' הספילין מעל ראשו יסיר מקודם שלשה כריכו
 אלו מן האכזב האמצעי : ונשנת וניוס עונ שאין מניחין

הנעיר

ספילין יאמר אחר עמיפס ספילין גדול ד' פעמים או פסוקים :
 מה יקר חסדיך אלהים ובני אדם בצל כנפך יהסיון :
 ירויון מרשן ביתך ונחל עדנך תשקם : כי עמך
 מקור חיים באורך נראה אור : משוך חסדיך
 ליודעך וצדקתך לישרי לב : (כשיונא בנזק מפתח
 ציטויניח יד ימין על המזוזה ויאמר) ה' שומרי ה' צלי
 על יד ימיני ה' ישמור צאתי ובואי לחיים ולשלום
 מעתה ועד עולם : (ויאמר) שדי ישמרני מיצר
 הרע ומכל צרה וצוקה אמן : ואח"כ יאמר שמע
 ישראל עד ובשעריך : ואח"כ יאמר לה' הישועה על עמך
 כו' שלשה פעמים ה' נבאוס : אגאס' כושיעה נא הכליחם
 נא : וקבלה אמתית שיעמוד על רגל כיסין למפטן כפסח
 אס האקוס נקי מכל כוואס וטינוף לפני הפסח וברגל השמאל
 צוק הכיס ויאמר בשם אלהי ישראל ובשם אגל"א שהוא
 סגול' שלא ינוק כל אונס היום : ואח"כ יאמר מגדל עוז שם
 ה' בויצון צדיק ונשגב : כסבו המקובלים ו"ל בכל פעם
 ציוס הן ביצאסו הן בכניסתו יניח ידו באכזבו על המזוזה
 ויאמר : שדי ישמרני מיצר הרע ומכל צרה וצוקה אמן
 סלה : שהיא סגולה שיצילהו הש"י מיצר הרע : וציוס
 השבת לא יאמר וס רק יאמר וכו' אס יוס השבת לקדשו :
 וכסבו חכמי האמת על ידי שנותן האדם פרופס לצדקה
 קודם ספלוס פודה ספלוס מכל מקטרג : בנזוא לבס
 בכנסת יאמר מזמור אלהים יתגנו שנו : פסוקים ויקוף
 הסיבה בכל פסוק ובשבת יקיף הסיבה פעם אחד בלבד ולא
 יותר : ובנזוא על מקומו מתחיל לומר העקידה ואל"ל בר"ס
 ושנת וי"ע חקי חיים דף כ"ג : שס דף ר"ח ע"א לפני
 הספלה יאמר : רבש"ע אני עבדך ובשעת התפלה
 בזמירות ובשמע ישראל אמסור נפשו על קירוש
 השם לקבל באות ד' מיתות בית דין ומוסר נפשי
 ובש"ת אהיה כמו דוד שאמר חסיד אני ובתפלת
 לחש עבד אני ואז אומר הקב"ה עבדי אתה אשר
 בך התפאר : כסבו המקובלים שיסתכל בצורת וס
 כסס בשעת הספלה כוס יסו"ס (צניק די יוד צניק"ק ה"א
 בשב"א ואל"ו נקמ"ץ) וזה גורס להביא יראה בלב האדם סג
 הש"י ולוכך הנפש : כסב בספר הגן לבעל מחשבה רעה
 בשעת הספלה יאמר ג' פעמים "פי"פי"פי ר' ספלאני
 יוסף ואח"כ ירוק ג' פעמים ולא ירוק לגמרי אך בדרך נחת
 והלשון שהא צין השפטים בשעת סרקיקס וגודאיתלך
 סמחשבה עכ"ל : אך בספלת י"ח לא יעשה כך : ולכן
 אמרתי להעלות על שולחן מלכים תיקון אחר כפי סמחשבה
 שכתב אחד מקלמירי פאר"י ולה"ס בסידור האר"י זלה"ה אני

שבת מוסר פרק לא

מצעיר בחנתי דרך ציון להעביר ימינו על מנחם נ' פעמים ועונדים כל המחשבות וכלל שיפסקו נס מחשבות מהרהורים ואז יועיל ודאי עכ"ל : כסב נזכר פ' בשלח כל בר נש דאחי לייחד שמה קדיש ולא חסכוין ביה בללא גרעוסיה דרחילו בגין דאסכרין ביה עילאי וקסאירמאין עלותא לנר וכלא מכריזין עליו לבנישוק"ס קרי כי סבאו לראוס פני עכ"ל : מי שאינו יודע בעצמו שיוכל לקיים זה אליכון כלל בשמו ויחידים רק יספול כפשוטו להבין פדגרים נכוונת הלב : כספר ארחוס נדיקים קודם נפילת אפים יאמר לדוד אליך פ' נפשי כי עליך הורגנו כל היום אמוסה הפעם אחרי ראו פניך וידע במחשבתו כאלו מס ועל ידי זה יס לו כפרה על כיסורים שמוליס עד יום המית פ"כ : דעם המקובלים שלא ליפול על סוד שיד כי אם על הנב פ"כ : מטה מטה וכוא רחוס שאומרים שני וחמישי ושני יאמרו בקירוב רגלים זה לזה כמו י"ח צרכות : רש"ל אל ארך אפים שאומרים שני וחמישי ושני צריכים לאומרו פעומד דרך וידוי : כהדקס שנוסגין קודם קריאס הסורה יסן דווקא בעמידה וביד ימין כאורחות נדיקים עיין בספר חקי חיים דף ע"ד ע"ב : כסב בספר החרידים דף כ"ח לספלת מנחה בשנת בשעת הוצאת ספר סורה יאמר ספלה ו במקום בריך שמים כי נאוסו שעת עת רגון : ואני תפילתי פתח לי שערי צדק צלותא דרעוא קמי עתיקא דעתיקין סתימא דכל סתימין יתגלי רעוא דעתיקא קדישא כתר ומשחה דרבותא דאיתכלילו ביה אבא חכמה ואמא בינה עילאי ומן יובלא מבינה יריק על דיקנא דאהרן חסד כהנא ולואי גבורה וישראל תפארת על הררי ציון נצח והוד יריקון כחדא על יוסף יסוד ודוד מלכא מלכות ויקבלון מלכותא ההוא ינוקא עבדין וכל עמך בית ישראל זנשמת יראיה תאיב לאיסתיהא בההיא משחא תריק עלי מינה ותתן כי חכמתא יקורתא ומנדעא וסובלתנא בני חיי ומזוני דויחא ועותרא למפלח קמן ולזווג למטרוניתא כמה דאצטרך ותבשר לעבדך ראיה זמן לחיי עלמא דאחי ונכעו פונד ובמטו מינד דלא אתפרשמינד ולא תתפרש מינאי בגין דלא אחוב קמך ונחדי השת למטרונית עורי עורי ה' עורי כימי קדם דורות עולמים הלא את הוא המחצבת רהב מחוללת תגין את הוא המחברת מי תהום רבה השמה מעמקי ים דרך לעבור גאולים ופרוי ה' ישובון ובאו ציון ברנה ושמחת עולם על ראשם ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה אמן וכי"ר : [כשפלה לארון הקודש

לספלת ספר סורה יאמר] מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים . [כשנוטל ספר סורה נזרע ימין יאמר] שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני . [כשנוטל ספר סורה נפיו יאמר] ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דודך מיין . (ואם מנשק רק נידיו יאמר) מצותה' ברה מאירת עינים : [כשקורין אותו לס' ש' נשעה ס' לוכו יאמר] נשכני אחר כך נרוצה הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה בך . (כשהולך בשליח כינור עם הספר סורה וסוף הלך אחריו יאמר] אחריה' אלהיכם תלכו ואותו תיראו ואת מצותיו תשמרו ובקולו תשמעו ואותו תעבדון ובו תדבקון . (כשנא האדם נגד ארון הקדש ישקוה לפניו ויאמר] שויתיה' לגדי תמיד כי מימיני בל אמוט אשתחווה אל היכל קדשך ביראתך . [כשפוסחין בארון לומר שיר הייחוד דכך יסנוהגים יאמר] שאנו שיערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד פי זה מלך הכבוד ה' עזוז וגבור ה' גבור מלחמה שאו שיערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד מי הוא זה מלך הכבוד ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה . [קודם שמתחיל להספול ספלת מנחה יאמר] אדם הרעי מזמן את פה שלי להודות ולהלל ולהתחנן אבוראי מלך מלכי המלכי הקכ"ה והריני מתפלת תפלת מנחה בדחיל ורחימא בסוד שור שתיקן יצחק אבינו סבא קדישא ע"ה שהקריב את עצמו על גבי המזבח בשור ולייחד השכינה עם הקכ"ה בורוע שמאל בשם כל ישראל ויכוון יאחדו"נהי . (ואם מתפלת מנחה ומעריב ביחד יאמר סריני כו' עד נשס כל ישראל והריני מתפלת ג"כ ספלת מעריב צרחימו ודחילו בסוד לייחדא שכינה עם הקכ"ה בדרועא דימינא ודשמאלא נשס כל ישראל כדלעיל : ואם מתפלת מעריב לבד אחר שהספול ספלת מנחה כנר יאמר כך סריני וכו' עד הקכ"ה . והריני מתפלת תפלת מעריב בדחילא ורחימא בסוד נשר כשתיקן יעקב אבינו סבה קדישא ע"ה שמרחף על בניו כנשר ולייחדא שכינה עם הקכ"ה בדרועא דימינא ובשמאלא בשם כל ישראל ויכוון כדלעיל . באוצאי שנת יאמר ומשמע ודומה כפי הסודר במעמדות עד אחר שיר למעלות אשא עיני טובים להכלסה מאד ואז אין צריך לאומרס בימי השבוע מקובלוס . קריאת שמע על המטה לקטנים יאמר להס כמלאך הנואל עד בקרב הארץ : ופסוק שמע ישראל ונרוך שם כבוד וכו' . ופסוק שומרגי כאישון בת עין ובצל

גבי רצפ' ותחת הקרקע שרי אף על גבי קרקע מאס ורצפ' א'
כתב דמוסר לטול אחרונים בשאר מקוים עיין בחקי חיים
דף מ"ד ע"ב ונדק"ס כ"ע"ב : אלו פסוקים טוב לומר אחר
האכילה קודם ב"מ והמה מסונלי' עד מאד שלא יחסר מוועו
כל ימי חייו : להודות להלל לשבח לפאר לרומם
להדר ולנצח על כל דברי שירות ותושבחות דוד
בן ישי עבדך משיחך בעצתך תנחני ואחר כבוד
תקחני והוא רחום יכפר עון ולא ישחית ויהרבה
להשיב אפו ולא יעיר כל חמתו . אשרי הגבר
אשר תיכרנו יהומתורתך ה' למדני ואני בחסדך
בטחתי יגל לבי בישועתך אשירה לה' כי גמל עלי
שורש אשיש בה' ותגל נפשי באלהי כי הלבשני בגדי
ישע מעיל צדקה יעטני כחתן יכהן פאר וככלה
תעדה כליה ויבטחו בך יורעי שמך כי לא עזבת
דורשיך ה' שמחו בה' וגילו צדיקום והרנינו כל וכו'
גר לרגלי רבריך ואור לגתיבתי : אורך כי עניתני
ותהיל לי לישועה : ואח"כ יאמר השיר של יוסף סהיו הלויס
אומרים בנים המקדש . סמנהב צאריך איטליא מי שאין לו
פנאי ללמוד על שולחנו או שאינו יכול ללמוד לפחות ד' פסוקי'
מתורה וג' מנביאים וג' מכתובים . ג' מסורה ויאמר
ה' אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ויצא
העם ולקטו דבר יום ביומו למען אנחנו הירד
בתורתאם לא : ועבדתם את ה' אלהיך וברך
את לחמך ואת מימך והסירותי מחלה מקרבך :
ויענך וירעיבך ויאכלך את המן אשר לא ידעת ולא
ידעון אבותיך למען הודיעך כי לא על לחם לבדו
יחיה האדם כי על כל מוצא פיה' יהיה האדם :
[ג' מנביאים] הוא מרומים ישכון מצודת סלעים
משגבו לחמו נתן מימיו נאמנים למה תשקלו בסף
בלא לחם ויגיעכם בלא לשבעה שמעו שמוע אלי
ואכלו טוב ותתענג בדשן נפשכם הלא פרוס לרעב
לחמך ועניים מרודים תביא בית כי תראה ערום
וכסיתו ומבשרך לא תתעלם : [ג' מכתובים] ויין
ישמח לבב אנוש להצהיל פנים משמן ורחם לבב
אנוש יסעד : טרף נתן ליראיו יזכור לעולם בריתו :
עושה משפט לעשוקים נותן לחם לרעבים ה' מתיר
אסורים . כתבו המקובלים מי שיש לו פנאי יאמר ואם
אין לו פנאי יאמר המקדש קודם הלימוד יאמר דמ"ב כ'
ארי"ל בנ' זכיר"ה וטוב להשנות ויאמר ת' פעמים אום ת'
של סמניא אפי . ואח"כ יאמר ירמ"י או"א בזכות ה'
ש' שאמרתי הפסוקים לפניך שתפתח לבי בתורתך
א ת א 20 1 ותצוה

שבת מוסר פרק לא

ותצוה למלאכים הממונים על התורה שירמרגי
תורתך ויהא לבי כפתחו של אולם להגות בתורתך
ויהיו דברי תורתך מונחי בפי כשלהן ערוך וכמעין
נובע ויהיו דברי תורתך שמורי בלבי שלא אשכח
ואהיה ככור סיד שאינו מאבד טפה ואשחר ואערב
בכתוב לא ימוש ספר התורה הזאת מפיו והגית בו
יומם ולילה למען תשמור כל הכרוב בהם אז
תצליח ואז תשכיל ובזכות שמות היוצאים מפסו
תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב שתפרח
לבי בתורתך ויהיה כנר המתגבר לפלפל למהר
להבין ולהשכיל ואהי מהר לשמוע וקשר לאבר
ולזכור ולירע ואזני תפתח לשמוע בתורתך אמר
וכי"ר : (ויאמר גם זה) רבון כל עלמין דאגת הוא
מארי מלכין וגלי רזין יהא רעוא דילך לסרבא מילן
בפומאי לקיימא ביהאי קרא ואנכי אהיה עם פיו
דלא איעול בכסופא קדמך וקדם רישא מתיברא
דרקיע ואזכה למשמע מילן ורזין דאורייתא מרישי
מתיבתא עילאי : [מי שיושב ללמוד ואמר] ירמ"י
או"א אברהם יצחק ויעקב שקראת שמו ישראל
שתפתח לבי בתורתך ותאור עיני ולבי שלא אשכח
כל ימי חיי ולא אשכח דבר תורה לעולם ועד :
מס' ריב"ז מצאנו שגולל לתנוק שלא יזקק מילת נער
קטן שעדיין אינו יודע וישים כפי הילד הכולל גם מצאנו אחר
המצניח ואמר המוהל ק"ל פ' אליהו וזוה מסלק סער אחרא
וביזק מסלק לסמ' ואח"כ יכוון את אליהו באופן זה א"י
נביא וזוה מוצטח שלא יפגוש בריקו לעולם ע"כ : מצאנו
גם בהנהרות מי שמעו בניו מיתת פסאומים כשנולד לו תנוק
אל ילבישנו כי אם כלי פשתן בלבד צלי עירוב בסן שום מין
אחד ויחיה : וקבלתי מהחכם הש"ר יצחק גרפטי שהיו
מקיים לו בניו קודם המילה עד שמלא בס' א' שהתענוקות
שמתים קטנים הוא מסיבת שיוכחין בחיבו כמין אנחנו
קטנות ומסנ' זה אינו יכולים לינק ומקיים לכן מיד בראותם
שאינו יונק וקחו חתיכה של בגד פשתן דק ויכרוך באמצעו
וישפץ בחיך הסינוק ב' או ג' פעמים באופן שיבקעו
אנחנו ויטרפא והוא כן עשה וחיו בניו משם ואילך :
מצאנו כשאומר ברוך אתה ה' האל הקדוש יכוון לשלום וס'
יאהדונה"י ושוא סקון לכעס גם יכוון בשים שלום והוא
סועלת לסקן הזכירה יכוון בברוך אתה ה' המברך את עמו
בשלום הוי"ה נקוד שורק ע"כ : מצאנו כסוד קבלה
מהרב רבי משה דרשן ולה"ה הרוכה לעמוד על שער התבואה
הרי לך סימן גדוק ונכנה על חכמת האלעגיות חסוד בשנה

שאתה יושב זה אמאי קהיה תקופת טבת נופלת בכמה ימים
בחדש אם מעשרים יום ועד שלשים היא נופלת יהיה וול ואם
מיום ראשון ועד עשרה ימים היא נופלת יהיה יוקר ואם מע"ו
יום ועד כ' היא נופלת יהיה השער בינוני ואם מעשרה ימים
ועד ע"ו יום היא נופלת יהיה יוקר גדול והכל בידי שמים .
ובספר אחר באו כן מצאנו כתוב וכתוב בו שאין מגלין זה לא
לכנועים ע"כ : הרי כתבתי לך בפ' הנכבד הוא דברים
נחמדים ויקרים להשיג בהם שלימות הנפש ושלמות הגוף
כאשר עיני הקורא רואה וא' סקון לומר איך אני יכול לעמוד
על כל זה כי הוא בוגד ושולח לאדם לגדופי' לרדוף כל סיום
אחר פרנסתו ובזואו בלילה מרוב עמלו וישכב וירדם דע
שהדברים מונחים לפניך כשולחן ערוך אם ויכך השם בטח
ושלום אשריך וטוב לך שיוכל לקיים כל הכסוד בס' ואם רופ
מולך רחפך לעמל ועורח או סקיים מקצת מהם או אפי' אחד
שעל הכל יש שגר דכל הדברים הללו כלם נאמרו למשה בסיני
שאין דבר בעולם שאינו רמז בתורה דוק וקשכח וכדו"ל על
פסוק פרשת בהר יני וידברה' אל משה בהר סיני לאמר
דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי תבאו אל סארך כו' .
שש אנים קורע שרך כו' רש"י ו'ל מקורם כהנים מה ענין
שמיטה חל הר סיני והלא כל המכוס נזרו בסיני חלא מה
שמיטה נאמר כללותיה ופרטותיה ודקדוקיה מסיני אף כלן
נאמר כללותיה ודקדוקיה מסיני ע"כ כללים נמסרו למשה
מסיני שכלולים בו מה שתלמיד עתיד לחדש אצל הכוונעים
לעיקר המכות אף דברי סייג אוגדר או רמז או סגולה או
רפואה שמה משיג אדם שלימות הנפש הכל רמז בתורה לכן
אל יקל בפיניך מה שכתבתי באומרך רונס הס דברים שאינן
מפורשים בתורה שנכתב ולא בתורה שבעל פה דע דכל דבר
היוצא מפי חכם החיוב עליך לקיימו כי לא מפיו דוקא יצאו
הדברים כי כבר קדמה היציאה מפי משה רבינו ע"ה ארון
הנביאים וכללן בתורה דרך רמז באיזה פסוק או באיזה
בנקודה או בטעם ולא ניתן רשות לגלותו עד שזא החכם
שעליו גור כור עולמים לחדשו דון חלקו מסיני וגילה אותו
וכן דור הולך ודור שזא מחדשים עוד ממה שקיבלו מסיני
שלא נגלו לראשונים דכל אחד ואחד מגלה חלקו דאין ראש
לשום אחד ליכנס בתחומו של חבירו :

פרק לב ישי' רמז ו' רמז י' רמז י' רמז י' רמז י'
שאלו עושה רבון קונו וסיגון והדאגה
והנער והיסורין הקשים והגלות והשעבוד כשעובר על
המצוות ככתוב בפ' בחקתי אתכם בחקתי תלכו ואם מצוה
תשמרו ועשייתם אותם ונתתי נשמיכם בעמס ונתת' הארץ
יבולה ועץ השדה יסן פריה ו'השיג' לכם דיש כו' ונתתי
שלום

שלוש בארץ כו' הרבה עמם צדוק הטובות הנודעים לנוף
 צדקרים הנשמים שהם הכנה להשגת שלימות הנפש לזכות
 לחיי עה"ב והתחיל אנשים ונקטי בשמירתם בעתם כי
 צדוק צדקתם כאשר יאות יהיה האור וך וטוב והנהרות
 והמעיינות טובים ויהיה סיבת צדקות לגופים והפירות
 כלם ירבו ויתרבו בהן כאשר יאמר ונתנה הארץ יבולה
 ועץ השדה יתן פריו ועם זה לא יחלה האדם ולא יהיה משכלה
 ועקרה בנבואתם וימלאו ימיהם כמ"ס הרמב"ן ז"ל ונסיות
 האדם בריא משולל מכל חולי ונער ממקריים דופי הזמן אין
 הכנה גדולה מזו להשגת השלימות הנובע לנשמה לקנות
 החיים הנצחים ולכך התחיל מענין הנשמים שהם ראש
 וסיבה לכל ההכנות ואמר ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן
 פריו לא קאמר יתן פרי כ"א יתן פריו לפירות על הפלגם
 ההכללה וההשגחה עליהם בשמירת המצות שהעץ יתן פריו
 הנהוג ליתן ועם כל זה יכנס בו הצדקה שאע"פ שנתן פריו
 פנהוג לתת בכל שנה ולא יוסר יספיק שהשיג לכם דיש את
 צדק וצדק ישיג את ורע ואין זו כ"א השגחה ולא מקרי מה
 שאין כן אם יתן העץ פרי הרבה יותר מן הטבע שיכולים
 לומר דרך מקרי היה שהעץ פעם מרבה ופעם מאטט עוד
 טובה בשמירת המצות שהעץ השדה יתן פריו מעצמו בלי
 רשות המלאך העומד עליו לומר לו גדל כארז"ל אין עשב
 או עץ שאין לו מלאך וגם מהעונה שהעץ השדה יתן פריו שלא
 יהיה עורח לעלות לאילן לעקור פרותיו אלא הוא מעצמו יתן
 פריו מלאונו ולא נסן סיחון ירצ' עץ השדה יניח פריו ע"ד
 ארז"ל במס' כתובות לעמיד יתגדל עץ החטה כתמר וכו'
 וס"ס יש לכם צדק קצ"ה ישלח רוח ויפול הסולת מן החטא
 ויצא האדם וילקט גם מהסוגה שאכלתם לחמכם לשונע כל
 כך מוטעם יהיה הלחם שיאכל גם על השונע ע"ד רווחא
 לנכסו מי שכיח : גם וישנתם לבטח בארצכם שאף שיצא
 האדם על גבי קרקע לא יהיה נזק גם לבטח מכל צד ואויב
 שיפול פחדם עליהם ולא יעוררו בהם מלחמה ובהוכרת
 פגשם בעתו והכלחת הכמח מפרי העץ ונמח האדמה
 וצריאות הנזפים שלא יזקו מאוס דבר אף שיכבד על גבי
 קרקע וסלקט המלחמות כלול באלה הדברים כל הטובות
 הנשמיות שאפשר להיות סחת כל השמים גם רא' מהעוב
 אשר נדר לשומרי מצותיו גם בשונם אל העפר נאמר ונתתי
 שלום בארץ כי גם במופת יעשה להם שלום עם הארץ שלא
 ישלום בגופם לרקנן אלא בקצרים בשלימות הגופות כחיים
 ממש יהיו ע"ד שכתב ר' שמעון בעליה מוטל כשוכב עלי
 משכב והיה דן לבאים לפניו לדין כדאית' במציעהו כר' אחאי
 בשדה דרנחמן שדבר עם הפועלים מקצרו והו' ונכתבם

ואין מחריד לא מחיצות הקצר ולא צדקתו הנוף גם והשגתי
 חים רעה מן הארץ שהיא הרמה והתולעה ונשיכת נחש
 ועקרב במקרי גופי הרשעים אשר גם יקונך שרף ועקרב
 לא יקרי לכם וכל זה מחמת שחרצ לא תעבור בארצכם
 דכינו חרבו של מלאך המות כי מיתתכם יהיה נשיקה
 כהיותכם שומרי מצותי : וזוה ורדפקס את אויביכם שהם
 המקטרגים עליכם ציוס הדין ונפלו לפניכם לאחר צחרצ
 פיפיות שצידכם מכח הסורה שעסקתם בה ורדפו מכס
 חמשה מאה חמשה זכיות ירדוף מאה קטרגונים ומאה
 מצות רבנה קטרגונים ירדפו ונפלו כלם לפניכם לאחר
 בעבור החרצ של עסק הסורה שיש צידכם גם דעו שלקבלת
 השכר אני נותנו לכל אחד כפי הפני בשעה שעשה המצות
 והו' ופניתי אליכם כלומר הנני רואה פנייתכם וכפי הפניה
 יתחלקו בשכרם מקצתכם והפרתי אתכם ומקצתכם והרצתי
 אתכם ומקצתכם והקמתי את צדיקי אתכם : ואח"כ רמו
 להם משכר סעודת הלוייתן ויין המאמר בענין המוכן
 לצדיקים שומרי מצותיו ואמר ואכלס יסן נזשן כפל לומר יסן
 נזשן לרמו על צ' דברים הישנים שהם משנת ימי צראשית
 היינו לויתן ויין המאמר ויין מפני חדש סוכיא דכל כך
 ירבה בסענונים שאחר שיצטעו מאכילס יסן שהוא לויתן
 ויין כו' סוכיא כל זה מפניהם כדי לאכול מסענוני החדשים
 ואחר זה רמו להם משכר עה"כ בעולם הנשמות ואמר ונתתי
 משכני בתוככם יתן להם משכן של מעלה היינו מקדש של
 מעלה וכדר"זל שהמשכן נקרא מקדש והמקדש נקרא משכן
 ישלם בו שיתענגו בתוכו צדוק שלום ולא תנאל נפשי אתכם
 אע"פ שאני דר עמכם במשכני קדיר לא תנאל נפשי אתכם
 ע"ד הוקר רגליך אלא גם וואעשה לגמול נפשיכם
 והסתכלתי בתוככם והייתי לכם לאלהים כארז"ל עתיד
 הקב"ה לעשות מחול לצדיקים בג"ע וכל א' מורה באמצעו
 ואומר הנה אלהינו והנה גילה ונשמח ביצועתו והו' והסתכלתי
 בתוככם והייתי לכם לאלהים ואפס שהיו לי לעם והייתי
 לכם לאלהים שאתם קאמרו הנה אלהינו והוא אתם שהיו לו
 לעם שאני אומר לכם למס אתם מתייראים הרי אני כיוצא
 בכם כדאיתא בילקוט שבעת שיושב עמכם במחול אומר לכם
 כך וכדר"זל והסתכלתי בתוככם אטייל עמכם בג"ע כח"ס
 מכס ולא שהיו מודעו עין ממני יכול לא תראו ממני ת"ל אני
 ה' אלסיכם ע"כ והו' נמשך לכם על שהוצאתי אתכם מארץ
 מצרים מהיות להם עבדים המכריחם לע"ז ואשבור מוטוס
 עולכם ונכנסתם בעול מצותי על ואתם ואולך אתכם
 קוממיות וכדר"זל קוממיות בקומה וקופה שאע"פ שנת"הו
 המסתכל בשכי' מס אמנם לעתיד בג"ע כשאטייל עמכם

שבט מוסר פרק לב

יצענו' שיצאם' מאמרים וקבלתם עול מלכותי ואוליך אתכם
 בקומתם וקופה שסגנו מויו השכינה ולא תהיו כווקין הרי ראו
 להם בעבור שמירת המצו' שיזכו לשכר גופני מהכללות הנוף
 וגם מהמנוח המגיע להם במותם בהיותם בקבר שלא יסלוט
 בגופם הריקנות והרימם ושיהיה מיתקם בגסיקה ולא ע"י
 מה"מ ולא יוכל מקטרג לעמוד בפניהם ושיזכו באכילת
 לויטן ויין המשומר ולסת אותם בסוף מקדשו גב"ע ולעשות
 מחול ולישב ציניהם בלי שידעו ויהיו עיניהם מויו השכינה
 ולא יגיע להם שום נזק ונזכרות בפ' סגל הבטיחם גם על
 השכר הגשמי ברכות בתכלית המעלות להכינס להשגת
 שלימות הגשמה ואמר אם שמוע' ששמע בקול' ה' אלהיך
 לשמור לעשות את כל מצותיו אשר אנכי מצוך היום ונתקד
 ה' אלהיך עליון על כל גווי הארץ ראה זאת המעלה הנהיה
 כמה שאת' פ' שכל אומה ולשון מחוק עצמו שאין כמוה תחת
 כל השמים בחכמה ובמעלה ובהנהגו' מדיניות וביוסית עכ"ל
 יודו ולא יבשו שאת ראש ועליון על כל השלמות וזהו ונתקד
 ה' אלהיך עליון על כל גווי הארץ וזה תשיג כשתשמע בקול
 ה' וכו' אמר ובאו אליך כל הברכו' האלה והשיגוך כלומר
 יגלגל הקב"ה שישיגו לך כל הברכות כדי שתעשו מכלן כד
 יגלגל שסגל בפרקמטיא כדי שתעשו מאותה ההלכה
 יגלגל שסגל לדרך כדי שתרא' אויב' נגפים לפניך טעם
 כרם וכל מיני נטיעה שתעו' משמחם ממד בעסו וזהו ובאו
 עליך כל הברכות והשיגוך ודוק גם בדרך אסה בעיר וברוך
 אתה בשדה אף על פי שחילוף האויר מוין לאדם ואויר
 העיר עם אויר השדה מחולפים לא יגיע לך נזק בין היותך
 בעיר או היותך בשד' בכל מקום שהם ברוך גם תשיג בקיום
 מצות ברוך פרי בטןך ופרי אדמתך ופרי בהמתך שלא יגיע
 נזק בפרי אדמתך ולא תמות בהמתך לכפר על פרי בטןך
 להיות זה תחת זה אלא יחד יתקיימו לפניך בקומת' ובנבינות
 גם ברוך טנאך ומשארך דכל כך אורחים יכניסו צניק
 מסוף העולם ועד סופו באופן שלעולם יהיה טנאך מלא
 מערכים ומשארך מלאה עיסה ללוא להם פת חמה תמיד
 שהוא מאכל מלכים גם ברוך אתה בבאך וברוך אתה בבאך
 בבואך ובבאך בפריקמטיא שלך באר"ל והקדים ביה
 ליציאה לרמוו על הבטחת גודל ההצלחה דמיד ביציאתך
 סדמה בעיניך כאלו באת' מרוב ההצלחה הפרקמטיא שתמכור
 מיד ותרויח הרבה ותחזור מכר לביתך גם יתן ה' את אויביך
 נגפים לפניך יעשה הקב"ה דעלגד שינילך מידם שלא יוכלו
 להזיקך גם תראה במיתת כדי שלא יהיו בעול' כדי שלא
 תצטער לומר אפשר אחר ומן יקומו עליו לכן יעשה שנעינך
 תראה מכלם שיהיו נגפים לפניך ואחר הנגיפה לא ימותו

שם פנ סגל הארץ אלא בדרך ה' יבאו אליך ובשנעת דרכים
 ינחמו לפניך אחר שניגפו ושם במקום שזכו ימותו ויתמו עוד
 לך שיזו ה' אתך את הברכה באספך באעט שתכניס ימלאו
 אסמך שבע כדי שלא סטריח לבנוס הרבה באופן שלם גם
 תענית שהכנים באור קב חטים ונתמלא גם יסלח את
 הברכה בכל משלת ידיך אע"פ שאין הטבע מחייב שם ריוח
 באופן דבר ביון ששלת ידיך בו יסבך וזהו דוקא ביוסך
 על האדמא אשר ה' אלהיך נותן לך כי בבאך ממנה על
 רוב צונותיך יהיה בהפך ח"ו עוד לך מהמעלה שיקימך ה'
 לו לעם קדוש שאף על פי שהוא קדוש ולפני קדושתו
 כל קדושה נחשב לכלום בדר"ל קדושים תהיו יכול
 כמוני ת"ל כי קדוש אני ה' אפיכס קדושי למעלה מקדושתך
 וכו' עכ"ל יקימך ה' לו דייקא לעם קדוש באלו לו נחשב
 קדושתך שאין כמוהו לזה לקדושתו כביכול וכל זה כי תשמור
 את מצות ה' אלהיך כמה שהוא שומר ומקיים גם אתה וכן
 שהק"ב שומר המצות באר"ל וגם וכלכת בדרכיו מס הוא
 חנון אף אתה חנון באר"ל או אס שזה לו כביכול בענין
 עשיית המצות ולכן יקימך לו לעם קדוש במדובר גם יתחייב
 קיום המצות שירשום שם הוי"ה על פניך באופן שגדל לעין
 כל ויפול מוראך על רואך וזהו וראו כל עמי הארץ כי שם ה'
 בקרא עליך שם הוי"ה דייקא יסיה דשום עליך כל כך ברור
 שיוכל אדם לקרותו באלו כתוב על הספר בדיו ובוס כל עמי
 הארץ יראו ממך פנ סגל אס מהשם וישרפ' גם מההכללת
 שאת' פ' שכל מי שמאריך ימים יראה מעקריוס דופי סומן
 כגון מיתת בניס או הפסד ממון וכדומה אמנם לך השומר
 סמכות והוסיף ה' לטובה מה שהוסיף לך בעולם שאתה
 ימים יהיה לטובה בפרי בטןך ופרי אדמתך שלא תראה מית
 פרי בטןך ופרי בהמתך גם לא בהפסד פרי אדמתך וזהו
 יהיה על האדמה לעין כל ועכ"ל לא יסלוט בך עין סרע וזהו
 אומרו על האדמה אשר ה' אלהיך נותן לך כלומר לא יהיו
 הברכות במקום סמוי מן הארץ אלא על האדמה מקום
 מושבך לעין כל גם ההלכה ומעלה גדולה תשיג בעשותך
 דכון ונכרך שיפתח ה' לך את אוזניו הטוב את השמיעה לתת
 מעט אדריך בעתו ולבדך את כל מעשה ידיך שאת נטע כרם
 ומיני חילנות ובית סגנה וענע העולם שאת טוב לנטיעה
 ונזק לבנין עכ"ל בבא האמר בעסו יהיה פועלם לנטיעה ולא
 מוין הבנין וסו ולבדך את כל מעשה ידיך עוד לך וסלויות
 גוים רבים ואתה לא תלוי כלומר כ"כ עושר יהיה לך
 שתספיק להלוות לגוים רבים ולא תצטרך ליקח מאחרים
 בהלוואה כדי להספיק לתת להם גם רמו באומרו והלוית גוים
 רבים כלומר גוים רבים המעלים והעושים יבאו להלוות ממך

וזהו גויס רבים ע"ד ד"ל רבים קמים עלי רבי המעלה וזה גדולה לך אין באוה שרבי המעלה כאלך ושמים שיבאו ליקח ממך כו' גם רמו באומר והלויים גויס רבים כלומר תלוה גויס ממע למלכים לעזור להם במלחמה שכל כך גויס עבדים יהיו לך משלל המלחמות שתלוה גויס למלכים וזהו והלויים גויס גם ונתקד'ה' לראש ולא לונב והיית רק למעלה ולא תהיה למטה כלומר לא תהיה ראש המעלה באופן שאיך ונב לאריות אלא והיית ראש לאנשי המעלה באופן שאיך ונב לאריות וזהו והיית לראש ולא לונב גם בהיות שכל העולה בתכלית המעלה שאין למעלה ממנה מצפה ירידה לכן מה יעשה אלהים כדי ששפמוד לעולם במעלתך שהיית רק למעלה רק מיעוט ימעט מעט מעט ממעלתך כדי שלא סדר וכל זה כי ששמע בקול'ה' אלהיך אשר אנכי מצוך היום לשמור ולעשות הרי מונחים לפניך בן אדם המעלות אשר פשיג בהיותך שומר מצות בוראך ואיד תשליך כל הטובות האלו בידך מעליך : ובהיות שיש בטבע הרשע לומר שרוכס באבוד כל הטובות כדי למלאות תאוות יצרו הרע לכן פנני כוסב גם חומרת העונשים הבאים על החוטא העובר על המצות כדי למלאות תאוות יצרו חולי בשמוע כו' ישוב וניחם על הרעה שלא לעשות : יען שטבעי האדם מסתלק לשני חלקים יש חלק בני אדם מסתפעלים באיבוד הטוב וכנדרס בתבתי מהברכות והמעלות משומרי המצות חולי בשמוע כך כדי שלא לאבד כל הטוב ההוא לא יחטא ויש חלק בני אדם שאין מסתפעל להם אגדת המעלות אך מסתפעל לו קבלת העונשים וכשומעו פורש עצמו מלחטוא לכן הבני מודיעו מהקללות שנפר' בתקתי ופ' תבא ואם תראה קצת ב"א שדי למלאו תאוות יצרו חולי מסתפעל להם לא אבוד כל טובות שבעולם ואינו מסתפעל להם שמי' כל עונשי' שבעול' שיבאו עליהם לא דברה תורה במתים ימחו מספר חיים שהם פושעי ישראל בגופם ועליהם נאמר ויצאו וראו בפני האנשים הפושעים בי כי תועלתם לא תמות אם מסו בלי תשובה או שלא הדרו תשובה כלל : והנה לך סקללות והעונשים האמורים בפ' בתקתי שמגיע לאדם בעוברו על מצוות יוצרו והולך אחר יצרו מצוה עליו שחפת חולי שמשתק את הבשר וקדחת חולי מקדחת אפ' הגוף ומסממו ומבערו כמו אש מכלות עינים ומדיבות בפשע ורע לריק זרעו ולא יצמח ואם יצמח יאכלו אוסו האויבים גם יורע בנים ובנות ויפלו ביד אויבים ונתתי פניו כלומר פונה אני מכל עסקי להרע לו כדרש"י ו"ל יהיה ניגף לפני אויביו ירדו בו שוכניו ינוס ואין רודף אותו בדי שלא יגיע עונש לגרדף מש' דקיימא לן והאלהים יבקש את הנרדף אפילו

כדיק רודף רשע ואם יוסיף לחטוא יצבור לו הקצ'ה גאון עונו ויתן שמו כבדול וארצו כנחשק ותס לריק כמו ולא יתן ארצו יבולס ועץ השדה לא יתן פריו הראוי ליתן כגון הספוס כוסן תפוחים ועץ רימון כוסן רמנים אלא פריו לא יתן אבל יתן פרי באילני סרק שאין ראוי לאכילה ואם יוסיף לחטוא ישלח בו חים השדה ושכלה אוסו ויכרי' בהמתו וימס אוסו וישוס דרכו ואם לא יחזור בכל זאת יביא עליו חרב כוקמת נקם ברית וישלח בו דבר וסנתן ביד אויב' ותשכ' מט' לחם ומחסרו' העצי' ואפו הרבה נשים לחמם בסגור א' וכיון שלא נתחמם הסגור כ"כ מחסרון העצים כיון שהכניכו לחם בו נתקרר הסגור והלחם נסער' והעם וסדכיון שסתחיל להתחמם נספשת ונתערב וזה מוכרחים אחר כך להשיב לחמם במשקל לחלק העיסם וכיון שמשקל אין הסדנה שורה בדבר השקול ויאכלו אותה עיסה ולא ישתעו ואם בואת לא יוסר הרשע יביאו החטא לאכול בשר בניו ובנותיו וישמיד במותיו ויכרית חמיו מן הע' שמשכה ויתן פגרו על פגרי גלוליו ויגאל נפשו לו ויתן עריו חרבה וישוס המקדש ולא יריח בריח ניחוחיו וישוס את הארץ ושמו עלים האויבים היושבים בה ואוסו אורה בגוים והדיקסי אחריו חרב והיסקם ארצו שממה ועריו חרבה ויהיה בארץ אויביו ויהיה מור' בלבנו בארץ אויביו ונרדוף אותו קול עלה נדף וגם מנוסח חרב ויפול ואין רודף ויכשל באחיו במפני חרב ורודף אין ולא תהיה לו תקוה לפני אויביו ונאבד בגוים ויאכל אוסו ארץ אויביו וסנשארים ממנו ימקו בעונם בארצות האויבים וגם בעון אבותם אתם ימקו הן אלה הקללות שמגיע לרשע כמותם ואע"פי שאמרו ר"ל קללות שנקודת בהנים שהן אלו הנזכרות בלשון רבים נאמרו ומשה בי אמרן מפי הנזורה אמרן ושנמשנה תורה בלשון יחיד ומשה כי אמרן מפי עצמו אמרן פ' כועין בהרע"ן ו"ל עכ"ו דברסי' כאן בלשון יחיד דרך תחנה וספל' לפני בורא עולם כיון שישראל נקראים נפש אחד אם כל אלו הקללות נסקיימו בחוטא אחד יחשב כאילו נסקיימו כלם בכלל באומה וראויים לגאולס כיון שקבלו עונשים : ואפשר לומר דלרמז לזה קללות שנמשנה תורה באו בלשון יחיד לומר אם רבים חטאו ובאחד מהם נסקיימו הקללות או קצת מהקללות באחד וקצת באחר נמשכ כאילו נסקיימו בכלם יחד : ואלה הקללות שנמשנה תורה שנאמרו בלשון יחיד בעוברך על מצות בוראך יבא לך ארורה בעיר ובשרס ובטנא' ובמשארותך ובפרי בטנך ובפרי אדמתך ובשגר אלפיך ועשתרות כואנך וארורס בבואך ובצאתך ומראה ומסומס וענרעת בכל משלח ידך והשמדס ואיעור ודבר ושחפס וקדחת ודלקס ומחור ומרע ושדבון וירקון

וירקון ורדיפה והשמים נחשת ופארץ גדול המער אבק
ועפר נגיפה ניסה ועוה נבלתך מאכל לצוף השמים
ולבהמה שאין עפול' גרר חרם שגעון עורן קמהון לבב
ממשש נכסרים הערר הנלחה עשוק גזול ואין מושיע תארש
ואיש אחר ישלנה בית קננה ולא תשכנו כרם קטע ולא
תשכנו שורך טבח לעיניך ולא תאכל מאנו חמורך גזול
מלפניך ולא ישוב לך באנך נתונו לאויבך ואין לך מושיע
בניך ובנותיך נתונים לעם אחר ואין לאל ידיך כל יגיעך
יאכל פס אשר לא ידעת והיית עשוק ורכוש משוגע ממראה
פיניך אשר תראה שקין בנרכים ובשוקים בלי רטואה גלות
מלכך שמה מאל ושנינה בעמים זרע רב סוכיא השדה ומעט
פאסף כרם קטע ויין לא תשקה וקיים יהיו לך וסמן לא
תסוך יהיה כלכל קולעת ארצם הגר יעלה מעלה ואסה קרד
מטה הוא ילוד ואסה לא תלונה הוא ראש ואסה זנב כל זה
על כי לא שמעת בקול ה' אלהיך לשמור מצותיו ומקטיו
אשר צוך : ואסה בן אדם ראה העונשים הבאים על
הח'טא בחטאיו ושם אותם נגד עיניך תמיד ודבר עם לבבך
היינו יצרך הרע ובה תאמר לו וכי בעבור תענוג רגע אני
שומע לך לכתול כל הקללות והעונשים הקשים המדוערים
פאלו אם תקן ערבין עד שולחי נשאתי ליוצרי שכול
להכילני הנני מוכן לעצתך אבל שמוע שמעתי וגם ידעתי
מפי סופרים ומפי ספרים שאסה עצד כמוני עומד על כוויך
לפסקני ואני על כווי למאן שמוע לך אם כן מה לך יצרי
תרדפני בחוק ובהסמר' בלי הפסק רגע שעל כלבך לא
נכטוית למה תסאכור להפילני ביד העונשי' הקשים לראות
נקמות בגופי ובנפשי דמה שבר תקבל ע'ו ומה שמחה מגיע
לך בראותך גופי מוכה ומעונה מלא נגעים ולמה לא תחוש
שהיית אכסנאי בו ימים ולילות ומה נצע כי תכלה לפרוש
בגין גופי הנני אשר בה שכנתה להשימה בטה אם לא
ידעת ושמעתה שעל זאת ענוש תענש אם טוב אתה ממני
אשר בכלם אלהים נבראתי ועם כ'ו בעובדי על רבון יוצרי
נכוני לי שפטים הנזכ' כ'ש וק'ו שגם עליך יעבור כוס
בעוברך על רבון יוצרך כי לא על כבוד המלחמה אשר
אתה נלחם בי צוך (וכד' ו'ל שנתנש על כי הגדיל לעשות)
אלהיך שתלחם עמי ומה תענה ביום אשר יביאך לדין
לפניו על הסוספות שהוספת מדילך אם טוב אתה ממני
שבעובדי על לאו דאל תהי צדיק הרבה מענישים אותי
ואתה עובר תמיד על לא תרשע הרבה לכן שמע לעצתי בא
ונתקסף יחד כל ימינו בשבועת השם ביני ובינך שלא למעול
מעל ביוצרכו והיוצא מפיו לעשות ולקיים בכל לבבנו ובכל
נפשנו ובכל מאדנו ושלא לזייף בשום דבר ולהרחיק היק

ולקרר הסועלת לנשמה החשונה שמתקת כבודו ית' מוצנח
והיא בעל הקרן להרויח ולחלוק בינינו חלק בחלק לחול
מפרי מעשינו בנן אלהים מקום שילום הפועלים ואם תחפוך
בלי עורמה ובלי תחבולה בלו אונם כלל בשופות זה ענה
בי ואני כך בבטול כל מיני מודעות שבעולם ונכתוב ונחתום
שטר בשני עדים כשרים שמים וארץ וגם אנו על החסו' אדם
ויצר שלא לעבור על כל הכתוב ונתברר שהריוח אשר יודמן
לנו לחלוק בין שנינו לפני הדין הגדול וסמורא' נבאות
שמו שופט צדק ודין צדקמים ומחלק שבר ליראיו ומוסיף
במקנות לאוהביו ובסי' טוב נתחיל בעסק השותפו להלך
שנינו לבית המ' לשמוע תורה מפי שמעיה ואבעליון ששם
צפי חכמיו לשמוע מאנו וללמד מהם חיה דרך ישכון חור
ללכת באור ה' לשמור מצותיו חקתיו ותורותיו וסנהזה
פס עולם התחתון בשנת עולמים בחדש אלול (אני לדודי
ודודי לי) ביום מיוחד בו והכל שריר ובריר וקיים בה ידבר
אדם עם יצרו ובה יאמר לו מיום אל יום עד להופכו ליצר
עוב וזה דאר' ו'ל אם פגע כך מנוול זה מושכהו לב' המ' אם
אבן הוא נמוח כו' סכוונה ל' מ' שלא תשמע לו לחטא אלא
גדולת' לסופכו ליצ'ט ולהשתתף עמו להמשיכו לב' המ'
ולמקו ששע' פ' שאבן הוא נמוח ושניכס יחד לעבור לצורח
עולם ה' : ודע כל אדם שהקללות והעונשים הכתובים
בתורה שעמהם יוסר רע אם לא הגיעו מהן לו בחייו במתו
יכבול הנפש הצער בכפלי כפלים וכבוד עונותיו חייבו שלא
קבל עונשו בעה'ו כמה מהשמחה מגיע לים במעשיך
בלוקחך ממנה מלח למרק הבשר כדי שלא לעבור על לאו
דלא תאכל דם ולעצל בה פרוסת המוציא ולקיים על כל
קרבך קרבי מל' ובלוקחך ממנה דגים להתענג בשנת
קודש ולברך עליה על מעשרות שעברו ישראל וברוך שברא
סים הגדול ולראות על ידם מעשה ה' כדכתיב יורדי הים
באניות המה ראו מעשה ה' ונפלאותיו במצולה וכמה
ברכות יגיע לך ממנה כמה שאנו ושמחה ישינו לכל עץ פרי
עושה פרי בלוקחך מהם פרי עץ הדור להלל לצורח וליקח
מהם להדם וערבה לקשר עם כפות תמרים להשלמת
המצוה וליקח מהם פרי הנזכרים להביא למקדש ה' לכסנים
הקדושים משרתי עליון וגם מהם תקח נשמים לשמן המשה
ולקטורת הסמים מהם מן העצים ומהם מן העשבים וכמה
ברכות יגיע לך מהם כמה מעלות טובות לעץ הנפץ עליך
בלוקחך ממנה יין לכרך על גבי המזבח ולקדש עליו בשבתות
ומועדים ולברך עליו ברכת מון ושבע ברכות ולשמח
חתנים ולגחם אכלים ולהשקות לנהרגים מבית דין כארז'ל
נשים יתרות שנידושים היו יוצאות בכוס של יין עם לבונש
ולסביל

וזהו הדיל עליו בין קודש לחול ולנרד עליו על המילה ולרפא
עמו ולשקות בשבתות ומועדים לשמחם וכמה ברכות יגיע
לך מנפן כיון בהיותך עובד אלהיך עמה ומה גם בהמשילך
לישראל לה ולתלמידיו חכמים לאשכול שלם כמה שזון
וריון לעשרי האדמה בלוקחם מהן ירקות לליל פכת חורט
המכ' חרמני' מרור לעשות חובת הלילה כאשר כזה ה'
אלהיך ולנרד בריח פרמיה ובריות המסולפות בשושיה
ולסכיח מהן בבית הכנסת במה השכועות לסימן שנמסן
סורה על כל סורה על כל דבור ודבר שיהיה יוצא היה
מתמלא העולם בשמים כאר"ל ומהן סקח לתם בראש הכלות
לקשטן לחבבה על הסמן ולרקד עמהן בפניה וליקח מהן
לרפואות לבריאות הגוף לעבוד להקנ"ה וכמה מהברכות
ע"פ לך מהם : או ירננו עמי הישר בלוקח מהם עמים
לבנין בתיך לקבוע בה מנוחה ולנכות מהם מעקה ולהכין
בהן בית הכנסת להתפלל ולנכות היכל לספר תורה
ולעשות מהן לו עמודים ולאפוס ולבשל בהן לעונג שבתות
וימים טובים ולסעודות של מצוה ולעשות מהם אפר לכנס
בגדיך לכבוד השבתות והמועדים ולקיים הכון להיות
מנוקה מכל כתם ורעב על בגדיך כדי להתפלל בקדושה
ובטהרה ברכות יגיעו לך מהם בעונדך על ידם למי שאמר
והיה פעולם : כמה שמחה מגיע להרים ונבעות בלוקח
מהם אנשים לבנין בתי כנסיות ומדרשות לעסוק בהם
בפורה ולעשות בהם נפש על קברי המסים ולכיון לכהנים
שיכירו מקום הקבורה כדי שלא יטמאו ולהעלות עליהם
באש להבה להראות למרחקים קידוש החדש כמה ברכות
מגיע לך מהם בעונדך על ידם לבנות עולם ומה גם
בהתנרד עליהם ברוך עושה מעשה בראשית : כמה
פעולה מגיע לכל בעל חי בפנים ועוף בלוקח מהם לקרבן
וצפורים לטהרת שמורה ושלוח הקן ולשחוט להסענב
מבשרם בשבתות ומועדים ולעשות מעורס גולים לספר
תורה ובידים לסופרה ושערום לתפלין וקרן לשופר לסקופ
ציוצל ובראש פסנה וזמר לנציות ובהמה עמאה ופטר חמור
ספרה בשה : כמה מהברכות מהם עליך בעשומך
מכות אלו על ידן ומה גם בלוקח מהם דרך ארץ דכתיב
מלפנו מבהמות ארץ ומעוף השמים תחבמו וגם לקנות
על ידם שפלות בראותך שהראוי לעשות לך על עונותיך
פושט בקרבן : כמה מהמעלות לתבואת השדה
בהפרישך ממנה פרומה ומעשר וחלה ולקיים מצות לקח
שבתה ופאה וליקח סולת למנחות ומהן לעשות לחם הפנים
ומהן שעורים לקרבן הסוטה ולחם למאכלך לנרד ברכות
סעודא ונרדס מוון ולקיים בו הכנסת אורחים בדכסי

באברים ואקחה פס לחם כמה ברכות יגיע לך ממנו ובפרט
בתקף פרוסה לעני וגם לקיים אס רעוב שונאך אכילה
לחם : מקולות מים רבים כקול שמחה בלוקח מהן
לניסוך המים ולטהר העמאים ולהשקות הסוטה על כלי
חרס במים חיים ולעשות מהם מקוה מ' ולטבול בהן ידיה
לאכילה ולתן מהן מים אחרונים חלק לסטרא אחרת שלא
יקטר על סעודתך ולכמה דברים לעבודת הבורא בהן
כמה ברכות יגיעו לך מהן בעונדך על ידם למי שיצרך :
כמה מהששון והגילה לאדמה בלוקח ממנה עפר לכסוס דם
מיה ועוף ולכסות הערלה ולתת במי הסוטה ולקבול בסוכה
ולגנו בה ספרים שכלו ולחרוש ולורע בה ולקיים לא תחרוש
בשור ובחמור ושלא לורע בה כלאים ולהכניע בקרבה דבר
ע' כדי שיסבלה וס' אבד שם כדי שלא יהנו ממנו כאשר עשה
יעקב אע"פ כלי ע' שלקחו משכס וכמה ברכות רבות
יגיעו לך מן האדמה בעשותך על ידה רמון יוצרך : כמה
מעלה קונה האש בהיותך מברך עליו בורא מאורי האש
ובהתקיים בו אש סמיד סוקד על המזבח לא תכבה ולקיים
בו מצות שריפה ולבשל לאפות מאכל להכין לשבת כמה
ברכות יגיע לך ממנו בעשותך עמו עבודת בוראך : כמה
עליו יש לכסוף וזהבך בעשוק עמם הוצאות לכל מצוה
ולהחיות ביד לומדי התורה ולעשות מהם כלי הקודש לשרת
בו ולמלאכת שמים מלאכות אין מספר כמה ברכות לאלפים
ולרבבות יגיע לך מהם בעשותך עמם לכל מלאכת הקודש :
כמה מעלות טובות מגיעים לאנשים טובים ומרגליות
בלוקח מהם לאפוד ולחושן לקשט צם כלות ולהתנאה
מסגולתם לעבודת בוראך כגון הספיר להסתכס בתורה
כבודע וכן כל אבן ואבן כחכר בפרקים דלעיל וכמה ברכות
ע"פ לך מהם בהיותך עובד אלהים על ידם : כמה
מהשמחה יש לשקצים ורמשים בהיותך מסרפא בהם כגון
שמיים לעקרר בזבוב לנרעה וכאלה רבות כד' כדי להיות
צריא לעבודת גס תולעת המשי וזני הפולעת בעשותך
מהם למלאכת הקודש כגון שני התולעת לנבע כלי המשכן
ולקשר לשון השני על ראש השעיר ציום הכפורים כדי
שיתלבן גס וזני תולעת לשרפת הפרה ותולעת המשי
לעשות בגדי מלכות כדי לגדלו ולהדרו שיהיה אימתו
עליו וכן למלבושי חתן וכלה וללבושי אשה שתסחבב על
בעלה שלא תסן את דעתך באשה אחרת להיותך
טהור בפני אלהיך כמה ברכות וס' הלות יגיע לך
מהם בהיותך עובד אלהיך באמצעותם : כמה
שמחה מגיע לקרבנך בהרים קולו במכות

לעל

שבט מוסר פרק לב

לילה לעוררך משינתך ואתה עומד לקונו לעסוק בתורה
 כמה ברכות מזכרין בהיוסף עוסק בתורה בעבורו :
 כמה עליו מניע לשר החמור והכלב בהיותם נוסקים סימן
 למשמרות כמו שאמרו ר"ל משמרה ראשונה חמור
 נוסר שניה כלבים נועקים וכו' ועל ידם אתה מצחין לידע
 את משמרות כלילך לעבוד לצוראך כמה מהברכות יגיע לך
 מהם שגרמו בפעולתם שערות אתה אלהיך ומה גם לקיים
 על ידי הכלבים נשר נשדס ערפה לא תאכלו לכלב
 קשליכון אוקו :

כמה מעלות מונות כפולות לימים ולשנים לשננות
 ולמועדים ולראשי חדשים בהיוסף מקיים בהם
 מצות צוראך לכל אחד ואחד בזמנו המגיע לו מחיוג המצות
 שמוטל עליך לקיים בו וכמה מעלות וקפלות ונצחים יצאו
 לך מהם בהיוסף עונד בהם לצורא הכל :

כמה ברכות מניע לך משנעים אומות כדקצי צורך
 תהיה מכל העמים ופירשו רבותינו ו"ל מפי כל
 העמים בהיוסף מתייסר על ידם להיוסף דקנה אלהיך
 ומה גם שצדקדן להקב"ה מושפעי בסבתך כרו"ל אין טובה
 בא אלא בשביל ישראל :

גם מצד עונות הנשמות שהן נקרות באיסח"ו להיות
 נפלים בסוד היום הרק עולם היום יעמוד ההריון
 שלא תפיל כדפי מוריו"ל בפירוש קפלות ר"ה ולא זו בלבד
 אלא גם אל היסוד שבמקום שהיה נקר"ה נהר פלגיו ישמחו עיר
 אלהים נקרא נהר יחרצ ויבש גם מצד עונות נסתם השביל
 הפתוח ונפתח הסתום וטועמת מר ממות גם גורם לו ניסה
 בסוד וסנה צננו אכלס ויכוס בסוד עקרב בסוד עקרביתא
 עקר ביסא ולא זו בלבד אלא גם אל נצח והוד ב' שקטות המים
 הכוד נהפך למשחית כמ"ש והודי נהפך עלי למשחית הוד
 ד' וה' כל היום דוח ונוה נח ישראל המנצח נצחיה ו"ס
 שרקו ויחרקו שן שהחירק הוא ננצח והשורק הוא צהוד
 כדפי' בתקונים תקון ע' ונהפך השפעתם לאויבים ולא זו
 בלבד אלא גם אל הת"ס שמסתלק למעלה אל הבינה או אל
 הכתר מעשן של אלו צהוד ואתה ה' אל תרחק ו"ס אוי ואוי
 כדאי' צפ' אחרי גם אל התורה כי נחשבה ונתלצשה צעון
 אדס"ר גם לב' צ' אותיות הראשונות נשמה כדאי' צפ' פקודי
 כשאדם חוטא פוגם אותם כי על ידם נצרא כדאיסא בספר
 יצירה המליך אות פ' וקשר לו כתר צראשו ולכך תקנו
 הקדמוני' כוידוי בדרך א"ב אשמנו צנחנו כדי שיתקן האוסיו'
 שפס גם אל הנצורה כי צעון התקונים כללות החסד
 שנכלל גם מהפכו לדין ומנהיג העולם צדין שנותנין כח
 לחכמים שיפעלו כדינין וזה עלבון הוא להסתקשר בנצורו

חכונות גם אל החסד שחדסה לגמול חסד לעולם נצדדס
 מאדסה ומכמת בנצורות והדין גובר על החסד והחסד
 נכנע סחס דיני הנצורה : גם לאבות הס דמיכין על חוני
 עלמא כמ"ש צפ' ויחי וכ"ש אחר הצדיקים ששולטת עליהם
 הבינה שלא ישנחו ויתפללו על העולם ולא זו בלבד אלא גם
 אל הבינה שהיא אס על בניס מסתלקת מעליהם ונעלמת
 בחכמה בסוד ס' כמבואר ריש פ' סדומה צדדס אפרסמון
 אפריון וכמו שפיר' בתקונים ג' כ' שלח קשלח תרין סרוכין
 וסלכנה שתיכון נעמי ורס גם אל החכמה בסוד ויתעצב אל
 לבו מקום המחשבה כדאיסא בתיקונין ארס קרמאה שהוא
 בחכמה מאמר דאסנו' נשמת' סמן חב מכאן ולהלאה דצרו
 צפן צננוא וסב . הראים בן אדם עד היכן כגיע עלבונך
 עכ"ל נרדס קוס משנתך וסחפס דרכך הללו שפגמת
 וסחקור בדרישה וסקירה וסב עד ס' אלהיך המקו' שפגמת
 וסב נחפשה דרכינו וסחקורס וסבנה עד ס' * אחס עג'
 ראשונות כי משס קוריד מים טהורים וסטהר את כל הכתמי'
 וסב טאונה טאונס' כלומר טאונס' לו' ואו לה' ראשונה וס'
 ליו"ד וסב נשא לצננו אל כפיס כו' דע שסנשמה מסעוסייה
 סיו כעין מסעות האצילות וסבורס וסלססס אולין כחדא
 האצילות וסקורה וסנשמה וסענין כי המלכות כשנאכלס
 וסדה מאס פני מאצילה בכל מסע ומסע הים נחסס שורשה
 ודיוקנה שס ע"ד שמי כחותם כדאי' בתקוני' כד אסנעלט
 מחכמה אסקריסא חכמה כד אסנעלט מצניה אסקריסא בינה
 עד נואה למקומה כי נטרצא ונשטרצנה ומתחמת כי כן
 דרך הרוחניית אינן נעסקי' עמקו' למקו' אלא משטרצני'
 וכולכים וכמו כן סקורה ירדה מאס פני הכתר ונשאר
 שורשה ודיוקנה שס ומחמד עיני כל ספירה וספירה סיו
 צחינת סקורה שצב וכן נמי כשירדה מהספירות התחתונות
 בכל א' נשאר שורשה שס והיא הנחינו המונחת שצספי וכן
 כשירדה בעולם צי"ע עד רדתה למטה וכמו כן הנשמה
 מקום מחצצה נשמה מצריסא רוח מיצירה נפס מעשיה ואי
 וסס יסיר יסנין לה נפס ממלכות רוח מת"ס נשמה מן בינה
 כשנשטלשלה משס ולמטה בכל ספירה וספירה נשאר שורשה
 ודיוקנה שס וכן משטלשלת ונחתמת בכל העולמות צריסא
 יצירה עשיה עד נואה לעולם השפל סוס : וסנה כשאדם
 מטיב דרכיו נעשים כל אותס השרשים של נשמתו כנורות
 להארה עליונה ו"ס וססהלכתי בסוככם והוא סוד חזור צך
 ואני וססס וכן ישי כטייל צנ"ע שסמר הקב"ה לירצעס ואמר
 מי ילך צראס אמר הקב"ה בן ישי חי הבי לא בעינא
 הבונה שדוד יהיה ראש הצינור וסחסי' יהיה שורש נשמתו של
 ירעס דמיין י' ראשונים הנאים לניית הננסת שנעשים י'
 כנורות

צמרום לקדושה ונבאים אחרים שאנים מתחידים של
אלו וירבעם גסותו טרדמן העולם שהיה נראה כנקבה
מקבלם מדוד שהוא בראש במדרגת זכר : אמנם בשאדם
חוטא בחטאו פוגם כל אותם שורשי נשמתו ונסתם אותם
הנכורות ואין מימי ההשפעה נוחלין בהם והוא שאמר
בתקונים ונכמה דוכתי גרים למחוי ההוא נהר יחרב ויבש
מסערא דנשמתיה שחם לו לא והוא סוד נבע צרעת
ומתרגימנן מכתש סגירו שסוגר הנכורות לגלתי תשך
בהם ההשפעה כדפ' בפ' תורית והנה בשאדם מטיב דרכיו
אותם שרשי נשמתו סנסתמים בכל המקומות נעשים לו
דרכים ונתיבו' ומסילו' שדרך גם יעלה אל מקומו הראשון
כי ישרים דרכיו' כדקייס ילכו גם ואם הוא רשע
ופושעים יכשלו גם ונעת שאדם מתעורר בתשובה ומעורר
מים זוכים שמוריד דמעות על עונותיו מעורר מים
עליונים מן לצנון העליון יורדים ורם כשפף מים רבים
ומרחמים כל אותם הכתמים והפגמים שפגם בכל צחינה
וצחיק' והוא אם רחץ' את כואת צנות ציון וזרקתי עליכם
מים טהורים ואת' אבני נגף וזכר מכאול שסגרו מעצרות
המים באוסו ורם נשפכים ונשפכים מהמקור ההוא ויורדים
ומתגלגלים עד ראש השפיר בסוד ונשא השער את כל
עמקם כמבוא' בזה ולכך אית' בתקוני' כל תפלה שאין
בה וידוי יש בה קטרונ והטעם כי אין לקליפה חלק בה כי
אם הודוי ואם אין ודוי אז מקטרנ ואיז יוכיח שקטרנ עליו
שהיו קרצנותיו עולות כלן לגבוה ואין לו בהן חלק וכמו כן
כשאין ודוי שגורם רחיצת הפגמים באותם מים שופכים
נוטל לחלקו ועתה אינו עולה לקטרנ עכ"ל ואתה בן אדם
אצריך ילכא בושק בעלותך על לבך העלבון אשר אתה
גורם לקדושי עליון והפגם אשר אתה עושה במקומות
הקדושים ולמה לא תתפחד ותתחרד חרדה גדולה עד מאד
עד שלא ישארו בגופך אבר מיוחד אל אבר מרוב הפחד
והאימה איך עיפה סרוחה סבל שאין בו ממש גורם כמה
פגמים כמו שרץ מעיקף צהיכל המלך אע"פ שהוא דבר
שאין בו ממש אבל פעל פירחון במקום שטינף : וכמה
מהקללות מגיע לחוטא וחרמות וכדו"ס ושמות מפי
עליונים ותחתונים כיון שטינף בחטאו וביטל פעולות
קדושו' : והנה לכל דבר יש דבר בהפכו חוזר כך בן אדם
ויתקנו כל הדברים וישובו לקדמותם ויגיעו לך ברכות מפי
כלם כי במעשיך הטובים ישמחו השמים וסגל הארץ כי ע"י
קיום המצות מגיע שלימות ושמחה לעליונים ולכל פרט ופרט
שבעולם שתחסון הזה וכלם ישמחו וכלם יעריצוך וכלם
יזרכוך כי כאשר אתה משפיע להם תיקון ושמחה כך הם

יהללו ויזרכו לך : גדולים מעשיך דגורמים שלא ישנו
ספקידם כל נבא המרום במרום כנ"ל בדברי הרב ז"ל
המגיע הנור' החוטא לכל נבא המרום שלא יספיעו פ' וולתם
ועל אכסם אשר המה עושים כמה מהשמת' מגיע לשמא וירח
בהתצרכך עליהם לצורא הכלה' נבאות שמו על השמש
במחזור הגדול ועל הירח בכל חדש וחדש ואם מונה בה
חדשים ושנים לקבוע מועדים כדי להקריב קרצנות ולהלל
ליוצר יצורים על הנאולות ועל הטובות והחסדים שעשה
עמנו ועליהם הוקצנו וכמה מהנכונות יגיעו לך מהם כיון
שעל ידם אתה מקיים רצון יוצרך : כמה מהגילה מגיע
לכוכבי השמים אשר על ידם אתה מכיר ערכך ומשפיל גאותך
לעבוד למי שצריך בדכתיב כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך
ירח וכוכבים אשר כוננת מה אנוש וכו' וכמה מהנכונות יגיע
לך משמים וכוכבים כמה צע"ז וזיקל הוא ויקבלם אחר
מוסו שיורגש עוד לכן יראה החוטא שאע"פ שחוטא ואינו
מגיע לו מהעונשים ידע כי לרעתו הוא וימחר יחיש לשוב
אל ה' וירחמנו ואל אלסינו כי ירבה לסלוח :

פרק לג יתחדד ה' שומע ויתפחד ה' יודע

ספנס שמוסה החוטא בעליוני' ונתחטוני'
וכדיטול הנורם לקדושי עליון מלעבוד עבודתם ומגיעם
הטובות מכל הנריאה אוי לילוד אשה הנורם כך ואבוי למי
שמחומר קורץ הפועל זה הצע וראה גם קול נגידים פי' על
מגילת איכה להר' מהר"ר אברהם גאלנטי' ז"ל על פ' נחפשה
דרכינו דף ע"א ע"ג ז"ל באסי להעירך בכמה דרכי' פוגם
האדם ומעליב בחטאתי ממה שיכולתי ללקט בדברי מורי
ז"ל וגם' הוזכר וסקוני' וקצת מדרשים דע שהעלבון הנעשה
מחטאת בני אדם מגיע עליהם רעה גדולה כמ"ש חטאים
תרדף רעה ציסורים ומיתה צנים קטנים שכם חסודים
כגופו ואחרים כמ"ש וחוטא אחד יעונה עונה הרבה כגון
שהיה בעולם בכף מאזנים חטא והכריע לכף חובם אוי לו
שהכריע עמנו ולאחרים לכף חובם גם פשטה הנגע בקירות
הבית הקדוש והריסם המוצחו וכלי הקדש והכרובים בכליבה
וארון האלהים נלקחה ושפיכות דם חסידים והנדרשים
והנזרות והגליות והצדיקים נספכים בעון הדור כ"ז גורם
החוטא ומגיע עלבוננו לו ולאחרים הלא יצחקו אלה אליו
שהביא עליהם הרעה והעלבון הגדול הזה גם לב"ח כי ע"י
העון ועצר את השמים ובכן גם צהמות שדה עזוב כי
לא היה דשא : גם לשרי נהרות ומעילות ודשאים וכמחים
מגיע העלבון כי נהר יחרב ויבש ומעין נרפס ומקור נשחת
ובכן אין דשאים ואין צמחי' ונמאלו שליטתם בארץ
להכות לעשש ואומר לו גדל צטל וגיבאי נהר' יוכיח שא"כ

שבט מוסר פרק לג

פנחס בן יאיר ואם לאו גורכי שלא יעבור בך מים לעולם
 במאט על לבו הוא לו שנחרב ויבשרי פגם ועלבון דרך
 כלל מניע לעשיה גשמית : גם לעשיה רוחנית גשמית וירח
 קדרו וכוכבים אספו נגהם כדר"ל במעשה קרח שמש ירח
 עמד וזולה מאי בעו בזבול וכו' ולא עוד אלא שכל יום
 מכים אותם כו' גם לו' כוכבי לכת הממוני' ומנהיגי עולם
 בחסד וברחמים נחטאת בני אדם מחלישים כחם ואינם
 מנהיגים כ"א בעלי הדין : גם למלאכים השוכנים
 באוירים ושבדקעים שכל אויר ואויר ובכל רקיע ורקיע
 במה מלאכים ממונים לקבל תפלת ישראל במסע מורם
 גורד"ל יאזעמיה כמה סרכין ממנן דמחלן להביא כלותא וכן
 לסער דרום ול"ד סערין כלם מנשקי אותה ספלה ואומרים
 לה קב"ה יחוס לקבלך ועליך יתמלא רחמים וכן אם
 המתפלל הוא על שונאיו אשר רדפוהו עולה תפלתו לכפון
 פתחי ואמרי מרד ירמי סנאך לקמך וההקשע"ו בכל ו'
 רקיעי וכדאי' בפ' ויקהל דף ר"א ר"ב ואתה ב"א הנט ור"א
 חרפתך ובושת שכמה מחנו קדושים התקין לך ה' אלהים
 להנאסף ולטונתך להכניס תפלה יתוש נתון מיאוס תש
 כח והנך רואה כי המלאכים הללו אין להם מלאכה אחרת כי
 אם לקבל ולעטר ולנשק תפלתך והיה כי יחטא ואשם לא
 במאט מתיש כחם כי אין תפלתו נשמע ולא נכנס ונמצא
 בעלים ממלאכתם אשר המה עושים אין לך עלבון גדול
 מזה ולא זו בלבד אלא גם בצולם היצירה עולם המלאכים
 בפתח היכל א' לזנות ספיר שם מלאך טהוראל העומד
 לקבל תפלת היחיד אם היא הגונה מכנים לפני המלך
 לדורון ואם לא דחי לה לזר גם למעלה מפתח זה יש שערי
 דמעה כשעולם תפלה בדמעה מודמן אופן א' שרוב בעל
 ת"ר חיו' גדולות וכוטל אותה תפלה עם הדמעות ונרשמים
 בה הוא פתחא וכשארם חוטא כל סכחו הללו בעלי ממלאכת
 גם לחיה א' הנק' בוק שאתקן התפלות המתערבות בחד
 רקיע עד שגא סגל לפון שנוטל' וקושרן עטרה בראש דריק
 וכן כל התורה והמצוות הנעשים בליל' אם יחטא אדם ולא
 יתפלל מה יגיע לידו לקשור עטרה מסער' דיליה כי איננו
 גם למלאכים אחרים מגיע הפנ' כמ"ש ויראו בני האלהים
 את בנות האדם וירדו לתקן ונתקלקלו גם לחטא אחד ששמו
 אורפ' כיאל שבהיכל ע"ס השמים מגיע עלבון החוט' כד
 אסביאו וכלאין החטא הוא מאיר והוסיר צמיחי מאורות
 במנין חטא וס' באור פני מלך חיים וכד אסביאו חייבין
 בתחשך ואז כ"ע בדין הנבואה חרפתך גם לד' אופנים
 שבהיכל כונה מגיע עלבון כשנשמה היא חוטא' נטלין דינא
 פהיכל הכוכב ויוצאים חוץ להיכל במקום קדוש' להלקותם

וכן כשאלו אופנים מנדין לאדם המוציא דבר נבלה מפיו
 ומכריזי' פ' מנודה הוא אודהו בפ' דנויפא לאו עלבונא
 איהו גביהו דהא אמרי' בנמרא א' ריהושע ב"ל מעולם לא
 נמיתי לנדות שום אדם ורבי פלוני היה נוהג בידיו בעצמו
 קודם ואח"כ מנדה לחייב בידיו ולא עוד אלא גם לכסות
 קדושים הנקראים רצים שהם במקום א' שנקר' תא הרצים
 שמלאכת' לרוץ להגין על ישראל מאשר עמים ולהלחם עמם
 והם רצים לקראת רצים אחרים דסערא אחרא למחר איזה
 גזרה רעה על שונאיהם של ישראל וס' הרצים יצאו דחופים
 והעיר שושן זהלה ושמה וכשאלו גזרים והעיר שושן
 כזוכה והנס הכח שיש לאלו הרצים קדושים לרוץ הם תורה
 ומצות התחטאים העושים בהליכם ובמרוצת הרגלים כגון
 למהוי רהיט בפרקא וכיוצא וכשארם אן צרגלים וחוטא
 מחליש כח אותם הרצים ורצים דס"א קודמים ונמצא זה
 סחוט' יאנד טובה הרבה : גם למלאכים המלוין לאדם
 מגיע עלבון שמתאבלים עליו כשהוא חוטא כדאית' בסנא פ'
 משפטים גם בע"ז סנהדרין שבהיכל כזכות אם זה חוטא
 במקום שהטייתם לטובה הטייתם לרעה וגם פנוש לצדיק לא
 טוב ועלבון הוא להם לעשות באופן שיטו להנהיג הדין גם
 בהיכל אהבה שהיו באים שם הנשמות וכד גרמו חובין
 והתחרב בית מקדשא לא עלו תמן נשמתין אחרתין גם
 בהיכל זה יש כסות קדושים שנקראים גפנים ורמונים
 שנגמט פניהם להכניס אכזה בין ישראל לאניהם שנשמים
 ויורדים בשעת יחוד ק"ש ועולים ומעידים וכשארם חוטא
 במקום יחוד עושה פירוד כמה עלבון הגיע להם שאין להם
 פה להליץ : גם בהיכל הרצון שם מרכבו אר"מ וכו'
 גרמו חובין והתחרב ביתא מקדש' בא מיכאל אפטרופוסא
 רב דישאל להליץ עובדיהם טענתו תבירא קמיה סמרא
 אחר' כמו שאמר סכס' השיב אחור ימינו מפני חויב :
 גם בהיכל קודש הקדושים שם סריין כרובים מטע"רון
 וסנר' לפון שעלידם נעשה יחוד בימות החול והעומות
 גורמים שלא היו פניהם איש אל אחיו ומנהיגים העולם בדין
 כדאי' בזהר פ' אחרי מות שהיתה שנת בצורת וראה רש"י
 שהכרובים לא היו פנים בפנים ולא זו בלבד אלא גם לעולם
 הנריאה סוד כסא הכבוד מגיע הפגם שבהצאות חכמות משם
 וכד אסביאו חייבים בעלמא אינן נמשכות משם ועוד שהפגם
 הנעשה מהעוונות פוגם שורש נשמתו של חוטא דהיינו בכסא
 וכניבול אין הכסא שלם וכדאיתא בתקונים דף ג' וכו' רש"י
 דיליה פגימא בחובין דישראל :

גם לאדם מלכות כדוכב על הכסא מגיע העלבון כמו
 שאמר הכסא וכפשעכם שולחם אמנם וכן כשצפ
 הקדוש

הקדוש צריך סוף לא יכנס בירושלים של מעלה וכן מיומא
דאיתחרב בית מקדשא דחון לא אנעול קדמוהי והמלאכים
כשהם משוררים הם משוררים לצר כמבוא' בזהר פ' ויחי
וכן כד אבגיא' וזאין נקרא שדה ספוחין וסוד העושר :
וכד אבגיא' חייבים נקרא שדה ענתות כמו שאמר הכתוב
עניה ענתות כמבואר שם וכן בפרשת תרומה האיעת סלקא
ונחתא בגינייהו דישראל ואינה מסייחדת כמ"ש ונרגן
מפריד אלוף אלופו גי' אלהים מפריד חסד אל מהאלהים
העולה פ"ג גם וכמה מהשמה והששון והגילה והחדוה
והדיכה והרינה מגיע לכללות כל הבריאה עליונים ותחתונים'
בעוסקך בתורה באמצעותם כי כלם כלל ופרט הם הכנה לך
שתוכל לעסוק בתורת אלהיך וכמה מהשמה והכילול
וההודאה וההנחה והשלום מהם עליך על הפדנקותך
בנוראך על ידס ומהגם היוסף סנס קיי' וסם שנשגילך נגד
העולם שג' בראשית בשגיל ישראל שנקראו ראשית ונעסק
סורתך העולם קיים דכתיב אס לא בריטי וכו' : ואס בן
אדם הנס לפניך שני דרכים דרך החיים ודרך המות אס
ססמע אתה אלהיך ללכת בדרכיו סהיה מבורך מפיו ומפי
כל הבריאה פרט ופרט וכלל ואס לאו יהיה הדבר בהפכו
ח"ו ולמס לא תכיר ערך מעלתך ותכלית ספלותך ערך
מעלתך שלא עשה אופך ה' אלהיך באחד נבא המרוס במרוס
כוכב או מלאך כי אס בעל בחירה פדי סתמעלה עליהם
ביתר שאת ויתר עו ולקבל סכר על מעשיך ולהיות סחיכתך
לפנים ממלאכי השרת וסכלית סופלותך כי בהיותך נוטה
מיני הדרך הטוב והישר בעיני אלהיך הנך חסוד כבהמה
דמותך אדם מן הבהמה אין לצד הנהמה העבודה ובלתי
נשמה טהורה את טיפה סרוח' ליתא מאוסה גוש אפר רימה
ותולעס ולמה לא חשים עיניך דבר קטון כמוך יתוש נקוש
גורס במעשיך הריסה לכל הננין היס עונס מספיק לסקן
קלקולך שים נגד עיניך החיבה סחיב סהקנ"ה לישראל מכל
אומה ולסון וסכסך נוסה וכלימה לחטוא בפני מי סהסיב
עמך כל כך ולמה לא תכלס לסיות פסות מסור וסמור ידיע
סר קנהו וסמור אבוס בעליו ויותר פחות מהכל סכל
ססליך לפניו פעס אחד פרוס לסס נסרך אחריו ואין
רובה לפרוס ממט אף כי יכוו בשנע הנע ורסה בחינת
הקנ"ה פס ישראל סהוליס בתהומות ובמדבר וסס הומין
פרנסתם במעדני מלך ורסס אום בדגלים להיותם נכרים
לעמו ועדס סגולתו עד סאמרו להס אומות העולם נואו
עמנו ונעשו לכס מלכים ואפרכים וישראל אומרים להס
וכי יכולים אתס לעשות לנו דגלים כאשר עשה לנו
אלהינו כדאיתס במדרש רבה דקסה דלמה ססקו ס"ה ולא

ענו עוד וכי לא היו יכולים לומר גם אנו עושים לכם דגלים
דמה דבר קסה כוא לעשות דגלים אלא כוונת סדגלים שעשה
להס דבר סמלאכי השרת מסתמשים בהס פאר' ו במדרש
כסירדו המלאכים לפני ראוותם בדגלים ואמרו רצונו
סיעשה גם הקנ"ה דגלים א"ל הקנ"ה למשה עשה להס דגלים
וענין דגלים אלו סכיו מסתמשים בהס אותיות סתודס
עיין באורך בספר עמודיה סנעה וזהו דבר שאין אומות
העולם היו יכולים לעשות גם רוסו ענין הדגלים לשלס אל
סנתן נשמש על סקראס נשס ישראל כמלאכי השרת דסס
אל נשמש כגון מיכאל גבריאל ואות הלמד היא בדמות דגל
שסס מגדל פורח באויר בילס"ו שלום על ישראל :

פרק לר יהיו דגלים וכו' על

חייב המוטל על החונים וסחלס נקדים
דברי בעל קצור שני לוחות הנרית מדפוס אמסטרדס דק נ"ו
ע"א וז"ל סמעתי רמו גדול על מעלת סכר החונים לשס
סמים ואס ח"ו אין כוונת' לשס סמים עונסס הרבה כתי'
כדיק כסמר יפרח כארץ בלבנון וכו' כדיק כסמר יפרח ס"ס
קרח יפרח כארץ בלבנון ס"ס חזן אס כונסו לשס סמים
יפרח כארץ בלבנון כלומר יעלה למעל' כארץ בלבנון וידוע
ססוד לבנון בגימטריא חקל רמו לחקל ספוחין כידוע
למארי קבלה סינכו לראות פני סכינה וגס חקל אותיות חלק
סיחא לו חלק לעולם סנא ואס לאו יהיה כקרח ח"ו ועליהס
נאמר נתנה עלי בקולה על כן סנאסיה על כן ראוי לכל חזן
להתפלל ספלה זו סלא יסלוט בו יצר הרע סמכיסו למכוא
חן בעיני הבריות לצר ולמו בל עמו לשס סמים ויטפלל
ספלה זו קודס סספלה ויכלול ספלתו עס כל חוני ישראל
כדי סיחיה ספלתו ספלת רבים סמקובלת ביותר : ויהי
רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי יהי נא עמי ועס
כל חוני וסלוחי עמך בית ישראל הורס מה סיאמרו
הבינס מה ידברו ידעס מה סיסאלו סלא יכסלו
בלסונס וסלא יכלמו גם סאונס ואל יאמרו לפניך דבר
סאינו כגון סלא כרסוך וסלא יכרסו סספלתס מחסנה
חוץ ואל יחר גרונס וסן להס אמינות כח וצר לבנוכס
להפליא על עבודתס עבודס הקדש מלאכת סמים
סלא יכסל כח ססכל ואל יהיה להס רסיון ידיס ויסלוט
בהס יכ"ט ולא יסלוט בהס יכ"ה וסן בלנס סהנתך
ויסחקך לעמוד לפניך ולשרתך ולסורר ולנרך נשמך
ויהי עבודתס לשס סמים בלנ שלס יסיו לרצון אמרי פי
והגיון לני לפניך ה' כורי ונוללי אמן וכן יהי רצון :

שבט מוסר פרק ל

כסב ט"ז בשם הרא"ש ז"ל שאין מעלת שליח כבוד תלוי ביחוס משפחה ואפילו אם הוא ממשפחה בנזירה והוא איש טוב וכדין מכל מקום נחב לקרבו מאופו שהוא איש מיוחד ואינו כדיוק דרממא ליכא נעי מדכתיב לרחוק ולקרוב אבל אם שניהם שווין פשיטא שהמיוחד קודם לשאינו מיוחד כי אינו דומה תפלת כדיוק בן כדיוק וכו' א' גם כדיוק החון להספיל בנחם מלה במלה ולפי פירוש המלות ולא במהירות אל ישגית על אוקס קלי הדעת שאומרים לו למחר כדי שלא יאריכו בבית הכנסת כי עול ב"ה הוא משא כבוד עליהם כי על ידי זה שהוא מספיל במהירות הוא מקצר בשבחו של מקום ואינו יכול להספיל בכונה לפי פירוש המלות וגם אם יש קצת יחידים שיראת אלהים נגע בלבנם להספיל בכונה מוכרחים גם הם למחר כי כל חון שמספיל במתון ובנחם שיהיה לו שכרו סרבה מאד בעולם הזה שיאריך ימים בנעימות ובטוב ובעולם הבא יזכה לחיות בטובת ה' ולבקר בהיכלו מדה כנגד מדה :

וכן יסירו החונים שלא ימשיכו ויאריכו בנינו בתוך התיבה אלא יאמרו יחד הסיבות השייכים לפי פירוש המאמעות וחיבור ואח"כ ינגנו בין הסיבות וכן אל ימשיכו בנינו באמן יותר מדאי אלא כדי השיעור שיוכל לומר אל מלך נאמן כי מבח המאמנות האמן שאריך החון שלא כדיוק והקהל שובין ואין עובין אחריו אמן עד שתכלה בנינו מפי המנגן הנה אם מפסיקין יותר מדאי בין קדיש ובין עניית אמן הוא בכלל אמן יתומה שפי' קצת מפרשים ו"ל שלאחר ומן שפיי' המסין הרבה ועונה אמן יתומה על כן יש לומר בזה :

יש להזהיר החונים ולהודיע מה שכסב בזה פרשת כשא כשאומרים ברכת כהנים כשאומר יברכך ה' יטה ראשו מעט כלפי ההיכל וכשיאמר וישמרך ישא פניו להסתכל לזר ימין סחילה והפעם לעורר מדת פחד וכשיאמר יאר ה' יטה ראשו מעט כלפי ההיכל וכשאומר ויחנך יהיה פניו נגד שאל שלום באמצע וסימן יש"א ר"ת ימין"ש מאל"א אמצע ואח"כ ח"ו החון מסתכל בשאל שתלה הוא ח"ו מעורר דין על הציבור ע"ש בזה שהאריך מאד שאריך החון בתפלה להמשיך על הציבור חוט של חסד שהוא ימין ואם החון אינו עושה כן יש לו עונש הרבה מאד ע"ש שהאריך עכ"ל :

וגרסה לי רמז ככון בשם חון שפוא ח"ת בתחלה וכו' בסופו אוקיות ח"ן וי"ן באמצע לרמז אם החון כוונתו להראות חן לזכור ולא לשם שמים וי"ן של מלאך המוסר מרקד בפניו ובה ימות ומלאך אוקיות חון כזה ח"ת וי"ן כו' האוקיות אמצעיות כ"ו שפועל מספר שם ה"ה לרמז שאם כוונתו לשם שם הוי"ה שור' עליו גם חון כוונתו חונה כפי שהוא בחונה וכנבא להגיד לזכור אם תפלתו מקובלת אם לאו שהוא שליח

דכנורא לידע על ידו אם תפלתו נתקבלה אם שגורה בפיו ואם לאו סי' שלא נתקבלה וחזורים בתשובה : וכדיוק החון שלא ישא לשום יחיד שנתקל שיאריך בתפלתו לא טוב עושה ובכמה מקומות אמרו לקצר מפני שזר הכבוד עכ"ל : ואני שמעתי משארי החכם המדומם כמחר"ר אברהם אבומאדו ו"ל שהיה נעיר ברום בשנים קדמוניות ש"כ אחד מוכלל בוקנה כשהיה לומד ספר תורה היה עושה טוועות בידו לרמז מאורע הקריאה וכה כן שנים הרבה פעם אחד נכנס שם רב אחד ומנעי מזה שנראה הדברים בעיניו דרך ציון ובעקבותיו בחלום ואמרו לו איש אחד שהיה מכנז להקב"ה והיה משמח בו מנעמו מלשמו מיד בשחר השכים הרב לפסחו של ש"כ לשאל ממנו מחילה ולבקש ממנו שיחזור לתנועותיו ע"כ הרי שהכל הולך אחר הכוונה וכמה מהשבח והגדול לש"כ שהוקין וסע כחו ונשקנס קולו לומר להקהל הוא בעצמו למנות אחר תחתיו לסייעו כי וכו' עדות גמור ומודע' רבם שכל השנים ששירת היה לשם שמים שכרי עכשו שרואה שאינו בגון למלאכה הוא עצמו מבקש ראוי למלאכה וכמה משבח ומעולה הוא לפני המקום והדבר בהפכו : וטוב לש"כ שיאמר זו על קבלת התפלות הניחו בעל ספר מרגליות טובות וזה נוסח התפלה : שמע ה' תחינתי ה' תפילתי יקח ואם ביום מנוחתי לא תשמע ביום זרתי אקראך כי סמני ואם למלך בשר ודם תתפלל ואקרא כל היום ישמע תחינתי גם אתה ה' טוב וסלח ורב חסד לכל קוראך חנני ה' כי אליך אקרא כל היום ואם שמעת לחנה מפני שהתנדבה בנה לעבודתך ושאלו לקדושתך שמע וקבל תפילתי ואני מתנדב כל אשר לי לעשות רצונך ועבודתך שמע ה' תפילתי ושועתי האוינה ואל דמעתי אל סמך שאל שיערי תפלה נעלו שיערי דמעתי לא נעלו למה סאמרס מנלתי יכולת ה' לקיים מאלותינו אטם אוננו משמוע ואחס מתפלל ה' אל אל לא יושיע ועתה יגדל כא כה' כאשר דברת לאמר וקיים בנו מקרא שכתוב ויהי ערס יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע ולפחות קיים בנו והיה אחר שיקראו אענה ואמר שידברו אשמע שוועס וועקס למע יאמרו הכפילים לא יראה ים ולא יבין אלהי יעקב אלהי אלהי אס חפצת שיאמינו און שומעת ועין רואה ה' שמעס תפילתי ושועתי אליך תבא שכווע און הלא ישמע כיצור עין הלא יביט הטה ה' אונך ושמע פקח עיניך וראה ושמע את דבריהם אשר באו לחרק אלהים חילמה יאמרו המינין עוב ה' את הארץ ואין לו עסק בנשקרוטינו לכן בקראי ענני אלהי דקי בנר הרחבת לי חנני ושמע תפילתי ואני יראו שאתה מאגית בפרעוים ובזנות ולבית ולמה יאמרו כלו תפלות

הרצון מאשר הנמצאים שיקבלו שועמי ותחנתי כלא מידך
הכל ומי זה אמר ותהי' לא כזה אלא אלהי שמי קול סמנו
בשועמי אליך בנשאי ירי אל דביר קדשך :
(עוד מצאתי מכ"י תפלה שיאמר כש"ך בעת שממנים אותו
לשליח צבור)

י"י שפתי תפתח ופי יגיד תהללך : אתה הוא ה' אלהי
האלהים אשר גדול אתה וגדול שמך בגבורה הא גדול
הגבור והגורא גדול העצה ורצ העלילה אשר עיניך פקוחות
על כל דרכי בני אדם ממכון שנסך השמים משנים על כל
יושבי ארץ היוצרי יחד לבם המצין בכל מעשיהם הון ומפרנס
מקרני ראמים ועד ביצי כנים עיני כל אליך ישברו ואתה
נותן להם את אכלם בעתו של כל אחד ואחד : והשגחתך
מפורסמת לעיני כל יצורך בכללם וגם בפרטם ובפרט על
יציר כפיך הוא האדם אשר תפקדנו לבקרים לרגלים
תצחננו ודרכיו אתה רואה וכל בעדיו תספור ואני עבדך בן
אמך לשמע און שמעסך ועתה ראתה עיני השגחתך עלי
רימה ותולעה כל עובר כיך נובל עפר ואפר כמוני לעשות
עמי חסד להקמני מעפר ומאשפות הרימתי לכושכני עם
נדיבים נדיבי עמך ומאחר עלות הניחתי לעמוד לשאת
לפניך ולבדך בשמך ועתה מה אשיב לך כל תגמולוסי עלי
ואלו פי מלא שירה כים ולשוני רנן כהמון גליו ושפסוסי שבת
כמרחבי רקיע ועיני מאירות כשמש וכירח וידינו פרושות
כנשרי שמים ורגליו קלות כאילות חין אנו מספיקין להודות
לך וכו' לכן ידי שמתי לאופי ולך דומים תהלה לפי שחונך
הם חנוכים ומרוחמך הם מרוחמים ככתוב את אשר אחון
יוחן וכו' לכן במתנת חנם אני מתחנן ומתפלל לפניך שתענה
עתרתי ותשמע תפילתי ותסן לי קול נעים וערב וחוק מעתה
ועד עולם ואל יפסק קולי ואל יחר גרוני ואל אבוש במעמי
ואל אכשל בלשוני ואהיה רצוי בעיניך ובעיני כל רואי ונסקה
לעבדך לשון למודים לדעת לעות אם יעף דבר יעיר בנקר
בנקר יעיר לי און לשמוע בלימודים ויהיו ערבים דברי
באוני שומעיהם והאר פניך על עבדך והאר עיני בפורתך
ודבק לבי במצותיך ואל סביאני לירי נסיון ולא לידי ציון
ולא תבא לידי שום חטא ועון ותגילני מעין הרע ומיכ"ר
ומשנאת הצדקים ואל ילעיבו :

וכרי שלא יבא החון לידי מכשול זה אל יעשה החנוכה
כאומנות אדם מתפרנס ממנו דוכו מביאו לעשות
דברים ולנקש אופנים במיני גבונים בחושנו בדעתו שעתה
מוצא חן בעיני הקהל וירצו בהספקתו או לפחות יחיו קוה
לעולם ולא יאנו אחר תחתיו אלא יעשה הענין לש"ס כאלו
עושה נחם על ידי שנקשו ממנו בסקנה שימשה ויבטח בשם
ה' וישען

תפלות ישראל בני אל חי לפי שכלו חסדיו מרחם גם ועם
תפלתם חלק הלך לו ואני תפילתי לך ה' עת רצון אלהים
ברוב חסדיך ענני באמת ישעך : ולמה יחרפו למערכות
ישראל לומר אין בהם איש כדיוק שימעה ה' תפילתי שה' תפלת
כדיקו יסמך וקרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו
באמת וגם כי תרבו תפלה איננו שומע ה' אלהים עד מתי
עשנת בתפלת עמך האוינה אלהים תפילתי ואל סתעלם
מתחנתי הקשיבה לי וענני אריר בשיחי ואהימם מקול אויב
מפני עקת רשע כי ימיטו עלי און ובאף ישטמוני :
ולמה יאמרו אין סגולה בלשון הקדש להעלות תפלתכם
לפני מלך מלכים אלהים הקב"ה ומי בקש זאת מידכם והיא
מנוה בלי תועלת ואתם לריק כחכם ועתה שמע אלהי את
תפלת עבדך ואת תחנוני העה אלהי אונך ושמע פקח עיניך
וראה ועשה בשביל אונאתי דכל השערים נגעלו חוץ משערי
אונאה ויראו כל בשר כי פי ה' דבר : למה יאמרו
האפקורמים שאתם אכזרי משמוע תפלתנו שמעה ה' בקולי
סהינה אויך קשובות לקול תחנוני ואת קרוב ה' לנשכרי לב
איה קרבך לנברי לבי ורוחי קוה קוים ה' ועתה מה קויתי
ה' אם לא תשמע הט אלי ושמע שועמי וחוק אהבתי עמך
שאהבתי שימעה ה' קול תחנוני : ולמה יאמרו שאתה גאה
סגולה נא ענוסנותך לכל כי ימיך פשוטה לקבל תפלתנו
ברצון ואהבה כי אתה שומע תפלת כל פה ובמה יודע איפה
מציאות עתה שאין עוד נביא ולא אתנו יודע עד מה עתה
שהסתר פניך ממנו עתה שאתה לעפר נפשינו דנקה לארץ
בעינינו כמו שבימי קדם היינו מראים מציאותך לכל העולם
אם לא תשמע שועמינו ובמה יודע כי אתה תשלים לאיש
כמעשהו ולא עולם כמנהגו כוהג אם לא סאזין לתחינתנו
ואם למעני העומד בביתך היום לא תעשה עשה למען שלמה
עבדך שהתפלל לפניך ושמע את תפלת עבדך שהתפלל
לפניך ושמעת את תפלת עבדך ועמך ישראל אשר יתפללו
המקום הזה ואתה תשמע אל מקום שנתך אל השמים ושמעת
וסלחת בן תעשה עמי העומד היום במקדש מעט צדית
הבנים וגם עיני ולבי שם כל הימי ואם היו אשה ריח ניחוח
לפניך תמידין ומוספין נדרים ונדבות שצדית מקדשך סיו
מקריבין עתה שחורב בית מקדשנו ונשלמה פרים שפתינו
סכון תפילתי קטורת לפניך משאת כפי מנחת ערב וא תראה
פשעי ועונותי לסתום תפילתי מעלות אליך כי אם שמוע
תשמע תפלת האוינה תחנוני באמונתך ענני בדקתך ואל
תבא במשפט את עבדך כי לא יצדק לפניך כל חי ואם לא
תשמע אתה ה' תפילתי למי אפנה ולמי אתחנן ולמי אשא עיני
ובפי האם אשים בשר ורועי האם אבטח על משענת קנה

ה' וישען צאלהיו כי הוא הון ומפרנס והוא מיישרו לעשות
 הטוב והישר בעיניו דכיון שמסים בדעתו שבושה הדבר
 בחנם עושה מה שלבו חפץ מהטוב כי אין יראת נשר ודם
 מונעו מלעשות גם צריך החון שאם רואה שאין קולו ערב
 ירבה בנגונים במקום שראוי כמו נטילת רשות על ר"ה וי"ב
 ובדומה ובאריכות התיבה בסוף כל צרכה ובכחה של עמידה
 אלא יאמר במרוצה בהכנעה וביראה דכיון שאין קולו ערב
 קצץ מקולו כי הם דואגים לשומעיו ומתוך כך באים להפסיק
 ולדבר או לפחות לעשות ראוי כל אדם לחזירו במחזקים
 ממנו וכמאמר גורם שחוטאים על ידו גם יתפלל קודם שיעלה
 לתיבה שלא יבא מכאול על ידו שיבא מיחידי הקהל בעבור
 להפסיק בתפלתו ולא יקטרג השטן באותה תפלה ושיטן לו
 הקב"ה נחום לשון שלא יבליע אות או תיבה מתפלתו וח"ו
 יהיה קוצץ בנטיעות דכוסת תפלות אנשי כנסת הגדולה
 מקנוע"פ המדות כלולות בהן שמות הקודש ואם דובר ח"ו
 מלות שאינן כגון שמוסיף או גורע נמצא מפסיק בשמות
 וקוצץ בנטיעות לכן יזהר שלא יאמר על פה כי עם הכפר
 כדי שלא יבא להבליע תיבה או ללג גם יתפלל שהקב"ה יתן
 חנו עליו כדי שיתחדש תפלתו לכל שומע מפיו : ועוד
 לומר קודם שיתפלל י' פעמים פ' ונח מצא חן בעיני ה' :
 ואע"ל מאד לחן והוא בדוק ומנוכס וכן בכל דבר שאדם
 עושה גם כשאומר החון איזה פיוט כנהוג שאומר בחגים
 ובמועדים יבחר שיהיו מהנבונים העכביעים את הלל ואביאם
 מורא ופחד ויהיו דברי הפיוט דברים נוגעים אל הלב לשון
 ודברים מסודרים כראוי כאלו ברוח הקודש נאמרו כגון
 שירי הקדמונים ושירי כמסר"ר ישראל נאמר וצ"ל אשר
 השיד עליו האר"י הקדוש ז"ל שיהי ניכר דוד המלך ע"ה
 וברוח הקודש אמרן ומה גם אם הם שירים מסודרים על פי
 הקבלה לפי שהניגון וסדר הדברים מכנים יראת השם בלב
 השומעים ונותנין לבם אל התפלה מה שאין כן כשהפיוטים
 הם מנגן המעורר הריקוד והשמחה החזונים שמביא
 לשומעיהם לחוק וקלות ראש ולפרוק מעליו עול שמים
 ולהמליך יצרו עליו לטורדו גם להרהורים רעים ולמחשבות
 זרות והקולר תלוי על החון הגורם גם כשלומד הפ' צם'
 תורה ידמה בעיניו כאילו התיבה שעומד בה היא הר סיני
 וכאלו אותה שעה מקבלת מהר סיני וכאלו הקב"ה ופמליא
 שלו עומדים שם כשם שהיה בשעת מסן תורה וכאלו הוא
 משה רבינו ע"ה האומר וכל הקהל העומדים סביב לסיני
 לשמוע מפיו תורה : ובהיות אשר בלבו זה נכנס
 מורא בלבו ומכוון בקריאתו שלא להבליע תיבה או אות
 בהיות חושב שהוא במקורגמן בין המקום ובין העם ואי

כוונתו בקריאתו להודיע אם העם שהוא דקי בניגון
 הטעמים ובעריבות הקריאה דמה מועיל לו זה כי אם לאנד
 שבר קריאתו אך יעשה לשם שמים ודברים אלו מאליו באים
 עוד צריך החון כשיש חולה מן הקהל שיכוון בתפלתו בנרכס
 רפאנו שהקב"ה ירפאנו רפואה שלימה שהרי אר"ל שתפלת
 החולה עצמו מועיל מאד והנה כיון שהחון שלוחו של צבור
 הוא ושלוחו של אדם כמותו נמצא בהתפללו החון עליו כאלו
 החולה בעצמו מתפלל דפעמים החולם אינו בדעתו להתפלל
 או שאינו יודע שתפלתו מועלת או שלא נוכח בהיות הוא
 מתפלל עליו כאלו החולה בעצמו מתפלל גם כשרואה החון
 לאיזה יחיד בולד לו זכר יגיל וישמח ויתן הודאה למקום
 שהיוצאים ידי חובת תפלה על ידו פרים ורבים אין זו כי אם
 שתפלתו רצויה לפני המקום ואל ישמח בעבור שתועלת
 המגיע לו ממה שנודרים לחון ביום שנתקודש אב הכולד
 וקרוביו דזהו מאליו בא ומה לו לחטוא למנוע הודאה
 לצוראו בהיות שמח לתועלתו ולא על מעלת תפלתו ומגלה
 למפרע שהתפלה היא בפניו כאומנות לפרנסתו ולא על
 סועלת נשמתו לכן כשאמבר הסון ליחידי הקהל בשבועות וי"ט
 אל יבקר לעשירים דוקא ולא לעניים מהטעם שכתבו
 שמעיד על עצמו שהתפלה כאומנות לפרנסתו וראיה שמבקר
 דוקא למי שמגיע תועלת לאומנותו שאם מבקר לצבור
 שמוציאם ידי חובה וכי לעשירים מוציא שמבקר ולעניים אינו
 מוציא שאינו מבקרם אין פחתות גדול מזה שמעיד על עצמו
 לכן יבקר לכלם או לא יבקרן כלל או מעט מזה ומעט מזה כי
 אין לך מהדופי ומהפחיתות והגריעות והציון והחרפה כש"כ
 שרבים תלויים בו להוציאם ידי חובה ובמקום היות כמלך
 שגדול וקטן שוין לפניו עושה עצמו בעבד משרת בבית על
 פרנסתו שמכבד לרבו שלא ישלחו מזביתו אוי לאותה בושא
 אוי לאותה כלימה וכמה ביום צע"הו ועונש לע"הב מניע
 לקהל המקיימו עליהם לצאת ידי חובה על יד איש אשר
 בעמחו בנשר ודם עליו אומר הקב"ה הכזה איש אנחרהו
 להתפלל לפני בעד הקהל הזה לכפר בעדו ולסת אלתס
 ולמלאות בקשתם הלאזה איש אנחרהו לשרת לפני בעד
 הקהל פסח חרצנות רשע התר אגדום מוטה עניו שפל
 מעביר על מדותיו מוחל על עלבונו לצטוב משמח בחלקו
 וותרן טוב עין משמח בטוב של חבירו מרוחק מעין הרע
 מלשון הרע שלם בחידת טוב לשמים מקובל על הצדיות
 מרוצה לכל ע"י איש כזה אני מכפר בעדו ובעל כל הקהל
 ואע"פ שלא יהיה ת"ח גדול כיון שהוא ירא שמים ומסובב
 במדות אלו די שיתכפר הקהל ע"י ובלתיזו טוב להתפלל
 ביחיד ולשמוע תפלה מפיו שהוא משל לצבור שהוצרכו לפי

למלך

למלך ושלחו לפייסו ע"י איש שהמלך אונא אותו ומנקה להרובו שבמקום פיוס מעלים חמת המלך עליהם בכפל ממס שהיה מקודם ועיין בזה פרשת נשא בעונש החון שאינו הגון . וכסב הטור א"ח סימן כ"ג צריך שיהיה ש"צ הגון דכתיב נתנה עלי בקולה על כן שנאסיה אמר רב חוטרא בר טוביה אמר רב ואיתימא ר"א זה ש"צ שאינו הגון ויורד לפני הסיבה ואיזה הגון שהוא ריקן מעצירות ופרקו נאה ושפל צדק ומרוכה לעם ויש לו נעימה וקולו ערב ורגיל לקרות תורה נביאים כתובים ואם אין מוצאין מי שיש בו כל המדות האלו יצארו הט"ב שבצבור בחכמה ובמעשים טובים ואין ממניין אלא מי שנתמלא זקנו כו' וא"ל כתב בתשו' שנהנו במקומות אלו למנות בווי המשפחות לש"צ ויש צדד הוה בווי מנוס כאלו אינו כדאי למיזחבין שבישראל אלא כשאר אומנות וחלילה להיות מלאכת ה"ס אומנות אלא עטרה לראש כו' גם אם הוא מיוחס ורשע מה תועלת לפני המקום ביחס שלו ואם הוא ממשפחה בויה וכדיק טוב לקרב מורע רחוקים ולא כמו שעושים באיזה מקום שאע"פ שיהיה רשע במור אין חוששין רק שיהיה נעים ומירות וקב"ה אמר נתנה עלי בקולה על כן שנאסיה וכתב הרב צ"ו"ל תשובת פ"ש"א ח"ו"ל שאלת ש"צ שקולו ערב ומאריך בתפלתו כדי שיסמך קולו ערב ומתנאה בכך וא"ל ראוי למחות בו תשובה דברים אלו אחר כוונת הל"ב הם אמרי' אם ש"צ זה שמח בלבו על שנותן הודאה לשם יתנצח בנעימה תבא עליו ברכה שאת' מהדברים המחוויבים לש"צ שיש לו נעימה כדפניא בפרק ב' דתענית רבי יהודה אומר מרוכה לעם . ויש לו נעימה וקולו ערב אצל צריך להספיל בכבוד ראש ועומד באימה כדאי צ"פ אין עומדין לפיכך ש"צ זה אם שמח ועומד ביראה הרי זה משובח אצל אם הוא מכוון להשמיע קולו ושמח בקולו הרי זה מנונה ועל ו' נאמר נתנה עלי בקולה כו' ומכל מקום כל מי שמאריך שנקבל ואע"פ שעשה עמו רע שאם יהיה אונא לו והו' סנה לטורדו מתפלתו שכל עת שרואהו בתפלתו מצטער ודואג וכוונתו מסתלקת ולבו כל עמו ודברי תפלתו מן השפה ולחוץ וגם כיון שהוא בשינאה עם חבירו איך מתפלל ויחד לבנו ליראה את שצד שנמצא הוא כמרמה לקונו ח"ו ובמקום שישפיעו הקהל שפע ברכה בתפלתו הוא להפך ח"ו וגם גורם להמון העם שיונאים ידי חובה בתפלתו שלא יצאו ונמצא גורם להם שלא יצאו ידי חובת תפלה ונקרא חוטא ומחטיא : לכן כדי שיהיה דעת החון כלולה עליו בשעת תפלה צריך שיקדמהו מדות אלו ויתרן ושלא יהיה מזה ליום מס' מעביר על מדותיו ומחל על עלבונו שפל ועניו וטוב לב ושמח

וכעס כיון שהוא ויתרן מעולם לא יצא לשנוא שום יחיד מהמתנדבים בעם ולא התנדב לו דהויתרן הכל לפניו כאין גם כשאינו מצד ליום מחר אם שאל מהספקתו מנוצרי הקהל או מאיזה יחיד ולא נסנו לו סיפוק כמה ימים ביחד אין לנו עליהם כיון שיש בידו פרנסת היום גם בסיות מעבדי על מדותיו ומחל על עלבונו אף אם הקניעו איזה יחיד אין לבו עליו כדי שיצטער בדאיותו בתפלתו גם כשהוא שפל ועניו אפילו אם יחרפוהו לא ירגיש וכמו שאל דברו עליו דמי ובהיות בכך מה שיכול יכול להוות לו עם שום יחיד גם היות טוב לב אהב כל אדם ואפילו עושים עמו דונן לכף זכות ובוה מעולם לא בא בשינא עם אדם גם לב שמח מסתפק בהכרחי ומשמח בחלקו ואינו צר עין ומצטל הלשון הרע שמדות אלו באדם מביאו לשנוא לכל אדם גדול ממנו בחכמה ובעושר ובאיזה ענין כבודע ואע"פ שכל הדברי' הללו אסורין לכל אדם וצריך שיתרחק מהם בתכלית הריחוק ובפרט ממדת הבאה והקנאה אך במי שהוא שליח צבור האפור בכפל ועוכסו בכפלים לפי שמדות אלו מביאו להסיר דעתו מתפלתו ולבלבל כונתו ולחשוב מחשבות צורך הספלה בראותו שאין נודרים לו כיון שהוא נבל ולא ויתרן מיד מצד ומקפיד ומקנא ואונא מה שאין כן החון שהוא הפך מדות אלו כמזכר . גם בהיות החון טוב לב ושמח והו' ס"ב שיחול עליו רוח הקודש בשעת תפלתו וממשיך בתפלתו שפע ברכה ורצון על דרך אין סבואה שורה כי אם מתוך שמחה דכתיב ויהי כנגן המנגן וכו' יחול בברכה על הקהל וכבודע . מיצחק איזנו ע"ה כשרצה לברך שאל שיעשו לו מטעמי' כדי להמשיך שמחה על ידי האכילה ושתיה שעל ידי כך ממשיך השפע בברכותיו כמו שפירשו חו"ל : גם כשהחון גאה אינו קורא ליחיד לספר קורה בתואר הראוי לו דהנאה מבוה הכל ובוה קונה אונאים ומה רכויה תפלה מכיון לפני המקום כיון שהוא אונא ואונאים אותו . לכן צריך החון להיות שפל ומעביר על מדותיו ויחזוק בהן כי שלשה מדות אלו כוללים גם הנוכחות דוק וקטנה הדבר צדור : וידע החון כי במקום שעולה להתפלל שהיא התיבה רומה לשכינה ה"א שנשם הו"ה וכן מקום שמניחים הספר תורה לקרוא היא רמו לה"א אחרת שנשם והוא עומד כצורת וי"ו והכל בכללות היא היו"ר שנשם הרי שם הו"ה וכיון שכן צמח אימה ופחד צריך לעמוד וכל דעתו ומחשבתו יהיה בכוון תפלתו להבין מה שמוציא מפיו ולקשר אהבתו ויראתו עם מי שמתפלל לפניו כדי שישמע תפלתו

שבט מוסר פרק לר

תפלתו ויאלו כל הקהל ידי חובתו : גם כשמנצח החון
בשמחות וניל או שאומה השכנה על שוכני עפר מיחדי הקהל
לא יגויס קולו בשמנצח לעשיר וישפיל קולו ויגמגם דברו
ויבליע שמות העניים באלו הם בלי שם שאז העניי מתביישים
ברבים והמלצין פני חבירו ברבים אין לו חלק לעולם הבא
ואוי להקל שמוציא להם ידי חובה איש שאין לו חלק לעולם
הבא ודבר זה הרע וחמור כולל לחון שבה יעשה על היות
פניו כזה להון ורע עין וכיון שרואה שאין העניי מהמנצחים
צמם גאופן שיסקרצו לו תועלת כמאש כנדה עליו הדבר
פיוצא מפיו לברכס או לקרוא להם בשם בתולדות או בשאומר
על מתיבתא ששכנה ומה יענה ביום הדין שמקום הכדק
שהוא הבית הכנסת ששם השראת השכינה עושה בפניה כל
אשר שגא' וסוגא בפניו את אשר אהב שהקב"ה אוהב עניים
הוא והוא מבזה אותם בפניו יש עוות גדול מזה הים עונש
מספיק לזה : וכן תראה כמה חונים שאין מתעסקים בעניי
הקהל לא בגילס ולא באכלס ושולחים שלוחים במקומם
כמלאך המות ששולח שלוחים להזיק כגודע מטעם שאומר
מה תועלת מגיע לי מזה העניי וכשמגיע איזה שמחה או אכל
לאיזה עשיר אפילו מהקהל אחר משכמים קודם עלום השחר
אדנים באפלה ומסתכנים בעצמם לרוץ לרעה לכעוס את
צוראם שאם במקום שצוברים דרך שם יש כמה עניים אנלים
מבקשים אחד למינין אין נוטים און כדי למחר להשכים בפתח
פעשיר לקונן על מתו בקול מר וחומר מר כאלו מתו ממם
מוטל לפניו קולם במר בוכה ולב שמח בחושנם על שבר הקול
שעתידין לקבל וכל אחד מתחוק בקולו להתגבר על חבריו
באומרו לפוס צערא אגרא ולי כוגע עוד מהחלק והשיר
שמכיר שיש אנלים עניים צעיר ובאים אכלו מכיר ברשעותם
ומבזה אותם בלבו וכשנותן להם השכר אינו נותן אחד מאלף
ממה שחשבו ליקח ויוצאים בפחי נפש ומחליקים ביניהם
פרוץ לכל אחד בחילוק העני אשר ברחו ממנו וגמא אובדי
שבר עולם הזה ושבר עולם הבא והעשיר קנה עולמו בשעה
אחת תחת אשר קנא לאלהיו לכבוד העניים ומעשים הרעים
כללו מונע מן החון בהיותו ותרן ושלם במדות הנוכחות לעיל :
ואיד לא יתן החון נבד עיניו תמיד כי הוא במקום כהן גדול
המתעסק בעבודה לכפר על הע' כי התפלות במקו' תמידין
סקנו וכיון שכן כמה מהעונש יכול להגיע לו אם הולך
משכים ואין כוגע לו דכמה פגם עושה באופס עבודה והוא
כאלו מועל בקדש' מאש תחת שעל ידו ראוי שיתכפרו הקהל
ולכן כריך החון ב"כ להיות עיניו פקוחות להחזיר פניו ל"ד
רוחות בית הכנסת לראותם אם יש מהמון העם מדבר איש
את רעהו או אחד מתגמגם להרים קולו באותו כד בלאחר יד

לעורר או להפסיק מלדבר וידמה צדעסו כאילו עומד צדים
המקדש עושה בעבודה והיחידים העומדים לפניו הם מאגשי
אשר נמצאו במקדש וראו במעשה בעבודה שאם יטעם
יכולים למחותו על ידי כך מטהר רעיוניו כי מפנה כל
מחשבות זרות ומקדנך באהבה הבורא שעומד בפניו ומדמה
צדעסו כאילו בפניו רואה ומשגים ונוס נכנס יראה בלבו
להתפלל בכל לבו ואז תפלתו עולה כריח ניחוח לפניו :
גם יעשה החון אופנים שלא יבא שום יחיד מהמון העם לקון
מישיצתו צדית הכנסת מפני האיחור בייש מהמון העם
דקשה להם הישיבה שם כמי שעומד צדית האסורים לכן כדי
שלא יצאו לחטוא אל יאדד ומנו בניגונים להטעם קולו את
העם באומרו תיר תיר תיר כמה פעמים ואי ואלו כשיעו'
שפה ודיני דיני כל אחד מספר חלומו לסבירו שנכדו מאם
שחלם בלילה כדי שיטיבסו ומפסיק בין קדים לברכו וכל
המקומות שאין ראוי להפסיק ודין כך וכך מתאחר הזמן
וכשמסתחיל הספלה קץ זה ומתוך צער ישיצתו שם הופך
פניו בדאגה ואינו פוסח פי אפילו לענות אמן לכן יקצ' החון
מכל אלו הדברים ומה טוב ומה נעים שלא לנגן כלל
ולסוגיא כל אוקו ומן לומר הספלה בנחת לאומרה מלה במלה
בשפה ברורה וגם תראה עוד חולה רעה שכיון שנלאה החון
מחמת אריכות הניגון לומר תיר תיר כמה פעמים כשמסתחיל
הספלה ממחר בדבורו מבני סבו' כי נלאה מאריכות הניגון
רועס להגיע למקום שמיחד לו לנגן להשמיע
קולו וזה בידו לתקנו : וצריך השליח
צבור לכוון בתפלתו שהקב"ה יכפר בעד הקהל שלא יגיע
להם שום נזק כי הספלה במקום קרבן ומה קרבן מכפר אף
הספלה מכפר' לכן הס"כ שמוציא אחרים ידי חובה הוא
במקום הכהן המקריב ומנצח את העם וכן תראה רמו בפר'
כשא בנשיא המקריב ביום ראשון בפסוק ולווח השלמים בקר
שנים אלים חמשה עתודים חמשה כבשים בני שנה חמשה זה
קרנן נחשון בן עמינדב וכו' חמשה זה הקרבן נחשון ר"ס חון
ומפסיק קרבן באמצע לומר שעכשו שצית המקדש חרב ונפס'
הקרנן החון יכולין צתלתו שהיא במקום קרבן שהקב"ה יכפר
בעד כל הקהל הקדוש גדולים וקטנים להשפיע עליהם שפע
רצון בבני חיי ומווני אמן ונרמו חון בקרבן הראשון של נחשון
בן עמינדב לרמו' שיאמר החון בינו לבין המקום : רבש"ע
עמי' כדב להיות אני שליח שלהם במקום הכהן המקריב שמע
תפלתו וקבל עתדתי כאילו הקריבו הקרבן לפניך
דשלוחו של אדם כמוסו וכפר על כל
חטאתו לשרת שכינת' בתוכם
לעולם נס"ו :

פרק לה יקר האור לבוש העליון נעשה

על ידי אור תורה וקייס מצויה שעל ידי המצות נאמנה לבוש יקר רוחני מאיר כעצם השמים לטהר אשר הנשמה נבארתה מזה העולם ערומה מהלבוש הגופני מרחפת ומתבוננת בראות עצמה ערומה מיד לונגה שלבוש הבהיר והמאיר הזה אשר עשה בעולמו בתורה ומצות ומקבלת שמה גדולה בראות עצמה בלבוש מלכות דוגמת האדם אם יהיה ערום מבלי לבוש כמה מהבושת מקבל לזאת בין אנשים ואם מודמן לו לבוש כמה מרגיש מהשמה וק"ו בן בנו של ק"ו אם נודמנו לו בגדי מלכות דאין קץ לשמחתו ולעונג שמקבל נשמתו בהיו שהיה בתכלית השפלות ערום כאשר יצא מבטן אמו וזה ללבוש בגדי מלכות שיוכל להתפאר עמהן בפני כל רואיו כך הנשמה היוצאת מזה העולם ערומה ומובאת לבוש מלכות וכיוכל דעת האדם החומרי להשיג שיעור השמה שמקבל הנשמה בלבוש בגדי יקר כמדובר : והנה נתייחדתי הפרק הזה לדבר בלבוש העליון שלבוש העליון כיצד הוא ומהיכן נעשים ואמתי מתלבשת הנשמה בו ואם הוא לבוש אחד בלבד שיש לה או יותר כדי להודיע בזה מעלת העובד בתורה ומצויה הטובות והישרות ונקדים דברי הרב המקובל האלהי כמוהרר עובדי המון ו"ל מברטנורא שדבר בסוד המלבוש בספר מקרא קדש נעתיק לאוננו לעשותו פרק בפני עצמו : וזה לשון סוד המלבוש הנקרא חלוקה דרבנן מי וזה בו ומתי יוכה בו ומה יעשה ממנו ומה נעשה בלבוש הזה וכמה לבושי הם טקובץ מפי סופרים ומפי ספרים וכו' : חכמי האמת אמרו כי ספירת יסוד לקרא איש הטעם כי נשמות הנדיקים הנקראים אנשים זוכים בו ושם סוד המלבוש השני לך לדעת כי המלבוש האחד הם היסודות הגופניים אבל המלבוש השני הם יסודות רוחניים והנשמות של נדיקים הם מתלבשות בזה המלבוש אמנם גם הם מלאך אחר שמו אורה ומעשה ר' אליעזר ו"ר יהושע מוכיח ונותנו למי שזוכ' בו עתה יש לי לבאר סוד המלבוש עד מתכונתו יש לך לדעת כי יצירת האדם בכלם אלהים ולכבודו בראו ונפח בו נשמה עליונה מיסוד ונמשכת בתבונה משונה לקבל צורה כצורת גוף האדם ונתמלא ויו כבודו כדי להמשיך בכוונתו שכל וידבק עמו בלכתו דרך חכמה והשם עושה חסד עם נשמות הנדיקים והומין להן מלבוש שני אור דק מאוד ונפשות הנדיקים מתלבשות בו לעתים ידועים כגון שיש תוספות צרכה ושלוח ורכון למעלה כי הנשמה בהתפרד מן המלבוש הראשון היא רוחניות ביותר יותר ממלאכי השרת ואינן יכולין להכיר עצמן ואינן יכולין להתפלל בעד ובעד ורעם

עד שם מומין להם הלבוש השני וזוכ המלבוש השני יש לה ככרת ומתפללת בעדה ובעד ורעה כמ"ס רז"ל נערא דידהו ידעי נערא דאחריתא לא ידעי א"כ הנשמה שוכנת לזה המלבוש יכולה להתפלל בעדה ובעד ורעה וכן נכתובת פרק הנושא רבינו סקדוש אחר מיתקו הנה בא בכל ערבי שנתות לקדש לאשקו זהו ידועה כשהנשמה ערומה לא יהיה לה יכולת כאילו הענינים אבל רבינו הקדוש וזה למלבוש השני והיה לו כח במלאכים וכן בשנים פר' השואל הנהו קפילאי דהווקפלי בארעא דרבנחמן וכו' שמאלו לר' אחאי בר יושיאי ברוח חיים בקבר הכל מזה הענין כי אותם נדיקים שזוכים בזה המלבוש קרוים חיים החופף על קברו סמיר ויש לך לדעת דודאי שהם עושים שליחות השם במלאכי השרת כמ"ס עושה מלאכי רוחות רצם לומר מהנשמות שהם רוחות עושה מלאכי וכן הוא בודאי כי אותם האנשי שנאו לאברהם היו מזה הענין בעבור שכוחו היה יפה וזה הטעם שאברהם הומין (רקנטי פר' וירא) להם אכילה ושתייה בודאי היה יודע כי המלאכים אינן אוכלים אמנם באילו שהיו נשמות של נדיקים שהיו בגופות אמר אברהם אי אפשר שלא ישאר להם יסוד גופני שממנו יקראו לאכול ולשתות ולכן נקראו אנשים וכן כל איש או אנשים הכסוב בפסוק הכל מזה הענין ולכן נקרא איש כמו המלבוש :

ועוד טעם אחר למה נקרא איש כי העשירים נקראו בית וסיכוד נקרא איש והאיש יסוד הבית כי האיש מקיים הבית בדרך השפעה שנותן לה ע"כ דברי הרב רקנטי וכו' והספר מאיר עינים מצאתי דבר יותר באורך דע כי צורת האדם ודמותו זאת חביבה מאד לפני הקב"ה ומרוב אהבתו תחיה תחיית המתים בגוף ונפש ממש כאשר היו בתחלה ואחר תחיית המתים יעשה השם יתברך כל העמיד לעשות כגון יוסף הדין הגדול ויקבלן כל אחד כפי מעשיו גופות הנדיקים יתעכלו כחנוך ואליהו ונשמות נפשותיהן באותה צורה קיימת לעולמים גם בעת שהנדיקים כשרוצה הקב"ה לעשות שליחות על ידי נפשותיהן לבני אדם מלגישם לבוש המשוו כצורת הגוף והלבוש הוא אדירי ואחרי שיעשו שליחותם מתפשטות ונשארות ערומות כבתחילה ואינן לונגות לבוש השני כל שעה שהם רוצים ואפילו לנדיקים אלא בשעת שהקב"ה חפץ לעשות בנפש מנפשות הנדיקים איזה שליחות או מתלבשת באותו הלבוש ואחר שעשו שליחותם מתפשטות ונשארות ערומות וכשהולכין בשליחותן אינן נראין רק לזכי הנפשות שכל כך גופם נקי מכל כתם חטא ועון שאינו חוצה ומונע אותו לראות המלבוש : ויש נדיקים גמורים וחסידים אשר חפץ בהם הש"י שאין נפשותיהן נשארות

שבת מוסר פרק לה

רחמי אפילו שמה אחת בלי לבוש זכור המעשה מערכת
 לחם הפנים על השולחן שלא היה שולחן פנוי מלחם הפנים
 אפילו רגע א' שנה לחם פנים לפני קמיר והיו שני כהנים זה
 כנגד זה וזה מוכיח הישן וזה עורך החדש לא יפסוק זה להוכיח
 עד זה עורך בן הנפשות לא תפסוק הנפש לנחת מהגוף
 צרי עד שמלכת גוף חוירי וזה שאמר תחפף עליו כל
 כים זוהר פ' אמור וכך נשאו של יעקב אע"ה לא נאדרת
 ערומה אפילו שזה אחס אלא כלבוס חופף על נשמתו
 קמיר ר"ל שנשמתו נדורה צרור החייב כלבוס אכלו קמיר
 מומן ועומד ומחופף וכל שעה שנשמת יעקב רוכה ללבוש
 אופו ללבוש לאתקר היא מתלבשת ועל כן אמרו ר"ל יעקב
 אבינו לא מת כענין פ' ויחי קבלת הרמ"בן ולמאזה ציעקב
 יוסר מאברהם וינחק מפני שהיתה מעטו שלימה כיצאברהם
 היה ישמעאל ובינחק עשו ועוד כי ליעקב היה לו צער גידול
 צנים מה שלא היו לאבותיו וכיון שקבל צערם בחייו בעולם
 הזה בעודו בו גם לאחד צאתו ממנו כובל צער עונותיהם כי
 כשישראל צער הגלות בעונותיהם מיד נשמת יעקב אע"ה
 לובשת המלבוש ומבקשת רחמים בכתן ספלתו ואחר שנענית
 שנה צרור החיים בלי לבוש כי הלבוס הזה הוא צורה נגדאה
 צורה דמות הגוף ואי אפשר לנשמה להספיל ולהמשיך
 שפע אלא עם הלבוס הזה וע"כ אמרו על נשמתו של יעקב
 ע"ה החופף עליו כל היום (רקנטי פר' ויחי) וזה
 שאמר המאמר מה ורעו בחיים אף הוא בחיים רצה לרמוז
 מ"ש מפני שהיה לו צער גידול צנים בחייו גם אחר כן מבין
 עליהם ודע כי המלבוש הזה ענין גדול וסועלת לעולם
 שכל מה שמה בגוף האוירי הוא הנק' מלבוש זכות ומזכות
 לבני העולם ויורד בזכותם שפע חסד ורחמים על העולם
 הזה כאלו היה בגוף החומרי בנתחלה ובלי לבוש אינו יכולים
 להספיל ולא להשפיע דבר בעולם ומזו קצין מאמר א' פ'
 הפועלים אליהו הוא שכיח במתיבתא דר' יומא חדא נבה ליה
 ולא אסא א' ל' מ"ט נבה ליה למר א' לעד דאוקימא לאברהם
 ומשי ידיו ומצלי ומגבי' ליה וכן לינחק וליעקב ולוקמינכו
 צהרי הדרי סגרי תקפי ברחמי ומייתי למשיחא בלא זמניה
 למא לו כל הצער הזה להקים לאבות מקבצים ולרחוץ ידיהם
 ואח"כ יספלו רק יספלו כולם בעולם שוכבים בקברם או
 כל אחד לבדו ולמה לו כל הטורח זה רק כל זה הוא כמ"ש
 כי המת צערו בקבר מושב אית לו יכולת להספיל
 אל ה' לא צעדו ולא צעד אחרים אבל כשיסלג נפשו
 צוה המלבוש רוחני חוי יש לו יכולת להספיל צעדו
 וצעד אחרים ולהוריר שפע ורחמים בעולם כאשר
 עסקה בחייו לכן אליהו שהיה דוכה שהאבות יספלו

על זרעם היה מביא להם כלבוס ומלביש אותם בלבוש רוחני
 כל אחד לבדו ואו היה מספיל ואח"כ מפשיט אותו הלבוס
 ומאירו לקברו כאומרו ומגבי' ליה וכן לינחק וליעקב וכ"ו
 יובן ממה שמצינו בשבת פר' השואל הנהו קפולאי והים
 אחאי צר יוסי חיבקצר ודבר עסר צונס ר' דהוס אחי כל
 בי שמי לביתו וכן ר"י הגלילי שהיה צא לביתו בכל ע"ש
 ומשדו לאשמוצ' תלמידים ששמע קולו של ר' יוסי הגלילי
 שהיה עוסק צדקה ואמרו שהיתה עונרת עבירה והודיעו
 לב"ד וסניאוו ורצו להלקוסם ואמרו שהוא ר' יוסי בעלה
 ולא האמינוה לשבת אחר צא כמנהגו ומצאם בוכה ומנעטרת
 על שחשדוה צוה בשחרית גלה עצמו לצבור צדק הכנכס
 והעניש רבים מהם ואז לא צא לביתו כל אלו סודות רומזים
 למלבוש השני אשר מתלבשת הנפש תכף צאקה מן העולם
 ומה שאמרו שמתו בני אהרן על שהיו מחוסרי בגדים כמ"כ
 סוד בדבר כי צ' בני אהרן לא היו שלמים עדיין בבגדים
 העליונים כי כל צדיק יש לו מלבוש מסוקן ויטלגש בו כהונן
 ואם עדיין לא נשלמו מעשיו ואינו ראוי לאותו מלבוש אי
 לא ימצא אותו מלבוש מסוקן ואותו מלבוש יארב מן מצות
 וצדקתו ומ"ט בה"ד וילגש צדקה כשריון וזה המלבוש אינו
 מסוקן אלא למי שהוא שלם מלמטה וקיים דמות השלש
 צוה העולם בפריה ורביה והוא שיש לו בת זוג אוי הוא שלם
 מלמעלה ומלמטה ואוי אותו המלבוש מסוקן לו כראוי ואם
 זה המלבוש אינו מסוקן לו בשלל שלא נשלם ממטה
 שאין נשוי שלא קיים מצות פריה ורביה או נפסד לו אותו
 מלבוש מלמעלה וב' בני אהרן נכנסו מחוסרי בגדים פי'
 בגדים סעליונים שלא היו נשואים ולא קיימו פריה ורביה
 לכן הופשטו מאותם הבגדים ולא היו מתדמים ליוצרים
 וכנכסו לעשות העבודה ההיא לכן נענשו והלבוס הזה לידע
 ממה נעשה עשה אונק באפרכסתו שמע כפי ויקרבו ימי
 ישראל למות יש להקשות למאמר ויקרבו כנר שהיו
 רחוקים עד עתה למרחוק ועתה נקרבו היה לו לכתוב ויבא
 יוס ישראל למות עוד אמר ימי לשון רבים היה לו לומר
 ויקרב יוס כי ציוס אחד ימות סאדס ולפעמים נשעה אחד
 עוד מצינו שלמעלה קראו בשם יעקב כמ"ש ויחי יעקב ויהי
 ימי יעקב וכאן קראו ישראל אבל בהיות כשצדק הק"ה אס
 האדם על כל הסדר ונפח צאפית נשמת רוח אלהים חיים
 בראו על תכלית שיהיה כלל פשוט כמלאכי השרת אשר
 אין בהם עון אשר הטא רק לעשות רכון בוראם וכו' גרס
 העון וחטא ועבר על צווי הקדוש ברוך הוא ונרשמו מן ערן
 לעבוד את האדמה השנים עין חמלקו עליו לנלתי ידחממו
 נשעמו העבודה נקלו קצת מכות כרי שזכותן ונקיומם

מכה נפשי לחזור אל מקומה לעלות ולראות את פני האדון
 פס"י וכן בכל דור ודור היה מחדש קצת מצות עד שנאו
 לסר סיני ונתן להם תרי"ג מצות וכוונתם על קיומם למען יעב
 להם כי בקיום המצות יתעלה נפשם במעלה עליונה יותר
 ממה שהיתה מקדם כו' וכן מצינו כי המצות בכל יום
 מזהירין את האדם שלא חטא יעבור רצון בוראו בחרו לאמר
 ר' אחא רמ"ח מצות במקרה כיגד רמ"ח אברים שיש באדם
 ובכל יום ויום כוונתו על האדם עשה אותנו כדי שחיה
 בזכותינו וסאריך ימים ושפ"ה מצות לא תעשה כמנין ימות
 החמה שכל יום ויום שחמה וזרחת עד שהיא שוקעת
 כוונתו ואומרת גור אני עליך במי שהגיע ימך ליום זה אל
 תעבור עבירה בי ואל תכריע אותי ואת כל העולם לכף
 חובה הרי תרי"ג מצות כלם מזהירין את האדם שלא יטע
 לשמור מצותיו וחוקותיו וסודותיו לטוב לו כל הימים לכן
 בשומרו מצות השם ללכת בדרך טובה כ"ה אין מקפח שכרו
 ופעולתו לפניו בע"ה כי שכל מצות בהאי עלמא ליכא זאת
 ועוד מלבד שכל המעשה שנותן לו גם כן הימים אשר עשה
 בהם מצות אינן כוללות לאבוד וחזרת ריקם כי בהם משלים
 נפשו יותר ויותר כי בהסתלק נפשו מזה העולם נשארה
 ערומה בלי לבוש כי הגוף נקצר בקצר ונפש עגומה בראותה
 כי אין לה לבוש כאשר היתה באמנה אתו והימים רבים או
 הק"ה עושה לה לבוש אחד מכל אותם הימים שעשה בהם
 מצות ומסתכלת בנפש בגוף הזה ואז נחה שקטה ממכאוביה
 ושנה אל נים אביה ובה הלבוש היא הולכת בשליחותו של
 הק"ה כ"ל ולזה אמרו ר"ל כי בכל יום ויום משנותיו של
 אדם אם עשה בו מצוה אחת אותו היום הולך לפני הק"ה
 ואמר רבש"ע אני יום פלוני משנותיו של פלוני ועשה בי
 מצוה אחת או אותו היום עומד לפני הק"ה עד בא יום
 פקודתו וכן כלם עבר עבירה אותו היום הולך לפני הק"ה
 ואומר רבש"ע אני יום פלוני משנותיו של פלוני ועבר בי עבירה
 או אותו היום יוצא אלפני הק"ה כי אינו יכול לעמוד לפניו
 אחרי הוטמא כי הוא קדוש ומשרתיו הם קדושים ואינה
 יכולה לעמוד במחיצתו ובאחרית הימים בהסתלק נפש האדם
 מן העולם הזה לעולם העליון או רואים אלו הימים
 ימי שנותיו של אדם אם נמלאו כלם עבירות שלא חטא
 בהם ואין בהם לכלוך עון כלם נכנסים לפני הקדוש ב"ה
 בחזקת קדשו ולא יבושו ולא עושים מאוסים הימים לבוש
 אחד ומלבישים אותם לנפש האדם אשר בא וקיים
 את מצותיו : ואם נמלאו בהם ימים מלוכלכים
 בעון אותם הימים נכלמים בעצמן בראותם כי
 כוטמאו ואינן יכולים ליכנס בחצר בית המלך ואז

אדם הימים הנשארים לא יספיקו ללבוש כי יסיה חסר כמו
 הנגד חסר ממנו ולא יספיק לעשותו מעיל אינו עושה אותו
 ואז הנפש חוזרת ריקם כי אין כוונתו לה לבוש וזה סוד
 סכרת כמו שנאמר הכרת סכרת סכסכ הכיח עונה בה
 ולכן בהיותו שיעקב אבינו ע"ה כל ימיו נזהר בהם והיו כלם
 בקדושה ונעשרה אז בהסתלקו מזה העולם סכסכ נקדשו כל
 ימיו לפני הקב"ה בלי בוש כלל ואז נעשו אותם ימים לבוש
 ס' ונלבש נפש יעקב בה לכן אמר ויקרבו ימי אותם ימים
 של יעקב כולם נקדשו לפני הקב"ה בלי בוש כלל כי היו ימי
 ישראל ר"ל מי שכל ימיו היה ישר עם אל וכל זה למדנו מדברי
 האיש האלהי רש"י ז"ל [וזה רפ"י ויחי] ק"ה כד קרינו
 אינון יומין קמי מלכא קדישא אי הוא וכאם כד בר נש
 נפיק מעלמא סליק ועאל באינון יומין ואינון לבושי יקר
 מתלבש ביה נשמתו ואינון יומין דלא חב בהון צהון יכא
 זכאין אינון כד יקיא דיומיהון זכאין ואשתארו לעלמא דאסי
 וכד נפקין מתחדאן כולהו ואשתבדו לבוש יקר לאתלבש
 ביה ובההוא זכותא זכאין לאתענגא מענוג דעלמא דאסי
 ובההוא לבושא ומינין לאתייא למקום וכל אינון דאית להן
 לבושא יקומון דכתיב ויסיבבו כמו לבוש ווי לההוא חייב
 עלמא דיומיהון בחוביהון חסרין ולא אשתאר מניהו במה
 דאשתכסין כד יפקון מהאי עלמא וחייבי עלמא דלא לאתלבש
 בלבושא דיומיהון עלייהו כתיב והים כערער בערנה ולא
 יראה כי יב' טובווי לההוא דגרעי ימיו לעילא דכד נעו
 להלבש אליה ביומיו אינון יומין דפגים ביומיו חסרין מהסוא
 לבושא ולא להוי ליה לבר נש במה דאשתלבש בההוא עלמא
 כדן חיי ליה ווי לנפשיה דדיינין ליה בגיהנם יומא על יומין
 חד על תרין דכד נפיק מהאי עלמא לא אשתכס יומין להסתלבש
 בכלא להוי ליה לבושא במה דיתכסי זכאין אינון כד יקיא
 דיומין דילהון נעירין אינון לבושי מלכא קדישא ואשתבד
 מניהו לבושי יקר דאשתלבש בהו לעלמא דאסי ת"ח כאברהם
 דזכה מה כתיב אברהם זקן בא בימים דאשתלק מהאי
 עלמא באינון יומין מאש דיליה על ואשתלבש בהו ולא גרע
 מההוא לבוש יקר כלום דכתיב בא בימים ביומין
 דיליה דכלהו במעבורים וקדשין באיוב מה כתיב
 ערום יצאתי מבטן אמי וערום אשוב שמה דהא לא
 אשתאר לבושא לאתלבש בהו וכו' וגם אם קעייין
 בספר מראות הכובאות בענין מיתת בני אהרן שיש
 מהם אומרים שנעשו בשביל שנכנסו מחוסרי צדקים
 והסוד הוא מה שאמרנו שהיו מחוסרי צדקים העליונים
 שלא וכו' עדיין למלבוש הזה בשביל שלא היו נשואים ולא
 קיימו

שבת מוסר פרק לה

קיימו מצות פריה ורביה כי המלבוש הזה נאמר ממנו ומ"ט
 שעה האדם בזה העולם כל ימי חייתו וסימנים האלו נזכרים
 לפני הקב"ה ונעשים מהם מלבוש הנפש ובהסתלקו מזה
 העולם לעולם העליון ובלבוש הזה נחלקו בו יש מהם אומרים
 כי אינו רק א' לבדו וזה הלבוש הנפש הולך בשליחותו כפי
 מה שאלוהין אוקו במאמר השי"ת ונראה לפני העולם כמו
 שהוכחנו לעיל אבל כפי מה שלמדנו מדברי רש"י כפי
 הנראה הם ג' כמו שיש לאדם ג' נפשות שהם נפש רוח נשמה
 כן כל א' [וזה פרש' תרומה] יש לו לבוש בפני עצמו
 וכפי מעלת כל א' כן לבשו כי הנשמה מולה למעלה בנרור
 החיים אתה' אלהיו והרוח הוא בג' ע' והנפש היא לעולם
 בקבר (רקנטי פ' בראשית) וזו' שר' יצחק קשה רמה למס
 כמחט נבשר החי וזו' החיים בעומדים להסתכל על קברו
 שמתים ונענים מיד כי הנפש מודיע לרוח והרוח לנשמה
 ונשמה להקב"ה ומיד נכללים בספלתם והדבר הזה ישנו
 ראיות גדולות ואובן למי שקרא וסנה וכו' ולכן כל אחד יש לו
 לבוש בפני עצמו והלבוש ההולך באיזה שליחות ונר' לבני אדם
 אינו רק לבוש הנפש לבד וזה הוא משוטט בעולם אבל לבוש
 הרוח ולבוש הנשמה אינו יוצאין בו מאוקו המקום אשר הם
 עומדים וזו' רש"י בפר' ויחי סנן אלף ת"ק ריחן סלקין
 כל יומא מניכסא דעדן דמתכסמי בהו אינין לבושין דיקר
 דהכא עלמא דאסי דמתעטרי מן ימיו דבר נש אמר ר' יסודה
 כמה לבושין אינון אר' א' שורי דעלמא בהא אפליגו אבל ג'
 אינון חד דמסלנשא בהכא לבושא רוחא דבנ' ע' בארעא וחד
 יקירא מבלאו דמסלנש' ביה נשמתא בגו צרורה דחיי בין
 פורפיר' דמלכא קדישא וחד לבושא דלבר דקאים ולא קאים
 אסתחי ולא אסתחי בהכא אפליג' ביה נפש' ואולת' ושטאס
 בעלמא בעצמא ונכל ריש ירחא אולת' ואסתקשרת צרורא
 דבניכסא דארעא דקיימא בין פרבוד' יקירא ומיניה אולית
 וידעתמה דידעת' ושטאס ואודע' ליה בעלמא ת"ח צטרין
 קשורין אסתקשרת נפשא (וזה פר' ויחי) בכל ריש ירחא
 וצבא כקשורה דרוחא דבין ריחי דבוסמין בג' ע' בארעא
 ומסמן אולת' ושטאס ואסתקשרת עם רוחא נשמת' דצריירא
 בצרורה דחיי ומסונת מאינון ויוון יקירין דהאי סטרא
 ודהאי סטרא דה' דונחך ה' תמיד והשביע בצחצחות נפשך
 מהו בצחצחו כחוטא חד כד אסתקשר צרורא צניכסא דלתתא
 צחוטא מן בו צחוטא כד אסתקשראן צנשמתא דלעילא
 בצרורה דחיי והיינו בצב' חד צחוט' סרין דאינון לעילא
 ביקר' דנשמת' הא ודאי כחצחות ומאן ירית יקרא דא נפשך
 ממא ובהא חולקהון דדיקים דוכו לכל מילין אילין בעלמא
 סדין ובעלמא דאסי ע"כ ועסה שמעלקול הדברים האלו

אל יליו מעינין כפנס על לבך תמיד אשריך וטוב לך כי
 תשמור לעשות את כל דברי התורה הזאת כל ימי חיך
 הבין את אשר מוכן לפניך אם בעל נפש אחת ורוח חלבים
 בקרבך קדוש אחרייך ישגא מאד ורעת לנפשך ינעם בלבוש
 מלכות וצטרותהב ויהיו חיים לנפשך להסתלק לפני ה'
 באור ה' וזהו סודות סודות כל כנפיו אמן הנה כפי הנזכר
 דיש ג' מ' לבושים והאחד הוא שמתלבש הנפש כשנשלחת באיזה
 שליחות והוא נעשה מסימנים אשר לא חסא האדם בהם ועשה
 מצות ומ"ט נראה שיוצן פסוק יחלקו בגדי להם ועל לבושי
 יפילו גורל דיש לדקדק ואמר בגדי לשון רבים ובני לבוש
 קאמר לשון יחיד אמנם הכוונת מדבר על שלשה מלבושים
 הנזכרים שלישי הדור היו אומרים דוד אין לו חלק לעול'
 הבא ח"ו ואני נוחלין בגדי שעה קודם שחטא צבת שצב
 ע"ד נוטל חלקו וחלק חבירו והוא אומר יחלקו בגדי להם הם
 אותם הב' לבושים ולזה אמר בגדי דמיעוט רבים שנים
 ועל לבושי שהוא לבושי שיעשיתי העורחי במה שלא חטאתי
 בשו' יום ועשית מצות ומ"ט והוא לבושי דייקא מוכן להלביש'
 על כל שליחות שישלחו לי יפילו גורל על מי יפול להנחילו
 וזה גם כן בוונת מאמר חז"ל דרבי יוחנן הוה קרי למלבושין
 מכבודו מדבר על מלבושי העליונים שפעל ועשה בימיו
 ובמנוסיו שהם מכבדים לנפש רוח ונשמת שנתתם הנפש
 ערומה מתבושש' ונכלמה כז"ל ונר' דוהו ג"כ בוונת
 מאמר במדרש רות ורחפת וסכת מע"ז ושמת שאלותיך
 עליך אלו בגדי שצתע"כ רמזה נעמי לרות על קניית
 במלבושים העליונים שהנפש מתלבשת בעולם שכלו שנת
 ע"י שמתהרס הימים ונקיוס המצות והוה ורחפת מע"ז
 שש"י כך תתקדשת ובוה תוכה דשמת שאלותיך עליך
 ופירש לה שהם בגדי שצתא כלומר המלבושים שמתלבשת
 הנשמה בעולם העליון שכלו שנת ועם זה נכון פ' נזכרים
 סי' ג' ויהושע היה לבוש בגדים נואים ועומד לפני המלאך
 וכו' ויען ויאמר אל העומדים לפניו לאמר הסירו
 הבגדים הנואים מעליו ויאמר אליו ראה העברתי
 מעליך עונך וסלנש אוקך מחלצות ויאמר ישימו צניף
 טהור על ראשו וישימו הצניף הטהור על ראשו
 וילבשהו בגדים ומלאך ה' עומד כה אמר ה' צבאות אם
 בדרכי תלך ואם את משמרתי תשמור וגם אתה תדין
 את ביטי וגם תשמור את חצרי ונתתי לך מהלכים בין
 העומדים האלה הנם הראה ליהושע שצעון שלא
 מיחה בגניו על שנשאו נשים שאינן כנוונות לכהונה
 פגם בגדים העליונים הנעשים מסוכיות והוה הים
 לבוש

לבוש בגדים כוונים ונאותם בגדים כוונים היה עומד לפני
המלאך הראו לו כמראה הנבואה המאורע המגיע לו לעולם
הבא כמה מהנבואה מגיע לפשמה על היותה לבוש בגדים פנום
ועומד לפני המלאך וכו' הראו לו שיראה בעיניו כמה בוש
היה בעולם הנשמות אם לא היה מתקן עון בניו אך כיון
שתקן הראו לו בתקון לבושו וכו' הסירו הבגדים הכוונים
מעליו וכו' והלבש אותך מחלכות הם החלוקה שנעשה מן
הזכיות וכמו שפירש הרד"ק מחלכות הם חליפות בגדים
נקיים וזה משל אל הזכיות כלומר כיון שייסר העון יראו נד
הזכיות וכן ת"י ואלבשתי יסודות ע"כ רומז התרגום
בדבור אחד על הלבש שנעשה מכובות כדפרש"י וכו'
וילבישכו בגדים שהראו לו כמראה שהותקנו הבגדי העליוני'
וכיון דמלבשים אלו תלויים במצות שעל ידי המצות נעשים
וכל כך שמוסיף נקורה ובמצות כך מוסיף אור גדול בלבושי'
לכן מזהירו אם נדרכיו תלך וכו' ונקטי לך מהלכים צין
פעומדים האלה שהם המלאכים שאין להם ישיבה והכונה
בשם המלאכים עושים שליחות שנאמר עושה מלאכיו רוחם
כך אתה על ידי מלבש הגעשה מהמצות אתה תלך בשליחותי
כמוסו כמדובר לעיל שעל ידי גבישת הלבוש הוא שמקלבים
הולך בשליחות המקום במלאכים וזה עצמו כונס פסוק
נישפיה סימן כ"א : שוש אשים זה' תגל נפשי באלהי כי
הלבשני בגדי ישע מעיל דקס יעטני כחסן יכהן פאר וככלה
קעדה כלים זהו שירושלים שהם ישראל כשחטאו וגלו עשו
פנס הלבוש העליון לכן כשוב' שעל ידי כך מתקני' אמר כיון
שאני ערום מהלבוש על ידי התיקו' א"כ שוש אשים זה'
שאני מתבויש לעמוד לפניו משום שתגל נפשי באלהי בלבושה
הבגדים שעשיתי על ידי הציות וכו' בי הלבשני בגדי ישע
שאותם בגדים ישע הם לנפשי מעיל הצדקות שעשיתי יעטני
כי על ידי הצדקות עשיתי מעיל לנפשי וכדברי התרגום
מעיל דוכו עטפני כחסנא דמלכא וגם רומז כאן על ג' לבושי'
באמרו כי הלבשני בגדי ישע בגדי לשון רבים מעוט רבים
אנים ומעיל אחד הרי שלשה וגבי מעיל הזהיר צדקה לפי
שהמעיל שמקעטף בו הוא רמז אל הלבוש שמקעט' סנפס
כשרוצה להסתפלל על צער החיים כנזכר לעיל ונמצא
שמקעטפת עמו לעשות צדקה עם החיים ולזה אמר מעיל
צדקה יעטני בקט גבי מעיל צדקה לרמוז על האמור :
עוד יתכן לפרש דע שפעמים ווכה האדם ללבוש הבגדים
סנעשים מהמצות כאן למטה בעולם הזה וכמו שכתב הרב
בעל שית יצחק בדף ח' ע"ד כשארס צדיק גמור וענה גופו
לרצון קונו יוכס לבוש העליון אף בחיים ועל זה מרדכי
ואסתר שנאמר וסלבש אסתר מלכות וכפי' ומרדכי יבא

מלפני המלאך בלבוש מלכות עיין שם באורך מדף ו' עד דף
ט' והנה נבא לענין ישראל לעתיד יבנו בחיים חיים
ללבוש העליון וכו' שוש אשים זה' כי הלבשני בגדי ישע
ומעיל צדקה יעטני דמשמע כאן בעולם הזה שעל הישועה
שהיא כאן מדרב וקאמר הלבשני ויעטני : ונבין עם זה
ענין שאלו ברוד דבתיב וילבש שאלו את דוד מדיו ואמר
רו' ל כמדקו ששע"פ ששאלו משכמו ומעלה גבוה מכל אדם
אתרמו לדוד מדיו ומשם התחיל לקנא בו וכתחיל רודפו משם
ואילך שנקיירא שלא יקח מלכותו וכו' דקשה דשאלו צהיר
השם במקום לתת הודאה ונח' להקב"ה על גם הבגדים
שאתרמו לדוד הקטן והוא פלא התחיל בקנאה ועוד מאחר
שסוף משיח' והמלכות של הקב"ה למי שרוצה נותנו אך
נקיירא שלא יקח דוד מלכותו כיון שאינו מהקב"ה אינו יכול
ואם לוקח מהקב"ה הוא איך יכול לבטלו :

אמנם לבא לענין נקדים גם מה שכתב בעל שית יצחק
בדף ח' עמוד א' הקב"ה נותן לנדיקים ומוסיף
על שלהם מאחרים הכונה בשאדם הוצרך להקלבים
אחר פעירתו בלבוש שעושין לו מן המצות ומעשים טובים
שלו אם אין די בשלו נותן לו הקב"ה שירוצה משל אחרים וזהו
נקרא חלוקה דרבנן עיין שם יוסר באורך בגלל העולם
שמחלוקת אחרים שאבדו אותן על שמרדו מעלי' חילק סנדיק'
אם חסרה קצת ונבא לענין של שאלו רוב אמונתו בספר
הנפש הביאו לחשוב מחשבות ולרדוף לרוד כי היה קנאם
הנשמה כי לא היה מקנא על מלכותא דארעא שהנה כראות
גדוד הוא הקטן והוא גבוה מכל אדם ואתרמו לו לבושי' אמר
רמו רומיים לי מן השמים שמשלמים חלוקתו לעולם הבא עם
חלוקתי כלומר מדיו שלך משלמים לו ולכך נכנס קנאה בלבו
דאין קנאה בקנאם הנבוע לענין הנשמה וכיון שקנא הקנאם
מביאו שיכנס בו רוח רעה ע"ד עבירה גוררת עבירה
שירדפהו גם להוציאו ממלכות של מטה ואע"פ שהמלכות של
הקב"ה ולמי שחפץ נוסגו רוח רעה שבו לא ה' מניחו לחשוב
זאת כדי שלא יחזור בו : וכיון דשאלו היה נבון שלא ירש
דוד לבוש שלו לעולם הבא מהרמו הגדול שראה לכן כשהעלה
לשאו אל והבטיחו על החלוקה דרבנן באמרו עתה אתה עמי
במחצתי מיד סודה לנאת למלחמה הוא ובניו אע"פ שיפלו
בחרב דהצדיק אינו חושש חיי עולם הזה בערך שחר הנפש
כי כל צערו היה על אבוד החלוקה כמדובר וכיון שהבטיחו
על זה לא חשש על מלכותא דארעא ואמר ענמו למיתה
וירש מלכותו דוד עם מה שמר למיתה כיון שאם בורח היה
ניצל כדאמרו רבותינו ל' במדרש פרשת אמור וכו' זו מודעא
רבה שרדיפתו לדוד לא בעבור מלכותו היה כי אם מקנאם

שבט מוסר פרק לה

רמז החלוקה שהבין במדיו בדפדפניות ונכון : וכפי
 בקדמתינו שמהמכות נעשין לבוש עליון ולפעמים וזכה
 בדקדק בעולם הזה כנוכר יובן פסוק וישראל אהב את יוסף
 מכל בניו כי בן זקונים הוא לו ועשה לו כקונת פסים פרשו
 ר"ל כל מה שלמד משם ועבר מסר לו והוה בן זקונים ובתרגומו
 בר חכמים הוא ליה אם כן כיון שהרבה עמו סורה יוסף משאר
 אחים אהבו ועשה לו שהלבוש העליון יזכה בו בחיים חייטו
 והוה ועשה לו כקונת פסים ואחיו הקדושים ראו והבינו
 בדבר מירדניקנאו בו אחיו קנאת הנפש והתחילו לרודפו ולא
 יכלו דברו לשלם עד סיפור כאלומות וגער בו אחיו ואם כל
 זה ראה שריקנאו אחיו או ואחיו אמר את הדבר כלומר העלים
 מעיניהם הדבר של החלוקה דרבנן שהלבישו מחיים הפך
 שבעבור ויראו אחיו החלוקה ומשם הכירו כי אותו אהב
 אביהם מכל אחיו לכן העלימה אולי יכול לסקן הקנאה
 שבהקצטל הסנה יתבטל המסובב ולא יכול : גם נקדים
 בהקדמה זו פסוק באיוב סימן ל"א אם אראה אובד מבלי לבוש
 ואין כסות לאביון הכונה כי משתנה עצמו שלא ראה רשע
 שלא הכניסו סחת כפיו יסגרך כדי לזכותו לחלוקה דרבנן
 ולא תהיה נפשו מרומה לעולם הבא מבלי לבוש ואין כסות לה
 ולהיות אביון תואב ללבוש זה והוה חסר אראה אובד שנאמר
 במעשיו עד שהוא לעתיד מבלי לבוש ואין כסות לאביון וכי
 נאדרתיהו אביון בלי כסות עם החלוקה לא עשיתי כן אלא
 הייתי עושה הכנות גופניות כדי שיוכל להבין במושכלות
 לעשות לבוש העליון והוה אם לא ברכוני חלציו ומגו כבשי
 יתחמם רומז על ההכנות כמדובר וקל להבין עוד שם בסימן
 פנ"ו רומז גם זה בפסוק ברוך כח יתחפש לבושי כפי כקנתי
 יאורני פכוונה ברוך כח מעשית המכות יתחפש כקנתי שהוא
 הלבוש העליון אם נשלים או לא נשלים וכפי כקנתי כלומר
 כשיעור הכתונת שעשיתי יאורני אם היא מאירה מאירה ואם
 חשוכה חשוכה כפי שיעור עשיתי יאורני אם רב אם הרבה :
 והוה גם כן כוונת פסוק באיוב סימן כ"ט דקדק לבשתי
 וילבשני כמעיל וכניף משפתי הכונה דקדק לבשתי כאן
 בעולם הזה שהרבותי בדקדקות ובמעשים טובים ומהם נעשה
 לבוש העליון וילבשני בו לעולם הבא ועל ידי הלבשת לבוש זה
 היה כמעיל וכניף היה מוכן לי ללבוש אחר שמוכן לו מעיל
 וכניף כך היה מוכן לי ללבוש העליון שהלבישני כדי לסקן בו
 משפט כנוכר לעיל כשהנפש לובשת לבוש זה יכולה להתפלל
 על צער דידה ועל צער ורעו שנעולם הזה עד שמסקן
 המשפט הנגזר ונמצא מועיל למשפט להמקיקו והוה ג"כ כונת
 פסוק וילבש דקדק כשרין וכבנד עדים כל דקדוסי ירצה
 הדקדק שעשה בעולם הזה נעשה הנגל העליון וילבש אותה

דקדק שנעשה לבוש כשריון הוא כשריון שיש לו חורים חורים
 שנמצא חסר מהלבוש עצמו מקום החורים בעבור שהיא דקדק
 אחת ולא יכול לחרוג כי אם כשיעור הזה אבל וכבנד עדים
 נעשה כבנד שהוא לבוש שלם כל דקדוסינו כשהם רבות :
 והוה גם כן ענין בעלם אוב שהעלו לשמואל וראתה אותו
 עוטה מעיל וכו' הוא המעיל שהנפש מתעטף בו
 כדי להקראות לחיים כנוכר למעלה באורך ונראה לי שגם
 זה מאמר ר"ל והוה עוטה מעיל על שם ומעיל קטן נעשה לו
 אמו ע"כ דקדק את האם הם דברי' כפאטון שנראה במעיל על שם
 המעיל קטן שעשה לו אמו בקטנותו אין הנכח כלל שיותר
 ש"ב שיתראה בלבוש שמת בו טעם זה כיכר יוסף מאו' שראוהו
 מקרוב : אלא כוונת ר"ל לרמז לנו מה שפרשנו שהיה
 עוטה מעיל שהיה החלוקה שעשה עם המכות שהנפש מתלבש
 בה לירד לזה העולם ופרשו דוכה למעיל עליון הוה על ידי
 אמו שהקדישו לשמים מקטנותם והיה מחוקק בידו לזונת
 ולהלבישו דכתיב ומעיל קטן נעשה לו אמו וכו' והוה אומרם
 על שם וכו' כלומר וכה שנתעטף במעיל העליון זה על שם
 ומעיל קטן נעשה וכו' שאותו מעיל גרם לזה או כך בדרך
 זה על מעיל קטן נעשה לו אמו כלומר שמקטנותו הדריכתו
 במכות עד שמיד בקטנותו גרמה שעשה למעלה מעיל קטן
 כפי כחו של קטן במכות שאינן נסקנן עד שנתגדל ועשה מכות
 בכל כוונתם ונתגדל גם כן כח אור הלבוש והוה והוה עוטה
 מעיל כלומר גדול במעלה נמשך על שם מעיל קטן נעשה לו
 אמו וק"ל והוה על דרך אר"ל רבי יהושע בן חנניא אשרי
 יולדו תלבו באמרו שהיה גרמה לו שלמד סורה שגדלו בבית
 המדרש מיד שילדו כנודע : ובהקדמה זאת פירש סחכם
 ששלום הר"ר יוסף קמחי נר"ו דהוה כוונת פסוק ה' יברך את
 עמו בשלום : בשלום הם אותיות מלבוש כלומר בדרך את
 עמו שיתברכו בלבוש העליון הוה : והוה כוונת מאמר
 ר"ל מלמד שנתעטף הקנ"ה בשליח צבור ואמר למשה
 כשיבאו ישראל לידי צרה ויעשו כסדר זה אני מוחל להם וכו'
 הכוונה רמז לו ענין עשיית הלבוש העליון כשמתעטפים
 בשמותיהם של ישראל כסדר שאני מראה לך ויתפללו לפני
 על צרתם של ישראל אני מוחל להם והעטיפה שאדם מתעטף
 כאן למטה בטליתו להסלל היא רמז לעטיפת הנשמה שאינה
 יכולה להתפלל כי אם בלבישת טלית העליון שעשה במכות :
 והוה כוונת פסוק ספלה לעני כי יעטוף ולפני כו' . שמע
 ספלי ושוועתי אליך כבא וכו' רמז לעטיפת הנשמה בלבוש
 העליון אחר מוסר שנעשה עני וחפשי מן המכות שהם נקרא
 עני ע"ד שאמרו ר"ל כל הרואה את המס ומלואו אותו
 עליו הכתוב אומר לועג לרש הרי קורא אותו רש שבהתעטף

בלבוש

בלבד שפעל ועושה מהמדות יס לה פנים לבא לפני הקב"ה ולהספיל עליו ועל ורעו כמדובר . וזהו ספלה לעני דהיינו הכסף כי יעטיף בלבד בעליון או ולכניס' יספוך שיחו להספיל ולמר א ססתר פניך ממני' שמה ספלקו וסועתי אליך תבא ובלתי לביש המלבוש אין לה פנים להספיל . וזה דרשו יונה באומרו בהקטף עלי כפס חס' וברתי . ותנא אליך ספלקי אל היכל קדשך הכונה בהיות סלפעמי' הכפס סתלנש בלבד וה' בחיים חיותו של אדם כמזכר לעיל מספר שיח יצחק נראה שיונה זכה ללבד וו כשהגיע למ' כפסו ממני הדגס והספיל עליו כפסו כי בלתי וו לא היה לו פנים להספיל . וזהו בהקטף עלי כפס חס' כלומר בראותי סתעטף עלי כפסי בלבד העליון או חס' וברתי כי היה לי פניס לומר לפניו כח ההסלקוס . ה' שמה ספלקי וסועתי אליך תבא וזהו ותנא אליך ספלקי אל היכל קדשך . ויונן גם כסוק באיוב לבד בשרי רימה וגוש עפר עורי רגע ויבא הכונה היה סתרעס סתמקוס שמה מעשים ראויס לזכות להסלנש בחיים חיותו בלבד העליון לבד בחיים חיותו לבד של רימה וגוש עפר . וזהו לבד בשרי רימה וגוש עפר עורי רגע ויבא או אפשר לומר בהפך שכחן לומ' בשר דוקא דהיינו החומר לבד רימה וגוש עפר לאפוקי כפסי סוכסס ללבד סחלוקה בחיים חיותי בסנת היסורין ססכלתי וזהו נבין : מאמר ח' ו' ולכניס' סתעטף סתמקוס סת' כסוכוס לכל אחד וכו' דקסס דלמס לא פירסו על פסוק ומסלות מנס איס לרעסו ומסכות לאביונים סתסס' לכל אחד סת' מסכות לסני עניים . אמנס בהיות סע' סכסוכס וס בלונס לסרת לפני סמקוס היו אורגיס סבנד העליון סתלנש סנשמה לסרת לפני סמקוס לכן לרסו לנו ע' ו' הוכרסו לפרס כאן סת' כסוכוס לכל אחד כלומר סתס' סהיו סת' סכסוכס סלונס כאן לסרת סת' למסס זוכס ללבד סנשמה כסוכוס למעלס לסרת סס לפני ס' לעסוס סליחוס סכ' לכן סת' סכסוכס סעסס כסוכוס דמסמס כסוכוס לכל א' וס סקכלס ופי' סת' כסוכוס לכל אחד כדי לרסו על מס ספירס כו' : וסכסוכס אחר פרססי כסיקק קוסיא וסס דכסן סוכרס לפרס כ' כסיננס לכל אחד ואחד דאי אפשר כסיון סכסוכס לומר כסוכוס לכל א' כיון דאין עניות כמקוס עסירות מס סאין כן כניס דיוט ולכן סוכרס דמסמס לאביונים סה סת' מסכות לסני עניים דניס דיוט סייך עניות כאן כסוכוס לכל אחד על דרך ספירסו וסכסוכס אסר לי פירססי . והוב' כ' כיוג' פסוק כני קרס סת מסמס סחטאס סלסס כנכסוס דמו כוס סעל ידי מס סעסו סת' כנכסוסס מנעו בלבד מנכסוסס מלסון אבי ובי סלמס סחטאס ססכסוכוסס מנכסוסס וניסן לכדיקוס

ועני

כנו' ל וכן כוונת פסוק ונפש החומר היא סמוס ירסס כיון סהנכס מרססס לבוסס היא סמוס סעומדת ערומס בלי לבדס וכן תרסס ככל מקוס דקסמר כפס כי סחטא לרסו על ססרסן לבוסס סעומדת בלי לבדס על עונס וסחטא לסון ססרסן כמדובר . וכו' יונן פ' חס יהיה אלהיס עמדי כו' וסנסי בלונס אל ביש אבי ויהי ס' לי כו' ירסס חס יהיה אלהיס עמדי וסמרני מע' וסכל עון כאר' ל' או אבי ווכס להסליס לבדס העליון וזהו וסנסי בלונס כלומר וסנסי במלבוש סחוסיות בלונס מלבוש אל ביש אבי סהיו כסרור סחיים ממקוס סיסססי מסס ובהיות מלונס במלבוש העליון ויהי ס' לי לאלהיס להלבסני ולסולסני בלסחוסו כו' ל' : וסגס כסר דכרנו מהמלבוש סנעסס ע' סהמכוס סרסו כפסוקיס וסמסמריס ועסס כדכר מענין העלונס סנכרנס סהימייס אסר כסס לא ססס כנו' לבדכרי כרבו' ל' ונבין דוסו כוונת מאמר ח' ו' ויהי בימי סססורוס ווי לאוסס כימייס סכסוכוסס כיון סהימייס סרסס חוסס כסס סיוגן ככנסיס לפני סקנ'ס וגדחיס כסוך וסס כוספיס וכו' ויסרסל בלסוס ימייס של סססורוס סססו עד סנכסיונו כליס לוס אסר ווי ללסוסס סימייס לפי סאיוגן ככנסיס לסועלס בלבדס וסכך בימייס סעוסס כסס מסוס ומ' ע' : והו כוונת פ' יודע ס' ימי סמימייס ונחלסס לעולס סהיס כו' כלומר סקנ'ס יודע ומכיר בימי סמימייס סנעסס כסס מסוס ונחלסס של ימייס לעולס סהיס כלומר לעס' כ' סהיס סנעסס מסס לבדס וגוסל לוסס . והו כוונת פ' וסכרסס וקן כ' בימייס דכיון סמימייס נעסס מלבוש לסכסכוס כו נמכ' סנכ' בימייס עכסן כאיס סנכ' כסוך ככסוס לכסס עכסו . והוב' כ' פסוק ויססו איוב זקן וסנע ימייס ירסס מס סנע סהימייס דכיון סלס חטא כסס ונעסו מלבוש סה סנע מסס סתלנש כסן ואיוב כוסס יסורין כחוסכו סעל סלס מעסיו רכויס לפני ס' יסוריס כסו עליו אמר יס' קלו מיני ארס ויכלו בלסס סקוס כלומר יס' קלו כי לא בלו לכלל אריגס מלבוש והו מני ארס על סלס יסרו כעייני ססס ונמכ' סויכלו בלסס סקוס והו דקסמר בס כסימן י' ו' רוחי חובלס ימי כועכו קכריס ירסס כיון סרוחי חובלס כחטאס ועוכוס ימי כועכו כי כדסו ונעסו בי לא סיו רלויס ליארס מסס מלבוש לפי סנעססו והובורס עלי דקכריס לי סחסי סמס עכסו ומסורני בלגול בדי לסקן לסעכר וסכ' סור למוס ולהיות בקכר דנמכ' סני קכריס לוי והו אומרו ג' כימי עכרו ומססי כסקו מורסי לבני כלומר כיון סימי עכרו מלפני סקנ'ס סכרסו לחוך מלס ומססי כסקו מורסי לבי דומסי ומסכסוכסי כמורסי לבני ססכסוכסי יארס לי מלבוש כהיוסי מסוויק עכסי בדיק כסקו כל חוסס סמכסוכוס

שבת מוסר פרק לה

מאני כי נראה עממי נכוד היסודין שהביא עלי בודאי כי
 פעיתי בכל דרכי ולכן ימי עברו מלפניו וזוה נבין כוונת
 אליפו הסממי סימן ט"ו כל ימירשע הוא מתחולל ומספר
 שנים נכפנו לעריץ קול פחדים באוניו בשלום שודר יבואנו
 לא יאמין שוב מני חשך וכפו הוא אלי חרב נדד הוא ללחם איו
 ידע כי נכון בידו יום חשך דיש להבין על מה מתחולל הרשע
 ועוד מאי כוונת ומספר שנים נכפנו לעריץ גם לשים לב קול
 פחדים באוניו מה פחדים הם ומאי שומעים גם אומרו בשלום
 שודר יבואנו לכאורה נראה שאין לו שחר שהשלום עצמו אינו
 דבר כדי שיבא בה שודר וא"כ מה כיוון בזה גם להבין אומרו
 וכפו הוא אלי חרב מאי חרב זה גם להבין כוונת אומרו נדד
 הוא ללחם איו מה קשר יש עם האמור שלכאורה יראה שאין
 לו קשר אמנם נראה דכיון שימיו של רשע בעבור שחטא בהם
 הם טמאים ונדחים מלפני קב"ה והם נוזפים ועתידין להעיד
 עליו ביום הדין לכן אמר כל ימירשע הוא מתחולל שע"י כל
 ימיו הוא מתחולל לפי שעסידין להעיד על חטאיו ועוד לרשע
 שמספר שנים שקובצ לו מיום שנזכר מהקצרים ממנו בחטאיו
 ומכפנו לעריץ שהוא הנדיק שמוספים אותם שנים על מי
 שהיה עריץ וחזק בעבודתו יתנרך וא"כ שהרשע מתחזק
 בעומאקו על שאינו יודע ואינו מכיר בעונש המגיע לו במוקו
 ולכך עושה מה שלבו חפץ וה אינו שהרי קול פחדים באוניו
 מחכמים המזהיר לו ומודיעי לו שנשעת מיתת הרשע ג'
 ביתו של מלאכי חבלה יוצאים לקראתו חד אומרם אין שלום
 אמר ה' לרשעים כארצ' ל וכו' ונמצא שמתחילים אותו כדי
 שלא יחטא וצמח מפחדים אותו באמור לו בשלום שודר
 יבואנו צמקום שיבא לקראתו כס מלאכי רחמים לומר יבא
 שלום שודר שהוא כס מ"ח יבואנו לקבלו באין שלום אמר ה'
 לרשעים ועם כל זה ששומע קול פחדים אלו באוניו מקשה
 ערפו ואינו יאמין שוב מני חשך הם דרכיו המקולקלים ואף
 ע"פ שידע שאלו אינו חוזר נפו הוא אלי חרב לאות נחדצו
 של מ"ה ספך ש"ס יחזר בתשובה ימות נבשיקה וא"כ כיון
 שנשאר העונש לעסיד אין נרגש ממנו ולכך אינו חוזר מא"כ
 אם היה מגיע לו צמר בזה העולם היה חוזר בו לזה אמר נודד
 הוא ללחם איו כלומר אע"פ שמגיע לו עניות בהטאיו עד
 שנודד ללחם שהוא קשה ממיתה ומעונש העה"ז יודע שגם
 נכון ומוכן בידו יום חשך שהוא גיהנם עכ"ז אינו שב ונא
 אליפו להודיע עד כמה מקשים ערפם ודוק ונר' שכשם שע"י
 המכות והימים שאין אדם חושא בהם נארג מלבוש כך מכל
 חדשי קורה שאלם כוסב נבנים למעלה היכלום וחופות
 נפלאים שיתעדן בהם הנשמה דלכן לרמזו שמחאותיות נבנים
 בניינים נקראים אנשים כדאי' נס"י ב' אנשים בונות הרי

קורא לאותיות אנשים לרמזו על האמו' ובהיות כן ראוי לאדם
 שכל חדש שמחדש יעלהו על הספר כדי שיפעול למעלה
 הנבין ואפילו חידוש קטן אל יבא קל בעיניו לפי שאפילו נבין
 אנשים גדולים ויקרום אין מתקיים כ"א ע"י אנשים קטנים
 הנתינים בין אבן לאבן כן למעלה נבין שנעשה מהאותיות
 שנתהוו מהכתיבה ואל תקשה לומר איך יסכן שבעבור שאני
 כוסב כאן יתהוה נבין למעלה ק"ו הוא מהדבור שאין בו מעש
 ועכ"ז גורם לפעול באדם דבר כנראה צפ' בהעלותך נבין
 מרים שלקחה נצרת בעבור הדבור ומה דבור שאין בו
 תפיסה שהוא הכל פיו של אדם עושה רושם בגופו כתיבה
 שהוא מעשה נראה בעין לא כ"ש שיפעול לבנות בניינים
 לנפשו ומה גם שמרובה מדה טובה ממדת פורענות ובהיות
 דנפרקים דלעיל הארכתי בזה קצתני כאן טראהו

מס :

פרק לו

ישמחו השוחטים והאוינו הבדקים
 הדברים השייכים להם ולבא לענין נקדים
 מ"ש בם' הקנה ממעלת' של ישראל מכל אומה ולשון דלכן
 הקדשנו והגדילנו מכל המאכלות האסורות לכל נטמאו
 נפשות' ואח"כ נזכר מענין השוחטים וז"ל דע בני כל הכחות
 החזוניים רואים יופיה יכלות הפנמי והמעדני והתענוגי
 והכתרים ונחלי אפרסמון וששון ושמחה ומתאוים ליכנס
 ולהדבק בהיכלי עונג הפנמיים כי כל מיני שמחות ותענוגי
 וכל מעדנים ומיני כבד כלם הם בפנים ובחוץ אין נמצאי רק
 עצמות וקליפי' ואין רשאים ליכנס בפנים ולנאס חוץ וישראל
 הם חלק' משוכלל בכל הדברים העליונים והתחתונים ונתן
 לו השם רשות לבא להיכל הקדש ולנאס אלא שיצוהו לשמור
 עצמו לכל יכנים טמאים בפנים ואל יוציא טהורים בחוץ ע"י
 ביאות האסורות ומאכלות האסורות וכל האברים המוצאים
 הטהרות ממחיתתן הוא שאמר קדושים תהיו כי קדוש אני
 וכסי' ולא תשקצו את נפשותיכם בבהמה ובעוף והוא שזוה
 לאד"הר לעבור ולשמור את בן אלהים שנאמר לעונדה
 ולשמרה נואי וראה והבין כמה כחו יפה של אדם בקיום
 מכותיו כמה הורע כחו בעשות עבירה נאפי' כחוט השערה
 ולפי שישראל הוא רגלי מרכבות עליונות ע"כ יש בו כח לנאס
 ולבא ובאגם בני כל הכחות החזוניות הטמאים השוכנים
 בחוץ ורואים ומשיגים מבחוץ מעלת היכל פנימי ומערכין
 ותענוגיו ותפארתו וכבודו ואינן יכולים ליכנס שם בשום צד
 ואופן אלא ישראל לבד ר"ל שרי ישראל ע"כ תשקוקי ונכנסים
 לידבק בישראל ואינן יכולים גם לידבק בישראל אומה קדושה
 רק בעשוקה עבירה מעין אותו דבר שחס רוצי' אס' משקדלי'
 תמיד לכבשיל לישראל בעבירה כדי שימנאו מקו' לידבק בהם
 וכשישראל

וכשישראל עוזרים מצירה אז הם נדבקים בו ונכנסים עמו
 צהיכל הקדש נמצא שכלם נכנס צהיכל וכל זה בעבור שאינן
 יכולים ל' כנס אלא על ידי ישראל והוא שאמר ראה נתתי
 לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע נמצא
 כל הפהרות וכל הטומאות דבוקות בישראל וישראל מסקן
 עולם או מחריבו ותבין מדרך אדם הראשון שהניחו בנ"ע
 וזהו שלא להוכיח טהורים לחוץ ולא יכנים טמאים בפנים
 ולא יערב טהורים עם טמאים לא במעשה ולא בדבור ולא
 במאכל ולא במשקה ונתגלגל הענין וטימא היכל הקדש
 הפנימי והנה מה שהיה תחלה בכלל טוב ובכלל ברע נתקל
 בו ונדבקה בו הקללה ועל ידי שגתה יין הנקרא חמת תנינים
 וינס עימא עליונים ותחתונים : (וע"ש דמצייר איך
 מטמאים ומטמאים ישראל ההיכל ע"י פעולת' אס' לטוב ואס'
 לרע) ודע כי לצד כפון למטה למטה יש מדה אחת ונקראת
 מלכות הרשעה וכשמלכות ישראל אס' כנסת ישראל הנקראת
 מלכות בית דוד יושבת על הכסא או מלכות הרשעה נקראת
 שפחה כנגדה ואס' ח"ו יחטאו ישראל ויפרידו אלוף או תחת
 ארבע לא תוכל שאת והם הארבע מלכויות ירועות ונקראות
 רוח סערה ענן גדול ואש מתלקחת וכונה סביב לכן בני
 הוסי' השם לישראל בסיני לקיים המכות ושלא לעבור ענינו
 כדי שלא תזון מלכות בית דוד ממקומה ולהעלות מלכות
 הרשעה וזהו ולהבדיל בין הטהור ובין הטמא ואפילו הבהמה
 הטהורה לא הסירה אותה לכל אדם חלילה רק מי שמלכותו
 בכל מאלה ואס' נמשל כבהמה נדמה גאסרו לו הוא שכתוב
 ומוראכם וחתכם יהיה על כל הבהמה ועל כל עוף השמים
 וכל דגיהם בידכם ניתנו ואין על אלא מלכות שנאמר כאל
 הנבר הוקם על כי אין לך דבר של ברירה שאין מלך עליו
 בספירות כבהמות ובחיות ובעופות ובדגים ובנחשים וכיוצא
 באלו וכוונת הכתוב לומר כאשר תלך אצל מלך הבהמות
 ובחיות ובעופות וישלים עמך ולא ירע לך שסבת שירת מלך
 או נאסרים כל אשר תחתיו בדרך לטהרו ולקרבו על ידי
 שחיטתה ואכילתך ועין שס' ענין נורא בענין הדגים : ודע
 כי כל הנברא' שניצב הנאכלים אינן כלים ונאכלים רק
 לצדיקים שאימיהם מוטלת על כל הבהמות ועל כל העופות
 שהכונה על מלכם ומי הוא הצדיק מי שחילו טהור ונקי וכלם
 יראים ממנו כדניאל בגוב אריות הוא שמכלה ואכל וכוונתו
 אך לא יכלה אחרים מכל בעלי חיים : והאיר נזה עינינו
 אדם הראשון כי בהיות צורה קדושה דומה ליצור המלאכים
 משמשים לו וכולין לו בשר שהיו נאסרים בידו להעלותם כי
 אדם גדול מהם ומעלתו רבה ואחר שחטא הנה כבהמה נדמה
 הוא הוא שנאמר אדם ביקר כל ילין נמשל כבהמות נדמו כי

אחרי שהוא והבהמה אחד ואזים למה יהרוג מין את מינו קול
 דמי אחיך כועקים אלי ואופך דמו שלא כדין כי אינו ראוי בזה
 לכן אמר שלא לאכול הבשר אחר שחטא פני יוסף על חטאתו
 פשע : והנה דברים ק"ו אס' אדם הראשון יצר ראשון
 והביט מס' העולם עד סופו והרא' לו הקב"ה דור דור
 ודורשיו דור דור וחכמיו דור דור ומנהיגיו ודבר עם השם
 ועם כל זה בעבור שחטא אף כי שב בתשובה הקב"ה כמחילו
 כבהמה ואסר לו הבשר ק"ו מי שלא היה לו כל מעלות של
 אדה"ר ואדרבא הוא עו פנים וכל חוטא בחוץ בגול וממס
 ומורד בשם ובמכותיו פשוטו אינה תשובה משום שאס' ישוב
 יסחרט וישוב ויבטע לא יוס' ולא יומים אלא בכל יום פעמים
 לא זו אף זו ואין צריך לומר זו כי שבע תועבות בלבו שאין לו
 לבלות ולאכול כל אשר נשמה באפו ואפילו שזה נורא אדם
 זה נורא בהמה מי יודע אס' למחר יתחלפו הכורות וטהיה
 אסה בהמה או עומאה רנוכה כי דנת שלא ברחמנות : ודע
 בני שנס לצדיקים לא הותר הבשר ההוא רק בשמיר' מעליה
 שאס' נעלם מן העין ואפילו בשולחנו אין לאוכלו וראיה ממה
 דשאל הקס' ואלא רב היכי אכל בשרא ומשיב אי בעית אימא
 דלא מעלים עינא מיניה וכו' וגם מעשה דרב הוה אויל לבי
 רב חנן בר אבא חתנים ע"ש עד לא אכל רב המנוח ההוא
 בשרא משום דאעלים מן העין בא וראה שנס הצדיקים היה
 להם צער גדול לאכול בשר והכוונה כי כחות הטומאה
 מצדקים לחול בגוף הצדיק ע"י שולטים וחלין בשר כי
 בהפך הנפש מהגוף כחות הטומאה חלין שם כי האדם
 והבהמה שוין ושניהם צריכים שמירה מכחות הטומאה הוא
 שאמרו מה צריך שמירה מכחות הטומאה ועל הבשר אמרו
 דילמא תחלופי מיתלף וע"י חתימה או סימן אין לטומאה
 רשות לחול שם הוא שנאמר גבי יעקב ויאסף רגליו אל
 המטה כדי שלא ישאר אבר מאבריו בהפקר ויחולו שם ונמצא
 הוסיף טומאה על גיד הנשה כי אס' הבשר בלא סי' וחתימה
 שלטי ביה דהוי בהפקר ועל כן האשמדאי הוה סקיס באר
 עיס שלו כי חש ברוח טומאה ע"ש באורך כלל העולה שלא
 הותר בשר רק למי שהוא צדיק דכלם אלהים על פניו ושר
 העוף והבהמה מתיירא ממנו ולכן אחר שחטאו ישראל בארץ
 וגלו כי העלו מלכות הרשעה וכל החיות מתגרות בהם עד
 שנסתלקו מדמות עליון שעל אותו הדמות אמר הקב"ה
 ומוראכם וחתכם יסיה ושנו כבהמות נדמו באור"ל שהם
 צדיקים גמורים והרמיו בדגריהם שאין לאכול הבשר והוא
 אומרים עם הארץ אסור לאכול בשר ואע"פ שאמרו רז"ל מי
 שקרא בשנה ולא שימס ס"ח הרי הוא עם הארץ אפ"ה גבי
 אכילת בשר אפילו למד כפרא וכפרי וכלכו תלמודא ע"ה

הוא לגבי אדה"ר ועל שחלש עליו וגמל כזהמה נאמר לו
 אוי לכם עמי הארצות וגם לומדי המצות בלא עיקר ידיעתא
 דמקילין בהם דאינכם יראים לחזור ולהחמיר אפילו בחופ
 השערה שלא להכניע מלכותינו ולהעלות מלכות הרשעה
 ע"י יוסר באורך : וגם אמר וזאת מבקרך ומאחריך
 כאשר צויתך ונסעוררו חו"ל לומר שנכנסה משה ע"פ בכל
 דיני שחיטה וע"כ אמר שאלו ושחטת בזה ואכלתם ונראה
 שניס על פה ועשה בני שטע מה עושים בני השחיט לוקחים
 הסכין ביד רמה ועומדים על הבהמה בקומה וקופה ובהמה
 מוטה ובוכה ומאסרה עמה כי אין כאן בידה זאוקו אכזרי
 אינו מביט בכפיו הבהמה אבל הוא מביט בנשים ובהדיוטי
 ראוי שחיי הרב הגדול שקול חיי כסמאל הלוקח נפשות וא"כ
 דואה המנות הנתונות לו ומנענע וננו ושחט בהם ואשמו
 מקבלתם בסדר פנים יפות : ומסיהרת בשכנות ראו
 מעלתינו ומעלת הרב הגדול סמאל כה יחיו וכה יאריכו ימים
 אם לא תביאם מעלתם לישחט שם הם כמוס כי הצט וראה
 כמה הוא גדול רבינו הקדוש ועל שלא חס באוקו עגל ואמר
 לו לך כוונת נתיבך ביכורין קשים וקורטו לא הגינה עליו
 עכ"ל לענינינו ע"י באורך נפלאות השם העולה מה שצריך
 השוקט להיות כדיוק גמור שלא יפגום כלם אלהים דאם לא כן
 נדמה בזהמה וגמל שחט בהמה לבהמה ונראה שעל זה
 מתרעם הנביא ישעיה נב' שחט השור מכה איש דכיון שהיו
 בלתי הגונים נמצא לכל שסיה שחט השור כאלו מכה איש
 ממש מאוס דאין הפרש ממנו לשור כיון שאין בשחט נשמה
 טהורה כי מותר אדם מזהמה אין לבד הנשמה הטהורה
 וכו' ובלתי נשמה טהורה האדם ובהמה שוין ולמה ישחט זה
 לום שנמצא שחט איש כמאור בלתי נשמה טהורה : וכיון
 דכשהשחט בלתי טהור הוא לא אוסר שחיטה נקרא לבהמה
 מיסה מאונה מה שאין כן בהיותו כדיוק והגון שנקראת תיקון
 כי על ידי השחיטה בהכשר על ידי נדיק מתקנת ועולה
 למדרגת געל חי מדבר ונפרט אם יש מגולגל בה חייה נפש
 שחטא דזה כוונת פסוק אדם כי יקריב מכם קרבן לה' פלוג'
 אדם כי יקריב אותה בהמה שמקריב נעשה מכם על ידי
 שמקריב קרבן לה' שעולה למדרגת אדם או הכחנה אומר
 הקב"ה טעם אומרי אדם כי יקריב כלומר שויתי על פניי
 הקרבן מאוס שיש מגולגלים מכם בבהמה ונעוף לכן אמרתם
 לקרבנו שעל ידי שחיטה בהכשר וכוונה מהבהן השחט לה'
 מסקרב וזה קרבן לה' ומעשה זה אמרתי מן הבהמה מן
 הנקר ומן הבאן מקריבו את קרבנכם ובהפך זה מתרעם
 הנביא ישעיה בסימן כ"ב בפסוק וסנה ששון ושחטה הרוב
 בקר ושחט בלן אכול נשר ושחט יין אכל ושחט כי מחר נאוס

וגלגל באזני ה' נבאוס אם יכופר העון הזה לעם עד ימוחק :
 מתרעם על הרשעים שנשאון ובשחטם לזם בעצירות כי
 שוחטים בשר ואוסים יין לסרבות תאות המגלגל וכיון שכן היו
 כורגים הנקר הריגה ממש ואוסים בלן שחיטה דרך נקימה
 כרשעה השחט את חבירו דרך נקימה ולרמוז על זה נקט
 לשון הריגה בני בקר כמו שאמר הרוב בקר כדי שתצין דשחיט'
 דבני בלן אינו בהכשר כי איש שחיטת נקימה בכבד פגום
 ועושים כן באומרים אכל ושחטו כי מחר נאוס וכיון שאנו
 מעותרים למות למה נחוש על מיתת הבהמה וגלגל באזני ה'
 נבאוס אם יכופר העון הזה להם שחטו הבהמה דרך הריגה
 ולא ריחמו לקנה עד ימוחקו הם במיתה זו שיגלגלו בבהמה
 וסיה נהרגת כדי שירגיש בנער שעשה ואח"כ יכנס בבהמה
 אחרת ויתכפר בהכשר שחיטה : ולכן צריך כל שחט
 לכוון בשחיטתו ולומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי
 בעל הרחמים כלם חפץ בתיקון כל נפש החוטאת לבלתי ידח
 אע"פ שהרבה להכעיסך ואם שולחת בדרש לרגלה שתלכד
 בסוף גוף בהמה חיה או עוף שאני שחט שתתקן על ידי
 ברכה שברכתיו על שחיטתה ועל ידי הכשר הסכין כאשר
 צויתך לעשות ואע"פ שאיני כדי והגון שתתקן על ידי קיום
 דצריך שאני מקיים לצורך ולשחיט בסכין מתוקן יתקן אותה
 להוציאה מכאן אם ישנה ולהחזירה מדרגת אדם כבתחילה כי
 אינך חפץ במות הרשע מיסה תכלית כי אם לבקש לה תיקון
 לטהר אותה כדי ששוב לעבודך ולקיים סורה ומצות כדי
 להגמיל ג"ע ולהרבות בשכרה וכיון שכוונתך זו רצון העולמי
 אל תצט במעשי הרעים אם יש בי נשמה זו שאני שחט כדי
 שיסיה תקון מה יקרא על שני כדי לזכות את נשמתי שנתת
 בי כדי שפצע שתנא ממני אל תבא ערומם מזכיות לכן מפיל
 חיי תחנתי לפני כסא כבודך שתעלים ותכסה חטאי ועוונתי
 ופשעי בעת ובעונה האחת כדי שיתקן על ידי אחי נינוץ של
 קדושה אם יש בבהמה או חיה או עוף שאני שחט כי בעל
 הרחמים אסה חפץ לזכות הנשמות ברוך המטהר והמתקן
 זהאכה נפשות עמו ישראל : גם יטון כל אדם כשאוכל
 חייה דבר לכוון בצדקתו כך כדי שיתקן על ידו איזם נינוץ
 המגולגלים : וכשבחסיד הרב בעל לוחות הברית כתב
 בר"ח כל האוכל מדברים המותרים ואכילתו לשם שמים אורח
 רוח כד הקדושה שבה והיינו כדיוק אוכל לשווע נפשו כי לפי
 פשוטו קשה מאי לשווע נפשו שהרי הנפש היא רוחני' אבל
 הענין שנאכילה עכמה יש כד קדושה ומכד הקדושה ההיא
 הנפש שניעה ועל חקרי הפלסופים לידע סיבת הנפש בנוף
 איך מתחברים על ידי האכילה וכי הנפש והנשמה בת אכילה
 היא ולא עלתה בידם לידע הסעיה : אמנם הרב האר"י
 גלגל

ולכ"ה פירוש הפסוק כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פיה יחיה האדם כו' כי אין לך דבר שאין בו צד קדושה כשרו"ל אין לך עש במלמטה שאין לו מול מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל הכונה כח השפעה מכאן מלמעלה כמ"ס נחם ה' אענה את השמים והם יענו חת הארץ כמנח כל מאכל בעולם הוא מעורב בגוף ונפש המאכל הגולה הוא בגוף וקדושת ההשפעה מלמעלה שמה בו ואומר לו גדל וכו' הנפש שלו וכשהאוכל אוכלו או על ידי אבילה כשאר גוף ונפש מחוברים כי הנפש נהנה מהנפש של המאכל והגוף מהגוף והש"ה כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם דאם כן מה תועלת לנפש הוה אלא כי על כל מוצא פיה ר"ל פיה ה' היא ההשפעה מלמעלה לכן ראוי להחמיר האדם על עצמו באוכל עגמו שלא יהיה צד חיסור : והנה החומרות מצד הדין הם אלו ראשית הוא דבר גדול מאד מחמת נדיקות הסכין של שחטה אע"ג שרו"ל אמר רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הם יש מקומות שיש רבים מן העם נמנעים אצל שחיט בלתי מומחין ועוד ראינו במקצת כי רבים מהמומחים רחקו לבס מיראת סטא ואשר איננו ירא לבו לא יבין לדקדק לבדיקת הסכין כי צריך לכוון את לבו במאד מאד בבדיקתו הלא תראה כי יבדוק האדם פעמים שלש ולא ירגיש בפגמה דקה ואחר כך ימציא כי הכין לבו באחרונה ונבחינת חוש המעט כפי כונת הלב : (הג"ה)

ועתה צעונתינו הרבים צדור הוא יש ויש הרבה מעמי הארצות שנוטקין לה' קבלה אע"פ שהם עמי הארצות גמורים וקלי הדעת שאין בהם יראת שמים כלל ויש שאינן להם כלל נדון לסכין שלהם אלא מניהם כך אפילו לא במקום מוכנה והסכין צריך להיות חד וחלק וזה על פי הרוב אינו חלק לא מגעתה כמגע ראש השיצולק ויש מדברי בשעת הבדיקה ובודאי בשעה שהם מדברים אין להם מוטה על הבדיקה לא מעברין באצבע בהלכה והנאה במהירות בלי מוטה ויש שוחטים ובודקים שהמה קלי הדעת ופשעים ידוע שכל מי שוחט בסכין פגומה שאיטו יהיה במגפה כי פגומה הם אותיו מגיפה ואם אין מס עתה במגיפה מתגלגל נשמתו שימות במגיפה : ונה נשמתו יתגלגל בכלב כי כל המאכיל כבלות ועריפוס לישראל הוא גזול מה שצריך לכלבים ועליו באמר לכלב תשליכון אותו על כן מי שנגע יראת אלהים בלבו אל יסמוך על השחיטה של אלו השוחטים עוד שנית נענין משמוש בסירכות למעך בה שוהבים העולם ונתפשט הנגע בהרבה מדינות וקהילות וממנכים אפי' בנפרד שלא כסדרן שהוא עריפות הנזכר בתלמוד ובא"י וכלל ספודים ישראל היושבים במלכות ישמעאל כלם מעריפין ואינן ממעכין כלל

הסירכות וע"כ מי שיש בו יראת שמים לבלתי שומע א המנהג הרע הוה שלא תאכלו בשר הנכשר מכת מיעוץ במקום שהיה מריפה הסירכא מצד הדין ולא תקנו בשר מהטעם עד שדרשו אחרים : הג"ה כתב רמ"א בש"ע דמי"ד סי' ל"ט כשיף י"ו ו"ל כבר נהנו בכל מדינות אלו למעך ומכל מקום צריך להיות הצדק ירא אלהים שידע ליהרר למסך בנחת שלא ינסק נכך עכ"ל וכסב הט"ו ע"ו וראוי להזהר השוחטים והבדוקים שלא ימצאו כל כך בחוק אלא לגלגל בין האמצע וקצת בדרך המיעוץ וראיתי עוד לקצת בודקים אינן נוהגים למעך בנחת כי סומכים על נפיתת הריאה והם מאכילים טריפות דודאי בגל סירכה גמורה אין נפוח עכ"ל ובתב עוד בט"ו ו"ל דמה שאנו נוהגים לבדוק בנפיתת ושמים רוק או מים על מקום הסירכא וסומכין על זה להכשיר היינו על ידי נפיתת לפי שכבר עברנו הסירכא על ידי משאש כמו שכתוב בסעיף י"ג ממילא לא היתה כאן סירכא כלל בזה אנו מצריכין בדיקה לתומרא דאם מצנצן תהיה עריפה ואם לא סנצנצן כשר מצד הדין כיון שאין כאן סירכא ודלא בהרבה בודקים סומכים להתיר גם בספק חיסור כיון שאינו מצנצן ואמא חס היה מנפת כראוי היה מצנצן והם מאכילים טריפות לישראל דאם כן למען לן לאיעוץ והמשאש בסירכא יתחוך אותם בסכין ויראה אחר הצנצון לא ודאי דלא מהני להקל בהבדיקה שלנו אינו לא לתומרא וזה מצוה וצדור עכ"ל :

על כן ראוי ונכון להודיע זה הדין על צדור לכל השוחטים ובודקים לסכסיר להם ולהבינם היטב דמה שאנו נוהגים למעך ולמשמש דאנו אומרים דמה שהלך על ידי מיעוץ ומשמוש בנחת לא הוי סירכא אלא רירין בעלמא אבז אס היינו יודעים בודאי דהוי סירכא לא מהני משמוש כי אין סירכא בלא נקבוקרום שעל מחמת מכה בריאה לא הוי קרום ואע"ג שהלך הסרכס על ידי משמוש ואינו מצנצן מכל מקום עריפה אלא שאנו אומרים שלא היה סירכא מעולם אלא רירין ומכל מקום צריך בדיקה לתומרא כדלעיל על כן אותם שנוהגין למעך בכת ולסמוך על הבדיקה בודאי העושין כן מאכילים טריפות לישראל :

כל שוחט יזהר מאד אם שוחט או בפני הבית ברחוב העיר או בבית שיש תבוקות שמשופכים שיזהר לראות מקודם שלא יהא שם צואה או טינוף ואם יש שם צואה ילך אל תוך הבית מקום נקי ויבדק הנכרה ואחר כך ישחוט בחוץ וצריך ליהרר בזה עד מאד עד כאן לשונו : בעל ספר שני לחוס הבדים

וצדורו לצרכה : **כג ב כלל**

העולה צריך השוחט להיות תם וישר ירא אלהים
 וסר מרע ורחמן מאד וכששוחט איזה בהמה חיה
 ועוף יאמר בתחלת השחיטה הספלה של מעלה וכיון שעל
 הרוב מתגלגלים בהן נפשות לכן נעט שוחט יתראב ויטער
 על הצער שמרגיש הנפש המתגלגל' אם יש שם ויראה בעצמו
 כאילו מה שעושה לשחוט בהמה הוא לתועלתה להושיעה
 מצערה שיוצאת צנוף בהמה ואע"פ שמצערה עם השחיטה
 כוונתו לטוב לה כרופא הוא שמצער לחולה בהקוות והרקות
 וכוונתו לרפאו מחוליו ובהיות השוחט ירא אלהים לבו נטהו
 לכוון כל זה ולתקן הנפש המתגלגל' שם ויתפלל להקב"ה
 יהיה רצון שיאכל בשר זה בדבר מצוה ובצרכה כדי שיסתלם
 תיקון הנפש אם נתגלגל בתוכה וכן תראה ביעקב אע"ה
 כששלח מנחה לעשו שהיה עובד ע"ז חשש על הבהמות שהיה
 מתגלגל בהם איזה נפשות שלא לשלחם לו פן יקריבם לע"ז
 ונמצא נאבדים ומה עשה וילן שם בלילה הוא ויקח מן הבא
 בידו עוים מאתים וכו' כלומר הניח הבחירה ביד הבהמות
 שהבאות בידו מאלהים שלא לעשו והוא מן הבא בידו מאוס
 דכל בהמה שיש בקרבה איזה נפש מתגלגלת אם רוצים
 לשלחה לדבר הדשות מפצרת שלא לילך כי הנפש המתגלגלת
 בקרבה מכריחה שלא סלק ולכן יעקב אע"ה לא הפציר ליקח
 בהמה בעל כרחו לשלוח מאוס חשש וז' אלא ויקח מן הבא בידו
 מאליו עוים מאתים ופי' שיש עשירים וכו' ופרש הכתוב הטעם
 ששם שהיה סנחה לעשו אחיו שהיה עובד ע"ז ובחיבור על
 הפרשיות אשר ליהארכתי בזה : ומטעם זה נוכל לומר
 שזה היה ענין השני שעירים של יום הכפורים שהיו על פי
 הגורל איזה להשם ואיזה לעזאזל וכו' דמה צורך היה מגורל
 יתלקו השנים כפי ראות עיני הכהן איזה לה' וכו' אלא שהיה
 חשש אם היה מתגלגל בהם איזה נפש ואם ילך לעזאזל תאבד
 לכן כזה הקב"ה שיתחלקו בגורל ועל איזה מהפ' שיש בו נפש
 מתגלגלת יעשה שיפול עליו הגורל לה' כדי שיתקן ואין
 לומר אפשר שבשני השעירים יהיה נפש מתגלגלת בכל
 אחד ואחד הולך לאיבוד דע שהקב"ה דחושב מחשבות לבלתי
 ידע ממנו נידת מתגלגל שלא יעלה על ידם השני שעירים
 מהנפשות מתגלגלים או שניהם פנוים מנפש אדם בקרבן או
 אחד מעובר מנפש אדם והאחר לא : גם זהו הטעם פרו
 של אליהו שחקע רגליו בקרקע שלא לילך לע"ז שהיה נפש
 מתגלגלת בקרבן כנידע ולכן היה מכריחו הנפש שנקרב
 מליך פן יאבד עד שדבר לו אליהו באונו שאדרבא מתקנת
 בזה מאוס שחשם שיתקדש שם שמים על ידי חננו כך על
 ידו כארז'ל דרך חמה ליה : וכפי זה מסייב
 במאמר הנזכר דקשה איך יתכן שדבר אליהו באון הפר

ונתפיים וכי הפר בעל דברים דשומע ומצין אלא שדבר עם
 הנפש המתגלגלת בקרבה המכריחו שלא סלק וכיון שכן דבר
 עם נפש אדם דשומע ומצין : והנה כיון דמלמד מה
 הצריך לכוון השוחט כנוכח צריך גם כן האוכל בשר לכוון
 בצרכו לאכול לתקן איזה ניכוח שבה : ונא רמז
 אזהרה זו לשוחט ולאכול הבשר בפרשת ראש דכתיב רק בכל
 אות נפשך תובח ואכלת בשר וכתיב שם כי ירחיבה' אלהיך
 את גבולך כאשר דבר לך ואמרת אכלה בשר כי תאזה נפשך
 לאכל בשר בכל אות נפשך תאכל בשר שהנה בפסוק ראשון
 הזכיר וביחס תובח ואכלת בשר ונפסוק שני אינו מוכיר
 וביחס רק אכילה בלבד לרמז לוונח שהוא השוחט בכל אות
 נפשך תובח בכוונה לתקן איזה נפש אם נתגלגל בהמה
 שזה עצמו בכל אות נפשך ששם ח"ו מתגלגל בהמה על איזה
 עון שיסיה השוחט מוכן לתקן בשחיטתו ויכוון שאתה
 מתאזה שימצא לנפשך שוחט ראוי והגון לתקנה גם אתה עשה
 כך ונפסוק שני שלא הזכיר וביחס רמזו על האוכל הבשר
 שיכוון בצרכו לתקן איזה ניכוח אם יש בה ולזה אמר בכל
 אות נפשך תאכל בשר כשם שאתה מתאזה בנפשך ששם
 מתגלגל בהמה שסאכל מנשרה יכוין באכילת בשרה לתקן
 גם אתה עשה כך פ"ד ואזהרה לרעך כמוך וזה יהיה טעם
 צווי הקרבנות כדי שיתקנו כל נכונות של המתגלגלים
 בהמות והוא אדם כי יקריב מכס כלומר מכס מעט מקריב
 כנו"ל והוא מקריבו את קרבנכם דה"ל מן הבהמה מן הבקר
 ומן הכאן מקריבו ודי דאמרו את קרבנכם אך לאמור אלא
 כוון לומר אלו שאתם מקריבים מן הבהמה הם קרבנכם מאש
 כלומר קרבנו מכס מנפשותם המתגלגלות בהן :
 ובמדרש תלפיות אשר לי כתבתי טעמים הרבה על ענין
 הקרבן : והוא טעם הנעל תאונה שלא יאכל
 בשר עד תשלום קצבתו לנד שבתות וימים טובים מאוס
 שכיון שהוא עדיין אינו מתוקן מעובות שבירו אין כח לתקן
 לאחרים אך בשבתות וימים טובים שמתלוו עמו קדושת
 הימים ובפרט בשבתות שנוסף לו קדשה נשמה יתירה
 יאכל בשר כי בכח התשובה יאכל לתקן : והוא
 הרמז פסוק בפרשת ויקרא אם עול קרבנו מן הנקר
 זכר תמים יקריבנו על פתח אהל מועד יקריב : וסו
 לרצונו לפני ה' כלומר יקריב הקרבן להכילו לפני ה' כשם
 שרצונו ששם יתגלגל בהמה השוחט אותה יכוון לתקנה
 ולהקריב אותה לפני ה' כך הוא יקריב אותה בכוונה
 ששם יש איזה מתגלגל בהמה וז' שיקרצ לפני ה'
 ודמיונ' בפרשת אמור באמרו וכי תובחו ונת סודם
 לה'

לכ' לרצונכם תוצחו הכוונה לרצונכם שימצא מקוון אם
 יתגלגל נפשותכם בזהמה ג"כ אתם קוצחו בזה הכוונה לקוון
 איזה נפש איש בזהמה שמציאים אתם לזכות לפני
 וצריך השוחט שיזהר במאד מאד שלא יניח הסכנים בלילה
 שהם מראשותיו פן הרגל לימודו ציוס יבא לעשות בלילה
 לשוכבים אכלו ח"ו ושמעתי שאירע מעשה * גם צריך
 השוחט שיזהר אחר שמאלים לשחוט שיחליף מלבושו ולא
 יתפלל בהם גם שלא ימאס בעיני הכריות ונפרט בעיני
 אשתו ויקל בכבודו ומציאו זה לבעוט במכות ולבזותה בעיניו
 ח"ו שהרי הכהנים בשעת הקרבן מלבושיהם אדומים וקנרים
 כדי שלא יטנפו בדם בשעת שחיטה ואם יפול טפת דם בלבוש
 לא יראה כחם כיון שהם אדומים וזרועם מגולים כדי שלא
 יטנף הבגד בהכנים ורועו בקוץ הזהמה וכ"ו לנוי המעשה
 וגם כדי שלא יראה המזבח צוויס גם אם יחשוב השוחט
 בשעה ששוחט שור וכשבאו עו שאם נעשים בו כן על קידוש
 השם היה מקבל נחשלו מחשבה למעשה דמחשבה טובה
 הקב"ה מצרפה למעשה וכמה מועיל מחשבה זו לקוון אם
 יתגנוץ של קדושה מגולגל באותה בהמה להעלותה מיד
 למדרגת אדם כמו שהיה מקוים שזכנם כאן * גם כיוון
 שהשוחט הוא ממזל מאדים יתן הודאה לקב"ה בכל יום
 שמתחיל לשחוט שגפל בחלק ישראל להכיל מהיות שופך דמים
 כחייב מולו להרוג נפש וניצל בהיות שופך דם בהמה חיה
 ועוף ועושה מצוה וגם מקבל שכר ע"ו ויתנהג עצמו
 ברחמנות בכל דבר יותר מכל אדם כדי לגבור על מולו
 המחייבו להיות אכזר ובהיות נזהר ברחמנות אין יכולי' לומר
 עליו טוב שנתנחם שותפו של עמלק כדפירשו חז"ל מה
 עמלק אכזר אף זה אכזר שהטובות המורה באומנות הוא
 האכזריות ולכן כל כך שהוא טוב וריו לשחוט מורה באכזרי
 כעמלק אך כיון שמרגיל עצמו במדה הרחמנות גם כשישחוט
 יהיה כמנחם באופן שלא יהיה מקום לדמותו לעמלק *
 ואם נתגבלה איזה בהמה על ידו יראה ויבטער מאד בינו
 לבין עצמו שאל איזה עון שצידו גרם לו ואפסר שהיה
 בזהמה איזה נפש מגולגלת וקלקלה בידו וכמה צער מגיע
 לאוסו נפש שהרגיש וסבל צער השחיטה בלי תקוון ואדרבא
 איבוד לה וצער אין כמוהו לכן ראוי לו שיבטער הרבה
 כשיצא תקלה מתחת ידו מסטעם החמור ויפספס במעשי
 ויתפלל לפני הקב"ה על צער הנפש ההיא אם היה בזהמה זו
 שקלקלה גם יתפלל בלבו שלא תפול מצרה ביד א"ה
 שיאכלו אותה אלא ביד ישראל דוקא כדי שאם יש בה ניצוץ
 קדושה שיתקוון על ידי הצרכה באוכלם אותה דעיקר
 סיקונה עם הצרכה שמצרכים להקב"ה באוכלם אותה

ונפרט אם האוכלים תלמידים חכמים ויראשמים או בעבודת
 מצוה כשעודם צריח מילה וכדומה וכבר הזכרתי בפרקים
 דלעיל מעשה שהביא בעל ספר החרידים ו"ל צודק לענין
 זה תראה משם ויראה השחוט בעיני שכלו איך מחויב בכל
 הכונות ותפלות אלו דאם לא כן נעשה שותפו של סמאל
 כרשע שהוא המוציא בפשות האדם וכוא מוציא נפש של
 הבהמה וסמאל טוב ממנו משום דסמאל גורם לפעמים
 שבראות אדם שהגיע עת פקודתו מקודם להקב"ה אע"פ
 שהוא מגדלו שלא יתודה מ"הו אם לא שמע לענתו קנה
 עולמו על ידו מה שאין כן השוחט שאם אינו ירא שמים ואין
 בו שום אחד מהתנאים הנזכר גורם צודאי צאיבוד כמה
 נפשות מגולגלות בזהמה חיסועוף ונחשלו כאילו הורג
 נפש כנוכר לעיל מספר הקנה אך בהיות מכוון בכל הנוכר
 לא נקרא מוציא בפשות כי אם צקן בפשות ומכנים למקום *
 וכמה מעלת שוחט שהוא ירא אלהים וסר מרע שמאכיל
 לישראל דבר טהרה המוכך הכשמה ומשמחה בשבתות וימים
 טובים באוכלם בשר כי אין שמחה אלא בצער ויין כנודע
 וזכות הרבים תלוי בו והדבר בהכרח * הנט וראה
 כמה מהרעם גורם השוחט שאין יראת אלהים נגד עיניו
 ופגום באחד מהמשה דברים שהיה חלדה דרסה הנרמה
 עיקור * כתב בספר סקנה שהיה במספר קטן עולה
 סמאל והכוונה הפונם נשהיה גורם האצרות כח לסמאל
 חלדה במ"ק עם המלה עולה קטב מרירי שהפונם בחלדה
 גורם שישלוע קטב מרירי בעולם דרכה במ"ק כזה דר"ס
 עולה י"בזה של דרכה מסחלק נצ' שהיא במ"ק ט' סן ט' על
 י"בזה כ"א וארבע אותיות של דרכה עולה כ"א גימטריא
 עומא שר מנגד על ישראל הפגום בדרסה נותן כח לשר זה
 הגרמה במספר שזה עם המלה גי' חמור קליפה קשה הפגום
 בהגרמה משליטה בעולם עיקור עם המלה במספר קטן
 עולה עומא והם חמשה מדרגות רחות העומאה המנגדות
 לשכינה הפונם בחמשה דברים נותן בהם כח ח"ו וגם שולטים
 על האפשות המגולגלות בבהמה חיה ועוף ומאבדים אותם
 ובספר צפנת פענח מכתב יד כתב שהיה במ"ק עם ארבע
 אותיות עולה קצף דרכה במ"ק עולה י"ז ועם ארבע
 אותיות עולה כ"א במספר חרון במ"ק עיקור במ"ק עולה
 חמה הגרמה במספר קטן עולה אף כזה הא"לף מסחלק
 צמ"ו שתי' במספר קטן ד' וספ' מסחלק צו' הרי עשרה
 ושתי' אותיות של אף עומא עולה ט' סן ט' על יו"ד הרי י"ט
 הגרמה במספר קטן עולה י"ט חלדה במ"ק עולה משמים
 ראה החירוב היוצא מהפגום בחמשה דברים אלו לעולם
 ולנפש המגולגלת בבהמה שהרי המעשים שמסחוק בפגם
 ששהים

שמהיה משה ומפני שזא לעולם והנפש שגולגל בזהמה
 פמשיית של הפנים נחלה מחליד השפע הנפש' כהררי חשך
 ואכלה משיח' שמתחוק מהפנים מהנרמס שהוא אף מררי
 השפע מן הקדשה לכפר' אחר' המשיח' שמתחוק מהפנים
 צעיקור שהוא חמה מעקר ותולש השפע שאור'ו שנקדושה
 וכן עושים בנפשות הגולגלות בזהמה כמדובר אס' כן ראה
 גם ראה צנוק הצורם הפנים צעין השחיתה וישמעו
 השחיתים והנודקים ויחרדו ויחזו להם אימה ופחד ויקנו
 פנו' ויראת' ב'אופן שהחוטאים גורמים לתת ב'ח לכחות
 פ'טומ' המגדורם לשכינה וזהו דקאמר משה להקב"ה צפר'ם
 שלח לך על פסוק מצלתי יכול' כו' אל הארץ אשר נשבע
 להם וישחטם במדבר ועתה יגדל נא כח' כאשר דברת
 לאמר ה' ארך אפים ורב חסד נשא עון ופסע וכו' שלח נא
 לעון העם הזה בגדל חכך וכאשר נשאת לעם הזה ממזרים
 ועד הכה ונקדים לרקדק לבא לענין מהודנקט לשון
 שחית' וישחט' במדבר ולא קאמר וימיתם ועוד מאי מלת
 ועת' גם להנין אומרו כאשר דברת לאמר ורשיו'ל פירש
 שהדבור הוא ש' ארך אפים לצדיקים ולרשעים גם להנין
 אומרו ה' ארך אפים : אמנם בזה'ות שכישראל חוטאים
 מקנצ' סמאל פרשע השוחט בסכין פנים כנודע והממית
 על ידו נקראים נבלה כארז'ל בזה'ר וכו' לזה אמר משה
 וצע"ה להקב"ה מוכרח למחול להם מאוס שיאמרו יושב
 הארץ מצלתי יכולת ה' להניח את העם הזה על הארץ נצר
 סמאל וישחט' סמאל במדבר ובפרט היות המדבר מקום
 שליטת התכונות שימלאו מקום לסייע לדבורם מצלתי
 יכולת ה' ח' שהרי כשנכנסו במדבר נצר סמאל וישחטם
 במנהגו ואומנותו לשחוט בדביות : ועתה יגדל נא כח ה'
 אין ועתה אלא קטנה כארז'ל כלומר על ידי קטנה שעשו
 ישראל שכבר נתחרטו ממה שעשו יגדל נא כח ה' ואל תשיגנו
 ריקס רבון העולמים מהקטניות וסינופיים עשו לקבלם
 מאוס שאתה דברת לאמר כלומר כצר דברת לי שהקטנה
 היא בדברים שנא' קחו עמכם דברים ושבו אל ה' כי הכל
 גלה בקב"ה למשה נכודע וזהו כאשר דברת לאמר ויכולים
 לומר שגם כיון לומר בזה כאשר דברת לי שהקטנה בדברים
 אף שעתיד נביא אחד לאמר אוקס'מ' גליקה לי ג'כ
 שהקטנה בדברים אלו שייכות לרשעים ולצדיקים מה צורך
 מהם א'כ אם לא תקפר להם נמצא שעל מגן נקראת ארץ
 אפים ורב חסד וכו' לכן שלח נא לעון העם הזה בגדל חסדך
 ומה גם שכבר נשאת לעם הזה ממזרים ועד הכה ואין אלא
 כי אם שנהגת עמכם במדותך אלו נחסד ובאריכות אפים
 וכו' ואם כן גם עתה נהוג עמכם כן ואל תמית אוקס' על

חטא' פן יאמרו מצלתי יכולת ה' ח' ונצר כח סמאל
 וישחטם בדביות והקב"ה יוכה אוקס' לעובדו ולדובקה
 בו ולהצילנו ממיתת סמאל השוחט בסכין פנים ולהאריך
 ימיו נסוב וסנוסינו בנעמים כדי לקיים כל מצות
 שצוה אתם :

פרק לו

יתרחק ר' מחלוקת ר' יתקרב ר' שלום
 לפי שהשלום מהמדות השורשיות להשגת
 כל השלמות כי היא יסוד ועיקר הכל לקיום כל הנביאה עד
 שנא מלת שלו' במספר אותיות ארבע בשם ארבע אותיות
 שהוא שורש כל השמות הקדושים לרמזו דכשם דשם הוי"ה
 ממנו היו כל ההוי"ות כך השלום ממנו נמשכי' כל השלמות
 וכל הקיימים ולכן שמו של הקב"ה שלום ולא מנא הקדוש
 ברוך הוא בלי מחזיק טובה לישראל אלא השלום לפי שהשלום
 כולל כל העובות בעולם :

ראה

גדולה השלם באותיות שנתנו לו ארבע אותיות
 והן ש"ן למ"ד וי"א מ"ם סקומה והכל מורים
 לסודות עליונים ואני אפרש שמך מנהו כי כונתי להודיע
 לבני ישראל מעלת השלום השין מרובה בראשי יוטר מכל
 כ"ב אותיות שכל אות יש לה ראש אחד או שנים וכשין תלת
 ראשין המורי' למקומות עליונים כנודע ליודעי חן :
גם ניתן לו אות למד מגדל הפורת באור מרים ראש
 למעלה מכל האותיות והיא דמות הרמט דגל
 לרמזו שהשלום מגדל ועו והמחזיק בו מרים דגל ושלט
 על הכל :

גם

נתן לו אות וי"ו וס"א נכלל בשמו של הוי"ה והיא עץ
 החיים לומר המחזיק בשלום חיים יוסיפו לו מעביר
 עון וכסס פשעיו של אדם ומיניחן לאורך ימים במאמר רבוקנו
 ו'ל על פסוק חבור עצבים אפרים הנחלו אפילו ישראל
 עובדים ע' ח' כביכול אינו יכול עמהם אם הם בשלום אבל
 חלק לבם עתה יאשמוהרי בהשלום מניחם בחיי' גם ניתן בו
 אות מס סקומה שלעצב' המשרה לומר שהמשרה והגדולה
 והמעלה ניתן לאוהב שלום ראה גם ראה מעלת השלום
 שאפילו בעשו הרשע שכתוב בו ואת עשו שנתתי רמז שלום
 בשמו כי עשו במספר שלום לרמזו על מעלת שלום שאפי' למי
 שונא השם חפץ שיטעה עמו שלום : וזהו כוונת מאמר
 ר' זל אין שלום אמר ה' לרשעים מכאן שהקב"ה אוהב את
 הרשעי' ע"כ כפי דרכיו דשלום עולה מספר עשו לרמזו על
 מה דפרישים נמצא דבאומרו אין שלום אמר ה' לרשעים מכאן
 משלום הנזכר דוק בו ותשכח שהקב"ה אוהב את הרשעים
 מדרמו שלום בשם עשו הרשע לומר שאם יעשה שלום עמו
 יאבנו הפך מ' שואת עשו שגאיתו ואל' יס'א הרשעים

מן הדמיון אף על פי שכתוב אין שלום אמר ה' לרשעים
 עי"ל שרמו שלום בשמו של עשו אולי עמו יוכלו ישראל
 לעמוד בכלו שלא ילכו עליהם לכלותם ע"ל לרמו שכל
 ידו באים ישראל לעשות שלום עם בוראם משום כשאין הקול
 קול יעקב ידי עשו אולמים וזה עושים תשובה עי"ל לרמו
 שאין האור ניכר אלא מתוך החשך אין מעלת השלום שהם
 ישראל ניכר בעולם אלא ע"י מעשיו של עשו א"כ
 בא לרמו שאלו אין יצר סרע אין שכל ועונש
 א"כ בא לה' דיעד דמלכותו יסבך בכל משלה והוא הנגזר
 חיות לחיבתו בסודותיה מחיה את כלם וזה פסיק השפע
 מהם כלם כלים ונאבדים כרגע דאין בהם שום כח כי הכל
 המה לכן שלום שהוא שמו של הקב"ה רמו נעשו
 אי נמי שם עשו דרשו רז"ל שאמר הקב"ה הן
 שוא שגראתי בעולמילכן רמו שלום נשם עשו להפיד
 עליו שאל"פ שאין קיום בעולם בלתי שלום עכ"ל
 בפני עשו היה שלום שוא לכן רמו שלום נשם עשו שגרא
 שמו הא שוא כמדובר א"כ לרמו שאין דבר של טומאה בעולם
 שאין בו כיחוש של קדושה להחיותו וגם בדבר של קדושה צריך
 ד' י"הר כגון בענין שמעיה המטה שצריך לעורר התאזה
 באופן דזה בלתי א"כ לכן רמו שלום שמו מנ"י י"הר נשם
 עשו שהוא י"הר א"כ רמו שלום נשמו לרמו על הכדיקים
 שהיו עקידין ממנו כמו חנטינינוס ור' מאיר זכדומ' : ראם
 מעלת השלום יש באותיות שלום מלת שלו מלשון שול פשלו לה
 מן הכבדים לרמו שהשלום מכסה על כל טעות ושגגה גם
 שלום אותיות מושל לומר שכל הרודף שלום הוא המושל על
 כל והם אותיות משלו לומר הנעלם שגבר וראה בעיניך
 שהרודפים את השלום משלו בעולם כמשה ואהרן קרח
 ועדתו שנתרחקו ממנו והחזיקו במחלוקת באבדו מן העולם
 גם בשלום יש אותיות משל לרמו ושכדי שיחזיק האדם במד
 השלום יעשה כל דברים שבעולם שממשיל וזה לא יקפיד
 על שום דבר שבעולם כיון שממשיל הדברים גם אותיות
 שלום לשם לומר לאדם שאינו מספיק להיות לו שלו עם כל
 אדם אלא יהיה עומד בפרץ לשם שלום בין אדם לחבירו בין
 א"ש לאשקו גם מה שרמו אותיות שלו בשלום כמדובר שהוא
 לשון של שלום וכו' לומר שפעמים ישלה אדם מלדבר אמת
 כדי לאים שלום כאח"ל משנין מפני השלום : ראה כח
 השלום אפי' הרשע' בריבים לו שיש אין שלום בין הנבגים
 לא יכליתו וכן בין הרשעים שיש אחר יחלוק
 וילשין עליהם אין יכולים להוכיח כוונתם בפועל
 וכן בכל חוברי חבד לעשות חמה דבר :

ראה במעלות השלום במדרש פ' נשא דף רמ"ה וישם לך
 שלום זה מלכות בית דוד שנקרא שלום שנאמר למרבה
 המערה ולשלום אין קץ הסורה נקרא שלום ה' עון לעמו יסן
 ה' יברך את עמו בשלום גדול השלום שהקב"ה שינה בדבר
 מפני השלום גדול השלום שינה המלאך שדבר עם מכות
 מפני השלום שלאשכח את עקרה ולא ילדת ולא ספר
 דבר למנוח גדול השלום שהשם שנתקב בקדושה אמר הקב"ה
 ימחה על קמים כדי להטיל שלום בין איש לאשקו רבי אלעזר
 אומר גדול השלום שלא נטעו הנביאים צפי כל הצדקות אלא
 שלום רבי שמעון בן חלפתא אומר גדול השלום שאין כלי מקבל
 ברכה אלא שלום שנאמר ה' יברך את עמו בשלום ברכת
 כהנים מסיים בשלום לומר שאין הצרכות מועילות כלום אלא
 אם כן שלום עמהם רבי אלעזר הקפר אומר גדול שלום שאין
 חותם כל תפלה אלא שלום גדול שלום שניתן לענוים שנאמר
 וענוים ירשו ארץ ויטענו ברוש שלום גדול שלום שהוא שקול
 כנגד הכל אנו אומרים עושה שלום ובורא את הכל רבי אלעזר
 בנו של רבי אלעזר הקפר אומר שאפילו ישראל עובדים ע"י
 ושלום ביניהם כביכול אמר הקב"ה אין השטן נוגע ביניהם
 שנאמר חבור ענבים אפרים הגם לו גדול שלום שאפילו
 המסים בריבין שלום שנאמר ואחס סבא אל
 אבותיך בשלום ואומר בשלום סמות גדול השלום שניתן
 לעושה תשובה שנאמר בורא גיב שפטים שלום שלום ר' מאיר
 אומר גדול השלום שלא ברא הקדוש ב"ה אדה יפה מן השלום
 שניתנה לכדיקים בשעה שנפטר מן העולם שלשה כתות של
 מלאכים מקדימין לו אחת אומרת יבא שלום וכו' גדול השלום
 שמנעו מן הרשעים כשמת הרשע ג' כתות יוצאים הראשונה
 אומרת אין שלום וכולי גדול השלום שניתן שכל הסורה
 והמנוח גם שנאמר ונקטי שלום בארץ גדול השלום שניתן
 לאזהב תורה שנאמר שלום רב לאזהב תורתך גדול השלום
 שניתן ללומדי תורה שנאמר וכל בניך למודיה' ורב שלום
 בניך גדול השלום שניתן לעושה צדקה שנאמר והיה מעשה
 הצדקה שלום גדול השלום ששמו של הקב"ה קדוש שלום שכל
 ויקרא לו ה' שלום גדול השלום ששרים עליונים בריבין שלום
 שנאמר עושה שלום במרומו הקב"ה בשהולך לשלום יוצא
 באוכלסין הפך מלך בשר ודם וכשהוא הולך לעלמא חוב
 הולך אלא יחיד שנאמר ה' איש מלחמה :
 חביב הוא השלום שכל מעשים וזכויות שעשה אברהם אבינו
 ע"ה לא יספיקו שכלו אלא שלום שנאמר ואספיק קבאל אבותיך
 בשלום וכן את מוצא ביעקב אבינו שביקש מן המקום שלום
 שנאמר ושבתי בשלום וכן אהרן מוצא באהרן שלא נסתבש
 לפני המקום אלא בשלום שנאמר בריטי הים אספו התייש
 והשלום

שבט מוסר פרק לו

והשלוש וכן את מוצא פנחס שניתן שכרו שלום שנאמר הנני
נותן לו את בריתי שלום ולא נמשלה הקורם אלא בשלום שנא'
גבל נתיבותיה שלום ואין הקב"ה מנחם את ירושלים אלא
בשלום שנאמר וישב עמי בנוה שלום וכן לא פרע מעמון
ומואב אלא שמנע מהם שלום שנאמר לא תדרוש שלום וכן
ישראל מתנריכים בכל יום בשלום שנאמר וישלך שלום
ע"כ : ונמדרש ריש פרשת פנחס גדול השלום וכו' אסבא
אדם מן הדרך שואלים אותו שלום וכן שחרית שואלין אותו
שלום ובאמש כך שואלין בשלום שמש ישראל חותמין פורם
סוכת שלום על עמו התפלה חותמין בשלום וכו' : עוד
דברים מפורשים ברו"ל בענין השלום בכל מקום שהשלם מצוי
שם יראת שמים מצויה גם בשנעים שינו מפני השלום אביך
צוה לפני מוסו ולא מצינו שזוה אלא שינו מפני השלום גם
שואלים בשלום כל אדם מפני דרכי שלום אמרו רז"ל הוי
מקדס בשלום כל אדם גם מצינו בדוד שהיה רודף אחר
השלום עם שאול שנאמר אני שלום וכי אדבר המה למלחמה
פתיב בקש שלום ורודפו בקש אותו עם אוהבך ורדפו
במקומות אחרים בקשה בנזופך ורודפו בממונך בקשה
לעצמך ורודפו לאחרים בקשה היום ורודפו למחר .
[בקשה ביום ורודפו בלילה בקשה בעשירות ורודפו
בעניות בקשה בשמחתך ורודפו בעצבות בקשה
בהיותך עסוק ורודפו בהיותך פנוי בקשה
בנחירתך ורודפו בזקנותך בקשה בנחירתך ורודפו
בחוליק בקשה עם אוהבך ורודפו עם שונאך בקשה בשוב
ורודפו בדרך ובמדבר ובים בקשה בחול ורודפו בשנת
וי"ט בקשה בכל שנה ורודפו בכל רגע בקשה בעשירות
ורודפו בעניות בקשה בקרובים ורודפו ברחוקים] .
ואיזהו רדיפת שלום אמרו רז"ל זה המדבר שלום בשעת
המחלוקת ומנעל כבודו מפני רבים בדרך שעה משה רבינו
ע"ה ויקם משה וילך אל דתן ואבירם כו' והמנעל עסקיו
ומטיל שלום בין איש לאישו ובין אדם לחבירו ובין רב
לפלימו : עוד אמרו על ענין השלום קידוש היום וכו'
ציתו כרציתו עדיף משום שלום הבית עוד אמרו דברים
מפני דרכי שלום כהן קורא ראשון ואח"כ לוי וכן מערבין
בבית יסן מפני דרכי שלום ועוד אמר באגדה ע"ז שמוס
חינכן הקב"ה ואלו הם כהנים לויים וישראלים סנהדרין
והבכורות ותרומה המשכן והקרבות וסמן המשה ארץ
ישראל ירושלים בית המקדש מלכות בית דוד כסף וזהב
כהנים וכהנו לי הלויים ולקחת את הלויים ליוכו ומכלם לא
כפל אלא השלום שנאמר או יחוק במעווי יעשה שלום שלום
יעשה לי גדול כח השלום אפילו עליונים זריכים לו שנאמר

המשל ופחד עמו עושה שלום במרומו גם אמרו פרקיע מים
שנאמר התקרה במים עליוסיו והכוכבים של אש שנאמר
הללוהו כל כוכבי אור והן מרתחין את הרקיע ואין מבזין
אותם ועוד אמרו גבריאל כלו אש מיכאל כלו שלג ועומדים
זה אצל זה ואין מוסיקים זה לזה עוד אמרו חין א' מהמזלות
עולה לפניו אלא לאחריו כזה שעולה הסולם לאחריו שיהא
כל מולומול אומר אני עולה ראשון ומסוך כך אין אחד
מסקנא על חבירו ויש ביניהם שלום וכן כזה הק' זה על קרבן
שלמים כדי שיתנו שלום בין ישראל לאביהם שנשמים
ראה עד היכן הגיע מעלת השלום מעובדא דרבי מאיר
שעשה שירקדו בפניו כדי לשים שלום בין איש לאישו וכמו
שאר זול ואפשר שהולידו בן או בת עם אותו שלום ונתפשט
מהם ורע דבוכמה ורעא מעליא והשלום גרם ראה בעיניך
איך השלום קיום כל הנביאה הנה בליחוד הוא שלום וכל
פירוד הוא מחלוקת ובין שכן קיר אננים גדולות בעומדת
ביחוד מתקיים הבנין ויש עוד שבנין בסיס לישוב העולם
ומגדלים וביכלות למושב המלכים ואם דרך משל אבן מקיר
יבעק לבקש בפירוד באומרו למה אני תחת חבירי ולא עליו
יהרם הבנין ויפול ויתבטל הישוב ואם האילן שטמון בארץ
שורשו יפריד היחוד מהארץ להתגבר עליה לפראות שרשו
עליה ולא תחתיה כל יעשה פרי וכן כל צמח האדמה ונמצא
מתבטל כל מזון העולם ואם אנרי האדם העומדים ביחוד זה
תחת זה אם יבקשו לבקש פירוד להתגבר זה על זה לא יחיה
גבר אלא יאוס מיד ויתבטל מין האדם מן העולם ואם אשה
אשר היא תחת בעלה תפריד היחוד והשלום להתגבר עליו
וכי יש עוד קיום ביניהם הלא חרוב יחרב הבית ואם המים
אשר מתחת לארץ ירכו להתגבר ולעלות עליה וכי לא ישטוף
העולם וכן כל הדברים ונמצא שביטול השלום מהנה בקשת
הפירוד גורם חירוב לכל הנביאה : ראה מעלת השלום
שנכלל בו כל המדות הטובות שהרי האוהב שלום מעביר על
מדותיו ואינו מקפיד עם שום אדם אפי' הרע לו מאד כדי
שלא לבא לידי מחלוקת וידוע שהמעביר על מדותיו מעבירין
לו על פשעיו ונמצא תמיד חביב בעיני המקום כיון שאין בו
עון שכבר העבירו אותם מעליו והשלום גורם : גם
הקנאה מדה פחותה היא באה מגריעות הנפש שאם
הוא מקנא ביופיו של אדם או גבורתו או בעשרו
אינו חפץ במה שגור עליו הק' זה והמקנא חומם
בפשו כי הוא מתאבל תמיד ושכלו מתחמר מרוב
קנאה הטמונה בו ואין לבו פנוי ללמוד ולהתפלל בכוונה
ולעשות מעשים טובים ולכן חכמי ישראל היו מקפילים לא
תהיה קנאתו על שום אדם ולא קנאת אחרים עלינו עיין
בר"ת

בר"ח באורך נכנסת הקנאה ופי' שהוא אהב שלום מבטל ממנו
הקנאה ובתורה והכבוד דכיון שנכל אדם נפשו אהב שלום
אינו מקנא ואינו מתאוס דבר שאינו שלו ואינו רודף אחר
הכבוד שהם דברים מבטלים השלום ומציאים המחלוקת לכן
מי שאהב שלום מתרחק משלש אלה כבוד מן הארי ומן
הנחש וכן מתרחק מכל מדות המנונות הנורמים הרחקת
השלום ומשתרש בכל מדה טובה ונאה כי היא סבה לקרב
השלום עם כל אדם ומכאן גם השלשון הרע והבעם שהם שני
זנבות האודים אורש לכל עבירות כנודע מר"ז מרחק מהם
כמסוף העול ועד סוף כי לשון הרע הורג את הנפש והבעם
כאלו עובד ע"ז וגורם חירוף וגידוף לכל אדם ואם אדם
אוהב שלום איך ידבר לשון הרע ויבעם על אדם אדם שהוא
דבר הפך השלום וסימן לאהב שלום מדבר בשבח כל אדם
ורן לכל אדם לכך זכות ומעביר על מדותיו ופניו נוחות
סמיד ומשמת בחלקו כדי שלא להתקוטט עם אדם אדם
לכרזות הון לו : וכיון שמשתרש האדם בשלום עם כל אדם
והוא מביאו להיות בשלום עם קונו שלא לחטוא לפניו להכעיסו
כי השלום יסמו לדרך זה באושרו מה ראיתם לנפש שלום
האדם ולא שלום פי' שגרא אומך ובוה מנקש מחילה על מה
שמעבר ואינו חוט' עוד לעתיד ובפרט בראות בניני שכלו
שם אינו בשלום עם הקדוש ברוך הוא אין לו שלום עם נפש
שלו כי הנפש החוטאת היא תמות ונמצא דכיון שאינו בשלום
עם הקדוש ברוך הוא וחוטא לו חולק עם נפשו באופן
שהשלום מביאו להשלים נפשו כי הוא שורש להסתעף עמו
כל חמדת המדות הטובות דוק וקשקש כלל וכלל ופרט בכל
מדה טובה וקמא אותם בשלום : ותראה אותיות שלום
הוא שילום כלות' שילום מעשים יש להקדוש ברוך הוא לשלום
לאדם מסבת השלום כי בעבור השלום עושה האדם מעשים
טובים כמדובר ועל הקדוש ברוך הוא לשלום והוא רמו נכון :
ראה מעלת השלום שכל המלאכות הנעשין תחת השמים
לקיום האדם והעולם הם על ידי היחוד שהוא
השלום כנר כל מאכל וכל מלאכה נעשה על ידי ההתחבר
בשתי ידיים והלזה ובוה נעשים כל דבר שם לא יהיו הידים
בשלום ויפול בהם המחלוקת לכל יסקרר וזו אלא יהיו
נפרדוק לעולם יפול הכליון באדם ונעולם כי איד יתקן כל
מלאכה מאכילה ובנין וכל מלאכות אחרות הרי כי כל הקיום
פלו על השלום ובין תבין שהרגלים הם הפך הידים
שהמלאכה שלהן הוא על ידי פירוד לפי שאין אדם הולך אלא
אם כן יפריד רגליו מן אדם יחברם יחד לא יוכל
להלך כתיב בספר רגלים יורדות מות הזכיר מות בהן כיון
שטפל הפירוד בהן למלאכתן לרמונו לאדם שהשלום חיים

ופפירוד מות והוא רמו נכון להוכיח שהפירוד והמחלוקת
הוא מות וממילא שהשלום הוא חיים : ראה גדולה מות
שאלם מיוסר מארבע יסודות אש ומים ורוח ועפר ואם הם
בשלום יחד כשנת אחי' גם יחד יחיה האדם אך אם יחלוק
יסוד אחד לסתגבר על חבירו יבא רע לאדם שם יתגבר
יכוד האש יתגבר באדם החום טבעי ופי' הקדחת המכלה
את הבוף ואם יתגבר יסוד העפר יעמטם וכן כל יסוד
בהתגברותו בנוף באדם עושה רושם בנוף לרעה לא כן
בהיותם שוין בשלום ואם הם מספרדים זה מזה מיד ימות
האדם הרי מאל נאה נראית לעין שהפירוד מות והשלום
חיים : ראה ישראל כשהיו בשלום עם בוראם היו נטועים
על אדמתם שקטים ושאננים אין שטן ואין פגע רע ונפל
המחלוקת על ידי העבדות גלו מארצם אשר לחרב לחרב
ואשר לרעב לרעב ואשר למות למות הרי השלום חיים
והמחלוקת מות : ראה קרחת ועדתו כשהיו בשלום עם משה
רבע"ה היו חיים רצו לחלו' גרמו להם המות וקדע כמה
קשה המחלוקת לפני הקב"ה דמשה העגל שהיו בשלום לא
נפסק המן עד שהקריבו ממנה לפני העגל ובמחלקתו של
קרח לא ירד באותו יום כארז"ל ראה כמה אכזב השלום לפני
הקב"ה וכמה שנאוי המחלוקת : גם לרז"ל בששת ימי
בריאתם נאמר בהם כי טוב לבד ביום שנתפלגו המים שלא
נאמר כי טוב לפי שכל דבר מחלוקת שנאוי לפני המקום :
ראה שהמחלוקת ממריח גופו של אדם מכאיבו מצעריו וכיון
שכועם נכבדים על ידי אבריו ועון פניו ישונה וחולאי' באי'
עליו כנודע דלמפורסמות אינן צריכות ראייה אך העומד
בשלום דבורו נחת מעשיו בהשקט שמח וטוב לב פניו מאירות
קל המרוצה ישן בנחתה חיו חיים ערבים ומתוקים עובר
לבוראו דאין לו מניעה מלעבודו : ראה אותיות שלום הם
ארבע לומר שגורם השלום קיום בדעתו של אדם להשכיל
במושכלים בשם הוי"ה שהם ארבע אותיות שבהן נברא כל
הנבראים והשלום ג"כ קיום ד' פינוק העול' וקיום ארבע
היסודות אש ומים ורוח ועפר שלא יפול בהם הפירוד כנזכר
וגורם שלא נאמר עליו ועל ארבע לא אשינו כי מי שהוא
מודבק בשלום שהן ארבע אותיות מעביר על מדותיו מפני
השלום וכל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו
ונמצא שלעולם אין בידו עון כדי לבא לכלל ועל ארבעה לא
השינו קדע מעלת השלום שהרי היתה היא חבן יקרה
חשובה מכל אברים טובים ומרגליות כנודע ואין צדל ולא
שום דבר שולט בו לשונו כי אם מיניס וביה ביהלום אחר
מתקנין אותו ולהעיד על מעלתו יש בשמו שלש אותיות של
שלום שהם לוס ואם היו בשמו כל אותיות של שלום היה

שבת מוסר פרק לו

מפעלה כפלי כפלים אע"פ שהיה לזלזול מורה בשמו מלכות
 שיש בו אופיות הלזל ואין הלזל מלכות בארץ לזלזול לא
 נפעלה ביותר מזיאתו ובגודל כנולתו כי אם נהיית שלום
 אופיות של שלום והו' ר"ו נכון על מעלת השלום ואין דבר
 יכול לאזכרו כענין השלום שכל מקום שיש שלום אין שנייה
 ואין שום דבר יכול לשלום : גם שלום דר"ק שלם למקום
 ומנוקה ממוס כי האזהב שלו הוא עם בוראו משום שמקיים
 כל התורה כולה שכלויה על ואהבת לרעהך כמוך בארץ לזלזול
 שהאזהב שלום אזהב לחצרו כמהו שנמצא שהוא שלם עם בוראו
 וגם מנוקה מכל מוס ואע"פ שיהיה בעל מוס חביב הוא
 בעיני כללם אין מי שיזכר מומו כאילו אינו גם ר"ק של שלום
 שונה לחולקים ומנוקה מחטא גם שלום דר"ק שמירה לעולם
 ומרפה מכותיו שהשלו קיים העול ושמירתו וארפא מכותיו
 גם שלום דר"ק שלום לחים ומנוחת מקים שהחיים יושנים
 בהשקט ושלום על ידי השלום וגם עמו נותנין מנוחה למתי
 שיוצאים לקראתו כת של מלאכים במאמר יצא שלם כנודע
 מר"ל גם ר"ק שומר לחי' ומחיה מקים שהשלום שומר את
 החיים מכל נזק ונזקית המתים כלי ליקומו משים הקצ"ה
 שלום בארבע יסודות שגאדס מחיה אותם גם ר"ק שלום
 לשמים וחביב מהבדיות שמי שהוא אזהב שלום טוב לשמים
 וטוב לבדיות : בא וראה מעלת גדולת השלום שגאדס
 אשר אנו מקיים המעל שישינו החי' ה' השלום שיתרצ'
 בין החיות שמזיקות ובין האדם והחיות ובהמות שאינן
 מזיקות כדכתיב בישעיה ס' י"א וגר ואב עם כבש וכמר עם
 גדי ירנץ ועגל וכפיר ומריא יחדיו וכער קטן נהב גם
 ופרה ודוב פרעיה יחדו ירנצו וילדיהם ואריה כבד' יאכל
 קצן ושעשע יונק על חור פתן ועל מאורת כפשוני גמול ידו
 הרה לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי כי מלאה הארץ
 דעה את ה' כמים לים מכסים וכיון שבא לידן יש לדקדק
 מה שייכות יש עם האמור אומרו כי מלאה הארץ דעה את
 ה' וכו' אלא בהיות אמת שכל מויד בין מבלי חיים המדברים
 בין מבלי חיים בלתי מדברים הוא מחוסר דעת שאין הדעת
 כובל להויד דבר שגאדס הקצ"ה דאב' לכלם אך לעתיד
 יתקדש הדעת בכל הברי' ויבינו מעמם כי הוא מהדופי
 והזרות להויד וזו לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי ולמה
 משום שמלאה הארץ דעה וכו' והדעת יכריח שלא להויד
 שער עתה בהיות העול מקולקל בעון אדם ר' נמורי הדעת
 סתומים והנר' מחוסרי דעת אשנס לעתיד שיתקן מה
 שחטא יורכך האויר כל הנדיות יקנו חכמה ודעת ויראו
 שאין ראוי להויד כי אם שיתקדש השלום בעולם בלו ומה
 שאמר בכל הר קדשי לקלות הכבוד לירושלים וכן בכל

העולם ומס גם שאו יתקדש כל העולם ויקרא הר הקדש
 שאו הקצ"ה מעביר גלולים מן הארץ וכל העולם מסקד :
 והראב"ע ז"ל פירש בענין לא ירעו ולא ישחיתו קרוב למה
 שפירשתי וז"ל לא ירעו ולא ישחיתו הפתן והכפשוני כאילו
 כל ארץ ישראל מלאה דעתה כי ידוע הוא כי ידוע השם
 לא ישחית לעולם רק יבנה ויתכן ע"כ הכלל העולה לענינו
 דלעתי' המעלה היא שיתקדש השלום ודברי המפרש על
 פסוק וגר ואב עם כבש כו' ביומיו דמשיחא דישראל יבני
 שלום בארעא וידור דיבא עם אמר וכו' וכן תראה דכתיב
 שלום רב לאהבי תורתו שלאהבי תור' שהם בני דעת יש
 להם שלום רב דכל מי שיש בו דעת הדעת מכריחו לאהוב
 שלום כדפי' ואומרו שלום רב ר"ל מלבד דשומע' חרפתם
 ואינן משיבים בעבור אהבת השלום אלא שמבקשים שלום
 עם אותם שחרפו אותם ולדרוש בשלוםם ולנקש הנאתם כאלו
 היו אוהבים מעולם והיו שלום רב והוא בעבור שהם אוהבי
 תורתך שכתוב בה דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום
 כלומר בכל נתיבה ואופן שיהיה צריך לאהוב השלום וכתיב
 והאמת והשלום אהבו הלא תראה הנשמה אכולה מסתת
 כסא כבוד והיא כד אלהות בארץ למה הנשמה רואה ואינה
 נראית כך קצ"ה דואה ואינו נראה מה קצ"ה מלא כל העולם
 כך הנשמה מלא כל הגוף ועכ"ז שוכנת עם הגוף הנגוף
 ומתאוס שיצתה עמו בנורת הצורא שיטכון בתוכו לאהבת
 השלום ק' וכן בנו של ק' ו' אדם גדול שירדוף אחר השלום
 להתדבק עם פחות ממנו ולדרוש בשלוםם מפני אהבת השלום
 גדולה מזה כדכיל הקצ"ה משרה שכינתו בסתומים חומר
 עכור ומשם ילמוד אדם להשפיל עצמו מפני השלום וכמה
 מחכמי התלמוד שהיו שולחים להם שלמה מרקיע' מהם בכל
 ע"ש לע"ה ומהם בכל יום בארץ לזלזול שידק האדם בכל
 המצו' את צדקת מה שתן לו ועם כ' גדול השלום שהגדול
 שולח שלום לקטן כ' שוק' ו' אדם למין האדם כמוהו ואע"פ
 שיהיה קטן ממנו כלל העולה שאין דבר שימאוד לעכב
 בשלום : ובמדר' סוף פ' שופטים א"ל קצ"ה למשה שילחם
 עם סיחון שגא' ויתגר בו מלחמה והוא לא עשה כן אלא
 ואשלח מלאכים וכו' א"ל הקצ"ה כך אמרתי להלחם
 עמו ואתה פתחת בשלם חייך שחני מקיים גורתך כל
 מלחמה שיהיו הולכים לא יסיו פוסתין אלא בשלום שגא'
 כי תקרב אל עיר וכו' ומי קיים הפרשה זאת יחושע בן
 נון כשגא' ליכנס לארץ שלח ג' גורות מי שמבקש לילך
 ילך לו מי שמבקש לעשות שלום יעשה כל מי שמבקש
 לעשות מלחמה יעשה וכו' עוד שם הנני נוסח אליה כנהר
 שלום אמר דוד מבקש סייתי לשמוע מכו שיחיו של הקצ"ה
 על

על ישראל ושמעתי שהיה עסוק בשלום שגאמר אשמעה
מה ידבר ה' כי ידבר שלום אל עמו ואל חסידיו ואל עבדיו
השלום הנו' שם הרי הם כוכבי' לעי' עיד לר' ל' ג' שלום
שלא תפחיל קב' לבראת דבר בעולמו אלא בדבר' שהוא
שלום ואיוה וס' האור שג' ויאמר אלהים יהי אור ומנין שהוא
שלום שגאמר יוכר אור ובורא חשך עושה שלום עוד אמרו
גדול השלום מן סגרה ומן השמירה שהרי בנרכת כהנים
אחר שגאמר יברכך וישמרך אמר וישם לך שלום עוד אמרו
גדול שלום שהוא קודם לשגח של הקב"ה שכן מצינו כשב'
יתרו אכל משה רבע"ה לא פתחו לו צינאס מצרים ולא
בקריעת ים סוף ולא בעשרת הדברות אלא בשלום שגא'
וישאלו איש לרעהו לשלום עוד - אמרו גדול השלום שבו
נתבשר דוד שגא' ורוח לבשה את עמשי ראש השלישי עוד
אמרו גדול השלום שאפילו עשה כמה מכות ולא עשה לנו'
אין בידו כלום שכן מצינו ביהו' שערק ע"ז מישראל ולפי שלא
עלה בידו שלום כאלו לא עשה כלום עוד אמרו ראה כמה
כח השלום כשפרע הקב"ה לעמון ומאב מנע מהם השלום שג'
לא תדרוש שלום וחייבים את לדרוש את שלום ירושלם בית
קדשנו וספארתנו שג' ודרשו את שלם העיר וכשיבא מלך
המשיח יהיה בשלום שגאמר כי בשמח' תבאו ובשלום תובלון
וכתיב ושמתי פקודת' שלום וברכת הארץ בשלום שג' כי
זרע השלום הגפן תפן פריה והארץ תפן יבולה א"י מקדומה'
בשלום שג' השם גבולך שלום וזכו' שלום ק"ב מכן כסאו
של דוד שג' יפרח בימיו דוד ורצ שלום וכן בשלום מכן כסאו
ובכח זרעו אחריו עוד אמרו על ענין' השלום כתיב באהרן
ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל אפי' נשים אפי'
קטלים כו' תנא פ' אלף בחורים קרואים בשם אהרן יבאו
אחר מטתו מאן דהוה בעי לגרשה והדר ואיעברם עבור
אהרן שהי' משים שלום ביניהם עוד אמרו כל הרגיל לסת
שלום לחזירו ויום א' לא נתן עובר משום בקש שלום כו' ואם
נתן לו שלום ולא החזיר לו שלום נקר' גולן כו' מרגלא בפומ'
דאביי לעולם יהא אדם ערום בירא' מענה רך משיב חמה
ומרבה שלום עם אחיו ועם קרוביו אפילו אם גוי בשוק אמרו
עליו על רי' ב' שלא הקדימו אדם שלום בעולם ואפילו גוי
בשוק עוד אמרו במס' נטין כמה דברים מפני דרכי שלום
בור שהוא קרוב לאשה מתמלא ראשון מפני דרכי שלום
מכורות חיה ועופות ודגים יש בהם גול מפני דרכי שלום
ור"י אומר גול באור עני המנקף בראש הוית מה תסתיו
גול מפני דרכי שלום אין מוחין עניי גוים בלקט שכחה ופאה
מפני דרכי שלום אשה משאלת לחברתה החסודה על השביעי'
נפה וכברה וכו' עוד דברים אמרים מענין השלום וכבר

נוכר לעיל ע"כ לר' ול מענין השלום : ונראה רמז הרודף
אחר השלום קונס כתר שם טוב שהרי אותיות שלום שם לו
לרמזו מי שאוהב שלום שומעו הולך מסוף העולם ועד סופו
וכתב בעל מנורת המאור דף ק"א ע"ד כל הרוצה לרדוף
אחר השלום צריך לו להרחיק עצמו מכל הדברים המסכנים
קטע ומריב' שהיא הפך השלום והסבה הרעועה מכל' היא
הכעס כי כל אדם שמושל עליו כעסו לא יהא לו שלום לא
מלמעלה ולא מלמטה לפי שגרו' בעכו יחטא לשמים וגם
יריב עם בני אדם הרגילים עמו וכן הוהירו ר"ל על הכעס
כל הכועס כל מיני גיהנים שולטי' בו ולא עוד אלא שתחטאניות
שולטים בו גם אמרו כל הכועס משכח תלמודו ומוסיק
טפשות רב נחמן בר יצחק אמר כל הכועס בידוע
שעונותיו מרובין מוכיותיו עוד אמרו כל הקורע כלי בחמתו
כאלו עובר ע"ז עוד אמרו לא תכעוס ולא תחטא הכלל
העולה המדה המאובחת לכל משכיל ובהיכס לו שלום בע"כ
ובע"כ לא יכעיס ויכבול עלבונו ויעביר על מדותיו וימחול
למי שפגע בו וזוהי ימחלו עונותיו מן השמים כנו"ל : אם
תרצה עוד לידע בכח השלום ראה בננות המחלוקת והגזרות
המאונות המניעות לבעלי המחלוקת ומשם תלמיד דבר
בהפכו הרי קרח על שהחזיק במחלוקת מת הוא ועדתו
ממיתה משונה שכלעם הארץ מיתה שעדיין לא היה לעולמים
ונפסק המן באותו יום וגם תיבוקת שאין בהם חטא ועון מתו
וגם אפילו מחט שלו נבלע בארץ וכמה זמנים האריכו
בניהנם בדאמרינן בבבא בתרא גבי ההוא טעיה דאחוי
לרבה בר בר חנא בלועיקרח ושמע שהיו אומרי' משה ותורתו
אמת וכו' ואע"פ דמשפט רשעים בניהנם י"ב חדש הם
האריכו שם זמן עד שבאם חנה והתפלל עליהם בארז' וכו'
אם כן ראה כמה קשה המחלוקת ושנאו ומשוקץ לפני המקו'
ובהפך ענין השלום כי כפי גודל עונש המחלוקת כך גודל
שכר השלום ויותר משום גדולה מדה טובה ממדת פורענות :
ואל יקל בעיניך אפילו מחלוק' קטן משום שהשטן מצוי שם
לסגדילו לנעור באש ולאכול מנפש ועד דבר בדאמרינן
בדיני ממונות אמר רב הונא האי סיגרא דמיא לזיכורא
דבידקא דמיא כיון דרוח וכו' ובמס' גטין פרק הנוקין סנהו
ביתרי דאיגרי בהו שטן כל בי שימשי הוו קא מיכני בהרי
הדדי איקלער' מאיר להתם עכבינהו תלתא בי שמשי עד
דעבד להו שלמא שמעי' דקאמר ווי דאפקיה ר' מאיר להכח
גברא מביתיה ע"כ פירוש שמעיה לשטן דקאמר ווי דאפקיה
מביתיה ראה בעיניך שהמחלוקת מתגדל עד שהשטן עושה
חוקה שם עד שמגדילו להרוג נפש לכן אין להקל

שבט מוסר פרק לו

אפילו על מחלוקת קל וצריך לנטלו מיד ולשים שלום במקומו : ולמה לא יהיה לאדם שלום עם אדם מי שעתיד להיות לו שלום בקבר עם אבני הסדה ולמה לא יתחבר אדם עם חבירו באהבה מי שעתיד להתחבר פניו בקרקע למה לא ידבר דברי שלום דברים מקוים לחיך מי שעתיד במותו ידבק לשונו לחכו ולמה לא יבקש שלום מי שעתיד לנקה מיד מלאך להניחו ואינו רוצה למה לא ירדוף אחר השלום מי שעתיד לחורפו רמה וקולעה ולמה לא יחבוק אדם לחבירו להראות אהבה שלום מי שעתיד לחבוק עפר ולמה לא ילבין פניו לחבירו להראות פנים נוחות מי שעתיד להראות ליבון עצמותיו בקבר כשיסעכל הסדר מעליהם ולמה לא יאהב גדול וקטן מי שילך למקום שקטן וגדול שם הוא ולמה לא ידבר רכוס מי שאין מלה בלשונו במותו ולמה יגביר בקול בעמו על חבירו מי שאין יכולת לו להרים קול ביום הדין ולמה בנעמו יכה חבירו מי שעתיד לקבל מכוס של מים ואין מליל ולמה יכה שונא לחבירו מי שעתיד לשנוא כל חמדות שבעולם במותו ולמה יתנקם מחבירו מי שעתיד לעשות בו נקמות במשפטי גיהנם ולמה יבזה את חבירו מי שעתיד לקבל בזיונות על עונותיו ולמה יקום להרים יד בנעמו מי שעתיד להיות מוטל בלי קימה למה לא ירחם מי שעתיד לנקה רחמיכ בעת יציאתו במותו ולמה ירדוף לאחרים מי שעתיד להיות נרדף ממלאכי חבל למת יחרוק שן לאחרים מי שיחרוק שיניו מצער המיתה למה ירמוז עיניו בחמה על חבירו מי שעתיד לראות מלאך שמוס מלא עינים ולמה יחרף בנעמו מי שעתיד לשמוע חירופו על חטאיו ועונותיו ופשעיו מפי הדנין אותו עליהן ולמה יתחוק בנעמו גבר ימות ויחלש ולמה ילבין פניו בנעמו מי שפניו מזריקוס מטפה שמעיל מ"ה למת ישמח המנחח חבירו מי שאינו יכול לנצח ביום דינו ולמה יצרח אדם מהציל נפש כיון שאין יכול להציל נפשו ממות ולמה לא יכאיב וידאג מי שצדקו עליו יבאב למה לא יתאבל באבלו של חבירו מי שנפשו עליו תאבל למה לא יבם' ערוס מי שמכסהו תולעה למה לא יתחבר עם חבירו בעת נרה מי שעתיד להיות נרדף על הר גבוה בקבר למה לא ירחם עניים ואביוני' לחמם בימי החורף מי שעתיד להיות לחירב ביום וכו' ולמה לא יחביל מי שיביה מאכל לסולע' ולמה ינעט צדקו בנעמו דרך בזיון מי שרגליו בכבל בקבר למה יקלל מי שיביה מקילל במוס' באין שלום אחר ה' לרשעים ולמה יביה ודוני מי שעתיד לעבור עליו מים כדוכים למה ישקם יין לחלוק עם חבירו בשכרותו מי שעתיד לשקות כוס התרעלה ביום זאת נפשו מגופו לכן יצרח אדם מהנעם שהוא שורש המחלוקת וידבק בשלום שמו של קב"ה

נקרא שלום וכסא דוד יכון בשלום וירושלים יתחדש בשלום כנ"ל וזוה יהיה שלום לפני הקב"ה שלם בגופו שלם בנפשו וגם נפשו תהיה נרודה בנרוד החיים שהלא תראה שלם באותיות שלום ונשאר ו' שהיא עץ חיים לומר על ידי השלום תהיה שלם ותחדק בעץ החיים שהיא הוי"ו . ולכיים עוד בענין השלום ולפרסם מעלת גדולתו תפארתו וכח פעולתו הנה מפרש כוונת רז"ל סנה דני אליהו כל השנה הלכות בכל יום מובטח שהוא בן עשה"ב שנאמר הליכות עולם לו א"ס הליכות אלא הלכות דיש להבין איך בעבור שיקרא אדם הלכות הוא מובטח לע"ה ועוד אם הכוונה לומר הלכות עולם לו למה כתיב הליכות ולהבין זאת נקדים במעלת שלום אמר ר"א אר"ס ח"ס מרבים שלום בעולם שנ' וכל בניך למורי ה' ורב שלום בניך ח"ס בניך אלא בוניך דיש לדקדק דה"ל ח"ס מרבים שלום מאי בעולם בוראי חס מרבים שלום הוא בעולם ולא חוץ מן העולם עוד להבין איך הוא הענין שמרבים ועוד כתיב למימר שהם המרבים השלום והעוה בעולם אמנם כתב כאר"י ול"ה שעי' הפלפול בהרמז קול עושים החכמים משברים הקליפות כי האויר מלא קליפות הוא ומשברים מקולות הפלפול ומודכין האויר לפי שהקליפות הן במסך מדיל בינינו לשמים ע"כ והנה אע"פ שלענין בראים נראה כמחויקים במחלוקת בהיותם נלחמים זה עם זה בהלכה דע"כ נקראו בעלי סרסין כנודע לכן לשלול זה נא לומר שאדרבה מחלוקת זה אינו אלא שלום וזה ח"ס מרבים שלום בעולם דייק' לפי שהעולם מלא קליפות מפסיקים עליו השפעה ונקול פלפול משברים אוקס וגמא שמרבים שלום בעולם שנא' וכל בניך למודיה' כלום כשהם למודיה' שלומדים ומפלפלים לשם שמים או יש כח לשבר קליפות האויר בפלפול ואורב שלום בניך שנמשך כאלו בונים אויר חדש וכן ונקי מה שאין כח לבנות וזה חס מפלפלי' שלא לשם שנא' אל תקרי בניך אלא בוניך כלומר ח"ס בניך בלבד אלא קראו"כ בוניך והכונה בניך הם בוניך האויר כוך לשבר הקליפות להעבר' השפעה ולעשות מעבר לעולם הנשמה אל מקומה באופן שלא יעכבו אותה הקליפות וגוה נבא לענין סנה דני אליהו כל השנה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עשה"ב שעי' פלפול ההלכות משבר הקליפות שיעכבו מלעולם הנשמה לעולם הבא ונכיוס שונה הלכות בכל יום משברים וזה מובטח לו שהוא בן עולם הבא אמר הנשמה הולכת שם דאין מעכב שנה' הליכות עולם לו כלומר על ידי ההלכות דמשבר הקליפות כמדובר עושה הליכות לעולם לעולם הבא והו' הליכות עולם לנאל הקרי הליכות אלא הלכות כלומר ח"ס הליכות בלבד אלא קרא

ג"כ הלכות והכונה על ידי ההלכות משנה הקליפות ומוכך
האור ועושה הליכות באופן שיעלם הנשמה למעלה בלי
עכוב כמדובר ומי גורם כל זה השלום של פ"ח דהיינו
מחלוקת של שלום מה שמוציא בפלפולם בהלכה לשמה ה'
יברך את עמו בשלום בילאו :

פרק לח יתחדד המשכיל ויספחד רחמיני

בנו שאו עיניו בעוד נשמתו בן לרום
פסמים ובראותו ימה וקדמה נבנה וכפונה בשיעור הרחקתם
שיעור פ"ק שנה מן ד' קדושתו מקומות אשר עתידה לחזור
ולשוב מכאן ולכאן הנפש החוטאת בעוף הפורה ולמרות
לעלות לרום שמיא ואינה יכולה בדורכס אותה למעלה
להכביד כנפיה להפילה ארצה ואם היא נפש שכבדו עונותיה
עליה דוחפים אותה בכף הקלע כוונת אבן לארבע פינות
העולם ומסבומא דארעא עד רום רקיעא ולהניחה לנפילה
באין סומך ואין סומך כוללת נעה ונדה בתוך החשך
וממשמשת באפלה בלמות ולא סדרים לא זו בלבד יראה
המשכיל כי אם יוסיף לראות בחיים חיותו בנהמות יער
ומיות השדה גם בעוף השמים טהורים גם טמאים ובכל
הארץ הארץ הארץ גופות אשר עתידה נפשו להסתגלל בסוכ'
אם יחטא ואשם וקמות בחטא וידע' בחייו במחשבתו
וברעיונו כאילו עשה הוא מגולגל בקופס ומעצור ודאגם
יכול להגיע לו בהספק מנורת אדם לכורס הולך על ארבע
או לדמות שקץ מרבה רגלים המסתגלל עצמות בטיט ורפש
ובכל צוואה יסגלע וירקס ויזדעזע וישא' לאחריו גם ישא' עינו
אל הכדים ונגעו ואבני השדה ולאבן מקיר ויחשוב אם
ישקעו גפאז בהן על חטאיו ויהי לאבן וקסמר שעה בשרו
בחסכו כנער הגדול הוא המגיע לנפשו גם יסכל בימים
ונהרוס בארום ומעיינות אם יתגלגל נפשו בהם להיוספה
נחנקת סמיד ולהיות שטופה בקלחות ובשקפות המים בלי
מנוח ומרגוע רגע ויתדעו אבריו גם תאמו בשרך פלגות
בראותך שוח' עמוק וציב ורפס וטיט בחושך את יעצמו
נפשו גם אם יחייבנה חמוסיה כמה מהקלון והכזיון והחרפה
מגיע לה וכמה ירגיש מהנער גם בראותך אנשים מוכים
בשבע ברזל ובמכות מסוכות גם אם סהיה נפשו בנער זה
הסוכל לסבול ובחושך כל זה בחיך יספרדו כל עצמותיך
וסחור לאחריך ולא תחטא כי כל אלו מאורעות המגיעות
לנפש החיטאת במוסה בחטאה בלי תשובה . ואם בן
אדם למה לא תחום עיניך על נפשו הרכה והעמומה אשר לא
נחמה כף רגלה הנג על הארץ כי גם מלך היא לתסה בידך
לגדופים לעשות בה נקמות כי מה קענה לאביה שבשמים
באינקשה ממך עוד מי לך פה להשיב ומנח להרים ראש

וקודם לנח לזה למה לא תחשבי אין אסיה והכל אסיה הנך
אין אם תמות בחטאות ואשמות והכל אסיה אם תמות בתשובה
בנפש טהורה מנוחה מכל מוס וכה וברא . וכיון שהיכולת
בידך בן אדם להציל מנרס נפשו לטהר תתרחל ליכנס בהיכל
מלך ולהסתדרן עמך בנן אלהים ולהיות מושל במלאכים
אשר הם ישראל ובהמליכך יוצרך להיות מלך בש"י עולמות
שנא' להנחיל אוהביש ובש"ס עוד עולמות במסנס שנא' שם
עולם אתן לו כדאיתא באותיות רבי עקיבא ולאיש אשר
אלה לו למה לא ינו' ולא ישן כי אם לחץ בכל כחו ולעשות לו
אבר כיונה לעוף ולשכון ב המנוחה ואל הנמלס ולא להקלחות
בישיבת דירה חשובה ומסיבה טמאה רבם המהומה היא
ישיבת העולם האה בלי תשובה למעבן אדם לא יעלה על
רוחך דכל המאבד עצמו לדעת אין מקום לחוס ולרחם עליו
ואתה מאבד עצמך בידך בידעך דרך אשר בו תוכל לגרוח
להציל ממות נפשו ומכל מאורע רע אשר יוכל לה להגיע
ואתה מתרחל ואם תאמר בדרך קשה לאבן כי אם דרך
מישור שלא יסגנפו בורגליך בלכתך בסוכו דרך ישכון אור
בלי פוק' ומגשול דרך שאין בו שטן ופגע רע דרך אשר
הגננם בתוכו מוצא עצמו באבר כנשרים לעוף ולשכון במקו'
אשר אין מלאך ושדף יכול להגיע שם סחס כסא אדון נשמות
ה' כצאות שמו הוא דרך הסאונה שנברא ליסוד עולם דרך
סגול' להפך לאדם בריה חדשה אף לוקן ושבע ימים
יתפכו כנולד דרך תמן שובתא סמן ריוח הרבה ברנע א'
דהשג העונות נעשים וכיום . גם יחשוב אדם בינו לבין
עצמו ויאמר אם איני עוסק במצות בוראי בכל אשר כוני
לשעור ולעשות שעל מנת כן בראני יברני ועשיתני נמצא
שאני בעולם כדבר המותר אבן כנף נור מכשול מנר מקום
דוחק מושב קוץ מכאיב מכער אחרים מויק הרבים מעפס
אור מעמא מקום מטריח עולם כונד אבן נטל חול מכשול
לעובדים וצדים קיר כעוי בנין רעוע דבר מאוס טמא כלב
חסר דעם משחית ומחבל הכל מאבד הון מונע שפע עוצר
ממר מיבש כמחים מונע טוב סוסס דעוס מס' מדיח מחרף
מנרף מואם חיים גורם מיתוס מוסיף פשעים גורם ח' לאיש
ממים ילדים מקנץ בחורים מחפסס מונע כבוד גורם
כל רע מנוה כל מקלל סינ' משטון חולק משלס
מדנים בין אחים וכיון שבהיותי מונה עצמי מלעצור
לקוני אני מוסר בעולם כדבר מכשול מכוונה בכל
רע ופגע בלא טוב לי לאחוז בכנפי המכות
ולהסתחוק עצמי בהן ולהחליף תמותי אלו הטמאים
בשמות קדושים וכנויים טהורים בהיותי לא
לעולם בדרך ממני היותם מושפעים בנזקוסי

יקראו

שבט מוסר פרק לח

יקראו אותי אבן יקרה צור מעו מרחיצ מקום מכין מושב אב
מרה אמת אחרים מטיב לרבים מוכך אויר מטהר מקום
עושה חסד לעולם נחמד בעיני כל אדם מדרך לכל עובר
ושן קיר עומד בנין חוק דבר תאווה טהור לב מלא דעת
מתקן כל מרויח כון גורם שפע מוריד מער מצמיח צמחים
גורם טוב מפקח דעות מקרב ליראה מיעץ לטובה בוחר
חיים גורם חיות מרבה זכיות מרפא חולי מגדל ילדים
מכנים חסן לחושה נותן כבוד גורם כל טוב מכבד לכל מברך
תמיד מליץ טוב משים שלום כדיוק חסיד טהור ישר נאמן טוב
לשמים טוב לבדיות מנן עולם דגל סגדה חומה נשגבה מגדל
עוז מעמיד ומקיים עולם : ואיד ולמה אני אובד שמות
וכנויים הקדושים אלו ממני בעבור לשמוע ענת יצרי
השונא אותי ומבקש להמתני יהיה כפרה על כל עונותי
הימנא מלאך מליץ אחד מיני אלק שיכול להליץ טוב בעדי
בעת שידין קוני לנפשי אם ימצא מנחם ומרחם אותי במשפטי
גיהנם כי כלם יענו פה אחד טול מה שצרת ושנצתה
שחמדת וסבול חטאתיך אשר אהבת וענת שונאך אשר שמת
לכן טוב לי לבעוט בכל דב שיצרי מיעצני ואצ"י שיראו ענות
מסוקים כדבש הן אליה וקוץ בה וראוי להרמיקם ואין לי עוד
כי אם להסתדבק בכל לבני ובכל נפשי בקוני לעבודו תמיד
כל ימי חיי וזה יחשוב אדם בינו לבין עצמו ומעולם לא יבא חטא
על ידו דבא למחר מסייעין אותו מן השמים ונפרע בראות
האדם שכל דרכי היצר הרע מרמה ותחבולה הוא שהרי
מתחדש עליו בכל יום מעט מעט כדי להתגבר עליו אחר כך
ללופדו בראותו להפילו לבאר שחת ומשם יבין המשכיל כי
שונא הוא לו אע"פ שבראש לו כאובד דאם לא בן למה לו
לבא עמו בערמה שלא להראות פעולותיו מעד כי אם מעט
מעט כדאמרינן במסכת סוכה פרק ה' אמר רבי יוחנן יצרו
של אדם מתחדש עליו בכל יום ויום שנאמר וכל יצר
מחשבות לבו רק רע כל היום עד כאן : ופירש רש"י
ו"ל כל היום רק רע מתוספת דים לדקדק שכן הפסוק
נראה בהפך דרק הוא מיעוט ומשמע דבכל יום מתמעט
הרע שהוא היצר הרע ואף שכפי פשוטו י"ל שהכונה היא
שכל יום מתחדש מעט עד שמתגבר אחר כך על האדם וזה
רק רע כל היום כלומר מעט מעט בכל יום ויום אמנם
עוד לאלוה מלין :

והכונה שכל יום ויום מתחדש יצרו על האדם עד
שירמה לו שכל מה שעושה מהעבירות
הוא רק רע כל היום מיעוט רע לפי שכל כך שדס יוסר
רשע כל עבירה חמורה נראה בעיניו דבר קל לעשותם
כדכתיב כשחק לכסיל עשוק וימה שאפילו הוימה שהוא
על

דבר חמור נראה לרשע כשחוק לעשותה מכינת שקלה היא
בעיניו מחמת ההרגל ושיעור הפסוק וכל יצר כלומר כל מי
שהוא יצר שדבק עמו מחשבת לבו מהו רק רע כל היום שכל
מה שהולך ועושה בכל יום הוא רק מיעוט רע אע"פ
שיהיה דבר חמור וזו אינו אלא כי אם שנתחדש עליו תמיד
עד שנתגבר ולכך דומ' לו הרע שעושה דבר מועט וקל
אע"פ שהוא חמור ודוק :

עור שם אמר רבי שמעון בן לקיש יצרו של אדם
מתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו
שנאמר כופה רשע לדיוק ומבקש וכו' ואלמלא הקב"ה עוזרו
אינו יכול לו שנאמר ה' לא יעזבנו בידו תנא דבי רבי ישמעאל
בני אדם פגע בך מנוול זה מושכהו לבית המדרש אם אבן הוא
בימות שנאמר אבנים שחקו מים עכ"ל נראה שצא רבי שמעון
בן לקיש להזהיר לאדם שאל יבטח ביצרו מה שמראה לו
שמבקש אהבתו כי שקר הוא כי דרכו לפסח לאדם בדרך
אהבה ואחיה כי אין לו מקום לפתותו מיד בחוקה ובעבירה
מפורסמת פן יבעוט בו ולא ישמע עוד בקולו כי עדיין אין
לו עליו חזקה אלא תחלה מתחיל עמו להראות לו דרך היסוד
בכל מעשיו עד שמתחוק בו וכיון שעושה בו חוקה אז מתגבר
עליו ומכריחו לעבירות גדולות ומפורסמות ומבקש להמיתו
אם לא ישמע לו ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו כשאינו חפץ
לשומעו לא היס יכול לפי שהיה יכול להמיתו אם לא ישמע
לו היוצא מכאן שאל יפתה אדם מיצרו אפילו בדבר קל
באומרו בחמורות איני שומע לו דכיון שמתחוק בו מביאו
עד שערי מות להכריחו לחמורות כמדובר :

ובוונת תנא דבי רבי ישמעאל לומר שאל ישלם אדם ליצרו
רעה תחת רעה אלא טובה תחת רעה שאף על
פי שהוא מבקש להמיתו אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית
המדרש לתקנו וזהו אם אבן הוא נאום שנאמר טומאתו מעליו
ויתקרב אל הקודש לעבוד לצוראו ולקבל שכר כדכתיב
ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך בשני יצריך ציור טוב וציור
הרע כלומר צריך אדם שיהפך יצרו הרע לטוב ויעבוד
לצוראו : או יהיה כוונת המאמר לומר מה שחשב לעשות
בך היצר הרע עשה לו חסד אם פגע מנוול זה דע שהוא
להמיתך בא כמדובר לכן התגבר עליו ומשכהו לבית המדרש
ושם פמיתו בכח התורה אם אבן הוא נאום וכלה ונאבד
ובחבור אחר פרשתי פנ ס הרבה בכוונת מאמר זה :

בא וראה חסדו ויתברך עם האדם ויכבד בושם לחטוא
לו דאמרינן בפסיקתא טוב וישר ה' אמר רבי פנחס
למה טוב מפני שהוא ישר ולמה הוא ישר מפני שהוא טוב
על

על כן יורה חטאים בדרך שהוא מורה לחטאים דרך שיעשו
תשובה עכ"ל :
הלא כמו דר נחשב שאל על הקדוש ברוך הוא למה הוא
טוב ולמה הוא ישר דכיון שהוא מקור הרחמים הוא
טוב וכיון שהוא אל אמונה ואין עליו קול ישר כדכתיב
אל אמונה ואין עול דריק וישר הוא עוד
לכנין אין בעבור אומרו שהוא טוב בעבור היות ישר נמשך
סוס לשאל ולמה הוא ישר :
אמנם בהיות שהתורה והחכמה והנבואה מחייבים
שנפס החוטאת היא תמות וקשה לקבלו
בתשובה לנדר הקדוש ברוך הוא שיעשה טובה עם האדם
שיעשה תשובה ויסקבל לזה שאל למה הוא טוב לקבל
האדם בתשובה שהדין נותן כיון שחוטא ימות מיד ומתרחץ
מפני שהוא ישר וכיון שהוא ישר כריך לעשות היושר לקבלו
בתשובה מאוס שהוא גורם כביכול לאדם לחטוא בפיות
שנרא ישר הרע דכתיב ואשר הרעותי כביכול אומר הרעותי
שנראתי ישר הרע כמו שאמרו רבותינו ו"ל וכיון שכן היושר
הוא לקבלו בתשובה ועכשיו שאל ולמה הוא ישר כלומר
אעיקרא דדינא פירכא ולמה ברא ישר הרע שגורם שחוטא
האדם ונריך להיות ישר לקבלם בתשובה והוא ולמה הוא ישר
שטוב שלא יברא ישר הרע כזי שהוכרח להיות ישר עם החוטא
לקבלו בתשובה ותייר מפני שהוא טוב ומדת הטוב להטיב
לכן ברא ישר הרע כדי שיהיה האדם בעל בחירה ורצון
להרבות לו שכר ולהטיב עמו בעולם הזה ובעולם הבא :
ובראות השקדלותו יתבדק להטיב עמו איך נשאר לו פנים
לחטוא לפניו ואם חטא איך אינו נשכר מיד ברצון התחנה
ובפרט בראות שכולם מחייבים לו מיתה והקצ"ה מחייבו
חיים כדי שיסוד ויקבל שכר : ודע שתחלוף הנפש הם
כחולי הבוף שמחולקים לכתות והכת הגרועה מכלום מי
ששוקע בעבירות עד שמשתרש בכן ונעשין לו טבע מוטבע
וחושב כי זה כל האדם ושעל זה נברא לעשות מה שלבו
חפץ ונמשך בזה עד יום מותו והכת הטובה מי שמכיר
מיד רוע מעשיו ומבקש מיד רפואה שהיא התשובה וכמו
שכתב הרמב"ם ו"ל בהלכות תשובה שחולי הנפש כחולי
הבוף עיין שם : ובעל מקור המאור כתב עוד באורך
בדף כ' ע"ג וו"ל באשר מי שהוא חולה מחולי הבוף אם
לא ירביש מחליו ולא ירצה לבקש רפואה וימאך אחר
פנאותיו שיעצב בגופו החולי עד שימות בסנתו בלי ספק
כן יארע לחולה מחלי הנפש יש בני אדם שלא ירביש
מחוליו וידמו שהם בריאים ואינם מבחינים בין טוב
לרע ועל אלו נאמר דרך רשעים נאפלה לא ידעו צמם

יכסלו ואמר יש דרך ישר לפני אים ואחריתה דרפי
מות ויש מי שירגיש בחוליו ובהיותו שקוע בתאות לא שם
לבו לרפואה אלא לרעות כמאן ועל זה נאמר כי בשרירות
לביאלך וגם כמו שחולי הנפשות ידמו למתוק שהוא מר ולמר
שהוא מתוק וימאסו המאכל והמשתה שאמר הצריאות
ויתאו לתאוות שסמננות החולאים כך חולי הנפש ירצו
במה שהוא רע ומאוסים בטוב לגפס ובחורים ברע ועל
כיוצא בהם נאמר הוי לאומרים לרע טוב ולטוב רע וגם כי
שערגיש בחולי בגופו ומתחרט מהדרך היא אשר צה נולד
החולי בגופו וחפץ לרפאותו על כל פנים יבקש רופא לתת לו
עזר בדבר ויברח מכל הדברים שיאמר לו כי צמנתם אירעו
בגופו המקרים החדשים אשר שנו את מונו שמה שהיה
בצריאותו כך מי שהלך בדרך לא טובה ואח"כ הרגיש בחולי
נפשו ומתחרט על עוונותיו יבקש רפואה לחוליו וילך אצל
החכמים שהם רופאי הנפש ויתנו לו עזר בדבר נשכח
שהחרטא אשר באה אל לבו מהדרך הרע אשר היה הולך
והכיר רוע מעשיו וניחם מהם וקיימת לו דבר התשובה וכמו
שהיא בחלי הבוף שמי שהרגיש בשגיאה קטנה או צמם
בשכוי מונו ושכ מיד מאותו הדרך שירפא מיד לפי שערין לא
נעצב בגופו החולי כן מי שהרגיל ללכת בדרך ישרה ונא ליחו
חטא בשוגג או לתיאבון והרגיש בו מיד ונתחרט ממנו קלם
בעיניו התשובה ולחור ללכת בדרך טובה לפי שלא הורגל כל
כך בתשובה וכן יארע לתלמיד חכם בדגריס' בפרק מי
שעמו דף י"ט תאנא דבי רבי ישמעאל אם ראית ת"ח שעבר
עצירה בלילה אל תהרהר אחריו ביום שמת עשה תשובה
שאל סלקא דעתך אלא אימא ודאי עשה תשובה ע"כ : ויש
לדקדק במאמר זה דלמה הוכיח יום ולילה דה"ל אם ראית
ת"ח שעשה עברה אל תהרהר אחריו וכו' אמנם כדאם
שבהיות שיש כיסה גרועה שנעצמים כל ימיו בעוונות עד
שימות בהן בסוגרו שעל זה נברא מפנת שנשתרשו העבירות
בטבעו אך הנרגש מהעצירה אחר שעשה ומתחרט מיד ואף
כשעשה אותו מבקש אופנים שלא ירגישו בו בני אדם מזה
יש מקום שישוב ולא יחטא עוד בהיות דמה שחטא לא היה
דרך בעיטתו וכו' ונתן סימן בעל המאמר הוס ואמר אם ראית
ת"ח שעשה עברה בלילה בהיות שחבר לעשותה בלילה כדי
שלא יראו אותו בודאי שלא חטא דרך בעטה לומר דלית דין
ולית דין ח"ו אלא שקפפו ישרו ולא יכול ובחר הרע במיעוטו
לחטוא בלילה שלא יכירו בו ויהיה חילול שמים ח"ו לת"ח
כזה אל תהרהר אחריו שאל ביום עשה תשובה שבודאי
מיד בלילה אחר שעשה העצירה :

עשה

פשה תשובה ולא המתיק עד כיום ואמר שאלו סלקא דעתך לא
אימא ודאי עשה תשובה מיד בלילה ולא המתיק לעשותה עד
היום ובחבור אחר פרשתי מעין זה ובענין התשובה חק בענין
פרה אדומה : ובענין ת"ח החוטא דע באמת שכל מי שהוא
ת"ח כראוי וירא שמים אין חטא בא על ידו ואם אירא
שחוטא באופן שלא יהיה חילול השם כלל כינד בולך במקום
אחר שאין מכירים אותו כאר"ל או חוטא באופן שלא ירגישו
בו אך החלול השם יוצא מאותם שכפי האמת אינן תלמידיו
חכמים ומרוב גאונם מחזיקים עצמן כתלמידיו חכמים
גדולים ומכרחים לרבים להחזיקם בת"ח עד שמשתרש בלגם
שהם ת"ח גדולים ויודע יד' כל התורה וכוון שכפי האמת
אינן חכמים וכל מעשיהם טעויות ושגושים עושים דברים
שלא כהוגן וכל פשע ועברה והוא חילול השם גדול באומרים
העולם ראו שת"ח החוטאים ומלמדים מהם לחטוא וגורמים
בחירוב עולם ואין עון זה קלוי כי אם על אותם המחניף לאו
לפרסמ' לת"ח ולכבדם כשיעור הכבוד שראוי לעשות לת"ח
גדולים יודעים התורה מאל"ף ועד תי"ו אלא צריך לבדל לכל
אחד כפי שיעור כבוד השייך לו ובוה כשיחטא זה ת"ח שאינו
גדול בתורה אין חילול השם בדבר באומרים חוסר ידיעתו
גר' לו שאם היה גדול בתורה בודאי שלא היה חוטא ובוה
עקנדל כח התורה ומעלת ספארתה בהכירם קדושת התורה
שכבודו בה משמרתו מלחטוא : והנני מעמיד לפניך
שנתת מעלות בענין התשובה זו למעלה מזו לקוטות מספר
מכורות המאור כתבם בארוכה והנני מעמדם בקצור נאדך :
המעלה הראשונה גדולה מכולם היא התשובה שנעשים חכף
לתשובה והיא מקובלת מיד ועל זה אמרו בפרק חלק ובפרק
אין עומדין במקום שנפלי תשובה עומדים אין צדיקים
גמורים יכולים לעמוד : המעלה ב' מי שהוטבע בחטא ימים
רבים או שנים אבל שב בימי נחרתו בעודנו נקוקפו וגבורתו
ונקחרט מאותו כדר' ברע וכיבש יצרו ועשה תשובה גמורה
עליו נאמר וזכור את בוראך בני בחורותיך ר"ל בעוד
שאתה בתוקפ' ורשאי לעשות העבירה כנראשונה ואינך
עונה מסנת מונע לא ביראת חטא ועל זה אמרו רז"ל מחוי
רבי יהודה תשובה מעליא באותו פרק באותה אשה באותו
מקום : המעלה ג' שערין הוא בימי נחרתו אבל אינה
מומנכת לפניו בעברה כנראשונה או הוא בוש מצני אדם
לרדוף אחר יצרו כבתחלה וסר מדרכי מעט מעט ועליו
נאמר והסירותי דמיו ואיקוביו מבין שיניו וגם עליו נאמר
אשרי איש ירא את ה' ודרשו רז"ל אשרי מי שעושה תשובה
בעודו איש : המעלה ד' כשב מאימם צרות או מאימם
מוכיחין או מאימם גוירה כמו שמצינו אבשי ניטה שאל"פ

שלא עוררו לבם לתשובה עד שהכיתם יונה ניצוה נהפכו
ולכך שבו עכ"ו נקבלת תשובתם ועל דא אמרינן בתעניות
לא שקל ולא תענית גורמים אלא תשובה ומעשים טובים
גורמים : המעלה ה' המסחרט מחטאיו מאחר שזאו
צרות רבות עליו ושב בתשובה אע"פ שאינה מועילה בין אם
לחזירו תשובה כזאת כמו שאמר יפתח מדוע באתם אלי עתה
כאשר צר לכם הקצ"ה צרוב חסדו על צדקתו מקבלתה
כדכסיב צר לך ומצאוך כל הדברים האלה ושנת עד ה'
אלהיך ועל זה אמרו במשנת תשובה ומעשים טובים כתרים
צפני הפרענות : המעלה ו' הוא בימי וקבוקו כשאינו
יכול ללכת בדרכי העצרות מפני מלישות אע"פ כי כן אם
נקחרט על מה שעשה בנחרתו מקבלת תשובתו ועל זה
נאמר תשב אנוש עד דכאר"ל עד הומן שאלם נדכא ונחלש
ואע"פ כן הוא אומר שובו בני אדם ועל זה אמרו רז"ל אפילו
רשע כל ימיו ועשה תשובה באחרונה אין מוכירים לו שום
רשע : המעלה ז' היא הפתוחה שכלם מי שלא נקחרט כל
ימיו ועמד בפשעו אשר בו מת בראות כי קרוב עתו למות
שב ועל זה אמרו במס' אבות ואבות יוסף אחד לפני מיתתו :
ואע"פ שהתשובות האלו הם חלקות מקבלות הן לכל אחד
ואחד כפי מעלתו בקריא' ואיחור אבל סעומד ברשעתו אפי'
ציוס המיתת ונפטר בלי תשובה וכו' אפיקורו גמור שאינו
מאמין ביוס הדין ומשחים בופו ונפשו ונדון בגיהנם לדורי
דורות קצ"ה יצילנו מדעות נפסדות וישים חלקנו עם אוכני
שמו כולכים בדרך אמת לעובדו בלבב שלם מיום בואנו לעולם
עד יום באת ממנו לזכות לפזוק בנועם ה' ולבקר צהיכלו
אמן ואמן : בילא"ו :

(והנני כותב לך בפרשת שאל"ו מעלת העובד השם ומקיים
מצותיו וסררה כי האדם אפס ואין כשארין עובד לקונו ושהוא
עיקר הנריאה והכל בידו בעבדו למקום) :

פרק לט יתגדל הבורא ויתקדש הבורא את
האדם והמשילו על כל מה שצרא

עליונים ותחתונים כל שפה תחת רגליו צהיותו דבוק עמו
עוסק בתורתו ומקיים מצותיו בכל לבבו ובכל נפשו או קונה
בעצמו שמו קדושים ואלה שמות שנקרא בהן ומכאן שראוי
שיקרא בהם כפי פעולותיו וכפי מעשיו אור בערב בונה
עולם גדולה דיין דעת כלול הוד והדר וקנה חכמה חיים
טהרה יושר בכור לוחם מקדש מכריח מלאכים מבעל גורות
מהפך גורה מעמיד עולם ממית ומחיה מוכיח מלך מושל
מכתיר תורה משמח עליונים מכיל נפשות מעורר נרדמים
מטהר טמאים מדריך שנים מנור טהורה ממשיך שפע כופל
דלת צפני פורענות ספר קורה סופר סומך עולם מלא עזרה
גדרם

צורה פודה נפשות כדקה קדושה רצון שמירה סמימות אלה
 שמות הכדק והגני מפרש כס"ד טעם כל שם וסם כדי
 לכודיע מעלת הכדק אולי בשמות השומע עד היכן כח
 מנעת יכנע לבנו הערל לבלתי שאזע לו כדי שלא לאבד
 מעלות אשר נזכיר ומסם יבין המבין ג"כ דבר נהפכו מהדופי
 והגרירות והקלון והפחיתות וכבדיון והביוש והחרפה המגיע
 למי שהוא משולל משמות אלו הטהרים ונחליל כס"ד לפרש
 נקרא אור נערב ע"ש שהעוסק בטורה שנק' אור דכתיב כי
 נר מצוה ותורה אור כותן הקב"ה בעיניו מאור הנערב
 הננוה משפת ימי בראשית כמ"ש הרב בעל ע"ש מס' שערי
 אורה שמאוסו אור מאיר הקב"ה בעיני לומדי תורה שע"י
 כך מרגילו בה ובה כשיצא לעתיד חמה מנרתק דהיינו
 אור הננוה לא יזוק מאוסו אור כיון שכבר הורגל ובוה מקעדן
 עמה לא כן הדשעים שנדונין בה כיון שלא הורגלו בה
 ניוקין מרוב האור ע"ש באורך ועל זה נק' הכדק אור נערב
 שבעיניו מאיר אור הנערב ולכן משה רבנו"ה אדון הסורה
 נקד' טוב ע"ש וירא אלהים את האור כי טוב שנעצרו נברא
 האור כמו שהוכיחו רז"ל מנ"ש דטוב טוב ועל שמו סי' מאור
 סגנון קרן עור פניו עד שויראו מנשת אליו : נקרא בונה
 עולם ע"ש שאר"ל וכל בניך לאודי ה' א"ת בניך אלא בוניך
 לפי שהוא גורם בקיום עולם וקיומו בעוסקו בטור' שא'
 אם לא בריסיו כו' ודור המבול שהיו רשעים גרמו בהריסת
 בנין העולם נמצא שהכדיק מעמיד בנינו ולזה נקרא בונה
 עולם כי הוא בונה הולך ובונה בכל זמן שהוא חי על פני
 האדמה בונה בכל יום בפעולותיו וקיום המצות שמורות
 וקלות וכמ"ש בפס' יש נוחלין דף כ"ב ע"א האדם בכל פרטי
 פעולותיו ודבורו ובמחשבותיו הוא כולם מונב ארצה וראשו
 מגיע השמימה ע"כ מי שנגע יראת אלהים בלבו יהיו הדברים
 האלו חקוקים בלבו בפחד ובמורא ויוהר וישמור מאד לנפשו
 שלא לסקל ראשו על שום ענין הן צווי הן אזהרה אף על מה
 שהסירו ממנו וכו' עליו חז"ל אפילו קטנה שנקטנו ואל ישים
 לבו לק ומה מעשה ומהירות הדבור והפעולה ההפוכ' כמו
 רגע ונעשם בשעה קלה כי אם קטן הוא בעיניו הנה הוא
 ירום וכשא' וגבוה מאד בדמיונו ובו סלוים עולמות אין מספר
 ובשעה אחת קטנה קונה ובונה עולמות או מחריבם ח"ו וכבר
 הוכחנו על זה רז"ל אשר היו נהירין להו שבילי דשמיא
 כשבילי דמתא אמרו הויהיר במצות קלה כבמאורה עכ"ל
 ע"ש באורך כללו של דבר שהכדיק בונה עולמות וע"ז נק'
 בונה עולם נקרא גדולה ע"ש שנותן גדולה לאחרים
 כד"ל קרב לגבי דהינא ואידהן נקרא דיין לפי שהקב"ה
 הוא דיין אמת וכשהדיין עושה סדן כאן למטה אין קב"ה

דן למעלה בארז"ל נמד' פ' שופטים אמר ר' אלעזר במקום
 שיש דין אין דין ובמקום שאין דין יש דין ומהו כן כשנעש' כדין
 למטה אין הדין נעש' למעלה ובשארין הדין נעשה למטה כדין
 נעש' למעלה ועוד לרז"ל כדאיכא דיינא בארעא אין מוסרין
 דין לשמים וכו' והטעם משום דכשנעשה הדין למטה אין
 משגיחון עליו מלמעלה לשומעו שכבר הניח דיין בארעא
 לדנו ונמצא שכל מנן מוסרו למעלה באופן שהק"ה שם
 לכדיק דיינא בארעא במקומו לדון כניכול וע"ז נקרא הכדיק
 דיין נקרא דעם כלול על שהכדיק מבין בפתרי הסורה רזין
 עליונים אשר אל דעות רמו בה והוא בדעקו הכלול מורה
 מקום אשר בו הסוד הנעלם ומגלה אותם גם בדעת מבין
 ויודע מה שיש מאעל לרקיע מענין ההיכלות והטובות
 הננוות לכדיקים ומענין המלאכים שרפים ואופנים על מה
 עומדי ומה עושים ושיעור קומתם ומספר כנפיהם וגדולה
 מו יודעים בשיעור קומה שעל זה שאל ק"ה לאדם ידעת
 בשיעור קומ' עיין במדרש משלי הענין באורך באופן שהכדי'
 בדעקו הכלול משיג בנעלמות כמדובר ועל זה נקרא דעת
 כלול נקרא הוד והדר ע"ש שהוא הודו והדרו של עול' וכד"ל
 וינא יעקב בזמן שהכדיק בעיר הוא הודם הוא ויהי הוא
 הדרכ ינא משם פנה ויהי וכו' וכל משפחה ומשפח' שיש בה
 כדיק מתעמרת כי ויו הדרו נטוי עליה עד סוף כל הדורות
 וחוט של חסד משוך על הכדיק ונושא חן בעיני כל רואיו
 מכבד הויו והסוד והסדר שמרחפת על פניו אע"פ שיהיה
 בעל מום החוט של חן וחסד שעליו מכבדו ומהדרו
 באדם היומר יפה שבעולם כי מלאכי השם מלווין לו וע"ז
 נקרא הוד והדר נק' וקנה לפי שהוקב' סלויה בו ואין הוא
 סולי בזקנה כאר"ל וקן זה קנה חכמ' וכיון שכן והוא
 נער נקרא וקן נמצא שהוא עושה הזקנה וסלויה בו שנידו
 להיות וקן באיזה זמן שירצה ועוד שעל ידי הסורה יודע מה
 שהיה מיום שנברא העולם ועד סופו כוקן מלא ימים
 שיודע מה שראה באורך ומנו ולכן נקרא וקנה שיומר
 יש לו מעלה מן הזקן שאלע"פ שראה הרבה אינו יכול לראות
 ולספר כי אם בשיעור חיוו בלבד לא ממה שהיה קודם
 וממה שיהיה אחריו וסלמיד חכם יודע משנברא העולם
 ועד סופו ונמצא שהוא עצמו סוקנה ולכן נקרא וקנה :
 נקרא חכמה על שם שחכמת הסורה רשומה בלבו לפרש
 אותה בשצעים פנים אשר ניסנה בלבד שהוא ק"ה מקור
 החכמה מכיר בה לא מלאך ולא שרף כדכתיב ונעלמה מכל
 חי ומעוף השמים נסתרה ודרשו רז"ל ונעלמה מכל חי אלו
 החיות ומעוף השמים נסתרה אלו המלאכים והכדיק נמסרו

שבט מוסר פרק ט

לו כל סקריה ונגלו לו סודותיה כהקדשה שהוא מקור סכמה
 ולכן נקרא חכמה : וכדורו לנר ילקוט משלי חכמה
 סימן מצויה ר' אליעזר ור' יהושע חד אמר בראש כו' וחד
 אמר בלב של תקרי למד אלא לב מבין דעם לפי שהחכמה
 נסונה בלב וחור באוסיות עכ"ל והוא מאמר סמום אך כוננו
 ואם שהאמר שהחכמה בלב מביא ראיה לדבריו בראש שלמד
 ר"ם לב מבין דעם הרי בלב נסונה חכמה כדאי באוסיות
 ר"ע באוס ל' א"ס למד אלא לב מבין דעם ווסו וחור באוסיות
 כלומר חור באוסיות ר"ע דדריש למד לב מבין דעם או חור
 באוסיות ר"ל חור באוסיות למד צר"ת לב מבין דעם באופן
 שהחכמה נפונה בלב הנדק כי לרשע אין בו לא דעם ולא
 תבונה שאם היה בו חכמה היה בוחר בצוב ומאם ברע
 כנדיק לכן נק' חכמה ו"ס איוב ועמדי סמום חכמה לפי שהוא
 בעל החכמה ומוליכם נקרא חיים דכסיב עץ חיים היא
 למחויקים בהם וכחיים מסורים בידו שאם לא ירנה למות לא
 ימות לעולם בארו"ל במדרש אין הנדיק מת עד שיאכל המים
 בפיו באופן שאם לא יוכיר המיתה לא ימות לעולם וגם אם
 לא פסיק גירסא מפיו לא ימות וכדורו ל' גבי דוד המלך ע"ס
 וגבי רבה בר רבאמי דכל זמן שלא סיו פוסקים תורה עפיהם
 לא היה יכול מלאך המות להפקדב אליהם נקרא טהרה על
 שם שהנדיק מעביר גלולים מן הארץ גם מורס לעם בין
 הטור ובין הטמא כיצד ובין דפ לרס וענין טומאה וטהרה
 ושיעור מקוה המכר ונמצא הוא עצמו הטהרה שמהר
 לאחרים וע"ז נקרא טהרה נקרא יושר על שם כי משבר
 מסלעום עול להכיל עשוק מיד עושקו ומורה היושר לכל
 אדם שאע"פי שכל דרך איש ישר בעיניו הוא מוכיח לכל אדם
 בראיות מופסיות שטועה הוא צמה שחושב שהוא יושר
 ומסלקו מעשותו ומורה לו יושר של אמת וכדברי הסגל
 שהעוסק בקורה נקרא נדיק חסיד ישר ונאמן וע"ז נקרא
 יושר שהיושר אמו וממנו נובע ללמוד לכל אדם נקרא כבוד
 ע"ס כבוד חכמים ינחלו שהכבוד נחלה לחכמים והוא שלהם
 ומי יוכל לשלום בכבוד כי אינו שלהם אך הנדיק נוסן מכבודו
 מסגה שמכבד לכל אדם וכדברי סגל איזהו מכובד המכבד
 את הנדיוס דה"ל איזהו מכבד המכבד את הנדיוס אלא
 כיון למ"ס שהכבוד נחלה לנדיק והיא שלו שאינו מקבלו
 מאחר וכיון שכן לעולם הוא מכובד ולזה אמר איזהו מכובד
 כי הוא מכובד מעצמו בלי שיקבל כבוד מאחרים לא משפיע
 מכבודו ומכבד לכל אדם נקרא לוחם ע"ס שהוא לוחם סמיד
 יום ולילס במלחמת' של קורה וע"ז נקראים החכמים בעלי
 פריסין וגם ע"י שלוחם הנדיק במלחמת' של קורה לוחם
 מלחמות ישראל לפי שנעוסקו בקורה גורם שלא יפלו ישראל

במלחמה דוכומו מנן עליהם וכדורו ל' גם סמקין גבי ר'
 דדוק שהסענה מ' שנה וכל אוסו ומן לא יכול האויב לשלום
 בהם באופן שהוא הלוחם בעדם ומכילם ע"כ ראוי שיקרא
 לוחם נקרא מקדש ע"ס שכל מה שיש במקדש יש באדם כאשר
 האריכו מרו"ל לפרש פרס ופרט איך כל כלי המקדש רמזים
 באברי האדם עיין בספרי קודשם כי אינו יכול להאריך
 הכלל העולה שגממה הקדושה שגממה אשר משכנ' בלב היא
 דוגמת השכינה השוכנת בנים קדש הקדשים נמצא שהנדיק
 שנשמתו טכורה הוא דוגמת המקדש ושכינ' בקדש קדשים גם
 הנדיק מרכבה לשכינה כעקדש עצמו ששוא מרכבה לה ועליו
 שוכנת ועושהו מרכבתו גם נקרא מקדש ע"ס שמכפר על
 דורו כמקדש שהוא במקום קרבן המכפר על האדם שהרי
 כשהדור חייב לוקח נדיק ומכפר : נקרא מכריח מלאכים
 ע"ס שהיכולת בידו להכריחם ע"י שמום הקדש לעשות
 שליחותו כגודע ולפעמים מושלחים הם מן השמים למלאות
 רכון הנדיק כמו מלאכים שגאלאברהם ואוסם ששלחם
 יעקב שנאמר וישלח יעקב מלאכים ומלאך של מנוח וכדומ'
 וכיון שמוכנעים לעבודת הנדיק יש לאל ידם להכריחם וע"כ
 נקרא הנדיק מכריח מלאכים נקרא מצטל גורם ע"ס שכל
 גורם קשום מצטלם בספלסו כדמצינו בעגל שנשחיתו כלים
 ומשה רבינו ע"ס צטלם בספלסו וכן דוד ודור נדיקים
 שבהם מספללים על כל צרה ומצטלים אוקס ולום א"כ עוד
 ראיה דלפורסמוס א"כ ראיה : נקרא מהפך גורה שאם
 גור הקנ"ס מיתה לאדם מהפך הגורה מיתה לחיים
 כעובדא דרש"גי כשהיה במערה ובא שם"מ בשליחותו של
 מקום לקחם נשמתו של ר' יצחק ולא הכניחו רש"גי וחור עוד
 סמ"מ ולא הכניסו עד שאמר סקנ"ס מה אעשה שאני בור
 והנדיק מספך שגל' נדיק מושל יראת אלהים ולכן נקרא
 הנדיק מהפך גורם נקרא מעמיד עולם לפי שעל ג' דברים
 העולם עומד על הדין ועל האמת ועל השלום וגם על ג'
 דברים העולם קיים על הסורה ועל העבודה ועל ג"ח הדין
 והאמת ושלום מקיימו הנדיק וכן הוא שמוסך צדור ובעיד'
 שם קרצנוס שקורא בענין ונחשד למפס' בארו"ל כל ס' עוסק
 בקורס עולם בלו הקדיב עולה וכן עוסק סמיד בג"ח נמצא
 הנדיק מעמיד ומקיים העולם וע"כ נק' מעמיד עולם נקרא
 עמים ומחיה ע"ס שממית ומחיה נדינו כסנהדרין שהיו גורין
 מיתה למי שחייב מיתה וחיים למי שראוי שיחיה גם יש כח ביד
 הנדיק להמית ולהחיות כר' יוחנן שנתן עיניו ברב כהנא
 והמיתו ואח"כ הל' ואחייב אוסו ויש צירושלמי שהחיה אוסו
 והלך לביתו וכן בכמה דוכסי' מהתלמוד נסן עיניו בו והרנו
 וגם ר' פייא קסיה אוסו ענד שהרג אנטונינוס כדאיסס
 במסכת

במסכת פ"ו כהן גדול ממים ומחיה ולכן נקרא ממים ומחיה
נקרא מוכיח ע"ש שהוא דוקא יכול להוכיח משום שדבריו
נשמעים לפי שהוא מוכיח מכל חטא וכשאומר טול קיסם
מבין שיך אינו יכולים לומר לו טול קורא מבין עיניך
מה שאין כן שום אדם שאינו נדיק שאין להוכיח לפי שאין
דבריו נשמעים באומרו לו טול קורא מבין עיניך : נקרא
מלך דכתיב בי מלכים ימלוכו וכדו"ל מאן מלכי רבנן ע"ש
שהוא גזור ואחרים עושים גם אפי' מלך אינו שולט על נדיק
שם גזור עליו לעבור על דת נכרה ואין מקבל מאמרו עליו
וכמו שאמרו חכמים מי שאל ועוריה לבובדכנר למסים
וארנוכיוס מלך אסם עלינו אצל לעבוד ע"א אס וכלב שוין
באר"ל וקנ"ה הצילם ולא יכול ליגע בהם עוד ועל כן נקרא
הנדיק מלך כי מולך ביצרו הוא וע"י כך מולך כמלך שאלך
גזור לעבוד ע"א והוא מבטל מאמרו נקרא מושל ע"ש נדיק
מושל יראת אלהים והוא בעבור שמושל ביצרו להקביר עליו
שלא לשמוע לו לכן נקרא הנדיק מושל : נקרא מעטיר
קורה על שם ששנדיק משים כתר לתורה כהיוסו מפרש
דברים הכתומים מלתא בטעמא ואופן עשיי' מכותיה ככד
וזהו כתר לתורה שמסתבכת בעיניהם ביודעם דברים כי
נעמו ושדרכיה נדק ומשפט ומשרים וזהו שאר"ל כל
המשמט נכסרה של קורה נעקר מן העולם כלומר שמפרש
דבריה ואופן מכותיה משום שיגיע לו כבוד או פניה אחרת
נעקר מן העולם קודם ומנו כמאמר הקנא ודאשטמא נקנא
הלך כלומר קודם ומנו שלא יגיע לזקנה אלא תקבירה אמה
מדה כנגד מדה הוא לא נתן כתר לתורה לא יתעטר בזקנה
דכתיב עטרת קפארת שיהיה לפי שהמפרש טעמי התורה
משום פניה שמגיע לו כמא לא עשה לכבוד הקורה
להעטירה כי אם לכבודו לקנות כתר לעצמו לכן לא יזכה
לזקנה שהיא כתר כמדובר נקרא משמט עליונים על שם
שדרשו רז"ל במדרש פרשת נח מאי נח נחלא פיחא לעליונים
כיוחא לתחתונים לפי שהעליונים מושפעים מקורתו של
נדיק וכדו"ל בני ירבעם שהיה רוצה הקדוש ב"ה לסלקו מן
העולם קודם שיחמץ ולא הגיעו מלאכי השרת על שפי
שמחים מהשפעת קורתו פיין שם במקומו באורך ועל כן
נקרא משמט עליונים : נקרא מכיל נפשות על שם
שהנדיק על ידי קורתו וכשרון מעשיו ותיקונו מונע מלכא
בעולם דבר וחצו ורעב וכל מיני רעות המכלם העולם
במא שמייל נפשות ממות וע"כ נקרא מכיל נפשות :
נקרא מעורר נרדמים ע"ש שדורש נרדמים ומודיעם שחרם
של מכות ועונשם של עבירות ושומעים העם ומתעוררים
אל התשובה כדי שלא לאבד שבת וגם מיראת עונשי משפטי

גיהנם ואע"פ של שפה עושים מיראה או לקבל שבת אחר כך
יעשה מאהבה שמסוך שלא לשמה בא לשמה נקרא מדריך
שבים על שם שהנדיק יורה חטאים בדרך שבראות אדם חוטא
שם בקשונה כדי שיועיל קשובתו מלמדו אס התשובה השייכה
לכל פון וענן ומבין הספניות וענין הסגופים השייכים למת
שחטא ומה יעשה ופיכד יעשה וכמהומן ימאך ועל ידי כך
נקראת קשונה שלמה שאין נדיקים גמורים יכולים לעמוד
שם במחשבתם ועל כן נקרא מדריך שבים נקרא ממשיך שפע
על שם מה שכתבו המקובלים ו"ל הניח דבריהם בעל שית
יחזק שהקב"ה נותן לכל שואל מה שואל כי שומע תפלת
כל פה הוא ושיד השפע יורה מלמעלה לבא כאן לעולם הזה
אך דרך ביאתו כאן עונש נבים דין שהוא מצד כפון ורואים
אם ראוי השואל לזה מנחים לעבור השפע ואם לאו מעכבים
אותו שם למסנות לנדיקים לעתיד לבא אבל אם יש נדיק
בעולם אע"פ שאין שואל ראוי מניחין לעבור השפע לירד
בעבור הנדיק ע"כ למקובלים ו"ל ועיין שם יוסר בארובה
ובזה פירש הוא ו"ל דואו כוונת פסוק מה רב טובך אשר כפנס
ליראך פעל לחוסים כך נגד בני אדם ירצה מה רב וגדול
טובך אשר כפנס מצד כפון ליראך ופעלת אותו טוב למסנות
להם דכיינו אותו שפע שהיה נגד בני אדם שלא היה ראוי
שירד להם ונסעכב שט ע"כ וזהו נסבא' אצלי משנה הכל
כפוי והרשום נסונה ובטוב העולם נידון והכל לפי רוב
המעשה שהכונס הכל כפוי מצ' כפון נדים דין של מעלה
מהשפע המעוכב שם כמדובר ופעמים והרשום נסונה שירד
השפע אע"פ שאין השואל ראוי משום שבטוב העולם נידון
כלומר בעבור הטוב העולם נידון וכיון שיש טוב וישר בעולם
בשילוי מורדין השפע אצל כשאין טוב בעולם הכל שואל
נוסנין לו מהשפע כשיעור רוב המעשה שעשה אם מעט ואם
הרבה והשאר גוונים אותו למעלה לנדיקים כמדובר העולם
מה שהנדיק גורם להמשיך מלמעלה שפע לכל שואל ואע"פ
שאינו ראוי ולכן נקרא הנדיק ממשיך שפע וכן נלעם אע"פ
שהיה רשע כושפע בעבור ישראל שנא' וירא את ישראל
וסהי עליו רוח אלהים נקרא נועל דלת בפני הפורענות
על שם שמונע ונועל ביסוריו שואל שלא יבא פורענות
בעולם כדו"ל כל אותם שנים שהיה רבינו סקדוש באוסם
יסורין לא מת אדם קודם ומנו ולא הפילם אשה ולא הוצרכו
עלמא למטרא דקשה יומה דמטרא כו' ועכ"ל כדעקר
אדם פונלא ממישראל היה הנומה מליא מייא וכו' הרי
שהנדיק נועל בפני הפורענות שלא יבא ועל כן
נקרא נועל דלת בפני הפורענות : נקרא ספר
קורה על שם שכל אותיות הסורה שהן כ"ב
ז י כה ב אותיות

בפניו ולכך נקרא עולם מלא נקרא עורה בצרה על
 שם כשיש איום ברה ממלך ושלטון הצדיק הולך לפניהם
 ומפיים ומבטל הגזירה וכוא מסבת דטנע הצדיק להטיב עם
 כל העולם בין ישראל בין גוי כמדתו יסגור וכו' יתגלגל
 הדבר שאותו הגוי שטיב עמו עול' למדרגת מלך או שלטון
 ואם גור גזירה כיון שטיב עמו יכול לפיים ועיין כמה העשיו'
 מאלו במדרש קהלת דחד גוי עלה מן היס ערום שנשנה
 ספינקו וחלה מיכודים שמא שירחמו עליו ולא רצו ובא רבי
 יהושע והוליכו לביתו והלבישו והאכילו ונת' לו כמה זהובים
 ושלחו לאחר ימים מלך וגור כלים על אותו מקום שלחו לר"י
 בממון הרבה לפיים כיון שהכירו המלך מחל' בשבילו ונעל
 הגזירה ונסקלו הון רב ושלחו לשלום עיין שם עוד באופן
 שהצדיק עורה בצרה הוא ועל כן נקרא כך גם הוא עורה
 בצרה כשנא כרס על הציבור ח"ו על היותם בלתי הנונים
 הצדיק נתפס בעולם והם ככולים ונמצא שהוא עורה לעם
 צרה וגם באים אלו בעת צרה שיעור' בתפלה והקב"ה
 עושה ברכותיו ומצילם מכל צרה נקרא פודה נפשות על שם
 שעל ידי תיקוניהם וכוונותיו פודה נפשות מקדושה הטובעים
 בעמקי הקליפות כנודע גם יכולת בידו לפדות נפשות
 מניהנם כרבי שאמר לאלישע אחר אם יגאלך טובה שהוא
 הקב"ה יגאל ואם לא וגאלתיך אנכי חיה שכני עד הבוקר
 ואמר רבי מאיר אני נכנס להוציא מניהנם ונראה אם שומר
 הפתח יכול לעמוד בפני גם הצדיק במותו עובר דרך גיהנם
 ונחיתים בשוליו מהנשמות של רשעים שכבר הותקנו ופודה
 אותן משם ומוליכן אתו בגן עדן ועל כן נקרא פודה
 נפשות : נקרא צדקה על שם שהוא עצמו הצדקה
 בארז"ל כהלל שבה לפניו עני בן טובים שהיה למוד
 לרכוב סוס ועבד לרוץ לפניו פעם אחר לא מצא ורץ הוא
 בעצמו נמצא שהוא עצמו צדקה נקרא קדושה לפי שהקדושה
 נקרא מים והוא סמך צדקה ודבוק בהקב"ה סמך שנקרא
 מקוה שנא' מקוה ישראל' ודרשו רז"ל מה מקוה מעהר את
 הטמאים כך הקב"ה מעהר את ישראל והו' דוקא כשהם
 דבוקים בו ונשקו וכן הצדיק בדבור עמו ונשקו חין
 שומאם חל עליו והוא מעהר אחרים ומקדש' כי גוע' קדושה
 הוא לכן נקרא הצדיק קדושה כי הוא הקדושה עצמה
 נקרא רבון על שם שסמך צדי הפסק רגע רוצה
 לעבוד לבוראו ולקיים מצות ולהטיב עם כולם עד
 שמרגיל בזה באופן שאינו מפסיק רגע מלרצת וכעשה
 כאילו הוא עצמו הרבון ולכן נקרא רבון נקרא שמיר' על
 שם שיכולים העולם למסור ביד הצדיק נשים לשמור כי יכול
 לעמוד ביניהם ולהתגבר עליו על ידי עשות מיני'
 אופני

אופיות רמות ורמות בנוף האדם כגון הספסות
 הורמות צורת וי"ו והראש צורת יו"ד ושאר
 סנוף צורת יו"ד גם כן הרי אל"ף שפיה
 וי"ו ושני יוד"ן האחד מעלה ואחד פשוט קצת כצורת שאר
 בנוף גם אדם מעומד וראשו כפוף קצת צורת וי"ן ואם עומד
 צלי כפוף הראש צורת וי"ו שתי ורועות למעלה והראש צורת
 שי"ן אדם יושב כפוף צורת יו"ד אדם יושב על הכסא ורגליו
 ירדו הוא צורת ל' וכן תמצא רמזו בו כל אופיות אלפא ביתא
 כאשר מבוארים אצלי ולא כתבתי לך כי אם ארבעה או חמשה
 אופיות אלו בלבד משום שאלו קל להבין שהם נראים
 לעין נמצא שהוא מלא אופיות כספר תורה וגם רמזים בו
 שמום הקדושים כמו שהן מבוארים בחכמי הקבלה כספר
 תורה שהוא מלא שמום הקדש כי כל התורה כולה שמוסיו
 הקב"ה היא וגם הצדיק מפרש דברי הספר הסתום ולכן
 צריך לכבד כספר תורה וכדור"ל הנהו בנלאי טפשי
 דקיימי קמי ספר תורה ולא קיימי קמי תלמיד חכם משום
 שצריך לעמוד בפני ס"ת כלפני הספר תורה ואם תדקדק
 הוא יותר מספר תורה שספר תורה הוא עצמו אינו מפרש
 דבריו שאינו מדבר והת"ח מפרש דבריו שהיא תורה שבעל פה
 ולכן נקרא הצדיק ספר תורה : ונקרא סופר על שם
 שארז"ל הראשונים נקראו סופרים שהיו סופרים כל אופיות'
 שבתורה שהיו אמרים וי"ו דגחון חזיין של אופיות של ספר
 תורה דרש דרש חזי של סיבות והתגלגל של פסוקים
 יכרסמנה חזיר מער עין דיער חזיין של סהלים באופיות
 והוא רחום יכפר עון חזיין דפסוקים [מ"ה קדושין פ"א]
 גם הוא סופר ומונה עיבורי' של חדש וסנה ותקופות ומולדות
 ודורש חשבונות וגימטריאות לתורה ועל כן נקרא הצדיק
 סופר : נקרא סומך על שם שסומכים וסובלים בעבורו
 כל איש צעור ודלוג ובעל חולי ויסורין שצראותם לצדיק
 סובל חולים וכל מיני יסורין ושותק ומקבל בשמחה ואינו
 בועט גם הן נוטלים ממנו סגך לתמוך עצמם ומקבלים
 בשמחה ונוטלים נחמה לעצמם ואינן בועטים כרציון חנן
 דהו' לים בניס ומתו והיה מנחם לכלם דין גרמא דעשירא
 ציר ונמצא הצדיק סומך לאחרים ולכן נקרא סומך :
 נקרא עולם מלא על שם שכל הצדיקה בשביל צדיק אחד
 ואין שאר מלאוי העולם אלא לזונו שלא יהא יחיד
 בעולם בארז"ל כי זה כל האדם ולא נבראו אלו כי אם
 לכוונת לזה ונמצא שהוא גורם במלאוי העולם ולזה נקרא
 עולם מלא וגם נקרא כך לפי שהצדיק משת' בחלקו ודומה
 בעיניו סמך העולם מלא בחלקו וגם נקרא עולם מלא לפי
 שמונע הפרעניות לזא בעולם ואינן מסמעותים ועולם מלא

אופני הצלה מיצרו בעבוד' דרב עמרם חסיד' באות שנייוס
שמסרו בניו לשומר' וכשראה שגבר יצרו עליו קרא נורא
בי עמר' וכו' עד שיצא יצרו ממנו כלסנתאז' כארו"ל הרי
שיש בידו אופנים להגנל מיצרו אף שיתגבר עליו נקרא
פמימות על שם שמרגיל עצמו בתמימות כל כך עם הקב"ה
שלא להרהר אחריו עד שגא לכלל כאילוהו' עצמו הסמימות
על דרך שאמר דוד המלך ע"ה ואהיה תמים עמו ואשתמר'
מעוני לא אמר תם אלא תמים להראות תכלית התמימות כי
הוא התמימות עצמו וזוהו' ואשתמר' מעוני שנעשות עצמי
מקור התמימות אין עון וחטא יכול לבא על ידי לעולם לכן
הכדיק כיון שעושה עצמו כאלו הוא עצמו התמימות נקרא
אלהים על דרך שאמר הקדוש ברוך הוא למשה ראה נתתיך
אלהים לפרעה וכמו שנאמר אני אמרתי אלהים אתם אלא
שגם חטא אדם הראשון מה שגם אך הכדיק שגשגתל
בתורתו ונמעשו לסקן עון אה"ר ראוי שיקרא אלהים ובדין
הוא שיטול זה הש' לפי שהכדיק עושה פעולותיו של הקב"ה
כארו"ל מה הקב"ה פוקד עקרות כך אליהו ואלישע מה
הקב"ה מחייה מתיב כך אליהו ואלישע מה הקב"ה עוצר
גשמים כך אליהו ומה הקב"ה מוריד גשמים כך שמואל עיין
בדרו"ל באורך באופן שפעולותיו יתברך עושה הכדיק ולכן
נקרא אלהים : הרי לך שמות אלו שראוי שיקרא בהן
הכדיק כפי פעולותיו ומעשיו הטובים אע"פ שהיינו יכולים
לכנות לו שמות אחרים כי למעשיו ופעולותיו הטובות אין
מספר וכן שמותיו כסבתי שמות אלו בלבד על דרך אלפי
ציתא לפקוח עין הקורא מעלת הכדיק ושמותיו כפי
פעולותיו כביכול כנוראו שמותיו כפי פעולותיו כנודע
ומשם ילמוד האדם לקרוא לכדיק שמות אין מספר כפי המדה
עונה שנוכחנה וכן פראה בזה הקורא לתלמידו תבנים
מלא עיניו על שם שהם מלאים עינים לפרש סודי התורה
בהן ענין בלק ואתונו של בלעם וכדומה שגראין ספורים
ח"ו והת"ח מפרש הסודות הגנוזים וסתומים שם עיין
בארוכה הריקורא לכדיק כפי פעולתו וכן ברו"ל בכמה
דוכתית"ח נקראי בנאים דכתיב וכל בניך למודי ה' אל תקרי
בניך אלא בוניך וכן רבים שקורא אותו על שם פעולתו :
והדבר בהפכו הרשע יש לו שמות אין מספר כפי פעולתיו
ומעשיו הרעים רשע משחית מחבל רוצח מהיקץ מתועב
וכאלה משמותיו אין חקר לכן הודעתיד גשם של כדיק ושל
רשע כדי שתראה מעלת הכדיק וגדול שמותיו הקדושים
ונגות הרשע ושמותיו המכוערים והמאוסים על ידי שידע
האדם אלו המעשים מסעורר אל התשובה לקנות לו שמות
קדושים המעידים עליו ביום הדין על המעלם הטובים :

ואפשר שעל ענין זה אמרו רז"ל דשאלים לאדם צמקו מה שמו
שהכוונה לומר השם שקנה כפי פעולתו הטובה שעשה ומה
שם הראשון שמזכיר נודע אם כדיק וא' רשע לפי שהרש'
מזכיר לומר משחית או מחבל וכדומה וכדיק יאמר שמי
מתקן הכל או מדריך ברבים וכו' ובשם הראשון שיזכיר
נכרי' שאר מעשיו ודין אותו כן לרע כן לעוב
בילא"ו :

פרק מ יספתחו ראוניס יספקח ראוניס

לשמוע ולראות הדברים אשר אני מחד
בפרק זה הכנס ענינים נפרדים כוללים הרגש דברים
מועלים לנשמה ולגוף כאשר עיני הרואה יראה פשרים
ובפרט דברים לתיקון המעים לפדות נפש' מעונשי משפטי
גיהנם והם לקוטים בדרך קצרה ובלשון נח מספר יש נוחלי'
ומספרים אחרים יען יקרא הקורא ויודעו אבריו שלא
לחטוא ואם חטא יתחרט ויסקן איתא במדרש רות הנעלם
מעשה ברשע שהיו דיני אותו בייסורין ובגיהנם ביותר על
רוב פשעיו שעשה והניח בן רשע כמוהו וחכם אחד סכניכו
בבית המדרש ולמדו תורה ואוסו מת נתלה להסוא חכם
בחלום ואמר לו מן היום שידע בני פסוק אחד הקילו לי
מדיני כיון שקרא ק"ש המירו וסלקו דיני מעלי ציון ביום
צילס פעם אחת כי דיני את הרשעים בגיהנם ו' פעמים
בכל יום והיינו שלשה פעמים ביום וד' פעמים בלילה וכיון
שזכה לקרות וללמוד אצל המלמד הסירו מעלי כל דין מכל
וכל וכאשר נתחכם וקראו אותו רבי נתנו וסקינו לי כסא
בין הכדיקים בג"ע ובכל יום ויום שאתה שוט תדוש בתורה
מעטרין אותי בעטרת גדולות וחשובות מאל של הכדיקים
אשרי חלקו של המניח בן בעה"ז עוסק בתורה : כתבנ' :
חסידים שאין תפלה והכדקה מועלת כשאר עושה בשביל
כפשרשע ע"כ י"ל שלא אמרו כן אלא לגבי איש נר אשר לא
מורעו הוא אבל בן העושה בשביל אביו כיון דכרעא דאבוכ
הוא בודאי יועיל וכ"ש אם כזה לו אביו שיעשה בעדו תפלה
וכדקה אחר מוטו שיועיל לו יותר ויותר ועושה נחם רוח
לאביו המת ומקיס בזה בצור אב ואם ובפרט אם תוך שנעש
והשלשים יום שמת הדין מקוהה על נפש המת אם ירבה
בלימוד ותפלות ונדקות על נפש אביו ואמו ישכח להסירם
מחיסורין והמשפטים של גיהנם וכרחם אב על בנים ירחם
הבן על נש' אביו ואמו לגמול לטם חסד של אמת גם יכול
אדם להקל דין ועונש מחבירו בעה"ב כשהוא מקבל עליו
יסורין בשביל המת ומתפלל בשבילו ומבקש מדין אמת שופט
צדק יס' שכנגד היסורין שהוא מקבל על עצמו יקל מעליו
הפורענות והיסורין שמקבל עליו אחי' מעט נחשבים
לשם

שבת מוסר פרק מ

לשם הרצה ומנחם מנפח המס הרצה מן הפורענות וק"ו בן
 בנו של ק"ו בן שהיה כרעא דאזנה כשעושה זה לאביו ולאמו
 ומקיים בזה כבוד אב ואם כמדובר וכ"מ צוהר של אחר
 אותם מחויב בן לקיים כבוד אב ואם יותר ובדאי אין
 כבוד בעולם כזה וכן כשעושה זה התלמיד לרבו שמחויב
 בכבודו יותר מכבוד אביו וראוי וכוון לעשות לו כן ולא
 יהיה כפוי טובס מאחר שרבו מביאו לעולם הבא ישלם לו
 שכרו השלם לסכילו מדינו של גיהנם ולהביא גם כן לעולם
 הבא מדה כנגד מידה : ענין חיוץ הסוכה הוא שמה שהוא
 דרבנן או אינו כסוד בהדיא בתורה וגלוי וידוע לנו בבירור
 שלא יקבל השומע או אל תוכך לך ואמרינן מוטב שיבין
 שוגגין ואל יהו מזידין אבל דבר שהוא מפורש בתורה בהדיא
 צריך להוכיח על פניהם אפילו מאה פעמים ולביישם
 ולהלבישם עד שישובו מדרכ' הרעה או עד הבא' בענין הקדיש
 ובקדושה ויתא' ברוקח בשם המדר' כשישראל עונין אמן
 יס"ר אומר הקב"ה מסי' אקצץ את ארצות ישראל מבין
 האומות ויתא' בשיבולי הלקט בשם מורש אומר הקב"ה
 בשעה שאומרים בני קק"ק אני מוכיר גלותם ומאחר באולתם
 ונמס' ברכות אמרו אמר הקב"ה כל המספיל עם הכבוד
 מעלה אני עליו כאלו פדאני לו ולבני מבין האומות ונראה
 שהטעם הוא משום שהמספיל עם הכבוד מעלים למנין
 פשרה אם אינו וגם אם יש פשרה גורם ברבוי העונין אמן
 יס"ר וקדושה ומאחר הנאולה כנוצר בענין שלא יאמר האדם
 סיודע ברכותיו בלי כונה ומי שאינו בקי בכוונות יכוון
 שמצדך לבוראו שבראו ואל יצדך בפיו ענות אנשים מלומדים
 ולבו בל עמו וכסוד בספר החסידים אל יצדך אדם באדם
 העושה דבר כמנהג ומוציא דבריו מפיו בלי הגיון הלב ועל
 דבר זה חרה אף ה' בעמו ושלח עבדו ישעיה ואמר יען כי
 נגש העם הזה בפי ובשפתיו כדוני ולבו רחוק ממני ותהי
 יראתם אוסי מכות אנשים מלומדה אמר הקב"ה לישיע
 ישיע ראה היאך מעשה בני שאינן אלא לפנים ומחזיקים
 בו כאדם הגובה ומחזיק מנפח אבותיו ולא בלב שלם הם
 מנקים ידיהם ומצרכים על נמילת ידיהם וצונעין ומצרכים
 ברכת המוציא אותין ומצרכים כמו שהדבר שגור בפיהם אך
 בעת שמצרכין אינן מכוונים לברכני ועל כן חרה אף ה'
 בעמו ונשבע בשמו הגדול לאבד חכמת החכמים היודעים
 ומצרכין אותו במנהג ולא בכוונה : בענין כשאדם
 רוצה לנקט מקצ'ה חיוה' שאלם יתקן סתלה דברים
 המעכבים שאלתו ובקשמו כדי שלא יהא סכלתו מלסתר כי
 בודאי אין סכל ועפ"ש בעולם שיעלה על דעתו שהשם ית'
 יעשה שאלתו המנקה כשיש בידו מכאול ועודו מחזיק

בפומאקו והיינו בדברים המונעים והמעכבים עכ"פ שאלתו
 וסכלתו כי הוא בעצמו מונע אותה ממנו ודוחה אותה בשתי
 ידיה הא' למה זה דומה למי שמנקה מהמלך דבר ומציא עמו
 מקטרגי המעכבים ומונעי' את שאלתו על כל פנים הנה
 בודאי שאלתו תשוב ריקם כן הדבר הזה ובודאי אין זו נק'
 בקשה וספל' אלא חוכא ואטלולא ומעוררת ח"ו מד"ה עליו
 מלמעל' וכן כל דבר מצוה שבעולם אל יעשה אותה האדם
 בפסע פתאום בלי קדימת חיור ומחשבה שכלים רק קודם
 פשוטו יעבד וישהה מעט כדי שיסייע בלבו להרסר לעשות
 מצוה לש"ש כגון אם מניח ציצית או ספילין או עושה סוכה
 ואוכל מצה או שאר כל דבר מצוה לא די לו שיסא סור מרע
 לבד שיבא דעתו פנויה ממחשבות רעות ומסרהור עכקין
 רק צריך לעשות טוב לבנו' בנייני סמחה על יסודות
 הקדושה דהיינו שמקודם יבין מחשבתו ויהרסר בלבו לעשות
 סמחה לקיים מצות בוראו שציונו בכך כדי לעשות לפניו נחת
 רוח בהיות מכוון בעת עשייתה שעושה לש"ש גם כל דבר
 מצוה שעושה האדם באיזה אבר מאבריו כגון קשר ספילין
 וציצית בידי יכוון לנקות ולטהר חטא ופגם שעשה בידי
 גם יכוון לסוסיף גבורה וכך בקדושה עליונה המכוונת
 כנגד הידים וכן בכל מצוה ומצוה ומצאטי בכתבי הקדש
 מקדושים אשר בארץ הקדושה המה בענין כשאדם כותב
 מצוה ואמר יר"מ ה' או"א שיהא חשוב ומקובל לפניך כתיבת
 מצוה זו שהיא כך וכך כאלו קיימתי אותה כהלכתה בכל
 תנאיה ופרטותיה ויהא מתוקן אותו האבר מר"מ מאבריו
 שמרומו מצוה זו מר"מ מ"ע עליו כדי שאוכל לעלות
 למעלה למקום שמצוה זו מרמזת שם בעולם העליון ולחיות
 בנועם ה' ולבקר בהיכלו ע"כ ואם כן לאו ק"ו הוא כשאמרים
 המצוה בפועל ומכוון אף אם לא ידע פרטי סודותיה בודאי
 נטהרו ונקדשו אבריו ונעשו מרכבה לקדושה העליונה
 כמ"ש האבות הן הן המרכבה אך ורק בתנאי זה אם
 מקודם לכן תקן חטא האברים וחור' בתשובה שלמה
 כהוגן ובראוי : יש שמוחקין ו' של ולעלמי כדי לכוון
 החשבון ואין צורך כי מצאנו מלת שמיא חסר יוד בדניאל
 סימן ב' על כן יש לומר ולעלמי בוי"ו כי הלשון יותר נכון
 ומבורר וכן מצאנו בחרגו' אונקל' לעלם ולעלמי עלמאי :
 כתב רבי' בחי' ו'ל שקבלה ביד החכמים כי כל האומר
 פרשת המן בכל יום שלא יבא לידי הסרון מוונות ומצאטי
 בדברי מקובלים שסגולת פ' המן לאומרה שנים מקרא ואחד
 תרגום ואם בא לידי מדה זו שחסר מונו' הוא לשלימות
 טובתו כי בעולם החסר נחסר לחמו ומנוסה והנה שכרו
 אמן ולפניו פעולתו אשר עין לא ראתה אלזים זולתו
 וסנה

הנה צריכים לעמוד לפני ה' קצת מאמרנו ולפרש דבורנו
 בזה ונאמר כי הנה בכל הצווים וכל עניינים שצדקתם ו'
 שמען שכן כבוד נדון שמי שיעשה כך שגורו צדק וכך
 או יוכס לזה ולזה והגם אנחנו רואים שבהרבה פעמים אף
 שמקיימם אוקו הענין והצווי אשר פירשו שגורו ומסדרין מן
 המסדרין עם כ"ו אינו מקבל אוקו השכר המפורש בהדיא
 על אוקו הענין ואפידה ל"ב עדים נאמרים אחר' יהודה
 בר אילע' ור' יהושע בן חנניה לדמיון שאר הדברים שכיוצא
 בהם אמרו בגמרא כל הוהיר בציצית וזכה לטלית נאה והנה
 החסידים אנשי מעשה דורו של ר"י בר אילע' לא היה להם
 בגד ללבוש רק טלית א' שהיו ששה ס' מתכבדי' בה ועובדי'
 בקורה וגם אמרו כל הוהיר במזוזה וזכה לדירה נאה הרי
 ר' יהושע צ"ס אשרי יולדו אחר עליו ר"ג מכותל ב"סך
 כיכר שפחמי אסס שדירסו היתם שחור' ולא נאזה גם בענין
 הרעה ארו' כל העושה כך יעניש כך וכך כגון המולול
 בגמילת ידים בא לידי ענין וכאלה רבות ואנו רואים
 הרבה פעמים אדם עובר ואינו נענש : אמנם אל תקמה
 על החפץ וכלל הענין הוא שהחכמים הודיעו ופירשו לנו
 שה"קיים וס' הצווי או זה המעשה המצוי שהדין הראוי והשכר
 שפסוק לזה הוא כך וכך ר"ל שהם הודיעו ופירשו לנו
 שנאמר יעבור האדם על זה הענין שזה ודינו כראוי לו
 והשייך לזה לו וולת זה אכן הוא טוב לפני השם יתברך
 לענוש אותו באותו העונש המפורש ושקליה למערפסי צדאי
 עלמא ולפעמים אין עונש לו בעולם הזה ולפתח מטאס
 רובץ ויענש לעולם הבא כנגד העונש השייך לאותה עבירה
 בעולם הזה : והדין אמת שופט נדק יפעלה דינו החושב
 מחשבות לבלי ידח ממנו נדח הוא יודע המשפט על כל
 היושר טוב וישר לאדם לקט לזה האיש העובד' עונשו הפסוק
 בעולם הזה או יצא לידי סכנה הנזכרת בזה בעולם הזה
 ולאיס אחר העובר כוסן לו כנגד אוקו העונש או כנגד אוקו
 הסכנה הראוי לו לבא בעולם הזה כוסן עונשו בעולם הבא
 ואך שלום יהיה בימיו : וכן לענין השכר המפורש
 לפעמים הוא טוב בעיניו לתת לו אותו השכר הפסוק בעולם
 הזה ולק' ל' עולמו בחייו : ולפעמים הוא טוב בעיניו
 יתברך לתת לו כנגד אוקו השכר הראוי לבא לו בעולם הזה
 כותן לו בעולם הבא והשם הטוב לכל ורחמי' על כל מעשיו
 הוא יתברך יודע לחיזה סנה הוא טוב לאדם אחד ליתן
 שגורו בעולם הזה ולא לעבדו ולחדש אחר הוא יותר טוב
 שלא ליתן שגורו בעולם הזה ואפשר שהוא כענין שאמר
 שלמה המלך ע"ה רש ועושר אל תתן לי פן אשבע ובחשתי
 ואמרתי עי' וכו' ולכן למי שידע שיטעם בהונו ובמאמנו

מונע ממנו הסוד לטוב לו ולפעמים קצת צדי אדם הם להפך
 שצדיק מעביר אוקו על דעת קונו ומסרעם כלפי מעלה
 על דוחקו ושלום חבירו ולאיס כזה מטיב עמו בזה העולם
 כדי שיקנה עולם הבא על כן הציחן לבנות וכליות אלהים
 צדיק הוא יודע דרכי המשפט וכל כוונתו להגותו ולטובתו
 של אדם כמו שאמר הכתוב צדיק' בכל דרכיו וחסידי' בכל
 מעשיו : גם קרוב אלינו הדבר מאד בקצות האלקינו
 וז' שמי שמקיים איזה דבר שחכמים פירשו שגורו הנה שגורו
 אוקו ופעולתו לפניו ובעל סגמול יתברך בודאי ישלם לו
 בעולם הזה אוקו שכר מה שמפורש אך אמנם אם יבא איס
 בעל דין לחלוק ויעבד בדבר שומעין לו דהיינו שמי יגרום
 החטא באר' אל גבי יעקב אע"ה שנת"רא אחר שהוציא שמי
 יגרום החטא ובענין שאמר בכסוב עונותיכם כמו אלס
 וחמאסכם מעשו הטוב מכם וכן לענין העונשים והסכנות
 שהזכירו רז"ל על פרטי עבירות ודאי מרס דינו חרוץ שאוקו
 העונש או הסכנה יחול על ראש העובר כאשר יעבור אס
 לפעמים יש לאדם מליצי יושר ופרקליטין פונים ואינם
 זכות שקולה קללתו ויש זכות שקולה שגם ויש שתי שנים
 כדאמרינן בסוטה : ולפעמים יש לו זכות שמכפרים
 מחנה וגורמים שאינו כידון באוקו סעונש ענמו רק עמנו
 ולמטה וכן יש וכיום שמצטלין לגמרי אוקו הסכנה או אוקו
 העונש מהחוטא הנה זאת מקרנוה כן היא שמענה ואסס דע
 לך שסס דברים אמתיים והכרחיים לידע ומכס אל יהא לנך
 כוטה : בענין הקרבנות אמרו כל מי שעוסק בפרשיות
 הקרבנות בראוי הנה הוא באלו עוסק בכל יום צננין
 צים סמקדס וג"כ באלו בנה מוצח ומקריב עליו ממש
 הקרבנות והקב"ה מוחל לו כל עונותיו וגם יגל מכל
 הפגעים וגם הוא בזה לקיום עולם התקסון ולקיום
 עולם העליון וזכה עוד לדברים הרבה הנזכרים במאמרי
 הזהר : דבר מסוגל לשמירס אוקו צדים קודש
 שכנגדו מרס השלום הוא כנדיק הנקדתי עלמין כסב
 בספר כנפי יונה כדי שלא יראה קרי יאמר הפסוק ויאמר
 ס' אל השטן י"ח פעמים שיסבו חי סיבוס ויאמר שלשה
 פעמים ביושר גד גדוד וכו' וג' פעמים להפך הריחי חי
 הוא יודוך כי ג' פעמים ששה סיבוס בנימ' ח' ויאמר שיר
 למעלות ויכוין בראשי' סיבוס הבאוס אחר האזכרות
 שבאופו המומור עם נקודות האותיות אוקו עצמס של ר"ס
 והוא שס קדו עש"י בנימ' לילית שיש צדקו להגין על האדם
 שלא קשלוט בו וכן בנימ' פס שכן טיפי הורע נמשלים לכדורי
 לחס

לחס בראית בר"מ עכ"ל וזה יאמר לאחר שקרא ק"ש על
מטתו ויזכר מאד שלא ידבר שום דבר ולא יתקשר שום הרפור
רע : אהב בני אדם המכשלה של זרע לבטלה בידים ואפי'
באונם במור קוהו לטהר אתכם בני מקוה כדן וכדת בלי
מבז וח"ו שתקילו בזה כלל ואין זה דומה לזיוג איש ואשתו
כי בעונות זה הזיוג הוא עם לילות המרשעת ושאר כחות
הטומאה והיא דבקה באישה החוטא ומוכנת ליפרע ממנו
לע"ה רחמנא ליכלן ממנה ומכיוצא בה על כן כל מה דאפשר
להקדים ליתן ריוח בין הדברים הללו דבקי מיתה ולדחות
מעליו הרוחות רעות והטומאות כרי זה זריו ונשכר ועוב לו
בזה העולם ובע"הב וגם הלא ידעת כי האדם ככל עוף
הפורח היו' באן ומחר לקבר פנ' ח"ו ימות וטומאתו עליו
ונכרתה הנפש ההוא כי מי נדה לא זורק עליו טמא הוא
ויתללו ויתחזרו עמו הטומאות כי מצא מין את מינו וינערו
פרשעים אותו מן העולם הנא ע"כ הקדמו עמכם לכפרה
ולטהרה מקוה ישראל' מושיעו בעת צרה : האיש הירא
והחרד לדבר ה' יזכור לאחריקו ואל ימתין עד שיחלה
רק יהא לזכרון תמיד לנגד עיניו שלא ידע האדם את עתו
ואין בטוח ברצונו ושתו וכמשמעו בדני' הנאחזי שמכודס
רעה וסועלו בחכה פתאום ברבע אחד כן בפסע פתאום בא
עם פקודתם ותסהפך בחומר חוסם כי איך ידע האדם את
שגור עליו מהרין אמת שופט דק על כל רע בין בעיר
בין בשדה בעניינים שהוכירו ר"ל בתפלת הימים האדירים
וכאשר שמענו וראינו דשכיחי מיתות מאונות פתאומית
בהרבה והרבה מבני אדם או יחלה פסע פתאום ויכנר עליו
חוליו ואו בעת ההיא כאשר יראה חוליו ומיתתו קרובה לבא
הכסיל יהא חובק ידיו ויאכל את בשרו על אשר לא תיקן את
מעשיו וכל פניניו וודיו וקשונתו על כל היותו טוב קודם
שיבא ימי הרעה ואלו היה נותן בעת ההיא את כל הון ביתו
לקנות לו חיי שנים מעט אך אדם יום או יומים יעמוד ויקום
וילך בבריאות ובשלוה כדי שיוכל לתקן כל פניניו וכל מעשיו
בו יצונו לו ואוי לו לגוף כגוף בעת ההיא שהוא מוטל
כאבן דומם ואוי לה לאותה הנשמה שאין לה כח ויכולת לתקן
מעשיה בטוב בעת ההיא ותהא עונותיה על שכמה ובעל
ברחה סגור לילך לבית עולמה ליתן חשבונה לפני מלך
מלכי המלכים הקב"ה ע"ז ידו כל הדווים ויבכו כל הבוכי'
ע"כ כל אדם ואדם ישיב אל לבו מקודם בכל יום ובכל שעה
ואיזה חכם הרואה מקודם את הנולד אחר כך ביום הרעה
שנפסע פתאום יהא מוטל כאבן דומם ובכלי שאין תפץ בו
לכן יורה לה' חסדו בכל יום ובכל שעה בבריאותו שיש כח
ויכול בידו לתקן בתיקון כל מעשיו וידיו וקשונתו על כל

פיוסר טוב ויפה גם יבדל צוואתו לבני ביתו ולזולתם וכל
העניינים שנעולס ועל כן החכם הרואה את הנולד יזכר
בתשובתו השלמה ובוודיו בכל לילה קודם שילך לישן
דבשהיה שעתא פריש על עלמא אילנא דמותא ואל יסמוך על
זה שיעשה בן תכף תמיד כשיעלה למטה כי שם תכנר
עליו חוליו בפסע פתאום וכעת שהוא נתן בקולרה דמלכא
עילאה הוא טרוד מאד בערדיו יסוריו וגם מכאוביו נגדו
תמיד ולא יהא יוכל לתקן כל מעשיו וכל פניניו בטוב וגם
לא לכוון בתשובתו בוודיו : ועוד אינו דומה השב בתשוב'
מתוך הדוחק והכרח שא"א בענין אחר בראותו שאין לו חיי
שעה כי בא יומו ונפשו ממנו פורח לשב בתוקפו וגבורתו
בכלו נרו עלי ראשו ושמשו עליו וורח והוא ודאי כרחוק
מערב ממזרח ע"כ בעודו בתוקפו ובגבורתו יהיה תמיד
נגד פניו יום מותו ובכל עת יהיו נגדיו לבנים ושכר
בשלמתו : אחרי מזה אתכם שתפספסו מעשיכם כקוב
בזוהר פ' קרח דף פ"ה בכל לילה ולילה עד שלא ישכב ולא
ישן צריך ב"א לעשות חשבון מעשיו שעה כל אותו היום
וישוב מהם לבקש עליהם רחמים ע"כ והנה אל יהא דבר וס
קל ורחוק בעיני בני אדם לומר מה פשעי ומה חטאי כהיום
הזה הרצח וגנוב ונאוף וכשנע לשקר כי יכרו של אדם
מסדש ומתנבר עליו תמיד בכל יום ובכל עת ובכל שעה
וכל מיני תבולות וערמומיות אחת לאחת ומבקש להפילו
ופודה את נפשו לקחת ולהורידו לבאר שחת וכדני' הנאחזי'
במורה רעה בו יוקשים בני אדם כי יכול עליהם פתאום
על כן אדם יפספס בפרט כל מעשיו שעה כל היום בלי ספק
שימכא עון אשר חטא או גנף או בממון או בדבור או
במחשבה או במעשה או בינו ובין המקום או בינו לבין
הבריות או בהתעללות עסק הסורה שהיא כנגד כל
ובאר"ל כשם שזכר ת"ת גדול מכל המצות כן עונש המבטלה
גדול מכל העשירות או לא קיים המצוה בדיניהן ובדקדוקיהן
כי רבים הם ולפתום עון עקביו יסובסו דהיינו עבירות
שאלס דש עקביו ובאין נגדו שהן רבו כמו רבו שם עבר
על א' מהם כמו שהיה מטיירא מזה דוד הע"ה חסיד
שנחסידיס כמ"ש עון עקבי יסובני : הנכנס אל חולם
צריך להזהירו ולסוכירו שיפספס במעשיו ויחזור מהן ויסודה
על יס ויבקש מחילה לכל מי שחטא לו וגם הוא ימחול לכל
מי שחט' עמו יעשה חשבונותיו אדם חייב ממון לשום אדם
לכוות שיפרעו לו אם אין לו לשעה לשלם ואל יתירשל מכל
זה כן פסע פתאום יכנר עליו חוליו ולא יוכל לדבר וימות
בחתאיו וירד לבאר שחת לכן תכף יסעורר לכל הנזכר :
בענין ברכת הלבנה כמב המקובל בגדול ר' מודרס הלוי ו"ל
בספר

בכפר אור הכבוד ו"ל ושמעתי אומרים על מורי דודי ר' מאיר כלוי שהיה מוהיר אזהרות רבות שלא להסתכל בלבנה כמו שהזהירו ר"ל שלא להסתכל בקשת ואשוריו ואשרי חלקי שובה לקורה הסמימה ולחכמה פנימה ונעלמה וסאריך בסוד הענין ובקבוצה לאפוקי ממנה רוב העולם שמתכלים בה כשמדרכין אותה כמעט כל אשך אמירת כל הצרכים והשייך לזה שאין להסתכל בה כי אם כמו לגבי הקשת דהיינו כשרוצה לנרד יראה אותה ואח"כ יעלה ענין ממנה : אחת מהנאות של הנאון ר' שפמל ז"ל לנאון וכלותיו למען השם שלא לשכח שום סינוק במטה שלכם קודם שיהיה ב' שנים ובשעת הכריון סמיד סתפללו שיכיו להן צנים ירא השם וס"ח וישתדלו בהדלקת נר שבת ויהיה כוונתם לש"ש וידעם כי השלום אהליכם : בענין לקנות אדם לו חבר לכל דבר אל תרפו ידיכם מלנקש רעים ואהובי' אנשי חיל וירא אלהים ואל תאנדס כי טובים השנים כי אי אפשר בלא חבר ואובד שיתקן לו ענינו בעצמו שאף המשכיל שבמשכילים צריך לעשות ולקטו ודרך נחום חני אומר כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגע עצמו : ואמר החכם אדם בלא חבר כשאל בלא ימין וכן אמרו ר"ל חברותא או מיקוסא ואמרו עוד ר"ל בספרי על פסוק כי טובים השנים מן האחד מכאן אמרו יקנה אדם חבר לעצמו להיות קורא עמו ואוכל עמו ומגלה לו סתריו וע"כ אמרו ר"ל הרבה קורה למדתי מרבתי ומחבירי יותר מרבתי : וכאמרת' מכל דבר רע ר"ל חבר רע כסיל או כעסן פן סבאו על ידו לידי בלימה ח"ו כמי שיושב בין החכמים מכובד ומי שיושב בין הבלבולים נכזר ואמר החכם אין ראוי למשכיל להסתגר לאדם עד שיצחן אותו אם הוא ראוי לחברה אם לא ואמר עוד הבחנה הוא שתכעיסוהו בתחלה ואם יודה לך על אמת בעת כעסו הסתגר לו ואם לאו עוזב אותו : בסוד בספר החנוך פלוסוף אחד צוה לבנו לפני מותו ויאמר לו בני במה אהובים קניית בחייד א"ל קניית אהבים עד מאה אמר ליה בני אמרו הפלוסופים אל תחבב ואל סהלל האהב קדושתם סתם וסבחו וסדע צאמת אם אהב כי אני שכולדתי לפניך לא קניתי בכל חיי כי אם חני אהב ואהב איך קניית מאה ועתה לך ובחלם אם תמנא מכלם אסד סוף דבר בחכם ואין גם אחד שעמד בנסיון עד שגב אל לביו ויאמר לו אני קרה לי כאשר אמר הפלוסוף רבים אהובים נמספר ולעת הצורך הם מעטים ע"כ אמר החכם סודך אסור ויך ואם סגלהו אהב אסורו : עוד אמר אל סגל לאהבך מה מסתיר משונאך אם לא נחנת פעמים רבות להיות אהב נאמן פן יהפוך להיות שונאך ויגלה סודך

אל תשנאו רעים כלבכם אם נאמר לכם עליהם לשון סרס או אבק לשון הרע רק אסם בעצמכם סווכחו עמהם בתוכחם מגולה ואהבה אל סעברו על דעת חביריכם רק סמיד סבטלו רבוייכם ספני רכוסם כמו שאמר רבי יוסף מעולם לא עברתי על דעת חבירי שסעו מכור וענה לכל מי שנוסן לכם ענה סונב ואל בינתכם אל תשענו דכתיב וסאועה ברוב יועץ פירוש ברוב פעמים ולא ברוב יועצים :

אזהרת

ראיית סנולד סראו טרם היוסו ברשיסו סראו מה אחריו אל סנהלו מעשיכם וקודם עשייתכם שום מעשה בן קטן בן גדול ססיענו סטיס אם הוא ראוי לעשות אם לאו ועל זה אר"ל אינכם חכם סרואה את סנולד כי כל העושה בחפזון כוזב סחכם יהיה או סכל יהיה אותו העושה ובבר סמעתי סדרשנים מליצים על זה הענין פסוק אני אמרתי בחפזי כל אדם כוזב ר"ל סכל דבר סנאמר סמני בחפזון ובסמכון סלב בסהירות סלב וסעיון סני אני וכל אדם סעושה זה הענין יהיה כוזב ולסון כוזב סאמר כאן הוא מלסון סיו סהיה כמו אכזב אש' לא יכזבו סמיו ואמר עוד על זה כי אקח סועד אני סשרים אשפוט ולאו דוקא סשפט אלא הוא סדין לכל סדרים אשר יעשה אותם סאדם יקח סמן ועס לכל ספץ : ואל יעשה סאדם דברים סנוכלים וסחופים בחפזון סכל קדימה מלאכת סחשנת וססנוכוס סכלים סמעשים סהם וכססאדם עושה מעסיו בנחת וסושב סחשנוס טרם היוסו הוא קיים וטוב ויפס וסיומן לדבר בסובס ונחת סושעון וכן אר"ל ססון ססון ס' וזו סויה ואמר סחכם מי סירוף יכסל מי סימסר ילצט וכל ססרנב לסחוב ימלט ואמר עוד על סבקס בסהירות סמעשה כי בני אדם יסאלו איך סיקון אותו ואל יסאלו בסמה ימיס סיקון אותו וכן אל ססינו דבר סן בסילי דעלמא סן בסילי דסמיא רק אחר סמיעה וסבנה סיעב : קבלה יסינה היא אם ספץ אדם לעשות איזה מעשה סיראה לו סיכיה רוח מקצת סבריות נוחה מזה וקצת אינס נוחים מזה רק ספנים שלא יעשה סמעשה סהוא סכדי סקולי סס דעות בני אדם צוה רונה ואינו רונה וטוב לו לאדם להיות בסב ואל סעשה כי סב ואל סעשה בסמה מקומות עדיף ענין סנעסון סס"י סטריך כל חוסיו וסחמיו על כל מעסיו אל סהיו סומים להמים סמון בסחבולות רק סיסו וסמחו בסה סחכנס סס"י אם מעט ואם הרבה ואם יסיו מווכותיכם מכוסממים אמרו כלבכם דינו ברוח אפינו וסקב"ה סכרך העני בסור סעוני כדי להסינו בסחריסו וכי ירחיב ססס את גבולכם ויסן לכם עושר ונכסים וכבוד אל ירוס לבכם סחחיתכם סילס סדעומה יולד יוס כי הוא סלגל סחור

צעולם ואפילו נעושים הייתם שימשוך לכם העושר והכבוד
כל ימיכם מה זכן כי לא לעולם חסון כי אם שנים רבים
יחיה האדם ואילו חיה חלק שנים פעמים אחר שיש מספר
לשנים יכלה המספר וכופו כלל היה חף כי ימיו אדם ככל
עובר ובעוף הפורח אם כן למה יקבא אדם להכל דמה
עפר מן האדמה ונחנו מה כי אין עסקנו והאוויר בתורם
ה' תמימה על כן ביום טובה היו בטוב וביום ר' רעה ר"ל
אפילו ביום שמחתיכם וצמועדיכם בטוב לבבכם ביין תראו
ביום רעה שאפשר לבא כמו רגע ח' ו' תשימו על לבבכם
חרדת המות ומאורעות העולם ומכשוליו למען תוכרו
ועשיתם את כל מצות ה' ולא תחטאו כמו שארז"ל וכו' את
יום המיתה ולא תחטאו ואמרו לבבכם ביום שמחתיכם כי
כל העולם ומלואו וכל עושרו וכל מלכותו ואפילו עלה אדם
למלכותו של שלמה המלך הכל הנל במור הוא וולת עבודת
ה' אמר הפילוסוף אין דבר מועיל לאדם כמו שלא יבטח
בטובת עולם הזה ולא יאמין בו ותקנו מלחמכם לל כל זבל
עם ביום שמחתיכם וצמועדיכם וביום התענית גם כן אמרו
חכמי המוסר אלו את השמא ושא מה זכך ר"ל כל דבור
וכל מעשה שאדם עושה ציו לבין עצמו צין צינו לבין חבריו
יתעורר עצמו ויחשוב בלבו בשעת מעשה או גם אחרי כן תקף
ומיד שמא יש בזה המעשה או בזה הדבור או בזה הענין
מכשול עון אשר חטא ויכדד עצמו תמיד לזכר חובה ואל יהיה
ככל ב' ישור לפניו ודרך אויל ישר נעימו לומר מה זכך ויהיה
הענין קל נעימו ובעצם וראשונה יתעורר בדבריו וידקדק
אחר מעשיו ודבריו אם אין בהם אחת מאלו ראשי העבירות
שהם בעוונות שכיחי ושיחי לרוב בקרב הארץ דהיינו גאווה
כעם לשון הרע ליכנות שפת שקר שהם רגלי ורגלי סמרכה
הטמא' ילאה הפה לספר בחומר חטאתם ונעוץ פגם על
כן לא יבא כפר' אין הצין שלא ידע בזה יבאל רק ידקדק
אחריהם ודבר זה ירגילוהו להיות סור מרע ובורח מן
העבירה ואף אם הוא דבר שנקדשה שמא לא עשה הענין
בהגון ככל משפטו וככל חקתו והנה עיניו רואות שהרבה
וסרבה מבני אדם עושים איזה מצוה בכלל האכל אין
מדקדקים כלל לעשותה ככל דינה ומשפטיה כמו שפרשו
חכמים הקדושים ע"ה : כל מה שהנשמה יוטר פנמיות
ועליונות חצאו עושה רועם ביוטר למעלה ונבינתו עולה
זדון על כן החכם החסיד צריך ששפוש יוטר במעשיו
שלא ימא אחריו מאומה ואם פשפש ולא מלא יתלה
ויסתפק בעצמו כן ואולי הוא משרשל באהבה וביראס
אל כל היום בעניני דחסידותה כמו שהזכירו רז"ל
בפגדוטיהם הנאכזבים ומוסרם הנעמים וכאשר האריכו

גם בשאר ספרי דחסידי ושמא כדנעי למעצד לא ענד מ
בדאי מי יכול לילך מחיל אל חיל בקורה ובחסידות עד אשר
יגיע למדרגת החסידים הנמורים והוא מתעצל ואינו עושה
כן לא יבא ידי חובתו וחייב צדיקו שמים כמו שאמרו רז"ל
בהדיא חייב אדם לומר אמת יגיעו מעשי למעשה אברהם
יחק ויעקב וצויקרא רבא אמר ריש לקיש משל לעירו
פירוש בן עיר שאינו ממשפחת המלכים שהיה נשוי בת
מלכים חף על פי שמאכילה כל מעדני עולם אינו יוצא ידי
חובתו למה לפי שהיא בת מלכים כך כל מה שיפעול האדם
עם נפשו אינו יוצא ידי חובתו לפי שהיא מלמעלה ע"כ ולזה
אמרו בהספינה שכל אחד ואחד מהצדיקים נכוה מחופת
של חבירו שהיא גדולה מחופתו ואומרים אוי לאוקס
בזשה וכו' :

ומכאן

תשובה לכת המדברים והמכפפים שאין
אנו מחויבים לומר מסענינים שלא לעשות
או מענינים לשמור ולעשות ולקיים כיוס אותן הדברים
הכתובים בתלמוד באזהרה במורה אבל הדברים והענינים
הכתובים בתלמוד שלא באזהרה במורה וכן הענינים
הכתובים בוהר או בשאר ספרי דחסידי בודאי המקיימן
קדוש יאמר לו אבל מי שאינו רוצה בקיימן אין בזה עון אשר
חטא ואין עליו עונש : והנה לא הטיבו את אשר דברו
כי מאמרים הנזכרים הם מתנגדים להם ואף שפטר מדין
אדם חייב צדיק שמים ועתיד ליתן את הדין על אשר לא
שמר ועשה את הדבר ועשה נחת רוח ליוצרי יסבדך בזה
שהוא יכולת צידו לעשות טוב : ורבותינו הקדושים
והנמשכים אחריהם ע"ה לכך לא הטילו חיובם ועונשם על
כל קהלת עדת ישראל כקטן כגדול לפי שאין רוב הנכזר
יכולים לעמוד בולח העמידו דבריהם חיובם על כל ישראל
אבל בני שיש יכולת ולעמוד בסיכל המלך ה' נבאות ולקיים
כל הכתוב בספר הושר ובשאר ספרי דחסידי הקולר סלוי
בנאורו לעשות ולקיים ואי אפשר לו לפרוק עול מעל כושרו
כמו שהזכיר רז"ל במאמרי הושר על כן טהור ידים יוסף
אומץ : ועצתה יגדל כא הכח בדרכי השם ומעלה
למעלה להעלות תמיד נר אליהם נשמתו טרם יכבה וישור
הכל כי בשעת פתאום ציו לבין המות ומשאל לא יכל ואם
העכל יתעכל איך יתנכל ויכל עצמו כשילך לבית עולמו
בקום אליהם למשפט אתו עמו כי גדול יוס ה' ונורא מחד
מי יבילנו ומייקום לפני ועמו והנה על פי הדברים האלה
שזכרנו למעלה אם יפשפש האדם בפרטי כל מעשיו
ובמדותיו ובפעולותיו שפעל ועשה כל היום וידקדק אחר
כל

כל דבריו ויברח בחורים ובסרקים ובכל המקומות שדרך להסתמשם החומץ ובליעל אין ספק שיראה וימלא בגבולו השאר שבעים ושמעך וסימניך דאורייתא ויחפש בגדול סחל ובקטן כלה וימלא ואחר הבדיקה עיר צלילה יבטלנו ויבטלנו ולהשם יתברך אשר לכבודו ברא והמציא כל נמצא והוא חיקר הכל ואוק' ונחן כליות ולב חוקר הנחנו מחלים שיטן בלבנו והבטנו ויראנו כל הימים באמת ובתמים בענין דלא כיעול קמו נכלמים ונהיה מהמוצאים חן בעיניו ומרואי פניו : בענין דברים שדרך אדם לשמור מהם כדי להיות בריא לעבוד לבוראו בהיות דהמירא סכנתא מאיסורא אפילו ספק סכנה ירחיק עצמו אל ירחץ אדם ידיו שחרית במים מגולים ק"ו בהדחק הכפה שלא יהיו המים מגולים כ"ס מגולים כל הלילה אמרו ר"ל ארבע דברים העושה אותם דמו בראשו וחד מנהון האכנה את הנר בפיו וכן הוא בכל בו ויקנח אדם ידיו בין דגים לבשר אל יספס אדם שום משקה שהיה מגולה אפילו ביום כקוב בסמ"ק סי' טע"א ו"ל כל יעט האדם סס האוס חוץ מויעת הפנים ולא יטן סבביל פחת המטה אע"פ שהוא עוסק בפעודה ואפילו מכוסה בכלי ברזל מאוס רוח רעה שאורה עליו ולא יאכל שום קלוק וככל קלוק ובינה קלופה שער עליהם הלילה ויש בני אדם שאינן אוכלים שאינם קלופים שחוקים בשבת שחרית מטעם זה ויש שאינם חוששים מאחר שלחם מעורב בקובס ויש שאינם קליפ' האומין לתוכה עכ"ל : בענין שטיית יין ד' דברים כזה אליהו ו"ל לרבי יודא וחד מנהון לא תשתכר ולא תחטא וכו' ושלחנו לקיים כוונת אליהו ו"ל וירחיק האדם מאד מאד מן השיכרות כי מתוך כך בא אדם לידי ציון כי אין משוקץ ומסועב יותר ממנו וכל העולם מנבין אותו כי לפעמים יעשה אדם דבר או ידבר דבר בשיכרותו אם יטן לו איש הון רב לא יעשה אותו דבר ולא ידבר כזה כשאינו שיכור וכל העצירות החמורות הן בעיניו למי שור והוא חוטא בצלי דעת ותם לריק כחו וממונו וזעט ומפסיד השכל גם תפילתו תועבה יבהיות שבעה מקומות בתלמוד ובמדרשים האריכו ר"ל בננות השכרות והרעות הגורם לנפשו ולגופו מאוס כך אינו מאריך לך להסי' למי שנקלה בדרעסו כאשר אחר שיעבר היין מעליו ישים בדעתו הדברים שעשה ומה שדבר ויראה בשקוץ המעשים ובמאוס הדברים שעשה ושדבר ואולי עם זה יתרחק מן השיכרות כדו שלא לשכר ליכאל באוסם האמחים שעכשו שהוא בדעתו שינו מאמין דרך עשה וכך דבר שנשפך דמו לשום ומאוס בחייו נווכרן ונותר מחנק נפשו כי הוא מתצייש ומפכלס להביט בפני אוקס אנשים שנמצאו בעת שנשקכר

ועשה מה שעשה ודבר מה שדבר : ולפחות יועיל אדם יחזור לשקות יוכור מהדופי קצת וישב בדד וידום ולא ידבר טועה ולא יעשה מעשים מכוערים יראה האדם מה היין גורם שהרי חטאו במדין בפעור ונזנות בעבור היין כנודע מ' ר"ל ונתגלגל הדבר של ומרי עם כוזבי ונפלו מהם כ"ד אלף לכן יעזוב שיכור דרכו וישוב אל ה' וישתה מיינה של תורה דכתיב לכו לחמו בלחמי ושפו ביינ מסבתי ויבא יין זה ויכפר על חמט' קנינס יינס ובא לכיון גואל ויסקיים מקר' שכתוב יטפו הכרים עמים שהשוקו יסחבם לתורה ולסבין בפושלות רמות ונעלמות מרוי התורה וסודותיה : הרי כללתי בפרק זה של ארבעים דברים דמים ונעלמים גלויים לכל קורא מספרים גוחלין מועלים לבוק ולנשמה ובתוספת שלי באים דברים ואע"פ שיש רמז מכל פרט ופרט בפרקים דלעיל ממ"ט כאן אך כיון שבאים כאן בשינוי לשון ויותר מפורש יערב לקורא וירשמו הדברים בלבו לקיים אותם כי כל כוונתי בחיבור זה לעשות אופנים לייסר את עצמי ולכל בן גילי וכיון שכן כל מה שיכולתי לעשות שירשמו הדברים בלב הקורא עשיתי והשם יעצני להוכיח כוונתי לפועל אכ"סו וכן בפרט מעות שכלל הדברים איש כי ידור נדר דס"ל איש כי ידור לה' וכן ואשת כי ידור נדר וכן ואשרה אשר אשרה דה"ל ואשר אשרה על נפשה וכן וכל אשר אשרה וגם ואם פיו שהיה לאיש ולא קאמר ואם שהיה לאיש כפל בדברים ללמד שאין דברים נרשמים הדעת כי אם על ידי לחור עליהם פעמים הרבה :

פרק מא י"ה גדול והנורא המסולל בכל

בא המרום במרו' ונפי עמו ישראל ונפרט בפילומדי קורטו אשר מכירים באמצעות הסורה גדולתו והוד מלכותו ויודעים לכיון הדברים לפורשם בכת כוונתם ועל זה שואל הקב"ה לאדם אם יודע שער קומם שלו וכאלה הדברים עיין במדרש משלי : ובמדרש שוחר פונ א"ר ישמעאל בא וראם כמה כחו של יום הדין שעמיד הקב"ה לדון את העולם בעמק יבוספט וכיון שס"ח באים לפניו אומר להם כלום עסקת בקורה א"ל הן אמר לים הקב"ה הויל שהודית אמור לפני מה שקרית ומה ששנית מכאן אמרו כל מה שקרא האדם יהא ספוס בידו מה ששנה יהא ספוס בידו שלא תשיגהו כלמה ליום סדין היה רבי ישמעאל אומר חוי לאותה בושא חוי לאותה כלמה וכו' בא מי שיש בידו מקרא ולא יש בידו משנה ק"ב הופך פניו מענו ומצרי גיהנם גוברים עליו כואני ערב וסס כועלים ומשליכים

שבט מוסר פרק מא

אוקו לניהגם בא מי שיש בידו שני מדרים או ג' אומר לו
הקב"ה בני כל ההלכות למה לא שנית חס אומר להם הניחוהו
מועצ ואם לאו עושים לו כדינו של ראשון בא מי שיש בידו
הלכות א"ל תורת כהנים למה לא שנית בא מי שיש בידו ט"כ
הקב"ה א"ל בני למה לא למדת הגדה ולא שנית שנשעה
שהחכם יושב ודורש אני מוחל עונותיהם של ישראל ולא
עוד אלא בשעה שהם עונים אמר יהא שמיך רבא אפי' אם
נחתם גור דינם אני מוחל להם ומכפר עונותיהם בא מי שיש
בידו הגדה הקב"ה א"ל בני במדא למה לא למדת שכל הנחלי'
הולכים אל הים והים אינו מלא ואינו זה גמרא בא מי שיש
בידו גמרא קב"ה א"ל בני הואיל ונתעסקת בגמרא צפית
במרכבה צפית בגאותי שאין לי הנאה בעולמי אלא בשעה
שס"ח יושבים והונים סמוך התלמוד וכי לא זהו הודי וזה
גדולסי וזה סוד יופיי שבני מכירים את גדולתי מכאן היה
רבי ישמעאל אומר אשרי ס"ח ששמר תלמודו בידו כדי
שיהיה לו פתחון פה להשיב להקב"ה ליום סדין ע"כ . הרי
ס"ח שעי' הסורה יכולים להכיר ולידע בגדולתו של
הקב"ה ובהסוד חפיו כביכול יכולי להלל לשבח ולומר לקב"ה
בראוי בהיותם יודעים בשמות הקודש ויכולים לכוין הדברים
אל שורשים ומקורם מה שאין כן שאר העם שאין יודעים
מכל זה ואע"פ שכל שירות ותושבחות של כל עולם נעשים
עטרה בראש מלכא כבודע ואף שאינן מכוונים הדברים
לשורשם דע שעולים בהצטרפות השירות ותושבחות שאומרי'
היודעים לכוין כי דברי היודעים לכוין הדברים אל
שורשם נעשים כנפיש לשאת דברי השבח של שאר המון
העם ולעלותם למעלה שיעשו עטרה במדובר ובדברי היודע
לכוין משתעשע קב"ה ובהצטרפות נעשי כלם עטרה וערבה
לה לכן כדי שכל התפלות וההילולים והשירות והתושבחות
של כל ישראל יעלו לרצון לפניו בין מאותם היודעים לכוין
הדברים לשורשם בין מאותם שאינן יודעים וכן כל תורה
ומצוה שיעשה מי שאינו יודע לכוין בסודות השייך בתפלותיו
וליאמרו ויחשב כאלו מכוין בסודות השייכים לאותם התפלות
וסלימות שמתפלל וסילמוד בכל ימי חייו יאמר בכל יום
התפלה מה שהביא הרב בעל ס' כבוד חכמים ו"ל דף כ"ט
ע"א ו"ל סתפלה : רש"ע אתה יודע כי בשר אנו
ואין בנו ולא בשום דבריה כח להשיג ולכוין מעלתך וגדולתך
כמו שנאמר גדול אדונינו ורב כח וגדולתו אין חקר גם אם
היינו יודעים צירוף שמותיך הקדושים וכוונת כל תפלה
ותפלה לפיו ומנה וכוונת כל ברכה וברכה שנתקן כל תפלה
וקפלה וכוונ' ס"ת כל לימוד ולימוד בפני עצמו וכוונת
מעשה המצוה כל מצוה ומצוה בפני עצמה ובכל היוגים

ויחודי מדות הקדושות העליונות הראוים לבא על ידיהם
וכ"ש כי בשר אנו ולא בינק אדם בנו ואין אנו יודעים
הכוונת התפלה לכוין יהי רצון מלפניך יא"ו שיהא חסוד
ומרובה לפניך תפלת שחרית ומוסף ומנחה ונעילה ומעריב
שאתפלל לפניך היום ובכל לימוד תורה שאלמוד היום וכל
מעשה המצוה שיעשה היום כאלו אתכוין בכל צרופי שמות
הקדושים העולם מקובם ובכל היחודים ויוגני מדות
הקדושות העליונות הראויות לבא על ידיהם וקצת מחשבותי
הטובה דרך כלל למעשה פרטיות לכל תפלה ותפלה שאתפלל
היום ובכל לימוד ולמוד שאלמוד היום ולכל מצוה ומצוה
שעשה היום ויעלו לפניך להיות עטרה לראשך עם שאר
תפלות ולמוד תורה ומעש' המצוה של בניך היודעים
והמבינים כל כוונות שמותיך הקדושים הראוים לכל תפלה
ותפלה ולכל לימוד ולמוד ולכל מצוה ומצוה המעלים יסוד
ויוג מדות העליונות וקדושה מעלה ומעלה בכל העולמות
אמן : ובאמרו תפלה וואף מי שאינו יודע בכוונת
יחשב לו כאלו מכוין הדברים לשורשם :
אמנם במאמר הנזכר ראוי לשים לב כי בפשטותו לא
שניק ח"י לשום דבר כי לכאורה אין איש אפי'
מגדולי הדור ובפרט מדורות הללו שאנו בגלות סמר הוא
שיכל להשיג כל אלו הדברים והלא אין הקב"ה בא בצרכי עם
בריותיו ומה גם כיון שגלו ישראל אין לך בטול תורה גדול מזה
בארז"ל במסכת חגיגה וא"כ איך שוא קב"ה לאדם ביום הדין
על כל חלקי התורה אם למד ובפרט במעשה מרכבם ובדברי'
יותר עמוקים מהם כנו' במדרש משלי פראהו משם כי כל
השומע מאמרים אלו ורואה בעצמו שהוא משולל מכל זה
מסיאש מן החיים בראות עצמו מוכן ומזומן למשפטי גיהנם
ואפשר ח"ו יבא לירי בעיטה לומר כאשר אבדתי אבדתי
ויעשה כל מה שלבו חפץ בעצירות ועוד שאם דברי מאמר נס'
הם דברים כפשוטן נמצא סותר מאמר רז"ל שאמרו אחד
המרבין וא' הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים שנראה
שבמיעוט שלמד האדם אפ"פ שלא השיג כל הנזכר במאמר כיון
שלמד לשם שמים וזכה לעולם הבא ועוד מאמר אחר סותר
זה דאמרו במדרש רבה יש מי שזוכה למקרא ויש מי שזוכה
למשנה ויש לתלמוד ויש זוכה לכל כפי מה שנחלק לכפשו על
הר סיני ועוד אמרו במשנה לפיכך נערה אגרא שגרה שכל
השכר כפי מה שמצטער האדם בלימודו אע"פ שלא ישיג בכל
חלקי התורה מקרא ומשנה הלכות וכו' ומעשה מרכבם וכו'
והוא הפך הנ' במאמר זה שישא הקב"ה לאדם על הכל .
על כן נראה דמוכרחים אנו לומר שכל אחד ואחד מישראל

קבל חלקו מסיני יש מי שקבל מקרא לבד ויש מעשה ויש קלמוד וכו' ויש מעשה מרכבה ויש כלום כמדובר מהמדרש יש מי שזכה למקרא וכולי ועל כל החלקים אלו אמרו רז"ל אחד המרכב ואחד המעשה ובלבד שיכין לבו לשמים בין מי שזכה מקרא בלבד או מעשה בלבד שהוא מועט בין המרכב דהיינו מי שזכה לכולם בסיני כמדובר כיון שמכוון לשמים כלם שוין לטובה בהיות שכל אחד ואחד עסק בחלק השיעור שנתנו לו וכפי שיעור סעור שער עליו להשיג החלק שנתנו לו כפי כך שכרו ועל זה אמרו לפוס מעשה אברהם ובהקדוה האדם החלק שנתנו לו בסיני וזכה לעולם הבא וכל השאלות שאל הקב"ה לאדם ליום הדין אם יש בידו מקרא ומעשה כו' עד מעשה מרכבה הוא לאותם שנתן להם בסיני חלק ויד בכל ולכן אם קרא מקרא ולא למד מעשה ראוי לעונש כי בידו להשיג כלם עד מעשה מרכבה והתשלמותו גרם שלא השיג כי אם מקרא בלבד או מעשה בלבד או שניהם השיג ולא השאר וכן מי שנתנו מסיני מקרא ומעשה וחיסר אחד מהם ראוי לעונש אך אם נתנו לאדם מקרא בלבד או מעשה בלבד בהיות שלם בה קנה מקומו בגן עדן עמה באופן שכל השאלות עד מעשה מרכבה הם למי שנתנו לו בסיני חלק בהן ובמה יברך זה שיש אדם שאפילו שיעסוק כל ימיו בקלמוד אינו מבין וחפזו ורצונו אינו כי אם במקרא או מעשה או הגדה וכדומה או בהפך בודאי שעל הפרט שחושק לקלמוד ומבין בו והנה החלק שנתנו לו בסיני ואדם שמבין בכל פרט ופרט אם יאמרו לו ודאי שכל חלקי הסורה נתנו לו בסיני ובהיות עונשם ואינו עוסק בכלם מעוסק לעונש :

ומדוייק כל זה מדברי המאמר עצמו באומרו שאומר הקב"ה הואיל והודית שעוסקת בתורה אמור לפני מה שקרית ומה ששנית וכו' דיש לדקדק דלמה לא אמר דרך כלל אמור לפני כל מה שלמדת דמשמע כל החיוב המוטל עליו עד מעשה מרכבם לא שמפרש ואומר מה שקרית ומה ששנית לא לרמוז שאין החיוב שיהיה לכל אדם יש מי שחייב לתת דין ומשבון אם קרא או שנה בלבד ויש מי שחייב על הכל : וכן סדקדק דקאמר מכאן אמרו כל מה שקרא האדם יהא תפוס בידו ומה ששנה יהא תפוס בידו וכולי דהיה לו לכלול ולומר כל מה שקרא ושנה יהא תפוס בידו אלא שרצה לרמוז שאם לא השיג דעתו כי אם מקרא בלבד יהא תפוס בידו כיוון שלקו מסיני ועמו יזכה לעולם הבא ואם לא השיג דעתו כי אם למעשה בלבד יהא תפוס בידו כיוון שלקו לזכותו לעולם הבא ולכך חילק החלוקות כי כל אחת סוג בפני עצמו ודו"ק :

גדולה מו דקאמר בא מי שיש בידו מקרא ולא מעשה הקב"ה הוסף פרו ממנו ומצירי גיהנם נושלים אותו ומשליכים אותו לגיהנם בא מי שיש בידו שני ספרים או ג' הקב"ה אומר לו בני כל ההלכות למעלה שנים אם אמר להם הניחוהו מוטב ואם לאו עושים לו כדניו של ראשון כו' דקשה דלמה ממתינין מצירי גיהנם לשמוע אם אומר הם הניחוהו או לא דכיון שלא למד כי אם מקרא מעשה ולא הלכות עד מעשה מרכבה ראוי שיקחו אותו כאשר עשו לראשון שחיסר מעשה ונטלוהו * אלא ע"כ לומר שאין חיוב כלם שוין כמדובר ולכן בכל פרט ופרט ממתינין מצירי גיהנם לראות מה רומז להם הקב"ה שהוא ית' בלבד היודע מה חלק נתן לו בסיני וכיון שכן כיון שלמד מקרא ומעשה אפי' שחיסר כל השאר לא איכפת ולכן אינן יכולים לנטולו בגיהנם ומה שהפך הקב"ה מאותו שקרא מקרא ולא מעשה אין זו ראייה לשני לנטולו דשאני הראשון קבל מסיני מקרא ומעשה וחיסר מעשה ולכך הפך כניו ממנו אבל השני כיון שקרא מקרא ומעשה אך שלא למד במרא לא בשביל זה חייב גיהנם דאפשר דזו בלבד קבל מסיני ודוק ואפשר שעל כוונה זו אר"ל אין אדם לומד סורה אלא ממקום שלבו חפץ שנה כי אם בתורת ה' חפזו כלומר אם חפץ לבו במקרא ומבין בהמה שאין כן שאר פרטי התורה ילמד מקרא שלבו חפץ שבדאי זו קבל מסיני וכן אם חפץ במעשה ולא בגמרא וכן בכולם עוד ראייה ממי שעוסק בפרקאטיא ומחזיק ידיו לומר פירה חולק עמהם לעה"ב כענין וכולן וישאכר כאר"ל כרי וזכה לעה"ב בא"ע פ' שאין בידו גמרא וכו' ש מעשה מרכבה כי אם שכוונתו בלבד כמדובר וא"ס ולמה בסיני נותנין לא' חלק במקרא ולאחד במעשה ולא בקלמוד ולא בכולם לפי שכל א' קבל כפי שורש נשמתו לשעה ואח"כ ע"י גילגולים וזכין לה בכל כי בכל גלגול וגלגול מקיים פרט א' עד שלומד הכל עד מעשה מרכבה דכפי עילוי שרש נשמתו שקונה עם מה שלמד בגלגול ראשון נותנים לו בגלגול שני וכן בכולם ועוד כי אין לנו כורך להבין דעתו יסביר כי כורא הוא והוא היודע למה לזה חלק לו המקרא ולזה במעשה ולזה בכולם * אך הכלל העולה מכל זה שלא בעבור שלא השיג דעתו של אדם בגמרא או מעשה מרכבה וזכה למקרא או למעשה וכו' ועוסק בה סדיר כל ימיו יורש ח"ו גיהנם על שאין בידו גמרא או קבלה כי כל דברי המאמר הנזכר מדבר על מי שביטל מלעסוק מה שחלקו לו בסיני כמו שהוכחתי מדברי המאמר עצמו ומה גם שכל מי שיאמר התפלה שהוכרתי לעיל בכל יום ויום נמצא שיש לו חלק עם אותם שעסקו בכל עד שבאו למעשה

שבת מוסר פרק מא

למעשה מרדנה ולהבין גדולתו ית' וכיוון שמוטו הקדושים
 כיון שמעטרף עמהם ככו' בתפלה אף שגא לידע בכוונת
 שמוט ולא ידע מהם על שלא עסק בהם נחשז בהנערפותו
 עם היודעים בהם כאלו כיוון בהם ונפרט כי כל ישראל נפש
 א' הם כרו' לעל ויהי כל נפש יוצא ירך יעקב שנעים נפש
 דאינו אומר ע' נפשות ותמנא להרבנעל ס' כבוד חכמים
 דף י"ג שדבר בישוב מאמר זה ואם תלמוד דרך רהיטא
 תחשוב שכל אחד אף כשתסייג דעסק בלימודך תראה
 כמה הפרש יש מפירש לפירוש וסנייהם כא' טובים * הנה
 סמוכר היוצא מזה יחשוב אדם בדעתו שאם נותן לו שכלו
 להבין במקרא או במשנה ואינו עוסק בהן תדיר ומוציא ומנו
 בעוסק חכמות חכונות כמה נוסת וכלימה מביע לו ליום
 הדין והנורא בראות בעיניו שדבר שאינו קשה כגון מקרא
 או הגדה היה יכול לקנות עולמו ולא עסק בהם ונמסר ביד
 מלאכים אכזרים מצרי גיהנם וישך נשרו בשיניו ולא יוכל
 לתקן ונפרט בבא נגד עיניו החכמות החכונות שעסק
 בהן והוציא בהן כל ימיו ואין לו תועלת עכשיו מהם להבין
 עליו אדרבא כן לו לשוד ושבר להענישו עליהן * גם איך
 יכול שום חכם שנעולם אע"פ שיהיה עמוק עמוק בתלמוד
 להקל בעיניו למי שידע מקרא או משנה בלבד או הגדה
 ועוסק בה סמיד באהבה וביראה דאפשר לזה נתנו בסיני זו
 בלבד ובעסק זה קונה עולמו ויורש ג"ע והוא בעל תלמוד
 מלא הלכות אפשר שצמיני נתנו לו חלק גם במעשה מרכבה
 וכיון דלא עסק בה יורד לגיהנם על שלא עסק בה כנוכר
 במאמר וא"כ מה מועיל לו חכמתו כיון שיענש שם ורואה
 בעיניו למי שלמד מקרא מקבל שכר ואפס' שעל זה אמר הסנא
 אל סהי בו לכל אדם וכו' ואפי' יהיה האדם שלם בכל פרטי
 הסורה אין לו מקום להקל בעיניו לידע פחות ממנו מאוס
 שזה קונה עולמו על ידי סקרא או הגדה שעוסק בה על
 עוסקו בחלקו מה שנתנו מסיני כמוהו שעוסק
 בעמוקות שנתנו לו מסיני שיקנה בו עולמו שנמנא
 דשניהם שוין בקניי' עולם הנא זה בחלקו שקבל מסיני
 ואפשר לפרש עם זה שאמנה על שלשה דברים העולם
 עומד על הסורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים כו'
 שהכונה לומר על ג' דברים העולם עומד על הסורה
 שהיא המקרא דבתם קורה היא תורה שבתא ועל
 העבודה לרמוז על מעשה מרכבה שהוא דבר קשה להשיגה
 ועבודה קשה היא לאדם לעומק השגתה (עין בליקוט
 חדש שהביא מהוהרדד עבודה על ענין הסורה בערך
 תורה סימן כ"ו) ועל גמילות חסדים סרומז על ההגדה
 שנלמד מתוך ההגדות כח סג"ת מסיפורי במעשיות

סנאים בקובם כנודע ואדם מתוך שפוסק בכן לומר
 לעשות ג"ח וזא לנו הסנא לרמוז דכיון שמסיני נתן לכל
 א' חלקו לזה מקרא ולזה מעשה מרכבה ולזה הגדה שלשה
 גורמים בקיום העולם ואין להקל במי שידע פחות מחבירו
 דכלם שוין כיון שכל א' עמויק לקיים חלקו מקיימים
 העולם * וע"ז יזכר פ' על מה אנדה הארץ על עונות
 את תורתך אשר נתתי לפניך דיש להבין מאי לפניך * לא
 כיון שהדור היה חייב טעו מאד בשיקול דעתם וכל שהאון
 בראותם שסיו בעלי מקרא ומהם בעלי משנה או בעלי הגדה
 ולא השיגו יותר בעמוקות במעשה מרכבה וכדומה אמרו
 כיון שלא השגנו בעמוקות ולאדם שואלים ביום הדין על זה
 ובהיות חסר מזה ענוש יענש א"כ מה מועיל מקרא ואנדה
 שבידנו ובעטו בכל ועשו כל מה שלבם חפץ ונסתתמו עיני
 שכלם מלהבין שכל א' קונה עולמו בכיוס עוסק בחלקו
 שקבל מסיני מקרא או משנה לכן בא הקב"ה והודיעו פעוטם
 שאנדה הארץ על עונות את תורתך אשר נתתי לפניך
 שעזבו מה שנתתי לפני כל אחד ואחד כפי הראוי מזה נשמתו
 מקרא או משנה * והוא ג"כ כוונת פ' אשרי האיש וכו' כי
 אם בתורת ה' חפצו ובסורתו יתנה יומם ולילה דקשה כל"ל
 ובה יסנה מאי ובסורתו אלא הכונה אשרי מי שנתן ס' ח' חפצו
 שחפץ בה מזה אהבתו בה ובסורתו שנתנו לו בסיני
 דהיינו חלק תורתו מקרא או משנה וכו' יתנה יומם ולילה
 ויהי כעץ שקול על פלגי מים וכו' אשר פרו יתן בעתו
 בעולם הוה ועלכו לא יבול לעולם הנא ביום הדין שכל
 הכל פיו שסוכיא בעסק חלקו ושעסק בה לא יבול *
 לא כן הרשעים דסוכרים כיון שלא השגנו בעמוקות אין לנו
 תקומה ונועטים בכל והם כמוז וכו' והוא כוונת אשרי מי
 שזא לכאן ותלמודו בידו כלומר תלמודו שקבל בסיני מקרא
 או משנה וכולי : ובוהר פרשת בראשית כשהאדם מחדש
 בדברי תורה כהונן נעשים שמים חדשים וארץ חדשה אבל
 כשמחדש ואינו יודע על בוריו נעשה רקיע של שוא רק' דמס
 יכול לעשות כשאינו יודע על בוריו דמה בידו כיון דחוסר
 דעתו גרמה לו וכיון שכן למס נעשים רקיע של שוא *
 לא כיון שזה כבר חידש כסוגן מורה שחלקו לו בסיני
 חלק שיחד' וכיון שכן כשאינו מחדש על בוריו הוא גורם על
 שאינו עוסק בראוי לעסק דאם היה עוסק בראוי היה
 מחדש על בוריו כיון שמסיני נתנו לו שיחדש כמדובר
 ונמא מויד הוא ועל זה נעשין רקיעים של שוא להענישו
 על פועל שפסל * ונבין בזה מאמר הביאו הי"ח בערך
 מיסה סי' ע"ז א"ר יהושע ג"ל בנ' מקומות שמענו
 שהאדם משעיע תלמודו סעך למיטתו הא' סוף דבר
 בכל

שכל נשמע : השני להודיעך קודם דברי אמת השלישי
כלמוס ולא סדרים ע"כ דראוי לשים לב לדעת על מה
משמיע אדם תורתו סמוך למיתה ויש לומר דכיון ששואלים
לאדם ביום הדין אם עסק במקרא ובמשנה כו' עד מעשה
מרכבה והו' דוקא למי שחלקו לו בסיני שיהיה לו חלק בכל
דפרשית ולכן כל אחד משמיע תלמודו כלומר שיעור
תלמודו שנתנו לו בסיני מקרא או משנה או הגדה לכתוב
פי המקשרנים שלא יתעוררו עליו כי אין ידו בכל חלקי
תורה לכן מודיע ואכריז זה חלקי שנתנו לי בסיני ועסקתי
בזו וכלו אומר ובעבור שלא נתנו לי חלק בנפשות לא
עסקתי בהן כי לא השיג דעתי להן * עוד נראה תשובה
כוללם במאמר אשר בתחילת הפרק שאף שנאמר שכל אדם
חייב בעסק מקרא משנה הלכות הגדולות מעשה מרכבה לא
יכול השאלה ביום הדין כי אם על מי שהיה לו פנאי לעסוק
ונתתל ולא עסק דכיון שנתן לו הקדוש ב"ה כונה למי לא
עסק בכל וראוי לעונש כי לא חש על כבוד קונו לידע גדולתו
אבל למי שתכפוהו הצרות והדאגות והתעוררות והחולאים
או שלא היה לו מי שילמדנו אין מקום לשאול לו נפית
במרכבה כי אנוס הוא וזכה לעה"ב עם המקרא או הגדה
בלבד שעסק בה לש"אך שיטעור כל ימיו איך לא עזרו האומן
לעסוק בכל זה ושמענה טובה הקב"ה מנרפה למעשה וזוה
המיעוט שלמד לש"א כדאמרינן אחד המרכב ואחד הממעיט
זוכה לעה"ב אע"פ שלא עסק בעמוקות הם מעשם המרכבה
וסודי התורה וראיה מבצל תשובה שהוא גדול מזריק גמור
שעסק בכל התורה ואע"פ שהבצל תשובה לא עסק בתורה
אפי' במקרא וכ"ש במעשה מרכבה ועם כ"ז זוכה מיד לעה"ב
וכדנ"ל נבי אעור בן דורדיא שיבאת בתקול ואמר ר' אעור
בן דורדיא מומן לחיי עולם הבא בבה רבי ואמר יש קונה
עולמו בשעה אחת זכו' ולא עוד שקראו אותו רבי ע"כ *
הרי רבי אעור בן דורדיא שמת מתוך תשובתו ואף על פי
שלא היה בידו תורה ומעשה מרכבה זוכה לעולם הבא מיד
והוא בעבור שנתשובתו נקשרט על מה שלא עשה רבון קונו
לעסוק בתורתו ולהכיר גדולתו והמחשבה נחשב לו
למעשה * עוד ראיה לזה דאיתא בילקוט סי' ס"ה א"ר
אלעזר אמר ישראל לפני הקב"ה אנו רוצים ליגע בתורה
יום ולילה אבל אין לנו פנאי אחר להם הקב"ה קיימו מצות
תפילין ומעלה אנו עליהם כאלו אתם יגיעים יומם ולילה
ומייטי רבי יוחנן דאיה והיו לאות על ידיך וכו' למען
סה"ת תורת ה' בפיך א"ר יהושע בן לוי לר' אלעזר
פינח ביום כלילה דליכא תפילין מאי איכא למימר אלא

מה אתם מקיימים ונתורתו יהנה יומם ולילה זה ק"ש שאלם
קורא שחרית וערבית מעלין עליו כאלו יגע בתורה יומם
ולילה ע"כ הרי נהדיא שאמרו ישראל אין לנו פנאי לעסוק
בתורה ונתן להם שיקיימו מצות תפילין ויחשבלם כאלו
יגיעין בכל התורה והלא אין משיגים עמוקות ומעשה
מרכבה בקיום מצוה זו ועכ"ז ויכיר לעה"ב על המחשבה
טובה שרוצים ליגע בתורה אלא שאין להם פנאי * גם כל
אדם שאין לו פנאי לעסוק בעמוקות מכבד אונם כמדובר
בדאי שזכה לעולם הבא במה שקרא מקרא או משנה בלבד
לשם שמים ובמחשבתו הטובה שמתאווה לעסוק ואין לו
פנאי ודברי המאמר ששואלים לאדם עד נפית במרכבה
הוא לאדם שחלק לו הקב"ה בעושר ונכסים והוא בהשקט
ושלום אין שטן ואין פגע רע ולבו פנוי מכל ערדה ועמל לזה
שואלים לו כל המ' במאמר דכיון שנתן לו הכנה למי לא שבע
כל זה באמור דזהו גדולתו יתברך * ומדויק זה מן
המאמר דקאמר כיון שנתת באים לפניו אומר להם כלום
עסקת בתורה כו' דקשה דכיון דקאמר שנתת באים לפניו
שנכנס בלשון רבים ה"ל בלשון רבים כלום עסקת בתורה
למא יוצא בלשון יחיד וקאמר כלום עסקת בתורה אומר בן
אומר לו קב"ה כיון שחודית וכו' אלא נכנס בלשון רבים
ויוצא בל' יחיד לרמזו למה שפירשנו דהן אמת שכל תלמיד
חכמים נכנסים לפניו אבל השאלה נופל על אחד המיוחד
שהיה לו השקט ושלוש לעסוק בכל חלקי התורה ולזה דוקא
שאל הקב"ה ואמר לו הו'איל שהודית אמור לפני מה שקרית
כלומר על התלמיד חכמים שנאו לפני ולא הודו מסבס שלא
היה להם פנאי לעסוק בכל חלקי התורה איני שואל דאנוסי
הם אבל אתה אחד המיוחד שנתתי לך פנאי אמור לפני מה
שקרית * גם נלמד מהמאמר הנכבד הזה כביכול כמה
מצטער הקב"ה בנער האדם שהרי כשנא לפניו מי שיש בידו
מקרא ולא משנה הקב"ה הופך פניו ממנו ומצרי גיהנם
מתגברים בו וכו' ונוטלים אותו ומשליכים אותו לגיהנם
שענין הפכת הפני' ממנו כאב שרואה נצרת בנו ידיו והופך
פניו כדי שלא לראות בנעריו כי מצטער מאוד לראותו גם
הקב"ה הופך פניו כדי שלא לראות איך מצרי גיהנם נוטלים
אותו לגיהנם וכביכול אינו מצילו משום שכל מחייב שורש
הדין למסרו ביד כדי שמתקן גיהנם וכן נראה שאלתו יס'
על האדם שעל כל דבר ששאל ממנו אומר לו בני בני שהרי
אומר לו בני כל ההלכות למה לא שנית וכו' כמצטער על בנו
איך לא עשה החיוב המוטל עליו ונדרס לו דעה * ומאמרי
סיוע לדברי מה שפירשו האפרשים ו' לצפרשת וילך על
פסוק ואנכי

בסתר אסתיר פני ציוס ההוא על כל הרעה אשר עשה וכו'
 שכניכול מסתיר פניו מקוך חניקו עם ישראל כדי שלא
 לראות נזערים הנא עליהם על כל הרעה אשר עשה :
 וכפי דרך פשניהזה שפירשנו במאמר דכיון שחפצו ורצונו
 של אדם לידע כל הסורה כולה אלא שאין לו פנאי או שאין
 לו מי שילמדנו ונחשב לו כאלו למד בכל ועל זה אינו נופל
 בשאלה למה לא נפית במרכב' למה לא נפית בגאותי וכו'
 לפי שהמחשבה נחשב לו למעשה נוכח הענין מפכו לעשות
 רצונך אלהי חפצתי וקורתך בתוך מעי יובן עם מה שפיר'
 חו"ל על פ' כי אה בתורת ה' חפצו ונסורתו יהגה יומם
 ולילה שהכוונה כיון שאין פנאי לאדם ללמוד מסבת איו' אונם
 אך חפצו ורצונו ללמוד נחשב לו המחשבה כאלו ובתורתו
 יגד' יומם ולילה דמחשב' טובה סקב"ה מנרפה למעשה
 וזה עצמו אומר כאן כיון שלעשות רצונך ה' חפצתי נחשב
 חפצתי ורצוני למעשה כאלו וקורתך בתוך מעי ממשיכאלו
 עסקתי ולמדתי כל הסורה כולה וזה גם כן כוונת פסוק
 צמזמור ה' כי אתה סבך כדק ה' כנה רצון סעטרנו
 ירצ' כיון שסבך כל רצונו וכל חפצו לעבוד להקדוש ברוד
 הוא כראוי לעבודו אמר דוד כי אתה סבך כדק ה' ומה
 היא הנרעה דכנה רצון סעטרנו כלומר הרצון שיש בו
 סעטרנו שיחשב למעש' באופן שעם הרצון שיש בצדיק
 מעטרו הקדוש צדק הוא כשם שמעטרו כעושה מעשה
 מאש בהיות שהרצון שלו לעבודו וללמוד כל תורתו מחשב לו
 למעשה : ויש פסוקים הרבה מובנים שאלוהים בהקדמה
 זו ולכך לא הארכתיו משום שכוונתי אל המוסר בלבד :
 לכן צריך כל אדם בכל עניניו ועסקיו שיחשוב תמיד שכל מה
 שעושה הוא לשם יחוד קודשא צריך הוא ושכניו ולעשות
 מקום אולי יהיה לו פנאי על ידי ענין או עסק שעוסק
 לעבוד לבוראו כראוי לעובדי ולעסוק בכל חלקי תורתו
 מקרא ומשנה ומדרשו וכו' מעשה מרכבה וכדומה וזה
 מחשב לו למעשה אם לא היה לו פנאי וינצל מיום הדין שלא
 ישאלו ממנה למה לא עסקת צדק וכך וגם כל החושב תמיד
 שאם היה לו פנאי לעסוק בכל התורה היה עוסק מרויח עוד
 שאינו חושב דכיון שהוא עסוק במחשבה זו בלי הפסק אין לו
 זמן לחשוב במחשבות חזוניו ומה גם שמחשבו הקדושות
 דוחים לחוץ את המחשבות החזוניות דכיון שבא לטהר
 מסייעין אותו וססיוע על שני פנים הוא א' שמסייעי' אותו
 שיוכל לנצל יכרו לגרש מדעתו המחשבות ודוח בכה המחשבו'
 בקדושות שנים שהסייעין אותו להגיד מחשבתו בפועל לתת
 לו פנאי והנה שיוכל לעבוד לבוראו כרצונו וחפצו ונעסוק
 בתורתו להשיג להכיר לבוראו על דרך שאמר דהמע"ה

לשלמה בנו דע את אלהי אביך ועבדו שהכוונ' גיעסוק
 להכיר אלהותו גם בדרך חקיר' כדי שביודעו כחו וגדולתו
 ואוכרח שמלעדיו אין אלהים מתדבקצמו בכל לבבו ובכל
 נפשו ואז אין שום מנגד יכול להפך את דעתו כיון שיה
 במעלה של מי שמכיר לו יס' דרך חקירה כבודע ובהיות
 שיש סבה אח' מורדו לאדם מהשגת השלימות כאשר ראיתי
 בעיני והיא הקפד האדם על שיחא אנשים בדונרו עליו
 בשעת מריבה וקטטה ומצטער ודואג מאותו דבור ימים
 ולילות עד שעזו פניו ישונה ולבו כל עמו לעסוק בתורה
 ובמצות וכל זה שטות מצוהר משום שאם היה מי שחרפו
 אוהבו היה לו לחשוב בטובות שעשה מקוד' ובהכלות שהכילו
 מכמה פגעים רעים בזמן שהיה אוהבו וגרם שהוא חי היום
 על פני האדמה ויותר טוב שנמצא חי בעולם ואחורף עתה
 מלכיות מת' אע"פ שלא היה שומע חירוף זה שהרי בהיותו
 חי מצפה שיחזור לו לאהב ויבקש ממנו מחילה ואף שלא
 יחזור הרי הוא בחיים לקיים תורה ומצות ולפעמך בניס
 ובנות ואם מי שחירפו הוא ור' יס' לו לחשוב שאין חירופו
 סמידי אלא באותה שעה היה ויפרדו איש מעל אחיו כל איש
 אל מקומו יבא ואיך בעבור חירוף שעה יסדר לבו מהשגת
 השלימות שהוא לקנות חיים שאין להק' וסכלית שהן חי
 עה"ב כי אין החירוף נכחי כדי שיצטער ממנו : ועוד
 ישים נגד עיניו כי היום או לאחר שנים אינם בעולם כי
 הילודים למוס' וא"כ מה מקום יש הצטער מגדופי בני אדם :
 והחכ' השלם כמחרר הודיה אבולעיא נרו סמך כ"ו צמה
 שאמר דהא"ע במזמור קצ במ"ש כל היום חרפוני אוני
 מהוללי בי נשבעו כי אפר כלח' אכלתי ושקוי בבכי מסכסי
 מפני ועמד וקנפך כי נשאתני ותשליכני ימי ככל נטוי ואני
 כעשב אינש ואתה ה' לעולם תשבו וצדך לדר ודור שהכונה
 שאמר דוד כל היום היו מתרפי' האויבים וכוללים עד
 שנצטעו לחרפתי בראותם אותי כי אפר כלח' אכלתי כו'
 מפני ועמד וקנפך כי נשאתני ותשליכני על עון צם שצפ
 ולא הייתי שם על לבי שום דבר ממה שמחרפי' אותי מב' סנו'
 א' כי אמרתי ימי ככל נטוי ואני כעשב אינש כלומר שימי
 ככל נטוי והיום ומחר אני מת וכן מחרפי' וכיון שכן מה
 מקום יש להקפיד על חירופם של אויבי שני ואתה ה' דוק'
 נכחית לעולם תשבו וצדך לדר ודור מה שאין בן האדם שאין
 נחיות לא בו ולא בדבריו וכיון שכן אין להקפיד מחירופי
 בני אדם כי אין חירופו תמידי ונכחי עוד יחשוב אדם בעצמו
 כי לא בעבור שחירפו חנידו חיבר לו אבר מגופו כי באנדי
 שהיה לו קודם שחירפו הוא אחר שחירפו ועוד כדי להקפיד
 על מה שמחרפו חנידו יקפיד על מה שמחרף הוא נשעמו
 באיז

קה

גם אנחנו עליך הורגנו היום מיד אויביך ונחשכנו העמיד
להרוג למח' כנאן הזה כמדובר וע' כו' לא שכתוב אס' כן
עורס למח' קישן ה' למח' פניך סססיר וכו' כי שח' לעפר
נפשו וכיון שנאנו לירידה תחטונה שכלבד גופינו גם נפשו
שח' לארץ קומ' עורסה לנו כי אח' ירדה עליה ונפרס
ירידה כו' אין כמות וזה שאני אומר לך רבש"ע ופדנו לא
למעני אני אומר כך כי אס' למעון שמך שלא יתחלל משום
שכחותם אומות העולם המחרפנו גודל שפלותנו ואין
תשובה גדולה כשפלות שנחשב כאלו מקריב כל הקרנות
כדו"ל על פסוק ונחי אלקים רוח כשברה וכו' אין קול
הגלות על עונותינו באומרים כי אין ויאמרו מנלתי יכולת ה'
ח"ו לכן עשה למען שמך שלא יתחלל גם כיונו לומר ועש
למען שמך כלומר עשה למען שמך שהוא חסד לגאלנו כדי
שישלים : והחכם השלם כמחר יוסף נאון פי' נפ' כי דפיתנו
במקום תנים כו' כלו' דכיתנו במקום שהיו תנים להמיתנו
בנשיכתם ואס' תאמר ותקדים למים ותכלל באר' ל' אס' אדם
קו' ס' למים מת הנחש לזה אמר וסכס עלינו בכלמות כלו' זה
אין משום סכסס בכלמות כדי שלא יראנו מקום המים
להקדים לכן : גם יחשוב האדם בשומעו קול המחרפו
שאינו מלאך או שרף כדי שיקפיד ממנו אלא הוא גוף גבוה
מלא אספקוף שנאוי ומשוקץ לפני הקב"ה כיון שמנה חבירו
והוא חסד ונחמד בפני קונו נהיות נרדף שומע מרפא
ואינו משיב : גם יחשוב כי המחרפו הוא מתוך כעס וכרע
יעבור כעסו ומסחרט על מה שחירפ' וא"כ למח' לך להאריך
זמן נכער ונדאגה על שחירפך ומי שחירפך בשמחה אע"פ
שחטא חטא שלא חטאת למח' כנטער להיות חוטא כמוהו
כיון שהנער והדאגה מונע עמך מן השגת שלימות
כמדובר : ואין לאדם לעשות עיקר מדברים חכמיים ולא
לנטות בהן און לבד מדברים הנוגעי למקום שיעשה מהן
עיקר שלא לחלל ולקיים חוקם על דרך איש כי ידור נדר
לח' או השנע שנועם לאמר אסר על נפשו כלומר אסר אסר
לקדש עצמו לעלות נפשו למדרגת רוח ומרוח לנשמה והוא על
נפשו לעלות נפשו בזה דוקא יעשה עיקר מהדברים ולא
יחל דברו בכל היות מפיו יעשה אבל בדברי חול אס' נשנע
להרע ימיר ויחל דברו והקדוש ב"ה ישים חלקנו עם אותם
המדברים שיחיה של קדושה להשגת שלימות נפשו ואמן
גם"ו : וסמך פ' נדרים לפ' מקעי לרמזו שיסע אדם עצמו
מלנדור ויקיים הדברים בלי נדר כדכתיב ואס' תתקדל לנדר ולא
יהיה בך חטא באופן שכל מה שיכול אדם למעט בדבורו ימעט :
פרק ב' יודע ד' השמות ד' צוהן ד' לנבות
ופרע מן האיש המוכי' ומנו להכל ורית

א 27 ב' 28 כ"י

שבת מוסר פרק מב

כי צפת שהוא פנוי מעסקו במקום שילך לעסוק בתורה צפה
 שידע או להלך לבית המדרש לשמוע דברי חכמים וסידוקם
 כדי ללמד דעת וירא' ה' מוציא ומנו לבטלם בשחוק האיסקא"ק
 והנא למחות בידו משיב לו שכוונתו הוא לחדד השכל
 והאמת הוא שמאם בתורת ה' ובדרכיה ולא חפץ לבז ומשום
 זה בוחר בשחוק מעסק התורה בעבור שלא יחויקוהו רשע
 שמניע לו נזק משיב שכוונתו לחדד שכלו ואינו ידע שבתפילה
 זו מעיד על עצמו שהתורה היקרה בזויה בעיניו ח"ו כהיום
 בדעתו שהשחוק מחדד שכלו יותר מהתורה שכתוב בה תורת
 ה' סמימה משיבת נפש עדות ה' מחכימת פתי וגו' ואם
 כוונתו כפי האמת לחדד דעתו היה לו לעסוק בתורה כי
 אין חכמה בחכמת התורה ואין חידוד גדול ממנה כי מפי
 עליון מקור החכמה באמרו דברים וישר אמרים אם כן
 מוכרח שכופר בתורה בלבו ובמי הנתנה שהוא הקצ"ה מלא
 כל הארץ כבודו שאם מודה על זה איך שחוק לפניו היאמן
 שהידע שעומד בפני המלך עושה בפניו דברים של היסוד
 כדי לפייס ראשו למלך : ועוד דשקר מנזרח במה שמשיב
 שמשחק כדי לחדד שכלו שאין אנו רואים מי שעומד שכלו
 המלך ועוסק בתורה להבין בה בחידוד האיסקא"ק כ"א בכל
 עת או יום שהוא פנוי מעסקיו עוסק בשמו' או לוואוי לנפשו
 שדומה בדעתו שמרמה לקונו הואת ישיב בשמציא' אוסו
 לדין לפני בוראו שחקתי באיסקא"ק כדי לחדד עמו שכלי
 להבין תורתך ולא ידחפו אוסו מרום רקיע עד שהומא
 דארעא כוורק אבן במרגמס : וכתב בסא כבוד חכמים
 מרבינו יונה ו"ל שכתב בשער כירא דגרים דומים לזו על
 המוציא ומנו בדברי בטלה שהוא ככופר בעיקר שאינו מאמין
 שמלא כל הארץ כבודו כי המאמין שעומד לפני ק"ה לא
 יעש לפניו דבר נגד רצונו וקשה בעיני דבר וס' יותר מכל
 העצירות כי שאר עצירות אם יתעא סטאוס ויכרו הטענה
 שלא שם יראת השם כנגדו אין עונשו גדול כ"כ אבל זה
 שבדון נפשו יושב שפה אחד או שנים ולפעמים כל היום לא
 יוכור השם בלבו לפני מי עומד ומשחק עומד ומכעיק ולא
 אבוס מצדולתו ולא אפחד מדינו והו' עובר על א"ש השמר
 פן תשכח את ה' אלקיך וא"ס שוכח את השם ואע"פ עומד
 ומשח' הרי זה במיד מנוה את השם ואת תורתו שאו בלבו
 אין הקצ"ה מעניש למי שאינו עושה רצונו והו' כופר בדברי
 חכמים והוא נדוקי והוא דומה לאותם שהיו עוברים ע"ז
 בסתר ואמרו עונ אלקים את הארץ ואין רואה אותם ואלו
 עוברים ע"ז בגלוי ואין מוחה אותם ע"כ : ויש רעה חולה
 גדולה מו' שנשכחות וי"פ שלא נתנו לישראל כי אם לעסוק
 בתורה ולקדש נפשם ויהי לעם ערב והנה בהלכה מקצת

אנשים אח' שמסכללים מנחה חטופה יושבי צפת חזריהם
 א' מזה ואחד מזה אחר אחד בסוך ומתחילים להכאיב הנשם
 יתירה קודם לכתה בדברי שחוק וסלקלקות ובדברי ביטול
 בכל מה שאפשר ולא זו בלבד אלא שכל העובר ביניהם נדיק
 כולך בטומו מרבים לדבר עליו ועטילים מוס בקדשי כי ברוב
 דברים לא יחדל פשע ועוברים על לשון הרע ואם אשה היא
 העוברה לא יחסר שהסתכלות בה ועוברים על מה שאמרו
 ו"ל דאסור להסתכל באשה וקרוב הדבר שבאים לידי הרפור
 ורואים קריבליה : ואם אשכרעה היא העוברה אפשר
 סמן נפשה לשחוק באחד מהם וסבא למאוס צנעלה והקולר
 סלוי על כוארס וכמה רעות כולדות משיבות או מלצר הנטל'
 עד שמציאים הנשמה יתירה ובזרחת מהם ונשבעת שלא לשוב
 להם עוד בשנת אחר אם כה יעשו כי במקום אשר היה ראוי
 ללוותה נעסק התורה או בדברי יהדות ומוסר לנפש
 ובשמה של מכוה בסעודה אליהם במאכלים ערבים ומשקים
 מתוקים לשם קצ"ה ושכינת' לקיי' וקראת לשנת עונג כדי
 שתלך במ"ס שמחה לספר ולהעיד עליהם למעלה מענין
 שמירת השבת מלווין אותה במאכלים המרים מדברי בטלה
 והיתול ושחוק אוי למי שעושה כן ואוי למי שיכול למחות
 ואינו מוחס ומעיד אני עלי שמים וארץ שכל פסח שהורגלו בה
 הישיבה כל ע"ס אחר המנחה חורבה ושמה נפל בה ובאו
 בעליהם לידי עניות ולא השאירו לעוללית כלום ואני ברבים
 דרשתי על ענין זה ועשה רושם לשעה ונריך כל חכם שדבריו
 נשמעו' לשקוד על הדבר הרע הזה לנעלו ושכרו כפול
 ומכופל מן השמים כי לכל סעס בשגגה בראותם שאין מוחה
 בידם וכדי למנוע החולי הזה שימנעו ישיבה זו שצריך להודיע
 אליהם הרעה המניע להם משיב' זו שגורמי' מיתה לעצמם
 שאפשר עוברה אשה ביניהם בתחלת נדוטה והרג נופל בהם
 ואם בסוף נדוטה מחלוקת גדול נופל ביניהם כאר"ל ומלצר
 העונש המעופס להם לעולם הנא בעוברה דברי חכמים
 שאמרו שלא יעבור איש בין שהי נשים ולא יכחו אשה שפענו'
 בין שני אנשים : גם ראיתי להודיע בעונש של אותה בעלי
 בתים שבורחים מלהשכיר בית לת"ח באומרים אין יכולת ביה
 לשלם שכירות הבית שנהיוס' ח' איני יכול להוציא בדינא
 ודיינא ומה מידו אקח בנ"פ אין לחס וא' שמלהואם אדבר
 עמו קשום עוד מעט וסקלוגי והמיוס' של בעל הבית זה
 מפורסם מכמה פנים חדא שכ"ה הקור' מויה בעיני שחושב
 בדעת בעבור שה' ח' א' ק' גם משגיח עליו כמזהו שאם היה
 מודה שדבר' השבחתי יס' עליו סמיד כדכתיב הגם עין ה' א'
 יראיו וכס' עיני ה' א' נדיקו וכתיב כי לא יעוז את חסידיו
 וכס' ערף נתן ליראיו : וכא' רבוס : ממה מסיירא שלם

שיג ידו לשלם שכירותו כאשר נתן לו השגת יד בעושר
 ובנאים : ועוד שנעל הבית זה חושד בכשרים הוא והחושד
 בכשרים לוקה בגופו שריו חושד לס"ח כאלה וגולן בעובר
 על דם שהרי פריעת בעל חוב מכה ובהיות כן הס"ח
 מצמצם במאכלו או מוכר בסוקו כדי לשלם לקיים פריעת
 בעל חוב שהוא מכה והוא חושדו בהפך ועוד דזה בעל הבית
 מעיד בעצמי שכתו ועונם ידו עשה לו חילו וממונו שאם
 מודה שסוף מהק"ב זה מישתכן לו יתן גם כן לס"ח ומש צורה
 מלהשכיר לו ביתו ועוד הרי הוא בכלל ארור שמסיר הבטחתו
 מן הקב"ה ושאם צר ורועו באומרו זה יכול לשלם וזה אינו
 יכול ולמ' לא יחשוב שאפשר שלעם הארץ כמותו שמשכיר
 ביתו יחזור עליו הגלגל לעניות ולא יוכל לשלם לו ובהיות
 אינו חושב על זה מעיד עליו דכונן שאין משגיח ח"ו וביד
 האדם העושר והיכולת ואוי לו מעלבונה של תורה והקורה
 כועקת עליו לפני הקב"ה כי הרחיקה משכונתו כמי שמרחיק
 משכן רע ח"ו : ועונשו מפורש שקנאת השם יעשה זאת
 שיחזור הגלגל עליו לרעה וחורב בסוף יתב ביתו וימכו' כל
 אשר לו ויבקש מקום ישיבה ואין ע"ד על מה אבדה הארץ על
 עונתו את תורתו והתלמיד ח' עלה יעלה ויקנה שדות ויבנה
 בתים ומושב לעניים ויבא זה להתחנן לו לתת לו שכונה עמו
 וירחיקהו ממנו בדיון לקיים הרחק משכן רע וילך נע ונד
 באפס מקום ואין איש מאסף אותו הביתה כאשר עשה כן
 יעשה לו כי כל מדותיו של הקב"ה מדה כנגד מדה ובהיות
 ס"ח מרחם וחונן אף למי שעשה עמו רעה בסוף יחמול
 עליו לתת לו מושב יען יכיר שנידו יס' היכולת והוא משפיל
 ומרים ומידו הכל ואם לא יבא ולא יהיה הדבר הזה אלא שימות
 בעל הבית הזה בישונו בעבור מה שהוא יסגור יודע אדרבה
 לרע לו להפנישו במשפטי גיהנם כי קשה הוא כפלי כפלים
 מהעונשים של עולם זה ובעבור כי כדה חטאתו הניחו לשלם
 לו את מותו ולס"ח להרבות שכרו : גם ייש בעל הבית
 משכיר ביתו לס"ח באומרו ס"ח יודעים מסוך הספרים
 מהמאורעו שעתו בעולם מענין מלכים ומלחמות ודברים
 פדומים לאלו וכללי שבת הארוכות נסתבר עמו יחד עם שאר
 השכנים חורר חלילה לילה בבית אחד אנשים וכשים וטף והוא
 יספר לנו סיפורים ונעבור ומן בזה ער חזי הלילה עד שיבא
 שינה לעיניו ותנומה לעפעפנו וכלך או לטון וערבה שינתו
 ועל דעת זה מקבל התלמיד ח' בשכונתו בסדר פנים טובות
 וישמח בבואו וכדואו בתוך ומן זה שכוונת ס"ח להתחזק
 בתור' ולהרבות למדו כללי שבת הארוכות מיד כועק מר
 על הטעות שעשה להשכיר לו בית ועושה אופנים בדברי
 סכעסו לגרשו עד שבורח מעצמו אוי לו ואוי לנפשו של בעל

הבית זה כי מה יענה ומה ישיב ביום בא לדין לפני בוראו וכי
 ישיב גרשתיהו משכונתי על שלא ביטל למדו לספר לי
 ספורים חכוניים לעבור ומן היספיק גיהנם של אש ללגנו ושל
 שלג לטהרו ודע שכתבתי כל זה בהיות מעשה ממש שראו
 עיני כל זה ואמרתי להעלותו על הספר בדיו שאם יוכני השם
 להדפיס בעבור רחמי וקראו בזה בעלי בתים או ישמעו
 ויקחו מוסר : ובפרט אותם המרחקים תלמידי חכמים
 משכונתם יען שלא יכיר במעשיהם סמכוערים והרעים
 וימחה בידם ואם לא יקבלו יגלו חרפתם בקהל במקום שאדרבה
 היה להם לבקש ס"ח בשכונתם להאיר עיניהם בדרכי השם
 ולהביאם לכלל אדם כדי שישמחו בסופם : ורמו לדבר שאל
 יאנע בעל הבית מלהשכיר בית לס"ח בעבור שאינו מספר לו
 ספורי הכלי העולם כלילה ולא בעבור שיכיר במעשיו
 הפעים ולא מאוס אבדת השכירות כמו שהוא סבור : אמרה
 תורה והבנת את ס' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל
 מאדך ודרשו ר"ל את לרבות ס"ח צריך שפאבד אותו בכל
 לבבך בשני יצריך אף שיצרך סאב בסיפורי העולם : בעל
 רכונך : וגם בכל נפשך הקרב ס"ח בשכונתך כדי שאדרבה
 יכיר בכחמי נפשך ויתקן עצמך ובכל מאדך בכל ממונך ואל
 תחוש לאבדת ממון היינו שכירות הבית וכו' לכל זה הוא
 פסוקי ס"ה להכניסך במשפטי גיהנם וכו' שאמר שלמה
 סע"ה במשלי ס' ה' ונהמת באחריתך בכלות בשרך ושאריך
 כלומר שאדם במותו מצטער מהרימה בעוד בשרו קיים
 באר"ל על פסוק אך בשרו עליו יכאב ואח"כ ינוח אך דע
 שכל המתפסה מיכרו אח' כלות בשרו מעליו בקצר מוכן
 למשפטים אחרי וזהו אומרו ונהמת באחריתך בכלות בשרך
 ושאריך כלומר אחר שתכלה הצער מעליך ונהמת מצער
 משפטים אחרים שבאים עליך באחרית כשיכלה הצער כמדו :
 ואסה בעל הבית איך עולה על דעתך שהס"ח יכול להוציא
 ומן כלילות בספורי הסבל עמך מאחר שאם יסלך איזה
 חשבון מענין החורקך אתה מסביר באות לילה לעשות
 חשבון מדוייק כדי שלא להפסיד דבר מסחורתך ולמה לא
 תלמוד ממך לס"ח שצריך להסביר עמו ימים ולילות להבין
 באושכלי הקורה ואלא לאבד רגע בכלי העולם וכו' וכו'
 שכתב האר"י ז"ה בתנאי השגת החכמה שצריך למעט
 דבורו ולשתוק הכל מה שיכול כדי שלא להוציא שיחה בטל
 באר"ל סייג לחכמה שתיקה גם תנאי צדד קורה שלא
 סביבהו תבכה עליו כל מה שקובל : גם עליית הנשמה כלילה
 לעולם העליון ולא קשור בהכלי עולם תלוי שישן בבדיה גם
 צריך לטבול בכל עת הצורך כדי שיהי' מוכן להבין סוד
 הקורה גם צריך שיהיה שאל בקורה פר"ד ש' או יתוק
 במעו

שבט מוסר פרק מב

ואל יחשוב שיגלו לו רזי תורה והיותו דק דכתיב יסוד חכמה
 לחימיו ע"כ : ולמי שכל החיובים האלו עליו יוכל להוכיח
 רגע מומנו לבעלה ונפרט כלילה שאין רינה של תורה אלא
 כלילה באר"ל : ונפרט מי שרואה חכמת ר' עקיבא שהיה
 דורש על כל קוץ קלי קלי עד שכמעט קשש בחו של משה
 רב"ע כדור"ל וכן אחו"ל שלא נגלה למשה מה שנגלה לר"ע
 ונראות האדם כך איך ינוח רגע מעסק התורה אולי יוכל
 להשיג ממנה מעט מועיר : אך ענין המאמר פומא גדול
 שר"ע היה יודע מה שלא השיג משה רב"ע ופי' כס' נגיד
 ומכאן וו"ל כי ודאי משה רב"ע היה יודע כל מה שעסיד להסחדש
 בעולם בכל התורה אך היה יודע הסודות שהם בעל פה
 אמנם הרבה מהם לא היה יודע לדורשם ולהוכיחם מהכסוד
 ע"כ וכסוד ס' נחמו"ל וגם זה תימא ונראה לי כי לא היה
 יודע לדורשם למיעוט בחינת המקבלים שלא היה להם כח
 להבין הסוד אלא היה מרנ"ע רוכה לגלותו להם לא היו
 מבינים אותו כי אפילו יהושע שהיה משרתו הוצרך משה
 למסור לו הסוד כמו שפי' הרב זל"ה על משה קבל תורה
 מסני ומסרה ליהושע כי כח המוסר שהוא משה היה יכולת
 ביהושע מה שאין כן שהוא קבל תורה מסיני הוא נכחו קבלה
 בלא מסיר' והוא יהושע שנאמר במקום משה כל שכן שאר
 חכמים : או נחזור למעלה שמשה רבינו לא היה יודע
 לדורשם ולסודיחם עד שבאו חכמים והיו דורשין בכל דור
 ודור וכן הענין ברבי עקיבא שאותם קלי קלי של הלכות
 היה דורשם על קובי הסורה י"ל נחמ' על קובי אותיות של
 סודם והיה אומר קוץ זה רומז לזה לזה ואמנם ענין זה
 לא נגלה למשה אך הסוד עצמו ודאי שנגלה לו : נחמ' כ"ל
 שמשה מלגאו שהוא בחינה יסוד דאנפ המכוסה ויעקב הוא
 מלצר ממה נגלה מיסוד דאנפ לחוץ מן הסוד דועיר כח'
 בדברי הדב"ו להלך ולכן משה כל הדברים שהיה יודע שהוא
 מלגאו אצל ר"ע שהיה מבחינת יעקב כנוכר בהרבו"ל והוא
 מלצר ולכן היו יכולים להבין דבריו שהיו צפי' והיה יודע
 לפרש כפי בחינת כח המקבלים שג"כ חכמים היו דורשים לכל
 דבר ודור כנ"ל וכן נסתלה היה שזשנה והתורה היו מבינים
 אותה ואח"כ נסתעו הדורות והונדכו לעשות פירוש לדור
 הבא ואח"כ בא ר"שי"ו לעשה פירוש בקלאוד ובא תוספת
 ואח"כ רב אלפס ואח"כ הרמב"ם וכן על דרך זה כדי שיבינו
 כל הצאים אחריה מקושר דעתנו בעינותנו הרבים עכ"ל :
 ולע"דן לי עם מה שאמר רז"ל על פ' ויתן אל משה ככלותו
 מלמד שהיה מר"ע לאחד הסוד' ושוכח עד שנקנה לו במתנה
 שנאמר ויתן א משה ע"כ באופן שפי' שהק' נסן לו הסוד
 במתנה נעשה בעל הסוד והבין כל מה שעסיד להסחדש

בתורה אך ר"ע אע"פ שלא ניתן לו במתנה מרוב חכמתו
 ושורחו ועמלו נגלו לו כל מה שידע מרע"ה על ידי סמנה
 והוא שאמרו סכ שלא נגלו למשה נגלו לר"ע כלומר מה שלא
 נגלו למשה על ידי עמל ועורח כי אם על ידי מתנה נגלה
 לר"ע בלי מתנה כי אם על ידי עורחו ועמלו ולכך קשש בחו
 של משה כשראה לר"ע על שהשיג הוא בעורחו כל מה שהשיג
 הוא על ידי המתנה וכו' וקרוז לזה י"ל עוד שאינו מסמיה
 על כל מה שהשיג מר"ע הכל מאוס שקבל מפי של הקב"ה
 ואע"פ שכללים מסר לו הק"ה באר"ל ויתן אל משה ככלותו
 כללים מסר לו וכו' ומשה היה מבין בכללים ודורש מ"ס
 בהיות שקבל הכללים פה אל פה מהקב"ה היה לו נקל
 להבין מקומם כל מה שעסיד להסחדש בעולם מה שאין כן ר'
 עקיבא שקבל מרבו בשר ודם ונתחכם בעורחו ועמלו להשיג
 כל מה שהשיג מר"ע שקבל מפי של הקב"ה שהדבר קרוז
 להבין ונמנה שנגלה לר' עקיבא מה שלא נגלה למשה שלמשה
 נגלה בעצור ששמע מפי הגבורה ולר' עקיבא נגלה אע"פ
 שלא שמע מפי הגבורה ודוק : עוד נראה מעין מה שפי'
 הרב נחמ' ו"ל כנ"ל ידוע שגרים הם בחינת התנין ולכן ר'
 עקיבא כיון שהיה מגרים היה דורש על כל קוץ וקוץ קלי
 קלי כי השגתו שם היה הרבה מאד ולכן היה יכול לפרשם
 ולסמיק הדברים להבינם לאחרים מה שאין כן מרע"ה שאף
 על פי שהיה יודע כל רמז ופוד שכל קוץ וקוץ לא היה יכול
 לגלותם ולפרשם כר' עקיבא דשורשו שם והוא נגלה לר'
 עקיבא מה שלא נגלה למשה כלו' משה היה יודע אצל לא
 היה יכול לגלות כר' עקיבא והוא על דרך מי שבא נשמתו
 בזה העולם לתלמוד ולא להגדה אע"פ שידע הגדה אינו
 יכול לפרשם באופן שיגיע ערבה לשומעיהם כל כך כמו
 שבא נשמתו להגדה שלו ניתן לשון למורים לפרשה ולהבינם
 לאחרים והדבר בהפכו מאוס שכל סדברים על מה שהאדם
 בא בזה העולם ניתן לו מן השמים אימון דברים שיכוננו
 הדברים בפיו מה שאין כן מי שלא בא על אותו דבר : גם ר'
 עקיבא שבא מהתנין נסתלה לו לשון לימודים שיכול לגלותם
 לחוץ בעסק לאונן מה שאין כן משה רב"ע שח"פ שידע
 סודם לא ניתן לו לגלותם כמו שניתן לר' עק' בא במדובר :
 ונחזור לענין מאוס המרחקים ת"ח משכונתם על שאין
 מוכיחים הלילות עזהם צם פורי שיחה בטלה במקום א"ר
 ראוי לבקש ת"ח בשכר ללמוד מאו כל הלילות תורה ודרך
 ארץ ושורש להם א"ר דרך ישכון אור כדי לזכות באור החיים
 לעולם שכלו טוב לעולם שכלו ארוך בהיותם שכל אדם צוים
 הולך אחר דרכו ועסקיו אשר עליהם ימים החיים האמתיים
 ומסיד כך אין לו פנאי לגמול בדברי תורה בראי
 וכלילה

ובלילה הוא שם הכושר ללמוד וללמד בקניעות כמו שכתב
 בעור י"ד סי' רמ"ז ל"א ח"פ שמנה ללמוד ביום ובלילה אין
 אדם לומד רוב חכמתו אלא בלילה לפי' מי שירצה לזכות
 לכתר קורה יזהר בכל לילותיו שלא יאבד א' מהן בשינה
 ובאכילה ושיחה וכיוצא בהן אלא בדברי חכמים ושלמוד
 קורה ואמר רז"ל אין רינה של קורה אלא בלילה וכו' אשר אני
 מבין בזה מאמר מיוחד מאת הו"בם דרית אברהם ב"ר ש'
 פ"ב הביא ממדר' נ"ה לשון תכלית הימי' הלילות תכלית' הלילות
 שנתות תכלית שנתות ראש חדש תכלית ראש חדש המועדים
 תכלית המועדים ראש השנה תכלית ראש השנה יום כפורים
 תכלית יום כפורים תשובה תכלית תשובה עולם הבא תכלית
 ונר' בכוונת מאמר זה שבא לכליץ בער כל אשר ישרא' יבנה
 שכל ימי חייו מוציא זמנו לחשוב בהקב"ה כי זהיון האדם
 כל היום טרוד במחשבותיו מפנה בתכלית הימים שהם
 הלילות שהוא פנוי מעסקיו כדי ללמוד וללמד בהן ותכלית
 הלילות מפנה לשבתות להקל בשבתות יסירה לזכות עמה
 להבין ולהשכיל בתורה ממה שלא יכול להבין בלילות בימי
 המול ובפרט שלא ניתנו שבתות לישראל אלא לעסוק בקורה
 והעשם שבהן וזכה לנשמה יסירה ונתוסף לו חכמה ותכלית
 שבתות ראש חדש כלומר אחר השבתות חושב בראש חדש
 לקדש בלילה ולזכות להקביל פני שכינה ותכלית ראש חדש
 מועדים להביר בהם הנסים שעשה הקב"ה עם ישראל אשר
 בהם פירסם אלהותו בעולם וכתב בברותיו ושאין לו מבלעדו
 ועל ידי כך מקדש נפשו ומקדש עמו בהקדוש ברוך הוא
 יוסר ויוסף ותכלית מועדים מפנה ראש השנה שהוא
 יום הדין לחשוב בו לקנות מורא כדי שלא יכשל לעבור
 פי' ה' בכל אשר כוהו ותכלית ראש השנה כדי לבא ליום
 הכיפורים שיתכפר עליו להיות מנוקה מכל חטא ותכלית
 יום כפורים תשובה שכיון שזכרה יום הכפורים כדי
 שיתכפר עליו והו' מביא לתכלית התשובה שימא' תמיד שלם
 לפני בוראו ותכלית תשובה עולם הבא ירצה וכוונתו
 בתשובתו לזכות לעולם הבא באופן שכל ימי חייו יוצאים
 במחשבת הקודש ובהיותו שזה המאמר הקדוש מעיד על
 כל איש ישראל שכל זמנו מוציא באלו המחשבות הטהורות
 כמא' המוציא את זמנו לריק כגון שאוציא לילותיו בשיחה
 בעליה מעיד בעצמו דלאו ישראל הוא לכן כל איש ישראל אשר
 בשם ישראל יכנס אל יוציא זמנו לקבל וריק להרבות בדברי
 קול כי אינו יוצא מכלו כי אם חולאים רעים לנפשו
 ולהכין כלימות בידיו להרוג את נפשו במיתות משונות
 במשפטי גיהנם לתת מרב בידם כל מלאכי חבלה לעשות
 בה כרונם ואם עזר אדם וכו' זמנו לקבל יסיע

בנפשו ויראה כי לא עלה צידו שום קופלם באותו זמן כי
 אם תחלוף מות ויחזור בינו לבין קונו כי ידו פשוטה לקבל
 שנים כדי יוכל להכניע לבנו הערל יבקר חולים
 ויעמוד על המותים בשעת מיתתם ואז יכיר כי הכל הכל
 כמו שכתב בעל בריית אברהם דף י"ב ע"ב משם רבינו תם
 שיתעסק אדם בדרכי פניים ופוליס ויקטר מתים וילך
 לקברות המתים בכל שבעה ויעמיד לבדו שם ויזכור לנפשו
 את המעמד הסוא וזכור לא יחטא כמו שהיה עושה איש א'
 שהיה בתכלית הרשע וכפריזות והיו מספרים קוענותיו
 למלך ויען איש אחר מהם ויאמר ארזני המלך כי עתה
 הפליג לעשות מאשר עשה בימי וואני מעיד בפניך כי שמעתי
 אותך בחכי הלילה הולך לקברות לגנוב תכריכי המתים כי
 ציתי בקיר החומה וראו המלך לשני נאמנים לחקור בדבר
 והלכו אחריו בלילה עד אשר ראו כי נכנס לקבר אחד
 וכו' ויא' שלש של צהל וקשר אותם על צווארו והיה מושך
 אותם בידו בחוקה והיה אומר אוי לך הבוקר ננוף וגו' עניה
 ונשמה נשמה יחידה וגלמודה ושלם כל ואנוש פנוש ואדם
 מאדמה מה שקיירך ומה שהיה תאונתך ביום שבתך במקום
 הוה מדוע התמכרת ורת ונמעמד הוה לא חשבת ועל מי
 בפתת איש עוזריך ואיה אוהבך ונאמניך ואיה איפה סם
 מכירך יקומו אם יושיעוך בעת רעסך אשר עשית ואתה
 תישא אתה זרעמה ואתה תקבור אתה מאבת ואתה תהיה
 במאם הכנע נפש אולת דע יסודך וסכר צוראך ראי ציטך
 צושורימה יכניעוך וסולעים יחלקוך ורשפי אש שלהבת
 יכלוך ומה תעשי צנאך במקום הוה בית חשך וכלמית אנה
 פנחח ואנה סמלטה ביתך וזה מעונך לבי ראש ביתך נר
 ואפל ואין נובה לו מאורי דואני וכוכבי נדעכים פה תהיה
 כאלולא היית ותמיד כאלו לא היית די לך מבל אשר עשית
 ושוב לאלהיך וכו' המעמד הוה כאלו היית יכול להמלט ממנו
 היית ראוי לעשות רצונך וגם אני אודך כי תושיע לך
 ימיך אבל אחר שסופך למעמד הוה ופה תשכני למעצב
 דע כי אין לעמלך תגובה כי אם תשובה וכאשר נשבע הדבר
 למלך תמה ונפלא על תשובתו ונכנע המלך ממעשיו הרעים
 הוא ורבים מפריצי עמו עכ"ל אשר על כן האיש החפץ חיים
 אופז ימים לראות מוצ בעולם הוה ובעולם הבא אל יוציא
 זמנו לבטלה שהנטל מביאו לחשוב בכל עזירה אך יהיה כל
 מחשבות לבו בהקב"ה בשיבתו ובלכתו בשכנו ובקומו וירחי
 עם זה שאינו חוטא ועוסק בקורת ובמכות ולפחות אם לא
 יוכל לעשות במעשה מרובה דמחשבה טובה יחשב לו למעשה
 וקונה עם זה רפואת לנפשו ולגופו וחיים ארוכים צב'
 עולמים חיים מקוקים ועריבים בעולם הוה וחיים בכל מינו
 עידובין

שבט מוסר פרק מב

עידונין בעולם הבא כי בעבוד אלקים אף שקשם לו בתחלה
מפני חמת המציק יצרו הרע המגדלו וממרר חייו כדי למנוע
מעבודת הקודש אמנם במסור את עצמו לעבוד לאלקיו יצרו
מסור בידו ומשם ואילך חייו חיים מתוקים וערבים הפך
ההולך אחר יצרו הרע שנופת צופים בתחלתו ואחריתו מר
כלענה חד בחרב פפיות השם יצנו לעבודו בלב שלם ולקיים
סורקו ומנותיו אנו ונאחזינו ונאחזי כל ימי חייו
מעשה ועד עולם אמן נס"ו : וכיון שהוכרנו בפרק זה
ענין תשובה נזכיר גם כן סדר ודוי מספר כדה לדרך ונ"ל
תפלה לעני כי יעטוף כעבד אל אדוניו כופה : ה' שפתי
תפתח ותסה תהיה לי לפה * ה' בוקר תשמע קולי בוקר
אערוך לך ואצפה * אל אלתי ואירא כי עמנת עוני
בחושי ולבי חלל בקרבי * יראה ורעד יבא בי * כי ומנו
חטאי ואשמי עמי * בלילה ביומי בשכני ובקומי * לחמו
בלחמי הן בעון חוללתי ובחטאי יחמסני אמי * ואיך אבא אל
שער המלך בלבוש בלימה וחרפה ובושה ומה יוכה ילוד אשה :
כניץ כובל ככל עובר באלון וכאלס * ונח שלמים אשמי
אשם נולות אשם מפילה אורחא רחוקא וזורין קלולה *
ונמה יתרכה אל אדוניו * ואשם לא זכו בעיניו * וככני
לכת שבעה ומה יעשו סודות ארבעה * אף כי אנוש רמה
ובן אדם קולעה * קצר ימים ושבע רוגו להבל דמה *
מחובר מארבע אבות נויקין נחשב במה * כל המחובר
לעמא סמא * ואיך כמוני קולעת ולא איש אל בית המלך
לבא ואבס * בן סורר ומורה וולל וסובא * ואירא כי
ערום אנכי ואחבא * ולא נותרה בי נשמה * והשם סגר
את רחמה * בעבוד הרעימה כי יגורתי מפני כאף והחיתה
ואפיל על פני וארדום ואשמע קול באוזי * דמאס דבר
צי ומלתו על לשוני * אולי יראה ה' בעוני * ויאמר לי
מה לך נרדם קום קרא אל אלקיך * ואמר אשם נא מנחתי
מן בעיניך * אל נא סעבור מעל עבדך * לבך לשמים
ולארץ עיניך * ותתחלחל להסודות ולהוביר עיניך *
אולי ישא פניך * וכשמעו אחוסני פחד ורעדה * וחרדתי
חרדה * צירים אחורי כצירי יולדה * ועם ונרה
צרורה * רעמה שמה אשערוניה אוי לי אשם אומר אוי לי
אשם לא אומרה * שנסתי מקני * ואעש באשר צוני לשוני *
עט סופר מפיר להגיד עוני * בערם אלך ואינני * ואקוד
ואשסחיה לאל בורא ואיום * אולי יחנן ואמא פדיוס *
את חטאי אני מזכיר היום * אבל אמרתי מי הוא זה ואי
זה הוא ומה שמו * אשר נעפה מן היס כל ימי כבאיו לילו
וייומו * רואה את אומנו כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי
ממני עכ"ל : אלסי ואלהי אבותי תבא לפניך תפילתי *

ואל סתעלם מתחינתי * שאין אני עווי פנים וקשי עורף
לומר לפניך ה' אלהי ואלהי אבותי כדוק אני ולא חטאתי *
אבל עוני אני מכיר * ואת חטאי אני מזכיר * וכנני
מתודה לפניך ה' אלהי ואלהי אבותי בכפיפת ראש בכפיפת
קומה בנמיכת רוח בחלישת חיל בשצירת לב בקידה *
בצריכה בצריע בהשקחיה באימה ביראה ברעדה *
בפחד בחלחלה בילול בנינוח בקינה ונהי בנאקס בצעקה
בנכי * וצדמע על החטאות ועל העוונות ועל הפשעים
שחטאתי ושעויתי ושפשעתי לפני ה' אלהי בסתר ובמחזה
בסובים משני עיניהם מזה ומזה * לא ראוי וס
כרטי זה :

(לשון כדה לדרך)

את אשר אהבת שנאתי	ואת אשר אהבת הארתי
את אשר בחרת ברחמי	ואת אשר בניית ברכתי
את אשר נעלת לבשתי	ואת אשר גזרת הפרתי
את אשר דברת עברתי	ואת אשר דנקת הפרדתי
את אשר הורית הארתי	ואת אשר החמרתי סקלתי
את אשר זכית חייבתי	ואת אשר זכרת שחתי
את אשר חייבת זכיתי	ואת אשר מצטת הכתי
את אשר טהרת טמאתי	ואת אשר טמאת טהרתי
את אשר ישרת עקשתי	ואת אשר יספת גרעתי
את אשר כבדת בזיתי	ואת אשר כתבת מחקתי
את אשר למדת שחתי	ואת אשר לעגת שחתי
את אשר מאסת בחרתי	ואת אשר מחצת חסלתי
את אשר נטעת עקרתי	ואת אשר נתצת בניתי
את אשר סגרת פסחתי	ואת אשר סמכת הפלת
את אשר עורת החליתי	ואת אשר עטרת גליתי
את אשר פסלת הכשרתי	ואת אשר פגלת אכלתי
את אשר כדקת שלפתי	ואת אשר צפנת חשפתי
את אשר קדשתי חללתי	ואת אשר קרנת רחקתי
את אשר רחקת קרבתני	ואת אשר רכית מאסתי
את אשר שכנת געלתי	ואת אשר שקצת חבנתי
את אשר תקנת העויתי	ואת אשר תמכת השחתי

עד כאן לשונו :

על כן בושתי ונכלמתי ונאלמתי מרוב חטאתי ונפשמתי
ונפלתי * מרוב עוונותי כי רבות אהחוסתי *
כדוק הוא ה' כי פיהו מריתי ואת הרע בעיניו עשיתי *
המעט בכל רע הייתי ולעמורה דעיתי * ועסה אל נא
כפר ודוני וסלחת לעוני כי רב הוא : אנהי אלהי
שמע את תפלת עבדך ואת תחנוניו וקבל את תשובתי
ותחינתי וצקאתי ויהיו לפני כסא כבודך מליכי יושב
להליו

לפי צעדי לפניך ולהכניס תפילתי באוניך ואם צעונותי
 אין הליץ צעדי ואין מלמד עלי זכות חסור כל לי מתחת כבא
 צדודך ולא אשוב ריקם אלפניך כי אתה שומע תפלה
 וסמיד ירגיל עצמו בתפלה זו לסוכיר ולהזכיר עצמו על דבר
 הסגולה ויאמר ג"כ . אנא ה' ילחי ואלחי אבותי יושם
 בא איום וכיות אם עשיתי לפני כסא צדודך ויהיו נגדך תמיד
 והתועלת שכולל מהם בעולמך בין בע"ה בין בע"ב הם
 יהיו סמיד לפניך מליכים צעדי ויהיו כסאך מנדיל וכמו
 חומת גומאם להקדוש מלעצור משטין שיבא לפניך עלי כי אני
 בתשובה חפצתי . ובך סמיד חפצתי . ובקיום מצותיך
 ששקפתי . ואע"פ שמקודש לפניך חטאיתי כנה עתה נחמתי
 ובלבי גמרתי ואמרתי ומאום מאסתי בכל מה שהרשעתי
 ואכלך ברסתי . ובכל רחמך חסיתי כי ידעתי כי אל חפץ
 חסד אתה יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' בורי
 וגאלי . ויבטח אדם בשם ה' וישען באלהיו ואל יתייאש מן
 הרשעים וישים נגד עיניו כל המסעות שנסעו אבותינו
 במדבר ובכמה מהם הכעיסו לבוראם ועב"ז חור וריחם
 עליהם כן נוהג עם איש חוטא :

פרק מג

יוצר האדם לחונן ודעת אלה חנני
 לכתוב בפרק הקודם לזה מעבין הדבור
 של השגת החכמה צריך האדם למעט בדבורו וישקוק בכל
 מה שיוכל כדי שלא להוציא שיחה בטילה כמו שאמרו חז"ל
 שייב לחכמה שתיקה ומה גם דבריו דברים לא יחדל פשע
 אכסוב בפרק זה עד כמה מביע המדבר דברים בטלים ובפרט
 דברי בטלים כאשר ראיתי חולה רפה ורבה היא על בני אדם
 אשר המה מוצאים ורע לבטלה צעה שמבטלים פיהם בדברי
 תפלות ולא שמו יראת אלהים כגדס רק כדי שישחקו השומעים
 וכן עושים השומעים יפטירו בשפה יגיעו ראשם פיהם מלא
 שחוק עיניהם יללו מים מרוב שמחה אשר שמעו מהלץ ובלתי
 ספק כשם שגמרתי מן האומר ומדבר דברים כלאו כך נפרעי
 מהשומעים ומהמשחקים שאלולי המה לא ידבר הלץ רק יהי
 ככלב אלם שלא ידע לנבוח ועל השוחקים כאמר טוב כעם
 משחוק ולשמחה כוונתו מהו ולמה זה וכדי שידעו עד כמה
 קבד העבודה הורה בזה אכסוב מה ששמעתי מר' ומר'
 שכל הדברים שאדם מדבר בהם כמוסי' בלב ומיד כשעולה
 בדרכו של אדם לדבר מיד נאכלת הדבור מהלץ והוא בחינת
 עולם האכילות והוא בחי' יו"ד של שם הוי"ה וכשמגיע הדבור
 לחוה הוא בחינת עולם הבריאה והוא כנגד ה' שבהוי"ה
 וכשעולה הדבור בגרון הוא בחינת עולם היצירה והוא כנגד
 ו' של שם הוי"ה וכשמגיע הדבור לפה ומוציא לחוץ הוא
 בחינת עולם העשיה והוא כנגד ה' אחרונה ששם הוי"ה ע"כ

כרי נאדם רמזים עולמות אנ"י וכל דבור ודבור שמוציא
 מפיו מהו שם הוי"ה ראה מכאן עד כמה מביע מושג המבטל
 פיו ומדבר דברים בטלים שמצדק ששם הקדוש באופן דבור
 העמא שמוציא מפיו . ונראה דלכן אמרו חז"ל כל המבטל
 את פיו מעמיקים לו גיהנם כו' ניתן לו העונש החמור הזה
 מאוס שהוא חמור ממעשה לפי שכל דבור ודבור של בטלות
 צדק השם עצמו כביכול . ונראה דהו יכיה הכבוד מה
 שאמרו חכמים ו"ל לדבר דבית סכסא לפי שכל דבור ודבור
 שמדבר רשע שם הוי"ה כמדובר ואיך יוכל לדבר במקום
 מטונף . וגם והו סרעומת הנביא באמרו סוגפסם ה'
 בדבריהם כלומר בדברים הבטלים והמטונפים הונעפסם
 הוי"ה דייקא מאוס שכל דבור שיוצא מן הפה עושה שם
 הוי"ה : וזה מסייע בקושי הרמ"בן וכל המפרשים ז"ל
 דלמה החמירה תורה במקלל אביו שהוא צדקה חמורה
 מצדקה אביו שהוא צדקה שהיא קלה שאדרבא המכס נראה
 שעה עבירה חמורה יותר ורבו התשובות על זה ש קשם
 וסמאס בספרי המפרשים ו"ל אמרם כפי הקדמתו זו
 הסגולה מצד ארס שהמקלל לא קש על כבוד השם לפי ששם
 הדבור שהוציא מפיו לקלל בירך שם הוי"ה עצמו ולכן מיסתו
 חמורה שגמא חטא עם השם ועם אביו מה שאין כן המכה
 שאינו מצדק השם בהכאה . והו טעם מאמר חז"ל ד' כסוס
 אינן רואים פני שכינה כס שקרנים ובת חנפים וכס לבים
 ובת מספרי לשון הרע : דק' יש עבירות יותר חמורות
 מאלו ולא אמרו עליהן שאינן מקבלים פני שכינה העוש אותן
 אלא הוא אשר דברנו ששם כל דבור ודבור שאדם מדב' מצדק
 עמו שם הוי"ה ואלו ד' כתובים הם חוטאים בדבור שהשקר
 והחנופה והליצנות ולשון הרע כלולים בדבור . ועס זה יבא
 על נכון מאמר חז"ל כל כוונת לעני מסבך בשם ברכות
 והמפייסו מסבך בי"א ברכות דכמוזר נחשב שיוסר שכר
 יהיה למפייס שיפטר ממנו וריקה נפשו מהכנס לו שמאלא
 בטנו אלא כיון שהמפייסו עם כל דבור ודבור מדברי הפיוס
 מצדק עמו שם הוי"ה כהוי"ה עצמה כוונת לעני יוסר חיזוק
 מהמאכילו עגלים מפוטמים כי לא על הלחם לבדו יחיה
 אדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם יוצא פי ה' דייקא
 עם מה שמוציא הוי"ה בכל דבור ודבור שמדבר כמדובר .
 ומה טוב ומה נעים כפי הקדמה זו דה"ל באמרו אין דברי
 תורה מסקימים אלא במי שאוציאם בפה דכתיב כי חיים הם
 למוצאים וכו' שהנה כיון שבהוציא הלמוד בפה עושה עם כל
 דבור ודבור שם הוי"ה ושם הוי"ה בעצמו מעמיד את למוד
 בלבו שלא ישכח כי אין לפניו שכלה ואיך יכול שכלה בדבור
 שעמו נספוק שם הוי"ה . ואח' מה פיהם השלם כה"ר

קיד

ידידי' אצול פייא נר"ו שהטעם שהמציא דברי תורה בפה
 אינו טובה כתבו מקובלים ו"ל דשכחה בחינת קטנות בנחית
 שם חלקים שהוא בחינת קטנות והוא בגרון * אך וכירה
 היא בחינת גדלות בשם הוי"ה שהיא בחינת גדלות ולכן בעוד
 שאין אדם מוציא הדברים מן השפה ולחץ שעדיין בגרון הם
 בחינת חלקים שהוא בגרון והוא בחינת קטנות בנחית
 השכחה שהיא בחינת קטנות לכן שולט בו השכח' מה שאין כן
 כשמוציא הדברים בפיו שאז משלים ה' אחרונה בשם הוי"ה
 כפי הקדמתו והוי"ה בחינת גדלות כוכירה שהיא בחינת
 גדלות לכן שולט הוכירה בו ונכון * ומה נעמו דברי הנביא
 צוה באומרו קחו עמכם דברים וכו' דאך יתכן דבאומרו
 האדם חטאתי עויתי פשעתי יתכפ' לו מה שעשה דמה פועלי'
 אלו דברים לכפר על כל עונותיו אלא כיון שהחוטא לא שם
 שם הוי"ה בגד עיניו ועל ידי כך חטא לכן באמרו דברי הוי"ה
 בכל דבור ודבור עושה שם הוי"ה ונמצא מפקן מה שפיוס
 שלא שם הוי"ה בגד עיניו ועשה כלו כניכול אינו שם לראותו
 ובדברי הוי"ה מקרבו אכלו בפיו ובלבבו כמדובר ואין תיקון
 גדול מזה * וזה הטעם שכל הדברים נריך מחשבה דבור
 ומעשה כגורע דקשה כיון שיש מעשה שהוא תכלית הכל מה
 צורך אל הדבור אלא כיון שכל דבור ודבור עושה שם הוי"ה
 כמדובר א"כ אם זה חסר מה מועיל המחשבה והמעשה שהרי
 שם הוי"ה שמהו עם הדבור מעמיד ומקיים המחשבה
 והמעשה כי הוא שורש וקיום הכל * כלל העולה מזה
 שהמדבר דברים צעלים ונפרט דברי גדלות כניכול מכנים
 הקדושה בתוך המומאה דשם הוי"ה מצרפו עם אותו דבור
 של צעלה * וסנה צהיות דג' דברים גורמים לאדם רבוי
 הדברים והם הקנאה והתאווה והכבוד ואמרו רז"ל דג' אלו
 מוציאים האדם מן העולם ונראה שהוא מטעם דג' אלו
 גורמים לאדם להרבות הדברים הצעלים מי שיש בו מדת
 הקינאה תמיד לא פסיק לשון הרע מפיו כדי להשפיל בעיניו
 ככל כל מי שהוא גדול ממנו בחכמה או עושר או כבוד או אינס
 מדה טובה וכל זה מסתב הקנאה גם התאווה כדי יוכל להשיג
 אותן מוכרח להרבות דברים לא לפי ולרבות עם כל
 אדם אולי יתכן בעיניהם להשיג על ידם תאות לבו וכן הכבוד
 הרודף אחריו מוציא ומנו שלא לדבר בשבח שום אדם בעולם
 כדי שימצא הוא גדול מכלם ויסרבה כבודו צהיות הוא יחדי
 בחכמה ובמנין ועושה הוא צוה שאם כל העולם כפי דעתו
 מחוסרי החכמה והמדות והוא השלם בלבד אם כן למה יראה
 שלימותו ורוב חכמתו ונמצא או דומה * למי שנמצא בין
 הפוסים ומסיפה עצמו ביניהם דאין שמוס גדול מזה ואין
 הכרה גדולה מנו שמבריו הוא בעצמו על מעוט שכלו ועל

זה אמר הפס' איזו מכות' המכבד את חבריו דכיון שחננד
 ומגדלם נמצא כשחננדים אותו נקרא מכובד משום שמקבל
 כבוד מאנשי הכבוד והמעלה מה שאין כן המשפיל והמנוה
 לכל אדם אם יכבדוהו אינו מכובד כיון שגא' לו הכבוד
 משפלים רקים ופוחזים ומחוסרי * טעם כאשר הוא פועל
 עליהם ובשמו בעל הרודף אחר הכבוד אלה הדברים נגד
 עיניו יקח מוסר לגפשו מלרדוף אחר הכבוד וימנע עצמו
 מלהרבות דברים לבקשמו ועל זה אמרו רז"ל כל ההולך
 אחר הכבוד הכבוד בורחם ממנו וכל הנזרח מן הכבוד הכבוד
 רודף אחריו וכו' והטעם דכיון שרודף אחר הכבוד מרבה
 לדבר בדופי כל אדם ושאין בעולם כמוסו אם כן כשיקבל
 כבוד מהם אינו כבוד לפי שהכבוד הוא שיכבדוהו אנשים
 גדולים ושלמים ולא רקים ופוחזים ונמצא שממנו ומסתמו
 שלא דבר בשבח שום אדם ברח ממנו הכבוד שאף שיכבדוהו
 אינו כבוד כמדובר * גם ישים נגד עיניו כל המשפיל
 ומנוה למי שהוא קטן ממנו בחכמה ובמנין אלה דברים
 ויאמר למה אני מנוה ומשפיל לקטן ממני בחכמה כיון שאין
 רצוני שיצוה וישפיל אותי מי שידע יותר מחכמתי * וצהיות
 שאדם משקנה מחבירו בידיעה ונקול ובמראה ונקומה למה
 יוציא אדם להגל ומנו דבריהם לקלות להחטיא את עצמו
 לקט מהדופי בידיעת חבירו או בקולו או במראה ובקוממו
 דבר שיכולת ביד אחרים לעשות כמוסו ולדבר בדופי שנו
 צמה ששקנה מהם בידיעה או קול וקומה וכו' ולמה במקום
 שיתן הודאה ליוצרו על כלו כגדול לנפשו כורות אלפים
 ולרבות ואין צורה דומה לחברתה ולכל צורה וצורה חכמה
 ודעת ומראה וקומה בפני עצמה מוציא לריק ומנו לדבר
 בדופי המאזנים ממנו * גם עליו אדרבא נריך להודות
 שיש בעולם בני אדם פחותים בערך חכמתו שעם זה יוכר
 גדולת שכלו ובינתו שעם כלם יהיו שוין בדעת ובחכמה עם
 מי יוכל להספא דגדול בשכלו :

ובמה יוכר בין חכם לטיפש כדי לנרך צורך שחלק
 מחכמתו אם כן השפיל בערכו נמצא מגדלו על דרך
 אין האור ניכר אלא מתוך החושך * וצהיות כך למה יצוה
 החכם לקטון בערך חכמתו כיון שעל ידו יוכר מעלת
 רוממות מעלת בינתו כל זה ישים הרודף אחר הכבוד נגד
 עיניו ויסקוס פיו מלדבר בדופי שום אדם :

והרודף אחר הקינאה והתאווה ישים בלבו ויהיו
 את הדבר בגפשו דכשם שאינו תחת
 האפשר שיקושי יחרוש יחד עם השור * ואזוב ימלוך על
 אנשים : ונמלה שילחם עם ארזיה : והפיל דעייל
 בקופא דעמטא : ואדם בליראש שיצק וישכיל : כך או
 אפשר

אֶפְסָר יִשְׂיֵי הָאָדָם דָּבַר שְׂאִינוּ דְרָצוֹנוּ יִסְבֵּרֶךְ יִשְׂיֵי הָאָדָם
וּבִהִיּוֹת כֵּךְ לֹמֵה יִפְרַח הָאָדָם לְהוֹצִיא לְכַבֵּל וּמִנּוּ לְרִדּוֹף לְהַשִּׁיב
מֵה שֶׁלֹּא נִגְזַר עֲלֵינוּ לְהַשִּׁיב כִּי כָל יָמֵינוּ יִכְלוּ בְּשִׂמְלָה וּסְתוּרָה
וּמַעֲבָדוֹת וְלֹא יִשְׂיֵי הוֹשָׁעָה כָּל יָמֵינוּ וְיִהְיֶה מִבּוֹעַל מַעֲבָדוֹת
בּוֹרְאוֹ מֵשׁוֹם שְׂאִינוּ יִכְוֹל לִבָּא לְתַכְלִית כּוֹוֹנָתוֹ לְהַשִּׁיב אוֹתוֹ אֲף
שִׁיטְרוֹת עַד יוֹם מוֹתוֹ הֵלֵךְ טוֹב לוֹ לִשְׁמוֹת בְּחֻלְקוֹ וְאִם עֲלֵינוּ
נִגְזַר טוֹב יִבָּא מִמֶּנּוּ וְאִם נִמְצָא שֶׁמֶת נִמְצָבוּ וְעַבְד לְבוֹרְאוֹ
בְּכָל כּוֹוֹנָתוֹ וְיִסְבֵּר דַּעְתּוֹ : וְכָל מִי שֶׁטְוֵרָה לִמְצוֹת דָּבַר
שֶׁלֹּא נִגְזַר עֲלֵינוּ מִן הַשָּׁמַיִם דּוֹמֵה לְתִינּוֹק שְׂרוּאֵם כָּלוּ בְּכוֹתָל
וְדוֹמֵה בְּדַעְתּוֹ שֶׁאִם יִשְׁלַח בּוֹ יָד יִסְפָּשְׁבוּ וְשׁוֹלַח יָדוֹ בָּנָל וּבִידּוֹ
אֵין וְחוּצָה לְתַכּוּשׁ עַד כִּמֹּה פְּעָמִים אֲוֵלִי יִכְוֹל לְהַחֲזִיק בָּנָל כִּי
אֵין דַּעְתּוֹ מִשִּׁיג שִׁיכְלָה הַזֶּמֶן וְלֹא יַעֲלֶה בִידּוֹ מֵאוֹמֶה וּפְעוֹד
בְּרִאוֹת הָאָדָם שֶׁטְוֵרָה עַל דָּבַר אֶחָד לְהַשִּׁיב וְלֹא עֲלֶה בִידּוֹ
לֹמֵה יִחוּזֵר עֲלֶיהָ עוֹד בְּיוֹם שְׂאֲחֲרִיו שֶׁהִגִּיעַ לוֹ קֶשׁוֹם כֵּחַ מִיוֹם
הַקּוֹדֶם דְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם נִכְנָס לְמִיתָה וְהַשִּׁיבָתוֹ
אֶפְסָר הַבְּחוֹת שֶׁהִנֵּה רָאוּ לָדוֹן בְּדַעְתּוֹ כִּיִּן שֶׁטְוֵרָתִי עַל זֶה
וְלֹא מִכֹּחַ תִּי גִזְרָה מִן הַשָּׁמַיִם הִיא וְלֹמֵה זֶה אֲנִי מוֹצִיא בְּכַבֵּל
יָמִי וּשְׁנוֹתִי בְּאַנְחָה טוֹב לִי לִשְׁמוֹת בְּחֻלְקִי וּבִזְוִה יִכְלוּ בְּטוֹב יָמִי
וּשְׁנוֹתִי בְּנִעְיָמִים : וּמִהַתּוֹרָה קִלְמוֹד שֶׁלֹּא לְסַפֵּיִר עַל דָּבַר
בְּאֶשֶׁר יִיכָר מֹשֶׁה רַב־עַם לְיִשְׂרָאֵל בְּפִרְשַׁת אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים ע"ו
שֶׁטְוֵרָה אֲף ה' עֲלֵיהֶם בְּעֵינֵי שְׁלִיחוֹת הַמַּרְגְּלִים שֶׁאַחַר שֶׁנִּגְזַר
עֲלֵיהֶם שֶׁלֹּא יֵרְאוּ אֶת הָאָרֶץ וְיִלָּת כָּלֵב בֶּן יִפְתָּח וְיִהְיֶה שֶׁנֶּחֱזַק וְכו'
אֲמַר וְתַעֲבֹה אֲמַרְוּ אֲלֵי חֲטִאֲנוּ לֵב אֲנַחְנוּ נַעֲלֶה וְנִלְחָמָנוּ
וְכו' וַיֹּאמֶר ה' לֹא תַעֲלֶי וְלֹא תִלָּחֲמוּ וְכו' וְלֹא שִׁמְעוּ עֲלֵי וַיֵּצֵא
הָאֲמֵרִי וַיִּרְדֵּם וְכו' הִרִי שֶׁאֵין וְסִרְפִּים הַפֶּכֶר לִכְנֹל יִפְכִּיר
אָדָם עַל דָּבַר לְהַשִּׁיב פֶּן יֵאָבֵד מֵה שֶׁבִידּוֹ וְהַדָּבָר שֶׁמִּנְקֵשׁ
לֹא יִבָּא וְלֹא יִהְיֶה הֵלֵא טוֹב לְאָדָם לִשְׁמוֹת בְּחֻלְקוֹ וְלַעֲבֹד
לְבוֹרְאוֹ כַּמְדוּבָר וַיִּשְׂיֵי הַטּוֹב בְּעוֹלָם שְׁכוּלוֹ טוֹב :

פרק מר יודע ה' לנבואת מצנין הספרות יעיד
מלי שכל בעניני אבות ברכות ולבשר

רבים מעון לכן כיון שפרק הקודם לזה דברתי צענין נדים
סלשון כי המדבר דברים בטלים הוא כורע לנפלה אכתוב
צפ' זה צענין תיקון ורע לנפלה מאז שמצאתי בספר עבודת
צורא והיא תקון ע"י ספלה ואע"פ דבפרקים דלעיל בספתי
תקון על זה חזרתי לכסוב הסקון הזה כדי שיבחר האדם מה
שאוכל לעשות ואולי יועיל גם כן ספלה זו לתקון דברים
בטלים שנסהם כורע לנפלה כמדובר : וז"ל בספר ספלה
נאה מסוקן ומקובל לסקון קרי ולבוציא ורע לנפלה הועסק
מכ"י של הרב החסיד כמה"ר מענדל פארכוס זצ"ל והיה
סידורה : ישבעל הארץ כמנודה ויקבל עליו נויפה ויאמ' :
פרני יושב לקבל נויפה ונידוי שגסחייבתי מפי צ"ד של מעלה

על כמה חטאות ועוונות ופשעים שחטאתי ועשייתי ושפסעתי
לפניך אבני נפוך נבזה הרבתי אשמה : אשמי בתורתך
בגדתי ביראתך פגמתי נספירותך השלכתי פנים בקרשך
והמים היוצאים לבית המלך הולכתים לבית הכסא מקום
הטינופת אשת ונונים אהבתי הרסתי מונחך חללתי בריאתך
צהשתי הערלס על ברית הקודש פגמתי בכל כ"ב אותיותיך
והגברתי החזוניים : והנה אם נסחיינתי נידוי ונויפה מפי
בית דינך הדרך או מפי הקב"ה או מפי השכינס הרי ישנתי
בדד וקבלתי עלי הדין ואני מתודה ודוי ומתחרט ובוכס על
עוונותי חטאתי וישר העותי ולא אשוב בדרך הזה עוד הסר
הסר יוצר נראשית סלס סלח אביר יעקב מחול מחל קדוש
ישראל כי אדירי מלכים אתה ופיייעני להיות מהשנים בכל
לב אשר לחטאתס לא סוכור עוד : ואחר כך יאמר בכוונס
גדולה א' מרסי א' שמרה' ד' רכי' מ' חטוא' ב' לשוני' ויכוון
בר"ס של זה הפסוק שעולה שני פעמים בר כר שס שני
חסדים במגולים מת"ס דועיר וסופי סיבות בימ' ל"ו סס ל"ו
אותיות פשוט ומילוי ומילוי דמילוי כנס ידוד יו"ד ק"ה ו"ו ק"ה
יו"ד וא"ו דל"ס ק"ס ק"ה וא"ו וא"ו ק"ה ק"ה אחר כך יכוין
אמרתי גימט' ט' פעמים אדכ' אשמר"ס גימטריא לף לפי
לפי יו"ד לפי יו"ד אמא : ומלוי הוי"ה של שס ע"ב מודוונס
עמו כזה ו' ד' י' ו' י' דאבא דרכ"י יכוין ונא ססיפה דרכי
בגימטר' יו"ד ק"י ו"ו ק"י יו"ד ק"א וא"ו ק"א יו"ד ק"י וא"ו
ק"י יו"ד ק"ס ו"ו ק"ס מחטוא' עס הכולל גימט' אדכ' בלשונ' י'
גימט' אל"ף ק"ה יו"ד ק"ה אל"ף ק"ה יו"ד ק"ה אל"ף אדכ' אדכ'
ובזה יסוקן פנס הקרי על ידי שס זה קנלס הוא זאת' כס
ברכי והנקוד בר"ס הפסוק דהיינו קמ"ץ בנו"ל שג"א כיר"י
(ואס יכול ללמוד בתקונים מ"ח מ"ט מה טוב ומה נעים)
ואחר כך יאמר אנא ה' חטאתי כואת וכואת עשיתי מיום
היוסי על האדמה עד היום הזה והיום נשאתי את לבי ונדבה
רומי אותי לשוב אליך בכל לבבי ובכל נפשי ובכל מאורי להיום
מודה ועוונ ולהשלך מעלי כל פשעי ולעשות לי לב חדש
ורוח חדש להיום והיר ווריו ביראתך אסה ידוד אל"י
הפותח יד בתשובה ומסייע לב אדם לטהר פסח את ידך
וקבלני בתשובה שלימה לפניך ועורכי נגד השטן סגלחס
בתחבולות עלי ומנקש נפשי להמיסני געור בו לבלתי יעשוד
על ימיני לשעני ועשה למען שמך הקדוש שלא יתחלל ח"ו על
ידי ואשמור סורסך סמיד לעולם ועד והסר לב האנן מקרבי
וסן בקרבי לב בשר ורוח חדש אנא יהו"ה אל"הי שמת את
ספלט עבדך ואל סחבניו ואל יעבד שוס חטא ועין לספלתי
וסחבני ויעמיד לפני כסא כבודך מליץ יושר להמליץ בעדי
ולסבניס את ספלתי וסחבני לפניך ואס בחטאי הרבים

שבט מוסר פרק מר

והעצומים אין מליץ יושר להמליץ בעדי חסור לי חסירה
מסחם כסא כבודך וקבלני בקשונה שלימה לפניך ושמע
את קפלתיו כי אל שומע תפלת כל פה צדק חסד ידו"ה שומע
תפלה עכ"ל (שלשה שמות של שם הוי"ה צ"ה הנו' בתפלה
זו הם בנקוד' צירי) : ואני אומר לסקון קרי ורע לבעלה
אם ס"ח הוא ירצה בקורה ויטריח מוחו לחדש חדשים בקורה
תמיד תמורת מה שערח מחשבתו לחשוב מחשבות ורוח
לעקור הורע מן המוחין ולהוכיחו חוכה ונעשה דוכח בניו
בידיו חוץ מהפגמים אחרים שעשה לכן לנכנס מה שהרס
יטריח מחשבתו שהיא במקום המוחין לחשוב מחשבות לחדש
חדשים בקורה שנקראים בני ובונה בהם שמים חדשים שמים
מחודשים ועל ידי כך הוא מחלים ומתקן כל הקליפה אשר
נתעבה בחטאתו אשר חטא בהוצאת ורע לבעלה : ומחיה
בניו אשר המים בור מעשהו משום דחודשי הקורה שמחדש בה
נקראים בני הנפש ונעשים נשמה להחיות כל אדם בניו
שהמים בידיו ונלמד שכל מה שמחדש יהיה לש"ש ונכונה
לתקן מה שפועל וגם יזהר עמנו מדברים בטלים שהם כורע
לבעלה כנודע ומעוררים העון שהוא בכונן וידאג תמיד
על מה שעשה וינכה ויתחנן לפני בוראו להעביר על עונו :
וסימן זה יהיה צידך אשר קבלתי אותו מפני סופרים ומפי
ספרים שהעושה קשונה על עונו כל זמן שהעונו יעל על
זכרוננו ומרקד לפניו גידוע שערין לא נמחל וירצה בקשונה
אך כיון שכבדו ממנו ואינו עולה בזכרוננו ידע בחמת שכר
נמחל לו שנתקבל סליחתו ועשה הקב"ה שיסכח לבשר לו
שנתקבל סליחתו ע"כ : ולכן כל המחדש בקורה לסקון מה
שעונו במדובר יהיה הסימן הזה בידו ואם עדיין עונו מרקד
נגד עיניו ירצה לחדש חדשים בקורה עד שיכשירו לו מן
שמים הסימן במדובר ונראה שהכל תלוי כפי חוק חשקת
קשונתו ודבקותו בהקב"ה שימחול לו וכפי הכער והדאגה
שלוקח בנפשו והטורח אשר טורח לחדש חדשים בקורה נכנס
קצת במדרגת רוחניות ובוהב לא לשכח הגופניות הגמור
והמטונף ממעשהו וזהו הסימן הנזכר ואם בודאי נמחל
עונו ועליו נאמר לך בשמחה אכול לחמך ושקט בלב טוב ייך
כי כבר רצה אלקים את מעשיך ומחאתי סיוע לדברי
צירושלמי סוף מס' ר"ה דקאמר אר קנ"ה כיון שקבלתה
עליכם עול קורה מעלה אני עליכם כאלו לא חטאתם מימכם
ועיין בתקונים תקין כ"ב גס ס"ה ע"א ועיין לעיל סו' פרק
כ"ב : ואל תק' מדוד דקאמר וחטאתי נגדי תמיד שדוד
כסב חטאו בכוסלי ביתו לראותו ולזכור ממנו תמיד כס"ה
בס' החסידים דעל זה נא' וחטאתי נגדי תמיד ע"כ
ומדאנעריך לכוננו לזכרו מכלל שכבדו ממנו אלא מקוד

חסידות החמיר להיום דואג כל ימיו אע"פ שנמחל כסבו
לזכור : ואם יהיה החוטא בעון זה עם הארץ יטריח ויזיע
לרדוף אחר המכות וירצה צב"ח בכל לבבו ובכל נפשו ויפנה
כל מחשבתו תמיד לחשוב מתי יבא מצוה לידי ואקיימנה
וישדל בכל כחו להדריך בניו לקורה וישמש ס"ח כדי שיוכלו
לחדש בקורה ומה טוב ומה נעים אם מוציא מכיסו להחיות
ציד לומדי קורה ולעשות כזבולין וישכר אם יש יכולת צידו
ואם אין ידו מגבת לזה יחזיק כפי השגת ידו ואחד המרבה
ואח' הממעיט ונלמד שיכול לבדו לשמים : והנה ע"י כך
מרצה בניו הנפש ונעשים נשמות להחיות הבנים אשר המים
ומחלים ומתקן כח השטרא אחרת במדובר לעיל וסר עונו
וחטאתו יכופר וקצת מזה כתבתי בפרקים דלעיל אך באופן
אחר שנקשה וסמאלהו : וס"ח וס"ה ע"כ כדי שלא יבא
ליכשל במכשול הזה עוד יחשוב תמיד שהוא באין והעדר
טוב ממציאותו שהוא הנריה שפלה שכל הנבראים שבעולם
ויזכור כי הוא נסתפק מטפה סרוח ואיך עבר במקום
השינופס ואיך הוא בעל ליחות ובעל מכאובות וכיעורי
הובאת הנזלה היוצא מגופו מלא טינוף נואת האף נואת
האון ואח"כ יזכור בנזל חטאיו ועוונותיו ופשעיו אשר אין
די להרחיק ממנו כמלא עיניו כדין נואת סרוחה אלא ראוי
להרחיק ממנו מלא הארץ ויזכור במיעוט ידיעתו בעומק
הקורה ובסודיה א"כ במה הוא נחשב הלא הנפל טוב ממנו
ונזל לו שלא נברא משנברא : כ"כ החסיד בעל לחוס
הברית ו"ל בשער האותיות : והאלהי במהור"ר משה
קורדונו ו"ל יעשה אדם תשובה מנ' סמנים כדי להשפיל
עצמו שלא לחטוא א' שירגיל עצמו להיות בורח מן הכבוד
כל מה שיכול אדם יתנהג שיכבדוהו בני אדם יסלמד בהם
על כד הגאון ויטרנה המבט תמיד בכך ובקושי יוכל להרפא
צ' שירגיל למחשבתו לראות בנזיונו ויאמר אם היות שני
אדם אינם יודעים גריעותי מה לי בזה וכי אני איני מכיר
בעצמי שאני נבזה בכך וכך אם זה העדר הידיעה וחולשת
היכול ובזיון המאכל והפרש היוצא ממנו וכיוצא בזה עד
שהיה נבזה בעיניו נמאס נ' שיחשוב על עוונותיו תמיד
וירצה בעהרה וקובחת ויסורין ויאמר מה הם היסורין היוסר
טובים שבעולם שלא יטרדוני מעבודת השי"ת אין חביב בכולם
מאלו שיחפרוהו ויבזוהו ויגדפוהו שהרי לא ימנע ממנו כחו
ואינו בחולאים ולא ימנע אכילתו ומלבושו ולא ימנעו חיו
ותי בניו במיתה א"כ ממש יחפון בהם ויאמר מה להפעלות
ולהסתפק גופי בשקים ומלקיות המחלשים כחי מעבודת
הבורא ואני לוקח אותם ביד יוסר טוב אסתפק בנזיון
בני אדם ומרפסם ולא יסיר כחי ולא יחלוש ובוהב כשיבאו
העלבונוס

העלבותם עליו יסמך בהם ואדרבא יספוך בהם יעשה מלא
 סמכים אלו סחבוסת ללבו ויקלמד בהם כל ימיו עכ"ל :
 והגני מניג לפניך תפלה לקבלת מלכות עול מלכות שמים
 שמוג לאומרה בכל יום ונפרט הכעל סגונה הביאו
 בעל ס' עבודת בוראון"ל : הנני מוכן ומזומן לקבל עלי
 אמונת אלהי עולם אשר טמיר ונעלם מעין כל חי מרוב
 קדושתו : והנני מאמין באמונה שלימה שהבורא ברוך הוא
 יחיד ומיוחד ואין יחידות כמוהו באום פנים ברוך הוא שאין
 בלקו יחיד אלהי הוא היודע דעת ומחשבות יצוריו נשמותיהן
 הוא האליל יחיד וברא ויברר ועשה כל העולמות ואין שני לו
 היה הנה ויהיה סקיק ובעל היכולות ומכלעדו אין אלהים
 הוא הבורא השמים ואמי השמים וכל נבאם הארץ וכל אשר
 עליה וכל אשר תחתיה הימים וכל אשר בהם ברא לו יסן עם
 כל התנינים הקטנים עם הגדולים וכל שרץ השורץ ורומש
 צפוף המים גבול שט לים שלא יעברו גליו : ברא הארץ
 וכל אשר עליה וכל אשר תחתיה ברא אדם ובהמה חיות השדה
 וחית הים כל צפור וכל כנף וכל אשר יספוף וכל שרץ
 השורץ ורומש על הארץ ברא הרים וגבעות ברא דומם
 צומח חי מדבר וכולם ונמפרנס אותם מנצי כנים ועד קרני
 ראמים וכולם ברא לכבודו ברא כמה ארצות הנעלמים מנצי
 אדם ובהם כמה מיני בריאות וכלם ברא בחכמה ונדעת
 והכל לכבודו : ברא כמה רוחות וכחות בין השמים והארץ
 שם עבים רכובו ומסלך על כנפי רוח : ברא שמים ואמי
 השמים וכל נבאם : ברא עולם הגלגלים ועולם התחתון
 כנגד עולם הגלגלים כטיפת חרדל וכל גלגל לפני חבירו
 הגבוה ממנו כטיפת חרדל : ברא עולם המלאכים אלף
 אלפי אלפים ורבוא רבבות עד אין מספר לגדוד מעלה :
 וכולם ברא לכבודו להללו ולספר הודו ועולם הגלגלים כנגד
 עולם המלאכים כטיפת חרדל : וכל מלאך לפני חבירו
 הגבוה ממנו כטיפת חרדל ומלאך הגבוה שנגבוהים לפני
 כסא כבודו כאפס ופאין נחשב וכסא כבודו לפניו כמו כן
 ברוך הוא : והוא ברוך הוא אין לו דמות סגוף ואינו גוף
 לא נערוך אליו קדושתו : ראשון לכל ראשית אחרון בלי
 סכלית עילת כל העילות סיבת כל הסבות שליט בעליונים
 ונתחתו היה הנה ויהיה תקיף ובעל היכולות בעלמא דין
 ובעלמא דאיתאין קדוש כס' ואין צור כאלהינו כי מי אלוה
 מכלעדיו ה' ומי צור וולסי אלהינו (ויאמר מידו) פעמים
 ה' הוא אלהים (ויכוין נגדו) ספירות גדולה גבורה ח"ס
 נצח הוד יסוד מלכות ואח"כ יאמר בדעת ובקבונה ובחכמה
 בראת עולמך אתה הוא ה' אלהים לברך (ויכוין על ג'
 ספירות בינה חכמה בשר כי ר"ס אל אלהי ה' האלהים

אלהי שבו בשר ואח"כ יאמר הוא אלהי וכו' יכוין שהוא
 מחבר האכל להיות אחד) הוא אלהי האלהים ואדוני
 האדונים הוא אשר ברא שדין ולילין ורוחין וויקין וכל כס
 דלהון ומליל נגי אדם מהם שלא ייקו אותם כאמור יפול
 מדרך אלף ורבבה מימיך אליך לא יגש ונאמר לא סאונה
 אליך רעה ונגע לא יקרב באהלך כי מלאכיו יצוה לך לשמרך
 בכל דרכך הוא אשר ברא מידי יום ביומו אלף אלפי אלפים
 ורבוא רבבות מלאכי השרת ומעביר אותם בנכר דטר כאמור
 סדשים לבקרים רבה אמונתך : הוא שעמיד להחיות
 במים ברוח חסדו ברוך עדי עד שם תהלקו בו אני מאמין
 ועליו השלכתי יהבי אליו נאספי את נפשי ורוחי ונשמת :
 והנני מקבל עלי עול מלכותו ועול מכותיו לעבדו בכל לבבי
 ובכל נפשי ובכל מאודי ע"כ : אשרי להם ואשרי נשמתם
 מי שאמר כל זה בכל יום בכונה נכונה ועליהן אתמר זכאין
 חולקיהון דנדיקייא בעלמא דין ובעלמא דאיתא ע"כ :
 וברי שיכנס האדם בעול מלכות שמים ראיתי לכסוב
 שלשה דברים המביאים לאדם לכל עון ופשע כדי
 שיסור מכן ויהיה נקי מכל חטא הביאם הרב בעל עוללות
 אפרים ז"ל וז"ל סיבה ראשונה שאוקע אדם עצמו בעצרות
 מצד קלות החטא בעיניו ודא אותה בעקב ועובר עליו בכל
 יום כגון רכילות ולשון הרע שנועת שוא שחוק קלות ראש
 שפת שקר לשון רמיה וכאלה הם רבים שונים ומשלישין בהם
 עד שנעשה להם כהיתר גמור והן ראשי עבירות :
 סיבה שניה היא שכל אדם חכם בעיניו ובוה כל דרכי
 ישרים בפניו ואומר יהודי אני ואני יודע תהלות
 לאל יסבך מה לעשות ומה להכניח ואף שמראה מ"ט פנים
 עהור על השרץ שבידו המעמאס ובסיבה זו אינו שומע לקול
 מוסר לעולם ואינו בא לידי חרטה וסגונה לעולם :
 הסיבה השלישית היא בהיות האדם אחר הנאות חמדת
 הנלי העולם באכילה ושתייה ומלבוש עושר
 ונכסים וכבוד :
 אלו ג' דברים המכים את האדם בסגורים וטחענייהם
 מראות מה סהא באחריתו ועל חושבו כי לעולם
 חוסן עכ"ל : ונראה לי המחר שכל יוכל האדם
 לענוב המדות האלו ישים נגד עיניו ג' דברים אחד על מה
 שעבר מלשון הרע שדבר ושחוק וקלות ראש וכדומה הויק
 לאחרים ועלה בידו אין כי לא הרויח בזה לא ממון ולא כבוד
 כי אם גון בגוף ואיבוד הנפש : ב' בזה שמקנאה
 בשכלו והוא חכם בעיניו יחשוב שכל הכבוד המגיע לו מזה
 וכל הסענוג שמגיע לו בעשותו כל מה שלבו חפץ באומרו
 28 כח ב חס

חכם אני ויודע אני שדרכי ישרים וטובים כלם כהרף עין
כי הכבוד והסענוג המגיע לו מזה הוא כהרף עין כי הכל
עובר כגודע : ג' יחשוב שהעמיד עדיין וא"כ מה לו לסנוף
עצמו להנאות חמדת העולם שאין צידו ומספרל להשיגם כי
כל דבר העמיד לבא ההסתדלות להשגתו תם לריק כמו וקודם
בואו לידו אפשר ימות בלא עתו וכמאז הוציא בהגל ומנו על
דרך אל ספר ליום אחר וכו' לכן אין טוב לכל אדם כי אם
לחשוב תמיד בקיום המות לומר מתי יבא לידו ואקיימה
אם באים לידו אשריו שמאלי כשמתו ואם אין באים לידו גם
הוא אשריו דמחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה וכמאז
הוא רחוק מההפסד וקרוב לשכר : וישליך יבזע על הקב"ה
שכח יומין פרנסתו אך שרצה בספלה ותחנונים לפני
המקום שיעשה בקשתו מי לנו גדול כמשה רב"ע וכדי שימלא
הק"ב רצונו ליכנס לארץ והרצה בתחנונים לפני המקום
כדכתיב ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר ואמר רב"ל מניין
ואסתכן הספלה משה להק"ב ובה התשובה לו רב"ל ופי
חו"ל רצונות יש לך אם לא תכנס עיין בספריהם הקדושים
גם יספלה האדם לבדו על בקשתו ואם לא ישיבה ידע
שיחזור בתשובה ואם יש בהו למלא את שאלתו אם טוב
ומה נעים :

פרק מה יוצר ה' מקבל רגלים נסן לנו
סורה ומצות לקדש את נפשנו ולזכותנו
לעולם הבא שמתו להטיב לצדיותיו ולבלתי ידח ממנו נידח
אשר על כן כדי שיהיה האדם אהוב לעולם אכתוב בפ' זה
כ"ב דברים שחבר בהם כדי שיזכה בעצם הכפון לצדיקים
הביאם הרב בעל ספר עבודת הצורא : א' בשחרית כשילך
לבית הכנסת יאמר הריני הולך לבית הכנסת לשם יחוד
קודש ב"ה ושכינתי בדחילו ורחימו בשביל כל ישראל ליחד
שני אותיות ראשונות של שם הוי"ה עם ו"ה ביחודא שלים
ולחקים השכינה מעפרא וליוחדא עם קודש ב"ה בדרוש
ימינא והריני מוכן ומזומן לקיים מצות ואהבת לרעך כמוך
שכל פרי"ג מצות תלוים בה ומיד יאמר שיר המעלות לדוד
שמחתי באומרים לי ביתה כלך : ובמנחה יאמר כטוכר
רק שיאמר ליחודא שכינתא עם קודשא ב"ה בדרוש שמאליה
בשם כל ישראל : ב' כריך ליוהר שלא יזרוק שום ברכה
עמיו בלי כוונ' ועליהם נאמ' ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכובו
לו : ג' יהא זהיר מאד שלא יאמר בברכות וסוד אירוש במהירו
ובהלעמה שעל זה אמרו בתקונים הבשר עושה בין שיניהם
וכו' וידקדק לומר כל תיבה ותיבה בתקונו וכן כל נקודה
ונקודה : ד' לא יתפלל מיד כשיכנס לבית הכנסת אלא
כריך לשהות מעט כדי שיתישב על לבו לפני מי עומד ולפני

מי הוא מקפ"ל ויזכור גדולתו ורוממותו של הקב"ה : ס'
לא ידבר שום שיח חולין אפילו קודם הספלה אלא אחר
הספלה : ו' יהא זהיר מאד שלא ידוק בבית הכנסת כלל
רק אם יודמן לו בהכרח איזהו ליזהר שריך לרוק יריק בסוף
מטלית אחד או בסוף כסוס ועל ידי זה ינצל מדין הרוק בפני
חבירו ונמאם בס' לא יכנים אצבעו בסוף האונן או בסוף
החוסם כי כריך נטילה במבואר בש"ס סי' ד' : ח' יהא
זהיר שלא יספלה על פס חלל אם כן באותם מקומות שריך
לסגור עיניו ויועיל מאד לכוונה : ט' הספלה יהיה הכל
בשמחה גדולה ולא בעצבות כלל רק בעת שיזכור עונותיו או
יבכה על העבירות שבידו ויקח הדמעות מה שירדו מעיניו
וישים חוסם על מכתו ויאמר יבכה דמעותי את חרון אפו
ויכוין ששערי דמעות שהם נכח והוד לא ננעלו : י' לא
יספלה בקול רם ואפי' בפסוקי דזמרה ובתפלת מיושב רק
בהכנעה גדולה ובנחת ובנעימה כדי שירא הכנעתו לפניו
בדוך הוא : י"א ילך במרוכ לב"ה ויאמר בבית אלהים
נהלך ברגש ועיין לקמן בסמוך בסוד ברגש ויבדוק מנעליו
שלא יהא שו' טינוף ח"ו וע"ו כאמר שמוך רגלך באשר תלך
אל בית אלהים : י"ב לא יכנס לבית הכנסת בלא רקנים
ובאם שיכטרך לקרוא לאדם את' אוי ישב מעט כי הישיבה
מכונה ויאמר איזהו ממור בתהלים את' כיצא : י"ג יזהר
להקדי' לבית הכנסת כדי שיספלה עם הצבור ולא ידלג
בפסוקי דזמרה כפי דעת הש"ע בס' כ"ב כי הרב המגיד
ובעל תולעת יעקב קוראין סגר על זה וכותבים כאילו הוא
קובץ בנטיעות ח"ו ומהפך הסגורות ומחריב העולמו' ח"ו
וכל המאשים לבית הכנסת זוכה לרוח טהרה י"ד כריך
לקבוע לו מקום מיוחד בב"ה שיהיה לו לישיב עליו ומריך
ליוהר שלא יהא עניו ביושר שלא יבחר מקום שפל ביותר כי
ענוה ביושר גם זה גאוה רק מקום ממוצע לא גבוה יוסר
מדאי ולא נמוך יותר מדאי : ט"ו יכוין להיות בכלל כרי' ק'
ולכן יענה כל יום כ' פעמים אמן ד' פעמים קדוש י' קדשים
ק' ברכות ואז נקרא כדיוק ובשם שלים ק' ברכות בפירות :
י"ו כשמתפלל י"ח יסגיר את עיניו ויהיה תמיד במחשבתו
כאילו אש גדול ונורא לפניו ואם ירא' לטובו מיד ישרוף לו
האש ויחשש ידיו זה על גב וס ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא
כדי למתק הדין שהוא השמאל : י"ז כריך ליוהר שלא
יוציא שני הגדלים לחוץ רק יסיוסמיד בכללים הגדול ימינו
בידו של שמאל וגדול של שמאל בידו של ימינו : י"ח ליתן
כדקה קודם יספלה וכריך לומר אני בצדק אחיה פניך :
ובש"ע של האר"י ו"ל כתוב וו"ל בהלכות כדקה עוריו ו"ל
היה נוהג לסת כדקה כשסיה אומר ואפה מושל
בכל

שבט מוסר פרק מה קיא

בכל כי נכל הוא היחוד הנקרא כל והוא הנותן צדקה אל השכינה ואל זה ראוי לבין . גם יכוין בשלש נכל שרואו לשכינה הנקרא בכל צבור בת היתה לו לאברהם אבינו ובכל שמה והוא שם ב"ן העולה בכל וצריך ליתן חוסה מעומד ע"ס . י"ט צריך לבין כשעונה אמן כמו שאח"ל גדול פעונה אמן יוסר מן המצד והדבר ידוע שאמן כולל ב' שמות יהו"ה אדני' שעולה כמנין אמן אבל העיקר שצריך לבין כפי ענין הצרכה לפעמים הוא מכין בענין אמן פעונה כאלו הוא מעיד עדות שכן הוא בדברים מה שאנו מספרים שמו של צדוק הוא ולפעמים יכוין שהוא כמו תפלה ר"ל אמן כן יעשה האל צדוק הוא כמו שאמר ירמיה הנביא ועכ"פ לא יענה אמן יתומה וחטופה כמבואר בגמ' . ד' ראיתי רוב העולם חונה נהרין מה שעונין הצרכה של נטילת ידים אחר ברכת החון ב"ה אף שאומרים אותה בביתו בשעת נט"י וסדנר מבואר בש"ס סי' מ"ז שלא יאמר אותה ברכת כפל אם אמרה בביתו אכן בעמק הצרכה מביא שה"פ שרי ליה לומר כפל הצרכה ויכוין בזה להוציא למי שאינו בקי ואינו מבין . כ"א כסב בש"ע של האר"י ו"ל צריך שיביא עוסק בצורה מעוטף בטלית ותפילין ולא יסית דעתו מן הספילין רק בעת שיעסיק בצורה שאלו אין בו משום הסית הדעת . כ"ב ועסק הסורה צריך שיבא עמל פרד"ס ר"ס שלו פשט דמו דרוש סוד :

אמר המחבר ואם אין אדם יכול לקיים כל זה משום איוה סיבה יקיים מה שיכול לקיים ואפי' אחת ואל יאמר כיון שאיני יכול לקיים כולם בשלימות מה הוא מעלה ומוריד בקיום קצתם . משל לאדם שהיה בכיסו כ"ב דינרים וניקב הכיס ונפלו כולם ולא נשאר כי אם דינר אחד וכי בשביל שנפלו כולם על שלא נזהר לשמורם יליך האחד שנשאר אלא מה שיש בידו לשאור ישאור : ועוד שאפשר שעל אותה מצוה שיכול לקיים בא לזה העולם להשלים חקו מגלגול ראשון ונמצא שאם יבטל קיומה גורם לעצמו גלגול אחר לכן כל מה שיכול האדם לקיים יקיים ואל יאמר כיון שאיני יכול לקיים כולם איני מקיים אפילו קצתם וכ"ש א' או ב' דהו פסוי היצ"הר לעורדו מן העולם ולגרוס לו גלגול אחר כמדובר שהרי מספיק קיום מצוה אובדן או סייג א' להשלים נפשו של אדם ולהכילו מדינה של גיהנם וכמאמר השלם בגמ' ע"פ ופערס פיה לבלי חק למי שלא קיים אפי' חק א' הרי חק א' מצילו מביהמם . משל למלך ששלח לא' למלחמה וכוה לו לעשות מאה כוויס בענין המלחמה ולא היה בדעתו של מלך שיקיים כי אם כווי אחת משאכ כוויס שזוה לו אד צוה לו מאה אולי עמאה יקיים א' ונמצא משלים רכזו בקיום

אחת מהם אע"פ שצבר על השאר וכיון שעם האחד השלים כוונת המלך מוכן ומזומן לקבל שכר מאתו : ג"כ המלך שהוא הקב"ה שולח לנשמה בזה העולם להלחם במלחמת יצר הרע וכוה לקיים במלחמה זו קרי' ג' מצות שכללם רמ"ח של עשם וכרב' בהן מטעם שאם לא יוכל לקיים זו יקיים זו וכמו שפירשו חז"ל על משנה ר' חנניא בן עקשיא אומר רצה קב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצות וכו' כלומר כדי שיזכו כולם סרבה במצות שעם זה מקיים כל א' המצות שיזכו לקיים משא"כ אם לא היה מרבה מצות כי אם היה מצות כמנין' מצות בני נח מי שלא היה יכול בקיום השבעה הי' יוצא ריקם מן העולם לכן הרבה להם תורה ומצות שכל א' יקיים אותה שיזכו ונמצא בין כל ישראל מקיימין כלם שנא' ה' חפץ למען צדקו יבדיל תורה ויאליר וא"כ כפי זה איך יאמר אדם כיון שאיני יכול לקיים כלם איני מקיים אפי' אחד אלא יקיים מה שיכול ויזכה לע"ה צ"ח בתנאי שיהיה לבו דבוק בהק"ב ובשומרי מצותיו ויסאור סמיד להשיג ליכולת קיום כל המצות :

ועתה בן אדם שנתרשל בצחורסך בעסק תורה ומצות ועתה בוקנוסך מתחרט על שעבר ואין בכוונת לקיים עכשיו כי אפשר כח המשיג שאת בקולי איענך ויהי אהים עמך בתורה על שעבר והואר מכל חטא ופדנך נפשו בצומרי תורה ומצות להסתופף בכלם ולשמוע מפייהם תמיד ואים דעתך ותאוסך בלי הפסק בקיום התורה והמצות אע"פ שאיך יכול לעשות ומחשבה טובה הקב"ה יצרפנה למעשה ונמצא במוסר יצא מן העולם טעון ממנו ויזכה לחיות בכוונת ה' על דרך יס קונה עולמו בשעה א' . לכן מי שתקפו יצר ונתרשל בצחורסו בקיום המצות אל יאמר בוקנוסו חלילה וכאשר אבדתי אבדתי ואליך ואעשה מה שלבי חפץ כי בידו לתקן כדפרישית וזכרם לחלקו בנן עדן כי יוצר האדם חפץ בעשונת השבים על איוה אופן שיזכו לו לשון ואדם יכול לשון בהיות מתאור בקיום התורה והמצות כדפרישית ויהאב למעשה על דרך האמרה תורה וסי' עקב פשעונו את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אתם בו' ואהבך וצדכך וצדכך בו' שהכוונה עקב השמיעה את המשפטים שיהאב בלו ושמרתם ועשיתם אותם בפועל וע"כ ואהבך וצדכך . משל לאדם שאכל כל ימיו עגלים מפוטמים וכל מיני תענוג' שבעולם רק מאכל אחד מיוחד לאכילת המלך לא השתדל לאכול ממנו וכשקפץ עליו הזקנה ואין כל כי אפשר ככף ובא לכלל עד ככר לחם ובזכרו משאכלים שאכל בצחורסו לא היה מתאור להם משום שכבר אכל מהם הרבה פעמי' ועם עעמם אך כשהי' עולה על גברו המאכל כמיוחד למלך שהי'

שבת מוסר פרק מו

שהם יכול' בידו או להשקדל ולהשיג לאוכלו ולא אכלו מסחוק
 עליו תאותו ומתקרב' עליו הקאה יום יום עד שמרוב הקאה
 זמנו כניו יסונה ושומן גשרו שהרצה עם אותם המאכלים
 נסך ונכסאק עד שלא יסאר כי חס גויתו עור וגידים ועצמות
 צלבד ויוקטן שיעור קומתו ונהפך לשיעור קטן כנולד דמי
 פסוקי מתקת שיעורו . והנה צבא אדם זה למצבו הרי
 נחשב כאילו לא אכל מימיו וכאילו לא אכלו פס חרבה מים
 בשורה . והנמשל האדם שכל ימיו הלך אחר תאות יצרו
 ואכל וסעענב מכל מיני תענוגים אך לא טרח לאכול מאכל
 א' מיוחד עולה על שלהן המלך שהיא תורה והמנוח וכשבא
 למי הזקנה חפץ לשוב בשונה אך אין בידו ונכחו לעשות
 ישיבה ללמוד תורה ולא לרדוף אחר מצות מחמת אפיסת
 מחוסיו בהיות שמעטער נכפא מרוב תאותו על עסק הסוד'
 צאומרו מי יוכל לעסוק בה ומרוב התאה מהסך גשר גופו
 שהרצה בתענוגיו נמצא מקטין גופו כנולד דמי וחשוב לפני
 המקום כתינוק סמתאזה נכפא העכורה להתנדל וללמוד
 תורה ולקיים מצות ומת קודם שנתנדל שקב"ה חושב לו
 למעשה מחשבתו העכורה גם זה כיון שתאותו הקטין גופו
 ומתאזה בעסק התורה אף ע"פ שלא עסק ומת נחשב כתינוק
 המת כדפרישית . לכן אל יתיאש שום אדם מן הרחמים
 אפי' השנים לעת וקנותם כי לכל יש תקנה כנ"ל עד
 שפנדילו רז"ל לומר עד דכדוכה של מות קב"ה מקבל השני :
 וכדי שתזין בשכלך הדבר אייחד לך פרק א' ממעלת יצירת
 האדם עד היכן מגיע שרמוזים צורות תבניות איברי גופו
 עליונים וסחטונים ולאיך אשר אלה לו מוכרח שהקב"ה מנקש
 ומגלגל גלגולים לבקש הנלסו לכל יסחית כלס דמו' סבניותו
 צהגס צנהרי נחלי המתהפכים לופת וגפרית ולכן אפילו
 צמחשה אס השב האדם בשונה בעת דכדוכה של מות
 מקבלו דכניכול מצטער איך נשחת צורה זו ציסודי ביכנס אך
 האומר אחטא ואשוב בדכדוכה של מות תשובתו אינה מקובל'
 על דרך אחטא ואשוב כו' כי כל מה שאמרנו הוא דוקא צמי
 שאירע שחטא מחמת סוקף יצרו אך לא לעשות הדבר בקום
 עשה לחטוא שאז אין לו תשובה כמדובר והשם ישים חלקנו
 עם עושי רצונו ועם השנים בשונה בעודם איך אע"פי
 שהתשובה מועלת בכל ומן אמנם לא ראי זה כדאי זה :

פרק מו ישמע ר' אדם וישיביל ר' מנין מעלת
 האדם וחסידותו אשר נכלס דמות
 סבניותו כלל צו היוצר עליונים וסחטונים כמ"ש צ"ד ובהיות
 כן איך ימלא לבו של אדם לחטוא לפני בוראו ולגרס חירוב
 צצריאס שלימה וכיון שכתבתי צפ"ה קודם לזה שאל יתיאש
 אדם מן הרחמים אע"פי שהרצה לחטוא כדי להתחיל לבו אל

התשובה עשיתי פרק זה סניף למדק הקודם שיראה מעלתו
 וחסידותו לפני הבורא אשר צייר צו כל הצריאה וכיון שכן
 מנקש שיתחיל אדם בשונה כחודה של מחט ולפתוח לו פתח
 כפתחו של אולם יהיה התשובה באיזה זמן שיהיה . ונתחיל
 צצור האדם כתב בס' אורחם חיים דף רי"ב ע"א וכמו שאדם
 דומה מעט מועד לאלהים כן צצין גופו דומה לכל העולם :
 עשה לו גולגולת הראש כמו רקיע השמים שעל הרקיע
 הים : עשה לו סקרה סעליונה של פה הנטועות בה
 שינים והמתלעות כדמות הרקיע הים שעלינו : וכמו
 שמנדיל הרקיע הים שעלינו צין מים העליונים למים
 הסחטונים ג"כ סקרה העליונה של פה מנדיל צין הליחה
 של פה ובין הליחה שצקרו' סעליון : וכמו שהאלהים שוכן
 שכינתו הקדושה בשמים העליונים שקירה על המים דכתיב
 סעקרה בשמים עליונים וכן כצין אס רוח נשמת חיים והדעס
 והניכס צקרוס המוח של ראש הנקרוס על המוח על הליחה
 וראש והצין האמת כי אס יקרע קרו' האות או ינקב עיד
 ימות האדם על אשר צו מכין רוח חיים : וכמו שצכן האל
 יסצרך שכינתו הקדושה צמערצכן שיכן אס המוח אחרי
 הראש על האונים ושיכן אס רוח חיים על המוח : וכמו
 שמסקיים העולם ומסנהג צכת אל אחד כך מסנהג כל פגוף
 צכת רוח חיים א' שצתן לו האל יסצרך ומסקיים צו להיות
 צריא ומקוים עד צא קיצו ואס יסערצ צגופו מאומה רוח
 רע אחרת לא יסקיים להיות צבסחלה : וכמו שצתן צרקיע
 השמים שני מאורות וחמשה כוכבים כן צרא צראש האדם
 שצעה שימושים שפי עינים ושני אונים ושני נחירים והפה :
 סעין הימנית דומה לחמה והשמאלים דומה למאדים : האף
 סימני דומה לכוכב והשמאלים דומה לכונה : הפה והלשון
 והשפתים דומה לצדק : וכמו שצעה אור צין רקיע ובין
 הארץ כן צעה צגוף האדם החיה והגוים : וכמו שצשיב
 סרוח צאור סללו של עול' כן סכא נשמת רוח חיים מן הריאה
 שצחיה ובגוים הוא סללו של גוף : וכמו שרקע הארץ על
 המים כן קרס ומסס קרוס הצצר שעל הצנד ועל הצטן ועל
 סמעיים ועל הסחול הוא הצצר שצין הריאה ועל הצנד ועל
 ססחול והמעיים והצטן : וכמו שצעה האל יסצרך עופות
 ודגים וחיות ובהמות סמימים ורחמנים מלעשוק זה לזה :
 ויש שהם אכורים ועורפים וצולעים זה לזה כן עשה גם צני
 אדם בעונים כדמו לעופות ולבהמות בעונים
 סנאמ' יונקי סמתי ונאמר ואסס צאני צאן מרעיתי
 וצני אדם הרעים כדמו חיות רעוס . לאריה דכתיב דמיונו
 כאריה יכסוף יטרוף : יש דומים לדובים וואנים סנאמר
 כואבי ערס : בעולם יש אילנות ועשבים ופירות טובים

יש שיש להם ריח טוב ופירות טובים לתחיית ולרפואה ויש
 עשנים ושרשים ופירות להמים כעשני סמי המות ובקוץ
 ודרדר : טובים נדמו לטובים כדכתיב כספוח בעצי היער
 וכשונה בין החומים : והרעים נדמו לרעים כדכתיב
 ונגיער בקוץ מונד כולם : וכמו שעשה מתחת לארץ
 סהומות וטיט ורפא כן עשה לאדם הקרב העליון והמעיים
 שמקבלים המאכל והאשפה : וכמו שזרעים על הרפא
 ומן המים והטיט זרעים ורמשים למיניהם כך נזרעים במעי
 האדם מרפא השמרים של מאכל ומשקה זרעים ורמשים
 סולעים ארוכים וקצרים גדולים וקטנים : וכמו שעשה
 מקור ימים בעולם כן עשה מי רגלים הוא הנבל הוא
 השלפוחית : וכמו שעשה ארני הארץ למטה כן עשה יסוד
 כל בני הגוף את עצמותם פענה מוס ומוה וספי ירכים :
 וכמו שעשה אנשים מפולמות המאוקעים בתהום אשר
 מניניהם המים יוצאים כן עשה שפי כליות לאת ולעבור
 מניניהם מקוך גדיהם את מי הרגלים הוא השסן אל
 השלפוחית וגם לחלות הארע עובר ויוצא מניניהם על בני
 סערה : וכמו שהתהום קורא אל הסהו כדכתיב תהום
 אל סהו קורא כך קורא קרב עליון הוא אל אצטומא אל
 סאעיים להקבילם שאר המאכל מהמשתה והמעיים קורא אל
 גידי הכליות שהם כנימורים להקבולם המים מי הרגלים הם
 המתמזין ונפרדים מן המאכל המעיים ללכת אל השלפוחית
 ונכודי הכליות קוראין אל השלפוחית להקבילם המים ההם
 להוליכם להקוותם בתוך השלפוחית שהוא דומה לתחתון
 שהוא תחתון לכל הסהומות : ועוד אותם מעי קורא אל
 מעי האיטומא לקבל אל דמו הצואה והנלל : וכמו
 שעשה האלהים נהרות להשקות בעולם כן עשה בגוף האדם
 ורידין הן גידי אדם המושכים את הדם להשקות את כל
 הגוף : וכמו שיש בעול' מים כלולים ועכורים מסוקים
 ומלחים וארים כך באדם מעיניו יוצאים מים מלוחים מנחיריו
 יוצאים מים קרים ומגרוננו מים חמים ומפיו מים מסוקים
 ומאוזניו מים מרים ומי השסן הן מרים וזכרומים בעולם יש
 רוחות קרים וחמים כן באדם כשפותח פיו ונופח או הרוח
 חם וכשסוגר פיו ונופח או הרוח קר : רעמים בעולם קול
 באדם : ברקים בעולם ברק' באדם פניו מאירים כנרק :
 מולות בעולם והחיות ככבים יודעים מהן עסידות כך יש
 אותות באדם כשיש שחין לאדם בלא שחין ובלא כנים ובלא
 פרעוש בזה יודעין הנקיאין בחכמה ואת עסידות וכן
 בשרטוטי האדם ובת' אר פניו יודעים עסידות והחכמה הולת
 ביהם ניד חכמים הקדמונים אכל מן האחרונים נשתכחה וכן
 יכולין החכמים לידע עסידות מן האילנות והעשנים והו

מה שאמרו על ר' יוחנן בן זכאי שהיה יודע שיחם דקלים פי'
 היה נקי לראות בתנועת הדקלים ומוה היה יודע עסידות :
 וכאשר יוצאים מנד דרום והוא נד ימין של עולם החום בעללי
 ברכה וגשמי ברכה כן יצא נד ימינו של אדם החום מן המרה
 סתלוייה בכנר וכן יוצא לחלוח הדם מן הכנר שנד ימין
 הדם וכמו שיצא הדם לעולם מנד צפון בעולם כן יצא
 הקור מנד שמאל האדם מן סעחול ומן המרה השחורה
 השוכנת בעחול בקובו : וכמו שיצא סרעה לעולם מצפון
 כן יצא כל חולי רע וקשה מן המרה השחורה השוכנת בעחול
 מנד השמאל : וכמו שנד צפון של עולם מדור כל המזיקין
 והזיקין והזועות והרוחות והברקים ורעמים מצויים כך
 הוא מקור המרה השחורה בעחול נד שמאל שאמנה סולדות
 כל חולי רע וקשה כמו השחפת רגיעים וכל מיני שיגעון
 והפחד והרעד של אנשים : וכמו סעולין הנשיאים שהן
 כעשן מן הארץ ומעלים המים מן הסהומות אל אויר הרקיע
 להסעיר על הארץ כן עולה עשן קרב העליון ומעלה ליחלוח
 אל הפה ואל הראש ומן אוסו הליחות העולם מן הקרב יולו
 הדמעות וריר הנחירים ורוק הפה : וכמו שנרא בעולם
 הרים כן נרא בגוף האדם שכמי הכספיה וקשרי הזרועות
 והארכובות על גרבים מקשרי הקרבלים ושאר סקשרים
 של כל האברים וכמו שנרא בעולם אנשים ונורים קשים כן
 נרא באדם השינים והמלספות שהם קשים מנדול ומכל
 ענש : וכמו שנרא בעולם אילנות קשים ורכים כן נרא
 באדם עצמות קשים ורכים : וכמו שנרא בעולם ארץ ענה
 וקשה לכה ורכה כן נרא באדם הנצר כנגד הארץ הרכה
 והעור כנגד הארץ הקשה : וכמו שהאילנות והעשנים
 העושים פרי לורע ויש שאינן עושים פרי וזרע כך יש בני
 אדם שאולידין ויש שאינן מולידין : וכמו שמצמיח עשנים
 מן הארץ כך מצמיח האדם שער הראש והקון : וכמו
 שזרעים חיות ורמש ביער ובארץ כך שורשים צראשאל
 אדם ובשרו : וכמו שנרא האלהים בעולם כסלי ונטיה
 ברקיע במורח ועד מערב מקנה אל קנה והכוכבים והמולות
 וכל דבר שבעולם ארוקים בו כך נרא בגוף האדם את הכל
 המוח הלנן אשר בסוך חולית השדרה והוא נטוי מקנה מוח
 הראש ועד ענש הענה ושנים עשר הנקחים והכלעים וכל
 אנרי הגוף ארוקים בו מפה ומפה כמו שיש נשנה שם"ה
 ימים כך יש באדם ששה גידים סוף דנר מעשה בראשית
 ומעשה מרכבה הכל דמו באדם מעט מוער והיודע מוד
 הדבר יבין נפלאות השם יתעלה על כן נקרא האדם עולם
 קטן ונעבור אשר גוף האדם הוא מצוייר דוגמת עולם
 סעליון ועולם הסתקון לכן כיתן בו הנפש שהוא דומה
 מעט

מעט מועד : וע"כ אמר דוד כפס מעלה כל הגוף ומכלה את הגוף ואינו אוכלת וסובלת את הגוף והיא יתירה בגוף והיא טהורה ורואה ואינה נראה ואינה יסנה כך הקב"ה ממלא עולמו ומכלה את סכל שנאמר המס יאבדו ואהיה כעמוד והקב"ה אין לפניו שינה שנא' סנה לא ינוס ולא יאן והוא יסיד גבור וטהור והוא רואה כל ואין מי שרואהו לכן נבא סנפף שי' זה כל המדום הללו וסנפף לקב"ה שי' זה כל המדות הללו הנפש יושבת וחושבת מי נראה ואו היא לובשת ענוה ויראת השם יסדרך לכן צריך האדם לראות את עצמו ולהנין ענינו איך שראו וגו' ואיך נוצר מעינוף ארע ואח"כ חסידים בשר ונפוח צו רוח עליונים מרוקם בעצמות וגידים דם ומח ולבוש עור ובשר ונוצר וקלסתר פנים ורימת אפים ואיך נקובים נחיריו לפנים ולגרון ולנשימה ולבריח ואוזניו לשמוע וחורי עיניו לראות ובסוף בעין יש כמה נבעים וריסי עיניו פה וגרון וחיך ולשון ושפתים לפתוח ולסגור והמלתעות הלחיים והאליידיים וגבליים וחלל הגוף והצבעות וקשריהם וכפרניהם ויכוין איך כל א' משונה מחברו ואיך הים הבורע' חדשים נבען אמו ויבא ערום עור חרשות גר כל אלה יתאבד ויאמר בלבו מי פתח פיך פיניך ואונך ומי עשה לך כל תיקוני בופך מי השחיר שערותיך בימי נחרותך ואפי' קרחך בכל נסר שבעולם לא היה מעיל ללבן בימי וקנוסך הוא מתלבן מאליה באלה ובאלה תתאבד וקשה עניו וספל רוח וירא שמים עכ"ל : וגראה עם האמור שעליונים וקחטונים רמזים באדם כמדובר כוונת דוד הע"ס מה אנוש כי סוכרנו כו' וקחטרהו מעט מאלהים וכבוד וכדר קטטרהו קמטילהו במעשה ידיך כל שסם קחת רגליו צאנה ואלפים כלם וגם בהמום שדי הכוונה אמרו מלאכי השרת להקב"ה מה אנוש שבראותם שכלול בו עליונים וקחטונים מכל שי' בעולם מנהמות וחיות ועופות ואילנות ודשאים ועשבים וימים ונהרות ונהלים וגננות ושהוא דמי מעט מועד לאלהים כנו' בתחלת הפרק וכו' סמכו אמרו מה אנוש מה מעלה יש לאנוש זה כי סוכרנו כו' ער שוקחטרהו מעט מאלהים שפית לו מעט מועד ממך וכבוד והדר קטטרהו בהמשיל בו עליונים קמטילהו במעשה ידיך שכל מעשך שפית בעולמך כללם בו כל שסם קחת רגליו צאנה ואלפים כולם וגם בהמום שדי שנהיותם רמזים צונמא דשפה אוקם קחם רגליו ארוננו מה אדיר שמך בכל הארץ בהיותך עושה באדם אשר בארץ בדוגמת עליונים וקחטונים ודמי לך ג"כ מעט מועד וכיון שאלה שכלול בו כל סגריה משה ומרומם לך כמא אדיר שמך בכל הארץ כי כוללם כל סגריה יחד משפטים

ומשפטים ומרוממים והוא האדם אשר בארץ שבו כל סגריה כמדובר : גם כפי האמור שאלה דומה מעט מועד מאלהים וכלול בו כל סגריה יובן פסוק אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כלכם אכן באר' סמוקין וכאחד השרים ספולו כלומר אמר הקב"ה אני אמרתי אלהים אתם שהרי נתתי בכם בחינות שיהיו דומים לי ועוד כיון שכללתי בך כל סגריה נמא כשם שאני מקומו של עולם כך אתה נהיות כל סגריהם כלול בך והוא מקימה וכל זה שאמרתי אלהים אתם הוא בעבור שני עליון כוללם אכן באדם הראשון סמוקין בעבור חטאו דכיון שאמרתי אלהים אתם שדמיון לכם אלי היה ראוי שלא ישלוח בכם מיתקם ושלל יבא גל ממה שאתם אוכלים ושיהיה על דרך אוכלי הפן שהיה נבלע באברים ולא היו צריכים לנקבים ועל דרך כשהיה אדם הראשון בגן עדן היו מלאכי השרת כולין לו בשר ומצניין לו אם היין ובודאי הגמור שהיה מאלל רוחני מובלע באברים באופן שלא היה מוכיח וכל אך כיון שחטא נגזר עליו מיתקם וגם לדורות לכן באדם הראשון סמוקין וכאחד השרים מיוחד שצדקים הוא סמאל הרשע שהפילו הקב"ה לארץ כנודע ספילו שאל לא היה חטא אדם הראשון הייתם כמסקי כי כך אמרתי אלהים אתם על שדייתם אסכם ליוצכם כללתי כל סגריה כדי שיהיו מקומו של עולם כמוני : והיוכא מזה שאדם העושה סמאום ישאח בעשייתם בהיותם שנקיים סמאום מדמה עצמו ליוצרו ויקבל עשיית סמאום במקום קבלת השכר דמה שכר גדול יש מזה שבעשייתם מדמה לבוראו באר' ל"ה ק"כ קיים סמאום קחלה כו' והוא דרמו בתורה באומרו צפרשת ראש והכרבה אשר קשמעו אל מצות ה' אלהים דהול"ל את הכרבה את קשמעו כמו שאמר בקללם והקללה אתם לא קשמעו אלא הוא אשר דברנו שהכרבה והשכר ה' השמע' עצמה בעשיית סמאום שאין שכר גדול מזה שזכה לקיים סמאום להיות דומה ליוצרו וכן פי' החסיד יוסף יעבץ במשנה ששכר מצוה מצוה שהכונה שכר המצוה היא המצוה עצמה שזכה לקיים אותה ועשה רצונו יסדרך יש שכר גדול מזה : ובאבות דרבי נתן תמא מאמר קרוב למה שכתבתי בפרק זה שהעולם מכוויר באדם :

פרק מז יסמח ר' מקיים ובעושה וקמאום

כמו שכלל רב בעשייתם דמה שכר גדול יש קחם האפשר כי אם שזכה שבעשה המצוה על ידו שסם וס דומה ליוצרו כאשר כתבתי בשלבי פרק דלעיל ובהיות שכתבתי לעיל שאדם דומה מעט מועד לאלהים חייך לך פרק בפני עצמו על ענין זה והוא דלמה צרא קב"ה סגריהו בעולם והיא הקיף שי' להקצת כורס אדם כנודע וכל סקדלום

השתדלות שלב להדמות לאדם וכל מה שרואה האדם עושה גם היא עושה כמוהו כי לא לחנם עשה אלהים לברוא בריה כזו כי אם שילמוד האדם על דרך מלפנו מזהמות ארץ למדנו כניעות מן הנמל והרחקת מהנמל כחומר ו"ל והנה הלימוד מהקוף (מיימנה בלע"ו) הוא שהשם הקוף צענור ראות עצמה בקצת אנריה דומה לאדם כגון אוניו ואנציותיו ופרכיו וכולי משתדל בכל כחו להדמות לאדם בכל דרכיו ולכן כל מה שרואה עושה האדם עושה כמוהו ומוציא כל ימיו בזה ואע"פ שרואה שחוף סוף אינו יכול לבא לסכלית כוונתו ועולה חרם בידו עכ"ל כל זמן שרואה מה שעושה האדם עושה כמוהו באומרו אולי יעלה על ידי דבר ק"ו בין בנו של ק"ו בן בנו של ק"ו והאדם שיש בו מעט מוצר מאלהים שיסתדל בכל מאמצי כחו ולהוציא כל ימיו וליליו להדמות ליוצרי בכל דרכיו על דרך והלכת בדרכיו לעשות כל מה שהוא עושה מה הוא חנון אף אתה חנון מה הוא רחום אף אתה רחום מה הוא כדיר אף אתה כדיר וכו' ולקיים המצוות כאשר הוא יתנך מקיים אותם כארז"ל אמר הקב"ה איני כמלך ב"ו שגור על אחרים לעשות והוא אינו עושה אני קיימתי מצוות וקן תחילה כו' ועוד אמרו מה הקב"ה גומל חסדים שהכנים חוכ לאדם אחר שקטטה ככלה מה הקב"ה מלביש ערומים ויפשה אלהים לאדם ולאשקו כסנות עור וילבישם מה קב"ה קונר ממים דכתיב ויקבור אותם בגאי אף אתה כן וכו' וע"כ מדמה עצמו כמוהו וקונה מעלה לעשות כמעשה ממנו ולפעול פעולותיו כאשר הוא פועל כארז"ל מה הקב"ה מחיה מתים אף אליהו ואלישע החיו מתים מה הקב"ה פוקד עקרות אף אלישע כן מה קב"ה עוצר גשמים אף אליהו כן מה הקב"ה מוריד גשמים אף אליהו כן מה הקב"ה מוריד גשמים וכו' הרי פועל עשות כל מה שהוא יתנך עושה להדמות לו לפעול כמוהו ואיך לא ילמוד מן הקוף להוציא כל זמנו לראות כל מה שהוא כביכול עושה ולעשות כמוהו להדמות לו כיון שהמעשה פועל להיות מביע למדרגתו רכובי לומר לעשות פעולותיו ק"ו ומה הקוף משתדל לעשות כל מה שהאדם עושה אולי יכול להדמות לו ואע"פ שרואה שם"ס אינו יכול לבא לסכלית זה עם כ"ל זמן שרואה לאדם עושה דבר עושה כמוהו באומרו אולי האדם שבעשותו כמעשיו של הקב"ה כמדובר יבא להיות כמוהו עכ"ל שלא יאבד רגע מימיו מעשות מעשיו והוא קיום מצותיו ולהלך בדרכיו כמדובר : ועוד יש לאדם ליקח מוסר מהקוף שהנה בדור הפלגה נתחלקו לשלשה כתות והכת שאמרה בעלה לשמים ונשג שם נעשו קופין רוחין ולילין עיין בענין באורך בילקוט פ' נח : ונראה דכיון שהקופין היו

מסחלה בני אדם מזה העצם שיש להם קצת דמיון לאדם וכל מה שרואים שעושים האדם הם עושים כמוהו משום שמבקשים להדמות למה שהיו תחלה ולחזור לקדמותם ועולם חרם בידם וא"כ למה יחטא האדם להביא עליו יסורין מכווערים ועוין פניו יסור' באופן שמכניש מני אדם ומסאוף להיות כמו שהיה ואינו יכול או נמותו יורד לגיהנם ונספך פניו כשולי קדרה והסלר בחילה ומבקש לחזור בזה העולם כמו שהיה כדי להיות מהקדושים ואינו יכול להיות לעשותם ולא למחר לעשותם דמיון הקוף שרואה לחזור לכמות שהיה ואינו יכול : ואתה בן אדם כיון שעיניך בראות ענין הקוף למה לא תקח מוסר לעצמך ממנה שראת צריך לדון הדברים בינו לבין עצמו בראות בעיניו כל מה שנראה קב"ה בעולמו ליקח מהם מוסר בדכתיב מלפנו מזהמות ארץ : וזהו דרמו בפרשת שופטים ושופטים פתח לך בכל שערך אשר ה' אלהיך נוסן לך לשבטך ושפטו את העם משפט צדק כיון לומר שיתן האדם שופט שושפטים לעצמו וזהו תמן לך שיתן לעצמו שופטים ושופטים שהשופטים ושופטים של אדם הן חכמתו ועצמו אשר נתן לו הקב"ה בכל שעריו שיסער בחכמתו כך ראוי לעשות וכך אין ראוי וזהו שפט את העם שהם אנרי הגוף משפט צדק על דרך עיר קטנה וזו הגוף ואנשים בה מעט אלו האנשים כדור"ל והוא ססן לך בכל שערך כלומר בכל שפטים שכולל לדון בשכלך ובחכמתך וזהו לשבטך וזהו ושפטו את העם האנשים משפט צדק שלא לחטוא לבוראו בשום א' מהם אלא שיתעסקו תמיד בצדק :

פרק מח יבין ר' לנבות ר' יסעוררו ר' רעיונות לדברי הפרק הזה אשר אני עורך לפני כל אדם יחד עשיר ואביון שניהם שדברינו ב' הקודם לזה שילמוד האדם מהקוף להשג' השלימות בקוף זה שמשתדל להדמות לאדם כדי להגיע למדרגת שלימות האדם כך ישתדל האדם להדמות לבוראו כאשר פירשנו באורך : נבאר כאן לימוד אחר מהתינוק לעבוד לבוראו על איזה אופן שיכול ואע"פ שיגיע לו מהביוש והציון שהרי התינוק ממלא רצונו בכל אופן שיכול אע"פ שמתבזה עמו ואינו מושג לשום דבר נגד מלאו תאות גופו ואף אם לפני מלכים יתיצב עושה דרכיו כנהמה ולא בוש כיון שזהו תאות גופו וכן בראותו מאכל כנשר יטוש עליו אוכל כופל עליו וחוטף ואוכל ואם שינס תפול עליו במקום שיהיה על רפס ועיט משים משכנו כלל הצולה בעיר פרא אדם יולד וכדרכו נוהג ועושה בכל אשר

דעה למלא תאות גופו ויתרו ואינו מבין לאשורו : ממנו
 יראה כל אדם למלא תאות נפשו בעבודת הבשר לעבודו
 בכל לבנו ונפשו ומאלו על אחת אופן שיכול ואע"פ שיגיע
 לו מהצניע והביון מהאנגדים עליו אל יחוש כיון שצולה בידו
 מלוי תאות נפשו בתינוק זה שאינו חושש לדבר נגד עליו
 רצונו ואף שהתינוק חסרון ידיעתו גורם לו זר מעשהו
 והאדם הגדול דעתו מעכבתו עכ"ל נגד קיום עבודת בוראו
 ישים עצמו בתינוק בבלי דעת וידמה עצמו כמוהו אמר :
 פדע שנערך האדם שהוא צר דעת התינוק כנהמה נחשב
 כך לפני הבורא שהוא מקור הדעת והחכמה אפי' חכם
 שנחבאים פחות מנהמה יחשב ובהיותו כן במה יתבניש וממי
 יתבניש בבאו למלא נפשו כי ירעב לעבוד למי שבראו יחשוב
 עצמו כנהמה באותה שעה ואל יחוש לשום דבר : וזהו
 ארז"ל במדרש ויהי עקב ששעון אף המשפטים האלה
 ושמתם ועשים אותם כו' ואהנך וברכך והרנך כו' בדרך
 תהיה מכל העמים לא יהיה נך עקר ועקרים ובהמתך
 כלום אמתי יתקיימו נך כל התנאים האלו כששים עצמך
 בנהמה הוא אשר דברנו שדי שיכול לעבוד למי שבראו לא
 יוכל כי אם כשישים עצמו בנהמה שאלא תאות גופו על
 איוס אופן שיכול ואין שייך בהביוס וביון וכו' התינוק
 סתם כל בן כן אל יחוש אדם לאוס ביוס וכלימה וביון
 מחירוף וגידוף נגד עבודה בוראו כנהמה ותינוק וס
 במדובר : וכדי שלא יתבניש האדם איך חוזר לאחור להיות
 מדמה עצמו בתינוק כיון שהוא עכשיו בגדר שלימות הדעת
 והמידות : ישים נגד עיניו שלמנב תינוק עתיד לחזור
 בזקנותו כארז"ל על פסוק ויום המוס מיום הולדו מה יום
 הולדו במליטין אף יום מותו בחליטין פי' כשם כשנולד
 מגדילין אותו במאכלים רכי' כך חוזר בזקנותו שאינו יכול
 לאכול כ"א דברים רכים בתינוק כי אז אין לו שינים בתחלת
 ברייתו והנה בהיות שעתיד לחזור בתינוק ממש ממה יתבניש
 עכשיו להדמות לתינוק דמיון בלבד לעבוד למי שבראו
 ולהשלים נפשו להצילה מפחד גיהנם : ולהעלותה תחת
 כנפי כהן הכבוד שנשמות כדריקים הנם הנם : גם ילמוד
 אדם לעבוד לבוראו ואל יבטל עבודתו מפני הבושה מהבואף
 והגנב שהנם הבואף אם יאמר לו חזקתו שרונה בעבוד
 אהבתה שיחזיר פניו ויבא לחוץ לעיני כל אדם ובוה היא
 תסרנה לו ימחר לעשות הדבר ולא יעבור בכל תאחר
 למחר עשות רצונה ולא יחוש לשום בושה בעולם ולא
 שיקל כבודו וגם מובל הבושה והכלימה סמגיע לו אם
 יתפארו שוכב עמה וכן הגנב כדי למלא תאות יצרו
 אינו חושש לבושת המגיע לו כי ימצא כי הוא ביוס גדול

כדכתיב כבודם גנב כי ימצא ק"ו בן בנו של ק"ו שלא יחוש
 האדם לשום בושת וכלימה מהסתלוננים עליו בעבודת
 בוראו כדי למונעו ונפרע שנאמת המה יאצרו וסוף יעמוד
 בכבוד גדול כי המנוה סתלסה מר וסופה מתוק מנופס
 נופים וכבוד והדר תעטרהו מאח"כ העצירה סתלסה מתוק
 וסופה מרה כלענה ובושת וכלימה לבן ימים אדם נגד עיניו
 שעשיית המנוס כל הסתלות קשום ומיד אחר שמתחיל
 מכייעים לו מן השמים באופן שקל מהרה נמצאין מקוויימות
 בידו וששון ושמחה ישיג לו והמבנישים ומסתלוננים לו ישובו
 אחר נבושת וכלימה ופניהם בשוליק דרה : והוא שכתוב
 בפרשת כי תבא למלחמה על איביך ונסנוה' אלפיך בידך
 ושנים שניו כיון בוס לרמוס יסתחיל הוא תחלה להלחם עם
 אויביו ומיד שמתחיל מסייעין לו מן השמים לבא עד
 תכלית כונתו לעבוד לבוראו בקיום קורטו ומכונתו וזה
 הוא כי תבא למלחמה על איביך שהוא היצר הרע שאין
 גדול מזה ומיד ביציאתך מסייע לך הקב"ה שנותן ה'
 אליך בידך מוסרם בידו לכופו ואז ושנים שניו כל העצירות
 שעשית מקודם בעצמו יתפכו לזכיות כארז"ל גדולה תשובה
 שעונו בעשין לו כזכיות וזהו ושנים שניו :

פרק מט יי האלהים האדוני האלוני

בחלתו על עמו וכאן מרעיתו חשב
 מחשבות לבלתי כלום ובראותו שהרבו לפסוע לפניו הטיל
 כעסו על מקדשו וסילחם בגלותם ושלח שכינתו עמהם ולוות'
 ולהגין עליהם לכל ילוע עליהם כר ואויב לכלות אותם
 וקבע להם זמן עד שיתקנו מה שקלקלו לפניו ובהיות
 שהעולם נידון אחר רוב זכיות לאם לא יחשוב כל האדם
 לומר כיון שברוב זכיות נקרא דור שכולו זכאי וזה בן
 דור יכול לבא איך אני חוטא שאפשר חטא זה מכריע
 כף העונות ומצא אני גורם בגלות שכינה וישראל
 וידבר עם לבו זימן לבין עצמו ויאמר איך לא תסמול על
 גלות השכינה ועל חילול שמו הגדול ועל חירוף קורטו
 וגידוף קדושו ומסידיו בין העמים ככלב מופרע באומרים
 אליהם כל היום עם בלי קורה מסרי הדעת אובבי שקר
 ורודפי כוזב ואם עליכם משנית איך אין מציל אסכם
 מידיו והיך אין גואל אתכם מרשותנו יש חלול השם גדול
 מזה ולמה לא תסמול גם על חרבן ביתו ושוממות היכלו
 ועל בעקת ארצו שנאו עליה זרים ובעלות : ולמה
 תגרום לאומה שלומה להלך בעה וכדכ בלי מלך וממלכה
 עתה לעם דפופה וספופה ולמה לא תננה על ביטול פוד
 סכסוכה

כמהונה והקרצנות והלויים נשירים וישראל במעמדם ועל
 צמול הסורה והיזפי וההוד וההדר והכבוד שהושפל : ולמה
 בחטאם עזבם עליך בהיותך סבת איחור החמיה : וכל עקר
 ועקרה מעורר דין עליך על איחור פקידתם לפי שבניאם
 שבואל יתפקדו בארצו על פסוק ופלוהו לתרופה וכן כל
 אדם וחיגר וכו' בקול מר מבקש ממך דין על איחור
 רפואתם שאלו הקב"ה מרפאם ואם המעכב בעונו : וכן
 כל אילן סרק כועק עליך בקול מר כי אלו עתיד לסת פרי
 ונדך תלוי המניעה ואין צריך לומר שם וירח אשר לעמיד
 יסרבו באורם כדבתיב וסיה אור הלבנה כאור החמה ואור
 החמה יהיה שבתים כאור שבעת הימים : ועתה
 במצותך נחשך ידמו בערך האור שהעמידין לקבל ולמה
 לא תשים נגד עיניך קצרות חיי האדם ומיתת חתנים
 וכלות בחופתם אשר מאורעות אלו בימי הגלות כי אריכות
 ימים על האדמה כפי' כמו שאמר למען ירבו ימיכם וימי
 צניכם על האדמה ולמה לא תחמול על צער ישראל לבקשת
 מונוסיהם הגורם להם צניעות קורה ומצות ופוסק
 מדבקוס בהקב"ה כי בגאולה הקב"ה מוציא לחם מן
 הארץ בארצו ל עתידה ארץ ישראל להוציא גלוסקאות מן
 הארץ וכלי מילת וכן כל סמדה ואם המונע בעונותיך
 בגאולה והדברים מאחרים : ולמה תאחר נחמת חסידיו
 עליון וכל קדושים אשר בארץ הנה אשר מסרו נפשם על
 קידוש השם ושפכו דמם כמים ואין קוצר והם כועקים
 על נקמת דם סמיד לפני יוצר יצורים יומם ולילה אין
 הפסק על בעקתם ואין ביטול בביתם ומה מחילה יש לגורם
 מלכותו יתגדל שלא יתפרסם משום שאלו בגאולה ישראל
 וסיה ה' למלך על כל הארץ וכו' : ומה תקומה יש למי
 שהשכינה מבקש ממנו פורקן ואין פודה אותה כי בשונו
 מחטאיו מקרב גאולתה והוא מרבה לחטוא להאריך
 גלותה : גם ארץ ושמים אשר עתידין להתחדש עומדים
 עליך בקללה על איחור התחדשם ומפי עוללים ויונקים
 קללות בקלל דלא פסיק על מניעת חידושי תורם מפיכם
 שאלו ומלאים הארץ דעה אל ה' כו' ולא יהיה תינוק
 ומנוקת שלא ידעו את ה' ובחידושי סתרי סודתו :
 גם הרה ויולדת יחדיו סחיל תצחק על חבליה שינוח על
 ראשך על אשר אתה מעכבן בחילה ולא תחמול עליהן
 למנוע עמך מלחטוא להביא בגאולה ולגרום הצלתו
 מרשת חבליהן : ומלאכי שלום אמרו מים כועקים
 עליך בקול בכים לאמר עד מתי לא סכניע יצרך למנוע
 מלחטוא ולעכב שלימות עולם מלא עליוני וסחוקונים

בחטאם קום קרא אל אלהיך ושוב אליו בכל לבבך ורפא
 ירפא מעשך על קלקול ידיך כל זה ידבר כל אדם אל לבו בכל
 יום אולי יכנע לבבו הערל בהפלות על זכרונו רעו' הנורם
 בחטאיו ועל הצועקים עליו הנורם בצערה ויטיב מעשיו
 לגרום גאולת עולם לכלם ויפצחו צרינה כי אולי ימלא פה כל
 עכבו באב שחוק כי ימחה ה' דמעה מעל כל פנים
 וחרפת עמו יסיר ויהיה עליון על כל מלכי ארץ ויסקיים
 צו כל הנצרכות הכתובות צפ' סבא אשר בכללם נרכם
 יקיימך ה' לו לעם קדוש דקשה מאי לואלא ר"ל שאל"פ
 שהוא יתגדל קדוש ואין למעלה מקדושתו כדכתיב כי
 קדוש אני ה' אלהיכם ודרשו דו"ל קדושתו למעלה
 מקדושתכם עכ"ל לרומם לישראל קא' יקיימך ה' לו לעם
 קדוש כלומר לו ג"כ יהיה קדושתך לפניו כדבר גדול אע"פ
 שבערך קדושתו קדושתך לאין יחס עכ"ל יקיימך ה' לו לעם
 קדוש שגם לו ולפניו סחש לקדוש כמדובר : ובהיות
 שכתבתי בפרק זה הרעות הנורם החוט' לכל הנריאח בהיות
 מעכב בגאולה נחטאיו כי בזמן הגאולה יתקיימו כל הטובות
 והנצרכות והיטושות וסחוטא מאחרם מלבד אייחד פרק
 שאחר זה פרק קטן בממות אמנם הוא רב האיכות מדבר
 על הטובות שמונע האדם בעצמו מעליו בהיותו מאחר
 בחטאיו גלוי בגאולה :

פרק נ יום הגאולה והשלימות והמושג

באוסו זמן ימים אדם בדעתו ויטלהו סמיד
 על זכרונו וידבר עם לבו כמנער על כל פרטי חברי גופו
 מהשלמות הנמנע ממה שמגיע לכל חבר ואבר על היותו
 צלום והוא הגורם צמטאיו הרעים הגורם חרבן המקדש בכל
 יום בארצו כל מי שאינו נבנ' המקדש בימיו כאילו נחרב
 בימיו והטעם לפי שמונותיו הגורמים ונמצא הוא מעמידו
 חרב ולכן כאילו נחרב בימיו דמי : לכן ידבר עם לבו
 על כל אבר שגבריו יתחיל מראשו ויסיים בדגליו וכה יאמר
 ראשי ראשי איך עונוסי מונעים אותך מהיות מרכבה
 לשכינה ולת ראשך שבכסא (אוריאל רפאל גבריאל
 מיכאל גוראל) צהיות עונוסי מעכבים בגאולה אשר אז
 גלוי שכינה ומלכם בראשם : ולמה מצחי מונע אני לך
 מלהיות כתוב ונרשם עליך שם הוי"ה שעמיד קב"ה לראש
 על כל א' וא' מישראל בזמן גאולתנו ופדות נפשנו
 כדי שיתקיים וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא
 עליך ויראו ממך : ועל מה אנו מונע אני מכם
 לשמוע בקול מבשר מבשר ואומר מבשר טוב משמיע
 ישועם אומר לציון מלך אלהיך ולשמוע חידושי

הלכות ורזי קורה הנגלין בגאולה • ולמה עיני מעלים
ומכסה אני מכס מלראות צאור הצפון לצדיקים שנגזרה
משפטי ימי בראשית שעתיד הקנ"ה להוציאה מנרקקה ביעות
המשיח המעוכב על עונותי שאדם מדיט וזופה זה מסוף
העולם ועד סופו וצדיקים מתרפאים בה וגם מלראות את
הנשמע כמתן תורה כדכתיב על העתיד וראו כל נשר יחדיו
כי פי ה' דבר כלומר יראו צענייהם מה שפי ה' דבר כמו צעני
רואים את פקולות רואים את הנשמע וגם מלראות חידושי
העולם ומלאו בגון סחית הממים ואשה שפלד בכל יום ושאין
צער העיבור ולא צער הלידה ושלא יצטרך התינוק לאחר
לסייען כי מיד על רגליו יעמוד וצפיו ידבר פלאים וכל עץ
יטענו פרי מסוק לפה ומרפא לנפש וכל עקר ועקרה
יתרפאו ואו ידלג כאיל פיסח ותרון לשון אילם ועיני הסתומי
תפקחנה ושלוש רב בעולם ואין משחית ומזיק ולא שום פגע
רע בעולם ולראות בנין בניו ידי שמים וירושלים על תילה
וכל גבולה לאבני חפץ ומתאש סביב לה ומלאכי מרום
שומרים אותה דרך מעלה וכבוד וחטה תתאמר בסמך
והארץ תוציא לחם אפויה וכלי מילת ונטעו הסרים עמים
וכאלה רבות אין חקר ואין מספר מונע אני אתכם מלראות
מסבת עונותי המעכבים בראות גאולת ישראל • ואוי ואבוי
עלי אפי במעשי ממך ריחות המתחדשים בביאת הגואל
מדשאים ופירות אשר סבתן או להם הריח טוב שניטל מהם •
וגם מלהריח מריחות בן עדן אשר או יצאו משם לעולם כמו
שנאמר עורי צפון ובואי תימן הפיחי גני יצלו בשמיו כו' •
ומדוע פי גורמים עונותי בעיכוב הגאולה למנוע ממך
הכנסת אביל' הלויטן בסעודת הצדיקים ויותר מיני
התענוגים אשר יעלו באותה סעודה קדושה •
ולמה חכי מעכב אני ממך עשימת יין המשומר בענביו יין
בחלילי כל טועמו אומר לי לי ועל מה לשוני אני
מעכבך משיר ורינון דאו ימלא שחוק פינו ולשופנו רינה
ומלהיות מפיק מרגליות מחידושי רני התורה דאו ומלאה
הארץ דעה אתה' כמים לים מכמים ומלספר תהלות ה'
סמיד על סגור ועל ההוה ועל העתיד • ולמה כוארי
מעכב אני מלתלות עליך חרוש הנעשים מחידושי תורה
אשר יתגלו ויתפרסמו או • ומדוע ידי קושר אני אתכם
מלשאת ולסת בסחורה מעורו של לויטן שיתחלק לצדיקים
לסחורה בארץ • ולמה רגלי לנחשטים הונשו בהיותי
מעכב אתכם מלעלות בית ה' בכל יום ויום להקביל פני
שכינה וללכת מחיל אל חיל ללמוד וללמד ולשמוע סידושי
הלכות מתחדשים בכל יום • וככלות לדבר כלזה עם
אבריו יספך עכש לכל הנפש וידבר עמה וכה יאמר כל לי

פליך נפשי ואלילי וכלו הנוף מדבר עמה ואומר איך
צחטאתי הכעסתיך ובעונותי כפרתיך ובפשעי העלתי
חלודם וזהמא מפסיק ביני וביניך נתענה עד קצה כחומת
צדל ונחשת ואסרתיך שם ומצוק ובמזור צחשך אפלה שיעור
למשמש בה ולא הנחתי לך חור קטן ואפי' סדק בחודה של
מחטכדי שתכנס לך אור דרך שם ובכל עם ורגע
השמעתיך שם פחדים מעונותי העבירות שסייתי מסדש בכל
יום ולא נתתי לך מנוחה כלל למלאת רכונך אפילו פעם אחד
לעבוד ליוצר הנשמות ולגרום עם זה קירוב גאולת השכינה
אשר בגאולתה ונסו יגון ואנחה וכל אברי היו משיגים כל
המעלות הטובות והשלמות אשר יכין בימים ההם ככ"ל
נמך מנעתי השלמות הגדול והשלם שאתה חלק אלוה ממעל
ואיך יכולה להדבק עם הכל עד מלאות ימי טהרה ממה
שיצא בתוך הטומאה בנוף טמא כמוני ולאיש אשר עשה
ככה בעולמו מה סופו ומה אחריתו אנשי לב לא לצערוהו
וחכמים לא ימדוהו ונבוכים לא ישקלוהו • וזוה בעלות
אדם בלבו הטובות המונע ממנו בעונותיו והנוק והנער
והסקלות הנורם לנפשו ולגופו בהיותם ידונין יחד ביום
בואם לדין על מה שעבר אם חטא נותן לבו לשוב ואם לא חטא
שוב אינו חוטא כי לא דבר רק וקטן לשרש בלבו כי הוא
הנורם בעיכוב הגאולה דבר הכובע לגאולת השכיח ולסועלת
עליונים וסחטונים וסיקון ארץ ומלואה סבל ויושבי בס
והדברים השלמים הכובעים לכל פרטי אבריו מודעו וחומר
לאחריו ושוב אינו חוטא ולפחות אם יחטא לא יהיה דרך ודון
ומרד כי אם דרך אונס שאו אין החטא כבד וננקל יסחק ומה
גם אם יעלה על לבו שחטאו עושה פנס גדול מה שאין חטא
שום אומה ולשון כי נשמתם של ישראל עמדו במעמד כר סיני
ונתחייבו במכות וכוה הם עליון על כל גוי הארץ •
וא"כ פנס שעושה האדם הוא פנס ודבר נרגש על דרך אם
פחות שבפחותים יקלל לאדם גדול אינו נרגש מקללתו
משא"כ אם יקללו גדול כמותו שרניים צער וקלון לכן
ישראל שנשמותיהן של כלם עמדו בסיני כדכתיב צפ נכבים
כי את אשר ישנו פה כו' ואת אשר אינו פה בארץ"ל פנס שלו
נרגש • ונראה דוהו כוונת פסוק אתם נכבים היום כלכם
לפני ה' אלהיכם דמלת כלכם אך לשוטר אלא אמר כלכם
לרמוז שעמד נכבים ווא לא אתם בלבד אלא כלכם גם כל
הכלולין נכס שהן הנשמות העסידות להיות עד סוף כל
הדורות וזהו כלכם לפני ה' אלהיכם כמרובר •
פרק נא יום הנחמה בגלוי הקמים בעלמה
מעיני כל חי ועיוף השמים נסתרה אלו
סמלאים כי מלנא לפומא לא גלוי ונהיות שפרק הקידם
לום

לזה דברתי מהדברים שהיו באותן הימים ייחדי סעוד
לפרקו פרק זה שלא יוציא אדם זמנו לבקש קצין ולומר בזמן
פלו' יהיה הנאולה אובאן פ' כי יוציא זמנו להביל כי לא
ישיג כלום מאחר שהדבר כמות וסתם וכפיק מזה חורבה
שהמון העם השומעים בראותם שגא' הומן המועד ולא בא
צועט באומרו טוב אינו בא כי אינן יודעים שכונת הנותן את
הקץ היה לומר ראוי לבא בזמן פ' אם יזכורך אם לא יזכור
יתאחר עד זמן הקצוע להקצ"ה היודע הנסתרות לכן אין
לאדם כי אם לשמש בלבד אמונת עיקר בראת - הנאל שהוא
א' מ'ג העיקרים ויחשוב בלבד הישועות והטובות והמעלות
השלמיות במושללות ובנופניות המגיע לישראל באותם
הימים ויחשוב בחשק גדול ואהבה רבה ודבקות גדול לאמר
מי יתנני היות הנאולה בימי לב' באותם הימים באדם שיש
לו חשוקה שנקשרה נפשו בנפשה בכל חשקו ומחשבתו בה
בלי פירוד ומקשר עמה כל מחשבתו בן יהיה סאות נפשו
על אותם הימים כדי להשיג שלימות נפשו ובפיו ולקדוהו
לבדאו על ידי השגת סתרי רוי תורתו וזוה בקרא שכל ימיו
הוא מנפה הנאולה ואם ימות אין דין עליו כפית לישיעה כי
אין קווי גדול מזה ובפרט שכונת הקווי אינו אלא כי אם
כדי להבין ולירד סתרי תורה ולדבקה בה ולהיות דומה לקונו
במדובר כי הנה כנרים לו דמיון מעט לאלהים כמ"ש בם"ר
וכ"ש או שיתרבה חכמתו ובינתו ויתרבה בשלמות השכלות
הבט וראה בדמיון האדם לאלהים בספר אורח חיים דף
ר"ע צ"ו ו"ל ועתה שמע חכמה מופלאה כמו שהאלהים עליון
ומושל על כל האדם ועל כל העולם למעלה ולמטה כן האדם
כל עם שיעשה רצון בוראו כי למשה ע"ה אמר הקב"ה במעש'
פענל הרף ממני ואשמידם בו' ובמעשה קרח בלעם ואם
כל אשר להם על פיו ואליהו נשבע שלא יהיה סל ומער כ"א
לפי דברו והוריד האש והרג נביאי הנעל והחיה המת וגור
על אליהו להיות לו פי שנים ברוחו וכן כל הקדושים אשר
בארץ היו מושלים למעלה ולמטה ברוחן הקב"ה כשעושין
רצונו לכן הוזהר לקיים תורותיו וחוקותיו ומצותיו כדי שתוכה
לרב טובה כפון : וכמו שהאלהים יודע ומבין אמר וקדם
כן האדם שנתן לו אלהים חכמה וכמו שמספיק אלהים
ונותן לחם לכל בשר כן האדם מכלכל את בני ביתו
ומשרתיו ובהמתו : וכמו שהאלהים משלם גמול טוב
ורע כן האדם : וכמו שהאלהים עושה צדק העולם
ומוסדות הארץ ונטיית הרקיע ומקום ימים כן האדם
עשוי לבנות וליסד ולקרות ולהקוות ולהוריע ולהכמית
ולנטוע ולעשות כל דבר אך ביניעה ופלאה וכלל ברוחן
סגורא : וכמו שאין כל בריה יכולה לראות את האלהים

כך אין יכולת לאדם צריה לראות את הנשמה : וכמו שאלהים
יודע עמידות בן גס האדם בעת אשר ינוח רוחו ובפיו
מלעשות בעמל צרכיו וינוח וישקוט רוח החיים מלחשבת
צרכי הנוף או יראה בחלומו עמידות ויראה רוחות המות
ומקומות שלא ראה ודברים וסמיהות גדולות מה שאנו יכול
לראות כשהוא ער : וכמו שאין בריה בעולם שיודע
סתרי האלהים כך אין בריה מצני אדם שידע סתרי מחשבות
לב האדם כי אם האלהים לבדו ככתוב ה' יודע מחשבות אדם
וברוב דברים ידמה האדם כמעט מועד לאלהים לפי מיעוט
הכח וקצרות החיים שנתן לו האלהים הוסיף הקב"ה ינה"ר
לטובתו ולרעתו כדי לבחור ולנסותו בין טוב ובין רע :
וכדי להנאות לבנות ולנטוע ולהרוס ולעקור נטוע ולהרוג
ולעצור הור הון ולהלחם ולשלו ולקצוף עד מאד אם לא
היה היצר הרע בשביל אימת המות לא היה עוסק בפריה
ורביה ולא היה בונה בנין ולא היה מתאווה לקנות מקנס
וקנין ולא היה נועץ וזורע כי היה אומר בלבד מאחר שגזירה
בור' המות מה לי לעמל לאחר וסיה כל העולם כאבד ונהרס
וקב"ה לא ברא העולם מימי בראשית כ"א להצנו' ולהסנהב
ברחמי הרבים על ידי בני אדם ואם יתנבר - ביצרו הטוב
לכבוש ליכס"ר שלא יחטא לפני יוצרו כי ישמח ביצרו הרע
לעשות הכל ביראת השם ברוך הוא בלא עון ופסע וו' היא
טובתו אשריו ואשרי יולדתו ע"כ : הרי אדם דומה מעט
מועד לאלהים וכ"ש בימות הנאולה שירבה קב"ה לאדם
חכמה ובינה וישלימו בתכלית השלימות כי או יתגדל הדמיון
ומגד פיכ' זו יפפה לנאולה ולא להשגת מעלות הגופניות
בלבד במדובר : וכיון שהמעלות העתידות לישראל לימות
המשיח הם דברים סמוהים אשר עין לא ראתה כמו אור
הננו שאדם מביט וכופה מסוף העולם ועד סופו וירושלים
מיסדת בנוסף ספיר ויהלום וכל אבן יקרה וכל גבולה
לאבני חפץ וחומת אש סביב ומלאכים שומרי החומות ודרך
מעלס וכבוד ועורו של לויתן על חומותיה מבהיק ויוו מסוף
העולם ועד סופו ובמאכל בשרו כלולים כל מיני מטעמים
וגלוסקאות וכלי מילת מן הארץ וההרים יטפי עמים והרה
וילדת יהדיו ואין צער בלידה ולא צער גדול צנים ואש
סתלר בכל יום ואין יבון ואנחה כי אם ששון ושמחה ועושר
רב ומעלה וכבוד ושלום רב ורוב חכמה ובינה ויופי וגדולה :
ואין שליטת ינה"ר כי אם לב לעשות בשר : ואין עקר
ועקרה ואין מוס בשום אדם ונלע כמות לנח : וקחיה
למתיס ויודמן לאדם לפמיו כל מה שיתאוו לבו ויבנס בנן
עדן ויכא ויחזור ליכנס בשירבה כי יפתח הקב"ה שערי גן

שבט מוסר פרק נב

פרק נב כד ישיצאו משם לכאן ומכאן לשם כ"ג רבינו סעדיה
 בארן ז"ל וינחלו כל העולם ומלכיהם או אגיד שריותיהם
 מניקותיהם : וירושלים יתעלה ויתגדל עד כסא הכבוד
 בארן ז"ל הדין הילקוט וכאלה רבותהין חקר ואין מספר
 ונפרט שם הו"ה כתוב על מצחו של כל אחד ואחד ועתידין
 שיקראו ג"כ בשם הו"ה : א"כ אין לאדם להפטרעם על
 אריכות הגלות הו"ה כי כפי המעלות המושגות או חפז לקמן
 שבקטנים לא הגיע בעולם לגדול שבמלכים אינו מהתימה
 האריכות להשגה כזו צריך מירוק גדול ולפוס צערא אגרא
 ונפרט להשגת מעלות בלי פיסוק לעולם ועד וכו' משל
 לפועל שפיי שיעור גדול השכר סובל צער הפעולה ונקל
 בעיניו : הנס שיש לי טעם אחר לאריכות ~~הגלות~~
 שאדרבא לטוב לנו ולרחמים גדולים ומעלות אלה ~~הגלות~~
 לעמיד כי הנה ראה הקב"ה בישראל מקיימים הקורה והמאוס
 צננותם בטורח גדול ובהוכחות גדולות לכל מצוה ומצוה
 ועב"ז אין ישראל בועטי ומוסרי נפשם כדי שלא לעבו' וסובלי'
 צננות עול המצות בכפלים מרוב הסייגים וגדרים שנתרבו
 כי נתמעטו הלצנות ואין מבין וכדי שלא ליכשל בא חומרא
 על חומרא וסייג על סייג וכל א' מישראל שוקד ומחמיר
 עוד על עצמו וכל זה מורה על הדבקות בגדול והחזק עם
 הקב"ה משא"כ בהיות ישראל על אדמסת ומכאן גם שלא נכנסו
 אל הנסיון כמונו היום צננותינו בתוך הנסיון סבלנו הכל
 במדובר וערבה לה' והאריך גלותינו כי שמחה רבה לפני
 כסא כבודו על קיום מצותיו וקורותיו מתוך צער ודוחק
 בשמחה ובטוב לבב כדפרישית וגורם חכמתו הרמה להאריך
 הגלות לראות בחשקינו עמו ובתורתו כי שמחה רבה לפניו
 ולהראות אהבתו עמו לכל צבא המרום במרום ובשכר
 אריכות הצער להרבות בטובות בגוליות לא נראו כמוהו
 ואין שר וקמרוג יכול לקטרב כיון שראו אהבתו עמו ונכון :
 אך שמעתי פעם אחר על אורך גלותינו לפי שהקב"ה גור
 כל היום דוה שהוא אלף שנים שימואלף שנים אך שיהיו
 אלו אלף שנים דוה עד מאד בלי ספק ומנוחה כלל
 וצחמלקו עלינו כי ראה שלא יוכלו לסבול האריך הגלות
 לחלק הצער והדוחק בשנים הרבה כדי להקל מעלינו
 ושיעור הגלות עד שישתלם הצער של אלף השנים הדוה
 שנקחלק למעוטים ביתר שנים נוספיה על האלף והוא
 יתברך יודע שיעור ההשלמם ע"כ : ונר' דמוה הפעם
 אין אדם יכול להשיג יום הישועה אמתי שאין ביכולתו לידע
 שיעור חילוק הצער של האלף הדוה כמה שנים עוד צריך

להוסיף עליהם כדי להקל מעליהם ודוק : עוד נראה
 לי שהגורם שכל היום דוה האלף שנים יסיון דוה ביותר
 מכלל שנים אחרים על האלף שאינם דוה : לכן
 יקבל כל אחד מישראל עול הגלות עליו ואל יקוץ בסוכתו
 של מקום כי כל מה שהוא עושה לטוב לישראל הוא עושה כי
 מה שהאריך בגלות לטוב לנו האריך כדפרישית עד בא יבא
 עם גאולתינו ופדות נפשנו על ידו יתברך לא על ידי מלאך
 ולא ע"י שליח וכמאמר מרע"ס לישראל בפרשת וילך בן
 מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לנאת ולבא כו'
 ס' אלכיד הוא עובר לפניך הוא ישמיד את הגוים האלה
 מלפניך וירשם יהושע הוא עובר לפניך כאשר דבר'ס'
 שהכוונה בראות משה שנגזר עליו למות התחיל לפיים את
 ישראל ואמר דעו כי בן מאה ועשרים שנה אנכי היום באופן
 שאין בי כח לנאת ולבא לפניכם לעשות צרכיכם א"כ אל
 קעצבו ממיתתי דעו כי אשרי מוסי' אלהיך הוא בעצמו
 ההולך לפניך הוא עצמו ישמיד את הגוים האלה מלפניך
 אך לפניך חילוק סירוסות הוא עלי ידי יהושע והוא אמרו
 וירשם יהושע העובר לפניך כאשר דבר'ס' : אך להשמיד
 את הגוים הוא יתברך בעצמו ישמיד במדובר כ"שוק'ו
 בגאולה אחרונה הוא שיהיה על ידו יתברך ויתעלה שמו
 שהיא גאולה שאין בה קץ וסכלית :

פרק נב יסענה ר' נחמיה ר' יסענה ר' יונתן

אשר יצר את האדם בחמה וצראו מן
 האדמה מדבר יוסר שכל שהכל דשין צה וסקינו מצער ורס
 דבר כך כדי שלאמוד מעיקר צריחתו למאוס בגאולה ולגחור
 בשפלות כי הוא היסוד כדי יוכל לעובדו הפך ורס לבנך
 ושכח את ה' אלהיך ולכן כשנתנאו בזמן הנית גרמו חרבן
 שהנאות שרש לכל העונות כנודע וא"כ אינו חוזר בנינו כ"א
 בקנים מדת השפלות לתקן המעוות שמצבת הנאות כסתלקה
 שכינה מציניהם כר"ל שאו' קב"ה על המתנאה אין
 אמי והוא יכולין לדור במקום א' שנא' אותו לא אוכל כו'
 ולכן צריך לאחוז במדת הענוה כדי שחזורה שכינה כי
 אינה שארה כ"א על מבין תבירין שנאמר אתי דבא ודרשו רז"ל
 אני את דבא : והנה כדי שתכנס במדת הענוה והשפלות
 ולא תקנאם בנא איזם מעלה בדרך שים נגד עיניך ענין
 הסולם שחס טעה אותה ותשפילנה תוכל לעלות בה ואם
 תעמידה בקומתה לא תוכל לעלות ואם תפניד לעלות
 תחזור לאחור ותפול ארצה וסאות כך בנא דבר של מעלה
 בדרך דרוך עליה והשפל אותה בעיניך ואל תקנאה בה
 ובה תוכל ליכנס ולעלות באותם מעלה ומחיה ולא
 תמות דכיון ששמעלה דבר שכל בעיניך לא תבא להקנאות

עמה וסוכל לסתקיים : גם ראש ב' דברים אשר מהם
 פלמוד לקנות מדת השפלו' שים : תמיד בין עיניך שיהם
 תאריך ומן לפמוד על רגלך ימים לבנך כמים ותפעלך
 וספול לארץ וסחלה לא כן אים תשפיל קומתך לישב או לשכב
 שתמכא מרגוע לנפשך ותקנה בריאות בארריך : הרי
 שבהסרומם עצמך לעמוד בקומה וקופ' המוסר מסבנך ואים
 תשפיל קומתך להיות יושב בחיים עמך הדבה הב' אים תמכא
 על הארץ כופך ספיר כלום סוכל לקחם : לא תשפיל
 קומתך לספוש בהן הרי שבהשפיל עצמך חתה ויכה להן :
ובהיות שפרכים שנתחלת הספר דברתי בהם
 בענין השפלות לכן סימתי הספר בענין
 עצמו כדי שיהיה נעוץ תחלתו בסופו וסופו בסתמו לפי
 ששנתגשגש וקיום הספר והמכות הכלליות אים יאחזו
 באדם באידה שבה שנתבא ארון הנביאים משה רבע"ה
 שחא' והאים משה עמו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה
 ועל ידה יתבנה המקדש כי היא סיקון על מה שחברב :
 גם למוד ענוה מהבורא מענין המקדש אשר עובד השמים
 וסמי השמים ובא להשרות שכינתו עם שוכני בתי חומר
 ובמקום מעט כממות בין כדי הארון והוא כדי שילמוד האדם
 כל כך גדול שיהיה כך ישפיל עצמו : דע מעלת השפלות
 עד כמה מגיע שהיא הנורמה מציאות השלום בעולם וידוע
 שאין מדרגה גדולה לפני המקום בשלום עד שהוא בעצמו
 בקרא שלום ולא מכא כלי מחויק טובה לישראל אלא שלום
 והעולם יסדו על השלום שהוא אחד מרגלי העולם והנורם
 השלום הוא השפלות שכיין אדם אחוז בפלך השפלות שוב
 אינו מקפיד בשום דבר עם חבירו בעולם וזוה הכל שלום
 באופן שהשפלות שרש להצמיח השלום בעולם וכיון שכן וכי
 יש דבר גדול כשפלות והענוה כיון שהיא מדה שורשית
 להצמיח דבר שאין גדול ממנה בעלזנים ותחתונים שהוא
 השלום : הנה תראה רמז על מעלת השלום עד כמה
 הגיע דכבוד צפ' האוינו כי שם ה' אקרא הבן גודל לאלהינו
 דהנה כי שם עולה במספר שצ"ו עם ארבע אותיות ושני
 סיבות של כולל במספר שלום שצ"ו שצ"ו לרמז כשים
 שלום אה' אקרא אצל כשאין שלום ח"ו בא אדם לשכח
 לסקב"ה אלא לקרותו כי האחלוקת מושך את הכעס המסלק
 מעליו השכינה וגם עמו פניו ישיבה שמסל' מעליו כלם
 אלהים והשכחה מכזיב ומציאו לשכח אים יש אלהים שופטים
 בארץ : וכן תראה בפרשם וואת הנדבה כשנא מרע"ה
 לנרצם אמר ה' מצינו בא האכיר ענין מתן תורה
 שישראל קבלו התורה מכל אומה ולשון לרמז שראוים
 לנרצם על שקבלו הסודה שנקראת שלום שחא' דרבי

דרכיו ועם וכל נתיבותיה שלום וגם פיו באותו מעמד
 בשלום בלב אחד ועל זה ראויים הם לנרצם : והנאולה
 סלויים בשלום כארז"ל הביאו הילקוט פ' נבנים דף
 סקל"ה ע"א דבר אחר אים נבנים איםסי כשסיהיו אגודס
 אחת וכו' וכן אים מוכא שאין ישראל נבאלים מד שיהיו
 אגודס אחת שנאמר ילכו בית ישראל על בית ישראל ויבאו
 יחדיו מארץ צפון כו' : וגם שכתבו לעיל שהקב"ה
 עובד השמים וסמי השמים לדור עם הסתקונים והשרה
 שכינתו בין כדי הארון כדי שילמוד כל אדם לאחוז במדת
 השפלות יבא על נכון כונס מאמר חו"ל כל מי שיש בו גאווה
 אומר הקב"ה אין אני והוא יכולין לדור במקום אחד שנאמר
 גבה ויבא לבב אופו לא אוכל אל תקרי אותו אלא
 בטהרה כיין שכוונתו יסבך בהשרות אים שכינתו
 בתחתונים כדי שילמוד האדם ממנו להשפיל את עצמו
 הנה כיון שלא השפיל עצמו נמצא שלא סועיל בסקנתו כלום
 לכן אומר שאינו יכול לדור איתו בעולם אלא צריך לסלק
 שכינתו למעלה כלום באתי למטה כי אים כדי שילמוד ממני
 שפלות וכיון שמתנאה ואינו לומר איכי דר איתו דמה מועיל
 דירטי עמו כיון שאינו לומד : וזוה יוכן מאמר חו"ל
 הרבנות מקברת את בעליה וכולי סעעס הוא דכיון
 שהשרה שכינתו בתחתונים ללמד שפלות וס שזוכה ברבנות
 ואינו לומד צריך שבעבורו יסלק שכינתו בעליונים ונמצא
 זה מויק לאחרים שאין להם ממי ללמוד לכן מה הקב"ה
 עושם כדי להיות כאן למטה כדי שילמדו אחרים מסלק לזה
 מן העולם כדי להיות כאן עם הסתקונים כי הוא יסבך
 רונס שילמדו אחרים ולא בעבור אחד שלא למד יסלק
 שכינתו ויאבדו אחרים לכן מצינו לזה שאינו לומד וזוכה
 ברבנות ויושב עם הסתקונים כדי שילמדו כמדובר :
 סנה ראה בחוש הראות איד השפלות מציל לאדם ממוס
 נפשו שהנה רעב כי יהיה בעיר בהיותו שכל דופק גדלקי
 עשירים ומשפיל לפניהם ומתפרכם וחי בעולם משא"כ
 מי שנוהג ברבנות שנאוסו מחייבו שלא להשפיל עצמו
 ומת ברעב ונמצא ממים עצמו בידו וכן מלחמה כי יבא
 בעיר אין תפארתם להרוג לנמוכי הרוח שאשפילם עצמם
 בעפר דמה גדולה קונים בהריגת פרעוש א' אלא כל
 מנמסם בהריגה אותם המתנאים וזועמים בנורתם
 לעמוד כנגדם הרי גאוס אדם ישפלו ויגיענו לשפיר
 מות : וכן אין אדם דוחק ומצער אלא לגדול שמנו באומרו
 שאם יניחנו יסבך עליו ומבקש המיתו נמצא ברבנות
 מקברת את בעליה דכיון שנוהג ברבנות מבקשים להוציאו

מן העולם • הרי אפי' המלך אם ישפיל עצמו יתקיים
מלכותו ואם יסגולה להכניד עולו על עמו מורדים בו וראיה
מהצנעם בן שלמה על שנטה לעצם סנערים להכניד בעול
בעם נחלק מלכותו ורמזו הקב"ה לאמר זה בסדר אותיות אפ"ה
ציתאך ל' מ' סדר קריאתם הם מלת כלם ואם תקראם
לאחור נקראים מלך - לומר אם ישפיל המלך עצמו ויחזור
לאחור מלמלא תאותו למלוך בחוק על עמו יסיה עליהם
לעולם מלך ואם ירצה שיפגור גורם עולו הלאה הרי כלם
יכלה מלכותו • ילמוד אדם שפלות מאברי גופו שהראש הוא
מוצא הנוף ומלך עליו כי שם מקום החכמה והדעת
והעקבים הם האבר יותר שפל ובווי מהנוף כלום יסגולה
הראש עליהם שלא להשגיח עליהם להניחם להלך ויבא
או על הקינים וברקנים אם כה יעשה יגיע חורבן ופגועה
נוק בהם ונפל למשכב ונמצא גם הראש נופל עמהם - אך
צבא נחתו עליהם אע"פ שהם שפלים לשומרים משוחה עמוקה
ומכל נוקם היא נשמרת כבוד • גם הנט וראה שם
כסף או והצדקה המסכות החשובים והמעולים תשחקם
לעפר ותזרענה לא יעלה צמח ואם על עפר שמוצלין אותו
בוצל שהוא הדבר יותר שפל ונמצא תזרע יעלה בו עץ פרי
עושה פרי וכל מין שושן ופרח מחולפים צמחים וצריחם
ובנוגם לנרך עליהן לצורא הכל הרי הדבר השפל מצליח •
והמעולה בהפך כדי שיראה האדם וילמוד לבחור בשפלות
ולמאוס בגאות כי סוף השפלות מעלה וכבוד בעיני אלהים
ואדם • וסוף הגאות שפלות ומיאוס ושפיכות דם וכן
תראה הפצירה פים (לית"ה בלע"ו) משחק כל דבר קשה
כברול וכדומה וישימם לעפר דק ובספוג שהוא דבר רך אינו
שולט לשוחקו וכן כל סכין חד יחתוך הכל לבד באורך שהוא
רך אין שולט בו לחסכו כל זה עשה אלרים שילמוד האדם
מדת השפלות כדי שיהיה קיום העולם העומד על השלום
הנולד מהשפלות דכיון שאדם מחויב עצמו שפל מתרבה
השלום כי אינו מקפיד לשום דבר שבעולם וזוה אינו בא לידי
קטטה ומריבה עם שום אדם בעולם • גם ילמוד האדם
מסגולה ידריך עליה רגל אדם לא יוכל להמיסה ודקותה
ושפלותה בגורם שכיון שהיא מעט הכמות אין בה תפיסה
שישלוט בה כף רגלו של אדם משא"כ כל דבר שיש בו בליטה
שולט בו הדריכה ומרמסו הלא תראה האדם צרות פיו
שאין בו ממש מכנה את הבר ומתפך אור לחשך ומונע אור
מכמה אנשים המשתמשים לאורו הרי דבר שאין בו ממש
שולט על דבר ממשי ופועל פעולה גדולה שמונע מאנשים
אורה וזו לימוד לאדם שהשפל שנחשב לאין והדבר שאין בו
ממש כל יכול • גם ראה איך המשפיל עצמו

קונה חיים והדבר בהפכו שהנה מלך שנטבע בנהר זכוכה
מלבושי מלכותו שעליו מכסף וזהב וכל אבן יקרה אם יתגאה
שלא להפשיטם ומשליכם מעליו לשים עצמו כאחד הרק"ם
והשפלים ערום בלי לבוש יכבדו עליו מלבושיו ויטבע בנהר
ויחנק ובשים עצמו ערום שום לאחד השפלים האצוים יכול
לשום ולצאת ונמצא עם השפלות קונה חיים עוד ראה איך
החיים קשורים עם השפלות לפי שמי שהוא שפל מקבל
תוכחה כי הגאה מקבל עליו עול המוסר דגאותו גורם
לו לשרש צמצמו כי אין כמוהו ואיך יתכן שטועה הוא בקום
דבר וזוה מואס כל המוכיח לו וכיון שכן מואס בחיים לפי
שהחיים דבקים עם התוכחה כמ"ש רבי' בחיי צריש' נצבים
ו"ל החיים דבקים עם התוכחה והמים' דבקה עם מי שאונא
התוכחה בחיים דבקים עם התוכחה הוא שכתוב ודרך חיים
תוכחות מוסר וכתוב אורח לחיים שומר מוסר וכתוב מרפא
לשון עץ חיים יאמר כי רפואת הלשון והוא התוכחה הוא עץ
החיים • והמיתה דבקה במי שאונא את התוכחה הוא
שכתוב מוסר רע לעוזב אורח אונא תוכחת ימות יאמר כי
עוזב אורח הוא שפוגר על דברי תורה לשעה אבל אינו שונא
התוכחת יהיה נשפט במוסר רע ייסרנו השם יתעלה למען
ישוב מדרכו הרעה אבל מי שהוא אונא התוכחת לא יספיק
לו שיהיה נשפט דיסורין כי אין לו תקנה ועל כן היה נשפט
במיתת אהבת התוכחה הוא אור ומופת על טוב המדות
ושנאם התוכחת עדות גדולה על רוע הטבע ועל פחיתות
המדות ועל זה אמר הכסוב אל תוכח לץ פן ישאנך הוכח
לחכם ויאהנך • המוכיח לחברו ראוי לו שיגלה אליו
מצפוני האמת ואינו ראוי להחניף לו רק שיצדיק אותו במה
שראוי וירשיענו במה שראוי שהרי צדיק ורשע שני הפכים
ומי שנמלט מדרך הרשע אינו נקרא צדיק עד שיתקרב
למעלת הצדיק לפי שמת הרשע בקצת הראשון ומדת
הצדיק בקצה האחרון וזה הנמלט ממדת הרשע הוא באמצע
ומפני זה ראוי המוכיח לגלות את הלכות כל האמת בעניניו
ובמעשיו כי היא התוכחת העקרית ע"כ • צאופן כי החיים
דבקים עם התוכחת והתוכחה אינה מקבלה כי אם מי שהוא
שפל כמדובר הרי שהחיים שוכנת עם השפל שעלידי כך
הוא מקבל ושומע מוסר מכל המייסרו יהיה מי שיהיה ראה
עד כמה מניע מדת השפלות שמה אדם וזוה לתורה אשר
עם התורה וזוה לעה"ב כדאמרי' צפ"א מתעניות למע
נמשלם תורה במים ניין ונחלב לומר לך מה שלש משקים
כללו אין מתקיימים בו אלא במי שדעת שפלה עליו •
ודע וראה כינד התורה מתקיים במי שדעתו שפלה עליו
ולא

ולא נמי סוף גאה מי שדעתו שכל אינו מסביר לו
 כבכתי ואו המלמדו חוזר לו למודו עד שיבינהו * גם אם
 רואה לקטן ממנו שידע יותר הוא עצמו הולך אצלו ללמוד
 ממנו גם שכלותו גורם שיכיר שאינו יודע וחוזר סמיו ללמוד
 וע"כ תורה מסקיים בו משא"כ מי שיש בו גאון שגאונו
 גורם לו להפלים מס שלא הבין וכ"ש ו"ש אע"פ שיכיר נקטן
 שיש בו חכמת שלמה הפ"ס אינו משפיל את עצמו להלך אצלו
 וגם מעולם לא יוכל להכיר בחוכמתו ודעתו כד"ל לנקט ללמד
 שגאונו מפקדו דא"כ אפשר שיש בו חסרון הידיעה כיון
 שהוא רב בחכמה :

ורבני מציג לפניך הדברים המתלויין עם השפלות
 שצריכים לאדם לעבודת בוראו הביאם בעל ספר
 ספוחי זהב וז"ל דברים המקדשים לאדם ענוה שפלות הרבה
 גאוה וכעס והקפדה והזהר בנרכס הנהגין להזהר לק
 בחכום לילה ולהיות ספילין דר"ס עליו נשעת סלימוד ועיון
 בהלכה בכל יום לזהר בטבילת קרי להיות מעשרה ראשונים
 ואחרונים בבית הכנסת לזהר בטלית וספילין מן המובחר :
 לקיים עונה משנת לשנת לזהר במים ראשונים ואחרונים
 בראוי * הרחקת מאכלים אסורים ונבלות וסקרי וליכנות
 ויכוין צאמן בראוי * עוד כתב להשגת החכמה למעט
 בדבור רק דבור מצוה והכרח לנכות על דבר תורה שאינו
 מבין להסודות בלילה מה שעשה ביום ולישן מסוך בבית
 לזהר מעצבות ובפרט נשעת ספלות והסורה רק ונילו
 ברעיה כפי טעמה טבילה יראת הרוממות בגין שהוא
 רב וסליט לזהר מקלות ראש לזהר לרחוק מבשר ויין כל מה
 דאפשר לקדש עצמו נשעת קשמים להשלים מלת דר"ק בכל
 יום (דר"ק ר"ס כ' טעמים אמנין ד' ארבע קדושות י'
 עשרה קדישין ק' מאה ברכות בכל יום) לזהר מהגאוה
 ללמוד תורה מעוטף בטלית וספילין עכ"ל :

עוד כתב נשער היראש יום ראשון וז"ל להסיר מלבו מדת
 האכזריות ונקמה והכעס וסקנאה שכל אלו הם
 מדות נמשכות מיצר הרע שאורשו אורש הדין * ואע"פ
 חמדות יצר הרע הם רבות השרשים הם שלשה הגאוה וקושי
 עורף והרתחת האדם לדבר קשום סימן לדבר רוח רעש אש
 אשר לא בהם' אמנם בקול דממה דקה שם נמצא המלך וכן
 דרך בני היכל מלכות נשר ורם להיות דבריהם נחשאי ומי
 שדבריו בקול נמוך הוא מדרכי הענוה ובלי ספק הוא
 מתדבק עם המלך עכ"ל * הרי שאין השגת השלימות כי אם
 בהרחקת מהגאוה ולבחור בשפלות ואף על פי שיש
 דברים המתלויין עמהם אמנם דע שהשפלות הוא שרש
 להמשיך לכלן :

אך כיון שהגאוה על הרוב נמשך לאדם נגאוה עצמו
 בחור נכחו ונגדורתו ובפרט אם הוא יפה עינים
 ועוצרואי מקנאה נכחו ונכופיו ורועה רוח ורודף קדים
 לרדוף אחר שרירות לבו * אך כל זמן שיצר גאונו מתגבר
 עליו ישים נגד עיניו איזה וקן שצמיחו ויסתכל בו כי עוז פניו
 ישונה מרבוץ הדושים וסר כח מעליו והולך על שלש מדוכס
 וכפוף מרתת בלכתו כמשא בניו אין כח בו לדבר ולא דבר
 כך לשנר אינו טועם מאכל ומיכ נוחר פוס מחיים *

וישים נגד עיניו כי כך עתיד להיות אם יגיע לוקנה ויכלס
 ויטנוש צינו לבין עצמו באומרו מי שעמיד לבא נמצא זה
 איך הוא מקפאר נכח ויופי כי מה יענ' לכל שואל נוקנותו
 ה"פך אשר עמכן הכעסת לבוראך והתגברת על
 דעת לשמים ולבריות * וגם ישים נגד עיניו
 חוקיה זכור ויכור מכל אשר עשה בנחירותו
 וימאס בכל מעשיו באדת הזקן שהוא מואס בדרכי הנחורים
 בנבלה מוכרת ואו יראת נעיניו פרי מעשיו המקוטענים
 ויכסו בושה וכלימה בלי יוכל לקנן מה שעיוס ובשמו כל זה
 נגד עיניו ישפיל עצמו עד עפר ואז השפלות יביאכו א' הירא'
 לעבוד לבוראו בכל לבבו ובכל נפשו *

וכדי שתראה מעלת השפלות הנני כותב לך מעלת
 אנרכס אבינו ע"ה מה שהגיע לו עם נמרוד הרשע
 מיום הולדו עד שנתפרסם בעולם ועכ"ו לא תקנאה והשפיל
 עצמו עד אומרו ואנכי עפר ואפר כ"ש כל אדם שאף ע"פי
 שימי' אלק שנים ברוב גדולות לא יוכל להשיג אחד מיני אלק
 מה שהשיג האדם הגדול בענקים אנרכס הוא אנרכס :

(מעשה אנרכס אע"ה ממה שאירע לו עם נמרוד)
 אמרו שקודם שנברא אנרכס היה נמרוד כופר באמונת
 האל יסבך ויהי מקנאה בעצמו ואומר שהוא
 אלוה ואנשי ומנו הקדמונים היו עובדים ומשתחוים לו והים
 זה המלך טובן וחכם וראה בחכמת הכנזים שילד אדם א'
 צימיו ויעמוד כנגדו להכחישו מאמונתו ולנכחו ויחרד חרדה
 גדולה ומפחדו מה עשה שלח אחרי השרים והפחות שלו
 והגיד להם הדבר ואמר להם מה תיעזובי לעשות בזה הילד
 שעתיד לבא * אמרו לו העצם שאנו מסכימים על זה הוא
 שתנכה בית גדול וקשים שומר נפשתו וסכריו בכל מלכותך
 שכל הנשים שהן מעובדות שיצואו לשם ואחרי בואם יצואו גם
 כן החיות ויהיו אצלם לשמור עד זמן לדתם ונבוא פאשה
 ללדק יראו אס בן האל ישחטוהו על בטנה ואס בת היא ואס
 ותתן מתנות לאמה ותלבישנה בגדי מלכות ותקרא לפניה
 ככה יעשה לאשה אשר קלד בת :

ויהי בשמעו ענקם שמה שמחה גדולה עד מאד והכריו בכל
מדינות מלכותו שיבואו כל האומנים לבנות בית גדול למלך
בבית ששם אמה ורחבו שמונים אמה ואחר כלות לבנות
הבית הכריו שיבאו כל הנשים המעוברות לבית ההוא להיות
שם עד שילדנה שם והפקיד פקידים להביאם לשם גם הפקיד
על הבית שומרים לשמור את הפסח לביתו ילכו : גם
הפקיד עליהן נשים מילדות להולידן ובזר עליהן שהבן
היולד ישחטו אותו על חזה אמו והכנס שילבישו את
אמה בגדי שש משי ורקמה ויוציאוה משם ויעשו לה כבוד הרב
כי בן כזה המלך ויוליכוה לביתה בכבוד : אמר המגיד
שנסרנו על הדבר ההוא יוסר משנעים אלף וכרים וכריות
מלאכי מעלה הריגת אלו הילדים אמרו לפני ההלכה
הלא ראית מה עשה הרשע הכופר נמרוד בן כנען
כמה ילדים ושפך דמם ארצה על לא חטא בכפ
להם מלאכים קדושים ידעתי וראיתי כי לא חטא ונחית
ורואה אני ויודע הנסתרות וסגולות אצל אלהים קראו מה
אעשה לרשע סכופר כזה כי אשים ידיו עליו ליסרו : אמר
המגיד שזומן ההוא הלכה אס אנרהם אע"ה ולקחה איש
סרח שמו וסחר ממנו ויהי כמשלם חדשים וסגולת בטנה
ופניה מוריקות אשר לה סרח בעלה מס לך חשתי פניך
מוריקות ובערך גדולה אמרה לו בכל שנה ושנה אירע לי
זה החולי שיאמרו לו קוללני : אמר לה סרח הראיתי
בטנך שיראה לי שאת מעוברת ואם כך הוא אין ראוי לעבור
את מצות אלהינו נמרוד שם ידו על בטנה עשה לה הקנ"ה
גם והלך הילד למעלה סחם בחזה ופשט בידיו ולא מצא
שום דבר אמר לה דקק מס שאתם ולא נראה הדבר לא
כודע עד שנשלמו חדשי הילד ומרוב פחד יצאה מן העיר
והלכה דרך המדבר קרוב לנהר אחד ומצאה שם מערה גדולה
ונכנסה לשם : ולמחר אחווה חבלי יולדה וסלד בן וסררה
את המערה כלה מאירה כשמש מאור פני הילד ושמחה
שמחה גדולה והוא היה אנרהם אע"ה ופסחה פיה ואמרה
אוי שילדתיו בזמן הזה שמלך נמרוד הרג בעבורך ע' אלף
זכרים ואני אפחד עליך מאד שאת ידע בך יסרנך ועל זה
יוסר טוב שסמית במערה שאת ולא יראוך עיני שחוט על
החזה שלי ולקחה מלבוש אשר עליה והלבישה אותו ועצמו
במערה ואמרה יהי אלהיך עמך לא ירפך ולא יעוזך והלכה
לדרכה : אמר המגיד שאנרהם אע"ה בגדו במערה
ילד קטן ולא היה לו מינקת שסניקהו בכה ושמע הש"י
בכיוונו באשר הוא שם ושלח לגבריאל המלך לחיות אותו
ולסמ לו חלב כי היה סוכיח לו חלב מאנצטו הימין והוא היה
יונק ממנו עד שהיה אנרהם בן עשרה ימים והסחיל ללכת

בארץ ויצא ממערה וילך על שפת הנהר וכשנא השמש ויצאו
הככבים אמר אלו הם האלהים אח"כ כשעלה עמוד השחר לא
ראם הככבים אמר לא אעבוד את אלו כי אינה אלהים אחר
כך ראה השמש אמר זה אלי ואנוהו : וכשנא השמש אמר
אין זה אלוה ראה כי ירח אמר זה אלי ואעבוד אותו כשחשך
אמר אין זה אלוה יש להם מניע עדונו מדבר והנה בא המלאך
בגדיאל ואמר לו שלום עליך אנרהם א"ל עליך שלום א"ל מי
אתה א"ל אני גבריאל המלאך שליח מן הקנ"ה בשעה ההיא
הלך למעיין אחד שמעתי שם ורחץ פניו ידיו ורגליו והספיל
שם לאל יסכר בכתפיו והשתחויה : אמר המגיד שם
אנרהם אע"ה וסררה אותו ובכסה בכית גדולה ויצתה מן
העיר לבקש את בן במער' שעובדו שמה ולא מצאו והרבת
היות עוד עליו והיטה אומרת אוי לי כי ילדתי לטרף
והשדה לדובים או לאריות או לזאבים והיטה הולכת
על שפת הנהר ומצאה את בנה ולא ידעקהו כי גדל מאד
בקומה אמרה לו שלום עליך וכשיב לה ועליך שלום מה את
הולכת באלו המדברות אמרה לו אני יצאתי מן העיר לבקש
את בני אמר לס ובנך מיהביאנו הכה אמרה לו כייתי הרם
מסרח אישי ובזמן הלילה פחדתי על בני שהיה בנטי שלח
יהרגו מלכנו נמרוד בן כנען כמו שהרג מספר ע' אלף
ילדים ובאסי אל המערה אחד בזה הנהר ואחוני בירי יולדה
וילדתי בן ועצמתיכו במערה והלכתי לביתי ועסה באסי
לבקשו ולא מצאתיו : אמר לה אנרהם אלו הדברים
שאמרת שעצמך ילד כמה ימים יש לו אמרה לו כמו עשרים
יום אמר לה וכי יש בעולם אשה שסעווב את בנה קטן
במדבר לבדו וסבא לבקש אותו אחר עשרים יום אמרה היא
אולי יחנן האל אמר לה אני בנך אנרהם שנאס לזה הנהר
בעבורו אמרה לו בני גדלת מאד כ"ה הלכת על רגליך
ודברת בפך וכל זה בעשרים יום אמר לה בן שידע לך אמי
שיש בעולם אל גדול ונורא חי וקיים רואה ואינו נראה
והוא בשמים מלא כל הארץ כבודו אמרה לו בני וכי יש אל
אחר מבלעדי נמרוד אמר לה כן אמי אלהי השמים ואלהי
הארץ ואלהי נמרוד בן כנען ועל זה קלבי לנמרוד וסודיעני
אוסו כזה הדבר הלכה לעיר ואמרה לאישה סרח חייך מצאה
בנה וסרחיה שר וגדול בבית המלך נמרוד והלך לבירה
מקום אשר המלך שם והשתחוה למלך ופניו ארצה ובזמן
ההוא כל המשחקים למלך לא היה מרים ראשו עד שיאמר לו
סרים ראשך : א"ל המלך הרם ראשך ושאל חפצך א"ל
ימי ארוני המלך ובאסי לבשר אוסף על מה שראים נחמם
הככבים שילד ילד במלכותך שיפסיד אמונך והרגם
בעבורו

בעבורו ע' אלף זכרים אנשך שהוא בני ואמו היטה הכה
 ולא ידעתי בהריונה כי אמרה ליחולה היטי מחולי קולצני
 ונקשתי בטנה ולא מצאתי שום עובר : ויהי כאשר
 כשלאו חדשי הילד הלכה מן העיר לנהר ומצאה שם מערה
 ותלד שם ועונה אוקו לחיות השדס ואחר עשרים יום הלכה
 אליו ומצתהו מהלך על שפת הנהר ומדבר אחדס גדול
 ואמר שיש אליהם בשמים רואה ואיעזר ~~הוא~~ ואין שני :
 וכשמוע נמרוד אלו הדברים חרד חרד ~~הוא~~ עד מאד
 ויאמר ליועציו ושריו מה לעשות מזה הילד אמרו מלכנו
 ואלהינו כיצד תפחד מילד קטן ויש בכל מלכותך אלף אלפים
 אלפים שרים שרי אלפים ושרי מאות שרי מאות ושרי
 פשרות ואוטרות אין מספר הקטן שנשרים ילך וי
 ושימנו צבית הסוהר אמר להם הראיתם מימיכם
 מעשרים יום הולך על רגליו ומדבר בפיו ובלשוננו מנשר
 ואמר שיש אלוה בשמים אחד ואין שני לו והוא רואה ואינו
 נראה : אמר המגיד שכל השרים שהיו שמה תמהו תמים
 גדולה מאלו הדברים ובין כך ובין כך בא השטן נדמות אדם
 לבוש משי שחור והלך והשתחוה לפני המלך נמרוד עד
 שאמר לו המלך הכם ראשך ושאל חפצך אמר לו מה אתה
 דואג וכלכס תמיהם מילד אחד קטן איעצך עצה מה לעשות
 אמר לו המלך מה ענתך א"ל תפסת אוצרות כלי המלחמה
 ותסן לכל השרים והסגנים והפחות ולכל אנשי המלחמה
 וקטלחם אליו שיבא לעבוד אותך ויהיה פחת יריך : אמר
 המגיד שזוה המלך לכל השרים ולכל אנשי המלחמה שיבואו
 ויקחו כלי זין מאוצרות המלך וילכו להביא לאברהם ובראם
 אברהם אבינו שנאו אליו עם רב אחוסו רעדה ופחד גדול
 מפניהם ויצעק לאלהי השמים שהצילו מידם כי הוא המציל
 עמי מחוק ממנו ואסה תצילני מהם וישמע אלהים את
 צעקתו וירא את דמעותיו וישלח לו את מלאך גבריאל
 להציל אותו מידם אמר לו המלאך מה לך אברהם ומה אתה
 בוכה א"ל פחדתי מאנשים האלו הנאים עלי להרגני א"ל
 לא תירא ולא תפחד כי האלהים עמך והוא יצילך מכף כל
 אויבך : אמר המגיד שקב"ה צוה לגבריאל שישים ענן
 וערפל בינו וביניהם בראוסם הענן והסחך והערפל פחדו
 פחד ושבו אל נמרוד מלכס ואמרו לו נסעה ונלכה ממלכות
 זה וכשמוע המלך כך נסן מעות לכל שריו ועבדיו ונסעו
 משם למדינת צבל : ויהי אחרי כוסעס ויאמר אלהים
 לגבריאל לך אמור לאברהם שילך אחרי האויב נמרוד לצבל
 אמר לו אברהם אין לי כידה לדרך ולא סוס לרכוב עליו ולא
 אנשי חיל לעשות עמו מלחמה א"ל גבריאל המלאך אין אתה
 נרץ לשום דבר לא לכידה לדרך ולא לסוס לרכוב

עליו ולא אנשי חיל לעשות עמו מלחמה ולא רכב וגם
 פרשים כי על כתפי תרכב ואני אשאך ואגיעך עד צבל ויקם
 אברהם וירכב על כספו של גבריאל כהרף עין באוסה שעה
 מצא עצמו בשערי מדינת צבל וא"ל המלאך יכנס למדינה
 וסקרא בקול גדול ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל
 הארץ מסחת אין עוד אחד ואין שני אין לודמות הבוף
 ואינו בוף והוא אלהי האלהים ואלהי נמרוד ואני אברהם
 עבדו נאמן ביקוהלך אברהם אבינו ע"ה ונכנס בתוך
 המדינה והכריז בקול גדול לכל אנשי המדינה ה' הוא
 האלהים אחד ואין שני והוא אלהי השמים והוא אלהי האלים
 ויעידו כעידו כלם אנשים ונשים וטף על זה שהוא
 יעידו שאני אברהם עבדו נאמן ביסו : ויהי
 כהיום הולך בשוקים וברחובות ומכריו מצא אביו ואמו וגם
 מצא למלאך גבריאל אמר לו המלאך אברהם תאמר לאביך
 ולאמך שיאמינו גם הם ויעידו בזה שאסה מכריו שה' הוא
 האלהים אין עוד מלבדו : ויהי כשמוע אברהם את דבר
 המלאך אמר לאביו ולאמו אסס עובדים לאדם כמוכם
 ותשתחוו אליו לדמות דמות נמרוד הלא ידעתם כי יש לו פה
 ולא ידבר עין ולא יראה און ולא ישמע ולא ילך ברגליו ולא
 יש בו קועלת לא לעצמו ולא לאחרים : ויהי כשמוע קרית
 את דבריו לקח אוקו בדברים והביאו אל ביתו ויספר לו כל
 המאורע שביום א' הלך מהלך מ' יום וכשומעו זה הלך אצל
 נמרוד וא"ל קדע אדונינו המלך שהגער בני אשר כייס בורת
 מפניו הגה בא ושאלתיו כמה זמן יש שהוא הולך בזה הדרך
 א"ל אמר נסעתי משם והיום הגעתי הנה ויהי בשומעו ככס
 ויחרד חרדה גדולה עד מאד ויאמר לפני כל השרים
 והיועצים ושחכמים להבוא לו עצה על זה הילד מה לעשות
 עמו ויענו לו פה אחד יחי המלך נמרוד לעולם ויכוס
 וברווי שיכריו בכל המדינה משקה ושמהה שבעת ימים וכל
 איש ישמח צביתו וילבש ויבא בכל מיני לבושים ומשכיות
 ושיהיה כל המדינה כהלה ושמהה וגם תעשה צחצוח בית
 המלך החיצונה והפנימית ובכל מדינות מלכותך ועווס
 יכולתך הגדול יבא כל אדם ויעבוד אותך ויאמר המלך
 לעשות כן ותנתן דם צבל בשוקים וברחובות וילבשו כלם
 כלי יופי ויתקנו אותם בכל לבושי שש ומשי ורקמה וכל מיני
 משכיות כסף איש איש כאשר קשיג ירו : ויעשו כן :
 ויהי אחרי כן כשנס המלך נמרוד על כסא מלכותו שלח
 אחרי אברהם ויצא אליו ואביו קרח עמו
 ויעבור אברהם לפני הפחות והסגנים עד שהגיע

לכסא המלך אשר הוא יושב עליו ויטפוס בכסא והניע אותו ויקרא בקול גדול כדברים האלה חי נמרוד הנגנעל הכופר בעיקר וכופר באל חי וקיים ובאברהם עבדו נאמן ביקו סמיד וסאמר כמוני שה' הוא האלהים אחד ואין שני ואינו גוף והוא חי ולא ימוס לא יכוש ולא יסן ותמיד על עמך וסאמין שאני אברהם והוא ברא את כל העולם כדי שיאמינו בו וישא את קולו באלו הדברים והנה הדמוס שהיו שם עומדים נפלו על פניהם וכראות המלך והשרים נמפלתם וגם נעקס אברהם נפלו כלם על פניהם ארצה עם מלכה נמרוד וימם לבו ונשאר כמו שתי שעות וחצי ארצה וימם לבו בקרבו גם פרח נשצתו ממנו ואחר שתי שעות שב רוחו ונשצתו גופו ויקץ משינתו ויאמר המלך הקולך זה אברהם אלהיך ויאמר לו קול זה קול ברים קטנה מכל ברייתם קב"ה נשעה הלא אמר המלך נדרות באמת אלהיך אברהם אלוה גדול וחזק מלך מלכי האלמים ואמר לסרח אביו שיא את בנו ויסר מעליו וילך לעירו וילכו שניהם יחדיו : ויהי אחרי כן ויגדל אברהם עד שהיה מנן עשרים שנה וסרח אביו חלה ויאמר אל בניו הרן ואברהם בחייכם בני סמכרו לי אלו השני דמוסם שאין לי מעוס להוצאותינו הלך חרן ומכר את פרעמוס הביא מעוס להוצאות אביו וילך אברהם ויקח שני הדמוסם אחרי למכרם ושם חבל על גרונו ופניהם ארצה והוא היה סוחר אוקס וזועק ואומר מי הוא זה שיקנה דמות שאין בו תועלת לא לעצמו ולא למי שיקנהו עובדו וגם יש לו פה ולא ידבר עין ולא יראה רגלים ולא ילך און ולא נשמע וכשמוע אנשי המדינה את דברי אברהם סמחו עד מאד והוא הולך ובא ופגע וקב"ה אחס וסאמר לו בחייך אברהם סבחר לי דמוס אחד טוב מאד וגדול לעבדו ולאהבו אמר לה אברהם וקנה וקנה איני יודע בהם תועלת לא בגדול ולא בקטן לא לעצמם ולא לאחרים אמר לה והדמוס הגדול אשר לקחת מאחי חרן לעבדו כי כן הלך אמר לו באלו גנבים בלילה הוא וגנבו אותו בעודי בבית המרחץ אמר לה א"כ כיצד סעבדי לדמוס כי אף לעצמו לא הצילמן הגנבים כ"ש יציל לאחרים מדעקם ולך הוקנה השוטם וכיצד סאמרי שהדמות שענדת שהוא אוקס הוא אלוה למה לא הציל את עצמו מיד הגנבים אלא שהוא דמות אין בו תועלת לא לעצמו ולא למי שיעבד אותו אמר לו הוקנה א"כ אברהם כדנריך למי שעבד אמר לה סעבדי לאלהי האלהים ואדוכי האדוכים בורא שמים וארץ היס וכל אשר בם והוא אלהי נמרוד ואלהי סרח ואלהי מורח ומערב דרום וכפון ומי הוא נמרוד הכלב שיעשה עצמו אלוה לעבד אותו : אמרה באוקנה מכאן ולהלן לא אעבד כי אם אלהיך אלהי אברהם

ואם אעבד אותו מה תועלת יהיה לי אמר לה כל מה שגנבו ישוב לך וגם תציל נפשך מביהמם אמרה הוקנה מה אמר כדי להציל את נפשי מסחת א"ל סאמרי ה' הוא האלהים בשמים סמעל ועל הארץ מסחת א' ואין שני ממים ומחיה הוא חי לא יראה מות וגם אני אברהם עבדו נאמן ביקו אמר הוקנה מכאן ולהלן אני אומר כדנריך ואמיד על עצמי שה' הוא האלהים בשמים סמעל ועל הארץ מסחת ואסה אברהם כביאורו בשי"ת ובך : אמר המגיד שנה בפאובס ונסחרתה על שעבדה את הדמוס ואמרו שגם מנחה הגנבים והשיבו לה הבנינה וגם הדמוס מה עשה הוקנה לקחה אכן בידה והכתה על ראש הדמוס ואמרה לך ולמי שיעבד אותך עוד כי אין בך תועלת ולא למי אחר אוקף ויצאה מביתה בשוקים וברחובות והיא כועקס ואמרה מי שרוב להציל נפשו מסחת ויכלים בכל מעשיו יעבד לאלהי אברהם : אמר סאגיד שהוקנה בכל יום היתה כועקת עד שהשיבה בתאונה אנשים ונשים כרנה סמע המלך שמועה זו שלח אחרים והביאום לפניו אמר לה מה עשית כי שעת מאחרי עבדתי למה לא סעבדי אותי שאני אלהיך ואני יצרתך אף סמכתך בימיני : השיבה ואמרה אסהמן הכוזבים וסאס כופר בעיקר באל א' ואין שני ואסה אוכל מעובו וסעבד אל אחר וסכפור בו ונסורסו ובאברהם עבדו : ויהי כשמוע המלך את דברים כוס להרוג אותה והרגו אותה ופחד ורהב לבנו מדברים וסמה על עצמו ולא ידע מה יעשה עם אברהם שהפסיד אמונתו כי רוב העם האמינו באלהי אברהם וכראות השרים שלו היגון אשר שם בלבו ובשומעם דבריו אמרו לו קום מהרם וסלבס אל המקום אשר היית הולך פעמים אחרות וסכרנו שכל אנשי המדינה יעשו וימים משפס ויום טוב שישימו עליהם כל החפצים וננדי משי ורקמה ואננים טובות ואננים יקרות שהם וישפה ודברים אחרים וכל כלי והב וכסף ומאכל ומשפה וכל מיני מנדים וכראות אברהם אל גודל העושר וסוקף אנשי רוב המדינה ורוב עושרם יבא ליכנס סחת אמונתך : ויהי כשמוע השמועה נמרוד סמת סמחה גדולה ויבא ענה וסכריו אל כל אנשי המדינה ללבס אל המקום אשר היו רגילין לבא שם שנה בשנה בגן ויביאו שם הדמוסם ויעשו שם ימי משפס וסמחה ויום טוב וסכר סמה שהיו רגילים מקודם : ויהי בתוך ימי סמחה ויאמר המלך לסרח אבני אברהם להביא את כולל אוקס גדולתו ועושה כבוד מלכותו ורוב סריו ועבדיו ויאמר סרח לבנו בני אברהם בא עמנו למועד סמלך נמרוד אלהינו אמר אברהם

אברהם יצאנו יבול לנחל לשם א"ל קרח א"ל כסאב עם סדמום
עד בואנו משם ויעש כן וילך קרח וישב אברהם עם סדמום
עם דמות המלך היושם וירא אברהם אשר הלך המלך אל
בית הועד אשר לו ויקח בידו גרון ובראשו דמות המלך
יושבים אמר ה' הוא האלהים ה' הוא האלהים וישליכם מעל
כסאם ארצה ויק' בהם מכה גדולה בגדול החל ובקטן כלה
לזה קטע רגלו ולנס כרת ראשו ולזה שבר עיניו ולנס שיער
אם רגליו וכלם נשברים ויבא אברהם וישלחו ימיו המשתה
ו באל המלך אל ביתו וקודם זה כשניבר אברהם שם הגרון ביד
גדול הדמות : וכראות המלך את כלמיו שנורים אמר מי
היה כאן ומי הוא אשר מלאו לנו לעשות כן ויענו כל העם
צוים ויאמרו אדונינו המלך קדע לך שאברהם היה יושב
אצלם ושמענו שהיה משבר להם : וינו המלך להביא
אברהם לפניו ויביאו אותו ויאמר לו המלך ושריו למה שבר
את אלהינו אמר אני לא שברתי אותם לא שבר אותם כי אם
הגדול שבהם הלא קראה היום הגרון בידו ואם לא תאמיני
שאל ממנו והוא יגיד ובשומעו דבריו חרה לו עד מות ויאמר
להוליכו לבית הסוהר ויכו אל שר בית הסו' לבלתו סת לו פת
לאכול ולא מים לשקות : אמר המגיד שאברהם אע"פ
בעודו בבית הסוהר נתן עיניו לשמים ויאמר ה' אלהי אתה
יודע הנסתרות ואתה יודעת כי לא הנעתי עד הנה כ"א על
עבודתך והקב"ה שמע את תפילתו ושלח לו המלאך גבריאל
להושיעו מידו וה' א"ל שלום עליך אברהם אל פירא
ואל תחת כיה' אלהיך עמך בשעה ההיא נר' לו מעין מים
חיים א' ושתה מהן והביא לו המלאך כל מיני מאכל לאכול
וישב עמו שם כדי ללוותי שנה קצומה : ויהי אחרי
השנה ההיא באו שרי המלך ויועזיו לאכול ולשקות עם המלך
ויאמרו למלך לננות לו גדר גדול ולהכריז בכל מדינתו שכל
מי שהוא חפץ לעבוד בעבודת המלך שיביא אל הבית הזה
עצים הרבה עד שימלא כל המקום עצים פה לפה ואחר כך
יבעירו העצים באש עד שתעלה השלהבת לשמים ותשליך
בקוכם לאברהם ובה יאמינו כך לעולם ולא תפסיד
אמונתך : וישמע המלך על המכה הזאת היעוצה שמחה
גדולה מאד ויכו לכל סעם לאמר כל איש ואשה נער וזקן
אשר בכל מדינות הלך יביאו עצים אל הבית הזה הגדול
אשר בנה עד מלאות אותו ויעשו כן כל העם וימחרו להביא
אם העצים אל הבית ההוא כי נתן להם זמן עד מ' יום
ונכל ואם אברהם עומד בבית הסוהר ויכו המלך לעשות
כבשן גדול בתוך הבית אשר בנה וידליקו את העצים בקומו
והנה עלה השלהבת עד לשמים עד שכל העם פחדו מרוב
האש שלח אל שר בית הסוהר ואמר לו קניא לי את אויבי

אברהם והשליכו לקוך זה הכבשן של אש ויבא שר בית
הסוהר לפני המלך להשתחוות לפניו ויאמר לו איך תשאל
ממי אדם שזה לו עבדיו שנה קצומה שערד בבית הסוהר
ולא הביאו שום אדם לא לחם ולא מים ולא שום מאכל
בעולם אמר לו עכ"ל תלך בבית הסוהר ותצחק אליו אם
ישיבך פניאנו והשליכונו באש ואם מק' יוסר טוב ותקברו
אותו ולא יוכר שמו עוד הלך שר בית הסוהר לפתח הבור
ויקרא בקול גדול וחוק אברהם אתה חי או מת ויען איתו
אנכי חי אמר לו מי נתן לך אכילה ושסיה עד הנה אמר לו
האכילני והשקני מישהוא יכול על כל הוא אלקי האלקים
ואדוני האדונים עושה נפלאות לבדו וגם הוא אלקי נמרוד
אלק' כל העולם הוא ון ומפרנס לכל רואה
וכו' בשמים ממעל ונמצא בכל מקום ומשנים
בכנה פרטים : ויהי כשמוע שר בית הסוהר את דבריו
ויאמן גם הוא באלקי אברהם ויאמר אלקיך אברהם הוא
האלקים ואני אעיד על זה וגם אתה ענדו ונביאו באמת
ונמרוד הוא משקר ויהי באומרו כך ויגידו למלך לאמר הנה
שר בית הסוהר מעיד על אלקי אברהם שהוא אמת ואברהם
עבדו אמת וישמח המלך מאד וישלח אחריו ויאמר לו מה לך
שר בית הסוהר איך כפרת בי ואמר שאלקי אברהם אמת
וגם אברהם עבדו אמת : אמר לו שכן הוא האמת ואתה
המלך נמרוד כופר באמת ובראש המלך את דבריו שר בית
הסוהר נתעצב אל לבו מאד ותמלא חמה ויצו לפגוע באיש
הזה להמיתו ויצחק שר בית הסוהר בפגוע בו ויאמר ה' הוא
האלקים הוא אלקי כל העולם ואלקי נמרוד הכופר :
אמר המגיד שהסיף לא היה חותך נבוארו ויותר שהיה מכה
בסיף היה משבר הסיף קמה המלך ויכו להביא את
אברהם ולהשליכו בתוך כבשן האש הלך א' מן השורים
וכביאו לפניו ואמר לו המלך שלחך לקוך האש הגדולה
ויקום להשליכו ותבא אש מן הכבשן ותשרוף אותו ויקום
שר א' מלפני נמרוד להשליך אותו באש גם כן נשרף וכל
מי שהיה לוקח אותו להשליכו באש היה שורפת אותו
עד שמסור רבים אין חקר ואין מספר : ויבא השמן
כדמות איש וישתחו לפני המלך ויאמר לו המלך מה לך
תשאל ומה תרצה אמר לו איני עובד אלהים לאברהם
בתוך כבשן האש תעשה תפילה וזה לי עצים הרבה
ומכמרות וחבלים ואני אעשה לך ערצוק' שמותך
תנועסו תשליכו בתוך כבשן האש מרחוק ולא ישרף האש
לאיש ההוא וישמח המלך מאד על העצה הזו ויכו לעשות
כן ויעשו כעראצו"קו ואחר אשר השלימו לעשות כסו אוש
כפני

שבט מוסר פרק נב

צפני המלך שלשה פעמים עד שמרחוק השליכו בו אבנים
 לטוב האש והוא הנקרא טראנוק וויקחו את אברם וקשרו
 זרועיו ידיו ורגליו בקשר חזק ושימו אותו בטוב הטראנוקו
 להשליכו : וכראות אברהם את"ה איך קשרו אותו נשא
 פניו לשמים ואמר ה' אלקי אתה רואה את אשר הוא עושה
 בו הרשע הזה גם מלאכי מעלה אמרו לפני הקב"ה רב"ע
 מלא כל הארץ כבודך הלא ראית מה עשה המלך נמרוד
 בענודך ונכילך אברהם אמר הקב"ה איך לא אדע ואנכי
 יודע כל הנסתרות אבל אראה אני לכם נקמה בנמרוד
 הכופר ואכיל את אברם ענדי אמר המגיד שהשטן בא אל
 אברהם כדמות אדם וא"ל אברהם את פרעה : להשליכו
 נמרוד השתחוה אליו והאמן בו ויהי כשמוע את
 דברי השטן ויאמר לו יגער ה' בך השטן פחות נבון
 כופר ויבא אלפניו : וסבא אמו של אברהם לנשק לבנו
 קודם שישליכו אותו לכבשן האש וסאמר לו בני השתחוה
 לנמרוד ותכנס תחת אמונתו ותנצל מכבשן האש : אמר
 לה אברהם אמי אמי תלכי מעלי ודחה אותה מעליו ויאמר
 לה אמי אש נמרוד תכבה אותו המים אבל אש אלקי לעד
 לעולם אינו מכובה ומים לא יוכלו לכבותו וכששמעה דבריו
 דברי נדיקים אמרה לו האלקים אשר אסה עובד סוף יבילך
 מאש נמרוד : ויהי אחרי כן ושימו אותו בכף הטראנוק ו
 להשליך אותו בטוב הכבשן מלאכי השרת נקשו רחמים
 מלפני הקב"ה לרדת להצילו מאש נמרוד : ויבא אליו
 גבריאל ויאמר לו מה אברהם אכילך מוס האש אמר ליה
 האלקים אשר אני בוטח בו אלקי שמים וארץ הוא יצילני
 וכראות הקב"ה כוונתו הטובה פנה אליו ברחמים ויאמר
 לאש ההיא קרה ושלוח על עבדי אברהם : אמר המגיד
 שהאש נכבה בלא מים והעצים הציצו ציץ וכלם הוציאו פירות
 כל עץ יתן פריו ושם הכבשן כמו גנת בתן המלך והמלאכים
 יושבים עם אברהם בתוכו ויפן המלך וירא את הגן ואת
 המלאכים יושבים עם אברהם בטוב הגן ויאמר לאברהם
 כשוק גדול אתה יודע שהאש אינה שולטת בך ולא עוד
 שאתה מראה לעם שאתה בטוב גנן ביקן ויענו כל שרי
 נמרוד יחדיו למלך לא ארונינו אין זה כשוק כי אם יכולת
 אלוה גדול אלהי אברהם ואין אלוה אחר מלבדו ואנחנו
 מעידים על זה : וגם שאברהם עבדו באמת ויאמינו
 בשעה ההיא כל שרי נמרוד וכל עמו בה' אלהי אברהם
 ויאמרו ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מסתם
 אין עוד עכ"ל :

דרי עיניך הרואות מעלת אברהם את"ה עד שקראו
 קב"ה אלוהי דקתיב ורע אברהם אלוהי ועכ"ל לא

נקבאה כי שכל באי עולם שיוכל להקנאה כמוהו ועכ"ל
 השפיל עצמו עד עפר ואמר ואנכי עפר ואפר מילנו גדול
 במשה אדון הנביאים שהקורם מעידה עליו ולא קם נביא
 עוד בישראל כמשה ורכב ערבות ועשה מלחמה במלאכים
 והנחיל תורה לישראל והשפיל עצמו יותר מאברהם באומרו
 לקרח ועדתו ונחנו מה דבר שאין בו ממש באר"ל דמשה
 ואהרן השפילו עצמם יותר מאברהם דעפר ואפר יש ממש
 ומה דבר שאין בו ממש וישמע כל אדם ויוסיף שפלות לעצמו
 בנושא ק"ו מיסודי כולם שהשפילו עצמם כ"כ והשפלות מביאו
 לאדם לא לבטלם בסיפורין אש באים עליו דכיון שמחשיב
 עצמו אינו גומר בדעתו שעונותיו גרמו לו ואפילו סוכיר
 עצמו שלא חטא מעולם גומר בדעתו שחס שורין שגאו עליו
 לרבות שכרו שלפניו הקב"ה מביא יסורים על צדיק על
 לא חסם בכפיו להרבות שכרו לעולם הבא : והנה ראה
 ראיתי מקשים על זה וכי קצרה ידו יסבך ח"ו להרבות
 בשכרם צלי יסורים כיון שאינם באוים להם ועיין בספרי
 המפרשים ז"ל :

והנראה לכאורה לע"ל שאם ירבה הקב"ה בשכר
 הצדיקים על דרך מסנת חנם צלי יסורים
 יסביחו הצדיקים משום מאן דאכיל דלאו דיליה צה"ל
 לאספקולי באפיה דמטעם זה יבא תחלה לבא בעולם זה
 כנודע ואם יקבל עכשיו בחנם מה הואיל בתקנתו : אבל
 עוד לאלוה מילין :

ואגב יסבך הקושי בעצום צדיק ועוב לו צדיק ורע לו
 רשע ועוב לו רשע ורע לו אשר נקחצמו בו הררי
 עולם : דע שיש גלגול ויש עיבור גלגול הוא
 שהנשמה אחר מוסה חזרת בעולם השפל הזה ונכנסת בגוף
 כאשר היתה בתחלה כבואה בראשונה והוא כדי שישלים איוה
 מצוה או מצות שחיסר מלקיים ושיסבול יסורים ויחזור
 לעצום טעם מיתה וחיצות הקצר על הסבה הידועה לפני
 בורא עולם דין האמת : ויש סוד העיבור כייש נשמה
 שיבא דינה שלא יחזור בזה העולם בגוף מיוחד לה כדי שלא
 יחזור לעצום טעם מיתה ושאר הדין פנמשים אחרים
 בחיצות הקצר וכדומה מה עושה הקב"ה גור שיסלבש ואם
 הנשמה באיוה גוף מהחיים וישב שם עד מלאכת ימי עסרה על
 ידי הצער והיסורים שסובלת בזמן עיבורה בגוף זה
 וכשנשלמת מסתלקת מגוף זה ועולה למעלה ויורדת מקומה
 בג"ע ונמצא לו שלא חזרה לעצום טעם מיתה וחיצות הקצר
 וכדומה כי לא חייב הפגם שנידון על זה כי אם עיבוד בגוף
 אחר דרך השאלה עד זמן מה במדובר : והנה בבואה
 נשמה זו להספיק בגוף זה אם הוא צדיק צריך הקב"ה
 להביא

להביא יסור על הצדיק הוא אפי' שאין נידו עון אשר חטא
 כדי שיני' לה הנשמה שנתעברה בו כדי להיות לה הצער
 מירוק ע' פנס שנידה וכיון שאין ביד הצדיק עון כלל וכלקס
 על חנם נעבור הנשמה אשר נתעברה בו דרך הקב"ה
 להרבות שכרו לע"ה יען שנתערר כדי לתקן את הנשמה
 המס' ברת בו . וזה מה שאר"ל שהקב"ה מביא יסורין על
 צדיק בלי עון כדי להרבות שכרו ע"ל . והוא סוד צדיק
 וטוב לו צדיק ורע לו שהנה צדיק וטוב לו הוא צדיק שלא
 נקטע בו שום נשמה מעולם ולכן כל ימיו שלום והשקט
 ובטח עד עולם שכך מחייב הדין שראוי הצדיק להיות בשלום .
 צדיק ורע לו הוא צדיק שנתעברה בו נשמה בהיות' מאורש
 כשמתו וכדי למרקה צדיק הקב"ה להביא יסורין על צדיקוה
 כדי לנער לנשמה המעוברת בו כדי למרקה ולהשלימה ועל
 מה שנתערר נעבור אחרים מרבה הקב"ה שכרו בע"ה על
 הפעולה שנעשה על ידו שנתקנה נשמה וחורה למקומם וכו' .
 רשע וטוב לו הוא רשע שנתעבר בו נשמה כדי שיסבול צער
 גדול בהיותה בתוך גוף הרשע הזה להיות עושה דברים
 רעים והוא נגד רצונה כי בהיותה בעולם זה נראשונה
 מאסה בדרכים אלה והורגלה בדרכי פורה שדרכיה דרכי
 כועס ועכאז שדין של מעלה חייב שסתעבר בגוף הרשע הזה
 נעבור איזה פנס שנידו שיתארק בקבלת צער ראש עושה
 זה שנתעבר בו דברים אשר לא כדק ונתשלום ומנה שכר
 כסמרה מהסתלקת ממנו ועולה למעלה ומיחוביון שצ"י
 רשע הוא נשתלמה אופה הנשמה משלם לו סקב"ס שכרו
 בעולם הזה והוא רשע וטוב לו . רשע ורע לו הוא רשע
 שלא היה בו עיבור נשמה כמדובר ולכן רע לו דרך מחייב
 הדין שלא יהיה טוב לרשע : וזה מסייע צדקה צדיקים
 שפעמים בשלום וטוב להם ובקצת וזמן ביסורין ורע להם
 הוא אשר דב' ינו והוא שזמן שינבהם עיבור נשמה רע להם
 כדי שיתארק אותה נשמה וכשמתלקת אהם טוב להם .
 והוא גם כן ברשעים דקצת וזמן טוב להם שהם בשלום וקצת
 נקרא רע להם דקידם שסתעבר צדק נשמה רע להם ואחר
 שסתעבר בהם נשמה טוב להם לשלם להם פעולם
 שנשלמה על ידם כדפרישית :

ואפשר לומר דכל וס' רמזהו ר"ל באומרים צדיק וטוב
 לו צדיק גמור כלומר הנשמה שנתעברה בו
 היא נשמת צדיק גמור ולא נתעברה בו כי אם להדרתו
 ולשמו לבלי יכשל בשום דבר כיון שהוא הקחיל לנהוג עצמו
 בזה וזה הוא צדיק גמור ירבה הוא צדיק מכל עצמו
 והסתעבר בו גמור ומושלם נ"כ ולא בא אלא להדריכו
 בעדו : צדיק ורע לו צדיק שאינו גמור כלומר הוא

צדיק אבל מי שנתעבר בו אינו גמור וכיון שצריך לגמור
 ולהשלים עצמו צריך להביא עליו יסורין כדי שיתמרק
 המסתעבר בו :

רשע וטוב לו רשע שאינו גמור ירבה הוא רשע והסתעבר
 בו ואינו מושלם וגמור ונזר עליו שסתעבר בו
 לכוול צער מעשיו המכוערים ועל כן טוב לו שמשלם שכר
 פעולתו כדפרישית :

רשע ורע לו רשע גמור הכוונס הוא רשע ונתעבר בו
 נשמה של שלם גמור מאורשו אולי יוכל להדריכו
 בדרך טוב ולא יכול ועל כן ורע לו יען שלא שמע לעצת
 הנגמור שנתעבר בו וזה הוא רשע גמור כלומר הוא רשע
 שסתעבר בו גמור ומושלם להדריכו בדרך ישרה
 ולא רעה :

הטעם דפעמים קראה רשע אין כמוהו ברשעים
 דפס' פתאום חוזר בו ומתחרט מכל הרעום
 שפשה ועושה תשובה ונעשה צדיק אין כמוה הנשמה שנתעברה
 בו מדריכו ושמע לעצתה :

דרך שני אמשול אשל לבא לענין משל לשני מלכים
 האחד מלך גדול רם ונשא מלכותו בכל משלה
 מקור השלימות והשני מלך שפל בתכלית השפלות מחוסר
 מכל שלימות רק אין עליו כי אם שם מלך כי אינו מאורש
 המלוכה כ"א שמרד ומלך מעצמו ויתלקטו עמו אנשים
 רקיס ופחיתים וכל מה דפס והולך כצ' ונד מהר להר
 ומבצעה לבצעה לפקוד לעונרים ושנים בדברי חלקלקות
 ונודר להם מסכסוס כשיאים ורחובים אין מתהלל במתק
 סקר שיניחו למלך הגדול והטורא שמלכותו בכל משלה
 ויבואו אללוואי שאין בו דעת מספס' ממנו ומסקרר אללו
 מסמיות עינים שיש לו מלחם סכל שאין למלך זה מלכות
 בפני עצמו כי מה שמולך הוא נסוק ממעלה המלך הגדול
 ומפסו אוכל ומימיו שותה אלא דמורד ואומר כי המלכות
 שלו והמלך האדיר והגדול מרוב יכולתו וממשלתו משחק
 ממנו ולכל איש הפורש ממנו ומתחבר עם המלך השפל
 מעש'יו עושר גדול ברוב שלום והשקט להראות
 גדולת מלכותו עם זה כאלו אומר אין מלכותו מלוי
 ברוב עם כי הממלכה שלו הוא והרובה לפרוש יפרוש
 כי אין שום חסרון מגיע לו מפרישותו ואדרבם
 לאנשים אשר עמוגתם ממלכתו אינו מעש'ים כדי שלא
 יראה שהם מחזיקים מלכותו ואם ירצו לעבודו מכל העוב
 צמה שהוא טוב מוטב ואם לא הרשום נסוגים שאלו רובם
 לפרוש ממנו יפרוש זלכנ כל אנשי מהם עש'רים מהם
 עניים לרמון שאיני מסביר להם פנים כדי שיענדהו
 יסבול

שבת גיוסר פרק גב

יתגדל מלכותו דאין מלכותו תלוי בהם דמטעם זה לכל
 כפורש ממנו ומתחבר עם המלך השפל מצליחו ומעשירו
 לומר הרי החוקתי בידך שפנא בחברת מלכך לבא להלחם
 עמי אם תוכל ואם תראה משפלות וצוי מלכך אשר בחרת
 ואיך מלכותו הגדול ואין בו מופלג ובהם הנמשל מובן
 מעצמו ומיהו אפרשנו קצת מהנה המלך הגדול הוא הקב"ה
 שהמלכות שלו הוא ומלכותו בכל משלה ולהראות על זה כל
 המתחבר עמו שהוא כדיוק ורע לו כדי שלא יראה בתלוי
 מלכותו בחברת רבוי אנשים עמו ומחויק בידם כדי שלא
 יפרשו ממנו כי המלכות שלו היא ואין צורך לו מאנשים וכמו
 שפירשנו חז"ל על פסוק ה' למבול ישב וישב מלך לעולם
 שנשעה שהביא מבול לעולם וימח את כל היקום ויהיה
 צדיק או וישב מלך לעולם לומר שאין מלכותו
 עם כמלך ב"ו שכלוי מלכותו באנשים שאם אדם אין על מי
 ימלוך והמלך השפל הוא סמאל הרשע דמרד ברבו
 ועליו נאמר לא תשתחוה לאל אחר דא סמאל כדאיסא ביוסר
 במכתה לאדם למרוד במלך האמת ויתחבר עמו והוא רשע
 וטוב לו דכיון שפירש מהקב"ה ומתחבר עם סמאל מעשירו
 הקב"ה עושר גדול כאילו אומר סנה החוקתי בידך שפנא
 עם מלכך אשר בחרת בו להלחם עמי ותראה רפיון כח
 ושפלות מעשלת המלך אשר בחרת לחסות באלו וזו היא
 הסג' כדיוק ורע לו רשע וטוב לו כי כדיוק אינו מעשיר
 אוקוהק"ה ואין כותן לו מנוחה שלא יראה שמחויק ביד כל
 המתחבר עמו כאילו מלכותו תלוי בהיות עמו רוב עם וכל
 סבוחר להיום עמו בעבור שהוא מלך אמת ואין מלך כמוה
 יהיה וכל ספורש יפרוש שאין מעלתו תלויה באחרים כמלך
 ב"ו כו' כדפרישי' ולכן רוב המתחברים עמו עניינס ורע להם
 שאם יתעשר לכל המתחברים עמו שהם כדיוקים נראה
 שמבקש אנשי לעזרת מלכותו ואוקדם במאון כדי שלא יפרשו
 ממנו ויתקננו עמו רבים לכן אינו מעשיר לכל כדיוקים
 וזה שמעשיר לזה יוסר מאחר לפי שרואה דבקוטו עמו אין
 סוף ומתוך כך אף שיצואו עליו כל יסורין שנעולם אינו
 פורש ממנו לכך מעשירו אך כדיוק שרואה בו כד מה שמן
 ע"כ בלבו אינו מעשירו כדי שלא יאמר דאוקדו במאון כדי
 שלא יפרוש ממנו כדי שיתגדל מלכותו והו' שרמו רז"ל
 בדבריהם הנעימים כדיוק וטוב לו כדיוק גמור כדיוק ורע לו
 כדיוק שאינו גמור והוא כדפרישית ורשע וטוב לו סוף רשע
 שאינו גמור והלך ודבק בסמאל הרשע ומעשירו הקב"ה
 לומר לו ראה שאיני מצטער מפרישותך כי אין מלכותי תלוי
 בעם הגני מחויק בידך שפנא עם מלכך כנגדי ובהיות רשע
 שאינו גמור נותן לבו בעצם העושר שגולד לו בשנתחבר

כסמאל ומבין טעמו של דבר ומוסר לב לשון אף כ' וסו
 שאמר רשע וטוב לו רשע שאינו גמור רשע ורע לו רשע
 גמור ולזה כשפירש מקב"ה אינו מעשירו כי יודע הקב"ה
 דרוב רשעותו כותם שכלו ואם יעשירו מח לבו להבין כי
 כעשירו הקב"ה כדי לרמוז שאינו מצטער על שפירש ממנו
 ודבק באחר לפי שאין מלכותו תלוי בעם וכיון שאינו מבין
 מה צורך להעשירו והו' רשע ורע לו רשע גמור : דוק
 והבן במה שכתבתי דענין נאה ונחמד סוף לכל מי שאוכל
 יטעם לו הקב"ה הנהגה כבוד מלכותו במהרה בימינו אמן
 כדי להבין סודי קורטו ויסקי קורה חדשה מאת קצא אנס"ו :
 מוסר השכל בתערומת האדם עם יצרו הרעוכה יאמר
 לו יצרי יצרי אתה היית תחלת כל תחלואיכי וצרה
 גון טעמתי כי מיוס שידעתיך עוד טובה לא ראויני כי
 חויל ביום יודע כעסו שעל כל מה שהצטחתי מאתך כוונ
 וסחם לשונך מרמה וסוף כי עד ארגיע לזון שקר בדברי
 חלקלקוס באת אצלי וחשנתיך לאוכב נאמן ומצאתיך אויב
 סוגא נוקס ונוטר יצאת לשטן לי בכל משלחידי מששתי את
 כל כלי מה מצאתי מלאי חלאת טומאתך נכסכלתי בעיני
 שכלי ראיתי שכל מחשבותך עלי להכרית מארץ וכרי
 ולהכניסני במבואות אפלות ליכול בשחם לא אוכל קוס אשר
 מעם דרך למשפטי גיהנם ארץ חשך וצלמוס : כי ראיתי
 טומאת המעשים שהכרחתי לעשות וכנה עלם מהס כחנה
 עד לברוח למרחקים להנצל מארם הריח אשר ממנו מסהוב
 שרש כל החולאים הממטים אשר בראותי כן גורה חכמתי
 לעשות אופנים לתקן מה שעויתי עליך ולנאת מרשותך
 ואלא להביאך עוד לעולם כי מוס נמשך ממך ושפטים לאין
 מספר : ונתייעצתי עם נפשי רוחי וגשמתי וכה אמרו
 לי לעשות משערוס ראשי מחטים לספור בהם הקרעים
 שעשיתי עליך במלבושי הנשמה : ומנבות עיני
 לעשות חזים ורועותי כקצת נחוש לזרוק על לבי חזי
 שנונים לססות פסחים להוציא דרך שם טומאת המחשבות
 אשר החזית יצרי הרע בקרבנו : ולפשוט עורי מעל
 בתער השכירה ולהעבירו עיבוד לשמה לתקן ממנו מגילות
 ארוכות מארץ מדה ומעצמותי קולמוסים לבתוב גדמי
 עליהם כל מה שהרבת מהחטאים ועונו' ופשעים לפני מי
 שהרבה עמי חסדי לאין חקר ואין מספר ה' נבאות שמו
 כדי שיהיו פרושות לפני נגד עיני תמיד לכסה כלומה
 פני ביהוסי קורא בהם דברים הור'ם והמעשים המכוערים
 אשר עשיתי לפני מה שרואה ואינו נראה : ואמרו לי
 עוד יעצני סנו' הקדושים והטהורים לעשות מגידי מלקות
 לתפירו בעורקי ללקות עצמי מלקות ארבעים כל פס
 ורגע

ויעלה על וברוני מה שהכעסתי לבו אי בעצת
 סב. ד יצרי הרע אשר אנדסי ואני לרוץ אחריו כאיל
 ויחמור ונסוף הברתי שהייתי כרץ אחרי החמור כי על
 כל המעשים שהדריכני לילה ויומים מצאתיהו עביט של
 מי רגלים : ולטביל עצמי לטהר חלאת וזהמתי שהטיל
 בי הצורר יעזובי לעשות חלל גופי מקום מקוה ארבעים
 סאה ולמלאהו ממימי דמעוט עיני : ולהסיך חלבי
 בחום להב הסיופים להרליק ממנו מדורה להיוטי כידון
 באש ובמים יחד יועם ולילה לא יכנה : ובמלאה ימי
 טהרתי לעשות ממעי עבותים חדשים לקשור עצמי בהם
 כדי להיות מוכנע לעבודת בוראי כאשר ידריכני יצרי
 הטוב והטוב ולא לבאט עוד לרשום אחר : עוד הוסיפו
 לדבר יועני נפשי פקס עיניך ועשה אוסס כשני אצוקופ
 כשמש ובירח מאירות לפני ה' סמיר בעסק תורתו ללמוד
 וללמד לשמור ולעשות ושפתוס'ך ממ לית במרוכה כדרך
 להרבות בספלה וסמינות חולי יתכן ה' : ולסונך כעט
 סופר מהיר בריבו דברים לפימם אדת כדין וראשך עלך
 במגדל דוד ובוכך כחומס ברזל כשגבה וחוקה לסבול בער
 ססנופס למרק טעימה עבירות שעברת ואת אלהיך
 ככעס שוב ואל ססרשל עדומן סתראה בעצמך שימחו
 כל עונוס'ך ואת' ב'ך אכול בשמחה לחמך ושסה בלב טוב
 יונך : כל זה יעני נשאתי רוחי נפשי וראיתי שדברי
 חדש הם נחמדים מזה ומפני ומתוקים מדבש ונופת
 בצמים ישרים משמחי לב : ויהי בשומעי חשתי ולא
 סתמהמתי ועשיתי רגלי קלות כאילוס לברוח מעצת
 יצרי סרע דמיונו כאריה יכסוף לטרוף נפשי ולמסרה
 לחצר מות וככפיר יושב במסתרים ללכודנים בפח מוקשים
 ולהוסיבני בכלמות נמרתי בלבי להלחם עמי בחוקה ובד
 חוקס : ולהפיל'ל בנין שעל ידו בניתי וכל קנין אשר
 עמו קניתי : בהסתכלותי שכלם בנוים על קו תהו
 וכלי בהו ראיתי בעיני שכלי בסיס שעמו בניתי ומשכיות
 שנסן סקנסי במקום סיד הלכנן בקירוס הבתים כופס

השחור סחור ויסודוסיה בחשך יוכדו ובמקום סקרה
 כלמות כולו מוס : והדים מלאה בלגולים מעשה
 אלילים עד שעלה נחתו נתרבה סרסונו עד לרוח
 למרחקים או לעלות שחקים להגיל מריח סרע באשר אין
 כמזהו דבר רע : מאנה לנגוע נפשי ולא בחפצי :
 סלכתוהו אחור לכל אראס ברעמי ולא בנרתי : לכן
 בחרתי בעצת נשעמי רוחי וגפשי בכל לבני ובכל חפצי
 לעשות באשר בווני : שבאמס ידעמי כי לא רמוגי
 ובדרך החיים כדריכוני : ובעשותי ענקס אין פגס
 ואין שטן ואל עזרי עזרני והגילני מיד אויבי ערי הרע
 אצת יסרה : והראני יוצרי מקום לברוח ואריכוס ומן
 כי אל ספן חסד הוא עוזר לשבים ומפייס
 למתקרים : ותומך וסומך למדבקים עמו גם לבאים
 מבחוץ שסתלה לא סיו בכלל עמו : באשר נהג עם
 סחוטאים שצנו מיוס שצרא אדם על הארץ ועד עולם :
 ברוך סמקרב אליו השבים כאב המקרב'תם הבנים :
 לאוהבם ולעדן נשמתם בנן ערכו מקום אשר עין לא ראסה
 אלהים וולסך יעשה למחכה לו ומסנהב עמהם כאילו
 מעולם לא חטאו : ולא מדרד שנו : שגריה חדשה
 חושנס ביוס שידובר בס :

ואחר עשותי עצת נשאתי והסלכתי מעלי כל אשמת
 עשיתי שליח לנפשי שנס היא יעני לטובה
 לעלות ראש להלוד במקום להנח שלכנת לפני בוראי
 ולסמוע מאחרי ספרגוד מה נעשה בדיני אחרי
 שובי וישמע את הקול בה אמר ה' שמעתי אס
 ספלתך ראיתי דמעטך הנני מוסיף על
 ימך ושונע שמות על פניך נעימות
 בימיך נכח : כה בשרני נפשי וכה
 סעיר רוחי ונשאתי עדים
 באמנים ראוי לסמוך
 בהם ואין לנטוס
 מעליהם

תם ושרם שבח לאל בורא עולם :

אמר המחוקק אשר לעזרת השם משתקק ולעזרת ישראל מזרקק :

כדי שלא יניח חלק וחצי על דברות קדשו של כנאון כגדול כחמיד מוסר שפסל וז"ל • נאון
הגדול מוסר ר' ישעיה וז"ל • בעל שני לחות כנרית ראיתי לכסוד סימני הנוואס דרך כלל
מכנאון הנ"ל כדי שיש כל אדם נגד עיניו סמיד ואילו הן :

א	זהירות התפלה	ב	זהירות הצדקה והמעשר
ג	זהירות התשובה	ד	זהירות שבתות וימים טובים
ה	זהירות התורה	ו	עשייה מצוה לשמה
ז	עניין משא ומתן	ח	אזהרת ל"הרע ושיחת חולין
ט	אזהרת קנאה ושנאה וכבוד	י	אזהרת על הענה וכבוד הכריות
יא	אזהרת שלא לבטל בייסורי	יב	אזהרת ראית העולד
יג	אזהרת שיהיה לכם בטחון בה' תמיד	יד	אזהרת האכילה
טו	אזהרת מן הסכנה	טז	אזהרת נדר ושבועה
יז	אזהרת על חבר טוב	יח	אזהרת כבוד האשה ותוכחת הכנים

גשלו • סימני כללי הנוואס והס י"ח • וסי' ח"י ידוך וסימנ' מילס' היא באס יפוא סאב לצנים שיסנהגו
במוסרים באלס לאחר מוסו כדי סוא כאילו לא סא וחי לעולס :

וזכות הנאון הנ"ל יעמוד לי לזכות אם כשמי ובכן חיש מהר קמתי • וכד' גדול לאנינו שנשמים נהרתי • ובחסדו
הגדול בעחוני שמי • חשתי ולא בסמסמסתי ואוקיות חדשים מקרוב בעט ברול חקסי • חוקה חקקתי
גורם גורמי • על עוסקים ומסגדרים במלאכתי • עניתי להם ואמרתי דעו נא שעליכם עבודת סקודס • סוי
מסונים מאוד ואסנה לכם אברא יסירא לפוס צערא סילסא בגודס • ויוסר מסאס נודרתי להרים סמכסלס ונעודי
סקורה נכנסתי כדי לייסר סמסילה לזכות כל בני הגולה • כינר מסוס וסורה אור ודרך חיים סוכסס מוסר
אסס סאלסי סאס ס' ואוסס חכסס לסוסס ננוסס ס' ולסקר נכילס
ואורך ימים וא'סס חיים אמן :

כ"ד המעתיר הקטן צבי הירש בן האלוף כהר"ר חיים זצ"ל מפירדא :

אור לנתינתי הס מעשי ידי ואנצעותי • ב כל בני אל המוסר דרשתי •
ר כוי כוונתי לסוכתי חפכתי • הורני ס' דרך חיים בסאונתי •
ס כר אשיב בכל יום סמא אמות למחיתי • כ"ד העוסק מלאכת שמים הועכיר אנרהס נר אליעזר כ"ץ וז"ל

י די עשו סידור האוקיות באמונה • א ודך ציוסר לני אשר נסתי לי דעת ודינה
ק דמתי נכסף למלאכת סקודס וסא חטאתי בניס • ב רי ניב ספתי כמססה טהורה והנוכס •
כ"ד העוסק מלאכת סקודס הועכיר יעקב בני נר מסה ז"ל מפירדא :

ועל ידי ספועל סעוסק נמלאכת סקודס הועכיר טובי' נר אנרהס כ"ץ ועכיר שלי"ט :

ועל ידי ספועל סעוסק נמלאכת סקודס הועכיר מסה נר אנרהס כ"ץ ועכיר גי"ס :

A. heb.

10/2x

Thaler

